SANCTI
EPHRAEM SYRI
OPERA OMNIA
IN SEX TOMOS DISTRIBUTA.

Io: Baptista Sintes. sculp. sup. perm.

ܛܘܒܢܐ ܡܪܝ ܐܦܪܝܡ ܣܘܪܝܝܐ.

SANCTI PATRIS NOSTRI

EPHRAEM SYRI

OPERA OMNIA

Quae Exſtant Graece, Syriace, Latine,

IN SEX TOMOS DISTRIBUTA

Ad MSS. Codices Vaticanos, alioſque caſtigata, multis aucta, interpretatione, praefationibus, notis, variantibus lectionibus illuſtrata

Nunc primum ſub Auſpiciis

BENEDICTI XIV.

PONTIFICIS MAXIMI

E Bibliotheca Vaticana Prodeunt.

Syriacum textum recenſuit poſt obitum Petri Benedicti Maronitae Societatis JESU STEPHANUS EVODIUS ASSEMANUS ARCHIEPISCOPUS APAMENSIS, notis vocalibus animavit, Latine vertit, & variorum ſcholiis locupletavit.

TOMUS TERTIUS

SYRIACE ET LATINE.

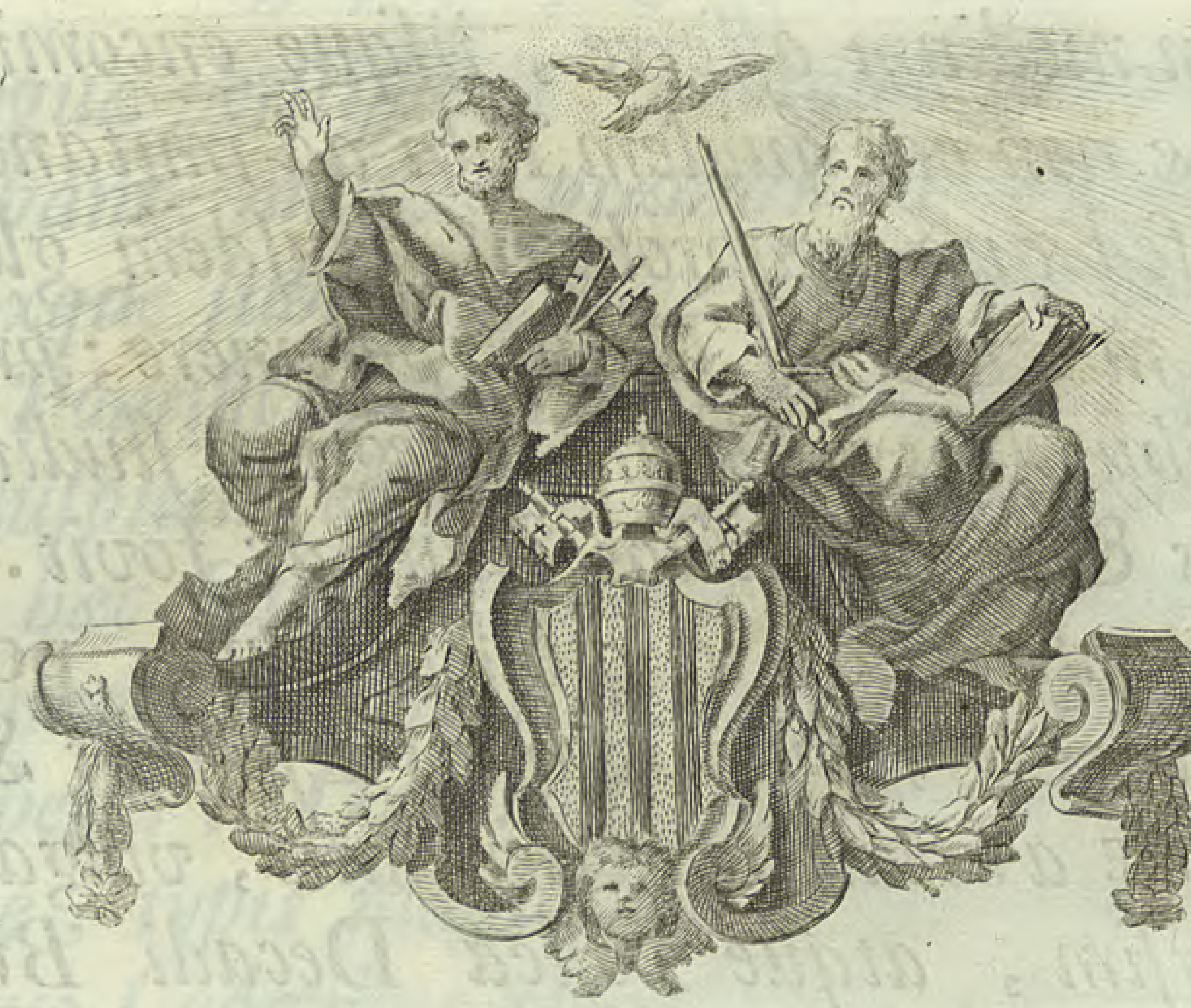
ROMAE

EX TYPOGRAPHIA PONTIFICIA VATICANA,

APUD JO: MARIAM HENRICUM SALVIONI

M. DCC. XLIII.

PRAESIDUM FACULTATE.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

BENEDICTO XIV.

ANGELUS MARIA TITULI SANCTI MARCI

PRESBYTER CARDINALIS QUIRINUS

Episcopus Brixiensis, & Apostolicæ Sedis Bibliothecarius.

HAud raro solent, BEATISSIME PATER, *qui hisce temporibus literarias suas lucubrationes Sanctissimo Nomini Tuo inscribunt, Nicolai V. Pontificis Maximi, Tuæque primum inclytæ Patriæ Antistitis, indeque Cardinalis Bononiensis cognomento designati, præclarissimas*

virtutes

virtutes in medium afferre, iisque encomiis exornare, quæ non eas quidem Tibi ad imitandum exponant, sed quæ comprobent, ejusdem gloriæ hereditatem maximo ad Te jure pertinere; præsertim vero laudibus suis extollunt egregium studium, quo Ille literas & viros doctos coluit ac fovit. In hac semita terenda ipse, ut quidem puto, posui vestigia princeps, *dum in binis Epistolis* SANCTITATI TUÆ *a biennio circiter datis, vulgatisque prius seorsim, atque postea Decadi Brixianarum mearum Epistolarum præfixis, in Te, vel maxime ex eo in optimas artes earumque cultores patrocinio, Nicolaum V. revixisse affirmavi. Uberrime vero ac more suo eruditissime in hoc ipso argumento versatus est Romanæ hujus Curiæ Præsul, edito superioribus mensibus, Tibique nuncupato, Commentario de Vita, & rebus gestis ejusdem Pontificis.*

Commemorata a me rursus hoc loco Nicolai V. eximia laus ista eo spectat, BEATISSIME PATER, *ut postquam adeo multa a me in fronte quatuor priorum Voluminum Vaticanæ istius Sancti Ephrem Operum Editionis de ejusdem præstantia sunt dicta, Volumen hoc quintum, quod modo prodit, ea ipsa commemoratio cum singulari quadam efficacitate* SANCTITATI TUÆ *commendet. Dicam siquidem, Nicolai erga literas favorem enituisse præsertim in demandanda Græcorum Scriptorum Latio donandorum provincia hominibus utriusque*

que linguæ peritissimis, quotquot Romam undique confluebant, magnis præmiis ab eo Pontifice acciti; moxque subdam, longe illustrius eo ipso laudis genere Pontificatum Tuum coruscare, quandoquidem auspiciis ejusdem ad exitum jam festinat Editio hæc Sancti Ephrem, nec Latino tantum, quem unum præfert Vossiana, seu Græco, qui unice exhibetur in Oxoniensi, sed Syriaco præter ipsos sermone, typis magnificis consignata, eaque ex veteribus Codicibus recensita, quin multis partibus aucta, summa profecto diligentia eorum, quibus ex Bibliothecarii Apostolici munere, quod gero, spartam illam adornandam commisi.

Proh Deum immortalem! Præclaram hanc Editionem Orientalium Ecclesiarum sapientissimi ac celeberrimi Patris, cujus Scripta apud easdem, Divo Hieronymo teste, locum ferme parem cum libris Canonicis obtinebant, quamque, ceu firmissimum Catholicæ veritatis præsidium, olim in votis maxime habuit Clerus Gallicanus (nihil tamen de Syriaco textu cogitans, quod ejus assequendi spes omnis jam periisset) Præclaram, inquam, hanc Editionem, numeris omnibus (absit verbo invidia) absolutam, si Nicolai V. temporibus Vaticana Bibliotheca protulisset, an non putas, BEATISSIME PATER, *eum Pontificem vel ex hoc uno beatissimum sibi visum iri?*

Optabat Ipse, ut Iliadis & Odyssææ Poemata (de his tantum loquar) Latio traderentur, largisque

propterea stipendiis Franciscum Philelphum invitavit, quo versionibus illis manum admoveret. Rem narrat idem Philelphus lib. xxvi. Epistolar. Leodrisio Cribello ita scribens, nam ejus verba recitare operæ pretium duco: Quum inter cæteros Græcos libros, qui quotidie in Latinum eloquium alii vertebantur, alii pervertebantur, ille (*Nicolaus*) & ingenii & doctrinæ & eloquentiæ acutissimus censor ac judex, magno desiderio teneretur legendi latine duo illa Carmina Homeri, Iliada atque Ulysseam, quæ tanti fieri a doctis omnibus cognovisset, instituerat paucis diebus, antequam immortali humani generis Redemptori animam reddidisset, dare mihi propediem dono in Urbe Roma ædes pulcherrimas, & latissimum prædium in agro Romano, quod satis esset ad opipare & pro dignitate alendam universam familiam meam; præterea deponere meo nomine, apud quem ipse ex omnibus mensarium delegissem, aureûm nummûm decem millia, quæ mihi continuo numerarentur, duobus illis Carminibus in latinitatem traductis. *Hoc Philelphi Epistolæ fragmentum recitatum invenio in laudato superius Commentario, traditurque ibidem ex Jacobo Manetto in Vita Nicolai V. binos iisdem Homericis Poematibus transferendis adhibitos fuisse ab eo ipso Pontifice interpretes, quorum unum novimus ex Aenea Silvio, Horatium Romanum fuisse.*

Alium

Alium, videlicet Carolum Aretinum, ad id negotii postulatum fuisse a Rep. Florentina per ejusdem Pontificis literas, certum me reddiderunt eæ ipsæ literæ, quæ nuperrime meas ad manus ex publico Florentinorum tabulario pervenerunt. Deus bone! iterum exclamo, Nicolaum V. tot & tanta pro obtinenda Homericorum Carminum versione peragentem; nec ea aliena a Pontificii Numinis Majestate existimantem (idque, dum Turcicus gladius post Constantinopolim captam Italiæ, intestinis bellorum motibus quaquaversum concussæ, immineret,) quid facturum censemus, si ipsi ea sors obtigisset, qua BENEDICTI XIV. *tempora ex evulgatis jam Romæ pluribus Sancti Ephrem Operum voluminibus fruuntur, exteris nationibus omnibus mirum in modum Vaticanæ Bibliothecæ, cui amplificandæ idem Nicolaus per totam Europam Codices manuscriptos conquiri studiosissime curaverat, tamdiu exoptatam Editionem gratulantibus?*

Veniam dabis, ut spero, BEATISSIME PATER, *si in hisce* SANCTITATI TUÆ *exponendis fortassis acrius exarsi, quam pateretur modus servari solitus in Epistolis Nuncupatoriis. Abripuit enim me æstus quidam voluptatis, dum Græciæ ethnicum Mythologum a Nicolao V. largissimis Interpreti oblatis stipendiis accersitum, cum Syro sapientissimo Ecclesiæ Orientalis Magistro, imo Propheta, hac tempestate in lucem educto conferens, quantum inter Nico-*

lai V. & BENEDICTI XIV. felicitatem, quod spectat ad literarum gloriam, intersit, suspicio & admiror. Veniam etiam dabis, si SANCTITATEM TUAM oro modo & obtestor, ut in ea Editione, ad quam ipse certe studium omne, quod a Bibliothecario S. R. E. desiderari posset, & quandoque propiram etiam pecuniam contribui, impensi a literatis viris labores Pontificiæ beneficentiæ officiis remunerentur, unde pateat, nihil esse, quod in præsens literæ faustissima iisdem Nicolai V. tempora desiderent. Perrarum & praclarissimum exemplum, quod omnium oculis exhibes, BEATISSIME PATER, qui inter Pontificales etiam curas sapientissima Volumina a Te jampridem composita de Beatificatione & Canonizatione, quæque vel ipsi Heterodoxi magno plausu excipiunt, ut fidem faciunt Ephemerides Lipsienses, novis in dies accessionibus locupletare pergis, iisque ita auctis Patavinos modo decoras typos, Tuum, inquam, hujuscemodi exemplum non Editionis dumtaxat S. Ephrem curatores, sed quotquot seu Romæ seu alibi doctis libris evulgandis occupantur, in maximam spem adducit, suis commodis & ornamentis, Te Pontifice, BENEDICTO XIV. nihil defuturum. Quod si vere assequantur, boni omnes ominantur, facile contingere posse, ut hisce quoque temporibus Romæ præclarorum ingeniorum proventus spectetur, ex quorum nominis celebritate Apostolicæ Sedi præsi-

dium & decus accedat, isque Aulæ Romanæ splendor obveniat, qui, ut viri iidem boni intelligunt, a doctrina dumtaxat & pietate mutuatus eandem decet.

Quandoquidem SANCTITAS TUA *die ix. Septembris proxime præteriti Senatum suum Apostolicum alloquens, quodammodo doluit Cardinales extra Urbem degentes, in subitis qui occurrunt casibus, a Romano Pontifice consultari non posse, cur non sperem, ut benigne audiat mei, qui modo Romæ adsum, non quidem hac in re consultationem (quam vocem si usurpem, vanus forem) sed obsecrationes? Has ut enixius fundam, facit præter Cardinalis gradum, quo fungor, Præfectura Vaticanæ etiam Bibliothecæ (qua non alia toto Orbe splendidior Musarum Aedes) & vita mea omnis in excolendis pro modulo meo literis acta, ac demum cura, quam ipse capio, prout vires meæ ferunt, in doctis hominum conatibus adjuvandis, cujus scilicet animo jam diu insidet Horatianum illud:*

Non possidentem multa vocaveris
Recte beatum, rectius occupem
Nomen beati, si Deorum
Muneribus sapienter utar.

Deus O. M. SANCTITATEM TUAM *diu servet incolumem, ac sacros ejus Pedes deosculor.*

APPRO-

APPROBATIO

SANCTI EPHRAEMI Syrorum quàm ſapientiſſimi poſtremum Sermonum Volumen Syriaco-Latinum pietate ſumma & mirabili, ab omni memoria temporum laudatiſſimum, quod jam per Virum egregium Petrum Benedictum e Soc. JESU latinitate donari coeperat, mox intermiſſum deflendo praeſtantiſſimi Interpretis e vita diſceſſu, ab Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Apamenſi Archiepiſcopo, Stephano Evodio Aſſemano latina translatione abſolutum, ad quod etiam Prolegomena, atque Acta ejuſdem Viri Sanctiſſimi nunc primum eruta ex Cod. Nitrienſi Vatic. V. idem Cl. Evodius adhibuit, qua potui magna cum cura, atque animi voluptate perlegi Reverendiſſimo Patri Nicolao Aloyſio Ridolphio Sac. Pal. Apoſtolici Magiſtro potiſſimum obſequuturus. De hoc autem opere ſic exiſtimo: fuiſſe jampridem Sac. litterarum fautoribus maximopere optandum, ut tot Orientis cum Patres & ſanctitate, & doctrina quam qui maxime celebres in Latium jam commigraſſent, EPHRAEMUS etiam latinus evaderet. Quam ſpartam ab eruditiſſimo Praeſule ſemper in dies majora moliente, ita ornatam perfectamque miramur, ut ea & judicio graviſſimo Eminentiſſimi Principis S. R. E Bibliothecarii Cardinalis Quirini, novis uſque ſapientiae opibus litterariam Rempubl. non tam e ſuo, quam ex alieno penu ſeſe offerentibus locupletare cupientis, & cl. Interpretis eruditioni undequaque pro votis abunde reſpondere videatur. Ceterum quis EPHRAEMUM, ut cauſam dicat de religione, quam invicto calamo aſſeruit, audeat in jus vocare, ſive ejuſdem pietatem & Orthodoxiam vel levi cenſura perſtringere? praeſertim ſi ad ſuorum temporum opiniones & diſciplinam Ipſius ſcripta exigantur. Quare dignum opus cenſeo quod publici juris fiat.

Datum Romae ex Collegio Eccleſiaſtico Die 26. Julii an. 1743.

Ubaldus Mignonius de Cl. Reg. S. P. Sac. Congreg. ſuper examinandis Epiſcopis Examinator Theologus & V. Coll. Eccleſiaſtici de Urbe Rector.

APPROBATIO

TErtium S. EPHRAEMI Tomum Syriaco-Latinum, Reverendiſs. Sac. Pal. Apoſt. Magiſtro Patri Nicolao Aloyſio Ridolphio demandante, attente perlegi, ſuſpexique accuratam interpretamenti methodum, qua Clariſſimus Vir, perenni dignus memoria, eximius Inclytae Societatis JESU Theologus Petrus Benedictus dum viveret, mox Illuſtriſſimus ac Reverendiſſimus D. Stephanus Evodius Aſſemanus Apameae Archiepiſcopus, omnigena Vir eruditione, linguarumque praeſertim Orientalium peritia ſpectatiſſimus, conſpicuam Gentilis ſui praeſtantiam, & avitam Majorum ſuorum diſertiam egregie aemulatus, opus Literariae Reipublicae perutile, ſumma cura, & felicitate perfecerunt. Latinitate proinde tantorum virorum opera donatus Syrorum Doctor EPHRAEMUS publicam e vaticanis latebris videat lucem, ut omnium manibus ubique teratur, atque in Orthodoxae veritatis commodum, & incrementum cedat. Ita ſentiebam, ſervato iis, ad quos ſpectat, ſaniore judicio.

Romae. Tertio Kalend. Jul. Anno a reparato Orbe MDCCXLIII.

Andreas Scander Maronita Protonotarius Apoſtolicus, Orientalium Literarum in Romano Sapientiae Athenaeo, & in Urbano de Propaganda fide Lycaeo Profeſſor, & Interpres.

APPRO-

APPROBATIO

TErtium S. EPHRAEMI Tomum Syriaco-Latinum ab Illustrissimo & Reveréndissimo Domino Stephano Evodio Assemano Apamensi Archiepiscopo, Viro in omni bonarum facultatum Genere versatissimo, ac linguarum praesertim Orientalium apprimè perito, post obitum Clarissimi P. Petri Benedicti Soc. JESU Presbyteri, qui mediam ejusdem partem confecerat, suprema adhibita manu ad extremam calcem perductum, Reverendissimo P. Nicolao Aloysio Ridolphio Sac. Palatii Apostolici Magistro hanc mihi provinciam demandante, accurate perlegi, versionemque Latinam cnm Syriaco exemplari diligenter contuli; neque in ea quidquam, quod vel Religioni Catholicae, vel bonis moribus repugnaret, deprehendi, quin imo ad confirmanda Religionis Catholicae dogmata, bonosque mores enutriendos satis aptam, atque idoneam, ex Prolegomenis quoque, & Actis S. EPHRAEMI nunc primum ex Codice Nitriensi Vaticano V. erutis, quae eidem Tomo praemittuntur, animadverti; Mentem autem Syri Doctoris Praesul eruditissimus optime assecutus tanta latini Sermonis elegantia Versionem hanc expressit, ut nec latino homini Syriacae linguae ignaro, nec indigenae Syro linguae latinae imperito amplius quidquam desiderandum supersit, incertumque sit tanti Praesulis beneficio, utrum EPHRAEMUS noster Syriace scripserit, an latine. Quare dignum opus censeo, ut, curatum ab Eminentissimo D. Angelo Maria Quirino S. R. E. Cardinali Bibliothecario, sub auspiciis Sanctissimi Patris Domini Nostri BENEDICTI XIV. Pontificis Optimi Maximi publici Juris fiat. In quorum fidem Romae e Collegio Maronitarum pridie nonas Augusti Anno MDCCXLIII.

Simeon Verdi Societatis Jesu.

IM-

IMPRIMATVR.

Si videbitur Reverendiſs. Patri Sacri Palatii Apoſt. Magiſtro.

Franciſcus Maria de Rubeis Archiepiſc. Tarſenſis.

IMPRIMATVR.

Fr. Nicolaus Aloyſius Ridolfi Ordinis Praedicatorum Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

STEPHANI EVODII
ASSEMANI
ARCHIEPISCOPI APAMENSIS
Ad Eñum ac Rñum Dominum
D. ANGELUM MARIAM
QUIRINUM
S.R.E. CARD. BIBLIOTHECARIUM
EPISCOPUM BRIXIENSEM
In novam Operum Sancti Ephraemi Syri Editionem
EPISTOLA.

MUltis magniſque de cauſſis, EMINENTISSIME PRINCEPS, adductus ſum, ut poſt Petri Benedicti ex Societate Jeſu, Viri Clariſſimi, obitum, ſin minus ipſi, literarum certe utilitatibus acerbiſſimum, Opera haec Syriaca S. Ephraemi, diligentia ſedulitate ſtudio, quo poſſem maximo, Latinitate donarem. Videbam in primis, laborem hunc meum minime inanem fore, neque ſupervacaneum. Hinc enim augurabatur animus, non minus fortaſſe laudis Eccleſiae Orientali, quae tantum Virum genuit atque aluit, afferri poſſe, quam utilitatis Occidentali, quippe quae celeberrimi ſanctiſſimique Hominis doctrina atque ſapientia debeat non mediocriter illuſtrari. Illud quoque in hoc Opere maximum mihi & ſtudiorum incitamentum exſtitit, & laborum, quod cum exemplaria S. Ephraemi Syriaca, unde Latina haec Editio fideliter deſumta eſt, tum omnes fere alii Codices Orientales, qui Bibliothecae Vaticanae ſplendorem celebritatemque non parum augent, ex Aegypto, aliiſque regionibus Orientalibus, Eliae, Antiochenae Sedis Archipresbyteri, ac Praeſulis Romani, Joſephi Aſſemani, patruorum meorum, diligentia huc in Italiam feliciter pervenerunt. Tum vero identidem recordabar, Petrum Benedictum in primi, & ſecundi Tomi Edi-

tione persaepe mea quoque opera usum esse, quemadmodum ipse in sua ad Lectorem Praefatione fidem facere egregiam in secundo Volumine non dubitavit.

Quibus quidem singulis quamquam ad hanc provinciam, cui facultatem mihi non satis parem esse video, incredibiliter excitarer, tamen ea me cogitatio huc tandem impulit ac prope rapuit, quod vigilias laboresque sperarem meos non fore ingratos BENEDICTO XIV. Pontifici vere Maximo. Nam praeterquamquod regia plane benevolentia & Orientales excipit universos, & Maronitas in primis, quibus non semel praebuit benevolentissimae voluntatis suae testimonia, non ignorabam, nulla ex re majorem ipsi jucunditatem objici, quam si homines doctrinae cum virtutis laudibus conjungendae avidos videat, quod unum ipse in omni vitae statu adeo studiose persequi consuevit, nihil ut de eo tam honorifice dici possit, quin id jampridem superarit ejusdem tum sapientia, tum virtus. Posita sunt ante omnium oculos egregia illa Volumina, quibus tantae sunt, quae a doctissimis quibusque hominibus tribuuntur laudes, ut praestet eas omnino omittere, quam minus pro dignitate commemorare. Neque enim ejus in Scriptis una duntaxat facultas, aut altera continetur, sed omnis plane bonarum artium disciplinarumque ordo aureo quodam vinculo copulatus elucet, atque ita quidem, ut, seu jus Civile ac Pontificium spectes, multas ejus partes, gravissimosque ex eo locos mirum in modum tractatos explicatosque cernas, sive Sacrarum Literarum, ac veteris disciplinae doctrinam secteris, argumentis inde haustis passim eos libros non dicam respersos videas, sed refertos, sive Historiam, ac multiplicem rerum eruditionem inquiras, BENEDICTO XIV. Divinam quandam inesse scientiam fatearis, quae maximarum quarumque rerum cognitionem cumulatissime comprehendat. Ipsius autem virtutibus non is ego sum, qui orationem possim afferre parem. In eo quippe cum praeclarissimis ingenii laudibus conjunctam cernimus summam animi celsitatem, moderationem, clementiam, facilitatem, in Deum denique pietatem summam, summam in homines misericordiam, ac uno verbo quicquid decorum dicimus, quicquid in Pontifice optimo desideramus. Itaque non sine caussa rudem hanc lucubrationem meam tanto Pontifici minime improbandam duxi, quum scripta Latine verterem, unde tam Literaria posset, quam Christiana Respublica fructus capere non vulgares.

At enimvero etsi haec omnia summi essent ponderis ac momenti, tamen arduum hoc munus nunquam fortasse suscepissem, CARDINALIS AMPLISSIME, nisi auctoritas, ac sapientia Tua singularis mihi animum stimulosque addidisset. Eum quippe locum apud me dignitatis Tuae auctoritas tenet, ut Tuis non modo impe-

imperiis, sed etiam nutibus obtemperare omnino debeam, propterea quod & supremus S. R. E. Bibliothecarius es, & Princeps Vir cum doctorum omnium amantissimus, tum literatissimis hominibus veteris totius, recentisque memoriae jure optimo comparandus. Quis enim, ut nihil de mentis altitudine, nihil de ingenio dicam, ad egregia quaelibet plane facto, quis ignorat, nihil unquam Te valuisse a sapientiae laudibus avocare? Natus ex gente, quae antiquitate splendore amplitudine nobilitate cum Italiae primariis de palma honoris contendit, quae opibus & potentia rebusque omnibus, quibus abundant ii, qui beati putantur, est refertissima; tamen ephebus adhuc Divina quadam animi magnitudine nihil in tanta luce, rerumque copia, nisi Majorum gloriam, eorumque in primis, qui omni doctrinarum genere claruissent, admiratione dignum existimans, generosa Romanorum ingenia aemulabaris, quos audio apud Sallustium solitos dicere, quum Majorum imagines intuerentur, vehementissime sibi animos ad virtutem accendi, & memoria rerum gestarum flammam egregio in pectore crescere, neque prius sedari, quam eorum famam, atque gloriam virtute adaequassent. Quod quidem tentare Brixiae primum coepisti in Collegio Nobilium, ubi sic ingenio usus, ut decuit, non cum usura solum, verum etiam cum anatocismo in humanioribus artibus profecisti. Eas enim non ab aliis capere, sed ex Teipso proferre ac parere videbaris. Nec mirum sane, quum & ingenio nemini secundus esses, & eum virtutis amorem a natura ipsa arripuisses, quem virtus excitaret sui, si videretur, ut praeclarissime loquitur Plato. Non igitur sine caussa exspectabantur abs Te omnia, quae possunt ab indole plane aurea exspectari. Tu vero exspectationem etiam vicisti omnium, quia Teipsum, Tuam nempe aetatulam, & conditionem longe superavisti. Ne domesticis opibus, aut assentatorum illecebris, quorum apud Viros Principes maxima turba est, quicquam de virtutis amore detraheretur, generosarum volucrum ritu Caelum suspiciens, paterna domo valere jussa, quo jubebat Divina Te Sapientia pergere, convolasti, & in Casinensem familiam Te adrogandum adolescentulus praebuisti.

Heic vero de Tuis laudibus nemo est, qui commemorare pro dignitate satis commode aut multa possit, aut plura dicere, quam Florentia Italiae ocellus, & augustissimum quasi quoddam Musarum Sacrarium, memoria retinet. Satis erit praeclarissima illa nomina Bonarrotios, Salvinos, Averanos, Magalottos, & complures alios, quibus semper beata illa Civitas redundavit, eruditissimos homines memorare, quorum omnium gratiam Tibi, & benevolentiam quum brevi tempore conciliaveris, hoc esse indicium profecto debet, eam fuisse integritatis, doctrinaeque celebritatem Tuae, ut haud facile judicari posset, utrum melior esses, an prudentior. Nam &

& incredibilis ille pudor innocentia gravitas, quae non in sermonibus modo exstabat omnibus, sed in vultu etiam Tuo, in Tuo ore, in Tuis oculis eminebat, & singularis ingenii vis, qua Historiam, temporum testem, Philosophiam, vitae magistram, Theologiam, consciam rerum Divinarum scientiam, Chronologiam denique, Mathematicam, Sacrosque Canones, ac Philologiam cum Latinis, Graecis, Hebraicisque literis conjunxisti, illa illa, inquam, & mentis acies, & morum probitas doctissimis gravissimisque Viris Te incredibiliter commendabat. Quid novum igitur, si, quum exteris tam carus esses, Casinensis familiae amor atque oraculum habebaris? Etenim florenti admodum aetate, quum virtute & doctrina aetatem ipsam quam longissime anteires, Te Casinensis juventus Sacras Literas interpretantem audivit; quid dico audivit? imo arcana, quae ipse apprime cognoveras planeque imbiberas, aequabili minimeque affectato dicendi genere aperientem si abdita, declarantem si obscura, si confusa enucleantem singulari quadam laetitiae voluptate, ac stupore prope incredibili mirata est. Quod ne dicere assentatorie fortasse videar, testis nunc etiam exstat praeclarissima Oratio illa de *Mosaicae Historiae Praestantia*, mirifice abs Te scripta, cujus gravitas & eruditio, quod de Hortensii ingenio est memoriae proditum, tamquam Phidiae signum, simul aspicitur, ac probatur.

Interim vero quum eruditio ubique Tua percrebresceret quotidie magis, Tu Tibi uni parum sapere videbaris. Itaque non voluptatis, ut multi, sed inexplebili quodam doctrinae studio difficillima itinera suscepisti, Britanniam scilicet, Bataviam, Gallias peragrasti, Lutetiae autem, tamquam in portu aliquo ac celeberrimo literarum emporio, moram Tibi ad biennium delegisti, quo quidem tempore quotquot ea in Urbe doctorum hominum conventus erant, studiosissime frequentabas: (ii autem, quum jampridem Sapientiam Tuam admirabundi suspicerent, Te novissime in Regiam Inscriptionum, & Politiorum Literarum Academiam suffragiis omnibus cooptarunt;) cum sodalibus vero Tuis Benedictinis ita conjunctus eras ac prope conglutinatus, ut eorum disputationibus uterere, tamquam aëre ad respirandum. Amicitiam Socratis ad claritatem, & gloriam consequendam non mediocrem occasionem Alcibiadi praebuisse Plutarchus ait: Tibi porro non modo jam plane docto, sed quinquertioni quid ad pleniorem rerum intelligentiam eruditissimorum hominum amicitia contulerit, id sane praedicat Urbs rerum Domina, quae quantam de Tuis literis existimationem haberet, Tibi vix in Italiam reduci declaravit.

Patior heic latere, quanti Tuus Te Ordo faceret universus, quum in Comitiis generalibus, in frequentissimo scilicet florentissimo-

ſimoque Religioſorum hominum coetu ne unus quidem inventus ſit, qui non optimo illi de Te judicio acquieſceret, quo unus ex omnibus delectus es, qui Congregationis Caſinenſis Italiae Hiſtoriam, qua late patet, diligenter fideliterque perſcriptam dares. Rem inſuper miſſam faciam, quam, de cujuſcumque laudibus, niſi de Tua doctrina dicerem, non perſequerer, ſed oſtentarem, acerrimum nempe ingeniorum exploratorem, Clementem XI. graviſſimis Te negotiis admoviſſe, &, quod caput eſt, prudentiam Tuam expertum eſſe, ſuis non modo exſpectationibus parem, ſed etiam votis. Haec, inquam, tacitus praeteribo quantacumque ſint, quae ſunt certe maxima. Illud autem praetermittere nullo modo poſſum, quod quum inuſitata quaedam, & antiqua inveſtigaretur perquirereturque virtus, ad Te potiſſimum ventum eſſe. Corcyrenſis Eccleſiae Pontificatus vacabat; illi nimirum Inſulae Archiepiſcopus dandus erat, ubi Latinum inter, Graecumque Praeſulem ſimultates, atque concertationes antehac perpetuae interceſſerant. Is ergo Epiſcopus optabatur, qui, lapidis inſtar angularis, faceret utraque unum, qui praeceptis inſtitutiſque diſciplinarum & in bona doctrina exhortari, & eos, qui contradicerent, arguere ſapienter poſſet, qui non ſibi duntaxat populum eſſe datum, ſed ſe etiam populo exiſtimaret, ac uno verbo, qui tum praeſtaret omnibus omnia, tum forma gregis factus ex animo videretur. Perfectam hanc Archiepiſcopi effigiem, quam animo contemplabatur, oculis tum maxime deſiderabat, non alibi expreſſiorem illuſtrioremque Innocentius XIII., quam in Te, Angele, nactus eſt, quem probe noverat ſapientem fortem ſeverum ſobrium, & quandam veluti imaginem antiquitatis. Et res quidem ipſa opinionem hanc de Te optimam comprobavit.

Nam ſi velim, quae mihi occurrunt, perſequi dicendo ſingula, neſciam profecto, quid primum exequar, quid poſtremum. Unum igitur commemorabo, ex quo facile metiri cetera quiſquam poſſit. Quoniam nulla eſt praeclarior, quam quae hoſtium expreſſa eſt vocibus commendatio, num laudem omnium magnificentiſſimam non judicabo, quod is Tibi a Graecis eſt honor habitus, quem eorum vix Patriarcha impetraviſſet? Optimum ipſi Principem appellamus, qui parentis perſonam gerat, & populi concordiam unice concupiſcat ac pacem, cujus nomen ſuave eſt, res vero ipſa maxime ſalutaris. Et dubitabimus, quin hanc pulcherrimam in Te Principis imaginem veneremur, quum id effeceris primo Tuo in Corcyram appulſu, ut Plebs utraque, uterque Clerus, qui quotidianis antea diſſidiis digladiabatur, in intimam & ſinceram animorum conſenſionem mirifice coaleſceret? Utinam tanta mihi ſuppeteret dicendi vis, tantaque copia, ut, quae hanc animorum concordiam ſequuta ſunt, praedicare commode poſſem. Copioſiſſima ſiqui-

ſiquidem effloreſceret ac redundaret oratio mea. Sed ſi rerum multitudine obrui me plane ſentio, eum tenebo curſum, quem potero, & id unice commendabo, unde multo ſplendidius, quam monumentis omnium literarum illuſtrabitur virtutis Tuae divina vis. Quid autem aliud dixero, niſi quod Benedictus XIII. quum prudentiam jampridem Tuam liberalitatem ſapientiam fidem exploraviſſet, Brixiae Epiſcopum primo, mox S. R. E. Cardinalem renunciavit, hoc eſt, majus veluti ſtadium ac theatrum aperuit, in quo & liberius excurreret virtus Tua, & praeclarius emineret.

Quidni ita exiſtimaverim, quum tam Brixiae multa, tam praeclara, tam ampla religionis & beneficentiae teſtimonia occurrant, ut clarius ac luce pateat, nihil Tibi ex nova dignitatis amplitudine acceſſiſſe, niſi ut te multo magis, quam antea, exhiberes largum beneficum liberalem? Haec Principis vera laus, haec ratio eſt adminiſtrandae Eccleſiae praeclariſſima. Tui propterea nominis gloriam apud Brixianos in perpetuum celebrabit tum Templum illud omnium magnificentiſſimum, ſplendore maximo abſolutum exornatumque, tum Coenobium Monialium, quas Saleſianas nuncupant, a fundamentis erectum, & ad pudoris ac innocentiae ſecuritatem & incrementum liberaliſſime dedicatum, tum demum Dioeceſis etiam univerſa, ubi non Arae, non Templa, non Domus ulla privata praeclarum aliquod & pietatis & clementiae veſtigium non ſervat Tuae. Quid? quod magnitudinem hanc ſingularem cum aeterna quoque Urbe communicaſti? Neque enim, quae nihil vulgare conſpicit, Romana Majeſtas quicquam ſplendoris detrahit aut Altari in Monte Caelio ex marmoribus conquiſitiſſimis in S. Gregorii erecto, aut Aedibus, & Baſilicae S. Marci, Tituli Tui, elegantia & impendio ſane maximo illuſtratae, aut S. Alexii Templo, in cujus inſtaurationem cogitationes invigilare coeperunt Tuae, ſimul ac mandante BENEDICTO XIV. patrocinium Monachorum ibi degentium ſuſcepiſti. At enim haec Tibi cum aliis, quamquam non bene multis, communia ſunt. Quod autem vix a Clemente XII. Summus Romanae Eccleſiae Bibliothecarius es renunciatus, ſtatim theſaurum Tibi omnium facile acceptiſſimum cariſſimumque publici juris feceris, Bibliothecam nimirum Tuam exemplarium varietate & copia ſingularem cum Vaticana conjunctam eſſe volueris, hoc, obſecro, quibuſcum aliis communicabis, quam cum Pontificibus ex omni memoria clariſſimis, quorum laudibus nulla unquam allatura eſt finem aetas?

Poſtularet heic locus, Tua ut admirarer ingenii monumenta multo plurima, & maxima. Sed quum eorum de amplitudine, id quod de Carthagine ait ille, tacere praeſtet, quam pauca dicere, iccirco eadem aliqua ex parte commendare cupienti torpebat mihi prae metu animus, ne, dum maxime gratus & officioſus eſſe con-

contenderem, in ambitionis ac superbiae crimen adducerer. Quid igitur? Num mihi in hoc loco ab omni prorsus officii genere temperarem? Id vero nec mea in Te observantia, nec officium, nec ratio patiebatur. Malui igitur Tuos ingenii foetus commemorando superbum mihi onus imponere, quam aut parum videri gratus, aut immemor. Prodeat primum itaque in medium illustris illa *De conscribenda Monastica Italiae Historia Dissertatio*, quae CLEMENTI XI. nuncupata, mirum est, quam & eloquutionis candore, & sententiarum vi, & numerorum concinnitate sit eo Pontifice digna, qui sic literis supra ceteros eminebat, ut dignitate. Agevero de Monachorum studiis, de Benedictinorum Bibliothecis, de Literarum fato misero funestoque, de Mabillonio, de Ruinarto, de Massueto, de Vvorth, Monasticae Historiae Scriptoribus, quam prudenter differis! Quam docte! Quam apposite! Quam erudite! Rem porro illam, quae maxime pertinebat ad sedandam Monachorum invidiam, quorum nomen jampridem de vitiatis Diplomatibus deferebatur, ut acriter cum Mabillonio dilueris, dici vix quidem potest, ac ne vix quidem. Fruere igitur virtute Tua, & laborem hunc quoties recordabere, toties id animo contemplare, quod oculis non potes, toto videlicet Christiano Orbe Monachorum Ordinem universum, qui summa Tibi debere omnia profitetur.

Verum demens sim, si laudes Tuas angustis Coenobiorum finibus circumscribam. Multo illae latius patent, & iisdem, quibus Literaria Respublica, terminis continentur. Nam si liberales artes duae praesertim Linguae illustraverunt, Graeca & Latina, profecto debes jure Tibi optimo gratulari, de cujus laudibus inter sese Graecos, Latinosque audio decertantes, alteros, quod *Officia* quaedam *Graecanica* Romana civitate donaveris, alteros autem, quod in Notis ad eadem Officia Tuis doctrinam fidem prudentiam minime vulgarem ostenderis. Etenim dictio ipsa argumenti loco esse potest, veterum Te Graecorum eloquentiam in succum & sanguinem convertisse. Diatribae vero quatuor aperte ostendunt, amplissimos Philologiae fines, & omnia illius adyta lustravisse. Quid? quod laudaris in Opere illo Tuo elegantiam aeque Atheniensium prae Te ferre, ac Corcyrensis bilinguis populi Graecitatem Tibi perspectam esse? Ac nescio equidem, an hoc multo etiam praeclarius videatur. Nam barbara haec stribligo quanto natura incomtior atque horridior, tanto difficilior existat, & pertinacis, ut edifcatur, diligentiae indigeat necesse est, quae in Viro praesertim occupatissimo laus est maxima. Cetera itaque doctrinae Tuae ornamenta celebrabuntur illa quidem ubique gentium, Tibi erunt tamen cum infinita literatorum multitudine communicanda; haec vero tota est futura Tua, quod, ut cum Apostolo factus omnibus

omnia

omnia videreris, & prudenter cum ſapientibus diſſerebas, & libenter blaterare cum barbaris non recuſabas. Egregio ſane conſilio. Nam hinc futurum arbitrabaris, ut deterſa paulatim barbarie politiores literae ea in Inſula refloreſcerent. Cujus profecto rei ſpem ubique certiſſimam excitaviſti, quum libro de *Corcyrae Primordiis* edito ad bene de Graeca gente ſperandum, quaſi ſignum aliquod ſuſtuliſti.

Etenim ſi nemo eſt tam averſus a Muſis, qui cognoſcere gentis ſuae antiquitatem non cupiat & ſplendorem, confidere non ſine cauſſa licet, ut Corcyrenſes Inſulae, in qua degunt, primordia perlegant quam ſtudioſiſſime, & ex lectionis aſſiduitate tandem de literis amplum incipiant aliquid cogitare. Quis enim eo in Opere fructus uberrimos ex eruditione non capiat Tua? quae tanta eſt, ut plane mirari ſubeat, unde tot Tibi non Graecorum modo, ſed Phaeacum etiam, atque Arabum monumenta ſufficiantur, quibus nugatorias Poëtarum fabellas rejicis, & antiquiſſima maximeque diverſa Corcyrae nomina, eorumque vim atque ſignificationem acute comprobas, tum Spanhemium in voce Κέρκυρα, & Φιλοξενωτάτη, Fabricium in Homeri Poëmate, cui nomen Φαιακίς, Nevvtonium in ſtatuenda Sphoerae inventione; alioſque aliis in locis Viros ceteroquin eruditiſſimos ſi non temere ſcripſiſſe, errore certe humano lapſos eſſe declaras, & multo efficis emendatiores. Porro de veteri Corcyrenſium ſuperſtitione, de Regum in hoſpites humanitate, de rebus terra marique praeclare geſtis, de Proverbiorum ſalibus, de Arte Nautica, de Conviviis, de Ludis, & de Mulierum quoque exercitationibus, ac praeſertim de Alcinoi Apologis, quam multa dicas, & ſcitu digna, Philologi teſtantur omnes, qui cum alia Tibi veterum monumenta temporum accepta referunt, tum potiſſimum Argonautarum Epocham, quam Petavius, & Scaliger (qui viri Deus immortalis!) nequicquam ſe quaeſiviſſe non inficiantur. Haec ſunt, quae apud Corcyram Inſulam ſcripta numerabuntur inter monumenta nunquam interitura famae Tuae.

At de iis alii pro dignitate dixerint: ego jam Brixiam rapi me plane ſentio, quae literarum antea cenſebatur amantiſſima Civitas, ſed nunc, Te praeſide, Athenae veluti alterae appellatur. Ingens enim ad optima compendium eſt, ſumma & optima in Viro Principe admirari: hinc vires animo, hinc ingenio faces. Grandia non optat nemo, qui omnia ſuo in Paſtore grandia intuetur. Quis ergo dubitet, quin Brixiana juventus humanitatis ſtudia quotidie impenſius proſequatur, quum literarum Te auſpicem, longe lateque immortalitatis inſignibus coruſcantem, praeſentem numine, vique arcana, & exemplo propitium veneretur? Exemplo inquam; nam quocumque Tuum Te munus vocat, eo & Muſae pergunt in-

divul-

divulsae comites & administrae, quarum necessitudinem non modo ulla aegritudinis, aut morbi vis nunquam interpellavit, sed nec ipsa pestis suspicio, quae, ut nuperrime non sine ingenti stupore accepimus, tametsi Te ab omnium consortio unius & viginti dierum spatio in Venetorum confiniis eripuerit, tamen a bonarum artium studiis ne ad momentum quidem avocavit. Illud igitur jure optimo Tute usurpas: *Pernoctant nobiscum literae, peregrinantur, rusticantur, episcopantur*. Divisus in omnia, proque Ecclesia distentissimus, tamen quotidie legis, & novi semper aliquid meditaris. Testantur id Brixiae Antistitum *Philastrii*, *Gaudentii*, *Ramperti*, *Adelmanni* Scripta in lucem edita, quae Galeardus doctrina incomparabili explicavit illustravitque Codice Corbejensi abs Te accepto, cujus gratia quum S. Philastrii de Haeresibus Opus magna ex parte inventum sit, debet hoc nomine Christiana Respublica Tibi plurimum. Quid Literaria? Non certe minus.

Liber siquidem ille, quem *de Brixiana Literatura* divulgari curasti, non tam Grammaticorum, Poëtarum, Philosophorum, Oratorumque, qui renascentibus literis Brixiae gloriam amplificarunt, justam historiam continet, quam de doctis hominibus, quotquot ubique post Typographiae inventionem claruerunt, optime meritus praedicatur. Multos praeterea Interpretes, qui Scriptores aetatis tum aureae, tum argenteae illustrarunt, ob oculos ponit, quorum cognitio ut jucundissima Brixianis est, sic universis literarum amatoribus utilissima. Ita est, PRINCEPS OPTIME, quum valeas virtute plurimum, eandem curas in omnium animos derivari. Hoc enim sin minus oratione, re certe ipsa quam saepissime recinis: Frangit ignavos aliena amplitudo, intendit acres.

Et Te quidem intendit maxime, qui hanc Tibi legem indixisti, ut ornantia ceteros ornarentur a Te munera quaecumque obires. Hanc enimvero sententiam Tuam, & in omni vitae statu, & in Comitiis praesertim declaravisti, in quibus PROSPER LAMBERTINUS est Pontifex inauguratus. Pars anni erat periculosa ubique, exitialis autem in primis Romae fervoribus intolerandis. Accedebat aëris in Vaticano inclementia, aedium in Conclavi angustiae, & cetera incommoda, literarum studiis infestissima. Tu tamen vicisti omnia, CARDINALIS AMPLISSIME, nec pepercisti ipse Tibi. Nihil impedimento fuit, quominus vigilias laboresque maximos exantlares, quos postea Cardinalis Andreas Hercules Fleury ὁ μακαρίτης, *Noctes Vaticanas* prudentissime appellavit. De Pontificis creatione res erat, Tu Pontificem vita functum a calumnia vindicabas *Paulum II.* natione Venetum, virtute maximum. Cujus in literatos amorem, in Ecclesiae administratione prudentiam, in toto denique munere Pontificatus justitiam liberalitatem magnificentiam, morumque, quoad vixit, integritatem tot

tot teſtimoniis & auctoritatibus a certorum hominum impudentia vindicaviſti, ut illud Senecae mirum in modum confirmaveris : Aeque laudem eſſe a laudatis viris laudari, ac ab improbis improbari.

In hac operoſa vehementique ſedulitate vix *Pauli Vindicias* anno ſeculi quadrageſimo adornaveras, ſtatim anno ſequenti ad *Franciſci Barbari Epiſtolas Diatribam* promulgaſti, quae Literariam gazam latentem antea, ſed optatiſſimam aperuit in lucem plurimam, deditque largiter ſpectandam fruendamque. Illa enim, Diatriba illa Tua ejuſmodi eſt, cui occurrere quiſquam veluti theſauro debeat, quippe quae non modo Franciſci Barbari, ſed aliorum quoque doctiſſimorum hominum vitam contineat ; unde quemadmodum Literaria Hiſtoria a renatis in Italia elegantioribus literis lucem accipit ſingularem, ita Lectorum animi ſubjectis veluti facibus excitantur ad reſtitutum eloquentiae decus, pro virili tuendum conſervandumque, ex quo conatu quicquid in optimarum artium diſciplinarumque ſtudia utilitatis profluit, acceptum id magna ex parte Tibi uni eſt referendum, quem hoc nomine nulla poteſt, quamvis ingenio & arte elaborata pro dignitate. oratio commendare.

Pulchrum eſt procul a negotiis, ut ille cecinit, in medio literarum ſinu vitam vitalem ducere : multo pulchrius, graviſſimis undequaque negotiis occupari, & a Muſarum complexu nullis unquam incommodis poſſe divelli. Haec, PRINCEPS OPTIME, laus eſt Tua, qui Dioeceſim ampliſſimam, & ad Rhaeticos uſque Montes aſperrimos pertinentem nactus, in ejus procuratione diligentia uteris divina prorſus, & infatigabili ſedulitate : quicquid interim temporis eſt a negotiis vacuum, impendis totum in ſeverioribus ſtudiorum fructibus colligendis, & habes in more poſitum, aut inter libros delicias verſari Tuas, aut doctos homines, quibus facilis ad Te aditus ſemper patet, comiter & benevole compellare, aut ad Viros nobilitate & ſcientia praeclariſſimos Epiſtolarum eloquia miſſitare. Rem attigi, cujus gratia illud in Te elogium quadrare perbelle video, quod de Baſilio, Gregorio, & Amphilochio Hieronymus pronunciavit, eorum, inquiens, ejuſmodi eſſe libros, ut neſcias quid in illis primum admirari debeas, eruditionem Seculi, an ſcientiam Scripturarum. Quid enim Tuis in Epiſtolis non egregium, non amplum? Quid in illis indoctum? Imo quid non e media Philoſophia eſt? Quid non ex Theologiae adytis, & Hiſtoriae fontibus derivatum? Quam valde nobis ac literis gratulandum, hanc Tibi Deum mentem dediſſe, ut *Duas Epiſtolarum Decadas* in lucem ederes, quarum nitorem doctrinam eruditionem non tam aetas noſtra miratur, quam aeternitas intuetur! Nihil enim ab hac Tua exſpectari

Sapien-

Sapientia poteſt, quod non omnium commendationem & ſempiternum tempus ſpectare debeat: tam ſupra vires doctrina eſt Tua, tam ſupra fidem egregia ac ſingularis.

Haec ipſe mecum dum ſerio cogitarem, Verſionem hanc e Syriaco, abs Te mihi impoſitam, vehementer equidem reformidabam. Quis enim ego, CARDINALIS AMPLISSIME, qui Tuis poſſim imperiis ſatisfacere, cujus tanta eſt claritudo nominis, quanta dignitas? Quis iterum dicam, quis ego, PRINCEPS EMINENTISSIME, qui valeam praeſtare operam non ſapientiae improbandam Tuae, cujus fama, lucidiſſimi inſtar ſideris, late diffuſo lumine, nec ullis contenta finibus complet omnia luce ſua, omniumque oculos atque animos in ſui ſpectaculum admirationemque convertit? Sed in tanta luce tandem timere deſii, dum Te penitus recognovi, cujus & ſaepe alias, & nunc potiſſimum intellexi, hoc eſſe proprium, ut non magna poſtules, niſi a Te ipſo. Nunc demum ſapientiam in Te ſuſpicio ſic & comiter, & mirifice temperatam, ut, quae mihi antea timorem facere conſueverant, ea in praeſens ſentiam vaneſcere univerſa. Itaque ſummam alii in Te prudentiam, excelſos alii ſpiritus, omnes monumenta ingenii ſempiterna perpetuis in Caelum laudibus efferant, ego & haec admiror omnia, & Teipſum, qui tum duntaxat grandia Te facere arbitraris, quum humanitatem Tuam exerces. Hujuſmodi me cogitatio jacentem erexit, effecitque ad ſuſcipiendum id oneris alacriorem. Impenſas ideo, & incommoda contemſi omnia, Tuis ut voluntatibus obtemperarem, quo nihil mihi honorificentius poteram votis omnibus exoptare. Interim vero quamvis Tu nullam gratiam exigas, recte factis Tuis contentus unice; tamen Orientalis Natio gratias Tibi agit quantas poteſt maximas, quod Tuis auſpiciis Latinitate donatus in lucem exeat *S. Ephraem*, qui tot jam Seculis Orientis columen, atque oraculum habebatur. Ego autem a Te delectus unus ex omnibus ad Volumen hoc ultimum promulgandum, quia Tuus in me beneficentiae ſplendor majeſtate praecellit, quod ſolum opis noſtrae eſt, gratias ago, & immortali huic beneficio Tuo quam maxime fore me gratum promitto, atque ita quidem, ut tametſi cetera poſſis in me omnia, tamen facere non poſſis, ne ego Te ſummo amoris & venerationis cultu aeternum proſequar.

Romae e Bibliotheca Vaticana Kal. Jun.
Ann. M DCC XLIII.

LE-

LECTORI SUO

STEPHANUS EVODIUS ASSEMANUS

ARCHIEPISCOPUS APAMENSIS.

ACcipe, Amice Lector, e Vaticana Bibliotheca munus exigui ſane pretii, ſi ingenii noſtri tenuitatem ſpectes; ſed grande ſatis ac pretioſum, ſi Auctoris auguſtum nomen inſpicias, tertium ſcilicet ac poſtremum Volumen, quod Scripta Sancti Ephraemi Syriaca, Romana civitate donata, complectitur. Uberior ſane materia ad aliud volumen conficiendum ſuperfuiſſet, ſi de Ephraemi Scriptis plura (multo enim plura adhuc exſtabant) huc in Italiam ex Oriente abſportare licuiſſet. Sed in eorum tranſvectione ex Aegypto Romam uſque id infauſti accidit, ut in Nili fluminis trajectu, naviculam, quae tantum theſaurum deferebat, ſaeva repente exorta procella in imum demerſerit. Quo caſu abrepti Codices prae Niliaci luti tenacitate tam foede corrupti atque vitiati ſunt, ut alios ne legere quidem, alios vero aegre admodum ac difficulter interpretari potuerimus.

Hinc probe intelliges, & quantum nobis laboris in hanc interpretationem impendendum fuerit, & quibus ubique, & quantis laudibus efferendus ſit Petrus Benedictus, Soc. Jeſu Presbyter, Maronita, eximia Vir eruditione atque doctrina, qui aſſidua quidem cura ac diligentia tam utiliter feliciterque eo in Opere plures annos, tantoque cum ſucceſſu elaboravit, ut opportunum rei maxime cenſeam de ejus Vita, plane admirabili, ſtricte preſſeque ac veluti per tranſennam nonnihil attingere.

Guſtae in Phoenice anno milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo tertio menſe Junio ex Patricia Gente natalia duxit Petrus Benedictus, Arabice مبارك *Ambarachius* nuncupatus. Fratres ejus duo Monaſticum Divi Antonii Abbatis Inſtitutum laudabiliter diu profeſſi, ad Archiepiſcopatus gradum in Libano Monte alter alteri ſuccedens, evecti ſunt. Pater apprime religioni ac pietati deditus, aere ſuo Coenobium erexit in Riphone, Oppidulo eo in Monte ſito, ubi uxore e vivis erepta, Abbas electus reliquum vitae in excelſo virtutum ſtadio percurrens tranſegit.

Ephebus adhuc Kalen. Decembris ſexcenteſimo ſeptuageſimo ſecundo anno ſupra milleſimum Romam miſſus, in Maronitarum Collegio omni bonarum artium genere non ſine mirabili progreſſu imbutus, trium ac decem annorum curſu laudabiliter exacto, apud Patres Societatis Jeſu Romano in Collegio Doctoris Lauream eſt conſequutus. In Orientem reverſus Kal. pariter Decembris anno octogeſimo & quinto Evangelicae Praedicationi operam dedit ſedulam, Sacriſque Ordinibus rite ſuſceptis, quod ſibi a Stephano Aldoënſi, Patriarcha Maronitarum Antiocheno, com-

commiſſum fuerat, diligentiſſime eſt exequutus, ut, quae ille Patriarcha doctiſſime atque ingenioſiſſime conſcripſerat, caſtigaret atque expoliret.

Haud multo poſt ſummam rei acturus, Antiochenae Maronitarum Eccleſiae ad Sedem Apoſtolicam legatus, ſuo quoque ſtudio, ac opera maximas in foro lites biennio extinxit. Ex Urbe in Syriam rediturus Florentiae manſit, urgente Coſmo, Magno Etruriae Duce, hujus nominis Tertio, Principe quidem Viro, animi magnitudine liberalitate clementia prorſus Regia ornatiſſimo, multiplici vero eruditione, ac Mathematicarum praeſertim rerum ſcientia ſingulari, tanta demum in literatos doctoſque homines beneficentia praedito, ut hac in re & avitam Mediceae Gentis gloriam non parum auxerit, & illud jure optimo uſurpare potuerit, quod apud Euripidem Theſeus, qui quum Herculem Athenis exulantem multis honoribus ac beneficiis proſequutus eſſet, laudem ſeſe omnium pulcherrimam univerſa e Graecia laturum affirmavit, quum bonis bene ſe feciſſe, eſſent homines memoraturi. Quod profecto & ſaepe alias adſequutus eſt, & tum potiſſimum, quum Petrum Benedictum honorifice exceptum juſſit ordine, quam fieri poſſet, exactiori Characteres Orientales, maximis impenſis a Ferdinando Medice excuſos, digerere, atque etiam plurium iiſdem Typis Librorum, qui in celeberrimis nunc Bibliothecis Palatina & Laurentiana Mediceis exſtant, impreſsioni ſimul ac animadverſioni ſolicitudinem curamque impendere, qua in re adeo ſolertem ſe praebuit atque induſtrium, ut Regiis votis cumulatiſſime ſatisfecerit; quippe qui linguam Hebraicam, Syriacam, Arabicam, Latinam, Graecam cum Secularibus, Sacriſque literis mirum in modum conjunxerat.

Ac ne fortaſſe quiſpiam exiſtimet, haec a me aſſentatorie commemorari, teſtimonio utar, quo nullum aliud gravius atque locupletius, hoc praeſertim in loco optare poſſim. Anna Maria Aloyſia, Coſmi Tertii Filia, Palatina ad Rhenum Electrix, paternae virtutis haeres, dici vix poteſt, quo amore, qua benevolentia, quo ſtudio Petrum Benedictum proſequeretur. In ea porro Principe Femina veſtigia antiquitatis quaſi exempli cauſſa nemo non mirabatur. Nam moderatione humanitate modeſtia facilitate Regalem ſui Generis conditionem aequabat, ingenii vero ſagacitate ac judicii prudentiaeque laudibus Viros etiam prudentiſsimos longe ſuperabat, quacum ſi ſemel Thucydides verſatus eſſet, illam e veſtigio opinionem improbaviſset ſuam, primam, ſcilicet, in muliere laudem eſse, ut ne de virtute quidem illius ulla ad viros fama emanet. Ita ſiquidem in ejus vita omnia ſemper fuerunt ad virtutem ad honeſtatem ad gloriam inſtituta atque compoſita, ut quicumque vel integerrimi ac prudentiſsimi homines ad eam accederent, ab ea etiam multo, quam antea, meliores ac prudentiores redirent. Teſtes ſunt quotquot ad eam adibant Viri nobilitate & ſcientia clariſſimi, quibus ipſa ad ſuum non tam colloquium, quam liberalitatem atque beneficentiam aditum omni tempore eſſe voluit. Nihil enim in excelſo illo dignitatis

gradu magnificentius existimabat, quam ut posset bonorum omnium, & literatorum in primis patrocinium quam studiosissime suscipere. Cujus quidem patrocinii vis & sexcentis aliis, & mihi etiam maxime salutaris fuit, qui propterea ejus in me beneficentiam largitatemque memoria prosequar sempiterna. Quorsum haec ita commemoravi? ut hujus Heroinae, nostrorum temporum incomparabilis, virtute cognita, clarius quisque intelligat, in Petro Benedicto summa fuisse omnia, quum Anna Maria, quoties de Benedicti eruditione atque literatura sermo incidebat, eum toties summis laudibus praedicaret. Nec semel mihi, sed saepissime contigit ejusmodi laudationibus interesse, quibus sic mirifice delectabar, ut & Petro Benedicto summopere gratularer, & ad bonarum artium incrementum tantam literarum Patronam diutissime superesse concupiscerem. Sed, cujus in manu felicitas nostra est & calamitas, Annam Mariam nuperrime e vivis eripuit Deus, ne diutius in terris esse virtutem sineret, cui jampridem, ut pie omnes sentimus, aeternitatis praemia destinaverat. Itaque de illius morte, bonis omnibus acerbissima, non multa dicam, ne nostrum incommodum intemperantius lugere videar, & summam felicitatem ejus non satis grato animo interpretari.

Jamvero ad Cosmum redeo, qui ne Petri Benedicti gloriae & utilitati quid deesset, eum propterea Sacrarum Literarum Professorem in celebri Pisano Athenaeo constituit, secum animo prudenter reputans, uberrimos exinde fructus in rem literariam conferendos. Nec spes frustrata; Carolus enim Marchio Rinuccinius a Consiliis Francisci III. Lotharingi, Regis Hierusalem, Magni Etruriae Ducis, ejusque Conjugis Mariae Theresiae, utriusque Pannoniae & Bohemiae Reginae Piae Augustae Felicis, Vir ornatissimus, & cum omnibus, quotquot ubique gentium sunt genere ac scientia florentissimi, & rerum agendarum peritia, consiliique dexteritate spectatissimi, jure optimo comparandus, pluries nobiscum magnifice de Benedicto, ejusque omnigena eruditione sermonem habuit; multa quoque cum laude de ipsius doctrina dicentem audivimus Ferrantem Comitem Capponium, Senatorem Florentinum, in quo post antiquissimam generis nobilitatem nescias quid primum mirari debeas, summamne morum elegantiam suavitatemque, an multiplicem rerum eruditionem. Quid Antonius Marchio Niccolinius? Quid Antonius Franciscus Gorius? quorum alter omni virtutum, & bonarum artium ornamento nemini secundus est; alter videtur eruditionis Critices, & prudentiae laudibus ipsi prope antiquitati par; uterque vero, quum ipse Florentiae degerem, non semel mecum egregia de Petro Benedicto omnia praedicabant. Ejus etiam laudes commemorare quamsaepissime solet Ubaldus Mignonius, & Alexander Politus, Scholarum Piarum lumina praeclarissima, quorum judicium nemo non plurimi faciendum existimabit, qui sciat, alterum Florentiae diu in Archigymnasio claruisse, nunc Romae in Congregatione, quam Examinis Episcoporum nuncupant, doctrinae

ctrinae suae testimonia praebere amplissima; alterum vero ex Pisano Athenaeo tum aliis scriptis suis, cum praesertim elegantissimis doctissimisque ad Eustathium Commentariis, nominis sui commendatione Literariam Rempublicam implevisse. Age vero qui multo etiam clarius Petri Benedicti eruditionem testatam cupiat, Monachos Casinenses S. Benedicti consulere ne gravetur, apud quos solebat, quum Florentiam adiret, familiariter commorari. Quid plura? Angelus Maria Card. QUIRINUS, immortale Sacri Collegii decus atque ornamentum, in Epistola nuncupatoria ad Clementem XII. Corsinium, aeternae memoriae Pontificem Maximum, primo S. Ephraemi Volumini praefixa sic eum suscipit magnifice collaudandum -- *Petrus*, inquit, *Benedictus publicus olim Sacrarum literarum in Pisano Athenaeo Professor, mihique vel ab eo tempore magna necessitudine conjunctus: namque dum Florentiae Monachum indui, nulla alia re felicior mihi fuisse videor, quam quod Virum illum omnigena literatura, linguarum praesertim Orientalium notitia instructissimum, in ea Benedictinorum Abbatia hospitem nactus, & per decem annos, antequam scilicet Societati nomen daret, contubernalem sortitus, saniorum ac severiorum studiorum mysteriis ab eodem fuerim initiatus* -- Idem in Epistola ad Alexium Symmachum Mazochium, Romae impressa V. Kal. Oct. MDCCXLII. sic Encomium Benedicti concludit -- *Occasionem heic mihi exortam Petro Benedicto, quo Antistite, ut dixi, Sacris Orientalibus a teneris annis initiatus sum, paucis verbis parentandi libenter arripui, atque ingenue profiteor, ejus nomen ex insigni etiam illo in Apostolicam, cui ipse praesideo, Bibliothecam promerito, perpetuam apud me venerationem habiturum.*

Anno a Virginis partu millesimo septingentesimo septimo, III. Kal. Novembris, facultate a Clemente XI. Pont. Max. per Cardinalem Franciscum Nerlium, Nationis Maronitarum Protectorem, impetrata, dedit nomen in laudatissimam Societatem Jesu, in qua tanquam in optimo virtutis stadio summa animi alacritate tyrocinium biennio Romae exercuit, quo expleto, eundem laudatus Pontifex unum de iis esse voluit, qui Sacris Graecorum Libris corrigendis praeessent: quo quidem in coetu Benedictus primas fere tulit auctoritatis. Romae in Aede Professa Sacrae Scripturae interpres diu fuit. Verbum Dei per loca & terras Ecclesiasticae ditionis disseminavit, ac nonnulla Monialium Monasteria suae disciplinae, ac fidei concredita sanctissime administravit; aeternae pauperum saluti, qui carceribus inclusi detinebantur, intentus adibat frequens, excipiebatque Sacramentali Confessione noxas omnes, ad quas detestandas eorum animos suavissime adigebat: quae vero proponebantur explicanda obscura Sacrae Scripturae, ac Historiae Ecclesiasticae loca, domesticis licet distentus curis, facillime expediebat; quemadmodum prae ceteris egregiam non semel e Suggestu fidem facere audivimus Alexandrum Santocanale Societatis Jesu Presbyterum, Concionatorum nostrae aetatis facile principem, Sacrorumque Bibliorum in Ecclesia Aedis Professorum Urbis Interpretem eruditissimum.

Suadente maxime Cardinali Quirino, P. Franciscus Retzius, Societatis Jesu Praepositus Generalis, Vir ad augendum ejusdem Socie-

Societatis ſplendorem & decus, fovendamque literarum nullo unquam aevo intermorituram gloriam feliciter natus, Benedicto verſionem Operum S. Ephraemi e Syriaco commiſit. Paruit ille, ac primam impoſuit manum trigeſimo currentis Seculi anno, & nullis curis vigiliis ac laboribus parcens primum & alterum Tomum duodecimo ab incepto opere anno in lucem edidit; jamque totus in editione Tertii mediam partem confecerat, quum in gravem prolapſus morbum, octogenario major in Domo Profeſſorum Urbis non ſine maximo noſtro & amicorum dolore VIII. Kal. Septemb. MDCCXLII. pientiſſime obiit.

Fuit magna vi animi & corporis, quibus naturae ſubſidiis fretus, minime mirum eſt, ſi matura jam ac ſenili aetate, id, quod antea diximus, onus fortiter ſuſtinuerit. Manſueta indole praeditus ubique amantiſſime excipiebatur; modeſtia vero pietate ceteriſque virtutibus, & praeſertim Inſtituti ac Regularis Ordinis obſervantia praecipuum ſibi in Societate obſequium ac benevolentiam conciliaverat.

Praeter ea, quae modo commemoravimus S. Ephraemi Opera, vertit etiam ex Arabico in Latinum idioma Stephani Aldoënſis Patriarchae Antiocheni Scripta *de Sacra Liturgia, ac de Origine gentis Maroniticae*. Latinitate quoque donavit *Partem Menologii Graecorum, juſſu Baſilii Porphyrogeniti Imperatoris Graece olim editi*, Urbini poſtea impreſsi cura & opera Annibalis Albani, S. R. Eccl. Cardinalis Ampliſſimi. Edidit quoque Opus inſcriptum, *Antirrheticon, ſeu confutatio Annotationum Joannis Kohlii ad geminos S. Ephraemi de Sacra Coena Sermones*. Aliud item *Antirrheticon* publici juris fecit de eodem *Auguſtiſſimo Eucharistiae Sacramento adverſus R. P. Le Brunum, & Euſebium Renaudotium*; quae quidem Opera Secundo S. Ephraemi Tomo invenies adnexa. Haec ſunt, quae de ejus Vita perſcribenda duximus, ne compendii leges tranſgredi videremur. Nunc vero unde diſceſſimus revertamur, nempe ad explicationem & ſynopſim Tractatuum, qui in Tertio hoc Tomo continentur.

Stylum ac metrum, quo Sanctus Ephraem ſcripſit Opera hoc Volumine comprehenſa, ſilentio praeterimus, quum de eo tam Petrus Benedictus, quam Praeſul Aſſemanus, Patruus meus, fuſius diſſeruerint, alter in Prolegomenis Secundi Tomi; alter vero in ſua Bibliotheca Orientali Tom. I. *In Ephraem & Balaeo*. Miſſam quoque facimus antiquitatem & auctoritatem Codicum, e quibus deſumti Tractatus, qui heic habentur; de his enim laudatus Praeſul Aſſemanus docte diſſeruit loco ſupra citato, ubi praemiſſo Indice, compendium protulit omnium Operum S. Ephraemi Syriace conſcriptorum; quo quidem ordine uſus non eſt Petrus Benedictus, quia fortaſſe ipſi non licuit ſatis expendere Codices Syriacos Niliaco naufragio deletos ac corruptos, ut jam ſupra innuimus.

Tractatus igitur ſunt octo, in quorum Primo, & Altero agitur de *Fide adverſus Scrutatores*. Continentur ibi nonaginta Sermones, in quibus S. Pater Arianorum, & Eunomianorum errores rejicit, Naturam Divini Verbi acie mentis pene-

penetrare conantium. Inter tot Arianorum ſectas prae ceteris Eunomiani in diſcutiendis Divinis Myſteriis inoffenſo pede ſeſe percurrere impudenter gloriabantur, ut liquido conſtat ex Dialogo Sancti Baſilii adverſus Eunomium. Hunc de Fide Librum haud inveriſimile eſt, S. Ephraemum aetate jam provectum ſcripſiſſe, cum nempe Eunomius ductu & magiſterio Aëtii Syri Eccleſiae pacem turbaverat, jamque Ariani Meſopotamiae partes, ipſamque Urbem Edeſſam invaſerant; unde ope ac vi Valentis Imperatoris Catholicos e templis ſuis tertio a dormitione Sancti Ephraemi menſe expulerant, ſicuti colligi poteſt ex Chronico Eccleſiae Edeſſenae ad annum Graecorum ſexcenteſimum octogeſimum quartum, qui reſpondet vulgari Chriſti Epochae CCCLXXIII.; quamquam ſecundum alios, qui volunt, Chriſtum natum eſſe anno Graecorum CCCIX. expulſio Catholicorum ex Urbe Edeſsa inciderit in annum Chriſti CCCLXXV. Conſule Dionyſ. Patriarch. apud Aſſem. ibidem pag. 54.

Proinde laudatus Ephraem impugnat Aëtianos, peſtem hominum teterrimam, quae erupit in Syria. Aëtius horum caput & princeps, natione Syrus, ad id pervenit amentiae, ut de Divina Natura per Geometriam auſus ſit agere, ac ſi Dei immenſitas humano poſſet ingenio comprehendi. Sentiebat ideo, neminem quenquam debere aliud ex fide credere, niſi quod liceat ipſis naturae viribus perſcrutari, ut conjicitur ex Sozomeno lib.4. c.28. Socrat. lib. 2. c.28. Epiph. hær.76. & Philoſt.lib.3.

Ad cohibendam igitur improborum audaciam, Naturam Divinam ſtatuit prorſus eſſe inacceſſam non hominibus modo, verum etiam Angelis, aſſeritque humanam rationem Divinae Fidei pediſſequam eſſe, non ducem. Adverſus Eunomianos Divinae Naturae altitudinem comprehendi nullo modo perfecte poſſe probat ex Animaſtica, corporiſque humani compactione, necnon ex eo, quod opere plane admirabili natura perficit in herbis & arboribus, in odoratis praeſertim, inque balſamica & medicinali virtute praeditis, objicitque terrae & aquae inſitum ſpiritum vitaliter vegetum & alentem omnia, cujus interiore motu plantae omnes vigent, creſcunt, frondeſcunt, germinantque; quod opus omne imprudentibus nobis, minimeque ſentientibus omnino fit.

Tum de Auguſta Trinitate ſermonem inſtituens, dicit primo, Patrem vere & ſubſtantialiter eſſe Patrem, ac propterea Filium habere ejuſdem naturae, qui Mundum ex nihilo condidit; non enim Angelos Mundum condidiſſe, ſicuti Marcioniſtae, atque Ariani ineptiſſime ſomniabant. Explicaturus Sanctiſſimae Triadis Myſterium pro humani viribus ingenii, Solis ac Lucis utitur ſimilitudine, quam mire circumſcribit, haud aliter, quam Theognoſtus antiq. Theol. apud Athanaſ. lib. de Decr. Concil. Nicaen. p. 410. S. Cyril. lib. 6. aliique plures SS. Patres. Aequalitatem vero Divinarum inter ſe Perſonarum oſtendit ex Forma Baptiſmi; quo argumento Baſilius quoque, & Nazianzenus contra Arianos, & Macedonianos uti ſolebant.

lebant. Tum vero eandem in Tribus Personis aequalitatem confirmat ex summo bono, e cujus essentia Substantiam Divinam in unam Personam contrahi non posse diserte probat, nisi aequaliter in tres una omnino atque eadem diffundatur.

Adversus Audianos, qui etiam dicti sunt Anthropomorphitae, S. Doctor Deum naturaliter purissimum, simplicissimum, ac ab omni materia discretum aperte ostendit, omnes expediens adversariorum cavillationes, perperam ex S. Scriptura decerptas. Hinc deducitur, haeresim Anthropomorphitarum multo antiquiorem esse, quam nonnulli arbitrantur ex auctoritate Cassiodori Hist. Trip. lib. 10. cap. 7. qui affirmare videtur, hunc errorem obortum inter Monachos Aegypti sub Theodosio Seniore, quo tempore S. Ephraem jam e vivis decesserat. Huc accedit, Audium hujus haeresis auctorem in Syria ortum esse, non in Aegypto. Niceph. lib. 11. cap. 14. & Epiph. loco supra citato.

De Generatione Divina agens, hunc vere & realiter Filium esse aeterni Patris demonstrat; quod quum inficiari Ariani auderent, apposite dicti sunt ΑΠΑΤΟΡΕΣ idest *sine Patre*. Niceph. lib. 9. c. 17.

Pergit deinde S. Doctor Verbi Divinitatem ex utroque Testamento ostendere; tum enumerat haereses eo, quo vixit, seculo enatas de Generatione Verbi, falsaque Arianorum argumenta dissolvit ex S. Scriptura desumta, ex qua Verbum creaturam esse evinci posse impudentissime contendebant. Copiose & eloquenter explicat Sanctus Ephraem ea Scripturae verba Prov. 8. *Dominus creavit me*; quae in Textu Hebraico sonant קנני *Dominus possedit me*; At in Versione Syriaca, & Paraphrasi Chaldaica, quam idem Doctor certe non ignorabat, legitur ܒܪܢܝ ܒܪܫܝܬ ܒܪܝܬܗ *Creavit me in principio creaturae suae*. Cui consonat Graecus Interpres ἔκτισέ με *Condidit me*; decernitque hunc versum non ad Generationem Divinam Verbi, sed tantum ad temporalem pertinere. Invehitur quoque in Paulianistas, qui Christum esse hominem tantummodo docuerunt, ostenditque in ipso duas Naturas ex differentia operationum & attributorum. Hanc Paulianistarum haeresim diu in Syria viguisse probant ejusdem S. Doctoris Acta, paulo infra a nobis exhibenda.

Gradum faciens ex aeterna ad temporalem Salvatoris Generationem, aperte refellit Theopaschitas, passionem Verbi Divinitati tribuentes, non Humanitati. Tum coarguit nonnullos haereticos, Phantasiastas appellatos, quod negarent, Corpus Christi verum esse & physicum, sed phantasticum sive aërium affirmarent. Praecipuum insuper errorem haeresiarchae Apollinaris Laodiceni confutat, qui asseruit, Verbum cum carne humana etiam Animam suscepisse, sed mente carentem; aliter enim haec, ut ipse ajebat, praesente Verbo assumtam naturam gubernante, otiosa perstitisset.

Interea dum haereses ad Dei Filium spectantes arguit, etiam quaestiones de Baptismate haereticorum, ac de Rebaptizatione, quam Ariani adhibuerunt, rursus tunc temporis agitatas memorat. Objectionem etiam respuit Arianorum,

norum, Christo Domino Judicii diem ignotum fuisse autumantium, ut denotarent, Filium inaequalem esse Patri; aitque Christum semper scivisse extremum diem, tamquam effectum in sua caussa, argumentaturque, quod si humanum ingenium suis tantum viribus Incarnationis Verbi Mysterium nequit comprehendere, eo magis non capiet arcana Divinitatis, docetque hisce de rebus sibi nimium nusquam fidendum, sed Scripturae oracula consulenda.

Incarnationis Verbi fructum oculis subjicit, quem esse Gratiam Divinam comprobat, de cujus agit necessitate, ac de concordia cum libero arbitrio, rejicitque pestiferum Pelagianorum, & Semipelagianorum errorem, contenditque, Gratiam Divinam necessariam esse non solum ad perficiendum omne opus bonum, sed etiam ad inchoandum. Sentit postremo cum Ecclesia Catholica, cui adhaerent Syri omnes, Gratiam in statu praesenti viatorum nemini prorsus denegari.

Hinc quatuor Sermonibus, qui Tractatum quintum hujus Tomi conficiunt, docet, unicuique hominum quatuor ex caussis concessum esse liberum arbitrium. I. Ex summa Conditoris bonitate. II. Ex Divinae Justitiae aequitate nostrae voluntatis consensum petentis, & contumaciam severe punientis. III. Ex eo quod homini ratio & mens inest, qua vera a falsis dignoscit. Quare ex ipsa eorum de libertate disceptatione liberos eosdem esse concludit. Qua prope simillima ratione utitur D. Thom. 1. Part. Quaest. 83. art. 1. & in qq. de Verit. q. 24. de Liber. arbitr. IV. Demum ex communi hominum sensu, qui se nulla exteriori violentia, sed sponte, suoque arbitratu ferri sentiunt ad faciendum quodcumque faciunt.

Sequitur tertius Tractatus, in quo S. Ephraem adversus Judaeos diserte disputat, exprobrans eorum incredulitatem & eruditissime ostendens, in Persona Christi Jesu Prophetarum oracula adimpleta, qui ejus Adventum praedixerunt. S. Ephraem die Palmarum hunc habuit sermonem, sicuti ex ejusdem Titulo colligitur. Inde nihilominus inferendum non est, temporibus Ephraemi, seculo nempe quarto, Palmarum diem festum in Oriente celebrari solitum; anno enim post Christum natum quingentesimo, primum coli coepit, id propugnante Severo Patriarcha Antiocheno, Cod. Nitrien. Vatic. XXXIII. XXXIV. Homil. 125. & Josue Stylite, qui asserit, a Petro Edessae Episcopo an. Domini quadringentesimo nonagesimo octavo in Mesopotamiam ejusmodi solennitatem invectam. Ejus verba talia sunt: ܒܗ ܕܝܢ ܒܗܕܐ ܫܢܬܐ ܒܚܡܫܐ ܒܚܙܝܪܢ ܫܢܝ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ ܡܪܝ ܩܘܪܐ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܘܩܡ ܚܠܦܘܗܝ ܦܛܪܘܣ: ܘܐܘܣܦ ܥܠ ܥܐܕܘܗܝ ܕܫܢܬܐ ܥܐܕܐ ܕܐܘܫܥܢܐ. *Hoc eodem anno* [498.] *die* 5. *mensis Heziran* [Junii] *migravit ex hoc Seculo S. Cyrus Episcopus, substituto in ejus locum Petro; qui ad alias Anni festivitates, etiam festum Hosannarum adjunxit.* Neque aliter quis sentire poterit, etiamsi animadvertat, S. Ephraemum suis in Sermonibus Palmarum diem nuncupasse Festivitatem, aut celeberrimum diem, festorum ac temporum caput. Ideo enim diem illum ita nuncupat, non

non quod ea tempestate Palmarum esset, atque Olivarum Benedictio instituta, sed quia praefato die ingressus Jesu Christi triumphalis in Hierusalem contigit, & quia fideles omnes more antiquitus accepto, eo die Quadragesimali jejunio finem imponere consueverant. Quapropter Hebdomadae Majoris jejunium a Quadragenario distinguebatur. Hac de caussa Feria secunda Palmarum ad praesens usque dicitur a Syris [illegible] *Perfugii portus*, quasi jejunantes ad finem jejunii pervenerint. Innuit idem S. Pater iis verbis, quae in exordio Sermonis leguntur: [illegible] *Freta transtis, jam portum tenetis, succedite in tutam fidamque stationem, unde securis, omnique metu solutis dabitur insanos pelagi aestus intueri*.

His adduntur Necrosima, seu funebres S. Ephraemi Canones variis metrorum generibus, de quibus consule Assemanum loco sup. cit., elaborati. Condidit ille hos Canones excitus amicorum non minus morte, quorum laudes Versuum varietate texuit, quam extremi Judicii recordatione, cujus acerbitas semper ipsi ante oculos obversabatur. Ejus vero animum ad id operis inflammavit ac prope rapuit Aëtii haeresis, qui Exequiarum decimas persolvendas esse negabat, ut testes sunt Epiphanius, haer. 75. & Augustinus haeres. 53. Eorumdem Canonum, qui octoginta quinque sunt, uno supra triginta utuntur Syri partim in officiis Mortuorum, partim in Officio Feriali. In reliquis vero quatuor & quinquaginta agitur de singulis Defunctorum gradibus. Puerorum videlicet, Juvenum, Virorum, Mulierum, Coenobitarum, Clericorum, Diaconorum, Presbyterorum, & Episcoporum.

In hujusce Tractatus decursu quatuor sunt memoratu digna. I. Ritum Exequiarum, quem in more habet Ecclesia vetustissimum esse; quod manifeste convincit Canon primus. II. Defunctorum Animas vix a corporeis vinculis dissolutas, statim ad judicium accedere; quod impugnatur a Graecis, & Melchitis, Photii haeresiarchae Sectatoribus, sed confirmatur a S. Ephraemo in Canone decimoseptimo. III. Earundem, quae non lethali quidem, sed levi culpa detentae ab hoc seculo emigrant, expiationem in igne Purgatorio fieri, cujus atrocitas Sacrificiis, precibus, piisque Fidelium operibus imminuitur, ut in Canone decimoquinto. IV. Demum Sanctorum Animas ad aeternam felicitatem, atque Angelorum consortium ante extremum judicii diem vocari, ut in Can. primo, tertio, quinto, & duodecimo.

Paraeneses deinde sequuntur, sive hortationes ad Poenitentiam, quarum non exigua pars legitur in Officio Divino Ecclesiae Syriacae. Ibi enim S. Doctor crebra de Judicio extremo mentione, ac supplicii, quod impios manet acerbitate, in Christianorum animis culpae lethali odium conatur ingenerare. Divinam etiam erga peccatores pietatem extollit, ut jejuniis, orationibus, eleemosynis ad Deum sese convertant, & vestigiis insistant hominum tum in Veteri cum in Novo Testamento clarissimorum.

Haud

Haûd absimiles his sunt reliqui duodeviginti Sermones a nobis in Tomi calcem rejecti, tribus prioribus exceptis, de Nativitate Domini, de ejusdem Passione & Resurrectione, & de laudibus Dei Genitricis Mariae, de quibus Petrus Benedictus, suo quibusque loco reddendis minime cogitaverat.

Tum vero adnectitur celeberrimus de Paradiso Tractatus, quem S. Ephraem in quindecim Sermones dividit, licet tribus ultimis, quia deleti sunt omnino, nullus captui ac interpretationi relictus sit locus; qua de re supprimendos censuimus. Heic vero de Terrestri Paradiso Sermonem habet, quem docet in loco positum editissimo, a quo saepe ad Caelestem transitum facit, quem ait, in Terrestris finibus collocatum. De hoc Tractatu Graece conscripto, qui nusquam locorum invenitur, Georgius Syncellus sic scribit in sua Chronographia edit. Paris. MDCLII. pag. 15. Καὶ ἵνα τῷ τοιούτῳ λόγῳ μάρτυρα τινὰ θεοφόρων διδασκάλων παραστήσωμεν. παρέστω ἡμῖν ὁ θεῖος Ἐφραὶμ, ἡ ὠκεανόβρυτος γλῶσσα, φάσκων ἐν τοῖς εἰς τὸν παράδεισον δογματικοῖς αὐτοῦ λόγοις οὕτως. πάντων τῶν ὑψωμάτων τῶν ὡραίων ὑψηλότερος ὁ παράδεισος. ὁ δὲ κατακλυσμὸς πρὸς τὰ ἴχνη αὐτοῦ ἔφθασεν. οἱ δὲ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἄνθρωποι ἀναμέσον τοῦ ὠκεανοῦ καὶ παραδείσου οἰκοῦσαν, ἡ δὲ γενεὰ τοῦ Κάϊν εἰς γῆν καλουμένην Ναΐδ, ἥτις μεθερμηνεύεται τρέμουσα, οἱ δὲ τοῦ Σὴθ εἰς τὴν ὑψηλοτέραν ἐντεταλμένοι ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ μὴ συμμίγνυσθαι εἰς τὴν γενεὰν τοῦ Κάϊν τοῦ ἀδελφοκτόνου. In margine: Ζήτει τοῦ Ἐφραὶμ λόγον εἰς τὸν παράδεισον.

Atque ut hujus dicti Deiferorum Patrum testem aliquem producamus, prodeat nobis Divinus Ephraem, lingua, inquam, illa pelago eloquentiae scatens, dogmaticis suis de Paradiso Sermonibus hoc pacto disserens: Amoenis omnibus locis excelsis Paradisus elevatior: ad ejus vero radices diluvii pertigerunt aquae. Homines diluvio antiquiores inter Paradisum, & Oceanum sedes habitationi commodas obtinebant: Caini autem soboles omnis terram Naid, quae tremula exponitur, incolebat; Sethi vero filii, ne cum Caini fratricidae progenie commiscerentur, in excelsiore terrae parte ab Adamo jussi sunt consistere. Quaere Ephraemi Sermonem de Paradiso. Haec ille. Quicquid autem de Paradisi Terrestris loco sentiendum sit, ac de Terra, quam Cainus, Sethus, ejusque posteri inhabitarunt, lege Historicos Orientales, qui Arabice, vel Syriace scripsere apud Assem. Bibl. Orient. Tom. I. p. 84.

Tractatus hic scriptus est novo dicendi genere, ac prorsus poetico, quod Paradisum variis sub speciebus nobis exhibet, quem plerumque describit materialiter, ut rudi populorum captui se facilius accommodet. Ne erres hoc loco, admoneo, BENEVOLE LECTOR, cum a Sancto Patre accipis, Animas Fidelium Paradisi deliciis non fruituras ante Judicii diem; nam mens ejus est, perfecta tantum beatitudinis plenitudine, cujus etiam consors ac particeps sit Corpus, beatas nunc Animas carere. Hanc ejus esse sententiam ex eo constat, quod tam in laudatis Necrosimis, quam alibi sexcentis in locis praesentem Justorum Beatitudinem in Caelis agnoscit, ut videre est apud Cl. Virum Ludovicum Antonium Muratorium in Dissertatione de Paradiso, auro contra aestimanda, adversus Burnetum Cap. XX.

Postre-

Postremo, ne quid, AMICE LECTOR, in hac Syriaca Operum S. Ephraemi collectione desideres, Acta ejusdem S. Doctoris, quorum Excerpta edidit Assemanus Bibl. Orient. Tom. I. ex vetustissimo Codice Syriaco Nitriensi Vaticano V. in Latinum sermonem conversa, integra huic Tomo praemittere statuimus. Id enim perficere nequivit Petrus Benedictus, ut sibi in animo proposuerat. Visum a principio fuerat, adnotationibus eadem Acta nostris illustrare. Sed ab hoc labore supersedendum postea duximus; tum ne plus nimio hoc Opus excresceret, tum quia, quae adnotanda potissimum videbantur, ea jam Assemanus ad Excerpta sua adjecerat. Quicquid tamen e re erit, scito nos id omne cum iisdem Actis apposituros ad Vitas Sanctorum Orientalium, quas, favente Deo, quamprimum in lucem proferemus. Quod te, BENIGNE LECTOR, monitum volueramus. Interea his fruere feliciter, & vale.

ACTA S. P. N. EPHRAEMI SYRIACA

AUCTORE ANONYMO

Ex Codice Nitriensi Vaticano V. nunc primum eruta.

ܬܫܥܝܬܐ ܕܕܘܒܪܘܗܝ ܕܛܘܒܢܐ ܕܐܒܘܢ
ܩܕܝܫܐ ܡܪܝ ܐܦܪܝܡ
ܡܠܦܢܐ.

[illegible]

I. *S. Ephraemi ortus & educatio in Urbe Nisibi.*

SANCTUS EPHRAEM, cujus Vitam exponimus, genere Syrus, patre Nisibeno, matre Amidensi natus est sub Constantino, victore atque orthodoxo Imperatore. Pater idoli Abnil, quod inclytus Imperator Jovinianus postea confregit, in eadem Urbe Sacerdos fuit. Ephraem porro, Hieremiae ac Samuelis instar, de ipso genitricis suae utero fuit electus; futurum enim aliquando erat, ut per ipsum cunctas Deus haereses exstirparet, & insanientium haereticorum audaciam perfringeret. Reapse autem universum terrarum Orbem suae doctrinae radiis illustravit, plurimosque ex errorum tenebris ad verae fidei lucem adduxit. Itaque Divina gratia, quae sibi Ephraemum ex hominum faece secreverat, eundem in suum clientem ado-

adoptavit, atque a profanis Sacrificiis, ritibusque patriae superstitiosis & immundis purum inviolatumque tutata est; cohibuitque, ne patrem, nefarias idoli Abnil ceremonias frequentantem, sequeretur. Quin & foedissimi Daemones puerum reverebantur, quum eosdem minime lateret, Divinam gratiam in ipsius mente altis defixam esse radicibus. Eum propterea apud parentes commorari aegre ferebant, licet ii filium ad idolorum delubrum pertrahere studiis omnibus eniterentur; quod tamen frustra moliti sunt, quum Divina puerum gratia pro virili obtegeret. Qua de re comprobatum de illo est, quod Ananiae de Paulo dictum fuit: *Vas electionis est mihi*.

Act. 9. 15.

II. *Patri, qui idolorum Sacerdos fuisse dicitur, simulacrum de sorte filii sciscitanti Diabolus respondet, illum domo pellendum.*

Id quum animadvertisset pater, puerumque cum quodam Christiano colloquentem in eadem Urbe casu deprehendisset, maxima indignatione commotus flagris misere illum caecidit; deinde, adesdum, inquit, puer improbe: interim hoc ego scelus expiatum eo, si forte meis placatum votis tibi reddam Deum. Fanum itaque ingressus, quum statis ceremoniis idolo litasset, oblatus illi Diabolus, cognitum quidem, ait, perspectumque nobis est tuum in nos studium atque benevolentia; nostraque a te solicite impenseque procurari Sacra, habemus gratiam; desine tamen nos adprecari, ut cum filio tuo in gratiam redeamus, quum ille hostis aliquando futurus sit nobis infestissimus. Quin ergo istum procul abigas, siquidem nos tibi propitios optas, teque contubernium & consuetudo delectat nostra. Tali oratione percitus vehementer pater, Ephraemum adoritur, & Ehodum, inquit, age, abjectaque omni cunctatione abscede, quaslibet terras pe-

te

[illegible]

te, ne invisum unquam caput videam. Jam patent tua consilia; Deorum hostis es meorum. De tanta patris indignatione nihil plane commotus est adolescens; quin potius se totum laetitiae tradidit, dum a paterna consuetudine fugam, quam ipse jam dudum exoptaverat, sibi ex votis successisse animadvertit. Quamobrem ne quid properantem retardaret, nudus inopsque e paterna domo sese proripuit.

III. *S. Ephraem aedibus paternis exclusus ad S. Jacobum Nisibis Episcopum se confert.*

Ceterum anxius & anceps quas peteret terras, quove se reciperet, Divinae Providentiae se totum commisit, quae illum ad Christianorum Ecclesiam perductum, S. Jacobo Pastori Christi, & ejusdem Urbis Episcopo obtulit. Ille Adolescentem Christianae legis institutionibus excultum, in Catechumenorum collegium adscivit: quo in loco Ephraem S. Jacobi veri Pastoris Christi amorem, populique universi benevolentiam mirifice sibi conciliavit; ejusdem pietatem, continentiam, & religiosae vitae institutum omnibus demirantibus. Interea egregiis Sancti Pastoris moribus Puer perfecte imbuebatur, quem S. Pastor auditorem habere, & apud se retinere plurimum gaudebat. Quare sub tanto Praeceptore ipse Caelestis gratiae praesidio adjutus Divina eloquia, & Psalmos Davidicos celeriter didicit. Hinc caritas & pax Christi diffundi coepit promiscue in cordibus Cleri, & Fidelium, juxta quod ait Dominus in Evangelio: *Beatus Servus, per quem nomen Domini sui glorificabitur.*

IV. *Stuprum Ephraemo imputatur.*

Hunc vitae cursum tenebat Ephraem, quum, incitante Daemone, infensissimo virtutis hoste

A ſte , ſcelerumque omnium machinatore , atrox in ipſum calumnia repente conflatur . Habebat Niſibis Eccleſia Æedituum ipſi Ephraemo cognominem . Hunc Daemon , ut propudioſum crimen Ephraemo intentaret , hac via ſubornavit : Puellam Aedi-B tuus , cujuſdam Optimatis filiam , ipſo Daemone veſani amoris faces admovente , perditiſſime deperire coepit . Hanc ille opportunam nactus occaſionem , clanculum conſtupravit ; veritus tamen , ne turpiter per omnium ora traduceretur , puellam C admonuit , ut parentibus , ſi forte facinus innotuiſſet , ſuggereret , illum Ephraemum Epiſcopi diſcipulum ementitae pietatis affectatorem , quem ipſi ceu virum probum modeſtumque ſummopere praedicabant , ſtuprum ſibi intuliſſe . Quum itaque die proceden-D te filiae ventrem intumuiſſe , gravidamque eam eſſe animadvertiſſet pater , ſtupri auctorem a puella ſciſcitatur . Illa rem geſtam , prout ab Aedituo didicerat , ſingillatim exponit , aureſque ſecundas nacta , tantam invidiam odi-E umque Dei ſervo creavit , ut eum quaſi fraudulentum religionis oſtentatorem , & flagitioſiſſimum multi una cum puellae parentibus apud Epiſcopum arceſſerent . Stupuit ad haec ſanctiſſimus Paſtor , fraudemque aliquam ibi ſuſpicatus , Deum prius conſulen-F dum eſſe reſpondit : a quo tamen nullum reſponſum accepit , ſancto Ephraemo enixis apud Deum precibus inſiſtente , ne hujuſcemodi inſidias ulla ratione Paſtor deprehenderet . Epiſcopus ergo accerſito Ephraemo , Eſt ne , inquit , fili ,

[illegible]

li, unde sceleris hujus conscientia tenearis ? Ille quum apud se nec crimen fateri, neque inficiari proposuisset, conticuit. Quum autem instantius urgeret Episcopus, Ephraem defixo in terram vultu, submissa voce, peccavi, ait, ita est Pater. Id autem Episcopo non persuasit : adeo cognitos perspectosque habebat adolescentis Divinos mores. Eo igitur maxime fluctuante, quidve consilii in tanta rerum vicissitudine sibi capiundum foret adhuc secum animo volvente, puellae pater, quem filia ex stupro pepererat, infantem ad Episcopum detulit, Cleroque universo audiente Ephraemum convenit, & eja, inquit, tolle filium tuum, ipsumque educato. Ingemuit Ephraem, susceptoque puero has ad miserabilem sonum inflexas edidit voces : Peccavi, Patres mei, sic plane res se habet. Quis, carissimi mihique amicissimi Fratres, enarrare valeat probra ac contumelias sanctissimo juveni tunc temporis impactas ? Quis verbis satis exprimat mirificam, quam ex conviciis non sine aliorum indignatione percipiebat, voluptatem ? Quis non stupeat, B. Ephraemum contemplans puerulum in brachiis gestantem, & lac huc illuc pro ipsius alimento quaestuantem ? Nemini profecto dubium esse potest, quin tam sublimem patientiae gradum Deo auspice attigisset. At vero insomnis ille oculus, suoque semper operi intentus, postquam servi sui constantiae eo sane difficillimo conflictu periculum fecit, Ephraemo injecit in mentem, ut rem attentius expenderet intelligeretque, ipsi nequaquam per Deum fas esse, talem populo offensionem praebere, aut sua compendia communi Ecclesiae dispendio exercere ; ipsique statim subiit memoriae Evangelicum illud effatum : *Vae homini illi, per quem scandalum venit.* Convenerant de more die Dominico ad statas preces in Ecclesia cum Episcopo Clerus, & populus. Hanc nactus occasionem Ephraem, quem in ulnis gestabat, infantem conventum ingressus cunctis ostendit. Pastorem

Matt. 18. 7.

rem rogat, ut sibi suggestum conscendere liceat: quum ultro annuisset Episcopus, in cathedram subit, indeque infantem contra Altare elevans, magna cum vocis contentione, adjuro te, inquit, per Domini nostri Jesu Christi fidem, qui Caelum terramque, & omnia ipsorum spatium ambientia condidit, ut veritatem proferas, quove patre ortus sis clare edisseras. Ad haec puer, frequentissimo populo audiente spectanteque, haec protulit verba: Ephraem Ecclesiae Aedituus est meus pater. Quae quum tertio iterasset, repente exanimatus concidit. Hae pueri voces universum coetum timore maximo perculerunt, omnesque lacrymis se tradentes, & faciem tundentes suam exclamabant: Vae vae nobis, qui insignem virum Ephraemum injuriis lacessivimus, ignominiosisque calumniis oppressimus! Quidnam boni a Deo sperandum nobis superest, postquam innocentissimo homini tam ferociter insultavimus? Inde singuli una cum Patre puellae, quae praeteritae vitae ignominiam improbabat, ad ipsius pedes procubuerunt, veniam cum fletibus postulantes. Porro verus Christi Pastor S. Jacobus Episcopus, & S. Ephraem pro Clero, & populo deprecantes, omnibus a Deo veniam impetraverunt. Deinceps vero B. Ephraem in summa sanctitatis fama apud omnes viguit, cunctique ipsum colere atque adamare instituerunt; ille interim fidelissimo Pastori semper adhaesit.

V. *A S. Jacobo ad Nicaenam Synodum ducitur.*

Hac igitur falsae accusationis procella B. Ephraemo defuncto, paucis post diebus erupit execrabilis Arii Haeresis, cujus in Filium,

[illegible]

um, Divinumque Spiritum obtrectationes totas Aegypti regiones concitarunt. Quae de sceleſtiſſimo hoc capite quum ad Conſtantinum Imperatorem celeriter nunciata eſſent, Oecumenicam Episcoporum Synodum Nicaeae convocari juſſit, ad quam B. Ephraem una cum S. Jacobo Epiſcopo Niſibeno, ceteriſque aliarum Urbium Epiſcopis profectus eſt. Lata noviſſime adverſus impium Arium, ejuſque fautores & adſeclas depoſitionis, anathematiſque ſententia, Synodus ſoluta eſt, Epiſcopis ſuas ſedes laeto animo cum gratiarum actione repetentibus. Jacobus quoque Epiſcopus, qui principem dignitatis locum ea in Synodo tenuerat, & in maxima apud Graecos, Imperatoriſque Praefectos celebritate vivebat, reverſus & ipſe eſt cum B. Ephraemo Urbem Niſibim de lata, Deo opitulante, in Arium victoria exultans. Interea B. Ephraem plurimum ſanctitate procedebat, ſcientiaque ſpiritus, & Divinis aliis donis quotidie magis augebatur. Sacrorum Codicum lectioni aſſiduo vacabat, hoc unum ſibi propoſitum habens, ut non intermiſſa hac conſuetudine ſuum virtutibus ſcientiaque animum excoleret. Carnem aſperrimis jejuniis torquebat: in Oratione ſedulus, in patientia continentiaque pervigil; humilis, caſtus, innocens, ſapiens, uno verbo perfectus, virtutibuſque omnibus expolitus juſſa fidiſſimi Paſtoris ſumma cum prudentia perficiebat.

VI. *Niſibis obſidio precibus SS. Jacobi & Ephraemi ſolvitur. Perſae obſeſſores fugantur.*

Poſt haec, quum extincto Conſtantino, ſuis victoriis clariſſimo Imperatore, filii ejus ſumma rerum potiti eſſent, Sapor Perſarum

rum

rum Rex, audita Constantini morte, ingenti exercitu Nisibim obsedit; jamque oppugnatio ad septuagesimum diem protrahebatur, quum extemplo Barbarus fluvii Urbem adlambentis aquas intersecari jussit. Qua de re tumultus ingens exortus est; amnis siquidem aggestam aquarum copiam magno impetu effundens, in murum Urbis irruit, qui quum aquarum vim sustinere minime posset, dirutus concidit. Hujusmodi artificio existimavit Sapor, se Urbe facili negotio potiturum. Hoc interim spatio S. Jacobus Episcopus, Beatus Ephraem, omnisque populus in Ecclesiam convenerunt, ubi pias fundebant preces pro angustiis Civitati impendentibus avertendis; quin tamen desisteret S. Pastor ab inflammandis pugnantium animis, ne inopinata amnis eluvione effracti, segnius remissiusque rem gererent. Quocirca cives consilio B. Jacobi murum alterum interius substruxerunt, super quem excubantes suo ordine milites collocarunt. De moeniorum subversione magnopere gavisus est Sapor, ratus, nihil jam sibi obesse, quominus Urbem in sui ditionem redigeret; at ubi alterum sibi murum superandum relinqui animadvertit, de victoriae spe omnino decidit. Potissimum vero illum perculit horribilis quaedam suis oculis objecta species, qua hominem vidit ad Regiam Majestatem compositum, Solisque instar fulgentem in arcis moenibus excubare; putavit nimirum, Romanorum Imperatorem intra Urbem adesse. Tum vero vehementer stomachari, conceptamque indignationem in exploratores effundere, qui

[illegible]

[illegible]

qui Romanorum Imperatorem Antiochiae versari eidem retulerant, falso sibi persuadens, hunc Nisibenis auxilio venisse. Terrorem autem, quo Rex exagitabatur, non ab homine, sed a Christianorum Deo incussum ipsi fuisse, novissime constitit. Sapore itaque in hisce rerum asperitatibus constituto, Beatus Ephraem a sanctissimo Pastore flagitat, ut per ipsum sibi muros ascendere, & inde Persas justae imprecationis jaculis confodere liceret. Episcopo annuente, subit in muros, oculisque in Caelum sublatis, orat Deum, ut culices cyniphesque in hostes immittat; unde Divinae potentiae vim & numen intelligant, nec opis illam egere nostrae, quando tam exiguo apparatu bellum conficeret. Nec dum orandi finem fecerat Dei servus, quum ex improviso collectae undevis addensataeque culicum cyniphumque nubes, Persarum castris incubuere, quorum aculeis perstricti Equi Elephantesque, intra quorum nares sese insinuaverant, excussis loris, hostium castra confusione compleverunt. Cognita tunc ultione suis cervicibus impendente, nullum sibi effugium reliquum esse adversarii intellexerunt, quum ibi digitus esset Dei. Quamobrem Sapor Rex obsidionem solvit, indeque tumultuarie cum exercitu recessit. Ceterum communis omnium sententia fuit, Urbis, ipsiusque civium incolumitatem B. Ephraemi precibus esse tribuendam.

VII. *S. Jacobi, Episcopi Nisibeni, obitus.*

Haec dum geruntur, paucis diebus interjectis S. Jacobus Nisibis Episcopus, plurimarum virtutum praesidio ac comitatu migravit ad Dominum, de cujus morte B. Ephraemus, omnisque Clerus &

& populus valde doluerunt. Ejus corpus a B. Ephraemo digno honore tumulatum est.

VIII. *Juliani Apostatae imperium & mors.*

Per idem tempus obiit quoque filius & successor Constantini Imperatoris Victoris; quo sublato, in lucem prodiit scelestissimi Juliani Apostatae impietas, quae universas Christianorum Ecclesias acriter commovit. Enimvero quoad perversus ille fidei eversor regni clavum tenuit, idololatrarum superstitionem sequutus, infensissimam ubique persequutionem adversus Orthodoxos agitavit, quorum sacra Templa solo exaequavit, in delubris extruendis unice intentus, ita ut insanus simulacrorum cultus, fusus jampridem eliminatusque coeperit iterum convalescere. Verum homo flagitiosissimus poenas pro meritis sustulit; nam quum in Persidem descendisset canis ille, eodem, quo Jesum ejusque Divinitatem impio ore lacerabat, tempore, ictus fulmine interiit. Respirare exinde Christiani omnes, & a metu caedis reviviscere coeperunt. Porro illius cadaver Jovinianus Imperator fidelis, ejusdem jure haereditario successor, linteo involutum secum Nisibim asportavit. Postmodum vero pacem cum Persarum Rege inivit.

IX. *S. Ephraem Nisibi discedit, & ad Romanorum terras, ubi baptizatur, anno aetatis XXVIII. postea Amidam proficiscitur.*

Quo tempore haec Nisibi agebantur, praesens in Urbe aderat B. Ephraem, ubi tamdiu mansit, donec eadem in Persarum potestatem concederet. Tunc enimvero Nisibenis valere jussis, in Romanorum terras secessit, & accepit signaculum Baptismatis duodetrigenarius ab uno ex sanctis Patribus, indeque in Urbem Amidam commigravit.

[illegible]

Nec

X. *Edessam petit.*

Nec tamen diuturna Amidae mora Ephraemo fuit, Edessam nempe Mesopotamiae sacram Urbem properanti: quam quum ex longinquo prospexisset, positaque in ejusdem suburbiis Coenobia fuisset contemplatus, tantam ex eo aspectu voluptatem cepit, ut nulla adjecta deliberatione, ibidem suum figeret domicilium, quoad vita suppeditaret, quin alias regiones conquireret.

XI. *Mulieres lavantes offendit: cujusdam illarum ad Ephraemum sapiens responsum.*

Alluit Edessam amnis, *Daisan* incolae vocant, cujus ad ripam quum Urbem prope ingressurus Ephraem constitisset, quaedam mulier (aderant autem eo in loco complures lintea aquis purgantes) defixis in hominem parum modeste oculis, Dei servum adspectabat. Cui indignatus ille, itane, inquit, femina pudorem exuisti? quin humum, ut pudicam decet, despicis? At illa: Quin tu, vir quum sis, humum despecta, qui ex humo concretus es, ego vero si te intueor non me pudet; ex te enim a principio desumta fui. Mulieris sagacitatem admiratus Ephraem, ita secum ipse reputabat: Si hujus loci feminae tam sagaces sunt, quanto sagaciores putari viros decet?

XII. *S. Ephraem Balneatori operam suam locat.*

Edessam tenebat Ephraem: ne vero desidia & inerti otio torpesceret, artificium, quo victum sibi pararet, quaerebat; & quando nullum ipse didicerat, visum fuit interim operam suam cuidam Balneatori locare. Ea tempestate Edesseni plerique Idolorum insana religione tenebantur; quamobrem B. Ephraem subcisiva tempora, quae scilicet a suscepti laboris rationibus vacabant, ad Paganos erudiendos, & ad virtutis semitam edo-

edocendos conferebat. Quod quum assidue faceret, casu accidit, ut probatissimus Monachus senex, dum per urbem ad sua negotia discursitat, B. Ephraemum cum Pagano disputantem audiret.

XIII. Congressus S. Ephraemi cum quodam Monacho, cujus suasu in montem secedit.

Ea re suboffensus Monachus, Ephraemum rogat, Cujas es, fili? Quum autem ab illo totius anteactae vitae suae rationem didicisset, adhuc instat; Ecquomodo, fili, licere tibi existimas cum Ethnicis versari, Christianus quum sis? An in seculo morari apud te statuisti? Cui Ephraem: Nequaquam, Pater. Tunc Monachus: Aequum est ergo, fili, quantocius tuae saluti te consulere. Quare utile consilium ex me accipe, & in montem ad Monachos pergito, ibique alicui ex senioribus adjungere, qui te ad Christianae virtutis perfectionem fastigiumque pertrahat. Quae quum libentissime audivisset comprobassetque Beatus Ephraem, senem sequutus in montem subiit, ibique assumto Monachorum habitu, in speluncam secessit, ubi jejunio & orationi intentus, Divinas quoque Scripturas diurna nocturnaque versabat manu. Cui & donum Interpretationis, Divinorumque Librorum clarissima notio concessa est, eo fere pacto, quo Catholicae Fidei Promulgatores Apostoli divinitus acceperunt; ex quo factum est, ut Caelesti ille doctrina excultissimus, divina omnibus vitae praecepta, institutionesque traderet.

XIV. Narratur cujusdam Monachi visio, qui sibi ostensum dicebat Volumen, ab Angelo B. Ephraemo destinatum.

Interea quum nocte quadam sanctissimus ille Senex, qui Ephraemum ad montem adduxerat, e cella pedem extulisset, Angelum Domini videt e Caelo labentem, manu-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

manuque Volumen, intus & a tergo scriptum praeferentem : auditque ejusdem Angeli voces, quasi alterum Angelum alloquentis : Ecquem putas a me hoc libro muneratum iri ? Quumque illi respondisset, Origenem arbitror Monachum in Aegyptiaca Eremo morantem : Ait Angelus, qui Codicem tenebat : Non ita mihi injunxit Deus. Et rursus, quemnam, inquit, hoc Volumine dignum censes ? Cui alter Angelus : Julium puto Monachum, qui in terris Aquilonaribus consedit. At ille, immane quantum aberras : Nemo est hoc tempore, cui Codex iste jure optimo debeatur, nisi Ephraem Syrus Edesseni montis accola.

XV. *Heic inseritur visio de palmite, qui e lingua Ephraemi adhuc pueri enasci visus est.*

Dictis consentiunt, quae de eodem B. Ephraemo circumferuntur, & ab ipso in suo Testamento paucis indicantur. Quum Ephraem puer in sinu matris jaceret, visus est adnasci ejus linguae palmes : qui quum illico ad Caelum usque increvisset, botrorum myriadas, acinorum autem myriadas myriadum protulit ; Racemi nempe Tractatus, acini vero Hymnos a S. Viro elucubratos indicabant. Gloria propterea Deo sit, qui per Ephraemum loqui dignatus est. Porro notatu dignum est, Senem illum sanctissimum in visione, qua illi sese objecit Angelus Codicem manu sustinens, non intellexisse, B. Ephraemum electum esse Dei Angelum.

XVI. *Monachus, qui Sancto Ephraemo suaserat secessum, ipsum invisit, Commentarios in Pentateuchum scribentem reperit.*

Cum in hujusmodi curas incumbit Ephraem, profectus aliquando ad eum visendum laudatus Senex, reperit scribentem commentaria in libros Moysis (scripserat autem Expositionem in Genesim, eaque

eaque absoluta Exodum explicare coeperat.) Quae quum accurate perlegisset, vehementi admiratione perculsus, respectabat opes Divinae gratiae, & eximios sapientiae Caelestis thesauros a Domino in B. Ephraemum effusos. Ita demum certior factus, Divinam plane extitisse visionem, quae antea ipsi oblata fuerat, subreptas e cella B. Ephraemi lucubrationes, Urbis Optimatibus, Scholarumque doctoribus, & eorum auditoribus, atque universo Clero perlegendas explorandasque exhibuit. Illi vero egregiam eruditionem & doctrinam Scriptoris laudantes, gratulabantur Seni eximium opus, illud ex ejus ingenio prodiisse arbitrati. At ille, non ego, inquit, ut opinamini, hunc librum dictavi, aut scripsi, sed Ephraem Monachus. Dictisque fidem adstruere cupiens, visum, quod olim sibi objectum fuerat, continuo narravit.

XVII. *Popularem plausum fugiens & solitudinem quaerens ab Angelo arguitur.*

Hoc itaque probatissimi Senis testimonio & oratione commoti Edesseni ad Ephraemi speluncam confluxerunt. At ille facti concursus caussam suspicatus, extemplo a spelunca in densam & asperam sylvam vicinae vallis se abstrusit. Hoc modo ex eorum manibus dilapsus, latebras quaeritabat. Sed Angelus Domini fugientem adsequutus, Ehodum Ephraem, quo tandem, & unde? ait: Cui Ephraem: Secessus & otium quaero, seculi istius procellosi aestus & naufragia metuens. Cui Angelus: Cave, ne de te narretur, quod scriptum est, *Ephraim vitula: jugum ab humero suo repulit*. At Ephraem lacrymabundus: Non ego, inquit, is sum, cui tanti oraculi verba accommodes. Cui Angelus: Nemo accendit lucernam, &

Os. 10. vers. Syr.

& ponit eam sub modio, sed super candelabrum. Hoc itaque oraculo confirmatus Ephraem, Edessam descendere, & populo se offerre constituit. Quumque ad Urbis portam pervenisset, paulisper constitit, sublatisque in Caelum oculis, sic Deum cum singultibus oravit: Domine Deus, qui sanctis Apostolis in Daemones, & immundos Spiritus potestatem contulisti, tuique Sancti Spiritus donis illos instruxisti, ut Diabolum, omnemque ejus vim calcarent; tuum, quaeso, robur mihi adjice, ut haereses omnes adversus veritatem insurgentes perdam. Haec precatus, per portam, quae solem orientem respicit, Edessam intravit, inclinante jam die. Quamobrem in proximam turrim moeniorum Urbis divertens, eo in loco noctem exegit, quae brevissimo somno supererant, horas orationi impendens. Ubi postera affulsit dies, illico in publicum processit. At Edesseni, quibus Ephraemi fuga innotuerat, eundem conspicati modo palam per vicos & compita libere discurrentem hominem irridere, & veluti vulgi plausus aucupantem, inanisque gloriae cupidum incessere coeperunt. Scilicet, ajebant, hic ille Ephraem est, qui hesterno die a nobis quaesitus fugam simulabat, latebrasque se amare profitebatur; modo nec quaerentes, nec dum cogitantes inexspectatus nos occupat. Haec quosdam impulere, ut Dei servum accerserent ad Urbis Rectores, Virosque e Clero doctos, ut in hominem inquirerent, ejusque conditionem atque statum cognoscerent, nequicquam reluctante Ephraemo, & summa cum animi demissione orante in hunc modum: Patres, & Fratres, date, quaeso, veniam; ego ipse sum, quem quaerebatis, Ephraem. At frustra: illi enim in concepta semel opinione obfirmati, & ex humili corporis habitu cetera aestimantes, eum esse indoctum aliquem & agrestem Eremicolam arbitrabantur. Quum vero praeter

omnium exspectationem gratiam ipsi divinitus infusam, ac Caelestem ejus sapientiam inquisitione facta deprehendissent, eamque cum pari modestia, atque animi demissione conjunctam modo recognoscerent, incredibile dictu est, quanto ipsum amore illico prosequuti fuerint, quantumve deinceps coluerint.

XVII. *Edessam reversus ab Haereticis male accipitur, & lapidibus pene obruitur.*

His vero attulit non leve momentum, quod dum Ephraem in Urbe procul a sua eremo distinetur, indidem ad sua negotia Edessam accessit Monachus, Divinis, quibus frequenter illustrabatur, visionibus celebris: qui quum in B. Ephraemum casu incidisset, in magna populi frequentia palam, & alta voce praedicabat: Hunc, quem videtis, Monachum aeternae mentis consilio fuisse ad omnes haereses evertendas, & ad purgandam Ecclesiae aream, secretis ex tritico zizaniis, destinatum; propterea que ipsi accomodatum iri illa Domini verba: *Ignem veni mittere in terram*. Haec & hujusmodi alia subodorati olim nequissimi quidam ethnicae superstitionis Patroni, adscitis in socios sceleris Haereticis, facta manu, vi armisque Dei servum aliquando adoriuntur, flagrisque pessime acceptum, lapidibus etiam, quum forte ex eorum manibus dilapsus esset, pene obruerunt.

XIX. *Secessum repetit, Scriptioni se dedit, & adversus nascentes haereses stylum stringit.*

Ea de caussa semianimis relictus Ephraem, substitit in loco, donec aliquantisper convalesceret. Tum demum ad antiquum domicilium in montem reversus, & opportunum otium nactus, Sermones, & Epistolas complures acri, & vehementi stylo conscripsit, quibus haereses omnes confutavit, & plures ea labe consperfos ad Orthodoxam fidem revocavit, omnibus

[illegible]

bus ejusdem doctrinam, & prodigia, quae ab eo patrabantur, demirantibus.

XX. *Discipulos colligit, & docet.*

Sed etsi ad audiendum B. Ephraemum convolarent plurimi, insignes tamen prae ceteris ejus discipuli celebrantur, Zenobius Ecclesiae Edessenae Diaconus, Isaac, Simeon, Abraham, & alii, quos consulto praetermittimus, qui secundum traditam sibi sapientiam, Sermones, & Interpretationes, seu Commentaria scripserunt, Divinoque lumine illustrati plurimis mortalibus veram lucem, & sempiternam beatitatem attulerunt.

XXI. *Ephraemi desiderium videndi Basilium & de eodem visio.*

Percrebuerat hoc tempore Basilii Caesareae Cappadociae Episcopi fama. Inde vehemens desiderium B. Ephraemum subiit tantum Virum invisendi. Verum antequam se itineri committeret, Deum rogabat, ut quantus qualisper Vir esset Basilius ipsi planum faceret. Annuit votis Deus, & oranti Ephraemo oblata est e regione Altaris species columnae altitudinis immensae, adeo ut jungeret Caelum terris, vocesque hujuscemodi exauditae sunt: Qualem vidisti columnam igneam, talem credito esse Basilium. Istud oraculum cupiditatem videndi Basilium, qua dudum Ephraem exardebat, vehementius inflammavit. Distulit tamen in Cappadociam iter, dum alterum ad Aegyptios Monachos cogitat.

XXII. *Navigat in Aegyptum, tempestatem in itinere sedat, & monstrum necat.*

In Aegyptum itaque transmissurus, navim conscendit, adscito in socium itineris ex suorum auditorum numero Graecae linguae interprete. Jamque in altum processerat, quum inhorrescens mare, paulatim attolli, majoresque in singula momenta ciere fluctus crescebat-

ſcebatque tempeſtas luctantibus inter ſe ventis, & aquarum gurgites altius arrigebantur, & cum eiſdem navis, quae ſtatim dehiſcente unda ad ima deprimebatur. Quumque eſſet omni conatu potentior calamitatis moles, deliberabant nautae ſuam pelago ſalutem fidere, haud dubio naufragio. Heic B. Ephraem ſocios vicinae mortis metu conſternatos animadvertens, bono eſſe animo jubet. Fratres, ajebat, exuite metum: ſalvos & incolumes vos eſſe omnes praecipit Deus. Qui B. Pauli navim incolumem praeſtitit, noſtram quoque procul dubio ſervabit. At nautae Viri, quem ſecum vehebant praeſtantiam ignorantes, & humili deſpectoque corporis habitu decepti, Dei ſervum velut hebetem, aut amentem contemnebant. Ephraem de ſociorum formidine permotus, ut qui exiſtimarent, nullum ipſis a Deo praeſidium in praeſenti periculo fore, diſpanſis manibus ad Deum exorandum ſe convertit: mox pelagus increpans: Tu vero, inquit, conquieſce: ſic jubeo per Jeſum Chriſtum, qui ſalutaris ſuae diſpenſationis tempore, ſuo te verbo compeſcuit. Vix dum dixerat, quum venti, qui in lubricos & contrarios curſus navim rapuerant, turbaverantque mare, utrumque deſtituere ſimul omnes: turbulentiſſimumque hyemem pax ſubita conſequuta eſt. Quae quum praeter omnium ſpem accidiſſent, nautae, & quicumque eadem navi vehebantur mercatores aliique epibatae maxima admiratione perculſi, ſeſe ad ſervi Dei pedes abjecere, omnium ſalutem in eo uno poſitam agnoſcentes. Tu nos, ajebant, haud dubio naufragio hodie eripuiſti. Ex hoc facto incredibile eſt quantum creverit B. Viri apud omnes celebritas & admiratio: quam etiam mirum in modum auxit alterum oſtentum. Nam quum ſecundis ventis aliquos dies navigaſſent, ecce immane monſtrum bellua marina infeſto curſu in navim invadit. Ea res quum omnes ingen-

[illegible]

ingenti metu trepidationeque concussisset, S. Ephraem obviam monstro factus, illi signum Crucis opposuit. Continuo bellua disrumpitur, & cadaver exangue fluitare coepit. Sic ingentem metum atque consternationem admiratio par, & exsultatio excepit; ad rei novitatem cunctis in stuporem adductis, & exundantem non satis animi laetitiam capientibus. Quamobrem Deo sospitali gratias egere eo majores, quod paucis post diebus portum incolumes omnes tenuerunt.

XXIII. *Nitriense desertum cum suo interprete ingressus, Pesois Abbatis colloquio fruitur.*

Tum demum sociis valedicens Ephraemus, Aegyptiacam Eremum, quod jamdudum habebat in votis petere, Monachosque ibidem morantes visere constituit. Antinum ergo Urbem progressus, indigenis viam praemonstrantibus, Eremum una cum comite & interprete ingreditur. Monachum ibi a Deo electum Pesoën quodam abditum in specu reperit. Sed quum nec Pesoës linguam Syriacam, nec Ephraem Aegyptiacam didicisset, utrique divinitus concessum est quod petebant, ut Pesois quidem Syriace, Ephraem Aegyptiace expeditissime loqueretur. Vix percipi potest quanta animi laetitia B. Ephraemus S. Pesois aspectu & colloquio affectus fuerit, memor accepti in montibus Edessae oraculi, futurum scilicet, ut ipse parem in Caelo cum Pesoë mercedem reportaret. Porro Ephraem cum Pesoë ad septem dies commoratus est, altero alterius congressu magnopere proficiente.

XXIV. *In deserto Aegypti octo annos commoratur, ubi plures ab Ariana Haeresi avertit, Copticam seu Aegyptiacam linguam divinitus edoctus. Arianum Monachum confundit, & ab obsidente Daemone liberatum ad Orthodoxae fidei veritatem convertit.*

Jam vero quum B. Ephraem in alias Aegypti regiones festinaret, a sanctissimo Abbate Pesoë digressus, dum Aegyptum circumlustrat, octo annos consumsit. Nec interea ab

ab adjungendis Christo hominibus, excitandisque ad studium verae pietatis unquam destitit; praesertim postquam ingentes per id tempus in Aegypto turbas permoverant variae haereses, Monachosque complures Arii Alexandrini pestilentissimus error infecerat: quibus ad Orthodoxam fidem ducendis, suam operam S. Ephraem impendit, & Aegyptios vernacula ipsorum lingua coram revincens, & scriptis eodem sermone libris docens, plurimos ad saniorem mentem traduxit. Monachus erat in Aegypti solitudine celebris, qui suscepto Arianae haeresis patrocinio, plurimos ad Arii partes abstraxerat, maleficiis praestigiisque, quibus maxime valebat, ab Orthodoxorum coetu seductos. Ille Beatum Ephraemum cum quodam Monacho de religione colloquentem quum forte offendisset, aegerrimeque ferret, suae disciplinae alumnum ad Orthodoxam fidem ab extero illo Monacho allici, insanis in sanctum Virum modis invectus est. Hic autem divinitus admonitus, voces non ab homine elici, sed a Daemone pessimo ejusdem hospite, Daemonem invadit, & heus tu, inquit, integritatis justitiaeque hostis, obruat te Divinae virtus omnipotentiae. Desine jam ejus figmento abuti talia effutiens. Extemplo Daemon obmutuit; Monachus vero terrae afflictus, manus pedesque miserandum in modum quassabat collidebatque. Quae res Monachos undique ad spectaculum concivit: malefici enim Senis fama late loca pervaserat. Omnibus vero infelicis Monachi casum commiserantibus, Dei servus quum ejusdem infortuniis magnopere

[illegible]

pere indoleret, Daemonem iterum increpat, illique Crucis ſignum intentans, Apage, inquit, nequiſſime ſpiritus, ab hoc Dei figmento: Sic praecipio in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui propter hominum ſalutem ſuſpenſus Cruci eſt. Dixerat: confeſtim nequam ille ſpiritus aufugit. Ephraem miſerum Senem humi adhuc jacentem porrecta manu allevat; deinde admonitum, ne in poſterum inſaniret, Orthodoxorum gremio reſtituit.

XXV. *Ex Aegypto Caeſaream Cappadociae contendit, & Baſilium convenit.*

Haec dum in Aegypto peragit B. Ephraem, octo anni exacti ſunt. Tum demum, quod jamdiu moliebatur iter, ad Baſilium ingredi conſtituit; ab Aegyptiis propterea avulſus navim aſcendit Caeſaream trajecturus. Feſtis autem Epiphaniae Domini diebus Caeſaream pervenit; Quumque ibi Baſilium quaereret, audit, eum in Eccleſiam poſtridie eſſe venturum. Manſit itaque S. Vir in medio Urbis, abſque eo quod ab ullo exciperetur; pernoctavitque in quodam vico una cum diſcipulo, quem ſecum interpretem adduxerat. Mane vero diei ſequentis, qui feſtus erat Epiphaniae, Eccleſiam petiit, cujus in angulum abditus vidit Sanctum & electum a Deo Baſilium Magnum ſuper thronum eximio fulgidoque apparatu ornatum, ſplendidis amictum veſtibus, gerentemque in capite pretioſam atque inſignem tiaram, frequenti ſtipatum Clero. Perſpecta B. Ephraem throni Baſilii gloria majeſtateque, ad diſcipulum converſus, timeo, inquit, ne huc incaſſo prorſus labore convenerimus. Nam ſi nos, qui mundi opes deſpeximus, & portavimus pondus diei & aeſtus, ſervi nihilominus

minus

minus inutiles omnino sumus, quî fieri potuit, ut Vir hic insignibus, nivisque instar, nitidis vestibus indutus, tanta Cleri multitudine circumseptus, totque inter honores, sanctitatis apicem pertingeret? Id profecto percipere satis nequeo, inanemque rumorem esse arbitror, quod de hujusce Viri praestantia nunciatum jampridem nobis est. Haec S. Ephraem alloquutus, totum se tristitiae tradidit, quum videret S. Basilii perfectionem, egregiasque animi dotes, donec hae sibi divinitus ostenderentur, attingere se nullatenus potuisse. Quade re, ut exulcerato animo quoad ejus fieri posset, morem gereret, denuo ad discipulum conversus, Fili, ait, carissime, non ignoramus, quam leves ex nostris laboribus atque despicientia fructus collegerimus. At vero quomodo Vir hic, honoris splendorisque magnitudine abundans, columna illa ignea esse potest, quae mihi quondam oranti oblata est? Haec inter quum Magnus Basilius suggestum conscensus coepisset ad populum verba facere de Festi, quod agebatur, praestantia, B. Ephraem oculorum acie in ipsum conjecta, Divinisque sententiis ex sacri Oratoris ore effluentibus accurate perpensis, Spiritum Sanctum sub columbae speciae per ipsum adloquentem vidit. Quamobrem B. Ephraem animum ad maximam de Basilii sanctimonia existimationem convertit. Populus interim sacri Oratoris eloquentiae tacita obmurmuratione plaudebat; Sanctus vero Ephraem longe majori interius voluptate ac laetitia gestiens bis plausum edidit. Eodem temporis momento, Divino Spiritu indicante, Basi-

[illegible]

Basilius S. Ephraemi cognitionem adsequutus est, quem apud se habere optans, accersito Archidiacono: Age, inquit, illuc (locum designans) te confer, ibique Monachum invenies squalida stramentisque intertexta contectum veste, cui socius Monachus alter, ipsius discipulus. Huic ista meis verbis nunciabis: Pater Basilius te advocat. Quibus auditis, statim Archidiaconus inter confertam hominum turbam viam sibi patefecit, & ad B. Ephraemi locum perveniens, sanctum Virum adoravit, eidemque haec retulit: Pater noster te advocat, Domine; surge ergo, teque mihi socium adjungito; ad te quippe ejusdem S. Patris jussu missus sum. Cui B. Ephraem per interpretem suum: Erras, respondit, Domine; nos advenae sumus, huc ex dissitis admodum regionibus appulsi, tuo Archiepiscopo ne fama quidem noti. B. porro Ephraemum contemtione dignum putans Archidiaconus, reversus est ad Magnum Basilium, cui, Pater, inquit, neminem ibi videre potui praeter vilem monachum, & quidem alienigenam. Tum Basilius Archidiacono, Perge, subdidit, & si forte locum in praesentia mutavit, modo tale domicilium retinet. Ipsum proprio nomine appella, inquiens, Ephraem, Ephraem, te Archiepiscopus vocat. Age, nec diutius remorare. Abiit iterum Archidiaconus, nactusque rursus Beatum Ephraemum, praemissis debitis officiis, ipsum, ita nominatim compellavit: Pater tuus Archiepiscopus, te, o Ephraem, ad se invitat. Audiens autem proprio se nomine advocari, obstupuit, conversusque ad Archidiaconum,

conum, haec ipſi per interpretem repoſuit: Ubi ſacra expleverit Pater Baſilius, ipſum adibo, illius benedictionem in Templi adytis impetraturus. Archidiacono ad Archiepiſcopum regreſſo, Beatus Ephraem ſuo diſcipulo ait: Vere columna ignea eſt Magnus Baſilius; vidi enim Spiritum Sanctum verba illi ſuggerentem. Abſoluto ſacrorum miniſterio S. Ephraem una cum ſocio Sancta Sanctorum ingreditur, ubi Magnus Baſilius aderat; qui ſtatim ac Ephraemum vidit, e Sella exſiliens S. Virum laeto vultu complexus eſt, datoque ſibi ad invicem pacis oſculo, Baſilius Ephraemi modeſtiam continentiam vitaeque aſperitatem, quam frontis pallor, lacerumque indumentum ſatis ſuperque indicabat, contemplatus, lacrymis uberrimis diffluens: Pax tibi, inquit, Anachoritarum Parens; ſoſpitem huc te adveniſſe gaudeo; tuus nimirum adventus, jucundiſſimus mihi optatiſſimuſque accidit, o electe Dei, qui Jeſu Chriſti gregem multiplicaſti, & haereſes perdidiſti. Omnes adverſarii machinas eliſiſti, & plurimos ab errorum ſemita revocaſti. Quoniam autem, Pater optime, laborioſum iter aggreſſus es, ut peccatorem hominem viſeres, Chriſtus Dei Filius digna tibi praemia elargiatur. O utinam tu Baſilius eſſes, ego vero Ephraem! Quaeſo, Pater ac Paſtor ſanctiſſime, veniam da mihi peccatori planeque indigno, cui tanta laudum praeconia tribuantur. Poſt haec Baſilius Ephraemum ejuſque diſcipulum ad Aram adducens utrumque Divini Corporis eſca, pretioſique ipſius Sanguinis potu refecit; quibus actis, dulciſ-

ſimis

[illegible]

simis sese mutuo sermonibus per interpretem Monachum recrearunt. Beatus inde Basilius Ephraemum interrogans : Dic , amabo, ait, venerande solitudinis Pater, cur tu de Syro tantum idiomate callidus , Graecique sermonis plane ignarus , bis me plausu excepisti, & mihi throno considenti, & verba ad populum habenti decantasti? Tunc B. Ephraem: Ita, Pater, res est. Divino Spiritui plaudebam , qui per os tuum loquebatur. Cui Basilius : Utinam , ut jam dixi, iterumque repeto, ego peccator eximio illo, quo te Deus ornavit, splendore dignus exstitissem!

XXVI. Diaconus a S. Basilio ordinatur.

Quumque Basilius acriter instaret , ut Ephraemus Sacerdotium susciperet, nequaquam persuasit , vixque ab eo impetratum est, ut sibi a Basilio manum imponi pateretur, ut Diaconus fieret. Quum ergo Basilius Ephraemo manum impo suisset, & Sacrae Ordinationis formulam recitasset, apprehensa ejusdem manu , sic eum Syriace compellat : Jube, Domine, assurgere. Cui B. Ephraem Graece : Salva me, Domine, & gratia tua suscita me, Deus.

XXVII. Basilio orante, Graecam linguam B. Ephraem edocetur.

Ita Graeci Sermonis peritiam B. Ephraemus, Basilio, a quo id postulaverat, deprecatorem se praebente, adsequutus est ; & Basilius vicissim, Ephraemo orante , Syriace loqui didicit: qui etiam Beati Ephraemi discipulum per manus impositionem Sacerdotii dignitate cohonestavit, & alter mutuo alterius congressu familiarique colloquio in Divinis Scripturis Theologicisque facultatibus magnopere profecit.

XXVIII. S. Ephraem

Eodem tempore B. Ephraemo nun-

Edessam cogitat, audito novarum haeresum exortu.

nunciatur, in Urbe Edessa exortam fuisse haeresim perniciosissimam, erroribus novem conflatam. Quamobrem Ephraem & Basilius sibi fausta omnia utrimque adprecati, ab invicem separantur.

XXIX. *Visio Basilii de duobus Angelis Ephraemum splendida veste ornantibus; ubi quaedam de Doxologia.*

De amici discessu afflictatus maximopere est Basilius, moestitiaeque caussam universo Clero audiente ita narrabat: Quum B. Ephraem Syrus ad Ecclesiam venisset, videbam illum duobus Angelis stipatum incedere, quorum alter dexterum ejus latus tegebat, alter sinistrum, ambo splendenti, fulguris instar, chlamide superinduti: scilicet, hic est, de quo Christus in Evangeliis loquitur: *Ignem veni mittere in terram*. Praeterea, quum aliquando S. Basilius e suggestu concionaretur, audiens populus dicentem: *Pater*, & *Filius*, & *Spiritus sanctus*, submurmurabat, quod particulam illam *ET* adjecisset. Contra Basilius: Nulla, inquit, vobis, filii, caussa est, cur commoveamini & perturbemini ex additione particulae *ET*. Nam nos quidem etiam antequam huc accessisset B. Ephraem Syrus, dicebamus, *Pater*, & *Filius*, & *Spiritus sanctus*. Quum autem ad nos venisset ille Dei electus, audivi ista differentem, ut diceret, consentaneum esse adjicere particulam *ET*, ut glorificetur Trinitas hoc pacto: *Gloria Patri*, & *Filio*, & *Spiritui sancto*. Haec Basilius. Ab eo autem tempore formula ista manavit ad omnes fideles, authore B. Ephraemo, a quo Graeci illam acceperant. Iterum, quum Feria secunda Jejunii Basilius populo exponeret sex dierum Opificium, in priori Moysis libro descriptum, incidissetque in ea verba: *Spiritus Domini ferebatur super aquas*, de B. Ephraemo ista

Luc. 12. 49.

Gen. 1. 2.

[illegible]

[illegible]

ista subintulit. *Quod dico, ab illo Viro Syro didici, qui quantum a sapientia mundi distabat, eo magis verae Christi doctrinae aderat propinquus. Ajebat porro ille, Syrorum vocabula significantiora certioraque esse, & ob affinitatem, quam inter se habent Hebraicus, Syriacusque sermo, eadem ad Scripturarum sententias propius accedere. Ajebat propterea, hoc verbum* Ferebatur, *sumendum, atque interpretandum esse pro* confovebat, vitalemque foecunditatem aquarum naturae suppeditabat, ad similitudinem incubantis avis, vimque quandam vitalem imprimentis in iis, quae fovet; *ita ut eorum verborum*, Spiritus Dei ferebatur super aquas, *sensus esset :* Spiritum Dei aquae naturam ad vitalem foecunditatem praeparavisse. Quae, aliaque his similia adhibuit Basilius, ut populum edoceret confirmaretque in illa Doxologiae formula, *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto*.

XXX. *Basilii Encomium in S. Ephraemum.*

Sed praestat jam interruptam gestorum B. Ephraemi narrationem resumere. In eo itinere, quod ab Urbe Caesarea Edessam rediturum Ephraemum suscepisse diximus, accidit, ut cum comite & discipulo diverteret Samosatam, Urbem ad Euphratem positam. Vixque intra oppidum pedem intulerat, quum ecce illi ante alios occurrit ludimagister heterodoxus, puerorum agmine de more stipatus, quos quum Dei servus secundum Domini praeceptum consalutasset, a quodam petulanti puero alapa percutitur. Injuriam exorpsit Ephraem, cunctis interim ridentibus hominem corporis habitu neglectum, & pannis ridicule obsitum. Inde digressi omnes pransum abeunt; vixque mensae adsederant, quum improviso, vipera quae vicino sub saxo latue-

XXXI. *Samosatae puerum viperae morsu periclitantem Sanctus Ephraem curat, & Samosatenos ad Orthodoxam fidem revocat.*

latuerat, insilit in dexteram nequissimi illius pueri, qui B. Ephraemo alapam impegerat. Quo ictu puer illico exanimatus concidit, manusque ejus arefacta est. Prodigii magnitudine perterrefacti cum magistro pueri, & alii Samosatae Cives, ad Sancti Viri genua procidunt, veniam orant, atque, ut puero succurrat, etiam atque etiam efflagitant. Quorum precibus commotus B. Ephraem passus est, se ad locum, ubi puerum deposuerant, adduci; ipsiusque manum apprehendens: Christus, inquit, Filius Dei suscitet te, fili. Extemplo puer revixit. Tanto miraculo fracti quicumque haeresi patrocinabantur, Samosateni una cum ludimagistro, quem eadem labe infectum fuisse diximus, Orthodoxam fidem amplexati sunt, & ex lavacro regenerationis Christo revixere.

XXXII. *S. Ephraemi reditus Edessam, & Acta adversus Manetis & Bardesanis discipulos.*

Neque minus Edessae Dei servo negotii fuit. Urbem enim postliminio reversus, reperit nefariis omnis generis sectis misere oppressam, Bardesanis praecipue, cujus exitialem librum nactus, acerrime confutavit, ut ipsemet Ephraemus refert: *Librum Bardesanis reperi, qui me ad horam contristavit; aures enim meas, totumque corpus nefariis, quibus scatet, contumeliis penitus exturbavit foedavitque. Ipsius homiliae blasphemiae sunt, lectiones vero maledicta. Quod si corpus, uti docet, non resurget, hoc ipso maledictioni addicitur; sique corpus corruptioni obnoxium Deus effinxit, nec vitae denuo restituendum, en aperte laeditur Divinae justitiae, ac providentiae ratio, quae nos odisse jubet id, quod tunc diligere oporteret, spesque omnis mortalibus adimeretur. Quare, fratres carissimi, ad sacrorum Codicum lectionem animum converti meum, tetraque nefariorum errorum caligo, quae meas aures obsederat, dicto citius evanuit.*

At

[illegible]

[illegible]

At vero B. Ephraem animadvertens, Urbem variis corruptam esse haeresibus, Divinae gloriae studio incensus, uti sapientissimus ille Phinees, Eleazari filius, sumsit scutum inexpugnabile Fidei, succrescentiaque errorum germina radicitus evulsit. Quamobrem tanti bellatoris timor omnes perculit; coram ipso enim, veluti coram igne paleae, dissipatae haereses sunt, ipsarumque propagatores veritate compulsi ad saniorem mentem consiliumque redierunt.

Eo temporis Edessae invalescere occoeperat Bardesanitarum haeresis, quam auctor Bardesanes sub mollibus diversisque cantiunculis longe lateque disseminaverat. Homo quippe flagitiosissimus, Regio Vate ad imitandum sibi proposito, centum & quinquaginta cantus armonicos elucubravit, quorum exitialem luem sub musicae suavitatis integumentis involutam in puerorum incautum gregem transfuderat: qua arte plurimorum mentes vaferrime labefactavit; ita plane, ut organum, seu instrumentum, quo Daemon ad canendum utebatur, quodque ad filios Caini seducendos adhibuit, aptissime nuncuperis.

Longum esset, amantissimi Fratres, B. Ephraemi constantiam, diligentiam, sedulitatem, laboresque assiduos enumerare. Quare hoc unum satis erit dictum, ut quisque perspiciat, quanta is fuerit sapientia a Deo praeditus. Insomnis ut plurimum evigilavit, donec sparsas hasce in exitialem frugem radices funditus praecideret, & instar pulveris vento jactati dispergeret. Deficiunt profecto verba ad ipsius laudes persequendas, nec diser-

diſertiſſimus quiſque orator orationem valet afferre parem. Armatus namque Athleta Chriſti armatura Dei, bellum verac religionis hoſtibus indixit, praecipuae tamen hujus curae ac cogitationes omnes ad tollendam Bardeſanis, ejuſque adſeclarum impietatem evigilaverunt.

XXXIII. *Cantica, Hymnoſque inſtituit.*

Quod ut ſibi ex votis contingeret, ſatis edoctus, quantum Edeſſeni muſica cantuque caperentur, eoſque a profanis & inhoneſtis luſibus choreiſque avocare cupiens, choros Virginum inſtituit, docuitque Odas ſublimibus ſpiritualibuſque ſententiis compactas, de Chriſti Nativitate, Baptiſmo, Jejunio, Paſſione, Reſurrectione, Aſcenſione, deque reliquis Divinae illius diſpenſationis Myſteriis, quibus adjecit alios Hymnos de Martyribus, de Poenitentia, de Defunctis, effecitque, ut Puellae foederis (quae nimirum virginitatem firmo foedere Deo obſtrinxerant) ad Eccleſiam cunctis ſolennibus Domini feſtis, & Martyrum celebritatibus, diebuſque Dominicis convenirent. Ille vero, velut Pater, & ſpiritus Citharoedus in medio aderat, docebatque modos muſicos, & modulandi carminis leges; qua optima induſtria civium ſibi gratiam ac benevolentiam devinxit, & adverſariorum temeritatem peſſumdedit.

Quis nunc, Cariſſimi, ſtupore non corruat, aut fidei ardore non aeſtuet, Athletam Chriſti cernens caſtiſſimis foederis Virginum choris ſtipatum, Divinis laudibus canendis intentum, Angelorumque aemulum, mortalium mentes devota ſuavitate demulcentem. Sermonum, hymnorumque, quos B. Ephraem conte-

[illegible]

[illegible]

contexuit, infinitus prope est numerus. Quemadmodum autem Deus Noaicam fidelibus, sub qua a communis diluvii naufragio servarentur, Arcam dedit, ita & hunc perfugii locum eisdem obtulit, Ephraemiticae nimirum eloquentiae flumen, in quo errorum perversitas submergeretur, quodque universam terram irrigans, eandem ab haereticorum colluvie prorsus expurgaret. Et sicuti Adaeus Edessae Apostolus fuerat, ita & fuit B. Ephraem, qui Bardesanem profligavit, ipsiusque sectatores ab iniquitatis calle detorsit.

Aliquando Ephraem ad populum verba faciens, ita in Bardesanem invectus est: *Nec spes locamus nostras in septem Planetas, in quos Bardesanes credit. Maledictus, qui, ut ille, pluvias, roscidumque imbrem, aut glaciem, seu nivem ab iis septem effluere profitetur. Expungatur cito ex fidelium albo quicumque ex hisce caussis, quas nefarius ille assignat, semina operariis, & fruges agricolis provenire, quique aut famem, aut saturitatem, Aestatem, aut Hyemem, prout excors ille dictitat, ex iisdem principiis proficisci asserit. Idipsum fiat viro, sive mulieri haec confitentibus, spemque ibidem locantibus suam, & erga Deum fiduciam abjicientibus, nec non potestatem aliquam eisdem tribuentibus. Maledictus, qui sacros volvit Codices, iisque adversatur. Maledictus, qui legit Prophetas, & eorum monita despicit. Maledictus, qui legit Apostolos, & illorum sententiis refragatur. Beata es, Ecclesia fidelis, quandoquidem Rex Regum suum intra te domicilium collocavit. Tua fundamenta nunquam nutabunt, quoniam Dominus custos est tuus, nec portae inferi praevalebunt adversum te, nec lupi rapaces tuam poterunt firmitatem frangere aut debilitare. O quam magna es domus Dei! quam pulchra es! quam decora filia populorum!*

XXXIV. *Paralyticus a S. Ephraemo sanatur.*

Sub haec fere tempora Paralyticus quidam mendicus ad valvas Ecclesiae S. Thomae in eadem Urbe jacebat, qui B. Ephraemum intuitus, ex more ſtipem petiit. At ille, aurum, inquit, & argentum non eſt mihi: quod autem habeo, hoc tibi do. Vis ſanus fieri? Cui Paralyticus: Utique, Domine, ſi quam potes, ferto opem miſero propter Dominum. Tunc Ephraem, apprehenſa manu Paralytici: In nomine, inquit, Domini noſtri Jeſu Chriſti ſurge. Extemplo Paralyticus, qui & claudus fuerat, in pedes conſtitit, Deo maximas gratias agens: Divinam omnipotentiam praedicantibus quicumque prodigio illi praeſentes adfuerunt, vel ex aliis enarrantibus cognoverunt.

XXXV. *Baſilius poſt quatuor annos duos Clericos ad reducendum Ephraemum mittit, qui re infecta ad ipſum redeunt.*

Anni Ephraemo tranſacti fuerant quatuor, ex quo Baſilium reliquerat: quum binos ille ex ſuae diſciplinae alumnis, Viros nobiles, Theophilum, & Thomam Edeſſam allegat cum hiſce mandatis: Edeſſam, inquit, Meſopotamiae Urbem pergere vos volo, ibique quaerere doctorem Dominum meum Ephraemum, hominem corporis habitu humilem, abjectum, pannoſum, ſed manſuetum, & ſimplicem. Hunc a vobis perduci ad me jubeo; caute tamen, ne quid praeter ſpem accidat; Epiſcopum enim illum creare mihi dudum deliberatum eſt. Quas adverſus ſe molitiones quum Ephraem divinitus edoctus fuiſſet, comperto mox Legatorum in Urbem adventu, habitaque ab iiſdem de ipſo inquiſitione, fatuum hominem furentemque, mutato ad fucum faciundum totius corporis habitu, referebat: tantum illi horrorem

[illegible]

rorem Sacerdotii dignitas incusserat. Legati Ephraemum velut lymphatum, aut amentem, saliva in barbam indedecore diffluente, debacchantium more, per compita vicosque Urbis discursitantem contemplati, hominem derisere; eoque relicto, patriam re infecta repetiverunt, Basilio, quae viderant, renunciaturi. Auditis Legatis ingemuit Basilius, obortisque lacrymis, Vos, inquit, filii, fatui estis: contra Ephraem, quem velut pretiosissimam gemmam cunctis mortalibus ignotam abditamque Mundus hactenus ignoravit, Deo sapit, & spiritualis Philosophus est, perfectissime doctus, Caeloque carus.

XXXVI. *Varia ejus scripta, ac praesertim de Juliano Apostata, & de Edessenorum constantia.*

Interea Ephraem varias elucubrationes dictabat, quibus terrarum orbem implevit. Nam per eadem tempora carmina publicavit de Urbe Nisibi, de S. Jacobo, de Constantino Imperatore, de calamitatibus sui temporis ab irato Numine ad mortalium correptionem immissis: de captivitate, & excidio pagorum, atque Monasteriorum suburbanorum ejusdem Civitatis. Quibus adjunxit Hymnos de Sancta Semonithe, & de filiis ejus Machabaeis: deque Sanctis Samona, Guria, & Habibo, qui Edessae Martyrio coronati fuerunt. Carmen quoque conscripsit de persequutione impii Juliani adversus Ecclesiarum Pastores: ad Juliani enim tempora Ephraem pervenit, quo in carmine memorat, quae hoc loco adnectere collibuit: Venerunt, inquit, Edessam Legati, quos ille impius misit, simul ac fines ejus Urbis ingressus fuit cum ingenti exercitu, Persicum bellum moliens.

liens. Quum enim Haran divertisset, oppidum Paganis frequentissimum, & simulacris refertum, caesis ibidem victimis, aliquos proceres Edessam misit, qui Cives ad sacrificia festumque immundorum simulacrorum invitarent. Legatorum in Urbem adventus Edessenos haudquaquam perterrefecit, quin summa cum alacritate ac fide illos repellerent. Avertat, ajebant, Deus, ut Caeli, terrarumque Conditorem, qui pro nobis homo factus est, abnegemus, istius Imperatoris exemplum imitati, qui Deum deseruit, ut Daemones adoraret. Quare nequicquam ferrum, ac supplicia intentas: quando mors omnibus instat una, fixum est, nunquam deserere Deum. Ecce autem cum duobus pueris mulier Christiana, quae sciscitantibus Legatis, quid tandem cum suis sibi vellet, respondit: Filios meos oblatum venio, velut primitias & munera Regi Regum Christo, pro illo utique mactandos, ut vicissim ab ipso Martyrii coronas accipiant. Haesit ad haec Legatus, & Edessenorum animositate, ac fide obstupefactus, cogitabat, qui fieret, ut pro Domino suo ad interitum impavidi laetique properarent. Quae quum Imperatori renunciasset, ille vehementissime indignatus: Ad meum, inquit, e Perside reditum illi poenas dabunt. Inter haec Jovinianus venit Edessam clam impio Principe, oravitque in Ecclesia Deiparae ante ipsius imaginem, cui per totam noctem oranti, plorantique ostensum est, impium Julianum capitali sententia ocius plexum iri. Quod illius orthodoxi Principis jacentem animum

[Syriac text — illegible]

mum erexit, mirumque in modum recreavit.

XXXVII. *Edessenorum Urbis Encomium.*

Ut vero conceptam in animo laetitiam super fausta ista, quae Christianis acciderant, Beatus Ephraem exprimeret, haec, quae sequuntur, carmina edidit. *Opes suas Edessa deserens, apertisque domus foribus cum Pastore suo occupat impium ad cruentam properans necem. Nec fidem mutavit suam, nec ejus erga Dominum amor cessavit; quin & omnes ipsius cives, ita constanter dixerunt: Aequum est, nostras possessiones, domos, & cuncta bona huic Tyranno ad nos adventanti dimittere, dummodo fidem, quam accepimus, perpetuo retineamus. Edessa Urbs benedictionibus plena est: consiliis, moribus, discretione, prudentia, ceterisque virtutibus nunquam satis laudanda. Fide lumbos praecinxit suos, Deoque auspice, errores abs se propulsavit, ejusque corona caritatis privilegio extollitur. Faxit Jesus, ut tantae Urbis cives Caelestem obtineant benedictionem. Haec Civitas nulli est in nobilitate secunda, quam totam in Christo repositam habet, eamque sibi per Beatum Apostolum Adaeum, insignem divinae gloriae promulgatorem, comparavit. O Edessa Almae Jerusalem aemulatrix! quis mihi det, ut eximium tuum decus, celebritatemque fusiori oratione prosequar? sed quandoquidem id mihi non licet, haec de tuis laudibus satis superque erit retexuisse.*

XXXVIII *Caesareensem feminam poenitentem ad Basilium remittit.*

Pacatis iis, quas exposuimus, Edessae rebus, dissipataque coenosa errorum caligine, B. Ephraem in montem subiit, inque secessum, quem antea tantopere adamaverat, se restituit. Tum vero accidit, ut quaedam Caesareae nobilis femina a flagitiosa vita tandem resipisceret. Sed etsi praeteritorum scelerum illam etiam atque etiam poeniteret, ea tamen ut Magno Basilio fateretur, adduci nunquam potuerat: tantus scilicet ex recor-

recordatione flagitiorum suorum pudor & perturbatio mulieris mentem animumque pervaserat. Quamobrem sibi consulere volens, cuncta sua crimina in charta quadam conscripsit, certa fide tenens, se eorum veniam impetraturam. Interim ubi Magnus Basilius templum ingredi parat, occursat mulier, & ad ipsius pedes prostrata, chartam ipsi porrigit. Qua accepta, mulier fronte humi defixa tota in lacrymas abire coepit, & studiis omnibus a Sancto Viro contendere, ut criminum veniam a Deo pro seipsa deposceret. Tum S. Basilius paginam ante aram projectans, Deum pro femina exoravit. Paulo post chartam explicans, vidit, deleta fuisse crimina omnia, unico demto. Quod sane singulare beneficium rogatu S. Basilii ob suam in Deum fidem mulier impetravit. Quum vero ipsa unicum adhuc indeletum superesse crimen conspexisset, ardentioribus votis, uberiorique lacrymarum copia S. Virum adprecata est, ut Deum pro integra sua absolutione denuo obtestaretur. Ad haec S. Basilius, intentis in feminam oculis reposuit: Audi, sodes: si vis tibi condonari unicum illud crimen, cujus tu nondum veniam impetravisti, age, perge in montem Edessae, & invenies in horrido quodam specu latitantem insignem pietatis, omniumque virtutum fama virum, cui nomen Ephraem. Illi chartam exhibito, eumque obsecra, ut pro te apud Deum fieri patronus velit. Mulier itaque S. Episcopi adhortationi, consiliisque obtemperans, nulla mora interjecta ad sacrum collem proficiscitur, nacta-

[illegible]

nactaque Beati Ephraemi ſpeluncam, in ipſam e feneſtra chartam demiſit, cum fletu inclamans: Meam, quaeſo, calamitatem miſerere, Serve Dei; me enim huc miſit S. Baſilius. Perſpecta Beatus Ephraem negocii gravitate, Filia, ait, audiens ſis, peccator ego ſum, infirmus, ac multorum ſcelerum conſcius. Tunc mulier alta ducens ſuſpiria, Pater, inquit, Baſilius Deum pro me deprecatus meorum mihi criminum veniam ab ipſo impetravit, demto tamen unico, eoque graviſſimo, in pagina connotato, de quo nondum veniam retuli; qua de re ad te veni ejuſdem Sancti Patris Baſilii hortatu atque imperio. Ne, quaeſo, miſeram in moerere jacentem deſeras, quin & afflictis meis rebus actutum ſuccurre. Ad haec Sanctus Ephraem, non ita eſt, repoſuit, mulier; toto nimirum Caelo aberras; Nam qui plura tibi potuit remittere, poteſt & unicum condonare. Redi ergo quam potes celeriter, ut vivum reperias Magnum Baſilium, columnam igneam, Chriſtique & Eccleſiarum decus atque ornamentum. Ingruit quippe tanti Viri obitus; Unde non eſt, cur diutius heic commoreris. Vix orationem concluſerat, quum mulier ingenti trepidatione correpta, Caeſaream magnis itineribus maturavit, quam quum poſt multum laboris tenuiſſet, obviam habuit feretrum Magni Baſilii Epiſcopi, quod ex ipſius cubiculo ad Eccleſiam a Sacerdotibus, Diaconis, & univerſo Clero celebri pompa, maximoque honore, inter populi gemitus, ac funebres naenias

naenias efferebatur. Quo viso mulier Ecclesiam ingressa, vesanae instar, sic defuncto expostulavit: Videat Dominus, & meam cum tua conditione, Optime Christi Pastor, dijudicet. Nam quum penes te esset, me ab unico adhuc superstite crimine solutam dimittere, me frustra ad alienam opem implorandam misisti. Statim vero supra feretrum Sancti Basilii chartam projiciens vehementer clamabat, suaque scelera palam confitebatur. Quidam tunc Diaconus peccatum nondum remissum nosse cupiens, chartam accepit, qua evoluta nullum ibi piaculum notatum cernens, exclamavit: O mulier mira prorsus est fides tua: chartam accipe, bonoque animo esto, quandoquidem plene soluta es. Nemo igitur non intellexit, deleta fuisse cuncta mulieris flagitia precatu Sanctorum Ephraem, & Magni Basilii. Quare omnes de B. Ephraemi sanctitate altius sentiebant.

XXXIX. *Basilii Magni obitus.*

Ut vero Sanctus Ephraem de Sancti Basilii obitu nuncium accepit, satis exprimi non potest, quam acerbo moerore inde affectus fuerit, animadvertens, ipsius oves tanti Pastoris praesidio orbatas fuisse: quamquam Pastore suo nequaquam destitutas fuisse dicendum est, quando mortalium necessitatibus precibus adest suis. Scriptis itaque in ejus laudem carminibus, hymnisque, concepti doloris acerbitatem lenire studuit.

XL. *Pauperibus Edessenis annonae caritate laborantibus consuluit.*

Magni Basilii desiderium atrox Edessae consequuta est fames. Quod quum Beato Ephraemo nunciatum esset, cogitans egenis imminentes in ea annonae difficultate

te angustias, vehementer commotus est: nec amplius eo carcere, in quem ipse se ultro conjecerat, contineri potuit, quin relicto sibi carissimo secessu ad periclitantis plebis opem accurreret, vitamque suam pro Dei cultu obsequioque prodigeret. Edessam itaque ingressus ita viros locupletes adorsus est: Itane Divini timoris, ejusque justitiae, ac misericordiae memoriam prorsus tollitis? An ignoratis, Deo vos debere, quod divites sitis? Vestris, oro, animis parcite, infelices. Ecce nunc tempus agendi, & Caeleste Regnum promerendi. Ecce tempus ad vestrorum debitorum chirographum obliterandum opportunissimum. Omni nunc cura ac vigilantia contendite misericordiam adipisci. Haec, aliaque his similia divitibus suggerebat; quibus cohortationibus ipsi utiliter concussi, haec Beato Viro reposuerunt: Parens optime, nullum nos fidelem dispensatorem invenimus, qui id Deo pro nobis offerat, quod nos eidem tribuere, atque offerre cupimus. Quibus Ephraem: Ego meipsum Deo pro vobis offero. Tunc omnes pleno ore: Te dispensatorem volumus; te enim fidelem fore pro certo tenemus. Quo dicto, Magnates ac divites Urbis suas opes, & pecunias, inusitata quadam animi alacritate ac laetitia B. Ephraemo detulerunt; qui quotidie indigenis afflictisque occurrebat, pro quibus Xenodochium, potissimum autem pro infirmis, quos undequaque colligebat, erexit. Elegit insuper idoneos, ac notae probitatis viros, ut infirmis, & pauperibus ministrarent, qui ex diversis oppidis terrisque ad

ad Ephraemum confluebant. Quibus opportunis adhibitis remediis, nullum fames detrimentum Civitati attulit. Elapſo autem ſterilitatis anno, rediit priſtina frugum ubertas; quapropter ſinguli patriam repetiverunt, & Beatus Ephraem gratias laudeſque Deo perſolvens amicam in ſolitudinem remeavit.

XLI. *S. Ephraemi obitus.*

Admirandis hiſce virtutum, & Chriſtianae perfectionis facinoribus exacta aetate Sanctus Ephraemus quum ultimum diem ſibi inſtare ſentiret, ſuae diſciplinae alumnis proſpera ominatus Teſtamentum ſcribebat. Interim vero B. Viri periculo audito, magna animorum in omnium ordinum hominibus commotio facta eſt, Sanctiſſimi Patris deſiderium lugentibus. Inde ingens ad eum viſendum concurſus. Et ille quidem quum omnibus benedixiſſet, eoſque adjuraſſet, ut in publico Peregrinorum Caemeterio cadaver humo conderetur, animam Creatori ſuo reddidit. Ejus corpus cum hymnis & pſalmis Spiritus Sancti, proſequentibus Angelis & Vigilibus, Epiſcopis, & Sacerdotibus, atque Diaconis, univerſoque Clero & populo, ad tumulum elatum fuit. Convenere etiam ad parentalia laudabilis Chorus, & benedictum agmen Anachoritarum, Stylitarum, & Coenobitarum, a quibus conditum fuit Ephraemi corpus cum pompa, & honore Sanctorum in Caemeterio, ſicut ipſe Dei ſervus mandaverat. Interjecto tamen aliquo temporum ſpatio, rurſus ejus corpus inde elatum ſub ipſius Eccleſia conditum fuit: quo quidem tempore ex ejuſdem oſſibus ſuaviſſima vitae fragrantia

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

grantia exhalavit, cunctis impertiens salutem, & jucunditatem. Accidit obitus B. Ephraemi die decimaquinta Junii. Oremus, ut, illo pro nobis suffragante una cum Sancto Basilio, & omnibus Sanctis, intercedente etiam Sanctissima Virgine Dei Genitrice Maria omnium Christianorum gloria, misericordiam in hoc seculo, & in futuro consequamur. Amen.

Finis Actorum Sancti Ephraemi Syrorum Doctoris.

SERIES ET ORDO EORUM

Quae in hoc tertio Tomo continentur.

Cajet. Sebastiani Conca inv. — Jo. Baptista Sintes sculp.

ܡܐܡܪ̈ܐ ܕܥܠ ܗܝܡܢܘܬܐ

[illegible]

[illegible]

S. PATRIS NOSTRI

EPHRAEM SYRI

DE FIDE

Sermones Polemici Octoginta Septem adversus Scrutatores.

SERMO PRIMUS.

A PRO illa Fidei regula cunctis impertiente vitam, quam ille condidit, à quo omnes docti sumus, novam nobis invexit disciplinam ætas nostra, audax hominum genus. Quid istos civerit motus, haud ignorat, qui cuncta novit. Jam si ejusmodi contentionum causa fuit ingenii ac scientiæ ostentatio, Dominus, oro, B hominum superbiam, & arrogantiam compescat, si discordia, concordiam reparet: sin autem caritas, in suis ipse sua prodat. Heus tu, qui contra excelsum montem jacularis, illuc pertigisse jacula tua ne credas, procul à te quidem illa aliquantulum abjerunt, quem petis tamen neutiquam attigère scopum. Generatio Filii Dei supra omnem mentis humanæ vim, & aciem as- C surgit. Tuo tibi de genere propone argumentum, cognatamque tibi imaginem fingens, rei testimonio propinquæ rebus remotis fidem præstruito. Age itaque, speculationi tuæ scopum figito animam, & vide quantum ab eo aberravere rerum investigatores. Esse quippe animam quidam fatetur, negat alius, morti obnoxiam hic putat, ille immortalem prædicat: quidam ex aliquo præexistente fieri docent; opinantur alii de

nihilo creari. Qui ejus dignitatem considerat, parvam rei maximæ partem æstimat, & qui ejus cogitat interitum, aëris flatum putat. Fuit qui halitum esse dixit: fuit qui sanguinem appellavit. Quidam ejus ardorem & æstus attendens, ignem esse asseruit: alius ejus abstractum agendi modum speculatus, spiritu constare affirmavit: quidam particulam credidit, divinâ decerptam naturâ: alius divinum esse flatum. Fuit qui simplicem esse substantiam docuit: nec defuit qui opinatus est ex pluribus componi naturis: fuit qui illam ex uno temperatam elemento finxit: adfuit qui ex septem temperamentis conflari dixit: fuit qui naturam ejus magnifice extulit: fuit qui ignominiose traduxit quasi nudam, egentem, & ad ima depressam. Si autem nec sibi anima constat, quandoquidem suis etiam luditur in somniis; & usque eo aberrant a scopo, qui sibi investigandam ejus naturam proponunt; cuinam ergo putas, aliquem patere aditum ad cognoscendam illam generationem, pervestigantibus inaccessam? Est tamen hic quod mirere dicentem, Animam nusquam esse, quum in ipso anima sit, & ipsa contra se disputet, ipsa se neget, & asseveret, se neutiquam esse. At Anima, quæ ipsa se non intelligit, utrum sit, vel non sit, ipsaque semet sentire nequit, sed agitur obvolviturque se circum trusatilis adinstar molæ, suum quomodo investigabit Auctorem? Attamen etsi Anima suum sub aspectum non cadit, speculum tamen ipsa sibi data est, in quo se videat; videbit autem, si tandem intelligat, mutis animantibus ratione intelligentiaque se longe præstare. Anima quidem est, sibi tamen non est; quatenus sibimet ignota est. Quî enim illa non sit hic, quam hic esse suus ipse prodit actus? verumtamen sic a Creatore habet, quo sit, ut habeat a sua voluntate, quo pereat. Jam si sua sic Animam latent ornamenta, propriæque ignara est dignitatis, quid censes? Anima quæ seipsam negat, quid rerum fateatur id esse, quod vere est? Quæque in propriis hæsitat & labitur, quidnam extra se persequendo assequatur, aut inveniat quæritando non sua? Itane quæ ipsa sibi præsens non est, præsentem habeat absentem, abditum illum, retrusum & impenetrabili caligine circumseptum?

Sed agedum si mens nostra seipsam nescit, scientis omnia generationem cogitare, quo pacto sibi fas esse putet? Opus, quod seipsum ignorat, quomodo inquirat in suum Opificem? Est quædam natura præstantissima

ſtantiſſima plane inenarrabilis, hanc quiſquis fari tentat, ſi non potuit dicere magnam, parvam fecit; quicumque tamen de Deo maxima conatur dicere, quo illum magnum dicit, ipſe fit magnus, adeo ille magnus eſt! Quin ergo cohibes diſcurſum, qui ad illum deficit? quin poſſides ſilentium, quod ipſum decet? Quæſo, Domine, tribue mihi utroque diſcrete uti; neve temere diſputem, neve ſileam otioſe: doce ſermonem ædificationis, fac, ut poſſideam ſilentium diſcretionis.

SERMO II.

BEatum dico, qui ſibi purum veritatis ſpeculum ante oculos fixit, tuamque in eo contemplatus generationem, intellexit tandem, arcanum eſſe inexplicabile & penitus abſtruſum: iterum beatum judico, qui ad cognoſcendam veritatem mentem applicuit, eâdemque docente, didicit, Deum ab homine inveſtigari non poſſe. Beatus, qui ſanctæ taciturnitatis ſepto ſuas cinxit aures, cavitque, ne iſtud perrumperent diſputantium contra te Sophiſtarum contentiones: Beatus, qui in ſeceſſu ſpirituales alas ſibi ipſe quærit, ſubaudienſque divina in diſceptationem vocari in terris, terras deſerit, & cælum aſcendit. Beatus, qui diligentem rectorem ſe præſtitit fidei, quam didicit, excitatâque diſceptationum tempeſtate, e pelago in portum taciturnitatis evaſit. Beatus, qui animadvertit, orationem ſuam indiſertam eſſe, & infantem, nec inexplicabili illi conceptui ſufficientem habere finum. Beatus, cujus lingua, quæcumque fari non licuit, premit: beatus, qui ſua damna plangit, recogitans, quæ ipſum graviora manent: Beatus, cujus cithara carmina modulatur Davidica, revolvit apertos ipſorum ſenſus, quos tamen explicare nemo ſufficiat, myſteriaque quorum intelligentiam omnis humana ratio deſperet. Beatus, qui fabricatus eſt ſibi trutinam veritatis in omnem diem, eâque ſuas quæſtiones explorat, ne ſupervacanea quærat. Beatus, qui ſibi menſuram juſtam invenit, exactam ad menſuram Apoſtolorum & Prophetarum, ipſam videlicet, quam divina ratio condidit. Beatus, qui diſputationem ſuam penſat cum utilitate audientium, nec levis illa fuit, ne forte vileſceret, nec gravis illa fuit, ne mergeretur. Beatus, quem nec celeritas ultra metam rapuit, nec tarditas morata eſt, quominus eô, quô tendebat, appelleret. Beatus, qui quod aſſequi ſe poſſe novit, conatur & agitat: Beatus, qui eo tendere recuſat, quo ſe

se perventurum desperat. Beatus, qui suam tibi linguam in figuram citharæ conformavit, ejusque ad sonum carmina modulatur, audientium morbos curatura.

Etiam, Domine, beatum dico, quisquis veritatem doctus, infirmos confirmat, ejusque religio & sanctitas ægras mentes quasi baculus sustentat; sed & beatum puto, cujus doctrina fermenti salutaris naturam induit, fatuumque sapore imbuit suavi: infermentatum videlicet dico hominem mente carentem. Beatus, qui cum indoctis disputaturus, purum speculum iis parat & offert, quo monitore, suas corrigant mendas: Beatus item, cujus oratio salutare pharmacum videri possit, adeo ut refundat vitam mortuis, nec ideo silentibus, imo sese efferentibus supra illum, a quo spiritum & vitam cuncta ducunt. Beatus, quisquis ille fuit, qui quum de tua generatione in concione temere disceptaretur, satius duxit esse mutum, quam quæ nemo intelligat, dicere: Beatus etiam, qui, data occasione pie confitendi, prædicandique tuam à Patre originem, visus est in vocalem transisse tubam.

Quisquis intellexit qualis operæ sit, quantique laboris investigare tuam, Domine, naturam, hunc ego beatum prædicabo, eoque etiam beatiorem, quisquis expertus didicit, quam jucundum & suave sit dicere laudes tuas. Næ ille beatus, qui nefas esse putat, linguam suam in aquæductum fingere, illamque vanis Sophistarum quæstionibus commodare: nec habet ille minus, qui linguam in tubam transformavit clare sonantem, atque veræ religionis dogmata ab Apostolis ac Prophetis tradita, promulgavit. Beatus qui Græcæ Philosophiæ fel minime gustavit, nec ab Apostolorum simplicitate descivit.

SERMO III.

Beatus, qui dignus fuit, Domine, Te in magna caritate appellare, eo nomine, quo Te dilectum Filium suum dixit ipse Deus Genitor tuus. Beatus, qui continuit, Domine, os suum ab omnibus quæstionibus, vocavit Te Filium Dei, qui a Spiritu Sancto vocatus fuisti. Beatus, qui meruit, Domine, credere simpliciter, & Te Filium appellare, qualem appellavere Prophetæ omnes & Apostoli, doctusque tuam majestatem inscrutabilem esse, suam sine mora linguam admonuit, ut humili silentio tuam veneraretur generationem. Beatus, qui fidei oculum sibi, Domine, quæsivit, quo aspiceret, unde Angeli ab aspectu tuo obtutum averte-

A averterent, quove contra procederet hominum audacia. Beatum dico, Domine, quisquis suam explicat mentem, tuamque speculatus magnitudinem, intellexit, huic mentes creatas neutiquam esse pares, tibique gratiam se habere dixit, quod tuo illum dignatus fuisses illapsu. Beatus, qui novit, Domine, te esse Deum Filium Dei, nec ignorat, cujusnam ipse sit filius, mortalis mortali patre satus: Beatus, qui intellexit, rerum Dominum esse tuum Genitorem, suamque simul progeniem repetit, & recolit, B terreni Adæ sobolem se esse. Sed & beatum duco, quicumque novit, Angelos vocali silentio tuas prædicare laudes, indeque concitatus in semet ipse insurgit, stupens, propriæ linguæ eo usque processisse temeritatem. Beatum item dico, qui dum cogitat Cælestium in summis otium, motusque Terrenorum in imis, animum inter frementis pelagi fluctus pacatum servat. Ita C Beatum prædico, quisquis is fuit, qui doctus choros cælestium Seraphim tuam incessanter magnificare sanctitatem, tuam vero nunquam scrutari majestatem; abnuit, quod Seraphim recusant, eligit, quod Seraphim probant.

At vero quis Te ad dexteram Majestatis assidentem contemplatus, tuam non miretur celsitudinem? Quis rursus hominem D humi projectum conspicatus, ejus non stupeat petulantiam, tua in suo sterquilinio pervestigantem arcana. Beatus, qui novit, Domine, te quidem in sinu esse divinitatis; se autem cecidisse recogitat in sinum terræ matris suæ. Quis non miretur, Domine, hominem de te rerum omnium Opifice disputare audentem, quem adhuc latet, quid sua sit anima? Sed & hoc mirandum video, quod quum tu solus Patrem E tuum noveris, vile nihilominus lutum eo usque se efferat, ut tuum in te etiam Genitorem invenire se posse non desperet. Næ ille beatus est, Domine, quem sua divinum acta fecerunt, divinæque proinde sanctitatis consors effectus, Te Filium Dei appellare didicit.

SERMO IV.

F

Millia millium stant, & myriades myriadum discurrunt, millia & myriades scrutari nequeunt Majestatem Sedentis; omnes siquidem in silentio ad ministerium adstant. Non habet ille throni consortem præter genitum ab ipso, intra silentium ejus transfigitur investigatio; sicubi contingat, ut vigiles Majestatem speculatum accedant; ubi attigère silentium, cohibuere gradum. Unigenitus Virginis castæ ventrem intravit, ipsaque

ipſaque nihil inde paſſa eſt: Deſcendit in uterum, indeque in puerperio exiit, ſenſitque natum decora. Introitum vides glorioſum, occultum tamen, abjectum deſpectumque exitum, ſed manifeſtum & aſpectabilem; in introitu ſcilicet Deus, in exitu idem & homo. Audi quod opido mireris, ſtupeaſque tuæ vix compos mentis: Flamma Virginis invaſit ventrem, corpus induit inde, & emicuit. Hunc Angelorum Dominum, ſuum item Gabriel Dominum appellavit, ut doceret, non ſocium illum fuiſſe additum ſibi, ſed natum herum. Gabrielis ſodalem Michaëlem dices, Domini Filius Dominus eſt Servorum, eiſque uti appellatione, ſic naturâ præcellit: hanc proinde perveſtigare Servus incaſſum nititur; ſuo nempe major opere ſemper erit Opifex quantalibet undelibet captet incrementa.

Si fingam mentem ſuas omnes cogere vires, conarique eô perrumpere, ubi ſibi datum cogitat, tuum cominus contueri jubar; mirabile dictu! tenuiſſimus radius tuo ab ore miſſus, omnem eluſit conatum, ſpemq; potiundi, quod illa petebat, abſtulit. Cui enim dabitur oculos in Unigénitum defigere, horrenda luce circumſeptum. Sol etenim eſt, quem antiqui Prophetæ ſuis celebravere vaticiniis: amantibus conditur, in pennis ejus ſanitas, dolor & labor perveſtigantibus. Quid num manibus attrectare te, homini liceat? eum nempe, quem acerrimæ cujuſvis mentis acies attingere deſperat; aut forte conabimur aſcenſum ad te, qui es immenſæ altitudinis mons, aut loquenti admovendæ aures, cujus vocis ſonitum nulli æquant tonitrus quantumlibet horriſoni. Quin te ſilentium dicam auribus proinde negatum, mutam vocem auditui incomprehenſam; ſed nec mortalis homo te cernere poteſt; lux quidem es clariſſima, oculis tamen inacceſſa noſtris.

Sed quoniam ubique infirmas facultates tuus latet aſpectus, aprehenſioque fugit, (opido namque quantum exteriores ſenſus interioribus indigent facultati imaginatrici conjunctis, quamobrem ſæpius nec minima quidem perveſtigando apprehendunt) ideo juvat hîc Cæleſtes conſulere, tuas ante fores excubantes. Atqui vel ipſi Cælites, qui tibi ſemper apparent, laudeſque tuas ſine fine canunt, ubinam te ſpeculentur, ignorant. Quæſivere te in ſummis ſupra, infra viderunt in imis; intra cæleſtes inveſtigavere Orbes, deprehenderunt intra viſcera terræ retruſum: apud adorandum aſpexerant, in terris morantem repererunt; deſcenderunt in terras, tuas coram te laudes cantaturi. Sed & quum tuum diſquirere

A diſquirere conſpectum intra hunc orbem cœpiſſent, & hac atque illac diſcurſarent, nuſquam tamen te tenere potuerunt. Apud Inferos deprehenſus, apud Superos inventus es: in ſepulcro jacentem aſpexerunt, ſuſpexerunt in throno ſedentem; viderunt mortuum, mortuos ad vitam revocantem audierunt: talia ſpectantes mirati ſunt, hæſere attoniti, obſtupuerunt.

B Omnem eſto locum impleat numen tuum, nullus tamen te tegat locus. Etſi tuum numen inſiſtit Cælo, Cælum latet, te eſſe qui es. Quamquam numen tuum Inferis & Superis adeſt, à neutris neſcitur, quid id eſt. Etſi numen tuum ſubit maria, maria tamen te ignorant, tuum eſto numen terram obtineat, terrigenarum tamen nemini appares ille benedictus, abſconditus & manifeſtus: tuæ namque divinitatis omne arcanum, quantumlibet dicatur exiguum, C ingentium arcanorum caput eſt. Quæ autem humana ratio valeat arcana perenni fluxu labentia conſequi cogitando nedum dicendo exponere? adeo ſi quis tuam ſibi deſcribat imaginem, inde ſimul effluere cernit omnium imaginum flumen. Nobis vero quamnam illarum aſpectare licebit, unde tuam in corde noſtro exprimamus effigiem? Siquidem in unam adoratam tuam imaginem D innumeræ confluunt & conglobantur pulcherrimarum rerum archetypa.

Uſquequaque admirabilis es quærentibus te: proximus ades ubique, abeſque undique remotus: quiſnam te proinde conſequatur, quantalibet contentione id petat? Quum enim pervenerit, unde te apprehendere ſe poſſe putabat, intercipitur, & concidit tui ſub clivum montis: ſumma tenere E datur fidei, caritati atque precationi. Cogitare magis facile eſt, quam quæ cogitaveris, verbis exprimere; menti quippe quo libuerit pervadere operoſum non eſt, modo te perveſtigare non libeat, ſecus in ipſo ingreſſu, à via dejicitur perque avia cogitur errare diu. Atqui ſi ratio victa ſuccumbit, quo magis oratio; ſicubi forte inter hujuſmodi ſalebras incedere contingat?

Humilis ſuccedat laus, junge ſilen- F tium; hæc nimirum te addecent. Quod ſi quis ad diſcurrendum te ſolicitat, intra ſilentii arcem profugito; tum enimvero, quo feſtinas, venire licebit, ſi feſtinare abſiſtas, tacendo facile tenebis, quod temere diſcurrendo nunquam attinges. Næ tu ineptus es, qui immenſum pelagus metiri cogitas. Ecce autem ſi ad dicendum de te, Dñe, quiſpiam invitatus, id recuſet, quiſquis hoc voluntati tribuendum putat, vehementer errat; quaſi vero quum is de te differere

differere posset, satius duxerit tacere : una siquidem ingenii imbecillitas hominem cætera audacem, & ad dicendum paratum cohibuit; proinde sibi non merenti concessum reputet, ut mallet tacere; statio quippe fuit bene tuta silentium, ne pelagi tui circumfrementis fluctibus interceptus obrutusque periret.

Si qua datur via, aditus si quis patet ad arcanorum divinorum cognitionem, agitedum disquiramus abditum retrusum & impenetrabile numen, omnes per tramites errasse juvabit, modo illum attingere contingat. Tu autem, Domine, te revelas parvulis, Fictisque abscondis, pie credentibus occurris, temere scrutantes fugis. Felicem simplicem, qui de te disceptare nescit, & ad ea quæ promittis, impiger festinat. Angusta est mentis nostræ facultas, quæ proinde te non capit, visque intelligendi, quæ omnia pervadit & lustrat, te tamen scrutari non sustinet, nec exprimere qualis apud Superos appares, neque quis tu sis apud Inferos. Quisquis ubique non est, nec tanti est, ut te quærere tentet. Felicem illum, qui didicit, in sinu Patris tui recondi hujus quæstionis arcanum.

Sed nec unde tuum queat pervestigare numen habent Seraphim Angeli pennis instructi; scilicet ala potens quantumlibet explicare volatum ad te deficit, nec sufficit cum tua magnitudine contendere. Geminos tuus sinus circumambit mundos; utrinam illorum extra hoc clausum evagari licuit? Seraphim tuam prædicant sanctitatem clamando, tacendo testantur, vereri, se tuum investigare numen. Væh misero, quem eo sua rapuit petulantia, ubi Seraphim in conspectu tuo sueverunt suas velare facies. Portant Cherubim numen, quod omnia portat, capite demisso quæ infra se sunt intuentur, sub currum pavidi se condunt, eoque introferre oculos non sustinent: vehunt quod pervestigare non possunt, adsunt simul & absunt. Felix, qui tanto doctus exemplo didicit tuam revereri majestatem: hanc laudat, pavet, ac tacet.

SERMO V.

Cognitio Angelorum cum modo res pervestigat, sine modo errat hominis ratio. Tua, Domine, pietas mansiones in via constituit, milliariaque distinxit, ut inordinatos Scrutatores ad ordinem adduceret. Felix, qui cogitationem & scopum eo modulo ac pede metitur, ut ad præparatas mansiones perveniat. Hominis cognitionem cognitioni Angelorum compositam,

quoddam

A quoddam aperientis se diei crepusculum esse puta, horum autem scientiam scientiæ Spiritus comparatam, esse velut quandam dubiæ lucis coruscationem: quum ergo Spiritus de Filio dicat: *Generationem ejus quis enarrabit*? audeat ne humana mens transilire terminum, quem, quum attigisset Spiritus, conticuit? *Is. 53. 8.*

Quando Cælestes Spiritus quidpiam de Filio ediscere volunt, ad superiores Angelos suas dirigunt quæstiones, illique docentur à Spiritu per nutum. B Sunt autem Angelorum quæstiones ipsorum gradibus convenientes, nec quispiam audet aliquid quærere sua conditione majus. Nos istuc natura suo docet ordine, statos namque per gradus res omnes ad summum perducit. Jethronis etiam consilia inordinatum regimen ad ordinem adduxerunt, C dispofita deductaque gubernatione per gradus usque ad supremum gubernatorem Mosen. Nunc autem ut infimus sit hominum gradus, cælestium spirituum ordines supervolat, ut Unigeniti locum exploret.

Non quod servis invideres tuis, dispofuisti, ut te crearentur minores; Opifici namque suo impossibile est, opus esse æquale. Id contradicere nefas est & horrendum crimen; quoniam si factus Factori suo compar D existit, non hic servus, sed socius videatur, nec Opifex operis sui Dominus sit, sed collega. Felix, qui doctus intellexit, Dominum benignissimum, quum servum amaret, ad ejus conditionem se demisisse, atque operis sui formam induisse Opificem. Non decet opus cum Opifice componere, ipsa inter se nomina discordant, magis etiam res. Bonus autem Dominus, ut suum erga servos amorem ostenderet, nomina mutavit, sua ipsis E dedit. Inde Reges & Sacerdotes assumsere Dei appellationes, tum ex divinis nuncupationibus Moses & Josue inclaruerunt.

Benignus Dominus vocabula nostra sibi ascivit, ad granum sinapis se demisit, cum semine omnium minimo se composuit, sua nobis nomina dedit, suscepit nostra, illa nos fecere magnos, nostra minorem illum fecerunt. Felix, qui nomini suo tuum nomen F attexuit, titulosque suos tuis ornavit cognomentis. Propositam hic veritatem natura nobis probat, velut ignis aurum. Sol ecce totus toti oculo patet. Sol autem non quod ejus pars aliqua lateat, oculo totus aspectabilis non est. Totus utique patet, non tamen ex toto millesimam cernis partem. In sole tua arcana generatio nostris subjicitur oculis: cujusnam autem oculos eò aciem intendere valeat, sustineatque objecti vim tanti?

Cogita rurſus Mare, nemo ſuo iſtud ſubjiciat aſpectui. Non illud loci diſtantia noſtris ſubtrahit oculis, quum videas nautas in ejus ſinu ſuos agitare curſus: quid num ejus unquam tenuere fines? Haud aliter apud ſummum illud numen res agitur, opus ſuum intra ſe tenet, rerum naturas, facultates & vires, ipſoſque Angelorum ordines vi ac poteſtate ſua complectitur; quod vides totum, & quod non vides, totum in illo velut demerſum imaginare, nec tamen quemquam invenias, qui Effectori ſuo perveſtigando ſufficiat. Hic vero communis Aër rebus immiſtus, omnibus in omnes partes ſe fundit: vitalem nobis & ſalutarem ſpiritum præbet; ducitur expelliturque, nec afficit ſpirantem, obſidet, & abeſſe videtur, ſuccedit manibus, nec palpatur, fugit nec mutat locum, apprehenditur, nec tenetur, captus, non capitur, corpora ſubit & obſidet, nec impedit tamen, quo minus quoquoverſum ferantur, atque rurſus prorſus ſuos reciprocent curſus: omnia a Spiritu pendent, atque portantur, portantem nemo fatigat; omnia ejus capedo ambit, quin quacumque perinde, ut per inane ſe verſent; major eſt quàm, ut alicubi ſe abdat; hem latet, quum non lateat, in ſe retruſus, ſe ipſe recondit.

Parallela Aëris colores puta, quibus tibi exprimas inimitabilem ſempiterni numinis imaginem. Præſens idem nobis eſt, & abeſt, in nobis quum ſit, nullibi eſt: rebus omnibus intervenit non obſeſſum, non ſecluſum perinde tamen ac ſi deeſſet; & quia nec locus occurrit, qui illud intra ſe recipiat, reciprocans ſe, in ſeipſum reducit. Ut quieta deinceps mente conſiſteremus, expreſſimus numinis a noſtris remoti ſenſibus imaginem, idem introſpicere & explorare nefas eſſe putemus: abſcedamus ergo & in tutam ſilentii ſtationem rectâ ſubeamus. Si Cæcus quiſpiam prunas attrectet, hunc earum fulgor nullatenus juvat, vehemens contra lædit calor, numen illud abſconditum nocet temere ſcrutantibus, pie contra reverentes, magnifice extollit.

Filius Patri majeſtate & nomenclatione conjunctiſſimus eſt; quum autem in his duobus illi proximus ſit, in tertio ab eo remotus eſſe non poteſt; quare ſi Pater imperſcrutabilis eſt, Filium perſcrutari impoſſibile eſſe oportet. Quiſquis porro Unigenitum perveſtigandi libidine ardet, Genitorem ſcrutari appetit: quiſquis Filium diſcutit, ad exploranda Patris arcana aditum pertentat. Quiſquis naturam fructus ſcire deſiderat, continuo ad explorandam arboris radicem delabitur: Filius habet quod diſquirere

[illegible]

A quirere delectet, habet etiam quod ex paupere divitem efficiat: quibus ad quæstionem audax ingenium prurit, disquirendi argumenta affatim subjicis, offers in proprium profectum pie insistentibus thesauros. Incidit utrobique quod vehementer miremur: omnium nempe malorum colluviem affert vestigandorum arcanorum tuorum libido, cuncta nobis comparat bona noster in te amor, & ardens Caritas.

B Cælo demissus ad te ille descendit, fructum amoris ejus deliba. Si sapor te delectat, vide, ne curiosa ejusdem investigatio tibi officiat: idem quippe alexipharmacum est salutare, & mortiferum venenum: quod tibi attulit, accipito, dato, quod vicissim auferat ipse sibi: datum tuum ab accepto ne dividas; quandoquidem accepisti quæ liberalis & pius Dominus dedit, opera illi reddito, quæ admittere ipsum non pigeat. C Beneficia contulit amplissima, accepit pias a nobis compellationes; visus est, quum ad nos descendisset, cultu dignus divino, talem ei exhibuimus: divina dedit, dedimus humana: magna promisit, magnam Abrahæ amici ejus fidem, promittenti adhibuimus: pias in pauperes largitiones ei fœneravimus, iterum ab ipso cum fœnore exigendas expectamus.

D Juvat laudare Solem, obscura caligine circumseptum: quamquam difficile est, sola dubiæ lucis ope lumen abditum ac retrusum cernere, sideris ab illo accensi dumtaxat ductu ipsum dispicere conceditur. Vides, ut idem effulsit sedentibus in tenebris, ut simul avertit omnium oculos ab aspectu caducarum formarum, convertitque ad contemplandam Patris, a quo missus fuerat, pulchritudinem: E vide modo obstupescendam & incredibilem hominum hujus temporis stultitiam. Hærent usque nobis in corpore ulcera, vulnera in Anima, vibices in spiritu; quumque oporteret, aptam malis quærere medicinam, ad indagandum Medici genus & naturam, mentem oculosque convertimus. Proh quam difficilis evasit nostrarum plagarum cura, ex quo ad piam Medici operam nostro ista vitio exasperantur!

F Accedat, quæso, meæ menti Fides tua, velut quoddam coagulum, cogat ista animum vagantem, vanisque distractum quæstionibus. Stat deinceps in pulsando tuum, Domine, ostium, insistere, donec tua mihi misericorditer allabatur gratia, sequentur istam opes & divitiæ, adeo, ut qui sexcentorum talentorum modo sum debitor, extemplo creditor factus, de tuo tibi fœnerare sufficiam.

SERMO VI.

MIror quî fiat, ut a vera doctrina quispiam aberret: editissimo monti e[...] similis est, lippientibus etiam conspicua. Quis enim certus hunc esse Patrem non statim intelligat, ab eo Filium fuisse progeneratum? Pater Filium genuit, non quasi ipse sibi minus sufficiens. Nihil enim illo beatius, nihil omnino omnibus bonis affluentius cogitari potest. Nec ab ipso prognatum aliæ simul produxere causæ: Ipse magnum Pater progenuit Filium sua voluntate, nulla vi coactus. Oculus infirmus vehementem Solis impressionem non sustinet, suum ille temperat ardorem, æstumque mitigat: inde porrectus remollescit radius, fitque[...] oculo tolerabilis. Extra Genitum Genitorem nemo vidit. Oculum sumet operis ille latet. Genitor sub nullius aspectum cadens, in Unigenito suo spectari potuit: Emissus ab eo admirabilis radius, ejus lucem oculis attemperavit nostris; nec enim debuit nos affligere, qui valentes & robustos facere volebat. Radio similem diximus, quum huic similis non sit; sed quum nulla suppetat species, quæ ejus imaginem exprimat, eandem, ascitis aliunde symbolis, adumbramus, ut qualemcumque ejus notitiam, si non ab ipso, certe ab eximiis, quibus nos ornat beneficiis, pro nostra tenuitate, colligamus.

Numen, quod non manducatur, in pane cibus evasit; in vino propinatur vis, quæ non bibitur; & in oleo inungimur virtute, in quam talis non cadit usus. Quemadmodum vero se palato attemperavit, ut comederetur; sic oris sui fulgorem, & orationem mollivit, ut nec aspectus oculos offenderet, nec sonus aures obtunderet. Si tuum, Domine, conceptum considero, miraculum obstupesco, si nativitatem tuam recogito, opido decoram & gloriosam agnosco, si autem baptismum, video sanctitatem expiationis minime indigentem, si nobis partam ope tua salutem recolo, eximiam pietatem demiror. Ipse es, cujus necem sacræ victimæ adumbrabant, cujus mysticam comestionem sacrati panes præfigurabant. Si ad Prophetas me refero, ipsis immistum te video, si ad Apostolos revenio, cum ipsis conversantem te audio, quem in imis sepultum video, in summis adoratum reviso. Totus, Domine, rebus omnibus intervenis & moderaris.

Unigeniti virtute Mundus & omnes Mundi partes initio constituta sunt. Dixit Deus: *Fiat lux*: cuinam ille præciperet, quando nullus aderat, qui mandata acciperet,

A peret, vel exequeretur? Quod si ipsi luci imponebatur præceptum, hæc utique jam facta præsumebatur. At Deus *fiat*, ait, diversum autem est, *fiat & facta est*. Clare Pater Unigenitum suum designavit, quando cum ipso de Adami creatione sic deliberabat. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*. Profecto delirat, qui B hæc homini, qui nec dum erat, dicta putet, non ergo hunc Pater alloquitur, sed illum, qui per lignum hominem mortuum suscitavit sexto post millenario, idem videlicet post excitavit, qui initio de limo finxit sexto pariter die, in quo, accepta item ex ligno occasione, Dei indignationem incurrerat. Porro suspicari vel affirmare, Angelos his verbis in societatem operis a summo Opifice vocari, hominis foret opido impudentis. Atqui si decere putant, servum Do- C mini sui collegam & socium fieri, quo magis decorum est, Filium Patris negotia tractare, quæ unus ipse potest transigere adeo ut dicentis voci statim occurrat effectus, & jubentis imperium sine mora sequatur creatus e nihilo Mundus.

Gen. 1. 26.

Rursus disceptari potest. Cur Deus quæ effecta mox præstitit, ante verbo præsignificavit? Quid? num divina voluntas ad efficienda, quæ effecta volebat, impotens D mansisset, si non silentium verba rupissent, aut quas emisit voces, in corpora mutavit, unde opera, quæ moliebatur perficeret? utrumque labascit; stat ergo tertium, Deum opus compari personæ commisisse: si quis autem fingat, Deum rebus factis mandasse, ut, quod fiebat, ab ipsis fieret; commentum evertit Adamus, cui certe dici non potuit. Adesdum, Adame, faciamus hominem ad E imaginem nostram. Istuc socio non dixit, nec mandavit servo. Non convenit servo Conditoris loco habere conservum; ergo per Filium exædificatus est Mundus.

Perexiguum est quodcumque opus, nec Opifici suo comparandum, ut Mundi inceptor credatur & perfector. Sed nec alia aderat Creatori coæva substantia, ut proinde suspicaremur, suam illi operam in molitione rerum conferre potuisse. Facessat er- F go servus & socius, ad Unigenitum Filium rerum ista molitio redit. Hic porro nec ut servus hero obsequitur, nec ut extrarius in societatem operis adsciscitur. Patris vocem unus sustinet Filius. Tuque semper existentem mirare, qui vocis suæ vim nemini tolerabilem, Filii sui suavitate lenivit. Primogenitum intuere, statim intelliges, a sociis servisque esse diversum: sublimis quum sit, idemque humilis; servis quidem major est, sociis vero minorem ipse se fecit; nec servis

servis proinde accensendus est, nec sociis, utrisque supereminet. Nec servus est, quia Domini Filius est, nec socius, quia Unigenitus est. Satis conspicua veritas est, expositam aspicere volenti. Senarius dierum numerus, spatium, quo Mundus conditus est, totidem ejusdem prospectibus, & quaternis ejus partibus, atque Inferis Superisque prædicat, nefas esse credere, divinum Opificem mandasse rebus necdum effectis, ut ipsa semet efficerent. Ergo ab uno per unum omnia incœpta perfectaque sunt: Pater jussit, Filius peregit opus.

Quod si ille parens rerum fabricatorque Mundi Terræ mandare voluisset, ut sua proferret germina, ea dicendi formula usus fuisset, quam, Hevam alloquens, postea usurpavit, sic fatus. *In doloribus paries*, pro eo itaque quod dixit: *germinet*, fac germines tu Terra, dixisset. Hæc ergo ad Filium dicta accipito, qui terram stirpibus plantisque consevit, quamquam non in omnibus omnium ipse sator suam cælavit imaginem, sed dumtaxat in una, hæc arbor vitæ fuit. Næ ille sua noverat componere verba, unde intelligeretur aquas affari, quemadmodum postea Caino distinxit, non alium quempiam, sed ipsum nocentem divina voce citari; ergo quando dixit: producant aquæ reptile, non istud dixisset, sed illud: producite aquæ; declarandum quippe fuit non alteri cuipiam, sed ipsis, quod designabatur opus, imperari. Ita sane: Pater Filio suo desiderabili dixit, ut desiderabiles pisces crearet & decoram volucrem. Providit sapientissimus Artifex, ut in ipsa Protoplasti molitione majestas Unigeniti sui patefceret & agnosceretur. Scilicet præsciebat, reliquis in sua integritate perseverantibus, solam Adæ sobolem a propriæ conditionis generositate degeneraturam; claram idcirco sui Filii notitiam ab initio præmisit, ut Adæ Filius Filium Dei olim negaturus a proprio parente Ada revinceretur, ipso affirmante, se Unigeniti manu de limo fictum, quumque nihil esset de nihilo, ejusdem voluntate crevisse: rursus quum post lapsum erraret, ipsius cura fuisse reductum, & gradu repositum pristino. Jesu gloriosum nomen mysticus pons, quo a morte in vitam trajicimus. Quum ad te venissem, hæsi in primo tui vocabuli elemento. Præsta, precor, orationi meæ facilem hoc tramite ad tuam veritatem aditum: oro, mihi servo tuo tua caritas pro ponte succedat. Te deducente, confido tuum ad Patrem me venturum. Certe veniam, & prædicabo magni Patris piam in nos voluntatem, quoniam numinis sui vim nobis minime tolerabilem Filii sui lenitate mollivit.

SER-

A

SERMO VII.

QUis homo iſtuc, qui propriæ immemor originis, ſuæque conditionis ignarus, Unigeniti Dei naturam perſequitur, ſeque explicaturum promittit? Siccine rerum ab illo factarum rationes invenire ſe poſſe confidat, qui nec ea, quibus ipſe conſtat, elementa novit? ſuam itaque (B) in propriis expertus inſcitiam, fateri cogitur, ſuum utique Dominum ſibi incompertum eſſe, quando nec ſibi, quid ipſe ſit, clare liquet. Proponitur nobis ſcopus ingens, conſpicuus, idemque propinquus; nihilominus quiſquis in hanc metam jacula direxit, inde aberravit, & excidit. Atqui ſi hujuſmodi ſignum ſibi cæteroquin proximum nemo collimare potuit, quid ſi meta occulta & (C) procul poſita, jaculo petenda ſit, quis in hujus centrum ictum adigere non deſperet? Itane oculus, qui ad humanam Filii Dei naturam caligat, ejus Divinitatem, arcanum maxime abſtruſum ſe perſpecturum confidat.

Ipſe demum ſe demiſit, carnis ſpecie propriam diſſimulavit formam: illo fulgurante, totus fulſit Jordanes, parvam accendit in monte facem, tres columnæ, quas (D) Euangeliſta numerat, ſubito concuſſæ motu, tremuere, metu, pavore, horrore perculſæ, occultæ licet majeſtatis fulgorem infirmis ſpectatorum oculis ille temperaſſet. Venientem ſenſit mare, mox intrantem expavit, & quamvis, ſævientibus ventis, æſtuaret, illico ſubmiſit dorſum, vexitque transfretantem glorioſius, quam aliàs Aſinæ pullus. Simplicem crediderunt hominem (E) nautæ, quandiu cymba vectum conſpexere, ſenſerunt homine majorem, quando in ſalum exſcendit, calcavit æquora. Nec ideo auſi ſunt, porro inſtare, quis tu, aut cujas? ſed rerum geſtarum novitate perculſi, admiranda ejus opera laudarunt, Auctorem venerati ſunt & ſiluerunt. Illum alibi quando quæſivere Magi; quumque in præſepio jacentem reperiſſent, adoraverunt cum ſilentio, nec futiles ei quæſtiones, ſed mu- (F) nera attulerunt. Iſtos tu imitare, quumque illum cælo inſidentem habeas, omiſſis diſquiſitionibus, tuas ipſi exponito merces, operaque ex virtute facta, narrato.

Huc, oro, adeſte, Fratres, ſtupete Viros, qui quum Regem ad infima demiſſum cernerent, ſibi nihilominus imperare potuerunt, ne, quis iſtuc veniſſet, ſciſcitarentur, aut diſquirerent, quid interim agitaret? Plane non liquet, ullam ab eis de hoc ſubjecto quæſtionem fuiſſe inductam; ſciendi videlicet libi-

libidinem vicit ſimplex Fides tacendo. Age jam ſi Magi humi jacentem interpellare auſi non ſunt, tu ne audeas pertentare ſedentem ad dexteram Majeſtatis in Excelſis. Imo enim nec Latro poſtea diſputavit, ſed, omni diſquiſitione remota, confeſtim Fidei dedit manus; Non ſic ejus ſodalis ad lævam olim ſegregandus: diſceptare is maluit, quam credere, quæ prima ruinæ cauſa ipſi fuit, ſpemque ſalutis præcluſit omnem. Similis diſcendi pruritus Scribas, mox etiam Herodem ſeduxit, & Diabolum ante incitavit, ut Dominum tentarent, ejuſque conditionem diſquirerent; Chriſtus hanc notitiam procaciter petentibus negavit, conceſſit ultro infantibus & lactentibus. Stella nati cunas ſuperfulſit, diſceptantibus faceſſere juſſis, Gentium hunc eſſe lucem ſua præſentia declaravit, ipſiſque veritatem diſcere volentibus, diem allaturum. Quum poſt baptiſmo ſe ſubjeciſſet, ſubeuntem aquas Spiritus obumbravit, obtenta columbæ ſpecie, quominus quæſtionibus locus pateret; quo etiam clariſſime præſignavit, inſtituendam ab illo noxarum per ignem expiationem, magnum intonuit Pater & alta voce. *Hic eſt Filius meus dilectus*, inquirendi licentiam cohibere volebat.

Quicumque hujuſmodi impetus repreſſere, & diſcuſſa futilium diſquiſitionum anxitudine, tranquillum pacatumque animum obtinent, hi nimirum vera docenti facile aſſentiuntur; Phariſæi contra curioſe inſtabant: quis hic, aut cujus Filius? perveſtigando verum, a vero exciderunt, ex Fide ſuſpenſa ſunt omnia, & quicumque veritatis indagatores videri voluerunt, ipſam indagando, ab eadem aberrarunt. Centurio homine major viſus eſt, quum illum obſtupuit Deo parem, ejus excellentiam agnovit, & recuſavit acceſſum, ingreſſum non admiſit ob reverentiam, tu diſquiſitionem. Et quoniam hodie manifeſtatum in carne ejus adventum refutare nequis, mirare & ſile, inutiles quæſtiones cave & abſtine: ſatis eſto tibi; quod pro hoc ſilentio Fidem ille tuam coram Angelis ſe laudaturum, promiſit. Cum Thoma Centurionem componito, utrum utri præferendus ſit; iſte ſimpliciter propoſita credit, inſtat ille, iſta tactu exploranda prius: iſte a Domino ſuo laudatur; arguitur ille a ſuo Magiſtro, & caſtigatur. Atqui ſi reus eſt, qui poſtulat experimentum præire, fidem ſequi; jam vides, inſontem non eſſe, qui ſcrutari interim obſtinat, fidemque ſuſtinet in poſterum.

A B C D E F [Syriac text illegible]

SER-

SERMO VIII.

O Qualis extitit lux, Mosis ex ore micans! talis videlicet ad cujus radios nullus non conniveret oculus: siccine qui vultum hominis mortalis non sustinet, is sibi promittat conspectum Viventis, cujus lumine cuncta animantia stirpesque vivunt? Si fulgurantis ab ore servi lucis vis tanta fuit, ferat ne homulus argilla & luto fictus, vultum ejus, quo conspecto, Sinai mons fumavit, visusque velut cera tabescere? Non potuere Potentes Mosis gloriam speculari, dum velaminis interjectu ardor coruscantis lucis mitigaretur, veterascentis veli loco vivi ignis splendor quadrigam circundat, hic nimirum, adjunctis Cherubim, tolerabilem reddebat Aurigæ conspectum. Tu vero quietem & silentium obices puta tibi obstantes, quominus ad divinum lumen conspiciendum aspires.

Nemo prostantis velaminis clausa recludere ausus fuit, examinaturus jubar famuli intra morantis; sed & illum mox accedentem, universæ pertimuere Tribus, conspectumque præsentis fugerunt. Atqui magis horrendum est, adyta pertentare, intra quæ retrusa latent Divinitatis arcana, cujus ad conspectum dicuntur trepidare Cæli & Cælorum indigenæ Angeli. Velatus Moses adumbrabat, revelandam tuam veritatem, uti tuam facundiam linguæ ejusdem impedimentum: gemino hocce typo tegebantur tua facta ac dicta. Oris velamentum sustulisti, linguæ solvisti vincula, arcana cuncta patuerunt. Ora loquuntur vera dicta, divina facta cernunt oculi. Obtentum oculis Mosis velum, & vinculum ejusdem linguæ injectum, binæ fuere vittæ, ora populi illius cæcutientis obnubentes. Tu autem Justis diem tuum desiderantibus, te conspiciendum præbuisti, ac præsentem; quicumque vero hodie quoque te pernegant, obnupsere oculos, obstruxerunt ora, nec loquuntur, nec vident; ad spectandam pulchritudinem tuam invitati, cæci sunt, dicere aliquid de te rogati, muti sunt.

Subjecti in Mose typi, fatuis gemina velamina Crucifixoribus obtendenda, præfigurabant; sed quoniam nobis veritas jam illuxit, turpe est, si nos adhuc tenebras palpare delectat, vel antiquis rejectis, novum velamentum subjicere, inhonestum scilicet pervestigandi studium. In publicum jam prodiit Unigenitus ipsa pulchritudine pulchrior. Vide, ne cuipiam rerum, quas cernis, similem fingas, ejus quippe omne assimi-

assimilat Patrem. Adytum templi sanctissimum intrabat Pontifex una vice per annum, præterea nunquam, nec tamen sine timore ac silentio. Sed enim si decuit tantopere revereri templum, huic insidentem Divinitatem vestigare quis audeat? revereamur ergo Unigenitum, ut putemus, nefas esse de illo disceptare, quum ipse sit verus templi Dominus.

Rursus Cælestis ignis absumsit cum suis thuribulis Sacerdotes quinquaginta supra ducentos, qui delatum Aaroni Pontificatum usurpare volebant: terraque dehiscens Core Levitam cum sociis absorpsit, quod Sacerdotale officium temere & arroganter petiissent. Profecto si Aaronicum Sacerdotium tali reverentia dignum habitum fuit, qualem adhibendam putas Mystarum Domino, qui suum Sacerdotium proprio Sanguine dedicavit. Hujus proinde numen tu scrutari ne audeas. Si tristem quisque miseratur casum, quo, erumpentibus repente flammis, absumti periere Aaronis liberi, ausi profanum Altari inferre ignem. Quis jam credat, eos simile incendium evasuros, qui tentant, peregrinas in Ecclesiam quæstiones protrudere. Ecclesia disputare concedit & approbat, ut prodita interpreteris & explices, negat & damnat, ut abdita, arcana scruteris.

Magnus Oza Sacerdos ausus manum porrigere, ut Arcam sustineret labantem, in ipso facinore morte multatur: quæ jussus fuerat, exequi neglexit, quæ commissa non fuerant, sibi præsumsit. Arcam humeris gestare debebat, protendit manus; suo auxilio credidit indigere vim, res omnes ab exitio refrænantem: suspicatus est Arcam proxime casuram, dum ejus ruinæ occurrere parat, ab ea occiditur. Disce monitus, ne sacra occupes, quæ obire jussus non es. Ozias Rex honorem offerre se credidit, injuria fuit: cave, ne indagandæ veritatis obtentu, Unigenitum offendas, ejus arcana temere & arroganter scrutando. Falleris, si credis Fidem aliquando casuram, ipsa cadentes sustentat: cave, Ozam imitare, ut nutantem fulcire velis; ictus ipse cades.

Satrapæ Arcæ contemtores, ejusdem potentiam experti, etiam numen agnovere, donisque testati sunt. Capite manibusque multatus Dagon, accidit ad ejus pedes. Agedum quali dignum honore reris Euangelium Christi, quo intrante, dejectus imperio Diabolus, corruit. Quin ergo ei occurramus dona ferentes, cujus divina vis nos misere dilaniatos persanavit. Arcam Jordanes prospiciens, suas divisit aquas, retrocessere flumenta;

enta; præsente Domino Naturæ, naturalem cursum cohibuerunt: at si Arcam extimuit fluvius, idcirco quod Legis divinæ tabulas contineret, quo magis pertimescenda sit de rebus divinis disceptatio, quisve ad eam non vereatur accedere, quum illa tabularum Dominum recondat.

Admiranda Daniel animalia spectavit, gloriæque suæ insedentem solio Antiquum dierum; & animalia quidem accessit, cupiens eorum formas inspicere, ac pernoscere proprietates; ab indaganda vero Altissimi majestate etiam atque etiam abstinuit; quo magis stupeas ineptissimorum hominum stultitiam, qui magni Opificis admiranda opera quasi per transennam aspiciunt, dum ad ipsum investigandum festinant. Idem Propheta prope adstantem Angelum contuens, expavit: næ illæ nomen, genusve scitari non potuit, quando nec vocem audire sustinuit. Quum Daniel servi vultum non tulerit, tun' Domini conspectum feras? Atqui hic nutu tremefecit freta, miscuit, fugavit, & aquas bifariam dividere coëgit. Iterum quum idem peteret cujuspiam oraculi interpretationem, audiit, id esse signatum, nec fas esse, arcana pervestigare futuri. Scilicet hujus modi responsum tulit Propheta, quid referet alius, qui Unigenitum examinare parat, in quo velut in thesauro omnium arcanorum summa reconditur? ipse sui Patris thesaurus est, & consiliorum ejus rationarium. Facessat hinc quisquis se credit, posse hos aditus irrumpere.

SERMO IX.

Rectus ante fuit, qui nunc inversus est disquirendi Ordo. Legito, quærito, & discito, illum a Patre fuisse genitum; generationis modum quærere absistito. Non tulit Jordanes Arcæ præsentiam, retrocessit, fugitque, ejus reveritus conspectum. Tu claustra temere pervadis & impudenter exploras, ut tandem suescas adversus Majestatem insanire. Retulere pedem verecundi juvenes, ne parentem Noëmum indecore nudatum spectarent, ut liceret, deinceps objurgare procaces. Illi, averso vultu, nudum texerunt, tu disquisitiones averte, quæ tecta nudant. Nudatum illi vestierunt, vestitum isti excutiunt, pallia pudentissimi adolescentes interposuerunt, ne aspicerent, quod oculis patebat; impudentissimus Scrutator si posset fieri, Unigenitum propria ipsius gloria spoliaret, ut plane totum usquequaque perspectaret.

Quamquam & hoc ex ipſo te diſces, fieri difficillima, quæ ante facillima fuere, ſi quidem rerum modum immutes aut ordinem. Facilis eſt deſcenſus, ſi autem greſſum ſurſum in contrariam partem advertas, iter tibi minime difficile, laborioſiſſimum effeciſti. Diſceptandi ſtudium opus plenum laboris evaſit, poſtquam a recto ordine deſcitum eſt, & audax noſtrorum hominum ingenium fidei valedicens, animum ad habendas quæſtiones appulit.

Quum Deus Jobum legibus ac judiciali jure perſequeretur, quæſtiones illi de rebus ſub ſenſum cadentibus propoſuit, quas quum ille expedire ſe non poſſe faſſus eſſet, tacuit. At vero ſi Jobus viſus ſibi eſt minus idoneus, qui objectas de rebus obviis quæſtiones, diſſolveret, inſanit profecto, qui arcanorum Unigeniti ſcientiam ſibi arrogat. Jobus, qui ægro corpore aciem ingreſſus, dimicavit, & vicit, vertitque vulnera in argumentum triumphi; quæſtionibus mox pulſatus, ſe victum palam confeſſus eſt: in ea ſcilicet parte, quæ ſua erat, vicit, in foro non ſuo victus eſt: in pugna vicit, quia noſtrum eſt pugnare, & pugnando hoſtem ſternere: in quæſtionibus victus eſt, quia noſtrum non eſt, diſquirere. Diabolus nobis inſiſtit, ut in iis, quæ noſtra ſunt, deſidioſos habeat & inertes; in iis contra, quæ noſtra non ſunt, trepidos ac ſolicitos efficiat.

Ezechiel rogatus, utrum mortuorum oſſa vitam olim recuperatura ſciret, etſi Propheta id minime ignoraret, certus aliunde, lucis amiſſæ uſuram extinctis aliquando fore reddendam; hæſit tamen, nec rem ſibi cæteroquin ſatis compertam, affirmare eſt auſus; ſed omnem ſcientiam in unam velut coëgit ſummam, retulitque ad omnia ſcientem. Prophetam ſequere, ne quid ſupra captum audeas ſicunde ſolicitaris, ut quæſtionem omnium difficillimam, & Vni modo compertam definias.

Zach. 4. 5.

Zacharias item quum de myſteriis ſibi oſtenſis Angelum ſciſcitaretur, hic explorare volens, utrum viſa Prophetam perturbaſſent, excitat illis verbis: *Numquid neſcis quæ ſunt hæc*? Nec ſane Prophetam puduit, ignorantiam fateri, quo videlicet modeſtiam petulantes doceret. Tantus Propheta propriæ diffidit ſcientiæ, ſuæ confidunt noſtri temporis homines ſuperbi & audaces. Sacerdoti importune diſceptanti Angelus loquelam abſtulit; Scrutatores ſimilis ſupplicii timore frænavit: ſi magnus Sacerdos linguâ pependit petulantiæ pœnas, quia Præcurſoris, & ſervi generationem conceptumque ſcrutari auſus fuerat; timeat quiſquis

Domini

[illegible]

A Domini rerum genus disquirere non timet, timeat enimvero, contremiscat, & exhorrescat. Zachariæ sciscitantis ori frænum injectum fuit, loquendique facultate multatus, ut nempe tacendo honorem dicto, dicentiq; exhiberet, quem præstare neglexerat disceptando: quale putas silentium exigit, quæ
B Unigeniti generationi debetur reverentia? Pater, qui de sobole sua aliquid sciscitari sibi fas esse putavit, id impune ferre non debuit. Quî ferat ille, qui eum, qui est, petulanter adoritur, ejusque Dilectum ipsius in sinu discutere tentat. Quo Zacharias fidem examinat, evertit: quem ergo disceptare delectat, ipsa disceptatio arguit, nec dum suscepisse fidem, vel susceptam, disceptatione admissa, ejecisse. Disceptationi cum fide non
C convenit, id Zacharias docuit, dum, disceptatione ore recepta, expulit a corde fidem.

Luc. 1. 20.

Quum serpentes populum per deserta oberrantem infestarent, colubrum Moses ex ære conflavit, fictumque simulacrum in loco conspicuo ac patente exposuit; Anguis aspectus vitæ pharmacum evasit. Populo vidisse, Gentibus credidisse, salutem attulit: umbram Unigeniti in hoc facto vides:
D facesse ergo contentiosas disceptationes non istæ, sed pius reparatoris aspectus vitam nobis reparavit. Quicumque cupis ab auctore sacramentorum haurire salutem, hunc fidei oculis intuere. Cruor postibus aspersus, petra, nubes, columna & virga &c. Unigeniti imagines & umbræ fuerunt. Quandoquidem incredulus ille populus sacros ejusmodi typos citra examen admisit; Vos, Gentes, Unigenitum Mysterio-
E rum thesaurum perscrutari absistite, ne Cæcorum populus de vestra ruina lætetur.

Quum mutua vos caritas jungeret, una disjunxit, divisitque disceptandi libido, quæ vos appulit ad scrutandam naturam inscrutabilem. Hinc populus Cæcus argutabatur, veram esse non posse, quam profitemur, Fidem: sed si hæc vera non esset, suorum professorum discordiâ imminui debi-
F litarique debuisset; atqui mirum in modum inde propagata est: scilicet occæcati Judæi non vident, Vos Scrutatores, rerum, quas illa docet, magnitudine oppressos, falsis opinionibus succubuisse. Etenim si Unigenitus nec Angelo, nec puro homine major esset, nec difficilis, nec obscura foret de ipsius natura disputatio, cito intellexissemus, hunc esse servum ex ipsa generis sui conditione. Quisquis igitur de illo disceptat, causæ, quam oppugnat, patrocinatur, ipsa disceptatio magnitudinem subjecti indicat. Ipsum hoc, quod illum scrutari non possumus, Deum esse testatur.

Omnium

Omnium ſeculorum ingenia illum quærendo circumcurſarunt omnia; incomprehenſum nemo comprehendere potuit. Quaſquas menſuras ſi pelago applices, ab ejus amplitudine deficere intelliges; nec enim immenſum menſura capit, ut ab ipſo capitur; falleris tamen, ſi hoc mare minime extare inde ſuſpicaris, quod ejus magnitudo Scrutantium intelligentiam tranſcendit. Profectò niſi illud extare ſcirent, ejus vada pertentare abſiſterent. Quidquid repoſcenti facile occurrit, non magnum fuit. Siqua mens omnia intelligentem intelligendo comprehendit, etiam exceſſit, totumque emenſa eſt; quiſquis ergo Patrem & Filium ſcrutatus eſt, utroque major fuit. Apage hinc, qui talia fingis, nec unquam fiet, ut Pater & Filius ad noſtræ mentis modulos deſcendant, aut pulvis & cinis ad illorum conſpectum aſcendat.

SERMO X.

Pſ. 80. 11. SCripſiſti, Domine, *aperi os tuum & implebo illud*, ecce os ſervi tui patet, patet & cor: Tu, Domine, ambo tua impleto gratia, ut ſecundum voluntatem tuam cantem gloriam tuam. Et quoniam cuilibet parato de te dicere, cujuſlibet menſuræ terminus proponitur, ego ſi quando mihi licebit fari aliquid de te, in infimo ſubſiſtam gradu. Intra ſepta ſilentii obſignata latet origo tua, qualem ergo oportet eſſe linguam, quæ tale ſibi audet ſumere argumentum? Quum unam habeas naturam, non unam habet illa notionem: varii de ea feruntur ſermones, alii ſublimes, humiles alii, medium quoddam plerique tenent. Mihi quod minimum eſt, oro, concedas, micas de tua menſa decidentes legere liceat, & exilientes ab orbe ſapientiæ tuæ ſcintillulas excipere.

Plenam tui notitiam unus Genitor obtinet. Cæleſtes Spiritus majeſtatem tuam vix dimidia ſui parte conſpicuam obſtupeſcunt. Gutta tuo manavit ab alveo, ingentem excivit nobis infima tenentibus quæſtionum tempeſtatem. Et quandoquidem magnus ille Joannes indignum ſe eſſe proclamavit, qui calceamentorum tuorum corrigiam ſolveret; Feminam illam ſequar peccatricem, & ſub tegmine pallii tui confidebo, inde dicendi ſumam exordium: quemadmodum vero illa cum timore acceſſit, morboque liberata, mœrorem etiam depulit; ſic meum, oro, metum decutito, ut ab amictu ad ipſum Corpus tuum ſtylum promoveam; cupio enimvero de te meo pro modulo aliquid dicere.

Tuum

A Tuum, Domine, vestimentum salutis fons est, sub aspectabili pallio conditur vis, sub aspectum non cadens : saliva ore tuo rejecta, terræque admista, lutum fuit, res utique minima, vi tamen prædita mirabili; lucem in hoc luto Cæcus invenit. In pane tuo occultus interest Spiritus, qui non manducatur: ignis, qui non bibitur, ardet in vino tuo: in pane tuo Spiritus, ignis in mero tuo, res duæ opido admirandæ, quas no-B stra perceperunt labia.

Quum Dominus ad homines descendisset, in novam transtulit creaturam, Cælitibusque similes fecit; igne ac Spiritu eos fermentavit, ut mirum & arcanum in modum crescerent, & in ignem & Spiritum evaderent. Angelus ex ordine Seraphim prunam Esajæ ori haudquaquam suis admovit digitis, proximavit illa labiis Prophetæ so-C lummodo. Nec eam ipse apprehendit, nec manducavit, nunc vero Dominus, ut vides, nobis utrumque dedit.

Angelis Abrahamus incorporeis corpoream dapem obtulit, oblatam illi comederunt. Novum nunc cerno miraculum illo præstantius, a Domino nostro factum, dum corporeis incorporeus ex igne & Spiritu paratur cibus & potus. Jactus ab irato Deo ignis nocentes invasit & concremavit; ignis D alter ab eodem, sed placato missus, descendit in terras, & in pane mansit. Porro si ignis ille voravit homines & absumsit, iste quem in pane comeditis, comedentes vita donavit. Ignis Cælo delapsus Eliæ victimam consumsit, amicus ignis advenit nobis hostia vitæ reparatrix nostræ; ignis ille appositas cremavit carnes, tuus iste ignis, Domine, in sacrificio tuo noster evasit cibus.

3. Reg. 18. 38.

E Ohe Salomon, qui rogas, quisnam continuerit Spiritum in pugillis suis? Adesto huc, & vide, quid egerit Dominus parentis tui, ignem videlicet & Spiritum supra ipsorum naturam miscuit, mistaque in Discipulorum pugillos infudit. Idem rursum instas, quis colligaverit aquas in velo? Jam fontem comprehensum velo, Mariæ sinu, contemplare. De Calice vitæ vitæ guttam suo singulæ velo exceptam, sumunt an-F cillæ tuæ.

Prov. 30.4.

Cerno numen velo contectum in templo, numen, inquam, nulla hactenus intelligentia comprehensum, idemque usque modo maneret ignotum, nisi suus ipsum amor flexisset, ut ad nos se demitteret, inde cœpit super velum altaris propitiationis descendere, illudque obumbrare. Cerno ignem & spiritum in sinu Matris, quæ te peperit, ignem cerno & spiritum in fluvio, qui suis te lavit aquis, ignem item & spiritum in-

rege-

regeneratione noſtra: in pane & poculo. Panis tuus immanem illum Heluonem occidit, qui ſuum nos fecerat panem: Calix tuus Mortem deſtruxit, quam video noſtrum voraſſe genus. Etiam te, Domine, manducamus & bibimus, non ut tu deficias, ſed ut nos reficias.

Corrigiam tui calceamenti venerantur ſapientes, pallii tui tantum non fatui reverentur fimbriam. O quantum ab iſtis diſceſſit veſana ætas noſtra, dum ſuis de te quæſtionibus inſiſtit! Hem video cœtum compotantium mero plenum. Mirabile dictu; aquis tuæ inſiſtunt plantæ, tuis ſe pedibus ſubmittit ingens mare, idem parvo flumini ſubdis caput profluente baptizandum: fluvius, & in eo baptizans Joannes ſe invicem repræſentant, & alter alterius explicat parvitatem: parvo flumini & ſervo humili amborum Dominus ſe ſubmiſit.

Ecce jam alveus chariſmatum tuorum affluxu plenus eſt, nec jam ſuperat locus: & ego abunde exſaturatus, tuam, oro, contrahe manum, muneraque tua velut depoſita in tuo repone theſauro, nobis aliquando redditurus.

SERMO XI.

INeptus ipſe quum ſim, non audeo, ſique audeam, non confido, me aſſecuturum quod peto. Quum ſis altiſſimus, quiſquis tua ſine te aggreditur, vana ipſe ſe ludit ſpe. Tua Natura, Deus, ſuo quo nos terret numine, etiam arguit. Celſitudo tua quantum ſe elevat & excellit, tantum nobis noſtram declarat vilitatem: tua item nos beneficentia confundit, adeo ſe illa indulget ingratis. Suâ audax Scrutator doctus experientiâ teſtis eſto, nam ſi licuerit ſemel a longe proſpicere editiſſima hujus montis juga, oculus confeſtim mentem corriget docebitque, divina ſcrutari conantem, ab iis immenſum diſtare. Suus ipſum diſcurſus redarguet, propriuſque refellet viſus: linguam de illo diſceptare incipientem ſermo ipſe revincet, quam longe ab argumento aberret, quiſquis de illo numine diſputat, cujus intra ſinum velut pugillo continetur Orbis.

Ecce autem, nec auris fragorem vehementem audit, nec ſine ſono ſilentium; qua igitur ratione vocem Filii audiat, aut Patris ſilentium? Silentium certe, non tamen infans. *Cæli enarrant gloriam Dei*, habes hìc ſilentium, ſed vocale, omnes quippe gentes & ſingulas propriis affatur linguis. Hocce firmamentum nullo non die ſuum magnifice laudat Opificem. Parva res es,

es, homo, nec omnium nationum linguas tenere potens: apprehende prius Angelorum & cælestium Spirituum linguam, inde ad auscultandum, quæ fatur silentium Patris ad Filium, enitere. Alius est sermo noster atque aliæ sunt belluarum voces: Angelorum lingua similem non habet: silentium quo Pater Dilecto suo loquitur, Angelis quoque ignotum est.

Illum dico Bonum, qui sicut nobis omnes induit formas, ut videretur; sic omnes imitatus est voces, ut audiretur. Suam naturam unus ipse videt, silentium suum unus ipse audit. Unus ex ipso genitus illum capit, quisquis est ab ejus natura remotus, nec ad ejus investigationem accedere debet, nec vero potest. Per cæcos tramites vagus oberrabit diu, nec enim via ulla nobis relicta est ad arcanum illud & reconditum numen. Conditor quando rebus ab se conditis annuit ad sua limina accessum, hostias ac dona ferentibus, & supplicantibus id concessit, negavit scrutantibus, obsepsitque vias, ne quis undecumque ad ostium sempiterni numinis appelleret.

Dona ferenti, venientique ad orandum via ipsa se monstrat, offertque se comitem, sed & ipsa templi janua accedenti ultro se pandit, intrantem effuso excipit sinu, & allata commendat munera. Contra scrutanti viæ obstruuntur, obserantur ostia, occurrit vasta inculta & deserta solitudo, nec ad speciem tantum, sed reipsa inhospitalis. Per hæc loca palabundus errare cogetur audax, quisquis putat, Divinitatem tuam sua intelligentia non esse majorem, discat miser, se, Diabolo impellente, in hunc prolapsum fuisse errorem: sua ipsum natura convincit, se circa te errare, qui circa se, qui sit, adhuc errat, dum se mortis victorem jactat, cui nec ejus horam præscire licuit. Futuri præscientia ei negatur, imo nec rei præsentis notitia relicta est: scilicet naturam tuam disquirens, suam oblitus est: infelix sua amisit, nec reperit tua: Ipse sibi illusit quisquis sibi gratulatus est inventum, quem conquirebat inscrutabilem & incomprehensum: non is tibi quidquam detraxit; omnis quippe scientia stetit intra te, extra te illius inscitia.

Non mihi os tantum, ut tuam dicendo possit æquare magnitudinem, talem mihi gratulor ipse impotentiam, sique potentem me jactarem, impius arguendus utrinque forem, sive quod humanam naturam divina majorem dicerem; sive quod huic parem facerem, & æqualem; quæ

quæ quidem vel cogitare absonum est. Tua suspirat cœna sodales, gestit sine fine tua cœna convivarum præsentia, & ornatu: thalamus tuus Virginum frequentiam optat, modo lampadas ferant oleo plenas. Multi vocati ad portam aspirant tuam; verumtamen quia angustum eo præbet aditum, & admodum pauci sunt, qui sarcinulas suas deponere & cuncta abjicere consentiant; ideo plures excludit secum portantes, quas illa abominatur, opes.

Tuus circa nos ardet & agit ignis, ut purget, purificet & perficiat. Et nunc quoniam ad signaculum similitudinis tuæ mentem nostram elevasti, huic, oro, jube sigillum veritatis apponi. Iter ad te tendentibus longum, breve nobis evasit, ex quo illud tuus contraxit amor, nostræ imbecillitatis misertus. Si autem fortibus viæ spatia producta fuere, id videlicet ad argumentum Sapientiæ tuæ dispositum fuit. Est solium gloriæ tuæ, est æquitati tuæ thronus, in quibus assides & excipis cum honore bellatorem, hoste prostrato, ex acie redeuntem. Tua Infirmos benignissima gratia sustinet, ipsa Gehenna tuo aspersa rore fieret mitior.

SERMO XII.

Veritas tua sal est, nostras illa, precor, condiat mentes, sic suavissimos dabit ista fructus, intellectum & sapientiam, tum Parvulorum auribus rationem & judicium infundet. Ardentem cernis fornacem, cuivis disce expositam. Sua quisque atque se huc applicet, characterem apponat suum atque doctrinam, quosque signavit & docuit prodat; ignis deteget tectum larvâ veritatis errorem. Appensa prostat trutina, adeste fratres, exploremus cogitationum nostrarum pondus. Cum voluntate tua, Domine, consilia nostra pensemus. Et si forte voluntas nostra tuæ minime concordat, tum deficiens, tum excedens, defectum, & excessum, oro, tua corrigat clementia.

Gratia & Justitia geminæ sunt lances staterræ tuæ. Quo autem loco, quove modo istæ sibi invicem æquentur, tu, Domine, nosti. Quamquam etiam quum diffidere videntur perbelle consentiunt; cum illo quippe perfecte concordant, cui omnia parent. Statera tua parvos levioribus librat ponderibus, mediocribus medios, magnos magnis, Scrutatores etiam lance misericordiæ. Immensus regni tui finus convenas invitat cujuslibet noxæ puros: Paradisus incolas expectat castos & integros: mensa

A ſa tua, Domine, duodenum cœtum tuum ad magnam illam cœnam venire ſuſpirat. Imbre rigata tuo germina viviſcunt omnia, tuoque madefacta rore vegetantur, & augeſcunt: præcepta tua myſtica myſticam terram vitali rore rigant. Oro, Domine, maturas fruges colligito, colonus es, Patrique manipulos placituros offerto.

Surculus es ex illa vite deciſus, quam olim Ægyptiaco avulſiſti ſolo. Miror, ut B ager, quem Aper de ſilva depaſtus fuerat, germinaverit modo, & ſacrum palmitem protulerit, ex quo botrus ille benedictus natus eſt, fluxitque merum mortis antidotum. De populo Circumciſorum & zizaniorum campo provenit nobis manipulus novi panis, ſuavis fructus ab arbore amara: prodiitque de populo Parricidarum Medicus publicæ auctor ſalutis. Sectus a miti planta ſurculus, ſatus eſt nobis C Filius David, fons gratiarum erupit de terra ſitiente. Mirum ſane, ſi ſimus ingrati ſalientibus, quas ſuper arentia arva profudit Caritas. Tui claves ærarii petentibus ſua ſe ſponte offerunt: reconditas opes diripientibus geſtiunt gazæ tuæ, quia & illi feminæ arriſiſti, quæ a pallii tui extremitate ſuo languori clepſit medicinam. Sceleratam nocentium maſſam fermentum D tua arte temperatum quærit; illos ſcilicet immutare cupit, & ad pœnitentiam convertere. Veritatis viam lux tua deplanat, offendicula legit & aufert. Tuum egentes argentum cupit, ut divites faciat: talenta tua tuæque minæ inertes & deſides ſolicitant, hortantur, ut fœneratam tibi pecuniam in decuplum auctam, pio fœneratori repræſentent, quare nemo non laudet te, qui omnes locupletare ſtudes.

E Tua, Domine, arma de peccatore agente pœnitentiam, & adverſus vitia dimicante, lætantur. Vinea tua mœrorem exuit, cernens otium faſtidire colonum, jamque æmulari ſocios aſſidue laborantes, dum liceat tandem fronte aperta, nec hæſitante lingua, navatæ operæ mercedem exigere. Juſtorum operum remuneratorem juſtum eſt laudare. Tuum, Domine, jugum F rebelles domat, virga tua lupos diſſipat, congregant caulæ tuæ oves. Communem quemque decet exaltare Paſtorem. Noſtram expectat navale ratem, ejuſque appulſum deſiderat. Spiritus tuus ejus ſecundet curſum, promoveatque tuarum, Domine, miſerationum remigium, quo tandem pelagi inſatiabilis fauces evadat. Tua, Domine, præſidia laudanda ſunt nobis. Quadrata tuo numine petra futura, decreti ædificii fundamentum artifices uſque modo oppe-

opperitur, nec dubium quin superstruenda domus omnium oculos atque ora ad laudandum Opificem conversura sint. Ne autem cœpta in fabulam abeat turris, tu, Domine, imperfectum opus absolvito. Laus tua est, incœpta perfecisse omnia. Semina tuis promta horreis, terra dum proscinditur, expectat: sementis mensura in minimis quidem ad triginta ibit, ad sexaginta in mediis, in maximis ad centum.

Nitidum proponis speculum, quod e regione tibi oppositum, tuam in te expressit formam; hæc inquinatos provocat solicitatque, ut suas tergant maculas; nec enim tibi quispiam adiungitur, quin ante suas eluerit sordes. Tua nobis clementia hyssopum offert, satagit ubique, ut nos sibi habeat mundos. Aspergat, precor, nos aquis gratiæ suæ, & præstet puros: nostris non delectatur illa malis, sed quum maxime decora sit, decorem nostrum suum deputat ornamentum.

SERMO XIII.

MEam tuebor fidem ab ea, quæ nuper erupit hæresi, credit hæc Patrem, Unigenitum ejus abnegat. Et quoniam Scrutatores occupavere summa, in munitiuncula veritatis fidem meam defendam. Ad Patrem accessi, suo ipse se signat nomine, inde ad Filium processi, propria hic origine suam ad Patrem relationem declarat, uti suam sanctitatem Spiritus sanctus, quo etiam mysterium omnis sanctitatis caput conclusi. Omnis fides, quæ signata non est, errorem deputa. Si quid inde mali in nos cudatur, id agamus, ut fortiter illud feramus, seu animus doleat, seu anima separetur, seu ardeat corpus. Certum est nullis cedere malis, hoc nempe scriptum est: Neque altitudo, neque profundum, neque gladius nostram unquam in fide constantiam labefactabit; a vero Sole quis avellat inseparabiles radios? Tribus vocabulis noster subsistit Baptismus: tribus arcanis vivit fides nostra, tria nomina Dominus noster Apostolis suis tradidit, ipsa sunt perfugium nostrum. Animam peregrino notatam signo, ovi illi erranti similem puta, sed & illam rejicito, quæ nomine notatur uno, surripuit notam a nobis rejectam, & extra caulas errat; benedicamus illi, qui suo sibi nos obsignavit typo. Rerum divinarum scientia divinæ thesaurus est fidei: hujus depositi clavis vox est doctoris, hujusque lingua illud dispensat: Nunquam fides tacuit, nunquam abstitit, auditoribus prædicare veritatem: silen-

[illegible]

A ſilentium odere tuba atque fides, nec illa ſuum intra domeſticos thalamos clangorem continuit, nec iſta intra adyta voce ſubmiſſa muſſitavit.

Arborem quis vidit ſingularem protuliſſe fructum ſibi ſemper hærentem. Fidem hanc eſſe dices, ſingularis fructus ex ea prodit, Veritas, quam unam eſſe liquet. Ego vero nunquam patiar, ut vel fidem meam os meum ſilentio premat, aut mea B lingua in ejuſdem confeſſione hæſitet, velut maxillis camo conſtrictis. Fidei meæ profeſſionem meorum velut hoſtiam labiorum tibi, Domine, offero. Accipe poma, quæ tibi decerpſi ex arboris meæ ramis, tum loquentibus, tum etiam tacentibus.

[illegible]

SERMO XIV.

[illegible]

C INvitavi te, Domine, ad convivium variis inſtructum hymnis. Vinum noſtra deſiderat menſa, laudum tuarum ſcientiam; qui vocatus ad nuptias hydrias mero optimo implevisti, reple, precor, os meum laude. Vinum quo hydrias impletas legitis, ſcitote, hujus eſſe vini eloquentis cognatum; ad prædicandas quippe Dei laudes nos provocat, ſicut illud convivas excitabat, mirabilem liquorum tranſmutationem tum D ſpectantes. Æqua. peto; quandoquidem nuptiis non tuis de tuo ſex hydrias vino optimo plenas providiſti, oro, ut præſentis conventus aures cantu impleas jucundiſſimo laudum tuarum. Jeſu, cui placuit extrariorum adeſſe nuptiis, adeſto tuis; caſtam & decoram cernis multitudinem tibi congregatam: ſodales, quæſo, tuos, & quos ad epulum tuum vocaſti hoſpites exhilarato E mœſtos tali egentes levamento: canticis tuis tua concinat cithara. Sponſam tibi animam habeto, tibi thalamus ſit corpus, convivæ adſunt animæ corporiſque facultates & ſenſus. Ac ſi unum tibi inſtruxit Corpus convivium, cœnaculum tuum Eccleſia eſt, tuo inſiſtens exemplo.

Synagogam Sanctus ſuſtulit ad Sinai montem, cætera ejus membra ſui oris ſplendore illuſtravit, ſuas cordi reliquit tenebras. Quumque ſe vitulo proſtituiſſet, Altiſſimus illam repudiavit, ſanctique fœderis F tabulas confregit. Quis hominem vidit flagitio incubantem, ſimulque vociferantem, aut feminam ſuo in thalamo imminentem in ſtuprum, clamore ſimul ſublato, proprium crimen publicantem. Hebræorum Synagogam in Oreb agnoſce: in Ægypto habitavit, ab hera Patriarchæ Joſeph didicit, nefaria agitare, ſimul actorum citare teſtes; idcirco ſuam Populo ſcelerato lu-

to lucem subtraxit ignis nubisque Columna; nempe futurum erat, ut Sol se occultaret eo die, quo Regem gens impia suum occidit, perpetrato a parentibus simile repetens flagitium.

Quomodo meam, Domine, citharam a tuis contineam laudibus, aut quomodo docebo os meum, acceptam negare gratiam. Et quamquam amor tuus fiduciam cætera diffidenti præbeat, mea tamen voluntas beneficium agnoscere nondum didicit. Divinitatem tuam homines debent confiteri, debent Angeli tuam humanitatem adorare. Mirentur isti opido quam factus sis parvus, mirentur illi opido quam factus sis magnus.

SERMO XV.

HOmo humana curet; legem meditetur mortalis, morti ob ejus transgressionem addictus; quærat peccator aptam languori medicinam. Novit prudens Divinitatem tuam silentio venerari, majestatem tuam tacitus admirari didicit doctus: & sapiens sanctis sermonibus gloriam regni tui parvulis narrare. Ne, quæso, nostra nos ipsos obliti, Divina scrutemur: ingenium metiamur nostrum, sensui nostro ponamus modum, & scientiam nostram sciamus, quam parva sit, quam multis implicita erroribus, proinde ineptissimam ad comprehendendum comprehendentem ac tenentem omnia.

Sed edissere jam quem tibi modo fingebas inscrutabilis generationis typum. Montem, ut autumo, brevissimi clivi tecum cogitabas, hunc hodie exploratum ad nos venisti. Sed apage, facesse nugas, procacem cohibeto linguam, teipsum noscito, de nihilo crevisti, argilla lutoque fictus, disce, quod nescis: ingens terræ hiatus & quaquaversus immensus a Filio Dei te dividit, in eo ferme tractu interjectus, in quo divinæ ejus originis notitiam captas. Quem humilis natura depressit, quid illi cum arduis? quidve illi cum salebris, quem fractæ deseruere vires? homulum luto fictum opido quantum dedecet superbia, ut ore protervo audeat in suum insurgere Conditorem. Quisquis Divina scrutatur, hunc puta membrum cæco vulnere debilitatum, quod si cito curare negligas, totum inficiet corpus. Qui autem omnes depellit morbos, morbidam ovem a suo segregabit Ovili, & procul abjiciet.

Scrutator majestatis perituri socium se facit, quemque de illa disceptare delectat, cum errore affinitatem inivit. Si quis

A quis perditum quæsivit, & se ipsum invenit, huic similem credito scrutatorem. Quisquis ambit Christi accenseri membris, consulat inprimis, ut in Christo constanter maneat: caveat ramus, ne a sua degeneret radice; alioquin succidet agricola vitem, si amaros senserit tulisse botros.

Vide, ne mentis vires perverso vestigandi labore deteras; hæbetata namque commentandi facultate, nulla relinquitur B via ad beatam contemplationem Patris & Filii & Spiritus sancti. Vide rursus, ne linguam exeras quasi gladium, ut ferias, aut quasi arcum mentem tractes, ut tua contorqueas in Cælum tela. Cave iterum, ne insidiosa illa tua disceptandi ratio quasi coluber suo corda audientium veneno inficiat.

SERMO XVI.

C QUI valeat servus tuus, Domine, in laudes cessare tuas, aut quomodo absistat lingua tuam prædicare potentiam, aut qua ratione cohibere fluentem liquidæ voluptatis fontem, sitienti cordi meo apertum? De tuis tibi, tua aspirante gratia, laudem dicam, a te dictatus, te munificum prædicabo, sed nec tuis magnis factis mea parva dicta respon- D dent: sic unde me magnum facis, ingratum esse cogis. Quidquod hoc est, tu, Domine, creas, alis, & auges, ideo illum laudamus, a quo missus, ad nos venisti. Dulcis est tuus, Domine, thesaurus, cujus nos custodes esse jubes, tum vero maxime mihi, quum depositum meum ærario tuo reconditum inde tale ceperit incrementum, quale selectum tritici semen pingui commis- E sum glebæ; placuit nimirum suavitati tuæ de parvo semine magnum mihi comparare proventum. Ecce autem delictorum nostrorum numerus in immensum excrevit, quisve deinceps quidpiam audeat petere? Nemo sane, nisi tua clementia & benignitas hoc metu liberaret ingratos. Beneficiis affecti auctorem negarunt, celant accepta, ut promissa reposcant. Propterea gazæ tuæ pulsant fores: ne, quæso, nos F repellas orantes, sed tribue quæ petimus, & non petita datis adjicito. Modestia quidem mihi placet, displicet improbitas: oro, Domine, doce me, utra tibi gratior sit, timida ne petentis verecundia, an pia amantis in petendo impudentia? Sed hæc minus tibi grata esse non potest, cui gratissima est tuorum bonorum rapina.

Tibi, Domine, meam sisto fidem, nudum & vile quum opere careat, munus; pretiosum tu, Domine, efficies, ita ego a te

a te, & a fide mea meæ inopiæ supplementum capiam. Attulit Gemmarius regi margaritam, exiguum licet ferat ipsa pretium, si regio tamen inferatur diademati, & regis ornet caput, vulgaris & vilis esse desiit, si ante fuit; quantam ergo putem ipse meæ fidei dignitatem tuum invexisse nomen? Poma tulit agricola donum, herus ferentem veste remunerat: si tali muneri talis refertur gratia, & rusticus pro pomo pallium reportat, quid? num tua magna benignitas vestem quam peto, mihi negabit? Quamquam nec parvus est, qui magna excellit fide. Si quis autem fide deficitur, tuo, quæso, numine convalescat. Uti terra granum frumenti alit & auget, sic fides mea tua floreat, oro, gratia, & largo pubescat fœtu. Sed & ipsa fides æqui bonique consulat, si quæ sua sunt, ei redhibere impotentes, negasse videamur. Tu, Domine, sua illi tuere ornamenta, ne de nostro minuta dicatur, quæ de tuo crevit.

O nos miseros, si disceptantium concertationibus distenti, fidem spectemus inertes! profecto damnandi erimus quasi inutiles coloni, qui neglecta agri cultura se somno dederunt. Si autem operi injuncto allaborare non piget, laborem utique præmium sequetur, quod unus referet prudens colonus. Quamquam hodie veram fidem non pauci dissimulant; quamque timent fatui confitentibus nocituram, silentio premunt; istorum in corde fides vigilat, in ore stertit. Precatio fugit arbitros, silentium quærit: fides contra spatiatur per fora & in luce triumphat. Quisquis religionem occultat, næ ille sibi melius consuleret, si vultum etiam celaret.

SERMO XVII.

Quisquis veritatem oculo vestigat livido, etiam si in eam incurrat, nec sibi præsentem agnoscet. Mentem perturbavit invidia & sensum tantum non abstulit, ideo nec ea, quæ apprehendit manu, intelligentia comprehendit. Furit discordia & debacchatur: turbavit Terram, Cælum oppugnat, nescit sodalem, & herum cum servo confundit. Quis adeo durus, qui non commoveatur, teneatque lacrymas, quum videat cives & socios vibrata adversus hostes tela, torquere contra suos, acceptaque a disceptationibus occasione in se mutuo incurrere. Deinde quis ferat ineptum Sophistam, qui quum aptus non sit ad discernenda ea, quæ sibi in se parent conspicua, spe vana nititur ad summa,

A ma, & quum quisquilias in propatulo positas minime cernat, se supra rerum Conditorem extollit.

Quocirca quum Deus se penitus impervestigabilem esse sciret, vestigabile Corpus induit, ut nos a præpostera Divinitatis indagine arceret, doceretque in ijs, quæ in ipso humana sunt, conquiescere. Annuit itaque nobis scitari, quomodo divina ad nos natura descenderit, & materno in utero per B novem menses tacuerit, quove consilio in terris versata sit per annos triginta. Scopus nempe fuit, tum ut inde intelligeremus, nostri gratia tantam molitionem esse factam, tum ut per eam moram diuturno convictu dispositi, in ejus consuetudinem penitus nos mergeremus. Summos deseruit, adhæsit infimis, quos apud se habebat, reliquit, requisivit amissos: sa- C pientes repulit, elegit simplices, quorum etiam opera ad omnium mortalium genus Evangelium suum propagavit. Quadrigam dereliquit quatuor ductam animalibus; in terris moraturus, Crucem sibi in currum conformavit: Cruce vectus universum circum orbem lustravit. Præteriit Angelos Seraphim & Cherubim, Carnificum consuetudinem appetiit, eorumque ludibria in se ipse provocavit, & sustinuit.

D Tu es Filius Dei viventis, idem es Filius hominis morientis. Filius es Creatoris, cujus voluntate crevit e nihilo Mundus: idem es Filius Joseph; Faber lignarius is erat, cui artem ipse prius infuderas. Per te, non tamen doctus a te Parens rerum opificium suum ordinabat; tuo digito summus artifex res omnes composuit; suum pariter Joseph opus peregit te docente, quem Magistrum habebat præ- E sentem. Salve Fili Creatoris, qui & Fabri lignarii Filius, qui quum Mundi opificium molireris, ad Sacramentum Crucis cuncta referebas: forte etiam in illa Josephi domo Crux e corde nunquam excedebat.

Subintellige ut putabaris.

SERMO XVIII.

F AVis non rupit ovum, & exiit nisi animata, jamque formata atque perfecta: imperfectæ fidei argumentum est, nec dum rupisse pia confessione silentium. Omnium perfector rerum illam, quæso, perficito. Triplici motu ducitur ad summum avium genus: de ventre in ovum descendit, inde in nidum; hic viribus firmatis, etiam pennis instruitur. Sic justam adeptus membrorum firmitatem & staturam alas tandem explicat, & Crucem in aëre signans, evolat. Impe-

A Imperium fidei per triplicem trium nominum notionem incœptum, ad ſummum etiam perductum fuit ; ſiquidem poſtquam Apoſtoli Patrem & Filium & Spiritum ſanctum invocare docti fuerunt, tum Fidei veritas in quatuor Mundi plagas invecta eſt, Crucis circumferens ſignanſque Sacramentum. Nomina divinam conſtituentia Triadem per invocationem trinam ſpiritui, & animæ atque corpori ſe myſtice infuderunt. B Quumque tali transfuſione noſtram omni ex parte Triadem perfeciſſent, Orbis etiam imperio dotarunt.

Jam vero ſi ſpiritus ſacris hujuſmodi initiatus aliquid adverſum patitur, Patris nota ſignatur: ſi quid noxium animæ accidat, tota miſcetur cum Filio, ſi caro ob Fidei confeſſionem cremanda ſit, tota cum Spiritu ſancto communicat. Si negat avis Crucis Sacramentum, C tenſas dum colligit alas, illum continuo abnegat, qui vehebat aër & abjicit, non recepturus in poſterum, niſi denuo in priorem figuram expanſæ, Crucem fateantur alæ. Si navita ratibus findens maria, Crucis deſcribit Myſterium, atque decuſſatis antennis, carbaſa excipiendis flatibus componit, tum vero panditur navigio via, Crucis notata ſigno. Judæum nauclerum navis ipſa facto D redarguit ſuo, qui ſua ipſe manu Crucis ſignum formaverit ſuæque impreſſerit cymbæ; ſed & nautis veræ licet religionis exortibus mare obſequitur, quum ventum fuerit ad Crucem. Si Judæus Crucifixor antennas & malos in formam Crucis non componit, neque linteum velut corpus eiſdem alligat, navigium pede claudicabit utroque. Ave purus lintei ſinus Corporis dominici typus, qui, quo plenus es, E ſpiritum minime claudis, idem quippe Spiritus, qui linteum implet, corpora plena ſpiritu ab interitu frænat.

Sed nec arva Judæo parent, niſi appareat decorum ſplendidæ Crucis Myſterium. Crucis typo gleba terræ cogitur & mollitur, ſparſoque ſemine gravidata, omnia parit & fundit. Procul a Cruce nec ſuæ Judæus placet tunicæ: tunicam primum in F Crucis figuram explicat, deinde induit. Judæo veſtis ipſa ſpeculum data eſt, ſignum, quod ille negat, ipſa præſtat. Dum emtum Judæus Agnum jugulat, lignoque ſuſpendit, tuam, Domine, necem repræſentat. Tuam item ſignat reſurrectionem granum frumenti ab illo ſepultum, dum mox e ſulco erumpit, funditur & pubeſcit. In ſuis pariter armentis te Judæus paſtor remurmurat; tuo namque illa baculo cuſtodiuntur. Vinitor item in ſua te vinea deſignat

A gnat, seu dum botrum digito monstrat, Sacramento Sanguinis tui plenum: seu arborem & fructum ex eâ pendentem, figuram Crucis tuæ, & in ea suspensi Corporis tui.

Habet domi suæ nostræ fidei adversarius constitutum a te præconem. Ecce autem clamat: Dormientes expergiscimini & surgite: quatit alas, clare insinuans viventibus mortuorum reditum, mortuisque B prænuncians, mortem somnum breve futuram. Domesticæ avis uterus dum casto connubio gravidatur, ex calore per obumbrationem alarum transfuso, suumque sine sexuum permistione fœtum concipit & parit, Mariæ typum Judæo describit.

SERMO XIX.

C Filium Dei veritatis Doctorem convenit admirari, laudare æquum est Dominum, qui fratrem servorum suorum se dixit: Magnum dicere debemus, qui postquam cunis exceptus, infimam ætatem decurrit, infimis ministravit. Humanam quidem naturam tuam contexere vestes, texit Corpus Divinam: amictum ergo tibi, Domine, comparasti duplicem, pannum & Corpus, idem est panis, panis vitæ. Vestes D mutatorias tibi invenisti, quis inventum non obstupescat? tuam corpus texit lucem gratam spectantibus & formidabilem, texere naturam humilem vestes. Panis occultat ignem in ipso reconditum, quem humana mens nunquam attigit, cui namque datæ sunt igneæ manus & digiti spiritus Conditoris nostri, cujus abditissimæ naturæ composita, ratio nostra, vix a corporeis E sensibus distare videatur; sed nec ipsæ cælestes mentes illum assequuntur, esto spectabilis ipse sit, conspicuus ubique ac patens; rebus quippe omnibus interest & superest: ipse est sua intelligentia atque nostra, ipse est vita spirantis in nobis animæ. Quidquod & illud magnopere admirandum est, quod quum idem res contineat omnes, ipsumque vicissim omnes habeant sibi præsentem ac intimum, nulla tamen illum at- F tingit, ut ut in ipso maneat, quemadmodum nec proprio manus animam in corpore morantem.

Jam vero quis se contineat a laudibus illius arcanæ & reconditæ virtutis, quæ postquam apparuit, clarissima luce fulsit, quæ rursus postquam assumto Corpore omnium oculis aspectabilem se obtulit, omni corpori tractabilem se præbuit: eadem intelligentias prævertit. Permagnum est, a parvis illum Maxi- mum

mum coactum fuisse, in ipsorum forma fieri parvum, quo eis fieret similis; scilicet quia fieri non poterat, ut illi similes ei fierent; idem se illis similem fecit, quod quidem ipsi facile erat.

Fallitur mortalis homo, dum contra telum mortis ab armis præsidium quærit: tenerum ac molle corpus ærea munit lorica, ne vulneri pateat locus. Tu vero, Domine, naturam immortalem mortali Corpore induisti, ut per carnem aditum perpessionibus mortique patefaceres. Varia & diversa remedia ægrotantibus abunde providisti; sed quum plura sint medicamina, virtus una est indivisa & simplex, fit tamen multiplex pro laborantium numero & differentia. Sic veritas ad plurimos se explicat; sed & contrahitur, reditque ad suam simplicissimam unitatem iis, quibus veritas amica est. Victualium copiam inopiæ nostræ tuus coacervat amor, ut unicuique certam de horreis tuis rationem dispenses, nostram suavibus modis, Domine, prolectas inopiam, ut ad januam tuam appareat.

SERMO XX.

Nunc tibi, Domine, fidem meam clara voce testabor, quum liceat preces & verba corde concipere, & fundere, ore etiam tacente. Si venter prægnans maturo fœtui occludatur in partu, duorum corporum mors sequetur. Hoc a me malum averte, Domine, neve, quæso, mutescente lingua, meæ fidei obstruatur exitus, unde illam loquela destituat, & hanc silentium opprimat & extinguat; & sic ambæ cadant, altera alterius casu. Arbor item si insito surculo exitum neget, perimit; Sin autem concedat, confestim folia mittit, spemque proventuri fructus ostentat. Jam si lignum resectum revivíscit, & poma creat, exultet fides mea.

Semen subactis sepultum arvis vivíscit, quibusque tegebatur, glebas frangit, culmos mox daturas mysteriorum plenas. Fides fructibus referta bonis, gloriæ est mox secuturæ seges. Piscis intra retrusos pelagi sinus concipitur & paritur, intimos oportet petat recessus & cæca vada, quo piscatorum prævertat insidias. Oratio intra cordis secretum se condat, ibi silentium quærat: hac arte evagationes inutiles vitabit. Pura oratio virgo est, cui solitudine nihil amicius, nihil aptius, quod si oris tui limina transilierit, palanti similis errabit. Orationi veritas thalamum instruit, coronam confert caritas: excubant

[illegible]

A bant ad januam eunuchi duo quies & silentium. Oratio filio Regis nupsit; publicum fugiat, regiam Sponsam indecora libertas commaculat. Sponsa in forum producenda, fides est. Vehitur voce dicentis ab ore ad aurem, quasi nova nupta ad thalamum.

Scriptum legimus, multos in Dominum credidisse, quorum stomachus haustam mox rejectavit fidem, esto ab ore B diffideret animus, in confessione veritatis perseverans. Fidem negavit, qui rogatus reticuit. Ore tacente Jonas oravit, quando futurus divinæ sententiæ præco intra viscera piscis detrusus obmutuit: de ventre reptilis repsit oratio; exaudivit Altissimus sine voce orantem: silentium clamor erat. Res duæ oratio & fides, ista forum amat, illa secretum. Secreta oratio secretam petit C aurem: fides fertur ad aures patentes & in propatulo positas. Oratio facultatem discernendi sapores imitatur faucibus conclusam, & uni palato notam. Id interim agamus, fratres, ut divites simus in ea fide, quæ bonum odorem spirat. Odor saporem indicat, doctis odores discernere.

Geminas alas, puta caritatem & veritatem, ambas ab invicem inseparabiles; D nec enim a caritate veritas divisa volat, neque caritas movetur a veritate disjuncta: ambas mutuus consensus virtuti jungit, ut jugum tauros. Unus est intuitus oculorum, unus pupillarum motus, nec illa separant interpositæ nares, nec unquam fit, ut vel levissimo tractu alter oculus ab altero divertat. Sic nunquam, facto divortio, pedes duas cepere vias; tor- E tuosi ac multiplicis ingenii est, quisquis duas ingreditur semitas lucis atque tenebrarum, proprii arbitrii abusus potestate. Hem pedum & oculorum concordia animum a seipso diffidentem, redarguit. Heus Anime, taurus duobus illigatus jugis; non hunc Aratoris arbitrium, sed suum contrariis jugis iniquitatis & Justitiæ subdidit. Aratori maledicto sua illum voluntas subjecit. Durum erroris jugum trahens, mi- F seram servitutem servit: pro tritico seminat spinas, stimulo tardum Diabolo increpante bovem. Obsecro, Domine, perturbatum animum intus oratio componat Fides extra motus & actus dirigat & confirmet, & homo a sua conditione unus, & postmodum divisus ad pristinam redeat simplicitatem, suamque coram te reposcat unitatem.

SER-

SERMO XXI.

At tu, Domine, utere precor, cithara mea, & omnia nobis salutaria recinito. Viris perfectis perfectæ virtutis laudes canamus, dicamus pura puris mentibus, simplicia simplicibus. Audin' Zachariam Gabrielis dicta refellentem? indocte senex doctorum scripta consulito, tum dicta tua considera; lingua multatus disces, tali dignum esse pœna, qui contra vera nunciantem disceptare audet. At vero si Gabriel licet servus in Levitam adeo excanduit, quod sibi ea, quæ narrabat, affirmanti restitisset, quanta reris exarsurum ira Justi Filium in eos, qui ipsi asserenti, se summi Patris filium esse, non credunt?

O Zachariam senem sterilem nullo sanandum medicamine, ex quo de nascitura tibi prole divinitus edoctus, dubitas, monitore præsente: scitare virgam in Arca repositam, quam aridum lignum fuisse nosti, reviruit tamen & germinavit. Age vero si Angelus natura haudquaquam indissolubili cretus, in comparem sibi adeo exarsit, ut coërcendam fræno ejus linguam judicarit, cujus mens de promissa Joannis nativitate hæsitabat: profecto os impii hominis, qui Unigeniti majestatem contumeliosis dictis violare non dubitat, eo constringendum erit fræno, quo Sennacheribi similis audacia retusa fuit.

Sume tibi speculum miram Abrahami ad hanc disciplinam docilitatem; commaculant enimvero fidem disquisitiones ineptæ. Ubi Abrahamus simpliciter credidit, justificatus est, ubi autem disceptavit, audiit, diutinæ servituti posteritatem suam fore addicendam. Perdix inclamat pullos non suos, sæpe fefellit incautos avis, suum voce mentita genus: cave, ne te quoque seducant Sectariorum voces, Filium confitentes, negantes autem a Patre genitum. Aves sunt, quæ voces imitantur alienas, suas versant & intorquent, crispant & frangunt: Versuti veteratores sunt, quibus quæstus est in componendis strophis impudentia.

Tu mea mihi parcito, cithara, ne auditorum aures insidioso capias cantu, & vide, ut uniusmodi sis ac tui semper similis, clam & palam veritatis, quam profiteris, voces & sensa cantabis. Moses duas in sua castra tubas intulit, hisque jussit præcones ad populum uti, extra illas nullis, mysterium adumbravit, quod hodie completum cernimus, quando in Ecclesiis duo tantum Testa-

[illegible]

A Testamenta nobis divina Sacramenta concinunt & prædicant. Sed & Davidis lyra triplici modulo suos dimetitur psalmos; majoribus siquidem plectris tuæ, Domine, occinit Divinitati, mediis tuam celebrat humanitatem, postremis morientem mœsto comitatur cantu. Tua, precor, Cithara tuarum deinceps laudum referat sonos. Fides, quibus furor concentum abstulit, ad symphoniam reducito; ut dein- B ceps pacem, veritatem & concordiam canamus.

[illegible]

SERMO XXII.

[illegible]

QUisque rerum Dominum admirari debet, geminas quando lyras temperavit, geminos videlicet ordines, C Prophetarum, atque Apostolorum; manus una lyram tractat utramque, diversas referens voces ab utroque Testamento acceptas; sed uti diversos licet fundat cithara sonos, eædem tamen sunt chordæ & citharedus idem. Sic, fili, veritatis plectra voces dedere diversas, una tamen est veritas. Præterea uti eadem tibia diversa sonabit carmina, doctis quidem docta, rudia rudibus, & ægris mollia & D suavia; sic Divinæ veritatis tuba voces reddidit varias, magna proposuit magnæ virtutis viris præmia, promisit parvulis lactis & mellis bellaria.

Cæterum quis unquam, certe nemo, in causa publica procurator & præco designatus, tuba vocem dumtaxat unam otiose jejuneque fudit & abiit, quando certe per varios diversosque tractatus omnibusque modis ea E expedienda fuisset? Sic ergo neque decebat, ut Divina auctoritas fidei dogmata una exponeret voce, aut signo firmaret uno. Pater & Filius vera sunt nomina, o fili, ac si Jesus stultorum hominum fabula fiat, talis perinde fiet & illius Pater: sequetur autem, neutri suum convenire nomen.

Atenimvero si Jesus hactenus per hominum externorum ora traductus est quasi inane figmentum, nunc a suis etiam F cultoribus simile probrum sustinet, quod utique in omnes, qui Divinam Trinitatem confitentur, redundat, ut per invocationem fictorum nominum baptizari dicantur. Usque adeo audax turba insanit, dum persuadere nobis se putat, ut convicia pro laudibus habeamus, & quæ nobis illa molitur, damna, quæstum putemus, atque ingentium bonorum semina, quas serit discordias.

Filius novit, a quo genitus est, Patrem, ut suam arborem fructus; perinde nec ignotus est Patri Filius, ut nec suum stirpi germen.

germen. Viden', ut amborum cognitio in ipsis occulta & abstrusa manet. Cognitio Geniti eadem est ipsa Genitoris, & hæc in thesauro conditur, cujus ostium obsignat altum silentium, horrenda nox limen obsidet, excubat in vestibulo Cherubim custos fortissimus.

Quis autem, fili, vel submissa voce audeat loqui, nedum contendere in illius ædis vestibulo, in qua divini conduntur thesauri? estque oculis juxta auribusque inaccessa. Sed & illæ supernæ mentes si quando eo forte appulerint, continent se ac tacent: ille tacere nescit, qui quam opido augusta sit ejus loci majestas ignorat. Hujus notæ homo illuc delatus, sensum amittit, & ebriorum more fanda & infanda effutit, insanus est, quales esse oportet eos, qui aures commodant talia deliranti. Tum si tali temulentus mero, discussa ebrietate, ad mentem redierit, mutato sensu, tacet, & divina miratur.

SERMO XXIII.

FAre age cithara, taciturnitatem tibi posthac inimicam puta: fare autem, quæ fanda sunt, nefanda quippe probi modestique viri execrationes deputant. Quisquis divina sibi vestiganda sumit, prope abest ab eo, qui fidem negavit: in suum exitium incumbit audax istuc hominum genus, qui fidem disceptandi studio deseruerunt, & divinorum arcanorum pelagus per vada cæca ingrediuntur.

Talia dum audis, ne mirere, puer, sed sectam confer utramque, confestim intelliges, ab altera Divinitatem peti, ut insitam de ea opinionem evellat; ab altera vestigari divina, ut ista infra hominis captum esse ostendat: quasi vero supra res omnes non sit omnium rerum Dominus, quando ipsiusmet nomen satis demonstrat, nil illo esse aut præstantius, aut melius, ut proinde nemo tantæ majestati parem intelligentiam afferre possit, aut ea polleat mentis perspicacitate, ut valeat immensi hujus maris altitudinem metiri.

Animæ ergo tuæ primum eluito citharam, & si quod hæserit ei ex contentione, lutum abstergito, deinde cave, ne illa, quod tuum est, in te canat, pestis est sua cuique cupido. Cave rursus, ne quo fortasse flagras inanis gloriæ studio, eo tua suos lyra moduletur versus. Quæstum putas, damnum id omne est. Citharæ chordas tempera discordes, illas si forte libido disceptandi confudit: ad suas revocato leges cantum per inutilium quæstionum salebras

A lebras oberrantem. Divinitati prius ipse te sistito, deinde aggredere divinas cantare laudes; quandoquidem lyra es, vita & mente prædita ac fidibus modisque tuis inest liberi potestas arbitrii. Oh felix es, qui potis es de tuo, tua voluntate Deo tuo gratum modulari melos. Fac, ut animum primo componas tuum, tum canito nobis, non tamen quæ disceptantur quæstiones, cantus expolito tuos, & modulare nobis ve- B ra, non arcana tamen, quæ ignorasse juvat, nec te pudeat, discipulum fieri docentium, quæ divinitus revelata nobis manifesta sunt, eademque audacter loqui. Sermone utere irreprehenso, verba, quæ loqueris, expende, examina ad stateram, quæ cogitas, eaque canere assuescito, quæ nemo jure redarguat. Stude, fili, ut cantus tuus tui Domini famulis gratus & utilis sit, ti- C bique laboris præmium ille plene cumulateque rependet.

Vide ergo, ne quæ perniciem afferre solent in vulgus, tuæ cantiones dissipent, neve tuis quæstionibus fratrum concordiam perturbes. Cave, ne gladium, idest disceptandi studium in conventus inducas simplicis plebis assuetæ fidem, quam didicit, candide profiteri. Iterum cave, ne Deo pro laudibus injurias rependas, neve aliquo D errore deceptus silentio premenda recantes: Filio Davidis Davidicum carmen occinito. Prolem mutuatus a Parente nuncupationes Dominum dicito atque Filium. Attende, ne Patrem cum Filio contumeliose collidas: neve Patri Filii injurias reponas, aut Filio vicissim occinas jactata in Patrem convitia, ab impiis negantibus, eum esse Genitorem. Patrem esse ordine primum extra contro- E versiam est, nec est dubitabile Filium esse secundum, uti tertium Spiritum sanctum. Cave, ne istam nominum distributionem pervertas.

Vos itaque, fratres, docete & baptizate in tribus nominibus, in nomine videlicet Patris, & Filii, & Spiritus sancti; Filii namque nomen nomini Patris anteponendum non fuit, ne personarum ordo & series confunderetur. Hujus au- F tem arcani modus & ratio intra silentii adytum retrusa latent, longe procul ab hoc loco psalmos modulare tuos: Cave, ne tua lingua fiat ponticulus quibusvis vulgi fabellis transitum petentibus expedire parata. Deo tuo decimas carminum tuorum persolvito, lectum de tuæ mentis conceptibus manipulum ipsi offerto: primitias piorum hymnorum ei separato, & reddito de tua vindemia psalmos, cogita, esse botros de tuis vitibus tua lingua defectos.

SERMO XXIV.

Dominus rerum damnatum illum bellatorem suismet armis devicit. Corpus ex Adæ, Davidisque stirpe induit, ut ille eo, quod profligarat, corpore profligaretur, victusque majore cum dedecore ex acie discederet. Tua, Domine, facta omnem dicendi facultatem exsuperant: cui enim suppetat tanta orationis copia, ut enarrare sufficiat, qui factum, ut ille, qui rerum omne creat genus alitque, in paupere mensa Josephi & Mariæ accubuerit? Siccine de sinu inopis Mariæ alimenta petis, Filius de magno genitus utero, eoque opulentissimo, suasque opes toti naturæ liberaliter dispensante? Mortalem insuper patrem tibi in terris adoptas, quum sis ipse vita prædītus sempiterna, quem penes sunt spes vitæque omnium viventium.

In vili jumento sedens, ignobili specie nativam claritatem & nobilem triumphum occultas; contra equis ovantibus & curribus invecti dejecti sunt, quum triumpharent. David fortissimas acies profligabat, quum strenuum bellatorem femina, imbellis costa perculit & prostravit. Fandi facultate divinitus accepta loquitur asina, seque mutum animal agnovit; sensitque, dominum talem esse, qualis vere erat. Atqui si isthæc discrevit stolidum animal, quem esse dicam hominem ingenua naturæ suæ virtute sapientem, qui neque servum ab hero, nec opus a suo Opifice discernit? Jam si Nabal punitur, quia linguam minime coërcuit, quo minus Regem magnum despicatum haberet, communique appellatione cum servis confunderet, quis vestrum adeo desipuit, ut Nabalem imitari velit? Fugite, fratres, ejus garrulitatem, interitum pertimescite; nec enim filium Isai contumelia ista petit, sed Filii Dei violat majestatem.

Mundi Dominus se demisit & in terras descendit, servum se fecit omnium, incœptor & perfector rerum, socii famulique personam assumsit, ut ministerium impleret, pedes Discipulorum lavit. Ista, carissimi, mente recolamus & examinemus, utrum parem de nobis tantopere benemerenti gratiam habeamus. Cælorum Dominator venit in terras, advena factus & peregrinus, alienigenæ & hospitis imaginem induit, quo nos exaltaret, Regnique sui consortibus associatos, in sempiternæ gloriæ sedibus collocaret.

Omnium ora atque linguæ rerum omnium Dominum collaudare debent; quousque ergo palantes errabimus? & utinam demum

[illegible]

A demum beneficium agnoscemus summi viventis Filii, in quem interim crucifixores audacter invehuntur, & impii scrutatores insaniunt, quod pro sua summa in nos caritate Corpus assumserit ?

SERMO XXV.

QUis mihi vel minimum tribuat spiritus ardorem, non ut Propheta fiam; istud namque optare, lethale puto, sed ut B sufficiam pro mea tenuitate prædicare gloriam ejus, qui est super omnia magnus: nec enim nisi summæ illius majestatis munere fit, ut divinas opes humana ora dispensent; nec, nisi acceptis ab illa clavibus, thesaurorum ejus aperiuntur fores. Hymnum ergo dicamus divinæ gratiæ, quæ per ora loquitur C loquentium, nec ideo liberum ipsis adimit arbitrium: os nostrum ab illa habet utrumque simul, ipsam videlicet de suo meditatur, & ipsam de suo loquitur. Nisi aspiret gratia Verbi nec ori vires ad disserendum de ipso Verbo suppetunt, nec nisi, ipso largiente Verbo, quale & quantum idem sit, dicere homini licet. Verbum homini adjutorem se præbet & advocatum. Sic D oculo lux ipsa suum expedit aspectum, ejus ille adjutus splendore, ipsius contemplatur pulchritudinem, cæleste etiam coruscationes proprio lumine se produnt: nisi lucem a sideribus acceperit oculus, nescit ducentem ad illa viam: fulgor objecti ignis, obluctantibus etiam tenebris, oculos ad se rapit.

Mundi Creator Filium ex se genitum in creaturis depinxit: lux, ignis, aqua, E resque cæteræ his adjectæ, viam commonstrant, & aditum ad cernendum in figura numen illud supremum patefaciunt. Pelagi ope nixus audet natator intimos ejus subire sinus, ejus vectus humeris penetrat ubi æstuant & colliduntur aquæ, freta tument & fluctuant. Sed enimvero quum summa maris superficies nantes portare parata sit, urinatores nihilominus etiam in profundum F se mergunt: talem esse puta plurimorum divina sciendi ambitum.

Cæterum si ex nobis semen exiistit, fructus ex ejus voluntate provenit: non nostram ejus gratia segnitiem fovet, sed ejus studium & solertia diligentiam nobis insinuat, & excitat ad rapiendas opes, quas nobis benigna ejus liberalitas offert. Pluvia similiter dum super arva promiscue ejus diffundit opes, non nos ad inertiam & otium invitat, sed admonet uberioris proventus

Intellige in sensu Apostoli 1. Cor. 3. 6.

ventus beatæque vitæ ſpem in labore & ſedulitate conſiſtere.

Utinam tua me gratia ad tuam celſitudinem tandem perducat, hoc tua, confido, mihi bonitas præſtabit, ut per te ad te veniam. Etenim ſi ad creaturas datur venire per ipſas, cur per te, Domine, ad te mihi venire negetur? Zachæi exemplum hanc mihi injecit ſpem, qui per te ad te deductus fuit: ſtatura puſillus magnus per te effectus ad tuum ſuſpiravit amplexum; ad tuum conſpectum promoverunt tuæ ad illum abſentem voces. Infructuoſa ficus fructum attulit, ſaporis expers ſaporem reddidit jucundiſſimum, ſal ille fuit, inſipida condivit. Mirare ficum nativo fructu carentem, & poma ferentem non ſua; & quoniam ſub alia ſpecie manducari non potuit, ab egentibus comeſtus eſt, in ea quam erogavit, ſtipe. Utinam ſic tua me, Domine, gratia uti tunc Zachæum excitet, non ut ſimili opulentia auctus, nummos diſpenſem, ſed ut dudum fœneratam a te mihi pecuniam cum ſuo lucro repræſentem.

Hic obſerva; ſervis negotiaturis pecuniam a Domino datam fuiſſe, quo plane declarat, ſi non ipſe nobis ſe jungat, negotiationem nobis minime proceſſuram, nec perinde ſine ejus gratia veritatem inventum iri. Trepidi modo accurrite, fratres, cæteraſque colligite comparationes, plurimæ namque nobis conglobatæ ſuggeruntur, ut omnes dicendo perſequi non liceat. Inventis vos noſtris proficere, nobis quidem jucundum: æquum tamen eſt e veſtra collatione aliquam nos voluptatem fructumque recipere. Sed nec ſine fermento maſſa conveniente ſapore imbuitur, illius nempe vi fit, ut ſubactæ farinæ partes coaleſcant & ſpiſſentur: ſed nec ſi abſit coagulum condenſatur lac, ejus quippe acrimonia fit, ut lactis mollities in duritiem coëat.

Tu, Domine, præſta, ut ignaviæ meæ recti aditus pateſiant, per quos ad gloriæ tuæ limina mihi abjecto & humili quantulumcumque elevari contingat: nec enim, niſi tua deducente gratia, me illuc perventurum confido, atque in ampliſſima illa ſede te adoraturum.

SERMO XXVI.

EST quidem Deus ex omni parte retruſus & abditus; per ſuum autem Unigenitum ſe manifeſtavit, tum quando per illum ſine labore mirandum hoc ædifi-

A ædificium molitus est; ad hanc porro molitionem nec doctore quasi imperitus, nec quasi imbecillus adjutore indiguit; simplici namque voluntatis suæ significatione sine tumultu & perturbatione crevere e nihilo omnia, atque ordinatissima distributione sibi invicem coaluerunt. Uti autem sine labore hoc universum tunc exædificavit, sic sine solicitudine modo gubernat. Porro quum primo Deus cuncta B moliretur, erat cum illo ejus Verbum, ante omne tempus ab ipso progenitum; nec enim Deus humano more operatur aut cogitat, ut pro modulo nostro, improviso feratur motu, aut novam cogitationem suscipiat: rerum facta a Deo molitio tempore definitur, ejusque notantur primordia & caput: Conditoris autem scientia tempus antecedit, & initio caret. Ange- C lorum natura nobis arcana & abstrusa latet, cui enim constat, quomodo Angelo senæ junguntur alæ, quæve harum ratio & forma, undeve procreantur, aut quem ob defectum simplex spiritus pennis indigeat, ut per aëra feratur? Quid ergo id est? num ista parabolice & per quandam assimilationem inducuntur, an secus qualia vere sunt, narrantur. Sane si vera, admodum abstrusa sunt, & ab intelligentia D nostra opido remota: si autem symbola sunt & figuræ, difficultatis plurimum habent. Jam quum ista minima nescias, scito summum illud Bonum reconditum esse, ignotum & incompræhensum, ejusque pervestigationem infirmarum mentium aciem penitus obtundere, omnemque creatæ mentis conatum cursumque prævertere. Etenimvero cuinam dabitur ad celsitudinem tantam evadere, aut altissimi ma- E ris fundum explorare? Quisquis ausus est ejus summa petere, fallente vestigio, turpissime prolapsus est: mersus est & periit, qui ejus fundum scrutari tentavit: superbum investigatorem triste lethum sustulit, curiosum urinatorem pelagus hausit.

Sol, quem cernimus, fratres, aperte nos docet, incassum conari eos, qui F oculos in summam illam majestatem intendunt; ejus quippe natura omnem sensum intellectumque transcendit, ut neuter illam adumbrare sufficiat, adeo nemo hactenus extitit, cui etsi audacia ad id conandum non defuit, ad assequendum facultas adfuerit. Dei naturam Prophetæ exponere conati, ejusdem imaginem, ascitis aliunde vocabulis, velut rudiore manu descriptam, nobis reliquerunt: plurimæ videlicet occurrebant causæ,

A se, cur divinus Spiritus ad Prophetas humili sermone uteretur; si enim sublime dicendi genus cum admirabili, & qualis Deum loquentem decebat, sententiarum gravitate, & majestate verborum adfectatus fuisset, obstupefecisset sapientes, & rudibus non unam offensionis causam præbuisset; perdidisset videlicet indoctos, & doctis minime profuisset. Symbolis idcirco unde libuit ascitis usus est, ut tardo hominis ingenio & imbecillitati consuleret. B

Quisquis ergo sempiternam illam substantiam rebus ab ipsa conditis comparabilem opinatur, is vehementer errat. Etenim, ut illam esse compositam imaginemur, & quale est istud imbecillum corpus, ore, auribus & oculis præditum, horribile est id audire, ne dum ineptum est dicere: vel ut illam aliqua concretam materia credamus, ipsamque proinde quibusdam circumscriptam terminis, certoque limite definitam, id porro cogitare scelus est. Quamquam quum illa rebus quibuscumque infinito excessu sublimior esset, ob eam tamen, qua summa præcellit benignitate, infra illas se demisit. Tum vero maxime figuras & symbola tenuissimo humanæ mentis captui accommodata, de thesauro supremi rerum Domini nobis prodierunt: convenientem videlicet temporibus & rebus personam induit, ut prodesset, modo tristem modo lætam, quandoque terribilem, & aliquando blandam & facilem. Atqui, quum semper ipsa similis sibi sit, æquabilis, & constans, in suis tamen dispositionibus variavit. C D

Vides, ut Moses illam majestatem talem repræsentat, qualem & nos cogitamus omnino a materia sejunctam; figura quippe præditam esse negavit: *Num vidistis*, ait, *aliquam similitudinem in die, qua locutus est vobis in Oreb de medio ignis?* omnem autem imaginem in monte Sinai idcirco exclusit, ne forte populus illam pingeret in tabula, aut fingeret in ære. Quandam nihilominus speciem Mosen allocuturus assumsit, ut velut archetypum ipsi designaret, unde illum in corde describeret. Sed enimvero uti profuit, quo nec personam nec imaginem in Sinai exhibuit, ne videlicet idololatriæ causam præberet, unde ex prisco gentium errore sibi inanem Deum componerent; sic etiam in eo maxime rationibus nostris consuluit, quo figuram & speciem sibi induxit, in qua pulchritudinem suam aspectabilem faceret, nosque mirabilem ejus decorem sensibus quoque utcumque perciperemus. Scilicet quo propriam speciem oculis nostris E F

Deutr. 4. 15.

stris negavit, errorem prohibuit, eo autem quo obtulit, rebus nostris mirifice consuluit.

Quum vidissent senes Susannam, nihilominus insistebant, ut eam cognoscerent. Vidit Moses facie ad faciem gloriam majestatis sibi præsentem, nec propterea destitit, summis precibus flagitare, ut illam intueri & pernoscere ipsi liceret. Mentiti sunt senes, affirmantes, se vidisse, quod nusquam viderant. Moses contra quum objectam sibi Divinitatem spectasset, agnovit tandem & confessus est, illam a se nunquam visam: scilicet sapientem minime fefellit, Dominum suum adscriptitias & aliunde ascitas formas induisse. Oculus Altissimi e sublimi ad lutum se flexit, limum formavit, qui cuncta molitus fuit. Quemadmodum autem se demisit, & per gratiam figuravit argillam in hominem; sic per humilitatem oculis ejusdem se indulsit aspectabilem. Atqui si Moses illum, ut vidit, expavit, & exhorruit, idem ne tantus foret, ut sine pavore immotus consisteret, non ascititio oppositus, sed proprio ardori summæ illius naturæ, cujus vis soli Filio tolerabilis est?

Sed agesis illum intuere, næ ipse est quem cernis, ipse tamen non est; formâ quippe non suâ se texit Deus verus, quæ suum velut typus ab archetypo, quem tegebat, ducebat complementum; divinus splendor humana occultabatur specie, nec vero ista sui archetypi amplitudine vacabat, eadem tamen non erat Divinitatis forma, majestas rudi & inexpertæ naturæ indulgens, velum obtendit. Bonus idem & sapientissimus est, simplex & singulare dicendi genus delegit, ut stultorum aures perculleret: speciem oris sui admirabili venustate auxit, ut parvulorum oculos sua pulchritudine raperet, quum constet sibi semper idem, neque statum suum mutet: ad nostram tenuitatem descendit, qui decrementum non patitur: Rursus se ostendit majorem, ut nos magnos efficeret. Indulsit se hominibus cum ipsis promiscue & communiter conversans, contraxit se visusque minor, ut ad privata cum singulis colloquia veniret. Stulti Deum in se talem esse putarunt, qualem ipse se spectabilem præbuit, vehementer tamen errabant; ipse quippe sibi sufficiens, ipsis egenus apparuit, nec animadverterunt, illum rationes excogitare, quibus improbum populum ex communi Gentium superstitione sacrificia adsectantem caperet; ex quo itaque victimarum esca illorum amorem venabatur, credidere fatui, hostias ei singulariter placere. SER-

SERMO XXVII.

Deus substantia præditus ingenita, uti nomen, sic naturam habet eximiam, cunctisque præcellentem. Ex quo proinde substantia est ex se existens, suomet vocabulo a quovis alio extra ipsum discriminatur, ejusque notitia omnibus prorsus ignota latet ; adeo ut etiamsi maximo conatu creatæ mentes illum assequi contendant, nihil tamen obtineant, eo quod nil habeat ille cum rebus conditis commune. Quotquot ergo extraneas ab ipso naturas respectarunt, istas, non illum viderunt, quamlibet illum sibi expositum esse jactarent, quem cernere nemini licebit unquam. Ipsæ se contemplantes, illum sibi præsentem imaginabantur, deceptæ sunt, putantes, Deum ipsis esse similem; quod si ipsum in ipso vidissent, utique rectius sensissent, pro illo ipsæ se respectabant, quando sibi videbantur illum intueri. Oh stolidus es, qui te ipse palpans, putabas, te tetigisse, quem nemo vidit unquam, Deum. Natura quippe ex se existens, quæ mentem & rationem prætervolat, cuinam rerum eam similem cogitabimus; nisi velimus errare, nobisque pro vero obtrudere, quod vero simile est? Si autem crediderunt, archetypum in typo se vidisse, vehementer hallucinati sunt, & ipsi falsi alios fefellerunt, errarunt & in errorem alios induxerunt; fructus siquidem ex illo natus, ipsum vere cognoscit, extra istum nemo.

O cæcam Scrutatorum turbam, qui intra lucem positi, lucem nihilominus pervestigare instituerunt. Aurum tractabant, solem esse crediderunt, ipsius tangebant imaginem, ejus vultum se tenere putarunt; cuncta sumebant in manus, excutiebant singula, rati, ipsam se tetigisse lucem: qualem quisque imaginabatur Deum esse, talem sibi temere depinxit. Nec stulti reputant, unum modo oculum lumini esse affinem, utque plures sint sensus, his certe nullam inesse ad illum habitudinem; lucis namque splendor nec sapore titillat gustum, nec odorem ad nares adspirat, nec verberat aures, neque cutem vellicat, oculus dumtaxat luci quadam cognatione jungitur, & ipsi compar est, velut parenti filius;

Infusam lucem palatum profecto non sentit, auris orientem sibique objectam non discernit; cur illam non tetigere manus? cur non olfecere nares? Rex animus, ejusque archistrategus cor, castra aciesque cogitationum, lucem, quid sit, non

non assequuntur; ecce autem argilla cret homines, ambiunt lucis Dominum comprehendere. Vides crimine in hoc uno notam horum hominum improbitatem, turpitudinem, ignominiam & dedecus, ut qui omnes nequeant, collato studio, intelligere sibi præsentem lucem, rem utique non magnam, quamquam & sibi circumfusam habent, ejusque claritate exhilarantur, & illuminantur fulgore; imo quamvis eâdem amiciantur velut vestimento, ab ea tamen mirum quanto intervallo distant, ut ipsam miseri ex fama dumtaxat novisse videantur.

Hem cæcos vides, a quæstionibus tamen minime absistunt, similes videri volunt cæco sagittario de sua arte se inepte jactanti & glorioso, qui sagittas vibrat in flammam, nec cernit, quo ferantur, quove resiliant: nec advertit superbus, jacta in ignem tela, ejusdem vi tandem consumta, in cineres redacta fuisse; quæ vero aërem verberarant, in terram recidisse. Jam si ipsi contigerit malum, ut in subjectum ardentem rogum corruat, profecto eodem, quo ejus jacula consumta fuere, ardore deflagrabit.

SERMO XXVIII.

SI atræ nubes, & fulgura, coruscationes cæli, terræque succussiones, turbines & procellæ, res utique nobis in hac servitute natis cognatæ, timentur tamen, si forte vehementius nos pulsent, earum impressionem pro nostra imbecillitate minime tolerantes; si, inquam, res nostro mancipatas obsequio, adhuc metuimus, quis nostrûm non vereatur, illud pertentare Numen, cujus divina vis omnia conservat ac tuetur? quid? quod & inventa ad tuendam valetudinem remedia, nisi ex arte temperentur, venena fiunt. Vinum etsi jucundum & suave, meracum si tamen sit, innocens non est, species odoratæ sua suaveolentia offendunt, somnus item, & cibus & sine quibus vivere non possumus, si absit modus, mortifera sunt. Porro si res per se tenues, nisi conveniente temperamento corrigantur, nobis exitiosæ sunt, qualem, putas, perniciem parat libido fodicandi ignem consumentem?

Propterea ille Bonus pondera, mensuras, & modos statuit, ad quorum normam rerum quarumcumque appetentiam exigeremus, si modo velimus ex illis utilitatem capere & homine dignam voluptatem. Quid enim? num ille rerum Princeps, hujusque auctor ordinis, nostros ad ipsum motus ordinare neglexerit, permiserit-

ſeritque, nos ſine lege vagari? quique pulcherrimo ordine cuncta digeſſit, majeſtatis Scrutatoribus nullam impoſuerit legem, modumve præſcripſerit? Jam cernis, ut ejus nutu cuncta diſtincte & ordinate diſponuntur, ut nihil ſit, quod extra deſignatum ab eo locum exerret: naturas mente carentes vis & neceſſitas gubernat, liberas conſilium & voluntas, naturæ ligatæ aguntur, ſolutæ cuſtodiuntur, ſeptum & cuſtos libertatis lex eſt: quæ autem naturæ non liberæ fixa ſunt clauſtra, quænam refigat vis, tum quando conceſſa nobis arbitrii poteſtas ſoluta errat?

Hem naturæ Auctor Soli periodum deſcripſit, ſuoſque Lunæ meatus diſpoſuit, Terræ item Cæloque terminos fixit, & Firmamentum, ſuperfuſis aquis, terminavit. Non turbatur naturæ ordo, nos ipſi fluctuamus: jam ſi arenâ marini cohibentur fluctus, improbum deſpicito majeſtatis Scrutatorem, qui ſupra rerum Dominum ſe effert. Hujus audaciæ homo modeſtiam diſcet ab eo, quo res ejus aguntur ordine, quando ejus quidem conceptus materni uteri anguſtiis clauditur, ejuſque mira reformatio, & ab obitu ad lucem reditus intra terræ ſinum tranſigitur; ſic conceptus, ortus, & interitus, ſepultura, & inde ad vitam reverſio, omnes mortalium rationes continent ac definiunt; hiſce proinde finibus etiam tenetur improbus Scrutator, cujus quæſtiones nullum habuere finem.

Perge porro, & iterum Scrutatoris in perturbando rerum ordine petulantiam exagitemus, dum ejus voluntas pro arbitrii ſui poteſtate a propria ratione deflectit. Diſtinguendum namque eſt arbitrium a natura; hæc enim divino munere immutabili ordine conſtituta, prodiit, ut ab illo diſcriminaretur. Etenim quiſquis cum virtute amat ſua membra perdere, idem rei ſuæ everſores odit: quicumque vero carnem ſuam præpoſtere diligit, is quidem partium corpus iſtuc coagmentantium diſpoſitionem conſervat; morum contra ſuorum compoſitionem & integritatem ſolvit atque depravat.

Cherubim Paradiſi fines tuebatur, viſque formidanda ad montis Sinai clivum excubabat, ab aſcenſu prohibens, jubenſque, hujus interdicti contemtores, velut inexpiabilis noxæ reos, lapidibus obrui. In re manifeſta myſterium Legiſlator inſinuavit: quod etſi illius præcepti obligationem ad diei unius contraxiſſet ſpatium, nulla tamen dies futura eſſet, in qua arcanorum ſuorum invadere terminos cuipiam per-

[illegible]

permitteret. Illic pœna capitis transgressoribus constituta fuit; hìc majestatis Scrutatoribus gehennæ supplicium decernitur.

Lepra retundit Scrutatorum audaciam, quæ olim loquacium garrulitatem castigavit: quando Mariæ suamet labia vestimentum consuerunt, deformibus intextam crustis. Pia mulier fratrem infantem in profluentem mox projiciendum, secuta fuerat, filiæ Pharaonis viscera ad misericordiam flexerat, induxeratque, ut puerum ex aquis, in quibus fluitantem invenerat, educeret, eique insuper censum assignaret, ex quo non ipse modo, imo etiam mater aleretur. Est hìc quod mireris, obstupescas ac timeas; nam si Maria plectitur, quia verbis detriverat existimationem hominis morituri, adeo ut, licet idem ex aquis ipsius ope erutus, ei vitam acceptam referret, ipsoque eadem natu major esset, nihilominus ille Justus, qui majores observandos esse edixerat, in Prophetiden jam ætate provectam citra veniam ignominiosa scabie animadvertit; hujus Judicis Unigenito obtrectantem quis absolvat?

Factum est hoc, hem quid ais? si Altissimus pœnam illatæ famulo injuriæ a sorore Prophetide repoposcit, eo quod minus æque de ipso sensisset, quis iniquam de Filio Majestatis cogitationem cum impunitatis spe suscipiat? quisve non vereatur illum, a quo genitus est, ignem consumentem, unde emicant fulgura, & linguæ flammantes, cui si protervi isti Scrutatores componantur, festuca minima res & levissima sunt; cuique in promtu est disceptatores & contentiosos quasi stipulas & vepres concremare. Pœnam tulit similem Giezius, qui Prophetam illudere conatus, ipse egregie illusus fuit, quum magistrum vellet capere, captus est. Subdoli Scrutatores vulgo imponere volunt, quo & ipsi trinis nominibus baptizare volunt: trium testium consona testificatione judicia constant, tres hìc audis testes, quorum testimonio omnis dirimitur quæstio. Jam eritne aliquis, qui sanctissimos sui baptismi testes habeat suspectos?

Rerum Domini quis temere scrutando violet majestatem, sciens, ab ipso sui templi injuriam fuisse vindicatam? cave proinde, ne Oziæ crimen ipse gemines, ni perire mavis. Thus adolevit ille, & miserrime vapulavit, eo quod veritus non est dexteram ad thronum Sancti protendere, puduit eum per omnem vitam aliquando fuisse impudentem, verecundiam doctus, dum satagit contractam inde scabiem

biem occulere; & quo templum violavit, ob immunditiem inde susceptam, intra domus suæ septa se continere compulsus est. A sacris adytis, unde omnis fluxit sanctitas, omnia commaculans lepra manavit: ex doctrina, quæ cuncta componit & ordinat, erupit nobis disceptandi studium omnis perturbator ordinis. Pluvia rebus omnibus utilis, eadem cunctis copiâ officit: Sol omnia collustrans, nimia luce omnium oculos occæcat, & cibus vitæ alimentum, si absit modus, necat.

Divina ratio, quæ res omnes distincte ordinateque disponit, aberrantem Scrutatorem ad ordinem adducere voluit, quando suum templum igne sepsit: ducentos viros, qui in tabernaculo Sacerdotum obire ministerium ausi sunt, flamma sacræ ædis amica, corripuit & adussit; aliàs etiam Aaronis filios simili incendio absumserat, quia alienum ignem, scortum videlicet in Dei domum intulerant, scilicet sacer tunc ignis in profanum exarsit, uti modo impuram disquisitionem scientia veritatis exagitat. Utrosque velut in speculo sibi descripsit eruditorum sapientia. Duas utrique visi sunt sibi aptasse personas, singuli suam; alteram vetitum cupientium, negatam potestatem ægre ferentium alteram, ambas ab arbitrii libertate expressas. Utrique sibi Sacerdotum functiones perverse ambierunt, in sacrificio, quod offerebant, prodidere voluntatem, quam celabant. Occulta amborum consilia manifestâ hostiarum immolatione patuerunt.

SERMO XXIX.

Deus homines pro sua caritate Deos nuncupavit: sic illi placuit nobiscum communicare proprii nominis honorem. Isti autem Deum hominem fingunt, dum disceptando circumscribunt. Audite obsecro: Qui carnem vestram induit, ipsum Cherubim vehunt, ejus conspectum verentur Seraphim, Angeli, ipso comparente, silent; vos autem impurissimi homines augustissimam illius genesim habuistis pessimis despicatam modis. Imbecille Corpus assumsit, Cælo demissus ab alto, suaque huic nomina & actus attribuit. Quemadmodum ergo esurire debuit; sic orare præter rationem non fuit; & sicut illa esuritio corpus solummodo affecit; sic omnis ea necessitas ultra corporis fines non excessit. Videte modo, ne mortem ex vocabulis hauriatis, quæ ille suo spiritu vivens, vitam nobis daturus, adoptavit.

Magnus ignobiles nomenclationes a Corpore assumto sibi accersivit, pro ea, qua

A qua vos dilexit, caritate. Quodnam ex his nominibus arbitramini proprium, veneratione & laude dignissimum? Fixum est nomen Patris, Filii vocabulum nemo refigere debet, nomen delicta ignoscentis recreat, terret vocabulum Judicis, noxas vindicantis: terminos ipse sibi fixit, quo se B hominem fecit, idem interminabilis est, quo naturâ Deus est. Audet vile lutum inire pelagum, ejus proprietates explorare cupiens. Fontium scatebras indagat, scitaturque originem & exitum; quando nec ipse, quàm abjectus sit, nosse potest, nec unde decerptum fuerit ab illa manu, quæ & ipsum in hominem figuravit, eique jura dedit, quæ tamen insanus contemsit. Cuinam usquam contigit, pulve- C rem spectare, cum ventis de ipsorum impressione & vi disputantem? Impii Scrutatores quæstionibus immoriuntur, de illo inter se altercantes, cujus Spiritus mortuos suscitavit.

Annosæ extirpantur Cedri, alti saltus exscinduntur, nec ideo paleæ verentur Spiritus sancti naturam discutere; nil ergo mirum si divini ignis vapore repul- D sæ, secus ostium fornacis disperguntur. Jure itaque merito Dominus & Pater, quem *nemo vidit unquam*, Majestatis Scrutatores condemnaturus redarguet: sic vos, dicet, non puduit, Unigeniti naturam discutere, per quem incœpti & perfecti fuistis. Quid enim? num lutum de figulo disceptet? inanima vasa finxit fictor, qui & ipse fictus est, ejusque usibus designata parent. Vos autem, quos mente & ratione præditos, E ad suam Creator imaginem formavit, hunc, beneficii immemores, abjecistis.

Jo. 1. 18.

SERMO XXX.

DEus Mundi Dominus sub censum suorum servorum non cadit, nec horum finibus continetur: non ille subest mensuræ, nec stateræ momento: non percipitur sensu, nec speciem modumve suscipit: non clauditur spatiis, nec propaga- F tur, uti lux & flatus: ipsius essentia Ratio est, hanc extra siquid aliud cogitas, ab ejus notione longissime abis. Scilicet necdum didicere Rebelles, operi nunquam licuisse, suum assequi Opificem. Ex igne & spiritu crevit Angelorum natura, corporum ex aqua terraque: cui autem omnia parent, cuinam ipse se aspectabilem indulsit? Porro circa præcellentem ejus naturam tria exponenda forent, si afforet arcani cuilibet extra ipsam impenetrabilis idoneus interpres, qualitas videlicet, locus & quantitas. Quæ

Quem ignem intelligat, exponit Ser. 55.

Quæ etsi Deus superefluat & supervolet, perge tamen & primum edissere nobis disceptantium more scitantibus: Quantum reris esse Deum? quove modio metiendum putas? ecquâ staterâ ponderandum? qua decempeda ejus celsitudinem ac latitudinem examines? Deinde explica speciem: quamnam dicis esse ejus qualitatem, asperum ne credis, an mollem? calidum ne, an frigidum? Rursus indica locum, an intra aliquod spatium ille se contineat, quamve Mundi plagam habitandam, sibi seposuerit? Quodlibet nimirum factum, creatum, productum hæc & hujuscemodi patitur, pondere, mensura & numero definitur, tangitur, videtur, extensionem & situm habet: tria itaque sunt, quibus velut trium nominum Mysterio continentur & constant omnia extra Trinum; rebus quippe creatis accidunt qualitas, quantitas, & locus.

Cæterum ille Summus, in quo considet tanquam in sede majestas, amplitudinem suam ad omnes formas deduxit, atque demissionem, antequam se demitteret, appetiit; & arbor quidem se submisit, quantum rerum agendarum rationes ferebant; ipsius autem fructus ad omnem submissionem descendit. Arbor submissionem, quæ reapse nulla erat, ascitis imaginibus, assimilavit, veram reipsa præstitit ejus fructus ad cruciatuum mortisque perpessionem usque sponte delapsus. Quæ docuit, eadem etiam peregit: Auditoribus suis speculum se fecit, unde sibi exempla transcriberent: suam ipse in se doctrinam repræsentavit, suo retexuit opere, quod ore docuerat, quodve etiam nunquam docuerat, ignominiam extimuit. Ire coëgerunt, ivit etiam, quò non vocabant; sic suam occultavit sapientiam, ut superbos, & de sua scientia se jactantes castigaret, suis exemplis eorum arrogantiam increpitavit, ut aliquando insanire desinerent.

Qualis namque radix, talis est etiam fructus ejus, ambo videlicet laudabiles: tentationibus exercitus humilitatem induit, sapientiæ suæ flumina occultavit ac texit, interrogatus tacuit. Divinas scripturas, quæ nobis heu viluerunt, Draconi citanti regessit, plura locuturo linguam impedivit, disceptandique ac scitandi cupidum compescuit. Et Dominus quidem testem produxit Mosen, quum inepti Scrutatores ab errore testimonia petant. Coluber ille callidus & acerrimus disceptator proprias exuvias disciplinæ suæ alumnis adaptavit. Exue, fodes, si quas induisti Serpentis squamas, & projice, ne luem inde contrahas, & pe-

A B C D E F

[illegible]

& pereas illi fociatus, qui nihil novum non deterit. Si qui proinde albis veftiendi cum novo amictu propriæ voluntatis tineam fumferunt, hæc velut ex infidiis pannos adorta, rofit, corruptofque abjicere coëgit. Folia itaque induite, fratres, tineis non violabile veftimentum.

Difceptator malitiofus & acer fimplicium argumenta facile refellet. Cave proinde, ne hunc difputantem admittas, fervus ille eft; liber ipfe natus, noli te mancipio focium adjungere. Veterator & fallax eft, quotquot nactus eft focios contrivit, ut fuam ipfis appingeret effigiem, notamque imprimeret. Quifquis ejus formam induit, fummam ejufdem deformitatem cernere non potuit. Si ergo videas omnia fcientem ad tuam tenuitatem defcendere, tibique omni fcientia carenti affimilari, falleris, fi illum quidpiam ignorare credas: ipfius in nos amor ad hujufmodi ignorantiam, quæ reapfe nulla eft, demifit. Suæ ille majeftati derogavit, ut fuam tibi excellentiam hoc modio commetiretur, indeque tuæ certior factus dignitatis, in pofterum caveres, ei aliquid detrahere. Id tamen facis, dum ad ima tendis, eo, quo conaris inveftigare inveftigantem omnia. Porro fi tantus non es, ut meri quod bibifti, violentiæ immotus refiftas, res eft tamen minima & leviffima, in quales, putas, anfractus falebrasque te conjiciet magnus ille Unigenitus?

SERMO XXXI.

[illegible]

Adefte, fratres, Deum laudemus, qui membrorum noftrorum vocabula fibi accommodavit, aures fe habere dixit, quo difceremus noftras ab ipfo exaudiri preces, oculorum vocabulum admifit, ut doceret, noftros actus ipfi effe patentes & confpicuos; nomina folummodo rerum fibi adaptavit. Quumque ejus natura nec ira nec pœnitudine moveatur, talium perturbationum vocabula noftræ infirmitati indulgens, affumfit; & fane nifi rerum corporearum vocabula fibi accommodaffet, cum hominibus agere minime potuiffet. Per noftra ad nos acceffit, nomina induit noftra, ut fua nobis adjungeret. Quum nec figuram nec fpeciem haberet, corporis noftri lineamenta habitumque quæfivit, & induit, nec fecus ac pater cum filiis fuis, nobifcum parvulis confuevit. Quamquam & ipfam formam reconditam confpicuis figuris induit, & non induit, exuit & non exuit, indutus nudus erat, induit, ut prodeffet, exuit, poftquam opus quod moliebatur, peregit. Quo

A Quo autem omnes formas induit & exuit, docuit, nullam inesse summæ naturæ figuram, sed quum eadem abdita & abstrusa in obscuro delitescat, in rebus conspicuis & patentibus se ipsam adumbrasse.

Senis antiqui dierum speciem prætulit, Gigantis & strenui Bellatoris personam repræsentavit: judicaturus, senis habitum assumsit, pugnaturus, fortissimi militis vultum sibi aptavit: visus est modo B otiosus, modo a longo cursu defatigatus, tum dormiens & somno sopitus, aliquando egenus & inops; sic omni modo saluti nostræ allaboravit, ut nos lucraretur. Scilicet quum idem optimus posset parvo negotio, levique opera nos sibi gratos efficere, omni arte efficere contendit, ut ex libera nostri arbitrii electione ei placeremus, & quæsitis a nostra libera potestate pigmentis, nobis decorem & venu- C stateni conciliaremus; etenim si nos ille per se formaret, imagini similes videremur, cui pictor ascitis sciteque dispositis coloribus, decorem & lucem accersit.

Auceps, qui avem nostras docet imitari voces, huic ei speculum offert: ipse post speculum voces format, & avem ad imitationem provocat. Illa verò sono excita conversis in eam partem oculis, propriam imaginem in speculo expressam videt, do- D ctorem non videt, loquentem credit imaginem; sic imago personam magistri induit, & avem nostrum sermonem docet: & hæc quidem propriæ imagini extraria non est, accidit tamen, ut per hanc quasi per alienam decipiatur, indeque vocibus assuescat nostris, doctore per ipsam ad ipsam loquente. Quorsum istuc? audite: Divina quidem natura in omnibus superexcellit E omnes, illam amor a propria amplitudine descendere coëgit, morem nostrum a nobis sibi quæsivit, omnes suscepit labores, ut nos omnes ad se pertraheret.

Quare, quæ dixi, non res, sed rerum species fuere, ut puta, ea forma gigantis & senis: item illud, quod scriptura tradit, Deum aliquando dormiisse, aut eundem insomnem vigilare, tum illud, quod etiam divinæ literæ referunt, Deum F peracto opificio Mundi, quasi fessum requievisse, aut contra, assiduo labore minime defatigatum, quo strinxit, solvit, profuit, & docuit. Rursus ad visionem smaragdinam se contraxit, suumque in eum thronum collocavit, explicuit se, & Cælum implevit; qui pugillo continet universum, certam sibi se designasse sedem prætulit; qui ubique præsentem se obtulit, creditus est, hoc aut illo contineri loco,

[illegible]

A loco, qui omnia loca implebat. Amplitudini suæ detrahere visus est, ut eam captui nostro commetiretur. Magnum & magnificum se præbuit, ut nos locupletaret, modò parvus, modò magnus apparuit, ut undique nos magnos efficeret. Quod si parvus semper videri voluisset, ipse profectò parvus fuisset, sed & nos minores fecisset eo ipso, quo induxisset, ut B reapse vilem & contemtibilem illum crederemus: idcirco cum humilitate & inopia magificentiam & amplitudinem conjunxit.

Nostram profectò admirationem exhausit, quando ornamenta majestati suæ ademit, quæ ad nostram dignitatem transferret. Sed nisi versa vice iterum se nobis magnum probasset, nocuisset utique nostro sensui inde autumanti, despicabilem eum esse, qualem videbat; quo qui- C dem errore nihil cogitari poterat, nostris rationibus magis contrarium. Infirmæ naturæ nostræ vires faciunt, ut ejus seu majestatem, seu humilitatem non feramus indemnes: magnus apparuit, inde nata nobis errandi occasio; ad nostram paupertatem descendit, inde egentiores evasimus: sic collata nobiscum opera, omnia ubique negotia nostra peregit. Duo interea nos docere satagebat: quis ipse sit, & quis idem non D sit; ea, qua servos amabat, caritas illum impulit, ut speciem, quæ ipsum illis redderet aspectabilem, indueret: sed ne eo, quo prodesse volebat, nobis officeret arbitrantibus, eum nihil ab apparente figura differre, formam sæpe mutavit, unde illum nullam habere sciremus, & quamquam ab humana figura nunquam discessit, discessisse tamen videri potuit, quo ipsam va- E riavit.

[illegible]

SERMO XXXII.

[illegible]

MEas, quæso, cogitationes ad tuam evoca disciplinam, ratum quum sit mihi meæ vacare animæ: deprehendi autem, aliis curis distentum me meas deseruisse vires, simul intellexi, nullum aliunde emolumentum me relaturum, nisi assuescam F nunquam de te non cogitare. Undecumque mihi in mentem venisti, inde mihi sensi magnas affluxisse opes. Ubicumque incidit mihi, cogitationem meam ad te convertere, sensi, fontem a te prosilire mihi; quod autem profluentem exhaurire nequiverim, semper emicantis scatebræ laus fuit. Attamen nec ista minime sitientibus suas ministrat aquas, nec ærarium tuum te non amantibus suas fœneratur opes. Cælestis thesauri præfectus amor est.

Pulchritudo tua me solicitat, monens, ne tuum deseram consortium, istuc autem ambire vetat tua incomprehensa Majestas: utrumque, sive illud petam, sive fugiam, æque molestum & grave est. Ut sensi te mihi præsentem, expavi, ut te magnum prædicavi, ipse magnus videri cœpi; Quamquam si de te minùs bene opinarer, nihil tibi decederet, plurimum contra mihi accedet, si te maximum testabor; hæc nimirum amplitudinis tuæ prærogativa est. Cogitatione & voce te adsectabar, non quod te assequi me posse sperarem, longa indagine fatigatus me continui & tacui, non quod te mihi præsentem non crederem, sed a me ipse extasim passus, in te peregre eram, & inde conticui, simul augustissimæ naturæ tuæ arcanum adoravi. Dolui imbecillitatem meam, filui, postquam didici, me cœptis meis imparem esse, neminique licuisse, te, qui omnia contines, comprehensum tenere: atqui etiam atque etiam dolerem, si nullum finem non haberes, & incomprehensus non esses.

Ecce autem, ut nobis consuleres, amplificasti gloriam tuam, ut te magnum esse intelligeremus. Magnus utique es, quantumlibet propter nos homines de tua magnitudine multum detraxisse visus sis. Nondum Adamum condideras, tu tamen de tuo, tibique magnus eras; parvum te fecerunt homines, quum tuam ad illorum perfectionem deduceres Majestatem, eorumque rationibus sic accomodares, ut unde tu ad ima descenderas, ipsi ad summa conscenderent. Jam si humanæ naturæ externa facies amplitudini tuæ detraxisse visa est, quanto magis id ipsum præstitit corpus, quod ob nimiam caritatem tuam non assimilatum, sed verum assumsisti. Quidquod minorem etiam te fecisse videri potuit hoc ipsum, quod ad Mundi procreationem venisti; a summo quippe magnitudinis tuæ fastigio ad hæc infima deduci te necesse erat; quum creatura potis non esset a propria humilitate assurgere; ipse proinde te demisisti, ut illa existendi initium acciperet. Minuit se Maximus, alioquin quomodo Mundum e nihilo extrahere potuisset? Næ ille si minor fieri non posset, nec magna facere potuisset. Hæc tuæ, Domine, benignitatis laus est.

De tuo minor, de tuo etiam major, minor factus es, quo a summa tua magnitudine descendisti, evasisti major, quum pro ea, qua excellis, bonitate Mundum condidisti. Visus es modò minor

[illegible]

[illegible]

minor, modò major te ab externa facie aestimantibus, quum Majestati tuae nihil reapse accederet, decederet nihil; natura quippe una tibi eademque perseverat, semper aequabilis & constans, nec ullam patitur vicissitudinem; ego vero minimus quum sim, de te loquor, id mihi tua Majestas indulsit, ex quo annuit nostris vocibus ac verbis subesse, cupiens dicentibus & audientibus prodesse. Unum sunt Pater, & Filius; amborum quippe natura una est, alter ab altero non exerrat, alter alteri immiscetur, alter ab altero distinguitur. Tuarum Deus Personarum mutuae insessionis haec laus est.

SERMO XXXIII.

AD veritatem loquebatur Joannes, quum te diligenter contemplatus, tuam nobis imaginem depinxit, affirmans, te esse Deum Verbum, a nostris proinde sensibus longe remotum; satagebat nimirum ut quam ipse ex archetypo expresserat, effigiem tuam, suae quisque menti imprimeret velut tabulam ex tabula. Porro ne quis auderet pro tua imagine speciem aliquam peregrinam nobis obtrudere, divinus Spiritus, eodem, quem per Joannem ediderat, typo animum, mentem & cor nostrum obsignavit. Et Verbi quidem natura nobis obscura latet, eademque patet satis conspicua, absolute tamen recondita & arcana est: scimus quippe illam existere; cujusmodi autem, & qualis sit penitus ignoramus; sed nec nobis fas est contingere, quod divinus Spiritus intactum reliquit, aut non tenere, quod idem nobis tenendum tradidit.

Caeterum si Pictori operosum est levis aurae flatum coloribus imitari, nae ille insanit, qui jactat, se penicillo posse describere Unigenitum, quem nec verbis explicare potuit. Pictores quidem corporum conformationes delineare norunt, qualis autem sit ipse animus in corpore nec adumbrare potuerunt. Oris quidem figuram effingere levis negotii opus est, vocem autem figurare artis non est; res hujusmodi, quorum nullum subest quasi corpus, sub penicillum omnino non cadunt. Divinae Scripturae, quae Filium genitum docent, conceptionis tempus non produnt; & ubi Patrem generantem indicarunt, generationis reticuere modum, quoniam ejusmodi arcana labore prorsus inutili quaeruntur. Praeterea si Spiritus perduelles coloribus describere nemo potuit, Spiritum sanctum investigare & ob oculos

oculos ponere se posse quis credat? Si quis autem hanc sibi arroget facultatem, ejus arrogantiam facile retundet immundus, quem dixi, spiritus: uti enim animus omnes pictorum conatus sua subtilitate praevertit; sic omnem intelligendi facultatem supervolat cum infinito etiam excessu Divinitas, quamobrem nullus intellectus hactenus deprehendit, qualis ipsa sit.

Vocem pigmenta non exprimunt, nec nostrae assequuntur Filium Dei ratiocinationes: ad scopum istum jacula non collineant, quia omnem intelligentiam supervolat. Si pictores fulgurantem ex Mosis ore lucem nec intueri potuerunt, caetera assueti hominum vultus & vestium colores penicillo describere; plane fieri non potest, ut oculus aut animus Filii Dei jubar, aut faciem concipiant, quum ab utroque remotissima sint; & sane si vultus effoeti senis levi caelestis vultus irradiatione illuminatus, pictorum artem elusit, naturae ingenitae omnium plane oculorum aspectum fugientis imaginem quis dabit? si quos autem sacrae literae commemorant, Dei faciem vidisse, hanc profecto neutiquam viderunt, speciem, quam illa induerat, spectarunt; constat enim omnium intellectuum cogitationes a Filio Dei infinito spatio distare, nec suis proinde coloribus pictam ejus effigiem exhibere posse talem, ut inde quis ille, quidve sit, pernoscamus. Et verò si flatum, quem cogimus, & sensu percipimus, coloribus repraesentare non possumus, inepte petitur, qui penicillo formam imitetur Filii, uni modo Genitori aspectabilis.

[illegible]

SERMO XXXIV.

[illegible]

Ante Adae peccatum nihil non mundum erat: quumque homini caeterisque animantibus suscepta in sua creatione puritas usque maneret, singulas ille propriis nominibus distinxit & ornavit. Postquam verò homo suo abusus arbitrio, innocens esse desiit, creaturas Creator abjecit, hanc poenam exigente hominis culpa, ob quam idem rebus in ejus gratiam usumque productis, longe turpior evaserat, ita tamen ut simul statueret, hominem ad pristinum candorem per illas reducere. Nae ille omni laude dignus est, qui per muta animantia homines ratione praeditos corrigere studuit, admonens, ut sibi ab eorum imitatione inposterum caverent. Etenim quum, uti scriptum est, hominem non puderet, bestiis & jumentis comparem fieri, in istis suam ipsi deformitatem plane dispiciendam obtulit, ut inde intelligeret, quo-

[illegible]

[illegible]

quomodo extincta illa prioris formæ elegantia, in tantam turpitudinem devenisset, ipsum sui pudere inciperet, criminisque sui gravitate increpitus agnosceret, cui tandem similis evasisset; tum verò sua damna fleret, & amissam quæreret venustatem.

Esto autem pluribus simul commorantibus unum speculum sufficiat, Adæ plura dedit, ut qui non unam contraxerat maculam, neque omnes liceret ad unum speculum examinare & extergere. Homines itaque ad bestiarum contemplationem deduxit, jussitque in istis, quales ipsi essent explorare. O admirandam Opificis nostri sapientiam, qui in mutis animantibus nostram nobis imaginem contemplandam objecit! Animo quidem propriam formam videre licet, corpori sine speculo non licet. Ergo postquam propriam corporum conditionem animus induit, ut jam in se ipse se cernere non posset, Deus magno consilio bestias eidem in speculum transformavit, ut in eis suam fœditatem identidem respectaret; providitque homini, ut bestiarum, quas ipse castigare soleret, nunquam non obvio conspectu moneretur, ne illarum vitia in se traduceret. Disceret proinde cavere Luporum rapacitatem, ferarum sævitiem, neve serpentum sibilos, aut scorpionum silentium imitaretur, ut socios in secreto mordere assuesceret, aut hebetata proprio vitio mentis acie assimilaret Equum & Mulum, quibus non est intellectus, aut canum rabidorum more furibundus suum invaderet Conditorem. Talis Herodes fuit, quem Dominus vulpem appellavit: suum ille cubile perpetuo incesto polluebat, legem proculcabat, & Nazaræum homo turpissimus occiderat, instigante femina, quam sui similem uxorem duxerat, necnon puella, amborum signata typo. Harum conspiratione in æstu intemperantissimæ perpotationis venerandus Propheta cæsus occubuit.

SERMO XXXV.

[illegible]

Divinam Scripturam perinde atq; naturam Disceptatores perverterunt: imitantur externos domestici, qui suis sibi disceptationibus perniciem captant, damnaque sua suis argumentis exaggerant. Externi dum varios naturæ cursus & exitus observant, offenduntur, domestici legentes scripturas anxii hærent & perturbantur. Quæso, mihi, Domine, tribue utrorumque vitium declinare, dum hanc, te annuente, peroro causam.

causam. Consonat illud: *In principio creavit Deus &c.* huic *In principio erat Verbum &c.* Moses Joanni: ambo literatos malitiose tractantes Divina sugillant. Joannes Deum ad humanæ vitæ ærumnas & perpessiones se suamet sponte demittentem proponit: Moses naturam doloribus miseriisque subjectam describit, & audientes admonet similem cavere pœnam. Uterque in ipso narrationis exordio proprii argumenti dignitatem exponit. Lauda Purum, qui ore puro puros fontes nobis aperuit.

Ex iis ergo, quæ improbi homines de Creatoris Filio, deque ejus in terras descensu, & humili ærumnosissimæ vitæ tenore scripta legebant, concluserunt, eum esse Creaturam. Sic fontem miscuerunt, mox, quæstione resumta, aquam, quam ipsimet pedibus turbaverant, hauserunt. Et quamquam doctrina, de qua disceptabant, illimis & limpida foret, limum ex nitidissimo fonte biberunt. Oro, Domine, miserare voluntatis nostræ conditionem, quæ, aquam nisi prius turbaverit, potare recusat. O fontem opido admirandum, qui ad dexteram lævamque suas dispensat aquas, clarus idem ac turbidus, puris quidem, & ab ejus potu puritatem haurire studentibus nitidus & illimis: impuris autem limosus ac lutulentus. Qualis esse solet cibus, jucundissimus quidem sanis corporibus, ægrotantibus idem ingratissimus: talis est veritas, turbulentis & seditiosis proposita minime sapit, nec secus, quam suavis esca palato corrupto saporem mutat. Tu, Domine, quæso, nostros curato languores, ut confirmata valetudine, præclara, quæ de te narrantur, æquis auribus excipiamus.

Considerabant Ethnici rerum naturam ubique confusam & perturbatam (Adamus mali tanti causa fuit) videbant ob concessam homini potestatem eligendi, quod vellet, aucta sine fine delicta, & hinc natas horribiles calamitates, commeritas a delinquentibus pœnas, justa Dei severitate exigente. Credidere fatui, naturam a suamet conditione malam & inordinatam, nec porrò admodùm dissimili opinione imbuti Nostrates, Domini existimationem deterere ausi sunt; humanam ipsius naturam contemplantes, in humili ejus habitu aspectuque graviter offenderunt: natam inde confusionem Diabolus auxit, & utramque sectam mirifice illusit. Callidum veteratorem tu, Domine, increpito, ne nos, ut olim sui Samsonem hostes, traducat. Quum ipsimet fluenta turbassent, inde scatebram lutulentam esse colle-

A B C D E F

A collegerunt. Nos verò primam profluentis originem petendam esse statuamus: ex ipsorum palato fluenta traxere saporem. Si quem cepit natura reatum, hunc certe totum Adamus dedit. Assumtum Corpus Christum egentem fecit. Naturæ bona detrivit Adamus, Christi gloriam caro obscuravit. Merito jure laudandus est Dominus naturæ, quæ si ignominiam suscepit & gloriam, utrinque sui Conditoris B laudes celebrandi argumenta captavit.

Joannes, qui aquam in suo fonte potavit, quum iterum compotoribus ipsam prælibaret, ardore divino inflammatus, in illas erupit voces. *Deus erat Verbum*, *&* *hoc erat apud Deum*. Moses, qui primus naturæ origines prodidit, hoc etiam adnotavit: Deum, quum universum a se factum circumspiceret, omnes & sin- C gulas ejus partes collaudasse. Natura impura non est, & divina Scriptura etiam purissima. Ohe rerum Perturbatores hucusque litigasse sat est, absistite. Oro, Domine, discordias limpidissimum fontem permiscentes, componito. Discite, naturam ab ordinatissima sua constitutione nostro deflexisse vitio, divinæque Scripturæ splendori offecisse nobis inditam disceptandi libidinem: atque inde perturbatum sim- D plicem gregem, dum ovibus potum poscentibus pro aquis confusas voces haurire compellimus, de natura scitantibus, hanc a suamet conditione malam esse renunciamus, Divinam Scripturam postulantibus, interpolatam obtrudimus. Ad pristinam, quæso, puritatem, Domine, fluenta reducito, quæ pertubatores corruperunt.

Prævidit Ezechiel hunc disceptandi E pruritum, publicæ tranquillitatis pestem, hanc sententiarum ac opinionum dissensionem omnis Ordinis perturbatricem, & ambas propriis coloribus expressit, autores indicavit malos Pastores. *Oves*, inquit, *pascuis pascebantur*, *quæ conculcaverant plantæ vestræ*, *&* *revertentes biberunt aquas*, *quas turbaverant pedes vestri*. Audis voces, opera vides hominum superborum, qui Orbem susquedeque miscuerunt, plurimæ agen- F dæ Deo sunt gratiæ, quod ante natos disceptatores fontes Apostolis purissimi fluxerunt. Et nunc oro, Domine, aquaria, quæ turbulenta fecerunt Pastores, ab omni impura admistione libera, ut deinceps gregi tuo purus ad haustum decurrat liquor; sed & meam, quæso, inscitiam vindica a sapientibus, qui vehementer intra suas opiniones desipuere. Hi sane si tuam noscerent majestatem, perscrutari neutiquam auderent, & si naturam & scripturam consule-

34. 18.

ſulerent, ab utraque utriuſque Dominum ediſcerent: hunc rebus ſenſui obviis, natura docet, apertiſque & explicatis verbis ſcriptura renunciat. Te, Domine, laudamus, qui ex altera corporibus victum miniſtras; ex altera animis vitam impertis. Præſta, quæſo, nobis, Paſtorum ſpectatæ puritatis operâ potare aquam ex rivulis ab ipſo tuarum ſcripturarum capite acceſſitis & ductis.

SERMO XXXVI.

SErvos laborantes curaturus deſcendit Dei Filius, dolens morbos per longas invaluiſſe moras, atque medicos non paucos ad faciendam ægris medicinam miſſos, affectiones quidem curaſſe leviores, graviores autem, velut deſperata curatione, deſeruiſſe. Gratias, quas poſſumus maximas, agimus ei, qui dedit, ut talem Medicum haberemus. Quoniam verò hunc ægri cernere non poterant, mutuatum ab ovibus amictum ſibi accomodavit. Continuò grex omnis ad eum confluxit, nec enim quaſi extraneum faſtidire poterat, cujus veſtes ovem olebant. At lupi ſagaciores etiam latentem extimuerunt, & quia veſtem mutaverat, ipſam, quam induerat, ſciderunt, ſimul ejus gloriam publicarunt: Quamquam, ipſis etiam invitis, occultæ Majeſtatis fulgor inter involucra & integumenta emicabat.

Hujus temporis Paſtores dum reputant, quot contumelias & opprobria pro ovibus ſuis bonus Paſtor pertulerit, velut hauſto mero ebrii nihil præter primatum inter paſtores in eo diſcernere potuerunt; quin & Agricolæ, qui illum tandem in crucem egerunt, vineæ hæredem & Dominum crediderunt, præterea nihil in eo ſuſpexerunt, quod ipſum a vulgo diſtingueret. Paſtorum turba unum de grege agnum putarunt, eo quod paſchalem agnum ipſe ſe feciſſet. Caſum vides uberrimis complorandum lacrymis: Hem ſummi Opificis Filius, cujus & nos opera ſumus, a ſuis creaturis vocabulis traducitur non ſuis, quaſi vero hoc ille præmium commeritus fuiſſet, quod ſuis eos nominibus decorare voluiſſet.

Siccine homo ex luto fictus figuli naturam quoniam mutare non poteras, nomen mutaſti? nimirum ſic lanæ colorem mutare ſoles. Cave, ne auguſtum Filii nomen cum creaturarum vocabulis componas. Ille te a mutis animantibus diſtinxit, vide, ne tu ipſum cum creaturis con-

A confundas. Servilis conditio liberi arbitrii poteſtatem tibi non ſuſtulit, noli rerum Dominum jugo, quod tibi natura impoſuit, ſubmittere, qui cunctis aſſeruit libertatem .

Narra ſi potes , quid ipſe perpeſſus fueris, vel quos exhauſeris labores, comparabiles cruciatibus, quos ille pro te ſuſtinuit, tales autem ſunt, ut quot, & quales fuerint, qui definiat, nemo ſit. Graviſſima B utique ille pro te paſſus eſt, quid tu pro illo ? At ſi tibi non libuit de eo benemereri, male certe non licuit. Monſtra rogum, in quem pro illo cremandus conjectus fueris : atqui tuæ contumaciæ fumus ad ipſum uſque pervenit.

Ille, qui eſt , inſiſtit, ne unus in tres dividatur Deus : mitte vocabula & naturam ejus oſtendito ; hæc nempe C oculos etiam ſcitantibus ſufficit. Lapidis natura , & ſimiles diviſionem ſuſcipiunt , ſecus ignis , individuus hic eſt : ſenſus rem nobis certam facit. Sunt plurima , quæ vocabulo conveniunt , naturâ diſcrepant , quare inepte producis dividuis ac individuis commune nomen . Unum eſt , quidquid eſt & unum dicitur , ut puta unum corpus , perſona una; unum eſt , & numerum componit . D Atqui ſi dicis unum, quia hoc individuum eſt , vehementer erras. Aquæ natura utique una eſt, individua non eſt & diviſionem ſuſcipit, uti mutationem natura frugum & ſeminum. Ad eum, qui eſt , cognoſcendum nullus reſtat aditus, ſi nulla patet ad ejus naturam explorandam via ; quam certe nobis non aperit ejuſdem unitatis notitia , nec hoc ſolo indicio inveſtigare poſſumus rem ab omni ſenſu in- E telligentiaque remotam .

Gemini proponuntur ignes ad hoc aurum examinandum , fides & ratiocinium ; vel enim credere debes veritati dicenti, vel ratiocinando diſcere , quid Deus ſit: diſceptationibus certe non indiget nec utitur veritatis alumnorum fides : aliam nos inire viam ſuadet temerarius quidam veterator, ratiocinationum videlicet & argu- F mentationum. Fac ut hunc capias , captumque pelago merſum piſcibus prædam dato, ut quæſtionibus tandem aliquando totus abſiſtat. Sed ante inſiſtito , ut tibi expediat rationem explorandi naturam nunquam non exiſtentem , quid ea ſit & qualis, & ubi moretur ? Utrum Unigenitus explicabilis ſit ab exiſtentibus rebus, aut iſtæ a non exiſtentibus, terram conſulito, ſpinis obſitam proſcindito ſemel & iterum , veritatem, quam ipſa non ſentit, te docebit .

SERMO XXXVII.

Is. 30. 28. FRænum erroris, quod Efajas narrat, noftris inductum maxillis, dolum defignat, quo a Diabolo circumventi homines, in pecudum ftuporem degenerarunt. Plurimæ idcirco ei agendæ funt gratiæ, qui veritatis luce nubem errorum diffipavit. Et verò quum fimiles mutis animantibus evafiffemus, defcendit Deus, nobifque fimilem fe fecit, ut nos ad fuam imaginem denuo reformaret. O Deum omni laude digniffimum! animadvertin' quo ex loco ejus nos pietas extraxerit, & ad quale extulerit honoris dignitatifque faftigium? At homo quum in honore effet, non intellexit, beneficium non agnovit, auctorem offendit. Ifrael impinguatus eft & recalcitravit, rebellavit, accepta beneficia primùm celavit, deinde etiam abjecit. O vix confolabilem dolorem!

Ps. 48. 13. Deutr. 32. 15.

Sapientes eramus & ingenui, Diabolus nos efferavit. Aratoris jugum jungit disjunctos, Dæmon jugum invenit, quo fidei unitate conjunctos divideret, difceptationibus implicuit, & feparavit: per anfractus & falebras ad ardua & prærupta incitavit: femitam fepfit, hinc criminum montibus, inde quæftionum rupibus, viæ minaciter fuperimpendentibus: ergo per falebrofas exilitates, & horrendas crepidines, ubi fexcentis oculis opus fuiffet, curfabant, certantes, quis primus fequentibus veftigium faceret, & focios ad exitium anteiret. Tuæ, oro, clementiæ fræno turbatam rem noftram ad ordinem reducito; totus oculus es, nobis expedi viam, per quam, fuperata locorum difficultate, in tuta ac plana evadamus. Homines fumus conditione, & culpa noftra infirmi, tuis indigemus auxiliis: noftra item mens & ratio occultis implicita erroribus, petit ad ordinem tuo judicio revocari. Aquila quoque pennas fuis fubmittit pullis, mifericordiæ tuæ, Domine, precor, alas nobis accomoda, quibus fubvecti, terram ac aërem miferorum & egentium domicilia prætervolantes, ad repofitos nobis thefauros adproperemus, Spiritus fancti afpirante gratia. Noftram, precor, tuere fidem ab ea, quæ fides non eft, noftram, oro, cuftodi fcientiam ab ea, quæ fcientia non eft; & ifta quidem vocabulis congruunt, fignificatione difcrepant. Videte, fratres, ne congruentia nominum vos fallat incautos.

Fictos adoravere Deos Ethnici, verum

A rum nos colimus Deum: Piis invidit Diabolus, errores disseminavit, ut sine Deo perinde fierent novissimi atque primi, qui saxa colebant. Inanes formavit Deos in ipsis & ex ipsis rebus factis artificum industria; simili astu similes Deos ex ipsa, & in ipsa scriptura disceptantium malitia sanctæ fidei desertoribus conflavit Diabolus, utrisque artem tradidit, & illi quidem digito mutum simulacrum finxere, & B isti digito & calamo errorem exararunt, quando hominum digitis divini digiti tabulas scribentis similitudinem Diabolus affectabat. Quemadmodum autem nominum unitatem quæsivit, quando simulacra Deos appellavit; sic ne quis ab errore discerneret veritatem, hanc ille perfecte imitari studuit; habebat, qui aquæ cultum prædicabat, alium induxit, ut ignem C Deum sibi faceret, atque alium, ut Lunam adoraret, istis occurrit alius objecitque magni Solis, quod ipse colebat, numen. Ethnicorum sectis similes hoc tempore eruperunt hæreses: qualis quippe fuit illorum arrogantia, talis & nostra est, & idem pugnandi ardor, & cupido vincendi. Ohe satis est, nugari absistite garruli Sophistæ, obstruantur ora, stupeant labia: est modò, quod animus admiretur; D quod ipsi sensus & cuncta corporis membra exhorreant, id est generatio Filii Dei.

Heus tu lingua procax, districtum ferrum vaginæ redde te tuæ; quisquis de facundia se jactat, nec ipsum usque pudet, tandiu garriisse? nil mirum, insana disceptandi libido linguam acuit, aciem retundat sacrum Filii Dei silentium. Arcum os tuum puta, cave, ne hunc instruas velut in ictum incumbens sagittarius, perti- E mescito Spiritum sanctum tibi minaciter superimminentem, hic velut concitatus turbo librata spicula in librantem retorquebit. Murum ferire paras adamantinum, qualem se vidisse Propheta narrat; *Ezech. 43.* jacula si in eum contorseris, non illa scopum trajicient, sed retorta conficient jacientem. Currentem Figuli rotam considera, inde ad mentis tuæ discursus cogitationem advertito, illa lutum attollit, F hæc Filium Dei deprimit, si modò hunc deprimere vis ulla valet. Ingratus es, si adversus eum rebellas, qui de humo finxit te mente & ratione præditum. Conticuere vasa figuli, vociferantur adversus bonum artificem, quæ ipse formavit & extulit, fictilia. Partem minimam quæstionum, quæ de illo disputantur, montem esse crede arduum & inaccessum. Cave, ne te quispiam per ambages ac tormenta verborum

borum aliò abſtrahat. Duo tibi, ſi quid de illo noſſe cupis, proponuntur teſtes, Terra, Cælum, utrobique quàm longa, quàmque lata patent oberrandi ſpatia!

Tuos, Domine, fines nemo prætergreſſus eſt, nemo immenſam altitudinem ſuperavit; Natura tua ingenita, Patriſque tui ſinus inexpugnabile ſeptum tibi componunt; nec ullus cuipiam datur ad te aditus, aut ulla facultas tractandi arcanum ignem, citraque illum continet ſe quiſque, ſibique ab acceſſu cavet, quamvis ingreſſum nec mœnia nec propugnacula prohibeant. Quis enim tam ſtupidus ſit, ut non vereatur pertentare naturam nullo unquam tempore non exiſtentem, omniumque terribilium terribiliſſimam? Curſum fluviorum ſiſtit mare, Scrutatorum temeritatem frænat Filii Dei generatio.

SERMO XXXVIII.

TUA nos, Domine, caritas allicit, & recreat, dum deſides increpat: excutit & excitat, peccantes coërcet & arguit, peccata diſſimulat, quaſi non videat, nec ſubtrahit diſciplinam, ut corrigat; ſcilicet qui omnia cernit, omnibus ubique prodeſſe cupit. At quis ille fuit, qui otium & ſilentium ſuaſit? quid? num mutis animantibus nos ſimiles facere cogitavit? Imo quis ille fuit, qui garrulitatem interdixit, ne loquendi facultate male abuteremur, malorumque ſpirituum imitaremur maledicentiam?

Quum Diſceptantium ſecta forum occupaſſet, hinc ſilentium, velut renunciata cum fœnore forte ceſſit, inde illa magis in dies florere cœpit, noveque diſciplinæ improborum hominum favore non modicas collegit opes. Tum verò violenta proſiliit, & bellum nobis ante ab Ethnicis motum & jam extinctum, reſuſcitavit. Æraria ſua novis inſtitutis implevit, inſtruxit fictis interpretationibus apothecas ſuas: quotquot novitatis eſca prolectavit ac traxit, ſuâ imbuit diſciplinâ, ſuaſitque, divinorum arcanorum clauſtra repoſcere, quod dum conantur ſtulti negotiatores, fœnus cum ſorte perdiderunt.

Diabolum dimiſit hoſtem impius Sectarius, & contra ſuos populares intendit arma, ab adverſario excæcatus, ſe ipſe confodit, ipſe ſe proſtravit. Tu, Domine, nobis fœnerato lucem, qua præeunte gentiles noſtros diſcernamus: prohibe malum, ne dextera ſecum ipſa pugnet, quæ contra ſiniſtram tela parabat: neve malos, Domine, oderimus, quandoquidem unum modò malum odiſti, errorem, occultam peſtem,

[illegible]

A pestem, hunc tu veritatis ferro resectum & procul abjectum, atram velut caliginem dissipasti. Loquendi tacendique distincta momenta, justisque librata ponderibus, nobis tradidisti, monens utrumque ad exemplaria tua exigere atque dividere. Sic natura docet, justum gemina suspendere lance: ergo silentio & sermone cum ordine & judicio utendum, utrique sua dispensentur spatia. Sermonem diem, silentium noctem arbitremur: B auris siquidem & lingua congruam quietem reposcunt. Quare non inepte comparabis institutum de veritate sermonem diei, nocti silentium, & honestam a labore cessationem tranquillo ac suavi somno.

Operarii ad vineam conducti hanc, velut arvum nobis commissum, diligenter excolamus: caritatis semina jaciamus, sic C requiem metemus. Id modò satagendum, ut Domino pacis manipulos deferamus, ejus spei respondentes. Adest sanctus Spiritus paratus flatu suo ventilare frumentum, paleas dispergere, dissipare pulverem, triticum, excussis zizaniis, in horreum beatæ vitæ recondere. Tu verò discito laudare Bonum, qui nobis definiit tempus loquendi, subjecitque tempus tacendi. Benedicito Iusto, qui alia loca dedit, in D quibus disputare fas esset, designavit alia, in quibus tacere jussit; ipse nempe nos cuncta docet. Quemadmodum nec totum Orbem nostris passibus metiri nos voluit, sed certos limites vagantibus fixit, nec item omnia tranare maria, aut oculis omnem Solis haurire lucem.

Quæ, quum ita sint, jure mireris, ut humana ratio sibi subjicere contendat omnem illam immensam, infinitam amplitu- E dinem; quamquam nec fortè deest, qui ejus immensitatem neget, Mundoque minorem esse nugetur. Et sane si quæ nobis concessa sunt, nec absolutè nec perfectè nostræ potestati subsunt, quænam nobis relicta videatur facultas illam Unigeniti occultissimam generationem persequendi? Lex ab ejus accessu quoslibet prohibens, in omne ævum durabit, nec talis est, qua- F lis illa fuit, quæ ad modicum tempus populum a clivo montis Sinai coërcuit.

Divinæ lucis hæres dici protoplastus ambivit, terræ colonus factus est. Ozias, dum sacerdotalem honorem quærit, valetudinem amisit, leprâ, fœdissimo morbo correptus. Mirum sane si quis claustra recludere tentat, quorum seræ sunt, taciturnitas & silentium, muri ignis & horrenda supplicia, septa ploratus & fletus ac stridor dentium. Erit ne aliquis, qui inexpu-

expugnabiles muros ſubeat, unde ſibi horribilia impendere mala præſagit? Quicumque muros ſuffodit, mœnia & propugnacula quatit, quæſtum ſperavit, noſtra nos, fratres, damna captamus. Confitebor tibi, Domine, quoniam ab arcanorum diſquiſitione & inutili otio abſtinere me juſſiſti, ſecreta ſunt, tractatores ſuos ad ſummam inopiam redegerunt. Quin ergo ea, quæ mihi manifeſta patere voluiſti, ad mea debita exſolvenda conferam, plenoque ore te laudem?

SERMO XXXIX.

ENimverò, etſi qui Dominum non norunt, vel qui egerunt in Crucem, ipſum traducunt quaſi mortali parente ſatum, ſtat tamen certa veritas, eundem Deum eſſe, cujus majeſtas omnes indagantium conatus eluſit. Quæ res etſi minime obſcura, clariſſimè patuit, poſtquam Sophiſtas ejus originem temere ſcrutantes excepêre Martyres, ipſum unicè amantes, qui profuſi ſanguinis teſtimonio Filium Dei ex Deo natum publicarunt. Cenſen' eos, qui ſic delirant, animadvertiſſe, omnes priſcarum ſuperſtitionum patronos nobis contradicentibus conticuiſſe? ut jam vix occurrat, qui palam pennas explicare audeat, aut ſuas in foro garrire nugas. Profectò ſi omnes filii lucis, ſepoſitis ſimultatibus, in unum convenirent ſenſum, ut concordiæ vis ſumma eſt, omnem errorum caliginem diſſiparent.

Norunt eruditi, natas aliquando inter Ethnicos de religione diſcordias, nullos tamen in Orbe motus excitaſſe, nec quempiam ejuſmodi diſſenſionibus, quaſi publicis calamitatibus indoluiſſe. Planè contrarium nobis accidit, exortâ quippè inter nos, quæ hodie quoque agitatur de Filio Dei, quæſtione, fremuêre Imperatores, populique, ac promiſcuum vulgus tumultuare cœperunt. Externi noſtra cernentes diſſidia, riſêre religionem, arbitrati, eam in præſenti conflictu dignitatem ſuam tueri non poſſe, ſed in ipſo diſcrimine deprehenſuram non ſine rubore, vanum fuiſſe ſuum de victoria triumphum. Videbant nimirum illam a ſuiſmet profeſſoribus perturbari & in varias ſectas diſcerpi, contentionum ſcilicet æſtu abreptos haudquaquam attendiſſe, divinæ naturæ excellentiam noſtris eſſe ſenſibus inacceſſam: proptereaque doctiſſimos viros, qui in ejus indaginem ſe merſerant, per cæca vada perpetuo errore vagari. Si quid enunciari potuit, potuit utique fuſiùs & uberiùs diſputari; perinde etiam facilè perveſtigari, diſquiri

[illegible]

A disquiri & explanari. Lingua rebus, quas eloqui potest, affinis est, easque perinde explicare nec ipsi difficile esse debet. At arcana, quæ nec dicere valemus, eadem nec cogitando pervestigare, invenire, & exponere possumus: restat, ut quæstionem silentio dirimamus; nec enim ea disputare concessum est, cum quibus ob illorum obscuritatem nullam mens affinitatem habet. Cæterum si nulla tibi ratio occurrit, B unde credas, Deum esse Patrem, habet ipse, unde te convincat impudentem. Et si quidem illum adhuc investigare pergas, non modò tibi difficile & arduum erit, eum credere Genitorem, sed nec utrùm existat certum erit. Atqui si saperes, neque disputares, qua ille ratione Pater sit, cui omnes subsunt rationes. Nec enim uno in loco Divinitas admirabilis est, sed ubique & undique; quare si humanæ ratio- C nis vim superant seminum grana, & liquidorum guttæ, generisve cujuslibet oleræ (in minimis quippe maxima est, ut omnem vincat admirationem) ac si ejus in humani foetus formatione motus ignotus latet, cuinam patere putes prolem ex ejus utero genitam?

SERMO XL.

[illegible]

D

Lucerna mundi Sol est, notissimum astrum, nobis tamen ignotum, quanto minus notus sit homo, nedum Deus. Suam Sol lucem non antecessit, nec enim unquam Sol sine luce fuit, a Sole secunda lux est, uti tertius calor: ambo Solem sequuntur, neutrum æquat. Solis Orbem intuere, prima statim occurrit for- E ma; respecta iterum & contemplare Solem orientem, hìc alteram deprehendes, nempe lucem, ac tertiam, calorem. Tria hæc simul examina & diligenter expende, quomodo se invicem assimilent, nec tamen similia sunt, in unum coalescunt corpus, distincta tamen sunt, primæ duæ formæ sibi mutuò cohærent, distinctæ tamen sunt, tertia utrique immixta ab utraque discrepat. Sol itaque, lux, & calor forma triplex F triforme corpus componunt; omnes citra contentionem sibi invicem consentiunt, & sociantur: concorporantur, nec tamen confunduntur, permiscentur, nec se mutuò impediunt, mutuò se premunt, nec tamen comprimunt, solutæ sunt, nec vagantur. Quod de Sole dixi, idem de igne dictum accipe. Facessant hinc ergo litigiosi & pertinaces; res est perspicua & evidens: res habes tres, una est; unam vides, tres sunt; commissas quidem nec tamen

men inſeparabiles; diſcretas, nec tamen diſtractas; unum corpus coagmentant; quod mireris & ſtupeas: hominem contemplare perindè ut Solem tribus compactum formis, mortalem quidem & moriturum, rediturum tamen aliquando ad vitam, tum verò plenè cumulatèque perficiendum. Quamquam natura Solis una eſt, & ſingularis, in ea tamen, ut dixi, tres coëunt formæ ſibi naturali nexu cohærentes, abſque confuſione permiſtæ, & ſine diſtractione diſtinctæ, altera alteri inſidet integra, & ſuis abſoluta numeris, citra tamen propriæ rationis detrimentum: una & communis eſt omnium claritas, conſtant tamen ſuæ ſingulis proprietates. Naturam vides opidò mirabilem, quæ ſine conjuge ſuum produxit fœtum, ſe cogit in unum, ſe explicat in tria.

Similem ſi quis ineptè neget in igne formarum numerum, quis ejus errorem probet, aut laudet ſtultitiam, aut non vituperet pertinaciam, qui rem oculis ſubjectam ſe minime aſpicere affirmet? res quippe in propatulo eſt, tres in igne formas reperiri minime quidem ſejunctas, diſcretas tamen, & alteram quidem ſplendere ac terrere, alteram latere, vi tamen præditam maxima, tertiam lætam atque tranquillam. Videmus primam ſe totam in ſe retruſam, alteram ſponte corpora permeantem, tertiam neceſſario fluxu diffuſam; inditæ igni facultates nec imperant nec ſerviunt, altera alteri obſequitur, hunc ſcilicet conſenſum & ordinem natura dedit.

Terna audiuntur in igne nomina, ſuum unumquodque tuetur locum, ſuos ſingula exercent actus. Vocabulis res reſpondent tres unum componentes principium, ignis ſubſtantia mirabilis, calor ab iſta diſcretus, & lux ſuo utrumque nitore colluſtrans; omnes uni inſident principio, & in eadem ſede concordiſſimè morantur. Ignis ſubſtantiam miramur, quod ſibi ſimilem progenerat, nec tamen minuitur; conſtat ubique ſibi; communicato calore non alget, calor ab eo diſtinctus ab eodem nunquam avulſus, ab ipſo profluens nunquam ſeparabilis, omnia largè liberaliterque penetrat: involat in panem & cum aqua permiſcetur, quidquid invaſerit, totum totus occupat. Divini Spiritus in igne figuram agnoſcito, permiſcetur aquis, ut eas ad expiationem elevet, pani ſe infundit, ut in hoſtiam ſacrificii transferat. Quumque videatur in cunctis adeſſe totus, mirum quàm longè ab iis remotus abeſt. Nec enim unquam fieri poteſt, ut divinæ Trinitatis abſolutam imaginem in rebus

[illegible]

A rebus factis habeamus. Cæterùm ſi quis modò propoſitam de Trinitate quæſtionem huc referat, quomodo qui unus eſt, idem ſit trinus; & qua ratione divinæ Perſonæ tres mutuâ ſecum invicem inſeſſione communicent; vel rurſus, quomodo calor ignis ab igne diſtinctus, ab ipſo dividuus non ſit? ineptè iſta diſquiruntur; tu id unum modó interim habeto, naturam, quam tribus communem Perſonis amando didicimus indivi- B duam, diſceptando dividere non debemus. Opidò quantum nos addecet tres, quas dixi perſonas, unum Deum ſimpliciter credere amando, unum modò divinum teſtimonium attendentes, & nihil extra iſtud diſquirentes. Quid enim? exigendum ne ſit ab illa Trinitate, ut nos fugientes ſequatur, atque per ſe ipſa nos doceat, divinas Perſonas nulla in re eſſe diſſimiles: C reliquas quidem naturas aliquam diſſimilitudinem & diſcrimen admittere, divinam ſubſtantiam nullum? Quis verò dicat, quantum illa cæteris diſſimilis ſit, ac præſtet, quam omnium optimam & præſtantiſſimam eſſe nullus negat?

SERMO XLI.

[illegible]

D Vidiſtin' unquam Corvos non cælibes, aut coëuntes Veſpas? Apes certe ſine conjuge pariunt, vermibus ulcera neglecta ſcatent, erumpunt è nubibus micantia fulgura, & de ſilice mirabilis lux; ſtagna gravidata vapore Solis progignunt reptilia, ad retundendam, credo, objecto cælibum partu, fidei hoſtium proterviam, qui adhuc diſputant, quomodo in prima rerum origine aquæ beſtias natan- E tes procrearint: ſed & quis illa miranda non miretur, talpas ſub terra ſpirare, neque ſuperaggerata humo ſuffocari, piſces agere ſub aquis, atque intra materni uteri anguſtias fœtus? Qua, cedo, vi agitur ferrum, quum nullo ab extra movente, Magnetem petit? Reperiri præterea compertum eſt quaſdam naturas, quæ vim ignis impunè ferant, ſunt rurſus ſexcentæ aliæ rerum ſpecies, lapidum, plantarum & ſtirpium, nec verò paucio- F res diverſorum miſtorum virtutes, quarum qualitates nemo hactenus deprehendit, aut deprehenſas expoſuit.

Jam ut cætera prætercam, cælibum ſola fœcunditas, quæ Philoſophorum ingenia fatigat, luditque operam arcana naturæ ſcrutantium, nos ſatis ſuperque convincit, nihil attentandum circa divinam generationem ſummi Opificis, qui iſta reſque omnes reperit, & adminiſtrat. Nec proinde illius perquirendam eſſe ratio-

rationem, aut locum, neque petendas causas, aut pervestigandum tempus. Compertissimum quidem est, odorem existere, colorem, saporem, ac tametsi cadant sub sensum, ob suam tamen subtilitatem tactui minime subjiciuntur; singuli nimirum cum proprio sensu aliquam habent affinitatem, odor namque olfactu percipitur, & palato sapor; at qualis sensus altissimæ Majestatis affinis esse potest, ut ex specie rerum cognatarum huic impressa ad cognoscendam illius excellentiam manuducamur. Qui nec affinitate nec genere nobis conjunctus est, hunc pervestigare cuinam liceat, cuive fas sit discutere? nihilominus, quia hoc illi placuit, suam nobis naturam manifestavit, ut qualis ipsa sit pernosceremus. Rursus quia voluit, minorem se fecit, ad nos se demisit suique notitiam nobis indulsit, Filium suum nobis cognatum fecit, & Spiritum suum nobis infudit. Sic nos amavit, sic nobis amorem suum testari voluit.

Quum suam Balaamus Asinam repentè præter exemplum loquentem audisset, prodigium utique præsens vidit, oculis tamen objectam suis rem opidò admirandam tacitus præteriit, atque jumento perinde ac si huic mentem natura dedisset, facti sui rationem reddere instituit. Talis vecordia Scribarum fuit, qui restitutum cæco homini visum quum negare non possent, de sabbato & luto quæstionem moverunt. Hæc si disciplinam amas, ad profectum tuum dicta cape; sin contendere & disceptare magis placet, ad tuam correctionem dicenda fuerunt; vel ad confusionem, si frontem exuisti. Interim tamen carnem tuam repete, explora, ejusque erubesce sinus, sordium conceptacula: si arcana scrutari libet, ejusmodi cloacas tibi relictas puta, velut insanæ libidinis fræna.

Quoniam verò phantasiæ sua sæpe Diabolus objicit spectra, disceptari posset, quomodo, si nobis ille affinis non est, ipsi tamen extraneum non sit habere motus, & irreptiones nostris imaginationibus cognatas, imo & menti atque rationi, quæ utique pars nostri sublimis & nobilissima est. Quod si Dæmon noster inimicus ratione præditus non est, quomodo ratiocinationibus & argumentis mentem nostram implicat & fallit? Oro te, Domine, cujuslibet naturæ repertor & rector, cujus substantia cuilibet menti recondita latet, prohibe malum, ne naturam tuam rebus à te

A te factis similem mihi fingam. Si quis autem alius quispiam ipsum hoc molitur ad illaqueandas mentes, temerè in hæc retia incurrentes, Evangelium, speculum videlicet admirabile proponitur, in isto divinæ Personæ tres in una consistentes natura sine ambiguitate discernuntur, uti sine disceptatione illarum nomine Baptismus ab Apostolis celebrari consuevit. Iterum obsecro, Domine, ne committas, B ut vestigatio tua Baptismum meum inutilem mihi reddat: non enim desunt, qui captiosis quæstionibus suscepti Baptismi vim effectumque sibi abstulerunt. Cæterum si qui nova imbuti disciplina, innovatos se esse credunt, novo perinde Baptismo se indigere intelligant: quòd si Baptismum iterare recusant, satis declarant, nihil novi sibi compertum esse, indeque statuisse sibi C in pristina sententia persistendum.

SERMO XLII.

Quis ille qui arcana divina cogitatione conclusit, clauso velut stagno tumentes pelagi fluctus? Atqui si menti laboranti disceptare molestum est, an non grave magis sit, aciem intendere in scopum luce præditum vehementissima? D Nemo profectò ægris incumbentem sensibus ferre potest vim illius Numinis, cujus generationis ordo indagantium sagacitatem prætervolat, Spiritum videre nostris non congruit pupillis, nec ejus speciem intueri datur. Quid ergo? censen', illum a quopiam disceptando apprehendendum, qui a tota rerum universitate omninò secretus, a nobis remotissimus est. Audistin' homi- E nem, admoto prunis ardentibus ore, ignis explorasse saporem, aut ejus fulgorem primoribus labiis gustasse? Disce, fili, ignis quidem calorem gustu minime discerni, vim tamen sentiri in præparatione ciborum, & hinc atque ex aliis ejus effectis constare, quam opidò commodus sit nobis ignis, & utilis. Qualem vides ignem, talem quadamtenus Divinitatem imaginare; quare si hanc pernoscere cupis, eam F in suis benefactis donisque considera: secus durum tibi, multique laboris opus moliris, si quidem ipsam in seipsa perscrutari obstinas.

Sol positam in speculari vase aquam verberans, fervidum, quod mireris, generat in frigido elemento ignem, sobolem sibi similem, fœtus, ut vides, sine scissione excluditur, Solis radius non opacatur aquis, & istæ minime finduntur, partus purus est & sine labe editus. Aurum plane unum est, flos trinus,

trinus, unus lapis, trinus est ignis in se uno continens calorem & lucem, & fluens a luce jubar, tres sunt & una res, in unam coëuntes naturam. Plura nostris parallela mysteriis creaturæ repræsentant; quare, sepositis contentionibus, qualem observavimus in plerisque rebus adumbratum, hunc Deum disce trinum. Nec enim in divinis Personis hunc nos ordinem, numerumve nostro arbitratu instituimus; earum natura, qualem descripsimus trinam, talis est, nec rationem assequimur, cur talis sit, qualis verè est: istuc autem inquirere ineptum est. Quis neget, trinum esse ignem, quando id affirmantibus nemo dissentit, aut litem movet, sed bene & verè dictum omnes approbant? Rursus miraris ignem per aquas meantem, conceptum in Sole, intraque solares radios reconditum, iterum stupes uterum unde funditur, inscrutabilem; nec verò sine causa stupes, miraculum certè est mirabilis elementi generatio, quod tibi disputare volenti silentium imperat, fugitque cogitantem: omnem nimirum mentis perspicacitatem præterfluit.

Si pomum nunquam gustasti, etsi tactu, & odoratu, visuque explores, de ejus natura adhuc dubius hæres, & quandiu tibi tuo palato saporem experiri negatur, experto credis narranti. Quandoquidem ergo Numen illud arcanum tuam superat intelligentiam, utique adhibere fidem oportet illi fructui, in quo nobis ejus virtus & vis plurimis patuit experimentis. Habes item frumenti granum, sectum diligenter examina, sique potis es cognoscere, designa sinus, in quibus occulitur radix, seges, & spica; hæc namque tria in semine, suis absoluta numeris, conduntur: rursus edissere, utrum utro origine & prima sua conditione aut posterius, aut prius, & antiquius fuerit. Quumque aliquando existere cœperint, hoc tempus definire tibi quàm difficile! intra ipsa nimirum & ab ipsis res ista transigitur.

Et quia parallelum deficit, nec perfectè rem explicat, adjice demessum triticum tritumque purgari, ut ad nostrum veniat usum. Si quis adhuc reponat, comparationem nec integrè nec usquequaque argumento respondere; tu, qui lapis, imaginare vaginam esse corpus, frugem mentem, & spicam esse animam, sic parallela congruere intelliges. Cogita hanc esse parallelorum naturam, ut extrema aliquatenus discrepent, alioquin non similia dicerentur, sed eadem, nec typus ab archetypo cerneretur. Lucem permeantem retia

[illegible]

retia umbræ aliquæ sequantur oportet. Certè Salvator ad nostrum profectum grano frumenti regnum Cælorum comparavit.

Exempla & parabolæ nec integre, nec planè rem explicant, comparationes & similitudines laborant, nec propositum assequuntur. Ideo autem in humili specie passim subsistunt, quò elata & superba ingenia castigent; nam si divinarum rerum imagines non apprehendunt, quorsum insaniunt, & summam majestatis arcem invadere pertentant? Altiores nebulis sunt nubes, & utrisque Cælum, & his supereminent superiores Orbes. Quæ suspectas editissima montium juga, excelsa non sunt, nobis talia videntur infimo in Orbe morantibus: hujusmodi imaginare parabolas esse, in quantamlibet altitudinem surgere videantur, & quam proximè ad cælestes ideas accedere, tandem comperies, eas ab istis in multis declinatas.

SERMO XLIII.

Agedum, propositaque pusilli ovi comparatione Scrutatorum proterviam refellito. Hujus in albumine reconditur forma triplex: hìc porrò urge, ut designet in tantillo liquore pulli caput, pedes alas, ac si isthæc minima scrutantem ovi candidum mergit & obruit, insta scitando, quid illud, quòd ima pelagi vada subire cogitat ipse, nec timeat inde naufragium? Quin ergo Magnum illum prædicamus, qui circa isthæc minima ab ipso facta attonitas hominum mentes hærere cogit? Nudatum vides frumenti granum, suum tamen intra se gestat amiculum. Jam istud suo deglubitum folliculo sepelivimus, negata funeris pompa, mox splendidè ac magnificè ornatum revisimus. Animadvertin' mutum cadaver intra suam humum reptasse, inde, mutata vice, hanc ab ipso contectam, ut apparatus præsens præteritæ nuditatis ignominiam obliterasse videatur; hujus scilicet honoris coronâ frumenti granum quasi sponsam natura decorat. Dum autem in segete granum conditum latet, ipsius naturam indagantes fatigat, aspicientibus admirationem movet, neutris seu disquirentibus, seu tractare volentibus obvium est; prostat tamen oculis præsens, nec ideo apparet: argumentum utrisque ministrat, quo rerum divinarum Scrutatores revincant, doceantque petulantiam dediscere. Audin' mutum granum, erubescite, clamat, clarissimam lucem, qui in tenebris licentiæ fræna laxare soletis.

Alterum adhuc tibi planta quævis explicat

plicat symbolum, tria stirps omnis intra se condit, quæ Scrutantis aciem fugiant; tria ibi unum sunt, unumque tria: quis autem intimos ejus sinus penetravit, distinxitque primum, radices, dein ex his crupturum germen, atque demum frondes & folia? istæc enim omnia hìc permista confunduntur. Sic verus Deus ne, quam sibi condidit, Ecclesia discordiæ fieret ædes, & in sectam dissidentium degeneraret, idem ipse se delineavit, quisve & qualis ipse sit illam edocuit; ille namque solus sua nobis arcana enarrare potest, quum nemini præter ipsum nota sit quæstio, quomodo, quisve ipse sit; hujusque mysterii notiones in Prophetarum atque Apostolorum oraculis literisque declaravit. Quisquis ergo illius secreta scrutatur, ipse suam mentem disceptando implicat; disputat, ne illum cognoscat, quærit, ne ipsum inveniat, quæ tenet, amittit, quæve non habet, reperit. Sic autem illum intelliget, modò non scrutetur, ut intelligat. Tu verò, qui illum credidisti, ipsum tu etiam cognovisti.

Alterutrum tibi declinandum delibera, & quidem, si ille verax est, dictis ejus adhibeto fidem, & scrutari absistito; sive te ipse seduxit; errorem quis corrigat? errantem quis revocet? cogeris utrinque, eum vera locutum credere. Quid? quod turpe est & infandum appellare Deum deceptorem: alioquin quo pacto tibi persuasum sit, ab illo veram disciplinam literis consignatam, tibique traditam fuisse? Rursum si nos ille decepit, quia invidus, quis dolum advertit? aut revelare potuit, quæ ille velata manere volebat? Plana ubique via ejus, semita recta data parvulis, disceptantibus in anfractum a se ipsa deflexit. Veritas congregat, disgregat error: in trivium incidentes parvuli, hæserunt animo varii; occurrebat via superior plena laboris, inferior altera, ardua & crebris asperata offendiculis. Tu tibi mediam eligito, hàc simpliciter incedito, hìc Patrem & Filium citra contentiones prædicato. Si devios tramites quæstionibus personare audias, viæ, quam cepisti, remotis disceptationibus, candidè purèque insistito. Vide, ne Patrem & Filium & adorandum Spiritum disquiras. Siccine etiam desipis, ut audeas modò ad inepta parallela naturam prorsus incomprehensam deducere? Ab his ergo nugis ad pium silentium te ipse recipito; enimverò quisquis illam scrutari cogitat, suis ipse se quæstionibus pessundat.

[illegible]

[illegible]

A

SERMO XLIV.

QUid & cujuſmodi ſit Deus, te docebunt, quæ ipſe ſibi aſcivit nomina, inde diſces, Deum eſſe mentem ſolutam, per ſe exiſtentem, rerum Parentem mundiqne Opificem, ingenua ſuæ naturæ virtute bonum & beneficum, juſtumque ſcelerum vindicem; tum etiam intel- B liges eſſe Patrem, ſimilemque ſibi Prolem progenerandi facultate præditum. Aurum iſtud ſacrarum literarum ignis examinat & probat. Quid habet ſtultus, quod garriat contra? Heus tu, qui tantum audes, vide, ut Dei nomina & rationes intra ejus caminos explores. Interim te, Domine, laudare pergant quicumque diſceptantium ſtrophas peroſi, ſimplici mente te confi- C tentur Deum.

Nomina Deus habet abſoluta & propria, habet etiam accommodata ac minime fixa, quæ ipſe ex incidente cauſa aſſumit, eaque ceſſante, continuò deponit; ut puta, quòd inducitur, modò facta damnaſſe propria, modò aliena ab ejus memoria defluxiſſe, tum denuò fuiſſe reſumta & recognita; quamobrem uti Deum juſtum & bonum eſſe diffiteri non D potes; ſic fateri debes, ipſum eſſe Genitorem, omniumque rerum Repertorem & Conſtitutorem. Vide, ut religioſè obſerves ejus nomina propria & rata, nam ſi vel unum abjicias, reliqua omnia tibi delabentur, & excident; nectitur nempe aliud ex alio, atque in unum collecta, portant Univerſum. Orbis noſtri columnas rectè dicis ignem, aërem & aquam, unum iſtorum ſi ſubtraxeris, terra ad nihilum E unde prodiit, recidet & occidet.

Divina nomina retexunt Judæi, nec tamen in longa nomenclationum vocabulorumque ſerie ſalutem invenire potuerunt, nimirum unum ex eo numero nomen repudiavêre, ideo etiamſi plurima retinuerunt, meritò repudiati ſunt. Porrò nomina, quæ ille populus rejecit, eadem ipſa ſunt, quæ gentes, effuſo ſinu, exce- F pêrunt, ipſiſque ſuum Baptiſmum conſecrarunt. Faceſſat itaque quiſquis ea abrogare molitur, quæ, velut foſſa & vallo ſeptos nos ab illo populo dividunt. Una modò cauſa illum populum diſperſit, quam ſi quis auferat, Jeroſolymam reſtituet: nec enim excidêre Judæi, quòd rerum divinarum arcana ſcrutari voluerunt, ſed quòd in Filium non crediderunt: examina culpam, ob quam Jeroſolyma ſubverſa eſt, & intelliges, Judæis euſque hæſu-

hæsuram, donec a nobis diffidere absistant.

At vos protervi Scrutatores istorum ruinâ moniti increpitique, resipiscite aliquando; discite rerum naturas penitùs cognoscere nemini fuisse concessum: videtis utique in uno aquæ elemento quaternas recondi rationes, alias rursus naturas simplices, atque alias duplices ac triplices, substantias scilicet duabus vel tribus præditas formis: quod si hujus ordinis rebus perspiciendis apto ingenii acumine præstare vos creditis, omnino sanè desipitis, si similem perspicacitatem vobis arrogatis ad introspiciendum Domini totius naturæ arcanum: alioquin proferte si quem habetis, qui ejus æternam existentiam assecutus fuerit, aut Filii ejus generationem investigaverit, aut utriusque excellentiam perspexerit; aut prodiderit, qui & cujusmodi ambo sint. Animadvertitis tandem Deum quibuslibet mentibus, & ubique occultum & inscrutabilem esse: & si non ipse se manifestare velit, perfectam ejus notitiam a creaturis incassum depostulari.

Quoniam verò ille suam ad te deduxit majestatem, tibique Filii sui arcanum propalavit, ohe stultus es, si hunc tibi manifestum non adoras, & ingratus es, si communicatæ notitiæ beneficium non agnoscis tanto dignatus honore. Crede dicenti, neve audeas ipsi litem circa dicta intendere, & ad hanc dirimendam judices appellare: minor es, quàm ut designare queas originem rationesque naturę nunquam non existentis & infinitæ, cujus proinde ostium silentium obsignat, atque disertissimum quemque infantem facit. Sic olim populus de illo disceptabat scitando: *Quis est hic, & cujusnam filius*? (Matth. 21. v. 10.) & qualis fuit aut futurus est ejus adventus. Virginis partus senioribus & scribis incredibilis visus est, repudiarunt Christum præsentem, ut Christum, qui nec extabat, nec unquam extiterat, ipsi sibi parerent, monstrum scilicet proprii capitis foetum. Quin ergo tuam cohibes mentem, & deinceps moechari prohibes, spurium tibi parituram Christum, legitimum ablaturam. Cave, ne temerè investigando tibi simulacra conflare assuescas, indeque futiles capitis tui conjecturas animo tuo persuadeas, vel informes tuarum ratiocinationum imagines cordi tuo transmittas: datoque operam, ut verum Dei Filium tua tibi memoria repræsentet. Scortum est vanum disceptandi studium, omniaque promiscuè disquirendi cupido meretrix est, moechatur, disceptando concipit, & parit nobis Christum, imo fictam Christi obtrudit imaginem, meramque pro Filio Dei fabulam, ut a vera religione

A gione abſtractos Ethnicis per omnia ſimiles effingat. Capitis ſui commentum expectant Judæi, Gentes vana ſuperſtitione imbutæ, Sapientum ſuorum ariolationes obſervant & venerantur.

Diabolus caveas deſeruit ſuas; atque ſuos juſſit per deſerta loca vagari; poſtquam animadvertit, ad ſuum votum foveas & laqueos minus ſuccedere, magis autem campos ad concertationes prurientibus placituros: ſic a B vera diſciplina deductus quiſque, poſt ſuperatas viarum ſalebras, mox ſuperinductis quæſtionibus, velut objectis in tranſitu vorticibus hauſtus, periit; quòd ſi inde illum extrahere contendis, cogita, ipſum in animo id verſare unum, ut te accedentem complexus, ſecum præcipitem trahat; ipſe quippè fortunæ melioris ſpe abjecta, ibi manere deliberavit.

C

SERMO XLV.

[illegible]

MEns & oculus ſe mutuò reſpectant, alter alteri fœneratur lucem. Si quod corpus vel exiguum invadat oculum, commovet & perturbat, idem ipſum menti accidit. Lucernam & codicem habes, illius lux oculum delectat, veritas hujus mentem. Lucernam igitur oculis quærito, codices menti. Mirum quantum abhorret D oculus impreſſionem incidentis cujuſvis corporis: cura indaga veri noſtram ſic ſæpe mentem diſcruciat. Et ſane ſi oculo permoleſtum eſt, ſua decuti ſede, quantò infeſtior animo ea cura videatur, quæ ſi ſemel invaſerit, neceſſe eſt, cuncta perire bona. At ſi oculum non juvat digitus ſcabens, nec enimverò animum inflammans diſceptandi cupido.

E Deum eſſe Genitorem credibile eſt magis, quam ingenitum eſſe, & principio carere. Si a ſe exiſtentem, ab alio exiſtere dicas, ipſe tecum pugnas, at exiſtentem progeneraſſe ſibi ſimilem prolem, nec inveriſimile nec abſonum eſt; quandoquidem nec difficile eſt cogitare, rem ex re fluxiſſe; at difficillimum eſt credere, ſubſtantiam aliquam ab omni æternitate fuiſſe, ſuique auctorem nullum habere F extra ſe, quæ autem extra illam, ab ipſa ſuſtineri, ejuſque numine plena eſſe; quumque nihil non impleat, cuncta tamen præterfluere. Nam ſi loco circumſcriptam dicis, ejus amplitudini derogas, naturam fingens ipſâ ampliorem: quidquid enim loco continetur, finitum eſt, ſubſtantia autem ex ſe exiſtens infinita eſt, & in amplitudinem porrigitur incomprehenſam. Atqui ſi tota non capitur loco, nec ejus partem capit mens.

Rursus si illa locum, quem suâ perspicacitate penetrat, suâ præsentiâ non occupet, ejus substantiam nihil non præcellentem minorem fingis ipsius scientiâ perspiciente omnia, ejusque proinde naturam duabus componis partibus, quarum altera alteri minime respondet; nec enim parvum & magnum sibi mutuò congruere possunt. Præterquamquod inde consequitur ab eo, quem credis scientem omnia, ignorari illas, quas fingis per immensa ea spatia vagari, substantias ingenitas, infinitas ac totidem mundos, & quæ hos constituunt, creaturas. Animadvertant in quales errorum anfractus trahantur insani Scrutatores, ut tandem aliquando statuant nobiscum sentire, faterique, unum esse per sese summum bonum, ac similem sibi generare Prolem, idemque semper integrum, semper totum, semper aptum sibique sufficiens.

Enimverò si talis non esset Deus, sed qualem fingis locorum regione circumscriptum, ipse naturæ suæ magnitudinem minime æquaret; & si sibi similem Prolem generandi facultate careret, ejus fœcunditas nec plena, nec cumulata foret; & si nihil posset creare, imbecillus diceretur. Atqui ille totus usquequaque summus est, ut eo nihil perfectius excogitari possit; generat ergo nec mutatur, creat nec laborat, sine sede sedet, & sine divitiis dives est. Ineptè fingis locum, qui illum ambiat & claudat, & falleris, si putas, mentem non infinitam potin esse ipsum inspiciendo explorare, aut assequi cogitando: magnam credis ejus essentiam, talem esse puta ejus fœcunditatem: quemadmodum ergo nec locus nec animus ejus exæquat essentiam; sic neque cogitatio eò assurgere potest, unde liceat ejus fœcunditatem cognoscere.

Vero quidem verius est, res omnes a Deo conditas fuisse, at idem etiam explicatu difficillimum, quomodo Mundus, quum non esset, è nihilo creverit, nec tu id fieri potuisse ante factum demonstrare potuisses: quum igitur ratio locum designare non possit, in quo mens conquiescat, sibique planè persuadeat, hoc non illo modo rem fuisse transactam, acquiescito fidei, eâ deducente, quæ petis summa, tenebis. Enimverò quum ejus arcani difficultatem eluctari non possis, aliam utique debes inire viam, in qua, petitis aliunde argumentis, animo tuo quietem adstruas. Idque facile assequêris, si cogites, omnium rerum Domino nihil esse difficile; ipsam, quæ te ab investigando ordine rerum creatarum cohibuit, rationem præ oculis sic habeto, ut excitatam de divina generatione quæstionem, silentio dirimendam statuas. SER-

A

SERMO XLVI.

INcrepiti discite protervi, vestras cohibere curas: pisces sui fluminis ripas radunt, nunquam præterlabuntur; nos contra pervestigandi studio abrepti, fixos salutis terminos prætererbitavimus. Evangelii Spiritus nos vehit, vehunt aquæ pisces, divinæ scripturæ sapientes: B intra istas salus conditur, extra imminet certum exitium. Quisquis, fili, locum aëre vacuum quærit, vitam odit; vivere non potest, cui spiritus, quo cuncta vivunt, præcluditur. Admonemur à simili: non licere aditus pertentare a nostra intelligentia remotos: Spiritus, qui te animat, trinus & unus est, ac si te ab illo disceptandi libido in devios anfractus C abstraxerit, verendum est, ne inde exspirans halitus inopinum rapiat, & frustra clamitantem interimat.

Fatuus quidam nostram stomachatus disciplinam, undenam, aiebat, Deo accidit habere Filium? nam si Deus verus idem & Pater est, talem fecit vel voluntas vel necessitas: si voluntas, quem generavit, Deus non est; si necessitas, vim passus est liber suique arbiter De- D us. Ohe malignus es, cui livent oculi, quòd videant fœcunditate gaudere Bonum: scilicet Deo invides, quia invidus non est. Quin ista facessis, & curas, quod idem à te jure reposcit? petit Pater, ut Filium ab ipso promanare credas, quo istuc approbat, ipse suum tuetur nomen, ut res vocabulo respondeat, secus improbando, idem cum suo nomine E pugnaret, Filiique proinde nomen nec proprium nec ratum foret. Apage talia, Patris nomen divina fide tenemus, & Filii vocabulum non fictum, non ascititium est, sed verum & proprium, testatur hoc Pater. Age nunc vera esse fatere quæ audis, quid etiam hæres, illo clamante, teque ad ista credenda ciente? Cogita divinam fidem hìc pro dictorum veritate oppositam pignori.

F Thamar cogitans, quam difficile foret objectum sibi crimen diluere, quo se innocentem probaret, testes assumsit res dudum à Juda pignori ob incestum oppositas, hisque instructa documentis, ad causam dicendam accessit. Muti testes ei causam egregiè perorarunt. Jam quid agas ipse in tua causa, ex præsenti facto disce. Delatus apud Patrem, hujus testimonium in codice scriptum penes te habes, non enim alius quispiam, ipsemet nimirum clamavit

 quæ

quæ audis. Porrò ne qua tibi ambigendi ratio maneret, Mosi & Eliæ silentium indictum fuit, quin & ille, qui eum in flumine lavit perinde ac si illum ignoraret, cessit locum Patri, ut quod verum erat, de illo testaretur. Cæterum si fidem huic testimonio præstitam tibi verterit in crimen, idem qui dedit, sua ipsi verba repone, eo clamore divisit Cælum, & litem diremit.

Porrò si quis hujusmodi testimonium refellere tentet, contraque objiciat: homines pariter filios a Deo fuisse appellatos, refellentem refellet idem, qui docuit ex humo hominem fuisse decerptum, indicavitque servilem esse Angelorum conditionem: Filium autem ex se genitum disertè proclamavit Filium suum, suumque pariter Spiritum, Spiritum sanctum nuncupavit; sic ille omnia discrevit, detersâque omni ambiguitate in nostro corde reposuit. Prudens autem mortales homines filios appellavit suos, quando ipsorum corpora plane arguebant, unde eorum natura prodiisset. Filios, inquam, appellavit, quò sciremus, nos Angelis fuisse sociatos. Quum autem istorum natura nostram præcelleret, nusquam disertè filii Dei dicuntur; impropriam quippè appellationem propriæ naturæ excellentia ambiguam fecisset.

Terrenum dicito Adamum, dictum nemo damnat; Gabrielem perinde cælitem appella, modò trium naturam tacitus prætereas: si quis scitetur, perscriptum tibi memento: ad cognoscendas naturas summas infimas esse duces, nusquam tamen tibi commissum trium perscrutari substantiam. Quum ipse mente minime valeas, arbitrii, qua polles potestate, tibi ipse vim acito, conversoque ab inutili disquisitione studio, sequere Deum: quæ ille te docet, cave examines, utrùm probanda sint, quamquam ex tua approbatione nihil illi accedit, ut amplè & magnificè illius dicta laudaveris. Quum autem dicenti plenam te fidem habere protestatus fueris, simul ejus benignitatem adora, quòd dictorum suorum auctoritatem ad terrenas aures deduxerit: obstupesce Deum eò usque luto indulsisse, ut illud suo animaret flatu, concessâque arbitrii potestate cælitibus æquaret: & insuper dilectum Filium suum pro illo tradiderit, statueritque sui in ipsum amoris testem. At verò luto fictus eodem homo, quando eum sui Conditoris suspicere bonitatem oportebat, quòd ipsum ad tantam gloriam provexisset (quamquam & hoc ipsum admirari, & silere, quota pars officii fuisset) quæstionum suarum ineptiis, Opificem suum summo honore dignum, vilem reddidit. Pluri-

A [illegible]

B [illegible]

C [illegible]

D [illegible]

E [illegible]

F [illegible]

[illegible]

A Plurimi dicti sunt Dii, unus est omnium Deus: sunt multi patres, unus est verus Pater, & multi spiritus, unus est vitæ auctor Spiritus: Filii Patrisque nomina sunt ascititia, quæ nobis singulari Dei benignitate communicata simul nos docent, unum esse verum Patrem, Filiumque ab ipso genitum perinde verum & unum.

B

SERMO XLVII.

ARtificum opificia, Doctorum syntagmata, Aratorum Textorumque juga, & Seplasiariorum compositiones, Aurificum torques & monilia, Arithmeticorum calculi, & supputationes sunt humani ingenii inventa, Geometrarum item gnomones, & libellæ, agrorum dimensiones & librationes aquarum: atque horum quidem examen peritis difficile non est, C difficillimum indoctis & idiotis. Quid nunc? si indocti doctorum judices idonei non sunt, quamvis angusto ab istis dirimantur freto ob doctrinæ prærogativam, quem, censes, tenebunt locum sapientes quique, sapientissimo rerum Architecto compositi? sed & o quantum desipere eos oportet, qui sua se credunt perspicacitate assecuturos summi Conditoris naturam & fœcun- D ditatem!

Nemo sanè non miretur talium homuncionum stultitiam: si cogitet qualem nacti sunt mentem, bardam videlicet & infirmam, adeo ut nec suis potuerint symbolis adumbrare pulchritudinem ejus, qui verè pulcher est, aut ejus explicare fœcunditatem, qui certè sterilis non est, ambæ profectò Scrutatores attonitos reli- E querunt. Et verò si longa indagine ad rerum conditarum cubilia pervenire non licuit, quam procul ab adytis supremi Numinis rejectos putas ejusdem Scrutatores? Nostra intra rerum nobis præsentium brevissimum orbem mora satis ostendit, humanæ mentis aciem incassum conari, dum se porrigere contendit ad Unigeniti originem, cujus Genitor ubique & supra omnia reconditus latet. Nemo itaque il- F lam attinget, nec enim potest, quantumlibet mentem intelligentiamque suam explicet, nec ejus locum inveniet, nec amplitudinem comprehendet; ergo, mutata velificatione, contemplare Mundi ordinem & pulchritudinem, & obstupesce: Conditoris autem naturam omnium præstantissimam excellentissimamque investigare absistito.

Ah video, inanis gloriæ cupido istiusmodi pruritum accendit tibi, homo materiâ cretus vilissimâ, & opido quàm miserâ,

ferâ, quin intueris tuam in acie ignominiam; hanc scilicet tuus tibi adversarius improperat, tuque tibi objicere debuisti. Facile deprehendes, contentionis causam esse superbiam, modò tibi Prophetarum, ac Justorum, & Apostolorum modestiam proponas: Hi certe arcanorum vitiosam disquisitionem fugerunt. Quid autem? Num illos deterruit inscitia. Si id cogitas, impudentem pudefaciet Moses; is nempe in literis eruditus totam Ægyptiorum sapientiam exhausit: quamquam Divina scribere orsus, profanam abjecit literaturam, & simplici stylo, & vulgari sermone vera, quæ didicerat, literis mandavit.

Simili Daniel institutus disciplina, eam Babylone sapientiam adeptus est, cui pares non habuit urbs regia, quos opponeret adversarios. Convenere Sapientes Chaldæi bene multi, conticuere victi, constititque palam, istos in nullo literarum genere ei esse comparabiles. Cæterum doctus ipse ad Mysteriorum thesaurum nullum alijs patere aditum, nisi suppliciter petentibus, petiit, & clavem interpretationum accepit. Nemo inter Justos majori sciendi cupiditate flagravit, postquam verò intellexit, divina, quæ quærebat responsa, abdita esse & obsignata, silentio os ipse suum obsignavit, ne quid ultra requireret: quamquam postea popularium suorum precibus victus, curam, quam deposuerat, resumsit, discretè tamen & modestè, quocircà propriæ conditionis memor, homo humana exquisivit, divina maluit revereri, quàm discutere.

At verò homo lutum propriæ concretionis immemor, ima reliquit, summa sibi indaganda arripuit; sed si originis suæ ignarus est, qua spe quove exitu alienam persequitur? Næ ille suæ conditionis limites præterlapsus est, indeque vanæ curiositati fræna laxavit. Attendat igitur merumque digerat, ac se mortalem esse demum agnoscat, tum verò intelliget, quàm opidò utile sibi sit silentium, intraque suæ conditionis limites subsistere.

Danielem iterum contemplare: Vir divino Spiritu plenus, Angelos de rebus fere obviis simpliciter interrogat: homines autem nec mentis compotes suæ Mysteria inprimis arcana & abstrusa disquirunt, atque de his inter se disceptantes, se mutuo sciscitantur, & docent. Sed & Moses pectus habens mente divina confertum, rerum gestarum insuper fama clarus timide percontatur Deum de suo nomine tetragrammato יהוה: Nos vero stipites Mosi utique nullatenus comparabiles, nec dubitamus adhuc secretiora ejus adyta scru-

A scrutando pervadere. Altiore profectò quàm Scrutatores mente præditus Apostolus, Urbem Græcorum matrem aliquando ingressus, Græcis Græcanicæ sapientiæ scita produxit, se ista minime ignorare docens, postquam autem victi victori arma cesserunt, veritatem coram exposuit; at illi porrectam medicinam, nauseante velut stomacho, repulerunt; fastidium peperit morbus disceptandi inveteratus, quo tùm etiam laborabant.

B Hic modò tantisper sistito Contentiosorum pugnam spectaturus, accidit rem nescio quam, ipsis in Gymnasio garrientibus offerri, cujus qualitates oculis alioquin expositas, quum discernere adhuc nequiverint, modò, uti vides, inter se contendunt, pugnant & vociferantur; sic inepti disceptatores rei patentis & conspicuæ indagine fatigati succubuerunt. Homines jamverò tales qua rate putas, divinorum arcanorum pelagus trajecturos? C At perge porrò, & sicubi offendas hominum conventum summam pacem, summam concordiam habere, illuc quæstionem quampiam introducito, assidensque coram, quasi spectator otiosus opperire exitum. Eccum repente, mutatâ rerum facie, cernes modestos effervescere stomacho, efferari, & furere; pacis modò amantes tumultuare, nec modò perturbari animo, D sed & socios ad contentiones & pugnas concitare. Quod si contingat illic quempiam disceptantium in conflictu victum succumbere, audies statim occlamitare simul omnes, & vociferari. Disceptandi libido suo plurimos fumo occæcavit.

SERMO XLVIII.

E TUum, Domine, peto auxilium: Dilecto tuo sensus pande meos; ipse namque solus potis est, digna te de te narrare. Quisquis (nisi ab illo doctus fuerit, quis ipse sis) te sibi inventum persuasit, vehementer fallitur. Cunctis recte credentibus tria nomina impressa sunt, quæ tamen nemo investigare, nemo aliquando assequi potuit. Nostris, oro, Domine, mentibus præpandito lumen, quo præeunte F populus noster, amotis dissidiis, tibi laudem tribuat & gratiam. Ut omnia nostra nobis detur discutere & comprehendere, certè Numen, cui cuncta parent, ignotum nobis usque manebit. Profectò si sacrum ignem haberemus, quo identidem nascentes controversias uti metalla nobis explorare liceret, versuta isthæc ingenia suis nos nunquam ludificarent strophis. Mens & ratio nostra imperitam manum assimilat, ad exarandas literas ineptissima est, nisi

nisi priùs artem a Magistro didicerit. Nunc verò plurimi rationis ductum deserentes, passim errant, nec tamen se errare animadvertunt, quia, ut modo ajebam, illo igne caremus, quo omnia examinare deberemus. Hujusmodi certe habito examine, ex nostris & in nostris intelligeremus, unum esse Deum, nosque ipsos pernosceremus. Interea dum res nostra in hisce versatur angustiis, nostram conditionem a Dei nunciis addiscamus; hanc illi nobis propositâ oculi comparatione declarant, qui quum nequeat actus suos explicare, ut puta colores discernere, inditæ facultati supplementum a lumine mutuatur; hoc itaque præsidio quum indigeremus, Deus lucem nobis providit, Codicem adhuc desiderabamus, hunc etiam nobis conscripsit, lucem ministravit, ut conspicua cerneremus, Codicem, ut abdita disceremus; idque ordinatissime præstitit, ut primùm per objectas rerum cælestium species nos erudiret, deinde per legem; ejus itaque lux & lex lucernam nobis instruxit, quæ vocali lumine doceret, legis deducente lumine, certum ad veritatem sperare aditum: Naturam præterea habemus ducem ac magistram. Quisquis hanc disciplinam non deserit, juxta captum ac studium eruditur; rejicitur inter ineruditos & indoctos quisquis illam neglexit. Compara rationes amborum, & assentire dicenti, hujusmodi notæ homines, ex quo animum ad discendum appellere recusant, meritò censeri sua voluntate seductos errare.

Rusticum hominem ac rudem accusare iniquum est, si tabulam pingere, aut fingere statuam rogatus, recuset. Atqui jure ac merito argues recusantem, si artem discere jussus, contemsit. Hoc ex capite reus quisque justè plectitur, non item ex illo, nam qui culpæ argui non potuit, absolvi debet; quamquam nec ex eo capite, ex quo suam innocentiam probabat, absolvendus fuit, qui in ipso eodem capite se culpâ plenè purgare non potuit. Ades, piscem tenes, suis reddito aquis, finito, ut quò tulit impetus, feratur; nempe pro te ille dimicat, dumque proprio labore sua damna petit, ignarus te coronat. In hoc parallelo inspice ineptum Scrutatorem, & quemvis a recta disciplina errantem, suis utrumque confossum telis: disce ridendam amborum stultitiam, pisci similes sunt, qui hamo, quem traxit, trahitur & capitur. Piscis, cui per freta vagari modò concessisti, Mare proprium sui generis domicilium fastidiens, quòd ejus fundum non cerneret, cogitavit

[illegible]

A vit in vicinum aërem involare, inde Cælum exploraturus; ſcilicet in regione non ſuâ ſe vitâ etiam molliore potiturum ſperabat, hujuſmodi ſpe inflatus, hàc illàc diſcurſare cœpit, ſeſeque identidem toto corpore in altum vibrare, inſultare aëri vicino. Ecce autem emiſſus turbo, inopinum corripit, fruſtràque reluctantem repellit, rejicit in ſuas aquas, ac mergit: ſtolidum animal utpotè in aquis procreatum credidit, ſimile ubique ſe nacturum B domicilium, etſi a natali flumine moneretur, ne peregrina cubilia quæreret, neve piſcis addictus aquis, thalamos ac gynæcea appeteret. Similem hìc relege locorum diſtantiam, nos a ſuperis dividere, nec minus noſtras diſceptationes ab illis diſſidere, proinde nec altiora petenda, ſi forte detur inde naturas illorum ac proprietates cognoſcere.

C Evangelium Gehon fluvio adumbratum eſt, exundavit, irrigavit univerſum Orbem; rurſus ejus diſciplinæ fluenta deſcripſit copiâ aquarum Euphrates. Phiſon vocabuli etymologia monebat abſiſtendum nobis ab ejuſdem arcanorum inveſtigatione. Declat (Tigris) proprii nominis notatione præſagire viſus eſt, Evangelii inſtitutis vitiorum noſtrorum ſordes elutum iri. Nunc itaque unum modo reſtat, ut ſacris aquis ex- D piati, per Chriſti præcepta nobis certum ad Paradiſum aſcenſum inſtruamus; nec enim decet, piſces ſibi conſtitutos tranſilire fines.

[illegible]

SERMO XLIX.

[illegible]

E QUantâ putas morum innocentiâ floruiſſe Noëmum, qui cunctis ætatis ſuæ mortalibus compoſitus, neminem invenit parem? Univerſum Genus humanum divina æquitas appendit in ſtatera, unus Noë juſti ponderis menſuram implevit, pudicitiâ ornatus. Cataclyſmus hauſit omnes, in quibus ſtatera defectum notavit; Arca virum pudicum ac venerabilem in ſublime extulit. Quanta laude dignum dices Deum, qui talem ho- F minem amavit? ſuo Noë magiſtratu duo diſtinxit tempora, totidemque ſignavit figuras, præteritum concluſit, inchoavit præſens; inter duas medius ætates duo myſteria adumbravit, prioris ætatis gentem dimiſit, noviſſimam ejus ſobolem vocavit; vetulam progeniem mortuam funeravit, novellam pubeſcentem aluit & inſtituit. Laus hæc fuit ſummi Rectoris, qui ad hanc gloriam Noëmum evexit.

Orbe sub aquis proprium interitum ingemiscente, Domini navis oberrabat mare; solvit ab ortu Solis, ad occasum applicuit, super austrum explicuit pennas, & Aquilonem emensa est, super pelagum volitavit, continenti præsagivit suam, antequam nasceretur, nativitatem, sobolisque suæ numerum, & ad omnes Mundi plagas propagationem. Qui talia audis mirare & lauda Mundi Reparatorem. Suo illa cursu vexillum sui Tutoris descripsit; sui videlicet gubernatoris Crucem, sui gubernaculum naucleri; hunc scilicet prænunciabat venturum, & Ecclesiam ab ipso in aquis ædificandam, ac triplicis nominis virtute habitatores ejus ab interitu vindicandos, sed & a Spiritu sancto per Noëmicam columbam adumbrato, sacrum ejus Chrisma, nostræque salutis Sacramentum administranda fore. Gratiam Servatoris agnosce. Nostræ itaque Ecclesiæ Mysteria in veteris Instrumenti libris habes: vides ejusdem in Noëmica Arca figuram: omnia mirificè congruunt, mutuòque sibi astruunt fidem: quemadmodum itaque Arcæ thalami, serenato Cælo, vacuati fuerunt; ita figuræ in Scripturis expressæ, rerum adumbratarum præsentiâ inutiles evaserunt. Christus namque suo adventu finem attulit legis ceremoniis; & Arcæ symbola adimplevit erectum ab ipso Ecclesiæ ædificium. Tui, Domine, adventûs hæc laus magna fuit.

En sentio mihi cogitanti Salvatoris Mare labare mentem, quare beatum te, Noëme, dicam, quoniam etsi tua Navis inter undas fluctuaret, tibi nihilominus animus constitit immotus, sibique præsens. Obsecro, Domine, Fides, quam profiteor puram, mihi sit ipsa ratis; quandoquidem video, plurimos arcanorum tuorum pelagum temerè ingressos, ejus vorticibus repente haustos, periisse. Patrem tuum, quàm justum est, laudare!

A [Syriac text, illegible]

B [Syriac text, illegible]

C [Syriac text, illegible]

D [Syriac text, illegible]

E [Syriac text, illegible]

SERMO L.

Genitus, qui cum Genitore fuit ante omne ævum, cuncta præterlabitur tempora: numeri, horæ, momenta, nomina sunt ejus ævo posteriora, nec enim nisi per ipsum constituta, & ordinata fuerunt. Inutili labore se fatigat, quisquis disquirit, qualis ille sit, & inani spe luditur, quisquis ejus ætatem invenire conatur, aut audet disceptare, quorsum in lucem prodie-

F [Syriac text, illegible]

A prodierit ? aut quam a sua origine nactus fuerit figuram, & quem modo locum obtineat ? At tu hujus Filii Patrem contemplare & collauda. De Unigenito dicere sapiens quisque rogatus negabit, quum tacere malit, quando nec externam ejus gloriam vel ipse, vel alius quispiam narrare sufficiat. Stultus est, qui circa subjectum hujusmodi sibi silentium non imperat, nec cogitat, quòd si Filium com- B prehensum dicit, Genitoris amplitudini detrahit, quodve si fructum inscrutabilem esse negat, Arbori aream definit, quum ambo sibi invicem mutuòque insideant. Sic a te per te in Patrem tuum omnis honor reciprocatur, & recipitur.

Petulans & insanus est, qui petit intra suæ mentis exiguos sinus concipere disputationem infinitam: omnem supervolat C rationem assumtus de Genito ac Genitore sermo; quum Mundus ab utroque conditus, magnitudine sua nostram intelligentiam præterbitat. Restat, ut credas, fieri non posse, ut propositas de Creatore quæstiones creatura solvat, adeo infra illum cuncta jacent; hunc dicimus summum & supremum rerum Dominum humano generi admirandum, & sanctè pièque colendum.

D Quid ergo de Filio exquirere non absistimus? quid Parentem ejus non admiramur & obstupescimus? ut operosum non sit, credere Filium ex omni æternitate genitum; generationis tamen modum intelligere & exponere difficultatem nobis objicit insuperabilem. Rursus idem Mysterium utcumque apprehendere non magni laboris est, at idem investigando invenire, ne- E gotium est enimvero, quod omnium mortalium operam lusit, adeo nullum hucusque reperire licuit interpretem, ad hoc arcanum detegendum satis idoneum, etsi Filium & Patrem omnes suspicere & admirari debeamus, pioque silentio venerari; Patrem quidem quia Filium misit, & Filium quia ipsi venire placuit.

Interea dum Increduli de Filii Dei generatione altercantur, singularem in nos F Dei benevolentiam nemo non admiretur; suo ille spiritu, limum ex quo crevimus, animavit, & pulverem nostrum mente ac ratione instruxit: Filium suum misit in terras, hominis naturam induit, cæloque invexit, quòd quum Diabolus ægrè ferret, doleretque, lutum ad eam pervenisse altitudinem dignitatis & gloriæ, homines quæstionibus & disceptationibus implicuit, & inde in sectas divisit. Quisquis hos laqueos evasit, gratiam Mediatoris agnoscat. Et

nunc obſecro, Domine, Diaboli furorem infringito, quoniam ſine cauſa felicitatem olim Adamo invidit, & nunc ejus ſobolis ſplendore torquetur, utrique impoſuit, perſuaſitque, bonum eſſe perire. Omnes ſimili arte decepit ætates, noſtram etiam, ut vix aliam magis, ſimplices ſuperbiâ inflavit, & riſit arrogantes; inebriavit, & traduxit temulentos; tumultum commovit, & tumultuantes irriſit. Tantorum malorum auctorem qui nobis ſuſtulit, a nobis quantopere colendus erit, quibus ornandus laudibus?

Mirum ſane quî fiat, ut Anima ſuam non erubeſcat ſtultitiam, quòd quum Diabolum hoſpitem aliquando habeat, non ſentiat præſentem: non illum certe vident oculi, non tangunt manus, quantum ille guſtui ingratus ſit, palatum nunquam expertum eſt, odoratum non afficit, ſi fortè nares ejus etiam nidorem olfacerent, cruori nimirum libenter incumbit. Tu vero laudem & gloriam ei tribuere memento, qui hoſtem his pejora molientem cohibet. Et quoniam Anima nec ſibi intimum Dæmonem ſentit, aut aliquando in ejus ſinum reptavit, imo nec ab illo oppugnata, oppugnantem advertit, aut ſibi aſſidentem, vel etiam inſidentem, ſenſibus diſcernit: reliquum eſt, fratres, ut mentis noſtræ ſtuporem reputantes, doleamus, nos nihilominus in eam aliquando veniſſe audaciam, ut in Creatoris noſtri Filium incurſare non dubitaremus. Averte, Domine, a nobis hoc malum, & præſta, ut cum rebus omnibus in tuas laudes perpetuo conſpiremus.

SERMO LI.

QUis hominem dabit, qui ſe tibi ſat memorem gratumque probet, poſtquam ad iſthæc infima deduxiſti Majeſtatem tuam, tuamque magnificentiam ad extremam demiſiſti humilitatem? ad conditionem mortalium vitâ ipſe præditus immortali deſcendiſti, & nullius indigens, omniumque dives opum, egentibus infimæ ſortis te ſociaſti, ſubmiſiſti ſervili jugo cervicem ſummus ac ſupremus rerum Dominus. Quem te eſſe dicam, quiſquis hanc non laudas bonitatem? Attamen nec in hoc ſtatu auſit quiſquam oculos intendere in tuam Divinitatem, quæ nec tunc occulta eſſe deſiit, poſtquam aſpectabilem ſe fecit, & reducto aliquatenus velo, ſe oſtendit, atque in omnium oculis verſata eſt: quin & manibus lictorum apprehendi non abnuit majeſtas, cujus nutum tremiſcit Orbis; hoc

A hoc ſcilicet pretio tibi ſtetit hominem eſſe factum. Quiſquis illum, qui te miſit, non magnificat, iniquus eſt.

Nemo profectò non horreat horribile ſpectaculum; ut poſtquam tuus in carne adventus atque nativitas innotuerunt, adhuc tuus iſte proceſſus ignotus lateat, ut quiſquis petulans Scrutator hunc indagare aggreſſus eſt, confeſtim velut ad ſcopulos, impacta navi, nudus B cœperit hùc illùc vagari. Hem audio dicentem, carnem dumtaxat a te fuiſſe ſuſceptam, animam non item; alium docentem, unà cum corpore animam etiam fuiſſe aſſumtam, animam, ait, non animum vel mentem; quoſdam effutientes, cælum te aſcendiſſe, concretumq; cæleſti materiâ corpus tibi accomodaſſe. Nos verò tuam in carne nativitatem veram, & verè laudabilem præ- C dicamus. Quare tuum, precor, ori meo apprimito ſignum, ut ſileat, quæ fari non licet. Hem arcana, quorum claram notitiam nobis indulſiſti, ſapientiſſimos quoſque fatigarunt, adeo ut nec tuam ex Maria originem comprehendere potuerint, qui autem id ſibi ineptiſſime arrogarunt in varias diverſaſque ſciſſi ſententias, etiam nodum, quem ſolvere non poterant, ſciderunt. Atqui ſi homines humana, & quæ D ſibi tecum communia habent, aſſequi non potuerunt, quis ille homo, qui divinam tuam originem ſibi comprehenſam jactet? iniquus eſt, æquos nos eſſe decet, ut Genitori tuo laudem & gloriam tribuamus.

Materiam noſtris fidibus tua præſcribat lex, nefanda fari impium eſt, tua id pietas a nobis avertat. Tuam generationem revolvere nequeunt carmina, gracili E modulata plectro: quando nec Angelis ſupremi ordinis datur ejuſmodi arcanum tibiis perſequi grandibus & incorporeis. Incomprehenſæ naturæ hæc laus eſt. Linguam, oro, meam in calamum verte, futuram in poſterum gloriæ tuæ inſtrumentum: tuus, obſecro, digitus, quæ tua benignitas eſt, meum tractet calamum, ſcribat ſermones fructum allaturos, quantum nulla res prætereà: ductu ſcribentis deſtitutus ca- F lamus, literas nunquam formavit. Cohibe os meum, ne ad inutiles ſtrophas delabatur, moderare linguam, ne quid loquatur extra te profanum; ea ſcilicet eſt diſciplinæ tuæ dignitas. Neve audeat compellare te nomine alio ab eo, quo te tuus appellavit Pater. Te ſuum dixit Filium ad Jordanis ripas, extra te neminem. Et ubi tu quoque baptiſmum ſuſcepiſti, hunc tuæ humanæ naturæ divina Trinitas miniſtravit, Pater voce propria, Filius poteſtate, ſuo Spiritus illapſu

psu; obumbrationis tuæ gratiam nos quoque tibi gratamur. Audeat quispiam modò negare tria nomina, quorum illapsu sacrum olim ministerium in Jordane peractum est? Sed nec dubitabile est, nominibus, quibus tui Corporis baptismus perfectus est, reliqua hodie corpora baptizari: & quamvis plurima sint summi & supremi rerum Moderatoris nomina, nos tamen per distinctam Patris & Filii & Spiritus invocationem baptizati sumus. Idcirco nos decet tuam laudare & amplificare majestatem.

Pictorem miraris, & rogitas, cur Equum pingere rogatus, bestiæ caput & præcipua membra, quæ cæteroquin exprimere in promtu erat, panico terrore consternatus, prætermiserit? bene sane miraris. At vos literis ceterà eruditos quis insanire non credat? qui quum nihil Unigenito de ingenita magnitudine detrahere possetis, vestris tricis illum facere minimum cogitastis, quumque idem uni dumtaxat comparabilis sit, vulgo similem finxistis. Filium regis nostri revereamur, oro, nostrisque celebremus hymnis.

Quis subtili in æthere semitam vidit, qualem avis in aëre describit, & hominem levi aura in sublime vectum illàc discurrere? flatus nimirum panditur, simul vectori suo pandit viam, simul admonet, ne ab illa latum, ut ajunt, unguem discedat, ne illico è vita discedere cogatur. Monitus monitori habeto gratiam. Sic, oro, mihi, Domine, ferto opem, & præsta, ut cum pavore ac timore incedam, caveamque sanctæ disciplinæ transilire fines. Veritas, quam a te didici, clara est, plana ingenuè credentibus; ingeniis salebrosa tortuosis: simplices & expediti feliciter viam decurrunt; docti ac eruditi rectam perosi, in salebras quæstionum impingunt. Dominum orate, ut relevet lapsos, simul laudate reducentem errantes.

Ex ipsis vocabulis rerum naturas discimus, nomenclationes servi & Filii utriusque conditionem secernunt; servi quippe vocabulum Filio non convenit, Filiique nomen, servis hunc accensendum non esse clamat; sic vocabula citra lites & contentiones veritatem declarant. Quisquis hanc didicit, tuam, Domine, laudet sapientiam. Quamobrem severè nobis redarguendi sunt Novatores: fides mea, dicito, perfecta est, mea gemma fucum abhorret, nec ab arte tua nitorem sperat, luce sua nitet; quin & si aurificis ferro violetur, a cælestis regis diademate rejici-

[illegible]

A rejicitur. Tui, Domine, regni ſpes nos ſuſtentat, & ad dicendas laudes tuas invitat.

[illegible]

SERMO LII.

[illegible]

A Deo diſcimus quid ſit Deus; ſuis ille nimirum nominibus ſe manifeſtat, ex his intelligimus, illum eſſe ſanctè juſtum, verè bonum, atque ingenuæ B naturæ ſuæ virtute ſummum. Quin ergo credimus, illum ſibi ſimilem generaſſe ſobolem, quum ipſe ſe dixerit Patrem? Parentis nomen ſatis declarat ipſum eſſe genitorem; fœcunditatis quippe vocabulum prolem indicat genitam; ſcilicet quem unius Filii Genitorem natura facit, multorum fecit Patrem caritas, ut laudaretur C bonitas. Deum jure dicimus Dominum, adſtantes cernimus ſervos; regem teſtantur opes & potentia, & Creatorem prædicat è nihilo cretus Mundus. Et quia verè Pater eſt, dicimus, verum generaſſe Filium; ſi autem Patris nomen proprium eſſe negas, ipſique affictum & accomodatum fingis, quod tamen vel cogitare nefas eſt, & crimen ultimo plectendum ſupplicio, ſi hoc, inquam, fingis, D cæteras huic ſynonymas voces ad tuendum poſitum ſolvis. Sed abſit: verax Deus eſt & verus, cui omne convenit nomen & vera laus. Equidem non putabam, homini cuipiam ſano perſuaſum iri, ut Deum diceret Patrem, quem crederet, nullam generaſſe prolem; vocabulum proinde Genitoris ſibi non ſuo jure uſurpaſſe. Suum porrò veritas retinet ſaporem, ejus licet ſale abutentes, deſipere videamus. Rur- E ſus nec venit in mentem, quempiam ad eam inſaniam redactum iri, ut nomen refigeret, quo noſter conſtat baptiſmus & noſtra expiantur peccata. Nos autem inſtitutam a te, Domine, purgationem peccatorum fatemur, & inde tibi magnopere gratamur.

Hæc tene, hæc loquere, hominis opus extra hominem fieri, intra hominem vo- F cem, Dei opus homo eſt, nec enim a ſe ipſe fieri potuit, Dei Verbum Filius ejus eſt, nec tamen vocale verbum id eſt, ut liceat de rebus quibuſcumque dici: Verbum eſt, quod noſtris verbis inexplicabile eſt. Idcirco tuam, Domine, occultam majeſtatem nos capere non poſſe fatemur, nec ideo laudare abſiſtimus. Quid etiam deliras garrule ſophiſta? ſi Patrem non piget, hunc ſuum fateri Filium, nec ſuum Filius veretur appellare Patrem, quem tu teſta-

testaris Deum, quin facessis hinc imperite puer? quin secessum petis, communem calamitatem deploraturus, quòd quum Divinæ Personæ sociæ sint & concordes, nos adhuc tumultuamus: dumque cælum pax alta tenet, Ecclesias hucusque civile fatigat bellum? Cui pace frui datum est, te, Domine, pacis auctorem laudet.

Quisquis circa Divina deliras, quid tua garrulitate Deo decedere putas? Si clamat ipse se esse Patrem, nec piget esse, nec pudet, quis tu contra audes mussitare lutum? tun' omnium rationum exactorem ad reddendam actorum suorum rationem appellas? Tuam adversarius tuâ linguâ perdidit animam, quid hìc cunctaris? nec illam quantocyùs a latrone vindicare satagis? Nos verò quas ei referemus gratias, qui talem sustulit tyrannum? Sophista dejectus mente, se præcipitavit in aquas: duo maria Patrem & Filium tranare cogitat; & quamquam aquæ tranquillæ puræque sunt, nec quales vehunt amnes, qui frequenter vel ventis exagitati fluctuant, vel ob externarum aquarum alluvionem turbidi lutosique fluunt, ac proprium tandem repetunt colorem, & cursum: attamen si quis in altum provectus, alterutrius pelagi fundum explorare tentet, confestim rapida vertigine contortus disiectusque, dejicitur ad littus, nimirum cadaver est. Hanc petulanti Scrutatori pœnam tua, Domine, rependit Justitia, quam proinde satis laudare non possumus.

Divinorum arcanorum investigatio cuinam placere potest, quam Apostolus carcinomati comparandam censuit? Hæreticas disceptationes pestilentissimos esse fontes intelliget tandem, quisquis imprudens iis se implicuit; paulatim quippe coaluit malum, quod repente totum erupit: hujusmodi quæstionum etsi exordia quandoque jucunda, exitus tamen vix unquam non tristes & funesti fuerunt. Quamobrem illius providentiam nemo non laudare debet, qui hujusmodi scatebras, ne longiùs manarent, cohibuit & obstruxit. At tibi, sodes, quis aliquando persuasit, ut lippientes oculos in astra defigeres, quorum non ignorabas vehementissimam esse lucem, nec ullatenus penetrabilem, eorumque aspectu cælitum etiam hebetari acies. Quum aliquando Moses illos aditus rumpere, & intrò oculos inferre deliberasset, quamquam alia plane mente, quam ut illic reconditam lucem inspiceret, eòque versùs gradum aliquatenus promovisset, confestim emicans ex interiori adyto fulgor ille Scrutatorum occæcator repulit adventantem. Unius immensæ pulchritudinis

2. Tim. 2. 17.

A B C D E F

[illegible]

A tudinis tuæ, Domine, non una hæc laus eſt.

Indocilis opidòque pervicacis ingenii eum eſſe oportet, qui non acquieſcit iis, quæ ambo Teſtamenta de Patre & Filio & Spiritu docent: nullum horum trium factum uſquam affirmant, aut creatum, aut formatum; ſcilicet rerum creatarum vocabula cum illius Trinitatis arcano nullam habent habitudinem, aut affinitatem; iſtud declaravit & ſcripſit Deus, & quandoqui- B dem ipſe dixit, ejus dictis omninò fides habenda eſt. Dominus eſt, ejus dicta laudare, & revereri debemus. Cogita nunc hominem, qui ſuis præceptoribus ſe ſubjicere detrectat, temerè docens, quæ illi nunquam docuere, & jactat, ſe illis ſapientiorem: ut ſuperbus hic ſit, illum certe inſanire dices, qui Dei dicto reclamat. O hominem plane ſtupidum! quis tu, quove di- C cis te doctiorem? illo nempe ſine cujus munere nemo ſapit: aut jactas, te eo potentiorem, qui omne redemit humanum genus? aut quempiam dicis in divinorum arcanorum interpretatione Spiritui ſancto comparabilem? Nos verò, quæ a te, Domine, didicimus, credimus & laudamus.

Quid habent contrariæ partis defenſores quod adhuc reponant? quidquid D enim vel levi ſuſpicione falſi veram diſciplinam perſtringere potuit, veritas prævertit ſic, ut alterutrum dicendum ſit: hominem quidpiam contra effutientem, vel divina dogmata parvi pendere, & ſanctam ejuraſſe fidem; aut callidum eſſe veteratorem, cujus quæſtus ſit mentiendi impudentia: atque ut neutrum de illo ſuſpicari ſit, repellendus tamen uti imperi- E tus & idiota. Quare delirare deſinant Scrutatores, & piorum cœtui ſua reſtituatur auctoritas. Hanc tibi, Domine, victoriam acceptam cum gratiarum actione referimus. Et quoniam nil modò occurrit, quod nobis opponant garruli Sophiſtæ, ſua eis nos regeramus, nam proprios ipſis errores objeciſſe, conviciſſe erit. Ain ergo Deum ex ſe infœcundum propriam imbecillitatem occultare voluiſſe, eamque ob F rem mentitum ſe eſſe genitorem? vel ſi id negas, iiſque conſentis, qui Deo generandi virtutem aſſerunt, imò & ipſum progenuiſſe Prolem affirmant, ſibique proinde generaſſe, non ſuppoſuiſſe Filium, & idcirco neque iſtud aſſerendo fuiſſe mentitum; te teſte & parte utrâque judice vicimus: Deum videlicet dixiſſe ſe eſſe Patrem. Quid ergo nova procudimus, & alia comminiſcimur diverſa ab iis, quæ divina auctoritas ſuis literis firmavit. Ho- minum

minum audacissimorum ingenium nomina adjecit, ex quibus absurdissimarum conclusionum farraginem colligeret. Sic res est: quandiu garrire non cessas, tandiu contendere non desines. Si lites componere cupis, quæ sacris consignata literis, tibi tradita sunt, relege & his stato. Te, Domine, pacis auctorem habemus; hanc nobis tuere, precor. Da pacem, Domine, Ecclesiis tuis in diebus meis, turbas, ac tumultus compescito, pacatos reddito dissidentes, ut omnes credentium cœtus in unam coëant veram Ecclesiam, inque Matris sinu pii ejus filii conquiescant, pacemque sibi tuo favore concessam testentur. Etiam, Domine, te Ecclesiarum pacificatorem confitemur.

SERMO LIII.

JUre mirantur omnes accuratam Dei in scribendo diligentiam, qui non modò Angelorum & hominum clarissimorum acta literis mandari jusserit, & a sacris Scriptoribus res ab ipso conditas, non modo universas, sed singulas describi, sed quod multò magis mirabile est, ea quæ circa virgas atque mandragoras a pastoribus, & simplicibus feminis dicta & acta sunt, a divino Spiritu fuisse Prophetis dictata, & ejusdem jussu etiam in sacrum codicem digesta, in Tabernaculum illata fuisse. Tuam, Domine, disciplinam, & consilia laudamus & miramur omnes; in rebus quippe novis nobis ignoratio causarum mirationem facit: sed uti hæc recte miramur, sic contra quis illud non horreat, quod suis subjectum oculis cernit, depravatos usque adeo hominum mores; vastata ubique ac polluta omnia, perversis disceptationibus & litibus fervere fora, civitates contrariis factionibus scindi, & rempublicam dilacerari, armorum strepitu templorum personare adyta, feminas cum feminis confligere, & cum viris viros, quin & Imperatores cum Sacerdotibus contendere, omnem denique tumultuari Orbem.

Gen. 30, 37.

Deflendum sane est, quod quum interim sæpè nobis spectare contigerit terram motibus succussam, ad statum mox rediisse, Ecclesiarum tamen dissidia ac tumultus necdum conquievisse videamus: Maris item tempestates paulatim mitigari & desidere, disceptantium tamen animos a contentionibus necdum resedisse. Quin proinde dicam beatos, quibus per freta vagantibus inter frementis pelagi fluctus pacem invenire licuit, infelices contra, qui inter literarum otia illam amiserunt? Quid? num Principi pacis servorum jurgia placent? atqui nihil est, quod

[illegible]

quod oderit ille magis, vel Diabolus nos ludificat & decipit, ſuadens, Verbum eſſe creaturam? ſi res ſic habet, quid eſt, quòd ille Bonus nobis ad hujus arcani adytum tendentibus viam munire neglexit? quamobrem iſtud non ſcripſit? quare id ipſum iterum iterumque inculcare omiſit, quo ratum ac indubitatum nobis relinqueret, quid ipſe ſentiret? Audi, quod dicam. Verus Deus nec errare, nec mentiri poteſt: quumque ſit ſummè bonus, & omnis noxæ oſor & ultor, ad omnem honeſtatem ſuis nos præceptis excolere frequenter inſtitit; viam proinde rectis corde rectiſſimam aperuit, diras comminavit iis, qui cæcum, objecto offendiculo, illinc avertiſſent.

Decreta ſcripſit, vocabulis involuta arcanis a perito explicanda Interprete, ſua oracula medicamentis aſſimilavit; ſpecie diſcrepant iſta quidem, conveniunt tamen in eo, quòd ad eundem ſcopum reſtituendæ tuendæve ſanitatis omnia collineant. Multum autem intereſt; utrùm a perita manu id adminiſtretur an non; nam ſi pharmacum, naturam ejus vimque ignorans, ægro porrigas, morbum, quem tollere volebas, lethalem feciſti; ſanabitur autem, ſi artis peritus tractabit ex arte medicinam. Qualis medicamentorum natura eſt, talem eſſe puta etiam Scripturarum; pauci quidem illa norunt, nec multi ſunt, qui in iſtis hoſpites non ſint, quamobrem non mirum ſi Dei oracula ab imperito Interprete expoſita, ſecum pugnare videantur. Scripturæ pacem ubique ſpirant, Scripturarum tractatores turbas undequaque ciere ſtudent. Quid reſtat, niſi ut ad teſtes appellemus, nec tamen unius dicto ſtandum, nec enim id divina æquitas admittit, quæ ex teſtificatione duorum, vel trium teſtium ſententiam ferendam eſſe præſcripſit; ad ejus ergo auguſtiſſimum tribunal cauſam referamus: teſtes proinde ſuos producant ambæ partes.

Cæterum ne claro die tenebras quærere videamini, vocabula ambigua interim omittite, quæ videlicet, utrùm ad Domini humilitatem, vel contra ad ejus majeſtatem referenda ſint, diſceptant Interpretes: alius enim in iis humanam ejus naturam agnoſcit; alius contra eadem ad Divinitatem pertinere credit. Remotis itaque Interpretum expoſitionibus, nuda vocabula in Scripturis expreſſa Filii, & Creaturæ ſeorſim expendamus. Hìc porrò ſtatim Adverſarii utpotè in ſacris li-

A teris eruditi, in lege docti, & in prophetarum lectione apprimè versati, Salomonis opponunt testimonium, veluti hujus controversiæ fundamentum. Ille, ajunt, sensit & dixit, Verbum esse Dei creaturam, & rem ab eodem ordinatam, (Hunc Salomonis locum velut portum & perfugium jactatæ fortunæ suæ Novatores omnes se habere putant). Hæc illi: quos tamen breve responsum a mea tenuitate audire pigere non debet. Omnes textus, qui in divinis scripturis Domini indicant abjectionem, ad ejusdem humanam naturam pertinere tenendum est. Idque ipse clarissimè perspicies, modo detur ejus humanitatem transcendere, ubi enim ad ejus Divinitatem perveneris, statim comperies, hanc partibus infinitis, & immensis intervallis rerum universarum nobilitatem excellentiamque prævertere.

Prov. 8. 23.

Age itaque, expedi ratiocinationum alas, cogitationumque tuarum pennas explicato, atque intermedia quæque objecta prætervolans, ad Filii Dei solium enitere: sic tamen, ut oculos mentis prius purgare memineris: quumque eò veneris, Filium prius intuere ipsum, deinde Patrem; tum clare perspicies, illum ab isto nullum omnino discrepare; Patremque penitus esse reconditum, Filiumque perinde non esse cuipiam aspectabilem. Perge porrò & supputa quoties illud idem Verbum Filius & genitus appellatur, deinde observa, quoties dicitur creatura: quumque summam tenueris inde veram & propriam Verbi appellationem colligito, attentâ more sapientum numeri majoris prærogativâ; proprium namque nomen passim & fere ubique usurpari deprehendes, cognomentum autem, seu nomen pro certo proprioque nomine positum, bis terve ad summum incidere.

Jam computatione factâ, constat in uno dumtaxat proverbiorum libro ac semel Filium Dei a Salomone creaturam appellari. Quod restabat, cætera hujusmet generis documenta diligenter collegimus, expendimus accuratè; comperimus tandem: Deum Patrem omnibus signis, Prophetas ore uno, & una voce Apostolos: Dæmones uno sensu per omnes, quos vexare solent energumenos, per omnes, quibus & ipsi vexantur, pœnas, Verbum non Dei creaturam, sed Filium prædicare. Mirum si quis hujus fidei testes falsos credat, vel cohibeat iram, ne in hujus dissidii autores totam se profundat.

A

SERMO LIV.

QUum Cælorum regis Filius advenisset in terras, populus, cui neuter de facie notus erat, ex voce agnovit utrumque : a Patre quippe Filium appellari audiebat, suoque nomine Patrem vicissim a Filio vocari. Quamquam vel inter abjectæ & humilis vitæ labores idem B patuit Deus, talem certe universa rerum natura sensit atque testata est, seu quando trajectum petenti, dorsum submisit mare, seù terras deserentem subvexit æther, præbuitque aura currum ovanti. Ex legati dignitate legantis majestatem discito, admirare & lauda. Rursus ex famulorum numero & ornatu ejusdem legati stirpem arguito. Etenim quũ humilem sibi delegisset locum, C & inter minutæ plebis quisquilias lateret inglorius, cælo delapsa Angelorum agmina herilis Filii conditionem vocibus & obsequiis publicarunt : quamquam illorum testimonio minime indigebat, qui cæteris creaturis infima ancillarum servitia imperabat, rerumque universitatem ad nutum ubique obsequentem habebat ; Genitorem scilicet referebat, cujus silentium cuncta moderatur.

D Porrò suorum domesticorum cura prima fuit, quos proinde magnis opibus & honoribus auxit. At illi munerantem ignorarunt, contemsere munera, etiam seipsos, collatos honores luto & sordibus posthabuerunt. Quamobrem in terras iterum descendit, & servos ceno erutos, in locum, unde exciderant, restituit. Fefellit incautos aspersum de nostro vestibus ejus lutum ; nostras E nimirum sordes, ut elueret, asperserat ipse sibi; hanc scilicet ille curam susceperat, unde regis Filius agnosceretur : Paterni sceptri hæredem decebat Patris negotia curare: servum reperit ægrotantem, sanum reliquit, occurrit ancilla febricitans, febrim increpuit, & depulit, ubi defecisse panem comperit, defectum supplevit, provisâ suis familiaribus annonâ, inde Patrem, a quo missus fuerat, laudare docuit : quis familiæ suæ F amantem non amet, qui servis, ancillisque suis æqualem se præstitit ? vocatus ad nuptias, vocantes non repulit, convivas conspectu suo jucundissimo exhilaravit, symbola contulit, vino optimo plenas lagenas : regios nempe thesauros secum vehebat.

Quisque Dei metum peccantium supplicio monitus discat, propriique corporis munditiem curare ; templum enim Dei est ; ille siquidem quum Patris sui ædem, templum

plum illud Jerosolymitanum aliquando intrasset, profanos nundinatores inde flagello abegit, quos scilicet contemptus domûs Dei testabatur, nihil ipsos a Deo sperare. Jerosolymam repudiavit, & ingratis agricolis vineam ademit. Nemo non timeat, nemo rursus non amet Dominum, qui fideles negotiatores commissa fidei suæ talenta duplicato cum fœnore resignantes laudavit, severè punivit improbum & crudelem servum sodalium, & familiæ pestem: Diabolum increpuit, quando sub verbere clamitabat suorum satellitum ore, *quid nobis, & tibi Jesu*. (Marc. 1. 24.)

Sicubi audias Dominum seu tædio affectum, seu itinere fatigatum, cogita hujusmodi affectiones ab ea naturâ manasse, quam idem ægritudinibus hisce obnoxiam induerat; nostras siquidem perturbationes sibi nobiscum communes esse voluit, qui amplissimas naturæ suæ appellationes nobiscum communicare decreverat, quod quidem quum rudes & inexperti homines discernere non possent, ascitas naturæ nostræ ægritudines ipsi ingenitas esse crediderunt, nec animadverterunt, hujusmodi opinationem manifestè refelli ex eo, quod inde sequi necesse erat, ut ex eomet capite, ex quo ei nostras affectiones allinebamus, ipsius dignitatem, amplitudinem, & majestatem nobis arrogare deberemus. Plurimi ad ejus conciones convenere homines aperti & ingenui, nemo fuit, qui ejus dicta sugillaret, illi modò ausi sunt reprehendere, qui de re qualibet disceptare assueti, negabant aliquid esse non dubitabile ac certum; sic erga illum animati auditores, sermones ejus in calumniæ argumenta traduxerunt, dum justitiæ osores & adversarii jus & justum suis strophis pervertere moliuntur.

Domini sermo simplices & ingenuos mirificè recreabat, idem vafros torquebat & veteratores; illi utpote affectionibus vacui dicenti adhibuere fidem; isti, quibus multiplex ac tortuosum ingenium, litigare & scitari instituerunt. *Quo modo*, ajebant, *potest hic nobis dare Corpus suum ad manducandum*? (Jo. 6. 52.) disceptandi libido illis obstitit, ne immortalis vitæ pharmaco potirentur: quare curandum est, ne similis infidelitatis noxa nobis similem accersat pœnam. Divina oracula nostro igne exploranda non sunt; aptos ad disciplinam Christi discipulos cum Judæis incredulis compara: dociles illi & pudentissimi non audent Magistro dicenti refragari, rixantur isti & insaniunt; quinquagenario minorem credunt Unigenitum, cujus ævum nec definiri spatiis

[Syriac text illegible]

A tiis poterat, nec mente comprehendi. Brevi sic habeto: omnis vitiosa disquisitio ad lævam separanda est: ille quoque latro cum Salvatore Cruci suffixus, ad ejus sinistram è patibulo pependit, indeque petulanter disquirere & indagare volebat, nimirum disceptantium impudentiæ assuescere volebat. O hominem perditum ac plane desperatum! siccine ex patibulo in Dominum tuum inquiris? Jam verò B quis contra non stupeat, latronem ad Domini dexteram suspensum; quem è Cruce pendentem cernebat, credidit esse Deum, vitamque moriendo allaturum nobis credentibus, eundem Cælo gloriosè invectum, & ad dexteram Dei Patris modò considentem. Scilicet patibulum latronem ad virtutem inflexit, nos Angeli Dominum portantes, nec dum a vitiis avocare potuerunt. C

SERMO LV.

NEmo profectò parallelas dicet naturas, quarum processus dissimiles videt; naturam ergo, cujus vi è nihilo crevere res omnes, ab eis immenso intervallo distare necesse est, nec ipsis ullo modo comparabilem esse. Quare si generationem, puta ignis, patentem & conspicuam explicare D difficile est, næ tu insanis, si exponere tentas partum adorandum, & admirabiles processus præcellentis naturæ, cujus nutu omnia constant, & ipsa similem non habet. Verè ille sapit, qui tuam, Domine, imperscrutabilem miratur & laudat Majestatem. Si cui porro placet de Autore naturæ disputare, naturam ipsam oportet discutiat priùs: E quare intermissâ de summæ essentiæ rationibus disputatione, ad eum, quo vehi visa est, currum descendamus, videamus, quæ fuerit ejus figura, quæ rotarum ejus vita, quæ animalium illum trahentium natura, quæ mens, quæ ratio, si quidem mente & ratione sunt prædita. Similem currum nullus vidit, non illum sustinet terra, sed ipse se suo per aëra pondere librat, eique aura sternit viam, visque interna F tribuit motum: obvia quæque & objecta undique occurrentia spectat immotus; quatuor namque facies sedem obtinent ad omnes Mundi plagas obversæ, communem tamen cum curru scopum habent ac petunt.

Quum vero Buzi filius personam filii hominis currui insidentem se conspexisse referat, quumque currus ipse conversionem non ferat, quid ais? num sedes

des ipſa ſitum mutat, aut ſcopum, quandoquidem omnes ſe verſat in partes? Arcanum miraris & ſtupes: atqui præſtat ſede ſuâ ſedens, quem ergo aptum dices ad intelligendam majeſtatem Numinis tali in ſolio ſedentis. Et ſi quis hanc ſibi arroget intelligentiam, ediſſerat nobis priùs minorum Cælitum naturam Michaëlis, ut puta, vultum, aut ſpeciem Gabrielis: & quoniam igne & ſpiritu conſtare utrumque dicis, quam, cedo, huic ſimilem uſpiam vidiſti flammam, aut cognatum huic aërem reſpiraſti? Rurſus effare, qualis tibi viſa eſt eorum ſtatura, excelſa ne ac procera, an contra brevis & modica, deinde qui color, quæ forma oris? Et ſi aliquando tetigiſti, quam ex talium corporum tactu in tuo ſenſu deprehendiſti affectionem? Tenes, viâ quàm procul erres? Nunc ad noſtrum delabere orbem, ſcitare, ſi quē ſors offerat teſtem, qui per extima huic aſpectabili mundo ſpatia vagatus, quæ ibi viſa ſibi, tibi renunciet; vel ſi quidem hoc, quod cernis Univerſum, adeo amplum videtur, ut an ullo claudatur termino, addubites; age, mentis decempeda ipſum metire, ſuis ille dimenſionibus, quæ petis, reſponſa dabit. Faceſſe nugas, unum habeto immenſum, qui rebus fixit modum, & unum incircumſcriptum & infinitum, qui omnia comprehendit finitque certo limite.

Cæterum quum ſempiternam eſſentiam audis eſſe naturam, cui nunquam liberum fuit velle non eſſe nihil, ejus iſtuc eſſe ſcito ſingulare decus; quumque ſit Omnipotens, iſtuc unum ejus poteſtati minime ſubeſſe; diſce primam hanc eſſe ejus laudem: voluntati, cui totum quod vides, & quod non vides, obtemperat, iſtuc obſiſtere; id enimvero cæteras ejus prærogativas coronat. Et quandoquidem divinæ originis arcanum evolvere non licet, ſi quid de illa diximus, id videlicet dicendum fuit, ut proterviæ ſuæ puderet improbum Scrutatorem, qui non adverterit, quod ſi ipſe non aſſequitur, quo modo natura a nullo alio principio producta, ipſa tamen ſe minime produxerit, quanto remotiorem a communi intelligentia eſſe oporteat ejuſdem eſſentiæ nunquam non exiſtentis indaginem.

Quemadmodum, cariſſime, quod non eſt, id nec manu tangi poteſt, nec pugillo concludi, ſic nec inveſtigari *Qui eſt*. Et attende, fili, quomodo quæſtionem nobis ipſe, quem quærimus, obſignet, quando quod non eſt, teſtimonium dicit ei *Qui eſt*, eo quòd ipſum, quod non eſt, ſenſibus deprehendi non poteſt. Ab eodem perque

Exod. 3. 14.

[illegible]

[illegible]

A que eundem discimus, in qualem errorem incidere nobis necesse sit, si quidem obstinemus adhuc indagare primum, qui nunquam non extitit, quem proinde extitisse invenimus, quando nihil adhuc extabat. Testis de arcani hujus statu rogatus, nullus sane respondeat, persuadeatve quæ dixerit. Perinde nobis accidet, ac per cæcos tramites extra viam vagantibus, quoties inquirere voluerimus, quomodo Deus ex omni B æternitate progeneret, & usque modò abditus & incomprehensus perseveret.

Deo docente divina discimus, ipsoque aspirante loquimur. Deum esse sempiternum dubitabile non est, certa hujus thesis notitia ex evidentia rei ducitur, non suadetur, nec enim cujuspiam suadelæ subest. Hoc autem admisso, cogeris citra quæstionem fateri, C eundem esse fœcundum; nec enim disquirere licet, quod sub disceptationem non cadit. Si Deum esse Patrem dubitas, æternum esse non credis. Dei æternitatem & fœcunditatem pio revereamur silentio, ambæ arcanæ sunt & abstrusæ, & ab invicem inseparabiles: uti ad utramque pertinet pugna, si quis alterutram impugnet; sic etiam victoria, si alterutra vincat. Uti ama- D bilis est ejus fœcunditas, sic est terribilis ejus æternitas. Manuum adinstar altera alteri succurrit, certantique fert opem, & una utrique decernitur corona.

Operam perdis, si Oratorem quæris, qui omnibus linguis omnium linguarum Dominum loquatur; nullum siquidem huic argumento parem sperare licet. Quodcumque dicendo usquequaque E totum adæquare nos posse credimus, hoc nobis æquale fingimus, nec ejus naturam nostrâ majorem putamus: atqui ratum est, unum esse, qui verè servus non est, qui Patrem habet, qui servus esse non potest.

SERMO LVI.

[illegible]

F Eritne aliquis, quem pudeat præclara majorum exempla referre? Majores nostri simpliciter Deo credidere dicenti, nefas esse arbitrati, de rebus divinis temere disceptare, & novas de suo serere quæstiones, quas proinde velut objectos in via lapides è medio tollendas, & procul abjiciendas esse statuerunt; has scilicet lites subtilis ille disceptator invexit, qui corda nostra sic compegit & obduravit, ut suo mox gravata pondere, a divinis

nis oraculis ad inanes & abſurdas opiniones delaberentur. Quare vehementer gratulor vobis, priſcæ ſimplicitatis homines, qui, remotis quæſtionibus, Deo obtemperantes loquenti, veram & ſolidam gloram adepti eſtis.

Longum Noëmi ſilentium quis æſtimet ſatis, ſatiſve miretur? qui innatam hominì ſciendi cupiditatem per annos centum frænavit, ne ad importunas quæſtiones deſcenderet; quumque per ludibrium a coætaneis, hominibus ſtultiſſimis de futuro cataclyſmo interpellaretur, fixum tempus ejuſdem deſignare recuſavit, ſed nec inſtitit ipſe inveſtigare curioſiùs, quò protervos percontatores propriæ temeritatis admoneret: nec enim liquet, Noëmo compertum fuiſſe diluvii tempus poſt centum annos ſecuturi. Vel quis Abrahami beatam taciturnitatem contemplatus, non ſtudeat imitari? gnatum ille optatiſſimum, ſibique poſt iteratas promiſſiones ſingulari Dei munere conceſſum ligavit, & altari ſtatim mactandum impoſuit, quis non ſtupeat in hoc facto viri modeſtiam, qui nec talis ſacrificii cauſam rogaverit, nec de hoſtiæ qualitate diſceptaverit, nec Deo ſuum promiſſum ac receptum objecerit? Sic præcluſit linguam, & gladium nudavit. Mirabile profecto ſenis ſilentium fuit, quando & loquendi cauſa inſtabat maxima, nec inſoliti ſacrificii rationem percontari volenti deerat locus, aut tempus. Quòd ſi Pater non audet de Filio diſquirere, quem credebat morti propinquum, ac, ſi quidem periculum evaſiſſet, tandem moriturum, meritò illum de ſalute deſperaſſe dicam, qui diſceptare non dubitat de Filio Dei, cujus Numen Iſaaco vitam conſervavit.

Falleris, ſi credis Abrahamum tacere voluiſſe, quia nec pulchrè, nec aptè loqui didiciſſet, diſertiſſimum enim fuiſſe, diſputandique prudentiâ excelluiſſe liquet ex oratione, quam pro Sodomitis habuit: quum enim illorum patronum ſe conſtituiſſet, eorum cauſam fortiter prudenterque peroravit, adeo ut Judicem quinquaginta juſtos petentem flexerit, ut de hoc numero acceptis decem, reos abſolveret. Stat ergo Abrahamum loquendi tacendique tempora pro circumſtantiarum differentia diſcreviſſe, & locutum quidem, quando nec inanem, nec inutilem ſuam orationem fore intellexit, conticuiſſe verò, quando tacere magis expedire novit, quàm inutiliter & fruſtra verba profundere. Perinde etiam erras, ſi ſancti ſenis ſilentium ex ignavia profectum fuiſſe ſuſpicaris: quaſi verò jus ſuum tueri & vindicare metu prohibitus fuerit. Cogita ſuſceptum

A B C D E F [illegible]

[illegible]

ptum ab eo contra fortiſſimos reges bellum: victi fugatique fuerant Chananæi reges quatuor, ſubita hoſtium irruptione oppreſſi: victores Abrahamus, coactâ ſtatim militum manu, perſecutus, commiſsâ pugnâ, profligavit, & exuit prædâ, captivumque fratris filium liberavit. Conſtantiâ & conſilio victoribus victoriam extorſit.

Ex actis veteris Teſtamenti diſces, non hoc eſſe novum ſeculi noſtri vitium: illi quippe, quibus amica fuit veritas, publicatam a Moſe legem, pronis auribus & ſecunda cum admurmuratione exceperunt; legem ferenti paruerunt, & promulganti porrexerunt manus, adeo perſuaſum habuere, eam diſciplinam ſuis fore rationibus tantum utilem, quantum nulla res præterea. Contradixere rebelles, quibus magis errare placebat, averterunt aures, linguas acuerunt, cum lege Legislatorem riſerunt, abjecerunt: quamobrem etiam ipſi viciſſim ab illo deſpecti abjectique fuerunt. Ambo teſtamenta ſatis demonſtrant viris modeſtis, ſanctæque diſciplinæ tenacibus hujuſmodi de rebus divinis diſquiſitiones minime placuiſſe; quippe qui Deo loquenti credere magis, quam ejus verba diſcutere aſſueviſſent. Seculi noſtri Sophiſtarum vulgare vitium iſtuc eſt, cuncta tricis, diſceptationibus ac ſtrophis permiſcere, & nunquam quieſcere. Divinæ Scripturæ, ut aliàs dixi, pacis plenæ ſunt, iſti contra bellum aſſidue coquunt, inveteratum malum uſque durabit, dum ferreos homines ſua ipſos rubigo conſumat.

Horret factum quiſquis cogitat Moſen ab ingreſſu Terræ promiſſæ fuiſſe prohibitum eo, quod juſſus aquas è rupe elicere, de effectu tantiſper dubitaſſet, quod quidem gravis culpa non fuit. Filium Dei, qui talem eſſe negat, quomodo terram viventium intrabit? Ab Opificum exemplo pulchre diſces, neutiquam imperitis licere de opere ſibi ignoto judicium ferre, nec enim omnis ignis omne metallum examinat. Quantovis niſu ſeſe intendat indoctus, doctus illo major erit. Quid jam? Si hominis de homine judicium nutat, ſupremi Judicis ſententiarum examen ſibi quis arroget? ſive ſuis admonitionibus ſummum credat indigere monitorem? Qui laborat oculis, collyriorum compoſitionem non examinat, ſimpliciter ſibi profutura credit, ferro ſe lacerandum cæca expectatione committit, nec refugit cauſtica, quantumvis ſentiat acerbiſſima. Mirum ſane, quod quum nemo codici non credat, ex quo Medicus medicamenta petit & applicat, quumque ipſi Medico aſſentiamur omnes, ſuadenti, ut de ſuis ordina-

dinationibus minime dubitemus, præscriptasque securi sumamus medicinas, neq; corpus depascente lue, ab hujus curatione animum ad vanas disceptationes avocemus; Divinam econtra sacrarum scripturarum auctoritatem nec dum potuisse plerisque veram de Filio Dei sententiam approbare.

SERMO LVII.

NUllum esse puto, qui ipse se penitus noscat, & quasi manu tangens, sua plane percipiat: alioquin exponat nobis primùm, quomodo, & ubi tanquam in thesauro longo collectas studio disciplinas ipse recondat? deinde quomodo ex eodem ærario, quas ante legit scripturas reddat nusquam prope insistens, nunquam hæsitans? unde ipsi vis tanta, ut quæ sunt dispersa recordatione cogat, amplificet commentatione? postremum quid istuc, quod otio desidiaque deteritur, & hebescit? Quidquid hìc audis, miraculum est. Supremæ potestatis tuæ, Domine, insigne istuc opus est, tuæque sapientiæ testis.

Adytum istud intrare ejusque thalamos introspicere nemini hactenus licuit; nemo hucusque explicuit, quomodo pateat in animo capacitas tanta, quam immensa rerum congeries non exæquat, imo vero dilatat etiam ac ampliùs fundit. Memoria hæc est, qua quid admirabilius excogitari possit non video! Infinita percipit & reddit, nec tamen acceptorum copiâ redundat, nec ubi ea regesserit, minùs opulenta manet. Quum in ea nihil sit, omnia continet. Ipsam nemo comprehendit, quum incomprehensa sit qualis ille, cujus est imago, Deus ipsius auctor. Rerum verborumque multitudinem formâ sensuque discrepantem, & numero infinitam concipit, & conservat sine labore, & optima fide reddit. Nullus in ea vacat locus, nec enim est; in ipsâ tamen omnia locantur suis contenta vocabulis. Nec inde ejus spatia contrahuntur, nec deteruntur vires. Nemini huc patuit aditus, nec ullus penetravit ad illa, quæ dixi, rerum verborumque receptacula: hæc nimirum non sensu, sed mente cernuntur, quare extra intellectum, & illam summam essentiam omnia complectentem, frustra petuntur. Haud aliter in sinu veri Patris Filius verus concipitur, & est, adeo ut nec istum, nec illa sensus assequatur, aut locum discernat.

Somnus Animam a corpore non separat, id omnes norunt, qui somnum a morte distinguunt. Corpore sopito illa simulacrorum artifex imaginatio in omnes se versat partes, vagatur & errat: diversoria perpe-

[illegible: Syriac text column]

A perpetuo mutat, ut quò diverterit, aut ubi modò versetur, designare non possis: & quamvis corpore claudatur, eam Mundus non capit,. adeo tota ubique interest, & superest. Aspice dormientem, ubi somnus oppressit, conquiescit, vagatur tamen, ac omnia ubique loca discurrit. At si Animam sua somnia huc illuc volitare compellunt, quis mentem insomnem cum illa simul errare cogit? Præte-B rea quis, discusso jam somno, sua somnia recogitans, explicet, quomodo oculus clausus objecta per somnium vidit? vel quomodo suos non videt errores mens experrecta & vigilans? Multa sunt hìc, quæ jure mireris.

Quum rationis usum somnus ademerit, quomodo Anima per se, & in se, & contra se somnia fingit, & quid est, quod C fictis imaginibus illudi se minùs advertit. Sed & qua facultate sua somnia retinet & reminiscitur, dum evigilet pars sui altera, ratio videlicet, & mens omnium sensuum magistra. Postremum quomodo pars parti visa insomnia referat, quum utramque simul somnus oppresserit? Quod in Anima supra notavi, in Sole miraculum simile observa, constitutam suis meatibus semitam supra se habet; non pedes, non pennas natura D dedit, nec motrices facultates. Suo libratus pondere se sustinet, nec labascit, nec quadrupedum incessum imitatur, nec volucrum, nec natantum ludos, sed certo & uniusmodi motu perpetuo fertur. Nihil hìc cernis, quod non omnem vincat admirationem.

At tu sole longè admirabilior mens corpori inclusa mortali, agesis indica locum, E ubi tuas recondis opes, quave Animæ in parte sedes? Quid? num tu Animæ inextinctus fulgor, aut rivus es perpetuo emicantis scatebræ? Rursus edissere, quonam aditu ad intimos cordis recessus tui propagantur motus? Tuque Animus ex tua ratione deducito, quam admiranda, & augusta sit Dei ratio, seu Verbum Divinum. Etenim si tuam rationem remutique ignobilem, & obscuram adumbra-F re nescis, quid restat, quam, ut silentio in posterum venerari statuas, Creatoris tui Verbum, planè persuasus, ejus Majestatem a tuo sensu, cogitatione, intelligentiaque esse remotissimam.

SERMO LVIII.

[illegible: Syriac heading]

Alterum ecce tibi spectaculum præbent, quas arbores bibunt, aquæ: observa quot illæ induunt formas,

[illegible: Syriac text]

formas, quoties ſupremi Rectoris juſſu ſtatum & ordinem variant, ſeu quum ad ædificiorum firmitatem & ornatum dolantur in trabes, ac tigna; ſive quum conſtruendis pontibus, ac navibus tabulas & aſſeres miniſtrant: ſic aquas, ipſiſmet auxilia ſuppeditantibus, ſubjugamus. Tuæ, Domine, iſtuc ſapientiæ munus acceptum referimus ac teſtamur. Tactum igne lignum fundit fumum, quis hunc diſſipatum & per aëra vagantem aſſequatur? Lignum ſiquidem ignis ardore ſolutum, etiam ſenſum fugit, ut nec manu teneri, aut oculo diſcerni poſſit. Initium huic ſurculus dedit, finem ignis, ſepulturam mens noſtra ſola talium transformationum admiratrix. Profectò qui locum indicet, ubi tandem deſederint exhalationes ſpecierum odoratarum, nullus eſt, vel hoſtiarum crematarum nidor, aut vapor materiarum, quibus domeſticus alitur foculus, quis tandem hujus negotiationis exitus? num fumus alio corpore excipitur, ut, ipſo corrupto, aliud generetur corpus, aut in nihilum recidit, ut rebus in omnibus rerum omnium Dominum admiremur?

Servus ſi conſervum diligenter quærit, vix unquam non invenit, nimirum, qui creaturam perſequitur, facile aſſequitur; rem quippe petit ſibi cognatam, rerum autem Dominum, ipſe modò latere velit, quis, quibus indiciis invenire ſperet? Compara Dei lutique vocabula, quid luto deſpicatius, quid Deo auguſtius? Contemnendus adhuc magis eſt, dum ſcrutari conatur ſui Opificis naturam homo cùm ſua nomenclatione, tum verò conditione deſpiciendus. Inſanit profecto, qui diſputat, utrùm creaturæ vocabulum Creatoris nomini comparandum ſit, at nec ſanus ille ſit, qui trutinam commentus, cum Creatore creaturam compenſat, nec diſcernit, quantum conditis rebus præponderet adorandus Conditor rerum.

Rupto ſæpe jacebit corpore, quiſquis viribus majore niſu ſe ad altiora intendit. Altiſſimus quum vellet ad immenſam ſuam altitudinem nos attollere, Zachæo ſe ſubmiſit. Quum ſtaturâ puſillus ille in alta conſediſſet arbore, benigniſſimus illac Dominus tranſiturus, ſua majeſtate indignum non credidit, ejus ſub pedibus incedere. Tu vero iſthæc meditare exempla, tuiſque referre moribus ſatagito. Loquere, ut proſis, materias tracta, ut doceas, ſcripturas interpretare, ut juves, diſputa, ut corrigas, Ethnicis inſiſtito, ut vanos cultus abjiciant. Judæos redargue, ſcripturas ipſorum ſcrutare, & objecta diluito, ſanctâ pueros imbue diſci-

A disciplinâ, simplices instrue, & erudito rudes, testare Dei beneficentiam, qui te tuosque liberaliter alit, tuetur & conservat, agnosce justitiam, amplissima mercede tuos remuneraturam labores: prædica ipsius æternitatem, qui quum non existeres, e nihilo eduxit te: amplifica ejusdem fœcunditatem, qui te in filiorum suorum numerum cooptavit, ejus opperire regnum, ad quod nunc etiam te invitat, & ad mensam, quam tibi offert, aspira.

B At te, temerarie disceptator, quis interim absolvat convictum reum, dum tam bene de te merentem tuis incessere disputationibus non cessas? Prostat in libris veritas, quæ delectat, maria condunt opes, quę alliciunt, sua te suavitate prolectant esculenta & poculenta, nec ipsa ciborum abstinentia sua voluptate caret; his & hujusmodi incumbito vilis homo, quid ineptè te ipse

C crucias, studioque molestissimarum quæstionum te ipse fatigas? Interim dum Filius Regis Operariis suis regium ærarium clausum manere jubet, perniciosus componitur error, temerarii & perversi quidam homines hunc Filium regis esse negant, Regis potius servum, suumque proinde conservum appellare malunt: unde deducunt, coronam ei precariò datam fuisse, nec porro illum naturâ, sed gratiâ cæteris precellere. Rex noster regisque no-

D stri Filius suos nobis aperuit thesauros, regiasque profudit opes, geminos obtulit Mundos, alterum transeuntem, alterum manentem: attamen quia donum quantumlibet exaggeratum regis amorem minime æquabat, suum idem Filium quæsivit, nobisque dedit, dedit, inquam, ut ipse se morti dederet, & moriendo nobis vitam acquireret.

At quænam (malum) ista fuit amentia, quæ

E nos in hasce difficultates conjecit? quisve nobis invexit disceptationes molestissimas, damnosas curas, errorum colluviem, extremum malorum? Quis pro caritate obtrusit invidiam, pro bonæ mentis ingenuitate mali animi vitiosam æmulationem? quem reris alium præter Diabolum, qui quum videret bonum Deum bonitatem suam nobis nullo nostro merito profundere, illum de nobis gratis benemerentem sic æmulatus est, ut

F itidem gratis odio nos haberet, & perderet. Quod si posthac Diabolus nos instigare pergat, ut in Salvatorem nostrum inquiramus, repellito: apage hinc, dices, nequissime, quin illuc abis, ubi, quæ disquiras, habes non pauca: perduelles prius, cæloque ejectos Angelos reposcito, socios nempe tuos, damnatos deinceps examina spiritus, tuos videlicet affines. Gehennam revisito, metire rogum tibi succensum, tenebrarum etiam procellam inibi tibi tuisque præparatam diligenter explora. SER-

SERMO LIX.

CONsecratos ad nostram expiationem fontes, nostræque reconciliationis fluenta in aquas *contentionis & inimicitiæ* convertit in duas divisa acies disceptantium turba, amplam inde nacta rixarum & contentionum materiam. Judæus in deserto litigavit, litigant in Ecclesia Gentiles. Hebræi ad aquas juxta mare rubrum contenderunt olim, nunc Ethnici ad Christum conversi intra Sanctuarii adyta simili furore rixantur, hoc habeant illi; nos verò ob provisa nobis expiationis Sacramenta tuam, Domine, caritatem prædicare nunquam desinemus. Rari jam sunt, qui sociis litem non moveant, nec insistant, ut prodant Baptismi sui ministrum, & locum; quotus quisque prudens ac modestus est, qui amicum non moneat, & obtestetur, ne a tali Sacerdote talis communionis Baptismum suscipiat? sic reconciliationis nostræ Mysteria in jurgiorum argumenta vitilitigatores isti transtulerunt.

Gen. 26. 21.

Spiritum sanctum in Baptismo invocamus: contradixere Novatores: rixantur, & delirant, hunc reliquis Divinis Personis æqualem esse negant, aut rebus corporeis majorem. Quis isthic homo lutum, qui Spiritui sancto obtrectat, & humilem corporum conditionem affingit. Hic certe corpus nunquam assumsit; nec in ipso vitium aliquando Prophetæ notarunt, aut Apostoli defectum, nec servum hunc subjectumve prædicarunt, aut creatum ordinatumve, uti Filium, dixerunt; sanctus quippe Spiritus cuncta transcendit corpora, & infinito excessu rebus omnibus excellit. Et sanè si decebat, ut Prophetæ & Apostoli Patris & Filii & Spiritus sancti naturam nobis scripto traderent, sique Patris naturam indicarunt, hoc ipso, quod omnia ab eo condita fuisse prodiderunt, ipsumque proinde a nemine fuisse productum: rursus si, uti ipsi Novatores effutiunt, Filium ab ipso procreatum fuisse scripserunt, nec esse proinde naturâ Deum: mirum si tertiæ Personæ notitiam nobis invidere voluerunt, ut quæ, qualisve sit ejusdem natura, nobis occultam manere statuerint.

Suetus Trinitatis Patris & Filii & Spiritus Sancti nomina recitare, nulloque errore memoriter reddere & numerare potin' est ista ignorare? atqui oporteret, ut isti disceptatores, qui vocabula referunt, res vocabulis designatas exponerent. Quæcumque ergo de Divina natura scripta

A scripta sunt, legant, ac teneant, quæ autem scripta non sunt, non requirant, sed ingenuè fateantur, divinarum Personarum naturam arcanum esse inexplicabile. Eo autem, quod Trinitatis arcanum Spiritus nobis obscurum manere voluit, planè ostendit, non oportere, naturam Patris & Filii & Spiritus sancti pervestigare, quum id scire parùm nostrâ intersit, plurimùm verò considerare divinæ B bonitatis erga nos profusam liberalitatem; quomodo videlicet omnibus argumentis, perque omnes occasiones de nobis benemereri cupiat.

Hoc ergo tibi non ex opinione, sed ex veritate persuasum habeto; quidquid vel scripto, vel verbo traditum est, divinaque proinde nomina & nuncupationes in eum collimare scopum, *ut vitam* C *habeamus & abundantiùs habeamus*; quare nec ad inutilem disceptationem esse detorquenda, neque iis abutendum ad excitandas futiles de divinarum Personarum proprietatibus & naturâ quæstiones: sed ut perspiciamus opidò quam eximia & singularis sit illarum in nos caritas & amor. Testare proinde Spiritum sanctum incorporeum corpoream substantiam nunquam assumsisse, incomprehensum esse, nec D nostris explicabilem verbis, nedum absurdis fabulis, quæ de illo a Novatoribus dissipatæ, in vulgus manarunt. Domini nostri loquere divinitatem, atque humanitatem. Hæc nimirum vocabula divinæ scripturæ in aures hominum loquuntur, & inculcant.

Jo. 10. 10.

Verbum Dei auctor est pacis, omniaque pacificat, nostro nos vitio nobis inde conflamus bella & pericula E accersimus. Dei verbo inhærere piget, fugimus nimirum ejus conspectum, in quem peccavimus. Dum autem ejus auctoritate abutimur, fratrum pacem turbamus, idiotas & simplices corrumpimus, perdimus. Sic, captâ ex Dei verbo occasione, in mutua odia exarsimus, nobisque ipsi exitium paramus. Limpidum rivum ab illo defluentem fonte, quem extraneus F nunquam infecit humor, turbarunt suis Novatores disceptationibus. Turbatas aquas bibit grex pacificus, continuò turbavit pacem, lutulentæ profluentis sordes rivos illimis scatebræ inquinarunt: inde turbulentum hausere liquorem Pastores primi, deinceps oves, hinc nata statim dissidia greges a rectoribus diviserunt. Nec jam oves a Pastoribus pascebantur, qui potius seipsos pascere volebant: idcirco quod crassum erat occi- debant,

debant, quod infirmum erat non consolidabant, & quod ægrotum erat non alligabant, & quod abjectum erat non reducebant, & quod perierat non quærebant. Ezechiel malum, quod præsens vidit, scripsit; quod futurum præsagiebat, adumbravit: non est cur dubites, non dubitabilis facti plures habebis testes. Obstrue, Domine, ora loquentium iniqua: *Et pone custodiam ori meo, ne declinet cor meum in verbum malitiæ.*

Ezech. 34. 4.

Ps. 140. 3.

A [illegible]

B [illegible]

[illegible]

SERMO LX.

QUid? quæ causa impulit illum, qui verè Pater est, & cuncta creavit, ut genitoris & geniti, parentis & gnati vocabula usurparet? Quid? num nobis imponere voluit, aut sibi decus inde quæsivit? istuc profectò suspicari impium & nefarium est; nec unquam per ora feratur, oro, illorum, quibus est amica veritas. At tu, qui talia blateras, tua te falsum dicta redarguunt; etenim si ille, quum in veritate Pater non esset, talem se finxit, quis, cedo, arcanum hujusmodi nulli intelligentiæ non occultum detexit? Quis omni ævo antiquior illud propalavit, ut vulgata per Orbem ejus notitia, jam a pueris per vicos & fora celebretur? Quisquis Scrutatorum causam defendis, loquere, si quid habes. Quid tandem dices? Num fortè Creatorem nunquam seipsum negasse, ut Patrem se esse fateretur? Satin' tibi hoc certum est? effare ergo, in qua lance suspensa volvuntur secula, si in ejus appensa non sunt statera? & quis istuc crederet, nisi seculorum auctor diceret, se secula fecisse per Filium? Jam si Filium ab eo propriè, verèque genitum inde discimus, quod talem hunc ipse Pater appellavit, asseruitque ipsum ab se progeneratum, meritò, quem tu precarium, nec verum parentem dicis, nos verum & naturalem genitorem, ipsomet docente, profitemur.

Hebr. 1. 2.

Et quoniam quod Novatores negant, Prophetæ & Apostoli disertè affirmant, talem videlicet hunc esse, qualem dicimus Dei Filium, alterutrum tenere cogimur, vel temerarios istos disceptatores vera fuisse locutos, proinde Prophetas & Apostolos errasse, vel si credimus, homines a Deo vero missos vera nunciasse, protervos hosce Sophistas repellere debemus,

C [illegible]

D [illegible]

E [illegible]

F [illegible]

A mus, velut homines falſos & falſarum opinionum Satores. Prodant ergo Novatores diſciplinæ ſuæ principes; nec enim ea concordat cum regula fidei, quam tradidere nobis Interpretes veritatis, per quos locutus eſt Spiritus; hujus afflatu concitati, nec in ſuis ſcriptis ab invicem diſcordant, nec ſecum in ſuis dictis pugnant. Itane vero ſilen-
B tium indicitur veritatis patronis, ut interim temerarii quidam nugatores inſanire pergant? Sed etſi iſti furere non deſinunt, nos certe illum ſemper laudabimus, qui talium hominum impudentiam confudit.

Revereamur, obſecro, veritatis interpretum auctoritatem, ut nefas eſſe putemus nomina refigere, quæ Deus Filii ſui propria eſſe ſancivit: ipſe
C quippe teſtatur, ſe illum *ex utero genuiſſe*, adjecitque hujus partûs rationem non eſſe vulgarem, non uſitatam, ſed inſolitam, ſingularem & admirabilem, adeo ut quamvis noſtra proles ex noſtra generetur ſubſtantia, illius tamen adorandæ generationis vix umbram referat. Hoc itaque ratum ac certum de Filio Dei ſtatuamus, hunc ex Patris utero ſeu ſubſtantia eſſe progenitum, & ex
D ipſo manare velut ex arbore fructum.

Pſ.110.4.

Rerum Dominus immundum ſpiritum nomen prodere ſuum juſſit, nec ille talem ſe eſſe negavit, qualis in veritate erat, quemadmodum nec ipſi perduelles ſpiritus Domini nomen reticuerunt, ut Scribas ſuæ perfidiæ tandem puderet, qui Salvatorem Mundi cum creaturis confunderent, quem ipſi
E cacodæmones Dei Filium prædicabant. Scilicet ex vocabulo legionis quod ſibi fecerant proprium intelligebant, quod etiam teſtati ſunt, rebus convenire nomina ſuis: quum ergo Salvatoris nomen ipſius Patrem repræſentaret, quod inde conjectabant, proclamarunt, Dominum noſtrum eſſe Filium Dei. Cæterum ſi vocabulum mortali ejus naturæ inditum afflictos recreabat, quantâ nos conſolatione
F permulcebit Dei noſtri nomen?

Quæ audis Sancto attributa nomina cum re ſignificata compara, ſtatim animadvertes, huic illa ad amuſſim congruere, ut puta, vocabulum æterni ejus æternitati optime convenire, juſti juſtitiæ, & bonitati boni. Ubique nomen res ipſa ſequitur; cedo, cur fœcunditatem a proprio vocabulo diſcedere dicis, & illam ex ſe genitam prolem habere negas? Nemo profecto non videat, quam bene conve-

conveniant nomina rebus, modò scripturas evolvat; illic nimirum occurrunt inprimis primi hominis vocabulum Adam *terrenus*, nomen videlicet ab humo, ex qua decerptus fuerat, derivatum. Heva *vivens*, ex eo sic dicta, quod mater viventium futura esset. Phaleg *divisit*, ex divisione gentium linguarum confusionem mox secutura. Isthæc pariter confusio Babyloniæ, ubi accidit, nomen dedit. Et quoniam huc appulimus, ubi nobis occurrit vocabulorum confusio, hanc, oro, ab animo simul & ore removeamus, nominaque tria triplici voce ex proprio ordine distinguamus. Et quidem ex iis, quæ apud Babylonem acta narrantur, liquet, ad confundendas artificum in eo ædificio tres convenisse personas, sic enim loquitur Deus: *Venite descendamus &c.* Ad unam singularem personam id nemo dicere potuit, dicendum enim fuit, veni, descendamus. Simul hic Diaboli astum observa, qui hominum linguas olim confudit, simili post arte, non dissimili exitu turbavit Ecclesiam, susquedeque omnia permiscuit.

Gen. 11.7.

Enimvero quis non stupeat factum, ut error ex nostra mala valetudine tantopere invalescat? & nunc quidem exasperatur, gliscitque morbus in dies: verumtamen, si converso rerum statu, concordia redintegraretur, & mutua caritas reflorescceret, quis sibi nos parere cogeret invitos, quandoquidem fides nostra cælum terramque ligat & solvit?

SERMO LXI.

Stupuit, qui Domini non horret minas, molarem comminantis lapidem hominis cervici, qui causam offensionis cuipiam filiorum lucis præbuisset. Enimverò quicumque obscuris involutisque disceptationibus simplicium mentes implicant, ipso, quo feruntur furore, velut molari lapide gravantur, cujus immani pondere pressi, in eos tandem quæstionum fluctus mergantur, unde nunquam emergant. Hunc scilicet commeruere exitum, qui pium odere silentium, vitiosamque curiositatem cæcam ducem secuti sunt. Quisquis proprio spiritu ducitur ad disputandum de Patre & Filio, quum ambo inter se naturali nexu cohæreant, cogitur vel Patrem ad rerum creatarum conditionem deprimere, si Filium creaturâ majorem esse negat; vel hunc sustollere, Patrique dicere æqualem, ut ambos extra creaturarum ordinem locandos esse fateatur; alioquin Filium esse similem Patri etiam negare tenetur.

Præ-

Præterea cui vocabulorum poteſtas prorſus ignota non eſt, placetque vera loqui, ac certa rataque negare, aut contradicere nefas eſſe putat, cogitet contrariorum contraria eſſe conſequentia, adeo ut ſi ex eo, quod Divini Verbi nomen creaturis commune facimus, conſequatur, Creaturarum nomen Creatori commune fore; ita ex eo quod Creaturarum nomen Creatori commune eſſe negamus, conſequens ſit, ut fateamur naturalem Creatoris Filium, Creaturam dici non poſſe; ejuſdem quippe naturæ ſunt Pater, & Filius; ergo, quod Genitoris naturæ convenit, ejuſdem proli convenire neceſſe eſt; radius, puta, lucidus eſt; corpus namque, unde propagatur, lumi-noſum eſt, nec radius in partes ſectilis eſt, quia ſuo principio congener eſt, neque tenetur, quia nectitur ex ſui nominis origine, eandemque perfectè aſſimilat. Ex Patre diſce Prolem, ut ſi Genitorem creaturis comparem videas, genitum ab illis minime diſcrepare credas; ſin autem aliud Patri natura eſt, aliud rebus ab illo conditis, ineptus, ſtultus eſt, qui ſibi perſuadeat, Filium aliqua affinitate, aut cognatione ipſis eſſe conjunctum: vel ergo Filium a parente diſtrahat, ejuſque neget eſſe prolem, aut ſi aſſeverat eum ab illo progenitum, lite finitâ a foro diſcedat.

Vide & mirare monſtrum duabus compactum ſtirpibus, ambæ ſuas deſtituere naturas, propriaque nomina mutarunt, ambæ proinde carent fructu congenere. Stirps altera imperat, fructus ejus ſervit: ſervit altera, & fructus ejus imperat. Vere novo quos dabunt illæ flores? Ænigmatis interpretationem ex ipſo ænigmate ſic accipe. Si Filium dicis eſſe verum, veram ejus generationem negare non debes, ſervis accenſes, quem genitum non credis: reſtat, alterutrum tibi eſſe ſtatuendum; vel enim utrumque, genitum videlicet & generantem, in ſuo perſeverare gradu dicere debes; vel utrumque ab eo excidiſſe, nomenque cum natura mutaſſe. Rurſus ſi tibi Filii vocabulum creaturam ſonat, conſequens eſt, ut Filius & creatura, voces eſto diverſæ, tibi idem ſignificent. Atqui creaturæ nomen natura Filii certe non recipit, eoque proinde rejecto, ſuæ nomenclationis notionem a generatione repetit. Secus quæ creatura dicitur, talis non eſſet,

esset, & eum, quem genitum credis Filium esse negabis. At quanta hinc vocum rerumque confusio sequetur! Si quidem adversarius modò sibi constare velit, cogitur, Filium dicere a Deo simul genitum, simul è nihilo eductum; & sic eò tandem delabi, ut adorandum Filii Dei nomen ac religionem velut vocabulum fictum, & inane figmentum refigat & rescindat, quod avertat Deus malum. Scilicet medium tenere nequit, qui semel ab officio descivit.

Quis alius Mosi animus, quis sensus fuit? quum suum licet illi Deus accommodasset nomen, cælestique lumine collustrasset, Divinitatem tamen sibi nec arrogavit, neque passus est populares suos falsa aliqua religione seduci; quumque in solitudine a Dei cultu declinassent, idololatras acerrime objurgavit, & severè punivit, nec ullam posthac occasionem, eos a simili errore avocandi prætermisit. Postremum è vita decessurus, adversus refractarios Cælum, ac Terram citavit, statuitque sanctæ religionis testes. Quæ rursus mens alia fuit, quisve scopus Apostoli, ejusque Collegæ, tum quando quidam admiranda ipsorum opera æstimantes, illos credebant esse Deos, eisque thura parabant, & victimas? ambo enimverò impiam religionem execrati, conceptum ex eo facto dolorem & iram, scissis etiam vestibus, declararunt, ut qui mallent obteri lapidibus, quàm divinis honoribus coli. Nec alia sane Joannem impulit causa, ut Judæorum legatos Messiæ nomen, & honorem ultrò deferentes, repelleret. Atenim si Joannes conditione servus Dominum sibi congenerem credebat, idem tantus vir, sanctissimus & veracissimus, a suis utique moribus discessisse dicendus foret, & pro veritate grande mendacium obtrusisse, quando palam & publicè protestatus est, Jesum suum Dominum esse, Deique Filium, quod quidem magni Joannis de Domino testimonium hodie quoque Orbis recinit universus.

Quid adhuc quæris? cur Gabriel Danielem divinos sibi honores exhibentem rejecerit; cur Esajas nunquam audiverit quempiam ex ordine Seraphim Filii Dei titulos nominaque usurpantem? Scilicet non fallit Angelus, non mentiuntur Seraphim, veridicus est Apostolus, nec nobis imposuit, quando affirma-

A [illegible] B [illegible] C [illegible] D [illegible] E [illegible] F [illegible]

A firmavit, vulgavitque, hunc esse super omnia Deum. Attende quod dico: si quod de Filio Dei credimus, fabula esset, deprehensum convictumque mendacium olim succubuisset: sola veritas potuit quaquaversùs se porrigere, latissimèque propagare, ut Orientem pervaderet, occuparet Occasum, Boream obtineret, & subigeret, Meridiem; B Hæc Inferos penetravit ac vicit; ad Superos ascendit & sedit; ubique & super omnia regnavit.

SERMO LXII.

SUB ipsa Mundi primordia noster nos socius seduxit, adegitque nostris conservis divinum adhibere cultum. C Afflictis succurrit communis omnium Dominus, exemit vincula, plenamque restituit libertatem. Sic ejus munere nos servi esse desivimus, unde cœpit ille noster esse socius; sed & insuper reliquas creaturas velut usurarium fundum nobis attribuit, postquam inventa nostra rejecimus. Inde cœpimus adorandum Patrem per adorabilem Filium sanctè venerari & colere. Hanc tu, Domine, lucem nobis impartiisti, D beneficium agnoscimus ac testamur. Adamus cunctis animantibus imposuit nomina (res nota est) approbavit Dominus, quæ servus invenerat vocabula, scripsit, & in communem sermonem induxit posteritas. Nunc verò quidam Adæ nepotes contentionis cupidiores, quam veritatis, rata Filii Dei nomina in dubium & controversiam vocare audent, nec verentur E refigere titulos, quos & Deus ipse fixit, & eorum auribus intimavit.

Viam se Dominus dixit, quia nos ad Patrem reduxit; & Ostium, quia suum nobis inire regnum concessit; Agnus item appellatus est, quia pro nobis occisus, peccata nostra expiavit. Res, ut vides, nominibus respondent. Quemadmodum ergo sua nece nobis salutem asseruit, ne nudum sine re nomen F assumsisse diceretur; sic nunquam, se ille Filium Dei appellasset, si a Deo genitus non esset. Ea quippe nominum ratio est, ut res, quibus imponuntur, repræsentent, seque ipsa quodammodo interpretentur; sic citrà controversiam opus Opificem prædicat, Creatorem creatura, fictile figulum indicat, genitus genitorem. Qui hujus ratiocinationis vim possit infringere, nullus erit.

Voca-

Vocabulorum confusio ipsa se rerum perturbatricem accusat; quum omne nomen suæ origini aptissimè congruat, eamque sequatur, ut puta artificem artefactum refert, renunciant Conditorem conditæ quæque res, & parentem proles indicat. Eho an tute intellexisti nominum hanc esse naturam? Quid ergo? num vocabula cæterarum rerum certa rataque manserint, & unum Filii nomen interciderit? Certe nunc hìc te ipse fallis. Non nobis illius nomen periit, qui nos pereuntes requisivit, & inventos eò reduxit, ubi non perire possemus. Iterum ex hoc capite premendus est adversarius. Tu qui nostra distringis dicta, edicito, utrùm sicuti nemo disputat, num creatura talis sit, qualem ipsa suo se prodit nomine; sic tutè credas consentaneum esse, ut Dominus noster, quem Dei Filium nemo non prædicat, uti nomine, sic re talis sit, qualis suo præfertur nomine. Enimverò si negas, perge porrò, & mentire, nihil esse in rebus præter nomina inania & nudas voces.

Si quis dictus est genitus, quum nullum haberet genitorem, ficta dices amborum nomina; ambo quippe suis a vocabulis dissident: non sic fructus a propria arbore discrepat, ambo reapse tenent, quod sua præferunt nomina. Nemo geniti vocabulo servum intelligit, nec Filii Dei nomen creaturam sonare potest, fructus ex suo sapore distinguitur, ac si dulce cum amaro confuderis, ut synonyma dicas, rerum omnium vocabula perverteS. Sed enimverò quis adeo insanus sit, ut rata supremi rerum Domini nomina retractet? in contrariam sententiam retorquenda putet? Cæterum non eo, quod homines quidam divinas aliquando appellationes adepti sunt, suas exuisse naturas dicendum est, ut totam attributi nominis potestatem induerent; propria siquidem suæque naturæ insita nomina revellere ipsorum nullus potuit; hæc autem, sicut ignis metalla discernit, sic veram eorum conditionem declarant. Tu verò, qui Filium absolutè appellas servum, dum nobis congenerem facis, te ipse fallis; si enim Filius est, idem & Dominus est, & noster verus Deus.

Sed est adhuc, quod mireris. Profectò si qui summi dicitur Parentis Filius, idem etiam est servus, talem fecit genitor, hoc ipse dicis, vide jam quàm sint præclara iis, quæ posuisti, consequentia! Restat ergo, ut dicas Filii Dei ex Maria originem illâ fuisse illustriorem, quàm

A quam ex Patre trahit : verum siquidem hominis fratrem origo materna fecit, paterna nec hominem, nec Angelum, ergo serpentibus & jumentis congenerem fecit. Uti nemo ficta dicat supremi Veri nomina, quandoquidem ejus potestatem suspiciendam, & admirandam, ipsa, quæ audit vocabula, manifestè declarant; sic nullus erit, qui geniti ac Filii nomina commentitia non credat, si a verâ & pro- B priâ notione defecisse reperiat; item quia creaturæ vocabulum veram ejus conditionem explicat, consentaneè ponimus, istud vanum non esse, & rectè arguimus, inde fluentes appellationes esse veras. Sic unummodò Filii nomen suam proprietatem conservare non potuit! Non istuc, crede, propriam significationem amisit, nos, qui id fingimus, sensum C amisimus.

Quis istìc homo, cui non sapiunt rata Patris & Filii, ac Spiritus nomina, à quibus fatui sapere ceperunt, & apte loqui? siqua vox a propria excidit notione, id ex adjuncto patitur : nomina dumtaxat Patris, Filii, ac Spiritus propriam significationem non variant, quum nihil ipsis affine sit, ut cum iis componatur & constet. Quod si eadem D dividas, quis nostræ expiationis lavacrum suscipiat, hisce dedicatum nominibus, si nimirum audiat ab invicem distracta? aut quis nudis sine re vocabulis fidem auctorabit suam? Apage nugas : Divinæ hypostases ab invicem non dissident, nos enimverò a veritate dissidemus, qui ejusmodi dissidium induximus. Nec enim Pater esse sine Filio E potest, nec Filius a Patre secerni; siquidem nec Pater nuncupari potest sine Filio, nec Filius potest sine Patre generari. Insanit quisquis vocabula societatis & unionis scindere ac distrahere molitur. Postremum quis non rideat ineptè garrientem, suis se Creatorem posthabuisse creaturis, adeo ut istarum quidem naturas propriis nomenclationibus coæquaret & conjungeret, suum contra nomen F a sua notione omnimodè distraxerit? adeo sua rebus omnibus aptantur, & congruunt vocabula, easque quodammodo convestiunt & ornant, unus dumtaxat Pater, & unus Filius proprio nomine nudantur. Novatores enimverò omnium nomina rerum per omnem modum falsa fecerunt.

A

SERMO LXIII.

SEnſu carere dices, fili, eum, qui nec dum advertit cognomenta ex aliquo eventu contracta, in negotiis alicujus momenti uſurpari non ſolere; teſtamenta ſcilicet, contractus, quæſtiones, & cætera hujuſmodi voces translatas, & a propria notione deflexas non admittunt: quæcumque ponunt vocabula in proprio & uſitato ſenſu intelligenda proponunt; ea quippe in actis hujuſmodi interſunt circumſtantia & conſequentia, ut verba velut ſigilla ad obſignandam veritatem appoſita videantur. Hinc facilè quiſque perſpiciet, non eſſe diſtrahendas a propria notione voces, quas Dominus poſtera die Cruci ſuffigendus uſurpavit, quando ſuum diſertè Patrem dixit, eique ſuos Diſcipulos orphanos mox ipſo decedente remanſuros commendavit. *Pater*, inquit, *ſerva eos*, quam nuncupationem divinæ originis indicem rurſus mirabili extincti Corporis ſui ad vitam reditu teſtatus eſt, ac velut appoſito ſigillo firmavit. Sic enimverò propriam ſui nominis notionem, quaſi aurum igne probatum per univerſum Orbem Apoſtolorum operâ vulgavit, ſuorum Credentium mentibus inſerendam. Hanc ipſam vocum proprietatem perindè fateri cogimur in iis, quæ in Cruce pendens locutus eſt; Deum ſiquidem tum quoque ſuum appellavit Patrem, eique carnem & ſpiritum ſuum commendavit, ea vocis contentione & efficacitate, quæ ſola ejus a Deo Patre proceſſionem faceret teſtatiſſimam; nam & ſepulcra penetravit, & interiora templi adyta patefecit, auctorem necis ſuæ populum diſperſit, congregavit gentes, eiſque ſuam divinitatem ſic approbavit, perſuaſitque, ut Deum faterentur verum a Deo vero genitum. Teſtis vox illa fuit, clamavit, teſtimonium dixit, ſe vindicem ſtitit, ſcripſit, & obſignavit, illum non eſſe ſervum, qui ad Patrem ſuum profugiebat.

Jo. 17. 11.

Quum Centurio vir cæterà prudens Domini in Cruce pendentis cuſtos deſignatus, cuncta diligenter obſervaret, ubi animadvertit ad ſupremum ejus cum Patre colloquium, terram, velut deficiente naturâ, contremuiſſe, & contenebraſſe Solem, Divinitati Domini teſtimonium Inferis Superiſque perhibentibus, ſuum ipſe adjunxit, concluſitque illis verbis: *Filius Dei erat iſte*. Et iſta quidem nobis Dominus ſuſpicienda & admiranda dedit, quo tamen ab

Matth. 27. 54.

B C D E F

A ab ipſo mitiſſimum ejus ingenium diſceremus, nullam ab illo nomine *Qui ſum* nuncupationem ſibi compoſuit, poſthabuitque illud cognomentis, quæ ex operibus gratiæ contraxerat; hujuſmodi quippe vocabulum eo, quo ſempiternam & præcellentem Majeſtatem connotat, grande aliquid & ſublime ſonabat; quare nec unquam Creaturis illud uſurpare licuit; natura ſiquidem ex omni æternitate per

Exod. 3.14.

B ſe exiſtens, proprium nomen eſt Divinitatis ſingulare & incommunicabile.

At verò quis iſtud non admiretur nomen, aut quis non magis hanc obſtupeſcat caritatem? & illud quidem præcellit, & ſupereminet omnibus, iſta vero ad omnia deducitur. Quoniam verò alia ei occurrebant nomina ſuaviſſima ſuiſque creaturis congruentia, quæ ſi ipſis commu-

C nicarentur, ſplendidis eas appellationibus decorarent, iſtas aſſumſit, ſuiſque ovibus bonus Paſtor aptavit. Suos itaque ſervos Superûm, Inferumque rex regali nomine ornavit, & quum idem ſit Deus, Deos dixit, Judex judices inſtituit, & quum iidem viatores ſint, ipſe fatigatus ab itinere credi voluit; ſuſtinuitque jumento vehi, quod eos carpentis rhediſque delectari conſpexiſſet, ut nimi-

D rum per omnia ſimilem nobis ſe daret.

Atenimverò deſipuiſſe oportet eum, qui vel levi ſuſpicione duci ſe ſinat, ut ex eo, quod homines nominibus Dei decorati fuerunt, unam eſſe deducat hominis, ac Dei naturam; tum ex eo, quod Dominus ſervorum ſuorum appellationes ſibi accommodavit, arguat

E fas eſſe creaturas Creatori componere. Quum enim nos reges ſuo nomine nuncupavit, rem ipſam ſibi retinuit, ſpeciem nobis allevit, quumque rerum factarum effector ipſarum aſſumſit nomina, naturam ipſis reliquit. Sic a propriis translatas diſcrevit voces, quas ſibi aſcivit, vel nobis accommodavit. Appellationes itaque, quibus per ineffabilem caritatem ſapientiſſimus Nomenclator ſuos

F ſervos ornavit, non eo conſilio ſibi cum illis communes eſſe decrevit, ut futilium quæſtionum inde argumenta deſumerent, ſed ut ab ipſo exercitam erga ſuos liberalitatem, ſuaviſſime ſibi gratularentur. Obſtruamus, Fratres, oro vos, diſceptationum ſcatebras, & ad referendas Deo gratias otia noſtra traducamus, qui quum præſentem ſe nobis exhibet, tali ſtudio nos complectitur, ut nobis compar & congener eſſe videatur, quumque a rebus omnibus

nibus per omnia secretus & remotus sit, adest universis & cuncta permeat, & implet.

Cæterum si, facto divortio, se ille nobis subduceret, sua jam nomina suis ovibus communicare non posset, ac si nos tanquàm protervos a se procul abigeret, libri divinitus inspirati, laquei nobis, (quod nusquam factum) fierent, quos tamen idem ipse velut instrumenta ad extirpandas perniciosarum quæstionum radices, & impiarum disceptationum ulcera resecanda providit. Jam nunc quis satis mirari queat servos vecordes, perfidos de Domino optimo tam male mereri potuisse, postquam ille per Filium suum ad nos descendit, sua nobiscum arcana communicavit, suorum consiliorum nos conscios habere voluit, atque adeo liberaliter & humaniter nobiscum egit, ut nihil liberalius, nihil humanius, insuper ut suavissimos ejus mores degustaremus, degustavit ipse nostræ consuetudinis acerbitatem?

SERMO LXIV.

SEntes, Domine, precor evellito: hæc Diabolus semina sparsit, hujus agricolæ cultu crevêre zizania. Interea ejus excursores, dum vanis disquisitionibus nos vacare vident, gaudio exultant: nostris siquidem dissensionibus illorum convalescit in dies conspiratio, quumque non insideat domesticis concordia & societas, extraneis conciliatur, dissipatique coëunt, & in unum conglobantur, nobis quippe ab invicem mutuo odio discordiâque divulsis, vident domestico bello implicitis nullum jam vacare locum ad examinandas nostra fornace ipsorum fallacias, aut nostræ disciplinæ luce detegenda eorum vitia, vel testimonio veritatis reclamandum eorum decretis. Atqui hostibus nostrâ ruinâ exultantibus, quantus dolor, qualis luctus incumbit nobis, qui talia patimur! Sic ab officio in contrarium deflexìmus! Nimirum in otio tumultuamur, in tumultu otiosi sumus, ubi tacere deberemus, præpostere clamitamus, & vociferamur; pisces sumus ubi apertè loqui, & peccantes liberè reprehendere jubemur. A vitiis nostris mentem cogitationemque abduximus, & traductâ ad Altissimum curâ, de ejus arcanis disceptamus. At qui disceptatores? homines nempe, qui nec hostem nostrum satis novimus, premit tamen, & assiduè nos vexat. Alioquin si huic sensus natura dedit, explica, cedo, quo ejusmodi facultates ordine illa disposuit, quem designavit oculis auribusve locum, quòd si os etiam eidem finxit, quî id factum

[illegible]

[illegible]

A factum dicis, ſi corpus negavit? Ac ſi formavit membra, horum compagem cur infectam reliquit?

Video, tibi hæret oratio in ſalebra, nec tamen alium reperies, qui maledictum Diabolum nos arcana ſcrutari docentem, quis, quidve ſit, didicerit; utrùm videlicet totus totum hominem occupet, & quomodo propriæ mentis conceptus noſtris ſenſibus inſinuet, noſtriſque voces ſuas B interſerat, vel in noſtram voluntatem inſerpat, ejuſque affectus ſolicitet. Vaferrimi hoſtis artes execramur, miramur tamen, ſimulque erubeſcimus, ab illo animam, cujus corpus invaſerit, impunè ludificari, adeo, ut nec ejus illa adventum, nec moram ſentiat, nec ſui contubernalis tactum, noxium ne, an innoxium, mollem ne, an aſperum explorare queat. Quin erC go prius ſuum carnificem cognoſcere ſtudet diſceptator ineptus, qui Domini ſui arcana ſcitatur?

Quid? quod nec terram ille ſuis licet ſenſibus ſubjectam diſcernit, quum tamen ordinatiſſimè diſpoſita ſit velut ad amuſſim. Unde enim extundet, quomodo ariſtæ impleantur, indeque impleant areas, unde palmulæ liquorem hauriant ſuaviſſimum, uvæ vina diverſa, & oleum D oleæ, proferantque arbores ramos, frondes, flores, poma & opobalſama fundant & aromata? Quomodo ſemina alantur, augeſcant, & pubeſcant aquis? percontare ſimul, quis harum ſcatebris humorem miniſtret, ut perenni fluxu ſemper decurrant? Scilicet Bonus, qui fontium conceptacula implet, idem ipſe ſe toti naturæ profundit, ut cuncta ſuſtentet & E vegetet.

Narra, ſi fortè vidiſti terreſtrem beſtiam, Behemut appellant, aut marinum cetum nomine vulgato Leviathan, undenam corporis moles iſta crevit utrique? quave ſaginâ pinguedo tanta coaluit, non enim liquet, quo veſcantur cibo, quiſve aliquando ad eorum cubilia pervenerit. Quum ergo ſupremi rerum Domini origo ſecretum ſit omnium abſtruſiſſiF mum, & a noſtra intelligentia penitus abſtractum, quis fuit ille, cedo, qui in ſinum ſummi Genitoris intulit manum magni partus indagator audaciſſimus? Conſtat preterea extare plurimas adhuc rerum ſpecies intra terræ, mariſque ſinus retruſas, quarum formas nemo perſpexit, aut exprimere ſufficiat; ſcilicet res omnes, objectâ naturalis ſcientiæ difficultate, clamant: diſcite Filii Adæ in veſtro ſubſiſtere luto, & cælum non appetere, ut Divina ſcrutari aliquando deſinatis. Ego

Ego ſanè a ſententiâ non diſcedam, nec unquam eò inducam animum, ut vulgi ſequar opiniones, conſentiamque novas inducentibus voces; vocabula ſiquidem audivi, nec in ſcripturis divinitùs inſpiratis uſurpata, nec noſtri digna Salvatoris majeſtate; examinavi, tandem laudavi, quæ ſacris conſignata literis reperi, reliqua rejeci; ne ſcilicet, non ſcripta quærens, quæ ſcripta ſunt, amitterem. Aquas rerum Conditor reperit, piſcibuſque dedit, aptum ipſis & commodum domicilium; Fidei regulam & normam morum dictavit ad hominum ſalutem, ſcripturas. Quadamtenus ſe mutuò reſpectant hæc duo; uti enim ſi piſces proprii elementi terminos tranſilierint, ſaltum propriæ naturæ negatum, nunquam impunè ferunt; ſic ſi quiſpiam homo ſibi in divinis ſcripturis fixos limites refixit, præpoſteræ curioſitatis auſum nunquam non propriâ ruinâ luit.

SERMO LXV.

SAtis jam ſatis, cauſam nunc perora tuam: habes præ manibus naturam, ſcripturam præ oculis: & naturam quidem comprehendere difficile eſt, non item ſcripturam legere. Atqui a natura non didicimus Chriſtum, reſtat igitur, ut unde humana Chriſti didicimus, ejus inde divina diſcamus; tum unde ejus ex Maria nativitatem hauſimus, inde ejuſdem originem deducamus primam & noviſſimam. Natura quippe ſuis involuta tegumentis latet, ſola modo ſcriptura nos docere poteſt, qui, quidve ſunt Pater, Filius, & Spiritus; tum certos reddere, non aliunde nobis præ illis aquas baptiſmi manare, vel beatæ vitæ uſuram. Suis profectò revincitur dictis Heterodoxus; vel enim negare debet, verum eſſe ſuorum gregalium baptiſmum; vel ſi ipſe illo initiatus, ratum eſſe non dubitat, Marcionis fabulas fermè repræſentat, qui datos a Creatore cibos ſumebat, ſimul ipſum Creatorem execrabatur, damnabat nuptias, quando fatebatur ſe communi generationis periodo & uſitato more ſatum, conceptum, & natum. Animadvertin' fructum originem inficiantem ſuam? Quis enim quum baptiſmum Neophytis miniſtrat, definitam verborum formulam ſimul recitet, ſimul ejuret? nec porrò ratum habere poteſt baptiſmum, quem reſectis nominibus Patris, & Filii, & Spiritus ſancti interlevit & corrupit. Quum ergo illa formula abſolutè vera ac defi-

[illegible]

A definita sit, ab hoc uno disce, quanta sit istorum hominum impudentia & perversitas.

Nunc ad caput redeo. Hominem reposco, qui naturæ involucra evolvat, indeque nobis proferat arcana, quæ ad cibatum & potum pertinent plurima: multiplices rursus animalium species & differentias, quorum alia solitaria, gregalia pleraque: mirabilem item plantarum va- B rietatem, & per certa incrementa processum, quomodo gemmascant, mox frondescant, explicent ramos, & frugem proferant. Huc enimverò provectus, quantolibet conatu evadere tentaveris, ludes operam. Quin ergo talium mirabilium Artificem miraris & siles? sed agesis experire ingenii tui perspicacitatem in olea, nihil oculis non geminum offert nuda arboris C species, ubi tamen folia emiserit, quantùm eadem a suis virgis differant intelliges, quantùmve colore discrepent a radicibus, & a fructibus etiam sapore: rursus animadvertes in singulis ejus baccis contineri tria, quæ, si olivam distrinxeris, statim fluere cernes, aquam videlicet, ignem & oleum. Perge porrò contemplare ignem, quid id est, quod intra silices flamma concipitur, lapidumque conflictu at- D que tritu elicitur, quodve aptam nacta materiam momento sobolescit & propagatur?

Solem pro modulo suo speculatur cæcus; nec enim ejus orbem & lumen mente concipere potest, vel ejus imaginem phantasiæ operâ sibi effingere. At si istuc vetat oculorum vitium; quis cæco dabit Solis periodos erroresque cognoscere? restat igitur, ut aliis narrantibus ad- E hibeat fidem; secus si monenti parere recuset, & ducem sequi, ipsum suæ pertinaciæ sæpe pœnitebit, sexcentis mox obsidendum periculis: eo quod disceptare maluit, quàm traditæ sibi disciplinæ simpliciter acquiescere, ut ipse sibi geminaret quod sustinebat malum, adjunctâ oculorum hebetudini miserâ mentis cæcitate. Quòd si contra testibus vera narrantibus credere voluisset, offusam oculis caligi- F nem justi Remuneratoris sententiâ dissipasset.

Quid ergo ipsi nos stulto labore maceramus? quorsum ingenium inutili studio fatigamus? cæcutit nempe ad illam incomprehensam generationem humana ratio, nec potis est assequi, quid, & quæ illa sit, nec eò perveniendi alius patet aditus, nisi per fidem, si nimirum Deo testanti tandem credere statuamus. Cæterum si quisque cæcum meritò damnat, qui duci suo

ſuo de natura lucis diſſerenti temerè reſiſtit, cuinam ſimile judicium timendum non ſit, ſi Deo teſtimonium dicenti impiè refragetur? Tum enimverò dixit, quum Genitor de Unigenito ſuo illa profatus eſt: *Hic eſt Filius meus*.

Finis ſeptemdecim ſermonum ad modos Odarum Bardeſanis.

SERMO LXVI.

QUid hoc morbi eſt? adeon' inſanire homines, ut propriæ conditionis obliti, Conditorem adoriantur, & incomprehenſum comprehendere obſtinet pulvis & umbra? Quàm opidò magis conſentaneum foret, ut terrenæ concretionis conſcii, divino Archetypo, ad cujus imaginem formati fuerunt, ſe modeſtè ſubmitterent! Vaferrimus ille fraudum architectus Adæ poſteros à recta ſeductos, in iſtas conpegit tenebras, concitavitque, ut Solem ab ipſorum ſenſibus abſtractum appeterent, non ut cernerent, ſed ut curioſè indagarent; ut his videlicet capti dolis homines, trium Perſonarum gratiâ eluti, ſordes, quas ſacro expiati lavacro depoſuerant, iterum reſumerent, dum circa illarum nomina dimicant.

In Eccleſia congregati diſceptant, & præſente veritate, ad futiles quæſtiones delabuntur; æmulatio & invidia homines in Eccleſia efferavit, rabidi ſe invicem mordent: atqui ſervavêre pacem in arca feræ. Obtentu tuendæ veritatis expediunt arcus & jacula vibrant: diſceptandi rixandique libido pharetra eſt, quæ dimicantibus affatim tela miniſtrat. Simplicibus & imperitis veterator verſutiſſimus illuſit, & à vera diſciplina ſeductos inſolubilibus & deſperatis quæſtionibus implicuit trivitque; ad appetendam negatam homini ſcientiam incitavit, ut à permiſſo utilis doctrinæ ſtudio eos avocaret. Iſto temulentos mero cepit illicò veſana diſputandi cupido, cæcus contradicendi ardor armavit; veritatē veſtem eſſe arbitrati, conſcindere tentarunt, ſed fruſtra; ea quippe una & individua eſt, quare contra accidit, ut ipſi, quum illam dividere molirentur, ab invicem diviſi, ſimul etiam à regno Dei rejicerentur? Nec idcircò arma ponunt, bellum parant, victoriam ſperant; at quam? quæ videlicet, fictâ ſpecie, veram cladem mentitur. Scripturam terunt, non ut pia lectione proficiant, ſed ut liberius errent, indeque redeant ad diſceptandum rixandumque paratiores. Venenum condunt occultum, hoc ſer-

[illegible]

A serpens per ipsorum ora sibilans convincit. Quis rixantes compescat, quos credit veritatis amore trahi? Stultissimi homines fixos in viâ regiâ indices deseruere lapides, quòve liberiùs errarent, avia & deserta invaserunt. Atenimverò illi uni dabitur regis conspectu donisque potiri, qui institit Regis tenere viam.

SERMO LXVII.

[illegible]

B Veritas in scripturis proponitur, uti jaculantibus metæ centrum, quò quum collineare non liceret iis, quibus caligabant oculi, jacula in Dominum Angelorum direxerunt. Disce itaque propositum tibi scopum hunc esse, Patrem ut fatearis unum & individuum esse, unum Filium & incomprehensum. Meta conspicua est & in bono lumine collocata: qui C autem à mente decessit, quodam impetu ac temeritate ductus; sine judicio jacula mittit, densa nimirum caligine septus, scopum collimare nequit. Sicubi ergo de divinis arcanis inciderit sermo, taceant Rhetores, naturæ Indagatores absistant: verba priùs cor examinet, fanda ori tradat, ne post pœniteat nefanda fatum. Quisquis doctoris locum obtinet, quæ doctu- D rus est, discat ipse priùs: doctor indoctus cymba est, merces vehit nullum habituras usum.

Codices Deo dictante perscripti, quasi speculum nobis suppositi fuerunt; quibus acies obtusa non est, veritatis imaginem in iis pictam vident. Patrem illæ repræsentant tanquam Archetypum, & ex ipso expressos Filii & Spiritus sancti vultus. Horum trium nomina originis serie E dispositâ, purâ fide suscipimus, & ad Baptismum usurpamus; nunc verò nova mentes hominum incessit cura perturbavitque. Examinanda esse clamant divina, quæ didicimus nomina, conquisitisque rationibus eorum ratam certamque notionem esse demonstrandam; quà datâ portâ, erupêre statim concertationes, discordiæ & lites, fugitque veritas. Atqui non istuc profectò rerum nostrarum ratio postulabat, quibus F multò magis expediebat, quantulamcumque veritatis particulam tenere, simpliciter credendo, quàm disceptando, eandem ex toto destitui; beatam vitam cum inscientia adipisci, quàm cum ista scientia in æternam mortem incidere. Enimverò magis tuâ refert, aquam, si sitis, bibere, quàm fontem metiri; quid enim? num non magis intersit pueri ex vultu patrem cognoscere, quàm aliunde ignotum & incertum, captatis undecumque argumentis,

inveſtigare? Hoc ergo ſtatue: Veritatem moribus ſanctæ fidei conſonis, non abſonis abſurdiſque diſceptationibus eſſe addiſcendam. Tuque beatus piorum cœtus vide, ut intra hos limites te contineas: contentiones faceſſito, amplectere caritatem, prædica veritatem.

Ille repertor & conſtitutor omnium, quum ab initio mundum moliretur, beneficentiæ ſuæ theſauros aperuit, profuditque inprimis Adamo, quem ex limo formaverat, cujuſque poſtmodum extincti cadaver in cinerem jam redactum, diffractis inferni clauſtris, reſtituit & erexit: Paradiſi fores patefecit, facta exuli ſpe reditus, & promiſſa ligni vitæ uſura. Jam illum laudare diſcito, qui hujuſmodi fabricavit clavem, quæ quidem una eſt & omnes aperit theſauros. Prædica item Patrem, ejuſque perſonam reverere arcanam & abſtruſam: prædica Filium, ejuſque originem ſilentio obſignatam adora: lauda Patrem incomprehenſum, & inſcrutabilem Filium cum Spiritu ſancto magnifica. Nunc oro te, Domine, ſilentium & vocem largire mihi; vitæ nempe præſidia meæ, tum ut abſiſtam inveſtigare te, tum ut te laudare non deſinam.

A–C [Syriac text: illegible]

SERMO LXVIII.

D [Syriac title: illegible]

Divinæ Scripturæ ſibi mirificè cohærent; homines ſecum perfractè diffident, ab una veritate in plures diſtracti ſententias: diſſidium peperit nata ex arbitrii libertate opinandi licentia. Viles animæ veritatis ſtudium prætendunt ad ſpeciem, primatum reverà affectant: fictâ veri larvâ, illectos plures ſibi adjunxere ſocios, ſic aucto gregalium numero, ſectæ Principes audire cœperunt; additi poſt alii in errore Duces, Tribuni, Centuriones, & Decuriones. Pax & otium ſeditioſorum numerum auxit, diviſitque in turmas, Plagiarii jam omnes ſunt, ſociorum alumnos abducunt ſibique tenent. Quæſtiones exercent quaſi arma, fratres in fratres incurſant, & jacula mittunt. Heu triſte ſpectaculum! lingua ſica eſt, hoc ferro dimicant, cæduntur, cæduntque viciſſim: incruentam pugnam haudquaquam horrent: hujuſmodi gladium ſtringit ignavus quiſque, & quilibet cæcus linguâ ferire novit, contemnitque hujuſmodi cædem.

Inanis & fucatæ gloriæ cupido diſceptatores accendit, & athletas fecit, qui alios ferirent, ipſique haudquaquam incruenti ex arena diſcederent. Victoriam vides opidò quantum luctuoſam, hanc ſibi gratantur victi, quum ſibi viciſſe videntur;

D–F [Syriac text: illegible]

A dentur; causa siquidem pugnæ sola impudentia fuit, malum, quo vix aliud majus homines patiuntur. Tun' athletam vicisse dices, qui vincendo magis ipse victus est, quem ex pugna reducem superbia invasit, & oppressit? Quantum proinde profuisse putas victo ingenuè fatenti, arcani, de quo disceptabatur difficultate se fuisse superatum: hujusmodi profectò damnum quisque sapiens lucrum deputat, & magnum quæ- B stum; enimverò si disputando quantâvis cum gloria adversarium viceris, si tamen victoriam superbia sequatur, victor ipse velut in barathrum prolapsus, versam vicem dolebis, teque turpissimè profligatum intelliges.

Hujus ingenii homines alii odia coquunt, alii contentiones & lites quærunt sexcentorum malorum causas. Quæ autem superest spes desperatorum hominum mo- C re agentibus? Lamentabilis profectò est istorum casus; quippe qui adversùs Deum & homines dimicant, ut eorum gloriam obscurent. Obtrectationes humi jactatæ in sublime feruntur, & Cælites feriunt, imitantur fumum, terram conturbant, Cælo velum obtendunt. Cælum, eoque superiores Orbes profanas disquisitiones non ferunt, ecce autem cœnosæ scrobes altercationibus convitiisque divina temeranti- D bus fartæ sunt. Rorem & pluviam, quibus vix aliud quidpiam utilius profundit aër infimum hunc orbem tenentibus; rependunt isti, quas componunt contumeliosissimas quæstiones & impios tractatus: lutea simulacra temerè disceptando & perversè agendo confingunt, quæ tamen eò, unde decerpta fuere, mox resoluta, recidunt.

Et sanè quum decies centena millia E Angelorum tacere, quam disceptare malint, mirum est videre vermiculos duos, corpus & animam tumultus concitare & ciere turbas. Conticuere Michael, & Gabriel, ecce autem lutum cum pulvere litigat. Tanta est nostris inducta rebus confusio! percrebuere morbi, conticuere nugatores, quòd si disceptare pergant, mors certè quæstionibus litibusque finem afferet. Tibi, Domine, meum grator otium, F qui me ab omnium Heterodoxorum disputationibus continueris, mandans, ut solitarius tecum agerem.

SERMO LXIX.

VAda cæca subis homo lutum, si essentiam sese existentem indagare velis, ignarus unde ratem solvas, quòve tandem appellas. Quin ergo viam regiam ingrederis; hanc quippe tenentibus tum introi-

introitus, tum exitus accidit lætissimus. Ingenitam substantiam nullus definit ortus, aut interitus, omnem proindè suæ immensitate prævertit indagationem. Cave igitur, ne circa eam, qua imbutus fuisti veram disciplinam, anceps dubiusque hæreas; hæsitantem quippe & incertum protinùs corripiet, & absorbebit error, velut aridum solum cadentis pluviæ guttam. Iterùm cave, ne in ejus arcana temerè incurses, vadum tentanti occurret mare ingens, & frustra reluctantem rapiet & merget. Sit tibi Cymba fides, & doctrina divinitùs tradita, sacris consignata literis, hoc vectus navigio, velut in portu tutus navigabis. Supremæ illius veritatis Codicibus destitutus, vide, ne te ejus pelago committas, plures illa munivit portus sua freta navigantibus; beneficium agnosce & Auctori habeto gratiam.

Descendit ad ima Altissimus, & minimum se fecit Maximus, id jussit amor, suasitque, ut passus suos infirmioribus necdum gressum explicare potentibus commetiretur; quin & eodem suasore annuit fieri mare pauperiem fugientibus, & huic petentibus ex negotiatione remedium. Nec tamen inde sibi licere putet lutum, rem tantam propriæ naturæ viribus committere; nec enim summis nedum infimis huc veniendi conceditur aditus. Ad investigandam Divinitatem nullam creatis mentibus reliquit viam intercapedo immensa, illas ab invicem dispescens, nec tamen ulla creatura a Deo disjuncta est; facit hoc caritas. Incredulo Scrutatori omnis ad Deum negatur accessus, nec tamen difficilis esse potest, qui cunctis patet a divinis & summis, humana & infima secernere & internoscere assuetis. Ei, qui impurus est, quid commune sit cum Sancto, qui totus in sanctis habitat? Ad eum, cui nihil tectum, nihil occultum latet, nullus patet aditus simulatoribus & malitiosis; scilicet ingenuos & apertos ille diligit, odit superbos Altissimus, ac temerè accedentes rejectat; ejus nempe voluntas ad humiles tota sua inclinatione propendet. Deum homo non sentit, quamquam hominis amantissimus Deus, & in ipsum se totum effundat. Summus ille rerum Repertor a rebus ab ipso factis non capitur, esto suam ob magnitudinem nec ipsæ capiantur. Illum, qui solus habet immortalitatem, a mortalibus explicabilem dicere, ineptum est, aut ipsius Unigeniti ab eo processum, a disceptantibus aliquando compertum. Et sanè cuinam dabitur illam comprehendere Majestatem? spiritui ne? atqui infirmus est; num ani-

[illegible]

A animæ? atqui perfecta non est, nec omnes suos habet numeros; quid? corpori ne? atqui lutum est. Quisquis ergo superbus jactat se potuisse Deum investigare, imò etiam nunc compertum habere, huic lingua non constat, vagatur cor, totum deseruit pudor & modestia.

SERMO LXX.

B ITan' credis, oculos, qui è nihilo crevêre suum posse speculari Effectorem, opus Opificem? Spiritum, qui nostrum animat corpus, nec sensu nec intelligentiâ percipimus: etenimverò si hoc negotium ratiocinationibus transigendum putas, habebis quidem multos assentientes, meliorem nostri partem esse animam, negant tamen alii, & fabulam esse ajunt. Vides nascituram C hinc simplici populo offensionem? omne licet ad hanc curam conferamus studium, is qui, quo se ipse videat, lumine caret, quosnam, cedo, oculos in Divinitatem intendat? quave facultate suum Artificem comprehendat, qui nec ipse se tenet. Littora rade levis Cymba, ut exortâ tempestate tibi tutum in fida statione perfugium procul quærendum non sit. Scrutator tuas metire vires, sique tibi mens labat, & D incertus erras, sileto; nec porrò silentium a te procul abest, aut magno stabit tibi pretio, multo majoris veneunt quæstiones & lites. Sed nec petulantem Scrutatorem vis ulla cogit, quando nec lex libertati necessitatem inducit, esto simillima cogenti videatur. Jam si lex ad agendum quod præcipit, vim nullam affert, quodnam quæstionum genus ad perscrutanda divina invitos E impellat? Legislator condidit legem, disquisitionem seposuit, utrumque ejus testamentum accuratè revolve, nulla disputatio, nullave tibi quæstio occursabit legenti. Legem dedit, depostulavit ubique fidem, quæstiones nusquam, ut qui nostram imbecillitatem non ignoraret. Res, quas ipse fecit, nostræ intelligentiæ patere noluit, quantò magis propriam naturam per se abditam nobis inscrutabilem, & incompre- F hensam manere volebat!

Filius ex ipso genitus, Genitorem sine ambiguitate novit, qui circa modum, quo ille quærendus est, non fallitur. Errant enimverò naturæ quæque creatæ, quæ illum se posse invenire sperant; consentaneum namque est, res factas ad Effectorem suum deficere. Ad summa licet ejus nos amor extulerit, homines tamen nos esse meminerimus, ut naturam è nihilo cretam, naturam ex se existentem inda-

indagare non posse, ingenuè fateamur. Quisquis enim nihil aliquando fuit, se ipse fallit, si eum, a quo accepit, ut esset, vestigando assequi se posse credit. Ne autem ipse tibi undecumque laqueum facias, ratum hoc habeto, longam etiam disceptationem tibi nil collaturam, quominus doleas infinito adhuc spatio a tuo te Creatore remotum.

SERMO LXXI.

Enimverò fieri non potest, ut ex materia creata fingatur vas immensæ capax magnitudinis, quum ad Divinitatis scientiam angusta sit creatæ mentis capacitas, imò nec habeat ullum cum ipsa proportionis commensum. Non est sapientissimi Creatoris ineptè disceptare secum, quomodo, quove usque suúm ducat opus. Nam si suæ amplitudinis capax meditetur vas, effectum Effectore majus erit; tale autem opus nec stultus imaginari potest, modò meminerit, nec opus Opifice perfectius esse posse, nec isto Opifice quidpiam excogitari posse præstantius.

Jam si res conditas suus Conditor immenso superat excessu, quam dabis aptam ad ejus intelligentiam mentem, ipsique proinde commensam? næ tu vehementer erras, & incredibilia narras, quamquam omnem admirationem vincunt cuncta, quæ fecit; scilicet, quum nihil Deo majus excogitari possit, consentaneum erat, ut ea, quæ ab ipso creabantur, nec diminuta, nec imperfecta prodirent. Nullam ergo creatam rem parvam deputes, quia Creator ejus magnus est. Attamen, ut ea maximè excellat Creatori collata nulla est; nihil tamen eorum, quæ fecit ei pretiosum non est, ea est ejus caritas; nec item non exiguum, & vile; ea est ejus Majestas: neque secum, ut dixi, Conditor pugnat, ut aliquod sibi commensum creet, nec Artifex sibi contrarius est, ut arti limites figat. Nulla Creatorem a suis alienat invidia; oves namque suas immensa caritate complectitur, nec ideo fieri potest, ut res creata Creatorem intelligendo perfectè assimilet.

Scripturæ clamant, quamlibet rem creatam etiamsi in summam dignitatis & gloriæ altitudinem assurgat, Crearore nunquam non fore minorem. Hæc tamen & hujuscemodi dicta de illo Unigenito ejusque Genitore nemini credere fas esto; Prophetæ siquidem & Apostoli prædicant, testantur supremi & infimi, illum esse Altissimi Filium: sed & ingentia ejus opera Orbem universum cicumspicienti obvia, vel oculis

[illegible]

[illegible]

[illegible]

A oculis captos convincunt. Quis modò sonora talium præconum tonitrua surdis prætereat auribus? nemo sanè extra Scrutatores. Plurimi tamen ut sint ejus laudatores, nullus magis idoneus testis est, quàm ipse sibi, suis ipse sibi operibus locupletissimum præ omnibus suarum laudum buccinatoribus testimonium dicit. Divinitatis vis oculos mentisque aciem hebetat; B radius solummodò ex illa emissus ei parilis est, & quæ ab illa emanat lux, ipsam repræsentat, extra istam nemo.

SERMO LXXII.

Quicumque audis quæ dico, limitem ipse tibi figito silentium. Multa sunt, quæ vehementer admireris: vide, ut vacuum ad eadem animum appellas. C Aderit tibi Deus, ea, quæ dicit simpliciter credenti, aberitque & sua dona negabit, si puræ fidei præposteram disquisitionem anteferas. Nequit, crede mihi, longa & operosa disputatio Deum consectando assequi; procaces indagatores ille retrusus in se occultusque fugit: aditum una tibi patefaciet fides; illùc introductus, cum ipso habita: etenim si tibi contingat sub ejus succedere umbram, inventum tibi gratu- D laberis, modò sequestratus a cæteris curis ad quietem & silentium te composueris. Verumtamen hoc habeto ratum, ad hanc attingendam metam, minimè profuturum quemcumque illùc intenderis cursum; viribus namque tuis, si ille suas non adjunxerit, profectò nec an ille sit, ad veritatem persuasus redibis; sed nec si totam ætatem in disceptando teras, aliud tan- E dem extundas, quàm ut ex opinione scias Deum non esse nihil, proprioque experimento comperias, qualibus cum difficultatibus luctandum sit salebrosam hanc ingredienti viam, nullum cæteroquin inde fructum reportaturus, quam ut hanc ipsam difficultatem non ignores.

Ingenuè quærenti manifestus occurrit Deus, idem callidum perscrutatorem fugit, facesse nugator. Abditus ille tibi F ignotus atque retrusus in obscuro delitescit; nulla locorum regione circumscriptus rebus omnibus superest, interest & subest; quum absit à te, tibi præsens est, vide utram partem versùs pergas, an ubi scrutanti ille se occultat, an ubi adoranti se offert? Suâ idem se bonitate prodit, suâ etiam se naturâ celat. Occultam reverere majestatem, manifestam beneficentiam propitiato. Ipsius patent thesauri, persona latet, hanc indagare volenti objici-

objicitur profunda & ingens vorago. Age itaque & remotis disceptationibus, ad conciliandam tibi ejus gratiam incumbito. Inexhausta ejus bonitas te lutum invitat, quò è propinquo cernas, qualem tibi thesaurum, omnium scilicet bonorum copiâ cumulatissimum, ejus in omnes homines beneficentia præparaverit.

Obstat ejus Numinis vis vehementissima, quominus in eum oculos defigas & explores, quis ipse sit, & quantus? Quod si audax explorator præscriptos tibi limites transilire non dubites, qui res prætervolat omnes, quomodo hunc ipse prævertes? sique præverteris, quis te excipiet locus, quum extra ipsum nihil sit? Fatere igitur, nec tuarum virium esse illum prætervadere, sed nec attingere imò nec extra ipsum alicubi consistere, ut videlicet ipsum ubique mireris & stupeas,

Sed finge tibi concessum ad omnia penetrare loca, occurret ille tibi ubique, nec tamen veniet, ubi non erat, nec abibit, unde recedet. Angustum & breve fretum esse oportet, quod tibi transmeabile est, quum autem immensa te ab illo dividant spatia, etsi nunquam tuo non assideat lateri, quam, cedo, viam illum pervestigaturus inibis? Non enim ille imitatur ignem, ut quum absens sit, quatenus corpori applicitus non est, simul eidem sit intimè præsens, habet hoc ignis ab imbecillitate corporum, quibus cæteroquin ejus applicatio intolerabilis est: nec item ille Soli similis est, qui si vim suam oculo non attemperet, officit. Quod quidem non tantùm vim Solis arguit, quantùm oculorum vitium. Neuter igitur, seu Sol, seu ignis Domino rerum comparandus est; quippe qui suis se subjectis immiscet, absens simul & præsens, quæritur, simul omnia portat, hunc fingimus a nobis remotissimum, cujus pugillo continemur. Occeanum nec vasa amplissimæ magnitudinis capiunt, nec ejus immensa metiri spatia possunt. Hoc, quod Orbem cingit, mare si Conditoris magnitudini componas, gutta est. Cave, ne huic pelago te committas, ni velis incertus per cæca perpetuò errare vada.

SER-

[illegible]

A

SERMO LXXIII.

SOlem habes Patris symbolum, imaginem Filii lucem, Spiritus sancti typum ardorem, quum unus sit Deus, Unitas Trinitatem non excludit. Arcanum istud quis capiat, aut quis enarrabit? unus & multiplex, unus & trinus, Personæ tres & unus Deus. Grande ænigma, quod intel- B ligentium substantiarum omnem exhausit admirationem. Radius splendor est a Sole emicans, distinguuntur ista, inter se tamen cohærescunt, adeò ut etiam Sol dicatur & ipse ab illo emicans splendor. Porrò quemadmodum Solis radius rebus sibi subjectis Sol est, nec ideò duos dicimus Soles; sic esto Dominus quoque noster suis per carnem affinis sit creaturis, Deus C est, hic tamen Personarum numerus nec duos affert Deos, nec Divinitatis ratio simplicissima Personarum numerum excludit. Hoc autem involucrum quis revolvat, nobisque explicet? nemo sanè, uti nec caloris ac lucis cum sole nexum, quo fit, ut splendor eidem alligatus, ab ipso nunquam decedat, calor contra, illo discedente, permaneat. Sol, radius, & calor nec separantur nec confundun- D tur, distincta copulantur, alligata nectuntur, soluta vagantur. Solem aspice & mirare.

Cuinam dabitur ista attingere, nedum tractare, etsi exposita & conspicua oculis cernantur. Seu tactu, seu visu a sua luce discerne Solem, si potis es, calorem ab utroque dirimito. Sol summa tenet, infima ejus calor, & influxus E etiam abditissimos terræ recessus penetrat. Res per se occultissima in omnium oculis transfigitur. Quandoquidem missa à Sole lux, undique terram collustret, eadem oculum ingreditur, ejusque in pupilla quodammodo corporatur; succedente mox somno lux oculum deserit mortuo similem, expergefactum revisura.

Cæterum quomodo lux oculum subeat, uti nemo satis percipit; sic nec tu in- F telliges, qua ratione Dominus nostrum negotium curaturus, Virginis uterum intraverit. Lux ubi oculi pupillam occupaverit, continuò decoram sibi faciem componit, indeque egressa, totum circumlustrat Orbem. Sic nempè salutem reparaturus nostram Dominus, vile corpus induit, & natus universam rerum naturam expiavit. Splendor e Sole manans, suum non fugit fontem, à suâ scatebrâ nunquam divisus, suum rebus

bus diſpenſat calorem ; nec aliter Dominus immotus in ſe permanens venit in terras , ſuiſque Diſcipulis ſuum infudit Spiritum .

Parallela ſunt hæc rebus impreſſa obviis , tuiſque ſubjecta oculis , ut diſcas , objecta menti de Deo trino dubia diſcutere , ſi qua ſalutis tuæ te tangit cura . Ut cætera non videas , vides utique quàm difficile ſit , cognoſcere , unde tuamet conſtet vita : Unus & ipſe es , idemque trinus , trinitas es & una ſingularis ſubſtantia .

SERMO LXXIV.

QUis mihi tribuat , te magnum diei lucisque Parentem inſpicere & mirari ? magnopere namque delectat contemplari expreſſas in te tui Domini multiformes imagines . Quis enim mihi hujus ſideris explicet calorem , nunquam a ſuo fonte diviſum , nuſquam non diffuſum, conſpicuum divini Spiritus ſymbolum : caloris ejus vis res afficit omnes , totus univerſas , & ſingulas totus,cognatæ luci ſemper cohærens, ab ea nunquam divellitur,Soli immerſus , ab eo nunquam dirimitur , panditur quaquaverſùs , atque a ſubjectis corporibus concipitur juxta uniuſcujuſque modum . Hoc ſcilicet homini a conditione ſua nudo frigoris remedium proviſum fuit , quo ſimul tranſmitteretur ad ſobolem paterni criminis notitia , ob quod turpiter nudatus algere cœpit . Gratiſſimus eſt iis, qui ad opera deſtinantur ; calore quippe depulſâ, quam ex frigore contraxerant , ſegnitie , alacres ad opus quodlibet ſe accingunt.

Divinum hìc recole Spiritum , qui Apoſtolos afflavit , diſtribuitque per quatuor Mundi plagas , & ad perficiendum multiplex ſalutis humanæ opus incitavit . Uti calore Solis omnes terræ proventus matureſcunt , & perficiuntur ; ſic Spiritus ſancti operatione optima quæque capiunt perfectionem & abſolutionem . Clarè vides , ambo eſſe parallela ; atqui clariùs intelliges ex conſequentibus . Algor hyemis calore Veris frangitur : Spiritus ſancti luce vitiorum caligo diſſipatur . Uti calor corpora gelu adſtricta , ſolvit ; ſic vincula , quibus Diabolus nos alligaverat , Spiritus ſanctus diffringit . Vere novo aves calore Solis hilaratæ lætitiâ triumphare videntur ; ſic nempe Diſcipuli Spiritus ſancti adventu præſentiâque geſtientes exultarunt . Calor injectâ a ſæviente hyeme prægnan-

[illegible]

gnantibus surculis frugibusque fræna dirumpit. Nec secus divini Spiritûs illapsus objecta disjecit impedimenta, quibus Diabolus omnem nobis commeatum intercipere moliebatur. Calor rigentis terræ viscera quatit, pigritiam increpat, & ad opera interrupta revocat; simili cura Spiritus sanctus Ecclesiam suam ad pios labores assiduè solicitat. Opidò quàm incertus & palanti similis errabit, quosve impinget in scopulos homo lutum, dum immensum illum thesaurum invadere & explorare pertentat! vel quousque suus illum auferet error, dum obstinat, suis æquare passibus eum, qui omnes Mundi partes occupat & prætervolat!

Si frigore labia astringi contingat, facultas loquendi continuò adimitur, admotus illam restituit calor, soluto gelu sublatisque linguæ, orisque impedimentis. Sic olim Spiritus sanctus conformatam in figuras linguarum flammam Domini Discipulis applicuit, simul indecorum silentium rupit, abstulitque metum, quo velut inducto gelu obsessi, tacebant. Quum enim populus gelidæ adinstar brumæ, coitione factâ in Discipulos incubuisset, Spiritus sanctus igneas linguas accendit, quibus frigoris vim fregit, metum a Discipulorum cordibus depulit, orationis expertes vocales fecit, linguis nimirùm linguas medicari volebat. Victus Diabolus fugit, velut hyems adventante vere: succubuitque populus irâ ubique fremens, februarius qualis torrente fremebundus gelu: tum verò nova carmina cælestes sonuere alites, accipitrem ac hyemem æquè contemnentes. Hæc Solis calor nobis exhibet Mysteria, primoribus velut descripta lineis, quæ postea Spiritus sanctus absolvit perfecitque. Sed enimverò quis ista capiat, aut enarrare sufficiat?

[illegible]

SERMO LXXV.

[illegible]

MIraris Solem homo argillâ cretus? lucerna tamen est in tuos fabricata usus: nec porrò reperis viam, quæ te ad perfectam ejus cognitionem perducat; jactas tamen te ad Solis Conditorem ocyùs perventurum. Oh superbus es, qui tantum tibi arrogas! homo nosce te ipsum. Substantia Solis etsi eam apprehendere cupientibus pateat, sua tamen subtilitate tactum eludit, nec minus visum ejusdem calor

calor quantumvis defæcatus, & purus; adeoque nec oculis subjicitur ejus calor, nec manibus subtilissimum ejus corpus tangitur. Gustus, auditus, & odoratus tres nostri corporis sensus tria prorsùs in Sole ignorant; nec enim Solem palatum gustavit unquam, nec orientem odorantur nares, aut aures audiunt rutilantem, perpetuò tamen circa terram Sol volvitur: adeoque tres corporum nostrorum sensus ad captandam Solis notitiam nobis inutiles sunt, quantumvis circa nos per vasta Cæli spatia cursor assiduus vagetur. Sed etsi corpus tuum totidem sensus haberet, quot membra, ad Divinitatem ab omni sensu abstractam assequendam, nihil omnino juvarent. Id nempe clamant tres memorati sensus, trium arcanorum ignari, quæ aliunde comperimus in Sole recondi, sic ut simul fateantur, se fore ineptos ad investigandum Patrem & Filium & Spiritum sanctum.

Vas aquâ oppletum adversùm Soli componito, continuò tibi imaginem dabit augustissimi illius Partus. Solem videbis sine ulla sui diminutione & defluxu nitentem generare prolem suo genitori similem. Nil Soli decedit, nil aquæ accedit, quod eorum integritati officiat. O præclarum magni arcani Symbolum! Integris namque aquâ & Sole, inusitata transigitur generatio, in qua homo quisque suis velut subjectum oculis, Filii Dei a Patre processum speculetur. Nostræ scilicet idem infirmitati indulgens, res a nostra intelligentia remotissimas in symbolis patentibus & conspicuis adumbravit, ex quibus levi operâ intelligeremus, eum esse Filium Dei: sic per omnes figuras ad nos accessit Suavissimus ille, nostras curaturus ægritudines.

Sed enimverò si optimus ille maximus & Deus comparationes & similitudines adhibuit, quibus nobis propior factus, intelligibilem se præberet; profectò consentaneum est, ut homo suamet conditione vilissimus, argumenta propriæ imbecillitati quærat, quibus ad Majestatis cognitionem se provehat. Excute jam, anime, segnitiem tibique mysticos pontes construito, qui viam ad tuum tibi Creatorem muniant. Herili domo ejectus verna, alas ex divinis Scripturis tibi componito, quibus subvectus, cura, ut ad Filium Domini tui te referas. Hæc tua, anime, cura prima sit, ut omnes posthac ad Spiritum sanctum captes aditus, & ad illum pervenire omni contentione decertes. Tu quoque, caro, tuam remis velisque eluctare pigri-

[Syriac text illegible]

[illegible]

pigritiam: Aquilam imitare, ad illud corpus advola, cujus contactu omnia reviviſcunt corpora.

Cæterum quum humani ſenſus infirmiſſimi ſint, cave, ne divina ſcrutando tuam perturbes mentem, & fluctuare incipias. Cogita Angelos quantumvis a materia ſejunctos, ſummâque mentis perſpicacitate præditos, impotentes tamen eſſe ad hujuſmodi arcana perveſtiganda. Cohibe igitur a temeraria & futili diſquiſitione claudicantes ſenſus corporis ſanie ac tabe ſcatentis. Hactenùs pulchra & pura, impuras jam immundorum ſpirituum operationes nobis ediſſere, & quoniam noſtri corporis ſenſus velut parallela quædam ſpirituales ſenſus Cacodæmonum referunt, expedi, quibus naribus legio illa Dæmonum odores corporum ſentiebat, aut quibus pedibus Satanas univerſam terram perambulare & circuire conſuevit?

SERMO LXXVI.

CUM arbore ſuâ fructus habet commune nomen, quantumvis ab invicem ſapore ſeu dulci ſeu amaro vix unquam non diſcrepent; ſed ut commune vocabulum ſit, differentiam tamen non excludit, magnumque arcanum adumbrat. Sic itaque differt fructus ab arbore, ut cum eâdem etiam conveniat; amborum quippe nomen unum eſt. Quid? quod talem arborem dicimus, qualem guſtamus fructum, ambo etiam in hac ratione conſentiunt. Tu ergo vide, ut ſtirpis & fructus vocabula diſcernas, cave tamen, ne dividas, ſed fructum arboris ſuæ nomine voca: nam ſi fructus mitis eſt, arborem quantumlibet palato ingratam, feram non dicimus. Sic ergo vocabula cernes Patris, & Filii, ut minimè diſtrahas: fatere Patrem eſſe Deum, Deum item eſſe Filium; divinum namque Patris nomen eſt, divinum quoque Filii nomen, hoc divinæ literæ teſtantur; nomine Filius diſcrepat, quia genitus eſt, nomine etiam convenit, quia etiam Deus eſt, ipſi honor & gloria.

Si ratæ ſunt arborum & fructuum nomenclationes, tales eſſe oportet Patris & Filii notiones. Sic ille rebus patentibus & conſpicuis arcana tuis negata oculis impreſſit, ut res a ſenſu abſtractas in rebus ſenſui ſubjectis puta arboribus proponeret: perque ſymbola notiſſima oculiſque expoſita ignota Myſteria & obſcuriſſima declararet, ut iſta nobis intelligere nec difficile, nec operoſum

ſum eſſet: ſubmotis offendiculis viam planiſſimam aperuit, monſtravit iter, quo illùc perveniremus, ubi, conſpecta ejus majeſtate, ipſum eſſe Dei Filium non dubitaremus. Chriſtum eſſe noſtrum Dominum, & Deum præſenſere Pii, Impii nec ejus Parentem agnoverunt. Scripturæ divinitùs inſpiratæ prædicant Deum Patrem & Deum Filium; Deum non habent Judæi, nimirùm negarunt.

[illegible]

SERMO LXXVII.

[illegible]

Matth. 24. 16. Marc. 13. 32.

HOram illam nemo novit. Hanc pueri arripuerunt horam, de pondere conſuluere libram, in cujus alteram lancem impoſuere Filium, ipſiſque viſa eſt in tantum propendere, ut præ ſe cuncta deprimeret. Si enim Patrem Unigenitus novit, Patre majus eſſe oportet, quod Filio ignotum dicunt. Sic enim illa interpretantur verba, *Horam illam nemo novit* præter Patrem, non ipſemet Filius. Jam ſi hoc placet, quia ſtultiſſimi homines cogitant Verbum eſſe Creaturam, tandem animadvertant, in quales ſalebras eos compegerit diſceptandi ſtudium, ut quum inde ſe expedire aliter non poſſent, Filium Dei fecerint creaturam.

At vos, qui adeſtis ſapientes, obſtupeſcite hominum iſtorum vecordiam. Enimverò ſi ex eo, quòd propoſuerunt Creaturam eſſe Filium Dei, conſectarium eſſe ducunt, illam horam ei notam eſſe non poſſe, ipſi, qui ſunt hujus magni Artificis opera, quânam ſpe ad ſuum Opificem perveſtigandum ducuntur; ut qui horam illam ſcire deſperant, proprio ſtudio aſſequi ſe poſſe non dubitent eum, per quem facta ſunt ſæcula? Suis cur, cedo, non conſtant dictis, ut tandem fateantur, creatæ cuilibet intelligentiæ, quum de Creatore ſermo eſt, nil potius eſſe debere, quam pium ſilentium.

Sed age, quid? num ſcientia, quæ Patrem attingit, non eam etiam horam complectitur & repræſentat? Rurſus ſi Pater Filio majeſtatis ſuæ notitiam communicat, & momentum temporis eidem occultat, conſequens eſt, iſtuc momentum altiore indagine eſſe quærendum, ipſoque proinde Patre multò auguſtius eſſe. Perge porrò & compara horam, quam Filio dicis ignotam, cum ipſo Patre, quem ei notum credis, ambo ſimul lance geminâ ſuſpendito, & explora, utrum horum præpon-

[illegible]

A ponderet. Filius profectò, qui solus Patrem perfectè novit, illo minor esse non potest; nec enim diminutam ab eo accipit naturam. Stirps vera ex vero novit fructum ex se genitum, verè generatus fructus stirpem suam scientiâ non superat, æquat tamen, quum totus in totam immersus sit. Quod si fructum arbori prærogativa scientiæ parem negas, appellationem etiam ab utroque divellito; liquet B enim verum non esse hujus arboris fœtum. Sin autem neutrum vocabulo dissentire concedis, næ tu tibi non constas, si alterum ab altero excedi sapientiâ credis. Unus inest utrique sapor, consentaneum est, unam inesse sapientiam communem utrique, quum sibi mutua insessione cohæreant.

Fructus arbori intimus est, extrarius C arbori fructus non est, vim ineptè fingis, quæ alterum ab altero dividat: neuter a compare secernitur sapore, aut ab eodem omnis veri scientiâ separatur. Qualis stirpi erga suum fructum amor est, talis huic erga suam stirpem, innatus videlicet, non assumtus, non ascititius. Quem autem dabis, qui tales disjungat amantes? Individua Patris & Filii & Spiritus sancti nomina continua & æquali serie recitantur, ubi D in nostro Baptismo divinus in fontem postulatur illapsus: amica nomina concordissime concurrunt, & velut uno subacta jugo: uti verò in consecratione Baptismi in unum conspirant, sic mutua sibi habitudine copulantur.

Divinus tandem ille fructus descendit in terras, composuitque sibi Corpus, unàque cum Corpore congeneris naturæ E vocabula ascivit defectus & infirmitatis indicativa, quo verò nostram assumsit naturam, nostrum pariter pro nobis sciendi modum sibi accommodavit. Qui nihil non sciebat, ignorantis personam induit, hominum causâ more humano interposuit interrogationes, & responsiones audivit.

Cæterum si homines lutum obstinarunt animum ad indagandam naturam in-F genitam, quam adhuc dubitant, an Filius comprehensam teneat; vel absistant, si quod ipsi scitantur, Filio occultum credunt, aut si istuc investigando assequi se posse confidunt, fateantur, Filio omnia esse perspecta, & cumulatissimè nota. Enimverò si dicere volunt, quod indagare non licet, næ illi petulantes & protervi sunt; ac si id ex gratiâ sibi licere credunt, quid? num qui luto dedit divina scrutari, Filio unius horæ scientiam negavit? Quod ergo

go ille dixit, eam se ignorare horam, hoc nimirum ut diceret, Corpus ab ipso assumtum ei commodavit.

SERMO LXXVIII.

VErumtamen ne tibi posthac talis excidat sermo, proposito insistendum adhuc, dum persuasum habeas, eam horam Dei Filio incompertam non fuisse. Enimverò qui omnes invenit calculos, ignorare non potuit horam, quam sine computatione intelligere non possis: fingito jam illam esse unam ex multis, quibus constituitur annus. Quid censes? num qui annum ex mensibus composuit, velut corpus suis compactum membris, horam anni partem imprudens non adverterit? Sin autem eam mensibus insertam imaginaris, hanc utique discrevit, qui mensium dies numeravit: quod si ad diem pertinere ponas, quî factum reris, ut eum hæc una fugerit, qui horas, hebdomadas, omnesque & singulas temporis vices disponit ac temperat. Horas Sol conficit, atqui stipitem esse oportet, qui Solem ei negat esse notum, qui ejusdem dirigit definitque motus, hisque naturam mutat, hyemisque & æstatis periodos moderatur. Sique horam hujus controversiæ subjectum ad Lunam referas, cogita neomenias & plenilunia a Filio Dei inventa fuisse, nec solum ordine, sed momento disposita. Cuivis ergo loco horam istam affigas sive humi, sive sublimi, næ tu somnias, si imagineris abesse ab illo, qui tribus digitis appendit Orbem.

Sed perge, sique fas est, horam istam cum Spiritu sancto componito, hunc certè Filio esse notum non dubitas, affirmas tamen, horam esse penitùs ignotam. Oh plumbeus es, si utrum utri præstet minimè discernis. Præcidito ista, dum nobis expedias, cur, aut quorsùm ignotam manere voluerit Filio sui triumphi horam summus Pater? Num ut Patre minorem se ille meminisset, neque parem cum Genitore locum ambiret? Mirum quàm ineptè ista componis! uno solvitur verbo, quem stringis, nodus, Quum venerit hora, tuba canet, ejusque cantum triumphi pompa sequetur, cujus finis, idem erit & horæ. Jam si Novatores sibi constare velint, Patri tum Filius æqualis fiet, & inæqualitas in æqualitatem transibit. alterutrum ergo statuant necesse est, aut si Filius quidem Patre minor est, quatenùs illam ignorat horam, eidem æqualem factum iri, postquam ejus horæ scientiam fuerit

A fuerit adeptus; aut contra si nullam dignitatis Filio accessionem inde proventuram dicunt, quonam suo emolumento illam notitiam sibi quæsiverit, siquidem doctior factus, non desiit esse minor? illam certè horam cognoscere nec Diabolo prorsùs interdictum est; quâ natâ ipse occidet; quorsum ergo eam usque adeo extollunt, ut ejus scientiam à Patre Filio negatam affirment, quam nec Diabolo ignotam usque manere decrevit?

B Disce jam geminos fontes unde supremi Domini laudes fluunt, qui quum omnium dominetur, cunctis omni prærogativâ præstat, & sustinet Universum ex se pendentem. Fons alter homines versùs exundat, estque ejus inexhausta & sempiterna bonitas; alter influit in Filium, qui est ejusdem fœcunditas, quæ & ipsa perenni fluxu exuberat, ac sine principioque caret: jam quales vos esse dicam, purissimi fontes? C quorum alter, ut dixi, se toti naturæ profundissimâ quadam liberalitate profundit; alter ad Unigenitum totus transfluit; ambo nunquam nati, nunquam interituri? Quis igitur hic est homo, qui vobiscum componit horam, punctum temporis tempori affixum, & cum tempore desiturum? Magna res est divina vis rerum inventrix, nec opus Opificem æquabit unquam: D admirabilis & singularis res est divina fœcunditas; sic ut genitus nunquam etiam genitor fiat.

Reliquùm est, ut adversarii aliam propositæ quæstionis solutionem aliundè petant, si nostram non probant, quæ enim cæteris utique præferenda fuit, jam expositam habent. Cæterum quibus hanc persuasimus, ingenuè confessi sunt, Salvatori E nostro supremum Mundi diem haudquaquam occultum fuisse. Sed & hoc subjiciebant, submissâ licet voce, & velut ad aurem, quæstionem istam ex contentione esse natam, eamque induxisse Novatores, ne ex palæstra victi discedere viderentur; victa tamen est contentionum mater discordia, vicit veritas, diremitque litem Victor ille solus coronâ dignus.

F SERMO LXXIX.

Satin' scis, fili, utrum utri præstet, & præponderet in staterâ? quid expedis, horamne Dei Filio esse notam, an contra manere adhuc occultam? Is enimverò ex sese ipse docere volens, haudquaquam licere, parem summo cogitare Patri, præfetulit supremi diei ignorationem, quod videlicet nollet hujusmodi arcanum curiosè requiri: quod quidem magno con-

ſilio ab ipſo proviſum fuit, quo te ab ejuſmodi curioſitate removeret. Tibi proindè monitorem illud ipſum momentum conſtituit, quod omnium temporum Moderatoris naturam indagare volenti magnum exemplum objiceret, ſique pravè inſiſteres, tuam etiam impudentiam increparet; etiam hìc ſit tibi Chriſte Fili Dei ſcienti omnia laus & gratia.

Cæterum facilè intelliges, in Filium Dei ignorantiam non cadere, modò teipſe non ignores. Ergo temet explora, viden', ut ille tuam in vincula compegerit mentem, quove tuam voluntatem imperio regat? Ancilla hæc certè eſt plurimis inquinata vitiis, quæ hauſto temulenta mero heriles depopulatur opes. Quid ille ageret? furioſæ catenas injecit, rebellantem conſtrinxit vinculis, objecto vallavit ſepimento, cinxitque præſtructis circum undique muris. Jam ſi bacchantem nec tantæ cohibuere moles, liquet indomitum eſſe ejus ingenium, ipſamque velut furore quodam agitari. Quæ quum Filius Dei bene perſpecta haberet quantùm nullus alius præterea, præſciretque, fore, ut excitæ undique terrarum gentes ac linguæ, & Græcorum inprimis natio, nova & ſecreta ſciendi audiendique cupidiſſima, ad diſcutienda peregrinæ doctrinæ præcepta confluerent: ſagena quippe futura erat, quæ genus omne natantum congregaret, & mirabile fermentum, quod agreſtes etiam beſtias è ſuis evocatas luſtris, ſuo ſapore imbueret; ne videlicet palabundas ſineret ſine lege vagari, uno veritatis vinculo conjugavit, docuitque curſum tenere parem: negavit celeri ſociis poſt ſe relictis præcurrere, nec ſcrutatori conceſſit fidei imperium excutere; doctis & indoctis, callidis & ſimplicibus idem & unum impoſuit jugum, jugum videlicet Cherubici currûs, ſub quo naturâ diſſidentes jugales ipſi ſe concordi amicitiâ & mutuâ caritate complecterentur.

Act. 17. 21.

Ezech. 1. 3.

Cibus, potus, ſomnus, & vigilia liberæ voluntatis imperio reguntur, ſubduntur arbitrio; quamquam ſenſibus quoque libertas quædam conceſſa eſt eo, quo libuit modo & ratione ſuos ut exerceant actus, libero tamen carent arbitrio, & ſubduntur jugo, quod compegit caritas, & vera impoſuit diſciplina, ut nec à recto tramite declinent, nec ab eadem alium quemquam avertant, ſapientis namque rectoris ductum ſemper ſequuntur. Quum ergo mutæ animantes, quibus arbitrii vis negata fuit, aliqua tamen poteſtate gaudeant faciendi, quod ipſarum naturæ magis con-

A consentaneum & commodum est, quàm integram ac solutam censes, hanc in propria sede regnare potestatem? scilicet inest homini facultas, propriorum motuum arbitra, ut quamquam naturali quodam nexu cum vero & honesto cohæreat, expeditam tamen conservat eligendi potestatem, ac faciendi quod placeat; unde contingit, ut depravata voluntate, mutet mores, seque effundat in vitia, & si quidem à veræ fidei regula animum avertat, B in magnos errores delabatur.

Sacris quispiam commentationibus pervigilat noctem: vigiliam mox somnus excipit, nec tamen pii operis mercedem deterit: jejunat alius, jejunium statâ horâ solvit, nec inde jejunanti perit laboris præmium. Cibus cibique abstinentia neminem reum faciunt, aut coinquinant; C veritas una est, huic assidet error, sique latum unguem ab illa secedas, hiatus exiguus immensa vorago est. Variantium opinionum dissidia si quem hominum cœtum distineant, nullus reprehendit, nemo contra in dissidentes non fremat, si discordia in hæresim eruptura videatur.

Omnes corporis sensus uno tenentur jugo, horum unicè ductum sequitur ille, quem David jumentis insipientibus simi- *Ps. 48.13.* D lem esse factum ajebat; atenimverò quis, dum causam ignorat, non miretur, hominem nec intra jumentorum terminos se continere, quin in deteriora prolabatur, eisque pejor fiat? Hinc perturbato rerum statu tumultuantis multitudinis frequentes occursus & discursus, discissa in factiones Cœnobitarum asceteria, in Ecclesias seditiose invectæ quæstiones, & absonis absurdisque E opinionibus violata Ecclesiasticorum conventuum religio. Fare age: cuinam tanti crimen incumbet mali? Fremunt maria, terra succussa tremit, res vociferantur omnes adversùs Scrutatores, dum in ipsarum Conditorem tanta cum libertate incurrunt, adeo indignè ferunt, sui Opificis majestatem impiis disquisitionibus violari.

Hujusce porrò notæ ingeniis velut im- F probis servis propositum est à Domino speculum modestiæ magister, mundus videlicet ejusque partium mirabilis descriptio. Satis enimverò ista persuadent, eos planè delirare, qui tantum opus suomet Opifici incompertum fuisse nugantur. Ineptissimi homines dum magni Artificis investigantes naturam omnia rimantur, in eam, quam dixi, impegêre horam, quò nimirùm humilem Filii Dei imaginem in ea repræsentatam cernentes tantisper confunderen-

tur, donec ejusdem comperta mirabili a Patre origine temerè conceptum ex humili ejus specie judicium, increpiti damnarent.

At tu interim, dum ista Novatores garriunt, advertito animum ad hujus Universi præclarum ac magnificum ædificium, omnesque & singulas ejus partes accuratè considera. Ingens dices esse corpus suis artificiosissimè compactum membris, summi Artificis admirandum opus; indeque statim colliges, fieri nunquam potuisse, ut suum lateret Auctorem. Quid enim, fratres, num simulacrum scalpentis aspectui seipsum negavit, sic, ut quæ fingebat membra, statuarius non cerneret? uti ergo nemo id fieri potuisse credit, perinde incredibile est factum, ut hora sui Constitutoris fefellerit sapientiam. Deinde consulite, fratres, rationarium temporum descriptum ab eo, qui cuncta novit; simul animadvertetis, totum ævum corporis itidem in modum coagmentatum fuisse; suæ istud componunt partes velut ossa nervis sibi invicem alligata, statæ sibique succedentes conversiones ac tempestates; habitum & formam absolvunt horæ & anni. Fingito si placet illam horam intra temporum anfractus retrusam, velut tuum intra tuam mentem conceptum, confertoque mensium, hebdomadarum ac dierum agmine circumseptam. Nihilominus mirari subit, quemquam ad eam, seu stultitiam, seu arrogantiam devenisse, ut velut in insaniam lapsus atque temulentorum in modum mente alienatus, sibi persuadeat simulacrum ab illo vero Patre digito Dilecti sui fabricatum sui Artificis oculos, conspectumque fugisse, quasi verò augusta illa hora potuerit subtrahere se illius digitis, qui res non solum universas, sed etiam singulas reperit & architectatus est. Profectò si ejus præscientiam non latuit, antequam fieret, ab ipso namque ei constituendus fuit in magna temporum periodo locus, tempusque designandum, quo e suis latebris in publicum ei tandem prodeundum foret, planè liquet, eam etiam quando non extat, suo nihilominus Domino præsentem esse, atque in ejus sapientiæ thesauro recondi, si autem conditur in arbore, hujus utique fructum latere nequit, qui ab eadem ad se receptus, in ejus sinu & amore conquiescit.

[illegible]

SER-

SERMO LXXX.

SCitare ſapientes, audita ſagaciter & acutè perpendito. Doctus ab illis diſces, alteram hominis animam eſſe fidem, corpus animatur a ſpiritu, hic ducit a fide vitam, ſeparatus a fide cadaver eſt. Mortale corpus ab immortali anima pendet, a fide anima, a Divinitate fides: a ſummo quippe Patre per Filium ad nos promanat veritas piè viventium vita. Hæc eſt illa vera diſciplina, quæ humanum ſpiritum Superis cognatum efficit. Animâ vivit homo, corpore cernit & audit, fide, caritate & rerum divinarum ſcientiâ etiam migrat ac transformatur in Deum. Cave diſſolvas admirandum iſthuc opus, ne te continuò fides deſtituat, ac vita oculis nunquam viſa tuis, tuoque interitu gemines exemplum illorum, quos vitæ Auctor mortuos appellavit, mortuorum tamen funera curare dixit. Hujus aëris reſpiratio eſt vitalis ſpiritus, vitamque corpori impertit. Quiſquis hunc aëris commeatum corpori intercludere cogitat, ſimul vitam auferre parat; huic ſimilis eſt, qui veram loquentem interpellare nititur, necem imprudens animæ molitur ſuæ.

Nolo mortui mortem: hoc teſtatus eſt ille vivens cunctorum Suſcitator mortuorum, pelagus omnem complectens veritatem, omnique perinde ab errore remotiſſimus, perennis origo vitæ, diſertè ſuam declaravit voluntatem, ne ſcilicet de ſua in nos caritate nobis dubium relinqueret, neve quiſquam poſthac de ejus incenſo deſtruendæ mortis deſiderio ambigeret: literis ſuo obſignatis annulo nos certiores fecit, fore, ut juſtus quiſque vitam inveniret in fide, cujus diſciplinam ſevit velut arborem, fructus inde ſanctas operationes collegit, ramiſque veritatis ſuſpendit. Hic tibi arcana patent in imagine viva, tuis ſubjecta oculis. Corpus negociatorem imitatur, qui partæ pecuniæ incubat, in omnem quæſtûs occaſionem intentus; corporis ſolertiam imitetur anima, ſuaſque merces in navim fidei, velut tutum ſalutis perfugium importare ſatagat.

Corpus vitam, quam ab anima trahit, cibo potuque ſuſtentat, anima ipſa quantumvis bene valere videatur, ſi abſint opera, non ægrotat, ſed mortua eſt; operibus namque ex fide manantibus, ejus conſtat vita. Indubitabile dogma divinæ Scripturæ loquuntur. Fidelis Lazarus imperanti obſecutus prodiit e tumulo, divina vox, quæ illum evocavit de ſepulcro, orbem

orbem, suavissimo odore recreavit, eoque afflante revixere Gentes in Lazaro adumbratæ; & Gentilium quidem ad Dei cultum conversionem Lazarus nobis repræsentat; Judæorum verò excidium præsagivit fur ille, qui laqueo se suspendit, & restim Scribis, quibus operam ante locaverat, reliquit.

EJUSDEM S. P. N.

EPHRAEM SYRI

Margarita, seu de Fide Sermones septem.

SERMO I.

Accidit aliquando, fratres, ad manus venire meas Margaritam. Apparebant in ea affabrè elaborata regia insignia, imagines & symbola eximiæ illius singularis Majestatis. Fontem esse intellexi, unde mihi haurire liceret latices secretorum Filii Dei. Illam itaque, porrectâ statim manu, appetii, dumque teneo, & attentè examino, animadverti, non unam habere faciem, in ea nulla pars extra faciem, tota facies erat. Quare typum esse deprehendi Filii Dei, cujus Numen inscrutabile & incomprehensum usque manere mirum esse non debet, est totum quippe lumen. Eximius hujus Margaritæ nitor & claritas præcellentem illam naturam repræsentabat, cujus splendor nullis infuscatur tenebris, nec ullo pax perturbatur bello. Ejus iterùm singularis candor Domini sui Corpus purissimum adumbrabat, ejus demùm natura simplex & individua testabatur unam pariter esse veritatem. Videre erat in ea expressam Ecclesiam, immaculatum ejusdem Margaritæ partum, & huic insidentem Filium Dei, Filioque suo assidentem ipsius Genitricem olim in nube ac cælo significatam, unde lumen illud e lumine manans nobis illuxit. Similibus hjeroglyphicis in ea impressæ visebantur victoriarum ejus ac triumphorum imagines, indicabantur ejus utilitates & mirabiles effectus, sic ut omnia ejus ornamenta non modò meis subjecta oculis perspicerem, sed etiam occulta inde conjectarem.

Gratulabar ipse mihi inventam Arcam Noëticâ potiorem, cujus contemplatus formam satis admirari non poteram; mirabar in ea thalamos clausos, nec ideo umbrâ opacatos. Solis quippe filia est, vocales typos, data, tacente oraculo, responsa, & surdam citharam sine voce sonantem: quum ex improvi-

A provifo meas pepulit aures tuba, ruptæque nubis horrificus fragor me perculit his vocibus: cave inconceffa procaciter appetas, vide, ut arcana & occulta tacitus & admirabundus prætereas, atque iis, quæ tibi fcire indultum eft, modeftè infiftas. Rurfus ftupebam fine nube pluviam, fons erat, imber Cælo cadens videbatur, qui plurium arcanorum interpretamentis meas implevit aures: quare melleum illum rorem B Margarita referebat, & ille quidem fe folo populum aluit, adeo ut eo pafti, nullo alio indigerent alimento, ifta mihi cujufvis alterius cibi appetitionem fuftulit, ut jam nec libros requiram, nec horum mihi lectione, aut expofitione fit opus. Et quamquam alia fuperant arcana, quæ fcire delectet, os tamen illa non habet, ut eam audiam loquentem, nec aures, ut me fcifcitantem C exaudiat. Tandem intellexi nullis præditam effe fenfibus, quæ mihi novas ad divina percipienda facultates fubminiftrabat.

Tunc fic locuta eft: maris immenfi filia fum; arcanorum thefaurum, ex eo, quod me genuit, pelago, mecum affero pectori inclufum meo. Tu verò tuis commenfa viribus freta metire, horum Do- D minum reverere, hunc explorare ne audeas. Exercitatos in arte vidi urinatores, iftud ingreffos mare poft me, illicò retrocefliffe, ejus altitudine perterritos, indeque trepidos in continentem fe proripuiffe, adeo nec ad breve tempus ejus fuftinuere fremitum. Etenimverò quis potis fit longiorem ibi ferre moram, ut Divinitatis profundum otiofus explorator perfcru- E tetur. Filius Dei pelagus eft, navigantibus commoda & damna parat. Quid? num concitatos veftri maris fluctus nunquam fpectaftis, utve obluctantem fregere ratem; obfequentem contra minimeque obnitentem fervarunt? Univerfos obruit Ægyptios mare, etfi divinorum arcanorum religionem temerè perveftigando nunquam violaffent. Hebræos etfi hoc infontes crimine terra abforbuit, videte, Scrutatores, F quale vobis immineat malum. Sodomitas item flamma confumfit, fimilem vos exitum pertimefcite. Interfectorum gemitibus pelago perfonante trepidarunt pifces & grandia Cete; ferreum vos pectus habere credo, qui talia fontibus conftituta fupplicia, legitis, & qualia illi perpetrarunt fcelera, concipitis. Ego fanè tremifco, tum maximè quòd illa ab ultrice Dei juftitia ufque modo diffimulari confpicio.

Con-

Concurrunt ſimul impia diſceptatio & pia confeſſio, utram putas victricem fore? lingua ſuaves modulatur hymnos, eadem diſceptando in ſacra irrumpit adyta, utras voces dices ad aurem venturas? Supplex precatio & inſolens quæſtio uno funduntur ore, utram attendet Deus? Quum belluæ natantes à Deo fugientem Jonam ſuum cernerent factum contubernalem ad breve licet tridui ſpatium, facinus exhorruerunt, quis, ajebant, à Deo fugere potis erit? ſcilicet Jonas Deo ſe ſubducere quærit; vos contra protervi ſcrutatores, hunc perſequi adhuc pertinaciter obſtinatis.

SERMO II.

CUI ſimilem te eſſe, Margarita, dicam? Hoc precor, tuum me ab ore tuo pendentem, doceat ſilentium; tacendo loquere; mutas quicumque voces exceperit, intelliget iſthuc, quod præfers, myſterium ſine voce ſonare ſalutis noſtræ Reparatorem. Eſt mater tua ſponſa maris innupta, pelagus illam non duxit, ipſa ſponte ſua in ejus ſinum delapſa eſt. Virgo te concepit, Virgo Mater Judæas feminas ſugillat gemmata monilia geſtantes, nulla præter te gemma ſuo conceptu refert divinum Verbum, quod cælebs generavit Altiſſimus. Quas natura fingit gemmas, ad repræſentandum cæleſtium margaritarum nitorem formare videtur. Fœtus eximius oculis patet, qui hunc concepit uterus adhuc latet; tuus, Margarita, conceptus inde valdequàm admirandus, quòd ſine ſemine & conjugali opere perfectus eſt, origo tua ſingularis eſt, nullam habitura parem. Dominus dicitur habuiſſe fratres, qui certè nullos habere potuit, quum naturâ unicus ſit. O partum ſingularem & admirandum! qui tui ſimilem extra Unigenitum nullum habes; eſto tot dicaris habere fratres & ſorores, quot Regum diademata oſtentant gemmas. Sint, ſi placet, tui fratres Berylli & ſodales pellucidi lapides, cognatum item aurum habeto. Conſtat tamen ratum, extra tuos dilectos neminem in Regis Regum diademate locum habiturum. E mari viventium ſepulcro emerſeras, quum amantes tui tibi obviam venere, quos intuita, vos, clamaſti, Sanctorum cœtus cupiens habere propinquos cognatos & fratres, huc appuli. Grana frumenti ſuis ariſtæ folliculis involuta ferunt, te autem Regum diademata geſtant aureo venuſtè cavo illigatam. Nec utique immeren-

[illegible]

A merenti honor ille tibi reddebatur, ut ex eo ubi jacebas loco, ad summum honoris gradum conscenderes: triticum aristagerit in agro, te autem velut insigne capitis ornamentum, Rex sublimi vectus curru, gloriose circumfert. O beatam maris filiam, quæ de pelago, in quo genita fueras, in continentem migrasti, amatores quæsitura tuos, qui quidem venientem confestim rapuerunt, & ad B proprium cultum ornatumque transtulere. Nec porrò secùs Gentes, quæcumque Unigenitum adamarunt, quum jam præsentem haberent, complexæ sunt, suoque unaquæque capiti velut splendidum diadema imposuerunt.

Occultâ veritatis vi ab hominibus profligatus Draco, pedibus etiam proculcatus est, tum verò victores sordidas abjeC cère vestes, mundis mox immergendi aquis, hinc per sacramentum Chrismatis Christum induerunt, teque simul indidem extractam surripuere sibi; emersere nudi rejectis, quæ ante exuerant, indumentis. Hac arte suas animas excussere e faucibus Draconis amaro, vano tamen questu clamitantis. Ingenium nacta es mitissimum, quale fuit Agni illius mansueti, qui ad occisionem ductus, non aperuit os suum; si quis te inD festus aliquando invasit, raptamque egit in Crucem, id est, suis auribus suspendit, ut in Calvario colle Judæi Dominum, tuam spectatoribus lucem, adeo non subtrahis, ut inde liberaliùs etiam non merentibus profundas.

Pulcherrimam Filii Dei formam tuo in vultu expressam cernimus, sustinuit ille Crucem, ligno trabalibus confixus claE vis; quid? num te non similis pœna afflixit immerentem, nec tuæ terebratæ sunt manus? & illi quidem Crux regnum comparavit, tibi verò ærumnæ & labores pulchritudinem & venustatem conciliarunt. Enimverò quò tibi persecutores minus pepercerunt, teque crudeliùs tractarunt, eò tibi profuere magis, unde enim te tantis affecère malis, regale tibi Diadema fabricarunt. Simon Petrus Petræ miseraF tus ærumnas, ex vero prædixit fore, ut collisa suos collideret offensores: adeo liquet persecutionibus ejus splendorem extinctum non fuisse, ut vel ex hoc ipso conflictu majorem adepta venustatem Superis Inferisque novam lucem affuderit.

SERMO III.

TE meritò, Margarita, miror, quæ nudata quæris lucem & latebras fugis. Negotiator quoque tuo incensus amore, suis se expoliavit vestibus, non quò vellet te operire nudam, nec enim talis eras; fulgor namque tuus te tegit & ornat, communibus carentem tegumentis. Hevam proinde refers, nunquam minus nudam, quàm quum nuda fuit. Quare meritò execrandus ille veterator, qui simplicem fœminam suis circumventam dolis expoliavit, nudamque reliquit. Non ita, tuum, Margarita, tibi coluber auferet ornatum unquam, nec enim potest. Consimile tuo amiculum in horto deliciarum beatis fœminis nova retexet lux.

Job.28.19. Margaritas Æthiopia profert candore insignes, uti nobis sacræ testantur literæ; quis, cedo, Nigritarum regionibus te omnium gemmarum nobilissimam dedit? Ille videlicet, qui diem cunctis attulit gentibus, Æthiopas & Indos etiam illuminavit. Quum enim Eunuchum Æthiopem curru vectum aliquando vidisset Philippus, nitidissimus agnus de lavacro veniens, atrum hominem convenit, & sacrâ prius lectione eruditum, sanctis mox aquis expiavit, inde nova accedente luce illustratus Æthiops, eâdem ducente, interruptum resumsit iter: in patriam revectus, gentiles suos colorem mutare docuit, & atros Æthiopas in candidas Margaritas transformavit, quas quum Filius Dei accepisset, Patri suo Æthiopicis gemmis illuminatum diadema obtulit.

Regina Saba Chananitidem venit, ovis videlicet ad saltum ferarum, veritatis lucernam ei Salomon accendit, quumque jam ad vanas gentium religiones declinasset, femur etiam inclinavit. Et Regina quidem, recepto lumine, læta discessit, Hebræos autem consueto gentis vitio oculis laborantes reliquit. Cæterum scintilla, quam illa beata in opacam regionem intulerat, lumen suum conservavit, donec, adjuncta nova luce, scintillula crevit in Solem, qui, dissipata undique errorum caligine, universam Provinciam collustravit. 3.Reg.10.1.

Magnos fert pisces mare, quorum bene multi ad decumanam magnitudinem proveniunt, attamen parvi reverâ sunt; tua, Margarita, moles quantumvis angusta sit, regale diadema splendidè ac magnificè condecorat: scilicet Filii Dei symbolum es, cujus humilitas Adamum ad summam amplitudinem ac dignitatem evexit. Tu quo-

[illegible]

quoque diademati inserta caput coronas, pulcherrimâ specie oculos delectas, auribus splendorem accersis. Ohe satis in aquis jacuisti, cui terrestre domicilium natura dixit. Quin ergo ad propria remigras, nostris assuefacienda auribus: consentaneum namque est, ut istæ verbum salutis tecum pari amore complectantur. Intra aurem sedet verbum, extra illam Margarita: auris, cui te tuus Auctor commendavit, discat a te verbum veritatis commendatum habere, hujus speculum esto, atque verbi decorem in tua speculetur formâ: in te intelligat ejus pretium. Ramum finge tibi esse aurem, corpus puta arborem, tequemet intra ea quasi divini fœtum luminis: forsan tua etiam Symbola lucis genitricem respectant. Tibi Dominus simile dixit regnum Cælorum, quod aliàs comparaverat quinque Virginibus, quibus solertia in conservanda suarum lampadum luce aditum illuc patefecit: Virginibus tu quoque similis es, simili, quâ illæ nitent, luce coruscas.

Nemo sanè pauperi fœminæ unionem afferat, nec enim huic ejusmodi cultus congruit: quin ergo illa fidem gratis comparare satagit, quæ omnibus planè hominis membris apta & habilis est; sed nec nobilis matrona suam auro distrahat Margaritam. Videsis, qui talia audis, qualem, quamve turpem notam laturus sis, si fortè cogitas in lutum projicere tantæ auctoritatis gemmam. Ex fragilis porrò lapilli pretio æviterni unionis dignitatem æstimare debes, & ille quidem in pixide custoditur, aut annulo inclusus gestatur, aut conditur intra adyta, eique clausis ubique obseratisque ostiis studiosè cavetur; tuam verò Margaritam Altissimus ille tuo repositam pectore, obsignavit; uti enim rebus pretium ponere novit, sic datorum & acceptorum rationes exigere solet.

SERMO IV.

[illegible]

LAtronem capta cepit Fides, ligno suffixum refixit sustulitque lignum, & in horto deliciarum sede locavit. Vidit esuriens lignum trabe suspensum immortalitatis antidotum, si fructus fuit, ipse certè illud comedendo Adami imaginem expressit. Fatuus quidam, quum a rectâ declinasset, fidem quæstionibus quasi prurientem oculum adortus est. Sed enim si scalpendi voluptas oculos tandem occæcat, longè magis disceptandi libido fidem. Sed enimverò nec urinator repertam Margaritam anxius morosè examinat; & omnes nego-

negotiatores gaudent illam ad suas venisse manus, nec unde venerit sciscitantur, sed nec id rescire curat Rex, qui suo eam inseruit diademati.

Quum Balaamus mutæ animantis stoliditatem induisset, rectè jumento monenti parere coactus est, ut qui Deum suo ipsum alloquio dignantem sprevisset; tu verò pro jumento unionem habes hîc monitorem. Sic olim populum Deus cor habentem lapideum increpuit per lapidem sibi jubenti obsequentem, suâque rupes obedientiâ homines refractarios revicit. Vos autem, quicumque ad veritatis monita obsurduistis, hodie Margarita castigat. Deo citante testes adfuere Turtur & Milvus suam hominibus stultitiam exprobraturi, Bos item & Asinus; accedit modò Margarita avibus, ac bestiis terrestribus ac marinis testimonium dicturis suffragatura.

Cæterum ne tu illam similem cogites Lunæ crescenti semper & senescenti, modò immensæ orbe pleno, ac repentè nulli; Soli potius compara astrorum principi; nam parva licet sit, hac ipsa sua parvitate repræsentat Filium Dei, illum scilicet luminis fontem, qui, quantulamcumque emiserit scintillam, Solem occultat. Astrum est Margarita plenoque semper nitet orbe, nec verò quale est gemmarum vulgus, ut ei aliquid demere queat gemmarius; eam quippe sua forma munit integramque servat: neque deteri, aut minui potest, ubicumque est, tota est. Quamobrem si quis velit illam dividere, resectamque inde particulam sibi auferre, continuò a se ipsa excidit, degeneratque in eam, quam sanctæ religionis desertores commenti sunt fabulam, dum quam hausere fidei regulam discerpere & dilaniare non dubitant. Ejusmodi porrò fide potiorem vix duco illorum sectam, qui de sanæ fidei decretis disceptant. Natura fidei perfecta est, nec infringi potest, si quis hanc dilacerare tentat, ipse se, non illam lædit, quique ab ea discedit, nec sibi ipse constat: enimvero qui lumen fugit, nil huic officit, suis dumtaxat oculis cernendi facultatem adimit. Aër & ignis interjectu corporum dividuntur, lux una individua est; est lux suo similis Conditori, nec infœcunda est, citra sui detrimentum generat similem.

Cæterum si quis te, Margarita, fingit compositam, quasi pluribus compactam partibus, vehementer errat, tua natura clamat, te non esse Opificis figmentum, nec esse dividuam, quale est omne lapidum genus; illius scilicet Unigeniti imago es geni-

[illegible]

A geniti non facti: nec ideo Filio Dei comparabilis es; ab infimo siquidem loco originem ducis, tui autem Conditoris Filius ab illo genitus est Summo, infra quem cuncta summa jacent, & ipsum tibi dissimilem facit similitudo, quam ad Patrem habet perfectam & absolutam. Ex duplici utero diceris edita fuisse; è Cælo namque labens fluidam solutamque naturam habebas, prodiisti post ex B aquis velut Crystallus concreta totaque in te compressa; inde visa es hominum consuetudine delectari: tum verò quasi corpore assumto, & artificis manu venustè cavis inclusa fuisti, atque ab iis, quibus te possidere obtigit, diademati inserta velut Cruci suffixa, victrices frontes velut virtutis insigne exornas: auribus item ad ornatum accedis, velut earumdem complementum & coronis; sic ad omnia te C pandis & explicas.

SERMO V.

Nunc demirare donum, Margaritam, id est, quæ sui cupido occurrens urinatori sponte sua emersit ex aquis; hanc referens lucem, quæ nostris ultro se offert oculis, divinum adumbrans Solem, qui D non rogatus, diem nobis aperit non sensui, sed menti aspectabilem. Vultum, Margarita, tuum simili arte suis coloribus expressit pictor, sic tamen, ut in te descriptam agnosceremus fidem, non pigmentis, sed arcanis figuris notisque depictam, tuique Auctoris vultum simul exhibuit, non quidem penicillo expressum, sed in te tuâque specie adumbratum. Ni-E hil tu quidem sensibus subjectum oles, suavissimè tamen divinorum arcanorum odore nos recreas, nec esculentum quid es, tuorum tamen auditorum palato jucundissimè sapis. Certè liquor non es, nec proinde offerenda potum petenti, mysticum tamen fontem auribus, aliquid de te narranti auscultantibus aperis.

Tuæ profectò magnitudini nativa parvitas nil detrahit. Mensura, moles & pon-F dus infra mediocritatem contracta sunt, eam tamen dignitatem diademati confers, cui parem fingere mens nulla potest; quare si quis sub angusta mole latentem amplitudinem tuam non cernit, teque proinde contemnit, nec curat amissam, suam tandem damnabit imprudentiam, quum te in diademate Regis locatam aspiciet, simulque sibi suum à te exprobrari vitium audiet.

Immersi pelago urinatores nudi te Mar-

Margarita, nobis extulerunt; nec enim cuipiam Reges te primi dederunt, sed fuis expoliati vestibus ignobiles mercenarii, te è profundo maris extractam ad nostros transtulere usus; Domini videlicet Apostolos inopes, piscatores & Galilæos repræsentabant. Nec enimverò alius ad te patet aditus, nec aliis; incassum scilicet te capere tentant, qui suas non deposuere vestes: quicumque te sunt consecuti, infantium nuditatem affectarunt, aquis sua corpora sepelierunt; & ad te descenderunt, tu verò venientes effuso excepisti sinu, tantopere ab iis te amari gestiens. Tuam illi confestim renunciarunt amplitudinem & dignitatem; quas vero homines cæterà inopes ore prædicabant opes, aperto mox sinu protulerunt, spectantibus & mirantibus gemmariis novam, quam illi exposuerant gemmam. Propositam populus laudavit mercem, teque sibi liberaliter donatam utraque strinxit manu velut oblatum incommodorum vitæ allevamentum.

Quotquot in aquas descensuri suas detraxere vestes, tuum ex aquis, Margarita, ascensum adumbrarunt. Secus stagnum Apostoli futuri veritatis præcones, Conditoris sui Unigenitum ab Inferis revectum spectarunt; tuâ tuique Domini præsentiâ stagnum, mox etiam mare decorata sunt. Quisquis emersit sanctis immersus aquis, suas resumsit vestes; simili curâ Simon Petrus, postquam stagnum nando transmisit, detracta requirebat indumenta: utrique scilicet tuum, tuique Domini amorem velut proprium ornatum induerant.

At quò me, Margarita, rapis? ad me ipse jam redeo, teque hactenus otiosus spectator contemplatus, tibi me ipse similem reddere conabor. Et quandoquidem tu tota in te compressa tibi perpetuò constas, unaque tibi semper similis perseveras, dabo operam, ut unus item ipse æquabilis & constans in te permaneam. Gemmas collegi, coronam fabricare proposui, Filio Dei offerendam, sic hærentes meis membris maculas tergere studeo, suscipe, tu, Domine, quæso, donum, non quòd te meo dato egere credam, sed quòd ego meæ indigentiæ succurrere velim, sic meas, oro, labes eluito. Corona siquidem Margaritis ratione cretis conserta est, nec auro, sed caritate constat, nec ligamentis, sed fide cohæret, quamque non manus, sed tantæ Majestatis laudes persequens lingua ad Altissimi conspectum sublevat.

[illegible]

SER- [illegible]

ܡܐܡܪܐ ܫܬܝܬܝܐ.

SERMO VI.

UTinam frequenter Patrum è tumulis expirans odor filios afflaret. Enimverò quum in paucis sapientiâ florerent, parem huic simplicitatem & modestiam habere studuerunt: quare resectis futilibus quæstionibus acquieverunt fidei testimonio, monstratamque ab illa viam ingressi, hanc sibi perpetuò calcandam statuerunt. Legem promulgante Deo, tanto præsente Legislatore liquati defluxere montes, latam legem per summam vecordiam contemserunt homines. Eliæ secus torrentem in vasta solitudine moranti Deus per corvos providit annonam; & Samsoni de sceleto expressit mel, neuter de hoc facto disceptavit, aut Deum ausus est interpellare, cur ista munda pro mundis habenda statuisset, illa contra tanquam immunda rejecisset.

Dominus sabbata solvit, & Gentes prisca superstitione oppressas curavit: uxorem ab extraneo populo sibi Samson quæsivit, nec ulla ab exoticis nuptiis emersit quæstio inter Justos. Propheta meretricem duxit, nec hujusmodi conjugium carpere ausus est quispiam vir probus. Idem Dominus quosdam volentes, se haberi justos, potiùs quam esse, severè redarguit, eorumque vitia detexit & publicavit: peccantium tamen casum doluit, lapsos misericorditer relevavit, disjecitque prementem miseros criminum molem. Dei jura discrevit & sanxit nemine reclamare auso. Verus quum esset Dominus habuit obsequentes sibi famulos, velut suam corpus opacum umbram, unus hero servisque fuit scopus, idem sensus & eadem voluntas. Quumque idem Sol esset, offusas suis Discipulis tenebras sua luce profligavit.

Mirum in quantas se compegerunt lites Heterodoxi in rebus cæteroqui patentibus & obviis! clarum utique est novum, quod nos tenemus, Testamentum a Deo perspicuè fuisse præsignatum in eo, quod Prophetis traditum fuit; isti nihilominus homuli, alto, quo modò premebantur, sopore necdum penitùs discusso, utrumque legentes, affusâ velut inde caligine oppressi, delirare cœperunt. Et viam quidem viri sanctissimi ante explanaverant ac triverant, veritati, quam hauserant insistentes, in planissimo tamen calle salebras isti confinxerunt; quid enim ritè facerent homines mero pleni? rectam deseruere viam, & in anfractus se ultrò conjecerunt. Nec id verò mirum, eos turpiter aberrasse,

rasse, qui perversum disceptandi studium cæcum ducem sequi obstinarant. Lucem suis incurrentem oculis transformarunt in tenebras, quò liberiùs vagari liceret. Incidit in manus Margarita, fides, dum illam curiosi negotiatores circumspiciunt & examinant, imprudentibus excidit & periit; sic Margaritam in lapidem transformarunt, unde sibi offendiculum paratum invenirent.

O donum mortis antidotum, quod fatui homines in venenum converterunt. Judæus, ut claram tuam a fonte scaturiginem intercideret, elaboravit, exitus conatum elusit. Simili astu Hæreses, quum tuam pulchritudinem extinguere non possent, a suo principio distrahere tentarunt. Sed enimverò quicumque eò projecti sunt, ut a tuo te Auctore avellere cogitarint, non te, sed ipsi se ab illo alienarunt, tuâque virtute resecti exciderunt; en videmus, quos Sion protulerat surculos, avulsos ac dispersos, atque Hæreticorum sectas exitu non admodum dissimili sublatas. Oro, fides, tuam nostræ parvitati admetire amplitudinem; quamdiù enim te totam inspicere & dimetiri non licet, amor nec conquiescere, nec tacere potest. Te ipsa, quæso, contrahito, & parvam, quo potis es modo, minorem facito: cunctis, fateor, supereminens, te tamen omnibus longè latèque superfundis.

Jam vel ex eo coarguendi veniunt nostræ Margaritæ scrutatores, quòd decedente caritate, discordia fratres incessit, mox etiam audacia, adeo ut visendæ tuæ formæ desiderio incensi, velum ori tuo obductum reducere pertentarent; suspicabantur nimirum, hanc esse fuco quæsitam, quum tamen scirent, ejus originem & ortum effari nemini licuisse. Quamquam vel incredulis aliquando te quadamtenùs conspiciendam dedisti, ut cujus archetypi typus esses cognoscerent, quum autem te totam oculum esse cernerent, hæsere mente attoniti, & usque adeo perturbati, ut ipsi in contrarias sectas divisi, te pariter scindere molirentur; sed contra accidit, ut iidem a te discissi, jam nec sibi ipsi consentirent, quum tamen ipsa invariata perseveres, tibi semper similis & constans. Iis solummodò tuum cernere non licuit vultum, quibus suos veritas oculos negavit. Præterquamquòd velum proprium Prophetarum insigne arcanis intextum notis, oris tui fulgorem tegebat, simul illorum oculis occultabat; aliam proinde te esse crediderunt, quum eadem ipsa sis datum nobis speculum veritatis, propterea que sectæ

[illegible]

A ſectæ oculis laborantes infeſtam ſibi lucem tuam obſcurare conantur.

Sed quoniam alii te ſupra tuum extulere modum, & infra depreſſerunt alii, ut partem utramque ad æqualitatem reducas, ageſis, & ex eo faſtigio, in quo Pagani & Barbari te locarunt, deſcendito; rurſus inde aſcendito, quò a Judæis abjecta fuiſti, Cælum licet ſemper obtineas. Tu verò veritatis amicus imaginare Dominum B noſtrum medium inter homines, ac Deum tibi præſentem: fac accedant Prophetæ, palamque & publicè, quem hunc eſſe credant, loquantur; illa nunc Genitor ſua recinat verba, quorum vim Judæos & Paganos fruſtra nituntur infringere.

Hìc jam adeſto, fides, donum ſanctæ Eccleſiæ divinitùs conceſſum; in hujus, oro, ſinu morare & conquieſce. Quòd ſi C te exagitavere Circumciſi, id non mirum, fabulas iſti & ſua ſomnia conſectantur; cum ipſis conſpirarunt Heterodoxi, nec iſtuc novum, contentiones quippe amant & lites. Videdum, ut ei gratam te præſtes, qui tibi condidit adjunxitque gentem tibi decoram, quæ te ſuis ſubvectam humeris, glorioſè per Orbem circumfert. In Moſaico teſtamento primoribus velut lineis deſcripta fuiſti, in novo deinde fœdere perfe- D cta, pleno velut Orbe jam nites; ſic a primis ad noviſſimos lux tua propagata eſt. Reliquum eſt, ut ei gratiæ agantur, qui nobis tuæ lucis crepundia primùm oſtendit, poſt etiam attulit meridiem.

SERMO VII.

SEceſſum quærebam, in palæſtram in- E cidi, convenerant huc ex parte Heterodoxorum Sophiſtæ, nova inceſſerat otioſos cupido explorandi ſaporem ignis, cernendique ſpirituum colores ac mollitudinem, & lenitatem lucis: in has nimirùm lites egregios illos diſceptatores ſplendor à Sole emicans impegerat. Filium Dei noſtris utique ſenſibus minùs obvium, quam noſtræ mentis cogitatio, manibus etiam attrectare ſe poſſe nugabantur; nam F Spiritum ſanctum ab omni itidem noſtra facultate abſtractum jactabant, ſe ſuis ſibi ſpeculationibus ſenſilem feciſſe: Patrem verò, qui vulgò incomprehenſus haberetur, ab ipſis proprio acumine fuiſſe inveſtigatum, & comprehenſum. Nos autem perfectum fidei exemplar accepimus ac tenemus Abrahamum: pœnitentiæ noſtræ formam Ninivitas & Rahab domum; ſpei demum noſtræ archetypum Prophetas, & Apoſtolos.

Invidiam primus intulit Diabolus exitiale malum; ad impiam Ægyptii religionem vitulum, turpe simulacrum invenere. Finxerunt Hethæi horribile spectrum, idolum quadriforme. Græcorum fœtus est occulta tinea, Sophistarum dialectica. Jam verò quum hujus artis libros legisset Orthodoxæ fidei adversarius quidam, sana dicta corrupit, impias opiniones disseminavit, spei nostræ fundamenta subvertit. Hunc scilicet fructum felle draconum virulentiorem attulit, quisquis disceptandi libidinem primus accendit.

Aetius.

Diabolus ut vidit, acies suas ab adversa veritate infractas, eâdemque subolescente, fata ante zizania suffocata, publicæ luci se subduxit, adversùs nostram disciplinam occultos dolos molitus est, tetenditque laqueos. Sacerdotes ante alios adortus ad ambiendum primatum concitavit. Continuò Clerici cœperunt inter se certare, & ad Ecclesiasticas præfecturas omnes pertentare aditus, fores perrumpere & perfringere claustra: & alii quidem ad dignitates per occultos tramites, quasi per cuniculos conniti; alii contra palam, & velut directâ acie viam sibi aperire; plerique rem velut ex æquo & bono pecuniâ transigere, aut simulatione virtutis & probitatis; sic non unam omnes tenuere viam, etsi unus esset omnibus scopus. Juvenes suos non computavere annos, ut intelligerent ætati suæ locum, quem appetebant, minimè convenire; senes spes suas & somnia ultra senium composuere. Hac fraude veterator vaferrimus suis conclusit retibus universos. Ecce jam senes & juvenes, quin & pueri ad summos in Ecclesia honores aspirant.

Veteres ille nocendi artes dimisit, sibique nova fabricavit arma. Antiquum Judæorum populum teredo & caries eroserunt & absumserunt, si quid relictum, sceletus nimirum est, & nudata ossium compages. Ergo in novas vestes, novas videlicet gentes, novum tinearum genus immittendum fuit. Et quoniam videbat Christi interfectores abjectos despectosque & velut extraneos à communi hominum consuetudine contubernioque exclusos, ex domesticorum & familiarium turbâ scrutatores sibi finxit, adoratores fecit disceptatores, ex ipso panno tineam protulit, eodemque involutam reliquit, dum similem frugibus procurat pestem. Postquam verò plena horrea vermibus scatere vidit, sedit spectator otiosus. Extemplò annona multo labore coacervata, in teredinum retrimentum soluta est; simili astu vestes dignitatis

[illegible]

A tatis insignia tineis abrodendas dedit & perdidit. Adeo nos ille illudit, & ipsi nos ipsos illudimus, postquam rationem mentemque vino mersimus. Zizania Satanas seminavit, agrum ante cultissimum simul operuere vepres. Caulas infecit, & scabies in oves grassari cœpit, hac arte sibi gregem avertit universum, suoque adjecit censui; pugnam a populo Judæorum inchoavit, eoque profligato, adversùs Gentiles B procurrit, ut eorum cæde prælium conficeret.

Calamum senior ille populus, quum Filio Dei illuderet, sceptri loco obtulit; scelere haud dissimili juniores calamo suis in scriptis illum ex Deo purum hominem fecerunt. Calamum itaque pro calamo Diabolus adversùs salutis nostræ Reparatorem strinxit, atque pro diversis vestiC bus, quibus illum ipsius interfectores per summum dedecus & ignominiam induerunt, nuncupationes ipsi minimè decoras malitiosè confinxit, eique allevit, Effectorem rerum modò creatum, modò factum appellans: & quoniam aliàs spinis utique mutis coronam ei texuerat, vocales modò sentes in sertum compegit, hisque superfudit carmina in varios modulata sonos; sic vepres canoris inclusit tibiis, D ut falleret.

Satanas, quum animadvertisset, suam in præteritis conatibus nequitiam fuisse deprehensam, sputaque & acetum, spinas & clavos, Crucem & ignominiosam vestium mutationem, arundinem & lanceam utpote in propatulo posita, & vulgo infamiâ & dolore execrata, mutata velificatione statuit alium teE nere cursum. Quamobrem pro alapis, quibus Dominus noster cæsus fuit, cæcam errandi licentiam induxit, substituit sputis disputandi rixandique pruritum, ignominiosis insignibus clandestinas molitiones, & apertam discordiam arundineo sceptro subrogavit. Adeo nihil prætermisit, quo nos perturbaret & confunderet. Furorem superbia concitavit, incubuere simul invidia, & iracundia, arrogantia & simulatio, factoF que agmine Salvatorem nostrum invasere eodem fermè impetu, quo olim in ejus necem conspirarunt. Crucis patibulo conspicuo, & oculis patenti subiere secreta Heresis, clavisque ferreis fraudulentę disquisitiones, atque Servatoris ad Inferos descensui ab orthodoxa veritate defectio. Satanas nimirùm typum Crucis vetustate prope consumtum restituere satagebat. Pro spongia aspersa aceto ac felle disquirendi pestiferam curiositatem invexit: & Dominus qui-

dem respuit oblatum fel, fatuis contra pruritus à perduelle spiritu accensus, accidit gratissimus. A

Illatam Salvatori necem tunc Judices vindicarunt, contra modò video Judices velut adversùs nos conspirasse, & pro chirographis impunitatis scribere damnationis judicia; & quod magis deflendum, Sacerdotes sueti Reges consecrare, ipsis offendicula aggerant, quum pacem imperio precari deberent, Imperatores ad arma concitarunt, inde cœpta ab iis adversùs subjectos sibi populos bella. Pacem, Domine, poscimus Sacerdotibus & Regibus; præsta, quæso, ut in unam Ecclesiam coëuntes clerus & populus, pro salute Principum Deo offerant preces & vota, subjectisque clementiam Moderatorum exorent. ita, precor, turbatum intestinis discordiis reipublicæ statum pacato tu Domine rerum internus & externus Dominator omnium. B C

EJUSDEM S. P. N.

EPHRAEM SYRI

In idem Argumentum Sermones tres decerpti ex alio Codice Vaticano. D

SERMO I.

NOstram stupeo audaciam, cogitans, quale sibi culmen quàm sublime petat, non quòd illuc pervenerit miror, sed quòd eò se perventuram crediderit; nec enim quò quis aliquid assequi se posse sperat, eò obtinet, quod obtinendum sibi promisit: spem exitus sæpe fefellit. Sperare admodùm facile est; insani siquidem Divinitatis indagatores perfectam ejus notitiam sibi quoque pollicentur, expectationem tamen nunquam non delusit eventus; quamlibet nimirum superefluit ille intelligentiam, cujus Numine è nihilo omnes crevêre mentes, quare nec hominum investigationi subest, & Angelorum perspicacitatem transcendit: opus artificis sui rationes explicare nescit, sed nec modum, quo ab illo fabricatum est, narrare potest: at si suam effectus conditionem non assequitur, quomodo Effectoris sui Majestatem obtineat. Incassum nititur mens in arcem sui Conditoris evadere; infra hanc reptant humi disceptantium studia, dum conantur ei similem invenire, cui præter Unum nemo dissimilis non est; omnes ab ejus notitia exerrant, qui unus ipse sibi notus est. Cum E F

A Cum rebus è nihilo eductis hunc nulla jungit affinitas, ita ut creatæ mentes, dum ſibi proximum quærunt, inventum iri non deſperent, nec rebus materiâ concretis congener eſt, ut homo lutum ejus rationes exponere poſſit, ſed nec Angelis compar eſt, ut ex paritate naturæ conditionem ejus conjectent: Cherubim utique ſocius non eſt, qui ab ipſis tanquam Dominus geſtatur: inter volantes Seraphim ineptè requiris, B quem propriæ naturæ excellentia ad dexteram Majeſtatis locavit; famulum non eſſe liquet, cui eadem, quæ Patri exercet obſequia, familia præſtat univerſa: Cælitum agmina ejus continentur imperio: nec illis Genitorem ſine Genito videre licet, nec ſine ipſo quæ per ipſum a principio facta & conſtituta fuere. Lux oculo concipitur, totumque corpus illuminat, ſonus pepulit aures, C omnia membra perculit; ciborum ſaporem percipit palatum, ejuſque ſenſum toti corpori communicat: ſimili modo Angeli per Filium vident Patrem, cujus ex utero idem genitus eſt, perque ipſum Genitoris vocem audiunt, ejuſque donis cumulantur: fruſtra in hoc negotio requiras ſocium, qui ſodali auxilium ferat & ab eo viciſſim referat. Senſus mutua indigent ope, & cognatione quadam in- D ter ſe connectuntur, res omnes velut membra in corpore ſibi invicem cohærent & opitulantur; ſupernæ pariter Intelligentiæ conſtitutum ordinem ſervant, & pro graduum differentiâ altera jubet, obedit altera; unus Unigenitus omnibus, quæ dixi, quæve prætermiſi, imperat & dominatur, & ab ipſo ſuſpenſa ſunt omnia. Qua ergo via hunc inveſtigabis? Quòd ſi Patrem cum E illo naturæ communione copulatum potis es comprehendere, cum Patre Filium utique ſimul apprehendes, nec enim ab ejus ore poteſt abeſſe, quum ille jubet, nec a manu, quum idem operatur. Pater per Filium jubet, & agit, alter dumtaxat alterum capit: Filius in ſinum Patris recipitur, quum ejus petit amplexum, quumque ſedet, ejus dexteræ aſſidet: hunc amat, hunc ſpectat.

F Vehementior eſt ejus fulgor, quàm ut ſervorum oculis tolerabilis ſit, quare nec Angelis aſpectabilis eſt: ex Moſis facto id conjectare licebit. Moſis in vultum oculos defigere populus non ſuſtinuit, naturæ ex ſeſe exiſtentis faciem videre quis potis erit? Unus ex ipſo Genitus Genitorem videt, ad cujus jubar omnis hebetatur oculus. Unus, ut dictum eſt, Unum videre poteſt, & per Unum cæteri omnes ab ipſo conditi & conſtituti. Solus ipſe

ipſe ſibi ſufficit; quocirca non aliunde, ſed a ſua ingenua bonitate habet, quod premia diſpenſet, & a ſua ultrice juſtitia, quod pœnas infligat, ipſe ſibi modus & regula eſt; ipſe ſe movet ad iram, quum iraſcitur, & ad miſericordiam ipſe ſe flectit, quum parcit, a ſua præſcientia habet, quæ futura revelat, & quæ docet, a ſua ſapientia diſcit; divitias & ſcientiam ipſe de ſuo largitur, ejuſque ſolo conſilio rebus ab ipſo conditis providetur, & ejus liberalitate egentium inſtruitur inopia. Verè ſummum bonum, cujus ex theſauris cuncta nobis diffunduntur bona, idem ſuis Athletis ad vitam olim redituris coronas diſtribuet, ſed quum totus in ſe retruſus & abditus deliteſcat, quis hunc aſſequi inveſtigando valeat?

Adorant Angeli, & ſilent, clamant Seraphim, & ejus prædicant Sanctitatem, Majeſtatem reverentur Cherubim, & portant. Quæcumque è nihilo crevere, abſconditum Patrem per manifeſtatum Filium a longe adorant; ſed etſi alia natura foret, ſua vi cohærens, Filiumque inveſtigare potens, hæc utique non ex ſeſe, ſed a Filio haberet, unde ipſum videre poſſet; ſecus ſi quam peregrinam ſubſtantiam fingis, & Filium propriâ virtute videre credis, ei utique affinem & cognatam dicere debes. Prætérquamquòd ſi natura talis extaret, & ipſa ſola Filium cognoſceret, vel hunc alium ſibi fingeret, ab ipſa ſejunctum, tanquam extraneum, vel contra ſibi affinem, tanquam communi naturâ conjunctum: atqui ſi communionem hujuſmodi admittas, quam fingis naturam aliam, alia non eſt, ſed Deus eſt, nec inde ſubſtantiarum, ſed nominum dumtaxat numerum colliges. Atſi contra a Deo extranea eſt, creatura eſt: atqui nulla creatura, nec ipſi primi ordinis Angeli hanc ſcientiam tenent; quare nec talem creaturam Deo affinem dicere potes, tum quòd nec cum Deo communem naturam haberet, tum quod nec Deum videre poſſet; ſed rectè pronunciabis, eam eſſe extraneam, atque ab ipſo remotiſſimam. Tu autem ex luto, & argilla factus, & infimo addictus loco, vide, ad quàm ſublime culmen aſpiras.

Te ipſe fallis, ſi credis quanto tibi intervallo ſupereminet Cælum, tanto à te diſtare Cælorum Dominum. Cæli altitudinem definire potes, Conditoris tui excellentia omnem modum exſuperat: omne, quod conditum eſt, comparabile eſt, & altero fictæ comparationis extremo majus imaginari potes, unus rerum Repertor

A B C D E F

[illegible]

pertor incomparabilis eſt, adeo res a ſe conditas ſuperexcellit, ipſarumque intelligentiam ſupervolat. Creaturas naturalis cognatio jungit, breviſſimum eſt, quod eas ab invicem diſpeſcit, fretum, qui autem rerum factarum principium eſt, nec alterius beneficio, ſed vi ſua cohæret, infinito ab illis ſpatio diſcedit. Unus ei propinquus eſt, per quem unus omnia condidit. Nullus ad eum aditus ſervo patet, uni nimirùm Filio Patrem adire licet, nec ei aſſidet ſocius; hanc enim ſedem unus obtinet ab ipſo Genitus.

Res factas interjectus ingens hiatus à ſuo Effectore prohibet, nec tamen ei ad illas commeatum intercipit, ſine quo omnes nec ab initio extitiſſent, & modò in nihilum relaberentur. Illæ ipſi cohærent, non item ipſis ille, ſed & quantumvis idem illis ſe immiſceat, non idcirco cum ipſis confunditur. Solis influxus per intimos terræ ſinus immeant, ejuſdem tamen natura non minus ab illa diſtat, quàm a perſpicuitate lucis terræ opacitas. Aurum terrâ cretum ab eâdem ſecernitur, etſi eidem immiſtum ſit, quanto magis ſecretum exiſtimare debes ab artefactis artificem quantumlibet ipſis conjunctum. Næ ille ubique imperveſtigabilis eſt. Quid te altiora quæris, vile lutum? quin terram cogitas, qui in terra jaces? quam calcas humum, ſuas te perveſtigantem rationes fallit: qui vix hæres in imis, cur ſumma petis, aut eò evadere ſperas? Si cognatum pulverem, quandoquidem ex eo factus es, non aſſequeris, quis tu, ut audeas indagare naturam eximiam & omnium præſtantiſſimam, ac proinde inſcrutabilem?

Sed ageſis, terram præ oculis habes: res una eſt, & quidem parva, illam curſim & velut per tranſennam aſpicienti, multiplex tamen & magna ſeriò & accuratè conſideranti. Una eſt, & non una, numerum induit a multiplicitate ſuorum effectuum. Venter unus innumeros ſapores concipit, & parit, unum repoſitorium, nec opidò amplum infinitum ornamentorum apparatum continet, & offert. Terra rerum mater natos generat degeneres, nec parenti, nec ſibi invicem ſimiles. Ab exiguo ſinu res mirandæ nobis exiſtunt, & in paupere domo plurima aperiuntur æraria. Ex uno fluxere fere omnia, ex uno namque terræ elemento primùm crevêre cuncta. Terræ nihilominus natura cum omnibus ſenſibus pugnat, ingeſta auribus officit, oculis incidens moleſta & gravis eſt; audi-

auditûs quippe meatus obſtruit, & viſûs hebetat aciem.

Terra ex ſeſe inutilis, nobis omnium commodorum fons eſt, apta ad omnes uſus, ad nullum non prorsùs inepta eſt: famis remedium eſt, at ſi præter terram menſa tibi nulla ſit, victus nullus erit. Terra palatum noſtrum offendit, quæ maledicti ſerpentis cibus eſt, hanc tamen, quam ſerpenti Deus dedit iratus, cunctis viventibus propitiùs offert, quaſi menſam congruentibus ſingulorum conditioni cibis cumulatiſſimè refertam. Cui cum nullo palato convenit, eadem omnibus animantibus convenientia alimenta profert; quam oculis noſtris exitioſam diximus, eadem remedia parat; lutum, quod videndi facultatem adimit, hominis a ſua nativitate orbi oculos reſtituit. Terra itaque, ſeu ejus naturam conſideres, ſeu quæ miniſtrat alimenta percurras, tantum continet utilitatis quantum fortaſſe nulla res præterea; qui talia cernis, mirum eſt, ſi quas nobis illa profundit opes, non opidò mireris. Elementum exſuccum omnis ſucci fons eſt, ex ſeſe inuber & ſiccum, uberes & profluas emittit aquas, idem ex ſeſe tenerum & molle, æs & ferrum producit, quod vides egenum & nudum, fundit argentum & aurum. Terram habent aves communis proviſoris loco, beſtiæ eandem quaſi matremfamilias reſpectant, dives & inexhauſtum horreum rectè dices, quod cunctis jumentis reptilibus, atque hominibus alimenta perpetuò ſuppeditat.

Aliud rurſus in hoc, quem calcas, pulvere conſidera miraculum, quod tamen ob ipſius ſimplicitatem vix alius attendat. Naturæ Auctor in eodem ſolo diſcordes plantas concordavit, & junxit. Suavis, ut vides, & utilis planta inſuavi & inutili adnaſcitur, terra amari fruticis acerbitatem alit, nec dulcis oleris ſuavitatem ſuâ curâ deſtituit; amarum ſuccum ille cohibet, ne iſtud inficiat, ſuum hoc ſaporem continet, ne in vicina olera excurrat. Extrica hunc agrum, ſi potis es, quî fiat, ut vilis gleba ſingulis ſuis fœtibus congruum diſtribuat alimentum, pomis aptum impertiat ſaporem, ſuis tingat coloribus flores, convenientibus odoribus imbuat, ſuiſque tegumentis conveſtiat; ſic eſt, idem elementum fruges aptat palato, olfactui odoratas ſpecies, venuſtatem & tegumentum floribus. Rurſus ſegetes curat, non ſecus ac operi intentus ſuo diligens artifex, frumenta culmis committit, geniculis culmos firmat, velut ſuis ædificium commiſſuris, ut pubeſcentis frugis

[illegible Syriac text]

gis pondus sustineat, & flatuum impetum frangat.

Quot putas terræ naturam dedisse ubera, ut singulos suos lactet fœtus. Ingens sanè miraculum narras, si ei tot adstruas mammas, quot vegetat alitque plantas, sive fingas, ubere ab uno tot tamque diversa seminum, plantarum & fruticum genera suum unumquodque proprium & singulare alimentum trahere, adeo ut alia succum hauriant suavem, alia contrarium. Quamquam nec isthuc tantam habet in se admirationem, ut non faciat fortè majorem, quod nobis exhibent cujusvis generis singulares naturæ; qui videlicet fiat, ut idem, puta, in arbore succus species induat plurimas easque tam diversas, adeo ut pomorum gustus suavis sit, acerbus foliorum; sed & ipsa poma quum primùm pubescunt, saporem reddant ingratissimum, & maturata dulcescant: Quicumque vitiosam vitæ consuetudinem emendare statuerunt, hoc symbolo admonentur, duros severioris vitæ labores exitum habere jucundissimum.

Cæterum si limus tuis calcatus pedibus, tuam supervolat intelligentiam, quem te esse credam, qui illius majestatem pertentare audes, qui te in rebus vilissimis attonitum hærere facit? Luto utique nil despicatius, nil capillis tenuius, pedibus subjectam teris humum, ejus tamen opulentiam & divitias necdum didicisti, capitis tui capillamentum tuas ratiocinationes preterfluit, nec quid sit adhuc assequeris. Advertin', ut tibi arcana scrutanti Altissimus non maria objicit, eorumque irremeabile profundum, nec cælestes orbes & errantia sidera, sed intra angustissimum duarum naturarum vilissimarum ambitum cogit, hìc tibi stricto verbere instat, tuam temeritatem in pervestiganda ipsius majestate redarguens. Quamquam nec isthæc, quæ dixi, infima se continere posse videntur, quin acriter in tuam proterviam insurgant, qui velis immensam altitudinem metiri. In geminis hisce vilibus naturis, omnis naturæ Dominus te admonet, ut cæcos istos impetus cohibeas, neve tuis negata oculis adyta pervestigare tentes. Tui porrò reprehensores tibi præsentes sunt, nec unquam a tuo latere discedunt, nec verò mirum, si quum tibi semper incumbat superbia, verbere assiduo commonendus sis.

Sed perge, quis, cedo, sanus homo inscendat equum & incitet ad cursum, nisi ante frænaverit. Durum id quidem, sed ad coërcendam bestiæ ferociam & præcipites

pites impetus, promtum & singulare remedium. Vide igitur, ut sciendi cupiditatem coërceas, quominus cæco impetu feratur. Habet sua fræna arbitrium, vis item sua. Integrum tibi ac solutum arbitrium relictum est, frænandi liberæ voluntatis impetum jus; cogendi datam tibi potestatem tuus sibi reservat Dominus, ut si quid temerè decernas, id exequi volentem infirma destituat virtus: velis, nolis, Domini tui te fræna premunt. Quiesce miser, quem tandem habebit exitum labor iste tuus? Perfectus est Pater, principium principio carens, talis est Unigenitus à solo Patre mirabiliter generatus. Patri nihil deest, nihil Filio addi potest, hunc enim Pater comparem sibi progeneravit numeris omnibus absolutum: quidquid exigit Divinitas, plenè cumulatissimèque tenet uterque, Generator & Genitus. Perfectissima arbor fructum profert sibi penitùs penitùsque parem, totum, quod habuit, in fructus transtulit. Inexplicabiles arboris sapores in suo fœtu collecti perseverant. Quod si reliquæ arbores genitivas qualitates suis pomis communicant, qui fiat, ut arbor illa optima fructui suo, quas habet, neget opes? Arbor quidem suas intra se recondit divitias, quas tamen aliquando abnuit externis, in suos semper prodigit fructus, quas verò ipsi concepêre opes, petentibus mox dispensant. Atqui sapor ille suavissimus per eum, quem dixi, fructum nobis nunquam manasset, nisi priùs in ipsum ab arbore effluxisset: hunc porrò in fructum suum arbor transfudit, quia hunc præ omnibus diligit, dulces autem fructus egentibus erogavit, quia quo Pater amore suum fructum complectitur, eo ipse manducantes prosequitur. Occultam radicis naturam ex ejus fructu conjectare licet. Sed tu cave, ne novam de tuo doctrinam comminiscaris, dum vita manebit.

Ohe satis est, tuam cohibeto sitim, eo humore contentus, qui ex primis fontibus tibi decurrit. O te beatum, si tibi detur inde profluentes haurire aquas: Flumina nempe quatuor veritatem per quatuor Mundi plagas circumtulerunt. Major utique fuit illa sitis, quæ Simonem ussit; quas ille bibit aquas, bibisse habeto satis; allatum de Cælo oraculum igneam ejus sitim depulit, ingens, qui ei affluxit fluvius, ab ipso exundans, ad te profluxit: Scatebrâ Paradisi est hic fons longè præstantior, quid adhuc stagnantes tu petis aquas? Mundo major est fluvius, qui a mundi Domi-

Domino fluit. Oraculum Petro redditum ad nos usque manavit, & perenni fluxu in ævum decurret; sed nec tu ardentiore in Filium Dei caritate præ Simone flagras; hic tamen quum divinum responsum audiisset, dicentis majestatem silentio testatus est. Lingua cætera promptus eo loci solummodo obmutuit, postea in cœna linguam continere coactus, a nutibus prohiberi non potuit: Deo loquente siluit totus, se satis beatum reputans, quod talis appellari meruisset, conticuit. Sic nimirum linguam ipse suam imperato silentio coërcuit, simul exemplo disceptatorum petulantiam castigavit. Ecce autem limites, quos Simon reveritus continuit gradum, audacissimi homines impunè proculcant. Multa prostant in divinis Scripturis opidò admiranda, quæ tamen disceptantium cavillationibus obscurata, oculos minimè hebetes sæpe fugerunt. Hìc porrò Dominus magistri officium exercere recusavit, nec Simonem ore proprio docere annuit, quis ipse esset? ipse sibi ignotus videri voluit, ut Pater, quis idem esset, publicaret, non quo Dominus ipse se manifestare non posset; sed quò proprio facto audaciam scrutatorum infringeret. Jam si ipse res suas narrare detrectavit, quem post ejus exemplum earundem enarrationem sibi arrogare non pudeat? & si ipse suam in carne manifestationem suppressit, divinam ejus generationem quis indagare non vereatur? Dixerat aliàs: uni Patri Filium esse notum, ut ergo dicta prius modo confirmaret, Filius tacere debuit, ut non alius, sed Pater notum sibi Filium loqueretur.

Qui Filium habet in sinu, laudes ejus unus effari potest. Unicus Genitus unico Genitori dicendi initium fecit, & posuit finem, quomodo & ipse Unigenitus a Patris voluntate vitam suam & institutum exorsus, ejusdem arbitrio conclusit. Disceptandi facultas nos ipsa destituit, nec adhuc garrulitas nostra continere se potest. Superbia nostra antiquam disciplinam perosa laborat, ut novam inducat, superbus suæ gloriæ detractum putat, si veritatem eo, quo scripta est calamo, repræsentet; arcana quærens, rejectus est, manifestam veritatem excolere jussus. Expressam a Simone tibi describito formam; Piscator factus est pictor, exemplar Ecclesiis tradidit, quod alta mente repositum cuique manere debet, Filio Dei ore uno dicamus omnes. Tu es Fi ius Dei vivi; Superi Inferique non alio auctorantur Sacramento, hoc tu oraculum pro quoti-

diano pane habeto, hoc tu per omnem diem mente revolvito. Unus ille beatus, quem talem dixit Filius Dei, fecit autem, quo beatum dixit.

Oculus oblatum lumen non discutit, isthuc videre satis habet, somnum capturus, hujus scire naturam non curat, nec pomorum proprietates palatum. Terram assiduè calcas, ejus terminos non requiris, Mundum hunc ornatissimum videre te delectat, hunc indagare tamen nil tua certè refert. Næ tu insanis, qui captui commensa tuo præteris, & incomprehensum capere cogitas, quive naturam Conditoris curiosè scrutaris, Mundumque ab eo conditum spectator otiosus circumspicis; quem demùm res nulla solicitum habet, & omnium rerum Dominus angit.

In cibo & potu aliquem observas modum, in disceptando nullum. Mente præditus angusta, huic discendi studium attemperare disce, nam si stomachum cibis intemperanter ingestis oneraveris, oppressisti. Orthodoxam doctrinam amplectere, mensa nimirum est apparata omnibus, & singulis congrua alimenta ministrat. Vide ut cibum inde moderatè capias, cave, ne voluptas ipsa te capiat. Plurimos namque illa fefellit. Disceptandi studium dummodò modestum sit, remedium est, venenum, si modum excedat. Tu ergo, qui aquas moderatè bibis, simili lege disceptare memento; graviorem namque a pravis quæstionibus sustinebis perniciem, quam ab aquarum exundantium alluvione ager. Quem petis non parvo te superat excessu, ut ad eum pervenire te posse confidas; si te Cælum altius est, longè magis ille Cælo excelsior est, & centuplò magis in eodem prospectu a te distant ejus vestigia: non quo ille sublimi retrusus in arce venientes excludat, ideo inveniri non potest, facilis enim & apertus est ipsius creaturis ad illum aditus, idem tamen arduus & impenetrabilis; adeo rebus omnibus interest & superest: ejus item bonitas liberalissimè se nobis indulget, majestas tamen omnes ad ipsam indagandam tramites obstruxit. Et hoc quidem arcanum noscet ille solus, qui nihil extra ipsum scire velit.

Voluntas penitùs penitùsque cognoscendi Deum multorum fatigavit ingenium, quibus tandem id unum apprehendere licuit, Deum non esse merum figmentum. Hanc arcem quisquis invadere cogitat, aliquando tandem intelliget, ab illa eò se longiùs abesse, quò minus se ab ea

ab ea distare malè præsumsit, simili seductæ spe procurrère simul omnes facultates animæ, corporisque sensus, utraque acies inutilem laborem mox damnavit, doluitque, se in salebras turpiter impegisse, tum quando rebatur, se quam petebat, attigisse metam. Nec porrò aliud sensere aures, præterquam nihil sibi de Deo hactenùs præsensum : sed & dum divinitùs inspiratæ scriptutæ eis recitantur, collisæ labascunt; dum auris altera, quæ ante fatigatum ab itinere sedisse Dei Filium audierat, post audit, hunc esse ingenuâ naturæ suæ virtute infatigabilem : altera item quæ modò audierat, succubuisse somno oppressum, mox audit insomnem esse, suoque semper operi assiduum atque intentum; & adhuc alia, quæ audierat, ejus amplitudinem ad certos fuisse contractam terminos, dum audit ejus majestate plenum esse Cælum. Quandoquidem unde ille non abnuit videri minor, inde intelleximus, ipsum esse omnium rerum factarum universitate majorem.

Sed perge, quum audisset auris indocta, sibi membra compegisse Deum, hunc tangi posse credidit, sed dum compagem quærit, deprehendit, Deum ab omni omnino materia discretum; sed & quum audiret, Deum ea in parte morari, simul ei nunciatur, omnia ab eo contineri loca; docta bonum appellare Deum, monetur, hunc vocare severum Judicem; Deum scelerum ultorem speculantem, ejus ex adverso bonitas rapuit. Dei indulgentiam consideranti occurrit justa in facinorosos severitas : animum veniæ spes recreat, torquet animadversionis metus; anceps inter utrumque pendet; inter probationem & animadversionem deprehensus, exitum non reperit, circumspiciens ubique prævalere sceleratos, & insontes duro vapulare verbere. Sic res est, Deus justos igne probat, audaces virgâ coërcet: miscet utrumque, non confundit Deus, ordinem ubique servat: infirmarum mentium est in talibus hærere.

Novus adhuc hominum mentes oppressit error, dum cernunt, parvulos acerbo fato unà cum senibus abreptos; & hìc quidem agi ex justo & jure, illic præter utrumque; duos vident, neuter est nocens, alter plectitur, evasit alter. Vident homines pios ac integerrimos, miseram alii vitam, alii beatam ducunt. Non cohærent ista, inquiunt, nec consentanea sunt. Hìc ad examinandos varios scelestorum & impurorum hominum casus, & vitæ exitus digressi, quid istuc est, aiunt, ut iste sicarius in primo

primo scelere deprehensus, perierit, & A incolumis ille crucem effugerit, plurium licet parricidiorum reus? Quemadmodum malè compactæ naves, coorta atroci tempestate, fluctibus haustæ pereunt; sic non bene instructæ mentes, hinc Dei bonitatem, inde severitatem cogitantes, utrinque velut contrario æstu exagitatæ, naufragium sæpe fecerunt; quod quidem eo contingere necesse est, quod neutram nos penitùs perspectam habeamus, utramque B proinde confundimus, & vicissim nos ipsi pro nostra infirmitate confundimur & perturbamur. Atqui etsi non omnia divina assequimur, quæ tamen nostrâ interest minimè ignorare, ea pro modulo nostro intellexisse, satis habere debemus. Supremus hominum Judex iniquus esse non potest, istuc scire homini satis est, ut cætera nesciat, nec Deum a nobis, nisi per C summam audaciam reprehendi posse; summa enimverò audacia est, artefacta suum velle monere artificem. Atenim a quo admonendus erit, qui vim dijudicandi honestum à turpi naturæ dedit? aut a quo sapere discet, sine quo nemo sapit? aut a quo judice ejus causa cognoscenda erit, qui omnium causarum cognitor est? Quicumque tuam ab illo scientiam hauris, beatus, si inde intelligas, tibi ad illum per sua dona tendendum; te D siquidem ducit ad muneratorem munus ab ipso collatum, data tibi ab illo sapientia dedit, nosse teipsum, ac Deum tuum: illius te illapsus ad ipsum suaviter trahit; nec enim tuus te conatus ad eum provexerit unquam.

Intelligentiâ te auxit, & extulit, vide, ne tu gloriam ejus deteras, & imminuas dignitatem. Si fortè tibi suscepta ne- E gotiatio bene successit, quæstuque tuæ crevêre opes, fundo tibi ab illo liberaliter ante concesso, id totum debes: si quid didicisti, ab illo doctus es. Ille Archetypus, tu expressum ab ipso exemplum. Quod si conceptâ ab ejus afflatu luce, verum & falsum ipse discernis, an isthuc sapientiæ fons ignorabit? Justum & honestum doctus, id ipsum rectè considera, statim intelliges, quæsitam tibi hactenus scientiam, F alieno indigere consilio, clarèque perspicies, quàm parvi facienda sit isthæc scientia tua, si absit prudentia. Nefarium est quod cogitas, si tibi fingis, effectum Effectore suo sagaciorem; age, interroga, a quonam ipse acceperit, quam jactat scientiam, ac si hanc a Domino suo non hausit, nec ejus servus est, nec socius tuus. Propriam conditionem occultare nequit; lautus ignis metalli vitia detegit; quod artificis

A ficis operam repoſcit, artefactum ſe eſſe prodit. Atqui ſi ſuus illi Dominus, quæ ſcit, ſcire dedit, mirum, ſi hunc redarguat; nec enim poteſt ultrà cenſum ſibi ab illo conſtitutum, ſuas explicare rationes. Ut ut ampliſſima ſint dona, quæ accepit, eget adhuc largitoris ope. Quod Opifex opus ſuum imperfectum reliquerit, non id imbecillitati adſcribendum eſt, ſed conſilio, egenum fecit, ut proviſorem B requireret. Quidquid rebus factis non deeſt, ab Uno habent liberaliter conceſſum.

Cæterum ſi divites dicis, quos tales faciunt precarii quæſtus, ineptè Dominum opulentum negas, qui omnes jure ſuo diſpenſat opes. Sua ipſum bonitas coëgit, ſua tibi dona profundere: egenum ſe fecit, ut te haberet divitem. Cave, ne ejus opibus auctus, in tua egeſtate perſiſtas. C Quòd ei non placeret, te congenitâ preſſum inopia langueſcere, tuam ejus egeſtas depulit paupertatem. Cave, ne tu ejus numerando opes, pauperem ipſum fingas, (ſi tamen cogitare potes inopem copiam, omnis inopiæ ſupplementum.) Næ ille inopem ſe facit, qui illum veſtigabilem eſſe credit. Tuâ utique potior eſt muti ſors, quid enim adversùs ſuum Opificem fari poteſt? ſurdoque inferior cenſeberis, qui de ſuo D Effectore conferre & diſceptare non ſolet. Si linguam nactus diſertam blaterare audes, tibi utique præferendus eſt, qui nihil dicit. Oh ingratus es, qui talibus ornatus facultatibus, iſtam Domino rependis vicem.

Dei Unigenitus te de tuo parvum, magnum de ſuo fecit, vide, ne ejus tu magnitudinem deteras; quamquam nihil ei decedere poteſt, a quo res omnes E ſua incrementa petunt; quare non tu illius dignitatem, ſcrutator inſulſe, diminuis, ſed tuam. Si bonum nactus ingenium, in pravum mutaveris, continuò ſenties mutatam ejus erga te voluntatem, tibique verſa in contrarium, quæ cæteris præſtare ſolet, bona. Quare caveto tibi, ne perversè agendo cogas volentem omnes habere divites, te in tua egeſtate deſerere, cæteroſque exaltantem, te F deprimere, alios errantes revocantem, te in tuo errore relinquere, & paratum omnes perditos requirere, te pereuntem negligere. Profectò ſi de illo diſceptare pergas, fiet ipſe tibi vitio tuo occaſio erroris, tum exitii, ſi audeas tuâ decempedâ metiri immenſum; ſique velis illum circumſcribere, ipſe te circumventum dolebis; nec enim invenies finem, ubi nullum eſt reperire; quidquid eſt comprehenſum, ſuo comprehenſore minus eſt.

Tecum

Tecum ipse pugnas, si Creatorem illum prædicas, & vestigabilem fingis; sique summum & supremum appellas, & ad captum tuum demittis & deprimis, inconsequentia & contraria ponis, quum infimum locum teneat comprehensus, comprehensor summum. Et sanè si fieret, ut Deus investigaretur ab homine, & comprehensus teneretur, quisquis facti testis adesset, hominem Deo majorem pronunciaret. Dic sodes, quæ sacra linguam expiabunt sceleratam, quæ hucùsque suam protulit audaciam? suorum solent famuli dominorum celebrare laudes, suorum Imperatorum insignia facta memorare milites; tu contra impiè deteris Unigeniti gloriam, & quo nemo major est, minimum fingis inquirendo. Siccine qui ad ignem propiùs accedere non sustines, ejus Creatorem audacter appetis? qui ardentis pyræ vaporem caves, Filii Dei violas majestatem? scilicet quia ab obsidente flamma absumtus non fuisti, superbis, nec cogitas, divinæ clementiæ hanc te debere gratiam, quòd fulmina, quæ tuos sustulere sodales, tibi pepercerint, utique non merenti, adeo te, quæ declinasti, tela monent suum revereri jaculatorem. Fulgetra & corusca oculi perhorrescunt, & nubium fragorem aures. Quid isthuc, ut os tuum de illorum Domino disceptare minimè vereatur? Quæ pedibus trahis, in cassum percipere niteris, qui illum summè arcanum & reconditum, tibi comprehensum blateras. Quis tu hìc? homo diceris vile lutum, istic ubi jaces projectum, quum ille impleat universum. Te tuus ambit locus, ille nullo continetur loco, omnibus quippe interest, & superest, qua ergo in regione illum requires, qui nullis circumscribitur spatiis? Et quoniam nec in humili aëre tibi volitare concessum est, infra Cælum hæc ima persequere: in rebus perspicuis tuæ mentis experire aciem.

Expedi, cedo primùm, unde existant, quas videmus semper micantes fontium scatebras, thesauros nempe cuique patentes & inexhaustos. Quid enim? num è nihilo crevêre primùm, vel è præparatis longè ante conceptaculis tandem erupêrunt? Nam si cogitas illas è quibusdam subterraneis promtuariis æstu refusas prosilire, profundè pauperem fingis Conditorem, ut qui opibus aliunde quæsitis, nostro more opulentiam habeat precariam. Næ tu somnias, Creator pauper esse non potest, & si talis sit disceptator ineptus: ipsa ei sua voluntas ærarium

[illegible]

A rium eſt, qua jubente, de nihilo crevere omnia. Præterquamquod ſi aquæ in ſuos devolvuntur alveos, & rurſus ad ſua capita, velut perpetuo reciprocante æſtu revolvuntur, quid erit, quo præſtet homini Deus, niſi forſitan ingenio & arte? Diſce ergo magnum rerum Repertorem meritò nuncupari Deum, quod non alio ei ſtat perficere, quàm ut facere velit, ut voluit, ut peregit opus. Singularem hanc fabricandi B ſcientiam non diſcit ab arte, qui non ſubditur arti: res creata ſuum Creatorem modum creandi docere non poteſt, nec ars illi voluntati imperare, qua imperante, omnia incœpta, & perfecta ſunt. Artifex arti ſervit, & ab eadem gubernatur, nec voluntate ſua ducitur, ſed artis ductum ipſe ſequitur; ſique æſtuet incertus, quid conſilii capiat, hoc certè a ſuo arbitrio C non petit: & quamvis aliquando votum artificis cum præceptis artis conſentiat, & votum ſequatur opus: quandoque tamen ab iis diſſentit, & rectè repellitur, ubique indiget arte magiſtra, illa docente, novit operis ſui modum. Non petit ab arte præſidium Repertor rerum, ipſe autem condidit artem, hominique dedit ducem, illa dirigente opera ſua diſponit & format. Quod ſi nil ſupra humana D Deo tribuis, hominem Deo parem facis: quemcumque fingas in arte ſua ſummum, is tamen divino Artifici comparatus, umbra eſt. Si quem Deum dicis, verè Deum credis, quidquid voluntate jubet, poteſtate tenet: ſuum homo componit opus, condit è nihilo ſuum Deus.

Cæterum ſi creatura ex eo quod eſt, naturæ ex ſeſe exiſtenti ac ſempiternæ E conferenda non eſt, conſequens eſt, nec ex eo, quod agit, illi comparabilem eſſe; quare ſi quid in artefactis habes huic Cælo ſimile, narra, idne ſolidum eſt, an fluidum? humidumne, an ſiccum? Igne noſtro Sol utique vehementior eſt, nec tamen contigui errantium ſiderum Orbes ejus ardore aliquando deflagrarunt. Solem ſcilicet lex illa frænat, quæ Babylonicæ fornacis impetum repreſſit. Quis porrò ſuffi-F ciat divinorum operum ſpecies retexere, quum illarum numerus & natura talis ſit, ut non modò eas comprehendere, ſed nec ſuſpicione quidem attingere poſſis; ecce autem quæ cæteroqui inquirenti patent, quandoque noſtræ intelligentiæ ſe ſubducunt; & ſanè ſi ea, quæ cognitu facillima ſunt ignorari ſæpe contingit, quanto magis manere occulta neceſſe eſt, quæ ſunt a ſenſibus abſtracta & remotiſſima. Rurſus ſi quæ nobis latere ſcimus, arcana dicimus, qualem dicemus

A cemus illum Deum verè absconditum, & in arcano Divinitatis suæ delitescentem? Tu, qui ad incidentes quosque casus usque adeo trepidas, si proximantem ignem refugis, non mirum; est mirum, quod ad pervestigandum ejus Dominum audacissimè prosilis. Quamquam ignem minùs ipse times, quam Dominum ille suum. At si æstuantem fornacem exhorres, Numen in ipsam delapsum expavescito: quàm opidò magis B verendus ille, cui servit ignis, præ ipso, quod ei famulatur, elemento! Siccine servum homo levissimus times, & herum petulanter insultas?

Sodomam Angeli intrarunt superinductâ formosorum adolescentium personâ, propriam dissimulantes conditionem; aderant in foro juvenes, & marurâ ætate viri graves, qui venientes conspicati, mirum ut ad eorum aspectum ad nefandam libi- C dinem omnes statim exarserint. Succurrit tamen Cælitibus cælestis ignis, non quo Angelorum inviolabilem pudicitiam tueretur, sed quò impuros amatores cremaret & perderet. Et sanè si illi in proprio vultu conspiciendos se obtulissent, (mutarunt enim, indeque terrigenis crevit audacia fugitque pudor;) levissimi utique homines inusitata luce perculsi, semia- D nimes proni corruissent. Angelos itaque genere sibi cognatos credidere, ingenuâ licet naturæ dignitate ab ea, quam præferebant, materiali specie remotissimos. Præposteram ergo venerem appetebant Sodomitæ, nec ideo a natura discedebant, quia personæ congeneris amore insaniebant; secùs naturam exuisse eos oportebat, si Cælites, incorporeos spiritus ad stu- E prum depostulassent; substantia siquidem nostris a sensibus abstracta, nullum habet cum terrena natura commercium, quamquam aliquando, illo jubente, cui cuncta parent, Angeli nostris quoque se accommodent moribus, & ad usum familiaritatemque nostram descendant. Natura proinde cælestis terrena corpora ad imaginariam libidinem accendit, quia externam illorum assumsit imaginem. Sodomitarum ergo con- F cupiscentia secundùm naturam, & contra naturam fuit, talis utique non est, quæ scrutatores incessit disceptandi libido; hæc a ratione diffidet ubique, naturam quippe, quam sempiternam, & ex se existentem modò fatebantur, talem esse negant, dum pervestigabilem credunt, & cum creaturis confundunt. Simul ergo magnam appellant, & extra omnem mentis rationisque conatum ponunt, simul parvam faciunt, & propriæ intelligentiæ examini subjiciunt.

Heus

[illegible]

A Heus tu, vel ei, quam proposuisti, appellationi convenientia dicito; vel si hanc ejuras, tuas persequere disquisitiones, modò ne propositis inconsequentia dicas.

Quæstiones de medio sustulit, qui Dei auctoritatem interposuit. Deum inter & hominem præ speculatione fides exigitur: Deum honoras, si ejus testimonio credis, offendis, si ejus dicta discutis: tibi B cum Deo agere volenti, occurrunt simplex fides, & humiles preces, ut ejus veracitati credas, & propities Divinitatem. Scripsit ille, Mundum ab se exædificatum fuisse, tuque affirmanti fidem habuisti; atqui istud factum tibi ex proprio sensu compertum non erat, quid ergo persuasit, ut inexploratum & incompertum crederes? quod si experimentum ducem secutus es, non ex fide, quam nullam ha- C buisti, dictis assensus es. Cum fide pugnat experimentum, ac minùs etiam cum illa consentit scitandi disceptandique voluntas. Disceptator dictorum veritatem inquirit, sed si adhuc dubius, num ea vera sint, discutit, ficta non esse, nondum sibi persuasit, hoc enim non quæreret, si teneret. Fides duce veritate manifestatam veritatem invenit, veriùs ipsa a veritate inventa fuit, quum venientem excepit & com- D plexa est. Cæterum tanta domesticorum fidei audacia ab ipsis etiam externis vituperata est; similique vitio notantur ab Heterodoxis quicumque perspectam veritatem impudenter obtrectant.

Cultores Solis, ipsum scrutari non audent, Deum tamen eum non esse ignorare non possunt, quumque servilis ejus conditio occulta non sit, nihilominus E Dominum appellant. Sed nec ullus Paganus simulacrum examinat, quod ei avorum superstitio adorandum proposuit; nam si disquireret, profectò saxum a sacro discerneret, nec adoraret. Quid enim? num surdo hymnos caneret, aut supplex se ei prosterneret, quod visu audituque carere nosset? quos fusus per omnes gentes error oppressit, plerosque a disquisitione vacare suasit, veritatis tantum alumnos F ad disceptandum incitavit, ut perderet. Aliis itaque disputandi sitim restinxit, ut in posterum cæcos haberet, accendit aliis, ut faceret; quemadmodum enim multis profuit fictos Deos discussisse; sic certam perniciem tibi accerses, si quando Deum verum tuo examini subjicias. Qui errorem invexit, sequacibus suis suggessit exercere fidem, ubi examen adhibendum fuisset, ubi verò primum sibi locum vindicabat fides, disceptationem obtrusit, qua intran-

A intrante, fides decessit. Sic homo impudentissimus propriæ imbecillitatis vitio ab utraque excidit: ea siquidem, quæ disceptandi disciplina pollicebatur, adeptus non est, & ea, quæ fides liberaliter offerebat, neglexit. Scrutare surdum, quo usque talem esse certo comperias, nemo prohibet, modò ne eâdem utaris licentiâ adversùs cuncta audientem, scitando quomodo, quibusve auribus sonos discernat; B quid enim? auribusne ille, oculisve indigeat ad dignoscendas voces, aut ad cernendos colores, qui omnem audiendi videndique facultatem continet? si vis cognoscere, quam audis naturam se totâ videntem cuncta audientemque, petitis a ratione sensuque argumentis omissis, ad fidem confugito; illa quippe, quam petis, substantia supra omnem sensum intelligentiamque posita est. Una namque C fides naturæ laboranti succurrit, & vitam ac lucem impertit.

Quum auctor erroris Diabolus mortalium sorti invideret, sciendi voluptate titillare cœpit curiosos, unde plerosque incessit ardens nova & arcana disquirendi indagandique cupido, hinc subortæ quæstiones & rixæ civili bello scrutatores implicuerunt. Viderat pacis inimicus advenisse Caritatem, generisque humani exal- D tationem moliri, confestim discordiam ex adverso procurrere jussit, taliaque conantem impellere, submota autem caritate, omissis Paganis, contrariæ factiones in orthodoxæ fidei doctrinam toto impetu incubuerunt. Postquam verò vidit error ceci disse duces, & milites in fugam conversos, veritatis larvam induit, ut ejus alumnos falleret; veritatem itaque præseferens, ad eam quæ- E rendam ejus amatores provocavit, & variis ut antea quæstionibus iterum implicitos, in contrarias sectas discidit. Sic victor exercitus, quem externus hostis profligare nequiverat, victus est, quum cives, divisâ acie, inter se dimicare cœpissent. Quin ergo miseri agnoscimus imbecillitatem nostram, ut præter manifestatam nobis veritatem, nil amplius disquiramus.

F Fatere itaque, Patrem esse Patrem, & Filium esse Filium, verèque tales esse, quales dicuntur. Propria namque nominis notio subjectum est, cui attributa nomina illigantur, quo circa nemo, si sapit, subjecto ficto ex vero nomen imponit, nec, ut putà, pomum si verè tale non est, obstinat appellare, quale reapse non est. Patrem itaque puta radicem, hujus germen dicito Filium, qui etsi ejusdem communione naturæ ei sit copulatus, ab eo distin-

[illegible]

A diſtinguitur : & quamvis in ejus ſinu recumbit, ejus dexteræ aſſidet. Etenimverò ſi unâ penitùs ei naturâ conjunctus non eſſet, haudquaquam in ejus ſinu cubaret: rurſus niſi ab eo hypoſtaſi diſtingueretur, ad ejus dexteram neutiquam aſſideret. Ei ergo ejuſdem naturæ conſortio jungitur, quia in ejus ſinu conditur, & ab eo hypoſtaſi diſcernitur, quia a dexteris ejus collocatur. Unum ergo ſunt, quia una ambobus ineſt vis ac poteſtas decernendi; duo ſunt, B quia dualitas nominum dualitatem perſonarum importat. Perſonarum ergo numerus, ſeclusâ naturarum pluralitate, vocabulorum infert diſcrimen. Fœcunditatis nomen Patrem indicat, idemque auctoritatem ejuſdem ſuſtinet, nativitatis vocabulum Filii proprium eſt, ejuſque a Generatore originem tuetur. C Suo nomine innoteſcit Pater, ſuo item vocabulo dignoſcitur Filius, ratus nominum ordo, certam originis ſeriem conſervat. Quemadmodum verò illorum vocabula occultare non potes, ut duo non ſint, ita nec perſonas confundere debes, ut dualitatem extinguas. Judæi quidem ignotus ut maneret Filius magnopere ſtuduerunt, luſerunt operam; manifeſta namque proſtat in Prophetarum libris ante D deſcripta rerum geſtorumque ejus ſeries, & uſque manebunt in præcedentibus ejus figuris expreſſa ejuſdem lineamenta.

Numerum important arbor fructuſque ex ea natus, eſto res una ſint, nec porrò fructus a propria appellatione unquam excidet, nec arbor, quum ſit ejus principium, cum ipſo confundetur. Inditum fructui nomen ipſius proprium & E ſingulare eſt, & arboris vocabulum prærogativam principii importat: duo audis nomina, duas item intellige perſonas, naturæ & caritatis communione nexuque copulatas; ſi enim vocabulum, fructus, concedis, remque per ipſum ſignificatam negas, arborem principium facis fructûs non ſui; atqui non ſic res habet, ſed qualem dicis, talem eſſe fateri debes, veram hujus fructûs re & nomine radicem: F rurſus qualem appellas fructum, talem verè eſſe credas oportet, qualis proprio indicatur vocabulo; nam ſi fructum inane nomen fingis, contra in radice præter nomen rem ipſam agnoſcis, fictum fructum, & arborem veram inducis, & inconſequentia dicis: ſi enim verus eſt generator, progenitus item verus eſt.

Cæterùm ſicut Pater & Filius non debent duas habere arbitrii poteſtates, ita ſinguli ſuas debent habere proprietates. Patrem ſuo

ſuo a nomine didicimus, & a ſuo Filium. Nulla foret diſciplina, ſi vocabula nulla forent. Vocabula ſunt notiones rerum, tolle cognomenta & nomina, res ipſas confudiſti, quem Deum appelles, ignoras; non explicas, quem credas; quis generaverit non diſcernis; quis generatus fuerit, neſcis. Duo nomina velut gemina luminaria ſuo exortu affuſam Orbi caliginem diſſiparunt, propoſitaque objecta diſcernendi facultatem reſtituerunt; poſtquam autem Patrem a ſua nomenclatione comperiſti, innotuitque tibi ſuo vocabulo Unigenitus, id ſatis habeto, extraque nomina Patris & Filii nil amplius ſcitare. Divinæ Perſonæ faciem non habent, ut ex oris lineamentis eas dignoſcas: pro vultibus nomina attendito, diſtincta enim ſunt, quandoquidem ſimili ſigno homines etiam abſentes nobis innoteſcunt: ſupplent rerum abſentium præſentia nomina, pro perſonis vocabula producuntur, ipſarumque imagines nomenclationes exhibent. Emicat vicaria lucis vox, ſucceditque oculo auris. Excipit iſta rerum vocabula, & cum vocabulis res ipſas cernendas rationi tradit.

Quamquam ſimilitudines rerum res ipſas perfectè non explicant, quare nec propoſita imago fructûs Unigeniti majeſtatem aſſequitur, quandoquidem fructus ex arbore pendet, atque decerptus ab illa ſeparatur; nec enim in arbore manere poteſt, qui in decerpentis migrat manus: Unigenitus non ita, ſed permanet ſimul apud Patrem, ſimul ad nos deſcendit: apud illum erat, nec a nobis aberat, accedit, & recedit, quum ubique ſit: Mundum implet, qui Genitoris continetur ſinu: adeo ejus acceſſus & receſſus omnem ſuperevolat intelligentiam; antequam huc veniret, hìc erat, & poſtquam hinc abiit, hìc eſt: ad Patrem nondum aſcenderat, & apud eum totus erat, illuc ergo rediit, unde non diſceſſerat, huc venit ad nos, ubi aderat, nec abitus reditusve imaginarius eſt, abit & redit, nec mutat locum. Porrò Deus, qui ubique eſt a fructu ſuo abeſſe non poteſt, nec poteſt Unigenitus omnibus præſens locis, Genitori præſens non eſſe. Si ab eo ſuſpenſa ſunt omnia, ineptè fingis aliquid ab eo disjunctum. Ejus ſcilicet abſentia intima præſentia eſt, & abſentia a præſentia non ſecernitur. Jam verò quis talia potis eſt arcana evolvere?

A Oh Adæ audacia, quantum malum; quod in nepotes transfusum universam posteritatem invasit! Adamus sublimiorem locum temerè adpetiit, soboles in sui parentis Dominum audacissimè irrupit. Adæ posteris, ex quo licuit Deum pervestigare, visum est etiam comprehendisse ac tenere. O audaces animæ, si vos non puduit vestris Deum maledictis incessere, ne pigeat in generis vestri Auctorem, velut B propositum vobis speculum inspicere; nam & ille credidit sibi Deum pervestigabilem esse, propter quod etiam capite damnatus fuit: non quò Dei existentiam compertam & certam habere studuit, eò fuit multatus, sed quò ausus est ejus decretorum causas inquirere. Si naturam ex se existentem & sempiternam ponis, tibi minimè constas, si eam vestigabilem putas. Si- C que tibi compertum est eam existere, qualis illa sit, ne ultra requiras; cujus enim nullum designare est limitem, unde tibi pateat ejus prospectus? Si naturam infinitam indagare cogitas, ejus terminos cognosce priùs; quumque incomprehensum comprehenderis, unde, cedo, metiri incipies? Ubi nulla tibi recedenti vel accedenti respondent extrema, quum ad medium te pervenisse putabis, ab extremo, D quod tibi fingebas, longissimè te abiisse comperies. Jam si ubique tuæ tenuitatis admoneris, ad divinum mandatum revolvere: Adamum respicito, qui quidem si Dei præcepto fuisset obsecutus, Regno nunquam excidisset, ab honore, quem ambiebat, exclusus fuit, postquam obedientiam rejecit.

Deus quum hominem conderet, precariâ divinitate ornaverat, collata pote- E state decernendi agendique, quod vellet; hac tamen ille facultate abusus, statuit per summam stultitiam bonum sibi quærere, quod habebat, ambiitque principatum non precarium, sed sua virtute quæsitum: deceptus est, bonum, quod tenebat amisit, quod adpetebat non attigit. Magistram tibi dedit Deus legem, ab ipsa audis, te a Christo fratris loco habendum, modò ejus præceptis obtemperes. F Sed non sic agis, dum qui deberes legem quærere, circumspectas ab illa fugam. Næ tu multimodis cum isto animo vituperandus es. Sit igitur illa tibi speculum, sit norma, ad quam exigas labores & actus tuos, horumque mercedem ac præmium ab ipsa reposcito.

Prostant veterum Justorum pervagata documenta virtutum, ex quibus perfecti in Deum amoris exemplaria tibi proponas,

nas. In Enochum inſpicito, & animum ac mentem tuam ejus cogitatione conforma: imitare alterum generis humani caput Noëmum; atque ſi te iſtis anteſtare reputas, Abrahamo te certè minorem fateri debes, cujus ſinu, etiamſi magnus fores, vitæ tuæ peracto curriculo recipiendus es. Te tuus Dominus in Evangelio docuit ſuo, ſe tui curſûs eſſe metam, quare ſi tibi cor ſapit, ſcitare quæ fuerint ejus ordinationes, ac ſi ille decrevit ſummum dignitatis gradum homini ſimpliciter credenti; oh ſtultus es, qui ad hunc aſpirans honorem, per futiles quæſtiones oberras. Duo nobis præcepta fuiſſe diſcimus ex Evangelio, ſimplicem fidem & diſquiſitionum fugam; purè igitur credentes promiſſam mercedem reportabunt, tractabunt ſceptra, qui pernicioſas diſceptationes fugêre. Quiſquis fidei ductum ſequitur, diſquiſitiones odit, ſi amat, fidem nec de limine ſalutavit.

Vis eſſe probus, Abrahami veſtigia perſequere, imitare ſimplicitatem. Quum pervulgatam de Deo opinionem diſcutere ſibi fas eſſe ſciret, abſtinuit; ſcilicet non ex Moſis diſciplina ille didicit, eſſe in Cælo Deum, ipſe proprio ratiocinio intellexit, alicujus præſtantiſſimæ mentis Numine totum hunc Orbem natum, auctum & retentum. Qui autem hac imbutum opinione vidit, ei ſe ipſe manifeſtavit, ut in ſententia confirmaret. Poſtquam verò Abrahamus comperit eſſe Deum, ad hanc anchoram conſtitit, nec ultra progreſſus eſt ſcitando, quis ipſe eſſet, & qualis: ſed nec poſtmodum, quum valde familiariter Deo uteretur, eum aliquando rogavit, ut iſtud ſibi arcanum exponeret. Præterea quum Chriſtum venturum præſciret, abſtitit percontari, qui eſſet. Vidit quidem, deſideravit & ad ejus aſpectum exultavit, ſecretum nihilominus texit, verbum mutire non auſus, conticuit. Tuam hìc animadvertin' audaciam, ſcrutator curioſe, qui clauſa viris ſanctiſſimis Unigeniti adyta impudenter irrumpis? Quin miſer fugis hinc, & in divinæ legis æde perfugium quæris? Illic diſces, quid tibi pro re tua decernendum ſit, quæ tibi reſtet ſalutis via, quæve clavis aditum ad vitam aperiat.

Verumtamen accuratè primum examina, quænam lex fuerit lata, quantoque tempore viguerit, quâve tandem de causâ fuerit ſublata. Cave, ne vocum ſimilitudo te fallat, ut quæ diſtinguere debes, perversè confundas. Leges hujuſmodi offendes non paucas; lex nempe alia occurret victimas depoſtulans, & alia damnans:

A nans: audies præcipientem, cibo utere mundo; contra audies edicentem, esculenta, poculenta omnia promiscua habeto: lex ista solennitates statuit, illa statas refigit: altera dies festos & ferias instituit, altera etiam sabbata solvit; increpuit ante vox clamans, masculum circumcidito, continuò insonuit alia, circumcisionem tollendam esse pronuncians. Hæc & hujusmodi audiens, sistito tantisB per, dum rem ex vero decernas. Sed vide, ne cum multis erres, quos inconsulta curiositas, in altum abstraxit & mersit. Quas audis voces, os unum fudit. Prisca ætas consonam utique sibi vocem audivit, jam illa præteriit, successit sequior ætas, nova aures pepulit vox, novamque publicavit legem, quæ etiam postea antiquata est. Jam ætas postrema præsens C omnium præcedentium temporum voces simul collectas habet. Cæterum quum in hoc Odeum invasissent imperitissimi quidam homines voces consonantes a dissonantibus separare se velle pretexentes, ex variantibus vocibus varios composuere Deos, at quos & quales Deos? ad omnem scilicet scientiam ineptos, qui proinde nec ætates nossent, nedum earum habitudines & differentias discernerent, D nec enim temporum rationaria sibi consentiunt.

Et sanè si prioris ætatis leges ad sequentem pertinerent, quos Cataclysmus sustulit, cujus noxæ dices fuisse reos, quibus utique nullus ad interdictam arborem patuit unquam accessus? Si enim lex, Adamo nascente lata, ad Noëmi tempora spectabat, quisnam præmio, aut supplicio E locus fuerit, ubi actus a lege vetitus nullum potuit habere locum? Æquissimum ergo fuit, ut singulis ætatibus peculiares leges ipsisque congruentes ferrentur. Finis enim legis est prodesse, nec prodesse potest, nisi intra eandem ætatem viventibus; plures hac ætate diversæque percrebuere voces, earumque numerus confudit imperitorum vulgus supremæ contemtorem vocis, quæ una est. Insani homines voces in F hoc infimo orbe natas fecere Deos, Cæloque locarunt: quamobrem divino consilio factum est, ut Prophetarum voces per eadem tempora percrebrescerent ad castigandam hominum stultitiam, omniaque pertentarentur remedia, ut naturæ laboranti subveniretur. Inter alias porrò leges incidunt quædam, quas sequens ætas abolevit, idcircò quod morbus, qui hactenùs invaluerat, extinctus jam fuisset, aliæ contra vigent adhuc, quia nimirùm con-

contracta priùs ægritudo etiam perseverat. Nec porrò dissimili consilio, medici animorum Apostoli & Prophetæ consentaneas sui temporis hominum languoribus composuere medicinas mira arte, ut non modò æqualibus, sed etiam posteris prodessent. Cæterum occurrunt morbi peculiares hujus, vel illius seculi proprii, sunt alii communes, & cuilibet ætati familiares, & quidem natis Legislatores sua ætate morbis pro eodem tempore remedia instituerunt, pervulgatis autem, & per omnia tempora latè patentibus perpetua medicamenta decreverunt.

Lex, putà, de furto lata est, in omne tempus utique duratura, quandiu videlicet subjectum legis durabit; perpetuo namque morbo temporarium remedium minimè congruebat; è contra circumcisionis legem antiqui Patres sanxerunt, sublata ægritudine, pharmacum abjectum est. Instrumentum præterea condidere signum circumcisionis gestantibus, eorum videlicet temporum conditio hoc tulit; instrumenta tamen ad peculiares alicujus ætatis morbos depellendos rogata, si isti quidem sublati sunt, illa simul antiquata ac rescissa censentur; postquam enim æger convaluit, remedia supervacanea evaserunt: idcircò abrogata sunt hoc tempore præcepta sabbati, circumcisionis, purificationis & similia; inutilia sunt ipsa ultimis, quæ mediis profuerunt, eadem nec necessaria fuerant primis, utpote a scientia satis instructis, sed nec postremis, ut dixi, utpote jam coruscante divinæ fidei luce illuminatis: illis proinde congruebant solummodo, qui prisci Gentium erroris contagione afflati fuerant. Quisquis hodie ejusmodi legibus utitur, vix distat a sicario & carnifice, quorum ferrum ad amputanda membra sana acuitur.

Leges scalpellis similes esse Jeremias te docebit, ægris sanitatem afferunt, auferuntque sanis, ad curandos morbos provisæ sunt; ineptè agis si earum usum ad integri sanique corporis perniciem transferas: vulnere patente nocentior est ictus latentem animam feriens: pharmaca, quæ ægro corpori profuerunt, benè affecto exitium pariunt: næ tu insanus censebere, si eo quod tibi præsto sunt remedia, licere tibi arbitraris, perverso eorum usu sana vexare corpora. Quid? quod sancta quoque jura identidem siluerunt etiam, quum adhuc vigerent, cessante scilicet fine legis, qui fuit morbi curatio, non est cur lex eidem remedium requi-

Jer. 36. 23.

A requirat, ſed, obducto vulnere, ſolvitur faſcia, & emplaſtrum removetur, imo nec corporum curatio, conſtante ſanitate, locum habet. Porrò ſi gliſcente malo medicina quandoque intermiſſa fuit, nunc quando Judæorum ſtatum concidiſſe cernimus, ejuſque gentis morbi refrixere, eò minùs ipſorum remedia requirenda ſunt.

Cæterùm ſi morbus alter depulſus eſt, alter manet: ſique aliæ medicinæ rejectæ B ſunt, aliæ nunquam non retinebuntur, antiqua coaluere vulnera, ſimul exolevit vetus diſciplina ejuſque præcepta antiquata ſunt, ſacrificia & ſabbata, decimarum cenſus, & reliqua hujuſmodi: alii modò graſſantur morbi, horumque retinenda fuere medicamenta, divinæ legis præcepta: *Non pejerabis*, *non furaberis*, *non mœchaberis*. Tuæ autem ſapientiæ non eſt le- C gibus inſiſtere, quarum uſus defluxit, & cauſa ceſſavit, unum, quod tuâ maximè refert, unicè curare debes, ut lex tuorum malorum medicina uſquequaque obſervetur. Mirum quàm inconſultè agas, qui periculoſo vulneri, omiſſis utilibus, inutilia remedia paras! Invaleſcentes duplicantur morbi, dum culpam pertinaciâ exaggeras, & Legiſlatorem irritas, ſtringendo, quod ille laxavit: datam ille legem reſcidit, D tu contra obſtinas obſervare reſciſſam. Jam quod ad legales cærimonias pertinet, te ipſum inepte convenito, ſcitare te ipſum, utrum expediat, ad curandam hærentem animo luem, carnem per circulum amputaſſe; intra medullas ſerpit malum, quod externa circumciſione curare cupis. Sic ergo tecum ſtatue, ſi bene ſapis: Circumciſio intra definitum ſibi tempus utilis fuit: hanc invenit univerſalis E Paſtor, cui placuit hujuſmodi notâ ſignare ſtolidum gregem, quem tanquam proprium peculium ſibi addixerat. Cuncta ſciens diſtinxit ejuſcemodi charactere armentum paſtorum interfectorem, quod præſciret immiſcendum pecori priſca Gentium ſuperſtitione oppreſſo, & communes cum ipſo habiturum ſedes; ideoque patente & conſpicuo ſigno ſuas oves notavit, F quod etiam invitas diſcerneret, motuſque ejus turbulentos, & incitatos impetus reprimeret. Hunc porrò gregem ille cuſtodire ac regere nunquam deſtitit in gratiam Agni, qui tunc in utero geſtabatur, ac poſtea natus totius generis humani factus eſt Paſtor. Sic intra vilis pecoris caulas deliteſcebat Princeps ille paſtorum, qui tandem furioſum armentum etiam dereliquit, & Gentes in ſui gregis oves adoptavit.

A Vide ergo, ne carnem tuam incommodes ea circumcisione, cujus vires exacta jam ætas detrivit, quum habeas aliam, quâ te utiliter exerceas, & vitia penitùs tibi infixa, & hærentia exscindas. Concessa tibi potestas decernendi quid velis, sola resecare potest inveteratas animi tui affectiones; quandoquidem externa vis ad internos ejus sinus penetrare nequit, ulceraque cæca incidere. B Hìc observa eundem Legislatorem, qui Judæis carnis Circumcisionem imperavit, corda simul ut circumciderent edixisse: atqui si prior ante præscripta, atque usu recepta profuisset, quid referebat, ut alteram præciperet? Quandoquidem ergo hanc jussit, sibique unicè gratam esse significavit, jam externam illam adhibere non debes.

Restat igitur, ut primum in lege mandatum observandum tibi statuas, C tanquam cæterorum caput, ita secundum, velut militiæ nostræ ducem. Sicut enim Regis imperio, ductuque Imperatoris totius exercitus ratio constat & ordo; sic ab illis duobus mandatis pendent lex & Prophetæ. Circumcisionis & sabbati curam deponito; te enim illa prius, quum prætererint, abjecerunt. Sed enimverò quum ea, quæ intra te retrusa latent, curare deberes, D tu ordinem pervertis, hisque neglectis, externa persequeris: anima, quâ nil magis tibi intrinsecum est, nec magis carum esse debet, tuâ incuriâ ecce perit: sabbatum, quo nil minùs ad te pertinet, religiosè custodis. Judæus legem, cui, quum floreret, parere noluit, nos modò observare cogit jamdiu exoletam: scilicet quo ipse laboravit morbo, integros & bene valentes inficere E cogitat, atque incisiones, cauteria & potiones ab initio scitè disposita, populoque ægrotanti olim congruenter adhibita, ad lanienam & perniciem sanorum corporum transferre molitur, manicasque & compedes, ac vincula ad coërcendos servos inventa illis injicere; quos amor Domini sui liberos facit, hos crudelis servus in nervum compingere meditatur, libertatem suorum popularium ineptè ostentans, F quos videlicet servos Legislator servili jugo subjecit. Scilicet imaginarium honorem liberis promittit, & veram ignominiam molitur, Mosen offert, Christum eripere cogitat.

Cæterum si Judæus de servi familiaritate gloriatur, longè profectò gloriosior est nostra cum ejusdem servi Domino conjunctio: Atqui neque ille suo conservo familiaris dici potest, qui communem Dominum negavit. Præterquamquod Judæi Mosen

A Mosen pessimis despicatum habuere modis, quem nos complectimur, quum autem scirent ampliorem Domino honorem deferendum esse, atque suavem in modum agendum esse cum servis, nec ejusmodi lege usi sunt, sed Mosen quidem vexarunt, Christum in Crucem egerunt. Olim quum Gentes procul a Deo aviis itineribus aberrarent, ipse exulum more visus est profugus ad Judæos confugisse: hodie verò B postquam ipsi Deum repudiarunt, & per incertos tramites vagi palantur, Ethnicos vocavit, sibique familiares & domesticos instituit. Intuere utrosque, & observa, quanta morum integritas, & sanctimonia floreat in Ecclesia Gentium, & qualis contra vitiorum colluvies mysticam istam Ægyptum oppresserit: Judæus sanè in eam, quam reliquit, Ægyptum postliminio re- C vertisset, nisi revertenti aditum intercluderet mare: sedem religionis & sanctitatis fugit, erroris & impietatis cubilia quærit. Scilicet postquam sanguinem illum magnum delibavit, a cædibus sibi temperare non potest, & suam quidem crudelitatem tunc manifestè & palam exercuit; nunc verò in occulto sævit, maria terrasque circumit, discipulos quærit, quos demùm in Gehennam præcipitet. Prophetas D non habet, palam occideret, si haberet: huc adigit insanum furor: extorris & vagus externorum Regum imperium pati cogitur, horumque potestate sævum ejus ingenium coërcetur. Sed quum animadvertisset Ethnicos Cacodæmonum responsis Prophetarum oracula anteponere, eademque meditari & colere, Prophetarum quos ante necare solebat personas, habitu vultuque E repræsentare studet: larvam hujusmodi modò assumit, modò abjicit, ut obvios quosque insidiosis disceptationibus captos jugulet. Sævivit olim in Prophetarum corpora, voces nunc imitatur, ut quandoquidem Prophetas vexare non potest, Prophetarum lectioni vacantes occidat.

Hunc tu populum fugito miser, in contemtu est illi vita sanguisque tuus, tuone sanguini parcet ille, qui Dei San- F guinem fudit? non timet, dum te fallit, qui non timuit, quum ipse falleretur. Sub columna nubis vitulum conflavit, nec factum erubuit; quadriforme simulacrum in æde Deo sacra collocavit, nec impium facinus exhorruit; Deum patibulo suspendit, & pendentem immotus spectavit, quando ad rei indignitatem mundus ipse contremuit; Spiritus scidit velum Templi, ut Incredulus suum scinderet cor; confracti dissiliere lapides sepulcrales, pectora

pectora lapidea nec ſenſere quidem ; & quoniam talium prodigiorum auctor Spiritus Judæum vidit eo ſpectaculo minimè commotum, populum inſanum dereliquit.

Omnem ſanè pudorem tum exuiſſe Gens ſcelerata viſa eſt, quando ſub formidando Dei ſui aſpectu illa perpetrabat flagitia, quæ puduit Prophetam propriis explicare vocabulis. Ezechielem conſulito, qui ejus ſcelera modeſtiſſimo ſtylo perſecutus eſt, nec ſanè alio, quam qui virum ſanctum decebat; adeo ut ſicut divinus ſermo per ora impuræ Gentis traductus, ſuam quodammodo detriviſſe majeſtatem viſus eſt; ſic ſcelerum ab illa perpetratorum hiſtoria ab ore Sanctorum quandam honeſtatis ſpeciem referre videatur. Quid? quod & Prophetas mactarunt quaſi ſimplices agnos, curationem illi ægrotantibus afferebant, necem iſti medicis intulerunt. Gentem fuge furentem, & anhelantem cædes; ad Chriſtum celerem maturato fugam, unicum ſalutis tuæ perfugium. Verumtamen ne videare huc appuliſſe curioſus arcanorum ſcrutator, illum adora & ſile. Nam ſi qui Chriſtum negavit, egit in Crucem, & qui adorat, perverſè ac impudenter explorat; amplam enimverò illi, qui ſapiunt lugendi materiam habent, dum alterum divina obtrectantem audiunt, alterum temerè ſcrutantem.

Ad Abrahæ nepotes venit Filius Dei, nactus eſt parricidas, quos ſuos nuncupaverat hæredes. Gentilem populum ejus ſimplicitate invitatus ſibi adoptavit, ſimplicem mox doluit factum ſcrutatorem. Tu autem, ſi tibi ſapit cor, ſimplicem & humilem te tuo exhibeto Domino: callidum & intelligentem habeat te inimicus tuus, & apprimè gnarum illius fraudum, quaſve ille tibi ſtruat inſidias, quonam in loco, quove artificio ſuos tibi obtendat tegatque laqueos: huc, aio, adverte animum, & aſſiduam ſolicitamque dato operam, ut retia ab adverſario occultâ & ſubtili fraude oppoſita proſpicias; auribus, oculis, teque toto obſerva vias, in quibus ille tibi pericula intendere conſuevit: adde tibi ſagacem exploratorem, qui tibi inſidiarum deferat locum ac tempus. Næ tu præpoſterè agis, qui quum ſatagere deberes, ne te uſquam laterent adverſarii tui molitiones, Dei tui arcana requiris: adeo nec dum perſuaſum habes, ipſum eſſe Deum, ac proinde fieri non poſſe, ut incomprehenſum comprehendas; Diabolum contra fraudum machinatorem eſſe, fallendique in arte peritiſſimum; quin ergo ad hunc pernoſcendum totus incumbis, imo quare Deum

A B C D E F [illegible]

Deum cum infensissimo hoste confundis, ut promiscuè eodem erga utrumque utaris more? Non ita: sed Diabolum aggredere ut inimicum, adito Deum humili & simplici corde, cum illo dimica, hujus petito pacem. Assentire testanti se esse eum, *qui est*, ne audeas immensæ profunditatis subire pelagus, ne fortè in eam incidas altitudinem, ubi deprehensus hæreas attonitus, vix mentis jam compos tuæ.

SERMO II.

APpropinquare cupio, vereor tamen, ne voti compos factus mei, inde quò tendebam, remotior fiam; etenim quisquis isthæc adyta audacter invadere obstinavit, eodem, quo illa petebat, conatu, ipse se ab eis longissimè abstraxit: contra quicumque in ejusmodi cura moderatè se gessit, hunc justa flagitantem divina æquitas nunquam repulit. Hac igitur moderatione utendum providendumque, ut eò accedamus, unde continuò abscedendum non sit, neque inde abscedamus, unde abscessum ruina sequatur. Quapropter hæc duo permiscenda ac temperanda sunt, tum in appulsu, tum in abscessu, ut quandoquidem nobis incidit sermo de sempiterna natura nullo definita modo, modum ipsi teneamus: remotisque longis, litigiosisque disputationibus, velut proposito nostro minùs congruentibus, humoris parvam ab æquore partem delibasse satis habeamus.

Usque eò se effert vile lutum, ut res Opificis sui se narraturum recipiat? Pro magnâ suâ bonitate Deus ad hunc limum descendit, ut in eo suam effingeret imaginem; mirum sanè si ejusdem justitiam iste non timeat, vel etiam majestatem contemnat. Scientiam accepit, quâ se ipse nosceret, quòd si secùs agat, atque ad pervestigandum beneficii Auctorem ejus abutatur dono, ipse facto suo illius benefactum ingratus negavit. Doctrinam æqua lance expensam dabimus iis, qui discendi cupiditatem exigunt ad rationis normam. Trutinam in medio statuamus; dicenda namque libranda priùs, ut quæ justum pondus reddere comperta sunt, eadem discere volentibus referamus, qualia a majoribus ipsi accepimus.

Audistin' Deum Deum esse? nostin' item te esse hominem? quid ergo luto & argillâ cretus Artificem examinare paras. Audistin' Deum esse Genitorem? habes

bes jam unde deducas, quampiam ab eo generatam fuisse prolem. Si enim divinus Pater generat, Filius genitus non ab alio aliquo, sed ab ipso, quem Patrem appellas, generatus est. Unum genitum audis unicum non dividuum; vide, ne tuis hunc videare strophis velle dividere. Audistin' augustam hujus Prolis generationem, impius es, si disceptationes prætexens, huic labem inferre tentas? Audistin' divinum Spiritum, Spiritum sanctitatis nominari, nomen, quo majores tui illum vocarunt, religiosè observa, cave alio eum appelles vocabulo: si nomen audisti, testare verum esse ac proprium, naturam adhuc investigare tibi nullum jus, fas nullum est. Audistin' Patrem & Filium & Spiritum sanctum, in tribus nominibus tres personas teneto: nomina audis distincta, distinctas habeto hypostases, eædem tamen unius naturæ veritate conjunctæ sunt.

Atenimverò si nomina fatearis, neges autem personas, verbo tenùs Deum adoras, reapsè abnegas: ubi hypostasis non est, quod prætenditur vocabulum, vacuum & inane est: porrò si res subjecta vocabulo nulla est, quid præter sonum nomen habet? Ipsum hypostasis vocabulum rem aliquam veram sibi subesse docet, quam quidem existere, etsi nemo dubitet, quæ tamen & qualis illa sit, nunquam non ignorabitur: nec enim quò tibi compertum est eam existere, continuò patuit, qualis illa sit. Sed neque idcirco, quòd illam comprehendere non potes, eam existere negare debes; neutrum tibi fas est, seu inficiando recedere, seu excedere investigando. Mare tibi occurret ingens, si quidem hasce aquas explorare obstinas, fluctuum objecta moles hærere coget stupenti similem; quamquam ad naufragium unda erit una satis, quum una queat obluctantem rapere, & ad scopulos allidere. Satis habeto miser cymbâ tuam exercere negotiationem: potior tibi esse debet fides, quàm cum fluctibus luctatura navis, quam dum vela attollunt, deprimunt, dumque vehunt undæ, mergunt. Nulli fidem tuam absorbere valent fluctus, nisi tua annuerit voluntas.

At quænam vis tanta, quæ mare cogat parere nautis, aliud cogitat nauclerus, aliud agitat æquor: unus dumtaxat inventus est Dominus noster, cui jubenti obsequeretur mare, increpitumque desideret, componeretque fluctus suos. Similem tamen ille tibi concessit potestatem, ut ejus autoritate ac nomine, maris increpes superbiam & fremitum compescas. Disce tamen infestiorem tibi

[illegible]

A tibi fore hanc disceptandi libidinem, quàm mare, majusque tibi imminere periculum ab istis de religione contentionibus, quam navigaturo a circumfrementis pelagi fluctibus. Quod si ejusmodi furor tuam invasit mentem, perturbatorem increpato, excitosque ab eo tumultus confestim sedare satagito. Mare exagitant procellæ, mentem perturbat vitiosa curiositas. Ad Domini imperium conticuit B ventus, quo cessante, navicula pacato mari placidè suum peregit iter. Sciendi aviditatem cohibeto, & pacatum senties fidei imperium. Futilibus hisce fatigatum curis te naturæ rerum invitant, ad contemplandos mirabiles ipsarum effectus, ut quoniam tibi negatur uberiores a fonte haurire latices, exiguum ex eadem scatebrâ pocillum epotare studeas: nec enim quòd C aliquando ejus aquas deguftasti, inde deduces totum te exhausisse fontem. Infra Solem semper hæsisti, etsi nullæ te ab ejus aspectu interjectæ umbræ prohiberent, neque eo quod ille ad te descendit, tibi vicissim ad ejus orbem ascendere aliquando licuit. Neque rursus quia aërem attrahis & reddis, ejusque anhelitu vivis, ideo aër te superior non sit. Etsi magnitudinis ejus specimen quoddam teneas, to- D tus autem quantus ipse sit adhuc ignoras. Oblatam a natura rerum quantulamcumque opem modò utilem, accipito, quod amplius superat in illarum repositoriis inclusum relinquito, tibi nimirum incomprehensum. Modicum itaque non recusabis, quod supra mediocritatem est, ne ambias. Habes indices Conditoris res ab ipso conditas, illæ te admonent, ut ad petendum E quidem auxilium promtus sis, ab investigandis autem ejus arcanis abstineas, quare summæ majestatis beneficentiam beneficiaque gratus agnosce, illius autem secreta rimari caveto. Divini Patris gratiam exosculare, sempiternam ejus essentiam indagare absistito. Ad partam tibi a Filio Dei felicitatem aspira, cohibeto curiositatem, ne in ejus generationem inquiras, sancti Spiritus illapsum suspira, F modò ne ad eum investigandum temerè accedas.

Pater & Filius & Spiritus sanctus suis censentur nominibus, cave, ne ad Personarum examen progrediare, sed in earum vocabulis tuos sistito discursus, si enim hypostasim explorare tentaveris, certum tibi exitium accersis; sin autem pura & simplici fide in ejus nomen credis, tutus eris. Sanctum Genitoris nomen cursui tuo terminum figito, ne ultra te trahat

trahat sciendi ejus naturam vesana cupido. Filii nomen puta murum tibi oppositum, ne ad quærendam ejus originem transeas. Quasi vallum tibi ipse objicito Spiritus sancti nomen, intra quod tuam cogitationem contineas ab illius investigatione remotam. Nomina, inquam, limites tibi statuito, horumque objectu quæstionibus definito modum.

Restat, ut quandoquidem vocabula veramque eorum notionem percepisti, animum ad studium divinæ legis appellas, ac si hanc didicisti, fac, ut quæ illa tibi imperavit, perficias, quum autem ejus mandata exhauseris, præmia, quæ promittit, expecta. Cave, ne ea, quæ præcepta sunt, negligas, hisque prætermissis, ad ea, quæ præscripta non sunt, divertas. Quæ vera sunt audisti, plana autem sunt atque notissima, ut mirum sit, si adhuc per dubios & incertos calles vagaris: item clara & compertissima sunt, quæ Simon dixit; at si verum responsum dedit, retulit etiam dignum suâ confessione præmium, ut beatus diceretur: observa tamen paucis ab eo quæstionem fuisse decisam, tu noli per plura vagari. Veritas paucis comprehensa & exposita est, quid te per ambages & longa per exorsa fatigas? Patrem esse qui dicitur, nec indoctus ignorat, qualis autem ipse sit, nemo novit. Filium esse Filium confitemur omnes, quis tamen ipse sit, vel quantus, necdum compertum est: Spiritum sanctum nemo esse negat, omnes quid ipse sit, assequi desperant. Tu ergo fatere Patrem esse Patrem, nega vestigabilem esse; habes unde Filium esse genitum credas, comprehensum esse ut credas, unde habes? Firmiter tene Spiritum sanctum esse Deum, perscrutabilem esse nunquã dices. Hypostases unius singularis naturæ communione unum esse sic credito, ut tres esse non dubites.

Patrem fatere ordine primum, secundum Filium, tertium Spiritum sanctum. Id omne tibi sit ratum ac certum; non enim mandatum dedit Filius, sed Pater, nec Spiritus sanctus alteram personam misit, sed ipse missus est. Item Filius a dexteris sedet, nec Patris sibi vindicat locum, nec Filii sedem sibi usurpat, qui ab ipso mittitur, Spiritus sanctus. Genitoris majestate lætatur Filius, dilecti sui gloriâ gestit Spiritus sanctus. Ubique gaudium & pax, intima ubique conjunctio & immobilis ordo. Pater Filii generationem ignorare nequit, nec Filius mandata patris: Pater jubet, Filius Patris jussa refert, Spiritus sanctus exequitur. Una trium

A trium quum ſit voluntas, omnem excludit diſcordiam: & quamvis ſibi mutuò circuminſideant, & alter in altero immaneat, non confunduntur; nec enim confuſionem perfectus admittit ordo: quamobrem non unde intimè conjuncti, & quodammodo permiſti ſunt, inde deduces eſſe etiam confuſos: rurſus nec unde credis eſſe diſtinctos, inde argues eſſe ſeparatos: nec enim, ut dixi, intimæ communioni diſcretio officit, B nec hæc diviſionem inducit. Nemo ergo illorum differentias & proprietates confundat: nemo eorum communionem dividat. Hoc arcanum illi norunt, extra ipſos nemo. Quid quæris homo lutum? etiamne verbum mutire audes?

SERMO III.

C ETſi doctrina diſcentibus & docentibus ſenior ſit, puerorum tamen conſuetudinem non faſtidit, ut omnibus promiſcuè ſe communicet. Docet cum docentibus, cum diſcentibus diſcit, erudit & eruditur, unam cum utriſque viam perſequitur ac tenet, curſumque communem. Cum Oratore encomia texit, cum veteratore dolos. Rudibus & eruditis utitur, atque ad omnes ætates ſe porrigit, D & in qualibet ætate complectitur univerſos. Rebus omnibus ſe impartit tanquam ipſarum Domina: dimenſionibus ſe ſubmittit, ſua licet amplitudine omnes Geometrarum conatus eludat; adeo ut nec diſcentes illam perfectè aſſequantur, ſumma licet contentione pugnent, neque planè vel ipſi comprehendant teneantque docentes; neutri quippe ad ejus fontes pervenire potuerunt. Sed enimvero etſi illa E latiſſimè ſe pandat ultra diſcipulorum atque magiſtrorum captum, infra tamen Repertorem ſuum jacet, & ab ejus intelligentia longiſſimè diſtat. Doctore quiſquis eget, ſi Conditoris poteſtatem comprehendere non deſperat, planè delirat, quum nec ejus quidem opera percipiat, vel quo modo è nihilo crevere, ſciat. Quamquam nec Mundus quantus quantus eſt, ſui Opi- F ficis potentiam exhaurire potuit, ſic ut aliquid illo majus moliri nequiverit. Quid enim? num ille præcedentium operum labore fatigatus, ex ceſſatione otium quæſivit? Summus ille Opifex defatigationi non ſubeſt, cui qualecumque opus ſola voluntate conſtat, quæ quidem nullo coarctatur limite, nulloque circumſcribitur tempore. At ille etſi queat in ſingulos dies nova opera procudere, abſtinet tamen, nec facit, quod ſi faceret, quanta putas

putas inde rerum perturbatio totiusque ordinis confusio sequeretur? Sic enim creaturarum census in immensum procederet, & infinitus hominum numerus communionem & societatem excluderet; adeo ut etsi Deus operam suam nemini negaret, ipsi sibi invicem penitùs inutiles evaderent: quorsum autem crearet futuros ab invicem alienos, & aversos? Quidquid summus Opifex molitus est, non id fecit, quo sibi aliquid commodi accederet; nec enim minor erat, antequam Mundum conderet, neque ab illo condito major evasit.

Cæterùm quum opera sua locupletare & ornare statuisset, ea numero, pondere & mensura architectatus est: & quamvis in ejus potestate erat, Mundi spatia ultra eos, quibus nunc continetur, fines amplificare, consilium tamen non probavit; auctâ quippe, ut dictum est, præter omnem modum habitantium multitudine, quæ tum disciplina turbam continere potuisset, vel a rectâ errantem in viam reducere, atque ab interitu, quò eam error traheret, vindicare? perturbato namque ordine, omnes omnia promiscua habuissent, adeo ut nec Justos tunc revererentur monitores, nec Prophetarum consiliis acquiescerent. Iterum si mundus centuplo major esset, quid agerent, quidve consilii caperent divini verbi præcones, ut amplissima ejus spatia pervaderent, circumlustratoque toto orbe omnes Gentes veræ religionis præceptis imbuerent? Hebræos Dominus in terræ meditullio collocavit, eo videlicet consilio, ut omnes circum regiones ab ipsis virtutum documenta peterent. Et sanè tum quando illos ex Ægypto eduxit, tum quando Babylone reduxit, eorum in utramque regionem deportationem, indeque subsecutum reditum mox ubique Gentium fama vulgavit.

Atenimverò etsi mundus laxiora, quam nunc, haberet spatia, nec sua quantalibet amplitudine suum Conditorem comprehenderet, & quamvis ipse ei præsens tum etiam adesset ubique, quum extra eundem in omnes partes sese sine fine diffundat, ipse tamen mundus in eam, quam fingis, amplitudinem productus, quo finges modo ab illo juvandum fuisse? Etenim si modò, quum talis sit, qualem habemus, parvus & angustus, erumpentibus undique hæresibus, velut irruentibus procellis agitatur & æstuat, qualem, putas, tempestatem sustinere cogeretur, si foret in eam, quam cogitas, amplitudinem prolatatus. Præterea nec Sol suos meatus ab ortu

A ortu ad occaſum intra diurnum ſpatium perficere poſſet; horæ in dies, dieſque migrarent in annos: hyems & æſtas conſtitutam dimenſionem excederent, laxarentque ſua ſpatia dies & nox præter naturæ uſum. Præterquamquod quouſque tum expectandum foret, donec ad maturitatem ſegetes pervenirent, & poma miteſcerent? Et hunc rebus ordinem ſtatuere Condi- B tori utique difficile non fuiſſet; nobis contra graviſſimum atque moleſtiſſimum. Quidquid ergo molitur ille rerum Incœptor & Perfector omnium, non ſuis viribus, ſed noſtra utilitate metitur.

Porrò ex hoc immenſo ſinu prodiit Unigenitus, quem nec perſcrutari, nec attingere fas eſt, ſi tamen hunc adhuc perveſtigare placet, docebo viam: conare prius ejus Generatorem comprehendere, C tuas hìc ante experire vires, & hoc ſit initium, & meta prima laboris: dimetire, ſi potes, ejus ſpatia, ſcrutare, quàm longè latèque quaquaverſus ipſe ſe profundat; quumque ſubſtantiam principio & fine carentem metatus fueris, Prolis ex eâ genitæ ſcito te ſimul tenere modum. Age itaque Patrem tuâ iſta decempedâ explora; nam ſi Generatorem percipere poteris, inde Genitum intelligere & D comprehendere pronum erit: atqui ſubſtantiam ſempiternam & immenſam capere non potes, ergo nec Filium ejus aſſequi potis eris; quorſum igitur ineptè maris immenſi freta vadare obſtinas? Ergo age & ad ea, quæ abjecimus, redeamus; nec enim debemus, quod compertum eſt, deſerere, ut ad ea diſcenda, quæ arcana & abdita ſunt, ſine duce proſi- E liamus.

Recole quod dictum eſt prius, ſupremum Opificem non infinitâ ſuâ potentia, quæ molitur, opera definire; nec enim quæcumque poteſt, ſed quæcumque decent, operatur; nam ſi operum ſuorum ſeriem ſine interjectione proſequeretur, neque aptam in agendo diſtributionem modumque teneret, natura rerum informis eſſet, & ad proprium finem prorſus inu- F tilis: id enim ex confuſione partium neceſſariò conſequitur. Quamobrem ſummus ille Artifex fluviis comparandus foret, qui ſine lege vagantur, & cauſam, cur hàc, non illàc decurrant, ignorant; ipſos nimirum natura ſuis illigavit fontibus, & ſingulis peculiares alveos diſtinxit, adeo ut nec ratos curſus frænare, nec variare queant; nec proinde Deo integra maneret eligendi poteſtas. Non ita, ſed ut niſi ille ad extra efflueret, nulla ejus erga

erga nos bonæ voluntatis haberemus indicia; sic, si semper eundem teneret cursum, summa, qua pollet arbitrii vis, minimè constaret. Quum itaque Deus rerum omnium Incœptor & Perfector sit, opera sua distinctè & ordinatè disponit. Et sanè si singulis diebus alios atque alios Cælos, terrasque novas conderet, rerumque factarum species perpetuò congeminaret, quid inde haberemus præter molem quandam indigestam & informem, nec inde profectò Opificis magnificentia commendaretur, a qua abesset sapientia. An non Oratorem in arte sua tenere modum oportet? nec enim quia eloquentiâ præstat, loqui semper debet; atqui magis operosum est Oratori dicere, quàm Creatori res quaslibet è nihilo educere; imo longè faciliora sunt sua summo Agenti opera, quàm sua verba loquenti; propterea qui omnia facere potest, non omnia facit, continuo processu operibus opera annectens. Quid enim? num qui hominem, utpote mente & ratione præditum, ordinem docuit, ipse nesciat, aut sciens minimè attendat? Ordinem ipse novit & servat, etsi per singula momenta opera, quæ fecit, congeminare possit. Quum itaque a Mundo condito integrum fuisset quolibet momento nova moliri opera, abstinuit, ut ea, quæ condiderat, disponeret & ornaret. Quænam autem qualiave opera edere potuisset, quis nostrûm divinare queat? Plura sunt, quæ fecit, restant adhuc plurima, quæ facere potuisset: sed nec ea, quæ creavit nobis percipere licet, nec ea, quæ prætermisit, nostrarum virium est indagare. Uti enim idem ipse, cujus nutu crevit Mundus, in obscuro delitescit; sic opera ejus nostram intelligentiam fugiunt, nec ea solummodo, quæ per se abdita sunt & retrusa, sed etiam, quæ nostris undique sensibus se offerunt & percipiuntur. Adeo nec ea, quæ reperit, nostræ facultatis est comprehendere, nec ea conjectare, quæ reperire potest: ille dumtaxat Unigenitus, qui in ejus conditur sinu, operum ejus modum & numerum novit; scilicet quum ipse idem abditus sit & manifestus, abdita & manifesta tenet. Cui autem Sapientiæ ædem vix è limine inspicere licuit, quem finges ad altissimos ejus fontes perveniendi aditum? Una potest humilibus & infirmis subvenire doctrina, alumnis hæc nempe suis saltus expedit celerrimos, denos denario multiplicat & centenos colligit, centenos iterum denario ducit, & millenos efficit; sic a millenario ad millenarium

[illegible]

A narium procedit, & a myriade ad myriadem. Hinc vim ejus cognoſcito, eadem quippe celeritate in cæteris quibuſlibet excellit.

Cogita myſticum pontem eſſe nobis arcana divina petentibus præparatum, theſaurique clavem egentibus oblatam. Doctrina ſenibus autoritatem conciliat, juvenes prudentiâ inſtruit, virginibus pudoris præſidium comparat, arcet pudiciB tiæ hoſtes, maria terraſque eadem ſubegit ruſticis & piſcatoribus, fræna navibus injecit, perque freta celeri curſu eas traduxit. Mare quadrigis ſubmiſit, claſſibus continentem luſtravit, ægris commiſſa amiſſas vires reſtituit, impurè intemperanterque viventibus ſociata, veræ laudis guſtum ingenerat, ab ejus conſuetudine mirum, quàm multa diſcant indocti; mutos & informes forC matos & eloquentes facit: cum judice conſtantiam induit, & cum reo ad pedes ſe abjicit, illum ad vindicanda ſcelera informat, hunc ſupplici prece miſericordiam captare docet. Cum diſceptantibus diſputat, cum doctis quæſtiones proponit, eadem nodum ſtringit & ſolvit, ad ipſam pertinet utrumque, quum neutrum ſine illa conſtet. Neminem cogit invitum, imperat tamen omnibus. Artificem ipſa doD cet rerum mutare formas, quo diſcat ſummam Dei poteſtatem, qui è nihilo, quidquid eſt creat & format, Creatorem proinde creatis opificibus longè præcellere, & ipſos quidem ex rebus præexiſtentibus alias componere, ipſum autem rerum Incœptorem Perfectoremque è nihilo educere, quæcumque creat.

Ohe, fratres, quieti ſatis ſomnoque datum eſt, ſoporem tandem diſcutite, inE ſomnibus Angelis noſtræ vigiliæ placent. Sacra ſumamus arma fidei, & peccatum noſtræ necis autorem è medio tollere ſtudeamus, putreſcentium membrorum noſtrorum fœtor noſtras implevit nares, Chriſto quippe graviter ipſi nos olemus. Fervet pugna noſtris excita diſſidiis, noſque vigilantes ipſo ſoporat armorum ſtrepitu. Scilicet quia Sacerdotes litigant, procurrerunt ad arma Reges: motum ab F externis bellum durat, quia inteſtinæ civium diſcordiæ perſeverant: paſtores invicem ſe oppugnant, rectores inter ſe dimicant, eorumque diſcordia paſcua cum ovibus perdidit. Quum Paſtores ſubtili pabulo nos paſcere obſtinaſſent, proculcarunt ſuavem diſciplinam, quæ ſincero veritatis paſtu nos ſuſtentabat; quumque nos locupletes facere cogitarent, omnes, quas habebamus opes, abſtulerunt. Texerunt veritatis

ritatis lumen, ut veritatem in tenebris quærerent. Orthodoxæ fidei laudes totus tonat orbis, quam iſti in ſciſſuris petrarum ſcrutantur. Ecce filii lucis in obſcuro litigant, dumque veritas ſole clarior ipſis ſe offert: queruntur amiſſam ſcilicet montem intra cavos rupium ſe reperturos ſperant; veritatem terrâ cæloque majorem, quaſi in crepuſculo dubiam lucem captant. Veritatem omnia prætervolantem ſpatia attingere laborant, qui præſentem intueri abnuunt. Scilicet aliud quærunt, aliud invenire volunt, veritatem, a qua inventi ſunt, perdere contendunt.

Atenimverò ſcrutator veritatis perire poteſt, veritas perire non poteſt. Cæcus lucem amiſit, quamvis habeat præſentem: ſurdus item longè eſt a voce, etiam quum ejus pepulerit aures; ſic indoctus etſi plurimos habeat proſtantes codices, nullos habet. Omnes ſcientiæ humano ingenio expoſitæ ſunt, nullæ dementibus & ſtupidis. Pontifices erroris veritatem agnoverunt, Antiſtites noſtri adhuc ſcrutantur, ſenſere pariter Incantatores, poſtquam ſua maleficia ejus vi ſoluta aſpexerunt: confeſſi ſunt Chaldæi, ubi ſuæ ſectæ ſcita ejus decretis confutata viderunt. Arioli etiam & conjectores dedere manus, poſtquam ex ejus oraculis patuit ipſis ſuarum divinationum vanitas. Ipſi eam teſtati ſunt Dæmones humanis corporibus inſidentes, poſtquam ejus cantu ab immundo domicilio ejecti fugerunt. Gentes denique ex priſco errore ſaxa colentes veritatem amplexæ ſunt, poſtquam Deorum ſuorum ſtatuæ divina ejus virtute fractæ corruerunt. Orthodoxa fides per totum Orbem diffuſa clamitat, & iſti ſcitantur adhuc ubi ea moretur. Filii Dei hoſtes ejus præſentiam ſentire ſe fatentur, quem ſibi compertum negant homines ejus deſignati præcones.

Poſtquam Judæus Chriſtum apertè negavit, intellexit, unde ſuæ gentis excidium fluxiſſet, ſuppreſſit tamen, cauſam videlicet propriæ ruinæ ipſum fateri puduit. Factum occultare conantem Eccleſia revicit, & Jeroſolymam ideo repudiatam fuiſſe demonſtravit, quòd ille novam ſibi ſponſam junxiſſet, proptereaque aliud Sacerdotium, abrogatis Levitici ordinis ceremoniis, ab eo fuiſſe inſtitutum. Ejuſmodi converſionem rerum teſtantur deſignati nobis Prophetæ, dum uno ore clamant, omnia Chriſti adventu perfecta & conſummata fuiſſe. Tanto Eccleſiæ noſtræ ſplendore offenſus Diabolus, controverſias inter homines contentionis cupidiores, quam verita-

[illegible]

A veritatis obtrusit, quæ tandem in discordias & odia erumperent. Nec vero latet hujus notæ homines externam speciem magis, quàm ingenium habere bonum, introrsum turpes, extrorsum pelle decora speciosos.

Filium Dei invenire rudibus concessum est, relictus eruditis quærendi labor: è longinquis venere locis alienigenæ, hujus disciplinæ famâ acciti, scholam intrarunt, B votique sui compotes effecti, mirabantur, indigenas quærere in alienis terris, quibus affluebant, opes. Adeo respondent postrema primis; olim Magi è longinquo sensere Regem in Betlehem urbe natum, candidæ simplicitatis homines existimabant se visuros, a sapientibus & Hebræis Filium Regis illic natum effuso sinu exceptum, & in ulnas sublatum ferri circum C per pagos & compita, deposuere errorem, postquam perspexerunt Hebræos nec animadvertisse præsentem, quem absentem externi in confusa multitudine discreverant. Rex scilicet versabatur ipsis ante oculos, illi interim futilibus quæstionibus tempus terebant. Natus fuerat Rex, eo modo, quo ei nasci placuit, ipsi nihilominus de ejus nativitate anxii & incerti disceptabant. Signum Regis nati tenebant exter- D ni, quum domesticos teneret cura nascituri, meritò itaque illorum obstupuerunt vecordiam advenæ & peregrini, quòd codices de futuro ejus adventu consulerent, perinde ac si ipse præsens non esset, quodve legatus ejus alienigenis ad ipsum venientibus præiret viam, contra indigenæ perinde ac si abesset, promissi ejus adventus expectatione torquerentur, nec ideo ta- E men a proposito destiterunt, sed ineptos sprevere disceptatores, inceptamque viam prosecuti sunt, Unigenito nato dona ferentes. Sic tandem Magis datum est manifestatam in carne Veritatem invenire, permissumque suas Pharisæis agitare quæstiones:

Vos itaque sanctæ Fidei alumnos haudquaquam moveat, quòd Judæorum magistri hucusque veritatem quæritent, F viâ eâdem, qua a Magusæis in urbe Betlehem inventus est, in sinu sanctæ Ecclesiæ ultro occurret purâ mente requirentibus. Tu verò Magusæos imitare, nato Regi munera ferto grata, castos & incorruptos mores: Filium Dei sincerâ & integrâ fide adora, qualem ipse reperisti, & qualem ille se tibi quærenti ostendit. Cæterum uti Magusæi illum fœneratâ sibi ab ipso luce deducente, repererunt; sic eundem invenient quicumque probant illud, quod

quod Simon instinctu divino concitatus, fudit oraculum. Nec ætas te præsens commovere debet, a priori nil ista discrepat; præteritus Filii Dei adventus futuro similis est, quare nil mirum, si quemadmodum circa primum ejus adventum inter eruditos plures exortæ fuere quæstiones; sic ante secundum variæ & contrariæ opiniones hodie quoque ferantur.

Asinæ pullo vectus, quum Jerosolymam Dominus venisset, præeuntes Gentiles lætis vocibus urbem ingredienti acclamarunt. Circumcisi præsentes eo clamore commoti, discendi, quæ ipsos scire maxime intererat, inde occasionem acceperunt; scitabantur itaque, quisnam esset, cujus nunciabatur adventus. Sic indigenæ ab advenis amissam Regis sui notitiam requirebant: sua proinde ab externis discere satagebant: Gentiles contra, qui ad festa Cæcorum convenerant, & ab iis erudiri volebant, vice versâ Hebræos erudiebant, sua ipsis narrabant; Incircumcisi ad Circumcisos clamabant: hic est Jesus Nazarenus. Vim hujus vocabuli ex Cæcorum libris notam, ipsi cæci Judæi ab Ethnicis repetebant: Barbari Hebræis traditas ipsis scripturas exponebant, & literas, quibus Deus testimonium suæ voluntatis ipsis consignaverat, interpretabantur.

Quisquis talia audis, habes unde intelligas, hominem cæterà doctum in hac hærere aqua; ac si literarum studium te delectat, utique commovere non debent de ejusmodi arcanis disputantium errores. At sicubi magistrum deceptum fuisse deprehenderis, libros divinitùs inspiratos consulito. Sæpe namque contingit curiosos falli scrutatores, ubi prudentes lectores inoffenso cucurrere pede, & præceptores turpiter labi, ubi auditores nec labare solent. Evangelium hominum autoritas non sustinet, quidquid humanum est, etiam caducum est, ejusque casus rerum ab illo dependentium ruinam trahit, Dei autem testimonio nititur fides & stat. Verbo, quod omnia portat, doctrina, quam didicisti, incumbit. Quisquis istud permiscuit fretum, ipse se, non illud turbavit; quisquis ignorat, quorsum suum intendat iter, huic perdita via est, hæc autem sapientibus, rationisque ductum sequentibus signat fixis lapidibus milliaria, ac diversoria præparat.

Cæterùm si populus universus commissa errata dolens, suos correxisset mores, & in sacco & cinere Deum orasset, ut afflictis rebus ferret opem, nunquam sanè

[illegible]

A ſanè Altiſſimus Præſides his implicari tricis permiſiſſet. Nunc verò Sacerdos talis evaſit, qualis populus. Sacratorum hominum vita victuque mutato, mutavit mores promiſcuum vulgus, unde partes ambæ ſe mutuò dilacerarent. Languidus inerſque magiſter nullam ex diſcipulis requiem capit, ipſos ille pejores fecit, & ipſe illorum fuligine imbutus, quod dedit, accepit malum. Gravem & moderatum B Præſidem ſubjecti obſequentes relevant, ejus ipſi protectione tutos ſe fore confidunt, & ille ſibi de ipſorum obedientia gratulatur. Curam noſtram noſtri depoſuere Rectores, noſtros ipſi Rectores repudiavimus, nec illi noſtris commoventur malis, nec illorum nos tangunt calamitates. Individuum corpus diviſum eſt, a capite membra diſcordant; Feræ in ſaltu ſimul morantur, & communitatem ſervant, homi-C nes in Eccleſia litigant ac tumultuantur. Quotus autem quiſque eſt, quem iſtuc angat commune malum? Poſtquam a via divertimus, ad indagandum ejus initium revolvimur, curſus noſtri metam prope attigimus, & de ejus exordio ſciſcitamur. Poſtquam in ſchola conſenuimus, ejus axiomata diſcutimus, & poſtquam in legendis libris ætatem trivimus, ad diſcenda literarum elementa revertimur.

D Interea pueri heſterno die intra limen Gymnaſii admiſſi, Niniviticæ cucurbitæ miraculum geminarunt, emiſſis eodem, quo nati die, floribus, novum finxere fidei typum; ſcilicet quam ſanctiſſimi viri pinxere tabulam, non probant: diſcordiarum tamen ille ſemen eſt, & civilis belli fax; quodque vehementer ſtupeas, ſapientes & modeſtos a ſenſibus abalienat & furioſos E facit. Multorum ille ora mutavit in canales, nec paucorum aures in aquæductus redegit, quibus collectam errorum colluviem refunderet. Plerique poſtquam tale monſtrum ſpectarunt, homines cæteroqui ſuopte mites ingenio ſubitò efferati, in rixas & jurgia efferbuere; amici & ſodales alter in alterum exacuêre linguam, & in mutua exarſerunt odia; ſocii & contubernales diſcordiarum & diſſenſionum argu-F menta inde traxerunt: veteres amici inchoatam a pueritia neceſſitudinem abruperunt: caſti ac temperantes ſuos exuêre mores, & in contraria vitia ſe præcipitarunt. Salem veritatis corrupêre ſapientes, homines naturâ lenes, amiſſo repentè humanitatis ſenſu, arma ſibi inde petierunt: ſed & pueri impuberes ſexagenariis ſenibus inſultare didicerunt, & ſeptuagenariis ſeptuplo moroſiores effecti, parem maledicentiam induerunt: paſtores item ſibi

ſibi gregem tanquam domini arrogarunt; Agni manſueti & ſine voce muti, oblatâ diſceptandi occaſione, Tigridum repentè ferocitatem deprompſerunt. Columbæ denique propriam mutavere naturam, viperis truculentiores effectæ.

Geminas habet Unigenitus facies, alteram occultam, conſpicuam alteram, nec iſta velatur, nec illa proſtat ſenſibus, aut ratione tenetur. Diabolus veterator vaferrimus ab altera oculis ſubjecta noſtris nos callidè abſtraxit, applicuitque ad alteram, non ignarus primam nobis ſalutis viam a cognitione Salvatoris pandendam fore. Illius intuere Patrem, duas item habere facies deprehendes; indeque factum, ut nemo hunc eſſe non teneat, qualis autem idem ſit, nemo non ignoret, adeo abditus ille eſt ac retruſus. Prior ille proſpectus apertus plane & facilis eſt, ſtolidis etiam ac ſtupidis expoſitus, poſterior iſte ipſis Cælitibus incomprehenſus & impenetrabilis eſt. Quid? quod non illa dumtaxat Majeſtas, creatis mentibus per ſe inacceſſa, duos habet aditus, ſed univerſim res omnes ab ipſa conditæ; adeo nulla eſt, quæ ex omni parte aſpectabilis ſit, ut nulla ejus particula aſpectum fugiat. Hinc omnium quidem exiſtentiam percipimus omnes, ſingularum autem rationes explicare nemo poteſt.

Quod ſi de rebus factis utrumque ſtatuendum eſt, & eas manifeſtas non eſſe, ubi manifeſtæ ſunt, & rurſus notas eſſe, ubi notæ non ſunt, quam veriùs ipſum hoc judicium de illarum Opifice, ejuſque Unigenito ferendum ſit? utrumque igitur tibi certum ratumque ſit, tum geminas illas habere notiones, alteram manifeſtam, arcanam alteram, tum idcirco in ambobus ſecernenda eſſe, quæ noſtram intelligentiam non fugiunt, & quæ abdita & abſtruſa ſunt, ut omnes mentes ſupereffluant: ſcilicet notiſſimum eſſe, illos eſſe, qui autem, & quales ſint, ignotum uſque manſurum. Aliquem quidem patere aditum ad cognoſcenda, quę Pater & Filius nobis latere noluerunt, nullum tamen ad ea, quæ decrevere nobis manere occulta; eos proinde vehementer errare, qui ad negatam ſibi ſcientiam aſpirant. An Filius exiſtat, ſi forte rogites, in momento diſces; ſin tamen qualis ille ſit quæris, quid iſta demum tibi extundet quæſtio? etiamſi videris quem pernoſcere deſideras, quid tamen ille ſit nunquam attinges. Quod ſi ipſum poſtquam videris, diſcutere etiam attentaveris, nec eum vidiſſe videberis, ſique gloriam, quam te videre dicis, ſcrutabilem

A lem esse credis, liquet, eam a te nunquam fuisse visam.

Cæterum si istiusmodi arcana perquirere obstinas, pœnas præposteræ curiositatis in regno Cælorum dabis, tum quando pius quisque in Christo lætabitur, te autem eundem videndi sitis torquebit. Porrò magis credibile est, fontes sempiternis flammis summersos, inde extractum iri, quam eâ, quæ te fatigat, curâ liberandum, donec ipse hanc sponte deponas. Attamen si istam disceptandi cupiditatem frænare neglexeris, a regno Dei exclusum te serò dolebis, nec enim pugnæ & contentionis cupidum hominem illud admittit, ne forte lites serat in sede plenissimæ pacis. Hunc in modum cæleste regnum injuriam sanctæ Ecclesiæ irrogatam vindicabit, illos repellens, qui quum viverent, ejus statum perturbarunt. Nec verò consentaneum est, quietis ædem intrare discordiarum satores, cujus imago est vera, in qua vivimus, Ecclesia.

Utinam quemadmodum illud regnum otio utitur jucundissimo; sic sancta Ecclesia simili pace frueretur. Quod si ab illa Beatorum sede exulant disceptatores, unde huc confluxere scrutatores? ac si ab illa curia absunt lites, cur, cedo, forum nostrum litigantibus plenum est? & si in ea Ecclesia quies & pax summa est, in ista quare lis ex lite, & bellum ex bello seritur? Unum Genitum illic Cælites vident, atque per eum unum Generatorem, qui contendat, quive disputet nemo est, omnes nimirum Patrem & Filium adorant, & laudant. Atqui si Cælitibus id sufficit, cur ejectis & exulibus non sufficiat? ac si spiritus & ignis silent, profectò deridendi sunt limus & cinis, si quid moverint. Tremunt Cælum, Cælique Cives, furunt humus, humoque concreti mortales. Illum proinde lauda, qui talia crimina talibus calamitatibus ulciscitur.

Hostes ecce è longinquo adduxit, qui nos aperto bello aggressi, captivos abducunt, postquam propinqui simulata pace sibi nos fecere servos; Barbaris viam munivit, quum viæ duces nobis viam subverterent: sacras ædes cædibus temerarunt hostes, postquam nos ipsi sacra profanis, vera falsis miscuimus; quum Sacerdotes inter se confligerent, & se invicem impeterent, Ethnici extulere caput. Quis autem tantæ molis volumen expediat, ut omnia capiat, quæ de natis inter nos dissensionibus scribenda forent? Hinc porrò grave admodum nobis accidit malum, ut fratribus se mutuò odio insectantibus,

tibus, multos nostrorum ab hostium uno pelli fugarique videamus.

Quum mitis & misericors Deus miseriis & calamitatibus nostris opem ferret, ab eo ingrati defecimus, idcirco vicinis ludibrio esse cœpimus: scilicet quia quum loqueretur, ab eo fabulam nobis narrari suspicabamur, jam nos fabula sumus, & alienum ludicrum luimus. Artes considera, statim intelliges, solertem & præstantem artificem arti suæ decus afferre; negligentem contra pedibusque trahentem, quod exercet opus, passim despicatum haberi. Enimverò omnium ille Repertor rerum ipsis etiam artibus speciem quandam ultricis justitiæ immiscuit, adeo ut si quam ab suis artificibus injuriam tulerint, ipsis continuò referant: nec sanè aliâ lege ab eo agendum fuit, in quo tanquam in sua sede consistit justitia? Equidem non miror, si postquam ipsi nostram disciplinam despeximus, simul despectam vulgo fecimus, nosque Autor ejus Deus vicinorum sannis & obtrectationibus objecit: insultant nobis ecce Pagani, quò abiit, aiunt, illa, quam fidei vestræ arrogatis divina vis? Audin' quomodo ab externis traducatur potestas, qua nulla in terris major. Nos ejus existimationem gloriamque perdidimus, ex quo arbitrium, quo præditi sumus, inertiæ se dedidit, ac tuendæ ornandæque fidei curam abjecit, veritas enim vim suam contraxit continuitque, nosque Paganis irridendos propinavit.

Erupêre sævi scelerum vindices, latrones audacissimi nostros invasere fines; nimirum quia nos disputationum æstu jactati, & ab invicem divulsi, societatem dissolvimus, illi suas junxere acies, confertoque agmine certatim ad direptiones & prædas procurrerunt. Jam Filii Dei imperium non patimur, ejusque legibus apertè reclamamus, quum ducum illi suorum voluntati refragari non audeant; quia hìc jura contemsimus, illic jura suam obtinent vim; quia hìc sanctæ ordinationes proculcantur, illic majorum statuta nemo non reveretur. Nimirum illic revixere, quæ hìc periere leges; & quia nos ab invicem dissentimus; illi sibi mirificè consentiunt: secreta Regis consilia inquirit nemo, qualis ille sit, petulanter nemo explorat, quòve soleat ignotus hospes divertere; proh quantum ab officio descivimus, qui de generatione supremi rerum Domini disceptare ludum deputamus! Mortalis Principis nutus aulici & milites pavescunt, pedibus obteruntur in Ecclesia codices, in quibus suam nobis Deus mandavit voluntatem; nec enim placent

cent iis, qui sua somnia narrant. Nos miseros, qui vitia nostra externis allivimus, nobisque dudum refusa hausimus. Impudentia & contumacia alibi extincta, apud nos flammam extulit. Furta, quæ illic decumbunt, hìc in dies convalescunt, atraque ingluvies, quam exteri moderato victu quadam velut tristitia contraxere, hìc hilarata triumphat. Languet illic malitia, nos ei vires geminavimus: si autem quomodo valeat veritas rogas, quotusquisque est, qui in veritate stet?

Res coram agitur: certè videtis, ut per impios homines nos judicat Deus. Illic colitur Sol, nec quispiam rem factam scrutatur. *In Persid.* Hìc Opificem extenuavimus, dum quilibet ambit adorandum ejus numen rescire. Illic ignis adoratur, hìc Dominus ejus temerè investigatur. Ibi aqua honoratur, hìc noster Baptismus despicitur. Illi inscienter pro Opifice opus colunt: nos prudentes scientesque pecuniam Deo anteferimus, & de hoc nobis plaudimus; vivi viventesque erramus. Atenim quando conscientiæ sepem nos sustulimus, nostræ urbis muros Barbari subruerunt; & quoniam mens nostra quietis impatiens æstuat, illi armis omnia turbarunt. Cor nostrum totis medullis venisque terram inhiat: propterea nos inimici aggestis terræ tumulis obruerunt. Quia caritatem nemo sitiebat, omnes siti conficimur, quia ad aggerandam pecuniam à recta deflexìmus, civium nostrorum turba in servitutem abducta per campos & montes oberravit; pulvis fuimus, qui triticum esse debueramus, ideo repentinus ac violentus flatus ab Oriente coortus, nos dissipavit; quia per omnes partes discursando tempus terebamus, ad omnes Mundi plagas disjecti sumus: quia in unicum salutis portũ non profugimus, nec munitissimæ arces nos tutos præstare potuerunt: quia quum pace potiremur, vitam duximus inertem, velut jam vitæ lumine cassi, idcirco nobis per obscuros abactis calles, jam oculorum usus nullus erat: quia egenis inediâ miserè conflictatis victum negavimus, ideo avibus obscenis cadavera nostra præda data fuere. Et quoniam pastores nostri inani ostentatione fastuque pleni summa petebant, humi jacuerunt,& Magorum in terras deportati projectique sunt. Ecclesias nostras nefarii homines incenderunt, quia in ipsis non, ut decebat, oravimus. Altare exciderunt, quia nec, ut par erat, coram illo ministravimus. Sacros Codices lacerarunt, quia eorum præcepta minimè servabamus.

Verum-

A Verumtamen bonus Deus tametsi a nobis derelictus, nos haudquaquam dereliquit, emendare studet, utque plenos officii & religionis habeat, delinquentes castigat. Imminent ecce nobis conjunctis armis variarum gentium acies, mutuam vindicaturæ animorum conjunctionem nostris violatam discordiis. Incubuere nobis truculenti duces, tribunalia occuparunt Judices furaces: incidit ab extra bellum, quum B intra domesticis seditionibus conflictaremur; nondum externa sagittariorum agmina nos invaserant, jamque suos arcus in nos nostri contubernales intenderant, antequam exertis gladiis nos hostes adorirentur, domestici suas adversus nos linguas acuebant: arcanis odiis, velut occultatis fraudulenter arcubus, acutissima tela torque- C mus, sodalem quisque suum impetit, omnes promiscuè se invicem confodiunt. Scilicet hujusmodi calamitates infert vindex pacis, ut istis graviora mala medicetur: arcus intendit, ut odia extinguat, sagittas sub aspectum cadentes vibrat, ut infringat jacula aciem fugientia. Gentem pulchrè pexatam adduxit, quæ nos ad exuenda vi- D tia nostra provocaret, utque Barbarorum armis pulsati, veritatis arma sumeremus: nudatos gladios opposuit, ut obtrectatorum ora obstrueret: Assyriorum arcus objecit, ut suas libido sagittas contraheret, tum ut externo constricta nervo obtrectandi cupido obmutesceret, & superbus quisque Elephantorum horrenda mole as- E pectuque perterritus, contumaciam comprimeret. Quod reliquum est, demus operam, ut quoniam bella modò occulta, modò aperta nos undique exercent, pœnitentiam & humilitatem amplectamur, nostrisque cordibus inseramus.

[illegible]

A

SANCTI PATRIS NOSTRI

EPHRAEM SYRI
ADVERSUS JUDÆOS
SERMO

habitus die Dominico in Palmis.

B AD Panegyrim conveniſtis, Cariſſimi, præclaris refertam ſenſibus, Autori ejus ſapientiſſimo ferte munera plenis manibus, & ore pleno laudes concinite. Ad epulum triumphale veniſtis, magnanimi bellatores, agite nunc, ſtrenuos imitamini athletas, militiæ veſtræ ſignum prehendite, ſtringite utraque manu. Ad emporium hodierno die appuliſtis omnium dives mercium, C hinc myſticas comparare licebit opes, in omne ævum manſuras, quare non pigeat ſpiritu dignam hic facere mercaturam. Freta tranaſtis, jam portum tenetis, ſuccedite in tutam fidamque ſtationem, unde ſecuris, omnique metu ſolutis dabitur inſanos pelagi æſtus intueri.

Filius Regis noſtras invectus oras, nos jubet feſtos agitare dies, ergo ramos D oleæ manibus præferentes adventanti occurrite, hymnos dicite, clamate, ſerva quæſo; & quoniam ad hunc celeberrimum diem feſtorum ac temporum caput, noſtrique computi epocham nos pervenire juſſiſti, & inſuper docuiſti in ſolennitate præcipuo jure tibi ſacra tuas hymnis celebrare laudes, necnon tua tecum beneficia loqui eo die, qui ad E inſtaurandam iſtorum memoriam ſtatutus fuit. Angelos orare conſentaneum eſt, ut ſonantibus tubis, ſuas nobiſcum jungant gratulationes, imo verò omnium gentium populos excitare, ut conſonis vocibus ſuam nobis conteſtentur lætitiam, feſtivam de more geminantes acclamationem: ſerva quæſo.

Noſtrum quæſo luctum ſolvat cunctis lætificus dies: pii tui labores peccata noF ſtra obliterent. Largire pacem, otium concede, quod præteritarum calamitatum memoriam obruat, naturæ primævum reſtituat robur, ſua quippe vetuſtate conſenuit, quæque nobis obtigere bona, rata eſſe jube, & ordinario curſu fluere. Eccleſiarum tuere decorem: quique Cæleſtes ſpiritus ornas, animas noſtras purifica; generis, quæſo, noſtri propagines tui nominis invocatione revireſcant & floreant; non enim te piguit naturæ noſtræ cogna-

cognatum fieri. Expia, precor, animos scelerum conscientiâ oppressos, nullaque posthac concede maculari culpâ, dirutos muros restitue, tuoque adversus oppugnatores præsidio in posterum præsta tutos. Quæcumque nobis bene constituta sunt expolire & ornare ne, quæso, absistas, donec ad primum, quem dedisti decorem reducas. Te, Domine, Superi Inferique, Terra Cælumque omnes laudent & magnificent. Quæcumque tuo è nihilo crevere nutu, tuam prædicent magnificentiam, cujusque numine constitutus ordo rerum perseverat. Gloriæ tuæ serviant flatuum ac ventorum non unâ ex causa, nec una ex parte mirabiles occursus & concursus. Profectò pulcherrimus iste Cęlestium orbium concentus de tuis laudibus nunquam conticescet. Gaudeant Superi de tuo descensu, exultent Inferi de tuo adventu, ac utrique bonitatem tuam extollant.

Tuis calcatum pedibus gestiat mare, tuisque dimensum passibus lætetur continens. Animus noster Majestatis tuæ templum tuam testetur gloriam, tuas mens mea meditetur laudes, & profundo loquatur ore. Gaudeat Prophetarum chorus, pueros audiens tuarum laudum buccinatores, & Apostolorum cœtus exultet circumsonantibus promiscuæ plebis vocibus. Hodiernus dies Cælum hilaravit, & omnes Cælitum ordines incredibili lætitia affecit, quam etiam testati sunt, quando suis singuli argumentis illius gloriam declararunt, qui majestatem suam ad nostra isthæc infima deducebat: lux eadem superas etiam aquas & inferas, fontes simul & maria ad prædicandas gloriosi & præpotentis nominis tui laudes excitavit, personuitque circum ubique faustum illud ferva quæso.

Exultet Firmamentum, illumque demiretur, qui nostri non indigens, nostra tamen delectatus cosuetudine, Cælum inclinavit, ut terram quæreret. Sed & Sol serenato die lætus nunc prodeat radiis septus hilarantibus, sic decet apparere magno illi luminum Principi, cujus splendor omnes Mundi pervadit ætates, ipsumque lætificat Universum. Solis accensa radiis Luna exempla sequatur, aliorum etiam luminum fulgore decora, illum & vere summum, sanctè verum adoret in sua regia morantem, tum obstupescat, quod ad locum tam humilem, tamque abjectum suam sponte demiserit celsitudinem. Omnia Cæli astra suo, quo semper renident decore, numen summi Opificis deprædicent, qui talem ipsis fœneratur lucem. Exiliat item

item novo terra cumulata gaudio, saliant quasi agni ardua montium juga, sentiant Filii Regis præsentiam, qui Terrigenas invisurus ad hæc ima descendit. Lætentur simul maria, quasque cingunt insulæ, communisque Domini adventu exhilarata triumphent, tum ejus admirentur bonitatem, quæ a cælesti domicilio eductum, ad sordidam regionem, humanæque naturæ exilium abduxit.

Jam nemora & patulæ arbores sibi mutuò gratulentur frondium honorem, postquam hodie in triumphantium insignia transierunt. Quid? quod nec excludere fas est jumenta & animantes mutas ab ejus diei lætitia, quâ vectus asinæ pullo nostras ambit oras ille cælestium orbium Architectus. Tu verò cum primis adesto civitas David, quippe cui nulla magis fausta dies effulserit unquam; magna scilicet habes inde voluptatis & lætitiæ argumenta, ubi rerum Dominus ad te venire parat; interim cæteris circum civitatibus officiosa recantat echo carmen puerorum, illas modulantium voces, *Benedictus qui venit*.

Matth. 21. 9.

At quid inde futurum est? Vinea Dilecti natali avulsa solo in alienas migrabit terras, illic deserta & inculta, despecta pedibusque proculcata cunctis gentibus fabula fiet: continuò superba illa turris, quæ puerorum hodie vocibus pulsata labare visa est, aliquando tandem vineæ sepe disjecta extirpatisque vitibus & ipsa corruet, urbisque Jerichuntinæ exemplum suo casu geminabit; nam & illa clangore tubarum concussa cecidit. Consentaneum quippe videbatur, ut vites longo senio fractæ exscinderentur, & aliæ insererentur novis propagatæ surculis, ex vite Gentium in agro natâ resectis. Sic demum quum effœtam vineam depascerent agrestes feræ, eaque non uvas, sed quos ferunt labruscæ racemos, produceret, facti indignitate commotus Dominus, degeneres palmites flammis addixit, præcepitque nubibus, ne tempestivis in posterum pluviis illam irrigarent, dum inculta ac deserta ad omnes proventus inepta redderetur. Idcirco non mirum, si divinus Prophetarum suspensus est imber, ac mysticus Videntium ros penitùs fuerit sublatus, fons Jacob & Israëlis rivi exaruerint.

Geminas Deus virgas sacro delibutas unguento abscidit ex agro Abrahami, periere regnum & sacerdotium Israëli. Ille diadematum Dispensator coronam tribui Juda datam abstulit, sustulitque prætorem, virum-

virumque verendo ſpectabilem ore, ſapientem ſimul & conſiliarium, Prophetam ac Ducem. Triſtis in luctu jacet Synagoga, illa feriarum amica, & quoniam feſtivum Filii Dei diem aſpernata eſt, ejus ipſe ſolennitates ſprevit & abjecit. Continuò defluxit Iſraelitarum gloria, & hodie inclyta quondam natio acerbo pudore ſuffuſa ſqualet, perque externarum gentium oras vagatur, qualis extorris & exul a fraterna cæde Cainus. Poſthæc domum Jacob multiplices undique quaſſarunt machinæ, dum qui ejus extruxerat mœnia Faber, angulorum ejus capita demoliri inſtituit. Jam inde ſuum Synagoga caſum inter gentes plangit, flebile illud reſumens carmen. [Bar. 4. 11. 19.] *Adduxit mihi Deus luctum magnum; dereliquit me Dominus deſertam, & Dominus delevit me ex hæreditate ſua, reputavit me ſibi quaſi alienam, & quaſi viduam deſolatam.*

Interea dum illa ſuam queritur vicem, noſtram ipſi nobis gratulemur ſortem: Prophetarum cantibus juvat componere quaſi ſerta hymnos, carminaque fundere, quaſi viridi coma vernantes ramos, & lilia plenis dare manibus. Ad hunc ſcilicet triumphum nos hodierna lux provocat, & ad carpenda ex Prophetarum hortis poma invitat; horum quippe guſtus animum mirificè oblectat, & recreat. Huc ergo adeſte populi omnes, Dominoque triumphanti applaudite; æquum enimverò eſt, eum a vobis excipi feſtiva cum acclamatione, qui feſta veſtra coronat. Hìc Jacob vitem & aſinæ pullum vobis exhibet, [Gen. 49. 11.] & David infantes & lactentes ad recinendas Domino laudes provocat. [Pſ. 8. 3.] Tum Zacharias Hjeroſolymam ad gaudium & lætitiam appellat, [Zach. 9. 9.] & Eſajas Chriſti Diſcipulorum adventum, quem prædixerat futurum, præſentem oſtendit, dictaque priùs repetit: [Iſ. 52. 7.] *Ecce ſuper montes pedes evangelizantium juſtitiam.* Nemo ſanè hìc non videt triumphalem hujuſmodi in urbem Hjeroſolymam ingreſſum, cum inuſitato occurſu acclamantium puerorum, magnum eſſe argumentum lætitiæ, ſed & Myſteriorum, & arcanorum ſenſuum plenum. Agmen ducunt pueri ſimplices & ingenui, in manibus olivarum ramos deferentes, divinum illud accinentes hoſanna; latus Magiſtri Diſcipulorum pia corona ſtipat, ornant Sanctitas, Regnum & Sacerdotium, pompam augent Prophetarum inprimis tubæ, quorum nemo hodie ſua non recinit de illo vaticinia, dumque Regem ſalutant, ei regalia munera offerunt odas & hymnos; diverſæ proinde

reſonant

A resonant voces, dum multas multisque coloribus descriptas ejus imagines referunt. Hic ait, ille ipse est, quem prædixi in fine temporum venturum in terras, & cum hominibus conversaturum. Resumit alter, & hunc stantem, ait, vidi super scalam. Excipit alius: hic ipse est, qui mihi in Rubo in specie ignis apparuit; & alius: hic est clamat, quem miraculum nuncupavi, & potentem sæculorum. Hunc B egomet vidi, renunciat alius, Cælo delapsum in montis cacumine consedisse; meminique ad ejus conspectum increpuisse tonitrua, coruscasse fulgura, & horrendum quiddam resonuisse tubas. Quousque igitur subjicit alius, in luctu jacebis Sion? quin, posito mœrore, Deum tuum laudas? quin citharis cinarisque festiva venienti modularis carmina? Hic Racemum agnosco regerit alius, quem reli- C ctum iri prænunciabam finitâ vineæ Israeliticæ vindemiâ, talia dicentem assequitur alius, & hunc, ait, vaticinabar *expectationem Gentium* fore. Hoc scilicet gramen est, alius prædicat, quod è terra nullo ante gravidata semine oriturum prædixi: hæc utique est illa virga, alius reponit, quam de radice Jesse egressuram prænunciabam; & hoc est, addit alius, signum levandum D in nationibus. Sed & hunc ipsum, alius narrat, sibi præmonstratum sub specie agni tacentis, ipsum pastore tondente. Dicentem interpellat alius sciscitans, an illum agnoscat præsentem, cujus vultum videre desiderabant Gentes? Nunc repeto dicta subdit alius, ipse est Dominus, qui descendere mihi visus est, & super montium altitudinem ambulare. Alius admi- E randa ejus opera retexit, ecce, clamat, adest, qui vinctos resolvit, & contritos corde sanat. Alius ejus facta relegens, ejus percontatur nomen, quove vocabulo nuncupandus sit, quærit, qui ventum pugillo continet, & quî vocetur Filius ejus? Vultum agnosco, ait alius, ipse est, quem radici de terra sitiente progerminanti similem fore prædixi; recinit alius, quod ante cecinerat: illius nomen sole antiquius esse. F Puer iste hodie genitus est, alius renunciat, cui alter, imò antiquus dierum ipse est, estque primogenitus ante omnem creaturam. Recognosco, ait alius, quem olim conspexi alto muro insidentem, ipse est, quem Angelum appellavi, visusque mihi est Patris sui nuncia perferre; nec ego designabam quempiam ab isto diversum, subjicit alius, quando specie sciscitantis illa protuli, *verene Deus habitat cum hominibus*? cui alter respondet etiam hic est ipse Dominus Deus noster. Jero-

Bar. 3. 38. *Gen.* 28. 13. *Exod.* 3. 2. *Is.* 9. 6. *Ezech.* 1. 12. 11. 23. *Soph.* 3. 14. *Is.* 24. 13. *Gen.* 49. 10. *Is.* 53. 2. *Is.* 11. 1. *Is.* 5. 26. *Is.* 53. 7. *Is.* 62. 2. *Is.* 2. 2. *Is.* 51. 1. *Prov.* 30. 4. *Is.* 53. 2. *Is.* 9. 6. *Ps.* 2. 7. *Ps.* 71. 17. *Dan.* 7. 6. *Eccl.* 4. 17. *Amos* 7. 7. *II. Par.* 6. 18. *Deutr.* 6. 4.

Jerosolymam alius jacentem excitat: *Surge*, ait, *illuminare*, *quia venit lumen tuum*, cui accinit alter, *Exulta*, *filia Sion*, *tuba cane*, *& clama Jerusalem*. Orientis vocabulo quidam illum nominat, alter *Stellam* vocat, aliis alia placuere nomina; *Virgam* proinde appellarunt, & Israelis *Pastorem*, *Regem*, *Ducem*, *& Consiliarium*: *Agnum & holocausti Victimam*; *Lapidem sine manibus ex alta rupe abscissum*, *æquitatis pacisque Principem*. Hunc ipsum alius nube vectum sibi visum fuisse renunciat; Cherubico alter insidentem currui, & alter in excelso solio sedentem in Templo sibi apparuisse narrat, ipsumque Templum extremâ paludamenti orâ complentem. Alia alii vates arcanis licet comprehensa notis sapienter prædicant. Testatur alter suis aliquando auribus insonuisse divini Patris vocem: *Venite descendamus Babylonem*, *& habitatorum ejus linguam dividamus*. Aures meas, subdit alter, increpuit sævæ minantis clamor: *Tibi dicunt Nabuchodonosor*. Ego verò, subjicit alius, divinorum arcanorum olim designatus interpres, jussus fui isthæc Domini ad suum Unigenitum verba ad omnes divulgare: *Faciamus hominem ad imaginem nostram*. Alius Filii Dei descensum, symbolo cadentis sine sono pluviæ adumbratum sibi fuisse referebat, & Mariam in nitido puroque vellere descriptam. Ejusdem item Filii Dei conceptionem, & nativitatem alius aliis figuris se præsagiisse dicebat: imo & ejus itinera alius se designasse affirmabat, quando illa dicebat: *Rectas facite semitas Dei nostri*.

Es. 60. 1. 52. 1. Zach. 6. 12. Num. 24. 17. Es. 9. & 53. Dan. 2. 34. Jer. 4. 13. Ezech. 10. Es. 6. Dan. 4. 28. Gen. 1. 26. Ps. 71. 6. Es. 7. 14. Es. 40. 3.

Tales habuit Dominus laudum suarum buccinatores, quum Jerosolymam intraret, hisque modis Prophetæ celebrarunt ejus ad Sionem adventum, quum velut ex condicto pueri, & Discipuli simul illuc convenissent curaturi, ut ejus ingressus pompæ plenus foret, ut illustris, ut splendidus, haberetque summam speciem ac dignitatem. Ut verò increbuit rumor, pepulitque aures Ecclesiæ Gentium, illa statim accurrit, Regumque Regem adoravit. Quid interea fecerit Synagoga, si rogitas, audi: meretrix ex omnium scelerum colluvione nata, furere cœpit, tantum abfuit, ut Prophetis gaudere & exultare jubentibus obsequeretur. Magnitudinem Altissimi præsentis extimuit, exhorruitque sanctitatem impura, cujus omne tempus ad omnes libidines fuerat divulgatum: vilem corporis assumti habitum conspicata, contemsit personam: nec recognoscere studuit, vili pallio tectam naturæ

[illegible]

A turæ ejus gloriam in ejusdem Divinitate reconditam; nec enimverò Davidem attendit, quum occultam ejus publicaret amplitudinem, & hunc, quem illa modò præsentem habebat, *in splendoribus Sanctorum ex utero* substantiæ ingenitæ fuisse genitum asseveraret; eundemque licet nudo invectum jumento tunc cerneret, ante omne tempus ex Patre fuisse natum B penitus arcanâ & plane singulari nascendi ratione, temporali verò nativitate nobis cognatum & congenerem factum, se omnium oculis obtulisse spectandum: *Juravit Dominus*, ait, *& non mentitur* (alloquitur autem dilectum Filium suum) *tu es unctus à Spiritu Sacerdos secundùm Ordinem Melchisedech*. Hisce siquidem coloribus veram ejus depinxit imaginem in suis Psalmis David, humanam ejus naturam perspi-C cuè designans; de humana quippe natura talia commemorat, quam ille induit factus homo: in hac enim ei Sacerdotium decernebatur futuro Pontifici omnium sæculorum, & regalis dignitas nullum penitùs habitura finem. *Tu es*, inquit, *Sacerdos in æternum, potestas tua in sæculum, & regnum tuum in generationem, & progeniem.*

Ps. 109. 4.

Mirâ hujusmodi formæ venustate nitentem, quæ ab occulta utique divinitate D manabat, filiæ Jerusalem David repræsentavit augustam hujus Regis majestatem. Cæteri simul instabant Prophetæ, illam ei regerentes parænesim. *Audi, & vide, inclina aurem tuam*, tum animum tuum, ut pueros sequaris cantantes: oblivisce re tuos, populique tui mores, gentisque tuæ contumaciam exuito, *& concupiscet Rex decorem tuum*, deque gloria tua nunquam non cogitabit. At illa Propheta-E rum voces contemsit, & Apostolorum repulit monita, nec puerorum & parvulorum cantibus perfida meretrix commota est. Postquam verò nec beneficio lætata est, nec beneficii Autorem laudavit, ingratam ille repudiavit; quum videlicet ipsa se despicabilem fecisset, & criminosam: confestim capiti amictum abstulit, fronti pudorem, reliqua deinceps ornamenta, vestes & murenulas, annulos & in-F aures ademit, prostitutæque pudicitiæ convictam expulit: ecce autem nuda jacet, aperto capite, pessimis ubique despicata modis.

Ps. 44. 11. 12.

Quò abiit, narra, si potes, eximia oris species, quæ te juvenem ornabat? Quomodo illa nuptiarum thalamique pompa evanuit? Siccine repentè florentissimus ille rerum status concidit, defluxitque regni majestas, & augusta corruit domus,

A domus, quam Rex Salomon magnificentiæ opulentiæque tuæ testem excitavit? Quod crimen, aut quæ culpa multatur tua, quòd sola deserta, undique afflicta jaces? Nullus jam tibi Sacerdos sacro fungitur ministerio; sublata jam sunt rationale præcipuum illud tui Pontificis ornamentum, pretiosa tunica purpureo stringenda baltheo, aureæ torques, byssinæ & coccineæ vestes, auroque nitentia tintinnabula & punica mala Sacerdotalis habitûs insignia, gemmarum ordines, & pretiosis ex lapidibus globi? Jam amissa doles mensam auream, eique superimpositos propositionis panes, propitiatoria thura, holocaustorum hostias, Arcam & huic inclusas lapideas tabulas, calices, & patinas. Abrogatas ecce videmus tuas solennitates & festos Noviluniorum dies, statasque tuorum sacrorum ceremonias. Tecum omnia communi luctu obruta jam cernis, postque ruinam tibi, natisque tuis perpetuos questus esse poscendos.

Scitare filia Jacob, quodnam fuerit crimen, quod tanto debuit vindicari supplicio? infame scortum, & exhausto pudore meretrix, Regem Regisque Filium graviter offendisti, alterum in deserto, Jerosolymis alterum. Patrem vitulo primum, deinde aliis monstris posthabuisti, Filium etiam latroni & sicario: natique tui spiritum Domini exacerbaverunt exteris commisti gentibus. Scilicet insanæ matris progenies insanire cœpit, simul ac sempiternam Trinitatem sprevit & ejuravit; Deos, quos fecit, amavit, malosque Dæmones coluit, fortunæ fana frequentavit, simulacra, quæ finxit, adoravit, honoravit Saturnum, quæ Verbum Patris nec flocci pendit, Chamos inanem Deum amplexa est, quæ probris & contumeliis Filii Dei majestatem violavit. Adonidem in oculis tulit, quæ Cæli Dominatorem infra lutum depressit. Veneris simulacrum cum pompa vehebat, quum Mundi Conditorem abjecisset. Idolo Baal mactatis hostiis litavit, Christum gens impura negavit & occidit. Noctuas & lemures domi adoravit, quæ postea publicè Filium Dei per fora alapis cecidit Cælum Terramque suis librantem ponderibus. Quis audivit talia, qualia acta sunt adversùs Salvatorem? *Propterea conteram vos, ait Dominus, & faciam vos in opprobrium magnum.* Sed & illa ex ore Prophetarum Israel audivit. *Ecce Cusæis similes vos estis, filii, qui transgressi estis legem meam. Cognovit Bos possessorem suum, & Asinus præsepe domini sui, populus autem meus non cognovit Deum suum, & Israel non*

Jer. 19. 11. 23. 40.
Is. 24. 5. 1. 3.

[illegible]

non intellexit. Si populus meus, ait, *cognovisset me, & Israel in viis meis ambulasset, adhuc modicum & adversarii ejus consumti fuissent, & super inimicos ejus convertissem manum meam. Tunc locutus est ad eum in indignatione sua magna, & in ira sua dissipavit eos, & implevit facies eorum ignominia. Et iratus est contra Jerusalem, & fecit eam desertam*: Jerosolymam item spectant illa Esajæ præsagia. *Sicut umbraculum in vinea, & sicut tugurium a custode relictum, dereliquit Dominus Jerusalem propter iniquitatem ejus. Et nisi Dominus exercituum reliquisset semen Synagogæ domus Israel in radice Jesse mox germinatura, quasi Sodoma essent, & Gomorrhæ similes fuissent.*

Ps. 80. 14. Ps. 82. 17. Es. 5. 6. Es. 1. 8. 9.

Nunc verò populus, qui omnibus actis gestisque suis Dei indignationem hucusque provocare non cessat, ambit petitque restitutionem in pristinum, & quasi pro merito præmium reposcit, queriturque hujus solutionem in tempus trahi. Prophetarum scripta volutat, sensa non explicat, jamque velut de eversæ reipublicæ restitutione certus, sibi gratulatur & plaudit: inde ingeminari sibi somniat, Jerosolymam fore instaurandam: idque enimverò vehementer desiderat, causam verò, ob quam illa fuerit eversa, Hebræa progenies necdum satis compertam habet: jactat ejus urbis gloriam, mirum in modum amplificandam fore, quomodo autem id transfigendum sit, explicare non potest; quin & ejusdem famam totum pervasuram Orbem sibi persuasit, cujusnam autem virtute ducis tantum honorem adeptura sit, non explicat. *Salvatam* nominari Jerosolymam prædicat, a quo autem ei salus paranda sit, non exprimit, subditque delirans, eandem magnum nomen & splendorem habituram, quis autem, quave via talem conditurus sit civitatem, reticuit, quia de mente discessit: *Incrassatum* siquidem *est cor ejus, & Israel aggravavit aures suas*, ne audiat quæcumque scripta sunt. Ecce salutis nostrę Reparatore Jerosolymam intrante, clamat Prophetarum chorus: hic est, quem venturum tibi præsagiebamus, habes jam præsentem, & cernis; Asinæ pullo vectus te petit. Quid cunctaris? quin festina occurris, & illo solenni *Hosanna* salutem exoras, quinve crepantibus tympanis venientem excipis? Faceret, si saperet, atqui planè desipuit. Ut ergo rumor increbuit, ejusque aures pepulere voces ultro citroque discursantis turbæ, excanduit, puerosque clamantes compescere conata est; sed nec ille clamor puerorum singularis & unus erat; Apostoli nam-

Es. 35. 37. Deut. 23. 15. Zach. 7. 10.

namque ſuas ad eum cantum conjunxerant voces. Sic enim decebat, ut vetus, & novum Teſtamentum ad dignitatem Salvatoris ſuſtinendam conſpirarent, quum Prophetarum ſenatum parvuli repræſentarent, & Apoſtoli per ſe adeſſent. Unde ſimul etiam intelligeremus, Chriſti adventu geminum Prophetarum atque Apoſtolorum ordinem fuiſſe perfectum; quin & Autorem eſſe utriuſque, qui ab utroque laudaretur.

Quid interim Judæi? non illi modò gemina rejecere Teſtamenta, ſed & Patrem ignominioſè tractarunt, necarunt Filium, nulla cauſa necis extra invidiam fuit. Iſraelis populum ad celebrandas ejus hodie laudes invitat Propheta, cogitat ille vitam ei etiam adimere, jamque impotenti furore præceps facinus parat: *Cæli gloriam ejus enarrant*, ſprevit Cælorum concentum Synagoga Judæorum. Filii Dei humilitatem admirabundus Orbis terrarum ſuſpectat, Judæus nec advertit quidem; antiquarum figurarum præſagitiones eventus oculis expoſitus vanas non fuiſſe revincit, ille negat præteritis prædictionibus conſequentia facta congruere; quamobrem ea, quæ prævisa fuere futura, jamque ad exitum perducta cernimus, ipſe necdum inchoata pejerat; & quamquam manifeſtè liquet, adumbratas a Prophetis rerum futurarum imagines, Salvatoris noſtri adventu perfectas fuiſſe univerſas, negat & pernegat Judæus, id eſſe verum aſſeverans, nihil hactenùs actum novi, ſed omnia de Chriſto a Prophetis præſenſa ac prævisa, in poſterum rejecta latere, ſuis ſingula implenda temporibus. Quouſque miſeri, vos trahet hic error, nec tamen invitos? Prophetarum vaticinia ante oculos ſunt, ad trutinam, agite, expendamus ſingula, inde patebit, utrùm ſanctè & verè prædicta, vera & magna facta conſecuta ſint.

Pſ. 18. 1.

Jacob filio ſuo Judæ ultimum amplexum, & ſuprema mandata daturus, ſic præfatur; *Non auferetur a te ſceptrum, nec a tua ſtirpe interpres, donec veniat Paſtor, cujus eſt regnum, illum expectabunt Gentes*, tanquam priſci erroris expulſorem; *alligabit ad vitem pullum ſuum, & ad palmitem, fili mi, aſinam ſuam*. Agedum Judæe, & quoniam noſtræ non acquieſcis ſententiæ, hunc nobis ſolve nodum, ac ſi quidem ſuſtinere potes, manere adhuc poſteris Judæ regalia inſignia, & apud eos hodie quoque florere divinorum arcanorum Interpretes, & vates futuri præſagos, fatendum utique erit, ea, quæ ſacris conſignata ſunt tabulis, oracula, adhuc ſuſpenſa manere, nec

Gen. 49. 10. 11.

[illegible]

nec porrò suum hactenus habuisse exitum; sin autem diffiteri non audes, Judæis ablatum fuisse sceptrum, atque apud eos audiri desiisse Prophetas, jam hinc suæ pudeat impudentiæ Judæos, qui nec sua hodie jactare somnia absistunt. Profectò si is, quem credimus salutis humanæ Reparatorem, pullo asinæ vectus non fuit, sicut Zacharias futurum prædixerat, nec ab infantibus & lactentibus laudatus juxta Davidis vaticinium, ac si idem a Prophetis comminatam Ephraimitis regni sui ruinam effectam non dedit, & ne multa, si ea, quæ a Prophetis præsensa atque prædicta fuerunt, ejus adventu impleta non sunt, nemo mortalium, per me licet, credat promissum hunc esse Regem sine fine regnaturum.

Zach. 9. 9. Ps. 8. 4.

Atenimverò si Christus omnia illa ad exitum perduxit, & cuncta universim vaticinia & prædictiones exhausit, erubescere discat Judæus; tum verò maxime postquam Deum audivit illa suis popularibus severe denunciantem: *Vos non populus meus, & ego non ero vester Deus. Gentibus populus mutatus est, & longinqui propinquis successerunt. Dispersi te in gentibus, dicit Dominus ad Israel, & sine pretio vendidi te, nec addam redimere te, quia commistus es inter Gentes, & didicisti opera earum. Ecce ego ejiciam te, & vocabo Gentes, & in Sion ponam lapidem probatum, lapidem offensionis, quicumque crediderit in nomine ejus, non confundetur, dicit Dominus.* Propheta pariter se vidisse, ait, Dominum stantem super murum adamantinum, in manu habentem lapidem adamantinum, eundemque simul audivisse se sibi talia proloquentem: *Ecce ego ponam adamantem in medio populi mei Israel*, quibus plane consentiunt illa Davidis: *Lapis, quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput ædificii.*

Os. 1. 10. Jer. 9. 16. Ps. 43. 13. & 105. 35. Es. 28. 16. Amos 7. 7. Zach. 3. 9. Ps. 117. 22.

Hic porrò, Judæe, observa, & ex collatione textuum disces, Jerosolymam a Domino reædificatam jam fuisse, ejusque muros fuisse refectos, & ejus habitatoribus pacem, & multa bona data fuisse. *Recordatus est Dominus misericordiæ suæ*, ait Propheta, *& in multis miserationibus suscepit Jerusalem. Sicut filium consolatur mater sua, ut obliviscatur afflictionum suarum; sic consolatus est Dominus Jerusalem, dicens: In magna indignatione percussi te, & in miserationibus æternis suscipiam te. Pro opprobrio abjectionis tuæ & ignominia indignationis tuæ, attollam caput tuum inter Gentes, & magnificabo gloriam tuam, & decus tuum*, sed & in ea urbe, quam vocaverunt *infidelem, &*

Es. 54. 8. Es. 66. 13. Es. 60. 10. Ezech. 16. Es. 61. 3.

A *plenam abominationum* effundam Sanguinem meum, & auferam iniquitates, & peccata ejus. Quoniam orbata es Israele, *quem ego projeci a facie mea. Aperiam portas tuas in lætitia, & ingredientur ad te virtutes Gentium, & erunt in te populus electus: Et regnabit Dominus super Sion, & venient gentes plurimæ, & laudabunt eum in Jerusalem; Et sicut terra dat fructum suum, & sicut hortus profert germen suum; sic proferet Dominus justitiam suam coram universis gentibus: & dicent gentes in illa die: Ecce Deus noster Salvator: ecce Dominus in fortitudine veniet, & salvabit nos ab angustia. Nomine novo vocabunt te, quod os Domini imponet tibi. Dixit Sion amarè flens: dereliquit me Dominus, quia ad iracundiam provocavi eum: & Deus oblitus est mei, & ejecit me. Numquid oblivisicetur mater, ut non misereatur dilecti sui? aut non blandietur, nec amplexabitur fructum amabilem, quem peperit? Et si illa oblita fuerit, ego non obliviscar tui in sæculum. Ecce in vola manus meæ descripsi excelsos muros tuos Jerusalem. Amodò remissa est iniquitas tua, humiliata statim exaltaberis. Ecce ego faciam omnes lapides tuos gemmas, & fundamenta tua electa faciam lapidem Zapphirinum, & turres tuas faciam quasi Jaspidem eximium, atque portas tuas faciam ex lapide Crystallino, & murum excelsum tuum faciam ex lapidibus electis. Implebo, Jerusalem, interiora tua divitiis, & gazis ac thesauris, chalcedoniis & margaritis, & vitris & beryllis: & sardio implebo thalamos tuos, & auro electo ædes tuas. Filii tui omnes, & filiæ tuæ erunt docti a Deo, & multiplicabitur pax in turribus tuis, & justitia in plateis tuis: & in conspectu multarum gentium sanctificabo te, & in te habitabo. Ecce venient populi in lumine tuo, & gentes in splendore ortus tui. In honorem meum dedi te in populis, & in gloriam meam in gentibus. Ecce tetendi in te tabernaculum meum, & fixi in te clavos meos, ampliabo & dilatabo angulos tuos, & producam in te tentoria. mea Habitabo in te, & sanctificabor in te, & ero Deus tuus in æternum. Hic habitabo, quia concupivi eam, & pabulatoribus ejus benedicam. Et producam cornu ipsi David, & salus mea non auferetur ab ea.*

Margin: Jer. 7. 15. — Es. 60. 11. — Es. 43. 20. 21. — Es. 61. 11. (B) — Es. 62. 2. — Es. 49. 14. 15. — (C) — Es. 49. 16. — Es. 40. 2. — Es. 54. 11. 12. — (D) — Es. 54. 13. — Es. 60. 3. (E) — Es. 43. 7. — Es. 54. 2. — Ezech. 37. 23. 26. — Ps. 131. 14. — (F)

Pro eo, quod commota est Jerusalem clamore puerorum, Ecclesia congregabit parvulos, & confitebuntur mihi in Hosannis suis; & quia convocavit infantes, ut me laudarent in plateis suis, adducam ad eam fortitudinem Gentium, & cantabunt mihi in Hosannis, & clamabit Jerusalem, & filii ejus: *Benedictus, qui venit, & qui venturus est: Hosanna in excelsis*, & imis

A imis Filio Altiſſimi Patris. Benedictus, qui ob nimiam caritatem, qua dilexit nos homines, pro noſtra ſalute ad hæc ima deſcendit. Benedictus Rex ille ditiſſimus, qui paupertatem adamavit, ut pauperes locupletaret. Benedictus, qui adventu ſuo ad exitum perduxit Prophetarum prædictiones, & vaticinia. Benedictus, qui Patris ſui donis, & inexhauſta munificentia Mundum implevit, & exhilaravit. Benedictus, cujus B laudes in Hoſannis ora cecinere muta. Benedictus, cui parvuli canticum novum modulati ſunt. Benedictus Rex novus, cui noviter dato noviter editi novum canticum cantaverunt infantes. Benedictus, cui juncti Diſcipulis pueri balbutientes ſymphoniam conflarunt.

Quiſnam interim, Domine, factum non obſtupeſcat, ſecum reputans locum, ad quem tuus te dimiſit amor? Scilicet, C quem Cherubicus currus in ſummis cum pavore ac tremore vehit, hujus in imis magnum & ſanctum numen vile jumentum portavit, poſtquam noſtras ille miſeratus ærumnas, ſe nobis ſociavit, ut pace factâ nos in ſublime proveheret. Quin inde tuam in nos profuſam beneficentiam enarret os meum? Id certè repoſcit hodiernus dies uſquequaque fauſtiſſimus; quidni tuas mea laudes moduletur lingua? hoc etiam D congruit diei tuorum in nos beneficiorum ampliſſimo teſti. Quidni etiam gaudeam eo die, quo Mundus exultat: ſique ramos non præfert manus, lingua pios proferat hymnos, recinat lingua carmen, quod pueri majeſtatem tuam jumento vectam deducentes cantarunt, & juvet cum parvulis acclamare Filio David Hoſanna. Infantes perinde, ac ſi loquendi facultatem haberent integram, modulati ſunt in Hoſannis E triumphale carmen, quod nemo Prophetarum ante cantaverat. Atenimverò quum pueri Filio Dei pleno ore canerent, ſtupidos tum fuiſſe ſenes oportuit, qui viſi ſunt nec illum animadvertiſſe præſentem, nec enim laudarunt.

Laudent te, Domine, cogitationes meæ, nec tamen, ut pueri rationis uſu carentes, ſed affectu & gravitate Diſcipulo- F rum præſentium tuæ munificentiæ teſtium; illudque mihi impertire gaudium, parvulorum quale replevit corda, & ad illa tibi canenda carmina lætiſſima concitavit. Ita eſt, hodie Jeroſolymam ingreſſus eſt Dominus Regum urbem, regalem ipſe diſſimulans majeſtatem, humili vectus jumento, afflictum nempe genus noſtrum relevare volebat: idcirco etiam Angelorum choros ſublime illum ſanctum unà cum Patre prædicantes dere-

dereliquit, nec humi a pueris & infantibus laudari recusavit. Sionem intravit Dominus asinæ pullo vectus, ingressum præsensit, prædixitque Zacharias, & populum ut venienti occurreret admonuit. *Ecce Rex tuus* ait, *ad te veniet justus, humilis nudo insidens jumento*. Nec verò ad alium refertur illud puerorum melos: Hosanna Filio David, Benedictus, qui venit, & qui venturus est, ipsi, & Patri, a quo missus est, laus tribuatur & gloria. Cælitum agmina magnitudinem ejus admirantur & clamant. Benedictus Dominus de loco suo, puerorum chori ramos olivarum præferentes urbem ingredienti præeunt, & Hosanna proclamantes, magnificâ illum prædicatione venerantur. O memorabilem diem, in quo omnium Conditor sæculorum prætulit ima summis, & alta Angelorum subsellia vilis jumenti dorso posthabuit! O admirandam Domini Prophetarum potentiam, qui illorum vaticiniis effectum præstitit, & auctoritatem vindicavit, pueros & simplices Discipulos præsentes humilitatis suæ testes, suarum etiam laudum statuit buccinatores: usque adeo parvuli sermonis humani adhuc ignari, Dominum pullo insidentem intuiti continere se nequiverunt, quominus in sinu matrum exultabundi in ejus laudes erumperent.

Alius tamen Solymitis sensus erat, populus humani sanguinis sitientissimus Dominum conspicatus eo, quem dixi, habitu & comitatu venientem stomachatus est; inutilem videlicet credidit Regem modestum, nihil excelsum, nihil non summissum præseferentem. Tu autem mirare, & lauda rerum Dominum ab omni fastu pompâque remotum, nec recusantem ad minima se submittere, ut sibi potius duxerit jumento vehi omnium vilissimo; Sionis contra vecordiam condemnato, quæ Regis sui voluntariam demissionem derisit, eundemque venientem exclusit: jam & illam vicissim condemnat supremus Cælitum ordo; fatetur enim se hujus Regis lucem sustinere non posse, nec sibi licuisse oculos aliquando in ejus vultum intendere; etsi nunc pueris, & Discipulis daretur eidem Hosanna solenne modulari carmen. Cherubim agmina numen ejus contremiscunt, jungique ad ejus currum in lucro deputant. Quid igitur isthuc est, quod pullum asinæ Discipuli magistro præparant, & ille sibi decorum putat vecturâ uti adeo vili? Omnem profectò vincit admirationem voluntaria submissio Regis nostri nobiscum conversantis. Quid enim hoc facto magis obstupescendum, quod igneos ille fugiens jugales,

A B C D E F [illegible]

jugales, oblatum asinæ pullum admiserit, eoque vehi statuerit circum per loca urbis frequentissima; vel quod ille, quem tremunt in supremi Patris regia morantem Angeli, quos ignem urentem Conditor fecit, aures præbuerit infantibus piè canentibus Hosanna Filio David.

Israelitides feminæ Davidi futuro Regi tympanorum cantu applauserunt, quidni ergo Filio David pueri gratularentur, festivum geminantes Hosanna, atque præsens turba vestes Regis Regum jumento substerneret? Equos ille recusavit & currus, ac vile jumentum delegit: tanti videlicet intererat, Zachariæ prædictionem impleri, a quo filia Sion ante audierat: *Ecce Rex tuus veniet sedens super pullum Filium subjugalis*. Lusit ante Dei Arcam Rex David, figura fuit: rem ipsam præstitere pueri, quando Davidis Filio honoris causâ præeuntes cum vernantibus olivarum ramis solenne refudêre melos. Irrisit Michol Davidem ludentem, cantantes pueros increpuere sine corde senes; turbæ plaudenti suos invidi opposuere clamores, turbare volebant pium populi, ac Discipulorum concentum, atque præconia supprimere publicantium Regis Regum adventum in speciem despectum, atque ob vilis jumenti vecturam etiam despicatiorem.

Interea verò, dum Rex suam ingreditur civitatem, ea cum pompa, quæ ipsum decebat, Synagoga sciscitabatur, *quis hic, vel cujas*? confertamque videns vulgi multitudinem cum vernantibus palmarum ramis ei occurrere, & plaudere, eâ specie & splendore offensa, pueros ad silentium redigere tentabat. Mirum sanè, accedente rerum Domino, eamque præferente mansuetudinem, animique submissionem, Sionem aspidem illam mœchorum amicam veternum, quo premebatur, haudquaquam discussisse: magna proinde debetur laus illi, qui gentem superbam reliquit, populis proculcandam subjecit: quidni ergo a Judæis repulsus populo impuro sanctam Ecclesiam subrogaret? id certè jure factum declarant præconia, quibuscum hodierno die ab eadem excipitur.

Huc adeste, precor, Prophetæ, quicumque referta habentes pectora, æterno sensu & mente isthæc facta prospexistis futura; videtis certe Regem, ab eâ, quam ei instruxistis viâ minime deflexisse: frontem attolle tu primus David, Nepotem agnoscis præsentem, qualem prænunciasti futurum? En pueri & lactentes festivis acclamationibus ei plaudunt; audis laudem illam,

I. Reg. 18. 6. 7.

Zach. 9. 9.

II. Reg. 6. 14.

Ibid. v. 16. 20.

illam, quam a Senioribus populi, ac Pharisæis corruptam, parvuli integram a veræ disciplinæ præceptoribus simpliciter hauserunt ? Pueros intuere tuæ sapientiæ alumnos ingenuè clamantes, Hosanna Filio David . Scilicet postquam Judæorum senatus Regi suo meritum triumphum negavit, senum errorem correxere innocentes & simplices parvuli, illumque solenni cum pompa Hosanna clamantes, deduxerunt. Somno satis usque datum, o fili Jesse, nostra jam conjungamus tripudia, tuque, si placet, tuam instrue citharam ad cantum , atque illum sanctæ Ecclesiæ gratissimum modulare carmen: *Obliviscere populum tuum , & domum patris tui, ut concupiscat Rex decorem tuum.* (Quia videlicet a filia Hebræorum rejectus fuerat, a filia Gentium excipiendus fuit.) Quàm dulce melos tua mihi fundit lyra! opidò quàm jucundè sonant voces citharæ tuæ , quæ simplices etiam pueros docuit , vocem ad hosce modos numerosque moderari ! Sionem ingressus David pulsabat citharam, puerisque prosequentibus præcentor factus, sacra præibat carmina; *Benedictus , qui venit in nomine Domini*, præcinebat David, succinebant pueri simplices, *Benedictus, qui venit, & qui venturus est*. Nec te, Zacharia Propheta, pigeat cum istis symphoniam componere, quandoquidem dies præsens præterita tua vaticinia vana non fuisse testatur, quod enim prædixeras jam impletum cernimus, Regis nempe Filium vectum Filio subjugalis. Sique tibi libet, prodire jube obviam sponso Synagogam suis infamem stupris, sique illa recuset, hortare, ut pueros mittat, qui venienti occurrant, solenne Hosanna cantantes.

Ps. 44. 11. 12.

Tu filia Jerusalem sancta , non ita , quin exulta & lætare, quoniam ecce Rex tuus venit; jubila, filia Sion hunc hodie receptura Filio subjugalis invectum: hic ipse certè est, qui equum ex Ephraim perdidit, & currum ex Israel , gentibus autem in eum credentibus, affert salutem & pacem. Tuque Jacob optime senex , tuum simul junge cantum laudaturus illum , qui tuarum benedictionum arcana effecta dedit, *ligans ad vitem asellum suum , & ad palmitem filium asinæ suæ*. Sed neque tibi, sancta Christi Ecclesia, hodie cessare licet, quin ergo trepida accurris sponsum exceptura venientem ? quinve pueris ejus laudes cantantibus te adjungis, & omnes gentes ad illum laudandum invitas ? Id enimverò tui officii est præstare in ea solennitate , in qua recolis pio adventu Salvatoris nostri, a prisca Gentium superstitione te fuisse liberatam .

Zach. 9. 9. 10.

Gen. 49. 11.

S. P. N.

[illegible]

SANCTI PATRIS NOSTRI

EPHRAEM SYRI

NECROSIMA,

Seu Funebres Canones.

CANON I.

In Funere Episcoporum

Mors natam ex multiplici corporis ægritudine pugnam dirimit, Justisque restituit pacem, & victores athletas coronat. Virtutem namque studiosè colentibus ab infantia incumbit bellum, glifcitque magis in dies, & ad ultimum usque senium eos fatigat, nec alius militiæ finis, quam vitæ fuit; adveniente siquidem reddendæ mercedis horâ, mors operarios, velut sub occasum diei ad quietem reducit, tandiu duraturam, donec supremus vitæ mortisque Arbiter illos è tumulis, velut discusso sopore, excitet, & morti exemtos ad vitam traducat immortalem. Quamquam & Justi à nostra sequestrati consuetudine, ac nostris ab oculis conspectuque remoti, nobiscum agere non cessant, sed somno licet sopiti ferreo taceant, nos erudire pergunt; corpora namque ægritudo, quasi vestes detrivit, & absumsit, animas non item; illis extinctis, istæ permanent, suumque habitum conservant; nec prohibentur, quominus nobis præsentes fiant, & loquantur, ac suis præceptis & institutis nos ad pietatem informent. Animæ scilicet, permanente vitæ & rationis usurâ, voluptatis sedem obtinent, corpora condit humus, velut creditum sibi depositum aliquando tandem reditura. In nobis igitur hæret omnis dolor, qui Curatorem amisimus; nostrum tamen ille damnum suum deputat compendium, quandoquidem fœneratam pecuniam auctam in duplum recepit: idcirco minimè expavit, quod ei indicebatur iter.

Mors illum simili, quâ olim Mosen, ornavit coronâ, & ex alto in portum invexit, vitæ mortalis ærumnis ereptum, & molestâ cum ægro corpore luctâ defunctum. Vir mitissimus, & in hac parte Mosi comparandus, populum sibi commissum docuit & rexit: divinarum Scripturarum codicem ei pro columna ignis proposuit, & pro nube legem obtendit, quæ sacro rore simultates & odia extingueret. Sacratam Deo plebem ab inanium Deorum superstitione prius oppressam vindicavit, in hoc etiam Mosi comparabilis, qui populum suum fraudulenti Regis jugo subtraxit.

traxit. Hic nos solicitat gravis cura, ignaros, qualem posthac simus habituri Pastorem. Hæc enimvero nos cogitatio acerbissimè cruciat, non quod navigium ad portum, Pater, appuleris, & vitâ defunctus, adeptus fueris coronam. Quidni enim tui desiderio vehementer angatur Ecclesia, cui fame laboranti Eliam restituisti provisorem, depulsâque annonæ caritate, errores & profanos cultus etiam sustulisti? Nunquam profectò non dolebit amissum Artificem, qui inchoatum a Paulo ædificium terminavit, idemque perfectum consummatumque puro suarum institutionum auro illuminavit; lugebit utique semper siccatum sacræ doctrinæ fontem, quem sensit usque suis plantariis mirificè salutarem, cujusve fluentis irrigatus ager earum frugum copiam exuberavit, quas rerum divinarum scientia afferre solet.

Ita certè gravis mœstitia & acerbus luctus viduam derelictam subitò occupavit, quum cogitaret tuis posthac institutionibus sibi carendum, tuamque conticuisse vocem, peccantibus vitiorumque veterno oppressis datum divinitùs vecordiæ desidiæque remedium. Tuam posthac frustra opperitur videre dexteram suis obtensam filiis, eisque crucis signum imprimentem, unde omnis pendet nostræ salutis spes. Nil ergo mirum si templum ingredienti continuò suboriuntur lacrymæ, quod prohibetur te sedentem ad januam interioris adyti spectare, atque intueri vultum illum placidum & omni suavitate temperatum. Iterum ubi illuxit dies statis precibus vacatura, procurrit ad templum in spem reportandi tuarum benedictionum inde beneficium; sed postquam in conferta confluentis populi turba diù requisitum minimè reperit, tui jam certa obitus, dolore discruciatur, divellitur, opprimitur.

Enimvero quum omnes boni Pastoris partes erga gregem tuum impleveris, sibique tuis ille precibus salutem redditam fateatur, & mansuetissimum Mosen imitatus, Ecclesiam item moderato mitique regimine sine tumultu gubernaveris, illa utique non dubitat, quin pari, quo Moses, exitu tuis fueris defunctus laboribus; quare, ut dictum est, non tuâ angitur felicitate, sed quod tibi decedenti nemo hactenus suffectus est Apollo similis. Mors siquidem quum Mosen Israelitis abstulisset, eam jacturam suâ virtute compensavit successor Josue, & conceptum ex legislatoris obitu mœrorem omnino detersit; tum eò rem perduxit, ut nec salvatorem, nec du-

cem

A cem populus adhuc desideraret. Quum autem Ecclesia tua alterum tui similem hactenus nacta non fuerit, non sine causa luget, qualis vidua tori consorte subitò destituta, quæ quidem, antequam trunco recisum reddatur caput, victu utitur duro, & amaro luctu divellitur, donec altero potiatur conjuge, qui res domesticas studiosè curet, suâque sapientiâ ejus dolori modum statuat & finem.

B Interea quandiu hoc jactamur æstu, tuæ, precor, Pater, Ecclesiæ tuis succurre precibus, quas exauditum iri non dubito: nam & pro populo suo oravit Moses, ita & tu pro tuo grege precare, ut ei Josue similis rector obtingat; certè multo ante Ezechiæ tempora obierat David, ipsius nihilominus deprecatio periclitanti multo post Jerosolymæ subvênit, & Sennacheribi C armis oppugnatam defendit. Sacerdotem te experti sumus Aaroni similem, & Sacerdotum Principem, qualem prædicamus Mosen: Joseph item Patriarchæ pudicitiam, & Eliæ zelum in te suspeximus, tum Davidis sanctimoniam, & Abrahæ integritatem & innocentiam, ideo nec temerè credimus, singulari te prærogativâ, qualis Jeremiæ concessa fuit, ex utero matris propter decorem tuum a Domino fuisse electum: D illius certè Prophetæ vestigiis ingressus, ab adolescentia jugum Domini portasti, grave idem & leve, seu labores cogites, seu præmia. Illum interim supremum rectè factorum remuneratorem oramus, qui dum ageres nobiscum, egregiis factis rebusque præclarè gestis nomen tuum illustravit, ut in choro Justorum pro bene gesto pontificatu tibi coronam reddat.

E Cæterùm etsi sanctæ animæ tuæ aspectu prohibemur, tuo te in corpore intuemur, & quasi in pixide odorato unguento plenâ etiam olfactu percipimus. At tu tui non immemor gregis, tuis ei succurrito precibus, eique salutem & incolumitatem exora, & præsta, ut frequens populus, qui ad tuam renovandam memoriam convênit, tuis adjutus precibus, felicitatis tuæ consortium obtine- F at, tibique in illa Beatorum sede sociatus illum laudet, qui te in eorum ordinem cooptavit.

CANON II.

In Funere Episcoporum.

ERit ne aliquis, cui jucundum & gratum non sit, quòd Beatus iste pervenerit ad palmam? At neminem fore puto, qui non vehementer doleat nobis ereptum post victoriam ducem, quem mysticum animarum nostrarum habebamus salem. Sed quoniam definitum transmigrationis momentum perstat ratum & immobile, vestras, oro, cohibete lacrymas, potiùs contendite voces; amplum quippe laudationis argumentum ecce vobis exhibet pugil magnis certaminibus gloriosè defunctus: quapropter majoribus dignas subselliis sumite tibias, supremum vitæ mortisque Arbitrum laudaturi, qui eum sibi abstulit, nobisque ademtum in sinu suorum Justorum collocavit. Socius, ò Beate, fuisti Sanctorum, & hominibus absolutæ perfectæque virtutis par, antiquorum Heroum exemplum, & consummatæ sanctimoniæ ac integritatis imago, quidni igitur illis adjunctus Beatorum sedes obtineres? quidni tibi tuus Dominus sempiternum domicilium attribueret? quidni juberet ob spretam in ipso ætatis flore jugalis tori jucunditatem, in horto deliciarum illâ liquidâ & liberâ voluptate frui? Natalem ille tuum noverat unus, omnes sensere obitum, qui, secretis malis omnibus cumulatam bonorum complexionem tibi comparavit.

Jam nulla tibi ex corporis contagione molestia incumbit, jam obtines locum, ubi Beati sempiterno ævo fruuntur. Supremi Domini ista laus est, qui te hac felicitate beandum præstituit. Hæc enimvero tuis semper obversabatur oculis, ad hunc scopum studiosè dirigebas omnem vitæ cursum, qui verò portum monstravit, etiam tenere fecit. Talem verò exitum quis lugeat? imo quis non summopere gratum habeat, tibique tuam non gratuletur coronam, & summum rectè factorum Remuneratorem, qui te tali dignatus est honore, non laudet?

CANON III.

In Funere Episcoporum

QUI agitur nobis dies Justis solummodò jucundus accidit atque gratissimus, iis videlicet, qui immutabilem æternitatem cogitantes, commodum ad tam prolixum iter provident sibi commeatum, & vestes nuptiali convivio decentes præparant, eaque in promtu habere student. Quidni proinde, Pater, te Beatum dicamus,

[illegible]

[illegible]

A mus, cui pro exhaustis laboribus reposita conditur merces, tum reddenda, quum sempiternum ævum inieris, & in statum immortalium, inque Beatorum sedes fueris translatus; expertus siquidem vix tractabile pondus a mortali manu impositum, ad suave Domini tui jugum profugisti; promissâ, precor, hunc felicitate beari, Domine, jubeto, ut ipse piè tibi decretas vigilias constanter exegit, & sponte B susceptâ jejunia cum assiduo precandi labore sanctè conjunxit. Ita sanè locum huic in tuo accubito minimè negabis; nec enim adhuc lugere debet, qui dies noctesque lugendo transegit. Et quoniam ad Beatorum requiem se perventurum credidit, tu Domine quæso, prohibe malum, ne ab ea exclusus doleat, sua se spe fuisse deceptum. Et ipse quidem pulcherrimam ejus C felicitatis speciem quasi veritatis speculum oculis suis propositam semper habuit, obducto licet velo tectam, sed bene noverat, aliquando tandem sibi Angelorum cœtibus adscripto fore detegendam. Tuam ille justitiam, severam scelerum vindicem, velut actuum suorum testem perpetuò cogitabat, solitus idcirco suarum noxarum a se ipse pœnas exigere. Qui ergo tuum nunquam non extimuit judicium, hunc, precor, D tuo demum tribunali sistendum clementer absolve. Suetus per omne tempus suam in conspectu tuo effundere animam orando, perpetuo oculos addixerat fletui, & hæc quidem modò nobis ignota, lumine gloriæ tuæ in fine pandentur. Jejunium sibi indixerat duplex, sic, ut cibos ab ore, & a corde peccata removeret, ac temperantiam cum innocentia copularet: ne committas, oro, ut a convivii tui hilaritate E repellatur.

CANON IV.

In Funere Episcoporum

Mors nostras irrupit ædes, abscíditque corporis nostri membrum & abstulit. Dolori aliquis statuendus est modus, nullus lætitiæ de bono omnem excedente modum; tale nimirum credimus, ad quod F beatum hunc virum transtulit mors, exemtum enim vitæ fragilis ærumnis, voluptatis in æde locavit. Sacerdos fidelis caritate tuâ, quæ est plenitudo legis, floruit, & excelluit; tua, Domine precor, fidelis caritas clientis sui patrocinium suscipiat. Sed & quoniam longis jejuniis, & inopi victu effrænatam vim corporis debilitare studuit, precor, ei inviolabile robur infunde ad perpetuam lucem ituro. Conticuisse vides, o salutis Reparator nostræ, citha-

citharam, verba Spiritus sancti tuis ovibus A resonantem; hanc, oro, tuo in convivio intermissos jube continuare sonos: obmutuit vocalis lyra legis interpres tuæ, mors abstulit vocem; hanc tu nostris flexus precibus, in ea, quam inhabitas, æde eidem restitue.

Quem tanto dignatus es honore, ut in loco sancto sacerdotali fungeretur ministerio, tuumque tuis ovibus propinaret Sanguinem, hunc, precor, tua jube purâ & di- B vina jucunditate frui. Et quandoquidem ille languentem labantemque populum ad firmam in te fidem excitavit, & a falsis opinionibus deduxit, tua ipsum, quæso, fides defendat, tuaque veritas, instante tuæ manifestationis hora protegat. Obsecro Domine, os illud, quod Spiritus sancti hymnos cantare non destitit, piisque jejuniis & precationibus se incessanter exer- C cuit, tui Regni consortem efficias, Justorumque choro ad concinendas laudes tuas adjungas. Omnium ab ævo Justorum spe erectus, concessos vitæ annos transegit, relevandis miserorum calamitatibus semper intentus; hunc, oro, Deus, placidus aspicias, & ad paratum Justis portum jubeas appellere. Sic precor, nostris faveas votis, ut te, Domine, semper laudare justum est, tuumque honorare D Patrem, & sanctum adorare & exaltare Spiritum. Amen.

CANON V.

In Funere Episcoporum

Senem videtis rebus in vita gestis venerabilem, castum moribus, pudore integrum, qui nulla impeditus cupiditate ab officio recessit: nihil unquam in vita deliquit; quo nemo fuit magis severus, E mitior nemo, atque ab omni oris & oculorum contumacia remotior, quem nullus superbiæ æstus in susceptæ Ecclesiæ administratione rapuit in contrarium cursum. Ita sanè Mosi comparandum habetis virum, eâ ad propitiandum Deum gratiâ præditum, ut unus ipse ruinam reipublicæ impendentem suspendere, & avertere potuerit. Quid? quod & divinitus sibi fœ- F neratam lucem, nostris etiam regionibus communicavit; ejus quippe virtutum splendor nostras etiam collustravit terras, & illustria ejus acta vice Discipulorum sidera fuerunt nostris accensa regionibus. Adeste igitur animis, magna de magno Sene dicenda sunt; nec enim decet cum imis summa confundere, aut mediocribus maxima componere. Enimvero quemadmodum nos lutum in iis,

A iis, quæ ad lævam pertinere dicuntur, & vitia sunt, omnes absolvimus numeros; sic ille, quæ ad dexteram contra referuntur, & virtutes sunt, altissimum & supremum gradum obtinuit. Hìc porrò, precor, quæsoque Deus, ut nos iis, quos ad dexteram tuam adstare jussurus es, digneris adjungere.

Næ ille egregiè fallitur, qui hujus beati viri gesta dicendo se credit assecuturum, aut propositæ laudationi vires habere pares. Morte sopitus ecce silet, ejus tamen silentium omnem Oratorum facundiam superat, nec mirum, quum ipsos custodes fugiat thesaurorum ejus notitia, adeo nostri Patris opes nemo numerare potest. Unus rerum inspector Deus suscepta & confecta ab eo bella spectavit, alterum quidem manifestum, quo Mundum vicit; occultum alterum, quo ipse se fregit, animique pravos impetus repressit. Qui talem bellatori victoriam dedit, ipsum oro, mihi huic Victori coronam texere meditanti, orationem sufficiat parem. Sed enimvero nullum, ut arbitror, hìc petendum supplementum, ubi nullus quantumlibet disertus Orator victorem tot laudibus ornare potest, quot ipsum suamet coronat victoria, cujus magnitudinem sola triumphi gloria declarat. Dicta, vel dicenda factis raro sunt paria, nec historici commentationes rerum veritatem semper exæquant.

Beatus Senex in omnibus vitæ partibus similis sibi, rectum & confirmatum sensum nunquam deposuit: quod ab initio sibi propositum habuit, precandi studium, ab eo nunquam recessit, in eodem adeo infixus, ut nec mortis jam præsentis conspectus prohibere potuerit, quominus animam à corpore abeuntem sanctæ precationis hostia sequeretur. Vos autem, Carissimi, obsecro, ut pro me oretis; oratio namque multorum, si ex caritate fiat, admodùm efficax, & communes populi preces Dominum populi non mediocriter movent. At tu vicissim, Pater, id precor exorato mihi, ut gaudii consors effectus tui, ei, qui te, beneficâ suâ voluntate, ista sorte beandum præstituit, laudis & gloriæ hymnos decantem.

CANON VI.

In Funere Episcoporum

A

QUin te hodie, Pater, beatum dicam, qui Eliam eremi gloriam æmulatus, adolescentiam in solitudine transegisti? Rursus magni imitator Mosis senectam mansuetudine & lenitate decorasti, & integram conservasti penitùsque inviolatam. Utrinque Deo magna profectò habenda gratia est, & quòd adolescentiam tuam custodivit, & quòd canitiem gloriosè coronavit. Filii Dei Discipulorum nihil possidentium exemplo doctus, terrenorum bonorum pauperrimus esse præoptasti; qua in re tantam cum Christo gratiam inivisti, ut gloriæ suæ vicissim te consortem habere statuerit. Davidis item dilectionem erga Jonathanem intuens, omnes homines perfectâ & sincerâ caritate complecti didicisti, suetus absentibus juxta atque præsentibus omnia christianæ caritatis officia exhibere. Quodve similiter apud justum Job idoneum visum fuit, tibi summo studio exequendum statuisti: idcirco & egenis victum subministrare solebas, & erigere afflictos. Luxuria corpori tuo nunquam imperavit, aut aliquam allevit maculam, nec turpis voluptas animi tui constantissimam continentiam labefecit. Quapropter Spiritus Sanctus in mentem tuam se totus infudit, tuisque in membris habitavit, & Dominus, cui fideliter serviebas, tuo capiti coronam imposuit, adduxitque diem, qui te a labore ad requiem transtulit. Quidni ergo tuam, Pater, animam beatam prædicem omni in posterum metu vacaturam? qui enim infestus premebat hostis, fugit, fugæque dedecus ipse quidem tulit, victoriæ decus tibi congeminavit.

Atqui naturæ jura jubent, pios filios parentis funus solenni comploratione efferre; nam etsi gloriosus exitus illos lætificavit, haud leviter tamen afflixit, quòd ejus consuetudine sibi posthac carendum intelligunt. Humanus sermo, Pater, tuos persequi triumphos desperat; vicisti Diabolum, contrivisti laqueos ejus, nullæ in anteacta vita à pueritia ad extremam usque senectutem hæsere tibi ex corporis contagione labes, per omnem ætatem severus & continens omnes voluptatis illecebras superasti. Et juvenis quidem Patriarchæ Joseph in thalamo insigne factum æmulatus, ruentis luxuriæ & licentiæ vitæ incitamentis invictè restitisti ea virtute, quam tibi occultus in eo certamine adjutor

[illegible]

A adjutor suppeditabat. Laborum perinde patientissimus eandem benè vivendi rationem persecutus es, non vigiliæ, non longa jejunia, non assiduum precandi studium à proposito vitæ cursu te depulerunt. Eam morum integritatem servare studuisti, quæ omnibus Justis in primis placuit, & summam attulit gloriam. Spes, Caritas, & Fides, o beate, te usque ad tumulum individuæ comites secutæ sunt.

B Hodiernum ecce diem obitus tui reddidit Deus illustrem & gloriosum tuis de teterrimo hoste triumphis, ex hoc die tua per omnes annos recoletur memoria, honore pari, quali celebrantur illorum Justorum nomina, qui simili virtute claruerunt. Dominus, cui servisti, justus est, ingenuâ quippe naturæ suæ virtute talis est, nec tibi mercedem usquequaque integram negare potest, C qualem Operariis ad excolendam vineam conductis in Evangelio promisit. Stat ratum ac fixum ejusdem accubito esse potituros, qui Mundum & omnem ejus speciem despexerunt.

CANON VII.

In Funere Episcoporum

QUis dabit, carissimi, acerbissimo funeri næniam componere; & in tanto D luctu lamentabile meditari carmen? aut ferreum cuinam pectus erit, ut conceptam ex hujus sanctissimi viri obitu ægritudinem sustineat; aut quibus cum questubus ejus efferendum sit funus? quum doloris magnitudo stuporem induxerit, sustuleritque fandi facultatem. Sicubi contingat, regem in castris morbo decedere, vel alto confossum vulnere in acie cadere, continuò E dilabitur exercitus, & castra vacuata milite squalent, quid ergo hodierno die, suo extincto præsule, nostræ jam erit urbi statuendum? Ingens profectò iis, qui sapiunt, incubuit luctus, postquam talem mœnia nostra passa sunt labem, conciditque columna totius ædificii molem sustentans. Lampas ecce extincta est, quæ nobis ubique, & semper sua luce præibat viam; cecidit corona capitis nostri, quæ fratrum F decorabat coronam: animarum nostrarum medicum supremus sustulit dies, ejusque myrothecam subvertit.

David Rex divino afflatus spiritu, canebat. *Pretiosa est in conspectu Domini mors Sanctorum ejus*. (*Ps. 115. 5.*) Quod si Deus justorum mortem singulari dignam honore dixit, quis nostro de grege peccator, (tales porrò sumus omnes) lacrymarum suarum obsequium deneget morti, quæ e medio armenti sui deripuit Pastorem? Christe, no-

noſtras inſtaura ruinas, labefactatum hodie murum, quæſo, reficito, noſtra, precor, tuere caſtra, poſtquam noſtri ductor exercitûs in acie proſtratus occubuit; noſtrum mors immanis ad inſtar feræ gregem invaſit, oveſque præteriens, corripuit Paſtorem, & rapuit. Lugeant oves, Paſtores quoque magno animi dolore extinctam Paſtorum gloriam deplangant, & avulſum optimum a ſuo grege paſtorem. David Abnerem militum pro corporum ſalute dimicantium ducem, magno cum luctu funeravit, regemque plorantem ſecuti ejus familiares & ſervi, uberes profudêre lacrymas, quantò acerbiùs plorandum nobis & mœſta imo de pectore ducenda ſuſpiria, qui ſpirituum noſtrorum ductorem occubuiſſe cernimus?

II. Reg. 3. 32.

Notus ille Propheta ſui collegæ deceptor, ejuſdem letho ingemuit, violati licet præcepti pœnam hoc eſſe ſciret; cui ergo lugendus non ſit Sacerdotis interitus, quem munere ſuo ſanctiſſimè functum fuiſſe novit. Propheta ille ſuo ſodali & Collegæ ſuprema ſolvit, extinctum amarè deplorans ſepelivit, eundemque ſibi optavit patronum, quapropter etiam animadverſionem & ipſe reus evaſit; videat quiſque ſuæ quomodo ſaluti conſulat. Joſephi oſſa munimenta fuere caſtrorum, venerabilis poteſtas, qua functus es, Pater, terras noſtras, precor, quaſi firmiſſimus murus cingat & protegat; urbibus & oppidis ſecuritatem mœnia afferunt, Chriſti Eccleſiæ ſanctorum Sacerdotum præſidio muniuntur. Nunc vero, quum vox tua, Pater, in conventu noſtro audiri deſierit, tuæ, quæſo, benedictiones nobis fluant uberiores, & quandoquidem conſpectus tuus noſtris oculis ademtus eſt, clara tui memoria animis infixa noſtris nunquam obliteretur. Orphanos nos, Pater, reliquiſti, tuam, oro, precationem præſta nobis eſſe matrem, ſitque adoranda Trinitas noſtræ præſidium ſalutis.

III. Reg. 13. 26. 29.

Tibi interim, Pater, ex animo hanc gratulamur gloriam, teque felicem ac fortunatum nunquam non prædicabimus, quòd naufragiis infames ſcopulos enavigaveris, tutumque appuleris portum, unde trucem pelagi faciem ſecurus tui intueris; tuam ſiquidem animam quaſi margaritam Chriſti regis diademati inſerendam in illud Beatorum regnum receptam fuiſſe minimè dubitamus. Quod noſtri officii eſt, recipimus nunquam non recolendam fore tui memoriam ſuper ſancto altari, cui caſtè & pie miniſtraſti. Pater, Filius & Spiritus ſanctus, Deus quem ſanctè confeſſus

[illegible]

fessus es, tuo, Pater, spiritui quietam vitam, & ab omni cura vacuam, fructum, quem meruisti, retribuat.

[illegible]

CANON VIII.

In funere Episcoporum:

REM novam narro, Fratres, Ecclesia nostra ad felicem beati patris obitum vestem mutavit, atrata funus prosequitur. Quæ nobis infesta vis, inquit queribunda, sustulit afflictarum mentium consolatorem? aut quis violentus adversi flatûs turbo lampadem nostram impulit, & extinxit? talibus excitæ questubus Ecclesiæ convenere propinquæ, dictis amicis solaturæ lugentis dolorem. Non te, Soror, angat optimi parentis excessus, sua illum comitantur præsidia, quæ sunt precum vestrarum suffragia. Equidem confido, fore ut quemadmodum ille vigil & insomnis sua me administratione ornavit, (rector quippe fuit mitissimus & moderatus, meque sine fine dilexit,) sic suis me lætificaturus sit officiis. Sacra virgo es, perfecta tui præsulis imago, non est, cur ejus tumulum tuis urgeas lacrymis, & natos tuos conturbes, quin illum, qui ipsum elegit, laudare magis tibi consentaneum esse ducito. Notus ille plurimis fuit, ejusque integerrimæ vitæ cursus sub multorum oculis versatus est, omnium porrò sensus est, nunquam fortè similem præsulem tibi aliquando obventurum. Euge ergo, patronum habere cœpisti, cujus patrocinio munita incolumitatem, atque securitatem tibi promittas. Mosen meritò prædicamus heroum maximum, justitiâ & mansuetudine præsertim insignem; vitam tamen reliquit, mortemque gustavit & ipse: pœnæ communi tuum parentem haud fuisse exemtum, certè ægrè ferre non debes.

Affectus varii, & curæ tristes corripuere me statim, ut vidi coram positum cadaver filii & sponsi mei, & adeo graves, ut afflictam erigere nulla jam consolatio possit. Davidicos percurre Psalmos, incidet in limine apta dolori tuo medicina locus ille, *Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus*, quem quum legeris, lauda eum, qui suâ singulari providentiâ illos ad hanc sortem destinavit. Squalet ecce domus, Filios meos video intùs lacrymantes, & quis potis erit cohibere fletum: dulcis vita fugit, irrupit truculenta mors, meas desolavit ædes, meque viduam reliquit. Ad mortualem conjugis lectum accedam, permittite, antequam efferatur cadaver meisque subtrahatur oculis.

Ps. 115. 5.

lis. Minimè id abnuimus; at priùs veniat in mentem Moses, hujus exemplum te ad pristinam animi æquitatem referre debet: ille mortuo Aaroni fratri siccis oculis tumulum composuit, vide, ut rectè factum imiteris, & pro lacrymis psalmos Domino decantes. Mors id prohibet, quæ filiorum meorum gloriam abstulit, mihique coronam detraxit, hoc ictu labefacta atque convulsa cecidi, tu, Domine, dolorem relevato meum.

Jesus summi Patris Unigenitus rebus afflictis feret opem, confide, Sanctorum adstat chorus pro salute tua supplicantium, supplices exoratus audiet Deus. Omnis vicinia casum collacrymatur meum, nati mei orphani facti sunt, & ego vidua; tua, Domine, clementia causæ patrocinetur meæ. Ohe desolata conjux, tuus sic affatur sponsus, lethum noli flere meum: Etenim si te sine liberis reliquissem, jure meum fortè querereris decessum, sed quum domi habeas viros probitate & sapientia claros, consolatores jam desiderare non debes. Oro, Domine Deus meus, ne deseras me in viduitate mea, prohibe, quæso, malum, ne videlicet nati mei domesticis distracti seditionibus dissipentur. Sublati præsulis suppleto vicem, populum miseratus, qui a lacrymis sibi temperare nequit, dum clericos in Odæo congregatos cernit, recolitque ipsorum occubuisse caput. Veniet olim dies ille, quando Cælitum agmina, & Angelorum chori sua fundent tonitrua, tum verò tu, quæ nunc viduata luges, novo collustrata sole, festa inchoabis nullum habitura finem. Si sic res est, facessat mors, & in antrum relegata suum contremiscat; de ipsa nempe queror, quòd modò, subtracto statumine, mei labascunt pedes. Tu, Domine, confido, mihi pristinam animi æquitatem restitues.

A [illegible]

B [illegible]

C [illegible]

D [illegible]

E [illegible]

CANON IX.

In funere Presbyterorum.

Obtestor vos per Deum, sodales & Fratres, ut quum in sacro ministerio contigerit consistere psallentium choros, mei memineritis: vestra mihi oratio subveniat, oculisque meis aspersum tergat pulverem: tum iterum adsit e sepulcro resurgenti, verbaque suggerat, quibus mortuorum suscitatori vitam mihi redditam gratari sufficiam. Orietur, nullus dubito, Inferorum regionibus Sol Justitiæ, & offusam mortis interjectu noctem dispellet, meque excitabit è tumulo. Evigilabunt utique, quos mortis somnus

[illegible]

F [illegible]

A nus oppressit, & redivivi testabuntur acceptam à phosphoro gratiam, ut qui faustissima sua luce mœstos exhilaraverit. Proh quantum imminet ignavo servo malum! qui inerti otio utilem laborem posthabuerit, quod heu doleo à me commissum: quum venerit illa dies, in qua operarum conductor stipendia cuique juxta ejus opera rependet, justamque pro merito singulis mercedem solvet; mea, B quæso, Domine, suscipe vota placatus eâ clementiâ, qua preces Latronis in Cruce pendentis ratas effecisti.

Cunctis mortalibus tritam ecce viam ingredior iturus in regionem vivorum, in qua Justis præmia pro meritis redduntur, ubi te quoque, Pater, tuorum laborum mercedes manent; te, pie genitor, supplices oramus, ut nobis in eo termino C constitutis, ubi de salute dimicandum erit, tutum sub precum tuarum alas perfugium exhibeas. Ita, Pater, justis tui similibus definitum ac certum esse locum credimus, ubi perpetuis plenisque gaudiis beatam vitam ducunt nullo malorum interventu perturbatam, ubi metu solutus animus ab eventu non pendet, unde nullus reflantis fortunæ impetus, nullus deficientis naturæ labor, illum dispellere D possit, illic obsecro te, Fili regis, tuo me beari aspectu jubeto.

Miserum me, cui, quum bonorum operum vacua fluxerit ætas, nullæ hactenus comparatæ sunt alæ, & quæ me levent in aëra, pennæ præsto non sunt. Quid inter has angustias positus consilii capiam, incertus hæreo, quandoquidem tempus instat, quo mihi succensi ignis pelagus traji- E ciendum erit? Quî potis ero supervolare flammarum vortices, aut immensum tranare fretum? Piarum precum alæ aëre leviores, & Angelorum pennæ, quibuscum consuevisti, Pater, te ad summi cæli confinia comitabuntur, quò nec levis vapor cuncta licet infra torrentis ignis pertingere possit.

CANON X.

F

In funere Presbyterorum.

Vitæ ecce meæ supremus appetit dies, meaque defluxit ætas, jamque funeratores mei quasi strenui venatores approperato gradu appulêre. Certus itaque me hinc propediem abiturum, proindeque has, quas habeo sedes deserendas, & in loca mihi penitus ignota migrandum, mecum ipse statui doloris mei testamentum conscribere, calamoque & atramento, quæ mihi dicenda sunt, consignare.

Justum

Justum namque est, hæredes partem sibi ex hæreditate obvenientem cernere: bona itaque meo mihi labore quæsita, & fœneratas mihi pecunias hæredibus suo singulis jure decernam; vereor namque, ne fœnerator improvisus me opprimat, repetatque sævus exactor traditæ pecuniæ rationes. Video itaque mihi minime cessandum, sed naviter & strenuè commissæ negotiationi insistendum, & animarum salutem, (hoc enim negotium mihi commissum est) sine cessatione curandam.

Appetit messis tempus, arista sum, in aream subire necesse est, vindemiæ venere dies, quasi racemus vinitoris incuriâ fortè hucusque relictus, & ipse colligendus sum, amicos idcircò obsecro & notos, ut pro me orent, eo, si placet, affectu, quo ego ipsos votis omnibus supplico obtestorque: equidem vehementer timeo, ne fortè illic lolium deprehendar, qui hìc triticum dicor, neve arguar labruscæ racemus, qui cum electis uvis cælestem bibi rorem, ne illic perferenda mihi lampas extinguatur, oleumque in mea lucernula desiderem, neve sordido involutus palliolo sistar invitus cœtibus divina luce coruscantibus. Actutùm e casa mihi ad breve tempus concessâ eò migrabo, unde remeandi nulla relinquitur spes, sic mihi desperatus est reditus, nec vos, carissimi, iterum revisam, nec vestro conspectu alloquiove fruar: vera etenim locutus est justus Job, tum quando in sterquilinio doloris positus, ajebat: *Qui descenderit ad Inferos, non ascendet, nec revertetur ultra in domum suam, neque cognoscet eum amplius locus ejus, & donec atteratur Cælum & terra, non resurget.* Tum verò dormientes expergefacti deserent lectulos, in quibus eorum jacuere corpora in regione silentum. Negotiator patrium solum relinquens, celerem sperat reditum, agricola post sementem præstolatur messem: mihi autem, Fratres, certum est, animam meam haud quaquam suum repetituram corpus, aut suis decorandã membris ante supremum diem omnium mortuorum restitutioni præstitutum.

Job. 7. 9. 10.

Equidem obitum haud molestè fero, nec mortem obire piget, quæ me a meis vitiis absolvit; utilis siquidem est peccatori approperatum lethum; profectum namque suum negligenti concessa longiora vivendi spatia, tristiorem è vita exitum parant. O quales gemitus ciebit morienti imminens mors, quæ fratres a fratribus dividit, amicos a sodalibus separat, parentes à natis, ab ovibus pastores, & ab auditoribus magistros. Vos ego præceptores

A res & patres semper reveritus sum, & impense colui, & nunc supplico obtestorque, ut mei vos subeat memoria eo tempore, quo Sanctum dispensatur; nam etsi omnium mortalium deterrimus sim, Orthodoxam fidem, quam professus sum, inviolatam servavi. Lolium in agro ejus non seminavi, nec ullam Christi Regis nostri Evangelio aspersi maculam, neque aliquando de trino Numine dubitavi, aut

B impiam aliquam cogitationem suscepi adversus eum, qui me condidit & ornavit. Nunquam Patrem temerè pervestigavi, nec Filio unquam in corde meo detraxi, vel incidit mihi aliquando de Spiritu sancto ambigere: horum nempè trium nomina Patris scilicet, & Filii & Spiritus sancti in mente habui, cultuque pari complexus sum & adoravi. Quid enim?

C num cæcus, quo Solem vituperat, eo vilem reddit, aut deterit laudem excellentis atque præstantissimæ naturæ stultus tantæ majestatis scrutator? In sua cæcus orbitate se contineat, vitium oculorum esse intelligat suum monitorem, sua item protervo scrutatori confusio sufficiat, quòd Conditoris sui magnitudinem allatrasse dicatur.

Dixi. Post hæc vos, omnes adstantes,

D obsecro obtestorque, ut mihi a Deo veniam & pacem impetretis, eundemque mihi in imminente judicio propitium faciatis. Faveat, oro, ille votis meis, & eos, qui funus meum curaverint, seu mihi propter Sacerdotii prærogativam aliquem honorem operamve detulerint, ad sanctorum felicitatem pro sua bonitate mecum in fine perducat. Jamque iterùm

E oro vos, fratres, & amici, vosque omnes, qui Ecclesiam frequentatis, lacrymansque precor, perque Deum obtestor, qui me a vobis discedere jubet, ut, quum ad statas preces peragendas conveneritis, mei memoriam habeatis, Dominum obsecrantes, ut in die judicii misereatur mei, proque sua clementia mihi quæcumque coram eo admisi peccata, remittat.

Ecce autem Frater, quum tempus

F sit, tritam mortalium viam ingredere, neve porrò molestè feras, quòd te a nostro convictu separat mors, aliud ac longè præstantius domicilium tuus, qui te a nostro conspectu removet, Dominus parat in luce & in regione Justorum. Fratres & parentes tui vitâ pridem defuncti, te suo mox accensendum coetui opperiuntur, respectantque suis locandum sedibus. Cæterum etsi apud nos in

sacro

A ſacro miniſterio os tuum nunc ſileat, in choris beatorum Spirituum certè non ſilet ; & licet quod fundere ſolebat ſuave melos , noſtris ſubtractum ſit conventibus, Superûm tamen adjunctum cœtibus ſymphoniam profectò canit longè jucundiorem . Et quamvis poſtquam a noſtro te abſtraxerit Dominus contubernio , tui quidem pedes ejus limina terere jam nequeunt , B obtines tamen ſupernam illam ædem omnium bonorum complexione beatam . Quapropter vere dicimus , diem obitus tui mœrore ſimul & gaudio nos affeciſſe ; mœrore quidem , quo te a nobis ille ſeparaverit ; gaudio autem , quo ad lucidas Sanctorum ſedes tranſtulerit . Nec ſanè ſecus fieri poteſt , ut tui nos non angamur deſiderio , & doleamus C abſentem , ac ſimul etiam gaudeamus , dum te Cælitum numero adſcriptum cogitamus . Rerum omnium Dominum interim oramus , ut te quidem cumulatâ bonorum omnium complexione Beatum efficiat , nos autem ſuo præſidio nunquam deſtituat , teque in ſupernam domum introducat , nos verò in ſancta Eccleſia ſtabiles conſervet Deus , D cui debetur honor & gloria a vivis & mortuis . Etiam , Domine , juſtum eſt , ut omnes de te loquantur mentes , nullæque ætates de tuis laudibus conticeſcant .

CANON XI.

In funere Presbyterorum & Monachorum.

E PORtus eſt mors Juſtis ſuo perfunctis labore ſtatioque tranquilla , unde pericula amittendi quæſitas opes ſecuri proſpectant : quumque piè viventibus perpetuum ſit cum Diabolo bellum , mortem deputant laborum & militiæ finem . Enimvero, quorum anteactam vitam commendant pia divinarum Scripturarum lectio , vigiliæ , jejunia , & aſſiduum orandi ſtudium, iis profectò jucundiſſima accidit mors, F ſomnuſque videtur ſuaviſſimus ; quapropter imperatam e corpore migrationem minimè perhorreſcunt ; quippe qui promiſſam poſt obitum operum mercedem præſtolantur . *Mors* tua, Pater , *pretioſa in conſpectu Domini* , tuus e corpore exceſſus gratiſſimus Superis eſt, cunctiſque Beatorum ſpirituum ordinibus admodum jucundus conſpectus convictuſque tuus . Mortem mortali naturæ tuæ cymbam eſſe puta, pontem, trajectum viamque minime ſale-

[illegible]

salebrosam nullis tentationibus, morbisve infestam: eadem tamen quò te a nostro conventu separavit, magnum luctum nobis attulit & dolorem acerbissimum, absentes juxta atque præsentes perculit, torsitque vehementer amicos & familiares; quippe qui tuo se orbatos consortio cernunt, & longum tibi indictum esse silentium. Heu quònam illa sacri thesauri vena defluxit? quòve receptus ille suavis sapientiæ fons se condidit? quis illud os aureum obstruxit talium aquarum scatebram? dulce melos citharæ tuæ conticuit, cantum dura mors abstulit, & cantorem in regionem silentûm deportavit, sublatoque fidicine, fides araneis vestiendas reliquit. Lethifer æstus hanc profluentem siccavit, lampadis hujus lumen extinxit inexorabilis mors, quæ furtim irrepsit, & oleum subtraxit.

Venatores tui, Pater, acceleravere gradum, migrationisque simul tibi approperavere diem, eripuere vitam, teque in ordinem mortuorum redegerunt. Ehu castrum eras magnarum dives opum, magnificum divinæ bonitatis opificium, quis muros tuos diruit? quis firmissimas portas perfregit, agrum felicissimum & amoenissimum hortum quis ad hanc vastitatem & squalorem adduxit, suppositoque igne, ejus septa cremavit? quis navim freta tranantem, ac ingentes gratiæ & sapientiæ vehementem thesauros diripuit, ejusque pulcherrimum instrumentum arenis allisit? Portum ecce tutissimum fidamque stationem laborantibus nautis apertam decumani, morte ciente, fluctus subverterunt. Sertum multa arte contextum, & multiplici florum varietate illuminatum validam mortis impressionem non tulit, discussum disjectumque est, extabuit, & omnis species ejus evanuit.

Eheu quid accidit nobis miseris! vitale flumen, quis tuum siccavit alveum? Talentum tanto cum fœnore receptum, quis nobis tuas deripuit opes? arbor pulcherrima, quis tua decussit poma nobisque abstulit? magnus sapientiæ thesaurus, & sacrarum institutionum bibliotheca, quis eruditionis tuæ fluenta oculis subduxit nostris? columen fuisti & decus Ecclesiæ nostræ, Prophetarum tuba, præco Apostolorum, utriusque testamenti oraculum, doctrinæ divinitus inspiratæ interpres, naturæ in novam vitam redituræ nobis allegatus nuncius, felix agri nostri cultor, diligens vineæ custos, & nostrorum proventuum amplificator, en quæ colebas arva, tuum queruntur interitum, & absentiam

tiam amarè flent. Vir bonus segregatus in Evangelium, qui nostrum habitantibus orbem, quasi novus lucifer exortus fueras, quis tuum extinxit lumen, tuorumque certaminum conatus elisit? Euge nunc optime & docte nauclere, qui hæreditarias opes & luculentum patrimonium conservasti constans & immotus adversus tumentes idolomaniæ fluctus. Jam Superi Inferique inter se certant, & accenso ex æmulatione studio contendunt, quo qui te ampliori honore afficiant, & utrique suo quique in ordine per triumphum te ducunt.

[illegible]

CANON XII.

In funere Presbyterorum & Diaconorum.

Audivi mortuos quandoque redituros ad vitam, indeque perspexi suis eos in tumulis, nec semper, nec diu moraturos. Audivi rursum, fratres, animarum in propria corpora reversionem secuturum judicium. Talia prospiciens, alta enimverò duxi suspiria, & criminum scelerumque meorum conscius expavi, quoniam si in vitæ exitu condemnandus eram, mihi potius erat nunquam aspexisse lucem: sed etsi revocatus a corpore, tum igne probandus sum, quæ mihi salutis spes esse potest, qui fœnum me esse novi? Et si vitam hìc vivo miserrimam, & illic me manet formidabile judicium, quo meo bono in lucem eductus sum, aut quid mihi profuturus est ad illam reditus? Quid enim? si severus est Judex, num parcat nocenti? ac si ejus tortores robustissimi sunt, levia ne tormenta erunt? si gladios stringunt igneos, corpus utique &, animam occident. Si abdita atque retrusa manifestanda erunt, quis me proteget locus? si intimas cordis cogitationes discutit Judex, quis ejus conspectum feret? si oculorum idem examinat nutus, quis inter natos homines non erit nocens? & si hìc nemo integer, quis illic purus erit? & si inquirit in verba, quis non offendit in verbo?

Atqui si nihil illic clementiæ loci est, utinam e sinu matris nunquam prodiissem. Profectò si adolescentiæ meæ peccata vindicanda sunt, senectutis meæ pœnitentia nulla est. Si in tenebras abjiciar, quid tum me meæ juvabunt preces? Jam si mihi contingat, è sepulcro ad pœnam vocari, indeque apud inferos derelinqui, doctus parabolâ divitis & pauperis satis intelligo, eum in carcerem detrusis nec quantulamcumque humoris guttulam concedendam, quantam videlicet extrema minimi digiti pars capit, nec ad brevissimum oculo-

[illegible]

[illegible]

A oculorum nictum, aut concessum avi ad explicandas alas momentum, laxandas fore damnatorum poenas, nec ulli parcendum reo, quominus meritas dependat poenas. Tartarum quis oculis subjiciat meis? si ejus tormenta absens non timeo, fortasse discam timere præsens? Aut quis mihi dabit cernere a longè iniquorum carcerem, ut tristi commotus aspectu, Jeremiæ planctum concipiam, scelerum memor B meorum? Aut quis beatas Piorum sedes mihi describet, ut in ea cogitatione defixus, damna fleam mea, mecum revolvens, a quali quantoque bono me mea voluntas prohibuerit? Non inutiles, nec vanæ fortasse fluent hìc lacrymæ, illic namque nec preces, nec vota curabit Judex, nec gemitibus commotus remollescet, & remittet iram.

C Cęterùm non unum est Gehennę poenarum genus. Circumstant reos undique tortores, & alium quidem in lacum demittunt, aliū triclinio exclusum in tenebricosum carcerem detrudunt: hunc scelerum conscientia exagitat, & illum vincula coërcent, alter torretur flammis, & alter ferreis manicis, & duro compede constringitur, alius immortali vermi arrodendus traditur, & alius in immensæ profunditatis baratrum D præcipitatur: alium non suscipit Pater, & alium non confitetur Filius. Talibus ego si adjungendus sim, malè dispereant voluptates & opes, dignitates & honores, mihi tanti causa futura mali. Equidem si mihi compagibus corporis incluso vita ducenda est plena lacrymarum atque moeroris, inops, despecta, humilis; & hinc eductum excipiet terribile judicium, vermis, E ignis, nox; sepulcri tenebras evasisse gratia non fuit, nec mortem cum vita commutare beneficium erit; supremus namque dies decretoriam feret sententiam; quidquid in eo judicio statutum fuerit, id ratum & immutabile constabit, nulla vi, nullâ regiâ etiam potestate infringendum: qui piis semel fulsit dies, nunquam contenebrabit, nec impiis semel offusa nox aliquando dissipabitur, nec illorum beatitu- F do minuetur, nec illorum mitigabitur luctus, nec illa felicitas deficiet, nec ista poena finem habebit: lux justos excipiet, flamma nocentes: luxuriosos sitis, esuries, hisque mala graviora manent, piis Christi gratiâ esurientibus & sitientibus omnium bonorum copia & saturitas præparatur: in impios igneus acuitur gladius, piis corona lucis procuditur.

O qualem triumphi materiem supremus mundi dies a corporum restitutione

A Piis dabit! quàm amplum ovandi gaudendique argumentum subministrabit tempus, quo regalia dignitatis suæ insignia assument, in quales erumpent voces, auditâ Judicis sententiâ! quàm rapido ferentur volatu ad provisa sibique patentia amœnissimi illius horti limina! quali rursùs exultabunt lætitiâ corpora resumentes suis educta tumulis, Christi in primis Martyres, quantove dices eos gaudio triumphaturos, quando res ipsa loquetur, corporum B tormenta in argumenta gloriæ cessisse. At contra quàm acerba reis ad lævam in judicio locandis accidet decretoria illa sententia: *Discedite a me maledicti in ignem*, in gehennam, in tormentum! Ego verò, fratres, quid faciam, præsente illâ, quam semper extimui, horâ? In tartarum utique videor mihi protrudendus; nec enim circumstantes lictores mihi permittent ad C sanctorum chorum profugere, nec istos inexorabilis Judex in mea causa deprecatores admittet. Quorsum evadam? num in propinquum Justorum agmen clanculum irrepam? facerem nisi adstantes Angeli id prohiberent; quid igitur? num ad januam supplex consistam? sed sat scio, eò appropiantem me inde protinus abigendum.

Matth. 25. 41.

D Atenimverò dum hæc mecum ipse revolvo, miserum me exclamo, cui sua omnia tunc maleficia objectabuntur; Angelis namque & hominibus occulta quæque & secreta tunc pandentur. Reus itaque convictus carceri perpetuo addicar pœnâ exercendus nullum habiturâ finem. Quoniam è corpore excedentem animam nullæ sequentur opes; mors quippe rerum humanarum ultima linea est, idcirco E quum ad sepulcri limen ventum fuerit, omnia quantolibet labore parta dilabuntur. Viribus pollentes & divitiis cernis utique bene multos, neminem tamen ultra sepulcrum: hucusque facinorosi excurrunt sueti vivere rapto, nec hanc transcendere metam licebit indoctis doctisve, præceptoribus, aut auditoribus, quin statim eos excipiat statera justitiæ singulorum exploratura rationes, atque tribunal nesciens F graduum ac dignitatum discrimina: sua proinde reges diademata ante fores deponent, suaque exuent magistratus insignia; qui ante sederunt judices, tunc stabunt, actore & Judice præsentibus, causam dicturi, quique nocentium immeriti tulere probrum, rescisso priore judicio gloriam rectè factorum fructum referent: quibus ante familiaris res copiosissima fuit, potus aquæ frigidæ negabitur; mendicis contra bono-

A bonorum omnium copia suppeditabitur. Valentes opibus & imperio claros ignis involvet & atra nox; lucis contra Paradisus excipiet humiles ascetas; nituit ille quondam bysso & purpurâ, nunc mutatâ sorte torretur flammis; hic sacco olim sordebat, nunc regiis fulget insignibus.

Divisis hunc in modum sortibus, detrusi in Tartarum impii Pios conspi-**B**cati præstitutum sibi regnum & Paradisi gloriam adeptos, mœstis ipsos vocibus fatigare non desinent, suis ingemiscentes malis, & horum quantulumcumque levamentum flagitantes: quemadmodum igitur dives ille Abrahamum sublato ab Inferis clamore rogasse fertur; orabunt indidem iniqui justos: nostram, dicent, miseremini vicem, nobisque **C** quantulumcumque levamen impetrate, saltem ut ad momentum nostra mitigetur pœna. O voces saluti suæ desperantium, nullam afflictis allaturas consolationem! O preces intenso licet cum clamore, & profundo cum gemitu effusas, nullam tamen impetraturas opem! sunt namque discreta quibusque pro actuum suorum ratione supplicia vel præmia; nec enim justum est immeritos **D** plectere, & criminosos impunitos dimittere, nec decet eâdem sententiâ innocentem involvere cum improbo, qui hunc fictis causis oppressit.

Atqui si sic res est, dicite, Fratres, quis me hinc excedentem excipiet locus? quosve tum socios & contubernales sum habiturus? nam si me manent, quæ sceleratis & perfidis statuta sunt supplicia, & flagrans ignis, ina-**E**nes ergo & inutiles fuere meæ mihi hostiæ & preces, nihilque meis profeci concionibus, nec me soluta statarum horarum pensa juvabunt. Ne me, quæso, Domine, cum impiis constituas, sed contra qui te piè confessus sum, tu me vicissim confitere; neque me ad lævam tuam abigas, qui Diabolum fugi. Æquus es, ne, precor, **F** meam in flammis doleam vicem lamentis, gemitu, mœstoque ululatu, qui tibi nunc pia verba & gratum fundo melos, neque suis in tenebris vociferantem audiat me Tartarus, qui statâ horâ nocturnos tibi decanto Psalmos: Justus es, ne me, obsecro, confundas cum rectæ fidei hostibus, quem ex severa Ascetarum disciplina rerum divinarum studio vacare non piguit. Neque me tuæ mortis auctoribus accenseas, qui Cru-

Crucem dixi præsidium & perfugium meum. Peccatorem me esse fateor, quia tu solus sine peccato es: quisquis corporis expers non est, nec item culpâ vacat, alioquin nec tu Corpus induisses. Parce corpori, parce animæ quoque, quandoquidem corpus tuum corpori nostro immiscuisti, & spiritum tuum spiritui nostro infudisti. Baptisma tuum nostra retinent membra, Corpus tuum vitæ origo nostræ in nobis manet; in nobis, Domine, pars magna tui est, ne nos partem sui habeat ignis, precor; gratiâ tuâ miserente, quidquid reos nos facit, umbra fit.

Tuum est sine provocatione judicium, supremum est tribunal tuum, nec licet tuâ damnatum sententiâ alium appellare judicem. Si quis ficto crimine se oppressum queritur, rescindi judicatum a Principe postulat, sique salutarem ab eo referat sententiam, evasit & causam obtinuit: quem Deus absolvit, huic humanum judicium nil officit. Ultimum porrò judicium erit simile primo, illi, inquam, in quo dimittitur protoplastus reus, scelerisque pœnam terra maledicta luit, illi ignoscitur, plectitur ista. Non hoc novum, quòd Diabolus ejusque satellites damnantur ad ignem, & homines gratiâ & misericordiâ digni deputantur. Diabolo ille rogus præstructus est ab initio, ex quo tempore manare cœpit homini peccanti misericordia, atque ad supremum usque diem fluet. Mitis es, Domine, & valde misericors, ne, quæso, desinas esse talis, qualem te tuus prædicavit Filius, quando tibi proprium & verum discrevit nomen, teque solum *Bonum* nuncupandum edixit: ratam, precor, habeto Filii tui sententiam, neve committas, ut tuum istuc cognomentum occultum passim ignoretur. Tuum est, Domine, egentium miserari conditionem, & peccantibus ignoscere: quin ergo supprimis criminum nostrorum notam, & scelerum nostrorum memoriam obliteras? Num confundes manum, quæ sanctum Corpus tuum participavit cum manu militis, qui impertitâ sibi a te dexterâ, tibi alapam inflixit? Num os, quod te manducavit, illius ori conjungas, a quo derisus & consputus fuisti, & ambo pari affecti supplicio frement?

Cæterùm si statutum est, nos semel è nihilo eductos, in nihilum nunquam reverti, persuasum tamen nobis est, nos huc nunquam redituros; noster

A nofter enim ex hac luce abitus futuri reditus fpem omnem, & in omne tempus abfcidit. Reftat igitur, ut nifi noftra hîc mora ufque ad abfolutam perfectamque pœnitentiam protrahatur, tu, Domine, quod debemus tibi de tuo ipfe dependas. Ne, quæfo, tuos cultores cum inanium Deorum adoratoribus confundas, fed è tumulo prodeuntes tua nos excipiat clementia. B Talia me diu noctuque meditantem rerum meliorum expectatione fuftenta, Deus meus, refugium meum; neve committas, o magnus judicum Judex, ut a judicio tuo triftis demiffâ fronte recedam. Ne me, precor, illudat Gehenna, nec mea involet in membra. Converte me, ut convertar ad te, & cognofcam te, ad te confugiam, atque indulgentiam obtineam, C tuâque miferante clementiâ Inferni pœnas evadam.

CANON XIII.

In funere Diaconorum

EN videtis abfciffum è corpore noftro membrum, atque a turbido ac turbulento domicilio ad tranquillam lucis æternæ ftationem translatum: noftrum eft, qui rectè fapimus, orare Deum, D ut cui deceffum imperavit, mitem eidem & mifericordem fe præbeat. Vir modeftus ac temperans mores ad virtutis normam exegit, animo utens optimo: placidus & mifericors nullâ in fratres malevolentiâ fuffundi vifus eft; hunc, oro Domine, jube in triclinio tuo beatè agere. Cujus oculi ad tua excubantes limina, noctes traduxere infomnes, & ubeE res orando profudère lacrymas, præteritæ vitæ noxas fibi dimitti rogantes, hos, precor, à tuo confpectu nunquam prohibeas; fed quem juffifti in Sanctuario tuo facris fungi minifteriis, tuumque Corpus, tuumque Sanguinem gregi tuo porrigere, ipfum ad communem cum tuis agnis paftum vocari, quæfo, jubeto.

Qui fe planè benignum, facilem, & blandum fratribus præbuit, & eximiâ F in peregrinos & advenas caritate excelluit, hunc ne tua caritas à carorum tuorum confortio excludet? Quem fapientiæ tuæ præcepta legere magnoperè delectavit, & pios de te fermones audire fumma voluptas fuit, huic ne beatæ refurrectionis tubam audire negabis? Siccine Sapientiæ tuæ divitiarum perpetuum admiratorem, qui à fancti Spiritus tui præceptionibus didicit, animi corporifque puritatem tueri, à Sanctorum tuorum

rum choro repelles ? vel plane potius deliciarum contemtorem, & inertis otii osorem tuo exceptum triclinio, tuâ item luce frui cum Justis tui amantibus decernes.

CANON XIV.

In Funere Monachorum.

SIT Deo gratia, qui ob suam in dilectos suos caritatem ad immortalis vitæ convivium eosdem invitavit; quorum proinde post vestigia quum aliquando cogitationes curæque meæ per semitas mortis provectæ fuissent, rem visu mirabilem vidi, impressum singulis immortalis vitæ præsagium. Nostræ siquidem Reparator salutis sibi obtemperantibus fidem reddendæ immortalitatis dedit, datamque fidem secuta, descendit illius gratia, & in ipsis conquievit. Fidem, inquam, dedit, & ex parte præstitit, priusquam omne, quod pollicebatur, exhiberet; promisso vim quandam conjunxit, quæ illicò eos in sacros transformavit fontes, unde cunctis mortalibus in posterum vita manaret; postquam enim gratiæ suæ donis illos ad societatem Sanctorum transtulit, hausitque Orbis terrarum profluentem ex ipsorum gestis suavem liquorem, continuò rerum Dominus cælestis Regni inter mortales constituit politiam, & in hominibus imaginem quandam Angelorum adumbravit. Angelorum enimverò regimen sancti Dei homines induxerunt in Ecclesiam, & ad terrigenas Cælitum mores traduxerunt, correxere pravas, quæ ex proprii Corporis contagio oriebantur affectiones, & laborum patientiâ domuerunt, suaque membra in vasa sanctitatis conversa, sui Conditoris consecravere voluntati. Interiores verò animi facultates in contemplationem curamque rerum divinarum conjecerunt, studueruntque animum a quovis alio negotio feriatum, rerum omnium Moderatori talem præparare, ut ipsum delectaret inibi velut in sua sede morari.

Quidnam hìc magis mirabitur, qui mentis & rationis compos admiranda mirari potest, vel quis hominem dabit eâ dicendi facultate pollentem, ut quod jure miratur, pro dignitate eloquatur ? Et sanè quidnam majorem nobis admirationem creare debet ? an singularis in servos suos Dei bonitas, an invictum animi robur eorum, qui limo concreta corpora in vasa sancta mutare potuerunt ?

A runt ? quam tamen jure ſibi primam vindicat divina in ſuos caritas laudem & gloriam ipſi tribuamus , ut omnes in omnibus ejus teſtemur majeſtatem .

Ad ſanctorum contubernium , hominum causâ, ejus gratia deſcendit , quò collata ſuis ſervis beneficia , faceret communia univerſis . Quamobrem ſancti Dei homines divinorum conſiliorum conſcii , B ejuſdem caritatem per vitæ præſtantioris calles deducentem ſecuti , ad promiſſa bona per objectas ex corporis contagione difficultates ſibi enitendum ſtatuerunt , quod ut ad effectum perducerent , illud etiam fixum animo habuere , juſtitiam colere , ſervare ordinem , & quæ ſui officii eſſent, explere ; ſic demùm veræ pietatis ope in portum invecti , mutatâ ibi- C dem conditione , vitam oppidò quàm tranquillam adepti ſunt .

Iſtorum ego progreſſus ſedulo mecum animo revolvens , intellexi tandem , quampridem occidiſſe mortem , rediitque in mentem illud in eandem jactatum cavillum : *O Mors , ubi eſt morſus tuus ,* tu , quæ corpora quæque rapere & vorare ſolebas : ecce autem nomen tuum ipſis etiam mortalibus memoriâ excidit . D Quale porrò dices ab ea reſponſum te laturum fuiſſe , qui hoc illam ſcommate perſtringeres . Valete mortales , eam dicturam fuiſſe imaginor , concidit regni mei ſtatus , cuncta periere mihi : Adæ peccatum ſibi poſteriſque me peperit malum , regnavi uſque dum mortalium natura noxâ liberaretur , & reſtitueretur in priſtinum , quo peracto , mors ſui & E eſſe jam deſii . Hæc , & hujuſmodi a morte fuiſſe reponenda mecum cogito , tacente tamen ; nec enim ſeu ſermonis , ſeu ſilentii compotem eſſe dico . Mors audiri cœpit , poſtquam capitalis ſententia in naturam lapſam lata fuit , illa reſciſſa eſt , poſtquam iſta reſtituta fuit, gradu repoſita priſtino . Quo autem Dominus rerum mortem mortalibus intimavit & intulit , generi videlicet noſtro cau- F tum voluit , ne quis in poſterum auderet legem infringere .

Vitam per hunc modum æviternæ ſimilem nactus homo , incredibili ejus amore exarſit, ſuſcepitque contra mortem irreconciliabile odium , ejuſmodi porrò odium , & amorem ille homini dedit , tanquam corporis cuſtodes , qui dederat vitam , quo videlicet præſidio acceptum vivendi beneficium a contrariis quibuſque tueretur ; ut autem amor vitæ ad con-

consulendum ejusdem incolumitati ipsum solicitat; sic meminisse jubet, quantùm debeat muneris hujus largitori; mortis profectò metus depravatum ejus ingenium a noxa cohibet, dum in mentem reducit, hinc ei ingens fluxisse malum, rei videlicet sibi carissimæ jacturam.

Istuc scilicet præstantissimæ mentis consilio dispositum est, eâque statutum potestate, cujus nutu omnia administrantur, ut ærumnas vitæ præsentis experti, mox secuturæ donum pro sua præstantia æstimaremus. Vitam ille dedit immortalem, quam interjecta mors ad tempus interrumpit: mors quidem dicitur, quies tamen est & somnus brevis, eo ordine ab illo dispositus, ut hoc qualecumque interstitium vita perennis exciperet, & temporali servitio libertas æterna succederet: vitam cum vita ita commutavit, ut mortem inter utramque collocaret, indeque vitæ usura præsens ex præteritorum laborum ærumnarumque recordatione fieret jucundissima. Sic summus ille rerum Constitutor operum suorum cursus exitusque sapientissimè gubernabat, ut per ea, quæ gerebantur, quibusque de genere nostro ille optimè merebatur, ad sui nos cognitionem adduceret: mortis formidine malos frænavit, ne ab honesto discederent; peccatum & mortem tandem etiam sustulit, & genus humanum ab utriusque tyrannide liberavit.

Porrò restitutæ generi nostro libertatis & vitæ documenta in corporibus sanctorum nobis in terris proposita, ævum adhuc illud sempiternum plenissimæ felicitatis otio exaggerat & absolvit; absunt siquidem a Sanctorum sedibus lacrymæ & gemitus; omnes quippe dolores procul arcent concentus, quibus illæ resonant, & gaudia nullum habitura finem. Justi namque ut in mortis portum appulere, statim resedisse vident excitatos a corporis contagione motus, seque brevi trajectu ad cernendam promissam regni cælestis hæreditatem transvolasse: quamquam ipsum hoc regnum adhuc post obitum filiorum lucis in ipsorum reliquiis quodammodo perseverat, id videlicet testatur liquor credentibus inde scaturiens. Scilicet intemerata fides, quam Justi in suis membris prodiderunt, ex eorum tumulis per singula momenta se pandit, & vera caritas, quã in proprio corpore exhibuerunt, quum viverent, eadem nunc ad hominum utilitatem se fundit. Fons vitæ facta sunt Justorum quiescentium corpora: mirabiles cujuslibet morbi

morbi curationes ubique gentium ab iis factas prædicat Orbis universus.

Jam si hæc mirabilia præstant Justorum inanima corpora, qualem putamus vim & dignitatem adeptura, quum supremo mundi die proprio spiritu iterum animata reviviscent. Laus proinde illi & gloria tribuatur, cujus caritate confirmati sancti Dei homines, corporeas affectiones subjugarunt, iisquè debellatis, in beatæ vitæ portum invecti, susceptæ navigationis cursum felici exitu coronarunt. Rursùs ei habeantur gratiæ, qui vivis contulit gratiam, ut justitiam colerent, & mortuis potestatem, qua cæteris mortalibus prodessent. Mirare tantæ majestatis inexhaustam bonitatem nostræ naturæ profusam, quæ nos morti pridem addictos ad novum vitæ genus extulit, & amplitudinis suæ vim numenque vivis in mortuis ostendit, atque utrosque ad gratiæ suæ familiaritatem iuvitat: cunctis illa impertit vitam, & caritatis suæ magnitudinem omnibus declarat, etsi beneficiorum ejus copiam mentes, quas ipsa condidit, minime comprehendant. Pium iterùm generis nostri Restitutorem admiremur, & amplificemus, qui vivis quantumlibet immerentibus vitam conservat, & mortuos a cinere suo revocat, & immortalitate donat, cunctaque ordinat, instaurat & gubernat; qui universo generi nostro ineluctabilem consiliorum suorum vim in vivis & in mortuis prodit, qui extinctorum servorum suorum memoriam magnificat, adeo extingui non patitur.

CANON XV.

In Funere Monachorum.

O Quàm acerba nobis tua, frater, accidit mors, quàm grave auribus nuncium, quàm triste & lacrymabile spectaculum oculis! Ecce autem dum ærumnosum anteactæ vitæ cursum & præsentem beatæ mortis exitum intuemur, animis contrario æstu distrahimur. Quantùm enim tuus obitus nos perturbavit, tantùm lætificare debet tuus de prostrato hoste triumphus. At vero quibus argumentis populus ad tui funeris pompam excitus comprimere se queat; nec enimverò potest, sed cogitur inter gemitus & lacrymas talibus sua damna querelis utcumque solari. O cælestem Negotiatorem, ait lacrymans, qui dum nobiscum versaretur, animum a rerum caducarum studio ad vera lucra convertit, & hinc tandem bene opulentus discessit, ad Beatorum

torum semperque viventium regionem profecturus. Sed non te sanè sicut cæteros, dura mors nobis abstulit invitum, ille, cujus potestas Superos & Inferos continet, mortem, quæ omnes sibi subegit mortales, cum imperio legavit, jussitque de medio populi nostri te deripere, commodatum ei speculum, quo consulto disceret sua corrigere vitia, & ad justitiam, pulcherrimum animi ornamentum quærendam inflammaretur. Improvisa mors lucem extinxit, eripuitque nobis diem, teque tuus Dominus a nostro convictu avulsit; quocirca tibi potiùs beatum otium gratulamur; quid enim? num tua nos felicitas offendat, qui non ignoramus, mortem tibi meliorem multò, quam qui in vita fuit, attulisse statum? Nostra magis querimur damna, quòd repentè nobis ereptus fuerit solertissimus Provisor, & ad ferendam nostris miseriis & calamitatibus opem paratus.

Et sanè quidni te beatum prædicemus, qui vigiliis & jejuniis, perpetuoque precandi studio hostem prostrasti, & coronam adeptus es, cælestibus mox sedibus locandus, & regalibus ornandus insignibus? Vera siquidem & certa narramus, si te prædicamus virum plenè sanctum, & cum viris perfectæ cumulatæque virtutis comparandum censemus; quippe qui inter æquales, morum tuorum integritate, velut insigne astrum fulsisti, quique animo excelso & alto Christi operariorum exhausisti labores, inter spectatæ probitatis ascetas integerrimus, adeo ut jure merito affirmemus in te uno collectas multorum Sanctorum virtutes, Samuelis constantiam, Eliæ caducarum rerum despicentiam, Elisei modestiam, Mathatiæ zelum, castimoniam Josephi, & mitissimi Mosis mansuetudinem.

Prophetarum siquidem & Apostolorum longè lateque pervagata documenta virtutum in tuis descripsisti membris, & externa corporis specie adeò exactè repræsentasti, ut quisquis te præsentem spectaret, illos habere ante oculos sibi videretur, adeò perfectè ipsorum mores in te formaveras, expresseras modestiam, atque severioris disciplinæ indueras habitum, & erga calamitosos misericordiam tam alte imbiberas, quin, & illorum abstinentiæ corpus assuefecisti, unde fluxit illud, quod modò memorabam, assiduum precandi studium, inde fiebat, ut virtutum tuarum fama erudiret

A ret abſentes, & præſentes tua exempla inflammarent; & quoniam domi foriſque probitatis expertæ exemplar fuiſti, tibi tuus ubique labor cæleſtes colligebat opes, & ad ſimiles theſauros ſibi comparandos ſocios ſolicitabat. Sic remotos tuarum virtutum notitia, & oculis obverſantia facta vicinos recreabant, tuaque tyrones monita, perfectos documenta conſiliaque juvabant, B ſuſtinebas labantes, & lapſos erigebas, ſtrenuos ſuoque operi intentos commendabas, caſtigabas ignavorum deſidiam: omnis generis virtutum exemplaria omnium oculis ſubjeciſti, ut quæ ſpectare eos delectabat, imitari non pigeret, laudans imitantium ſtudium, & increpans negligentium ſegnitiem.

Quid, quòd cupiens omnes homines C habere tui ſimiles, doctus ab Apoſtolo, qui omnia omnibus ſe faciebat, cum magnis magnus eras, cum parvis parvum te feciſti, ad eos deſcendiſti, ut tecum aſcenderent, tuoſque in ſe mores formarent. Et licet aſſiduus oculos obſideret fletus, haud tamen aberat in uſu familiari modeſtus riſus, & ſermo ſuavis, qui tuum luctum, quem dixi, perpetuum temperarent. Sic è duplici theſauro duplici ho- D minum generi divinas opes diſpenſabas: ſpeculum namque, ut ajebam, populo noſtro datus es, & forma plenè ſancta: in te quiſque ſe inſpiciebat, reſpectanſque ipſe ſe tibi diſſimilem accuſabat. Conſuluere deſidioſi, tuoſque labores admirati, ſuam correxerunt inertiam, ſuum languorem damnavere ſocordes, proſtratos tuus ad perfectionem conſe- E quendam ardor erexit, fortiter certantibus tui in virtute proceſſus magnos ad eandem attulere ſpiritus; in ſtudio abſtinentiæ multos poſt te reliquiſti, ſingularem inde conſecutus gloriam; non erubuiſti morum innocentiam, pudicitiam & honeſtatem cunctis approbaſti. Magna illa duo mandata, *Diliges Dominum Deum tuum*, *& proximum tuum*, ad normam novæ legis indiviſa obſervaſti; ambo pa- F ri caritatis ardore complexus, ſua utrique jura integrè cumulatèque reddidiſti. Sic ſanctorum virorum exempla audiebas, ut ad exequenda audita paratus accederes, ſic exequebaris, ut cœpta perficeres.

Proſtant adhuc ubique miſericordiæ tuæ, atque religionis monumenta, accedentibus & participantibus non modò utilitate proficua, verùm etiam aſpectu jucunda. Precationem ajunt eſſe currum menti, non ſenſui notum, media inter

Cælum

Cælum ac terram ſpatia permeantem; tuam hanc, Pater, quadrigam clam conſcendebas, ut olim ſuam Elias palam, illâ vectus ad contemplandum non aſpectabilem Deum ferebaris, talem, precor, Pater, nobis filiis tuis ſcribito hæreditatem; hujus namque præſidio obtentos ab adverſario laqueos, & objecta offendicula nos facilè evaſuros confidimus. Vigilandi precandique labore aſſiduo attritas corporis vires, nec balneum, nec unguenta recreabant, ut qui ſtatueras ſordibus undecumque in cute contractis internas, ſi quæ animo hæſiſſent, labes abſtergere. Inſomnes oculi tuas tibi cuſtodiere divitias, ſemperque tibi præſens animus tuos tibi theſauros conſervavit, cæteris quippe inerti otio languentibus, ſomnoque ſepultis, tuum tibi ſemper fervebat opus. Quum verò patientiam & duritiam vitæ adamaſſes, non te nives Cælo cadentes a ſatione prohibuerunt, vel æſtus ab excolendis, quæ ſeminaveras, remoratus eſt, ſemina, quæ terræ commiſerat jejunium, vigilia mox lacrymis rigabat, uſque adeo nullum tibi otium, ſanctiſſime Pater, ſine negotio fuit. Quis theſauros tuos non participavit? quis tuis non eſt locupletatus opibus? ſedenimverò, cui conſpectus tuus jucundiſſimus non fuit, & acerbiſſimus obitus.

Oculi tui ſomnum vigiliis & jejunio expugnarunt, & quandoquidem in domo dormientium inſomnes Angelos æmulatus es, Angelus dormientium è medio te ſuſcitabit. Sic porrò tuam curvaſti frontem, Deum precatus ut tua ſuſciperet ſacrificia, ut ipſe te faceres hoſtiam, teque ipſe offerres victimam. Eſcam ventri ſubduxiſti, cordi nequitiam, perfectum jejunium tibi indixiſti, quod os & animum contineret; ciborum ſapores, & condimenta guloſis renunciaſti, lugentium victu contentus carnes appetentium intemperantiam ſimul & maledicentiam reprehendebas, ut qui carnes comederent, & dictis amicos morderent. Vini uſum & cætera ſenſuum oblectamenta fugiens, ori injeceras frænum, tanquam domeſticæ pacis & quietis firmamentum, labia inſuper canticis, Spiritu ſancto dictante, ſcriptis obarmaſti.

Porrò cujus hi conſtant triumphi, quomodo obitum non doleant amici? vel cujus laudantur tam præclara geſta, quemnam trophæa offendant? Noſter enimverò mœreat conventus, & prodeat atratus, lugubri veſte ſuum teſtetur dolorem, tua

[illegible]

A tua consuetudine & colloquio repentè privatus. Cæterùm inter obitûs luctum, ac triumphorum lætitiam ancipites hæsere tuorum discipulorum & filiorum coetus; scilicet quanto eos affecit moerore decessus tuus, tanto gaudio tua cumulavit victoria. Et sanè quum ingressi conventum fratrum inde te abesse sentiunt, lacrymas & gemitus continere non possunt, mox verò tuum illustre B certamen & felicem exitum recogitantes lætitiâ exultant. Quis te, sanctissime Præses, sancte Ecclesiæ coetibus abstulit? Quis te, venerabilis Pater, a nostra consuetudine separavit? Quis in tuam lucernam insiliit flatus, tuisque lumen eripuit oculis? Quis te ecclesiasticæ disciplinæ purum fontem obstruxit, qui lætas segetes in cordibus piorum audientium rigare C & augere solebas? Quis te populi coronam rapuit, & locum tuum ex improviso vacuum reliquit? Atqui profectò nunquam te, Pater, è corpore excessisse pigebit; inde quippe ad Beatorum domicilium tuus te Dominus trajecit.

Jure itaque Beatum te prædico; quippe qui Sanctorum socius adlectus cælestis regni felicitate frueris. Restat igitur, ut, quod nostrum est, maximas, quas D possumus illi agamus gratias, qui tibi militiæ vacationem indulsit, deditque frui pace & otio sempiterno. Ora & deprecare pro nobis, Pater, ut detur nobis aliquando te in superna domo videre, ut cæleste regnum adepti Dominum tuum in omne ævum laudemus, qui jure laudandus est a viventibus & mortuis in sæcula sæculorum. Amen.

E

CANON XVI.

In Funere Monachorum.

Justitiam & pietatem colentibus, mors est laborum & miseriarum jucunda quies, luctum parit peccatoribus, impiis etiam desperationem. Probis & honestis nec metum nec dolorem affert, magnas incutit formidines scelestis, objectâ impendentis judicii imagine: imperatam a corpore F separationem dolebunt omnes, qui cum ipso naturali nexu conjuncti fuerunt; consortis quippe absentiam ægrè ferre a natura inditum est. Qualem quisque peregit cursum, talem sentiet exitum & vitæ finem, quorum ergo vitæ socia virtus fuit, mortis comes est lætitia, utque hi beati, sic contra illi miseri, qui se vitiis mancipârunt.

Talia

Talia reputantes tuus nos, Pater, obitus magnopere exhilarat, quamquam aliunde vehementer discruciet: quem enim tuus a nobis discessus non angat? quem contra tuum de sperata felicitate gaudium non recreet? Sacerdos optime, qui sacra in Templo ministeria sanctè obibas, te altare reposcit, cui ministrare solebas, tuumque ad consueta officia reditum opperitur, sacra squalet ædes, te absente, & nostra conticuere odæa: tuam collegæ consuetudinem usumque familiarem desiderant. Siccine cinyra tua audiri desiit, obmutuit cithara divinis sueta resonare laudibus? Quænam invida te nobis deripuit manus, ævo dignum instrumentum intra Templi adyta repositum? Os illud ad canendas Deo laudes datum, quis obstruere non dubitavit? Quis contraxit manus sacra ministeria usque ad defatigationem obire solitas. En video pedes per sanctuarium ingredientes, perque tritam Templi viam discurrentes, subita mortis impressione prostratos omnem amisisse motum. Tui videlicet clementissimi Domini voluntate mors delegata venit, te hominem integerrimum in Paradisum deportatura. Sacerdotalem quippe dignitatem, quasi fœnebrem pecuniam tibi a Domino ad negotiationem traditam, in duplum auxisti fœneratione & contractibus.

At tu quidem istam Cæli dominam nec vi fraudibusve rapuisti, neque numeratâ pecuniâ, aliove pretio tibi comparasti; divini quippe Spiritus donum est, nec illam adeptus luxuriæ ancillam addixisti, nec mancipasti avaritiæ, aut lasciviæ fecisti sociam, nec verò quidpiam ei æquale & comparabile duxisti, nec unde illa te super omnia exaltabat, licere tibi inde putasti per fas & nefas illam invadere; Chore & Dathan atque Abiron ambitionem nunquam non abominatus fuisti, qui noveras, qualem quàmque tristem illi tulissent exitum: nec tu Præsulibus, sicut illi Mosi & Aaroni sanctissimis viris, fastum & superbiam objectasti, qui non ignorares, eos qui talia ausi fuerant, incendio absumtos male periisse: divinas contra scripturas a puero versare suetus, inde miram per omnem vitam morum integritatem hausisti & servasti; hac nimirùm sapientia te imbuerunt sacri codices, quos accuratè legere, & assiduè meditari solebas. Sed in primis animum perculit, quod tibi occurrit in Pentateucho, qui quidem salutarium documentorum ærarium est, homi-

A hominem ab eo, a quo ad suam imaginem formatus fuerat, accepisse legem, eamque quum fregisset, in lutum, de quo fuerat fictus, recidisse.

Prophetarum itaque & Apostolorum oracula mente & cogitatione complexus, quæ legeras, opere præstabas, quæ alios docebas, ipse observabas, tuamque prudentiam intelligentiamque ad aliorum utilitatem conferebas, apprime solicitus de B filiorum filiarumque tuarum salute; verebaris nimirum, ne tanquam acceptæ pecuniæ dissipator in fine deprehensus, multam subire cogereris. Omne vitæ tempus lucrandis fratribus contrivisti: nec enimverò ore docebas uno; ora quippe plurima tibi tua sufficiebant opera, hæc, te tacente, præcepta dabant: adeo tuum quoque silentium disciplina fuit. Carissime fratrum, C quis te sustulit? quis te nobis subduxit vir probitatis optimis quibusque invidendæ? quis impedivit currentem? concionantem quis interrupit? quis disertissimum oratorem fecit infantem? præpositum & socium multorum quis te ab eis avulsit? quis Oeconomum domini sui exauctoravit, eique administrationem ademit? quem modo grex tuus opperietur diligentem & providum pastorem? quem D consolatorem in luctu & dolore prensabit? Prudente curatore subitò destitutus, cultum funebrem protulit, maximâ, qua poterat, pompâ cadaver elaturus ad tumulum, noluit nimirum in sordido luctu te minus ornatum relinquere, mœstitiæ insignia explicuit; sic tamen ut splendidis vestibus, cum quibus vivus sacra faciebas, te exornaret, tanquam Ecclesiæ E sponsum; ne tuorum te laborum præmio fraudare velle videretur, tibi post mortem persolvit amplissimum. Feretrum gradu sacerdotali dignâ cinxit coronâ Patrum & fratrum, tuorumque filiorum & filiarum confertâ choris, qui etiam solenni cum pompa cadaver efferrent, & ad tumulum cum hymnis & canticis prosequerentur: næ id factum bene, ut qui psalmos divini Spiritus instinctu compositos tuarum commentationum mate- F riam delegeras, quum viveres, rebus sublatus humanis cum eorundem concentu ad regionem mortuorum deducereris. Sic de terris peregrinorum in Ecclesiam translatus requievisti, ut e fatiscente domo in ædes sempiternas migrares.

Adstant ecce tibi Sacerdotes primi, latera stipant ministri, adest populi conventus universus, spiritualibus cantibus simul omnes funus prosequuntur; confluxere videlicet omnes

A omnes Præſuli ſuo parentaturi. Habes hìc ſacrum miniſterium, divinarumque ſcripturarum lectionem, & ſacros hymnos, ea ſcilicet, quæ, quum viveres, unice dilexiſti & complexus es. Non hìc audis nænias & ejulatus, ſed pſalmos & carmina prophetarum, non inanes fletus & triſtes gemitus, ſed divina oracula; opportuna ſcilicet doloris levamenta, & magnæ argumenta ſpei. Ecce autem defluxit omnis B exequiarum honor, funeris pompa peracta eſt, tuorumque fratrum vox conticuit; defecit amicorum fletus, & famulorum ſublatum eſt obſequium, fletus quidem, quia poſt ejuſmodi diſceſſum deſperatur reditus; exequiarum verò pompa, quia ſepulto cadavere funeratio tranſacta eſt.

C Sedenimvero nos alter jam excipit luctus à tuo ad paratum tibi domicilium tranſitu; hinc enim triſte tui deſiderium nobis ſuboritur, & gravis cura, nec enim hujus temporis leges permittunt vivis ad ſuos vitâ jam functos commeare, videre, colloquiove potiri. Quamquam, vir optime, mortuus non es, vivis adhuc & loqueris, ſomnus, non mors opprimit viros ſanctos, *qui in Chriſto moriuntur*. Scilicet illa dies adfuit, qua mortalis quiſque D ſuum cogitur repetere domicilium, tibique proinde neceſſe eſt, tritam inire viam ad ſepulcrum commune generis noſtri receptaculum, nec puto tibi moleſtum fore a cariſſimorum fratrum convictu abeſſe, aut ab hominum gubernatione curaque vacare. Non te invitum violenta rapuit mors; Domini illa tui executa eſt mandatum, corpori tuo finem laborum attulit, ille miſſo viatore accerſivit, ſuaviſſimè E tecum agens, & longe ſecus, quam olim cum Dathan & Abiron, quos immiſſo igne conſumſit; non enim tu ſacrificium, nullo temporis ſervato ordine, Regi regum obtuliſti, nec thura ſacrorum lege rejecta in interiora Templi adyta intuliſti; quod quia filii Aaron auſi ſunt, incendio periere. Hophni & Phinees Dei ædem violarunt, cæſique in acie occubuere, longe a te fuit ut ſcelus, ſic pœna ſit ſceleris. F Non tu Hozæ levitatem imitatus, qui, quòd pius videri vellet, ad ſuſtinendam Arcam temerè prorupit, & virtute, quæ vincit omnia, proſtratus concidit: non tu peregrini ſervi falſa delatione oppreſſus, ſublatus es letho, quo inſontes Sacerdotes impius ſuſtulit Saul. Alium tu, Pater, habuiſti exitum, qualem ſummus Sacerdos Aaron, agmine patrum & fratrum ſtipante, elatus, & qualem tulit Moſes, quem Deus

[illegible]

A Deus, cujus eſt omne, quod eſt, è corporis cuſtodiis eductum, ſuo excepit ſinu. Et quandoquidem in obitu pacem & honorem conſecutus es ab eo, à quo naturam acceperas, placeat corpori tuo uſque ad communem corporum reſtitutionem tantiſper quieſcere, donec præſtitutus reddendæ ſibi mercedis adveniat dies.

Interea verò Deum exora, Pater, ut carorum tuorum remuneretur lacrymas, quas B ingenuus de tua morte dolor elicuit. Suorum eis delictorum veniam ab eo depoſce; preces quippe tuas curat, & votis benignas applicat aures. Attolle manum tuam ſuper populum, qui tuum extulit cum honore cadaver, & quę ante ſolebas, bona a Deo optimo ei precare; Juſti ſiquidem morientis deprecatio accepta eſt, & ad impetranda, quæ petit, admodum efficax. Valedicito gregi tuum C ploranti exitum, pacem apprecare conventui, qui funebri carmine tuas exequias proſecutus eſt, veniat in mentem ſacrum altare, ſuper quo ſanctè ſacrificabas, in generali illo ſanctorum conſeſſu res ſanctæ Eccleſiæ curare memento, quippe quæ materna caritate te funeravit, deduxitque ad tumulum eo cum luctu, quo majore fratris funus neutiquam illa duxiſſet, cujuſque amor vicem parentum, conſangui- D neorum, & affinium ſupplevit. Atque tunc illa quidem tuum obitum vehementer doluit, ſed nec certè minus nunc tui angitur cruciaturque deſiderio. Enimverò quum vacuam cernit exedram tibi in conſeſſu filiorum ſuorum deſignatam, ſimul ei redit in mentem tuus è corpore exceſſus, ſimul exaggeratur dolor, quumque filios ſuos videt congregatos, ac te non vi- E det, erumpunt lacrymæ, undique luctus gemituſque audiuntur, & inde reor diſcedere nunquam non recuſaturam, niſi cura funeris eam ad ſe revocaret. Naturæ ſcilicet leges prohibent mortuum cum viventibus commorari, idcircò domicilia geminavit, alterum viventibus dedit, ſepoſuit alterum mortuis. Nec vivum ſub humo, nec mortuum ſuper humo manere permittit. Veniet olim illa dies, in qua F mortui reſurgent, unuſque omnes recipiet locus: iſtam reſpectat Eccleſia lucem, in Paradiſo & in deliciarum ſede ſperat te ſibi reddendum: interim dum medium iſtud effluit tempus, jubet te agere vitam a curis & ab omni labore vacuam, dum porrò vacat, precare, ut tu illam in cæleſti ac beata domo reviſas.

Patres & Fratres valete, mea deſideria, ſalvere vos jubeo, a veſtro convictu nunquam rediturus diſcedo. Non ſic

vitâ privari displicet, ut non magis pigeat a vestro separari consortio, sique molestum est in alias migrare terras, a meis avelli fratribus adhuc multo gravius est; mea in hac regione mora contracta est, hoc non doleo, sed quòd terra obrutus ex universo Ecclesiæ conventu neminem sum ampliùs visurus, hoc enimvero me cruciat. Pro me, quæso, orate, carissimi, nec vos aliquando prætereat memoria mei. Dies Judicii magnam mihi affert formidinem, terretque vehementer me mihi decretus post obitum ad hujus lucis usuram reditus. In multis peccavi, quæ autem perpetravi mala, me ad Judicis tribunal præstolantur, lex lata docet, & promulgata supremi Domini edicta satis apertè declarant, fore ut servus, qui compertam ejus voluntatem contemserit, nec imperata fecerit, vel non eâ, quâ oportuit, curâ ejus mandata exhauserit, multùm vapulet, durissimamque sustineat quæstionem. Et ego quidem, qui ista legeram, aliosque docueram, ac recta & honesta esse ignorare non poteram, nil minus quàm ea præstare curavi, quamobrem magnopere formido, ne à severo Judice gravissimè plectendus sim, & pœnas hausurus sim acerbissimas. Acceptam pecuniam abscondi, nec eam justo fœnore augere & geminare studui, quæ mea summa ignavia fuit.

Conjectare porrò difficile non est, qualia immineant mala mihi scelesto & inerti servo; sat scio me illâ severâ objurgatione statim in exitu excipiendum. Quanam objectâ curâ pecuniam traditam fœnerare detrectasti? cur talenta magnum paratura quæstum, in terram defodisti, quo facto negotiationis lucrique viam interrupisti? satius erat inepte, tibique conducibilius oblatum argentum recusare, quàm acceptum recondere. An censes, te constitutam tui similibus pœnam evasurum? Et ego quidem te in ordinem Sacerdotum adlegeram, ornaveramque Levitarum honore, qua, cedo, spe illectus statuisti à propositis piorum Sacerdotum exemplis discedere? Talia, fratres, dum mecum attentè revolvo, imminentis judicii tela magis, quam hora mortis me perturbat.

Cæterum quandiu vita manebat, uti supremi diei, quo corpori restituendus sum, judicioque sistendus, nulla suberat recordatio, ita nullus gehennæ & supplicii metus; at postquam vitæ exitus appropinquavit, incubuitque necessitas in aliam migrandi regionem, tum vero in mentem venere mihi peccata mea, indeque

[illegible]

A que subortis lacrymis invocavi Deum, & anteactæ vitæ malefacta dolens, precor, dixi, quæsoque te, Deus, laboranti mihi succurre, fer opem afflictis rebus, neve januam miserationum tuarum occludas supplici servo, tu, qui latronis ad tuam dexteram è cruce pendentis vicem miseratus, violatæ majestatis tuæ reum absolvisti; miserere mei in exitu meo, proque tua summa clementia integrum me con- B serva; malum averte, ne fiam alienus à beato Ecclesiæ tuæ cœtu, unde gaudeant extranei intuentes me flammis gehennæ addictum, & irrideant me propinqui domestici Fidei. Sed aspice me, Omnipotens, qui flecteris precibus hominum, & præsta, ut quoniam Sacerdotum collega fui, & in prædicanda gloria tua socius, eorundem consors & socius in tuo regno C fiam, ne inde rejectus, atque a dilectorum tuorum societate divulsus, apud inferos pœnarum atrocitate cogar furiosis vociferationibus insanire, ego ipse, qui quondam tuis laudibus omnia complere solebam; istud, oro, prohibe malum, nec unquam me deserat facultas prædicandi nomen tuum. Æquissime Judex, meam, precor, causam eâ, qua soles clementiâ, dijudica: peccasse me fateor, ac si pro merito ple- D ctendus sim, despero me gehennam evasurum; quumque vita me defecerit, morsque mihi imperaverit silentium, nec proinde scelerum veniam deprecari licebit, meam tua caritas causam peroret, quæ me e luto formavit: illa mihi peccata mea ignoscat, & modò a gehennæ incendio me liberet, quem me habere locum voluerit, suo jure decernat.

E Reliquum est, ut quod nostri officii est, pro defuncto fratre Deum supplices oremus. Sanctissime Deus, qui diligentium te preces clementer exaudis, nec vis mortem peccatoris, sed magis ut vivat, famuli tui miserere bonitate tua atque clementia: non intres in judicium cum servo tuo, pie Domine, quia nemo mundus a sorde: ne memineris multa, in quibus peccavit, & graviter deliquit. Sed F peccatis absolutum, ad dexteram tuam adstare jubeto: ne despicias preces ejus, qui te moriens invocavit, & opem tuam imploravit, flevit, & pro delictis suis oravit: ne, precor, despicias vocem orantis, nec avertas faciem tuam ab eo, cui in Evangelio tuo indulgentiam spopondisti: *Invocate me*, dixisti, *& exaudiam*, *pulsate misericordiæ meæ fores*, *& illico aperiam*: en promissis tuis confisus te inclamavit, & Evangelii tui fide fretus clementiæ tuæ januam

Math. 7. 7. Luc. 11. 9.

januam quatere non destitit, ratas habeto preces eâ pietate, quam semper calamitosis adhibere consuevisti, eique regiam tuam aperi, & gratiæ tuæ dono regnum Justis promissum cum ipsis obtineat, atque unà cum Sacerdotibus hoc ministerio rite perfunctis, ad lucidas sedes translatus, communi felicitate potiatur, tuamque inexhaustam bonitatem Sanctis & Justis sociatus amplificet. In tabernaculis dilectorum tuorum lætetur, exultet & munificentiam tuam prædicet, carmen illud Eucharisticum decantans: Laudem dicam ei, qui gratiâ suâ misertus est mei.

CANON XVII.

In Funere Monachorum.

Cujus labia Spiritus sancti cecinêre psalmos, tu, Domine, peccata dimitte, & concede, precamur, ut in eo loco, ubi Beati ævo sempiterno fruuntur, illud tibi moduletur carmen: Optimo Maximo, qui mei misertus est, sit honor & gloria. Qui ab adolescentia sua suave jugum tuum constanter portavit, hunc tu, Domine, delictorum suorum vinculis exemtum, illam maximè optatam securitatem habere jube. Cælibem, quique a nuptiali hujus temporis thalamo abstinuit, & alium viris perfectæ virtutis paratum expetiit, ipsorum numero adscribito. Et quoniam dissidentes fratres habere studuit, mutuâ caritate conjunctos, remotisque odiis ad bonum conspirantes, huic tribue hortum voluptatis adire: tum quia tuis obsecutus mandatis, sociis servire & parere sategit, atque infimum locum semper appetiit, tu, Domine, tuo ipsum dignare convivio; & quandoquidem te confessus est coram hominibus, tu, quod pollicitus es, confitere eum coram Patre tuo.

Hominis afflicti, oramus, misericordia, Domine, te capiat, eique mala, quæ gessit, ignosce. Tu, qui solus bonus es, & extra quem nemo peccata dimittit, hunc miseratus, reum absolve. Frequentibus ille morbis in senectute tentatus; tu, Domine, in horto voluptatis domicilio locatum, juventuti restitue senem, repubescet utique in tuam receptus domum. Et sanè qui ægro corpore defectisque viribus ædis tuæ curam nunquam deposuit, æquum est, ut Justis sociatus, & illâ cumulatissimâ bonorum complexione potitus, laudes tuas ore pleno persequatur.

A

CANON XVIII.

In Funere Clericorum.

FRatres Ecclesiæ filii, oratum ite Deum, ut res mihi faustè feliciterque eveniat, neve me a fidelium in Cælo degentium consortio excludat. Pie frater, quem abstinentia aluit, & educavit oratio, in superna illa Jerusalem nos te spectatum venturos speramus, tuamque tibi gratulaturos felicitatem. Illum propitiate mihi, qui me a vobis avulsit, jussitque ad diem generalis mortuorum resurrectionis in sepulcro manere. Ne, precor, mei oblivio vos capiat sacro ministerio, statisque precibus piè vacantes. Cave, putes nos tui unquam immemores fore, quos rata spes tenet futurum, ut dies illa, quę a malis est segregatura bonos, eadem te nobis iterùm repræsentet, conspectuque tuo nos recreet. Me mors a vobis, carissimi, divisit, conticuitque cithara mea divinas sueta cantare laudes, id videlicet mortis jura vetant. Jesus, quem quum viveres unicè amasti, in suas te recipiet ædes, ubi cum Angelis in Cælo ejus munificentiam prædicare prohibebit nemo. Verumtamen Judici æquissimo in ea, quam peto, regione ante sistendus sum. Vestris, oro, precibus illum ad misericordiam flectere contendite, remollescet, spero, ejus adversus me ira, mutabit sententiam. Quia paternæ domûs commoda deseruisti; & Christi amore plenus, eidem constanter adhæsisti, in ea, ad quam tendis, te regione beabit. Interim vero mihi lux hodierna lucis usuram auferet, cogetque totos desidere dies. Atqui, bone frater, hoc eodem die coronam idem imponet, quem dilexisti, Jesus, atque in suas introducet ædes. Hoc equidem spero, at proh quam amarum est poculum, fratres, quod haurire cogor, ut, quem sim habiturus receptorem, ignorem!

Impiis & sceleratis in eum diem paratur malum, tibi contra magnum reservatur bonum, quia ejus corpus sumsisti. Labascit mens severæ quæstionis perculsa metu; quippe qui audiverim, Deum judicaturum per ignem. Justi, quorum gesta præclara tuis expressisti moribus, causæ tuę patrocinium in eo judicio suscipient, crede. Scelerum meorum me piget pudetque, parce, quæso, fatenti reo, neque me prohibeas die adventus tui ab aspectu lucis pulcherrimæ, & inoccidui solis. Sponsus unica tui cordis cura suas tibi reserabit ædes, suisque amicis paratum obtinebis hortum voluptatis. O beatum hominem, fra-

fratres, qui talem ſe eſſe novit, caducum & mortalem, atque his anguſtiis, quas natura dedit, non contentus, commeatum immutabili æternitati idoneum ſibi providit. Quin ergo te beatum prædicemus, qui hujus vitæ evaſeris ærumnas, tibi theſaurum in Cælo comparaveris, nullo temporis decurſu defecturum. Quo die omnium iniquorum ſcelera, juſte Judex, vindicabis, eâ, quâ latronem complexus es clementiâ, me quoque Crucis tuæ merito proſequere. Dies, qui Superûm Regem in terras reducet, ille te è mortuali tumulo extractum, immortalis gloriæ inſignibus decorabit. Mors, cariſſimi, mœrore me complevit, quum a veſtris abſcedere tectis compulit, & omnem huc remeandi facultatem ademit. Atenim cithara, quam in tua exedra confidens, apud nos pulſabas, etſi ad tempus cantum intermiſit, in cæleſti tamen illa Jeruſalem Deum laudare nunquam abſiſtet. Interea verò dum tantum reſpectamus bonum, etiam atque etiam te, Domine, rogamus, ne aliquando faciem tuam avertas a ſervo tuo in illo ſupremo die, tum quando tuam patefacies majeſtatem. Cave, frater, ne credas Chriſtum merita tua conveniente mercede fraudaturum; ratum quippe eſt tuis laboribus ampliſſima parari præmia in ea, ad quam profecturus es, regione.

Sedenimvero, quotus quiſque eſt, qui non contremiſcat timore illius diei perterritus, in quo ſeu pœnam, ſeu præmium pro merito quiſque ſuo recipiet? Dominus ille optimus, cui te conjunctiſſimum profeſſus es, cujuſve mandata fideliter exhauſiſti, dignam laudabilis vitæ moribus factiſque ſedem tibi deſignabit. Ignem, quem fecit Deus, iniquis reſervavit, hinc mihi horror, hinc metus, ne fortè in eum ſim ego conjiciendus rogum. Tuo, Domine, adventu aperi mihi diem, & cum Juſtis, qui te dilexerunt, regni tui ſorte dignare me, precor. Tua me gratia dulcis calamitoſorum ſpes, & grande afflictorum præſidium in ſuam me reum convictum ſuſcipiat clientelam. Ille, qui ſpe rerum meliorum per dies & noctes te hactenùs ſuſtentavit, in generali mortuorum ad vitam reditu in hortum voluptatis transferet. Fer opem ſupplici mihi, Salvator meus, cum tua miſeris affulſerit miſericordia, & præſta, ut erecta fronte & hilari vultu bonitati erga me tuæ gratias, quas potero, agam maximas. Illa utique Beatorum ſedes te nobis, ſperamus, conſpiciendum dabit in ſubſelliis Juſtorum, qui eximiæ fortitudinis

A nis ſpecimen illuſtre ediderunt, & Martyrum, qui, hoſte debellato, conſecuti ſunt coronam, illic veſtro adſcripti conſortio profuſam in nos Dei beneficentiam laudabimus.

Interim, fratres & amici, iterùm ſalvere vos jubeo, veſtras, oro, pro me conjungite preces, proſperum iter & benevolum receptorem apprecamini mihi. Aperi, quæſumus, Domine miſericors & clemens, B regni tui aditus fratri noſtro, cui nullus vacavit vitæ dies ab oratione & jejunio. Iſthuc, oro, fratres, ſperoque, fore ut veſtræ preces ad eum, quò pergo, locum me deducant: & quaſi alites me ſubmiſſis alis ad ædem vitæ per ſublime trajiciant. Filii Domini tui Crux, qua redemtus eſt Mundus, tibi aditum patefaciet ad beatas ſedes, ubi quum è corpore C exceſſerit animus viget, & vivit. Ego verò oro quæſoque Deum, ut quos in meo obitu cecinistis hymnos, Angelorum cantibus adjungat. Etiam, Domine Deus clementiſſime, ſervum tuum ad te venientem miſericorditer excipito, & ſupernæ Jeruſalem ſcribe civem, quia in te fidem habuit.

At inſtat abeundi tempus, ſalvete fratres, me meus Dominus, miſſo viatoD re, accerſit; veſtras mihi preces addite comites. Clementiſſimi Judicis benignitas, quæ latronis miſerta eſt, tibi, frater præſidium & comitatum præſtabit ad eum, quò tendis, locum. Tibi verò ſit honor, ſit gloria, qui lucis adhuc uſurâ fruentibus facilem & miſericordem te præbes, & vitam amiſſam cunctis mortalibus aliquando reſtitues. Tuum, confide frater, E nomen in libro vitæ conſcribet in Cælo Chriſtus, quem ardenter amaſti, cujus præcepta fideliter ſervaſti. Verumtamen cogitate, fratres, quales in anguſtias noſtra nos opera conjicient ſupremo illo die, quem Filius Regis ſuo in terras adventui præfinivit.

CANON XIX.

In Funere Clericorum.

F Conventum, fratres, cogite, mei memores meum celebrate funus, Deum oro, ne meam ſinat occidere memoriam, poſtquam a veſtro conſortio me ſeparaverit, ſed in ſuo adventu corpori meo vitam conferat immortalem. Animi tui, frater, dolorem lenire ſtude, divinæ voluntatis jugo collum ſubjiciens tu, qui plurimos exhauſiſti labores ad colligendos quæſtus ex legitimo liberi arbitrii uſu provenientes. Quamobrem ei, qui te modò

A dò coronat, & mox in regno suo exaltabit, gratiam habere memento. Actum est, carissimi, Judex non mutat factum, vitæ spes omnis accisa est. Quæcumque hactenus occultavi, pandere ratum est, quum ille manifestus paruerit. Quamquam propitium mihi illum fore confido, qui me sua Cruce redemit. Labor tuus spes tua est, & abstinentia tua tuus est thesaurus, vigiliæ tuæ præsidium tuum, & Dominus B tuus fiducia tua est, ipse corpori tuo ademtam restituet lucis usuram; in ejus namque fide labores quicumque tibi inciderunt, fortiter tolerasti. Domino venienti assurgent omnes, etsi non omnes scient, qualem habituri sint vitæ rationem; examinis quippe dies sortem cuique suam decernet. Confido tamen, tuam, Domine, mihi affluxuram gratiam.

Infixum animo hæret victoriç signum, C quod piè sumsisti, Christi sacramentum, hoc te ad eundem perducet, ejusque jucundissimo conspectu beabit. Scelera me mea terrent, Domini mei promissa me recreant, magnum interim cogor sustinere metum, dum decretum cunctis mortalibus judicium dirimat causam, indeque certior fiam Judicem mihi esse placatum. Bonus est Deus, pius & misericors: idcirco æquo D animo esto, præsertim quum tua te comitetur victoria; scilicet professionis tuæ humilitas suppressos excitabit citharæ tuæ cantus. Stat alta mente repositum, fratres, illum nunquam non fuisse severum scelerum vindicem, refugitque timido sanguis, & contremisco revolvens terribilem ejus sententiam, discedite a meo conspectu, qui unquam iniquitatem attigistis. Hunc ego orare non desinam, ut suo me judicio E absolvat fatentem reum. Justus est Deus tuus, neque tuos labores digna mercede fraudabit: molestiæ & ærumnæ, quas ejus confisus promissis, in monastica professione pertulisti, dabunt tibi in ejus regno locum. Ægritudine animi ita laboro, fratres, ut sanari planè non possim: horrendi judicii metus membra quatit, & mirum, quantum exagitat mentem. Ille, precor, F meorum cognitor scelerum, me sibi aliquando sistendum clementer accipiat. Dominus, & Deus tuus te, frater, corpore exolutum hac te abducet solicitudine; nec enimverò despiciet cor attritum curis Majestati suæ gratissimis, ut in suo adventu congruentem non solvat mercedem. Suave Domini jugum humeris meis ab adolescentia impositum, constanter portavi, & quî fiat, ut audacissimus quispiam sugillator improbus in ejus insurgat gratiam?

Quod

[illegible]

A Quod si contingat, quem mihi patronum quæram? Misericordia tua, Domine, innocentiæ, oro, patrocinetur meæ. Spes illa, quæ te modò sustentat, quâve hactenùs munitus corpus tuum servituti ab Ada & Eva generis nostri parentibus in posteros propagatæ exemtum Domino reddidisti, ipsa tibi adjudicabit causam, inducetque Judicem, ut te magnis honoribus exornet.

B Cæterùm quæ hucùsque, carissimi, produximus argumenta, ea nobis suggerit præsens tempus gratiæ, ut hinc discamus nostrum lenire dolorem, nam quæ post secutura sunt, penitùs ignoramus, nec ad ea pernoscenda patet aditus. Quamobrem obsecro te, Deus magne, summe, supplici parce. Filius Viventis juravit, se revocaturum ad vitam immortalem Pios in eum credentes; C quid ergo, num tibi, frater, qui eandem professus es fidem, hanc mercedem negabit, aut aliquid ad perfectam felicitatem deesse patietur? Ignota nobis Dei voluntas nostram perspicit voluntatem, & fidei modum, in eo statu, in quo ejus judicio adstabimus, causam venturus Judex dijudicabit. Oris tui fructus Domino litabis, quos nempe dixisti hymnos, & laudes, quibus vox tua ejus munificentiam ornavit. D Confide, frater, ille pro sua bonitate te in suo adventu despectum & humilem non deseret. Illius tamen dies meam prætervolat intelligentiam, & disertissimi cujusque superat facundiam, & ejus terribilis adventus omnium mortalium animos concutiet, ejusque conspectus Superûm Inferûmque corda consternabit. Verè beatus prædicandus est, quem E ille in sua majestate venturus se dignum inveniet. Quibus a puero assuevisti cantibus, ipsi tuam excitabunt citharam, & ille, cujus promissis fidem habuisti, in amplissimo suo triclinio te collocabit, ut in domicilio voluptatis eo, quo ad vitam rediturus es die, fruaris complexione omnium bonorum cumulatissimâ. Accedite, fratres & amici, mihique Dei misericordiam exorate, ut venturus Judex habeat F me tanta felicitate dignum, postquam a vestro consortio separatus, ad aliam regionem migravero, ibi mansurus usque ad præfinitum generali mortuorum restitutioni diem.

CANON XX.

In Funere Clericorum.

ITerùm valete, fratres, hoc unum precor, ut vobis non excidat memoria mei: misero Dei opem exposcite, nec unquam vos pigeat mei meminisse, quum in Templo stantes, constitutis precibus vacabitis. Æquævus Genitori Filius, qui Lazarum sepultum è tumulo excivit & extulit, idem te, Pater, ad cæleste regnum è sepulcro super astra sublevabit. Interim verò omnes meæ mentis partes dolor exagitat, & gravis cura solicitat reputantem, me eò esse deportandum, ubi nil precibus loci est. Sedenimverò, quòd a nostra consuetudine divelleris, Pater, neutiquam te perturbare debet; effuso namque sinu excipient venientem Angeli. Non ita, sed ingens, carissimi, incumbit mihi a severâ quæstione timor, fugamque circumspicienti non paret locus; nec porrò Judicem donis, aut precibus flectendum credo, ut de salute vix sperem. Te Pater, oro, Fili & Spiritus sancte, me sine comitatu ad te venire prohibe, a tuâ nimirum pendeo clementiâ, & supplex mea mihi condonari scelera posco.

Formidandus est, fratres, & horrendus ille dies, meque enimverò vehementer angit: Judex æquissimus est, nec disciplinâ, sed naturâ consultus jura describit. Ego verò meorum conscius criminum, quale perfugium non desperem? Non id tamen committam, ut me mea destituat spes, illum potiùs orabo, qui fontes insontes facit, ut mihi mea peccata dimittat. Hei mihi, quale malum impendet inertibus servis mei similibus, qui damna ignorans mea per omnem vitam alia super alia deliqui. Imo qualem putas futurum Diabolo & morti luctum, quum te ad Christi dexteram adstantem suspicient, & audient divina recinentem? Nihil dicitis, quod animum ingenti metu consternatum valeat erigere meum, qui cogitans, quo vultu me Judex accepturus sit, anxius & anceps hæreo. Crucis loricam paratam habes, insuper & Baptismum, Corpus & Sanguinem Christi, quasi libellos assertorios, mirum, quantam vim habentes, & quantum pondus!

[illegible]

CANON [illegible]

[illegible]

CANON XXI.

In Funere Clericorum.

SAnctissime Pater, quod tibi bonum, faustum fortunatumque esse potest, tibi prope discessuro precamur, & confidimus, fore ut tuus te Dominus in illa omnium bonorum complexione beatum efficiat. En itineri longinquo, atque adeo periculoso me committo, adeste, fratres, meque viam ingressum vestris comitamini precibus, ut mihi res feliciter eveniant. Non sic pericula timeas, Pater, ut non memineris, benefacta tua te præcursura, ad Domini conspectum festinantem. Acta mea comperta sunt Domino, quem offendi, quamque summus ille Judex infliget pœnam, vehementer exhorreo. Sed nec tuum latent Dominum cordis tui arcana, tua in eum caritas, unde ille vicissim tuo in amore mirificè conquiescit, ut qui ejus jussa planè perfectèque exhauseris. At nunquam fiet, ut animus meus sese colligat, deposito metu illius judicii; persuasum siquidem habet, iniquis nullam eo in loco adhibendam fore indulgentiam, aut pœnæ remissionem. Imo tibi, beate Pater, promissum Justis regnum reservat Dominus, tuum erga se studium remuneraturus, ubi confide, te ad novum vitæ genus traductum iri.

Ecce autem ego exul, inops, egenus ex hac luce discedo, adeo vixisse nil profuit, quum vita mihi præter peccata nil planè reliquerit. At etiam tranquilla, Pater, tibi res est, ecce quietus & placidus, quasi alter Moses, rebus excedis humanis, quare una tibi restat cura, ut pro populo nostro orare non desinas? Hei veris vincor, nec vana est solicitudo, quam excitat timor Judicis, qui non gratiâ, vel pretio, sed justa severitate judicia exercet sua. Dira potius augurare ei, qui negavit fidem, & Christo renunciavit, te autem beatum dicere debemus, tibique cuncta prospera ominari, qui Dei leges & jura servasti. Parcite, fratres, talia suspicanti, pepulit aures terribilis illa tuba, cujus voce totus contremiscit Orbis. Meliora tamen precamur, quæ speramus futura, ut Angeli in generali illa mortuorum restitutione ad Judicis dexteram te transferant; id enimverò persuadet vita vitio carens, & sine labe peracta, tum abstinentia, pietas, religio, & effusa in egentes liberalitas, idcirco amissum te dolemus, & obitum lugemus tuum, quoties tuum in mentem redit nomen, venerande Pater: secus non erat, cur tuam ægrè

ægrè ferremus mortem; Justi quippe felicitatem sine fine duraturam adepti, cum resumto corpore vitam ducent beatissimam, Dei laudibus sine cessatione vacaturi. Tuus, Pater, Dominus in cujus fide fuisti, cujusque legibus vixisti, sua erga te utetur clementia, quum idem te gregis sui Pastorem ac Præsulem etiam creaverit.

Bone Jesu, perfugium & præsidium meum, pœnis, quas merui, eximito me, tuæque lucis claritate lætifica. Annuet utique tuis Jesus votis, reddetque sui amanti, ejusque præceptis obtemperanti, auctam in centuplum laborum mercedem. Hoc scilicet præmium castè & integrè viventibus paratur, corona videlicet gloriæ, quam Justi suo imponent capiti, remuneratori Deo laudis hymnum modulantes, quum rediviva resumserint corpora. Quapropter confide, Pater, hæc merces tuis reservatur moribus, nec dubites, ut socius Justorum factus, in omne ævum vitam traducturus sis jucundissimam. Vestris, oro, Deus annuat votis, interim obsecro vos, carissimi fratres & patres, ut vos Deum pro communi salute oraturos, mei memoria nunquam prætereat.

CANON XXII.

In funere Clericorum.

Beate Pater, alumnos solare tuos. Ecce tuam mœsti, soliciti, præsentiam reposcunt. Pater omnipotens vos, qui me amastis, jacentes erigat, vestroque dolori finem imponat. Sed & æviternus Filius vestras pro sua summa munificentia exornet coronas. Parcite jam, filii, lacrymis, nec enim vos decet generis humani commune fatum, quasi proprium deflere. At enim Patriarcha Joseph, ut parentem vidit extinctum, quantum erupit in fletum! tale profectò non dedecet imitari exemplum, tuumque, Pater, dolere & collacrymari lethum. Ehu quis te nobis eripuit spiritus nostri thesaurum? Arcem munitissimam siccine mors te cepit & diruit? Et verò tui corporis exuvias cernere, ut admodum utile, ita valde obvium est; at voces quis nostris referat auribus?

Ecce autem atrati prodeunt omnes, quibus obtigit non ignorasse te virum sanctum & discernendi motus animorum prudentiâ insignem, qui animam suam virginem castam Christo desponderat: quare confide vicissim ab illo te fore separandum a perditis & sceleratis sibique sociandum. Omnipotentis Domini in fide sumus,

A sumus, seu morimur, seu vivimus. Caveamus ergo, ne divellamur ab illo, tum verò maximè, quum mortis metus animo insitus & infixus mentem exagitat. Nobis te, Pater, magistrum & admonitorem Filius Regis dederat, qui nostris identidem auribus ista occineret. Cogitate sacri Ecclesiarum Stationarii præfinitum vobis ad immutabilem æternitatem iter, & viaticum providete.

B

CANON XXIII.

In Funere Clericorum.

SIccine, Pater, veritatis Athleta, nos deseris, seditque tibi hinc demigrare, orbosque natos destituere? Moses utique popularibus suis extremum dicturus vale, te, Pater sancte, morientem adumbravit: at idem moriturus admini- C strum suum genti suæ designavit ducem, ejus capiti imponendo manum, quo facto futuri Hebræorum in terram sibi promissam introitus præsagium dedit, & aperiendæ nobis ad salutem viæ symbolum descripsit; suoque functus officio, vitâ mox pariter defunctus est. Ecce autem extorres & exules in alieno solo nos deseris, Pater, quis jam patriam repetentibus dabit ducem? dabit sanè, qui te dedit fratribus D fratrem simul & Præsulem, Josepho proinde comparabilem, quem fratribus per id tempus in Ægypto exulibus Pater filium sibi similem præfecit; talem te sibi summus ille Pater adoptavit, nobisque gubernatorem dedit, unde fieret, ut omnes mutua caritate conjuncti, bonis, quæ nobis apprecabaris, nos haudquaquam indignos præberemus: patuitque profectò in tuis moribus conspicua adoptantis effigies E Dei, quem Jacob Patriarcha vidit, quemque tu unicè dilexisti, ut ipsius gratiâ tuos reliqueris parentes, vicissim ab eo vitam relaturus, tibi in omne ævum mansuram.

Quoniam vero tuo, Pater, Sacerdotio fixi sunt limites, quales Aaronico positi fuere, ut videlicet pater haberet filios in officio consortes, (cum Aarone siquidem F Eleazarus sacra administrabat in ritibus legis egenæ, utpote a Sacramentis vacuæ. Rursus ut sublato rebus humanis parenti filius ritè succederet, indeque factum fuit, ut, Aarone mortuo, Eleazarus sacrorum curam susciperet, & Josue Mosi suffectus, jura describeret.) hinc supplices te, Pater, etiam atque etiam rogamus, ut pro luctu, in quem tuus nos conjecit obitus, tuam populo tuo virtutem transfundas, quemadmodum Elias spiritum suum auctum in

in duplum Eliseo transcripsit, quo fiat, ut in tuæ disciplinæ alumnis expressam magistri teneamus effigiem, magnum dolori nostro allaturam levamentum, neque plane, nec usquequaque tuâ destituamur præsentiâ. Ditissime pauper, qui pauperes bene multos locupletasti, tuam profectò munificentissimam manum a tuis non continebis.

Ecce autem in sepulcrum tecum descendit ille, qui Mosi trajectum petenti mare divisit, tibique lucem in tenebris accendet columna designata Israëlitis viæ dux; in tuis namque membris reconditur Corpus suscitator mortuorum, & spiritûs tui sanguini immistus est Calix salutaris, haud illa te in periculo destituent, cui in regione Justorum parant coronam. Officia officiis compensare debemus, tibique mortuo habere gratiam, quòd plures divinæ scripturæ libros, quando vita manebat, explanasti. Præterquamquod æquum & justum est, te cultorem agri delibare fruges tuo labore apud gentem immundam quæsitas; Justorum siquidem adhuc populus te, Pater, expectat, apud quem arvorum tuorum proventus in horreum vitæ conditi te manent, illic te tuæ operiuntur opes.

Pacatam pete civitatem, Pater, quam enim habitas, cives habet domestico bello implicitos, pax hinc semper exulat. Quum autem te mors ad sepulcrum deportaverit, tum verò Salvator tuus omnibus te eximet curis. Interea verò dum aliud tibi paratur domicilium, tanquam viator itinere lassatus longo, a via quære diversorium, sepulcrum hoc esse puta, in quo tantisper quiesces, donec, appetente præfinito die, destinatum tibi regnum obtineas. Interim tuarum virtutum laudatores audire non pigeat. Etenimverò quicumque tecum homine ad speciem simplici & inerudito sua quandoque contulere consilia, si docti quidem fuerunt, suam eruditionem, quasi meram inscitiam æstimarunt; si autem indocti, tales esse desierunt; sermo nempe tuus canon & norma disciplinæ fuit, & aspectus tuus gravis & dignitate plenus, levitatis & petulantiæ verber. Quicumque te aspexit, sua vitia damnavit; vitam quippe tuam omni labe integram esse animadvertit.

Præparationem cordis tui vidit Dominus tuus, utique ingenuam & candidam, agnovitque se a te unicè dilectum, suamque gratiam rebus omnibus tibi esse potiorem. Non ille ut sæculi tui mores, sic tuos reprehendit, qui non ignoraret, qualem

A qualem te hactenùs erga ipsum te habuisses. Euge negotiator sapientissime, qui inter naufragia plurimorum, amplissimas collegisti opes, & de misero & luctuosissimo sæculo hausisti, unde optimâ merce navim impleres; nunc verò quandoquidem post ærumnosam navigationem illum portum jam tenet, omnem felix nauclerus deposuisti curam.

B Dexteram, Pater, lapso porrexisti, te enim simili ruinæ obnoxium esse asseverans, præbuisti exemplum, quo confirmatus, se a lapsu relevaret, nec ipsum proinde puderet culpam fateri suam. His & hujuscemodi artibus Christo lucratus es fratres tuos, & opere complevisti dictatum a Spiritu sancto Jeremiæ oraculum. Qui *pretiosum separaverit a vili, quasi os Dei erit*. Quapropter ad tuum tumu- *Jer. 15. 19.*

C lum accedentes haud ineptè consuetâ formulâ utentur: oratio tua nobis succurrat; pretiosam quippe in conspectu Domini esse mortem Sanctorum, Spiritus sanctus Davidis ore canebat.

Cæterùm etsi Justos ingenti gaudio adventus conspectusque tuus cumulaverit, nos certe tui desiderium, ex quo decessisti, vehementer discruciat. Quamquam te cum Domino esse scientes, gaudio tuo

D nos quoque gaudemus: interim verò preces pro nostra salute & securitate intermittere non debes eo in loco, ubi discipulorum tuorum oblivisci non potes; tui certè memoria nostris mentibus altè infixa est, nec ulla delebit eam oblivio. Indidem apprecare nobis, ut caritate mutuâ conjuncti domi, externos bonis factis doceamus, quæ a te didicimus; & discipuli

E exemplum imitentur illius, qui fecit, deinde docere voluit.

CANON XXIV.

In Funere Clericorum.

SAulis Regis interitum David flevit, & occultam animi sui ægritudinem lacrymis patefecit; næ ego Davidem miror, tum quòd vitæ suæ insidiatorem, ne insidiis opprimeretur, tutatus est, tum

F quòd hostis planxit mortem, quando is suo liberatori vitam eripere meditabatur. Jam etsi eam, quam obivisti mortem, vitam tibi peperisse credimus, eadem tamen optatam felicitatem tibi quidem attulit, nos contra gravi dolore oppressit; tui namque discipuli te amabant nihil minus, quam Saulem & Jonathanem David. Sic suus Samuelem populus cum ingenti luctu funeravit, audierat nimirum tonitrua, vim precum ejus testantia; Altissi-

 mus

mus nempe pura Prophetæ precatione flexus, insolito nubium fragore ejus dictis fuerat suffragatus. Si mors Josiæ Regi laborum ac miseriarum quies fuit, ideoque nec lugendum fuisse putas, quis illa Jeremiæ suggessit? Omnes, qui justitiam colitis viri feminæque, Josiam mortuum lamentamini. Eliseum ægrotantem Rex quidam invisit, ut autem ejus appropinquare mortem præsensit, lacrymatus est & ploravit, rogavitque, ut pro populo oraret, non ignarus ejus preces esse maximè salutares. Annuit Propheta, & quibus valebat viribus & armis, Regis exercitum instruxit.

2. Par. 35. 25.

Josue filius Nun, quum a morte prope abesset, vitæ præcepta suis dabat, hæc plorantibus interlocutus. Adestis, videtis, mihi quidem propinqua instat mors, vos autem servate legem, vos illa servabit. Eliam etiam ejus discipulus sibi raptum lamentabatur, quamquam certior postea factus, quò ille provectus fuisset, ejus conspectum & auxilium reposcebat. In funere Lazari illa a Domino dicta legimus: *Hæc infirmitas non est ad mortem*; inde namque innotuit ejus potentia, cujus spiritu cuncta vivunt, cujusque vox sepulcri, in quo tunc Lazarus jacebat, clavis fuit. Trium tunc oculi lacrymarunt, Marthæ scilicet, atque sororis Mariæ & Domini: jam si is, ex quo suspensa sunt omnia, extinctum luxit amicum, quisnam, si tamen mortuum amat, ejus obitum non doleat?

Jos. 23.

Jo. 11. 4.

Interea tamen dum hæc suprema fratri solvimus, te, Domine, rogamus, ut eundem aliquando revicturum, iterum nobis repræsentes in regno tuo choris Sanctorum adjunctum, in clara utique refulgentem luce, & gaudio lætitiaque exultantem. Et quoniam ne ad nos ille accederet, nostraque inviseret ædes, intercessit acerba mors, ejus absentiam, confidimus, Jesus ipsius præceptor supplebit, hic nostras visitabit domos, suaque virtute communiet. Etiam, Domine clementissime, pauperis servi tui memento, eique reddito mercedem suscepti in concinendis laudibus tuis laboris: item precor, ut eo die, quo meum agitabitur judicium, tuâ me complectaris clementiâ, ne si causâ cadam, Sanctorum obscuretur gloria, hos enim in hoc periculo meos elegi defensores.

Qui mortalibus vitam tribuit, caritate, quâ fervet, ossibus in tumulo projectis motum restituet, buccinam suo inflabit spiritu, qui vitali aura afflabit cadavera, Inferorum valvas suo clangore recludet: hic orandus est, ut mortuum Patrem

trem nostrum jubeat ejus prædicare laudes, & nos unà cum illo & Sanctorum choris suave tantaque majestate dignum decantare melos. Appropinquat dies magna Filii Domini rerum, in qua Mundum, qui fecit, innovabit. Orate, fratres, ut commiseratione veniâque non indignus inveniar in eo, quod meis actibus habebitur judicium: timeo, carissimi, illam sententiam, heu quantum terribilem! *Non omnis, qui dicit, Domine Domine*, eò intrabit, ubi se sperat in bonis, nullo adjuncto malo, cum Sanctis semper victurum.

CANON XXV.

In funere Clericorum.

Abeundi modò instat necessitas, abitum non timeo accersitus a Domino, a quo confido coronam gloriæ mihi reddendam, nihilque proinde ad felicitatem defuturum. Ab Angelis, qui te a nobis separarunt, ad Beatorum sedes translatum iri te credimus, optatum Conditori offerendum munus. Quapropter tibi beatum gratulamur exitum. Non ideo tamen de tua salute minus soliciti pro te vota suscipere absistimus; te autem, Domine, deprecari, ut servo tuo tribuas cumulatam illam bonorum complexionem, atque illâ maximè optatâ & expetitâ securitate in Cælo animum ejus tranquilles.

Clanget buccina, & tuba canet, eoque velut classico omnes mortales ad resumenda relicta corpora vocabit, etsi Justi dumtaxat nubibus invecti Domino occurrent, eoque ducente vitam inibunt perpetuis plenisque gaudiis beatam. Quin ergo te felicem ducam, quem manet in Cælo corona floribus conserta nunquam morituris? Isthuc porrò beneficium vitali illi voci te debere intellige, quæ cùm Inferorum locis intonuisset, cadavera perculit, & è tumulis excitavit. Etiam, Domine, eo die, quo tuba silentes ad judicium vocatura, vastum clangorem fundet dignare me congruentes tuæ Majestati hymnos tibi concinere.

Flos eras, Pater, opidò quantùm amabilis! mors te modò decerpit, Abrahamus Patriarcha venientem effuso sinu excipiet. Cæli portæ patentibus foribus operiuntur, ut ad æternam transmittent requiem, & plenum gaudium. Verè æquum & justum est, ut te, Domine, omnes, quas condidisti res, summis efferant laudibus, cui sic placet, dissipatum Adæ pulverem undique colligere.

CANON XXVI.

In Funere Clericorum.

TUam, Altiſſime, bonitatem omnes mortales in animo & ore habere debemus, qui ad ima te demiſeris, & homo factus, aſſumtum corpus mori, & a morte redire volueris, ut ejus contactu corpora noſtra reviviſcerent. Tuus nos, Pater, obitus vehementer afflixit, nec dolor is eſt, quem tempus lenire poſſit. Nunc verò quiſnam te nobis reſtituet locus, gloriæ columen noſtræ, noſtrique capitis corona, cujus colloquio aſpectuque populus noſter ovabat? Siccatus eſt fons illimis & purus, qui placidis ſalientibus Eccleſiam noſtram irrigabat; quid enimverò tuâ diſciplinâ nitidius, quæ Solis ad inſtar terras noſtras ſua luce exhilarabat? Quid caritate tua ad noſtra commoda profuſius, quæ noſtrum nunc exaſperat dolorem, & ante tùm ſuis præceptis nos erudivit, cùm ſtatutis & ordinationibus rerum noſtrarum ſtatum compoſuit? Quid tuis adhortationibus efficacius, quibus ad ambiendam vitam immortalem nos inflammabas, & ad comparandum nobis ornatum cæleſti convivio non indecorum? ſed & optima exempla nobis in tuis moribus deſcripſiſti, tuæque vitæ integritate nos adverſus vitia obarmaſti. Inde, Pater, paratur felicitas tibi, nobis contra metus & gravis ſolicitudo; quiſnam enim tui ſimilem nobis reddet, o ſpeculum noſtrum? non quòd jam tenes, quæ beatam vitam efficiunt, eo offendimur, ſed quod tibi nos affari poſthac non licebit, quod abis, quod nos deſeris, quod in oras remotiſſimas ſis profecturus. Heu quis exinde ſimili nos diſciplina imbuet? quis nos verè pueros a vitiis timore pariter & amore frænabit, atque ad modeſtiam & pietatem informabit.

CANON XXVII.

In Funere Clericorum.

PErii, niſi quid reſpicias, Domine, ædes ſui beati viri, ipſius præſentia me mirificè decorabat, hìc ſiquidem ejus citharæ cantus noſtras mulcebat aures, ejuſque ſermo nos recreabat. Tu, Domine, qui afflictos relevas, & ſanas ægros, tuam, oro, mihi adhibeto medicinam. Et quandoquidem ejus vocem audire non poſſum, tenui aliquo lucis ejus crepuſculo lætifica me. Conſolator optime, ne, quæſo, vultum tuum avertas a me, poſtquam ab habitatore meo deſerta ſum: ſqualorem meum pax tua tergat; en oculi & manus ſecreta exploravere conclavia, renun-

[illegible]

A renunciant autem nusquam repertum beatum, cujus gratiâ Piorum me turba frequentabat. Aures item testantur ejusdem silentium, vocemque fuisse suppressam. Quis vulnus alligabit meum? Et quidem si ille me sublime extulit, utique etiam humi depressit; postquam hinc decessit mea securitas, incessit simul mea tecta pavor & horror. Ut extinctum vidi, ut obstupui, sustulit sensum, quæ abstulit decus meum B mors. Conticuere sodales, quæ me beatam prædicabant, postquam occidit gloria mea, gaudium quoque fugit, subiitque mœror & luctus.

CANON XXVIII.

In Funere Principum, & Divitis cujusque.

JUstitiam sepulcro assidentem contemplatus, rogabam, cujusnam esset tumulus, quisve sepultus ibi putresceret; non C enim, ajebam, id satis explicat informis, quam video, ossium compactio. Conditur hìc, respondit, ex priscis Regibus quidam opibus & armis, rebusque gestis clarus: adesdum ejusque præsentem intuere statum: ponè jacet, vides, alter, mendicus is fuit: summæ & infimæ sortis homines præ oculis habes, alterum ab altero discerne, si potes. Quum porrò processissem ad ossuarii limen, occurrit prior D mendicus fœdè humi projectus, sordet caput telis aranearum obrutum, truncus jacet immobilis, exerti dentes, os cinere fartum, ossa suis exuta cæmentis abierant magna ex parte in cineres. Ad hujusmodi sordes redactum hominem in sordibus natum non miror, mecum ajebam, talis profectò non occurret Rex, putabamque cum homine ejus dignitatis & E amplitudinis, apud Inferos non secùs, quàm apud nos actum iri, ejusque proinde cadaveri plus honoris deferendum. Errorem tandem agnovi meum, postquam ad Regis sarcophagum progressus, vidi fortunæ prioris altitudini successisse squalorem, & nudam humum, odoratis unguentis graveolentem saniem, & omnem veterem gloriam consequente ignominia fuisse ob- F scuratam, ut illud non Regis corpus, sed fimus in sterquilinium projectus videretur.

Ingemui enimverò, & o cœcam, dixi, mortalium superbiam, in quantam contemtionem te venire necesse est! ut hominum conditiones variæ & dissimiles sint, & alter Rex sit, alter mendicus, mors æquat omnia. Nemo itaque suis credat opibus, hìc tandem relinquendis, vel bonis dominum hinc decedentem minimè secu-

A secuturis, nemo de eleganti & pulchra corporis habitudine & oris venustate superbiat, res per se fluxa & fragilis sepulcro commissa, deflorebit & evanescet.

Infernum cunctorum viventium helluonem vidi fartum, nec ideo saturum, quin imo, geminato mortuorum numero, animadverti ejus intendi ampliarique sinum, & corpora quidem jam obtinet, quorum censum extra eum, qui illa in eum carcerem compegit, nemo tenet: nec ulla hominum conditio, seu felix, seu misera huic legi eximitur. B Hinc processeram, quum apparuere conglobatæ cadaverum turmæ, plurimæ licet, discretæ tamen, omnes silent, non vox, non sensus manet, nemo, quam ivit, redivit viam, nec datur cuiquam sodalem inde educere, nec conceditur Regibus hìc aliquid possidere, C nec superbis se aliis arroganter anteponere, nec voluptuariis luxui vacare, nec avaris in quæstus & lucra incumbere. Regem condit humus & quod congessit aurum; pondus inutile terræ evasere ambo, utque congregatæ opes hæredi profuturæ sint, domino certè suo, quum huc appulerit, prodesse non possunt. Sepultus jacet suo cum scelere sceleratus, in gehennam tandem detrudendus: D Justum excepit sepulcrum, uti ultima rerum humanarum linea, sic ærumnarum & miseriarum finis, ut aliquando ad Beatorum sedes transmittat; pauperem item spiritu secum unà ferentem erogatas in egenos pecunias, ad similem sortem destinatum.

Ossa potentioris simul ac tenuioris contemplabar, explorans uter sceletus compare venustior esset, reperi E pares. Nec sua formosos species sequitur, unde superbiæ & ostentationi suppetat argumentum. Quos ante byssus ornabat, atratos in lugubri amictu prodire video; quique pigmentis formam mentiri solebant, fœdum in modum deformatos, serpente tinea corrosos ac populatos oculos stibio ante renidentes: nec dissimilis luxuriosos tabes in sordidum retrimentum F transmutarat. Superbi, quos gloriæ species deceperat, jam fumus & umbra erant, & ambitiosi, quos honorum splendor cœcaverat, despecti abjectique calamitatis spectaculum evaserant. Jam videre erat dominationem & primatum ambientes humi afflictos, & qui eruditionis famam captaverant, doctique videri affectarant, jam nec mentis esse compotes suæ. Opulentos, qui divitias, quas fugiendas esse sciebant, consectabantur, extremâ inopiâ labo-

A laborare, & obvio & facilè parabili victu egere; nemo hìc pugnat, diffidet nemo, odia permixtis ossibus extinxit & sustulit sepulcrum.

CANON XXIX.

In Funere Peregrinorum.

Quos infesti exercent casus, exemplum a me petant, meoque moniti infortunio discant patienter ferre, quod B exules, extorres, & omnibus destituti subsidiis intereunt; dediscant contra divites copiosique fastum, suamque damnent insaniam amatores præstantium formarum meo & sodalium exitu correcti, sed & delicias & oblectamenta consectantes intelligant, in rebus humanis nihil non esse mortale & caducum. Sed nec leve tenent hìc argumentum sapientes, unde eos pudeat sui Conditoris scientiam neglexisse; C & formosi, unde suam redarguant levitatem, ut qui de naturæ dono, eoque precario & fragili sese efferant: Castis præterea juvenibus insinuatur utile documentum, ut ex eo, quo vident trepidare me metu, in timore Dei sibi perseverandum statuant, nec non virginibus, unde malorum impendentium præmonitæ sua pericula reputent, & assiduè fleant. Quicum- D que ergo insanire nolunt, pro comperto habere debent, oram, ad quam tandem nos omnes appellere necesse est, mortuorum esse regionem, in qua nos excipient cæca nox & inscrutabile cahos, quasi carceris custos, atque loci domina mors, leæna cuncta circum pervadens, ac semper rugiens. Catenati jacent promiscuè cum plebeis potentes quique, quorum corpora vermibus data præda putrescunt, sapientum ora E silent, carnes marcidæ in frusta dehiscunt. Juvenum cervicibus, & virginum mors insultat, exedit toros & ossa, & omnem formosorum corporum speciem ac venustatem deperdit. Morti, quam dixi regionis dominam, adstant carnifices; præses atque lictores æquè immites sunt, nec illos tangunt ullæ miserorum querelæ. Immanissimi hujus Regis militiam compo- F nunt malorum dæmonum catervæ, quorum operâ genus humanum occubuit, & perpetuæ servituti addictum fuit. Tentorium tyranno excitarunt sui apparitores, captis spoliis cum ipso simul ovantes.

Adami soboles prostrata draconem pascit, & in hunc detrusa carcerem ingemiscit infelix, alta ducens suspiria, & amaras profundens lacrymas, inutiles tamen, nemine miseris opem ferente. Commune fatum est, cui nec enimverò exemti fuere

re gigantes Sethi & Enosi nepotes, viri famosi: nec enim mors admirandam corum proceritatem, nec immunem ab omni labe decorem reverita est, quo minus humi dejectos protereret & perderet. At verò quam credas parem dicendi facultatem suffecturam carceris illius horrorem enarrare cogitanti? obsident quippe locum spectra eò intrantibus horrendum in modum infesta; Mors & mali dæmones excubant ante fores, intus rabida serpit tinea, velut œconomus, corporum præcipuè formosorum vorago. Me miserum, fratres, quò me mea præcipitavit sors! Meum flete & plorate casum, qui ocyùs in sepulcrum detrudendus sum. Mortem jam video patulo ore in obvios quosque irruentem, suoque flatu rerum quantumvis pulcherrimarum formam extinguere, & sub humum, velut sordida retrimenta detrudere. Quis dabit, fratres, veridicum nuncium, qui ab inferis redux ejus loci statum ac rationes nobis retexat, & mala, quibus ejus compita redundant? Vestras, fratres, lugete clades, & communem familiæ calamitatem, quæ vos a carorum consortio avellet.

Interea, quum mors gaudio triumpharet, & victoriâ ferox exultaret Infernus, portisque patefactis omnium ætatum & sæculorum mortales promiscuè intra sua viscera reconderet; nec secus ac immitis Tyrannus in bonos & insontes sæviret, adeoque nec viris sanctissimis parceret, accidit, ut & illum ex se sanctum & ingenua virtute insontem raperet, sibique ipsum subjiceret, qui verè fortis & potens est, atque ad propria septa caligine atrâ opacata raptaret, ibique deponeret; atenimvero retinere non valuit; Rex quippe fortissimus triumphali cum pompa inde emicans, mortem invasit, & in sua sede profligavit, mox etiam in vincula conjecit, carcerique sempiterno addixit. Vilissimum insuper latronem generi humano perpetuò insultantem comprehendit, & proculcavit, extirpavitque infernum omnium mortalium helluonem, & corporum sacrorum corruptorem. Malos Dæmones voce tremefecit, loca tenebrosa concussit, mortisque acies cum suo duce profligavit. Clade acceptâ, mors ululabat, & infernus longè latèque per loca horrifico clamore resonabat.

Irrugiit enimverò catulus leonis, & portas Tartari contrivit, corruerunt muri deliciis affluentis & opulentæ arcis, ejusque occubuere fortes, statim ut Christus Aquila præpotentis Dei soboles divina tonuit voce. Mors attonita stupuit, submisitque caput super-

A superbus, qui Divinitatem ambivit, Christus perditionis increpuit auctorem & dejecit, prostravitque perduellem. Adamum inclamavit cæco in carcere tabescentem, vinculisque exemtum, ad pristinum honoris gradum revexit. Infelix Adam, ubi jaces, qui conjugis consiliis deceptus corruisti? Agedum facesse isthinc verè Magni magna imago, accede & vide mortem & Diabolum jam occubuisse, & draconis contritum caput. B Adesto & lauda Patrem per Filium, & Spiritum per Unigenitum, cujus gratiâ soboles tua extincta reviviscet, in cælestibus sedibus vitam auspicatura immortalem. Euge, formose Adam, divini Patris manu formatus, en patrium solum te opperitur Paradisus, & hortus deliciarum, miseriarum tuarum principium, ubi prius collocatus, inde ejectus fuisti. Ingredere C patefactum ad immortalitatem aditum sequantur nati & nepotes; huc nempe vocat, qui ab initio de luto finxit: Paradisi nemora hucusque tuum luxere casum, redditâ jam formâ decorus, imperio assuesce tyrannum, qui corpus tuum miserè dilaniavit ovans & exultans irride, proculcato caput draconis tuam sobolem vorare molientis.

Protoplastus Dominum venientem conspicatus assurrexit, & accedens pro- D nus adoravit salutis suæ Reparatorem, qui Cælo ab alto se demiserat, ut ipsum perditum requireret. Adoro te, Domine, dixit, ego & nati mei mecum, beneficium agnoscimus, quòd veneris & lapsos sublevaveris. Te Deum, Dominum & Salvatorem nostrum confitemur testamurque, tuâ nos gratiâ liberatos a morte, quæ diù multumque corpora nostra vexavit & lusit. Ro- E gamus te, Domine, ne in his locis nos deseras, neve committas, ut immanis ille tyrannus, qui nos ante occidit, in posterùm lacerare pergat, supplices exaudi nos tu, qui vita & lux nostra es. Utque nos omnes tuâ benignitate condidisti, sic tuâ clementiâ fove. Equidem olim in Paradiso, statim, ut vox tua meas pepulit aures, latebras petii, qui essem nudus, quum autem inde eje- F ctus, extorris & omni ope destitutus æger jacerem, simul ac illa insonuit, languentem excitavit & erexit. Ego verò parem pro beneficio gratiam habere nunquam potis ero, tùm quod mihi captivo libertatem asserueris, tùm quod mortuo vitam & gradum restitueris pristinum. Tantam profectò in me liberalitatem nunquam non testabuntur omnes posteri mei, prædicabunt utique semper te nostrarum depulsorem calamitatum, generisque nostri restitutorem. Tibi igitur tribuatur laus in

Cælo, quod tuo numine a principio exædificatum est, tum in terra, quæ te jubente, è nihilo emersit: Mundus universus æternam & ex se existentem naturam suspiciat & prædicet. Etiam, Domine, omnium ora te laudent, laudabilis quippe tu es solus.

CANON XXX.

In Funere Patrisfamilias.

INdictus singulis mortalibus hinc emigrandi dies a vestro convictu actutùm excedere me compellit, & in diversorium concedere amplissimum ad inferos usque porrectum. Missus a judice lictor, priusquam ejus adventum præsentiscerem, inopinum corripuit; quumque supplex flagitarem, ut discessionem sustineret tantisper, dum propinquis dicerem postremum vale, rejecit supplicantem, quin & munera offerentem: Angelum namque eum esse mortis nuncium necdum compereram, scelestis nimirum maximè infensum, sed opinabar, quempiam esse ex genere mortalium, atque proinde, si non precibus, certè donis flectendum; ut autem mox intellexi, inferni carceris esse custodem, continuò saluti desperavi meæ; aspectum enimverò expavi, exhorrui vocem, pavor & horror animum & corpus perculit & perturbavit; sic articulos a sua sede movere cœpit, artus ab invicem divellere, & corpus & animam collidere, abscitque stamen a telario, ac telam convolvit & abstulit: citharæ nervos concidit, suppressitque cantum, arborem vitæ extirpavit, & poma cum fructibus perdidit: loquelam linguæ abstulit, ademit oculis lucem, lucernæ lumen solvit in fumum: oris forma defloruit, & corpus in cognatum pulverem, sicut scriptum est, rediit.

Has inter deprehensus angustias, quid agam, carissimi, equidem non expedio. Ecce me mei dereliquerunt quæstus & opes tanto cum labore collectæ, ut hæredibus utiles futuræ sint, nil certe mihi, sat scio, in posterum profuturæ: amplissimas ædes, tum æstivo, tum hiberno tempori opportunas ego ipse construxi, quem hodie mors in tenebricosum carcerem compinget, neque ex tanta rerum copia quidpiam me hinc abeuntem sequetur præter vitæ præteritæ meæ malefacta, viæ, quam ingredior, impedimenta: si quid in bonis habui alius deripiet herus, mihi mea peccata relinquens: utinam quemadmodum prædia, quæ possideo deserere compellor, sic quæ meam conscientiam onerant, noxas deponere liceret, & sicut a mortalis vitæ oblectamentis invitus

[illegible]

A tus nunc abesse cogor; sic a meis vitiis ante remotus esse voluissem. Qualem esse dices divitis laborem, qui suas non sibi collegit opes, ad alienam quippe brevi venturas manum, & veterem dominum inopem nudumque relicturas; sic utique meam alii substantiam suam facient, mihi verò viam longissimam ingressuro, viaticum etiam negabunt affines quicumque, & maximè propinqui, meque tanquam B extraneum nec ad ipsos ullatenus attinentem despicient.

At vos, filii, quò vos, amisso parente, vertetis; quis vos impuberes educabit, quis alet orphanos? hodie namque meo exitu domus diffissa est, vosque facti estis pullis similes a matre relictis. Ad vos itaque, cognati & amici, supplices tendo manus, ut sanguinis, C & veteris necessitudinis memores, meas in hac parte vices suppleatis, & pupillorum tutores & curatores facti, castra a suo præfecto deserta defendatis. Attendite, quæso, Concionatorum monita, Spiritus sancti oracula reveremini, utraque nimirum pupillorum, & viduarum curam summopere commendant. Pii auditores, exaudite precantem, afflictum sublevate, & quæ peto, diligenter perficite, confi- D do equidem, fore ut pro præstita mihi ope misericors ille vobis aliquando in simili statu constituendis propitius adsit, & succurrat eo die, quo præmium pro bene factorum merito soluturus adveniet. Sed & vos, carissimi, iterum obsecro moneoque, ut quieti sitis, & mansuetudinem & misericordiam colatis: sapientum consilio obtemperate, quæ animæ utilia sunt, sata- E gite. Seriò attendite, & considerate amplas, quas ex mea negotiatione collegi divitias, quomodo ex his ne pilum quidem extra maleficiorum meorum sarcinam meum ad tumulum importem. Vos autem mea desideria, meo ex obitu conceptum mœrorem facessite; supremus namque Pater res vestras curabit. Præpotens illa vis, quæ Patriarcham Joseph profugum comitata est, & exulem aluit, eadem F confido, pro sua immensa liberalitate vobis prospiciet, & alimenta subministrabit. Quare vos viscera mea summo illi omnium viventium Parenti, cujus mente mundus regitur, cujus benignitate consulitur generi humano, etiam atque etiam commendo, ipsumque rogo, ut vos afflictos recreet, & si qui infesti casus inciderint, præsenti suo numine relevet. Crux Salvatoris nostræ salutis caput libertatisque pretium domum cum suis habitatoribus custo-

cuſtodiet, ſpero, & vos ſalvos atque incolumes præſtabit.

Reliquum eſt ut ad vos, Sacerdotes ſancti & omnis Eccleſiaſticus ordo, ſupplex me convertam, veſtramque obſecrem fidem, ut Dei noſtri miſericordiam mihi exorare ſatagatis, quatenùs me ſinu Abrahæ dignum efficiat, & ad optatam ſecuritatem & expetitas Beatorum ſedes cum Lazaro mendico me transferat, atque a divitis contubernio ſeparatum, incendio, quo ille crematur, eximat: membrum utique veſtrum ſum & ex baptiſmo frater, mei proinde memores, meorum pupillorum curam ſuſcipite, quoniam etſi ego vos prope relicturus, gratiam pro beneficio referre nequeam, Deus, cujus maxime propria eſt beneficentia, quod ego debeo, vobis in regno ſuo liberaliter rependet.

Poſtremum quia vehementer timeo, ne poſtquam ſepulcro illatus fuero, arguar reus orbitatis meorum, meque meis illam accerſiviſſe malefactis, quod unum mihi relictum eſt, te ſumme Deus, invoco, qui Prophetæ ore illa locutus es: *Relinque pupillos tuos, ego faciam eos vivere.* (Jer. 49. 11.) Fer opem mihi & natis meis proſpicito. Et quandoquidem morti mandaſti, ut a filiis meis me ſepararet, miſericordiæ tuæ, communi omnium viventium matri, illorum curam committe, meque, ſicut olim latronem miſeratus, ad te prope venturum benignè excipito; natos, quæſo, meos ne in orbitate ſua tuâ providentiâ deſtituas, accepti beneficii nunquam non memores futuros.

CANON XXXI.

In Funere Matrisfamilias.

HEvæ exitum quum aliquando animo revolverem, ſtupui factum, exitium ingemui. Mox quum eandem in mortis & vitæ confinio conſtitutam contemplarer, & adſcriptâ divino decreto horâ è corpore divulſam, hæſi enimvero attonito ſimilis, inde alta ducens ſuſpiria, utinam, dixi, in cenſum filiorum ejus nunquam veniſſem, mors fortè modò non me turbaret, nec migrationi præſtituta dies triſti ſequentium malorum expectatione me ſuſpenſum teneret. Hevæ namque crimen eſt, quòd omnes morimur, ipſa viam morti prima munivit: quid ergo profuit, quòd Adæ adjutorium data fuerit? imò quantùm nocuit, quòd natos ſuos morti fecerit obnoxios, totique indixerit poſteritati inevitabilem hinc migrandi horam? O lacrymabilem tuum, Heva, interitum, o in-

A ò infauſtum, qui te ſuſtulit, diem, in quo velut in exemplari repræſentantur omnium mortalium funera, & longa mortem præcedentium calamitatum ſeries. Sic generis noſtri parens facta eſt laqueus mortis, quum viveret, luctûs argumentum, quum moreretur.

In mortis itaque articulo conſtituta mater turbam filiorum, ac nepotum, ſororum & ſodalium ad funeris exequias

B convocavit maximo cum animi dolore atque mœrore, qui quum conveniſſent frequentiſſimi, & circumfuſi lectum obſiderent, illa confertam carorum catervam circumſpectans, diu flevit, mox cœpit illorum orbitatem lamentari ſic, ut ſimul etiam exaſperaret dolorem. Quid faciam, filii, dixit, jam præſente lictore, & ulteriorem hìc mihi prohibente moram. Ehu quis me hinc invitam excedere ju-

C bet, & repugnantem a cariſſima prole divellit. Mea deſideria, mea viſcera, quis nos ab invicem ſeparat? ſiccine compellor relinquere, quos inter tot ærumnas tanto cum labore alui, ratumque eſt, ut poſthac veſtrâ conſuetudine caream? Conceſſo virginibus honori veſtri gratiâ ante renunciavi, & nunc poſtquam facta ſum mater, de ſuſceptâ prole gaudere prohibeor? O quis mihi præteritos viridis juventæ annos

D reſtituat, ſic ut liberis ſimul & culpâ carerem, cælebs, ſed innocens: vel quis mihi tribuat tales vos cernere, quales ſuos Semone ſuſpexit natos? Heva donum exitiale dedit, cujus ſyngrapha tanquam pro fœnore repoſcit ſuſcipientis interitum; o vitæ parentem, quæ natis ſuis peperit interitum, concepit, peperit & enixa eſt ſimul ſuperaggeratis ærumnis, & miſerrimo

E exitu eoſdem tumulavit. Si mortem utique non introduxiſſet, nec ſanè in partu ipſa doluiſſet, doluit tamen, quia nati culpâ ejus moriuntur.

2. Machab. 7. 20.

Ecce autem filia Hevæ diem mortis nobis moriendo rememorat. Superſtites nati ad matris funus de more vocati, convenere, nactique cum morte luctantem, his compellant vocibus. Mater tuorum amor natorum, ò quæ te à nobis infeſta

F avellit vis? habes hìc tuorum filiorum catervam, vocem tuam audire cupit, oculos attollito, & circumſpice carorum tuorum turbam, circumfuſi lectulum ambiunt, teque dolentes inclamant, uti ſponſum extinctum thalamo viduata conjux: Quid obticuiſti & nihil reſpondes mater. An fortè tibi loquendi facultatem ademit mors? Age, porrige manus, tende brachia, ultimos dato amplexus gnatis, & ſuprema infigito oſcula, quos cantare ſolebas,

lebas modos, sic tuis negas infantibus, en projecti provolvuntur humi. Ubi nota erga prolem caritas? quid ita cessarunt solita hilaris vultûs sermonisque blandimenta?

Porro si rebus es sublata nostris, dicito, quis te nunc detinet locus? quò te inveniendi spe tendamus iter: pullos tuos nos esse puta, eò convolabimus, magnam laboris mercedem laturi, tuo ad quantulumcumque temporis spatium beari conspectu; quandoquidem domum intrantibus jam nihil præter squalorem & luctum occurrit, ipsi parietes dum tuas enarrant & laudant ordinationes, conceptam de tuo obitu mœstitiam exaggerant. Heu quis tuas, te subductâ, ædes desolatas reliquit, luctuque implevit & questubus? Quis casus tuum interrupit iter, & per cæcos tramites extra viam vagari cogit? vel quæ procella a nostro convictu abreptam procul abjecit? Natos, mater, exaudi clamantes, plorantes aspicito: medere quod moriens tute intulisti vulnus.

Ecce autem tuæ te sodales reposcunt, repetunt nimirum veterem necessitudinem, mœstæ tuum nomen ingeminant, nec tamen ut ante licet nunc audire, quum naturâ jubente taceas. Inde lacrymæ, gemitus & mistæ singultibus querelæ. O nos miseras, exclamant, quid te, cara soror, obmutuisse cernimus, quidni tibi liceat tuas affari sodales, tuus ecce vacat in nostro consessu locus, postquam tibi inter nos versari, & nobiscum agere deficiens natura vetat. Heu, carissimi, quid faciam, cedo, quum mors à vestro me consortio abigere obstinet, & vestrâ in posterum consuetudine carere cogat angelus mortis? is scilicet violentus insiliit in ædes, meque nec opinantem corripuit, & abduxit: inexorabilis est, nec preces attendit, nec obsecrationes reveretur, nec flectitur lacrymis, nec lamentis commovetur, ad munera non respicit, aspernatur aurum, matrem à prole divellit, orphanos relinquit natos, formosos non miseratur, fortibus non parcit, labefactat formam & luto fœdiorem facit, oris gratiam corrumpit, & omnem corporum statum, ac venustatem confestim perdit, oculis visum adimit, auditum auribus, fucum & pigmenta in sordes transmutat, muliebrem mundum pulvere contectum proculcat, ora questubus implet, & vocibus dolorem miscet.

Vide hæreditatem, quam nobis Heva mater moriens reliquit, syngrapham nominum percurre, supputa quantum mors exiget fœnus.

A fœnus. Contemplare ædes, quas nobis architectata eſt mater, ſepulcrum videlicet, tenebras & ſupplicium: en thalamus, quem ſuis Heva rea mater filiabus conſtruxit & ornavit, & thorus, quem illa ſtravit compoſuitque, cadaverum humandorum feretrum id eſt: en via, quam munivit interdictam viventibus, dum vita manet, en ſemita, quam aperuit, filios extinctos ad ſepulcrum ducentem. Videte, quæſo, ſodales, B & expendite, quæ ego lucra ex longa vitæ meæ negotiatione reportaverim? nulla ſanè præter peccata & maleficia, tenebricoſum carcerem, & ardentem rogum ſequaces & horribiles pœnas. Cultus, munditiæ, ornatus ecce jacent, armillæ torques, & mundum omnem meum detraxit mihi mors, cui enimverò ornamenta non placent: & illa veſtium magna ſupel- C lex, pertinaci labore parata, mihi jam nulla eſt. Confuſus & impexus capillus, heu quanti laboris, & quantæ induſtriæ opus, ut modò in cincinnos certa lege diſpoſitus cumularetur in aggerem, modò per intervalla contortus cubaret ad humerum.

Diſpereat Mundus, a quo infelix decepta ſum, priuſquam ejus fallacias cognoſcerem. Veterator callidus cavit, ne D decretam mihi ab ejus tectis diſceſſionem ſubodorarer, nec ego unquam præſenſi futuram rerum ejus converſionem, illumque poſt generalem totius naturæ diſſolutionem perpetuò obruendum ſilentio; nec incauta proſpexi lutum, quod mentitâ formâ me fallebat, hic remanſurum, & utinam unà cum illo remanerent, quas mihi allevit, labes. Florem credidi pulcherrimum, E quales fert plures ver novum, nec reputavi conſequentis æſtatis ardore ſiccandum. Pubeſcentis juventæ ſpecie quaſi objecto flore me mundus ineſcavit, inque ſuum rete pertraxit. Auri argentique pondera tanquam electa frumenti grana propoſuit, eâ eſcâ quaſi ſtolida avis capta fui, quas mihi congeſſi opes, quaſque affectando diu erravi, mors abſtulit ſpemque omnem & conſilia pervertit. Oris de- F cor & amœnæ gratiæ genius, illâ comparente, evanuerunt. Formam, fateor, artificio miſera colui, naturam fuco oblitam exterminavi, ingenium levitati vendidi; ſubducta ſunt omnia & velut lutum profligata & perdita. Juventus illa amoris illex, dulcis & blanda adoleſcentia, mortis ambæ ſubiere jugum, utraque ſimul in ſepulcro depoſita. Femina omnis, cui elaborata placet veſtium concinnitas & quæſita pulchritudinis lenocinia, ad me, cedo,

cedo, respectet, suam, credo, levitatem erubescet, quæve gemmarum copiâ cultusque luxuriâ superbit, vel sibi placet de oris venustate, & eximia corporis specie in meo cadavere rerum humanarum caducitatem relegat & defleat, simul discat brevi casura omnia, quæ adolescentem deceperunt, & juvenem fecere superbum; ductâ namque rerum nostrarum ultima lineâ, cuncta dilabentur, humoque obruta in nihilum tandem recident. O si feminæ, quæ fugientem formam insequuntur & errant, munditiasque insaniunt, nunc mihi morienti adessent, profectò resipiscerent, quæque tanti faciunt, planè despicerent.

Morti nulla potestas eximit mortales, nec vis ulla subtrahet sepulcro, non fratres, non parentes, non circumstans filiorum corona, non familiæ splendor, non generis claritas, non propinquorum vel amicorum numerus, non aurum vel argentum, non oris, aut gemmarum nitor, non cultus & ornatus, non ampla vestium supellex, non fucus & pigmenta, non dona vel munera, non pecuniæ vel prædia, non dignitas vel honores. Cuncta hæc usque ad tumulum, quo quum ventum fuerit, rejiciuntur tanquam extranea, neque loco, neque statui congruentia. Mortuis sanè non prosunt lacrymæ & planctus, non luctus, non lamenta. Virtus, quæ vitæ fuit socia, mortis comes erit. Fusæ preces, & erogatæ pecuniæ morientes non deserunt, & in orthodoxa fide constantia arma etiam ministrabit.

Interim cum lacrymis & precibus ex pio dolore profusis pro defuncta oremus. Suscipe, Domine, pro tua clementia spiritum ancillæ tuæ in pace, & pro tuarum miserationum magnitudine inter sanctos & electos constitue, ejus peccata dimitte, relaxa & ignosce; non intres in judicium cum illa, neque memineris erratorum ejus, & quia in manus tuas commendavit spiritum suum, hunc, quæsumus, tuæ Crucis signo tuere & protege; & quia invocavit te in die mortis suæ, audi & exaudi vocem deprecationis ejus. Junge illam choro sanctarum Virginum, ut suos illa cantus cum earum cantibus conjungat, & laudet te, qui laudandus es semper a vivis & mortuis in sæcula, amen.

CANON ܩܢܘܢܐ

[illegible]

CANON XXXII.

In Funere Mulierum.

LAcrymis madent oculi, tristia obstrepunt auribus nuncia, tumultuantes cum lacrymis questus os exagitant, cor opprimit mœstitia. Tu, Domine, clade me miseranda obrutam, supplicem, undique afflictam in statum, unde dejecta sum, restitue. Heram hic dies expulit, domus idcirco tota jacet, squalido turpis situ. Tu, Domine, offusas tenebras dissipa, & perturbatum rerum ordinem repone. Ejus obitus ædes nostras gemitibus quassat, parietes ipsos mœstitiâ & squalore obduxit. Lux tua, Domine, hanc precor dispellat noctem. Sic mortalis quisque intra diei unius spatium oritur & moritur, quæ enim sequitur vitæ usura, pœna est, ejusque finis etiam familiæ luctum parit. Hinc porrò multum habes, pro quo gratias agas supremo vitæ mortisque Arbitro, quod hanc mulierem ærumnis luctuosissimæ vitæ subduxerit.

Sepulcrum, quod omnium retro sæculorum mortales hausit mortuos, hujus feminæ corpus etiam corrumpet, & in pulverem solvet, inde tamen illud tu, Domine, ad vitam, & pristinum decorem revocabis. Mors illam è suis raptam ædibus extulit, domicilium mutare compulit, & posthac habere sepulcrum, donec generali mortuorum restitutioni indictus illucescat dies. Sic animus è corpore excessit, corpus in cineres abibit, utrumque te jubente fit: animum & corpus vetustate sublapsa, tu, Domine, restaura.

[illegible]

CANON XXXIII.

In Funere Mulierum.

JUstorum & Sanctorum Dominus es, & munificus rectè factorum remunerator, suscipe, precor, ancillæ tuæ spiritum, & ad supernas Beatorum sedes transferto, ubi Sancti tui ævo sempiterno fruuntur. Etiam tuam, Domine, famulam hoc dignare, precor, amoris tui munere, ut eo die, quo te cunctis Superis Inferisque conspiciendum dabis, in tuo læta gaudeat conspectu. Ecce tuo numine deducente, ad extremam ætatem pervenit, reliquum est, ut in die adventus tui clarificatum ei corpus restituas. Æquissimus Judex, qui malefacta punit, tuis, soror, rectè factis præmium minimè negabit. Ille Bonus, cujus gratiam rebus omnibus anteponendam putasti, bono certamini tuo coronam reddet,

reddet, corporis tui labores jucundissimo animæ tuæ otio compensabit. Non parva mihi emetienda via est, cui æternum imperatur iter, orate Deum, ut ad domicilium mihi paratum feliciter perveniam. Carissima, hunc facesse metum, via, quam asperam credis, talis certe non est, quia Justus ille, qui te accersit, idem complanabit salebras, teque incolumem, quò tendis, perducet.

Vehementer, sodales, timeo severum Judicem Deum, quia in omnia acta mea subtiliter inquiret, nec verò ignoro, illum intima cordis arcana latere non posse. At tu, quæ justitiam hactenùs coluisti, Justum certè timere non debes, ex eo enim, quòd didicisti omnia arcana ipsi explorata & comperta esse, colligere debes, eum non ignorare, quis fuerit tuus in agendo scopus, quem quia rectum & sincerum fuisse comperiet, rectè deduces, mercedem in centuplum supra meritum auctam, tibi ab illo reddendam fore. Gaudeo dictum, attamen vos precor omnes sodales, quas amoris vel sanguinis vinculum conjunxit, vosque meos item Antistites, patres & dominos, vota votis nectite, & manus ad Cælum supplices tollite, poscite pacem sorori, quam a vestro consortio æternum dirimit divortium. At tu, quæ petis nostras pro te preces, tuas vicissim pro nobis reponere memento. Pia es, nec te pigere debet pro populo nostro orare, qui a te modò separatus, tuâ utique consuetudine posthac frui non poterit, nec ex tua ingenua & modesta familiaritate, quam solebat, capere utilitatem. Tuas enimverò vigilias, jejunia, preces, & perpetuum virtutis studium noster dum reputat populus, repente tuo convictu destitutum se maximè dolet, ingemiscit, & plorat.

Nostram in Domino, si sapimus, spem collocare debemus; ejus fides neminem fefellit, ipse dixit: *Qui honorat Justum in nomine Justi, mercedem Justi accipiet*, nec fiet unquam, ut proposito præmio fraudetur. Et ego quidem justitiæ meæ minimè confido, nec mihi ex meis benefactis, aut ab alio quovis præsidio securitatem arrogo; quippe cui ratum est a tanti Promissoris dicto unicè pendere; nec dubito, quin mihi vobisque datam liberaturus sit fidem, vestrumque in me studium remuneraturus sit, & ob exhibitum sui gratiâ mihi utique non merenti honorem, vos ubique incolumes sit servaturus. Vestris, precor, Cælitum chori conspirent cum vocibus, oraque vestra vocent ad similes modos, pro

Matth. 10. 41.

A pro eo, quòd cantibus divinitùs inſpiratis meas honeſtaſtis exequias.

Sed & te, mi Conditor, obſecro, & ſupplex obteſtor, ut quamvis ego in multis peccaverim, nec proinde quod peto, impetrare digna ſim, præſentia mea vota ſuſcipias, & quum ſis benè factorum Remunerator, noſtroſque idcircò labores ampla mercede compenſes, ſtipendiaque ſtrenuè certantibus liberaliter ſolvas, B ſimili munificentia rependas gratiam, quam debeo ædi, quæ me excepit ac tumulavit. Sorores præterea, a quarum convictu divellor, quos eis reddere nequeo, ſuſcepti pro me laboris fructus, a tua, quæſo, caritate referant uberrimos, ut talibus ornatæ donis, magno illo die adventus tui tuum ad regnum te revertentem exultabundæ ſequantur. Hoc interim quot- C quot adeſtis vobis opto precorque bonum, ut illa Filii Dei verba aliquando audiatis: *Venite, poſſidete regnum*, quod omnibus Sanctis meis paratum eſt. Veſtras nimirum vigilias, quibus diem cum nocte conjungere ſoletis, & puras preces ſponſus, cujus famulatum fideliter & caſtè coluiſtis, confidite, placidus & volens accipiet, votaque veſtra multiplicabit: Sed & hanc pro meo in vos ſtudio mihi, pre- D cor, viciſſim veſtris precibus impetrate gratiam, ut in portum æternæ pacis invecta, illic omni ſoluta metu conquieſcam

Matth. 25. 34.

Ecce autem vector meus celeri pede imperatum emenſus iter, huc appulit, meque nec opinantem corripuit. Nec jam mihi templum adire licet, aut ejus limina terere, aut veſtris E intereſſe choris, quoſque ſolebam, modulari cantus: me mors improviſa cepit, & a veſtro convictu avulſit. Cinyræ meæ conticuit ſonus, meæque citharæ ſucciſi ſunt nervi, & corpus exangue omnis deſtituit ſenſus: anima evolavit, & quod hactenùs tenuerat domicilium, dereliquit. Corpus exanimatum ſqualet, habitatore qualis deſerta domus. Po- F ſtremum oro, mihi meorum veniam peccatorum a ſummo Judice depoſtulate; nam etſi in multis deliquerim, fidem tamen non negavi.

Confide, ſoror, Angeli pacis tibi venienti occurrent, Chriſti ancillam te agnoſcent & ſalutabunt, & quoniam ſatis perſpectam habent præſtitam ei a te ſervitutem, in hortum deliciarum ſurſum te levabunt, illic Juſtorum & Sanctorum ſociata

ciata choris, in perpetuæ lucis regione ævo sempiterno frueris.

CANON XXXIV.

In Funere Juvenum.

OMnibus quidem mortalibus æqualis impendet è vita exitus, admodum tamen molestus & gravis iis, quibus viridis arridet juventa. Tu, Domine, meum relevato dolorem. Adest funeris dies, qui perpetuo nuptos separat divortio, & choreas & cantus in planctus & nænias vertit. Tua, quæso, misericordia famulos tuos ad nuptialem in Cælo cœnam perducat. Quæ te, frater, in hanc etiam lucem vita excepit, continuò laboribus addixit, multisque implicuit curis, te nunc Mors ad tumulum vocat. Cessa, clamat, miser, respira, quiesce, habetoque gratiam ei, qui quando vitam ademit, tibi hoc otium fecit.

Quum venerit felicis & miseræ vitæ finis, qui juvenem componit ad tumulum & adolescenti exequias parat, tuis, precor, famulis præteritæ vitæ ærumnas futuræ gaudiis compensa. O juventus senum corona, quis tuum decorem extinxit? quis vernantem pulchritudinis tuæ florem repentè siccavit. Te tamen meliora manent fata, frater, cui regni cælestis, & æternæ felicitatis sors destinatur. Et tu quidem exulta, fleant contra senes tuo destituti obsequio. Baculi scilicet juvenes sunt, effœtos annis vetulos sustentant. Tuâ, Domine, gratiâ præsidiisque nixi enitimur ad te.

CANON XXXV.

In Funere Juvenum.

TRistis nefasta dies oculos ad lacrymas vocat, manus ad planctus, os ad gemitum. Tu, Domine, luctum solare meum: plurimos illa cogit ad fletum, quotquot funerandi juvenis tectum ingrediuntur, vel inde decedunt, pleno ore plorant. Tu, Domine, promissæ beatitudinis spe nostrum depelle mœrorem. Jura dissolvit jugalia mors & pro thalamo ecce tumulum parat. Tuis, Domine, famulis præsta, quam Justis præparasti cœnæ nuptialis jucunditatem. Naturam Mors solvit, unde exanime corpus Arabiâ magis ante odoratum, nunc graveolente tabo aspersum putet. Tuum, Domine, famulum æterna felicitate donatum, cælesti etiam claritate illustra.

Mors grave malum omnes provocat ad fletum, & loca omnia implet luctu. Tuum, Domine, tribue nobis videre diem.

A [illegible]

B C D [illegible]

E F [illegible]

[illegible]

[illegible]

A diem. Mors quidem membra dividit a corpore, a fratribus & propinquis morientem diſjungit; illa tamen tuum, Domine, coagmentabit & reſtituet numen. Quo die parentes mori contigerit, & a ſuis abſcedere natis, & orphanos orboſque relinquere, tu, Domine, pupillos paterno præſidio deſtitutos, noſtris occurrens precibus, educabis & nutries, veſties & ornabis. Quove die mors fratrem a fra- B tre dirimet, numeruſque minuetur, atque digitorum compactio dehiſcet, tuo, precor, munere fiat, ut rato tempore funeſtus coëat hiatus. Quo die, conjuge mortuo, caſta manebit vidua, huic, oro, tribue illum Cælo locatum reviſere.

Veniet dies, in qua amicus ab amico ſeparabitur, qualis taurus jugalis a jugo dimiſſus a ſocio disjungitur, tua, quæ- C ſo, caritas mutui inter eos amoris redintegret nexum. Lætitiam attulit parentibus tuus, cariſſime, natalis dies, funebris tuis filiis mœſtitiam ecce parit. Confide, in æterna felicitate Sanctorum illi te tandem reviſent.

CANON XXXVI.

[illegible]

[illegible]

D AMabilis puer, quem gratia in utero matris formavit, ut vidit lucem, ut inſiliit acerba mors & æſtu infeſtiore, quàm Solis eſſe ſolet, vernantis floris folia decuſſit, caulem arefecit, ramos ſiccavit. Obitum flere tuum vereor, qui didici, te a filio Regis ad ſupernæ lucis adyta fuiſſe deductum. Natura quidem tuo, fili, fato illacrymari cogit: ego verò dum recogito, te ad regionem beatæ lucis E translatum, cavendum mihi video, ne Regis aula profano polluatur luctu, tum ipſe arguar audax & impudens, qui lætitiæ regiam atratus & lacrymans intraverim. Quin ergo meliore conſilio puram hoſtiam offeram, & ad hilaritatem animum componam.

In Funere Puerorum.

Tui quidem cantus, care puer, meas ante mulcebant aures, meque vehementer delectarunt, ſuave melos, quod olim F fundebas, memoriâ adhuc retineo, & verba recordor. Quamquam dum cor illa repetit, mens ad Superûm evolat choros, & audit admirabunda Cælites tecum canentes triumphale carmen Hoſanna.

CANON XXXVII.

In Funere Puerorum.

O Quàm amarus est luctus in funere puerorum! Proh quàm molestum matribus est a suis infantibus divortium! Tu, Domine, paternis ejectos ædibus excipies, spero, & orphanos educabis. Hic dies parentibus filiorum interitu luculentam plagam inflixit, abstulit, fregitque senectutis baculum, tua illos, Domine, oro, caritas sustentet. Idem unicam prolem matri rapuit, brachium scilicet amputavit, & reliqua debilitavit membra. Tu, Domine, obsecro, ablatas restitue vires; natum a matre divisit, eamque mœstam ac desolatam reliquit, tu, Domine, ejus orbitati prospicito, medere dolori. Infantem ab ejus sinu avulsit Mors, plorat illa amissum, sibique occultatam ejus præsentiam queritur, hunc, Domine, precor, mater tuâ revisat in aulâ. O beatos pueros, qui Sanctorum felicitatem adepti sunt! O miseros senes, quos inter ærumnas luctuosissimæ vitæ Mors protelata reliquit. Tuam, Domine, parentes deserti undique afflicti, deposcunt opem.

CANON XXXVIII.

In Funere Puerorum.

HUC, fratres, animum advertite, & considerate, ubinam hodie sitis, & qualem crastinus dies vobis daturus sit locum. Enimverò qui heri linguæ usu pollentes comptè ac fluidè nobiscum sermocinabantur, hodie in tumulo depositi silent. O vos beatos, quibus præsentis diei cura futuræ memoriam nunquam ademit. Comparate utrosque; dieculæ viatores esse comperietis, quibus quum nullum statutum sit in via diversorium, alii alios prævertunt, & ab invicem separantur. Næ ille beatus, qui ut se Domino jungeret, a turba secessit. Quum nos aliquando Mors confabulantes audisset, consultantesque ubinam futuram æstatem commodè transigeremus, vel quænam nobis in imminentem hyemem esset paranda domus, continuò in singulorum dexteram involavit immitis partitor severè denuntians, se nos omnes ocyùs in remotissimam ab hinc regionem deportaturum. Beatum meritò prædicamus, qui se mortalem esse recogitat.

Frater fratris manum fortè tenebat, insiliit media inter utrumque Mors, & quasi geminorum membrorum compagem dissolvit & distraxit, fratrem a fratre divulsit. Quem tu illo feliciorem finges, qui se a cunctis divisit, ut Dominum sequere-

[illegible]

A queretur. Mors fortibus vitam eripuit, proceram corporis staturam curvavit, membra quatefecit & labefactavit, humile bustum ante fores aperuit, eòque illata cadavera deposuit, & præteritam eorum amplitudinem & decorem tumulavit. Profectò laudandus ille est, qui mortalium superbiæ Elisei sepulcrum objecit, & falsæ gloriæ umbram conspectantes pudore confudit. B Irrupit in thalamum inopinata Mors, novas nuptas sustulit, jugalem thorum vacuum reliquit, continuò epithalamia in nænias defluxerunt, & choreæ in planctum. O fortunatam natam virginem, cui datum est procul a consorte uni vacare sibi.

CANON XXXIX.

In Funere Puerorum.

[illegible]

C Adestis, fratres, videtis in tumulis cadavera atro aspersa tabo. Mortis obstupescite audaciam, quæ naturam nostram corruperit, eamque tali nunc cum ignominia traducat. Adamum illa confudit, & posteritatis ejus superbiam proculcavit. Nec tamen idcirco homini desperandum, terra est, in terram rediit, natus est & occidit, reviviscet tamen. Deus, cujus natura est misereri, supremo Mundi D die opus suum retractabit, & corruptum restituet. Iterum oro vos, fratres, subire sepulcra non pigeat, multum juvat videre dehiscentes in frusta marcidas carnes, & inde scatentem vermium colluviem, & cadaverum acervos, quos Mors coëgit in Haman mortuis definitum locum, projectosque sceletos tinearum & pulveris conceptacula. Superbos mortales ista redarguunt, E & rubore suffundunt fatuos voluptuarios, qui sibi in luctuosissimo tempore felicitatem fingunt & aucupantur. Nec vos prætereant juvenes, quos bene nostis olim totos ad unguem mundulos, mirâque formæ dignitate præstantes, respicite, qualem in regione luctûs depositi induerint habitum; Mors scilicet, quasi rapidus turbo omnia diripuit ornamenta. O qualem puris ac tabi mephitim clausam F circumgestabant corpora, quæ modò sepulta omnes fugiunt, exhorrent affines & propinqui.

Huc appellite principes & satrapæ, quibus familiare vitium est superbia, sepulcra, quæ calcatis, intrate, inspicite, ad quantam contemtionem devenerit genus nostrum, & inde arguite, quantum inane sit in rebus, quibus vos ipsos effertis, quum extremum omnium rerum mortalium Mors sit. Suos ipsa cadavera specta-

ſpectatores docent, quæ codices recinunt ad hunc, quem ſtupent, ſtatum omnes mortales eſſe deventuros. Vos quoque huc intendite oculos quicumque dignitates & honores affectamini, nobiſcum ſpectaturi, qualis in tumulo ignominia nos maneat. Quos hìc videtis, alii regalibus fulſere inſignibus, in tribunalibus ſedere alii judices, bene multi thiaras, quum viverent, geſtabant, & auratis curribus vehebantur. Ecce autem omnes permiſto cum ignobilis vulgi cineribus pulvere paſſim proculcantur. Nec porrò mirum ſimilem eos tuliſſe exitum, quorum natura certè diverſa non fuit.

Nec vos ab hoc ſpectaculo abeſſe debetis, juvenes, quos veſtimentorum elaborata concinnitas, & quæſita pulchritudinis lenocinia delectant, vobis profectò non oberit ad ſepulcra reſpexiſſe ſemel; huc ergo advertite oculos, atque iſto a pulvere diſcite, oris venuſtatem & præſtantem corporis habitum fragile & caducum eſſe naturæ donum, ſimulque ſpectato loci hujus ſqualore, cogitate, haud longe adeſſe veſtram in hocce exilium deportationem, ac tandem ſtatuite vobis deſpiciendas eſſe fallaces hominum ſpes, & inanes contentiones, quæ in medio ſpatio franguntur & corruunt, & ante in ipſo curſu obruuntur, quàm portum conſpicere potuerunt. Adoleſcentibus jungite robuſtos ætate viros, quorum fervet avaritiâ pectus, & aggerendæ pecuniæ ſtudio laborant. Ampliavere ædes, floruere opibus & divitiis, auxere ſervorum & mercenariorum numerum, multiplicavere negotiationes & quæſtus, arbitrati ſe jam tenere, quem appetebant Orbem. Vos oro, qui talia ſomniatis, huc feſtinum ferte pedem, oculos in ſepulcra defigite, ſique fas eſt, divitem a paupere cernite, amborum ſi quidem cineres in unum confluxere cumulum.

CANON XL.

In Funere Puerorum.

O Diverſorium ad brevem mihi conceſſum moram, cur me longi temporis ſpe modo lactabas? O ſalum maleficiorum receptaculum, cur me peccatis ante obrutum mox etiam in profundum devolviſti? O Mors, cur feſtinata me rapis ad luctum? Ego vero quum ſolvendo non ſim, ſtatui ad Creditoris mei confugere miſericordiam, ille, confido, nomina expediet mea. O fallacem Mundum, tu me nondum ratione & conſilio firmatum vani cultus pompâ ad deferendum officium

[illegible]

A officium pellexisti, tu lucri spe delinitum virtuti nuntium remittere persuasisti, tu me quasi avem in laqueos pertraxisti, propositis paucis frumenti granis, quæ tamen, quum ea deglutire conarer, me suffocarunt. Levis instabilis umbra erat, quam tu me docuisti utrâque manu complecti & stringere. Sic me tu fallacibus distentum curis, tanquam potens excitatus a somno oppressisti. Latrones res prostantes & patentes B oculis deripiunt, raptoque contenti, recedunt. Tu vero astu me circumvenisti, nec enim cultu externo me spoliasse contentus, occulta etiam animi ornamenta rapuisti; rerum humanarum spectaculum me fecisti, inopem, nudum, extorrem undique afflictum.

Quum umbras & larvas mihi ostentares, voluptatis ego avidus, temerè & C effrænatè ad iis potiundum incitatus sum, easque adeptus ovabam, mihi mansuras ratus: atenimverò quum adolescentiam ingressus florentis ætatis decore superbus triumpharem, improvisa Mors lætitiam & voluptatem, velut erumpentes flores demessuit. Ecce omnes mei sensus assidui laboris onere pressi fremunt, longo genæ contabuere fletu, animus totus in luctu est, lacrymæ oculos, catenæ manus & D pedes continent. Tua, mi Jesu, fides mea, precor, vincula solvat, hujus profecto beneficii memoria nunquam animo excidet meo. Navim conscenderam mercaturam facturus, quum pelagus excitatis repente fluctibus hausit multo labore quæsitas opes, & utinam merces solæ periissent, & ego periculum evasissem, at non sic fuit, sed idem me quoque abstulit E casus.

Quum natus ad lucis hujus usuram venirem, Mundus lacrymarum atque mœroris locus me plorantem excepit: quumque peracto vitæ curriculo discedendi tempus instaret, Mundus longissimum iter ingressuro viaticum providere rogatus, iterum lacrymas, suspiria, gemitus obtulit. Judicis inde mihi clementiam exorare cœpi, ut desertum miseratus reum, decretas pœ- F nas condonaret. Objecta quandoque somnianti mortis imago vehementer me perculit, & quoties venit in mentem sepulcrum, ingens me metus occupat. Appropinquare diem, non ignoro, meæ vitæ extremum, qui hanc membrorum compaginem dissolvet, meque rebus humanis sublatum excepturas mihi paratas flammas. Mortalitatis meæ antidotum in te, Domine, suscepi, per te confido me illas evasurum: Mortis namque timore per-

perculsus, animum ad pœnitentiam appuli. Et licet meus pro te labor unius horæ spatium non excesserit, certè non mihi negabis inter novissimos operarios locum. Quia verò tuam ego hìc misericordiam laudavi, tua, precor, illic justitia mihi, quantumlibet immerenti, parcat; & quia rogavi te, serva me, & ab igne crue me.

CANON XLI.

In Funere Puerorum.

O Me miserum! modò id sensi, supremum instare diem, qui mortuis vitam restituet, & pios ab impiis separabit. Quònam porrò me ipse vertam in eo judicio, in quo etiam de levi, quod mihi excidit, verbo rationem severus exiget Judex? Domine, ne respicias ad iniquitates & peccata mea: Domine, in illo die noli me condemnare. Defluxit ætas, dies mei evoluti sunt & consumti, atque utinam sicut utiles virtutis quæstus neglexi, sic vitiorum damna cavissem. Domine, quum veneris, ne, precor, in mea malefacta inquiras. Pœnam, agnosco, merui, quo autem modò effugiam, penitùs non expedio. Quò cecidi miser! alto repente tractum gradu! Angelus Mortis me præcipitavit, & in cæcum compegit carcerem. Tu, Domine Suscitator mortuorum, mortuum me revocabis ad vitam, ut laudem nomen tuum. Nec enim pulvis confitebitur tibi, nec lutum enarrabit gloriam tuam. Id modò, precor, per viscera misericordiæ, quæ te ad nos traxerunt, ne in inferno deseras me, neque salutis spem adimas tuam appellanti fidem, meam, confido, in pristinum restitutionem tua tibi commendabit clementia.

CANON XLII.

In Funere Puerorum.

QUum resurrectionis aura mortuos afflaverit, clangore tubæ excitata Justorum membra, suam repetent compagem, divinoque roborata numine è tumulis remeabunt ad Superos. Cælum & terram instaurabit, qui condidit, opus suum retractabit, qui fecit, & ad pristinum nitorem reducet. Singuli actorum suorum rationem reddent, quos suo Rex convivio dignos fecerit, recensebit, nec illorum quempiam abesse patietur. Tum verò homines, quos consummata extulit virtus, Cæloque locavit, exultabunt, & epinicia cantabunt, resonante tuba, mox cum Angelis in unum coëuntes agmen Mortem præcipitabunt in tartarum. Quumque Sancto- rum

[illegible]

A rum acies apparuerint, peccatores commeritas ferent pęnas, & cæco carceri flammisque addicentur, qui olim fortunæ suæ altitudine inflati Justos aspernabantur.

Clausæ Paradisi portæ illis accedentibus sponte sua patebunt. Cherubim loci custos ipsos venerabundus excipiet, ultroque occurrens ad citharæ sonum festivum modulabitur carmen. Inde porrò B Sponsum ab ortu Solis cum majestate magna venientem conspicati, continuò pennas mittent, celerique volatu aërem permeantes, Judicem in throno considentem adorabunt. Tum ille luculentis benevolentiæ argumentis eos accipiens: Venite, dicet, regni immortalis hæredes, & quæ vestro labore parta tenetis diademata capiti vestro imponite. Sontes quidem & in- C sontes exploratorius ignis probabit, perque eum etiam Justi transibunt, placidum tamen & innocuum; alia iniquorum conditio erit, quos ille correptos cremabit, vastabitur Infernus, inculta squalebit terra, vacuabuntur sepulcra, & Adæ posteri, excusso pulvere, Cælum conscendent Dominum secuti.

CANON XLIII.

D

In Funere Puerorum.

Pars tua, Domine, sunt parvuli pueri, hisce sedes in Cælo super astra dabis, illos pro nobis, oro, statue deprecatores; puras quippe scimus esse puerorum preces. Quin ergo te summis efferam laudibus, qui jubes tuis tales convivas assidere mensis. Nostræ Reparator salutis in oculis conspectuque populi am- E plexatus est pueros, eisque benedixit, quo hujus ætatis puritatem & innocentiam sibi placere demonstraret. Verè omni laude dignus est, cui innocentes pueros apud se habere placuit. Vidit ille, in quo tanquam in sua sede considet justitia, hominum iniquitates ultra omnem increvisse modum, & pessumdatâ innocentiâ ubique regnare contumaciam in perversa nitentium, delectum puerorum agmen, mis- F so apparitore, ad se accersivit, & in deliciarum æternarum sede locavit.

Parvuli, quasi lilia de deserta & inculta regione revulsa, in amœnissimi horti areis iteratò panguntur, & quasi margaritæ inseruntur diademati, inde ad cæleste regnum evecti, sine fine laudant suæ felicitatis Auctorem. Porrò cuinam jucundum non sit, parvulos videre Cælo donatos? aut quisnam plangat eorum obitum, quod tensos ubique vitiorum laqueos evaserint.

ferint : Utinam tuâ, Domine, favente gratiâ talem mihi contingat habere finem, & beato eorum potiri convictu. Laus sit & gloria Optimo Maximo, qui pueros terris abstulit & Cælo dedit, qui parvulos hujus vitæ ærumnis eripuit & in cælestem & beatam domum transtulit, atque in illam jucundissimam securitatem asseruit.

CANON XLIV.

In Funere Puerorum.

PErfecta tibi, Domine Deus noster, jam est laus ex ore infantium & lactentium; pueri quippe sunt, qui modo quasi agni simplices in horto deliciarum pubescunt, facti habitatores regni cælestis, & ut loquitur divinus Spiritus, *virentibus herbis pascuntur* nemorosis in montibus, Gabrielem Archangelum electi hujus gregis ductorem sequentes. Enimverò quos illi obtinuere gradus, piè castèque viventium & Virginum quadantenùs dignitatem antecellunt; filii quippe Dei sunt, & sancti Spiritus soboles; jamque sociati cælitibus,& in familiam filiorum Dei adsciti,incolunt terram nefariis scelerum vestigiis usquequaque expiatam, ejus autem quæ maledicto subjecta fuit, ne meminere quidem.Veniet tandem faustissimus ille dies, quando eorum cadavera vocem Filii Dei audient, & è tumulis cum tripudio exilient, contrà inimica virtutis voluptas frontem submittet rubore suffusa, quod illorum mentes perturbare nequiverit. Paucos hìc quidem vixere dies, Paradisus excepit in ævum sempiternum victuros, unde ipsorum parentes abesse se dolent, eòque ocyùs pervenire desiderant.

Ezech. 34. 14.

CANON XLV.

CANONES COMMUNES. *Canon* I.

CHristo gratia, qui Inferni clausa reclusit; clavis ipse fuit, iterumque reserabit, quando vitam etiam mortuis restituet. At te, frater, quis a nostro convictu avulsit, & ad loca silentûm transtulit? Hesterno die corpore & mente valebas, hodie exanimem Mors in tumulum compegit. Verumtamen etsi Mors te in hunc luctuosum carcerem conjecerit, lugere non debes. Quandoquidem Christus indicto mortuis ad vitam reditu, te in tuo tumulo putrescere non sinet. Argillâ lutoque concretum corpus ignobilem sarcinam hucusque portasti, hoc ipsum, confide, recuperabis, sed o quantum mutatum ab illo, quod in præsenti geris, res scilicet, quas vides, omnes gloriâ & decore præcellet.

Mor-

[illegible]

A Mortuorum resurrectionem magnus Ezechiel præsensit futuram, eamque velut in imagine sibi ostensam significavit. *Et ecce*, inquit, *commotio magna & accesserunt ossa ad ossa, unumquodque ad juncturam suam.* Rursus eandem Dominus symbolo grani frumenti adumbravit, quod terræ commissum, moritur, simulque oritur, augescit & pubescit. Bono itaque animo estote, nepotes Adæ, B his enim, quæ tenetis, bona longè majora vos manent. Certa res est: sub Christi adventum labori mortique vita & longa succedet quies. De limo Deus ab initio membra compegit Adæ, & de nihilo formam ratione præditam dedit. Luto compactus homo, dissolutâ compagine, nunc jacet, resurget demum in sempiternum ævum victurus. Veniet ergo dies C restitutioni mortuorum præscriptus, quando ad clangentis tubæ signum, sua sepulti sepulcra deserent Christi summi Regis voce longo expergefacti somno.

Ezech. 37. 7.

CANON XLVI.

[illegible]

Laudem tibi resonent monumenta mortuorum, a quo beatam resurrectionem expectant & gloriam. Venit ecce dies, Carissimi, in qua D precantes supplices audit & miseratur, Deus. Studeamus ergo nobis ad regnum æternum planam munire viam. Quanti Dominus homines faceret, quam inpensè amaret, charitas, qua Martham, Mariam & Lazarum dilexit, declaravit, quamque etiam magnis documentis testatam reliquit. *Lazarus amicus noster*, dixit E Dominus Discipulis suis, *dormit*, vado excitare eum. Quumque illi reponerent, excitatore opus non esse dormienti, noluit Dominus arcanum celare Discipulos postero die futuros facti spectatores, & admirandæ resurrectionis testes. *Lazarus mortuus est*, subjecit, *& gaudeo, quòd non eram ibi; sed eamus ad eum*, ex ore Mortis illum extrahere ratum est, quæ ejus animam cepit & in captivitatem F abduxit, corpus autem exangue reliquit, mox etiam dissolvit. Hæc fatus, suum magnus justitiæ Sol cursum Bethaniam versùs deflexit, Solem secutæ sunt stellæ haustâ ab eodem luce nitentes.

Canon 2.

Jo. 11. 11.

Ubi Castellum intravit, occurrit Martha defuncti soror, ejusque ad pedes abjecta, imo trahens pectore suspiria, Dominus & Deus meus, dixit, si fuisses hìc nunquam cecidisset arbor, in qua nidum geminæ, quas vides, columbæ posuerant, nec

nec enim te præsente, tuum Mors amicum rapere ausa fuisset, nec verò potuisset ejus corpus prosternere, & animam in exilium & captivitatem deportare. Tum Dominus mulieris dolore, lacrymis, mœstitiâque commotus afflictam, injecta spe resurrectionis, relevare orsus est, *resurget*, dixit, *frater tuus*, non est cur dubites; in mea quippe potestate posita est vita & mors, rerum omnium Arbiter quum ipse sim. Scio, excepit Martha, te esse Christum Filium Dei, qui in hunc mundum venisti. Cui Dominus: quicumque in me credit, amissos reparabit annos, & repubescet in novissimo die, quando omne genus Adæ a morte ad vitam reducetur.

v. 22.

Submovêre famuli, Domino jubente, sepulcralem lapidem, tum ipse alta voce tabefactum cæco in specu cadaver inclamat, continuò emicuit è tumulo Lazarus a quatriduo mortuus, & hodie inaudito miraculo vitæ restitutus, institis pedes manusque ligatus, quibus solutis, Dominus, repete nunc, ait, interruptum vitæ cursum, tuisque jungitor sororibus.

CANON XLVII.

Canon 3.

EST sanè cur summo Opifici gratias agamus, quòd nostram ab initio condiderit naturam, & majores adhuc habeamus, quòd pro suo erga nos amore in fine temporum eandem vetustate collapsam restituere decreverit. Quicumque è limo crevere homines, eodem operti, tuo, Domine, tandem sistentur judicio. Averte, precor, malum, ne in eo Superûm Inferûmque conventu mea me scelera ignominiosè traducant in conspectu supernorum Ordinum, quos divina claritas illuminat. Vale terra, ferale diversorium, miseriarum receptaculum. Quid mihi tandem hæsit ex mea in te mora præter noxas, quarum me obsidet cumulus & velut objectus agger mihi aditum regni cælestis intercludit.

Æquissimus Judex terminum vitæ cujusque nostrûm statuit, severum tunc in singulos judicium exercebit; tum verò quò ego? quò meus vertet animus meorum malefactorum conscientiâ consternatus? Propterea vos obsecro, fratres, bonum Dominum precibus vestris mihi propitiare satagite, insistite, ne mihi tunc maleficiorum grave pondus iratus objiciat. Imminet ecce mihi Angelus mortis, pertentatque aditum, unde me inopinantem opprimat & avellat ab omnium mihi carorum consortio.

CANON

A

[illegible]

CANON XLVIII.

Canon 4.

CHristo sit gratia, qui mortuis spem resurrectionis dedit, genusque nostrum consolatus est, significans fore ut, postquam collapsum fuisset, restitueretur. Audite mortales resurrectionis mysterium, quod hactenùs occultum ignorastis, ecce autem in novissimo tempore in sancta Eccle- B sia usquequaque manifestatum est. Fuit Jesus viator mortis ad tres dies, captivos, quos illa detinebat, liberavit, & castra diripuit, genusque nostrum reduxit ad vitam. Gloriabatur, opinor, Mors, Sacerdotes pridem & Reges in suos se compegisse carceres, evadendi spe omni sublata, quum repentè magnus hostis ejus invasit fines. Latro Mors erat, inexpectato clamore C perterrita fugit, simul ejus regni status concidit. Quocirca postquam vita, deterso carceris squalore, odore suo Infernum afflavit, mortui velut recuperato sensu sibi mutuò gratulabantur, affulsisse demùm exoptatæ resurrectionis lucem. Mors ab orbe condito statim in mortalem naturam dominari cœpit, ejusque dominatus duravit usque ad adventum illius, qui unus cuncta tenet & moderatur, qui etiam illius im- D perium evertit. Tum verò vox, qualis nubium sequitur fragorem, pepulit aures mortuorum, salus nunc parta vobis, parta libertas.

[illegible]

CANON XLIX.

Canon 5.

O Vos mei in communi ministerio Collegæ, mementote mei intra sanctuarium, quia Mors me a sacro vestro con- E sortio separavit. Noli contristari, carissime, quòd a nobis avulsus fueris, quoniam in societate Sanctorum anima tua corpori tandem reddenda, commorabitur. Ab adolescentia tua, domine, jugum Domini tui suscepisti, & ipse te in triclinio inocciduæ lucis lætificabit. Mysticum talentum bonus servus a Domino suo accepit, negotiator egregius lucrum retulit, F quo omnibus prodesset. Super sanctum altare, cui piè ministrasti, memoria tua nunquam non recoletur. Corona gloriæ tuæ cum Sanctis in cælesti regno reperta est, quia Christi Filii Dei amorem totis cum fide medullis hausisti: piis commentationibus dies tuos sanctè traduxisti, nec eas omisisti, donec palmam adeptus es. Pauli monita pugil strenuus audivit, & ad bravium cælestis regni ipse quoque cucurrit.

CANON L.

Canon 6. * VIdere vos ſcio, quantùm officii ei ſuſtineatis, cujus gratiâ mortui reviviſcent, novumque vitæ genus adepti, gloriam etiam immortalem aſſequentur. Meminiſſe credo vos, fratres, Dominum quoque mortuorum fleviſſe caſum; dolebat nimirum latiſſimè propagatum Mortis imperium, ejuſque rugitu perculſos cunctos mortales in metu eſſe. Abrahamus in Saræ funere acerbè flevit, & præſente magna populi frequentiâ, quantùm ejus deſiderio laboraret, profuſis lacrymis declaravit. Abrahæ ſepulcrum Iſaac ipſius hæres largo perfudit fletu, & hunc funeraturus filius ejus Jacob a lacrymis ſibi temperare non potuit: multòque acerbior fuit luctus, quo ipſi Jacobo parentavere Joſeph ejuſque fratres, productâ ad ſeptuaginta dies exequiarum pompâ. Nec porrò minor fuit de obitu Joſephi Ægyptiorum ſenſus; inconſolabilem enimverò ex eo caſu hauſere dolorem, ut vix ſanari poſſe videretur. Omnium Juſtorum funera magnum traxere luctum, idcirco quòd ipſorum funeratores de eorum reſurrectione ſatis certi non eſſent. Poſtquam verò Rex noſter Infernum expugnavit, & depopulatus eſt, jam vos quicumque mortales eſtis, deſcenſum ad Inferos admodum ægrè ferre non debetis, quandoquidem etſi in eo carcere ad breve tempus detinendi ſitis, tandem aliquando inde educemini.

Quid enim? num putatis talem adhuc manere carceris illius januam, qualis ante fuit firmata ſeris & vectibus? omnia, credite, diffracta diſſiliere repagula ad ſummi Regis imperium, qui priùs ſubegit Inferos, quàm remearet ad Superos. Quare dolendi jam nulla cauſa manet, ex quo ille omnium ſæculorum mortalibus facilem trajectum inſtruxit ad locum, ubi Beati ævo ſempiterno fruuntur. Quod quidem vos præcipuè peregrini animadvertere & expendere debetis, quibus fortaſſe grave accidit in mortis & vitæ confinio conſtitutis longe eſſe a parentibus & cognatis. *Domini enim eſt terra & plenitudo ejus, & univerſi, qui habitant in ea*. Nec verò peregrinus eſt, cui Deus contingit benevolus receptor, ille ſiquidem, qui Mundum utrumque molitus eſt, in neutro ſuâ nos deſtituit providentiâ. Quòd ſi vobis adhuc moleſtum eſt, parentum & propinquorum abſente corona incomitatos efferri ad tumulum, horum utique abſentiam cæleſtium agminum acies ſuppletu-ras

A ras confidite, quæ si quidem nec lacrymis nec singultibus vestras exequias prosequentur, vestra certè ora cælesti rore perfundent, & animum ab omni cura metuque relevabunt.

Quàm vera, quàm certa sint, quæ dixi, magnificè declarat suo funere Moses; exul ille a patria, extremum obiit diem, nec a suis popularibus funeratus est. Dominus in secreto montis latere B cadaver tumulavit, scilicet Mosis propinquus Deus erat, & unus ipse omnium cognatorum vicem cumulatè supplevit. Domini manibus sepultus est vir meritis clarus, & hac prærogativâ dignissimus, nec homini in ea funeratione locum dari decebat, ad quam Angelorum certatim confluxerant agmina, suis ornata insignibus ad honestandum illius funus, qui C a Deo tanto in honore habitus fuerat. Cælestes exercitus suas explicuere acies ad pompam funeris, & cum magno amore amorem Domini sui magnificè extulerunt. Occultum mansit sepulcrum; nemo quippe Cælitum, qui ad exequias convenere cœtus conspexit, quum magnus ille Propheta de Mundo ad Mundum commigraret; quandoquidem sui populares abeuntem prosequuti non sunt, successere An- D gelorum chori, qui & morienti astiterunt, & e corporis carcere excedentem sine comitatu nusquam reliquerunt. Quod si suis Hebrææ præficæ næniis non cohonestavere funus, certè beatorum Spirituum concentibus mortuus laudatus est. Nec verò popularium fletibus vacabat locus, ubi Angeli congruentibus naturæ suæ cantibus ei parentabant, nec amicorum, fra- E trum, vel propinquorum lacrymis sepulcrum illud perfundendum fuit, quod supremus rerum Dominus suæ lucis rore rigabat. Mosen, ut dixi, ipse tumulavit, ejus tamen sepulcrum ignotum manere voluit, clauso etiam ad eum locum popularibus aditu.

Ad sepulcrum usque suum quisque amicum comitari potest, ultra progredi non potest, ubi eò ventum est, amicitia F dirimitur. Amicorum consuetudine, dum vivunt, capimur, & præsentes complectimur; quum mortui fuerint, Mors illis quidem vitam eripuit, nobis verò ipsorum amorem, frequenter etiam memoriam extinxit. Solus Deus sancta amicitiæ jura constanter observat, & amicos suos nec in morte destituit; hic nempe amico decedenti, Inferni fores pro potestate recludit, & cum illo in regionem defunctorum ingreditur, qui a cæ-

a cæteris amicis desertum non deserit, nec dimittit. Sibi, eique semper constans & æqualis, a cognatis repudiatum, sibi affinem & propinquum confitebitur, quin & mortuum requiret & eriget prostratum, hic viæ individuus comes erit, & elatum ad tumulum prosequetur, imo & ultra tumulum, carcerem mortuorum cum illo subire paratus. Mortem igitur quisque contemnat, nec viam, quâ itur ad gloriam, exhorrescat, plana est & anfractibus salebrisque expedita.

CANON LI.

Canon 7.

CHristus, qui tibi, frater, vitam ademit, Sanctorum consortium & beatum otium largiatur. Decem virginibus comparatum fuit regnum Cælorum, quibus etsi communis erat animus sponso prope venturo cum ardentibus lucernis occurrere, non tamen par mentis sagacitas, nec æqualis prudentia. Media namque pars, uti veritatis amica, sic sapientiæ laude præstabat, reliquas stultitia notatas legimus, idcirco quòd non omnes virtutis numeros haberent. Prudentes itaque præter lucernas, quas instruxerant, oleum sibi in futurum providerunt, quod tamen ab imprudentibus malè neglectum fuit. Quumque interim sponsus promissum adventum protraheret, omnes somno sese dedidere, quando intempesta nocte insonuit tuba, & sponsum cælestem adesse nunciavit. Surrexere statim virgines, suasque resumsere lampades obviam sponso in luce commoranti proditurae. Omnes utique par ad surgendum cura solicitabat, par utrisque solertia & æquale studium, & fermè ubique pares, impares tamen fuerunt in eo, quòd imprudentes, quæ scilicet viam, non proviso commeatu, ceperant, oleum sibi defecisse tandem animadverterunt, quare a sodalibus emendicare coactæ sunt, at illæ, videte, responderunt, ne si id fiat, olei defectus fiat nobis vobiscum communis, *ite potiùs ad vendentes & emite vobis*. Repulsæ virgines abierunt ad emendum oleum nullo comparabile pretiò. Interim advenit sponsus, *& quæ paratæ erant intraverunt cum eo ad nuptias*; reliquæ serò venientes, clausis foribus, meritò neglectæ sunt, eo quòd officium neglexissent. Quumque suis rectè factis confisæ contra acclamarent, sibique clausa reserari ostia peterent, simul quererentur sibi immeritò negari præmium suis quæsitum laboribus in custodienda virginitate exhaustis; respondit sponsus, nec vos

Matth. 25. v. 1. — *v. 9.* — *v. 10.*

[illegible]

[illegible]

A vos, nec quam jactatis virginitatem agnosco.

Cæterum uti adventus sponsi futurum Christi adventum significat, sic virginum occursus, omnes Sanctos resumto corpore obviam illi prodituros præsignat. Symbolum mortis somnus est, quo idcirco omnes æqualiter virgines correptæ dicuntur, quia Mors naturam dissolvit, & sublatâ conditionum differentiâ, omnes mortales æquat B & pares facit. Clamor, qui nocte media virginum pepulit aures, & somnum discussit, vocem adumbrat, quæ in fine Mundi mortuos excitabit. Quod porrò subditur altâ jam nocte venisse animarum nostrarum sponsum, id verò deductum est ex more vulgari ducendi eodem tempore novas nuptas ad sponsi domum. Quod autem dicuntur surrexisse simul virgines prudentes atque fatuæ, unumquemque monet communem sibi fore cum omnibus mortuis resurrectionem. Lucernæ oleo deficiente extinctæ eos notant, qui alienis miseriis minime commoventur, eisdemque portendunt severum remotâ misericordiâ judicium, quo autem fatuis virginibus oleum petentibus prudentes negant, declarant post adventum Judicis reos frustra misericordiam ejus imploraturos. Et addunt: *ne fortè non sufficiat nobis & vobis*. v. 9. Sensus est, laboris vitâ manente suscepti meritum mercedi post obitum reddendæ æquale non esse, ne dum eam superare, ut cum aliis illud partiri liberum sit volentibus. Fatuæ porrò, quæ ad emendum oleum mittuntur, si modò alicubi invenissent, invenissent utique in eo loco, in quo propensiores fuissent in calamitosos, nec rem familiarem ita clausissent, ut eam benignitas aperire non posset.

Rursus aptissimè congruit præmissis, quod subjicitur, stultarum virginum reditum adventu sponsi præventum, quod illæ ignaræ futuri minimè suspicabantur, quo monemur nostræ prudentiæ minimè confidere, quum tempus adventui Judicis præstitutum ignoremus. Prudentes verò virgines occluso reliquis aditu, in triclinium receptæ, repræsentant sortem Sanctorum, quibus solis dabitur æternæ pacis tenere portum; fatuæ contra, quibus sponsus ingressum negavit, & quas adhuc extra fores manere voluit, imaginem referunt etiam multorum, qui ad tempus Cælo exclusi relinquuntur in terra, donec justitiæ cursum absolvant.

Postremùm virgines fatuas parabola inducit vociferantes, *Domine, Domine*, &c. v. 11. quia confidebant præsentis negligentiæ culpam

pam sibi a sponso condonatum iri ob merita præterita, & susceptos hactenùs ejus gratiâ labores; proptereaque sine multa inquisitione, & velut perfunctoriè causam esse tractandam, ne videlicet videretur Judex mitissimus ex causa non magna eam concepisse iram, ut præstitum usque modò servitium minime attenderet. Quod autem virgines magna vocis animique contentione admissionem flagitantes sponsus repulisse dicitur, professus eas esse sibi ignotas, sensus est, se nolle scire, id est non probare amorem, quo ipse diligebatur, sejunctum ab eorum dilectione, quos ipse diligebat, nec proinde exhibita a stultis virginibus benevolentiæ argumenta sibi placere, nisi, quam unicè cupiebat, propensam in inopes voluntatem complecterentur. Patet autem januam rejectis virginibus clausam esse supremum Cælum, quod post introitum Sanctorum divinus obserabit nutus, id est supremi Judicis sententia, quæ velut ignis Justos & iniquos ante severo examine probatos, simul probos ab improbis ardore suæ caritatis separabit. Ingens & latissimè patens ea separatio futura est, quæ interjectis inter summa & ima spatiis commensa erit; Justorum namque loco nullus est altior, nec iniquorum carcere alius profundior. Uti porrò nullus prospectus gratior esse potest, quàm qui nobis sempiternam lucem contemplandam objiciet; sic visu nil magis horribile, quàm impius a divino sponso repudiatus. Iterùm sicut nihil est comparabile gloriæ, quæ filios lucis exornat, sic nihil simile habet nox, quæ filios tenebrarum obruit; ambo docent homines, quibus vacare debeant studiis, dum præsens agitur vita.

CANON LII.

Canon 8.

Enimverò jus est laudare vitæ mortisque Arbitrum, quo jubente, reviviscunt mortui, adeptique lucis usuram, claris etiam insignibus ornantur. Dum fluunt tempora, fratres, & dilabuntur, regnum semper mansurum magis in dies appropinquat. Ista cogitare vos, peccatores, Dominus jubet, & pœnitentiam quærere, vestræque saluti consulere. Rerum humanarum vicissitudines, calamitates & casus infesti, velut indice digito demonstrant, haud procul esse orbis excidium; sed & signa nobis a Domino indicata, ex quibus proximum instare Mundi interitum intelligeremus, jam ante oculos versantur, & fo-

[illegible]

& foribus imminent ; multiplicata nimirum est iniquitas , & refrixit in plurimis caritas , labascit fides, & pauci credunt Mundum & quæ in Mundo amantur & quæruntur, opes & oblectamenta interitura . Supernum illud domicilium,quod etiam Angelorum mentem rapit, homines vix unquam recordantur , dumque licet , se in luto volutant, indeque extrahi ægerrimè ferunt, quantalibet vocis contentione contra acclamet Apostolus . *Reliquum est , ut qui gaudent , sint tanquam non gaudentes , & qui emunt , tanquam non possidentes ; præterit enim figura hujus Mundi* ; & quamvis terræ filios cælestis Sponsus invitet ad vitæ immortalis cœnam , & patientissimè opperiatur eò venire cunctantes . At tu qui luto concretus, hæc summa non capis , ad ima, age, descende & Gehennam contemplare tibi paratam ; cogita te quantumvis reluctantem istum in carcerem fore ocyùs detrudendum, dies diem trudit, nihil constat loco stabili , & nihil , quo stat, loco stabit, nec dubium, quin te pariter inopinantem Mors deprehendat, & sternat .

I. Cor.7.30.

Considera , si bene sapis , magnarum urbium lapsum , mirare quî fieri potuerit, ut tanta amplitudo , majestas & opulentia repentè conciderit ? Scitare quis exceperit locus potentissimos Reges terrarum dominos , quisve casus congestas ab eis opes dissipaverit , & vacua reliquerit æraria depopulati orbis conflata manubiis? Rursus percontare per quas modò vagentur terras celeberrimi heroës , qui amplissimos honores ob res strenuè fortiterque gestas consecuti sunt ? Disce item , quas obtineant sedes viri eruditione & doctrina clari , sed & nobilissimi Scriptores, qui suis orbem implevere elucubrationibus ? vel ad quas appulerint oras fortissimi Duces , qui magnificas ceperunt urbes & diripuerunt , unde populorum spoliis divites ipsis crevere gazæ , quosve nunc oberrent agros Oratores disertissimi, qui orbem in sui admirationem rapuerunt , eximiaque dicendi ratiocinandique arte Senatum habuerunt a se pendentem ? Periere scilicet illi quondam primarii & divites , cultûs luxuria superbi , queis proinde placebat excipere invisentes in lectis purpurâ auroque nitentibus : interiere item juvenes specie ad miraculum exculti , evanuitque pulcherrimi oris venustas . Postremùm require, quem exitum habuerint nobiles cervices , quas torques recocto auro fulgentes colebant? quodve fatum sustu-

A ſuſtulerit viros imperio claros, in jubendo properos, & moræ, ſi qua juſſis fieret, impatientes, quique tyrannica poteſtate formidabiles ſibi ſubegerunt Orbem? Terram interroga, ipſa tibi locum monſtrabit, ubi jacent, Infernumque ſcitare, & ipſe docebit, ubi fuere depoſiti; omnes videlicet humi projecti, mox in pulverem abierunt, confuſos divitis & pauperis cineres diſcernere jam nemo poteſt.

B Sed age, reſiduos regis & mendici cineres ſecernito, & pulverem, in quem divitis & pauperis defluxere cadavera. Perge porrò & ſua ſapienti aſſerito oſſa, & ſua fatuo, diſerti oratoris & infantiſſimi idiotæ ora diſtinguito. Profectò nec potis es diſcernere, quæ cernis corpora, infimæ ſortis feminæ atque ſupremæ, nobilis heræ & ignobilis ancillæ.

C Quid quòd nec deſignare potes, quantalibet ſagacitate præſtes, ſepultorum corporum loculos, ducem ne hic tumulus, aut è lixarum vulgo quempiam exceperit? Hic porrò multum habes, quod mirere, conglomeratos videlicet tum virorum, tum feminarum, quotquot a primo generis noſtri Auctore ad præſens uſque tempus vixere, cineres confuſione plane inextricabili

D permiſtos, obliteratâque totius corporis formâ & diſſolutâ membrorum compagine, necdum periiſſe. Næ tu id factum miraberis, atqui longe magis admirari debes ejus potentiam, qui eos ad magnum uſum conſervat, & ſuſpicere ejuſdem ſapientiam, qui ſingulos diſtinguit & digito monſtrare poteſt, nec ignorat eorum numerum, & optimè locum ac regionem novit, ubi diſperſi diſſipa-

E tique hucuſque jacuerunt. Illius porrò benignitatem nemo ſatis laudare poteſt, quippe qui eorum neminem, deductâ a primo parente natorum ejus ſerie, ſuâ deſtituit providentiâ, ſed & quos ætas ventura uſque ad Mundi interitum progenitura eſt, comprehenſos tenet, & mente repoſitos; iterum nec ſatis æſtimare ejuſdem intelligentiam rerum omnium naturas

F perſpicientem; ut qui eorum qualitates & diſſimiles mores dijudicet, ut puta, quis juſtus & probus, quiſve iniquus & improbus.

Cæterùm peracto judicio, quicumque piis laboribus ſibi juſtitiæ laudem pepererunt, immortalis ævi hæreditatem ſtatim adibunt: quicumque verò ſupremi Judicis indignationem ſuis ſceleribus in ſe concitarunt, æternæ noctis tenebris adjudicabuntur. Nullus pœnitentiæ locus ibi reli-

[illegible]

relictus, omnes exclusæ preces, nemo petet opem, nemo feret; comprecationes & suffragia nemo suscipiet, nec ullus ullo tempore ex illis sequetur fructus. Contra felix ille Sanctorũ populus sceleris purus, & noxæ integer vocibus & modis, quorum suavitatem effari nemo queat, divinæ bonitatis profusam in se liberalitatem prædicabit, & gaudio exultabit inexplicabili exantlatos hactenùs pro veritate labores recolens. Inde statim suis alis per aëra vecti in Cælum conscendent; Impii contra plorabunt, recogitantes suis se sceleribus Dei iram concitasse, mox in tartara detrudentur, illic æterna obruti nocte, & Gehennæ adstricti vinculis, pœnas dependent sempiternas.

[illegible]

CANON LIII.

Canon 9.

QUicumque piè vivendi iniere viam, quum audissent, Dominum in Evangelio suo præcipientem Mundi contemtum, hortantemque, ut eo contemto, ipsum unicè diligeremus, ad omnia tormenta ejus gratiâ perferenda animum compararunt, & quia ejus confisi promissis mortem oppetere non dubitarunt, vitam immortalem adepti sunt, regnum siquidem æternum tanquam suorum laborum mercedem persecuti, cælestis nunc Paradisi beatitudine fruuntur. De limo, quum Mundum exædificares, me, Domine, formasti ad imaginem & similitudinem tuam, tuisque sanctissimis manibus membra compegisti mea, quandoquidem autem nunc soluta tuo jussu compagine, corporis è carcere mihi excedendum est, animæ, quæso, meæ, in consessu Sanctorum decernito locum, unde mihi pateat optatus ad relicti corporis exuvias reditus, quibus receptis, corpore simul & anima beneficentiæ in me tuæ testimonium perhibeam.

Liber accessus fiduciaque plenus dabitur Justis ad Filium Dei eo die, quo mortuis patebit reditus ad vitam, & quia nomen ejus confessi sunt, confitebitur & ipse illos coram Patre suo, & quia in fide ejus mortui sunt, vitam assequentur & regnum, suorumque meritorum præmio in superna deliciarum sede potientur. Oriente ab alto misericordiâ, cum sua sobole Adamus venienti Domino occurret, qui mortem ejus gratiâ gustavit, & debitum solvit a se contractum; postmodum verò eundem è pulvere excivit, ut lucis frueretur usurâ, & acceptorum beneficiorum Auctorem publicaret.

[illegible]

Ecce

Ecce dies illuxit faustissima, quæ mortuos vitæ restituet, vestrum, mortales, cohibete fletum. Salutis vestræ reparator Dominus propediem aderit, nutuque suo sepulcra reserabit, & præpotenti voce sepultos revocabit ad auram, mox in extremo generali orbis conventu ad dexteram suam statuet, ut inde ocyùs ad paratas vobis sedes traducat. Contraria plane sors Diabolum manet, qui ab initio Adamo suam felicitatem invidit, & abstulit, Hevam seduxit, & mortem invexit, quæ quidem sequentibus annis sævam in eorum posteros exercuit tyrannidem. Jam vero mors Christi Cruce profligata est, Adamus Paradiso redditus regnum etiam adeptus est. Fremit Diabolus prædam sibi ereptam; quoniam & gloriam & splendorem, quibus Adamus innocens fulserat, & sua culpâ amiserat, in baptismo recepit, Christo, quæ ille passus fuerat damna, sarciente; qui & in fine temporum redibit, nec modò ipsum, sed universam ejus sobolem vitæ restituet, & in lucidis sedibus gloriosis ornatos insignibus collocabit.

Ecce Sponsus appropinquat, unusquisque in se descendat, suasque secum rationes expendat, & benefactis piisque operibus viaticum sibi præparare satagat, ut suffragantibus vitæ integritate & castimoniâ, juxta datam fidem a Domino liberaliter excipiatur. Ille proinde verè beatus, qui ipse se diligenter examinat, sique animadvertat occultas sibi adhuc hærere labes, hisce detersis, studet vitam componere, omnisque in posterum noxæ integram tueri. Mitissimus est Deus, idemque Judex æquissimus, nec verò reorum vultu movetur. Item beatus, qui oleo suam instruere lucernam festinat, ut percrebescente rumore adventare Sponsum, lampadem suam accendat, mox ab illo in nuptiale triclinium introducendus: iterum beatus, quia tuus factus conviva te, Domine, ob redditam mortuis vitam æternûm laudabit.

Gratia & pœnitentia ambæ nos nostri admonent officii, dum vacat, clamant, satagite vestras eluere sordes, etenim ineunte die reditûs mortuorum, non frater fratrem, nec natum genitor reum absolvet, aut servabit indemnem. Mortuorum porrò restitutionem Jonas adumbravit, quum post triduanam sub aquis moram pelago emersit, & continenti se restituit, simul futuram Filii Dei mortem, & resurrectionem in seipso expressit; ad tertium quippe diem Christus sub terram moratus, inde

inde redivivus emicuit, & uti Propheta Niniven, sic ipse suam Ecclesiam ab interitu liberavit; futuram nempe toti Orbi terrarum beneficentiæ suæ testem. Jam nunc cogitate, Fratres, quibus laudibus ornare debeatis vitæ auctorem, qui semet mortalibus exhibuit, & mortuos suis in tumulis revisit, atque apud Inferos in agro mortis vitæ sparsit semina: postremùm negotio reparationis nostræ ad exitum perducto Cælum conscendit, unde alterum adhuc meditatur descensum, Justorum, quos mirifice diligit, causâ, placidum tamen & suavem, qualis solet esse cadentis pluviæ lapsus: tum verò cum illis proprii corporis dotes communicabit. Et hoc Justis quidem debetur præmium, ego verò meorum conscius scelerum, quanam ratione tuo me subducam judicio, vel quis me oculis tuis subtrahet locus? Nam si ascendero in Cælum, tu illic es ab ævo in ævum, si autem descendero in Infernum, audiam adventare diem resurrectionis, quæ res Justos quidem lætificat, me contra reum vehementer conturbat.

Næ tu, fili Adæ, non rectè sapis, qui naturæ mortalis conditionem, quâ natus es, ineptè recusas. Quid enim? num qui primùm tibi vitam dare potuit, amissam reddere non poterit, aut pigebit, quam fecit, corporis tui compagem reficere eo die, quo Justos sui amantissimos immensæ claritatis vestibus decorabit. Morti Adamum ob legis trangressionem mancipavit Legislator, illa datum mancipium in carcerem compegit, carcer sepulcrum fuit. Parentis ruina in omnes incubuit natos, & omnino quidem oppressisset, nisi abundantia quædam pietatis impulisset Dominum, ut servis admirabili consilio opem & salutem ferret. Filium itaque misit suum in terras futurum naturæ lapsæ reparatorem. Hic seras & vectes carceris confregit, nosque e mortis potestate ereptos, vitæ dedidit. Omnes profectò amores nostros sibi vindicat, qui genus nostrum obliteratâ divini vultûs imagine perditum sic amavit, ut pro ejus salute Crucis infame supplicium subire non dubitaverit, imo & ad inferos descenderit inde ad eum, à quo missus fuerat, rediturus.

Enimverò ut hæc audivere beati Martyres, eo in Christum amore exarserunt, ut ejus gloriæ causâ cervices securibus alacres atque læti submitterent. Nec sanè minor sequentium Justorum in hac parte laus fuit, qui suam in Christum cari-

A caritatem mirâ laborum patientia ſatis teſtatam reliquerunt. Faxit tua, Domine, gratia, ut in ſanctorum tuorum ordinem cooptari mereamur; cupimus enimverò te adorare præſentem, & coram tanti beneficii nos memores teſtari, tum immenſæ clementiæ tuæ gratias agere, qui generis miſertus ſis noſtri. Sola profectò tui in nos amoris vis te ad id inducere potuit. *Exſiccatum eſt fœnum*, ſicut ſcriptum eſt, *& herba exaruit de terra, verbum autem tuum, Domine noſter, vivit & manet in æternum*; beatus, qui illud audit, & mandata ejus cuſtodit, huic ſcilicet repoſita eſt in horto deliciarum vitæ ſine fine manſuræ luculenta hæreditas. (B; margin: *Iſ. 40. 8.*)

Oculi mei expectant ſalutare tuum, Fili Dei, qui tuo me redemiſti Sanguine. Feſtina, Domine, & excute pulverem ab oculis meis; reſuſcita me, & ego gratias agam tibi, Patrique tuo, atque Spiritui tuo ſancto, o Bone, qui generi noſtro propter tuam nimiam erga nos caritatem ſalutem attuliſti. (C) Suis me Mors ſtrinxit catenis, ſuoque clauſum carcere aliquandiu detinebit, ori meo injecit frænum, unde conticuit cinyra mea, & labia mea obmutuerunt. In te, Domine, uno mea omnis reſedit ſpes, fore ut eo die, quando mortuis vitam reſtitues, meam quoque citharam iterum ad canendas laudes tuas attemperes. (D)

Deum interim propitiate mihi, cariſſimi, periculoſum iter proximè ingreſſuro, opem mihi ab illo expoſcite, uſque dum interjectum ignis fretum incolumis trajiciam, veſtrarumque precum alis vectus, portum immortalis vitæ obtineam. Sepulcrum enimverò portus eſt, modò noxæ integer ſis, nautam à labore ad otium invitat. (E) Quin ergo te, frater, beatum dicam, qui navigium ad paratam tibi a Domino ſtationem tandem appuleris. Excipiet ille profectò liberaliſſimè, laudataque tua negotiatione & operâ ſibi gnaviter præſtitâ, immortalis gloriæ ſtola condecorabit. Summe Sacerdos, qui te obtuliſti Patri tuo hoſtiam pro nobis, ſuſcipe propitius oblationes noſtras, & præſta, ut à tuis promiſſis pendentes, tuaque exequentes mandata, propoſitam virtuti gloriam aſſequamur. (F)

CANON LIV.

Canon 10.

VAlete, fratres, a veſtro diſcedentem convictu veſtra, precor, ſequantur ſuffragia, talem enimverò cupio habere comitatum, cujus nempe gratiâ Chriſtus ſe mihi ſocium adjungat. Confide, frater, quoniam Filius Dei, qui Lazarum ſepultum è tu-

[illegible]

[illegible]

A è tumulo excitavit & extulit, te quoque ſuſcitabit mortuum, & ad dexteram ſuam collocabit. Eſt tamen quod me vehementer angit, & omnes mentis meæ exagitat partes, ſcilicet comperi in ea regione, ad quam me appellere neceſſe eſt, clementiæ loci nihil veniæque, nil precibus loci eſſe. Omni te eximet curâ, crede, noviſſimus dies: ſed & quando mortui ſuis B educentur ſepulcris, te quoque è tumulo evocatum divina Clementia liberaliter excipiet, & ſanctorum cœtibus aggregabit. Fandi facultas me deſtituit, obmutuitque cinyra mea: patronos vos mihi & deprecatores in futuro judicio fieri cupio. Etenimverò, quæ nobis obtigit regio, placet, ejuſque ſpecies habitatores mirificè delectat; idcirco me miſerum queror, quem mors ecce rapit & in cæcum Inferni car-C cerem continuò retrudet. Meliora, confide, frater, te manent, ea videlicet, quæ pœnitentiâ purgatis juſti Judicis benignitas præparat bona, tuque reſurgentes ſequeris præmium tuorum laborum recepturus.

At profectò gravis mihi, Cariſſimi, dolor incumbit, ut benè eſſe non poſſit, dum cogito, nec bona adeſſe mihi, quibus Judici ſatisfaciam, nec idoneas preces, qui-D bus expugnata ejus remolleſcat ira. Quid adhuc trepidas, nec enim is eſt rerum tuarum ſtatus, nec tam exiguus labor, ut ſperare non debeas, fore ut cum è Cælo divinæ bonitatis fulgor Juſtorum reſurgentium corporibus affulſerit, tua tibi ſolvatur merces. Atenim, ut certum ſit, cunctis conceſſum, dum vita manet, delictorum ſuorum veniam poſtulare, id tamen E nemini permittitur poſt obitum; ad judicium namque nos opera noſtra prævertunt, ipſiſque ſolis ad Judicem conceditur acceſſus. Vide tamen, ut Davidis oraculum reminiſcaris & expendas: Ecce, ait, Salvator tuus in Cælo eſt, ſed & in Inferno adeſt, opem utique petentibus ferre paratus; exue metum. Fateor, ille in Inferno adeſt; & ideo me meique ſimilium fleo ſortem, quippè qui languori nos ipſos deſidiæque F jam pridem dedidimus, & qualis nos excepturus ſit locus quum ignoremus, ſcelus tamen adhuc ſcelere cumulamus.

Mortem veriùs & Diabolum miſeros dicito, quos quantùm putas tum diſcruciatum iri, quando te ad Judicis dexteram locatum aſpicient, & audient feſtiva modulari carmina? Et hæc mihi quidem ſumma votorum, ſed quum incertus hæream, quænam me maneat apud ſeverum Judicem ſors, timeo, & atroci exagitor curâ.

Christi Crux tibi ministrat arma, ejusdem Baptismum, Corpus & Sanguinem velut commendatitias literas tecum defers. Brevis est lucis usura, plena lacrymarum atque mœroris, quâ hìc cum dolore retineor, nec porrò illic, quò deportandus sum, opportuna malis meis paratur medicina. Nec me afflictum relevant, quæ Propheta canit, *vivent mortui tui*, *Domine*, prædicens, indicta Mortuis generali restitutione in pristinum, tabefacta cadavera suo è pulvere ad lucis usuram reditura, quandoquidem mors mihi officium simul & vitam abstulit, quum Diabolus ante in contrarios tramites me seduxisset. Haud istuc diceres, si nosses, divinam gratiam suas dudum explicuisse alas, hæc scilicet te quantumvis reum cupit enixè servare, tum quando Majestati sisteris, tuaque in acta inquirendum erit. O me infelicem, qui in vita fragili & caduca inerti otio desidiæque me dedidi, & vanis distentus curis nil utile egi. At reveniat in mentem, quæso, tibi orphanum illum viduæ filium extinctum, Domini voce excitum revixisse, idem, confide, suscitator mortuorum decusso lethi somno, te pariter excitabit, & vitæ restitutum in hortum Cælestium deliciarum transferet.

Is. 26. 19.

Circumdederunt me laquei mortis, tu autem, Domine, ne me, precor, incomitatum inter pericula destituas, ubi compellor incedere per cæcos tramites, & crepidines horrendas. At verò hæc omnium mortalium conditio est, ut aliquando calicem mortis exhauriant, hominem te esse quum scias, commune hominum fatum recusare non debes. Hujus temporis vitâ frui, & iis, quæ mihi fingebam, commodis uti datum non est, sed nec dabitur, quas collegi opes, asportare mecum, imo nec meipsum, quum desiero esse, quod sum. Eò, quò, frater, tendis iter, nos quoque venturos confidimus, illic nos invicem coram revisemus. Cæterum sat scis atrox malum esse mortem, quæ nos a propinquis separat, ut non sit à parentibus & fratribus sperare salutem.

Mortui sunt Moses Prophetarum caput, & Aaron Sacerdotum Princeps, sed & Josue, qui medio in cursu continuit solem, ideo mortem nec timere, nec recusare debes; etiamsi Leonum dentes non adeo validi sunt, qualis illa certe est, quæ nempè nulla vi impediri potest, ne tempore certo filiam à matre divellat. Mors stupebit & Diabolus, quando ab ipsorum tyrannide vindicabitur humanum genus universum; tum verò protege me, o Fili Dei, sub alas miseri-cor-

[Syriac text illegible]

A cordiæ tuæ recipe me, nec committas, oro, ut coram te mea publicentur crimina, neque ad summam ignominiam nudum me mea scelera ante omnium oculos sistant. Ascendent è tumulis Mortui in Ordinem immortalium asciti, & Inferni seræ sonitu tubæ quassatæ & diffractæ dissilient: in fide & spe tua, Domine, obdormivi, ne me, quæso, sinas cum fidei desertoribus & desperatis in Inferno retineri & contabescere.

B Confide, frater, enimverò qui Jonam de ventre Ceti orantem exaudiit pelago in medio, te quoque ad immortalem vitam è mortis faucibus extrahet, ac tartaro eripiet. Valete itaque quicumque meum curaturi estis funus, mihique veniam & pacem exposcite, via, quam ingredior, cum æternitate duratione sua communicat. Tuus quidem convictus nobis jucundissimus fuit, & C nunc etsi tuus subtrahitur conspectus, memoria tamen tua nobis, qui te semper coluimus & unicè dileximus, nunquam excidet.

CANON LV.

Canon 11.

SEcus tumulum, quò inferendus sum, forte consederam, quum subiit animum explorare sepulta ibidem cadavera. Ossuarium itaque ingressus video adolescentes, D quos ante noveram insignivenustate præstantes in pulverem abiisse, quamque olim mirabar, formæ dignitatem penitùs extinctam esse. Hinc subitam conversionem stupens, ubi species nota illa est, ajebam, & quid ita concidit ille viridis juventæ vigor? Cuncta scilicet in cinerem resederunt, dissolutáque compage, partium etiam comparatio & proportio omnis confusa est. Sed & ubi E ille oculorum fulgor? Extinctus est nimirum, & ubi oris decor, & conspiciendus totius corporis habitus? Cuncta fuisse umbram deprehendi, & divulsis dissipatisque membrorum cæmentis atque juncturis, omnem pulcherrimi juvenis speciem revanuisse, inde naturæ nostræ caducitatem intellexi, & oh qualem, dixi, laturi sumus exitum! Tum mirabar Diaboli astum, quo factum fuerat, ut in hujusmodi luctum prola- F beremur. Hinc cogitabam me quoque non absimili addictum supplicio atque in hasce tenebras quantocius detrusum iri, ut me continere non possem, quin in uberes lacrymas effluerem. Jucundam in libero aëre vitæ usuram considerabam, cumque sepulcri carcere, in quem compingendus eram, comparabam, mox animo revolvens, quale & quantum mihi pararetur malum, ad meum collacrymabar casum; inde naturæ nostræ ingenitam recogitans nobilitatem,

tem, eamque cum luctuoſo ejuſdem exitu conferens, eheu ajebam, in quales ærumnas poſteros ſuos Adamus conjecit! Ego verò, qui videram non paucos in ſumma gloriæ atque fortunæ altitudine exultantes, quum viverent, nunc verò hos ipſos in ſepulcro tabo ſanieque diffluere cernebam, quidni in lacrymas & acerba ſuſpiria erumperem? Enimverò quum vivos nobiſcum verſantes cum mortuis in ſepulcro depoſitis componerem, triſti ſpecie commotus, o te miſeram, ajebam, Adæ progeniem! Proh qualia te fata manent!

Vivimus hodie, mutuò confabulamur, agitamus multa; craſtinus nos dies vita fandique facultate ſpoliatos tumulabit, & cum promiſcuo ſilentûm vulgo confundet. Cujus te hodie forma delectat, poſtera luce mutatum ab illo horrebis & fugies, quique hodie ſuavem ſpirat odorem, graviter olebit cras; quem hodie curſitare vides, cras omnis expertem motûs reviſes: quemque hodie ſe cunctis præferentem vides, & divinos propè honores affectantem, poſtero die mortuum efferri videbis, mox ſepultum humi putreſcere: En quieſcit, ſilet & ſqualet. Eheu quàm glorioſus Adæ in vitam introitus! Quàm deſpectus, & fœdus inde exitus fuit! Natum Paradiſus excepit, mortuum atra obtexit nox. Si naſcentis gloria magna fuit, major utique conſecuta eſt morientem ignominia, ſcilicet vitæ primordia illuſtravit Paradiſi umbra, infamarunt finem ſepulcri ſqualor & ſordes. Quàm jucunda fuit in Paradiſo commoratio! Quàm turpis & horrida mox ſubſecuta in ſepulcrum relegatio! In illo ſumma tenuit, in iſto ad ima depreſſus eſt. Primum ejus domicilium beatiſſimum fuit, medium ærumnis & laboribus infeſtum, ultimum triſte & miſerrimum. O lamentabilem hominis caſum! Unde miſeri excidimus, & quò tandem prolapſi ſumus! E paradiſo ejecti, dejecti in ſepulcrum ſumus, ab Angelorum conſortio depulſi, amiſſis amœniſſimi horti deliciis; tineis, vermibus & ſerpentibus præda dati ſumus. Sic priorem illam gloriam, qua noſtri generis Parens in paradiſo fulſit, excepêre vermium greges, qui cadavera noſtra depaſcerent: & pulcherrimum corporum noſtrorum ædificium, ſummi Patris inſigne opus, in viliſſimorum inſectorum cubile mutarent: poſtquam ab illo honoris & dignitatis faſtigio, quod Adamo Paradiſi colono obtigerat, ejus poſteri in Infernum corruerunt, datum tineis pabulum; cauſa mali tanti non alia fuit præter Hevæ culpam, ipſa noſtri caſûs & interitûs auctrix facta eſt, ex quo

[illegible]

A quo Diaboli dolis capta fuit; Is videlicet per serpentem illam fascinavit, mox generis nostri caput per ipsam circumvenit, quare frustra aliunde repetas nostrarum calamitatum originem.

Talia, fratres, mortuorum tumulos circumiens velut oculis meis exposita considerabam, quum ad altiora me meus animus repentè extulit, indeque Dei justitiam vehementer suspexi, nimirum mors B divini Judicii imaginem exhibet, quippè quæ omnes mortales promiscuè ad tumulum rapit. Sceptra regum minime reveretur, nec optimates ab infima plebe secernit, sed conserto velut agmine principes agit & subditos, divites & inopes, & quemadmodum nec supremi Judicis æquitas præmia & pœnas dispensatura, personarum qualitatem attendet, sic neque mors C mortales ex vultu æstimabit in eo articulo, in quo ultima rerum humanarum linea ducenda erit; Regem proinde nudum efferet qualem unum de plebe efferre solet, nec alio, quàm quo pauperes vincire consuevit, compede constringet, cum infimo vulgo in subterraneam cryptam ociùs detrudendum. Mors dynastas suis exuit insignibus, & ad privatorum sortem redigit, ad januam quippè mortis quo quisque hactenus fulsit, ornatum deponit. Mors D superbos alta cupientes deprimit, & peracto funere in teterrimum carcerem compingit, nec porrò liberaliùs accipiet, qui sua fortuna gloriantur, sibique placent, quin in commune, quo cæteri nocentes detinentur, ergastulum conjiciat non dissimilibus exercendos pœnis; omnes siquidem mortales æquat sepulcrum. Hoc nimirum ad E infringendam illorum audaciam remedium inventum est; ut videlicet intelligerent, se supra egentes ac tenues extollere non debere, ad similem squalorem & sordes adducendi fuerunt.

Jam perge porrò quicumque sapis, & æquissimam Dei Justitiam rursus contemplare, admirare supremum illum Judicem, cujus æquitatem nec potentis dignitas labefactavit unquam, nec divitis opulentia dissolvit. F Regem vidisti suis ante verendum insignibus, & in summo gloriæ & amplitudinis fastigio collocatum, intuere nunc in pulverem redactum, & utrobique Altissimum mirare & lauda; ipsum illum vidisti regali bysso & purpura ovantem, respice in sepulcro cum mortuorum vulgo depositum, ejusque cadaveri substratas tineas & vermes. Spectasti quasi Deum honores & officia dispensantem sibique tantùm non omnia arrogantem. Atenim quem hodie se cunctis præ-

præferentem, ac tantùm divinos non affe- A ctantem honores, postero die mortuum efferri cernes, & inter infimas plebis minutæ quisquilias vocis motûsque expertem humi putrescere.

Ego verò quum magnam ejusmodi rerum nostrarum æquationem contemplarer, & morte omnes promiscuè mortales rapiente, summos æquari infimis, divinæ æquitatis symbolum quoddam in tinea, illorum corpora indiscriminatim consumente B mihi fingebam. Videtis, carissimi, quàm propè distet horrenda nostri obitûs hora à magna illa die, in quam Deus scelerum pœnas reservat: utrique certe par est in inferenda sententia severitas; nec enim mors statutum Regibus è vita decessum in diem posterum prorogat, nec divina æquitas meritis cujusquam particulam detrahi patitur, quin unicuique pro debito justitiæ C reddat jus suum.

Æqualis est toti naturæ ortus & interitus, tum corporum corruptio; omnes in his tribus pares sumus, nec alter altero major, aut minor est. Haud enim dispar decreta est mortuis resurrectio; omnes quippè sive justi, sive iniqui sua singuli corpora pariter recipient in generali illa mortuorum restitutione, & hæc quidem omnes habebit æquales, omnes namque, ut D dixi, resurgent; etsi non eadem, nec paria cunctis reddentur sive præmia, sive supplicia; sed hæc justo librata examine singulis pro merito dispensabuntur; quapropter non ut in resurrectione, sic in pœnæ mercedisque distributione pares erunt, sed qualem quisque suis sibi actibus parabit locum, obtinebit. In resurrectione proinde corporum nullum intererit discrimen, conferti E mistique mortui resurgent, singuli tamen judicabuntur, & suum cuique jus pro merito reddetur. Cogita ergo qualem domum, dum tibi vita manet, tibi ædifices, non enim aliud, postquam hinc excesseris, habebis tectum. Hæc omnia supremus mundi dies decernet, quamcumque ergo sortem sibi quisque in hoc precario diversorio quæsiverit, talem illo ultimo die divino examine ante probandus adibit. F

Age verò, contrahenda nobis hîc vela, ut mutatâ velificatione alium deinceps teneamus cursum, accepti scilicet beneficii memoria nos revocat ad prædicandam Salvatoris beneficentiam, qui suo descensu corporibus nostris immortalitatem asseruit. Hîc porro primùm gratiæ agendæ sunt summo Parenti, qui Filium ad nos suum allegavit disposuitque, ut idem nostræ carnis tegumento obumbrata propriæ naturæ maje-

[illegible]

majestate mortem nostram gustaret, suâque resurrectione nostram reparationem repræsentaret. Medicus sapientissimus, quam ægro porrigebat potionem, prior ipse libavit, quò ad eam sumendam illum animaret. Enimverò quum cerneret Adæ nepotes injecto terrore mortis horrescere, hunc sua morte metum nobis abstulit. Inde factum est, ut post Christi mortem nostra nobis somnus videatur mors, & separatio a corpore ad nostram usque restitutionem duratura.

Tuum, dulcissime ac benignissime Domine, beneficium agnoscimus & prædicamus, postquam nostræ resurrectionis typum ipse è tumulo redivivus descripsisti, factusque primogenitus ex mortuis præstandæ nobis immortalitatis arrham dedisti; in te mortui respectant, dum promissæ resurrectionis spe se interim sustentant. Sol es, diem, precor, ipsis aperi, & mœstos exhilara; mortuos tegit humus velut commissa sibi semina, vitalem pluviam, Domine, mittito, hoc scilicet humore aspersa cadavera novis repullulascent frondibus; sub humili gleba sepulti jacent mortui, sique tuo perfundantur rore, quasi sata suis operta sulcis statim in magnam segetem erumpent: tuum opperitur imperium illorum silentium, tuam præstolantur in tumulis lucem, a qua vitam sibi immortalem reddendam confidunt, oraque sua ad agendas tibi gratias pro parta sibi salute solutum iri; utinam tibi, Domine clementissime, placeat aliquando tandem generis nostri relevare casum, membrorumque nostrorum ordinare compaginem, & corpora in pulverem redacta reficere; tuo quippè numine reparanda speramus, quæ hucùsque perdidimus. Reliquum est, ut ad prædicandam tuam in nos beneficentiam vivos & mortuos & cuncta, quæ condidisti secula provocemus; ita Domine, tua in nos præclara merita celebrabunt seri nepotes, nec ulla unquam ætas de tuis laudibus conticescet.

CANON LVI.

Canon 12.

Enimverò ubi mihi venit in mentem supremus dies, quem Reparator mortuorum suo adventui præfinivit, futuri judicii timore perterritus, totus contremui; omnium nempe dierum ultimum eum fore sciebam, qui victores pugiles beatorum sedibus transscribet; ejusmodi porrò mihi objecta species, quæ mox dicturus sum, suggessit. Adeste igitur, fratres, socii, Patres nostri juris consulti ad-

advertite huc, precor, animum, paucis vos morabor.

Quæ modò nobis fluit, vitam videtis; quid habet ista commodi, quid non potiùs laboris? Quàm varia ejus ratio, quàm vaga volubilisque fortuna: humana omnia occidunt, fluunt, ac labuntur, præter rectam fidem & veram sanctitatem, quas in publicum prodire pudebit nunquam. Cogitate quomodo improvisa nobis nostros Mors abstulerit majores: atqui scitis quot illi pertulerint labores, quotve exerciti fuerint ærumnis, ecce autem evolutis vivendi spatiis mortuos hausit humus & absumsit, cecidére potentissimi Reges, suoque casu sua regna oppresserunt, nec eorum ruinam suffulsit debellatus orbis, armisque subactæ gentes nullam lapsis tulere opem, nec afflictos relevarunt opes arenâ copiosiores, aut congestæ supra omnem censum divitiæ. Attamen ad propagandam in posteras ætates sui nominis famam condidere urbes, altis cinxere muris, communiere propugnaculis, statuas admirandæ magnitudinis erexere, pingi curarunt augustas imagines, arbitrati perpetuos fore testes fortunæ atque gloriæ suæ; Mors ecce illorum spes & consilia pervertit, ipsosque bonis vitâque spoliatos rapuit, cadavera in pulverem redegit. Magistratu alii summisque honoribus fulsere priùs, quibus placebat nobili curru vectari, & equos habere forma ac celeritate præstantes. Quid? Num non istos præceps, rapida mors tandem nobis eripuit tumuloque dedit? Putrefacta membra en vorant tineæ & vermes. Rursus percontare quis habeat modò locus fortissimos duces rebus domi militiæque gestis claros, hos scilicet sors similis communi mortalium voragini transcripsit, pulveri, unde crevêre, restituendos. Vel quas petiere oras divites, quos insita habendi cupiditas aurum colligere suasit, & in seros annos recondere? Viden', ut quas coacervarunt opes, subita mors abstulerit. Rursus mirare quomodo brevi intervallo defluxerit fœminarum Hevæ nepotum eximia illa oris species & excelsa corporis statura, indeque totius corporis dignitas, tum amplæ & ornatæ vestes. Siccine mors simul omnia sustulit & dissolvit?

Non aurum, fratres, hominum quempiam immortalem fecit, nec prædia fundique vitam cuiquam ultra præfinitos terminos protulerunt, non eximunt letho sceptra Reges, Dynastarum & Principum fortuna mortalis & caduca est, eorumque caducitatem testatur casus ipse corporum

[illegible]

[A] rum & conspicui cineres; mors Rectores populi sibi subjicit, qui aliis jura dederunt sibique scelera aggerarunt; suumque subire jugum cogit tyrannos, qui rempublicam iniquo imperio pessundederunt, nec opulentis parcit, quos avaritia omnia venalia habere docuit, nec impunitos dimittit rapto vivere assuetos, pulverem utrisque pro auro ingerit. Nautam suetum marinos fluctus fragili subigere ligno [B] appellat & judicat: literatos frustra reluctantes rapit, quòdque veram sapientiam neglexerunt, redarguit; ingenii acumine rerumque notitia excellentibus vocem intelligentiamque adimit, temporum rationaria indagantibus cursum intercipit, obmutescet illic raptor a suo raptore oppressus, solvetur servitus, servis supremi Domini ad dexteram locatis: quiescet [C] arator, mors laboris finem dabit, eadem avaros colligatis pedibus manibusque prosternet, qui rerum fluxarum cupiditati nullum statuêre modum: oris contumaciam comprimet, & oculorum licentiam compescet. Calceamenta multi laboris opus illic necessaria non erunt, ubi duro compede constringentur pedes: pretiosæ vestes detritæ consumtæque in pulverem abibunt, nudata corpora inde abscedere ve- [D] tat insolubile mortis vinculum. Non descendunt ad inferos magnificæ ædes, non triclinia, non thalami dominis in eum carcerem relegatis, ad alienas transeunt ista manus, nec a nobis discedentem sua sequuntur bona, nec per fas nefasque quæsitæ opes. Æquissimus ille Judex acta nostra severè discutiet: tuba vicinum Unigeniti adventum prænuntians clanget, quo [E] clangore totus concussus trepidabit orbis. Sol suos contrahet radios, & Luna suos, ratos astra motus intermittent, suum cæli ornatum deponent, quidquid ars excogitavit & finxit gemmis esto refulgens & auro, recidet in nihilum, amplissimarum urbium ruinas vastitas & solitudo teget. Pii promissum regnum adibunt, & in Paradisum translati ævo sempiterno fruentur, & impii detrudentur in Gehennam comme- [F] ritis illic plectendi pœnis, unde, agente scelerum conscientia, clamare cogentur: justum Judicium tuum, Domine, Rex noster.

Agite, carissimi, quod sapientes decet, & mutua nos adhortatione juvemus. Quem itaque admissa præteritis annis peccata remordent, eleemosynis ipse se redimat: linguæ fræna laxare, & quavis data occasione aliorum facta sugillare & carpere suetus, sua dicta ad trutinam revocet &

& expendat, divinæque justitiæ Judicium timere discat. Quique sibi in multos suffectura annos alimenta congerit, victu diurno contentus, incerti temporis curam abjiciat, & cui fervet avaritiâ pectus, Giezi exemplum intueatur & exitum pertimescat, qui autem inopiæ pauperum suis facultatibus opitulari consuevit, in beato Job videt, quod non erubescat imitari, qui suam cum esurientibus mensam participat, laus huic cum Abrahamo communis erit. In ea itaque, fratres, incumbamus studia, quæ nobis salutem afferant ac tueantur. Id agamus, unde Bonus nostram animadvertens erga se voluntatem & syncerum amorem, suas nobis aperiat fores, ejusque nos recepti in domum, ipsius misericordiâ vivamus.

[illegible]

CANON LVII.

Canon 13.

REgem mihi, precor, exorate cum lacrymis, fratres, qui a vestro propè divellendus sum consortio. Orate, ut mihi contingat hinc decedenti beatam invenire vitam, & ad perpetuam venire lucem. Non est tibi, frater, unde doleas, quando nec tibi hæsit culpa, unde timeas: confide, tibi placidus occurret is, qui est super omnia benedictus, tuosque ampla mercede labores compensabit. Decretoria mihi prope imminet sententia: vitæ meæ spatia contracta, finita sunt: ante provisum viaticum Rex viam inire jubet. Misericors est, facile de suo supplebit, quod tibi deesse putas, quas habes mnas, in millia decem tibi auctas repræsentabit. Sed & confide, sponsus, cui servasti fidem, tuo imponet capiti coronam.

Atqui evoluto concesso mihi vivendi spatio, en adest Angelus dierum censor meorum, cogitque me cunctantem præcipitare moras; meum potius flete casum, profusisque lacrymis vestras pro me preces adjungite, discedentem & a vestro convictu mox separandum animo memoriâque retinete. Equidem dum reputo paratum mihi rogum, refugit timido sanguis; quapropter diffidens precationi meæ deprecatores vos cupio; multùm præsidii, multùm opis ex vestra suffragatione spero, tremendum dum paro trajicere ignem. Pone metum, frater, ad illum tranandum ille super omnia benedictus vires subministrabit: dabit ipse pennas, quibus furentes flammas facile supervolabis.

[illegible]

A

CANON LVIII.

Canon 14.

MOrtem & Diabolum altercantes audivi, uter ipsorum esset potentior hominis adversarius. Suam Mors extollebat potentiam, cunctos sibi subigentem mortales: suam Diabolus artem, quâ eosdem, quum libuit, in nefaria scelera, & pessima facinora præcipitare solet & perdere. B Favete, adeste & cognoscite jure ne, an injuriâ reportatam de genere nostro victoriam sibi arrogent ambo; liquet enim contrarium accidere, ut victus uterque sit, nec viceril unquam, imo nec vincendi ipsis spes ulla supersit. Ehodum Mors, Diabolus inclamabat, quid superbis & Justis insultas? Domini tui proles sunt isti, nec tuo, sed parentis imperio parent, dum C tibi se sistunt. Atqui tibi, improbe tentator, Mors reponebat, obedire cuique liberum est, ego verò vel invitos ad tumulum rapio. Non abnuo, ajebat Diabolus, atenimverò pudet utique me tyrannum dici, & liberos servorum habere loco; idcirco aliam mihi placuit inire viam, ut rem dolis & illecebris transigerem, nec patientes & invitos, sed volentes libentesque haberem subjectos. At si qui, Mors instabat, im- D perium dederunt, abrogandum decernant, num tu decretum infringere potis eris? Meum contra jugum cuinam effugere, aut excutere licebit unquam? Nec ego id diffiteor, Diabolus subdebat, at tu etiam fateri debes, tuum subire jugum eos dumtaxat, quos istud pati cogunt prostratæ vires & valetudinis casus. Ego verò tanto feliciore successu dimico, quantò plus viribus, E opibus & potentiâ adversarii valent.

CANON LIX.

Canon 15.

PEr obitum corpore solutus animus constitit anxius ac admodum tristis in bivio, unde statim binæ erupère acies contrariæ & discordes, dum ad suas unaquæque partes illum trahere decertat; mali siquidem dæmones instant, ut præcipitem F impellant in Gehennam: obstant Angeli, & ad lucidas Beatorum sedes deducere contendunt, in eo immortalis vitæ æternæque mortis confinio constitutus animus flocci non faciet carissimos quondam amicos, fratres, cognatos & familiares, congestas opes aspernabitur, & quæcumque possedit bona; suorum illum peccatorum sola premet recordatio, exagitabit & anget; obstupescet enimverò se in tam multis peccare potuisse, tum verò ad corpus, cui hacte-

hactenùs insederat conversus, vale, fidissime comes, dicet, nos separat mors, tu hìc manebis, ego discedam : cui corpus : omnia tibi, mihi carissime, precor bona, incolumitatem, salutem, reditum ; qui autem nos ambos condidit, cavebit nobis utique, ne in tartarum devolvamur.

CANON LX.

Canon 16.

SUccurre, Pater, meum miseratus fatum, placidus occurre mihi, clementissime Judex ; sed me, qui tuo sum sistendus judicio, prius è tumulo evoca ad vitam eo die, quo tuum apparebit signum : ita Pater, qui me ex sola tua misericordia è luto formasti, labefactam mihi restitues formam, quum supremo Mundi die omnium mortuorum fracta remolieris corpora. Credimus utique, Jesu Rege nostro comparente, sepulta ab Orbe condito cadavera esse revictura : vitam ipsis refundet illius vitalis vox, & omnes excitabit dormientes. O diem cunctis mortalibus formidandam, quâ dispositis suo quoque ordine tribunalibus, obeundum vadimonium reis denunciabitur ! O qualis iniquos tunc obruet confusio, reputantes æterna ipsis apud inferos supplicia constituta ! O me miserum, cui prope imminet judicii dies, qui cuncta malefacta mea propalabit ! Quis autem justificabitur in conspectu tuo illâ horâ, quâ libros aperies ; nec enim ibi pœnitentiæ, aut precibus dabitur locus, ubi sententia decretoria de summa litis ferenda erit, cui proinde vel dicto, vel facto nemini refragari licebit.

CANON LXI.

Canon 17.

OBsecro, Domine, ne me cum impiis constituas ; quum ego te confessus fuerim, tu me vicissim confitere : ne me, precor, ad sinistram colloces, qui utique Diaboli socius non fui : prohibe, quæso, malum, ne in igne positus voces mittam doloris, qui laudis tibi hymnos cantavi, aut atro clausus carcere vociferationibus furiosis insaniam, qui noctes in Psalmis traduxi : neve rejicias me in numerum eorum, qui te in Crucem egerunt, qui Crucem tuam meum duxi refugium : neque committas, ut a tuo tribunali contracto animo & capite demisso discedam. Aspice me, precor, adsis & placidus juves, & avertas malum magne Judex & magnus judicum censor.

CANON

[illegible]

A

CANON LXII.

Canon 18.

OPidò quàm magnus generis noſtri Auctor in ſua conditione fuit: rurſus mirum quàm deſpicatus & nullus evaſerit in ſua diſſolutione ac interitu; reſurget tamen tuâ, Domine, gratiâ redivivus è tumulo. In ſua conditione Conditoris ſapientiam velut in viva imagine repræſentat; in ſua diſſolutione veteratoris accuſat nequitiam, cujus fraude periit. Sed confundetur utique Diabolus reviſurus illum gradu repoſitum priſtino. In ſuo natali clarus & ornatiſſimus fulſit, omnem ſubſecuta Mors ſuſtulit gloriam: ſi vivus aliquid fuit, mortuus jam nihil eſt. Tuum eſt, Domine, collapſa reſtituere, qui cauſas cognoſcis, & acta examinas, tu, qui reum condemnas, & inſontem abſolvis.

Hominis ſpecies divina eſt, eſto exitum, qualem muta animantia ferat; formæ, quam, Domine, nobis dediſti, intuere dignitatem, & qualis eam decet, ipſi decerne locum. Vivus unus ipſe omnes loquendi facultate excellit: mortuus mutis animantibus compar factus mutus erit. Tu, Domine, loquelam & cantum reſtitues. Interea verò dum noſtri corporis compago diſſolvatur, reliquis nos ſoluti curis, Mundi vanitatem conſideremus, eâque perſpectâ, hoc unicè ſatagamus, ut Domino operam noſtram approbemus. Omnipotens Deus, qui flecteris precibus hominum, reſpice nos, tuiſque verbis nos ſolare afflictos eo die, qui nobis tuas laudes narrandi canendique adimet facultatem obturatâ profluentis ſcatebrâ, & ſiccato eloquentiæ flumine.

[illegible]

CANON LXIII.

Canon 19. In tempore Peſtis.

MAgnam panegyrim indixit Mors, contraxit populos & gentes, Reges & Principes, Præfectos & Satrapas, totam concuſſit terram, turbavit inſulas & maria, Orbem univerſum commovit, ſed & omnes Mundi ætates ac tempora concitavit, ampliſſimam aperuit voraginem, ſepulcrum omnium ſeculorum mortalibus paratum receptaculum. Mortuorum media in regione ſedet ſuo ſtipata ſatellitio Regum more: circumſtat promiſcua hominum colluvio, cujus numerum ipſa novit, quæ omnes traxit nulli evitabilis Mors. Jamque magnam generis noſtri partem proſtravit, & in atrum com-

compegit carcerem, loquentes vivos cum silentibus mortuis acervatis cumulis permiscuit, sepulcra cuncta patent, clausæ squalent amplissimæ ædes, illa cadaveribus farta, istæ habitatoribus vacuæ; apertam ad ossuaria viam frequentissima turba terit, vitæ deserta via est: Infernus & perditio non saturantur, nec sepulcra dicunt: Ohe satis est: deserta omnia sine capite sine viribus, desolata tecta, intermissa opificia, inculta arva: una omnes jam urget cura sepulcri, hæc dies noctesque miseros fatigat, hanc nemo in posteram rejicit lucem: instat quisque solicitus proprio corpori præparare tumbam, hæc mollibus lectulis potior evasit: satagit quisque tot construere busta, quot habet domi familiares: pauperes curtam, quæ suppetit, supellectilem divendunt, dum institas ad funeris pompam comparare festinant: pecunia, aurum contemnitur; cavent omnes, ne sibi post obitum sepulturâ carere contingat: confluente undique multitudine fervet via ducens ad loca mortuorum; scilicet tanta fit morbo strages, ut humandis cadaveribus vix suppetat locus, dumque suorum quisque curat funera, deficiente pollinctore, jacent strata in viis exanima corpora, aggesti ubique tumuli terræ contraxere spatia, insepulta cadavera tabes absumsit.

Quum verò curatio ipsa & contactus ægrorum vulgaret morbos, indeque Mors ob oculos versaretur, incessit desperatio, & velut accisâ vitæ retinendæ spe, funeris una omnes cura solicitat, satius esse arbitrantes, sepulcrum ante lethum occupare, quàm, morte secutâ, sepulturâ multari. Sani superstites pestilentiâ ante sublatos beatos prædicant, ut quibus justa persoluta fuerint, & peracta de more parentalia. Terra cadaverum computrescentium tabo infecta imbuit ambientem aërem odore teterrimo: defluxit omnis formæ decor putrefactorum corporum contagione corruptus: pulcherrimi juvenes luto fœdiores evasere: corpora venustissima, & ad miraculum exculta, in vermium colluviem Mors transmutavit.

Accidit interea frequentissimus ad sepulcra hominum concursus promiscuæ multitudinis vivorum atque mortuorum; mortui sepulti jacent, sepultos vivi complorant, mutati hominum vultus, species jam nulla est, nec servus ab hero, nec à formoso deformis discernitur: cuncta longè latèque loca pestilentia invasit tanquam

A quam messor indiscriminatim obvios demessuit, lactentes è sinu matrum deripuit, & in cunabulis parvulos elisit: juvenes ruri, domi virgines corripuit & sustulit: sponsos in epulo nuptiali oppressit, nuptiarum lætitiam vertit in luctum: novas nuptas exanimavit & abjecit, thalamos subvertit: cantus & choreas abrupit, mœstitiam & fletum domesticis indixit. Ab urbe ille decesserat, in B alias migraturus oras, iter Mors intercidit & extinxit: pulsabat iste fores propinquæ domus, respondit ab intra Mors: forum alius intraverat, processum illi interclusit: alium viam ingredi cogitantem eadem excepit & abduxit: alius mensam instruxerat, Mors intercessit, paratâque dape frui interdixit: durum alius fugiebat herum, servo fugitivo libertatem C restituit obvia Mors, cuicumque illa occurrit, sepulcrum parat.

Vacuatæ ædes ossuaria impleverunt texeruntque, monumenta aperta mox inferenda opperiuntur cadavera, clausæ domus habitatorum absentiam testantur: risus, lætitia undique exulant, regnat ubique fletus, mœstusque per omnes it gemitus & dolor & horror: ipsa terra incolarum suorum calamitatibus ingemiscens, Dei mise-D ricordiam multis & supplicibus precibus sollicitat, ut placatus velit tantis malis dare finem. Obsecro, Domine, clamat, Morti pone modum, funeribus vix unquam saturandæ nostris, jube a cædibus jam tandem continere manum; facta sum quasi vidua undique deserta, attonita stupeo, nec satis mihi jam consto. Viæ desertæ sunt, destitutæ habitatore domus, E sublatis civibus silet forum; mutarum animantium voces, mitissime Deus, & atroces gemitus exaudi, precor. Areæ dominorum casibus illacrymantur, cessarunt aratores, ereptum lugent pecora pastorem, ignotis in montibus sine rectore palantur: mœret equus sessore amisso & crebris hinnitibus domini interitum complorat: arva suis destituta colonis squalent, simili squalore obsita horrent agri F & vineæ, data pecoribus pascua: obsecro, Domine, Inferni claude fores, & Mortis os obstruito, obsigna, quæ illa, lue grassante, aperuit monumenta: situ & illuvie sordent domus, solitâ frequentiâ orbatæ viæ lugent: triclinia, cubicula ulcerum putrescentium odorem spirant, cadaverum saniem olent viæ; sic extra & intra, & ubique aër putredine tabescentium corporum halitu infectus putet. Torcular sibi Mors intra ædes nostras

ſtras conſtruxit, cujus fama latè per Orbem pervagata eſt, collegit populum noſtrum, & quaſi uvas calcavit.

Verumtamen videte, fratres, ne vobis memoriâ excidat cauſa, ob quam peſtilentia nos invaſerit. Enimverò quamvis obriguerit nobis cor, & ſaxi naturam induerit, attamen quæ mala nobis inciderunt, ſentire debemus, atqui nobis cavendum eſt, ne, Deo noſtra peccata vindicante, talibus pœnis exerciti ita ploremus, ut ſimul orphanum immeritum flere compellamus, neve hodie præbeamus caritatem, poſteroque die aſpera odia exerceamus; omnes itaque puro corde & continuis precibus Deum propitiare ſtudeamus, ut peſtilentiæ finem faciat, noſtrique miſertus avertat mala, & nos dignos efficiat, qui die noviſſimo ipſum beatas ſedes repetentem ſequamur.

CANON LXIV.

Canon 20. In tempore Peſtis.

QUorſum jam quæritur hiſtoria rerum procul ab ætate aſpectuque noſtro geſtarum? Mors ecce in ædibus noſtris cujuslibet ætatis mortales depaſcitur, virgâ furoris armata ſævit, cum utroque parente natos effert ad tumulum, cadavera proſternit humi, mox etiam diſſolutâ compagine oſſa diſperget, quà ſinent monumenti ſpatia: dulces expirant in complexu matrum infantes, & quaſi decidui flores juvenes intereunt, ventres, qui vivos effuderunt, ſequuntur extinctos: repentino caſu exanimata corruit mater, quum infans penderet ab ubere, ſive oſcula porrigeret, ſeu luderet ejus comâ & dependulis cirris: vocat interim balbutiente ore matrem, nec eam obriguiſſe ſentit; ſic dulces cantus & ſuavia oſcula intercepit Mors. At at quònam defluxit fons ille inexhauſtus materni amoris? quomodo preſſa ſilent labia adeo in ſermone blanda, nec viſcerum ſuorum fructui ulla jam libant oſcula? cur vos, amici, in crudelem matrem non inſurgitis, quam piget gnato in ipſius ſinum corruenti ſuccurrere? o mulier, quàm cruda es, quàm barbara, quæ viſcerum tuorum ſobolem negligis. Quid? eſtne hic, quem geſtaſti per menſes novem? num alius eſt ab illo, propter quem nuptias optaſti, & ædificaſti domum, ut videlicet fieres mater, & facultatum tuarum haberes hæredem? quodnam te modò impulit malum, ut natum non modò deſereres, ſed & a tuo conſpectu procul abigeres, adeò

adeò abfuit, ut à collo tuo fufpenfum amplexareris. Ehodum quid cunctaris? tende brachia, & natum fuftolle tuum, dira mater, admove ori ubera, & lacta, amplectere, & labiis fige ofcula. O inexplicabilem luctum! nec tamen in lacrymas fpectantium diffluunt oculi, nec erumpunt in voces dolore plenas: extinctis dominis folitudine horrent domus, nemo tamen fecum reputat tales fore, quas habitat ædes: relictæ opes dominum repofcunt, pater occidit, filius parente orbus undique derelictus errat: fuper nati cadaver exanimata corruit mater: reliqui filent, fuis fcilicet diriguere malis. Quid nos ergo tantoperè folicitat lucis hujus ufura plena lacrymarum atque mœroris, in qua cum maximo cruciatu atque dolore retinemur? quum nobis optandum magis fit invenire fepulcrum, quo noftræ mortalitatis ignominia tegatur; verendum namque eft, ne pollinctorem aliquando defideremus hanc protelando curam, adeò crevit pereuntium numerus, totque jam defertæ funt ædes: texêre vias aggerati morbidorum grabati, neglecti, derelicti in compitis mortui jacent in confpectu fuorum fimilem mortem expectantium. Quis talia vidit unquam, aut huic fimilem fcenam fpectavit lugubrem horribilem? fcriba fuo cafu calamum fregit, tabulis caput allifit: feretro eodem bini, quandoque terni efferuntur difcipuli ftupente magiftro, & attonitis parentibus: cum fuo cultu virgines, cum fuis coronis fponfæ, fenes, juvenes & impuberes pueri gregatim ad inferna defcendunt: fœminæ in gynæceis occultæ vulgi oculos fugiebant: ecce velut morticina canum extra ædes projecta earum cadavera pedibus proculcantur: jamque adeo affuetudo mali animos efferavit, ut non modò non lacrymis profequantur mortuos, fed nec efferant quidem, aut fepeliant: cadaverum numerus adeo increvit, ut affiduo labore laffati pollinctores, curam prorsùs abjecerint, nec invenire fit, qui fodalium calamitati mentem adhibeat. Venêre dies, quibus intra canum, aut agreftium beftiarum vifcera fepulcrum opperiri compellimur. Eja, fratres, fupplices ad cælum tendamus manus, Dei clementiam cum gemitu & lacrymis imploremus. Succurre nobis nunc, Deus, quæfumus, ut invalefcentem in dies peftilentiam avertas, neve committas, ut fervorum tuorum corpora pereant, & canibus avibufque præda fiant: ab hujufmodi ignominia tuere, precor, novos item nuptos, & pro-

prohibe, ne, dum venuſtati ſtudent, & mundum parant, lue correpti cadant, eorumque cadavera feris diſcerpenda relinquantur. Rurſus ne viri fœminæque poſt ætatem integrè caſtèque exactam ab obitu proiiciantur in vias, & à tranſeuntibus tanquam retrimenta proculcentur.

Interea verò dum infelix populus in tanta mala præcipitatus, rerum humanarum ſpectaculum præbet, fratrum noſtrorum cladibus nos ingemiſcere juſtum eſt, & cum acerbo dolore & luctu divinam clementiam in auxilium invocare, antequam lux nos deſerat. Te, Pater & Fili, mortui vivique laudent, & Spiritum ſanctum ſemper glorificent. Amen.

CANON LXV.

Canon 21.

BEatum dicite, Fratres, cui perſuaſum eſt, Mortem ſibi eſſe inevitabile malum, proptereaque viaticum ad viam providet ad ſempiternum ævum ducturam; quamobrem beatum te, cariſſime, arbitramur, qui non ignarus humanarum rerum, quàm eæ fluxæ & mobiles ſint, piorum operum theſaurum tibi in cælo repoſuiſti. At tu, Domine, eâ die, quam vindicandis impiorum ſceleribus præſtituiſti, fer afflicto opem merito Crucis tuæ, ſicut latronis miſertus es. At tibi, Frater, bona ſit ſpes, fore ut eo, quo cæleſtis Rex venturus eſt die, te è ſomno excitet, & indumento gloriæ exornet.

Sedenimverò Mors me mœrore complevit, cariſſimi, eò quod a veſtris ſubſelliis in ævum ſempiternum me ſeparare parat. Ut tamen ita ſit, citharam certè tuam, quam illa noſtris choris auferet, ad ſupernam Jeruſalem transferet, ſuaviſſimum melos illic modulaturam. Tu autem, Domine, ne, precor, avertas faciem tuam à ſervo tuo ſupremo vitæ die, quo à tua majeſtate ejus cauſa diſceptabitur. Tu verò confide, frater, navatam ſibi Chriſtus operam mercede fraudare non poteſt, pro tuis proinde laboribus te illic ad commeritos honores provehet. Hoc ipſum, Fratres, me exagitat, quod quis non timeat? quum ſciam illic unumquemque pro operum ſuorum ratione præmium, ſeu pœnam laturum, ſicut ſcriptum eſt. Tua, Domine, gloria in tuo adventu ſuâ luce me recreet, ut tuâ gratiâ ſublevatus in illud transferar regnum, ubi ſempiterno lumine Juſti amici tui beantur. Spes es mœrentium, dulce præſidium afflictorum, tua, obſecro, pro me nocente ſtet pietas. Spes illa, quâ te per dies & noctes ſuſtenta-

[Syriac text]

A ſtentare conſueviſti, eadem futura eſt ad Paradiſum comes, quum tibi reſurrectionis affulſerit dies.

Adeſto mihi, Salvator meus, quum apparuerit miſericordia tua, ut reſurgam, tibique pro collatis beneficiis gratias agam, quas debeo, maximas cum Sanctis, qui virtutis ſtudio claruerunt, & Martyribus, qui coronam adepti ſunt. Interim dum B hæc agitur vita, da nobis, ſic noſtram curare ſalutem, ut aliquando obtingat tuo potiri aſpectu, tuamque in nos beneficentiam teſtari.

CANON LXVI.

Canon 22.

QUicumque Mortales eſtis accepti beneficii memores, Filio Dei habete gratiam, qui vos à Mortis ſervitute C liberavit; nam quum veſtra vos peccata in hunc carcerem conjeciſſent, ad inferos ille deſcendit, mortiſque vincula rupit, & Mortuos e ſepulcris ſuſcitavit. Et quoniam collata generi noſtro ab eo beneficia nec compenſare, ſed nec ſatis quidem æſtimare poſſumus, noſtra certe damna recogitare debemus, & ad ea reparanda pœnitentiæ nobis ſubſidia comparare. Rapido curſu præterfluit tempus, nihil ſem- D per floret, ætas ſuccedit ætati: felices, qui præteritæ vitæ malefacta damnant & expiant! miſeri iniqui, qui juſtitiam necdum didicerunt! Quòd ſi, Domine ſanctiſſime, ex jure & juſto noſtras dijudicare cauſas velis, quem tuum abſolvet Judicium?

Nemo partis opibus confidat, nemo adeptus honores ſibi de immortalitate E blandiatur: non mortem, non perpetuum ignem arcent iſta, nec vos à pœna abſolvunt. Spes noſtra in Deo ſit, in cujus manibus poſita eſt Mors vitaque noſtra; ab eo petendum eſt, ut ab atro carcere nos liberet, in quem ſceleſti detrudendi ſunt. Nemo confidat ſibi illud ſemper ſtabile & firmum permanſurum, quod fragile & caducum eſt, in miſera, infirma commutabilique vita verſamur, cujus gratiâ vi- F tam immortalem amittere certe non debemus. Quid enim prodeſt, ſi quis *Mundum univerſum lucretur*, & animam in Gehennam præcipitet, & incurrat in incendia nullum habitura finem. Una igitur nos cura ſolicitet, ut videlicet opera noſtra Regi Chriſto approbemus; hic enim cordis noſtri ſecreta ſcrutabitur, noſtraſque cogitationes propalabit. Satagamus ergo, ne fortè ab eo deprehendamur pravis cupidinibus capti, atque ad inertiam & volupta-

Matth. 16. 26.

luptates pessum dati, nobisque illa regerat: *Nescio vos, discedite à me, qui operamini iniquitatem*. Dum sumus in his inclusi compagibus corporis, patetque aditus ad implorandam Dei misericordiam, & obtinendam delictorum veniam, ejus placare justitiam studeamus nostrorum conversione morum, & horrendum judicium effugere, quoniam severissimum est, quæque intentat supplicia, maximè diuturna sunt.

Matth. 7. 23.

Divinus sermo in Evangelio sempiternam pœnam iniquis disertè comminatus est, vitamque beatam & in omne ævum mansuram promisit Justis; edixitque Iniquos suarum legum contemtores ad sinistram abjiciendos; Justos verò, qui ad illarum normam suos exegêre mores, ad dexteram cum honore locandos; ideo tuam, Rex Christe, clementiam oramus, ne servis tuis peccata eorum opponas, quoniam Sacramentum Corporis tui sumserunt. Tua, quæsumus Domine, pietas in supremo illo Mundi die, & mortuorum restitutione ipsorum causam peroret, ut, eâ sibi adjudicatâ, Gehennam evadant, & Spiritu sancto subministrante alas, ex hoc infimo orbe in Cælum supremum invehantur, Justorum cœtibus sociandi. Tuam, Domine Jesu, misericordiam imploramus, tuamque oramus justitiam, ut misertus nostri nostra nobis peccata eo die dissimules, quo Judex in throno tuo sedebis; quoniam fidem tuam obligasti fore ut omnes, qui coram hominibus Te confessi fuissent, vicissim ipse propitius & misericors confitereris coram Patre tuo, qui in Cælis est, & coram omnibus Angelis tuis.

Tui, Christe, memor judicii, mea malefacta vehementer doleo; nec enim ullus illic futurus est lenitati locus, quando dies ipse severitatem exiget; ne, quæso, committas, ut a sede Piorum abactus, incidam in eum ignem, in quo scelerum suorum improbi dependunt pœnam, sed reo supplici da veniam, tuisque constituta Sanctis, quæ ille certè non meruit, præmia decerne.

CANON LXVII.

Canon 23.

UTI jussisti, Rex Christe, fide comite vitæ meæ ad finem venere dies: istud decretum ab excelso templo tuo manavit, eoque spiritum meum in manus tuas venturum significasti; hoc tantum oro, ut in lucidis sedibus regni tui me con-

[illegible]

A conſtituas. Veniet dies, quo corruptibile hoc induet, quod nec deteritur, neque corrumpitur: vivit in æternum, qui illud condidit & è nihilo creavit, ejuſque vitali voce è tumulo ad regnum vocabitur. Tua, Domine, nos voluntas finxit & ornavit, libuitque tibi tuam nos appellare imaginem; interdicta meis parentibus arbor me perdidit, mea membra ſuccuſſit Mors, diſſolvit & attrivit; una B mihi jam ſupereſt ſpes, ſi forte Bonus ille, qui me finxit, ſua pietate nunc minimè deſtituat. Quod mihi certum eſt, corpora noſtra poſtquam labefacta & corrupta fuerint, Filii Dei omnipotente voce revictura ſunt, & omnes mortui ad vitam immortalem redituri; ſed & Mortis imperium deſiturum, adeo ut Juſti omnes illam irrideant, inſultentque illis verbis: C *Ubi eſt, Mors, victoria tua?* (1. Cor. 15. 55.)

Quum venerit Rex Chriſtus, Archangelus clanget tubâ, eoque clangore è ſepulcris exciti mortui, in momento reſurgent nunquam morituri, felices animæ, quibus dabitur erecta fronte in eo judicio conſiſtere. Chriſti adventum corpora præſtolantur, dum animæ dolent tandiu differri ipſorum reſurrectionem & reſtitutionem in formam priſtinam, unde eis liceat D interruptos cantus reſumere. Laudem & gloriam ſummo Patri debemus, qui è luto ſuâ nos voluntate formavit, ejuſque Filio Jeſu, qui deſcendit, noſque miſerâ ſervitute oppreſſos Cruce ſua redemit, & Spiritui ſancto, qui nos morte labefactos reſtituet, & priſtino reponet gradu.

Prædicator veritatis ſtultum de reſurrectione dubitantem ſeminis comparatione E revincit. *Inſipiens*, ait, *tu quod ſeminas, non vivificatur, niſi prius moriatur*; (1. Cor. 15. 36.) Mors itaque dux eſt, ad regnum viam demonſtrat. Vereor, ne mihi mea peccata fiant quaſi interjectus agger, & aditum intercipiant ad præparatum cunctis Sanctis cæleſte regnum. Hoc mihi, Deus, da, ut Gehennam evadam, cætera pro tua voluntate diſpone, mihique, quem ipſe probaveris, locum decernito.

F A primo generis noſtri parente Mors erupit, & uſque ad Chriſtum excurrit. Chriſtus ejus imperium evertit, & peccatum ſtimulum illius confregit, inde per omnes Mundi ætates parta hominibus per Chriſtum victoria propagata eſt. Chriſto habeamus gratias, qui deſcendit, & pro noſtra ſalute Mortem guſtavit; Adamum idem in ſepulcro inviſit, eique regnum promiſit; Quid quod & omnes ejus poſteros venturus Judex è pulvere ſuſcitabit. Inte-

Interea verò, dum præsens fluit ætas, anima & corpus fragilis vitæ amore capta ab invicem separari recusant, idcircò, Morte appropinquante, atque imperante divortium, sua damna plangunt, & ambo Dei misericordiam votis & lacrymis solicitant, & dimissionem precantur.

CANON LXVIII.

Canon 24.

CUM omnibus Sanctis tuis, Rex Christe, spiritui servi tui dona requiem, ubi nulla perturbatio dominatur, unde fugêre dolor & angor, ac tristes curæ, ubi sola regnat lætitia de promissa nobis usquequaque perfectâ beatitudine nullumque habitura finem. In Deo collocanda est salutis spes, qui quum nostri generis auctorem ipse formaverit, liquet, eum in sua potestate nostram habere sortem, vitam & Mortem. Humana omnia umbra & nihil sunt, fragile & caducum est, quod fictâ felicitatis spe nos fallit; a tua, Domine, sola gratia status & vita nostra pendet, tu ambo tuere. Supra rerum naturam Bonus nostri amantissimus extulit imaginem, quam ipsius benignitas formaverat. Ex quo autem Mors eam labefactavit, in spem longè præstantioris vitæ, & plenæ in gradum pristinum restitutionis erexit, ut tantâ munerati gloriâ, Muneratoris gratiam testaremur.

Vide, frater, ne imperatum tibi somnum molestè feras; hunc enim futura resurrectio discutiet; audisti utique Salvatorem dicentem: *Qui credit in me vivet, & non morietur in æternum, & ego resuscitabo eum in novissimo die*. Rursus beatus Paulus clamat: *Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem: & mortale hoc induere immortalitatem*. Virtus, quæ illud formavit, collapsam ejus formam reparabit. Quamobrem Justi Cælitibus sociati Domino venienti occurrent, eundemque sequentur in Cælum redeuntem, illic promissa præmia recepturi, ubi animus omni metu solutus optata securitate potietur. Separatur anima à corpore, id videlicet tu, Domine, jubes, indeque eò elevabitur, ubi omnes Sancti magnum diem tuum expectant, in quo sua corpora mirabili decore ornata iterum induent, æternam tibi pro accepto beneficio habituri gratiam.

Jo: 6. 40.

1. Cor. 15. 53.

Paradisi arbor Adamum suo fructu pavit, & vitâ privavit: Crux in Calvariæ monte fons salutaris fuit, ex quo ei, ejusque posteris vita manavit & de morte

te triumphus, quum antè peccati lue correpti contabuissent. Vos precor, carissimi, ut quum in templum ad solennes precationes conveneritis, memineritis mei, qui a vestro conspectu mox arcendus sum, spe omni reditûs incisâ: orate, ut quum venerit Judex, & unusquisque operum suorum sarcinam portabit, mihi propitius sit. Rex Christe Salvator noster, in die adventûs tui me meo è tumulo educito, & ad tuam dexteram adstare jubeto, socia me cœtibus Justorum, qui tibi placuerunt, & in Crucem tuam crediderunt, Teque confessi sunt, jube me cum ipsis æternæ vitæ hæreditatem adire. Christe Rex gloriæ, & Mundi Dominus, tui vultus imagines, quas Infernus mortalium vorago hausit, recupera & restitue: obstruito os, quod omnes Justos & pios cultores tuos voravit, meque pro tua clementia regni tui hæredem cum illis institue. Eo die adventûs tui, Salvator, qui omnes mortales ingenti terrore complebit, & ad judicium venire compellet, tuam oro misericordiam: nostris parcas amicis, qui adhuc in pulvere jacent, tuoque munerare regno, ubi in uno divinitatis tuæ obtutu hæreant semper, eoque satiati beentur.

Audivimus, Domine, quum meritorum remunerator sis, Te Justis quidem beatitudinem decrevisse, iniquorum vero scelera pœnâ sempiternâ vindicaturum; idcircò supplices te rogamus, ut placidus & clemens respicias eos, qui è nostro populo vitâ defuncti sunt, & appropinquante morte ob præteritæ vitæ malefacta sibi tristem ominabantur exitum. Hanc, quam, Fratres, timetis mortem, beatus Paulus Apostolus somnum esse docuit; quare orandus nobis est bonus Deus, ne in aliam incidamus mortem, quæ mors secunda appellatur. Vidit Ezechiel mortuorum hominum ossa arida in campo projecta, divinoque Spiritu inflammatus, sic ad eos vaticinatus est: Surgite qui cecidistis, divinâ animati virtute, & ejus testamini potentiam, qui suâ gratiâ vobis vitam amissam reparavit. Tu verò, frater, cave fastidias calicem mortis, quem Justi biberunt, terrenique Adæ posteris miscuit Deus. Veniet Adæ Dominus, teque pulvere excitum ad suam dexteram collocabit.

Ezech. 37, 1.

Quum mœstus cogitarem vitæ meæ defluxisse dies, Gratia me melioris vitæ spe recreavit, dixitque, confide, ego te hinc decedentem comitabor, teque, transmissa horrenda regione, ad Justorum Sancto-

ctorumque ſedes perducam. Statutum eſt mihi hinc demigrandum, nec porrò me meis cognatis hìc retinere conceditur. Quicumque me ad tumulum efferetis, valete, pro me orate, & diſcite nihil in rebus ſtabile eſſe extra unum ex ingenua ſua virtute ſine cariturum, utpote cui nullum ſit deſignare principium. *Benedicta ſit gloria Domini de loco ſuo.* Mundus tranſit, & quæ offert bona, caduca ſunt: nihil æternum eſt, niſi veritas & juſtitia atque promiſſa a Salvatore felicitas, quique ea fruituri ſunt amici ejus legis æternæ cuſtodes. Quod reliquum eſt, recogitate, rogo, inevitabilem eſſe nobis mortem, deterit hæc & labefactat humana omnia, noſque ipſius manu cadere neceſſe eſt. Dum pœnitentiæ datur locus, veniam & pacem a Domino flagitemus; certum enim & ratum eſt, poſthac nullam ſerò reſipiſcentibus reſtare ſpem.

Ezech. 3. 13.

[illegible]

CANON LXIX.

Canon 25. *In tempore Peſtis.*

ECce jam ſacræ ſqualent ædes, qui eas frequentet, jam nullus eſt; omnes ſcilicet tuum, Domine, mandatum ſuſtulit. Sacerdotes inter gemitus & lacrymas relicti ſublatos a ſuo conſortio collegas, atque ad non redeunda mortis loca translatos complorant. Flete, plorate nunc ſenes, baculus veſter confractus eſt, nec jam relictus eſt, qui vos labantes ſuſtineat, aut ſublevet lapſos, inimica mors illum fregit, contrivit & humavit. Quis veſtrûm, fratres, ad tantam civium noſtrorum ſtragem oculos contineat, ne diffluant in lacrymas, quis premat dolorem, ne in acerbos erumpat ejulatus, quis ſingultus ſuſpiria cohibeat, dum cernit juvenes omni lepôre & venuſtate præditos, quaſi flores torrente æſtu arefactos, periiſſe. Te, ſumme Pater, qui ad magnam gloriam tuam nos formaſti, precamur, tuâ nos pietate ſerva ac tuere, ne auguſta vultûs tui imago diſpereat, fiatque inimicorum ludibrium; tuum namque eſt, ſalutem & ſecuritatem ſupplicibus afferere.

Nullum lethi genus eſt illo funeſtius, quo impium perire contingit, ipſius impietas rogum, quo ſine fine cremandus eſt, accendit, non eſt ejus conſolabilis dolor, quum ſumma ſit omnium bonorum amiſſio & deſperatio recuperandi. Tuam obteſtamur clementiam, ut tantum

[illegible]

A tantum a nobis avertas malum, incolumes serva, neve palam in oculis gentium confundas, quæ te non noverunt. Et quoniam a lege, quam tua Majestas nobis sanxit, haudquaquam discessimus, tuisque præceptis obsecuti sumus, eripe nos, quæsumus, a judicio, quod ad nostram condemnationem venire festinat, & a scelerum vindice justitia, quæ reis supplicium intentat.

B

CANON LXX.

Dies mei velut somnium avolarunt, & defluxerunt anni mei & evanuerunt: delictorum meorum sarcina tremendum divinæ justitiæ judicium mihi ostentat, & ingentem incutit metum, quamobrem magna animi ægritudine perculsus cum Propheta clamo, ne me servum tuum, Domine, inducas in judicium tremendæ justitiæ, *quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens*. Pigeat te, quæso, me in sepulcro manere consumtum, misericors es, ingenua pietate motus deperditam corporis mei formam restitue, ut in adventu tuo novum adeptus decorem, merear tuum adire regnum. Postquam peccata invaluere mea, dixit Adamus, continuò rerum mearum ordo perturbatus est; illa me concessæ lucis usurâ privarunt, & quis me tantis afflictum malis relevet? Ægritudo, quæ mihi vitam eripuit, fuit in Paradiso deliquisse me, & Deo jubenti minimè fuisse obsecutum. Nos autem Adæ nepotes, quam ille impio suo facinore aperuit viam, simul omnes ingressi sumus, atque a Dei justitia defecimus; propterea que a te, Domine, in hac, quâ creti sumus, terra omnibus ærumnarum telis propositâ inclusi sumus, in eandem mox redituri. Verumtamen memento mei, & ignosce reo, opus manuum tuarum sum, tu compegisti me; veniat amoris pristini recordatio in mentem, pius es & mitissimus; veniet illa dies, quando mortuos ad vitam evocabis, ne me, precor, ab illorum consortio disjungas: Tua mihi succurrat virtus, quæ vitam ante dedit; ecce diaboli ludibrium factus sum, ejus, oro, compesce sannas: Tua nos templa appellasti, ne, quæso, sacratas tibi ædes in nostri carnificis potestatem venire permittas, suâ ille actus invidiâ, splendorem, quo offendebatur, nobis eripuit, nudos projecit in non redeunda Inferni loca. Nobis Mors maledicta præest, excubatque pro foribus, exitum prohibere parata, imò & spem omnem

Marginal notes: *Canon* 26. — *Ps.* 142. 2.

C D E F

A omnem illinc evadendi abscindere secundè affulsisset. Tu autem, Domine, tuum è cælo mitte Dilectum, qui atri carceris feras perfringat, quumque adversarium nostrum ipse profligaverit, tu nostrum reparato casum.

Magna habent patresfamilias, unde sibi gratulentur, si tamen custodivere depositum, & sedulò atque utiliter credita sibi talenta Domino suo cum fœnore B repræsentarunt; navatam ille sibi operam remunerabitur; supremo quippè die manifestus aderit, & illos sepultos è tumulis educet, justoque præmio honestabit fidem, quâ ipsius explevere mandata, inde in Beatorum sedes translati & consociati Angelis magnam assequentur gloriam. Tua, Domine, precor, potentia homines tibi sacratos corroboret, ut servos vigilantes se tibi præstent, C fidenter expectantes adventum tuum cum ardentibus lucernis, indeque regnum adire tuum mereantur. Hic dies tuis, strenue pugil, laboribus finem attulit; stadium ad certamen intrasti, ex quo victor rediisti, cursum tuum consummasti, fidem integerrimè servasti; tibi utique Filius Dei laborum mercedem rependet, ubi ipsius magna dies illuxerit. Quum autem D Oriens ex alto ad nostram redemtionem prodierit, tuas, oramus, pro nobis ad illum funde preces, hostia videlicet sunt ipsi gratissima: confide, tuus quum venerit Dominus, & ipse vocaberis & resurges.

Filii suscipite disciplinam patris, atque testamentum cælestis hæreditatis, ambo a Domino manant, & in æternum manebunt. Extra illa jam nihil est, nisi E mortale & caducum: Mundus transit, ejusque seu commoda, seu incommoda somnia sunt; sola manet vita iis, qui bene vivendo semper vivendi pignus accipiunt, & in fine dierum magno Regi venienti occurrent. Bona, quæ nobis prædicata sunt, nunquam interibunt; hoc mihi Carissimi, afferte gaudium, ut omnes in veritate & doctrina sana ambuletis, sic enim F fiet, ut quum vobis dabitur Sponsi faciem intueri, ego vicissim de filiorum meorum felicitate gaudeam.

Fratres verbum Domini suscipite, ut vitâ castè integrèque transactâ ab hoc Mundo in alterum sine fine mansurum transeatis, quoniam Dominus misericordiam suam in appropinquantes ei, ejusque gloriam diligentes ostendet, istorum corpora in die magna sua clarificabit, & quod verbis explicabile non est, tanquam caput

[Syriac text]

A caput claritati corporis sui perfectè configurabit populum suum; illic Ecclesiæ filii decreta in omne ævum cælitibus bona assequentur; hunc scilicet beatissimum statum Christus pro sua summa erga eos caritate ipsis præparavit, quem etiam eo die, quo se nobis conspiciendum dabit, mox peracto judicio ad suum regnum revertentem comitabuntur.

Partas ecce opes relinquere compel- B lor, imo & vestem, nudusque & inops hinc excedere, nec modò quæ mihi affluebat rerum copia, sed & vita ipsa me destituit, honores, divitiæ ad sepulcri constitere limen, nec licuit ultra progredi, & dominum eò mox inferendum sequi: cognati quoque mei abiere procul, spreverunt me, & conspectum oderunt meum; sed & uxor & nati mei, ut me veteri C gloria spoliatum aspexere, statim fugerunt, circumfusæ cadaveri meo noctis horrore perculsi. Huc vos adeste, opulenti & potentes, ac funestam rerum nostrarum conversionem & infelicem exitum considerate; & si quas fortè animadvertitis contractas ex præteritis annis labes, si qua admissa olim peccata remordent, paratum iniquis ignem extimescite & cavete.

D Spes omnium nostrûm, Domine, tu es, & pereuntium vita; quamquam tibi non pereunt, qui dormiunt, mortui; resurgent nimirum statim ad voluntatis tuæ nutum, eorum dolores obtusi vitali verbo oris tui revanescent; sed & ipsorum corpora claritate mirabili illuminata, ad instar matutini sideris, fulgebunt, perpetuâque pace fruetur animus residentibus E motibus, quos vehemens & ferox natura ciere solebat. Quæ quum ita sint, precor quæsoque te, Deus magne, ut quas mihi naturæ meæ pravitas allevit maculas, tuâ gratiâ abstergas, ne fortè mihi aditum ad propositam virtuti gloriam occludant, quam tuo favore me assecuturum confido; adeo ut postquam redivivus promissam corpori claritudinem accepero, in societatem cælestis regni tui civium me- F rear cooptari. Non nobis tua, Domine, intulit voluntas, quod patimur malum, nec illa vitæ nostræ spatium contraxit, & approperato letho conclusit, unde in nihilum post brevem lucis usuram recideremus: Mortis terminus ad cohibendam peccandi licentiam positus est, ne homines sine fine peccarent. Extrema autem Mundi die Dominus Jesus apparebit, & omnes quidem mortuos vitâ donabit, eos tamen dumtaxat sibi in regno socios adleget, qui

qui strenuam ei operam navarunt, ratus minimè decere homines Cælo dignos posthac in terra morari, quam aliàs ipse execrationibus prosecutus fuisset. Hic porrò admonemur, ut vitæ nostræ rationes eo ordine prudenter ac sedulò componamus, ut quo die venturus est Rex sui regni consortes nos habere minimè dedignetur: ejus porrò domum adsciti præteritarum ærumnarum memoriam perennis felicitatis gaudio penitùs discutiemus.

Invicti Regis nostri adventus universum orbem concussit, atque in sui admirationem traduxit; mortuos quippè excivit è tumulis, illuminavit cæcos, leprosos mundavit, Mortem & Diabolum vicit, generi nostro libertatem asseruit, ipse mortuus & sepultus de sepulcro redivivus & integer emicuit, & in Cælum ad suum Genitorem remeavit. Quum verò tempus advenerit, in terras iterùm descendet cum majestate magna stipatus omnium cælestium Ordinum agminibus: tum verò datam in Evangelio Discipulis fidem liberabit, promissumque in Cælum ascensum complebit, dabitque usquequaque integram sempiternæ felicitatis hæreditatem adire.

CANON LXXI.

Canon 27.

ME quidem mirificè exhilaravit, quisquis ille fuit, qui mihi narrabat appropinquare diem, quem Dominus suo adventui præfinivit, quique reparabit mortuis amissam præsentis lucis usuram, & futuræ felicitatis spem. Deo gratia, qui mortem inexorabilem fecit, cujus proinde fidem nemo donis labefactare queat, quæ iniquos & Justos promiscuè rapit; ille solus, qui ad tuam, Domine, Crucem profugerit, die adventûs tui te sibi placatum inveniet.

Quum nihil essem, de luto formasti me, & nunc quoniam formam, quam dedisti, labefecit mors, tu, Domine, labefactam restitue, ut perpetuum beneficentiæ tuæ testem me habeas. Rex noster Christus Cælo delapsus ab alto mortuis referet vitam, sepultis lucem, tum verò te precamur & quæsumus, magne Fili Dei, quos è nostro convictu sustulit mors, nobis redivivos restitue, tecum in regno tuo cum summa gloria semper victuros. Vox quippè Filii Dei findet sepulcra, & mortuos ad prædicandam Reparatoris sui potentiam excitabit. Novus tunc lucifer defunctis reddet diem, & Christum in sepulcris laudare docebit. Sic Christus, qui pro-

[illegible]

A propter noſtram redemtionem venit, propter noſtram reſurrectionem redibit. Tu, Domine, meum miſeratus caſum, tribue modò mihi vitam, veniam & pacem, ut in die adventûs tui tuam videam in me clementiam. Quod de me ſtatuiſti, ad effectum perductum eſt, tuo obſecuta numini Mors me ſuſtulit, tua mihi miſericordia amiſſam reparet vitam, beneficii me memorem ſemper agnoſces.

B Chriſti in nos merita ubique teſtari debemus; quippè qui naturam mortalem a Mortis lege exemit, datâ fide ſpeque certiſſimâ futuræ reſurrectionis, gratias igitur habeamus ſummi Patris Unigenito, qui nos à ſæviſſima Mortis dominatione liberavit. Te, magne Pater, invoco, qui nos ab initio è luto finxiſti, propitius eſto mihi, & vitam mihi reddito, quæ viciſſim C tuorum erga me meritorum memoriam mihi reſtituat. Te, Jeſu ſalutis Reparator noſtræ, laudo, qui arbitratu tuo atque ampliſſima poteſtate vitam & mortem diſpenſas. Gloria ſit Patri, Filioque, & Spiritui ſancto, qui vitam reſtituet mortuis, quando Mortis tyrannidem glorioſa omnium Juſtorum reſurrectio ſubvertet, & vitæ inchoabit imperium. In Patrem credidi, & Filium confeſſus ſum, & Spi- D ritum ſanctum adoravi meæ Reparatorem vitæ.

CANON LXXII.

Canon 28.

[illegible]

REX Chriſte Reparator ſalutis noſtræ, hoc mihi da atque largire, ut, quum veneris, me redivivum è tumulo extrahas, quumque tua ſe prodet Majeſtas, ad ejus dexteram adſtare me jubeas. E Tuam, Domine, adoramus Crucem, in qua noſtra repoſita eſt omnis ſalutis ſpes, quæque noſtris corporibus immortalitatem & ſplendorem impertiet; ſalutare tuum expectant oculi mei, & juſtitiæ tuæ ſermonem opperiuntur aures: ne me, quæſo, in ſepulcro deſtituas, quum ſis ſepultorum ſpes. Vox Filii Dei Adamum in pulvere jacentem eriget, & ad terram F quidem promiſſionis, ut olim Hebræos, non transferet, quem Cælo invectum immortali gloria conveſtiet.

Interea verò dum illuc aſcendere necdum licet, Sanctorum voces quaſi tonitrua aures pulſant: inſonant ſuis Apoſtoli tubis, peccatores, ut reſipiſcant, admonent, & veram ſibi vitam comparare ſtudeant, nam quæ nunc agitur vita, fabula eſt: noſtram ecce reſurrectionem nobis annunciant Prophetæ: Apoſtoli propoſitum virtuti

tuti præmium: Evangelium Domini viam demonſtrat, qua itur ad regnum. Te totus, Domine, orbis flexis genibus adoret, & omnis lingua laudet nomen tuum, qui es Reparator mortuorum, & omnium mortalium poſthuma ſpes. Anima autem mea in Deo lætetur, & omnia oſſa mea dicant: Domine, in miſericordia tua vivifica me. Ad te clamamus, Deus immortalis, bonum nunquam natum, nunquam deſiturum, nos mortales Mors ecce premit, manifeſtum tibi dolorem noſtrum conſidera, noſtra nos peccata clamare cogunt, quæ aliàs in Paradiſo nobis præripuere vitam, propter quod & nunc & ſemper tuam imploramus clementiam, & obſecramus, ut mortalis & fragilis naturæ tutelam ſuſcipias: ne committas, Domine, ut noſtra nos peccata pertrahant ad interitum, quum ipſe ſis, qui peccata dimittis: ne orphanos deſtituas parvulos noſtros, neve ſenes omni præſidio nudatos ignominiæ & miſeriæ expoſitos derelinquas. Mors eadem eſt ſemper, & ex actibus noſtris noſtrum arguit reatum; jam iſtud dumtaxat petimus, ut nos ab illa tuearis; atrox quippè crudelis eſt, immitis & omnis pietatis expers: Urbi cave, precor, in qua vera in te pietas floret, cujus ſalutaris doctrina omnes circa regiones pervagata eſt, ne, uti olim Sodoma, civium ſuorum ſepulcrum & rogus fiat: clemens amator hominum avidæ Mortis ori injice frænum, & inexpugnabiles ejus portas obſtruito, ſic enim fiet, ut quæ non potuere genus noſtrum extinguere, pedibus noſtris ſcabella fiant. Ne nos tuo, Domine, præſidio, deſtituas pro ea caritate, quâ nos amaſti, etiam nos protege, ut tibi ſedulò ſtrenuèque ſerviamus.

CANON LXXIII.

Canon 29.

Tibi jucundiſſimus ſemper erit prudentum virginum conſpectus; quippè quæ puro oleo ſuas inſtruxere lucernas ſanctè integrèque vivendo. Sedes in Cælo caſtis & juſtis diſcipulis paratur pro laboribus, quos in terris pertulerunt, illic in Paradiſo voluptatis perpetuis pleniſque gaudiis fruuntur. Subeat vos oro, cariſſimi, mei memoria, quoties templum oraturi intratis; nam etſi nullius noxæ integer ſim, Orthodoxam certè fidem nullâ maculavi labe. Bone Deus, qui naturam noſtram ab initio è limo formaſti, nunc lapſam ac deformatam priſtino reſtitue nitori; ipſius namque ſpes opeſque ſunt

sunt in te uno omnes. Tuum, salutis assertor nostræ, judicium horrendum reputans expavesco, ne me, quæso, in oculis cælestium spirituum, in foro supremi Judicis causam dicturum, ignominiosæ nuditatis pœnâ dedecores. Vestram exoro caritatem, carissimi, vestras imploro preces, mihi propitiate Deum, ut in augustam gloriæ suæ sedem me recipiat. Non est, cur tuis, discipule veritatis, diffidas rebus, ut qui gloriosam lampadem tuam ornaveris, Domino, quacumque die venerit, paratus cum solenni carmine Hosanna occurrere.

CANON LXXIV.

Canon 30.

Divini Patris Unigenitus, quem a viridi juventa usque ad effœtam senectutem dilexisti, in Paradiso voluptatis in consessu Sanctorum tui, frater, memoriam tuebitur, quodque integra tibi constitit Orthodoxa fides, pudicus ac decorus ubique status, incessus, vultus, oculi citrà omnem petulantiæ notam, ideo tui nominis fama viget adhuc, & velut odorata species suavem spirat odorem. Ecce in Angelorum societatem cooptatus es, & Paradiso voluptatis tuum transcriptum est nomen, in cælesti Jerusalem corona gloriæ decorandum. Vox illa, quæ Lazarum & puellam Jairi filiam suscitavit, te quoque è tumulo excitabit, secretisque malis omnibus, cumulata bonorum complexione munerabitur.

CANON LXXV.

Canon 31.

Venere Apostoli nunciantes, vitam nobis tua Morte reparatam, iidem, quæsumus, redeant ad tuum tribunal pii pro nostra salute deprecatores. Christe Rex gloriæ, qui quos amisimus, fratres collegisti, tua nos dextera a Morte, quæ nostris exerto gladio cervicibus imminet, protege; sed & divinus ille Spiritus, quem ex aquis baptismi induimus, nobis tuæ misericordiæ fores aperiat, ut intra ejus limina admissi, tuorum erga nos meritorum amplitudinem testemur; interim suam senes defleant calamitatem, adeo percrebuere funera, ut juvenes senum funeratores pollinctorem desiderent; at si Mors juvenes rapit, quid præter ignominiam restat senibus sepultura carituris. Cæteras ergo mittamus cogitationes, unaque sit cura precandi Deum, ne nos furor ejus ab omnibus solvat curis eo judicio, quod in Sodomitas exercuit, eò quia

quia aliis distenti negotiis ei uni vacare noluerunt, ut precibus & votis Dei clementiam exorarent. Sacerdotes in templo hymnis & psalmis, quos a Spiritu sancto acceperunt, tuam prædicant majestatem, precor quæsoque te, mitissime Deus, averte malum, ne sacrum, quod tibi funditur melos, in nænias funera sociorum convertant.

Crux sancta, quæ Ecclesias fundasti, & ad gloriam tuam magnificas excitasti ædes, nostram, quæso hærentem pulveri frontem releva, cæteraque membra detrita & consumta redintegra. Incolæ tecta reliquêre sua, inde squalent desertæ ædes, ipsa corpora, quum ferendo dolori non essent, destituerunt animæ. Crux Salvatoris vitæ reparatrix, expultrixque mortis, tu, quæso, Mundum sartum tectum, & ab omni detrimento sincerum integrumque custodi. Pater omnipotens, qui nos veritate obsignasti, hæreditatem dilecti Filii tui juxta fidem tuam nobis conserva, refecto, quod de luto formasti, corpore. Annue, Deus, quod supplices, lacrymantes rogamus, ne, precor, nostras despicias preces, sed consueta nos misericordia complectere, & propitius da supplicantibus servis pacem & salutem.

CANON LXXVI.

Canon 32.

REX vitæ Repertor & Reparator de Cælo veniet cum majestate magna, redditâque sepultis usurâ lucis sepulcra vacuabit. Universa terreni Adæ posteritas in unum conferta agmen resurget, defunctorum Suscitatoris potentiam testatura; quamobrem mœrorem pellite, mortales; fausta quippè dies Domini adveniet, quæ & dormientes expergefaciet, & mœstos exhilarabit: Angeli & cælites universi Dominum venientem comitabuntur, vobisque sua gratulatione diei illius lætitiam cumulabunt. Vos ista petunt lætissima nuncia, quos Crux Salvatoris redemit, & sempiterni regni hæredes instituit, tristes proinde curas animo excutite, appropinquat ecce Domini adventus, cujus divina vox in intimos terræ sinus penetrabit, indeque extrahet paratos laudum ejus buccinatores. Laudibus amplificemus & proni adoremus Jesum Verbum divinum, ejusque memores beneficiorum recogitemus, nos ejus Cruce fuisse redemtos, illumque iterum in terris conspiciendum, & generi nostro vitam redditurum die omnium maxima, in qua ejus majestas tota se prodet.

At

A At quis nos liberabit de corpore? generator hoc eſt & altor pravarum affectionum, mortis mancipium, & ſervus peccati. Deo autem gratia, qui dedit nobis pro ſua bona voluntate victoriam, & nece Dilecti ſui noſtro generi ſalutem aſſeruit. Næ tuam, homo, ſortem ignoras, ſi corporis tui diſſolutionem moleſtè feras. Rex ſiquidem noſter Chriſtus ſumma deſerens, ad ima deſcendet, è ſepulcris B mortuos redivivos educturus; educet utique & gloriam regnumque ſuum cum illis communicabit.

Enimverò ſi Adami crimen Mortis invexit tyrannidem, totamque naturam perdidit, opidò quàm potiori jure juſtitiam & vitam nobis reparavit Chriſti Crux, quæ Mortem vicit, noſtrumque genus ab omni reatu purgavit. Hanc pro- C fectò ſpem mortuis Dominus oſtendit, magnum doloris ipſorum levamentum, tum quòd è ſepulcro propria virtute emicuit, tum quòd everſo Mortis imperio, aditum mortalibus patefecit ad immortalitatem, atque ad beatam vitam eximiis cumulatam bonis Protoplaſtum & omnes ejus poſteros traduxit; ſcilicet quia deliquimus, meritò in nos exarſit ultrix juſtitia, quæ quidem nos univerſos diſper- D det, niſi tua, Domine, clementia miſeris ſuccurrat, hujus profectò operâ illius remolleſcet ira, & ſtrictum gladium placata deponet. O præſidium & ſalus noſtra, tuam per omnia momenta imploramus opem: miſericors pie Domine, ſuccurre miſeris oppreſſis; & præſta, ut in Eccleſia ſede gratiarum debitum Trinitati tuæ modulemur carmen. Propter E ſcelera noſtra terram diebus iſtis improviſi concuſſère motus; ſcilicet quia aucta eſt iniquitas noſtra, ideo graviora nobis incubuere mala. Peccatores, Domine, ad pœnitentiam adducito, & miſerationes tuæ à nobis pœnam commeritam deprecentur, noſtramque nequitiam ſupremo Judici excuſent. Profectò niſi miſericordia tua noſtram in tuo judicio cauſam defendat, nulla ſuper. F eſt ſalutis ſpes; genus quippè noſtrum per ſe impotens eſt ad mitigandam indignationem tuam, acceptas à nobis injurias jure perſequentem. Chriſte noſtræ aſſertor ſalutis, humanæ non ignarus conditionis, tuâ, quæſumus, erga nos utere clementiâ; homines namque ardenter amas.

Jeſu Redemtor meus, ab implacabili Morte eripe me, prohibe malum, ne illa me in tartarum præcipitet, oppreſſum me ſub-

A fubleva, meos oppreffores coërce, & fervum tuum lætifica, quia fpes mea & præfidium meum tu es. Jefus veræ fapientiæ Doctor viam ad Cælum ducentem nobis fuis præceptis demonftravit. Cor veftrum, inquit, terrena defpiciat, horreat animus quæcumque occurrunt nefaria & fcelerata, hac itur ad vitam; fi fic res eft, o me infelicem, quoniam ecce propinquat vitæ meæ finis, & quæ B mea fuit fegnities, nullum mihi viam propediem ingreffuro paravi commeatum; fed & quò me vertam, Creditori mox rationem dati & accepti redditurus? quare, dum vacat, remiffionem debiti ab illo fupplicibus multifque precibus impetrare ftudeamus, ut in proximo judicio nos accipiat placatus.

Lux falutaris Inferno affulfit, & mortuis refurgendi poteftatem fecit, revixe- C re plurimi, & civitatem ingreffi, fuique Sufcitatoris præcones effecti, necis ejus auctoribus execrabile parricidium exprobrarunt. Refurgetis vos fimiliter, qui leges Dei negligitis, violatis, rumpitis, videte, ne vos ante peractam pœnitentiam Dei judicium opprimat. Supplices propitiemus Jefum, ut noftri mifertus partum nobis fua nece thefaurum aperiat, atque D perfectum ac fincerum fui amorem noftris inferat cordibus; nos verò, dum præfens agitur vita, paratum nobis fub ejus alis quæramus perfugium.

Etiam, Domine Deus, meæ arbiter mortis & fortis, quum veneris, tuus, quæfo, fuavis & dulcis Spiritus me fupplicem, folum, undique defertum per falutis viam ad tua regna deducat. Chriftum interim magnificemus & veneremur, E ejufque in nos merita recolamus; humiliavit videlicet femetipfum, & pro nobis mortem guftavit; quid quod & fuum modò Corpus & Sanguinem nobis impertit, & olim fua Morte vitam Adæ, ejufque foboli reddidit, & ab æterna morte liberavit? fed & in extremo fuo adventu nos pariter fua Cruce redemtos cum univerfa Adæ progenie fufcitabit.

F Divina vox, quæ Lazarum è monumento evocavit, tibi, quoque, frater, vitam amiffam reparabit, mox etiam ad fuam dexteram adftare concedet præftituta die, quâ fe ejus Majeftas manifeftabit. Agite, Adæ nepotes, Filio Dei Hofanna occinite, cantate hymnos, hunc dicite omnium mortuorum excitatorem; dum ego in hoc vitæ mortifque confinio difertè palamque profiteor, me in Patrem credere, cultumque Filii, & puram Spiritus fancti

A ſancti religionem ſuſcipere, atque confidere, fore, ut via plana ſalutis mihi pandatur ab hiſce tribus nominibus. Reputanti mihi tuum, Salvator meus, adventum, cor pepulit horror pectuſque tremuit. Quid enim non expaveſcam, dum meæ menti objicis monumenta ſitu & illuvie ſqualentia, mortuorum rejectantia redivivos cineres, & refracta compage fatiſcentem Infernum, indeque patefactum reB ſurgentibus exitum? Mortem prætereà inexorabilem, nec ulla arte flectendam, ut parcat, ne fratrem a fratribus, natos a parentibus divellat. Quamobrem vos opto, cariſſimi, mihi apud Deum in Eccleſia deprecatores, ſic vobis promtum eſt veſtris precibus meum lenire dolorem; adproperato ecce gradu Mors vitam mihi in medio curſu abrupit, formam extinC xit, corpus exanime in ſepulcrum projecit. Quotquot iſta audiſtis gentes, Chriſti gratiam magnificate; ejus quippè adventu & Cruce mortalibus vita reddetur, & ſervis regnum comparabitur. Siccine me mors abſtulit, compegit in tumulum, cor perculit, turbavit mentem apprehenſione mali impendentis, animam a corpore ſeparavit.

Brevis eſt in hoc Orbe vitæ noſtræ D curſus, celerrimèque peragitur. O vos, qui ad interitum ruitis, peccatores, reſipiſcite aliquando, & maleficia veſtra damnate; nec enim Mors pretio, ſed æquitate jura deſcribit, non æſtimat opes, opulentos juxta atque pauperes promiſcuè rapit. Gloria Patri, qui nos condidit, & Filio, qui nos Cruce ſua redemit, & Spiritui ſancto, his nempe tribus conſtat E beatæ Trinitatis Myſterium, cujus numen mortuos noſtros ſuſcitat, & rediviva corpora claritate ſua conveſtit & ornat. Tuâ, Domine, voluntate conditus, & eâ, quæ tibi placuit, formâ decoratus, qui limus eram, in tuam imaginem evaſi. Et nunc quem ſceleratum rejeciſti, recipe ſua ſcelera damnantem, amiſſam lucem mihi tandem aliquando reſtitue, ut reſurgam, & laudum tuarum buccinator fiam. F Enimverò quicumque ab Adamo terræ filio traxere genus, in terram redibunt, indeque tuo numine reviviſcent, & ad loca vivorum deportabuntur, ut in beata illa regione laudent & amplificent Patrem & Filium & Spiritum ſanctum. Illi videlicet qui tua, Chriſte, redemti veneranda Cruce, in tua fide reſurgent, tuâ gratiâ integri culpæ ſceleriſque puri ipſi ad tuam dexteram collocabuntur. Hinc porrò nobis ſpes facta eſt, fore ut, quod enixè

enixè precamur, nobis pariter vitam restituas, posthac in tuis laudibus traducendam.

Jesum Regem nostrum, hoste debellato, revertentem cum hymnis & canticis excipiamus: ejusque numen genibus advoluti veneremur: id videlicet exigit, quòd nos clementer inviserit, suâque Cruce salutem nobis attulerit; quod iterum nos revisurus sit, genusque nostrum somno Mortis sopitum excitaturus. Interim verò dum nostram expectamus tuo munere restitutionem, te, Salvator noster, orare obtestarique nunquam absistemus, ut oppressis succurras; implacabilis quippè Mors nos captivos abegit, naturæ solvit compaginem, simul animam, simul corpus pessum dedit, & cadavera nostra tumulavit.

CANON LXXVII.

Canon 33.

Terribilis tubæ clangore suis excitati sepulcris mortui laudabunt Patrem & Filium & Spiritum sanctum, quorum numine sua recuperavere corpora. Summus namque Pater generis nostri auctorem è limo finxit, posteros Filius vana superstitione oppressos Crucis suæ virtute relevavit. Hujus ego beneficii particeps tuâ gratiâ factus, te, Domine, precor, ad dexteram tuam constitue me tui nominis laudatorem. Ob ista tua in nos merita, Christe, flexis te genibus, adoramus & confidimus, te vitam & æternam felicitatem piis fidelibus impertiturum, qui videlicet & baptismum susceperunt, & Crucem mortemque tuam confessi sunt. Gratias itaque Christo agamus, qui Adæ posteritatem perditam suo se adventu perfectè reparaturum recepit, nosque universos in sortem Justorum, qui ei placuerunt, cooptavit, destinavitque suarum laudum præcones. Sit tibi laus & gloria, qui resurrectione tua universo mortalium generi vitæ, & in pristinum gradum restitutionis specimen & pignus obtulisti, quo facto moneremur, te omnis carnis Suscitatorem pleno ore prædicare, & perpetuis celebrare laudibus.

Ecce appropinquat relegationis meæ tempus, nec ullus adest, qui irruentem Mortem a me prohibeat extra tuum, Domine, numen, cujus spiritu mortuis vita refunditur. Quare agite, mortales simul omnes, laudemus nostræ salutis Auctorem, cujus morte Mortis imperium concidit, & resurrectio, vitaque beata universo generi mortalium parta est. Idcircò

[illegible]

cò o anima, quæ ad Christi Crucem profugisti, confide, thesaurum in ævum omne manentem hereditabis: gratiam Reparatori tuo habeto, qui Cælestium spirituum societatem tibi promeruit & præstitit. Talia porrò recogitantes simul rapimur ad suspiciendam adorandamque divini Patris benignitatem erga nos singularem, a quo Unigenitus ad nos allegatus genus nostrum a Diabolo ac Morte liberavit, & nunc ad dexteram sui Genitoris assidens pro nobis omnibus interpellat. Et sanè si prioris Adæ inobedientia Mortem accersivit, & omnes ejus posteros damnavit & perdidit, versa vice secundus Adam reos absolvit & vitâ donavit. Quamobrem iterum iterumque supremo Patri gratemur, quòd dilectum Filium suum nostri generis Salvatorem instituerit, atque debellatorem Mortis & Diaboli dederit, statueritque eundem ad suam dexteram pro nobis adesse deprecatorem.

[illegible]

CANON LXXVIII.

[illegible]

Canon 34.

Vitæ labentis usurâ defuncti suis è tumulis divinam erga se clementiam laudant: Deo gratia, clamitant, qui nos aliquando nostro è pulvere relevabit. Vos autem morituri confidite, postquam Adæ corpus ipsius culpâ consumtum, formamque squalore carceris corruptam Christus restituere & ad dexteram suam collocare decrevit, idque, fratres, ad vestri levamentum doloris frequenter animo revolvite, venturam aliquando diem, in qua omnipotenti ejus voce exciti evigilabunt dormientes, deque suo excitatore magna prædicabunt. Tuam propterea, Christe, Crucem adoramus, per quam constat salus & resurrectio nostra, mortuique resurgent, & sua resument corpora, indita sibi divinitùs luce clarificata. Etiam atque etiam te, Domine, laudamus, quòd ab initio naturam nostram condidisti & exornasti, deinde in servitutem abductam per Dilectum tuum pretio magno redemisti. Christi simul beneficentiam grata prædicatione amplificemus, quoniam se ipsum humiliavit subiitque mortem sua voluntate susceptam, ut Adamum ad eam, a qua exciderat, Paradisi hæreditatem revocaret. Tua scilicet, Salvator noster, Cruce redemti Adæ posteri, qui jam perditi erant, in novam evasere lucem, & de sepulcri pulvere Cælum invecti sunt; propter quod adorent te, salutis Reparator nostræ, Superi Inferique, tua videlicet resurrectione robo-

roborati dudum excussimus peccati jugum. Quamobrem iterum Christi beneficentiam confiteamur, qui sua pridem Cruce nobis libertatem asseruit, seque rediturum recepit, ut animæ corpus restituat, & corpus infusâ claritate illuminet. Interim dum ego tua, Domine, admiranda opera memoro, tuâ me, misericors Salvator, consuetâ clementiâ fovere ne, precor, absistas, ut statuto tempore de terra relevatus, Majestatem tuam dignis laudibus amplificem. Iterum atque iterum laudetur Pater, & Filius & Spiritus sanctus, tria nomina, personæ tres, unus Deus humani generis reparator.

CANON LXXIX.

Canon 35. Ps. 118.

Legem tuam dilexi, Domine, ideo mandata tua custodiam. Diabolus suis me artibus circumvenit, & captivum abduxit, sic meâ culpâ in eum, unde creveram, limum redactus sum: attamen confido, me aliquando tua excitatum voce revicturum: temerè decerptum a Protoplasto in Paradiso pomum me reum fecit, peccato mortique addixit; Virginis Mariæ Filius me meo reatu absolvit, sibique in posterum vivere jussit; hac ipsa, Christe, precor, clementia utere erga defunctum modo servum tuum, tuo tandem adventu ad vitam rediturum, quia pius es, tuque solus peccata dimittis.

Ubi me subiit obitus mei memoria, ingemui enimverò rebus diffidens meis; quippè qui scirem me in multis graviter peccasse, & quæcumque nefaria scelerata perpetrassem, omnium oculis publicè proponenda: sed nec illic pœnitentiæ superesse locum, nec profutura veniam deprecantibus suspiria, gemitus, Judice acta cujusque justo pondere æstimante, nec illum proinde lacrymis & singultibus reorum fore flectendum. In præsenti ergo mihi tua est exoranda pietas, quam sperare jubet tua erga homines caritas. Veniet scilicet dies, quando sepulcra patebunt mortuorum, & clangore canet terribili tuba atque tonitrui imitatrix buccina resonabit, & Orbis universus contremiscet. Tum verò omnes Angeli tuis obsequentes jussis descendent, atque bonos a malis segregabunt & conglomeratæ nubes Sanctorum corpora in aëra sublevabunt. In ea, precor, horrenda rerum nostrarum conversione tuâ me misericordiâ exceptum, ad dexteram tuam statuito; bonus enim es, Domine, tuumque est favere miseris. Hinc

A Hinc ultra progressus in Infernum cogitatione descendi, revisurus cadavera situ & illuvie labefacta, omniaque circum intra extraque oculis relegens, ad te, Domine, sustuli clamorem meum precatus, ne servum supplicem & lacrymantem despiceres, illa usurpans, quæ ab Ezechia olim dicta tibi audisti: *Non Infernus confitebitur tibi, neque Mors laudabit te*. Ego utique confitebor tibi, tantum, quod rogo, miserere mei, & lapsum releva, quoniam expectatio mea tu es, & Diabolum prosternito, qui gratulatur malis meis. Judicium namque absque misericordia in novissimo fiet iis, qui peccaverunt, nec dignas peccatis suscepere pœnas. Quicumque autem operati sunt justitiam, & Domini sui præceptis obtemperarunt, justum meritorum præmium recipient in Cælo, & vitam æternam obtinebunt. Gaudebunt Justi æternum otium adepti, ipsa præteritorum laborum recordatio ipsorum gaudium cumulabit, mutuâque caritate sibi de soluta mercede gratulabuntur. Tu, Domine, qui pius peccantibus ignoscere semper es paratus, nos supplices tuamque implorantes clementiam propitius exaudi, & domesticis tuis benignus accense; sed & defuncti fratris nostri miserere, ejusque peccata dimitte.

Es. 38.18.

CANON LXXX.

Canon 36.

Quin te, frater, prædicem hominem fortunatissimum; corpus namque tuum nullâ inquinatum labe velut acerram puri thuris plenam a prima ætate Deo sacrasti; quapropter tuus te Dominus ad amplissimam pacis regionem, ad promissa vitæ sempiternæ gaudia traduxit: totum vitæ tempus in piis vigiliis, jejuniis, & assiduo precandi studio transegisti, atque voluntariæ paupertatis ope velut superimposito ponte trajecisti fretum naufragiis plurimorum infame, nullus dubito, quin tuus, quem unicè dilexisti, Dominus regni sui tibi reseraturus sit januam, teque ad dexteram suam locaturus; & quoniam Domini tui vineam per omne vitæ tuæ spatium excolere nunquam destitisti, auguror in omne ævum tui nominis famam manaturam, tuasque nobis preces nunquam non profuturas: interim Christi beneficentiam justis laudibus prosequemur, qui te in vas honoris sua majestate dignum formaverit.

Ad eum, quem Rex Christus paravit,

vit, portum appulere omnes, qui ſuam poſuerunt operam in ejus obſequio, & plenâ ejus mandatorum executione, quorum utique veſtigiis nos inſiſtere debemus ſimili in Deum ſtudio, ſic enim in ſempiternam, quam illi aſſecuti ſunt, felicitatem evademus. Omnes Juſti palmam adepti ſunt favente Chriſti gratia, qui Crucis ignominiam in triumphi gloriam invertit, inde ſibi ſtatuerunt omni ope enitendum ad cæleſtis Regni conſecutionem, tanquam laborum ſuorum finem & ærumnoſæ navigationis portum; nec enim ignorabant, Dominum in parte temporis ultima cum Majeſtate magna rediturum in terras, ſeque mox in Cælum aſcendentem electos ſuos comitari juſſurum.

Dexterâ pietatis tuæ, Domine, protege clientum tuorum cœtum, qui ſolenni conventu memoriam cohoneſtavit viri ſpectatæ integritatis & ſanctimoniæ, cujus precibus exoratus, perpetuam, confidimus, dabis pacem iis, quibus tuam dediſti lucem. Enimverò ejus geſtorum fama omnia circum loca pervaſit, & populos undique excivit, dum ſperant, ſe ejus ſuffragatione aliquod a te beneficium conſecuturos: tuere, Domine, pios ejus memoriæ veneratores, ut laudent te omnibus diebus vitæ ſuæ.

Amplum & nobile domicilium tibi, o Beate, paratur in Cælo, tuam videlicet fidem & caritatem & obedientiam juſta mercede carere tuus Dominus nunquam patietur. Ora nobiſcum Regem Chriſtum, quem dilexiſti, ne animas noſtras ſua unquam pietate deſtituat; magnificam domum felicitatemque fine carituram inter Angelorum laudantium agmina tuus tibi Dominus præparavit, in quam etiam te introducet condicta die adventûs ſui, ſimulque dabit inter Cælitum ordines ſecum æterna beatitudine frui. Et ſanè ſi illis, quorum vita culpâ vacavit, quique vitæ integritate atque innocentiâ floruerunt, vel ad excolendam Filii Dei vineam ſtrenuam contulere operam, ampliſſimi honoris & gloriæ ſedem decrevit, profectò tuus tibi Dominus æquale præmium negare non debet.

Tuum, Pater, venerabile nomen in Eccleſia Sanctorum faſtis adſcriptum recolitur; tua autem felicitas & gloria ſurſum in Cælo ad Chriſti dexteram conſtituta eſt. Interim te, Pater, obſecramus, ut preces tuas pro nobis interponas, tanquam firmiſſimum adversùs hoſtiles aſſaltus munimentum. Et tuam quidem, Sacer-

[illegible]

cerdos sancte ac venerabilis, memoriam terra colit, tuos verò labores singulari gloria compensat Cælum, cujus amore coronam mereri studuisti. Tu verò pio Fidelium cœtui satage pacem & veniam impetrare a Domino, qui te ad hanc sortem elegit.

Modestia & lenitas, integritas & innocentia in hoc beato Viro tanquam in sua sede constitere: propositum certamen strenuè peregit & absolvit; magnam propterea Christo debemus gratiam, qui illum adversus quorumcumque tormentorum vim & acerbitatem Spiritus sancti loricâ munivit. Solennis dies, qui tuam, Pater sancte, refert memoriam, non hominibus modò, sed & Angelis cunctisque Cælitibus accidit lætissimus. Tu verò quum ad portum appuleris, Christum propitiare memento, ut fluctus, quibus miseri nos mortales jactamur, sua pace componat. Lætantur, inquam, in Cælo Angeli, & homines in terra, dum tuam instaurant celebritatem, simul Domini tui magnificentiam prædicant, qui tibi quidem pugnanti adfuit, & victorem ex acie reduxit, nunc verò quasi fontem ad abstergendum mœrorem afflictis constituit, tutumque miseris ad evadenda pericula perfugium.

CANON LXXXI.

[illegible]

Canon 37.

Longinquum & anceps iter ingressurus Te, Fili Dei, viaticum mihi sumsi, & ubi esuriero, te generis nostri Reparatorem manducabo; sic enim fiet, ut ignis accedere ad mea membra non audeat, odorem scilicet Corporis & Sanguinis tui ferre non sustinet. Modò tuus, Domine, Baptismus cymba mihi fiat, naufragium nullus timeo, nec dubito, quin te die reparationis meæ sim revisurus. Interim verò anima exul, inops amaris miscet hæc verba questubus: in diversorio infelix habito, unde me modò excedere jubet Dominus, nec jam hìc manere licet. Exactor missus instat, mutare solum cogit, & quam hactenùs habui, vacuare domum. Vale igitur corpus, tectum ad paucos dies mihi concessum, spero me tibi in communi mortuorum restitutione deterso mœrore reddendam.

Ecce accelerato gradu venere lictores, corripuere me nec opinum, adest missus spiculator, nec præsensi venientem. Libera me, Domine, a supplicio Dia-

Diaboli Juſtorum filiorum tuorum implacabilis hoſtis, meque ad regnum tuum pervenire jubeto, ubi Sanctis tuis ſociatus, incipiam laudare te, & cantare gloriam tuam. Quàm amarus eſt iſte calix, Anima dicet, quem mihi miſcuit inimica Mors, quàmque horribile eſt momentum, & funeſta hora, quæ me modò ad judicium accerſit. Vale corpus carum mihi domicilium, quod habere licuit, quandiu id Domino libuit. O qualis exagitabit cor peccatoris dolor, quum Rex Chriſtus Judex formidabilis ſedebit, eique ſiſtentur quicumque quovis ſæculo vixere mortales, & omnia ſecreta patebunt. O horrendum judicium, o tremendum Judicem, o terrificam horam! felix, quem tua, Domine, proteget gratia.

CANON LXXXII.

Canon 38.

O Quali cum gloriâ, quàm horrendo cum apparatu tui, Domine, adventûs dies apparebit, quando æthere in alto te conſpiciendum dabis! Tuo fulgore ſuccuſſæ Cæli pandentur fores, & ſupremi infimique orbes & aſtra contenebrabunt. Gabriel Archangelus Crucis tropæum magnificè circumquaque oſtentans, filiorum ſanctæ Eccleſiæ fidem extollet & laudabit, ſuam Judæis ac Ethnicis inſipientiam & perfidiam improperabit; mox tua, Domine, omnipotente voce vacuabis Inferni ſinus, inde retracta mortuorum cadavera, refuſoque ſpiritu animata ad vitam transferes immortalem, magnificentiæ tuæ applaudentibus cunctis populis, gentibus & linguis. Tuba canet vicini adventûs tui prænuncia, Angeli Cælo delapſi venturi Numinis gloriam prædicabunt; continuò evigilabunt quotquot Mortis ſopiti ſomno hactenùs jacuerunt, Majeſtatis mox adfuturæ deſignati præcones; ex horum porrò numero quicumque ſanctè caſtèque vixerunt, Judicem in Cælum redeuntem ſequentur, quibus intrò receptis, occludentur fores, indeque repulſi ſcelerati, in tartarum detrudentur. Non hoc mihi, quæſo, Domine, contingat, ut a magna pietatis tuæ janua me abigas, quem ad enarrandam gloriam tuam condidiſti.

Adeſte nunc, cariſſimi, noſtrique fratris obitum piè honoremus, ſupremum vitæ mortiſque noſtræ Arbitrum obſecrantes, ut rebus humanis ſubductum ad regionem lucis transferat, illiſque adjungat, qui ſuam ipſi operam ſtudiumque legi-

[illegible Syriac text]

A legitimè approbarunt : oremus , ut hujus lucis uſurâ privatus, audiat invitantem ad regnum æternum, a Chriſto ſuis Electis in beatiſſima illa regione paratum . Ut porrò fateamur, caſum tuum cunctis eſſe admodum lacrymabilem , & obitum acerbiſſimum , tum maximè funeſtum divortium, quod te è patrio ſolo avulſum in ignotas oras exulem abegerit; attamen tenere debes dictum teſtantis, eum, B qui pro Chriſto nil moleſtum & grave perpeſſus fuiſſet , nec vitam in ſeipſo habiturum. Quum ergo Domini tui ingenuâ ſuâ virtute benigniſſimi mandatum expleveris, profectò dubitare non debes, quin te ad regna lucis inoccidua trans latum , ſempiternâ requie ſit remuneraturus.

[illegible Syriac heading]

C CANON LXXXIII.

[illegible Syriac text]

PRetioſa in conſpectu Domini Dei noſtri Mors accidit Sancti ejus, obitusque venerabilis Patris noſtri , qui myſticâ pugnâ fortiter ſtrenuèque defunctus, ex acie ſuperior diſceſſit ; nunc verò extinctus ſacrum corpus ſuum nobis reliquit , vas utique electum & præſtantiſſimum atque puriſſimum ; Anima quippe D Cælum invecta eſt, & cum Angelis commoratur , Deum pro nobis perpetuò interpellatura . Quidni enim venerabilem Sacerdotem piè venerari debeamus, qui ſacri corporis ſui membra hoſtiam viventem , ſanctam & acceptam Deo obtulit ; quapropter choris Angelorum adſcriptus , nunc in Cælo gaudio fruitur immutabili ; unde autem liberum habet ad Chriſtum E aditum, pro nobis orare non deſinit.

Canon 39.

Mittite iſta , Fratres , quin potiùs omni, quâ poteſtis contentione , cauſam curate meam, ne incomitatus imperatam perſequar viam, poſtquam a veſtro conſortio me Mors abſtraxerit : idcircò quum in Templo congregati orabitis , mei , precor, vos ſubeat memoria , orate pro me, & rogate Deum, ut mea mihi errata dimittat. Ego ſanè, donec veniat dies F judicii mei, recogitabo peccata mea, & veniam deprecabor . Dominus & Deus meus, peccavi, dicam, verumtamen da veniam petenti , & animæ meæ requiem cum Sanctis tuis concede.

CANON LXXXIV.

Canon 40.

QUum fortè sepulcro assedissem, sceletum hominis intra conditum contemplabar; dolebam enimverò labefactum, situ & illuvie squalentem, & magnam partem in cineres redactum, adeo non erat, unde nota pulcherrimi vultûs lineamenta recognoscerem; exaggerabaturque dolor meus, quum viderem per loca circum dispersa mortuorum hominum ossa diuturno squalore detrita, triste spectaculum non ferens, inde discessi, quum statim revenit in mentem futurus omnium mortuorum ad vitam reditus, pepulitque aures tubæ sonus tantæ rei nuncius. Tum verò tuam, Domine, bonitatem suspexi ob paratum posteris Adæ mortalitatis remedium, eòque magis, quòd idem in Evangelio prædictum legebam. Inde cœpi Majestati tuæ gratias agere, tum quòd naturam nostram tuâ ab initio imagine decorasti, tum maximè, quòd in fine temporum Filium tuum in terras miseris erroris depulsorem, statuerisque, ut idem supremo Mundi die redeat, & mortuorum sepulcra revisat, indeque extractam universam Adæ progeniem immortalitate muneretur, ita tamen, ut Justos in Cælum secum rapiat; iniquos contra in tartara præcipitet, Piis acclamantibus: justum est judicium tuum, Domine: Rex universorum, Domine, tu es, tibi laus & gloria.

CANON LXXXV.

ET ULTIMUS.

Canon 41.

QUO', Domine, a facie tua fugiam, & ubi me abscondam a conspectu tuo. Cælum sedes tua est, & terra scabellum pedum tuorum: semitæ tuæ in mari, & in Inferno potestas tua; quòd si Mundi appropinquat interitus, tua, Domine, misericordia, precor, nobis bonum concedat finem. Nosti, Domine, multam esse nostram iniquitatem, nos item novimus, multas esse miserationes tuas; & nisi misericordiæ tuæ suam pro nobis interponant gratiam, propter scelera nostra omnis salutis spes nobis accisa est & periimus. Domine, Domine, ne tuas circa nos laxes manus, ut deseras, quoniam nos Corpore & Sanguine tuo pavisti; tempore novissimo, quando coram te singulorum hominum examinabuntur opera, ne projicias a facie tua, qui sanctum

ctum nomen tuum confeſſi ſunt. Pater, Fili, & Spiritus ſancte Paraclite ſalva nos, & animas noſtras tuere: oramus, Domine, clementiam tuam, ut peccata noſtra dimittas, & ignorantias noſtras diſſimules: aperi nobis miſerationum tuarum januam, quieta nobis tempora tribue; & quoniam reſipiſcentibus tuæ patent fores, noſtras propitius ratas habeto preces.

SANCTI PATRIS NOSTRI
EPHRAEM SYRI
DE LIBERO HUMANÆ VOLUNTATIS ARBITRIO
SERMONES.

SERMO I.

A QUis dabit hominem eâ inſtructum patientiâ, ut tuam, Domine, perſequi patientiam ſuſtineat, quâ irrogatas tibi injurias toleras? Non nos puduit eſſe ſceleratos, quæcumque in homine perdito crimina deprehenduntur, omnia in nobis redundarunt. Placuit eſſe ſceleris aliquando puros, & noxæ integros, ſtatim quæ homines probos infeſtare ſolet, inceſſit animum ſuperbia. Alius in alium cæco impetu incurrimus, tantaque B eſt in pleriſque improbitas, ut aliorum ſecundis rebus offendantur, & gaudeant adverſis. Jure optimo vitæ noſtræ ſpatia intra anguſtiſſimos terminos contracta ſunt, quum vitia noſtra latiſſimè manarent: intra ſeptuaginta annorum periodum ætatem noſtram vel maximè diuturnam coëgiſti. Quid inde? noſtra in te peccata ad ſummam ſeptuagies ſepties ætate C majorem exaggeravimus. Scilicet gratia, non pœna fuit, quòd nobis vitam breviaveris, ne videlicet peccandi ſpatia produceres. In tua, Deus, miſericordia, quam tuæ oppono juſtitiæ, præſidia omnia conſtituo ad omnes caſus. Enimverò etſi impurum quemque ſui ſimilium conſuetudo minimè delectet, licet puritas in

in te tanquam in sua sede confideat, hanc tamen hominum colluviem tu minimè fastidis. Jam & illud vehementer admiror, tuam justitiam a tua clementia minimè diffidere, quum non ferendum videatur, quòd crescente scelerum cumulo, bonitatis tuæ lenitas nunquam minuatur, sed neque hanc ab illa aliquando fuisse reprehensam, quòd illatas tibi injurias vindicare passim detrectet, adeo ut etiam offensoribus impunitatem procuret.

Et tu quidem honore & opibus supra modum nos extuleras, ipsi nos sine fine depressimus: quæ honesta rationique consentanea erant, præcepisti, præcepta contemsimus, & his contraria duximus nobis potiora: inditas a nostra conditione nomenclationes rescidimus, & exuimus imaginem tuam, ad quam nos è limo formaveras. Hinc incidit rursus magnopere demirari bonitatem tuam, tuamque justitiam sine fine laudare: etenim si hanc offendimus, insistimus statim precamurque, ne persequatur injuriam; si autem contingat quempiam in nos minùs æquum fuisse, tum ei obstrepimus, quòd offensorem impunitum dimiserit. Abnuit illa tamen, & instat accusatori, ut det sponsorem, fore ut ipse priùs acceptas remittat injurias, neque velit debita priùs repetere, quam reddere: causam itaque actori communem cum reo fecit, ut offensus priùs offensorem absolvat, quàm absolutionem ipse ab ipsa petat. Sic suomet judicio nequitia nostra absolvitur & damnatur, quo enim supplex debita sibi dimitti rogat, absolvitur, damnatur simul, ac deprehenditur ea debere, quæ repetit.

Hic porrò tortuosum & multiplex nostræ voluntatis ingenium observo; nam si ipsa facit injuriam, propriam statim imbecillitatem, & vires tenues excusat; si accipit, accusat offensoris improbitatem: nec cæca videt, sumtis consequentia esse contraria; etenim si accusator infirmus est, & ideo se commiseratione dignum affirmat, fortis certè non est, quem idem accusat, & ipsum de venia interpellat. Erramus, & in non errantem errorem nostrum rejicimus. Si humanæ naturæ lapsa est valetudo, & consenuere vires, absolvendus est, qui in nos peccavit; si autem adhuc illa suo pollet robore, nimium est, quod petimus, si nobis peccantibus ignosci rogamus. Novit Dei justitia nos de nostro revincere; enimverò si peccantibus a natura defuere vires, defectus utique peculiaris

[illegible]

liaris non fuit, nec unus modò delinquens excuſabitur; ſi autem nullus interceſſit defectus, ſed natura potens & robuſta potuit omninò non peccare; commune omnibus arbitrium omnes accuſat.

Cæterùm unde judicas, inimicum tuum, quod in te exercet odium, cohibere poſſe, inde voluntatem tuam liberam eſſe teſtaris, & arguis eam utique ad non peccandum impotentem non fuiſſe; etenim ſi tuo adverſario integra eſt eligendi poteſtas, eadem certè tibi imminuta non eſt. Jam ſi quum læſæ divinæ Majeſtatis rei arguimur, infirmitatem noſtram cauſamur, manifeſtus profectò naturæ defectus nobis noſtram, noſtrique offenſoris imbecillitatem exploratam & ratam facere debet; ergo quum legis tranſgreſſor Dei miſericordiam propitiaturus, propriam obtendit infirmitatem, ſuum quodammodo abſolvit offenſorem; contra dum nos in eos, qui injuriam fecere, judicio agimus, actio noſtra nos reos facit.

Liberi arbitrii natura ſimplex & una eſt, ac proinde in omnibus hominibus eadem, quocirca ſi in iſto ſingulari homine infirmam fingis, talem ponere debes generatim in omnibus; ſin contra robuſtam & planè expeditam huic concedis, reliquis ineptè negas; vel igitur fateri debes talem accepiſſe omnes, vel negare cuiquam fuiſſe datam.

Cibus naturâ jucundus quantumvis palato ſano ſapiat, ægro tamen inſipidus eſt. Talem finge tibi poteſtatem eſſe arbitrii, homines vitiis corruptos facit acerbos & aſperos, integros contra mites & mira quadam morum ſuavitate jucundos. Jam ſi quis ſaporis qualitatem dignoſcere ſtudet, non hanc in ægro corpore explorat, non eſt laborantis palati dijudicare ſapores; hoc enim homini guſtûs ſani minimèque depravati competit, extra hunc nemini. Si ergo poteſtatem arbitrii diſcere cupis, ineptè agis, ſi qualis ea ſit, in homine impuro diſquiris, is nempe ſanitatem amiſit & deſipuit: homo igitur frugi, qui benè valet & rectè ſapit, ſit ignis, quo ſtatuas tibi explorandam voluntatis humanæ vim.

Et ſanè ſi ægrotus quiſpiam cibum potumve per ſe dulcem, ſibi amarum redolere ſaporem renunciet, invaluiſſe morbum inde rectè colligis, alioquin eſculentum ſuaptè natura ſuaviſſimum, tale eſſe fateretur: ſimiliter ſi quis tibi obſtrepat garriens voluntatis noſtræ detritas

tritas esse vires, jam habes quantum is saluti suæ desperet, qui liberum arbitrium humanæ naturæ thesaurum exhausit.

SERMO II.

Omnes homines video bello implicitos, quem enim auri cupido non quatit, superbia fatigat, quemve arrogantia non inflat, inflammat amor habendi. Quicumque tamen in hac acie cadit, ab eo, qui hostem fortiter superavit, redarguitur propriâ ignaviâ prostratus suâquemet sponte cervicem suppo. suisse jugo. Vafrum est mali hominis ingenium & subdolum; quum ipse eâ, quâ pollet eligendi potestate, turpis esse velit, malitiosè crimen in Conditorem suum detorquet; natus in imo corde dolor liberè peccantis malitiam arguit: nam si hominis natura ex propria conditione mala est, quî fieri dices, ut eum a perpetrato scelere statim suffundat pudor & dolor, qui certè bonus & laudabilis est, & hominem ornat, atque ad expetendum honestum, & inhonestum fugiendum impellit? sic ingenita homini formæ dignitas inductam turpitudinem, non suam manifestat. Succenso rogo proximus de natura ignis nullus dubitat, suum hic nempe calorem vimque statim prodit: talem cogita esse liberam voluntatem, intrinsecam nec separabilem vim obtinet: quamquam ignis natura libera non est, quum arbitrii potestas nunquam non libera sit, & vix unquam sibi similis. Modò invidet & æstuat, modò timet & alget, modò desidet & languet, modò concitatur & ardet.

Haustam minusculi digiti summitate maris guttam delibas, inde deducis omnes maris aquas similis esse saporis. Sic homine ab uno disce omnes, ut necesse non sit ire per singulos explorando, utrùm collato pede valeant Diabolum superare; unus namque si hunc adversarium dejicere potis est, consequitur nemini hanc potestatem fuisse negatam. Noëmum contemplare, is profectò omnes ætatis suæ mortales revincit, eos scilicet felicioribus usuros fuisse fatis, si modò ipsis libuisset; liberi quippe arbitrii vires illis ac Noëmo fuere pares. Quo factam tibi ab altero injuriam clamas, te ipse accusas, & publicas integrum tibi fuisse nec hominem, nec Deum offendere; idque fatereris, si humanis ingeniis parata simulatio non esset; quotus enim quisque est, qui ad libidinem verba non fingat?

A gat? qui si deliquerit, non propriam infirmitatem prætexat, contendatque naturæ, non voluntatis vitio factum fuisse, ut peccaret? sin contra erraverit alter, errorem in naturam per se infirmam ab illo derivet? hic homini sensus adeo insitus est, ut si fortè criminosum quempiam Deo supplicare auscultes, audias plerumque duas ejus deprecationem habere partes; sic B enim supplicat, ut suas elevet vires, alterius invidiosè extollat, propria peccata tegat, aliena propalet.

Quam viam in hoc bivio sibi tenendam putet, ipse dijudicet: nam si culpam naturæ imbecillitati adscribi rogat, hoc non magis sibi, quam alteri rogat; sin autem se esse nocentem negat, superbus est, & judicis iracundiam inflammat; ut alterutrum assumat, certè causam cum adversario sibi commu- C nem habet: urget utrumque virium defectus, utrumque ornat expedita potestas consulendi, quid velit. Quare obliquos hosce anfractus fugere eum oportet, qui ad rectam venire studet, quisquis sibi peccanti misericordem postulat judicem, & alteri postulat: qui autem alteri severum criminum ultorem optat, talem habebit ipse sibi. Utrumvis eligat, eo certè se obligat, nec enim alia lege secum agen- D dum speret; si sibi mitem & placidum judicem cupit, alteri implacabilem optare non debet. Ecce autem paratum tibi utrumque, quid velis, quidve recuses. Oras, ut judex tibi clementiam adhibeat, alterum eâdem æquitate tractandum pronuncias, instas illatam tibi injuriam ut vindicet, clementiæ locum esse negas, adeo tibi tuus proximus usquequaque con- E junctus & intimus est.

Rursus cogita tuos offensores illic morari, ubi sedet clementia, tua autem peccata in unum conglomerata teneri, ubi sontes coërcet justitia; fieri non potest, ut clementiam exoratum adeas pro delictis tuis, quin simul eandem pro tuis offensoribus quadantenus interpelles. Ratum denique habeto, tibi alterutrum obventurum, vel ut appellando clementiam F adversarios tuos absolvas, vel appellando justitiam te ipse reum ad pœnam deposcas.

SERMO III.

HOC, precor, honore, Deus, dignare me, ut placeat tibi me tuas modulantem laudes audire; hanc scilicet gloriam indignum me mea crimina clamant. Quum omnia noris, utique non ignoras orantium patrocinium suscepisse impudentiam, hac enim interveniente, clausa ostia patefiunt: victa vincit, audacia fecit, ut peteret, miseria facit, ut impetret, sic miseram esse juvat. Tua quidem janua nemini clausa est, nobisque semper patet, nisi nostri obstent mores; quòd si nobis quandoque occluditur, id utique sapienter agis, inque bonum nostrum ordinas, tuam idcircò laudo sapientiam, simulque suavem providentiæ modum admiror, quo pacto videlicet ista fores seris firmatas referet, & illa liberæ arbitrii nostri potestati thesauri sui clavem tradiderit. Et quoniam hæc una nobis obstat porta, obviis quibusque difficultatibus obluctandum obnitendumque velis & remis, ut oblatum aditum teneamus, occurramus occasioni, ne cunctantes prætervolet.

Suos gratia motus habet ratos & constantes, justitiæ fores frequens invisit, altera nimirum alterius ædes frequentat, & consilia promovet. Et gratia quidem hominem vel reluctantem facere justum potest, recusat tamen, nec exequitur omne, quod suæ potestati subesse novit, ne videlicet rationem ac mentem, qua hominem ornavit, extinguere velle videatur, sed & a simili vi nos item cavemus homini, qui accenso lumine oculos claudit, nec invitum cogimus intueri Solem. Alterutram profectò notam meretur ille, qui ducem parat homini minimè cæco tenebras in meridiana luce captanti, nam si id seriò facit, hunc nec pueri sensum habere dices; sin autem joco, ut hominem aliis irridendum objectet, id porrò contumeliam sapit, & illiberale jocandi genus est. Nec alia sanè inurenda nota fuerit ei, qui non videat apertos habere oculos eum, cui se spondet viæ ductorem. Apage nefarium dictum, ut blateres Deum irridendum se præbere voluisse, dum se ducem obtulit homini acutissimè cernenti, perinde ac si oculos, quos ei dedit, ipse non cerneret.

Idem profectò judicium ferendum ajo de illo, qui homini integras & expeditas manus ambas habenti, & earundem usum recusanti, tertiam ad sumendum cibum & potum depostularet. Næ tu stultum & fatuum hunc argues, quin ergo talem

A talem habebis multo etiam potiori jure, qui similem agendi rationem Deo affingeret, postquam homini liberam potestatem dedit consulendi quid velit. Quod si malit ipse externa vi, quàm liberâ suâ voluntate duci, divinæ gratiæ ingratus arguendus est accepti beneficii immemor: sique a facinorum vindice justitia plectatur, ipse coëgit invitam. Quare si liberum arbitrium attentè inspicias, manui simile B esse deprehendes, quam tibi integrum est ad quodlibet fructuum genus porrigere, & sicut antè tibi liberum fuit frugem lethiferam decerpere, sic modò licet tibi pomum mortis antidotum auferre.

SERMO IV.

SI naturâ mali sumus, in Conditorem, C qui tales condidit, culpam, licet, conferamus, sin malitiam invexit concessa nobis potestas consulendi quid velimus, næ nos iniqui sumus, si extra nos cuipiam alteri succenseamus. Atenimverò si libera nobis eligendi optio non est, cur nostra accusatur voluntas? si hæc libera non est, nec justa fuit Judicis eam plectentis sententia, æqua hæc fuisset, si illa faciendi, quid vellet, arbitrio donata D peccare maluisset. Pœna libertatem sequitur & premit, eam ab ista dividi jura vetant, una modò libera voluntas accusatur, quæ legislatoris decreta violavit; quorsum itaque summus ille rerum Conditor, quo nemo magis candidus & apertus, eâ arte uteretur, ut etsi eligendi potestate nos carere vellet, lege tamen obstringeret?

E Enimverò si auribus fidem negare non possumus, multi a multis feruntur sermones scitantibus, utrùm qui nobis existentiam dedit, liberum arbitrium negaverit, & si quidem hoc ille decreverit, decreti causam disquirere cuilibet statim occurrit. Age jam si nulla nobis inest consultandi deliberandique potestas, quonam ille consilio nobis indulsit, ut circa talia disceptaremus, vel tales haberemus quæstio- F nes? quæstionem enim & disceptationem sola parit libera voluntas, germanæ sorores ambæ & liberi arbitrii filiæ censentur. Non vacat ire per ambages & ratiocinationes, ut sciendi studium ex libera voluntate manare sciamus; res per se liquet, nec scitari jam licet, utrùm libero arbitrio ornati simus: etenim si rogaris utrùm tui compos sis ac tuus? alter te item rogat, tua ne voluntas, an potiùs externa quædam vis de hoc arcano sciteretur,

tur, utrùm autem quæstio ab atlero proponatur, vel a tuo arbitrio fluat, id sanè ignorare non potes; intra te quippe res agitur: quòd si neutrum te nolle dicis, testaris nec utrùm existas tibi esse notum, adeo tibi ipse non constas, quare nec mirùm si deliras, & pugnantia loqueris, fingens illatum nobis ab externa potestate organum, per quod incertus auctor sciteteur & disputet: sive de te uno, sive de pluribus narres, idem concludis; quod igitur de te ipse fingis, de omnibus fictum puta.

Constat tamen ubique secum pugnare eum, qui hæsitat, & quærit, an homini sit potestas eligendi quid velit, quidquid tibi suadere contendat, quidquid proponat, suam ipse sententiam oppugnat; unde consultat, & deliberat, indidem docetur, se ingenua naturæ suæ virtute esse liberum; & ubi animi anceps consultat in utramque partem, in medio habet summum de tota controversiâ judicium, & velut supremi tribunalis sententiam. Quapropter si quærere potis es, quærere abstito; nec enim tibi quærere opus est; si autem quęrendi consultandique facultate cares, arbitrii potestate cares, voluntas ligata ad unum, non deliberat, naturæ liberæ proprium id est, quæ juris sui sit, & plane sua.

Duo, quæ dixi, ex duobus exemplis disces, scilicet a notioribus ad ignota pernoscenda quærendus est aditus. Mutus utique disceptare non potest, linguam nempe impeditam habet, potest loqui & disputare, qui ejusmodi impedimento caret, linguæ nempe suæ dominus est. In muto naturam agnosce impeditam, quominus quod libeat facere possit, in eo, qui linguam solutam habet, voluntatem contemplare sui compotem suique juris atque arbitrii: uti loquendi facultatem expeditam habenti sermo solutus est; sic liberæ voluntati decernendi, quid velit, inest libera potestas; qualis mutus, talis est natura minimè compos sui, nec ille linguæ usum habet, nec ista arbitrii potestatem. Ex his quæ hactenùs disserui, liberum arbitrium tu in te ipso cognoscito, ipse te consulito, utrùm tui juris sis, utrùm tibi integra sit eligendi facultas, nec ne? ex te videlicet, & in te ipse habes, unde planè apprehendas liberi arbitrii potestatem.

[illegible]

SANCTI PATRIS NOSTRI

EPHRAEM SYRI

PARAENESES, SEU ADHORTATIONES AD POENITENTIAM.

[illegible]

A

PARAENESIS I.

POenitentia est civitas refugii, longè posita non est, quum sit unicuique nostrûm præsens, & omnes ejus obsideamus januam. Hebræus longam ire viam cogebatur, designatam sibi refugii urbem tenere cupiens, nec tamen assequi semper, vixque unquam sine multo labore B licebat, & periculum evadere. Felices vos, quibus illa sponte se offert: disce Deo habere gratiam, qui tibi fugienti receptricem pro foribus statuit Pœnitentiam. Si fortè quispiam lectos ex agro lapides projiciens, aut ligna in silva cædens, illac incedentem vulnerasset; non ideo quòd invitus & imprudens id fecisset, censebatur culpâ vacare; ut ergo C pœnam evaderet, Pœnitentiam ostendere debebat, & ad voluntarium exilium in urbem refugii concedere. Quale ergo extra Pœnitentiam perfugium speret, qui initâ subductâque ratione hominem sive telo, sive isto pejore dicto offendat? Illum proinde suspice & lauda, qui civitates refugii benè multas condidit, ut resipiscentium numerum conduplicaret.

Ad januam Arcæ Noëmicæ plurimi D confluxêre deprecaturi naufragium, neminem tamen illa recepit, exclusitque sceleratos, quæ muta animalia ultrò admisit. Arcam, fratres, putate Pœnitentiam, Deo nostram miserante infirmitatem; homines intrare recusantes trahit; brutis ratione carentibus ingressum negat. Arcæ thalamos breve spatium circumscribebat; tuus, Pœnitentia, sinus tam latè patet, quam amplè se pandit animus sua crimina sincerè damnantis.

Moses

A Moses in tribus civitatibus refugii totidem virtutes adumbravit, fidem, spem, hujusque cognatam caritatem, quum extra hujusmodi septum nullam sit sperare salutem; hisque adjecit alias tres, triplicem designans futurum in populo nostro ordinem hominum, infimæ nimirum virtutis, mediæ ac summæ. Quamquam similitudines & comparationes non semper res ipsas perfectè assequuntur, sed ab eis sæpe deficiunt in multis, quæ proinde abjicienda sunt; nec enim tutè nucleum quantumvis palato gratum comedes, nisi ante putamina reseces; quamobrem etsi Hebræis ex urbibus, quò profugerant, excedere tandem licebat, nobis certè Pœnitentiam deserere nunquam licebit: rursus si Hebræi figuras abs se missas fecerunt, nos utique res ipsas illis symbolis adumbratas usque retinere debemus.

Porrò Noëmus Arcam reliquit, innocentiam nunquam dimisit, freta fugit, conservavit fidem. Vidit illum Cham ex non prævisa temulentia indecorè nudatum, nunquam vidit Satanas culpâ inquinatum, quum sanè gratissimum ipsi fuisset, ejus corpus cernere honestissimè compositum, modò animum inhonestâ cogitatione turpatum intueri licuisset. At tu cave, ne tibi Diabolus auctor fiat, ut vultum magis, quàm ingenium modestum habeas, extrorsum castis moribus & pudore integrum, introrsum perditum, & flagitii plenum. Quid, quòd nec civitas refugii cuilibet sine delectu patuit? neque enim unquam admisit sicarium, qui meditato scelere hominem necasset; talem enimverò ferro illa nudato retrocedere jubebat, tradebatque insecutoribus trucidandum severa, atrox, terribilis. Opidò quantum ab ejus moribus in hac parte abhorres, Pœnitentia? sic effuso sinu omnes promiscuè delinquentes excipis & complecteris, divinam imitata clementiam: tuum id est ingenium, nec enim decebat, te Domino dissimilem esse tuo. Quamquam sicuti civitates refugii Dei misericordiam representabant simul & æquitatem; sic Pœnitentia ambarum imagines expressit, & ubique præfert; quapropter uti jura in reum cogitatâ ratione hominem interficientem severè animadvertendum statuunt; sic Pœnitentia non omnes indiscretè absolvit: Iscariotam namque fictè resipiscentem abjecit.

Ehodum erubescite pietatis desertores increduli, quicumque justissimam legem

[illegible]

[illegible]

A gem carpere & vituperare non veremini; nam etsi culpandi non sunt homines oculis, aut pedibus capti, si opportunâ ad civitates refugii fugâ persecutores prævertere non potuerunt; acerrimè tamen increpandi quicumque languori desidiæque se dedidêre, indeque sibi oblatum Pœnitentiæ perfugium aspernantur; qui enim, quod vehementer appetunt, non assequuntur eo, quòd vires, desiderium non B æquant, satis ostendunt, quàm culpabiles sint, qui, quam quærere debebant pœnæ immunitatem, & obtinere facilè potuissent, neglexerunt. Trepidus procurrit ad templum Joabus, & cornua altaris æquissimi Judicis apprehendit, supplicem tamen ille repulit & Banajæ filio Jojadæ confodiendum reliquit. Cavesis ergo, neglectis Pœnitentiæ remediis, C soli religioni confidas; nec enim minùs ista sceleratos execratur, quàm altare nocentem Joabum.

III. Reg. 2.

[illegible]

PARAENESIS II.

Qum Dominus sis meus, ad tuos supplex accido pedes, & quum bonus sis, tuas pulso fores: neminem tuum, Domine, fefellit promis- D sum: *Pulsate*, dixisti, *& aperietur vobis*. Illæ nunquam occluduntur; & ne fortè scelestos eas pulsare pigeret, Justis & Iniquis assiduè patent. Ædium tuarum limina reis demonstras, ut intelligant sibi semper orandum atque pulsandum, nec unquam desperandum introitum, scilicet tantoperè nos amas, ut non modò nos doceas, verùm etiam E compellas tuorum thesaurorum pertentare aditus. Ecce autem petivi, quæ me petere docuisti; quæ tu, Domine, promisisti, ut jam præstare velis, oro; tuas pulsavi fores, quod meum esse monuisti, quod tuum est, teque facturum recepisti, ingressum annue petenti. Aurum non postulo, mammona iniquitatis est & ipsa iniquitas, neque fundos & luculenta prædia quæro, inutilia F sunt hæc ad salutem; longè potius est, impetratâ delicti veniâ, evasisse pœnam, quàm multas collegisse opes, & inopem vacare culpâ, quàm criminosum amplo gaudere censu; quare nec dubito, quin dives ille exitus sui certior factus, omnia quæ numerabat auri pondera cum inopia simul & corona Lazari libentissimè commutaturus fuisset. Nemini è corpore excessuro aliquid secum auferre permittitur, sicut scriptum est, ac si totum

Matth. 7. 7.

tum ei liceret asportare patrimonium, quid? num non pro guttulæ aquæ pretio id distraheret? quisquis sepulcrum deserit, alterutrum secum efferre cogitur, aut laudem virtute partam, aut reatum culpâ contractum.

A prudentibus & fatuis Virginibus didici, quales tibi merces afferre debeam, ædium tuarum ingressum postulaturus; atqui si hic illis non patuit, quibus etsi aderat virginitatis honor, deerat olei copia, quis mihi homini ad omnem nequitiam projecto similem defectum suppleat de suo, misertus mei? Et Virgines quidem fatuæ nobis describunt exemplum, dives autem etiam speculum offert, monent, ut, dum vacat, misericordiam, absente justitiâ, exorare studeamus. Et sanè dum opportunè suppetit balsamum aptum cæco ulceri medicamentum, idque medicus ultrò offert, næ ille chirurgus ineptus sit, qui istud ægro adhibere usque detrectet, donec hunc opprimat justitia, eique magnas intercludat fores.

Atenimverò saluti non despero meæ, quandoquidem incidêre dudum ulcera lethifera pluribus, quæ porrò Pœnitentia curavit: labes item alii contraxere fœdissimas, quas Dei miserentis benignitas detersit. Quidquod Jesus ægrum sanaturus, sic præfatus est: *Dimittuntur tibi peccata tua*, & omnes seu animæ, seu corporis morbos depulit, idem regum Rex Crucem in clavem Paradisi mutavit, & hunc latronibus & sicariis aperuit? ipsum sanè repræsentat pius pater, qui reducem filium illis excepit verbis: *Hic filius meus mortuus erat & revixit, perierat, & inventus est*, resipuit, & vitiorum laqueos evasit. Meam iterum spem erigit vitulus saginatus, perditique juvenis absterfæ ejus cruore labes, & nobili fasciâ alligata vulnera; latro item ob simplicem confessionem in Paradisum receptus, & meretrix criminum suorum chirographum lacrymis obliterans. Sciens itaque post delictum resipiscentibus promissam redintegrationem, & factam commissorum gratiam Publicanis atque Avaris, quam cum fide poposcerunt veniam, libens Zachæo me socium adjungam, & fœminam sequar, quæ ad pedes abjecta tuos, præteritæ vitæ malefacta flevit, lacrymisque delictorum relaxationem exoravit.

Ab istis & in istis, qui ante tibi extranei fuere, deinde tui per fidem evasere familiares, didici, Domine, tuum mansuetudine ipsâ esse mitius pectus. Et sanè

Marc. 2. 5.

Luc. 15. 24.

[illegible]

A nè si scire cupis Judicis ingenium, ejus scitare domesticos, ac si Legislatoris naturam conjectare velis, utrùm ad lenitatem & indulgentiam propensior fuerit, latas ab eo leges considera. Ex discipuli formâ magistri informantis disciplina arguitur, & quam ille voluntatem habuerit, facilem ne ac benignam erga extraneos & ignotos, quamque illi grata fuerit Sanctorum consuetudo, & quàm ju- B cundus conspectus.

Ecce autem tua, Domine, domus peccatoribus plena est, & resipiscentibus ultrò se offert, accedentibus prætendit manum, amplissimum præceptorum tuorum rete evolvit & pandit propinquis & extraneis; hanc intra retem erat Paulus, quando clamabat advenisse Christum, ut salvos faceret peccatores, quorum, in- C quit, *primus ego sum*, ut in me primo ostenderet Christus Jesus omnem patientiam gratiæ suæ. Petrus item flevit & convaluit, postquam Magistrum negavit, seque ab illo alienum finxit. Aaron similiter turpiter lapsus est, quando vitulum conflavit, tandem resipuit, & Justus factus est; sed & David medicus cæterà expertissimus aliquando ægrotavit, ægritudinem fassus est, salutem non despera- D vit, & consecutus est. Rursus Israëlitarum Seniores, & militiæ Duces Deo offenso, commissâ pugnâ victi sunt, mox eodem placato repararunt bellum & feliciter confecerunt. Quis jam obducat oculis velum, ne speculo scripturarum monitore utatur, vel spectatâ felici tot criminosorum Pœnitentiâ, languori suo similem medicinam adhibere recuset?

Jud. 20. 26.

E Undique premunt me, Domine, mea mala, morbi, peccata, nec porrò mihi alius extra te occurrit medicus similis tui, cui ea aperiam. Atqui nec te in terras accersivere Justi, sed peccatores, amissam tuam gratiam reparare cupientes, neque propter benè valentes sua componunt medicamenta medici, qui utique laborantibus consulere satagunt, & perditam restituere sanitatem. Tu ipse affir- F mabas, sanos medicorum operâ non egere, neque Pœnitentiæ remedia Justis & consummatæ perfectæque virtutis hominibus parari. Omnes medici seu simplicibus, seu compositis medicamentis morbos depellere conantur; tua verò caritas nec medicinas, nec pharmaca ægros curatura affert: peccatores similes mei tuâ indulgentiâ indigent, & qui non dissimili laborat morbo, non aliam efflagitat curam. Medicus mercedem priùs paciscitur, dein-

deinde curationem aggreditur; qui autem sanandus ad te profugit, morbum depulit, mercedem non dedit, sed accepit.

Paralytico illi ad te accedere non licuit, ut tibi ægritudinem suam ostenderet, tua te benignitas & clementia ad ejus lectulum pertraxit, & ejus morbum fugare persuasit: tua, Domine, bonitas fatuos & errantes insequitur, & insanis ingeminat, ut insanire desinant. Perduelles & refractarios tua domat caritas, & doctrina feroces mansuefacit, perditos tua misericordia recuperare laborat. *Venite ad me*, clamat tua caritas, vos, qui in vanum laboratis, *& onerati estis*, vosque, quorum pectus ardet cupidinibus, *discite a me, quia mitis sum & humilis corde*; *jugum meum* volentibus *suave est*, *& onus meum leve*.

Matth. 11. 28. 29.

Averte, Domine, malum, neve committas, ut tuum ego excutiam jugum, quod utique suavissimum cunctis esse debet, aut voluntatis meæ humerus susceptum tui amoris onus permutet. Prohibe, ne venator ille callidissimus doctrinæ suæ laqueum mihi obtendat, meque suis illecebris & voluptatibus capiat, neve victum me tanquam leo corripiat, meaque consilia frangat; & culpa, quasi leæna opes, quas hactenus collegi, dissipet. Leo quem invaserit, palam discerpit; culpa contra clam, truculentior illo ista est, quòd corpus & animam dilaceret. David tua virtute munitus leones stravit, & interfecit lupos, confido me de Diabolo triumphaturum, lupus ille & leo est, mihi exitium machinatur ubique, ferum, precor, cohibe istud; vereor, ne animum suis dentibus petat meum, & mentem noxiis discerpat curis, quin ipse victus occumbat, servus autem tuus Davidicæ victoriæ geminet exemplum.

Porrò David leonem quidem vicit, victus ipse in solario fuit, fulmineis culpa venit ad eum dentibus, & incautum momordit, ictus ipse ferientem repulit, & pœnitentiæ jactatum fundâ procul a se abjecit. Leonem ipse peremit, & occidit lupum, a musca in pace profligatus stratusque fuit; quamquam a Nathane monitus, mox sustulit flagitium, cujus lenocinio captus, ad illud pertractus fuerat. Non ego mortalium deterrimus sanctissimorum Patrum in mores inquiro, quorum præclara gesta recolens, sapientiam vehementer admiror, & eam, quâ te post lapsum dilexere, caritatem. Alius omninò mihi hoc loco scopus, is videlicet, ut in illo-

[illegible]

A illorum peccatis velut in speculo vitiorum meorum colluviem pervideam, atque, dum hæc mihi agitur vita, quam illi consecuti sunt veniam, ipse persequar. Equidem non video, quamnam ego causam obtendere valeam, quominus Justis me adjungam, qui quando desipuerunt, vix desipuisse visi sunt, & ubi desipuere, inde ad te amandum luculentiore quodam incendio vehementius exarserunt. B Me miserum, cui vix elabitur dies, quo non delinquam, nec hora, quâ me deliquisse non pœniteat; sed nec pœnitentiam meam sinceram esse reor, quam culpa mox subsecuta dissolvit.

Quisnam extra te tui similis nobis occurrat Chirurgus, omnia vulnera obligare paratus? Nec enim si contingat, ut uno coëunte ulcere alterum proserpat, C & ægrum diù tenere pergat, ejus aliquando curationem intermittit. Tua siquidem caritas ad procurandam ægris medicinam solicitat, tua peccatorem misericordia ad illam accipiendam provocat. Infelix homo, clamat, quin ad me securus properas, cur criminum tuorum veniam desperas? Nam etsi septuagies septies peccaveris, brevis hora amissam reparabit gratiam, etsi debiti summa ad D quingenta talenta procedat, fœminæque peccatricis debitum exæquet, tibi utique istud condonare non abnuo. Decies millena criminum pondera, si me rogaveris, remittam, ac si sub occasum unam horam laboraveris, tibi denarium solvam, sique cum novissimis veneris, cum primis te accipiam; quæ tibi inflixerit Diabolus vulnera, omnia curabo, omnes, E quas latrones imposuerint, plagas medicabor; quin & si totum corpus tuum mortuum fuerit, illud resuscitabo, & si tota tua anima conciderit, relevabo.

Oro quæsoque, Domine, prohibe malum, quæ unquam pertulerim maximum, ne a tuis foribus discedam, deseramque tuam illic assidentem clementiam, & arcem refugii, quam tua ista obtinet misericordia: neve mihi incidat languor, F desidia, torpor, unde contracto, quem culpa generat, morbo, Pœnitentiæ medicamenta requiram, aut dum iis præposterè confido, medicina mihi fiat causa desidiæ, & precandi studium extinguat, quo carere mihi majus malum est, quàm quòd Esau passus fuit, juribus primigeniis spoliatus. Cave mihi, precor, ne pecuniam, quam a te accepi recondam, indeque ob neglectam fœnerationem a te justo Judice condemnatus ignavi illius servi

vi

A vi supplicio plectar, nè, quæso, tua sententia arguar sortis & usuræ decoctor, pœnasque audaciæ feram meæ, quòd utrobique officium neglexerim; annue supplici & elargire, unde tibi pecuniam tuam cum suo fœnore appendam, & gaudeam meam me nomina explicuisse, & creditori fecisse satis: adesto mihi, ut, dum vacat, facta, dicta cogitata mea discutiam, & omnium, B quæ per omnem vitam deliqui, gratiam obtineam: ferto opem, ut ipse meis medelam afferam malis, & vitia revellam, dum adest Medicus curationem non recusans, & Chirurgus ulceratos ac tabidos non fastidiens.

Et quoniam liber ad tuæ clementiæ conspectum conceditur aditus, ejusque ædes, accedentibus quibusque patent, præsta, ut mea ulcera videam, eisque salutarem pœnitentiæ pulverem inspergam. In- C terim autem dum misericordiæ dies nobis constat, & operæ fructus, pro salute excubandum, ocyùs enim sese obtendet nox, in qua, sicut nos admones, nemo potest operari. Stat ergo circumfusam vitiorum caliginem perrumpere, & sursum versùs ad solem festinare.

Enimverò tandiù errasse pudet, ad tuam januam redeo: Diaboli fraude circumventus, libidine insanire cœpi, abdo- D mini inservire, & inerti torpere otio, at si tribus ille me cepit, tribus item enitar ejus evadere laqueos, caritate nimirum, quæ torpentes excitat & accendit, spe, quæ, demonstrato ad salutem aditu, iniquos ad justitiam allicit, & fide, quæ ad bonam frugem redeuntes propositâ veritate, velut porrecta manu sustinet labantes, & infirmos corroborat. Dicentem E te audivi: nunquam despectum iri cor contritum, malefacta damnans sua, & in palæstra pœnitentiæ exercitatum. Jam si cor ita dispositum non damnas, modò ipsum se damnet, & factorum recordatione se torqueat in asceterio pœnitentiæ, nos ecce mœrentes habes, demissos, memoriâque peccatorum afflictos: mens tota dolori incubat, lacrymis diffluunt oculi; intima creber quassat viscera gemitus; F ut delictorum suorum chirographum recipiant, instant, veniam erroris efflagitant. Davidem interpellabimus, qui e suis Psalmis magnum illud Pœnitentiæ carmen nobiscum recinat: *Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam*, exaudi nos, ne nos, quæsumus, tuæ clementiæ janua antè dimittat, quàm exorata expungat debita nostra; nec enimverò alius nos solicitos tenet creditor extra te; annue ita-

Ps. 50. 1.

[illegible]

A itaque supplicibus, & *secundùm multitudinem miserationum tuarum respice nos*, & dele peccatorum nostrorum chirographum, dumque meorum ego scelerum colluvionem in speculo pœnitentiæ contemplor, tu, Domine, *ampliùs lava me ab injustitia mea*, & *a delicto meo munda me*: Te aspirante, confido, fiet, ut corpus quidem suas sibi gratuletur ablutas sordes; anima verò tersas vitiosarum cogitationum labes, B seque tuâ aspersam hyssopo mundatam, indeque filio Jesse gratias habeat ob fructum a suis psalmis perceptum.

Atenimverò majoribus adhuc tybiis præstat tuam extollere misericordiam, indeque natam de resipiscentium pœnitentiâ lætitiam, tum adorare & mirari caritatem, quæ ad recipiendos criminosos & sceleratos te semper paratum facit. C Quandoquidem igitur inexhausta tua bonitas tanta cum liberalitate delinquentibus se profundit, quid jam eos moretur, quò minùs alis clementiæ tuæ sublati, ad te profugiant? & fœminam illam imitentur, quæ sui languoris medelam ex vestis tuæ contactu se recepturam confidebat. A Publicano Pœnitentiæ documenta sumamus, verba usurpemus, supplices clamemus: Fili Dei Deus, pro- D pitius esto nobis peccatoribus, teque invocantes exaudi; tua me è luto decerpsit pietas, tua exemit laqueis disciplina, lapsum è fovea eduxisti me: nos tuere, precor, omnes, ne in nostra relabamur mala, unde Diabolus de nostra lætetur ruina, postquam erecti sumus & convaluimus; vel novas a latronibus accipiamus plagas, postquam acceptæ coaluerunt.

E Pie Medice, qui cunctis ubique ægris te præsentem & facilem impertiris, nostra, quæso, medicare mala, Chirurge admirabilis, qui, dum vulnera alligas, sanas, animarum nostrarum ulceribus adhibe medicinam. Omnis ægrotorum spes in Medico posita semper est, & Chirurgi sermo languentem recreat. Verba tua, Domine, me confirmarunt, ut languorum nostrorum medelam à te deposcerem. F Vestri vos facti pœniteat, filii, vestras reprimite cupiditates, & ego vestros depellam morbos, vos ad vos ipsi redite, vobisque redintegrata sanitas reviresçet. Ægrotus ergo quisque accedat, paratam morbo medicinam inveniet, & qui plagam accepit, Chirurgo illam ostendat, nec ambigat, quin ille pias vulneri sit admoturus manus. Verumtamen eò quòd Cælum rorem & pluviam non mittit, Agricola colere arva non debet, & semina

mina terræ committere: neque quia medicina proſtat ad ſanandos omnes peccatores præparata, ipſi ſupplicibus multiſque precibus veniam petere non debent. Enimverò niſi colonus ſementem faciat, nil ei pluvia proderit, & niſi peccator oraverit, miſericors Deus ei ſanitatem haudquaquam reſtituet; ſed reponet, quod ſolent Medici: ſi curam petis, vulnus oſtende; converſionem videlicet morumque mutationem poſtulat, fac, ut ille te videat benè pœnituiſſe peccati; ſi tuo petis languori medicinam, pœnitentiam ſinceram illi afferto, & ſuſcipiet te; tibi ſiquidem illa per Prophetam renunciantur: *Convertimini ad me, & ego convertar ad vos*. Converte cor tuum ad orationem, oranti occurret gratia, ad pœnitentiam converſum excipiet miſericordia. Vide, ne commiſſa damnes hodie, & cras, quæ damnaſti, iterum committas: hodie in conventu Juſtorum, iniqua te perpetraſſe doleas, & poſtero die factum iniquorum ſocium tuæ te pœnitentiæ pœniteat: hodie clamites: *Propitius eſto mihi Deus*, quoniam erravi, exorbitavi, lapſus ſum, & altero die illa hominum deſperatorum dicta palam uſurpes: *Manducemus & bibamus, cras enim moriemur*. Vide, ne interea dum mors quaſi gigas te inopinantem parat opprimere, tuus te fallat ſenſus, & vanis diſtrahat curis, commodaque corporis amittas, & Poenitentiam non invenias. In Palæſtra Poenitentiæ ultimus te videat dies pro pietate decertantem: hæc pugna finem operi tuo imponat, ut vitæ tuæ curſum excipiat corona juſtitiæ.

Ezech. 36. 9. — Eſ. 22. 13.

Mundum ejuſque viciſſitudines, dolores & voluptates conſidera in ſtadio turbâque ſpectatorum pugilum & aurigarum. Enimverò ſi pro corruptibili corona tantoperè athleta laborat, quantoperè pro incorruptâ certare debet, qui pro veritate pugnat? *Quiſquis in agone contendit*, Paulus ſcribit, *ab omnibus ſe abſtinet*, donec conſequatur coronam; in lucta, quam contra Diabolum habemus, qualem continentiam obſervare debemus, donec perveniamus ad palmam, & quam ille molitur nobis perniciem, amoliamur, & quas inſtruit, evadamus inſidias? Et quoniam ipſe ſuâ concitatus invidiâ, noſtram deſpiciens imbecillitatem, nos oppugnare non ceſſat, contra ejus tela clypeum nobis miniſtrat Deus pharmacum ſalutis Pœnitentiam, ad quam etiam per Prophetam nos adhortatur. Ubique illa ſalutaris eſt, ſi tamen vera, nec illi ſimilis ſit, quam

I. Cor. 9. 25.

A quam fingebat ille populus, qui quum furta manu teneret, haberetque corpus flagitii plenum, simul ore clamabat: serva nos, Deus.

Audi Dei vocem antiquis sua crimina objectantem, tequemet ipse tuorum maleficiorum arguito, & cupiditatum tuarum impetum refrena: cave, ne duplici corde accedas ad omnium cogitationum scrutatorem, neque duplici via coram arcanorum B inspectore incedas: Dei misericordiâ lotus, ad lutum ne redeas: evasisti creditoris manus, debita, quorum chirographa rescissa sunt, cave, ne rescribas. Qui ab hoste captus, in barbaras terras deportatus fuit, si inde aufugerit, illas utique revisere abnuit, & orat, ne iterùm in captivitatem retrahatur. Tu verò, qui jugo infensissimi hostis Diaboli ex- C emtus fuisti, precare, ne iterum in ejus retia impingas.

Quis factam mihi gratiam cum vulgo servorum communicet, ut, si velint, suam retineant conditionem, sin verò abnuant, eâ dimissâ liberi evadant? Utrumque scilicet integrum tibi Deus manere voluit, adeò ut utrumque sit pariter in tua potestate situm, vulnus accipere, & acceptum curare. Medicum profectò per decies mille D vices ad faciendam medicinam redire non piget, adeo ut si quidem tu te ipse ferire non parcas, Chirurgus tamen labori non parcat, ut tibi accepti vulneris medicinam petenti succurrat. Rursus in ea epistola, quam ad Peccatores a poenitentia minus abhorentes per Jeremiam Deus transmisit, voce magna te inclamat, hortatur, ut ad ipsum accedas. Poeniteat te E peccasse, ait, & quare morieris; sed & per eundem Prophetam jurat, se nolle mortem impii.

Jer. 27. 13. *Ezech. 21. 31.* *Id. 18. 32.*

Jam vides, quibus, quàm solidis spes nostra nitatur fundamentis. Suas Deus fores accedentibus perpetuò patere jubet, misericordia de resipiscentium reditu mirificè lætatur, gratia protendit manus & amplexum offert, clementia effuso sinu venientes excipit, & infirmos F adjuvat, Spiritus sanctus illapsu suo purificat: gaudium erit in Cælo, protestatur in Evangelio Dominus, super peccatore poenitentiam agente: Angeli lætantur, exultant Sanctorum chori, osanna canunt Cælitum agmina, & Seraphim triumphant. Angelus severus Paradisi custos, aditum neutiquam negabit tibi, quicumque per poenitentiam ejus loci factus es hæres, ipse hortus te, ut aliàs latronem, suspirat, tibique portam triumphalem clave

A Crucis Christi recludet. Arbor vitæ tuâ gestiet præsentiâ, sua ultro tibi porriget poma: regio illa deliciarum nemorum suorum coronam ad tua commoda usumque præparavit. Lucida Justorum castra ubique te opperiuntur, magnifica civitas Sanctorum cum suis habitatoribus tuum præstolatur adventum, qui Beatorum sedem exhilarabit, & cælestis triclinii convivas mirâ jucunditate perfundet, regnique immortalis cives universos etiam B atque etiam recreabit; promissum claris pietate viris diadema auro gemmisque grave tibi procuditur, sique sapis, satages utique eo tuum exornare caput.

Quisquis ergo ad Pœnitentiæ præmium aspiras, facesse moras, dumque vacat in triclinio locus, cura, ut eximii cultûs amictum habeas, peculiarem scilicet vestem exigit nuptiale convivium, tu C candidam sumito: ante sponsi adventum ardentem tibi parato lucernam, & insuper antequam nocturnus aures percellat clamor, vide, ut tibi præsto sit in manibus symbolum. Tantum ne tibi otium placet? ut quum non ignores te esse debitorem, multo alieno ære obstrictum, adhuc in pigritia perstes, & cessatione torpeas, quasi verò creditor rem D suam minimè curet, & ideo silentio tuam dissimulet moram? & ille quidem tibi patientiam suam hucusque satis probavit, quin igitur tu ei pœnitentiam tuam lacrymis testaris? suam ille benignitatem tibi profudit, quin tu ei sortem cum fœnore reddis?

Omnibus argumentis modisque tua E Deus nos gratia vocat, omnibus blanditiis & illecebris tua nos misericordia ad salutem provocat. Magnum doctrinæ tuæ rete omnibus hominum ordinibus objicitur, publicanis & meretricibus obtenditur, rebellibus quoque, ut a perfidia ad fidem animum convertant, nec non perditis, ut ad cor redeant: tuam Deus sedens expectat salutem, ad quam pro sua summa bonitate tuum præstolatur consensum. F

En ego ex turpitudine & nequitia evasi, tanquam ex retibus avicula, in tuæ, Domine, Crucis nidum tutissimum mihi perfugium, si permittas, me recipiam; nec enim coluber illuc accedere audeat. En ego a peccatis meis avolavi, tanquam è laqueo columba, in sublimi loco conquiescam, quem tua mihi Crux præparavit, huc utique draconi ascendere non licet. En ego confessus sum tuum salutare nomen,

men, & nomen ſanctum Filii tui, nomenque Spiritûs veritatis, ſignaculum & characterem trinum Dæmonibus verendum, Satanæ formidabile, quo audito ejus ſatellites & emiſſarii contremiſcunt.

PARAENESIS III.

TE, Deus magne ſumme, quem propter tua in homines beneficia magnum bonitatis theſaurum appellamus, ſcientiæ, quæſo, tuæ mihi impertire divitias. Rurſus quum idem ipſe ſis omnium bonorum fons, mihi tuæ beneficentiæ ſcatebram oſtende: dives, cujus opulentia tantum indiget inope, cui ſuas effundat opes, ne me in turpi egeſtate manere patiaris, quoniam ad te reveni, & juſtitiæ mnam non attuli. Sancte & humani generis ſoſpitator, cujus miſericordiæ fores accedentibus ſemper patent, haſce, oro, ne occludas mihi, quem pravæ cupiditates a pueritia uſque ad extremam ætatem exercuerunt, & exoleta jam vetuſtate vitia uſque modò exagitant. Optimi Parentis nate, qui nobis magnam utique ſpem injeciſti tuo illo dicto: *Petite, & accipietis*, annue ſupplici mihi, & quam popoſci debitorum remiſſionem, indulge; jam nulla tibi elabitur dies, quin cuivis homini tuum alta voce intimes præceptum: petite, peccata vobis invicem dimittite. Quid? num poſcenti veniam negabis tu, qui, quum ſis ſapientiſſimus, tibi ſemper es ſimillimus?

Hucuſque miſer, excuſſo jugo, per anfractus & ſalebras erravi, obtine, quæſo, prædam, quam optimus venator cepit, amor nempe tuus. Tu mihi, Domine, ſpeculum exhibe, in quo meos videam ſocios, & magnum, quod imitari debeant exemplum, quicumque reſipuerunt, & peccaſſe ſe dolent; iſtud ego velut in ſcena repræſentabo, & oculis ſubjiciam.

Quum aliquando in publicanum incidiſſem, notum aliàs hominem ſic adortus ſum: peccavi infelix, quid conſilii capiam non explico, niſi tu quid fieri expediat, ſuggeras mihi ipſe, hujus non ignarus mali. Confide, reſpondit, Verbum divinum in terras deſcendit, ſceleratos & perditos requiſiturus. Vidi meretricem mœrentem, mox exhilaratam; cauſam rogata, vade, dixit, meo doctus exemplo, & veniam expoſcito. Juvenis ad bonam frugem converſus, quum ſuam ſubſtantiam prodegiſſet, eodem modo a me

me interpellatus, eadem repoſuit. Cave, ne de ſalute deſperes, nam ſi eum, in quem peccaſti, adieris, haud aliter ac nos te quoque venientem cum magna amoris ſignificatione ſuſcipiet. Latro me bardum ac ſtupidum credidit, quum anxius de tua miſericordia illum ſciſcitarer. Quid eſt, quòd ſic angeris? regeſſit, quid? an non ille venit nos requiſiturus errantes? tuque contra otio torpes, teque illum adire piget, dexteram protendit ſuam, tuam, quum veneris, prenſaturus: non te terreat ejus aſpectus, nemo illo humanior. Unum & alterum verbum dixeram, quum magnam mihi Paradiſi clavem obtulit. Ut oravi, ille planè exoratus, tot me ſceleribus impiatum expiavit, ſuumque ad hortum deliciarum deſtinavit legatum. Vide, ut tu tuos exuas mores, vitiaque abjicias, ſtatim ille gratiâ ſua te decorabit: fac, ut ei tui oculi aquas ſuppeditent, quibus ejus miſericordia te tuis eluat ſordibus: non ille tibi tua recenſebit malefacta, uti nec mihi mea, ſi modò pœnitentiam oſtenderis, ſtatim ille, quam popoſciſti veniam, dabit: ne te uſquequaque dejiciat criminum tuorum gravitas, habes ſimiles tui: illum invoca, audiet illicò vocem & ſublevabit: hanc ergo ingredere viam, noſtris inſiſtens veſtigiis, & quæ nobis obtigit, ſortem confide tibi perinde obventuram.

Ego ſanè Dei miſericordiam erga Latronem nunquam non magnoperè admiratus ſum, nec divitias bonitatis ejus laude ſatis idonea extolli poſſe unquam putavi, adeo ut ad illum graſſatorem reſpiciens, de ſalute mea deſperare non poſſem; quam ſpem adhuc certiorem mihi faciebant Publicani & fœminæ peccatricis exempla, utque inde didici culpæ meæ dimiſſionem exorare, ſic mihi in Pauli perſecutoris facto licuit videre ſpecimen quoddam benignitatis & dulcedinis tuæ mirùm quàm ſuavis & facilis, ejus præſertim, quam experti fuere plerique homines, qui magnis ante contaminati ſceleribus, deinde ad bonam frugem converſi, tuarum laudum buccinatores evaſere. Quæ quum ipſe mecum animo revolverem, confidebam fore, ut me quoque tua ſancta hyſſopus aliquando aſpergeret.

Ovis amiſſæ comparatio meorum me ſcelerum ſomno oppreſſum excitavit, & a propoſito inventæ drachmæ exemplo, tuâ me docente miſericordiâ, didici tuam de noſtra ſalute curam. Ad colendam vineam vocatus, utique labori

[illegible]

A ri non parcam, nec desidebo otiosus; nec enim qui vel unam horam agrum coluerint, justa mercede fraudabuntur. Diligenti Medico meis malis medicinam facere parato, ea prodere non dubito, certus eum in illis curandis se impigrum & accuratum præbiturum, quum se totum ægris impertiri consueverit; uti nec Zachæo, sic neque mihi tuam, Domine, denegabis præsentiam, B sed quemadmodum tua illum gratia è grabato avaritiæ relevavit, ita me quoque, porrectâ dexterâ, humi afflictum surrigito: quum me simili Diabolus fraude gradu dejecerit, tua me pietas è lecto nequitiæ ac turpitudinis excitet & abstrahat. Quum ad hominis cupidi ædes tua te aliquando voluntas adduxisset, Publicanum telonii & C avaritiæ catenis obstrictum absolvisti. Quidni etiam mihi feras opem, cui infesta vitiorum acies incumbit? quin vincula rumpis, & carcerem aperis, in quem me tyrannus simulata pace detrusit?

Miserere, Deus, mei peccatoris, qui peccati mei laqueum evasi, vulnera medicare mea, ut in Publicani sortem adscitus, ejus pariter induam cogi- D tationes. Fracto navigio periclitantem ex aquis educito, ne in cæca nequitiæ vada delatus peream, uti illum, sic me quoque è vitiorum meorum fossa extrahito; contractas in juventute absterge labes, actam in senectute pœnitentiam suscipe. Oblivíscere Judex, qui admonitore non indiges, quæcumque a mea pueritia commisi peccata, & omnia, quæ perpetrasse me mala ego re- E cordor, neque tu certè ignoras, de tuo, precor, dele rationario, neve mihi ad tuum tribunal causam brevi dicturo objicias.

Quandoquidem verò ea conditione nati sumus, ut vitam agere neutiquam valeamus, cujuscumque prorsùs noxæ integram & ab omni labe puram, ne, precor quæsoque, te pigeat me communi morbo la- F borantem curare. Item quoniam nemo, luto si modò fictus est nostro, sic sibi constare potest, ut aliquando non desipiat, servo tuo ab insania resipiscenti ignosce. Omnium mortalium delicta vaporem esse video, quum bonitati tuæ oppono. Colorem maris omnia simul flumina mutare, aut quietem turbare non possunt; omnia enimverò posterorum Adæ peccata cruciatuum tuorum exhausit mare. Omnium itaque iniqui-

quitatum nostrarum colluviem tolle, precor, & in pelagus misericordiæ tuæ projicito.

Mi Deus, meas accipe preces, & quoniam omnia prehendis tanquam piscator omnipotens, magnum mihi tuæ voluntatis laxato rete, meque, ut olim è pelago Jonam, de profundo malorum meorum educito. Ne mihi, quæso, tyrannus insultet, quòd memetipse ejus potestati subjecerim, neque me Satanas subsannet, quòd quum mihi integrum fuerit ipsius me expedire catenis, in carcere volens libensque perstiterim. Me meis absolve, precor, peccatis, ut aliàs suo languore fœminam profluvio sanguinis laborantem; scelerum me meorum vinculis eximito, uti olim hominem dæmonum legione obsessum liberasti. Et ipsi quidem ope tua patentibus & conspicuis convaluere malis; meum autem intestinum est malum, nec sensibus obvium; illorum languores depulisti, mea mihi dimitte peccata. Revixi ego, quem non aspectabilis mors sustulerat, quem in abrupta error a via impegerat, inventus sum; filium patrimonii decoctorem pius pater reducem complexus est, tu me pœnitentem simili pietate recipias, oro.

Peccavi, fateor, atqui peccarunt alii & nefaria perpetrarunt, quos tamen in regno tuo præfectos designasti & satrapas: Telonium placuit aliis, quibus pectus habendi cupiditate fervebat, quos tamen regalibus mox ornasti insignibus. Novimus Latronem in viatores grassari suetum, tuum, te volente, Paradisum invasisse: novimus homines, qui ante lupi fuere rapaces, in agnos fuisse reversos, in tuum etiam transcriptos fuisse gregem: novimus vultures in columbas sub tua disciplina mutatos, & vidimus lolium, quum tuæ doctrinæ bibisset imbrem, & crucem tetigisset, in triticum migrasse, & bonam protulisse frugem.

Quæ autem dixi, nec verò dixisse piget, mihi ipsi, homini videlicet ex pravitate ac turpitudine concreto subjicere soleo; hujusmodi quippe argumenta me vehementer solicitant ad implorandam interim misericordiam tuam, dum ejus video patere fores. Faxit tua, Domine, pietas, ut illis similis fiam, qui mei similes aliquando fuere, & nunc nobis tamquam exemplaria proponuntur, unde virtutum documenta sumamus. Præsta, precor, ut in meis actibus exprimam propositas mihi imagines Sanctorum,

rum, qui errorem Pœnitentiâ correxerunt, adeo ut promiſſam illis gloriam aſſequar, quandoquidem eorum aſſimilavi mores & vitia, Latronem dico, & fœminam peccatricem, qui, quum noviſſimi eſſent, facti ſunt primi. Univerſa Eccleſia homini res ex vero æſtimanti pœnitentiæ imaginem deſcribit, Piorum cœtus, qui perfectæ abſolutæque virtutis apicem attigerunt, ſpectatæ ſapientiæ viris ad imitationem proponitur. Omnis vitæ curſus, quem, quum ad nos veniſſes, tenuiſti, in gratiam nocentium reſipiſcere volentium actus eſt; univerſa tua, Domine, doctrina ad magnam ſpem delinquentes vocat.

Facite fructus dignos pœnitentiæ, clamat Joannes; en ego, Domine, fructus poenitentiâ & fide plenos attuli, en peccata mea in conſpectu tuo flevi, chirographum tu præbe mihi, quem dediſti ei, quæ in triclinio ſua planxit crimina. Quòd ſi illa pedes tuos deoſculata eſt, hoc verò ego tuo Corpori nec ſemel exhibui; quam proinde illi pacem & veniam de pietatis tuæ theſauris largitus es, redde mihi. Prohibe, Domine, malum, ne vulneribus, quæ meum mihi intulit arbitrium altiùs ſerpentibus confectus extabeſcam, pie Medice, qui ulcera putri fluentia tabo non faſtidis: neve committas, ut retibus teneat, in quæ ipſe mea ſponte conjeci. Optime Piſcator, qui Diſcipulos tuos non ad piſces, ſed ad homines capiendos miſiſti: ne, quæſo, laqueis, in quos mea me voluntas induit, dudum implicitum deſeras. Præpotentis regis Fili, qui noſtræ factus es vindex libertatis, ne gaudeat de meo infortunio inimicus, qui in hæc compegit me vincula, aut Satanas, qui ſeduxit & huc abduxit. Multos dies carcer ille me tenuit, inde ſi evaſero, ad loca, ubi commorari ſoles, continuò meum intendam iter.

Matth. 3.8.

Quum generis noſtri auctor captus fuiſſet, tu, Domine, terras noſtras intraſti, quaſi hoſpes regionis ignotæ naturam & incolarum mores inſpecturus, hac arte illum fortem adortus, qui parentem noſtrum ſuis ceperat dolis, captivum ex ejus caſtris rapuiſti. Ad requirendam ovem perditam in mortuorum ſpelæa tua pietate penetraſti, indeque velut ex mortis gremio extractam ad ovile reduxiſti, ſævo vivorum tyranno nec hiſcere quidem audente. Quum

Quum unam inveniſſes animam, ſummis & infimis gratulationem indixiſti; non eſt ergo, cur non eam ex meo reditu haurias lætitiam, quam ex perditæ ovis inventione percepiſti. Peccavi ſceleratèque feci, ſentio, quæ ſcelera admiſerim, ob quæ à latronibus ſpoliatus nudus remanſi; Diabolus ſiquidem nihil præter meam in te fidem mihi reliquit, tuam deprecanti miſericordiam tribue, obſecro, is ego ſum, qui fuit ille, cujus vulnera tuam flexere clementiam, ut miſero abjecto, undique deſerto curam adhiberet, ejuſque plagas perſanaret. Tuam, Domine, hortare juſtitiam, ne in mea inquirat crimina; non enim habeo, quo putatis cum ipſa rationibus paria faciam. Miſericordia, cujus myſterium quemque latet, & omnium hominum iniquitates patienter tolerat, actorum meorum rationes a me repoſcat, quæ videlicet, quum tolerat, ad veniam & gratiam invitat. Non ut juſtitiæ legibus me ſubtraham, talia majeſtati tuæ dicta velim; liquet enim, non niſi a juſtitia coronari victores; ſed ut tua mihi gratia quantulumcumque locum indulgeat; novi ſiquidem me ab ipſa totius debiti remiſſionem facile impetraturum, ſi pro ſatisdato parum aliquid ſolvam. Enimverò etſi delictorum dimiſſio gratiæ ſit donum, non ideo tamen reus ſine labore abſolvitur, nec eo, quòd animæ expiatio divinæ pietatis ſit opus, ideo ſine lacrymis tranſigitur. Lacrymæ, quas peccatrix fœmina fudit magnam commiſſorum criminum ſyngrapham ei reſtituerunt & deleverunt, meorum mihi, precor debitorum rationes pariter diſpungito; id videlicet repoſcit, in quo jacui, luctus; ſed etſi collatæ operæ meritum oſtentare non poſſum, exhibeo fidem, & quamvis indignus ſim, cui ignoſcatur, veniâ dignum tua me gratia præſtare poteſt; & quandoquidem a primis longe abſum, me cum noviſſimis, quæſo, recenſe; & quoniam, quum jam fluxiſſet hora diei ſexta, deprehenſus ſum eò uſque ignaviâ deſidiâque obtorpuiſſe, inter ultimos operarios ad undecimam tranſcribito. Extra tuæ gratiæ agrum occurrit ſtatim vaſtum criminum ſcelerumque deſertum, in quod quicumque ſe induerint, in ſalebras & anfractus ancipitum curarum ac perturbationum delabuntur.

Me miſerum, cui nec prima, nec tertia, ſed nec ſexta quidem hora diei operi

[illegible]

A operi meo incumbere libuit ; sed quoniam mihi nondum sol occidit , patere , precor , ut ad horas , quæ superant , vineam tuam excolam , constitue me agri tui cultorem , & sub jugo tuo aratorem , tuæque pecuniæ negotiatorem , ne videlicet vitæ totus inutilis mihi labatur cursus . Diaboli laqueos evasi , fave , precor , ne iterum in B eos incidam , quos rupi compedes , neve tyrannus me denuò subjiciat servituti ; insequitur enim me , ut retrahat fugientem ; a mea ille pueritia me sibi mancipavit , nec ego quidem abnui ei meam exhibere operam , & præbere famulatum , sic me tyrannus oppressit in cunis : grande , precor , prohibe malum , ne suas ille adversus me molitiones ad effectum perducat .

C Homo hominem poscit opem , & potentiores potentes appellant , ad tuam ego profugi misericordiam , tutum mihi arbitratus adversus illum perduellem præsidium . Quisquis carcerem evasit , perfugium circumspectat , oblatum statim occupat : criminum meorum exercitum me prementem fugiens, ejus legionibus pietatis tuæ arcem opposui , illa aspirante , duros iniquitatis compedes in-D fringere non erit difficile , offendicula ab adversario objecta superare , turpes evitare lapsus , obscœnas libidines , & nefaria flagitia fugere , & erroris contagia declinare . Et quoniam, tuo favente numine , ex hoc luto emersi , & è puteo , in quem decideram , evasi ,indeque offusam caliginem dissipavi , totum quod cernis medicare malum , oro , tu idem E fer opem , qui spem dedisti .

Jonam è pelago extraxisti , & eripuisti Simonem fluctibus , turpitudinis ac nequitiæ procella me mersit , porrige , Pie , manum . E ventre ceti extitit filius Amathi, & de fluctibus & profundo maris Bar-Jonas . Oravit Jonas , & validè incursantes undas fregit , & periculum discussit Simon Cephas . Oratio nunquam fluctibus cessit , quæ flu-F ctibus haustos in Cælum sustulit , nec unquam in scopulos , aut in arenam impegit , cui divinus spiritus alas ministrat . Oratio Justos ducit ad coronam , & perditos ad salutem .

Deus magne summe , precamur , utere nobiscum eâ clementiâ , quam nec Latroni negare voluisti , qualis ille , talis & ego sum reus & miser , quam illi dedisti Paradisi clavem , hujus mihi copiam facere ne abnuas . Sat scio iniquitates

A quitates meas meo lateri, velut coactis cuneis adeo densas agglomerari, ut eorum numerum inire non possim, & ideo dum eas cum corporis mei statura compono, video supergressas fuisse caput meum; ex isto barathro extrahe me, Domine; en ego conscientiam meam exonero, & illas ab humeris animi mei depositas in humilis & simplicis confessionis sinum projicio. Enimverò *sicut onus* B *grave gravatæ sunt super me*, nec eas jam ferre sustineo. Hoc ego onere pressus olim, in tui Baptismatis aquas descendi, indeque integer noxæ scelerisque purus emersi: absit, Domine, ut sinas me iterum in idem relabi lutum, eoque sepultum destituas, sicque Ægyptiorum in luto aquarum multarum pereuntium exempla congeminem. Hebræi Mose pro ipsis suas interponente C preces, mare trajecerunt, nullo affecti damno, magno immerentes protegente nomine tuo. Fateor me eâ, quam peto, gratiâ indignum: reum me esse agnosco, eâ tamen dignum me efficere tibi decorum est, mihique proinde ignoscere, meorumque delictorum veniam annuere. Equidem vereor, ne peccata mea mihi tanquam satellites ad tuum tribunal occurrant, meque uti reum D magnæ Majestati tuæ sistant. Supplici parce, quæso, prohibe, ne mea me peccata in compedes compingant igneos, & in horrendum illud ignis barathrum detrudant cæterà non immeritum; tesseram tuum Sanguinem fero, telum formidabile Gehennæ ori iniquorum prædâ exsaturando.

Ps. 37. 4.

Sacro Agni cruore perterrita mors ab E Hebræis fugit, magis utique tuum, Domine, pretiosum Sanguinem Gehenna timebit, cujus Babylonicus ignis imaginem quamdam nobis descripsit, quum è fornace erumpens flamma lictores corripuit & combussit, beatis contrà pueris amicum & blandum se præbuit; mea omnis in tuo nomine residet spes, illud nempe sceleftos & flagitiosos honestate justitiâque imbuit & ornat. Ego F verò quandoquidem justus non sum, in ordinem illorum transcribito, qui scelera sua pœnitentiâ expiarunt, & quoniam è vitiis emersi, præteritæ vitæ malefacta dolentem a perfidis & sceleratis secernito.

Næ tu, Domine, misericors es, ut similem non habeas; tua quippè pietas ad probos, & improbos latissimè se pandit, tuaque gratia justos & iniquos

[illegible]

A quos pio rore perfundit, & ſol bonos & malos promiſcuè illuſtrat. Jam erit ne aliquis tam vecors, qui talia contemplatus tuam miſericordiam non ſentiat? Quumque aſſiduè cernat peſſimorum hominum agros & arva tuis rigari imbribus, tuam non ſuſpiciat bonitatem? Utinam ille mihi tandem oriatur ſol, tua nimirum miſericordia, B quæ circumfuſam mihi errorum caliginem diſpellat & diſſipet: utinam ille mihi accidat imber, tua ſcilicet miſericordia, qui meas eluat ſordes. Profectò non labaſcet, quem tu ſuſtines, neque veſtigio falletur, quem ex te pendentem gubernas.

Qui te ſibi præſentem cogitat, hunc nec inhoneſtæ voluptatis titillat ſenſus: qui intento animo in te intue- C tur, hujus mentem res nulla perturbat: qui diligit te, huic Mundus totus vileſcit. Fixum in te Joſephi animum ſapientia in conclavi neutiquam deſeruit, non ita Samſonem, qui in Dalila turpiter offendit, & ſenſum amiſit. Mentem, quæſo, meam, Domine, inflamma, ut Joſephi doctus exemplo, me a te etiam in abdito videri intelligam, effugiamque laqueos, D quibus captus eſt Samſon. Tuque ſis mihi via, per quam incedam, tu præſidium & perfugii locus ab incurſionibus Diaboli, qui adverſus me ſe extollit, & omnes meas rationes perturbare molitur.

Sat ſcio Pœnitentiæ colloquium tibi eſſe gratiſſimum, ejuſque verbis aures te præbere pronas, dum ſua præ- E ſertim retractat errata. Hem ego mea ad te detuli crimina, iniquitates meas tibi confeſſus ſum, & nunc ſupplici hoc libello peto, ut illæ de medio tollantur: Tu, Domine, petenti & oranti fave, & latam contra ipſas a tua Bonitate ſententiam exequere, eaſque exſcindi jube; quod ſi feceris, beabis me, & habebis perpetuum tuarum laudum præconem.

F

PARAENESIS IV.

Sine te hoc exorem, magne ſumme Medice, qui Adæ poſteros curatum in terras veniſti, excogitata ferens a tua benefica & liberali bonitate remedia, delictorum nempè meorum poſco veniam. Hæc ſcilicet mentem ſolicitat cura, hic animum terit dolor. Tua me, quæſo, pietas inviſat, tua me clemen-

mentia sanet, sordes eluat meas, & maculas tergat, eâ me benignitate accipiat, quam erga fœminam peccatricem adhibuit. Profectò ut multa sint, in quibus peccavi, & officio erga te meo defui, tua tamen multò latiùs se fundit misericordia: secùs si tu sceleribus impiatos non expias, quis jam pius erit? Tribue, rogo, mihi Pœnitentiæ locum, dolorem & lacrymas, ut multis precibus & largo fletu scelerum meorum veniam tandem exorem, dum utrisque datur locus: tuam suspirat animus gratiam, quâ absente, salutem desperat.

Tua, Domine, misericordia pelagus est, nec tibi tuæ pietatis opibus utendi facultas deesse potest. Ecce malorum vita suis me illaqueavit vitiis, laqueos tu, Domine, tua pietate dirumpito, & incautam avem his expedi retibus; quæcumque admisi peccata, in meam conspirarunt perniciem, & meum sitiunt sanguinem; præpotens Deus, Custos & Rector Universi fer opem misero. Princeps hujus aëris suo me confodit jaculo: Tu Rex regum, & Dominus dominantium ægro mihi ferto medicinam, & sanitatem restitue, neve committas, ut venenatis ejus sagittis sauciatus inteream. Tua, Domine, singularis benignitas & misericordia magnis pollet opibus, & inexhautum possidet thesaurum cuique volenti patentem; aspice ergo supplices, quamvis immerentes, tuæque benignitatis aspergito aquis; nam & fœminam peccatricem accedentem & veniam criminum suorum orantem non repulisti, indulsisti ei quod petebat, adeò ut detersis tuâ hyssopo maculis, singularem animi candorem induerit.

Tuæ profectò misericordiæ pharmacis non indigent, qui ægri non sunt; ecce autem morbidi benè multi tuis prostant foribus, qui conscientiâ oppressi scelerum suorum, opem & curam efflagitant. Qui misericordiâ non indiget, hanc captare non solet. Excellentem in arte sua medicum nemo miratur, priusquam lethiferi morbi curâ perfunctum aspiciat, nemo ad benevalentem accersit; nec enim huic valetudinem, quam habet, ille dare potest; ad ægrum ergo medicus accedit, nam usquequaque sanum quâ in parte curabit? idcircò stultâ & inutili curâ relictâ, ad ægrotos intendit artem; in evincendis quippe difficilibus

[illegible]

[illegible]

A bus cæcisque morbis scientiam medicus præclarè ostentat & approbat, curâque finitâ præstitæ operæ mercedem æquissimo jure reposcit.

Triumphat medicus si ægrotus periculum evasit, at tibi, Domine, longè gratius accidit animi morbo laborantibus, depulsâ ægritudine, perditas reparasse vires. Profectò si a te nec lenitas, nec pietas abesse possunt, nec B verò a me peccatum. Ecce autem gratia tua meum opperitur reditum, ut delictis ignoscat meis, quod quidem si mihi præstiteris, palam constabit, opidò quàm suave & facile tuum sit ingenium. Næ tu misericors es, & ultrò peccata dimittis, nec in nostra perditione lætaris; nec ego unquam nota Caini parricidæ dicta usurpem, ut dicam ma- C jorem esse iniquitatem meam, quàm ut veniam merear, magno mari Oceano quum sit misericordia tua major: hac ad me utere, precor, & maculas terge meas. Tua tibi ingenua pietas gratissimum præparavit opus, id est, liberalitèr excipere & sublevare miseros, atque fontibus ignoscere, vix est, quod te magis delectet; nec enim medico molestum accidit, si in propinquis ædibus pluri- D mos ægrotare contingat, & incidant morbi & casus, qui ejus requirant operam; quippe cui displicere non potest per hanc occasionem proprio inservire quæstui, rem augere suam, suæque arti laudem & gloriam colligere; qui ergo ingenua virtute mitis es & misericors, non te utique pigebit gratiæ tuæ remedia ægro adhibere mihi; E est hic enimverò, unde tibi accedat laus & decus. Sine itaque me tuam exorare misericordiam illam magnam; hanc quippè petit opus, quod in curandis ægris tractas, & officium, quo fungeris expiandi animas scelere contaminatas.

Atqui non te præmium trahit, quod ab hujusmodi ægrotis sperare debeas, sola movet eorum Pœnitentia, ut eis sua F omnia peccata dimittas. Et sanè quamnam tibi mercedem appendit fœmina illa peccatrix, quòd omnium scelerum ejus colluviem sustulisses? præter unguentum, quod ad unctionem pedum tuorum comparavit, & contulit, quid ampliùs illa dedit? scilicet supplevit defectum amor, quem unicè desiderabas, & qui actionem illam maximè decebat; evicit fide, ut unguento & lacrymis veniam, quam petebat, impetraret. Ferebat illa suis

suis cum flagitiis unguentum & lacrimas, tu contra offerebas clementiam, & profundam commiserationem, lacrymis tuos lavit pedes, capillis tersit, unguento tua membra perunxit, Poenitentiâ suorum peccatorum remissionem recepit; minimum ergo fuit, quod illa dedit, maximum, quod reportavit suis expiata peccatis. Fluvium flammas glomerantem intraverat peccatrix non uno contaminata scelere, parvę lacrymarum guttulæ vastum illud incendium restinxerunt, tuos sacros pedes lacrymæ asperserunt, subtraxerunt illam igneis torrentibus, quorum ardore deflagratura fuisset: flammarum procella resedit repressa lacrymarum ex oculis peccatricis manantium influxu: pius ille fletus eam perduxit, unde secura rogum aspiceret.

De hac tamen impudica muliere multisque inquinata flagitiis plura adhuc dicere operæ pretium duco, ratus nec ingratam, nec inutilem meam orationem fore iis præsertim foeminis, quæ uti cum illa communem habuere ad flagitium mentem, sic ipsam ad virtutem ducem sequi desiderant, ac proinde nosse, quomodo illa e suis emerserit vitiis, & peccatorum suorum consecuta fuerit remissionem. Istis profectò injucundum esse non potest, quæ de ea narrantur, audire, quum eâdem cupiditate ardeant, quæ illam ad petendam criminum suorum gratiam inflammavit. Enimverò peccatores, qui sibi displicent, Deo vehementer placent, eosque benè sperare jubet, asseverans sinceram Poenitentiam a venia nunquam divisum iri. Nemo itaque, Fratres, hanc aspernetur gratiam, neminem pigeat Dei misericordiam supplicibus multisque precibus exorare, Deique pulsare fores, orantem utique ille exaudiet, ea est ejus in omnes homines caritas; hanc certè testatur, & planè declarat peccatricis factum, cui ad poenitentiæ fores accedenti plenam scelerum gratiam mitissimus Dominus fecit.

Quicumque reum se esse novit, de gratia non desperet, quam quum desperasset Apostolus Judas, cecidit alto repente tractus in præceps gradu. Si meretrix, abjectâ spe, salutis curam pariter deposuisset, nunquam expiasset conscientiam sceleribus contaminatam. Quin ejus nos insistimus vestigiis, & pro animæ salute excubamus? etenim si tantum

A tum negotium pari cum solicitudine a nobis curatum non fuerit, a quonam judice erratorum nostrorum veniam sperare licebit? Quod si contingat peccatorem post pœnitentiam in culpam recidere, non idcircò velis & remis eluctari non debet in ejus portum, quæ sola peccati compedes dirumpit.

Porrò nec diem, nec finem pœnitentiæ fixit Deus, adeo ei omnia B apta sunt & tempora & loca. Quamobrem si per vices decies mille peccaveris, & ad pœnitentiam conversus fueris, inde tuis lotus sordibus, & sceleribus expiatus redibis. Cæterùm uti cadere tui arbitrii fuit, sic in tua potestate est te ipsum a casu relevare, si velis. Quisquis igitur peccaverit, si modò statuerit propriæ salutis negoti- C um acriter & accuratè transigere, ad cor redeat, & veniam poscat, Medici ecce patent fores, facilem sincerè resipiscentibus aditum nunquam non dabunt.

Præceptum Domini est, si septies supra septuagies peccaverit in te frater tuus, toties ipsi ignoscito; quin ergo magis, qui legem hanc dedit, veniam peccanti dabit? pius est, confidito, & D ad misericordiam mirùm quàm propensus, quàmque de nostra salute solicitus! Videdum, Peccator, ne tu in petenda gratia segnis & negligens sis; Dominum namque tuum tui misereri nunquam certè pigebit. Quid? ergo tibi ipse non parcis, quasi verò non sentias diffluentem ex tabido corpore saniem, & tessellatam pustulis cutem? Parvo, crede, negotio Medicus tuis feret medicinam malis, modò E ipse petas, tibi tua displiceant ulcera, tormenta ac vulnera; quum autem tuus in arte Chirurgus maximè excellat, præsumit ante curam de futura tua valetudine triumphum. Quòd si fortè placet ædificare, & mox ædificata destruere, sic ut per nullum vitæ diem culpâ vacasse deprehendaris, seram pœnitentiam non recusat Deus, modò ve- F niam sincerè petas. Quocirca si tibi prænosse licuerit, non defuturum tibi ante obitum pœnitentiæ diem, non est, cur ambigas, quin gratiam orans, certissimè sis exoraturus; atqui certus non es, quis futurus sit tibi ultimus dies, & in quo rerum articulo te mors deprehensura sit; gratia abesse non potest, modò adsit, qui petat. Quamobrem si eodem die septies supra septuagies, ut antè ajebam, peccaveris, atque toti-

totidem, quot peccasti, vicibus ad ostium misericordiæ accedas, accedentem illum nunquam rejiciet, modò deliquisse te pœniteat. Si de nocte cubitum iturus, peccatum ad concubitum invitaveris, admiserisque, vide, ut, dilucescente die, acceptum hesterna nocte vulnus curaturus ad Chirurgi domum festines. Quod si de die ulcere te infestatum alio animadverteris, ante noctem medici limen terito, curationem poscito, certus te laturum, quod petis.

Hæc, Fratres, a me temerè & sine ratione dici, is fortasse existimabit, cui vita hucusque fluxit scelerum pura; ego verò nullus dubito, ut hæc ipsa hominem criminum suorum non ignarum, suæque proinde inopiæ conscium magnoperè recreatura sint, & ad certam plenamque salutis spem excitatura. Et Dominus quidem suaptè natura Bonus, & ingenuâ benignitate liberalis sua dona cuilibet petenti dispensat; si autem oculus tuus nequam est, amens sis, si putas illum similem esse tibi, aut aliqua vi impediri posse, quo minùs quod placeat, facere possit, quum suæ sint, quas impertit, opes, & suus sit thesaurus, ex quo egentibus subvenit, & pauperum sublevat inopiam. Atqui si ille suum ærarium nemini claudit, quid tu, Peccator, cessas? quin instas & oras? an dubitas, quin ille cujus natura est misereri, tibi quod petis, sit daturus? Quantum petitur dare paratus, petentem nunquam fastidit. Si intimis sensibus angeris & ploras, hoc rore, age, tua asperge scelera, & confide, ulcus ille insanabile curabit. Lacrymarum fluentium cursum flectito contra crimen, cujus maximè conscientia te exagitat, & quasi mortuum istud in loco flentium deponito, nullam, crede, tibi posthac creabit molestiam. Verumtamen si reus quum sis, orare & plorare cessas, nec te tuæ valetudinis tangit cura, omnem certè curam deponet medicus, nec luem, quam ipse non curas, curare velit.

Communis hominum mos te docuit tuis quærere medicinam malis, nil tamen quæras præter pœnitentiam & lacrymas; fœminam peccatricem intuere, suos ista casus flevit, sæva nimirùm ulcera, quæ sibi ipsa suis vitiis consciverat: repente convaluit; nempe quæcumque ad reparandam valetudinem quærebantur, omnia singultibus & lacrymis transacta sunt. Nec porrò aliam præter uberem fletum Medico mercedem illa

[illegible]

A illa rependit. Pius Medicus ejus obligavit vulnera & obduxit, peccata dimisit & expiavit, mulieris fletus præstitæ operæ tantæ merces sola fuit; nullum scilicet illa munus præter lacrymas attulit, languori suo petitura medicinam. Quid? quòd quum Medicus benè nosset, quàm multa, quàm gravia illa nefariè perpetrasset, lacrymantem tamen, & ad ejus pedes abjectam B singulari præconio ornavit & extulit; & quum peccata dimitteret, peccatricem laudavit; nempè hanc gloriam tribuendam esse piis ejusdem lacrymis judicavit; noverat aquas ex oculis manantes suam habere in mulieris pectore scatebram, arcanum amorem, quo intercedente peccatoris lacrymas misericors ille nunquam non miseratur.

C Jam si delectat videre corpus in ipso ætatis flore, & prospera valetudine eximiam præferens dignitatem, ac si contra quando in oculos incurrit ægrotus quispiam tabido confectus morbo, visu inhorrescit animus; constat profectò nil Domino mitius, nil suavius esse, qui neminem fastidit, modò ad ipsum caritate plenus accedat, hanc solam exigit, quæ si lacrymis armata se offerat, D ab eo excudit, quodcumque petit; amat quippè nos nullâ indigentiâ, nullâque utilitate quæsita, idcircò ægros curaturus, curam alio pretio pacisci non solet, præterquàm lacrymis, quas sincerus amor expressit, nempe huic composita omnia, quæ dicimus bona, obscurantur, & humi jacent; voluntatem ille petit poscentis gratiam, illa seipsa supplet libamina & victimas.

E Non misit Pater Filium suum in Mundum, ut hunc judicaret, sed quum maximè propria sit optimæ præstantissimæque naturæ bonitas, hanc rationem, quâ generi humano consuleret, excogitavit. Quocirca quum ille pius & plenè misericors ad curandos hominum languores advenisset, facinorosorum & meretricum congressus nunquam recusavit, F quia nimirùm morbosos sanare volebat, hujus notæ homines Medicum reposcunt, de quo utique sani soliciti esse non solent: ut peccata dimitteret, & inquinatos mundaret venit in Mundum Filius Dei, idcircò hominum ejus operâ indigentium usum & consuetudinem amavit, & ad se venientes complexus est. Et quoniam ad tollendum peccatum Mundi Cælo demissus in terras descenderat, suam præcipuè in sceleratis &

profligati pudoris mulieribus miſericordiam oſtendit.

Quamobrem quum Simon perſpectam haberet nimiam ejus caritatem, & magnam in primis miſericordiam, domum ſuam eundem ad prandium invitavit, illum videlicet cujus inexhauſta liberalitas victum cunctis viventibus ſubminiſtrat. Caritas certè illum eò pertraxit, & Simonis hoſpitem & ſodalem fecit, cujus numine Mundo providetur, ut inconcuſſus eat. Magna eſt vis amoris Filii Dei, ſincerus hic eſt, affabilis, officioſus & ad miſericordiam mirùm in modum propenſus, omnibus ſe facilem & benignum impertit, ut novis & ſingularibus modis, quos ejus ſapientia excogitare novit, univerſos lucretur. Profectò nulla alia extra caritatem cauſa ad publicanorum domos illum adduxit, quando ad epulas invitatus, non recuſavit, occaſionem nimirùm captabat, eoſdem ad bonam frugem revocandi, diſponendique ad obtinendam commiſſorum gratiam.

Sed nec perditæ luxuriæ homines faſtidivit, nec accedentes aliquandò rejecit, commeritam pœnam deprecantium preces ratas habuit, ſceleratos præteritæ vitæ acta damnantes ipſis, quibus ea plangebant, lacrymis expiavit. Quæ quidem benignitatis & amoris argumenta nec Phariſæis negavit vocatus, quò ipſis libuiſſet, non reſtitit; propriæ inopiæ remedium poſtulantibus ſuâ copiâ ſuccurrit. Turbis per deſerta loca palantibus providit annonam, & quæ inculta regio per ſe alimenta negabat, dare juſſit; confeſtim inops ſolitudo protulit victualia, pluribus hominum millibus ſuffectura, eo videlicet ſuppeditante, qui illa apparari juſſerat.

Nec porrò minorem in familiari hominum uſu & conſuetudine comitatem præſetulit, ſolitus inviſere extrariorum domus eâ planè vultûs hilaritate, & affabilitate ſermonis, quâ propinqui & conſanguinei per eam occaſionem ſibi invicem adhibere conſueverunt, ac ſi quidem ſuis expiari noxis ſupplicarent, benigniſſimus Judex ſupplices omni reatu abſolvit, vel ſi pauperes inopiâ ſublevari rogaſſent, quodvis ab eo optaſſent, id optatum tulerunt. Inexhauſtum ejus ærarium, ut ſæpè dixi, eximiæ liberalitatis & munificentiæ profudit opes ubique, adeò ut nullum tempus tranſcurrerit ejus beneficiis otioſum.

Voca-

A Vocaverat illum Simon ad prandium, vocanti cum magna amoris significatione annuit; sedenimverò multò luculentioribus caritatis & misericordiæ argumentis fœminam peccatricem accepit, cui nimirùm peccata dimisit, suâque eluit gratiâ sordes, & labes abstersit. Quid? quòd & Apostolis suis mandavit, ut quod ab illa factum cernebant, in memoriam ejus ubique gentium divulgarent. B Atqui sciebat mulieris conditionem & statum; nempè hæc ipsa viris laqueum se fecerat incessu, vultu, oculis solita adolescentes illaqueare, & ætati maximè lubricæ speculum offerre, in quo ipsa se repræsentans, illorum animos turpi amore inflammare & corrumpere solebat.

Improbam, procacem fœminam generis nostri accusator in arcum ad suos C usus conformaverat certos, eò moliri suetus ictus, telaque vibrare, quibus ad flagitium luxuriosos accenderet, & continentiæ thesauro spoliaret. Venatricem fuisse dices, quæ suâ venustate plurimos cepit impegitque in salebras; dum fœminam sui erroris causam persequuntur, proprias deseruere domos, & per inhospita lustra vagari cœperunt, quotquot eximiâ ejus specie, & oculorum loquaci mo- D bilitate capti, haud dubio naufragio se permiserunt.

Quis porrò omnia ejus crimina referat? hæc nimirùm honorabile connubium, & immaculatum aspernata thorum omnes pudicitiæ leges proculcavit, ut magnam vitæ partem in prostibulo transigeret; quumque impurissimorum hominum con- E suetudine & exemplo provocata cupiditates suas solvisset, continentiam & pias curas in desidiam & lasciviam vertit, eò tandem prolapsa, ut non modò solitudinem ac tenebras flagitiorum integumenta non quæreret, sed grassatorum audaciâ vias obsideret, & clarissima luce ad flagitium prætereuntes protraheret, ut pessundaret. Quid, quod & discordiis & domesticis dissidiis uxores F implicuit ob injectam ab ejus petulantia & insidiosa venustate de maritorum fide suspicionem? hinc porrò consecuta divortia conjugum & familiarum contubernia diremerunt.

Hebr. 13. 4.

Sed nec minùs exemplo, quàm peccato nocuit; assueta siquidem a teneris annis turpiter vivere, vitia sua in alios infudit, quumque se corrupisset, alios corrupit, hinc ad illam magnus undique libidinosorum & intemperantium juvenum concur-

concurſus & frequentia ; ſic facta familiæ dedecus, patrium etiam ſolum dedecoravit. Scilicet ſeptem dæmonia luxuriæ duces eam invaſerant, nec proindè mirùm, ſi incurrentes in triviis adoleſcentes ad flagitium frequenter illexit illa, quæ velut inquilinum habebat domi ſtuprum, ac turpitudinis ſtabulum ſe fecerat; adeò ut nec divina, nec humana jura obſtarent, quin cupiditatibus ſuis obſequeretur. Impudicitiæ facta mancipium continentis animæ pulchram libertatem contemſit, pudorem exuit, caſtimoniam abjecit; quum verò mens, quæ recta ſtare ſolebat, dementi ruinâ ad luxum & laſciviam deflexiſſet, in iis aſſiduè volutabatur. Qualem hactenùs ſpectaſti, Diabolus Veneri in Judæa phanum conſtruxerat, propoſueratque intemperantium Judæorum oculis tanquam impudicitiæ ſpeculum, fœminam perditam, nefariam, ſceleribus & flagitiis contaminatiſſimam, atque adeò turpitudini deditam, ut familiæ decus, parentum & fratrum honorem, pudicitiam, honeſtiſſimas nuptias flocci faceret, hominumque turpiſſimorum conſuetudini & contubernio poſthaberet.

Agedum intuere modò, quibus laqueis laqueum impudicitiæ concluſerit Dominus, qui ad reducendos homines per abrupta palantes advenerat; ut ergò illam columbam, quam nefarii accipitres ceperant, ipſorum unguibus eriperet pius venator, domum divertit Simonis, qui ei prandium aptaverat; avicula nimirùm in ſuum nidum aquilam invitabat, ut ſuaviſſimo ejuſdem contubernio frueretur. Inde divinus auceps avem domi ſuæ velut in proprio nido cubantem immiſſo cæleſti lumine cominùs adortus eſt, permovitque, ut diſcuſsâ caligine ipſa ſe agnoſceret, ac tandem ſtatueret ad ipſum accedere & commiſſorum veniam efflagitare. Effulſit a divino venatore gratia meditatam ad effectum perductura converſionem refractariæ mulieris, quæ ægrè ferens pacis domicilium velut in avios ſaltus ſe conjecerat; quam præmiſerat gratiam mox ſecutus miſericors auceps, calamos diſpoſuit, fugientis infelicis mulieris vias obtenſis retibus ſepſit, atque hoc artificio, quod ſola ejus caritas excogitaverat, a fuga retractam ad bonam frugem reduxit, cavitque, ne in poſterùm cum impuris & flagitioſis erraret. Explicuit rete ſuum divinus venator, objecitque bacchanti, continuò illa adrepſit, & in ſinum ejus intravit, nempe ex libera ſui arbitrii poteſtate ferox mulier capta eſt. Vivificum

[illegible]

A Vivificum odorem ſpirabat Dominus, hic porrò eſca fuit, quâ illecta mulier ex vitiorum colluvione in divinum rete ſe induit. Pervagatum per omnem Judæam Jeſu nomen, ut ejus pepulit aures, ſtatim hanc columbam quaſi objectâ frumenti areâ ad ſe pertraxit, dumque oblatam eſcam legeret, quem fama norat, offendit; præſentem complexa eſt; audierat Dominum poteſtate remittendi pecca- B ta præditum, nec ullum quantumvis facinoroſum ab ejus providentia deſtitui, continuò decrevit ad eum confugere ſui nimirùm haud ignara mali, & quantoperè ejus operâ indigeret. Vitia incautæ mulieri inſidias ſtruxerant, quumque data occaſione inde leonum adinſtar eam invaſiſſent, pluribus conciderant vulneribus, quibus ut mederetur, ad Chirurgum adproperato C curſu venit, venit, inquam, ad Jeſum dimittentem peccata, & undecumque allitas labes tergentem, perpetratorum ſcelerum veniam, acceptorum vulnerum medicinam poſtulatura; depravati namque mores, & hærentia animo vitia tanquam latrones immaniſſimi illam impoſitis plagis debilitaverant, ſuiſque nudatam veſtibus deſpicatiſſimis habuerant modis; ſed & congeminata vulnera, iterata videlicet peccata, D & inde contractæ labes, & conſcientiæ tormenta eam proſtraverant; quumque incerta animi hæreret, repentè cæleſti lumine illuſtrata divino amore ſuccenſa eſt, cœpitque in lacrymas diffluere, inde ſtatuit protinùs adire notum Medicorum principem, ſuorum ab illo ſcelerum veniam exoratura.

Unguentum in primis pretioſum ſe- E cum ferens Simonis domum intravit, Mundi Salvatorem rectà petens; nec verò eam a propoſito dimovere valuit aut præſentis multitudinis conſpectus, aut Simonis apprehenſa indignatio; objiciebatur quippe mulieris menti ſpectatiſſimum virum ægrè laturum notam meretricem ad ſanctiſſimum magnique nominis hoſpitem eo tempore accedere, proptereaque ſe ab illo repellendam. Atenimverò nec rubor, F nec timor, nec adſtantium oculi fortis fœminæ conſtantiam ullatenùs labefactare potuerunt, ſed quum ex vero perſuaſum haberet, vitioſum eſſe eum pudorem, qui ægrotum prohiberet, quo minùs ſuum Medico ſtatum detegeret, ſecretum ulcus aperuit, piæ & humilis confeſſionis thus cum lacrymis & ſingultibus incendit; nempe poſtquam ad cor rediit Sacerdotum miniſterium ſe ipſâ ſibi ſupplevit, in ſacra æde adolevit incenſum, &

& Pontificem verè ſummum, ut ipſi ignoſceret, exoravit. Hoc ſcilicet debebatur præmium loquaci dolori, quo ſuam illi voluntatem declarabat gratiæ paciſque cupidam.

Accidit ad pedes, retrò tamen & a tergo, tacitaque lacrymis & ſingultibus caritate fartis rogabat acceſſum & veniam. Dominum ſanctitatis & munditiæ, vitiorum errorumque depulſorem gemitibus & ſuſpiriis appellabat, nutu ac ſignis in hunc ferè modum affata. Scio, Domine, planèque confiteor, tuam te ad nos adduxiſſe miſericordiam, nec verò aliâ mente ad nos deſcendiſſe, quàm ut generi noſtro vitam & gratiam impertires. Ergo age, tuamque clementiam experire in fœmina, quam cernis omni pravitate ac turpitudine fractam, omni ope deſtitutam, & undique afflictam, meoque exemplo homines deſperatos ad ſpem bonam erigito. Enimverò quod mihi peccatum inflixit, vulnus lethale eſt, ut vix ulla ſalutis ſit ſpes; quæcumque enim in homine perdito vitia deprehendi poſſunt, in me univerſa redundant; ideo opem imploro tuam, Medicorum Princeps: miſeram, ſupplicem exaudi, vulneraque medicare mea. Venator ille peſſimus me illaqueavit, captamque ſervitio mancipavit ſuo, ejus, precor, contere laqueos, me in priſtinam reponito libertatem; ardeo enimverò inexplicabili cupiditate tui famulatûs; Ovem, oro, tuam tuo adjungito gregi, neve patiaris a tua caula repulſam errare per avia: perſecutoris mei audaciam infringito & rumpito, quos mihi tendit laqueos in meam perniciem nunquam otioſus: arborem vides, cui atra hyems flagitiorum plena meorum comam eripuit, tuâ, confido, aſpirante gratiâ, velut novo ineunte vere novellis repullulaſcet frondibus.

Infelix anima, quam turpitudo & dedecus ſævi tortores huc uſque vexarunt. Ergo age, fortiſſime gigas, in hanc deſcende arenam, & adverſarios meos proſternito, impoſitumque mihi excutito jugum. Ager hucuſque fui flagitiis quaſi vepribus horridus, ſpinoſis ignem, quæſo, ſupponito herbis. Diabolus ſuo me ſubdidit jugo, ſuæque addixit ſervituti; tu, qui meus es legitimus & verus herus, vindica me, tuiſque reſtitue obſequiis. Notus ille plagiarius me procul a patrio ſolo abduxit, & inter ſalebras & abrupta diù cum illo verſata ſum. Noſtræ ſalutis magne Reparator, annue mihi in tuam arcem ingreſſum, & in ea perfugium.

[illegible]

gium. Mundo me commisi, pelagus fuit, quod me repentè abreptam in scopulos impegit, salutis portum te esse novi, inter furentis maris procellas periclitantem in tutam stationem, obsecro, recipito.

Talia Mulier transacti temporis malefacta dolens, animo versabat, & hujusmodi fundebat preces: cui ille pius & misericors Dominus refudit gratiam & peccatorum dimissionem. Illa suspiria mittebat & lacrymas, hic pacem & veniam remisit. Fœmina peccatrix Creditoris sui pedes depluentium oculorum rore lavit, capillis suis tersit, unguento linivit, ipsum, quo pectus flagrabat, amoris odore suavissimo inhalavit & venerata est; hujusmodi porrò thuris suffitus a peccatrice sua malefacta retractante oblatus, Domino gratissimus fuit.

Quum animadvertisset plurimis se contaminatam flagitiis, omnique vitiorum labe coinquinatam, ad Dominum profugit, oravit, ut depravatos ejus mores corrigeret. Dominus ei speculum se præstitit, in quo, quum se illa inspexisset, deprehendit propriam deformitatem ac turpitudinem, & ulceribus diffluentem undique saniem; intellexit enimverò se hactenùs cæcam fuisse, ut quæ plagas suas patentes & conspicuas minimè animadvertisset. Quum igitur infuso divinitùs lumine, vulnerum suorum medicinam didicisset, circumfusam caliginem fugiens, ad Solem venit, ad Jesum venit, ad clarissimam diem atra nox; ut vidit, ingemuit stupens propriam, quam hactenùs ignoraverat, fœditatem.

Profectò nisi peccator, prætereunte peccato, ejus quoque memoriam præterire fineret, illud utique non iterùm admitteret, repugnante videlicet conscientiâ malefacti pœnitudine purgata. At ille perpetrati criminis oblitus, cæcus errat propriæ cæcitatis ignarus; quod enim commisit peccatum, ejus oculos obcæcavit, eique lumen eripuit, nec admissi sceleris consequentia damna considerat. Da mihi animam memorem, sibi ubique præsentem, cogitabundam, huic sanè lethale crimen non dominabitur. Per illecebras blandientis voluptatis surrepit error, & animam occupat, perturbat, mentis aciem hebetat, ut præteritum lapsum non videat, & futurum non caveat, & sic tandem capitur & succumbit. Atqui & si illa crimen

men commiſſum è memoriâ excuſſerit, A cujuſlibet peccati ſequacem pœnam effugere certè non poteſt, triſtis & ægra in luctu jacet, angitur, laborat.

Quem nactus aditum Diabolus mortis auctor confeſtim irrumpit, & profundioribus adhuc tenebris illâ immergere ſatagit, quod ſi ei ſuccedat fictis arte ſuâ integumentis involutam, porrigit ſtatim peccati eſcam, invitat, hortatur, ut ſumat proprii decoris & venuſtatis exitiale virus. Impuris exinde B ac turbulentis cogitationibus puram & candidam ejus mentem quatere pergit, donec perturbata animi pace, velut quodam impetu impulſa, nec initâ, nec ſubductâ ratione ſcelus admittat, nec tamen ſentiat; offuſis namque tenebris oppreſſa, velut in vaſta ſolitudine a rectâ in aviam agitur, eo videlicet, quo conflatur nequitiæ nubes, vapore obtuſa, cæca in plu- C rima & flagitioſiſſima facinora labitur, quibus ſuomet arbitrio perditum ſe ipſam eat, exitii ignara ſui, eâ, quâ tenetur, nocte prohibente rerum ante oculos poſitarum aſpectum. At ubi illa noſtræ ſalutis autrix gratia ei affulſerit, tum verò recurſantibus animo quæcumque nefaria ante commiſit, hæret aliquantiſper ſtupenti ſimilis, animadvertens, ſe tot flagitiis coopertam; continuò præterita conſilia damnat, nec D modò peccata, ſed etiam peccandi pericula vitare deliberat. Peccati naturam conſiderat, compertâque ejus turpitudine pavens ac tremens, quod unum reliquum eſſe videt, ad pœnitentiam piam reorum matrem profugere ſtatuit. Ipſa ſeipſam miratur, ſtupet ad eam inſaniam deveniſſe ſe, tum Diaboli aſtutiam intelligit & multos dolos, quibus capta ad omnem ſe proje- E cerit nequitiam: angitur, laborat, luget, & lamentabili gemitu plorat, jam ad rectam redire cupit, & interruptum ad virtutem continuare curſum. Hæc porrò meditata profugit ad pœnitentiam, cujus unius ope ſperat reſtituendum ſibi extinctum ſuâ culpâ decorem. Inſiſtit adhuc, & qualibus conflictetur malis rurſus expendit, iterùm recurſant animo præterita facinora, inde renovat gemitus, & F pectore ab imo amara ſuſpiria, crebroſque gemitus ægra trahit. Amiſſæ gratiæ dolor compungit animum & lacrymari cogit. Quàm illa tunc tota diſplicuit ſibi, quàm puduit! Idcircò anxia, ſolicita ad ſummam illam miſericordiam procurrit, propriæ turpitudini tegumentum quæſitura.

Pulchrè Dominus, cariſſimi, beatos dixit, qui lugent, at ſi delinquens delicta ſua non videt, ea utique lugere non poteſt;

poteſt ; lugeret autem, ſi illa expenderet , ſed & flebili ſublato clamore damnaret , ſi damna inde ſecutura perſpiceret . Propterea mulier illa peccatrix ploravit, quia ſe in multis peccaſſe cogitavit ; enimverò ubi immiſſa divinitùs lux oculis ejus affulſit , & commiſſa ſpectare dedit , in ſuſpiria & lacrymas ſtatim erupit . Divinus ille juſtitiæ Sol Jeſus omnium depulſor languorum ei illuxit , lucem , quam nuper offuſa caligo ademerat , protinùs reſtituit : dedit mentem , ut intelligeret , ſe teterrimâ nocte oppreſſam , quaſque terebat vias , ſalebras eſſe magnis expoſitas periculis .

Noctem exorta depulit lux , Chriſtum veram lucem, divinitùs infuſâ luce vidit , extemplò ejus amore exarſit , requiſivit acceſſum : emicuit ſplendor a ſummo Patre, quem nemo vidit unquam, mulieris oculis refudit lumen, mœrorem , triſtitiam , tenebras diſſipavit ; hujus porrò lucis fulgore præmonſtrante viam , ad Chriſtum intendit iter . Mirificè enimverò delectabat ejus vultum intueri, indèque micantem haurire lucem . Acceſſit , vidit , inde ſimul intellexit vivam ſe eſſe Archetypi, quem ſpectabat, imaginem, ejuſque immenſæ gloriæ participem ob communicatam ſibi ab ipſo amplitudinem, ornatum ac dignitatem ; quamobrem ſibi pro viribus enitendum , ut quas adverſarius obtenderat tenebras, eæ omninò diſſiparentur.

Interim dum fœdum in modum ſe deformatam , & atro criminum ſuorum colore fuſcatam ſpeculatur , ante Medici oculos flere cœpit, ſcatentia tabo ulcera, & altè ſerpentia vulnera detexit , errata videlicet , & anteactæ vitæ peccata , argumentum rata ſatis clarum proprii languoris fore plorantes oculos, & frementia gemitibus viſcera , atque ad excitandam pii Medici commiſerationem aptiſſimum . Porrò ad declarandum qualem, quàmque acerbum dolorem ſibi afferret ætatis tranſactæ curſus , exoticum unguentum protulit, profuditque ſuper caput Medici coràm diſcumbentis, reddidit ille pro ſuaveolenti oleo inſanabilis morbi medicinam .

Accidit tùm illuſtre ſignum , ex quo omnes præſentes intelligerent , quanto mulieris pectus amore ferveret ; non enim eo, quod illud unguentum per ſe præ cæteris ſuaviſſimè oleret, ſed quia Dominici Corporis contactu affectum, eo , quem ab illo hauſerat, odore totum circumquaque triclinium afflavit. Nec porrò Myſterio vacat , quòd eodem unguento Chriſti quoque pedes mulier illivit , nempe docendi eramus

eramus nos in nostro Salvatore habere ubique, unde subsidium & salutem haurire queat quicumque ad eum accederet, & Filium Dei fateretur.

Benignissimus Dominus ipse se ad mulierem turpissimam inflexit, indulsitque, ut eadem non modò ad ejus pedes accideret, sed, uti petebat, piè complecteretur. Nec porrò reprehendit, quòd ejus caput contingere coram Discipulis suis ausa fuisset, quin etiam passus est, ut ipsius complexa pedes, quod facere statuerat, exequeretur, eos lacrymis lavaret, & deliniret unguento; adeo non fastidivit miseram & laborantem! suscepit plorantem, & oscula pedibus libantem, qui ante meretricantem & nefaria perpetrantem patientissimè toleraverat. Ubicumque illa ad eum accessit, etiam tangere non dubitavit; scilicet præsumta de ejus bonitate opinio & amor quælibet obstantia facilè eluctabantur, eamque trahebant, solicitabant, ut, remoto rubore, accederet; ideoque nec Pharisæum, nec Discipulos discumbentes reverita est; ideò autem accedentem Dominus non exclusit, quia alienum a se putavit, reum quemquam suorum criminum veniam demissè rogantem repellere. Quid quod consentaneum fuit divinum thesaurum aperiri fœminæ similis notæ, ut in ea extaret exemplum, quod animos aliorum ad imitandum decus sinceræ pœnitentiæ accenderet?

Balneum lacrymarum intravit palam; si enim publicum erubuisset, nec delictorum impetrasset gratiam. Unguentum & lacrymas ferens, ad sanctitatis auctorem venit, ut omnes nostri baptismatis ritus, eâ, quam parabat, lavatione complecteretur. Quas fudit, aquæ non multæ fuerunt, & modicum fuit, quod adjunxit aquis unguentum; in hac etiam parte sacri baptismatis Mysterium adumbravit; scilicet ille Pontificum Princeps de suo piacula expiavit, & debita dissolvit mulieris ex scelerum colluvione natæ: meretrix omnibus contaminata flagitiis, ad ejus accidit pedes, mysticam Spiritûs regenerationem petens; & quoniam ad hanc assequendam haud satis esse rebatur generationem per ordinarium baptismum conferendam, idcircò fundebat lacrymas, easque pretioso unguento inodorabat; caput pedibus Christi applicuit, lavit eos lacrymis, capillis tersit, peccatorum dimissionem poposcit, & a Domino velut inditam per baptismum sanctitatem consecuta est. Secundæ matris uterum intravit peccatrix, ut inde per extraordinariam regenera-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

A generationem formosior venustiorque renasceretur, ac talis utique ex illis aquis emersit sceleris pura & noxæ integra.

Quum itaque in triclinio discubuisset Dominus immensæ bonitatis pelagus, pedes ejus mulier apprehendit, baptismum ab eo suscepit, illitum animæ lutum detersit, e sacri fluminis alveo emicuit, hausto inde nitore, splendida; hunc scilicet ad tergendas ejus labes ille refuderat, B qui maris ad instar omnia bona ex sese sine decessione profundit. Quum enim ad cor rediisset, Domino se stitit, inde effluxere aquæ salutares, quarum aspersione mulier ægra convaluit. Ad illum ignem vivum, cujus calore omnia vivunt, corpore vestita corpus applicuit, idque applicitum flamma corripuit, inolescentes in eo vepres absumsit. In fornacem cari- C tatis impuram fœminam conjecit summus aurifex, conflavit & purgavit, purum aurum inde recepit, etiam auro illa splendidior evasit destinatum videlicet regis cubiculo ornamentum.

Cum Discipulis & Pharisæo discubuerat Dominus, cibum appetenti naturæ satisfacere velle videbatur, reipsa caritatis negotium agebat; peccatricem idcirco movit, ut ad ipsum veniret, pro pane mulie- D ris expiationem esuriebat, hanc ille sitiebat: ea est illius erga nos pietas, ea est de nostra salute cura: porrò in eo, quod Simon instruxerat, epulo, quod optaverat, retulit. Enimverò etsi hospites, qui Dominum ad convivium vocaverant, ex opinione persuasi crederent eum esse Prophetam, eundem esse Filium Dei penitus ignorabant; ipse tamen, eâ, quâ dimit- E tendi peccata potestate utebatur, cujus Parentis esset Filius satis apertè declaravit.

Interim observa Domino benignissimo & ad condonanda peccata mirùm quàm propenso longè jucundiora accidisse meretricis suspiria, quam epulas a Simone magnificè paratas, & multo gratiores fuisse lacrymas peccata sua dolentis præ quavis exotica potione, & quolibet sum- F tuoso opsonio, quæ Pharisæus in splendido convivio curare potuisset. Sedenimverò quibusnam ille dapibus ornare poterat epulum, quod ei instruebatur, qui suo numine Mundum alit utrumque, & quod quid est hoc, creat, animat & gubernat? dapes sibi appositas convivæ spectabant, earum explorabant saporem, copiam, conditionem laudabant; at ista Dominus dissimulans, quasi non videret, ad gemitus meretricis sua malefacta deflentis

flentis attendebat animum, dimissionemque suorum peccatorum deprecantem auscultabat: spumantes illi pateras cogitabant, respectabant pocillatorem, meracum bibere cupiebant, ex quo & ipsi hilaritatem conciperent, & sodalibus regererent.

Alius Domino sensus erat, quem longè magis delectabat haurire voces sinceræ pœnitentiæ indices, quas conversa mulier modulabatur. Illos tenebat convivium a Simone sumtuosa profusione ornatum, Domino magis placebat resipiscentes peccatores excipere, tales videre gestiebat ipsius gratiam ambientes; idcircò nec mirùm si hujus mulieris suspiria ei fuerint gratissima. Cum illis Dominus prandebat, nec ideo oculos ab ejus fletu, aut aures ab ejus precibus avocabat; propterea namque ei aditum non negavit, quia miserorum obsecrationibus mirificè oblectatur. Illam porrò, quâ erga meretricem Dominus utebatur, comitatem aspiciens, qui ei assidebat Simon, factum, quod non probabat, ignorantiæ attribuit; ignorantem scilicet credidit, qui res omnes inspicit, suo lumine mare, terram ac Cælum contuetur, & intimè novit qualis quisque sit, quid agat, quid cogitet; Pharisæus rudem æquè ac reliquos simplices homines deputavit, quòd se facilem ac benignum impudicæ mulieri impertiret: hanc videlicet notam impegit Simon domi suæ etiam peregrinus Domino omnibus præsenti rebus, secumque murmurabat plurima eidem ignota latere; sic Mysterii ignarus secum statuebat de illius scientia, cujus natura est omnia scire.

Luc. 7. 39. *Si hic esset Propheta*, ajebat, *sciret utique, qualis est mulier, quæ tangit eum*; nempè id noverat ipse Simon: quòd ergo talem admisisset, hoc ab eo ex inscitia factum existimavit; nec verò prudentem istud fuisse permissurum, imò contra acriter increpitam illam abacturum fuisse, ne scilicet impuræ manus corpus Prophetæ purum contaminarent, eò porrò minus illum passurum fuisse, ut eadem osculis pedes ejus fatigaret, si modò intellexisset, quàm multa, quàm turpia, quàm nefaria infamis fœmina perpetrasset: næ ego amens sim (sic ipse secum mussitabat,) qui oculis exposita meis non videam, aut ex his, quæ video, non intelligam, hunc non esse Prophetam, quem mihi ipse fingebam: atqui, o Pharisæe, mulierem utique ille repellere non debuit, quam ante causæ cognitionem damnare non licuit. Sic ille dubitabat, hæsitabat, revocabatque se interdum,

[illegible]

A terdum, iiſque, quæ imbecilliora erant, aſſentiebatur, ut tandem Prophetarum lumen prophetico lumine carere colligeret.

Sedenimverò nec tum Phariſæus fidem integram habuit, quando clariore fidei luce illuſtratus videri potuit, ex parte fidelis in partes diſſecuit Chriſti nuncupationem; quem enim dixit Prophetam, Filium Dei etiam dicere debuit; ſed & B hanc ipſam appellationem viſus eſt mox retractaſſe, quando dubitavit, utrùm idem arcana cognoſceret. Initio itaque de hac Domini prærogativa anceps ſecum ipſe diſceptabat; in fine, quam ex parte credebat, ex toto negavit. Scilicet quando Chriſtum diligebat ac obſervabat, Prophetam etiam nuncupabat, etſi minùs rectè; nam Dominum Prophetarum appel- C lare debebat, at ubi refrixit amor, & obſervantia imminuta eſt, labaſſe fidem mirùm non fuit. Sed nec illum quidem antè Prophetam vocaſſet, ſi ab initio Filium Dei crediſſet, & Dominum Prophetarum. Deerat nimirum fundamentum, quod tantam ſuſtineret molem, infirmum erat, quod Simon jecerat, ut eò aſſurgeret, ubi Dominum veri Dei verum Filium intelligeret & crederet; idcircò levi D impulſu proſtratus, illa ſecum incertus volutabat: Prophetam hunc eſſe rebar, falſus ſum; nam utique Propheta dicendus non fuit, quem, ut video, arcana latent.

Talia Phariſæus ſecum verſabat, quæ ut dilueret, Dominus ſubjectam parabolam ſapienter præmiſit: *Simon*, ait, *habeo tibi aliquid dicere*: tu quid fieri expediat, (v. 40.) E auditâ causâ, pro tua æquitate conſtitue. Hoc ſcilicet Paſtor bonus facili & ſuavi verborum circuitu ſibi cum Simone agendum putavit, ne videlicet errantem Phariſæum requirens, præſentem peccatricem amitteret; ſtatuit ita primùm injectam Simoni dimovere ſuſpicionem, rationes refellendo, quibus adductus in eum errorem impegerat. Conſentaneum videlicet erat, ut reſipiſcente peccatrice, deſineret F Phariſæus deſipere. *At ille ait, Magiſter dic*. Ea erat Domini manſuetudo & ſuavitas, ut non invitus, ſed libens & ſuamet ſpontè Simon ſenſim duceretur ad damnandam proprio judicio præpoſteram, quam de ipſo ſuſceperat, opinionem. Sic ille ſapiens ſcrutator cordium Phariſæum judicem ſtatuebat, ut ipſe ſuam reſcinderet ſententiam, auſus ambigere de illius ſapientia, cui ex ingenua ſua virtute competit nihil ignorare. Parabolam itaque

illi

illi propoſuit, ex qua verum, quod ignorabat, ediſceret, & ſuſpicionem, quam præſumſerat, deponeret.

Duo, inquit, *debitores erant cuidam fœneratori*, *unus debebat denarios quingentos*, *& alius quinquaginta*, *non habentibus illis*, *unde redderent*, *donavit utriſque*, ſyngrapham ſcidit, ut gratiam remiſſionis ratam firmamque faceret. Tum, uter illorum, ſubdidit, creditorem magis diligere debet? Æſtimo, reſpondit Simon, ille primus, is enim debet amare magis, & honorare creditorem, cujus debitum alterius debito comparatum, majus fuit; etenim a beneficii magnitudine menſura amoris erga auctorem petenda eſt, cui ergo majus debitum donatum eſt, creditori etiam majorem honorem deferre debet, & ampliorem habere gratiam. De cauſa, vides, non cognita ſententiam dicere rogatur Simon: verborum Chriſti ſcopum ille profectò non animadvertit, ſed nec quid ipſe judicaſſet, intellexit. Actorem ante Simon ſe ipſe fecerat contra Filium Dei, nunc ab eodem Judex factus triumphabat, nec putabat ſe contra ſe Judicem interpellari. Cauſâ cecidit in eodem foro, in quo Judex ipſe ſedebat, didicitque a ſeipſo, quid pro æquitate ſtatuendum eſſet. Condemnatus eſt propriâ judex ſententiâ, quam quidem ſuſtulerat æquiſſimam, ratus in alium quempiam eſſe ferendam: quem itaque Dominus judicem fecerat, reus ipſe erat, a ſe ipſo proinde damnatus eſt judex idem & reus. Pulchrè ſua confeſſione indutus, coactus eſt Simon ſuam fateri ignorantiam, qui ante Domini ſapientiæ detraxerat, arbitratus, ſe ſcire, quod ſcientem omnia lateret. Forum quaſi actor intravit, reus deprehenſus eſt, nec talem ſe eſſe ſenſit; contra ſe ſententiam dixit, contra alium dixiſſe ſe credidit.

Rectè quidem Simon judicavit, ignoravit tamen, contra quem judicaret, ut propriâ ſententiâ jugulatus, diſceret debitam ſummo ſecretorum Inſpectori reverentiam. Duo aderant Rei, Phariſæus & fœmina peccatrix, magno fœneratori debitores erant ambo, debitum alterius quingentorum denariorum ſummam compleverat, alterius quinquaginta non exceſſerat. Judex conſtitutus Simon Rei perſonam repentè induit; nempe divinus ille arcanorum interpres, & explorator cordium, propoſitâ parabolâ Phariſæum inno-

Luc. 7. 41.

A [illegible]

B [illegible]

C [illegible]

D [illegible]

E [illegible]

F [illegible]

A innocentem non esse demonstravit. Sic olim Nathan Propheta Davidem sensim induxit, ut se suomet judicio imprudens, condemnaret; uti ex ore suo judicatus est Simon, sic suamet sententia Davidem coarguit; ambo rei in propria causa fuere interpellati judices; ambo contra se pronunciarunt. Judicavit Propheta contra Regem; contra Pharisæum Dominus;

B ex iis, quæ a Judice rogatus, uterque respondit, deprehensus est reus uterque. Peccatrix Domini pedes complexa est, quod quum Pharisæus improbaret, Dominus id rectè factum affirmavit, ostenditque mulierem Simoni caritatis laude non una in parte esse præferendam, simul inductæ parabolæ sensum ei exposuit, ex

C quo intelligeret, latam sententiam non alium, sed ipsum condemnasse latorem. Mulieris causam defendit, caritatem magnopere laudavit; docere nimirùm volebat, quantò mulier Pharisæo, a quo fuerat invitatus, sapientiâ præstaret.

Simon, ait, *intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti; hæc autem pedes meos lacrymis lavit*, capillos pro

Luc. 7.44.

D linteo, quo eos tergeret, adhibuit. *Oleo caput meum non unxisti*; at hoc neglexisse te, certè ex officio non fuit; hæc autem unguento in primis suavi & regio peramanter oblivit. *Osculum mihi non dedisti*, quo de more tuam in me declarares benevolentiam, simul aliis exemplo prodesses, & ad credendum eos incitares; istuc utique non sine causa a me permitti potuisse; quum autem hæc a te præ-

v. 46.

v. 45.

E termissa fuerint, eademque contra cumulatissimè præstiterit mulier tanto te inferior & imbecillior, adeò ut hucusque *non cessaverit osculari pedes meos*, pace quod dicam tuâ, quadantenùs sapientia tua ab hac muliere victa est; hæc videlicet, *quoniam dilexit multum*, multa præstitit, tu quid istis opponis tandem, si opsonium excipias? Obsecrationes & humiles preces

v. 47.

F obtulit, profudit unguentum & lacrymas. Scilicet vinum tu dedisti, vappa fuit, amorem illa dedit, amoris testes produxit singultus, & oscula pedibus meis impressa. Opsonia diversa & variis condita saporibus mihi exhibuisti, ut nimirùm ostenderes, quanti me faceres, & quàm impensè amares: ista sinceræ pœnitentiæ indices, piique doloris argumenta lacrymas, suspiria protulit, nec dubium, quin ista simplici prandio antehabenda sint, & luculentiores perfectæ

fectæ caritatis sint testes. *Et quoniam dilexit multùm, ejus peccata quantumvis multa dimissa sunt.*

Quam te dicam, venerabilis mulier, dum video te mutatam ab illa, quæ ante fuisti; quàm nunc pulchra es, quàm decora! Ornatissima Mater, quæ etsi ante concepisti peccatum & iniquitatem peperisti, mox a superveniente gratiâ, hanc, quâ mirificè nites, puritatem adepta es. Hæccine est illa, Auditores, meretrix, quæ magnam vitæ partem in prostibulo trivit? quî factum dicamus, ut vitæ sanctitate & virtutis studio Apostolorum & Evangelistarum gloriam in fine adæquaverit? Peccatrix illa fuit multis contaminata flagitiis, suis propter suam caritatem a Jesu eluta sordibus, ejusdem gratiæ hyssopo omni detersâ labe, candorem induit admirabilem. Fons illa fuit sulphuream redolens mephitim, fundensque rivos scelere spumantes, immensa Christi pietas vitium omne sustulit, & sanavit aquas. Fœmina procax ad omne projecta scelus, cuilibet, ut casus ferebat, se prostituere solebat, Christus Aquila omnipotens in candidam columbam transmutavit: quæ nuper erat scopulus & lapis offensionis multorum naufragio, & ruina infamis, modò Apostolorum ædificio inserta aureâ luce rutilat: fera fuit, Pastorum Principem petebat, ut vidit, in ovem conversa est, meruitque sacro adoptari gregi: quæ ante puram castamque vitam fugerat, jacueratque cooperta vitiis, a Christo nuper exculta, formosarum antistes evasit: mulieris semper eò contendere suetæ, quò furor rapuit, en hodie laudes recinit Evangelium, suavissimum utique piorum auribus melos. Ille scilicet, cujus nutu è nihilo crevit quod quid est, meretricis mentem voluntatemque mutavit, & ad pœnitentiam convertit; ad hanc quippe venire necesse est omnes, quos deliquisse pudet, quique criminum suorum expiationem desiderant.

At vos, carissimi, in hac, quam cernitis, fœmina peccatis & vitiis deformata, humanam agnoscite naturam, nil habet ista illâ minus; quippe quæ eodem modo Jesu Christi Filii Dei gratiâ, illitum sibi lutum deterserit, eamque pulchritudinem fuerit adepta, quâ vix altera major; simul intelligite felicis mulieris lacrymas, hisque admistum unguentum nostri nobis baptismi vim & ordinem adumbrasse.

Christi

[illegible]

A Chriſti diſcumbentis capiti unguentum infudit, odor inde ſpirans triclinium complevit, convivas rapuit, mox de pretio diſceptari cœptum eſt, quod quidem nonnulli ſupra trecentos denarios extollebant, alii infra ducentos ponebant, utrique uſum improbabant, *ut quid*, ajebant, *perditio hæc*. Judas in primis homo, cujus fidem, probitatem mentemque avaritia ſubverterat, & B unguenti pretium in proprios uſus avertere cogitabat, iſtud conſultò amplificabat, ſuæ avaritiæ conſulebat, ideo pretioſum eſſe volebat, ut meritò ipſi attribuenda ſit illa de perdito unguento querimonia.

Atenim unde manabat talis unguento fragrantia, quam tantoperè laudarunt Apoſtoli, atque diſcumbentes convivæ, C ut perditum quererentur? Quid enim? num aliæ odoratæ ſpecies ei admiſtæ ejuſdem odorem acuebant, eâque admirabili fragrantiâ imbuerant? haudquaquam; ſed a contactu arboris vitæ eam unguentum ſuavitatem & vim contraxerat? ex quo enim Jeſum tetigit, & in Jeſum mulier credidit, liquor ille eum concepit odorem acerrimum & jucundiſſimum, qui præſentes convivas tan- D toperè commovit. Unxit meretrix Dominum ſuaviſſimi liquoris pelagus, inde in oleum tranſiit odor ille peregrinus a Corpore Chriſti transfuſus. Unxit illa caput omnis ſanctitatis, inde profluxit mirabilis illa fragrantia. Beata mulier divino amore ſuccenſa, eâdem flammâ repertorem odoramentorum accenderat, optaveratque, ut eo odore unguentum E imbueret, qui Apoſtolos ſic oblectaret, ut etiam in admirationem raperet. Eſajas divinorum arcanorum verus interpres appellavit Chriſtum ortam *de terra ſitiente radicem*, utpotè ſine ſemine de caſta Virgine Maria natum; hanc porrò radicem quum peccatricis unguentum contigiſſet, ſtatim ab ea odorem illum exoticum hauſit: Filius enim Virginis de terra ſitiente natus, ipſe li- F quorem pedibus ſuis ſuperfuſum eo odore perfudit; nam etſi ille ſuaviter ex ſe oleret, ex recenti tamen uſu longè jucundiorem imbibit odorem, meritò a recumbentibus laudatum, & omnibus odoramentis prælatum; quod quidem ex pretio patuit, quo illud unguentum taxarunt ducentorum, imò trecentorum denariorum.

Eſ. 53.

At Judas Magiſtri proditor ſui, A homo improbus, exaggerandæque pecuniæ cupidus, lucri occaſionem eo facto ſibi præreptam maximè doluit. Et *ad quid*, dixit, *perditio hæc? cur iſtud venumdatum non eſt multò, & datum pauperibus?* quo animo Judas talia diceret, Chriſtus ignorare non potuit, quamobrem ejus nequitiam perſtringens: quod videtis, Diſcipuli, ait, a pia muliere B mihi præſtitum officium, nec exiguum id eſt, nec inutile; diem videlicet, quo Cruci affigendus ſum, prævenire ſtuduit. Ego quidem ſuſpenſus, a vobis haudquaquam talem honorem ſpero; ad diem ergo ſepulturæ meæ hoc peregrinum unguentum paratum eſt ab hac religioſa fœmina, quæ ſi unctionem anticipavit, id porrò fecit, quia ſimile officium mihi nemo veſtrûm eo C tempore præſtabit; omnes enim fugietis. *Bonum opus operata eſt in me*, nec benè factum ſua laude fraudabitur. *Amen amen dico vobis: Ubicumque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto Mundo dicetur, & quod hæc fecit in memoriam ejus.*

Jo. 12. 5.

Matth. 26. 11.

Suſtulit Dominus ſua caritate noſtros languores, & morbos ſanavit corporum atque animorum. Simonem D leproſum mundavit, expiavit fœminam peccatricem, Simonem ſcabie liberavit, meretricem a ſuis noxis abſolvit: occultum mulieris malum curavit, manifeſtam Simonis lepram ſolvit. Fons ille inexhauſtus gratiarum eluit labes, & peccata dimiſit omnium, quibus illa diſplicuerunt. Magnus & bonus Medicus, eâ, E quâ pollebat, poteſtate condonandi peccata, æquiſſimo jure ſua dona diviſit, & meretrici quidem pro merito quingentorum denariorum ſummam condonavit, Simoni quinquaginta. Et verò quum divinæ naturæ maximè propria ſit bonitas & benefica voluntas, Chriſtus verus Deus peccatores impensè dilexit, & ipſis ubique conſuluit, mulieris proinde delictorum gratiam fecit, cu- F ravit Phariſæi morbum deſpicatiſſimum, & a lege deſpectum.

[illegible]

Atqui

[illegible]

A Atqui debitores profectò ingrati non fuerunt, sed pro accepta debitorum remissione, maximam, quam potuere, gratiam retulerunt, amorem reposuerunt pro recepta debitorum syngrapha. Pharisæus siquidem, qui manifesto miraculo leprâ mundatus fuit, Dominum palam ad epulas invitatum honore omnium oculis patente & conspicuo affecit, post etiam Filium Dei confessus est & prædicavit. B Peccatrix, quæ delictorum gratiam accepit, caritatem reddidit, quam quia alio signo explicare non potuit, pedes Domini complexa, lacrymis & gemitibus declaravit. Sic ille, in quo confidet velut in sua sede beneficentia, multa & magna tribuit utrique, adeo quod ambo optarunt, id omne tulerunt.

Vos itaque, quos deliquisse pœnitet, C oblatam delictorum remissionem negligere utique non debetis. Nunquam clausa Dei benignitas in homines fuit, suam misericordiam suppliciter implorantibus nunquam negavit. Quicumque reum se esse novit, & animo, seu corpore ægrum, illius se pedibus advolvat, ostium aditum petenti aperiet, eumque sua ægritudine relevabit. Meretricis exemplum vos imitari non pigeat, votisque & lacrymis pa- D cem ejus poscite, dabit utique, confidite: illius pulsate fores, cujus natura est misereri, & ad postes ostii ejus assiduè vigilate, suppliciter ad pedes abjecti ejus misericordiam captate, quam ille sincerè flagitantibus recusare non solet: limina propitiatorii vestris perfundite fletibus; in propitiatorio namque moratur Jesus, qui se a meretrice tangi passus est, & E universam Adæ stirpem laborantem reficere se velle declaravit. Quisquis ergo de peccatorum suorum dimissione solicitus est, januam ejus largo fletu rigare festinet, non est, cur de gratia desperet. Quisquis ictum sensit Draconis, qui parentem nostri generis appetiit, & perdidit, hunc Medicum supplex adire statuat, pius & misericors est, ægrum non fastidiet, nec sine curatione remittet. Quis- F quis sua voluntate incidit in flagitiorum atque scelerum foveam, tremens, sed & amans huc gradum adproperet, & bonum Dominum precetur, illius enim est collapsos erigere, & perditorum hominum saluti prospicere.

Sita est in tua potestate salus, tibique libera est optio eligendi vitam, vel interitum; vide, ut rebus tuis tempestivè provideas, antequam elabatur tempus pœnitentiæ, & misericordiæ fores claudantur.

Concipe tibi preces, quales adhibuit fœmina peccatrix, & supplex illum obtestare & obsecra; confide, miserum, laborantem sublevabit, ac de tua salute gaudebit; id enim illius ingenium est, vitæ nostræ imbecillitatem erigere, instruere inopiam, & lenire acerbitates. Nullum misericordiæ genus ab illo abest, nec momentum ejus beneficiis transcurrit otiosum. Plange peccata tua, sicut illa sua, & simili medicinâ curatus, sanus redibis. Deum diligito, quantùm illa dilexit, & quam illa accepit gratiam feres ab illo summo Bono, cui proinde malum nostrum placere non potest. Jesus, qui fuit, & est, & erit in ævum, cujusque potestas & imperium nullum sunt habitura finem, misericordiæ januam omnibus cum fide accedentibus semper patere jubet. Hinc disce & lauda illius bonitatem, cujus liberalitas nullis est conclusa terminis; pelagus nimirum est immensum, & cumulatissimus thesaurus sine decessione semper exundans. Sit ipsi Unigenito, ejusque Genitori, & sancto Spiritui gloria sempiterna. Te precor, quæsoque divina Trinitas supplices servos tuos culpâ vacare jube.

PARAENESIS V.

Si pœnitentiam egerit Peccator unus, omnes lætantur Angeli, credite; inspiratæ divinitùs literæ istuc testantur; quicumque mei similes hæc auditis, etiam atque etiam animis illa vestris infigite: agitedum, facessite moras, trepidique pœnitentiam, Angelorum gaudium, effuso sinu excipite. Tu, Domine, precor, nos tales efficias, ex quorum conversione Angelis lætitia, laus & gloria Majestati tuæ accedat. O me porrò miserum, cui in adventu æquissimi Judicis vix ulla salutis restat spes; nec enim ille ad excolendum agrum suum me adegit, meo ipse arbitrio & voluntate pactâ mercede diurni laboris operam obligavi meam, sed quæ mea fuit vecordia & segnities, heu præstare neglexi, ex ore meo ille me redarguet reum, meâ quippe sponte dedi nomen, & inter ejus ipse me scripsi mercenarios. Quisquis hominum usquam peccavit, subductisque conscientiæ suæ rationibus deprehendit se esse ex delicto debitorem, qualem me esse fateor, huc ad me festinet, ut luctum jungamus ambo & lacrymas. Heu quàm durum, dicamus, Diabole, nobis imposuisti jugum! O nos saxa & stipites, quibus quum integra nobis esset eligendi

[Syriac text: illegible]

A gendi poteſtas, iſtud ſubire præoptavimus. Domine Jeſu, qui jugum ſuave, tibi nimirum ſimile, mihi præſentas, iſtud libenti animo portare tribue, tu enim ad ipſum vocaſti me.

Hei mihi, ad quem pertinere ſcio illud Prophetæ oraculum. *Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras juſtitias meas?* & meas evolvis ſcripturas, *tu verò odiſti diſciplinam*. (Ps. 49.16. 17.) B Obſecro, Domine, tuæ legis amore & peccati odio cor meum imbue, præſta mihi ſecurum ſub tua tutela perfugium. O ſummum verè bonum, ex quo omnia fluxere bona, quique noſtræ beatitudinis caput es & ſpes, eripe me ab hoſte omnium architecto malorum, ejuſque nequitiam compeſcito, ne quod contra me moliatur malum: Tu, qui ad vineam tuam licet immerentem vocaſti, tu præ-C ſta me dignum, qui in ejus culturâ meos omnes exigam dies, nec committas, ut ille ſibi meam avertat operam: prohibe me a via illa ſpatioſa, quam cavere nos juſſiſti, compelle ingredi, quam a te didicimus, anguſtam portam; meque demum ad ſalutis portum appellito, futurum illic miſericordiæ & clementiæ tuæ perpetuum teſtimonium, dirige me in ſemitam mandatorum tuorum, & a via interitûs abdu-D cito me.

Quicumque doloris ſenſum adhuc retines, ehodum caſum fleto meum, qui quum a Deo in filium adoptatus fuiſſem, eâ, quâ præditus eram, arbitrii poteſtate ad ſervorum conditionem ipſe me demiſi, & utinam ſervus gnavus & utilis fuiſſem! Ne me, precor, Here clementiſſime, in inutilium ſervorum redigas ordi-E nem, neque me deſeras: averte malum, neve permittas, ut os meum, quod ſcriptis, Spiritu tuo dictante, hymnis te in præſenti laudat, in futuro ſæculo pœnarum acerbitate furens rabidos contra te ſuſtollat clamores: nam etſi malis factis meis a te longè abii, bonis verbis tuam potentiam laudavit; ne tua, precor, juſtitia ad acta mea reſpiciat, ad mea verba potiùs ſuos intendat oculos miſericordia tua. F Abundantia pietatis tuæ, quæ te è ſinu ſummi Patris ad contubernium hominum mortalium inclinavit, meam peroret cauſam in magno die, in quo peremtoria de rebus noſtris feretur ſententia, mihique ſic faveat, ut horrendum illud judicium mihi aliàs ſæpe intentatum effugiam, & pro factâ mihi omnium præteritæ vitæ delictorum gratiâ, tuas celebrare laudes merear, qui reos abſolvis, & impios juſtificas.

[illegible] Interim

Interim ſubit admirari invictam Dei patientiam, qui me in multis peccantem tandiù ſuſtinuit, nec adeo minùs audaciam accuſare meam, qui, nullo morante loro, in omne excurri nefas. Me infelicem, quò me meus rapuit furor! Tuam, Domine, contine juſtitiam, ne in me ſeverè pro meo merito animadvertat. O miram tuam erga me clementiam! o inauditam meam adversùs te proterviam! o quantùm illa mihi indulſit! o quantum iſta tibi iniqua fuit! Ne me, precor, pro merito meo tua condemnet æquitas; nullam quippe noxam diſſimulat, quin in codicem continuò referat. Tua, Fili clementiſſimi Patris, bonitas meis clarior fiet malis, ſi quemadmodum me miſerum egomet feci perditum, mortuum, & datam vermibus prædam, ſic tu incolumem & integrum reſtituas me, daturum utique Angelis magnum lætitiæ argumentum; immundis contra ſpiritibus acerbi doloris & luctûs materiam, unde mihi liceat in adventu tuo exultare & dicere: laus & gloria ei, qui nos poſt lapſum erexit, & ſuos ſuſtulit in humeros.

Vitulus ſaginatus, pia victima pro peccatoribus cæſa, ne me miſerum de illorum cenſu deleas, quos tuo ſanguine redemiſti. Corpus tuum manducavi, potavi Sanguinem tuum, tuâque me morte revicturum credidi. Domine, qui nece tua noſtrum interfectorem necaſti, peccatum excidito; hujus nempe excidium mihi cauſa ſalutis fiet. Tuum in terras deſcenſum nulli ſolicitarunt integri & benè valentes, ad ſanandos ægros abundantia pietatis tuæ te inclinavit; & quoniam me talibus junxere mea vulnera atro ſcatentia tabo, medicinam a te depoſco, languores, oro, curato meos; jube me in illorum, quos ſanaſti, choro laudis tibi hymnos cantare. Et pacem quidem, quam peto, tibi dare operoſum non eſt, porrò niſi id fiat, inevitabilis inſtat ecce mihi occulta mors, ſi tua quidem miſericordia laboranti ſuccurrere abſtiterit. Domine, cui noſtra ſemper optatiſſima fuit ſalus, exitiumque nunquam non doluit, meum averte caſum, & vivam tibi. Tua me ſibi vindicet clementia, & latentem lucem ex præteritæ vitæ peccatis contractam medeatur; omnium ſcilicet expulſor morborum es, nec alius præter te peccata dimittit. Tua pietas meas detergat labes, depellat vitia, hyſſopus tua meas miſericorditer eluat ſordes, & nive candidior fiam; ſalutis beneficium beneficentiæ tuæ acceptum referam, & prædicabo.

Jugum

A Jugum tuum mea ego voluntate suscepi, non tu me reluctantem illud subire coëgisti, egomet sponte mea ad excolendum agrum tuum me obligavi. Sed heu semen a te acceptum in spem uberrimæ messis datum seminare neglexi, flocci pendens fructum inde proventurum; meam nunc expergefactus damno socordiam, abjectum tu me ac perditum ne, precor, destituas. B Crux sancta, quæ stas velut alta turris, & animas ad Cælum vocas & provehis, excelsum demitte caput, ut per te mea mens ascendat, & Unigenitum sedentem ad dexteram Regis Cælorum aspiciat. Tum verò sublimi locatus in arce, illius laudes celebrabo, qui synagogam repudiavit, & Ecclesiam electam sibi sponsam copulavit. C

PARAENESIS VI.

QUî fiat, ut de meâ, Domine, vecordiâ non mirer, quum videam mala mea eò latiùs manare, quò longiùs mea in hac vita protrahitur mora? scilicet inepto negotiatori similem me feci, qui datâ sorte contentus, fœnebrem ex D ea quæstum facere neglexit, donec ad extremam redactus inopiam, falsâ se spe deceptum animadvertit. Tu, Domine, filiorum dexteræ vota multiplica, tuæque obsequens bonitati nos ab hœdorum ad tuam sinistram locandorum turmâ secerne. Quidni verò obstupescam vitæ meæ rationes subducens? quandoquidem nec secundæ res, nec adversæ me a peccandi E consuetudine abducunt, quin scelera sceleribus cumulem? quodque magis doleo, pœnitentiæ remedia hactenùs contemsi, etsi nulla effluat dies, in qua mihi ea adhibere non cupiam; de vanâ interim spe pendeo, hanc respicio, dum sensim deficio. O quales miseri induimus mores, ut rerum externâ specie capti, in eam venerimus stultitiam, ut nec manifesto experimento perspectâ earum vanitate sapere di- F scamus! Mirùm sanè hominem tot tantisque difficultatibus afflictum tam altè de se sentire, adeo sese effert & superbit vivus, qui mortuus pulvis & nihil est. Anceps votis distrahor contrariis; vivere namque mihi dulce est, nec minùs optabile mori, sique mortem timeo, peccare certè non desino. Tua, Domine, mihi, dum hìc maneo, succurrat gratia; nam hinc ante impetratam delictorum veniam emigrare vehementer exhorreo, tua mihi beni-

benignitas præſtet hìc, juſtitiâ duce, verum a falſo diſcernere, & illic, miſericordiâ comite, vitâ beatâ frui.

De luto compegiſti me, tua tibi id voluntas perſuaſit; ſed parce, quæſo, ne iterùm te mea ſcelera compellant, tartaro me meâ voluntate addictum, deſerere. Reum me eſſe ſcio, meque ipſe condemno, miſer ſum, nec ideò ſalutem meam deſpero, miſericors es, & ideò nec tuam deſpero gratiam. Quod ſi tuam intrare domum prohibear, ad januam excubabo intrepidus, caritate tuâ omnem pellente metum. Pie Domine, qui ut tuum erga nos amorem teſtareris, pro nobis mortem dignatus es oppetere, miſericordiæ tuæ fores introitum petenti mihi reſerari jube. Placabilem ille ſe præbet confitenti reo, quia ſemper miſericordiâ plenus eſt, & peccata dimittere nunquam non optatiſſimum illi fuit. Suſtulit olim te propter me lignum in Calvario monte, ſuſtollat, oro, me tua mors ad Patrem tuum, quibus illuc evehar, alas illa miniſtrabit, ſpero.

Hìc colligendæ ſunt opes, quas illuc aſportare quis cogitat? ego verò a pueritia mea in turpi otio & languore dies trivi meos. Reſurrectionis ſpes me recreat, terret inevitabilis judicii ſeveritas; audivi quippe, Deum in igne judicaturum. Adeſto, ſerve Dei, peccatorum meorum tibi ecce revolvo telam; patronum te apud Dominum tuum in mea cauſa cupio: ſupplex te, Beate, precor, ut malis meis provideas medicinam precibus tuis: idque mihi petere honeſtum eſt, ſed & neceſſarium, poſtquam illa Medicorum artem vicerunt. Memento mei, quem in hunc carcerem mea maleficia compegere, teque meam patrocinante cauſam, confido me omni abſolvendum noxâ: neve, obſecro, talem te erga me præbeas, qualem expertus fuit Joſeph illum, qui accepti beneficii immemor auctorem in vinculis dereliquit. Tua in me caritas eum, qui me vehementer angit, diſſipet metum. Tuque, Domine Deus meus, qui Sanctorum ſuffragationes magni facis, hujus ſervi tui precibus exoratus, meorum mihi delictorum veniam hìc indulge, ut illic ſummum aſſequar bonum! En ſuffragationem Sanctorum tua tenet pietas; patrono meo pro me orante, peccata jam dimitte mea.

A [Syriac text illegible]

B [Syriac text illegible]

C [Syriac text illegible]

D [Syriac text illegible]

E [Syriac text illegible]

F [Syriac text illegible]

PA- [illegible]

[illegible]

A

PARAENESIS VII.

HEus tu, infelix Anima, multis contaminata flagitiis, vide, ut te a lapſu releves, impendentium malorum præſcia time, & commiſſorum memor ad pœnitentiam profugito, ut ſempiternum exitium effugias: lucernam accende tuam; mores videlicet indue probos, oleum para, benè B vivendi diſciplinam perſequere, ut facta Sponſi comes, in cæleſte triclinium ſuccedas. Cave, ne ad illud convivium acceſſura, tuam extinguas lucernam; tenebras ſiquidem illi, quorum conſortium petis, imprimis oderunt: nitidam induito veſtem ad Sponſum itura, tuum præſtolantem adventum. Clauſis ille foribus ſuis miniſtrat Sanctis, nec ſi quis poſt acC cedat & pulſet, admittitur.

Perpetuum tibi imminet incendium, Judicis pulſa fores, hunc obſecra, ut parcat, & meritis te ſubducat flammis; ecce patent fores, ingreſſum ille offert & ſolicitat: vocanti obſequere, pertimeſce iratum, & ad paternam redito domum. Filia lucis es, tenebras fuge, impudens ille, qui auſus fuit in triclinium Sanctorum irrumpere, ſordidâ amictus veſte, inde reD pulſus in tenebricoſum carcerem detruſus fuit, ne videlicet indigni hoſpitis ſocietas dignitatem detereret diſcumbentium. Nec porrò difficilis operæ eſt luto oblitas eluere veſtes, quum id præſtare valeant, quæ ex oculis manant, lacrymæ, & quæ ex corde prodeunt puræ preces. Diſce orationem peccatoribus datam fuiſſe matrem, ſuis illi lacrymis ab illa curantur, & inE de ſuis malis medicinam parant. Artem medendi callet oratio, huic inſiſtite, Peccatores; næ ille plagam amat, qui ei medicinam adhibere non curat: ſuis ille peccatis ignem alit, qui, dum licet ſuccenſum rogum ſuis ſopire lacrymis, iſtuc detrectat: precare veniam, miſer, & pœnitentiâ damnationem prævertito; igneum illud fretum manantium lacrymarum guttis extinguere tibi conceſſum eſt, quin F ergo remedium tibi obvium præoccupas, ut flammas effugias?

Facerem enimverò, niſi exaggerata meum obſtrueret os iniquitas mea, nec ignorarem execrabilem eſſe orationem peccatoris; vereor, ne Judicem meam hactenùs diſſimulantem ſcelera, ac velut cauſæ indormientem meæ, meis excitem vocibus, & malum, quod a me deprecari contendo, ipſe mihi accerſam, Judice reum ad pœnam repoſcente etiam ſuppli-can-

cantem ; quamobrem etſi ſæpè me mea conſcientia ad orandum ſolicitet, nil obtinet ; nec enim metum pudoremque, quo me mea peccata ſuffundunt, hactenùs excutere licuit. Tua, Domine, obſecro, gratia mihi laboranti ſuccurrat. Serpunt latiùs in dies ulcera mea, pie Medice, ne, quæſo, tuæ te tædeat artis, dehiſcentes in fruſta marcidas medicare carnes, tu, qui in morboſorum curam continenter inſiſtis. Me mea fefellit opinio, dum obtensâ recti ſpecie, interim peccare ſuaſit, & cupiditatibus obſequi meis, rejectâ in ſeros annos pœnitentiâ : quæſo, precorque, Domine, da, quod rogo; præterfluit ecce ætas, perque ſingula momenta ſpatia vitæ contrahuntur meæ, en facta tranſacta omnia præter pœnitentiam, ignoſce, quæſo, proh quàm malè, quàm perversè meo ſum functus officio: noctes decurrunt ac dies, curſuque ſuo me ad interitum rapiunt, vitæ breviantur tempora, peccatorum cumulus haudquaquam minuitur. Da interim, Domine mihi fatigari utili labore, & deſtinata exercendæ virtuti tempora cum quæſtu tranſigere; propoſueram mihi heſterno die pœnitentiæ me dedere, occidit dies, poenitentia nulla fuit ; unicum jam mihi ſupereſt perfugium, id eſt humilis precatio, hanc tu, Domine redde mihi. Dies me hinc deceſſum maturare cogunt, obſtant peccata viæ impedimenta meæ, tu, Domine, offendicula tolle, ut per ſemitam tuam expeditus incedam : quotquot mihi hactenùs defluxere dies, damna deputo mea, reparanda hæc forent præſentis temporis lucris ; ſed quo pacto id exequar non expedio, niſi tu, Domine, qui vitæ mihi ſpatium concedis, fructuoſam & utilem ejuſdem uſuram adjicias : inconſtantiæ piget me meæ, multa quotidie mihi agenda propono, propoſita nunquam perficio: magna promitto, magnis promiſſis nec parva facta reſpondent, pie Domine, miſerare quem pudet impudentiæ ſuæ.

Ehodum tempus vitæ meæ quorsùm properas ? quin ante doces, quamnam malis meis adhibeam medicinam ? Tu, Domine, cujus providentia clavum Univerſi regit, rebus proſpicito meis, lacrymas oculis infunde meis uberiores, quibus ſenſuum meorum abſtergam labes : mei miſerere, precor, quia ad te confugi, vota mea ſuſcipe placidus & clemens, meiſque lacrymis tua remolleſcat ira, tua me ſoſpitet pietas & præſtet incolumem.

Me mea opportunè monet inclinata ætas,

ætas, ut ſupplicibus & multis precibus te mihi propitiare ſtudeam, atque tuam ante obitum pacem exorem. Ohe, anima, jam delirare deſine, ſatis inſaniiſti, quæ magnam imaginem tibi primitùs impreſſam excidere paſſa fuiſti, reſipiſce aliquando tandem & conſidera, in quantam inde veneris contemtionem, ut ſubeſſe ſentibus delicias putes: tuam, Domine, obteſtor ſempiternam clementiam, adeſto, afflictum releva, meaſque medicare plagas; etſi plurimæ ſunt, plurimæ item ſuppetunt tibi ad reparandam mihi ſanitatem opes, nec ego quam ſolvam præſtitæ operæ mercedem habeo, nec tu noſtris indiges ſubſidiis; quum ditiſſimus ſis, tibi grave eſſe non poteſt meæ conſulere paupertati. Lutum mea mihi allevere facinora, inde graviter olere cœpi, tu, a quo rebus ſuavis aſpirat ſanctitatis odor, tuo me inodora balſamo; ſacro lavacro meas, Domine, eluiſti labes, ego verò in ejuſdem luti volutabrum revolutus ſum plurimis obſtrictus noxis: acceptam in baptiſmate venuſtatem mihi reſtitue, precor. Peccatores perire non ſuſtines, perditos reducere ſtudes, tua hæc benignitas me revocet errantem, de ſalute quippè dimico.

Quis te, Domine, ad nos demiſit? quis tibi perſuaſit Crucis ſubire tormentum: Crux, cruciatus, labores pro mea ſalute exhauſti ſatis declarant quantoperè me amaveris; ut amiſſam mihi vitam reparares, clavis confixus es, ſpineam coronam geſtaſti, ut me ſoſpitem haberes, & perditum me recuperares, ſuſtine me, ne iterùm in illud, unde evaſi, relabar malum. Non novam tibi commiſerationem creant, ut repellantur, quas fundimus, preces, & pacem, quam petebant, non impetrent; ſupplicibus quippè reis parcere tuum ſemper fuit: impiatos expiare tibi ingenuum eſt; ſic ſoles, conſuetudo tua tibi lex eſt, imperat illa, miſerare reos, huic precor, obſequere, meque noxium abſolve.

Talia multa feciſti, plura tibi etiam adhuc occurrent facienda; vulneribus interim medere meis, quoniam te ſemper in mente habui: ſuſcipe placatus, quæ tibi fero dona; excitant nempe judicum commiſerationem munera, & ad indulgentiam facilè flectunt: lacrymas miſericordiæ tuæ exhibeo, exorabunt juſtitiam tuam humiles preces, parcere noxiis, & reos malefacta dolentes fovere, tuum ſemper fuit; afflictum ſupplicem me ne, quæſo, repellas, ſed meis depromito malis

lis de tua myrotheca medicinam. Oro, Domine, ne, quod postulo, mihi neges, ne fortè meus inimicus meam in te fiduciam irridens, illa mihi regerat: heus tu, quid tibi profuit tuis Judicem fatigasse precibus? Erubescat invidus, te meam miserante conditionem, meaque dimittente peccata: ne, quæso, instante tentatione, me deseras, stansque a longe, cum adversario luctantem spectes otiosus: tu pro me dimica, victoremque, debellato hoste, reducito: preces meas exaudi, quia Pater misericors es, & quia pius Judex es, supplicem absolve reum: salvum & sospitem præsta me, quia in tua bonitate & clementia omnem rationem salutis repono meæ.

Succurre mihi, clamat anima suorum conscia malorum, Deus & Judex meus; Heu iniquo judicio opprimor, tu, qui injustè oppressos vindicas & relevas, oppressionem clientis tui ne, quæso, dissimules. Januam tuam indica mihi, ut pulsem, misericordiam tuam ostende mihi, ut ad eam confugiam; quippè quæ reorum sua maleficia damnantium causam defendere consuevit: tuis, pie Pastor, gestio ferri humeris, quibus errantes oves sustollere soles; quin in me perdito ejusmodi probas curam, ut ad lætissima prata tu me reducas per anfractus & salebras hucùsque palantem? quin reducem ad gregis tui pascua ducis? acerbo dolore me mea lancinat iniquitas, vulnus tua obliget misericordia, donec cicatricem obducat. Quisquis porrò resipuit, & peccasse se dolet, te, Domine, laudet, gratiam tuam adeptus, & tuam reconciliatus domum; hæc scilicet laus tua semper erit, suorum maleficiorum pœnitentes diligere.

PARAENESIS VIII.

CAllidus hostis me vehementer pessundat, fer opem, qui fortiter dimicantibus propitius ades Deus. Cecidi infelix, meum, oro, miserare casum, & afflictum subleva; insomnis ille semper excubat paratus ad pugnam, nunquam arma deponit. Tuo nihilominùs præsidio fultus, confido ejus audaciam ociùs infractum iri. Statis de more precibus nuper vacabam, quum ille turbulentis suggestionibus precantem adortus, velut concitatis fluctibus mentem meam in aversos & contrarios cursus rapuit. Tu, Domine, qui es semper idem, semper ipse sempiternum agens otium, præsta mihi tranquillè

A quillè & placidè vitam traducere, ut uno isto, quem habeo, animo nihil velim, nisi de te cogitare, te, inquam, summe Pater, unà cum Filio ex te genito, & Spiritu sancto laudare.

Infelix anima, quam Diabolus captivam abduxit, siccinè per salebras & anfractus palabunda vagaris? nec te tuæ dementiæ pudet? Cur veteratoris oppressa dolis gemitus sub corde premis? quin B altis clamoribus reposcis opem? me miserum, quem vicina mors urget, & velut altâ in hyeme frugum inopia premit; tu, Domine, tuis mihi succurre auxiliis, & fugientem retineto animam, ut reparatis viribus, mortem me tuâ gratiâ evasisse prædicem; procubuere vires, & quidquid vitæ naturæque mihi fuit, defluxit; interim me mea peccata ad Judicis tribunal C tendentem præverterunt. Imbecillitatem meam, misericors Deus, considera, & miserare. Quid enim? num non pro me sempiternam pœnam commerito Virginis in utero clausus jacere voluisti? Quis te in Crucem sustulit, an non peccata mea? Hæc tui in me amoris documenta tuam erga me tot periculis cinctum excitare debent commiserationem: mei causâ flagellis cæsus fuisti; & D quia me amasti, sepulcri squalorem minimè horruisti, quæ quum pro me facta transacta sint omnia, actis insiste tuis, precor, neve me damnare velis, ut reus mihi debitas subeam pœnas: quam dederas mihi, substantiæ conservandæ nulla cura fuit, damna ipse mea voluntate quæsivi: resipiscentium spes unica, ne me nequissimum abjicias: cla- E vis dextera confixa est tua pro mea, quam ad carpendum vetitum pomum porrexi: tui Corporis gratiâ ignosce mihi multis contaminato flagitiis, ut aliquando tandem revicturus, te lætus revisam: nulla mihi salutis cura; nullus amor vitæ, membra detrivi mea, & caput atra obnupsi veste, nulla mihi pœnitentia suppetit meis opponenda noxis; tuæ misericordiæ confido & sup- F plico, ne me a tuo conspectu prohibeas, qui perditorum hominum ad cor redeuntium spes & salus es.

PA-

PARAENESIS IX.

QUò nos ab interitu liberares, tua te pietas noſtris appulit oris ; noſtris ſuetus mederi malis, meas, oro, medicare plagas ; in ſingulos quippe dies longiùs proſerpunt & creſcunt; ne notis meis fabula fiam, in te namque mea ſpes omnis reſidet. Magne Deus, cujus nutu atque conſilio geruntur & providentur omnia, gratiæ tuæ rore perfunde me, labes terge meas : incubuere mihi decumani fluctus meis concitati noxis, vitiis obruor ipſe meis, perituro porrige manum ; ſuis me Mundus a recta abſtraxit blanditiis, & quominùs cœptam virtutis perſequerer viam, durâ ſtrinxit cōpede, rerum caducarum amore ante cæcatum ; omnis exindè reſedit cura ſalutis, inceſſitque languor & otium, quod omnes vitæ meæ dies perdidit. Heu qualis mihi paratur rogus!

Quod ego huic nunc ſubito exitio remediū inveniam, miſer? veſtris, oro, Fratres, ſuccurrite precibus & lacrymis. Mercenarius conductus mercedem præſtitæ operæ decoxi, abſtulit etiam veſtes latro. Totus tremo horreoque, quorſum id evadat? Regni tui inſtitutus hæres delata hæreditate Diaboli arte excidi, alto tractus in præceps gradu. Cæleſti imbre, quo animos ægritudine defectos recreare ſoles, me, precor, inſpergito peſſimè affectum, poſtquam perduellis ille veterator me meo ſtatu dejectum graviorum calamitatum metu me cruciat. Ex quo certior factus ſum appropinquare diem, in qua Sanctis tuis mercedem laborum es repenſurus, continua mentem anxiam ſolicitat cura, ut votis & precibus tuum antevertam judicium, ac ſupplex & humilis tuam exorem clementiam, ut Juſtos remuneraturus mei licet immerentis memineris.

Qui porrò ſceleratos tum obruet dolor, adeò gravis erit, animoque ita penitùs infixus, ut nullâ vi rationum, nullâ temporum intercapedine unquam evellendus ſit; inciſâ quippe omni ſalutis ſpe, Tartari claudentur nullo unquam tempore reſerandæ fores. Quid ego tunc tandem conſilii capiam, aut quò me vertam, quando omnia publicabuntur mala facinora, quibus concuſſa mens, quæ ſtare debebat recta, dementi ſeſe ruinâ deflexit, datamque vitæ uſuram dedecoravit. Siccine inter tot pericula ſtertis, Anima, maleficiorum oblita tuorum, conceſſumque tibi ad utilem laborem tempus futili otio perdis?

Quid

A Quid cessas, misera, tuæ immemor salutis, cur oblatam curandæ rei tuæ occasionem & spem aspernaris & negligis ? O me infelicem, qui thesauros iræ peccando mihi condidi, pro quibus heu quàm acerbæ solvendæ mihi reservantur poenæ ! Hei mihi qui te tantoperè exacerbavi ! Here pie succurre servo suis perdito peccatis. Aperi misericordiæ tuæ thesaurum, quia pius
B es, opprimentem me morbum depellito, & quandoquidem jamdiù me castigare non desistis, gratiæ jam dato locum. Crux tua, Domine, vulnera membris meis illata sanare potest, quâ medente nullus ægrotus sanitatem desperare debet. Premit jam me senior ætas, finem rebus propè factura meis, & ipsum me in atram detrusura scrobem. Tu autem, Domine, quæso, meam miserare cladem, ut tuâ
C gratiâ inde relevatus ad celebrandas laudes tuas resurgam; nullus dubito, quin, quod opto, feram, si quâ erga peccatores uteris clementiâ, hanc jam mihi adhibeas, & porrigas auxiliatricem dexteram. Vereor tamen, ne illa me fortè destituat, commeritis mactandum suppliciis, ut meo exemplo sua jura firmet, ne quisquam in posterum peccare audeat. At hoc de te suspicari tua acta vetant; quid enim? num
D tu me extinctum magno utique miraculo non resuscitasti, & eversam spem mihi cum fœnore restituisti ? Ego verò quas tibi rependam gratias, quem novi sempiternum, verum & summum bonum, postquam sic nos amasti, ut te non indignum putaveris pro nobis mortem oppetere, quò nos reparares perditos, & ad summi veri cognitionem ab inolito errore revo-
E cares ? At sine me id unum adhuc exorare te, ut, quoniam me tantis cumulasti tuâ caritate bonis, tuo item pio adventu præstes quantumlibet immerenti, ut abscissa mihi denuò revirescat beatæ vitæ spes. Diabolum a me tuâ Cruce repulisti, peccata mea tuâ etiam clementiâ dimitte, tuum est præstare utrumque.

Suam summus Pater miseratus imaginem, humano generi te dedit Salvato-
F rem, tanta, quæsumus, caritas salutis nobis causa fiat. Enimverò si à te abesse clementia dicatur, cui illam adesse credamus ? eâ autem remotâ, quibus victimis nostrum piabitur crimen ? tuum nempè est nostras expiare noxas, tuumque est nobis dare & propagare vitam, nosque nostris sceleribus labefactatos reparare, cujus ope afflicti, prostrati quique in spem pristini status revivifcunt; criminum meorum multitudine opprimor, adeò ut erubescam Judicis

dicis implorare clementiam;at tu nostris apta malis pharmaca componere potens, meas curato plagas: obsecro te, qui animas diligis, ne nos Invido tradas, unde partam ille tuâ gratiâ nobis salutem audacter traducat, & jactet fabulam esse & merum commentum. Quin ergo proterviam eius tuâ in me pietate compescis, susceptâ meæ salutis curâ? Nec enim ignoras, qui abdita retrusa scrutaris, ingenitam mihi ad vitium propensionem, tui, precor, Spiritûs illapsu vitam per peccatum perditam restitue. Pacem tuam expectant peccatores, quos nefariæ cupiditates hucùsque jactarunt; ut ignoscas supplicibus, oramus, & præstes, ut quem suâ culpâ amisere decorem, tuâ clementiâ sibi in supremo Mundi die redditum gratulentur. Quis enim salvus meritas evadat pœnas, si a tua justitia districtè judicetur eo die, quo acta & cogitata nostra appendes in statera; ad nostros, oro, labores tua pietas respiciat, omni severitate remotâ, ut in spe misericordiæ tuæ ab amittendæ salutis metu respiremus.

Callidus venator plurimos nobis obtendit laqueos, ecquis se evasurum confidat? Tu, Domine, victoriam dabis, quam imbellis natura negat; animus quippe libidinibus inflammatus ac furens ad vitium semper rapitur; obsecro, Domine, ne tua in nos ad meritum animadvertat justitia. Concessa nobis arbitrii potestas ecce languet, idcircò vitia in nostra sese certatim infudere membra; o qui potis es de nostra triumphare nequitia, hanc nobis dominari ne, quæso, permittas. Bellum milites exercet, & aptat ad pugnam, victores coronat, nos autem militiæ labores fugimus, nec ulla victoriæ nos angit cura, idcircò victi sumus, victis ignosce propitius; magnum profectò decus est militum, qui, debellato hoste, coronam adepti sunt; at si illos ex merito coronare debes, me certè ex gratiâ servare potes. Laudem & gloriam tibi debemus, cujus in genus nostrum caritatem satis mirari non possumus, eo quòd repositos habes in thesauris tuis omnes juvandi modos, remissionemque peccatorum, & admirabilem erga peccatores misericordiam. Patrem idcircò laudamus, a quo ad nostram salutem missus fuisti, Domine clementissime; tuum jamdiu adventum opperior, dignare me tibi venienti occurrere, tuâque misericordiâ indignum non inveniri.

PA-

HUcusque Syriaca S. EPHRAEMI *Opera latinitate donavit Clarissimus* P. PETRUS BENEDICTUS *Maronita Societatis* JESU, *Vir multiplici linguarum peritia, literarumque genere excultissimus, morum suavitate, prudentia ac pietate nem ni posthabendus, qui cum doctorum hominum, tum Nationis praesertim suae dolore maximo supremum diem explevit* VIII. *Kal. Septembris* MDCCXLII. *Ejus encomium habes in Prolegomenis ad hunc ipsum Tomum, cujus, demandante Eminentissimo ac Reverendissimo Domino* D. ANGELO MARIA QUIRINO S. R. E. *Bibliothecario, Literarum ac Literatorum omnium Patrono amplissimo, Latinam e Syriaco interpretationem, Deo auspice, prosequimur.*

PARAENESIS X.

A DEus, qui Caelo delapsus, homo factus es, ut divinam cum hominibus participares vitam: ne avertas faciem tuam a nobis, ut nullo unquam tempore dispereamus. Tuis peccatores adhaerent foribus, ut inde delictorum veniam consequantur, ne, precor, tristis cogar abs B te discedere. Ærarium tuum opis maxime indigentibus copias diffundit suas: ecce fores ejus obsident indigentes: subveniant nobis gratia & miserationes tuae; sciens volensque reus factus sum, fateor, nec invitus peccavi, nisi meis ut cupiditatibus indulgerem; Meam respice imbecillitatem, & parce mihi, Salvator meus optime: peccata mea tibi aperta & con- C spicua sunt omnia: misericordia, Domine, & clementia mihi subveniat tua. Eligendi quidquid vellem potestate abs te accepta, adversus vitium mihi fortiter in acie standum, ac strenue dimicandum erat, atque vincendum. Decertavi quidem, sed exitum certamen habuit infelicem. Restat, ut poenam deprecer, quum praemium petere victo non liceat; mea videlicet delicta mihi praeripuere coronam. Clemen- D tia tua, Domine, ex igne me vindicet sempiterno, quoniam mea memet ignavia praemio indignum fecit. Tibi in primis decorum est parcere peccatoribus, nec minus pulchre facis, dum beneficia in eosdem auges, atque miserationes. Sic plane fit, ut ab utraque parte magnitudo tua ample & magnifice praedicetur.

Insanabili aegritudine impii contabes- E cent, & scelerum suorum recordatione misere cruciabuntur; quum contra justi incredibili voluptatis gaudio triumphabunt, suis jam coronis in perpetuum decorati. O me miserum, quem post actam in supervacuis laboribus vitam inevitabilis hinc ejiciet mors! Eheu qualis, quam acerbus me excipiet dolor, tot malorum concursu labefactatum atque convulsum! Atqui nec

A immeritus id patiar. Sum reus, ſcilicet nuſquam volui a vitiis abſtinere; ideo a propoſita felicitate excidi, meiſque cupiditatibus raptus, in tenebricoſiſſimum carcerem praeceps abii. Prodibunt atque erumpent ex me in die judicii peccata tanquam ulcera membris inuſta meis; quae nimirum ſeminavi, haec & metam. Tu vero, Domine, quum natura bonus ſis, ingenua hac bonitate tua malefactis ignoſce

B meis; quum autem ex te juſtus ſis, laborum curſum emenſis pactam mercedem ſolvito. Utrumque tuum eſt, & praeteritae operae praemium repoſcentibus reddere, & mihi ſuppliciter deprecanti poenae remiſſionem indulgere; ſic enim verò fiet, ut dum exhauſtos pro te labores remuneras, pleno ore lauderis ut Juſtus; dumque nobis peccata dimittis, te miſericordem atque placabilem praedicemus; & Mundus uterque, Domine,

C magnitudinem tuam atque magnificentiam admiretur.

Adeſtedum ſodales quicumque me ſecuti eſtis errantem, remque mecum veſtram ſedulo procurate, & cogitationes omnes ad agendam poenitentiam intendite, ut per eam animae veſtrae criminibus oppreſſae, planeque mortuae reviviſcant. Satis, proh pudor! Satis Diabolo inſervivimus. Dominus, quod poſthac nobis decurret tempus,

D ſibi repoſcit. Ergo dum ille miſerationum ſuarum nobis aditum patefacit, utique cunctandum non eſt; praeſertim quum rei exitus ab occaſione pendeat perbrevi ſane tempore definita. Imminet ecce dies, quum ad caeleſte regnum vocati congregabuntur. His porro introductis, quiſquis foris remanſerit, ſublata ſpe adſequendi, quem olim ſibi oblatum contemſit, aditum, propriae

E negligentiae illum nunquam non poenitebit. Illius porta modo neminem excludit. Heus, Peccatores, huc certatim accurrite, apertas occupate fores, ſaluti veſtrae conſulite; bonus quippe Deus peculiari benevolentia & gaudio complectitur peccatores ſua malefacta dolentes.

Ceterum dum ſeram ſepulcri obductam videmus, & nos apertum miſericordiae oſtium ad ingreſſum ſolicitat, omnem,

F Fratres, induſtriam, ſtudiumque ad noſtra curanda ulcera conferamus. Etenim Deus peccata ante poenitentiam commiſſa nemini objectat; quandoquidem nec illi juveni patrimonii decoctori praeteritae vitae acta exprobravit, nec arguit, quod impure intemperanterque vixiſſet, ſed revertentem ipſe praevenit, effuſoque ſinu excepit, & amantiſſime complexus eſt. Satagebat nimirum, ut in illo uno omnes peccatores

fui

A ſui in ipſos amoris expreſſam imaginem recognoſcerent. Gloria illi, qui noſtras praevidens iniquitates, ſimul nobis providit aptiſſimum ad valetudinem reparandam pharmacum, poenitentiam videlicet, aegritudinum, quibus laborare ſolemus, generale remedium. Maxima gratiarum actio agenda eſt illi, qui, ut ſcriptum eſt, de noſtro reditu mirifice laetatur, adeo ut Angelos ſuos eandem laetitiam communem ſecum habere ve-B lit. Mirum enim quam aegre ferat imaginem ſibi perire ſuam; ſuarum ſiquidem manuum opus majorem in modum diligit, ut nec ſceleratis & perditis, modo ſua mala facta damnent, dexteram porrigere, & opem ferre recuſet. Agite jam, Fratres, forti eſtote animo, nihilque vobis ad celeritatem reliquum facite, ut paratum perfugium quam ſtudioſiſſime occupetis.

C Quem credam nobis Dominum obtingere poſſe tui ſimilem, qui, quod ipſe facis, difficiles & faſtidioſos mores noſtros patienter ferat, qui noſtros excuſet errores? Omnem profecto admirationem vincit, quod quum tibi ante oculos omnium hominum obverſetur iniquitas, non ideo tamen Mundum tua cura deſtituis, nec acceptas ab eodem injurias perſequeris: ea eſt tua in nos benignitas, amor, & longanimitas. Ecquis au-D tem meritas tuae bonitati gratias habere, quiſve agere valeat, quod pro nobis mortem ſubieris? Scilicet, ut mihi nocenti ſervo vitam adſereres. Vitae tuae meam antetuliſti, mortuus es, ne ego morerer. Te nobis Genitor dedit, eo quod aliquid te majus non haberet, quod nobis daret; talem Patrem, qui te generi noſtro impertivit, quis ſatis pro officio laudare poteſt? Quid eſt, quod E adhuc torpeſcitis peccatores? Quin conferto agmine procurritis ad januam pii Salvatoris, qui ut nobis vitam impertiret, mortem pro nobis ſubire non dubitavit? Animadvertitis, opinor, quantopere noſtrum reditum cupiat, quanto ſtudio requirat perditos, quanta denique benignitate excipiat venientes. Te igitur obſecro obteſtorque, Salvator optime, ut quantocius nos ad gregem tuum revocare ne dedigneris.

F Nae ille beatus eſt, qui ab externis rebus animum & cogitationem evocavit, ſibique uni vacare doctus, dies in dolore & luctu traducit ſuos. Sapientem aſſidua fatigant ſuſpiria, cui Crucis ſemita dumtaxat ſapit, praeterea nihil. Optimus quippe vir perpetuis in hoc Mundo exerceri calamitatibus cupit, ut poſt hujus vitae aerumnas, ei perenni beatitudine reſpirare contingat, *Cor ſapientium ubi triſtitia eſt, & cor ſtultorum, ubi laetitia.* Qui diligit Mundum, is Mundum faſti-

Eccl. 7. 5.

fastidire non potest : Sapientes, qui seipsos noverunt, Mundum odêre, quia deprehendere mendacem, & ideo corda ipsorum in tristitia sunt ; quia porro risum reputarunt errorem, & Mundi oblectamenta fugerunt ; ideo Paradisi felicitas & gaudium, tanquam laborum merces, ipsis rependitur. Quam opido infelicem illum dicam, qui ad lugendum appulerit ? Heu quantus miserum dentium quassabit stridor ! Quantus praecordia, tormentorum vi cogente, fatigabit clamor ! Plane errat, Fratres, qui beatam sibi vitam in utroque seculo promittit ; laetos quippe hujus vitae dies luctus post obitum excipit. Et sane nec justum, nec aequum est, ut hominem laboribus aerumnisque exercitum, mox fletus ac tormenta sequantur ; nobis propterea significavit Salvator futurum, ut qui heic rident, illic fleant, & qui heic saturantur, illic esuriant. Beatus, qui heic tantisper luget ; evanescet quippe luctus ejus, perinde ac si non esset, laetabiturque in felicitate ac bonis, quae nunquam deficient.

PARAENESIS XI.

Quid longius, infelix anima, protrahis poenitentiam ? Appropinquat judicium, meosque ignis opperitur artus. Per omnes vitae meae annos procellosum scelerum sulcavi mare, nec unquam meos flevi errores. Quid ? si cunctantem subita mors opprimat ? Diabolus suis me dolis ad consectandas inhonestas voluptates pertraxit, mox etiam praecipitavit. Me miserum ! Quid mihi modo agendum ? Aequissime Judex, confunde, precor, improbum inimicum, qui mihi poenitentiam cogitanti laqueos obtendit. Tu fer opem misero, qui spem dedisti : tu mecum utere virtute tua, votisque id meis tribue, quod enixe flagito, vel potius precibus omnibus & obtestor, & obsecro, si propitius annueris, surgam illico, & convalescam ; fraudes hostis eludam, frustrabo minas, laqueosque & vincula, quibus teneor, a vita, a capite propulsabo. Eheu quam acerbam dolorum molem mihi intentatam sentio,& paratam in diem illum, quum severissimi Judicis personam sustinens, omnium preces ab accessu, & tribunali excludes tuo, ac de improborum criminibus sententiam feres, nulla unquam vel temporum diuturnitate, vel clementiae magnitudine deliniendam ! Nunc quum adhuc superest misericordiae locus, mihi nunc adsis, oro, ne coram Angelorum choris ignominia olim, & suppliciis afficiar sempiternis. Expa-

A Expavesce anima & contremisce, supplexque ad pedes Domini procumbens, dicito: Ignosce, quaeso, ignosce mihi, Salvator meus, & lapsam erige, & erectam confirma. Erravi, temere feci, veniam a te deposcere vix plane audeo, ac ne vix quidem. Singularis illa, cui nulla potest inveniri oratio par, illa, illa, Domine, clementia tua a Gehenna me salvam faciat. En jam exoritur & illucescit justis etiam metuendus dies Do-B mini, cujus in occursum a mortuis excitati jam Sancti prodeunt, ardentes singuli praeferentes lampades; ego vero tetra undequaque caligine & nocte obrutus, nec, quo me vertam, scio, nec oleum habeo, quo lampas ardeat. Quid miser consilii capiam? Aut quomodo venienti Sponso occurram? Judex supra fidem justitia præstat, nec reos ex vultu aestimat, sed suum reddet cuique C jus secundum opera, quae patravit. Ego autem conscientia territus, quo confugiam? Quid agam non unius maleficii reus? Quis me tali judicio sistendum absolvet? Quis impunitum reddet, ac liberum? Enimvero ut venit ad aures appropinquare judicium, vix apud me præ verecundia fui, exhorrui animo, ac mente prope attonitus haesi haud ignarus, quale incendium impios sit excepturum. Illam utique, Deus bone, qua D cum peccatoribus misericordia uteris, mecum pariter adhibeto, & laudum tuarum habebis praeconem, quando advenerit, qui nos in luce reponat, dies, & regni tui amplitudo, quam late pateat, apparebit. Crux tua comes mihi aderit auspicatissima, fretum illud horrendum trajicere molienti, dissipataque tenebrarum acie, ad caelestes Beatorum sedes aditum mihi aperiet, quo E si semel introductus fuero, tum gaudiis exultabo, & benevolentiam in me tuam summis perpetuo laudibus praedicabo. Deus in primis misericors, ne me, quaeso, existimes infra mortuos amandandum, quippe quem tuo Corpore pavisti, & Sanguine potasti tuo; tuum, obsecro, Corpus me mundet, & Sanguis tuus aspersas mihi labes detergat, & ipse e tenebris ad vitam revocatus, tuorum in me beneficiorum nun-F quam non memor ero, atque ita quidem, ut in gratiis habendis, ac laudibus persolvendis vix eorum concedam nemini, quorum in aeternitate memoria est.

Sed eheu me miserum! Qui adolescentiam in luxuria & ignavia trivi voluptatibus delinitus, & fallacis hujusce saeculi illecebris captus, nec aliquando mihi venit in mentem cunctis pertimescenda dies, quae me e sepulcro evocabit. Quis meae tunc inopiae ac solitudini praesto erit in regione illa horrida,

da, & periculorum plena, ubi nihil proderunt generis nobilitas, aut familiae decus, aut divitiarum copia, ubi fratrem frater non redimet, nec quisquam, ut scriptum est, judicium effugiet? Nullas mihi a juventute mea ex piis operibus paravi alas, nec lectis undecumque pennis eas composui, quarum praesidio fretus generosae instar volucris ad te properem, & in tuo ore, in tuis oculis feliciter conquiescam. Quid agam, qui cogar flammarum freta transmittere? Quomodo incolumis ab iis potero tam infestis fluctibus & procellis evadere? Interloquente tunc Judice trepidabunt Angeli: agmina ignis & spiritus contremiscent. Quis mihi tunc animus? Quae mea mens? Qui oculi? Quid sentiam? quid dicam, quum de occultis delictis palam interpellabor?

Ad Rom. 2. 3.

PARAENESIS XII.

QUI peccatores eximia caritate complecteris, suscipe me, quaeso, reum, inque tuas exceptum sedes, micis e tua mensa cadentibus reficito. Nec committas, ut cum sceleratis in tenebras ad laevam abactus male dispeream, nec turpitudinem & nequitiam imbecillitatis meae respiciat justitia tua in illo die, qui vel exitum, vel salutem offeret immortalem. Gaudium Mundi labor est & dolor: infelicissimus quicumque illius specie capitur, aut fraudibus irretitur; ut navim fluctus exagitant, sic meam miseriae & aerumnæ obruunt vitam, quum depravato cupiditatum impetu in Mundi servitutem addicor. Navigium, quaeso, nostrum tu, Domine, guberna, & ad portum appellito magno illo die, qui ab improbis poenam exiget nullis temporum finibus circumscribendam. Compertum habeo, planeque teneo, tibi esse in deliciis atque in amoribus peccatorem, quum ad poenitentiam accedit, lacrymasque & suspiria ex intimo animi dolore trahens, his tecum vocibus supplex agit. Eripe me Domine ab igne, obsecro te, suscipe lacrymas imbecillitatis meae; nam si mea voluntate peccavi, mea item voluntate peccasse doleo, & erubesco.

Agedum, Peccator, accede ad fores, quae, ut excipiaris panduntur, lacrymas Domino pro hostia afferto, & supplex ad ipsum veni; dona ille non exigit, nec ab externa specie quemquam dijudicat, & misericors enim est, & peccatoribus non modo liberationem culpae, sed errati veniam impertitur.

PA-

PARAENESIS XIII.

FRatres cariſſimi, mihi illacrymate Apoſtolo, qui Chriſtum meorum gravitate ſcelerum ad iracundiam provocavi. Ille ut ſapientiſſimus rerum opifex & ex nihilo me in lucem edidit, & liberi arbitrii poteſtate ornavit. Ego certe ingratus fui, quando malis meis facinoribus injuriam ei pro gratia repoſui. In terra ſanctorum me Parens optimus collocavit, ut apud illum, inſtar Angeli, miniſterium obirem; ego vero non modo nequam & improbus, ſed fatuus & amens, quum nobili Angelorum miniſterio fungi deberem, perduellibus ſpiritibus operam meam locavi, moerorem inde, & luctum meae juventuti perpetuum relaturus. Summus rerum Dominus ac moderator Deus, vas perfectum & ornatiſſimum, me ad ſuum uſum, & nominis ſui laudem efformaverat, ego vero per impudentiam ſingularem, in vaſa peccati facultates ſenſuſque meos converti, iiſque admiſi ſcelera incredibilia & maxima. Vae mihi, quum furiis domeſticis exagitatus ad tribunal Domini apparebo ſeveriſſime judicandus!

Anteacta jam vita in ipſo judicii veſtibulo me praevertet, multorum me criminum poſtulatura reum. Tu ſalutis auctor meae ſub umbra alarum tuarum me protegere ne graveris, nec flagitia, quaeſo, labeſque meas palam declarari ſinas; ſic me gratiſſimum laudum tuarum praeconem in perpetuum habebis. Quia coram Domino, cujus aſpectum fugere nemo poteſt, quamplurima perpetravi nefarie, nec piorum mores ſtudui pro virili aemulari & colere, ideo divina in me iracundia concitata ab optabili illo Beatorum conſortio ſum infeliciſſime ſegregatus. Me miſerum! Diſperii. Merito me nunc miſeriae premunt. Si illis pugnantibus non me pugnae ſubduxiſſem, & ipſe quidem victor ex acie rediiſſem. Sed quum maluerim diffluere mollitie, & delicate ac molliter vivere, quam parce, continenter, ſevere, ſobrie, nunc tanquam inutilis ad pugnam miles ab eorum coetu divellor, quorum non egregia ſum opera imitatus. Innocens Salvator meus, qui Cruci affixus peccatores ultro invitaſti ad gratiam, mea, obſecro, delere peccata velis, & vulneribus meis ſalutarem parare tuo Sanguine medicinam, ut nunquam de pietatis tuae laudibus conticeſcam. Si, Domine, aſpectum tuum in criminum meorum nubem convertas, haec ſtatim utique evane-

evanefcet, & per viam mandatorum tuorum, diffipata errorum caligine, laetus incedam ad eam, quam me fperare jubes, felicitatem.

Deus optime, cujus clementia omnium mortalium nequitiam antecellit, tuo me patrocinio ac mifericordia jacentem fubleva & confirma; nam aegritudo, & morbus ex peccatis contractus incredibiliter vires attrivit meas. Tua, Domine, benignitate ac potentia omnis fpes mea nititur, tu me recrea. Horreo, profpectans igneum illud fretum, quod fui confcium, & iniquitatum memorem vehementiffime exagitat. Fili Dei vivi, Crux tua me vadum molientem dirigat, ac fuftineat, hebefcant flammæ ad contactum Corporis & Sanguinis tui, & auxilium imploranti feliciter per te liceat, a Gehenna evadere: dolores & morbos velut arrabonem poenarum deputo, quas mihi comminatus es nunquam finiendas, adeo perfuafus fum, fore ut quemadmodum heic me pravæ corporis animaeque affectiones cruciant, fic mea me flagitia poft obitum in immania tormentorum genera conjiciant.

Chrifte Parens omnium amantiffime, efto mihi tot in anguftiis falutis portus & perfugium, ac tutela certiffima. Ex hac die te fupplex obfecro, ut oftendas mifericordiam in me tuam, meque ab eorum colluvie fegreges, quibus vindices parantur poenae. Cui pro nobis hoftiam temetipfum offerre non dubitafti, tu amor cordium noftrorum Jefu, meam apud illum nunc caufam fufcipe, & diffimulata paulifper maxima, quam merito in me conceperas, indignatione, id oculis effice & confpectu tuo, ut Diaboli audacia vifque frangatur, & effufæ ab illo tenebrae tuo adveniente lumine diffipentur. Quod fi infernus ignis mea corripere membra & inflammare tentaverit, utpote multis inquinata flagitiis, tuo, Domine, nutu increpitus, tum infufo mihi rore afperfus hebefcat, precor, ut ficut olim Babylonica fornax tres pueros nomen tuum invocantes laedere non aufa fuit, fic aufpicio tuo horribiles illi flammarum vortices me impunitum finant, ac liberum.

Diabolus peftis omnium teterrima fuo me veneno infecit, praecipitemque ad flagitium traxit, depravavitque. Attamen quum ego tuis veftigiis infiftere fim paratus, tibique fumma liberationis meæ poteftas fit, confido, a tua potentia infirmitati meae fubventum iri, teque illum acer-

accerrime increpante, me veniam & gratiam assecuturum; ipsum autem, qui animum meosque corrupit mores, ignominia & dedecore obruendum. Iniquitatis principes suis me cupiditatibus pessum dedere, & juventutis meæ pulchritudinem dolo malo quam turpissime depravarunt. Pudicitiam perdidi. Me miserum! Quid agam? Pristinam ut restituas, Salvator optime, innocentiam, obsecro, atque ut proditorum in arrogantiam severissime animadvertas. O quam mira, Fratres, formæ dignitate praestat pura & integra juventus! Quantum illa sibi conciliat amorem, si pulcherrima virginitatis species frontem ejus exornat! Atenimvero si cui praeclarissimus hic thesaurus ereptus fuerit, uno eodemque casu, quæ ipsum laudibus efferebat, eximia oris venustas, vultusque dignitas quoque concidat necesse est.

Age vero Salvatoris vocem audire videor, & me quidem suos in amplexus amantissime compellantis: Macte, ait, virtute esto, & animum ne despondeas. Adsum ego reparator salutis tuæ, rerumque tuarum incrementum maximum: meus es, non ego despiciam nec repudiabo, quem servitute mea ab immanissima Daemonum tyrannide vindicavi, tibi pacem afferam, tranquillitatem, otium, securitatem; quantum poteris, vocem contende, ut divinam Patris tui misericordiam implores, quæ miseris & egentibus occurrere ipsa solet nullius oratione evocata; Placabilis enim Deus est ac mitis: resipiscentes diligit peccatores: teque, si redieris, ipse praevertet, habitabit in te, victimam mactabit, stola te induet candida, tibique de tuo reditu mirifice gratulabitur.

Virginitatis conscius meæ quondam frontem explicui, extulique caput, depressit utrumque Diabolus, quum ante otio & languore animum depravasset meum, & morum innocentiam corrupisset. Itaque suis execrandus ille veterator me circumventum dolis gemma solis luce praestantiori despoliavit. Heu qualem infelix jacturam feci!

Multa, magna atque praeclara sunt ornamenta virtutum, sed inter cetera Virginitas quidem prope suo jure sibi vindicat principatum, cujus ab augustissimo solio si cecideris, alter tibi se offert gradus, quem plerique Sanctorum tenuerunt: illuc tibi enitendum est, quo si evaseris, minime a virginum numero segregaberis, sed fies ejusdem felicitatis & glo-

gloriæ compos. Interim vero laudet te, Domine, anima mea, quam, quum Diabolus perdidisset, tu ad salutem mirabiliter reduxisti. Laudent te iterum sensus & cogitationes meæ, quibus munificentiæ tuæ donis amissam reparasti integritatem & elegantiam, quæ ut habeat in me sedem stabilem, ac domicilium certum, deprecatores succurrant mihi caelestes incolæ; confido siquidem, ut quem ego ad iram concitavi, ipsi mihi placatum reddant, ab eo recepturi praestiti mihi officii mercedem, unde fiat, ut illorum ordinibus consociatus divinæ beneficentiæ potentiaeque laudes persolvam. At tu, magne Deus, perditum me, quaeso, requirito; inventum, ad caulam reducito, tu qui ovem per saltus errantem tuis sublatam humeris revexisti. Voca me & redibo, sic enim fiet, Domine, ut gregi tuo adjunctus, tuis aggregatus ovibus, cum iis, quos peccasse sincere poenituit, totus sim in tuis laudibus celebrandis.

A [illegible] B [illegible] C [illegible]

PARAENESIS XIV.

[illegible]

QUum Poenitentia discipulum, qui Magistrum negaverat, devium & errantem temere offendisset; sic allocuta est: Quonam fugis, deserto Praeceptore, Simon? Quis te receptabit locus? Ecquæ regio latebras petenti dabit? Quumque ille opponeret culpæ suæ gravitatem, eo quod Dominum suum abnegando alienum ab illo se effecisset, ejusdemque renuntiasse amicitiæ videretur, Poenitentia propius accedens, secreto iterum haec in Simonis aurem locuta est: Cavesis, ne in flagitio ita obstinatus obdures, ut Christi gratia & amore omnino indignus efficiare. Certa tibi fide promitto fore, ut te resipiscentem effuso ille sinu accipiat, tuoque reditu admodum gaudeat. Quid ergo moraris? Quin modo ipsum adis, memoriaque perpetrati criminis afflictus, ejusdem dimissionem efflagitas? Bone Pastor, dices, de pereuntium sulute semper solicitus, perditam ovem reposcito, inventamque ad gregem tuum reducito. Deplorandum sane tibi vulnus inflixit iniquitas, cujus si curationem negligas, nulla jam aderit medicinæ faciundæ spes. Praestantissimum habes Medicum. Quid tuam cunctaris aperire plagam? Quin ad ejus januam festinus accedis? Illic casum deplo-

D [illegible] E [illegible] F [illegible]

A deplora tuum, & ductis imo ex pectore gemitibus, ipſius captare miſericordiam ſatagito: confide, inſanabile vulnus ille ſanabit.

Talibus Poenitentia dictis Simonis animum perculit & inflammavit; unde præ maxima doloris vi totus repente in ſuſpiria diſſolvi, totus abire in lacrymas coepit, ac tandem in ejuſmodi erupit voces: Eheu quid volui miſero mihi, ut Chriſti dicerer B inimicus? meorum ille me ſodalium Principem deſignaverat, traditiſque Caeli clavibus, mihi illud aperiendi fecerat poteſtatem, adjeceratque ligandi & ſolvendi Pontificium. Tantis ego cumulatus donis, quod profiteri maxime debebam, negavi, me ejus eſſe Diſcipulum. Quid eſt, quod ad tam nefarium facinus terra non trepidas? Miſerum me! Quid feci, quaſi vero, Chriſto relicto, alium ei parem nacturus C eſſem? Nunc vero ab eo viciſſim relictus, quo me vertam? Aut quis me ſuo recipiet tecto? Tuas, oro, fores aperi mihi, bone & ſuavis Domine, ut in aedes tuas introductus, te videam, tibi adhaeream, tuique acceſſu luminis reviviſcam. Quis mihi tam longa dabit vitæ ſpatia, ut dignas meo caſu lacrymas profundam? Ecquid mihi obtigit? Dudum Apoſtolus eram, modo perfidus ac rebellis dicor, D qui ante Praefectus domus audiebam, evaſi nunc extraneus & hoſpes.

Atenimvero quis mihi laboranti ſuccurret Medicus? Si Chriſtum deſeruero, cuinam graviſſimis, quibus conficior, malis opportuna remedia praeſto ſint, qualia ille ſemper in promtu habet? Te igitur invoco, ad te confugio, qui quondam aegram mulierem mirum in modum ſanaſti, nunc animæ, quaeſo, medere meæ, quæ E confecta ſenio miſere contabeſcit. Alterum me veluti Lazarum excipe, atque ut illi vitam reſtituiſti, ita me morti eripito; illum non pauci praeſentes aſpexere mortuum, me non item. O qui pridem illum e tumulo tuæ vocis imperio excitaviſti, meliorem mihi, precor, hodie largire vitam. Corpus dumtaxat Lazari contabuerat, mihi corpus cum anima labefactum & peſſumdatum eſt: utrumque, Do- F mine, optatiſſima delictorum remiſſione reficito; opus eſt tibi obvium minimeque arduum, ac difficile: ſi tantum innuas, res illico perficietur; quamque unice cupio ſalutem, conſequar numeris omnibus abſolutam.

Procelloſis maris vorticibus prope hauſtus te olim invocavi, porrectaque manu periculum diſcuſſiſti; aliud in continenti onge gravius mihi incumbit malum, perſi-

perfidia iſtic enimvero me merſit, & ſuffocavit; idcirco te etiam atque etiam exoro, ut capitalem hanc a me peſtem, & diſcrimen avertere non dedigneris. Quem ſupplex adeam, aut quale reſtat poſthac perfugium, ſi mihi facilem ad te aditum intercludas? Tui ſimilem non habeo defenſorem; ne me, quaeſo, abjicias, rerum ſpes unica & tutela certiſſima. Succurre, precor, opem imploranti, nec velis in clade omnium acerbiſſima connivere. Quas fudit lacrymas Simon, veridicos intimi doloris teſtes Poenitentia excepit, & Judici obtulit; has, inquiens, lacrymas tibi mittit peccator Simon; his, precor, vultum hominis delicti veniam petentis graphice expreſſum cognoſcito, unde peccatores diſcant commiſſa plangere, & mores ſuos ad bonam frugem quam ſtudioſiſſime revocare. Simonis luctus poenitentibus proponitur velut ſpeculum, in quo inſpiciant, quid ſibi facto ſit opus. Quiſquis ergo Simonem imitatus eſt delinquentem, eundem ſua delicta plorantem ſequatur. Hoc qui faciet, id enimvero conſequetur, ut quemadmodum ille, ſic ipſe eorum, quos flagitii poenitet, aemulatione, iterum in gradu priſtino divinitus collocetur.

Heu quale mihi incidit malum! clamabat Simon triſtia per noctem aſſidue ſuſpiria renovans. Hoccine eſt ſani hominis factum, ut quum a primo aetatis exordio ad meam uſque ſenectutem vitae laudabilem tenuerim curſum, collectas inde opes uno die, atque una facinoris admiſſione decoxerim? Succurre mihi nunc, Domine Deus meus, obſecro te, miſerere mei. Haec ubi deſiit Simon, quum prae lacrymis jam loqui non poſſet, aliquandiu, ut fit, defixus in cogitatione, conticuit; tum iterum Deum hiſce compellat vocibus: Utinam te, Chriſte occultorum cognitor nunquam denegaſſem. Eheu me miſerum, qui execrabili perfidia a meo praeceptore defeci, inque hoſtium numerum me contuli, Judam proditorem imitatus! Ad ovile tuum me reducito in devios Mundi tramites inconſulto abductum, ducentem celeri pede ſequar, vocantem pronis excipiam auribus; ovem illam me deputa, quaeſo, centeſimam, quam pridem deperditam, relicto grege requiſiviſti, & in tectum denuo reportaſti. Sic plane fiet, ut Gabriel, & omnium Angelorum agmina tibi Paſtori optimo inventam ovem, ac tuis revectam ad caulas humeris, reſtitutumque centenarium gregis tui numerum gratulentur.

Cant. 1. 1. Melior eſt amor tuus vino, & dilectio

A ctio tua millibus rectorum : Vino tuo benedictionem consequuti sumus , calice tui Sanguinis reviximus ; ideo caritatem tuam optimæ quaeque animæ laudaverunt. En peccatis meis extinctus oris mei decor, ope poenitentiæ refloruit, cujus gratia eadem formæ dignitas est restituta, quam mihi Baptismus contulerat. Sacris quidem ac lustralibus aquis nativam turpitudinem exueram, eximiamque adeptus fueram ve- B nustatem, quam modo auxit poenitentia, addiditque vestem arte sua elaboratam, & vulneribus in gloriam commutatis, ignominiam atque contemtum novo dignitatis & splendoris accessu magnificentissime compensavit.

PARAENESIS XV.

C OH qualem sapis amaritudinem! Quantas, triste seculum, curas paris atque solicitudines! Quicquid mihi ope tua quaesitum fuit, ecce dilabitur & perit. Hei misero mihi, qui judicii diem jam imminere video, planeque sentio! Demens lucra putabam, sed detrimenta erant, quæ ex tuis negotiationibus captabam compendia, sero tandem animadverti, ex navata tibi opera, mihi partum dolorem es- D se intolerabilem, praeterea nihil. Me miserum! jam advenit judicii dies. Ecce ad supplicium rapior & ad tormenta, quorum vim augebit in immensum aeternitas: hunc videlicet exitum paravere voluptatum irritamenta, quibus me ad ignaviam & luxuriam provocabas. Hei misero mihi, en advenit judicii dies! Tuis per imprudentiam delinitus illecebris, salutis meæ E curam abjeci: ecce ad poenam reposcor statutam improbis & sceleratis. Hei misero mihi, jam imminet judicii dies! Omnem vitam transfegi nihil agendo, & o quale malum manet inertes, quos illa dies deprehendet circa pietatis opera desidentes! Hei misero mihi, en advenit judicii dies! O qualis incumbet metus facinorosis, qui suos in scelere & flagitio trivere dies! Me miserum, jam advenit judicii F dies! Reus sum, crimina agnosco mea, & quid agam infelix, non explico, mox Judicis acerbissimo opprimendus adventu? Quin ergo vos beatos praedicem, qui justitiam colitis? At at quantas vobis, iniqui, maleficia vestra procudunt calamitates! Hei misero mihi, en advenit judicii dies!

Quid improvidi adhuc otio & ignavia languemus? Jam ecce defluxit aetas, judicium appropinquat, paratur Judicis sedes,

des, designantur justis ejus confessoribus subsellia; ego vero non expedio, quomodo meæ impunitati possim in eo judicio consulere. Me miserum! Jam imminet illa dies. Ecce contrahuntur vitæ meæ spatia; ignosce reo, mitissime Judex. Succensus jam apud inferos ignis sceleratos opperitur. Hei misero mihi, cui judicii dies approperato cursu prope jam imminet, suam cuique mercedem pro merito redditura! Et quidni ego tum tota mente totisque artubus contremiscam, quando Angeli imminentis judicii praecones a Judice missi, vadimonium singulis constituent, & sistendi comparendique in judicio designabunt diem, nec poterunt aut ullis leniri precibus, aut lamentationibus expugnari! Hei misero mihi, en advenit judicii dies!

Leges tuas, heu infelix, contemsi; quid in exitu meo me manet, nisi furiarum faces, desolatio & vastitas, quæ impiis parantur? Me miserum, en advenit judicii dies! Pie Domine, in angustiis meis invocavi te, exaudi me quantumvis immerentem, & reum; da mihi, precor, pacem & salutem. Hei misero mihi, jam imminet judicii dies! Eluceat inter nos, quaeso, beneficiorum tuorum magnitudo, ac tua mihi pietas oboriatur. Hei misero mihi, jam imminet judicii dies! Quamquam impurus sum, & indignus, qui me tibi orantem ac supplicem sistam, tamen enixe precor, quaesoque, lucem ut praestes mihi per regionem perpetua nocte obrutam iter facturo, indeque ereptum tua me clementia excipiat magno illo die, quo tua se totam prodet claritas & amplitudo. Hei misero mihi, qui judicii praesentio jam imminere diem!

PARAENESIS XVI.

Culpa precibus donatur, cave tamen, ut ante fratrum odia ponas, qui tibi delictorum veniam imploras. Repelluntur sine sale sacrificantes, & sine caritate orantes, cujus est clausa ostia recludere. Tuis ergo victimis salem inspergito, precibusque jungito caritatem; nec enimvero hostia sine sale litat, nec prodest sine caritate oratio. Quisquis a proximo tuo aversus es, Dominum tibi benevolum ac placatum habere non potes. Simultatem cum fratre tuo depone prius, si tibi tui Parentis gratiam conciliare perfecte cupis; Nam si fratrem tuum benigno heic non excipis vultu, nec te Deus optimus sibi loco amici aestimat. Jam si recte sapis, etiam

A [illegible]

B [illegible]

C [illegible]

D [illegible]

E [illegible]

[illegible]

F [illegible]

[illegible]

etiam atque etiam cura, ut illum in dissidiis reconcilies, laetifices in moerore, in aegritudine visites, & in jejunio pascas. Quid plura? In itineribus ei viam sterne & explana, pedes ejus lava, in triclinio primum accubitum ei concede, frange panem & porrige, imple poculum & propina, nullumque amoris in eum ac benevolentiae argumentum praetereas, vestigiis Christi inhaerens, qui hausit aquam & sacravit, peccatum tuum lavit, Corpus suum tibi obtulit, Sanguinem miscuit & tradidit.

Nos felices peccatores, pro quibus ipsa excubat, vigilatque pietas! Quid igitur? Nonne si ei, cui ipsam animam debemus, unam lacrymulam afferamus, omnia nobis debita condonabit? Ita profecto; nam ipsum audio solicita voce clamantem, & blande compellantem debitores: syngraphas, ait, simul & lacrymas afferte; praeter poenitentiam non est, quod ultra petam. Videte, ne vos ad judicium properantes debita vestra praevertant. Gratias tibi ago, Deus meus, qui duas tibi composuisti manus, misericordiam & justitiam, ambas protendis super universos; altera castigat, ne perdat; altera fovet, ut servet. Ad decies mille annos desiperes, si tantundem vita tibi maneret; nec suppetit tibi, quo tot nominibus obstrictus, unum expedire sufficias, quantumcumque laboris & operae ad id contuleris, usque adeo tua invaluere mala, usque adeo ingrati animi vitio laborasti, & adhuc laboras. Quin ergo Deum optimum admiraris & laudas, qui, ut bonitate sua tuam nequitiam superaret, veniam tibi promisit, usque fidem pollicitus, se tibi in triclinio primum accubitum supra tuos sodales daturum, adjecitque, tuum item ad ministerium sese assurrecturum, modo te in adventu suo vigilem invenisset?

Cognita fatuus Judicis clementia, sua exaggeravit delicta; vidit enim in promtu esse suis vulneribus medicinam, eamque levi labore, nec magno pretio parabilem, ut gratis donari videretur, ideoque suomet corpori haudquaquam pepercit, quin plagis concidendum committeret. Nae sapiens ille praedicandus, qui etsi certus sit, Dei misericordiam sibi peccanti post lapsum nunquam defuturam, nil tamen magis, quam peccatum timet; & quamvis optimam de rebus suis conceptam spem habeat, sic tamen dies noctesque advigilat, perinde ac si vehementer de sua salute ambigeret. Quis heic non

non laudet supremæ mentis consilium, quæ hominum improborum licentiæ duo repagula opposuit, suaves misericordiæ blanditias, & horrendas vindicis justitiæ minas, ut nimirum illorum ferociam compesceret severitas & metus, quos lenitas & clementia frustra in officio continere tentasset?

Heic porro mirari subit miserandam hominum stupiditatem, quippe qui minime recogitant advigilare sibi non aspectabilem scribam, qui singulorum dicta factaque observat, & in codicem refert constituto judicii die publice recitanda, quasi vero sustinere possent magnæ illius justitiæ in reposcendis rationibus severitatem, aut Judicem fallere, cujus scientiam nec minimus oculorum nutus, nec levis pupillarum motus fugit. Jam & hoc vobis maneat alta mente repositum, ne forte de vestra salute despondeatis, quod etsi magna sit Justitiæ severitas, attamen si peccator sua malefacta damnaverit, & unam modo si fuderit lacrymam, cuncta sibi delicta donanda fore. Rursus quo salutarem metum penitus animo haerentem retineatis, etiam hoc mente & cogitatione defigite, quod etsi Dei misericordia pelagus sit nostris peccatis inexhaustum, tamen si delinquentem se dedita opera peccavisse haudquaquam poeniteat, huic neminem in die judicii suffragaturum.

Tuam, Domine, sapientiam, cujus nutu atque consilio ista geruntur & providentur omnia, adoro, nec tamen pro officio, aut pro voluntate satis laudare possum, qui geminos hosce fontes maximo nostro bono miscuisti, justitiamque misericordia temperas, unde suavis & benigna est tua justitia, recta & aequissima tua misericordia. Qui ergo videre sustines lepram, quam ipsi certe videre non possumus usquequaque grassantem? Compleatur in me, quaeso, illud oraculum: *Omnis leprosus per legem mundabitur*. Item illud: *Ubi abundavit delictum, superabundavit gratia*. Et quoniam saevam vitiorum tyrannidem usque modo patior, contingat mihi, oro, mitissimum gratiæ tuæ imperium ferre ac dominatum.

Levit. 12. 14.
Ad Rom. 5. 20.

PARAENESIS XVII.

Libentissime Psalmos concinerem, si homini profano fas esset, augustissima Divinitatis adyta penetrando, ejusdem oracula impuris labiis temerare, & supremæ Majestatis laudes deterere hoc ipso, quod illam suis ad Caelum laudibus efferre audet.

[illegible]

A audet. Eho dicito, sodes, num decere credas arcana divina ab illo tractari, quem nec dignum putas in concione hiscere, aut loqui? Atqui nec silere licet laudes ejus, qui diserta facit ora peccatorum. Os homini datum fuisse, puta, quasi vadum & ostium; inde licet erumpant frequenter inhonesta ac turpia verba; non hic tamen Opificis scopus fuit, qui interioribus adytis templi hanc velut exterio- B rem portam adjecit. Summi illius Architecti benignitatem mirare, qui celsitudinem suam ad nos demisit, ut in nostris aedibus habitaret. Magnum est, si quis se noscat, & cetera quaeque pro modulo suo comprehendat. Non mirum itaque si sanctissimum illud Divinitatis adytum intrare nostrarum mentium parvitati severe interdictum est. Quocirca praedicanda est, & plenissime laudanda illa C majestas etiam ex hoc capite, quod peccatoribus accessum non prohibet, nec ipsorum laudibus authoritatem suam imminui ac dedecorari credit.

Si accidat aliquando virum honestum labi, errare, decipi, atque in dedecus offendere, tum præ verecundia amicorum conspectum fugit, in publicum prodire non audet; quin nec patitur au- D dire, se aliquando probum fuisse; sed omnem sui memoriam omnino perire cupit, unaque simul propriæ ignominiæ obliterari famam. Vos autem, Fratres, quos non latet, quantum sit in hisce rebus inane, satagite supremum judicem vobis propitium reddere: discite nullam in terris diu manere sui similem rem, omnia torrentis instar effluere, ac demigrare; Majorum E opes, oris decor, splendor generis, nomen, imperia, magistratus e nihilo crevere, & mox in nihilum, perinde ac si non essent, infelicissime relabuntur. Talia contuentes, illud sempiternum numen reveremini, cujus imperium nunquam concidet; reliqua omnia, quæ vulgo amplissima dicuntur, caduca sunt, nec eorum jactura nos terrere debet, quum somnia sint, mentisque nostræ ludibria F quascumque Mundus offert, opes.

Viden' quid hominum mentes exagitat, quid eos fabulam facit? Fragilis imago, somnium & umbra. Suis nos blandimentis illexit & decepit externa corporis pulchritudo, quam utique conservare non possumus. Scimus profecto, divitiarum copiam domino nihil prodesse, etsi in iis quaerendis perpetuis fatigetur curis. Ad exitum hodie properamus, ut heri, sic nobis omnes occidunt sine fructu dies. Mirum

Mirum qui fiat, ut nullum nobis faſtidium ſui moveat Mundus jam ſenex, jamque ad occaſum vergens, & ad interitum feſtinans, nec ſentiamus fluctuum, per quos navigamus, aeſtum! Obſecro, ferto opem miſeris, Deus optime maxime, qui genus noſtrum non deſeris, praeſta mentibus noſtris intelligentiam, ut ſciamus, infra te jam nihil eſſe, niſi mortale & caducum; & vulneribus noſtris ſalutarem praepara medicinam, ut ad meliorem frugem, poenitentia comite, redeamus. Viſita nos, ne in noſtris obſtinati obduremur peccatis. Fons miſericordiæ tu noſter es; tu igitur animis noſtris honeſtatis & juſtitiæ memoriam infigito; turpitudinem namque & nequitiam pluſquam ſatis huc uſque conſectati ſumus. Paſtor omnium vigilantiſſime, noſtra, precor, a nobis damna avertito. Exiguum iſtud bonæ voluntatis munuſculum a nobis accipe, tuaque nos virtute corrobora. Non habet anima noſtra, unde magnitudini tuæ donum aequale ferat; Crux tua, Domine, te nobis placatum reddat, quæ nos ipſos tuæ pietatis admiratores fecit. Infra peccata noſtra noſtræ ſunt preces, nec bona, quæ dicimus, aequant mala, quæ fecimus, neque verbis noſtra ſolvuntur debita. Quanam ergo hoſtia noſtra poterit expiari noxa? Quid dabimus, quum extrema laboremus inopia? Tu qui misereris omnium, quæ feciſti, tu nos redde tuo Sanguine expiatos.

Cui poſthac placebis, vanitas Mundi domina, quando tuis conflictari aerumnis nemini non diſpliceat, nec ullus damnis ſubeſſe velit, commoda & emolumenta tua ſecuturis? Unum eſt, quod nos tibi adſtringit vinculum, ſane grave & moleſtiſſimum, vita praeſens. Laus & gloria tribuatur ſupremæ poteſtati, quæ nos a te avellit etiam invitos. Si intemperanti incubuerit mors, os ventris mancipium, ingruente morbo, obſtruet, e digitis excutiet vino ſpumantes pateras. Euge quicumque ſobrius tibi a vino abſtinendum ſtatuiſti. Quaeſtus noſtros & collectas opes haeredibus tranſcribere mors adiget, culpam autem nobis hærentem, & veluti onus cervicibus imminens deponere non dabit. Cutis noſtra, tamquam liber erit deſcripta intus & foris exhibens omnia malefacta. O vos beatos, qui a curis omnibus ſeparati, uni ſalutis negotio ſedulo ac diligenter vacatis!

Multa bona, quibus adhaeſimus, effluxerunt; iis, uti voluimus, peccavimus, nec ſic evaſimus, uti ſperabamus. Divitiarum

[illegible]

tiarum amor, quæ nos multis curis implicitos tenuerunt, dominos minime sequentur vita functos, quos tamen peccata ad sepulcrum euntes praevertent. Felices magnanimi, quorum fortitudo in labore ac dolore spectata est! Exultat adversarius aspiciens, quas collegimus opes, nobis alio deportatis, ad haeredes transfugere, nostra autem peccata nos ad judicium accersitos, illuc citato cursu antevertere, ut coram Domino suos nos esse auctores accusent. Te autem in primis beatum dico, cui salutis nostræ reparator promisit fore judicii diem & jucunditati & gloriæ.

Quis similis tui naturæ Conditor? Quis tuam erga nos clementiam & benignitatem imitetur? Etenim si nobis poena pro merito sustinenda est, aequissimo Judici obstrepimus; & si bene nobis fuit, & prospere coeptis successit opus, ad superbiam ferociamque insolescimus. Benedictus, qui singulari tua lenitate mores nostros asperos & difficiles patientissime sustines, illatasque tibi injurias mira caritate dissimulas. Ad ovile tuum animam, quaeso, meam reducito; Erravit enim sicut ovis, quam invenisti; illam in tutum refer, vetusto exue vellere, & novo exorna, ut ambae omnipotenti Domino sine metu appareant. Gloria Aeterno Patri, qui poenitentes miseratus, te misit in terras humani generis Salvatorem; tua quippe gratia nostræ securitati consultum est. Tu crucem ferendo & peccata nostra & mortis Chirographum sustulisti, tu quaecumque debemus declarabis remissa, quando gratiam tuam in seculorum exitu manifestabis. Adventum tuum laudamus, pie Domine, qui summam peccatoribus impertis misericordiam.

PARAENESIS XVIII.

[illegible]

Illos igitur ter & amplius beatos appellemus necesse est, quos Divinus Sponsus jam ad nuptias vocavit suas, sibique comites adjunxit in triclinio discumbentes, hoc est in illo virtutis regno, cujus nunquam est intermoritura suavitas. Heu quam miseranda clades imminet impudenti, qui lugubri indutus amictu in illius auctoritatem loci temere sese intrudere ausus est; gravi namque strictus compede tenebricosum in carcerem praeceps dabitur nocti sempiternæ addictus. At contra qualis, quam beata Civitas excipiet vos, integerrimi castitatis & abstinentiæ cultores, vosque viri foeminaeque sanctissimæ,

ſimæ, pura & integra virginitatis gloria venerabiles, & victo debellatoque Diabolo triumphantes! Vos ſcilicet ad immortalitatem, ad gloriam natos Filius Regis in aulam ſuam magnifice deducet, & omnium bonorum acceſſu feliciſſime cumulabit. O qualis, quam jucunda voluptas! Quam magnum ad laudandam Divini Numinis beneficentiam incitamentum! Sed o miſeram conditionem! O calamitatem maxime deplorandam illorum, qui quam longiſſime a tantæ beatitudinis jucunditate rejecti, turpiſſimum exilium pati omnem ultra aeternitatem coguntur, ubi magnis etiam precibus impetrare non poterunt ad reſtinguendam ſitim tantum humoris, quantum haerere poſſit extremo digito in fontem immiſſæ manus!

Miſerum me! Quantam malorum audio mihi imminere acerbitatem, ſi mihi ad regni Caeleſtis oras aditus intercludatur! O me ad extremum uſque felicem ac fortunatum, Domine, ſi ad tuum conſpectum admiſſus videro, cauſam meam miſericordiæ viribus eo exitu perorari, ut apud tuam juſtitiam ſeveriſſimam delictorum vindicem, impetrata ſcelerum praeteritorum venia, mihi liceat vitam in Caelis agere ab omnibus periculis tutam, & nulla temporum viciſſitudine diſſolvendam!

Viden' apertas ad beatitudinem vias, jamque patefactos ad Caelum aditus? Quave parte ad Caeleſtem gloriam ſe pandat iter? Scilicet undequaque difficultates maximæ & frequentiſſimæ tentationes viatores infeſtant, inſequuntur & premunt uſque ad confinia regni, quo fortes animæ pervenire moliuntur. Videſis, indocte, ne tua te angat inſcitia, nam ſi fueris bene probus, & bene doctus eris, ac utique homines vel natura callidiſſimi habebunt, quæ a te diſcant, plurima, ſecus & ſi fingas, te tua ſapientia eo evaſurum, unde ſcias Solis curſum ſiſtere, & Oceano ſpatium circumſcribere, ſi modo abſint bona facta, nullus eris, nec ullum inter ſapientes locum habebis. Advena quum ſis, tuo diverſorio contentus eſto, neve datum ad brevem horam domicilium mutes, nec amplam tibi moliare domum, neque ſitum, qui tibi in ſortitione non obtigit, occupare velis; Ædiculam ad tuas anguſtias metire, tantum ſpatii cape, quantum tecto ſufficiat; cave in alieno ſolo operam inſumas tuam, ne laborem extraneo profuturum ſuſcipias.

Fortunatas merito dicimus prudentes Vir-

[illegible]

Virgines, quae cum divino Sponso intrarunt ad nuptias, propterea quod quum ejus amore vehementer flagrarent, ejusque adventum avidissime expectarent, insomnes totam fere noctem egere, in primis solicitae, ne provisa maximeque necessaria olei copia lucernis deesset: infelices contra damnandae sunt earum sodales fatuae, quibus ingressum in triclinium interdictus fuit. Quum enim eas in struendis oleo lucernis vacare oporteret, obrepens somnus oppressit, utpote de adventu Sponsi parum solicitas; & quamvis postea nuptialis aulae pulsarent fores, inde tamen rejectae sunt. Duo Virginum ordines duas designat regiones, alteram, in qua summi Regis assurgit augusta Domus, quae latissime patet, & ad Caeleste convivium vocatos excipit & conservat; angustissima vero alteri circumscripta sunt spatia, quam Gehennam dicimus, quae coacervatis iniquorum corporibus rato tempore opplenda est. Ceterum nec illos beatissimae vitae jucunditas deseret, nec istis dolor mitigabitur, & perpetuus luctus, utramque sortem pro aequitate & merito, singulis dispensante supremo Judice, gratiam frustra deprecantibus iis, qui recte facta secum afferre per oscitantiam & socordiam neglexerunt.

Age, quid cessas, Paule, potissimum Ecclesiae nostrae columen & propugnaculum? Quid cessas, inquam, quasi non videas tuas ab hominibus passim proculcari leges? En avaritia & insanus amor habendi, quem quondam a mortalium animis evellere tuis praeceptionibus studebas, hodie ubique regnat, adeo ut, sanctioribus Templi adytis occupatis, Sacerdotum gulam eliserit, & iniquis contractibus plurimos de populo promiscue captos extinserit. Sacerdotium, cujus sanctitati tuis satis cautum decretis fuerat, hodie venale habetur. Calcatam a justis ad Caelum viam scientes volentesque deseruimus, hisque potiores duximus devios tramites, & salebrosas atque horrendas crepidines, unde vix evitabilis imminet in tartarum ruina. Quod ergo maxime nostra interest, Carissimi, agamus, ut nostrorum scelerum recordatio nunquam non moerentes & afflictos habeat. Vis quippe doloris unica vitae turpiter anteactae tempora obliterabit; Quicumque proinde peccavimus, suscipiamus debitas peccatis poenas, lacrymisque delictorum syngrapham eradere satagamus.

Neminem inconsulta scientiarum cupido fallat; Si ergo tibi literis operam navare

navare sedit; cave, ne illarum studium tantopere te solicitum habeat, ut tuum in virtutibus profectum negligas. Neque enim tanta literarum cura habenda est, si recte sapis, ut non longe major bonorum factorum solicitudo te angat. Qui sapientiam appetis, dignos sapiente mores induito: Vide, ne sine lege scientiam quaeras; Non enim implent magna dicta, sed bona facta legem. Doctrinæ studium multorum ingenia exercuit, quos tamen fama, repugnantibus eorum moribus, a stultorum censu non exemit; alii contra quanquam nihil quaesivere aliud praeter justitiam, longe tamen post se viros etiam sapientissimos reliquerunt, tibi potius esse debet agere, quæ non legis, quam legere, quæ non agis. Felices habeto non qui legis periti sunt, sed qui legem observant. Nunquam legas, ut videare sapiens; non ille perfecte sapit, qui arcanorum involucra evolvere plane didicit; satage, ut clara & explicata, quæ legis, opere compleas, neve in nuda scripturarum intelligentia subsidas. Qui enim potest suis moribus erudire rudes, is in primis doctus habendus est.

Quum virtus in actione consistat, ideo qui in scripturis evolvendis operam ac laborem consumit, ea quæ legit, opere exequatur necesse est; Quum Praeceptor sapientissimus, qui nos nullis omnino suffragantibus meritis elegit, id a nobis in primis exigat, ut in usu habentes, quod nobis ipse tradidit, immortalis gaudii praemia adsequamur. Bona quidem est mandatorum intelligentia, sed multo melior executio, adeo ut merito illum animadversione dignum dicas, qui ea, quæ didicit, actu perficere negligit. Satagite ergo, carissima mihi capita, ut id quod legitis, discernendo, illa dumtaxat admittere studeatis, quæ vobis benevolum faciunt severissimum Judicem, cui de minimis etiam cogitationibus mox sumus rationem reddituri.

Humanæ vitæ initium, & primus gradus est, ut naturæ morem geramus, ejusque legibus pareamus & quæ hominem decent, actu exequamur; succedit secundus, isque videtur instar absolutæ virtutis esse, si integre sancteque vivendi praecepta discamus, & quæ didicimus, eadem opere compleamus. Succedit tertius his omnino contrarius gradus, qui plagis plane dignos nos efficit, si quæ operoso studio apprehendimus, actu perficere negligamus. Nec non postremus, qui stultitiæ nos arguit, si ignorare velimus, quæ perfice-

[illegible]

A perficere detrectamus, otiumque discendi studio suppeditandum non adamemus, quia negotium virtutis exercendæ plane fastidimus.

Heic porro animadvertitis, credo, Fratres, quantum ab officio discedant illi, quos quum scripturas legere minime delectet, ac magis etiam pigeat, ea, quæ didicerunt, amplecti, eos nihilominus carpunt, qui sacros Codices frequenter evol- B vunt, & quæ inde hausere praecepta, opere complere studiose satagunt. Enimvero si is, qui omnes perfectæ cumulataeque virtutis numeros absolverit, attamen si inde sibi placere, & hominum laudem aucupari occipiat, ipsa animi levitate, mentisque elatione omnem praeteritorum, bene honesteque factorum gloriam amittit, & prorsus obscurat, an non ille po- C tiori jure reprehendendus videatur, qui fratres, ea, quam dixi, causa aspernatur & reprehendit?

Ego vero neminem eo feliciorem dicam, quam qui scripturis divino spiritu nobis traditis, aures eodem Spiritu plenas praebeat, & Codicem percurrendo prudenter cogitet, quomodo praeceptum sibi ob oculos propositum observare cum laude possit, is profecto intelliget, quam D justo ac aequo jure ipse sibi irasci, seque arguere debeat, qui non illata vi, sed sua libera voluntate peccaverit; Unde porro moerens & afflictus in luctu aetatem traducere decernat, praeteritaeque vitæ dies inutiliter & otiose transactos utili poenitentia compensare.

PARAENESIS XIX.

E PIE Pater, cujus in manu felicitas nostra est & calamitas, tua gratia sanctifica me, maculas terge meas, & lava hyssopo, qua candorem rebus impertis omnibus. Vulnera mea sana, ut in pristinum restitutus, laudibus ubique prosequar beneficentiam in me tuam; id, quaeso, effice ope tua, ut ex tenebris ad lucem redeam, & e fovea, in quam lapsus F sum, felix evadam; quoniam prodesse omnibus soles, obesse nemini, porrige mihi dexteram, & misericordiæ tuæ beneficio incipiam ducere de Caelo vitam. Rapuit me adversarius, ornatum meum abstulit dissipavitque, & inutilem veluti truncum me reliquit, omne splendore turpiter denudatum. Sed illud me recreat, ac reficit, quod in die judicii pietas tua inopiæ meæ ac solitudini praesto erit. O quam terribilis est futura judicii dies, quum

quum a ſingulis exigentur rationes operum & cogitationum, & ipſe oculorum nutus ad ſtateram Sanctuarii examinabitur! Judex clementiſſime, in illa hora abſolve me, quia reus ſum. O qualis dolor! O quanti gemitus futuri ſunt, quando omnia, quæ in deliciis habuimus, nos plane deſerent, & unuſquiſque nudus ſtabit ad judicium mox ducendus! Væ illi miſero, qui ſimilis mei ſua exaggeravit crimina, qui peccata commiſit & celavit, ne heic dedecus ſuſtineret, ac propterea illic in die judicii digito monſtrabitur, ac per hora hominum traducetur!

Tunc temporis omne genus hominum contremiſcet, quum ſinguli ſecundum opera ſua judicabuntur, & unuſquiſque a ſeipſo vel abſolvetur, vel condemnabitur. Delicta mea multiplicata ſunt nimis, & dies mei diſſipati ſunt, & defecerunt; advenit meæ vitæ finis, & nullus poenitentiæ fructus apparet. Itaque ſi aberit miſericordia, hei mihi in die judicii! Felix, qui parum in hoc ſeculo laboravit, & in ſeculo nunquam praeterituro regnum haereditabit, quia etſi modicum laborem ſuſtinuerit, multam referet mercedem. Dies obitus, dies amara eſt, in qua anima & corpus ab invicem ſeparabuntur cum dolore, triſtitia, lacrymis & ſingultibus. Omnes moerebunt, hoc luce clarius intelligentes, nihil eſſe iſta, quæ dileximus, & omnia, quæ nos delectarunt, tanquam ſomnium avolaſſe. Nulla eſt in tuo judicio, Domine, acceptio perſonarum, quia unuſquiſque juxta opera ſua in illo recipiet, ſi bene egerit, regnum; ſi autem male, tormentum. Quis non ſtupebit, & ingemiſcet, quum viderit promiſcuum vulgus in partes dividi, & ſuam ſingulis aſſignari ſedem, & alios quidem ad lucem transferri, alios ad tenebras? Miſericordiam tuam laudamus, quæ peccatoribus veniam elargitur, adoramus juſtitiam, quæ de iniquis & rebellibus poenam ſumit, admiramur utramque, ut bene beateque per utramque vivere valeamus.

Spes poenitentium Jeſu, aperi mihi oſtium miſerationum tuarum, & porrige mihi manum tuam, quæ obliget vulnera mea, & ulceribus medeatur. Merito mihi irata eſt juſtitia tua, quia non reſpexit ad miſericordiam, alteram regni tui ſociam & adminiſtram. Ambarum ope tu, mihi, Domine, praeſto eſto, & ego per ambas ſalvus ero. Patet theſaurus tuus quærentibus te; qui tamen eo locupletari cupiat, virtutum ornamentis praeſtare debet.

A [illegible]

B [illegible]

C [illegible]

D [illegible]

E [illegible]

F [illegible]

debet. Ego vero, cui ex ignavia & ſocordia mea ſuperexaggeratæ ſunt ſordes, ad tuam confugio ſupplex miſericordiam, ne peream. Mea me prava voluntas, quæ tuæ obſequi voluntati noluit, ad tuam imperii ſedem adduxit, ut tuis voluntatibus obſecundem, & gratiam majeſtatemque confitear, quæ de poenitentium conſtantia mirum in modum gaudet. Suſcipe pro tua benignitate deprecationem meam, teque mihi placatum exhibe, & in die adventus tui, ea, qua vales plurimum, miſericordia vitam tribue, ut confundatur diabolus, cernens, me apud Regem omnium maximum inveniſſe gratiam. Magnum eſt hoc, quod improbis datum eſt, ut ſi is, qui peccavit, peccaſſe ſe doleat, ejus ſyngrapha deleatur. Ego vero etſi poenitentiæ remedio deſtitutus ſim, tua tamen pietate fretus, ſalutem non deſpero.

Illum laudemus vere bonitate Optimum & magnitudine maximum, qui deſcendit, & factus eſt unus ex nobis, noſtraque ſanavit vulnera & ſcelera expiavit. Omnia te laudibus efferant, Rex Regum, Deus; laus & gloria ſit mitiſſimo Filio tuo, qui quotidie onus noſtrum portat, etſi noſcat nos eſſe malos. Nos ipſe creavit & modo nutrit, & ſuo Sole illuſtrat, cujus lumine Mundum efficit ſpecioſiſſimum. Miſericors eſto, benigniſſime Domine, & protende mihi dexteram tuam, qui ſine fine bonus & pius es, & errantem ad tuum ovile reducito, ut fiam beneficentiæ tuæ particeps & praedicator. Januis tuis haerebimus, & nomen tuum ſupplices invocabimus, quoniam inde refert, quod quiſque petit; ea eſt tua pietas, ut omnes rationes ferendæ nobis opis diſquirat.

Peccata mea, quæ tamquam maceria me a tua bonitate ſecernunt, tuo numine labefacta concidant, mihique aditus ad tuam gratiam patefiat, & ubi abundavit malitia, ea ſuperabundet caritas, quæ me ad tuam provehat altitudinem. Dum conſcientia perterritus, in lamentis luctuque jaceo, id, precor, effice, ut ex ſcelerum recordatione, quorum memoria haerebit animo ſempiterna, eos fructus conſequar, qui meam aegritudinem in die judicii conſolentur. Felix, quem tua, Domine, miſericordia excipis! Quia non aſpernaris, quem ex corde diligis, ne me deſpicias Domine, neque ſinas, ut me Diabolus perdat. Propitius eſto mihi, qui nihil ſum; placatus, inquam, & propitius eſto propter miſericordiam tuam, & immerenti igno-

sce; multa sunt delicta mea, ut eorum veniam consecutus, laudem clementiam tuam cum iis omnibus, qui nihil antiquius habuerunt, quam ut, ne lato quidem ungue, a justitiæ tramite aberrarent. Omnes nanque tuo judicio rei & damnabiles sumus, quoniam legem tuam, per quam victuri fuissemus, impudenter violavimus. Me quoque cum omnibus despiciendum, & præ omnibus repudiandum, ne, quaeso, indignum deputes, cui ignoscas, cuique gratiæ tuæ dono liber ad te detur accessus.

Enimvero mihi omnibus vitæ meæ diebus jucundum fuit, legem meditari tuam; ideo fac, oro, ut merear cum justis te laudare, & clamare: sit illi gloria, qui mei misertus est, & laus ei, qui mihi mea peccata dimisit. Altitudo laudat te, glorificat te profundum, omnia adorant te, quia tu omnia creasti, Domine noster misericors, rerum denique universitas de tuis laudibus ubique personat. Quisquis est alieno aere obstrictus, si recte sapit, creditori placere assidue studet; quum enim non habeat, unde in integrum satisfaciat, ipsum orat, ut debitum dimittat. Ego vero, qui nequeo contractum reatum pio labore expungere, Judicem precibus flectere conabor, ut quantumvis immerenti pro sua misericordia pacem propitius concedat, meisque ut ignoscat peccatis.

PARAENESIS XX.

Omnium ille auctor perfectorque bonorum sic sua dona dispensat, ut utilitatis inde accipientibus proventuræ rationem habeat; Quamobrem si quæ petuntur, aut noxia aut inutilia fore praevidet, ea petentibus negat. Omnium, quæ postulantur, bonorum inceptor & perfector est Deus, eaque ejus est conditio, ut qui vacuus ab eo redit, non secus ac ille, qui accepto munere suas preces ratas fuisse sensit, propriæ inopiæ subsidia ferat; nam si ad illum unice ac vere Bonum duo accedant, mendicus alter, & alter reus, & illi quidem propitius Deus victum largiatur, & isti culpam condonet, neuter ab ejus foribus repulsus sine munere recedit, mendicus, subministrata annona, egestate liberatus est; reus impetrata delicti venia, effugit poenam. Omnibus ubique modis nos suis divitiis cumulat, & miseros relevat, etiam quando precantes abjicit, & negat, quæ nobis perniciem exitiumque allatura videt, quantumlibet nos

[illegible]

A nos futurorum ignari insistamus, ut tribuat; magni enimvero beneficii loco habendum est, magnum avertisse malum, nec nobis grave videri debet, si vota repellit, ut damna prohibeat; ostium quippe felicitati aperit, qui calamitatibus aditum intercludit.

Nullum in summo largitore locum habet commune orantium vitium; ideo puerum, qui parum prudentia valeat, ab- B surda petentem repellit, eaque dumtaxat tribuit, quae rationi consentanea sunt; Quae enim ab honestate abhorrent & a lege dissentiunt, negat; talia quippe postulare ejus sapientia aut stultitiam existimat, aut impudentiam singularem. Conditionem itaque petitionum ipsarum indicat exitus; Nulla siquidem contemnitur, modo noxia, aut otiosa non sit; omnis C admittitur, si tamen innocens & utilis habeatur. Justus & bonus est largitor, quae petis negare non potest; nec enim malitia in summam bonitatem cadit, neque in summam justitiam invidentia. Si autem cunctatur dare, quod postulas, non inde arguas, illum detrectasse promissa; sic porro tecum agit, ut post experimentum laudet patientiam tuam; non enim, nisi post transactum meridianum portantes D pondus diei & aestus dijudicare potest, quod quidem onus ubi constanter tuleris, tum vero navatae operae mercedem alta voce reposces, & ille duplo majorem merito reddet; diurno siquidem praemio adjiciet clarum suae Divinitatis aspectum.

Et sane si largitoris ostium pulsare insisteris, quamvis nihil accepisse videaris, patientiam certe referes, donum uti- E que omnium, quae moliebaris, praestantissimum. O praeclarum largitorem, qui dum precantem abjicere videtur, ampliora, quam ille petat, impertit! Ea est ejus sapientia, ut postulata prius consideret, & concedendae gratiae momentum exploret; ac si quid minus opportunum comperiat, largitionem in tempus commodum rejiciat, quantumlibet mora petenti gravis accidat & molesta, utpote rei suae con- F ficiendae tempus aptissimum ignoranti, quo nimirum idonei temporis opportunitate munus reddat ex hoc etiam capite gratissimum.

[illegible]

PARAENESIS XXI.

Omnipotens ultionum Deus, cujus judicium rectum est, & cui omnia vel occultissima ante oculos obversantur, aequissimo judicio tuo ne me tum arguas & con-

[illegible]

& condemnes, oro, quando omnes erunt animorum latebræ manifeſtandæ. Iis, quas quondam Peccatrix obtulit, lacrymis, ſua delicta abſterſit: ecce iterum tibi lacrymæ deferuntur, ut illis vim eſſe maximam voluiſti, ſic effice, ut harum pondus fauſtum, felix, fortunatumque ſit. Suis artibus me Diabolus irretitum decepit, mentemque meam ſuis illecebris in ſervitutem abduxit, illum, Domine, longe a me repellito, meque ejus poteſtati eripito, ne me diſcerpat. Judica, Domine, judicium meum, & ab immani adverſario meo vindica me, qui venenatas in me ſagittas tamquam ad ſignum convertit ſuas; Miſericors & potens es, id igitur efficias, oro, ut ſua ipſum tela confodiant. Adjutor eſto miſero mihi, qui defenſorem habeo praeter te neminem, abſque cujus auſpicio mox ille nequam mihi victo profligatoque, ut primæ generis noſtri parenti, temere inſultabit.

Hei mihi, ſi ad cenſuram omnia revocentur, & ad vindictam, ubi delictorum defenſio non admittitur! Contremui vehementer audiens, ſceleratos & improbos fore ignibus explorandos. Quidni vehementiſſime contremiſcam! Brevi marceſcens ſum ego floſculus, & larva inanis: ſi te videro perſonam Judicis ſuſtinere, primo ſtatim aſpectu miſere evaneſcam. Clementia tua, Domine, quæ tibi potuit pro generis noſtri reparatione de arbore infelici ſuſpendium perſuadere, illa illa te clementia praeoccupet, atque moveat, ut noſtræ valeant apud te preces, ſicut tui pro nobis ſuſcepti labores, tua mors, tua vulnera tantopere valuerunt. Jeſu, qui omnes tuo Sanguine redemiſti, & morte tua monſtrum teterrimum alligaſti, nunc opus exple, quod inchoaſti; Diaboli nempe vincula, manicaſque atque compedes frange: ejus audaciam increpa, ut a me infelici recedat, & mecum aſſidue decertando fieri voti compos nequeat. Quoniam flagitia mea quantumvis maxima tua caritate operuiſti, huic beneficio tuo aliud etiam adjungas velim, ut voluntati tuæ ſemper in poſterum adhæreat voluntas mea.

Ne in manibus inimici relinquas me, nec ratos eſſe conatus ejus improbos, & ſceleratos ſinas, qui Corpus & Sanguinem tuum immiſcuiſti mihi, & frontem meam regalibus Crucis tuæ inſignibus nobilitaſti. Adjuva me, Domine, quia infirmus ſum, & propitius eſto mihi miſero, quia peccavi nimis, ſanctifica ſenſus meos, ut incedere tandem geſtiant

[illegible]

ftiant per viam regiam; oriatur lux tua cogitationibus meis, quæ radiis tuis exhilarentur, & fulgore gloriæ tuæ laetentur, quia tu es Sol complens omnia luce tua. Turpitudinem noftram hyffopo tua dealbes, obfecro, ut maculæ meæ Sanguine tuo deleantur, & Corpore tuo abftergantur occultæ fordes cogitationum mearum.

Labitur mundus, & eft quafi non fit, judicium autem ftat, nec diffolvetur. Sed o rem difficilem & inexplicabilem, fi tu in judicium tuum inducas me, quia non juftificabitur in confpectu tuo omnis vivens! Os tuum nobis promifit fore ut quicumque invocaverit te, ipfum exaudias: ecce invocavi te, Domine, ficut praecepifti, exaudi me, ficut promififti. Inclina aurem tuam, & audi vocem meam, Fili Dei, qui eximia caritate tua corpus noftrum induifti, & gemitus noftros fufcipe, qui pro iis, quæ nefarie admifimus, offeruntur. Revoca cogitationes meas ab errore, & transfer mentem noftram ad alteram vitam, quæ nullo vel motu concuti, vel injuria diffolvi poteft. Corripe me in mifericordia tua, ut erudiar, & in multitudine pietatis tuæ poffide me, ab errore peccatorum revoca, & agnis tuis ad dexteram tuam locandis adjunge me. Simonem, qui te invocavit in fluctibus adjuvifti, ne mergeretur, me quoque, ut Simonem, erue a turbulentis hujus feculi tempeftatibus. Sit laus tibi, qui genus humanum perditum fervafti, & humeris tuis fublatum in domum Patris tui introduxifti.

[illegible]

PARAENESIS XXII.

[illegible]

FIli Dei, cujus in nomine oportet nos falvos fieri, ne irrita effe jubeas defideria cordis mei, quin etiam vota mea idem velle, eodem ferri tuis cum defideriis impera; concede mihi voluntatem agendi, quæ bona funt, ut a voluntate tua nunquam declinem. Contine me, ne fim difcipulus dolofus, & pecuniam poffideam, & folvam legem; Tribue mihi, ut fiam difcipulus tuus verus, & vifibilia, quæ corruunt, odio habeam, invifibilia diligam, quæ nullo vel motu concuti, vel injuria diffolvi poffunt. Libera me, ne intemperanter erogem ftipem mihi largiter impertitam, & medicando congeram mihi pecuniam, quæ me tibi faciat debitorem. Largire mihi alimenta in menfura tibi non ingrata, & in tuis laudibus cogitationes invigilabunt quotidie meæ. Eripe me, ne fit filius hominis fpes mea,

mea, neve pendeam a ſpe ſeculi, quæ ſpes non eſt: da mihi, ut dilatetur cor meum in te, qui afflictorum anguſtias tollis, & dexteram extendis Unigeniti Filii tui, quæ divitiis cumulat indigentes. Eripe me ab illis, qui nomine tuo appellantur, ſed ipſos nimis anxia nummorum cura dies noctesque ſtimulat, & plane internecat. Iis me adjunge comitem, qui, quum in terris fuerint pauperes ſpiritu, neque peram, nec ſacculum poſſederunt. Dux eſto mihi, ne in via tua ad ſpeciem ambulem, non ad virtutem, & videntes capiam, ut beatum me dicant: hoc tribue mihi, ut ex meo placere majeſtati tuæ in occulto poſſim, & ſancta opera mea palam tuo nomini confiteantur.

Libera me ab eorum conſortio, qui tuis beneficiis abutuntur, & de tuo comedunt, nec tibi gratias agunt quantas maximas debent. Concede mihi, ut in abundantia, & caritate tibi laudes referam, nec quidquam audeam ſubmurmurare. Cave mihi, Domine, ne hujuſmodi perſonam agam, quæ videri, quam eſſe pudica malit. Habeat ſervus tuus magiſtram veritatem, & ab ea diſcat ubique modeſte caſteque agere. Libera me ab eorum ſupplicio, qui legem noverunt tuam, ſed placere tibi noluerunt; fac ut merear ſociari indoctis, qui ſin minus intelligentia, opere certe fuere eruditi, & ſapientes. Eripe me ab atrocibus poenis literatorum, qui omnes codices terunt, ac prope devorant, & omnia nefarie agunt. Interpretationes arcanorum ſenſuum loquuntur, & expoſitionem jactant grandium ſententiarum, mirabilia ſunt eorum dicta, praeclara, & culta; oculi autem eorum deficiunt, cum ad veritatis lucem ſeſe convertunt.

Legere quidem ſoleo, lecta vero non exequor; ſapere ad oſtentationem & ſuperbiam cupio, non ad virtutem; mentem ſiquidem ab errore arcere malo, quam voluntatem a ſcelere. Multum lego, quum nihil agam, in ſtudio diligens, in opere remiſſus & ſegnis. Scripturas aliis, quo magis reus fiam, perſaepe narro, quum juſtitiam in ipſis deſcriptam & lectam ipſe faſtidiam. Parcant, oro, humilitati meæ, qui ad triclinium admittuntur, & pro me convivii Dominum deprecentur. Ego interea his eum vocibus obteſtabor: omnia tu vincis, Domine, ego vero tuis licet inſtructus armis, mea voluntate victas dedi manus. Imbellis ſum, nec ad arma idoneus; imbecillitatem & ſocordiam meam tua virtute robora.

Caro

A Caro mea infirma eſt, tua virtute firmetur: contere auxiliis tuis tela doloſi, & ordini electorum adſcribe me, Rex potentiſſime. Concede hoc mihi, ut, quoad anima ſpirabo mea, ſim totus tuus, & quidquid tibi placet, fortiter ſine metu agam; quumque ſemel coepero virtutis opera exercere, in dies magis per te, Domine, roborer, ut, te bene juvante, laudabiliter ad extremum vitæ ſpiritum B perſeverem. Quoniam tua eſt virtus, per te ſtrenui & diligentes in acie vincant, & a te ad egregia quaeque opera eleventur; timidos autem & negligentes tua caritas virtute muniat, ne ulli mortalium praetereat momentum temporis fructibus & laude vacuum.

Quia imperium auſpiciumque tuum abnuiſſe me fateor, a tuo judicio libera C me, & quia non te negavi, ultio tua non me fulminibus plectat ſuis, quia nequam ego peſſime animæ meæ conſului, tua mei miſereatur gratia, quia bonus es. Peccavi, fateor, non ignoratione quadam, nec falſo metu, aut errore aliquo miſero funeſtoque compulſus, ſed cupiditate atque libidine: culpa teneor non erroris humani, ſed ſceleris. Scio me a mea libertate delapſum in ſupplicium ruere volunta-D rium non dubitaſſe: nunc autem dolore exanimatus clementiam invoco, quæ me juſtum efficiat. O qui oriri facis ſolem tuum ſuper bonos & malos, fac ut lux tua mentis meæ tenebras abigat diſſipetque; lumine tuo deleantur lethifera peccata mea, quorum deformitas noctem mihi attulit omni comploratione majorem.

Malum non videt Diabolus in me ul-E lum, cujus ipſe non auctor fuerit; per ipſū enim omni ſum ſcelere coopertus; ideoque ex libero arbitrio illud ſum conſequutus, quod intermortuus ac plane perditus in anguſtiis jaceo maximis & miſerrimis: alligat me quippe Diabolus, quia ultro me illi obtuli alligandum. Inertes & viles tuum, Domine, jugum fugiunt, & quos ſui pigere debet, tuus non ſapit amor. Gloria gratiæ tuæ, quæ mater eſt F doctorum, quia ut ſint admodum dura flagella, quibus contumaces caſtigas, ſeveritatem tamen remittis, & manum porrigis ad alliganda vulnera poenitentium. Adoramus igitur Patrem tuum, tuumque Spiritum veneramur, qui vix dici poteſt, quantopere noſtro ad fidem, probitatemque reditu laetatur.

PA-

PARAENESIS XXIII.

Deus, qui vocasti nos per gratiam tuam, ut ad te propius accedentes non pereamus; Pater misericordiarum, qui non semel dixisti. *Invocate me*, *&* *Ego exaudiam vos*: Ecce ostium tuæ gratiæ pulso; meas audiat preces misericordia tua, neque delicta mea respiciat. Propitius sis mihi, Domine, ob clementiam tuam, quia tuæ justitiæ debere plurimum me profiteor.

Tuis ego, summe Opifex, manibus compactus sum, tu me tuam imaginem appellasti, atque ad tuæ pulchritudinis similitudinem efformavisti. Tu me laudabilem, sed angustam vitæ docuisti viam, & ad ruinam latum spatiosumque callem mihi pariter ostendisti. Invidus ac perditissimus veterator mihi insidias ubique struxit, suisque dolis circumventum, ex recto justitiæ tramite me abduxit, & in sordes impulit flagitiorum ac scelerum. Heu quam longe, infelix, quam turpiter ab innocentia declinavi! At tu mihi, Domine, præsto sis, tuaeque gratiæ subsidio protinus reviviscam.

Animarum auceps vaferrimus meam libertatem surripuit; me dolo malo pravoque in errorem induxit; oculorum aciem potissimum hebetavit, meoque in animo cogitationes omnium turpissimas ingeneravit, ac uno verbo, quicquid boni habebam, imminuit, rapuit, dissipavit. Cogitavi lasciviam; sed cogitationem excepit dolor. Manus meæ iniquitatem patrarunt, unde omnibus tandem partibus infelix disperii. Proh miserum, quem ignis undequaque adoritur! Me, mitissime Deus, eripe, ne sempiterna morte occumbam.

Mortalium omnium miserrimus sum, quandoquidem data opera infelicitatem mihi ipse conflavi. Peccabam quotidie, effusaque gestiebam laetitia, nec cogitabam, mortem mihi ante oculos obversari. Væ mihi, quia advenit Angelus mortis illud in mandatis habens, ut me ad judicii tribunal quamprimum rapiat! Proh dolor! Mox dies aderit, quum peccator oppilabit os suum, quum secreta declarabuntur omnia, & ego totus pudore ac confusione suffundar.

Mea opera descripta & signata sunt singula, & ex iis ne particula quidem ac syllaba in ingenti illo Judicis volumine desideratur. En innumera mea debita ibi exacte relata sunt. Eheu infelix, quum justitia ea omnia singillatim, quæ vel a primo

A primo adolescentiæ limine ad extremam usque senectutem admisi, scelera, ex eo libro publice recitaverit! Quid mihi agendum in calamitosissima illa hora supererit? Quasve petam latebras, Domine, ut tuo me conspectui subducam?

Me miserum, quantis premor criminibus! Væ mihi, quia nihil est sceleris, quod non patraverim, nec poenitentia noxam expiavi. Benignissime Deus, qui B Peccatricem commiseratus es, meæ, obsecro, imbecillitati propitius sis, ne pessimo letho afficiar. Pro unguento, quod tibi Peccatrix obtulit, ecce Corpus ac Sanguinem tuum meis immixtum membris offero. Ne, piissime Domine, ne velis mea opera intueri, sed tua meis delictis clementia ignoscat.

Tremenda est magnopere, Domine, C justitia tua, terribilesque sunt Angelorum ordines, qui ad ultionem parati stabunt ante illam, quando tuæ magnitudinis & majestatis sedes ad judicium firmabitur. Obstupescent, ac præ nimia formidine prope corruent Ordines Dominationesque, quando Angeli gladium vagina vacuum intentabunt, & ignis absumturus improbos exardescet. Quis me tunc temporis occupabit pavor? Quæ desperatio? D Quis luctus? Eripe me, Salvator, ne exanimis concidam.

Cogitationes meæ me obstrinxerunt, & in impii proditoris laqueos conjecerunt. Existimavi demens abditas eas esse, & minime perscriptas in magno illo Judicis libro; verumtamen omnes appositæ sunt ante me, & me manent, ut parem merito poenam luam. Hei mihi, Domine, E qui, ne meæ insaniæ praemium Gehenna sit, vereor vehementer!

Jam ad occasum properat dierum cursus, vita jam consumta & erepta est a me, nec quicquam mihi praeter luctum reliquum fecit. Quid agam infelix in horribili illo flammarum carcere constitutus? Quid consilii capiam? Aut quo me vertam? Te, Domine, obsequio, quo decet, maximo implorabo, ut a teterrimo F illo miseriarum fundo eripiar, cui me proximum jam esse video; sed si præsidium tuum non recusaveris, regionem terroris plenam facile superabo, & ad eam, quæ vero gaudio ac immortali felicitate redundat, sartus tectusque perveniam.

Dexteram tuam, Domine, quam tuis Discipulis, ne maris fluctibus obruerentur, porrexisti, & mihi porrige, ut a meorum criminum immenso pelago sospes

ſpes evadam. Baptiſmus tuus, quo factus ab incunabulis fueram tuæ particeps Divinitatis, ille nunc mihi ad vitam protectio ſit atque columen. Hoc ſcilicet firmamento, Redemtor mi, terribilis incendii aeſtus incolumis praetergrediar, quin exinde aliquid patiar detrimenti.

Quum adoleſcens eſſem, peccabam, futurum ſperans, ut in ſenectute reſipiſcerem. Venit mors, & adoleſcentiæ meæ curriculum interrupit, nec ſenectutem attingere, nec agere poenitentiam potui, quam mihi mors abſtulit. Delicta me modo coram Judice exſpectant, quæ poſtquam reum me poſtulaverint, reddent pro mercede ſupplicium ſempiternum.

Ne quaeſo, Domine, ne introducas me in judicium tuum, *quia non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens*. Tu quippe ſolus natura potens, & juſtus es; ignoſce mihi ob gratiam tuam, & me dignum effice, qui beneficiis fruar clementiæ tuæ, ut illis ditatus indulgentiam conſequar optatiſſimam. Hoc ſi feceris, gaudium in Caelo erit Angelis tuis, ſicut Evangelii auctoritas fidem facit egregiam.

Quis ineuntis aetatis meæ numerare flagitia valeat, aut ejus ſemitas invenire? meorum criminum in immenſum prope auctus eſt numerus, quia nullas Babylon habuit vias tam in praecipiti poſitas, quæ a meo ſcelere abhorrerent. Deus optime, qui indulſiſti David filio Jeſſe, indulgere quoque imbecillitati meæ ne renuas, quæ his quotidie deprecationibus apud te clamat: Tu perfugium, Domine, meum es; ſi tua me ſuſcipere miſericordia nolit, interii miſer, ac plane occidi.

Ignis, Domine, conglutinatus eſt membris meis, penituſque jam abditus intimis eſt viſceribus. Accipe deprecationem meam, Salvator meus, qui pro me Sanguinem effudiſti. Infernus en intuetur, ut cruciet me, quamquam toties Calicem ſalutaris acceperim. Per tuum, Domine, qui ſuis me theſauris, ac radiis exornavit, ſpiritum, ne quaeſo concremer, quando ignei flammarum vortices ad vindictam infrement. Extinguatur ignis a conſpectu meo, quando percuſſerit illum odor unguentorum tuorum.

Lux tu maxima poenitentium diceris, & ſpes unica peccatorum; jure igitur imploro, Domine, ſanctum nomen tuum. Quum judicium mortalibus indictum fuerit, ne te mihi iratum exhibeas, ob amorem Genitoris tui, ob ventrem illius, quæ te geſtavit, ob eam denique, quæ tuum Latus in Calvaria transfodit, lan-

A lanceam. Sparge super me rorem clementiæ tuæ, ne sitiam aquas absorptus ignibus sempiternis.

Exaudi me, Domine, quemadmodum Eliam exaudisti, quum supplex ad te preces convertit suas. Audi petitionem meam, poenitentium amator, ut audisti vocem filii Amathi, & salva me, sicut Simonem Cepham, quia nomen tuum B negare non ausus sum, etiamsi diu multumque devius aberraverim. Recognosce me, Domine, servum tuum, quia confiteri te nusquam desii misericordiæ fontem & mansuetudinis.

Aditum ad clementiam, Domine, mihi aperi, qui tum optimo cuique, tum peccatrici etiam maxime patuit. Aspice, quas fundo, lacrymas; dabis profecto lacrymis, quod eloquentiæ negares. Sine C ut aquas hauriam de fontibus Salvatoris, unde ab impetu ignis evadam tutus; exemplum etenim me terret Divitis, qui flammis obrutus summo digito aquam frustra quotidie poscit.

Crux tua, Domine, quam nobis ad bene sperandum, velut signum aliquod sustulisti, Crux, inquam, tua mihi praesidio sit, ut a supplicio liberatus ad vitam transferar, cujus comes est & suavitas, & D immortalitas. Tria sunt, Domine, quæ pertimesco, ardor ignis videlicet, carceris terror, & diuturnitas vermis, qui nunquam moritur aut conquiescit. Ne me absorbeat incendium illud, sed ejus flammas Corpus & Sanguis tuus a me avertat.

Invocavit te Jonas in profundo fluctuum, te Daniel in ferarum lacu imploravit, tres demum Pueri in fornace ignis E ardentis, tuo invocato nomine, non saluti desperaverunt. Tu Jonæ praesto adfuisti, per te Daniel a belluis ereptus est; clementiæ tuæ rore conspersi Pueri, sunt ab incendio liberati; eadem mecum virtute utere, Deus optime, & vivifica me, & delictis ignosce, quia licet mortalium impurissimus, tamen nomen tuum constantissime sum professus.

Miserere mei, clementissime Domi-F ne, & misericordiæ tuæ immensitate dele peccata mea. Lava me a manuum mearum sordibus, & emundabor. Quod peccaverim, inficiari non audeo; quin etiam scelerum recordatione, quibusdam veluti facibus quotidie vexor & torqueor vehementer. Tibi soli deliqui, Domine, & peccavi; sed exorari te sinas, obsecro, atque ubi malitia abundavit, effice, ut ibi posthac superabundet gratia.

Simon iterum, & tertio te negavit, sed

ſed poſtquam obtulit tibi lacrymas, eum multo, quam antea, beneficentius excepiſti. En lacrymas ipſe quoque copioſiſſimas fundo, & gratiarum actionem, quam poſſum, maximam pro hoſtia refero. Innumerabilia eſſe fateor ſcelera mea, quæ nullo ſpatii confinio circumſcribuntur. Tu vero, Domine, cujus manſuetudinem nullæ unquam injuriæ quatere potuerunt, me clementer, ut ſoles, excipe, & oſtende, monere te ingratos malle, quam perdere. Dele chirographum mortis, quam mihi impendere jampridem ſentio, & ſtultitiæ meæ, cui parem inveniri non poſſe arbitror, ne recorderis.

Gloria Deo reddatur maxima, qui non vult mortem peccatoris, ſed eum quotidie ad ſe allicit, & redeuntem clementer excipit, exceptumque benigniſſime apud ſe habet. Gloria tibi ſit ſempiterna, Redemptor omnium, qui fores pulſantibus aperis, & veniam precantibus impertiris, atque benevolentiſſime omnes complecteris. Salve ſpes noſtra, Jeſu bone, amor cordium noſtrorum ſalve, & mortalium omnium miſerere.

A [illegible]

B [illegible]

C [illegible] *

PARAENESIS XXIV.

[illegible]

AGitedum, Mercatores, admodum cauti eſtote in theſauris veſtris cuſtodiendis a latronibus, quorum maxima turba eſt in hoc Mundo, cujus viæ offenſiones ſunt & inſidiæ fere inextricabiles. Felix ille, qui theſaurum nec publice portat in via, nec in tenebris ambulat, & recte vivit.

In Mundo, Fratres mei, non paucos vidi, navicularum inſtar, fluctibus ac procellis ſine ullo diſcrimine ſubmerſos, quorum fallaces ſpes & contentiones inanes ante in ipſo curſu ſunt obrutæ, quam portum conſpicere potuerunt. Eos interim continuo ſtimulat vox illa horribilis ad reſurrectionem excitans, & ad judicium; quod quum advenerit, peccator miſere exclamabit: Infernus domus mea eſt.

Manifeſtum eſt hoc, quod nudi Mundum ingreſſi ſumus, & nudi ab ipſo egrediemur: Vitam ingreſſi ſumus mundi & pulchri, ſed ab ea diſcedimus foedati & turpes, ac fraudibus inquinati. Quapropter properamus concitato curſu ad judicium, ut condemnemur.

Mundi delicias ſequimur, ac deperimus oblectamenta, veluti nunquam interitura; At quam turpiter fallimur! Finis jam vitæ imminet, mens tamen noſtra, proh pudor! in nihilo occupata & ſoli-

D [illegible] *

E [illegible] *

F [illegible] *

A solicita est. Benedictus Deus, qui per vim saepe homines ad obitum rapit.

Ecce Mundi cursus celer & praeceps est, ut cito transeat; nos etiam atque etiam urget ad exitum. Mox veniet alius Mundus, cujus nullus est terminus; nos tamen in hoc vitæ curriculo quotidie decipimur, blanditiis vincimur, in pessum ducimur, & his vitiorum irritamentis de-

B lectamur, perinde quasi essent in perpetuum duratura.

Facessere quantocius jubebit Mundus amatores suos, & finē tribuet diligentibus se. Quaerent modo illum & non invenient, quia praeterit figura hujus mundi. Cupient voluptates quæ fuerant, sed eas evanuisse comperient. Amorem denique, quo Mundum temere prosequebantur, excipiet amarities animi sempiterna.

C Mundus est proditor: mensam, quæ Diabolum decet, suis sectatoribus quotidie extruit ac proponit. Beatus ille, qui mensæ hujusmodi non accubuit, sed bona Mundi omnia repudiavit conculcavitque. Haec est via, quæ ducit ad vitam, & quam qui tenet, nulli aut regressui obnoxius est, aut errori.

Solennitas ejus plena est bonis & malis, & quidlibet quispiam desiderat,

D eligit sibi mortem. Qui quaerit veritatem nullam facit jacturam, & qui colit iniquitatem incidit in ruinam. Utraque autem in filio hominis invenitur.

Salutarem atque honorificam nactus Adam habitationem fuerat; periculosæ plenam aleæ civitatem fuisse scimus, ubi Loth habitabat. Inter vivos mortuus est Adam, quia voluit, inter mortuos vixit Loth, quia ipsi placuit. Libertas in voluntate

E posita vincit, & vincitur.

Dies mei, fratres carissimi, erepti sunt a me, & non sensi, neque recordatus sum quamdiu peccavi, & non me poenituit. Plura sunt delicta mea diebus meis. Completi jam ferme sunt anni mei, & adhuc delicta mea impudentissime perseverant; & ecce reservatus est ipsis judicii terror, qui non habet consummationem.

Quam exiguum est tempus nostrum!

F & quam celeriter a nobis avolat! Brevis est via, & exiguus est cursus noster. Plenus est dies sceleribus. Plena est nox tenebris intra sepulcrum; & ecce resurrectionis dies properat, & judicium ad aeternitatem permansurum.

Nemo est ibi, qui non dolore afficiatur, nisi solus ille gradus sapientum & perfectorum; insipientes vero, qui ad novissima sua minus serio respicientes nec pec-

peccandi consuetudinem deseruerunt, nec culpas poenitentia expiarunt; & justi, qui ab recto salutis tramite defecerunt, quum viderint immortales ac praeclarissimas triumphantium coronas, & eornm beatitudinem, qui pro Christo fortiter laborarunt; anteactam vitam execrabuntur, & conspicient quam praeclara sit servitus Deo praestita, & quam bonus etiam & suavis sit Dominus adorantibus se.

Descendunt improbi in infernum, qui eos tenebris offundet usque in aeternum, ubi nulla alia vox, nullusque exauditur clamor, quam utinam nati nunquam fuissemus, neque e sepulcris excitati! Tanta est tormentorum vis atque immensitas.

Ascendunt boni ad Caelestium incolarum beatas sedes, ut cum superioribus ordinibus arctissimo affinitatis vinculo conjungantur, quia a tortuosis carnis, & mundi viis deflexerunt, atque spirituales effecti sunt, quamquam mortali corpore, ac fragili materia compacti essent. Itaque cum beatissima Angelorum concinentium multitudine delectantur in regno.

Duos veluti parentes filius hominis sortitur, ventrem scilicet & sepulcrum; de ventre ad laborem & defatigationem nascitur; e sepulcro ad judicium & retributionem. Alius transit, aliud perseverat. Beatus ille, qui vir bonus & sapiens nominatur.

Aperit justitia os suum ad arguendum, & omne os in ejus conspectu clauditur & condemnatur. Justitia, quae supra omnia severa est, & clementia, quae ab omnibus oppressa est, in medium tunc prodibunt, & ab utraque filii hominum retributionem, qnam non cogitant, consequentur.

Inclinat aurem suam justitia ad cogitationes & mentes, & judicium exercet cogitationem inter & voluntatem. Equidem nisi voluissem, malum non fecissem; non quia mihi deesset virtutem sectandi opportunitas, sed quia ipsemet volui, reus factus sum.

Duo stant latera ad dexteram & sinistram, & alterum alterius conditionem intuetur cum moerore ac tristitia. Illud ad Caeli altitudinem contendit, hoc ad abyssi profunditatem descendit; alteri beatitudo immortalis, alteri vero aegritudo ac calamitas indeficiens obtingit.

Variis personat vocibus utraque Hjerarchia, quoniam utriusque diversus fuit ab hoc Mundi theatro exitus ac discessus. Horribiles impii ex inferno blasphemias

A mias evomunt ; justi autem de regno intonant hymnis, & ante Sponsum feliciter collætantur .

Oculos retorquent improbi ad beatorum fortunatas sedes , & duplicatur eorum moeror, quando immensam electorum gloriam conspiciunt , quam illi exiguo ac brevi certamine adepti sunt, quemadmodum ipsi etiam pro nihilo sibi supplicium compararunt.

B Suam, Domine , super me umbram oriri jubeat gratia tua, & me protegat sub tegumento alarum suarum , ne peream. Compertum enim mihi est, ac plane sentio, contemtu me dignissimum esse, & aliena ab operibus meis mea esse verba. Sucipe, Domine, vota precesque meas, & misericors esto imbecillitati meæ.

C PARAENESIS XXV.

QUisnam percussus , aut tot peccatis vulneratus est , quot ego me saucium ac foedatum moestus contueor? Si quis est mei similis ad me properet, & mihi adhæreat , atque mecum omnia lacrymis compleat & ululatibus ; At me miserum ! Nullus enim , qui tam frequenter, ac turpiter, ut ego ipse, lapsus fuerit, D inveniri, aut excogitari facile potest.

Ex me petant exemplum mortales omnes , & tam justi , quam peccatores mecum una collacrymentur; Mea etenim flagitia mensuram longe superant, & numerum omnem excedunt , nec humanæ rationis viribus deprehendi possunt. Omnium pro me oratio ad Dominum convertatur ; forsitan pro peccatore communes benigne audiet intercessiones.

E Aegritudo & moestitia cor meum perculit, & improvisus stupor animum occupavit, quum venit in mentem, quandiu peccato cesserim , & non resipuerim. Commemoravi peccata, quæ ab ineunte adolescentia ad senectutem usque patravi ; tum præ dolore clamavi, inquiens : Domine, & Deus meus , propitius te mihi ostendere ne graveris.

F Quotiescumque nefaria , quorum conscientia teneor , scelera , aequa rationis lance perpendo , totis equidem artubus contremisco. Me miserum , quum ante justitiam apparebo ! Porro si animadvertere severitate, qua solet, maxima , in me voluerit, quid agam in illa hora? Aut ubi me abscondam , Domine, ab ejus vultu & iracundia ?

Ecce expleta est vita mea in peccatorum servitute, & dies mei malis operibus

ribus occupati jam effluxerunt, nec unquam judicii diem, ultionem & supplicium peccatoribus reservatum commemoravi. Tu, qui mansuetus natura es, & mitis, talis esto mihi, Domine, in illa die, in qua revelabuntur abscondita.

Væ mihi, qui fragili isto ac fugaci Mundo usus sum, ut voluptatis arbitrio, viverem non rationis. Ecce mihi adservatur merces in illo Mundo, cui summa est cum aeternitate conjunctio. Corpus multis commaculavi criminibus, & ideo me culpis manet sceleribusque debita retributio. De me praviter conquerentur & flebunt peccatores, qui mei similes extiterunt.

Tremendus est judicii tui dies, Redemtor noster, in quo peccatorum obscuriores latebræ patefient; ea propter ingenti tremore ac stupore correptus sum. Quum peccata mea innumerabiliora sint, quam cuique credibile sit, iccirco, Domine, qui bonus es, & suavis, per misericordiam tuam indulge mihi.

Intuitus paulisper animo sum peccata mea quam gravia sint, & quam turpiter multiplicata; tum ingemui, & exclamavi: Væ malitiæ meæ! Quum lingua mea loquatur firmiter, gubernatio mea vilis, praepostera, imprudens est. Væ misero mihi in die, quo scrutabitur Jerusalem in lucernis!

Diserti admodum & prudentes videntur aliis sermones mei, sed vitæ administrationem meæ boni viri summopere judicant contemnendam. Alios ordinem doceo, ipse vero errorem perpetuo sequor. Jure igitur timeo ignem, qui paratus est insipientibus.

Omnes trivi dies in peccatis, & defecerunt, ut ne per unius quidem usuram horæ justitiæ obtemperaverim. Antequam statuissem peccandi licentiam cohibere, neque ultra sceleribus superaddere, venit iterum malignus Serpens, qui sua me invidia decepit. Hei misero mihi, quia sciens volensque incidi in ruinam!

Pergens aliquando deambulatum in plateis, ut justus & sapiens habeor, & si videro hominem peccare, eum audeo irridere & subsannare. Sed proh miserum! quia quum revelabuntur mea debita, tunc erubescam!

Utinam in lucem de matris utero non prodiissem, neque conceptus essem, nec hujusce Mundi lubricas fallacesque illecebras adamassem, aut cognovissem: nullius enim delicti conscius forem, propterea impunitus ac liber poenam & vindictam

A ctam non extimescerem, nec judicii laqueos, aut supplicii acerbitatem reformidarem.

Postquam certam praeteritorum scelerum poenitentiam promisi, ut ab omni culpa vacarem, iterum in mala opera cecidi, quinimo laetatus sum eo tempore, quo peccavi. Væ mihi, quia non animadverti, Infernum esse mei similibus divinitus reservatum!

B Lumen perspicuum est hic Mundus justis, & ego ibidem in tenebris plusquam Cimmeriis ambulavi. Ab eo tempore, quo reus factus sum, & me non statui hoc Mundo prudenter & religiose uti: ab eo, inquam, tempore timore crucior vehementissimo, quia parata est mihi retributio in illo die, qui poenas est sceleftis hominibus pares ac debitas illaturus.

C Declinavi, & odio habui viam rectam, quæ ducit ad vitam, & malui per illam pergere, quæ ad interitum & ruinam trahit. Eheu infelix, quum infremuerit ignis, & exarserit, ut comburat peccatores! Ubinam, Domine, ubi gentium abscondar a conspectu tuo?

D Magnus est divitiarum thesaurus justis in Caelo hominibus praeparatus, & ego pro divitiis Caelestibus rerum humanarum sordes ac vanitates dilexi. Existimabam terrestres opes ludicras non interire, neque immutari, & ignoravi illius, qui futurus est, regni gaudia esse immutabilia.

E Volavi intelligentiæ viribus ad justorum fortunatas sedes, & postquam aedificii magnitudinem, atque ornatum accurate perscrutatus sum, reversus peccatorum tabernas animadverti: illorum beatitudinem admiratus sum, horum autem calamitatem deploravi, dixique mihi: eheu qui luctus, quæ suppliciorum genera improbitati meæ parata sunt!

Mea me voluntas impurissima pessum ducit ad scelera, & cum pecco, accuso Daemonem. At hei mihi, quia illi occasionem vincendi praebeo, quoniam nullam ipse vim inferre cuiquam potest! Sponte delinquo, cur ergo illum insimulo?

F Invoco te, Deus optime, suscipe preces meas, ut Simonis, & Peccatricis lacrymas excepisti, quia non negavi nomen sanctum tuum, & licet multo magis peccassem, quam omnes homines, quia tamen tui me cultorem confessus sum, tu confitere me tuum esse filium, & miserere imbecillitati meæ.

Propitius esto mihi, poenitentium amator, & injurias, quibus te lacessivi, oblivione contere, ob insignem tuæ gra-

tiæ largitatem; suscipe demum lacrymas, quas tibi offero, ut indulgeas mihi, quemadmodum Peccatrici indulgere non recusasti. Quod peccavi, Domine, non inficior, sed misericordiam tuam imploro, ut me incipias iterum, sicut solebas antea, consolari.

Annue, Domine, votis meis, quæ supplex offero Majestati tuæ, & meas ablue maculas per clementiam largitatemque tuam, & ne ingrediaris in judicium cum servo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Tibi soli peccavi, tu potes unice praesidium ferre, quod multum habeat roboris ac firmitudinis.

Ingrediatur deprecatio mea ante conspectum tuum, & aperiat Paradisi portas ante faciem meam, ut excipiar in sinum Abrahaæ, & tua luce perfruar cum justis, qui dilexerunt te, & psallam tibi gloriam cum omnibus Sanctis tuis.

PARAENESIS XXVI.

HUC, Fratres carissimi, vos ferte & mecum misericordiam quaerite, dum nobis integrum est illam impetrare, & veros agere poenitentiæ fructus; in illo enim Mundo, quem aeternitas intuetur, neque lacrymis superest, neque deprecationi locus.

Lacrymis, quas Peccatrix obtulit, suorum criminum atque damnationis chirographum discerpsit; has tecum sume, peccator, & accede cum gemitu, & clama ad Dominum, & ipse subito tibi benigne annuet praestolanti.

Si moram feceris, scelerum fortasse fluctus elevabuntur, quibus ipse quotidie demergeris, planeque absorberis. Ad te, Domine, clamo, mansuetudinis ac clementiæ parens, extrahe me naufragum & ejectum, qui peccatorum impetum sustinere non potui.

Lacrymarum munus offer, poenitens, Christo Domino, & tuum concute pectus instar Evangelici Publicani, cum singultu repetens: Propitiare, Domine, peccatori, qui te ad iracundiam concitavit.

Ecce aperta est janua clementiæ, ut te excipiat, o peccator? Quid cunctaris occupare fores? Expergiscere, & converte te ad Dominum tuum. Qui vero jam reversus es, derelinque prorsus obscaenam viam, & semitas regni ingredere, si ingrederis curre, si curris advola.

Væ mihi, inquies, quam crudelis ac molestus est laqueus, quem mihi osor meus

[illegible]

A meus malignus tetendit, quo me implicavit, effecitque, ut ad flagitia me convertens, homo perfrictæ frontis improbissimus, ac miserrimus evaderem.

Totis artubus contremisco a conspectu judicii, quod, hac mundi fatiscente machina, habendum erit; scio enim ac probe intelligo, peccatores igne probatum iri. Me miserum, si devorator ignis perscrutabitur cor meum, quia B peccata mea nescio quid arbitror immensum esse ac infinitum!

Contaminatus iniquitatis spiritus effluxit in te, Anima mea, & medicinam si diutius protuleris, te totam corrumpet. Medicus tuus Sapientia est, tuum illi vulnus ostendito, & Salvatoris commovere misericordiam contendito, ut tuis medeatur ulceribus.

C Pastor omnium amantissime, qui tuam pro nobis animam obtulisti, Crucemque pati, & mortem ipsam, ut me redimeres non recusasti, eripe, quaeso, animam famuli tui a suorum delictorum multitudine, ut gratiarum actiones rependat tibi & Patri tuo, tum Spiritui quoque tuo, qui sanctitatis est auctor & caritatis.

Delicta mea, quidam veluti pela-D gus me maximopere terrent, & renes meos horrore complent, ac metu inenarrabili. Eheu quam impudens, quam tetra juventus in terra fuit atque senectus mea! Tu, qui indulsisti ipsi latroni, indulge mihi, & dele crimina, quæ tibi singula innotescunt.

Sacerdotii dignitas mihi talentum suppeditavit, sed ob animi dissolutionem E illud ego in terra abscondi. Væ mihi quum Judex advenerit talenti a me rationem repetiturus! Qua tum ipse excusatione utar, quum servus piger extiterim nullosque fructus ex argento mihi divinitus tradito comparaverim?

Quo vadam a conspectu tuo? aut quis erit perfugii locus, ubi me abscondam? Terrent mea me delicta, planeque exanimant, quia nimis invaluerunt. Sed F si jubeas, Domine, & delicta condonabuntur, & peccata mea unico non dicam verbo tuo, sed nutu singula remittentur.

Ecquis erit, qui imbecillitatem sublevet meam, si Christum medicum destituero? Quis infirmitati consulet tam feliciter, quam totius humani generis Reparator? Tu, qui permultos sanasti aegrotos, & perditos, animæ sanitatem redde, quam peccata affatim corruperunt.

 Veni-

Veniant ſuper me miſericordiæ tuæ, Domine, ut promiſiſti, & ipſæ mihi opem ſuppeditent; Sic enim meos conteram adverſarios, miſericors etenim es, & omnium poenitentium redemtor.

Suſtine brachio tuo imbecillitatem meam, potentiſſime Domine, & invidus malignus prorſus tabeſcat, quando me in priſtinum viderit reſtitutum confirmatumque, & erubeſcat, ac e meo conſpectu recedat; ego autem ſurgam, & miſericordiam tuam in aeternum cantabo.

Opera mea mala fecerunt me alienum a te, Domine; tu tamen exaudi me, Redemtor meus, ut illam Peccatricem Mariam: ſuſcipe ſingultus meos, ut illius lacrymas exaudiſti: remitte mihi ſtultitiam meam, quæ nimis jampridem invaluit, atque inveteravit.

Quoniam patent fores tuæ poenitentibus, aperi mihi, Domine, januam miſericordiæ tuæ, ut ingrediar, & petam a te criminum remiſſionem, quæ jam ſupergreſſæ ſunt caput meum.

Extremis in periculis & anguſtiis Crux tua ſit perfugium mihi, ut ad te tranſeam; *ſatiabor enim, quum apparuerit gloria tua*, & gratias agam miſericordiæ, quia magnifice mecum egit peccatorem omnium impudentiſſimo.

Pſal. 16. v. 15.

Suſcipe infirmitatis meæ lacrymas, & ratas effice petitiones meas. Dele delictorum meorum chirographum, & confundetur malignus, videns illud clementiæ tuæ patrocinio deletum, ut non amplius me deterreat aeternitas.

Miſericordiæ tuæ Divina vis ad roborandam animi mei imbecillitatem ſtudioſe properet, & ab infenſiſſimo meæ ſalutis hoſte eripiar, & ex ipſius ſaeviſſima tyrannide ereptus, ad ſolium tuum accedam tecum in aeternitate victurus.

Poenitentium vocibus aures tuæ pateant, Domine, neque tibi moleſtus ſit clamor meus, & accepta poenitentiam atque orationes meas, & ratas habeto petitiones meas de theſauro tuo, qui miſericordiis omni tempore locupletiſſimus exſtat.

Gratias agat tibi, Patrique tuo, & Spiritui ſancto quam maximas peccatrix anima quæ contritionis lacrymis purgata, ad priſtinam venuſtatem redacta ac reſtituta eſt, & tabernaculum facta eſt, ubi ſeculorum creatrix Poteſtas ſuam ſedem libentiſſime collocavit.

PARAENESIS XXVII.

O Mundi levitas & inconſtantia, quæ nulli vel adjumento, vel praeſidio iis es, qui tibi adhærent, ſed amatores ſectatoreſque tuos omnium voluptatum illecebris aucuparis, & in extremo vitæ momento in Inferno conculcas pulchrorum ſpeciem, & gigantum vim; væ illi, qui ad tua caſtra ſe confert, & quem tu amore proſequeris; quoniam gaudia ejus luctus occupabit & ululatus!

In Mundo, hoc eſt, in alto funeſtoque peccatorum gurgite facti ſunt omnes dies mei otioſi, completa eſt inutiliter vita mea, & factus ſum ſine lucro, quia ad mei interitus horam nunquam mentem converti. Cucurri, & iniquitatum graviſſimum mihi onus impoſui, & zizania, ac tribulos incendio prorſus convenientes, collegi, & ecce ſupereſt mihi doloris ac triſtitiæ maximum argumentum in illa regione ſolicitudinis ac timoris plena.

Thalamus luminum, ad quem Divinitus vocatus eram, ne in cogitationem quidem meam cecidit; ſed prætereuntis hujuſce ſeculi illecebris captus, æternum Gehennæ incendium mihi potius comparavi. Caeleſtem illam habitationem omnibus redundantem ſuavitatibus commutavi cum regione plena ſolicitudinis, atque interitus. Et ecce mihi imminet dies, in quo judicaturus eſt omnia ille Rex, qui ſcrutatur renes, & manifeſtat abſcondita. Sponte mihi ignem, & incendium paravi. Miſericordiæ tuæ, Domine, ſpargant ſuper me rorem, qui flammas poteſt aut extinguere, aut mitigare.

Quia dilexi te, Mundi vanitas, a pueritia ad ultimam uſque ſenectutem, ideo dilapſum eſt vitæ meæ tempus, & non ſenſi, & mors meis me in criminibus deprehendit. Utinam in te ingreſſus nunquam forem, tuorum ſeductor omnium incolarum! Amatoribus tuis nulla veri gaudii ac laetitiæ materies affulget, nec oſores tui te deſeruiſſe affictantur. Beatus ille, qui rete tuum diſcerpſit; gaudiorum ſiquidem thalamum haereditabit.

Hic Mundus decipit ſapientes fictis bonorum integumentis, & copias, facultates, commoda aliaſque illecebras offert, & poſſidendas praebet, quæ tamen omnia tollit in die obitus. Imparem peccatis poenam tribuit, quandoquidem peccandi poteſtatem facit brevem, & haereditandas relinquit tenebras ac ſupplicia

plicia sempiterna. Æquissimum est Judicium tuum, integerrime Judex; Te tamen animi demissione, qua possum, maxima obtestor, ut mecum velis non tam Judicem agere, quam parentem.

Væ tibi doloris habitatio & luctus, quæ haereditatis nomine amicis tuis ignem tormentum, ac horrorem impertiris, proximisque tuis dolores & suspiria reddis, praeterea nihil! Mendacia verba tua sunt, nocentes consuetudines tuæ; jucunda somniantibus es voluptas, intolerabilis vigilantibus amarities. Beatus, qui te odio habet, & quem tu minime dilexisti, cui servata in Caelis est corona victoriæ immarcescibilis.

Justus es, & recta judicia tua, Domine, in aeternum. Haec regio peccatores occultat, sed illa, quæ invisibilis est, eosdem per ora omnium traducit. Ibi cum aequitate conterentur filii Adæ, quorum supplicium erit peccatis par. Lux jucundissima iis affulgebit, quorum animus praeclaro virtutum ornamento instructus fuit, atque expolitus; eos contra sempiternæ obruent poenæ, qui intemperanter flagitiose nefarie vixerunt.

Peccabam quotidie rebus creatis immoderate abusus, & libidinis ac voluptatis sitim ardentissimam explebam. Occurrit mors, suoque me ferro prostravit, & ecce rapit me ad mortuorum obscuras sedes. Quid reliquum mihi est, quum contracta atque imminuta sit vita mea, & Infernum adire ac in jus venire quantocius compellar? Judex ad ultionem solicite, tua mecum misericordia utere in die judicii.

Seductus sum, ac improborum vestigia demens sum consectatus, nec meam unquam subiit mentem aeternitatis recordatio; Deserui semitam virtutis, & post vanitatem incessi. Væ mihi, quia dies accedit retributionis, & indumenta mea sunt ad insaniam sordibus inquinata. Gratia tua protegat me in illo die ab igne insipientibus destinato.

Dextera tua, quæ plasmavit Adam, & Simonem traxit ex fluctibus, ipsa extrahat me de tempestatum periculo; quia Mundus in me concitato agmine fertur, & suis me turbinibus suffocavit, nec dedit mihi, ut in tutum ascenderem & libere respirarem. Crux tua, Domine, columen mihi fiat, & se ducem praebeat in itinere maximis undique difficultatibus ac periculis circumsepto.

Me non solum piget stultitiæ meæ, sed etiam pudet, quia infra mortuos amandatus

[illegible]

A datus oneribus aggravor peccatorum. Chirographum, quod aequitas conscripsit, me prorsus exanimabit in die Resurrectionis. Væ mihi in tempore, quo publice legendus erit adversum me liber & scelerum & flagitiorum: unde divulgabuntur maculæ sordesque meæ, & ego ad sinistram infelicissime propulsabor. Esto mihi, Domine, lumen in tenebris.

B Divitiæ & bona, quæ obtinui, dum adhuc vita suppeteret, mihi e vivis sublato se comites non addiderunt. Quemadmodum enim in lucem prodivi nudus, ita pariter nudus abscessi. Nudus in ipsam mortalium arcem ingressus sum, & nudus ad judicium, & Gehennam proficiscor; neque alios habeo socios, qui me ad judicium comitentur, praeter opera, quæ patravi.

C Quam pulcher ac formosus est Mundus ad interitum natus! Comparandus profecto videtur grosso, consurgere solito mense Aprili, qui postquam germinavit rore & pruinis, percutitur calore aestivo, & exsiccatur; sic plane humanæ vitæ arbori utplurimum accidisse experimento didicimus, quæ statim ac Mundi hujus rore humectata in infructuosum atque inutilem truncum excrevit, venit D mors, quæ immenso aeterni ignis calori exsiccandam objecit. Praesta nobis, Domine, ut poenam hujusmodi fugiamus, & te praeside, teque auspice, provehamur in illas sedes, ubi aequi sanctique homines non quiete, non aequabiliter, non tuto solum, sed bene etiam beateque vivunt.

Divinitatis in Caelo aspectus multo profecto spectabilior est, & lucidior, quam E omnia Mundi lumina, & rex ille siderum ac moderator sol; iccirco tenebricosissima sit ac prorsus caeca earum mentium acies necesse est, quæ nunquam ad jucundissimam Paradisi lucem se se convertunt; quia eas tenebræ circumquaque obnubilant, ne tantam altitudinem, pulchritudinemque perspiciant. Ii, qui infixi sunt in limo profundi, & quorum perstricta atque obcaecata visio est, oculos suos F statuerunt declinare in terram. O Lux Sole splendidior, affulgeas mihi, obsecro, ne in obscurissimam inferni regionem ferar.

Stultus est Mundus cum filiis suis, qui peccatores sunt & formidolosi, ac commoti tempestatibus suis. Quotquot in eo sunt, in sceleribus volutantur, nec quiescunt, donec mors finem iis imponat, & ad incendium eorum fraudes amandet. Patens est guttur iniquitatis, & veritas conticescit, insipientia apparet, veritas latet.

latet. Obitus autem ordinem rebus imponet omnibus, ac in vero lumine collocabit. Beatus ille, qui in Mundo vitam traduxit, nec ejus illecebris irretiri se passus est.

Mundus tumultuans magnis fluctibus est, & Oceano procellosior. At tempus aderit, quo quiescent tempestates ejus, postquam scilicet peccatorem ad naufragium compulerint. Mundus diuturnis libidinum fluctibus agitatur, & spiritus falsitatis inflat terras. At modo judicium aderit, & accedet dies, quo mendacii spiritus & libidines conquiescent. Beatus ille, qui non declinavit neque ad dexteram, neque ad sinistram, nec ullum cum improbitate foedus inivit.

Apertum est poenitentibus ostium, & non est tempus in quo non audiantur; clemens namque Dominus qualibet hora pronus est, ut necessaria remedia & scelerum expiationem nobis largiatur. Ecce in immensum prope calamitatum gurgitem projecti sumus, & accessit judicium, quod fiet sine misericordia. Concede nobis, Domine, ut vigilemus in deprecatione, & petitiones nostræ humaniter excipiantur.

Egressus sum de parentis visceribus maximam lacrymarum vim atque copiam effundens; protinus meam infantiam excepit error, qui me facile illaqueatum post vanitates abduxit. Exivi de tenebris ad tenebras peccati; occurrit mihi mors, & in tenebras longe obscuriores impulit, & ecce corruptio formæ pulchritudinem depravavit, & tenebræ ad retributionem parantur.

In timore sum maximo, quia nudus mari me committo, quod omnibus naufragii periculum minitatur. Descendi miser in illud ad mercaturam, ut ipsius ope atque beneficio pecuniam coacervarem. Ipsum vero fluctus suos erexit adversus me, & absorpsit me tempestatibus suis, steteruntque inter fluctus ejus anima, & bona. Prodivi nudus in principio, & nihil mihi in exitu suppeditavi.

Timorem parit ac solicitudinem sane maximam iniquitas, quæ Mundum efficit habitationem tristitiæ, ubi multo quam fluctus, periculosiores sunt cupiditates exardescentes ad incendium. Retia ejus & laquei, peccata scilicet & delicta, quæ onera sunt gravissima, vinctos tenent ministros ejus mox ad interitum rapiendos. At qui Mundo valere jusso, virtutem unice amplectuntur, eorum navis in portu libere conquiescit.

Primo quidem aspectu pulchra, ac dele-

A delectabilia sunt tempora & momenta tua, o voluptas, sed tanquam fumus illico evanescunt. Mundi honor depictus es tanquam somnium transiens, & dies tui in similitudine umbræ. Vesper tuus non durat, & mane tuum avolat. Effluunt horæ tuæ, ut statim in occasum inclinentur. Dum tibi lumen diei suppetit, peccator, ad consequendam remissionem propera.

B Rectum est judicium, & integerrimus Judex, cujus ad tribunal expenduntur, uti decet, singulorum hominum opera in statera. Afflictabuntur in illo die improbitatis cultores; contra vero laetabuntur justi in illa regione, in qua prosperandi sunt bonis. Et me, Domine, qui in meam aliorumque utilitatem adversus Mundi illecebras hucusque dixi, inter C electos tuos recensere ob gratiam tuam ne dedigneris.

PARAENESIS XXVIII.

Divinus ille David Citharam tractare occepit, & ea personante Psalmos composuit, inter quos haec habentur verba: *Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini: Beati, qui scrutan-* D *tur testimonia ejus.* (Psalm. 118. 1. 2.)

Redemtor vero noster vitae beatitudinem annuncians, ita loquutus est. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt: Beati, qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* (Matth. 5. 8.)

Qui Mundum, & vanitates ejus aspernantur, suasque concupiscentias & otia flocci pendent, iis in annunciatione vitæ bonorum retributio, thalamus non tran- E siens & vita indeficiens promissa est.

Eadem porro merces iis etiam adservatur, qui genus, & parentes, & divitias, & possessiones reliquerint in hoc Mundo pro caritate Domini sui; illi namque sententiam hanc radicitus attingentes: *Beati scilicet pauperes spiritu, quoniam ipsorum est Regnum Caelorum*, (v. 3.) templa Spiritus sancti fecerunt corpora sua, & concupi- F scentias, ac vitia & cupiditates laboribus aerumnis, acribusque conflictationibus superarunt, & ob amorem Domini sui oderunt vitam, crucifixerunt animas & corpora sua, & orationibus nullo unquam tempore intermissis, omnium creatorem mitigarunt; viderunt Mundum praetereuntem, & detestati sunt concupiscentias ejus, quæ similes somnio sunt. Væ illi, qui Mundum possidet, & ab ipso misere possidetur.

Promiſit Dominus in Evangelio beatitudinem iis, qui diligentes ſunt ac vigiles in miniſterio ejus. Dexteram ſuam porrigit, & dat eis mercedem, eoſdemque ad menſam vitæ ſecum accumbere jubet. Coronas imponit illis, ut in thalamo delectentur, eo quod defeſſi ſunt cum illo a mane uſque ad veſperas.

Ad Jeruſalem, quæ ſurſum eſt, volant, & exaltantur ii, qui mandatis ipſius obtemperant, & ejus legem cuſtodiunt. Caeleſte Regnum immortalitatis exſpectat, & reſpicit eos, qui in agone decertantes, ſuperiores & triumphantes diſcedunt.

Praeſto adſunt, ut ſolent, Angeli, corroborantque Athletas, qui fortes in acie conſiſtunt. Deſiderant Caelites victorum occurſum, & dant illis beatitudinem. Ingredimini, ajunt, laborantes, & a perturbationibus, quibus affecti fuiſtis, modo quieſcite; viciſtis enim, viciſtis Mundi improbitatem laboribus, quos toleraſtis.

Paradiſus ſuas pandit fores ante eos, ut in ſplendidiſſimas illas ſtationes ingrediantur, & ibi perpetuis fruantur deliciis. Splendet fulgor eorum ut Sol, & pulchritudo ipſorum, ſicut lux indeficiens, eluceſcit. Clamant modulis ſuis: Benedictus es, Fili Regis, qui non negas mercedem iis, qui tecum operati ſunt. Laus & gratiarum actio ab ipſis redditur Deo optimo maximo, qui corroboravit eos in certaminibus ſuis. Contritiones, & perturbationes, quas toleraverunt abſque murmuratione, vitam illis praeparaverunt in regno, cujus gloria eſt abſque conſummatione.

Admirantur Angeli mortalium felicitatē, qui parem cum creaturis ipſis ſpiritualibus gloriam conſequuntur. Gloria, & Spiritu ſanctitatis explentur, qui humilitatem Domini ſunt imitati. Diligit juſtos Pater, & Filius blanditur humilibus, & Spiritus ſanctus inhabitat in eorum cordibus, qui Virginitatem ſedulo coluere. Vocat eos, inquiens: Vos, qui ejecti, & expulſi eſtis propter nomen meum, *venite*, *poſſidete paratum vobis regnum*, cujus cives nunquam deficiunt.

Matth. 25. 34.

Concurrunt optimi quique, illuc certatim confluunt, ubi jucunditatis plena vox exauditur, & juſti etiam Anachoritæ advolant per nubes in occurſum filii Domini ſui, ut ſuſcipiant ab ipſo laborum ſuorum mercedem. Illi etiam qui præ nimia ſacrorum Codicum lectione oculos amiſerunt ſuos; totiſque viribus in divinorum prae-

praeceptorum meditatione, atque executione incubuerunt, ascendunt ad illam Ecclesiam primogenitorum, quæ est in Caelo, & cum illustribus castisque Sacerdotibus concinentes sibi mutuo gratulantur. Eorum animi divina prorsus atque incredibili laetitiæ voluptate gestiunt, corpora vero aeterna in luce posita nec ullius jam morbi squalorem timent, nec mortis tenebras reformidant.

Iis, qui, virtute sibi proposita, facere, & pati fortia Christianum esse arbitrantur, & paupertatem divitiis anteponendam judicant, felicitas in caelo est divinitus constituta, quæ neque improborum odio, neque invidia eripitur, nec tempestatum, nec temporum vicissitudine mutatur.

Quam quidem felicitatem quum viri optimi consequentur, tum squalor erit & aegritudo maligni serpentis maxima, quod praeclara sanctorum corpora ne leviter quidem obscurare potuerit, neque potestas sibi cum iis decertandi relicta sit, qui nullam capitaliorem pestem, quam voluptatem corporis, hominibus a natura datam quum probe scirent, ideo temperantiam in deliciis habuerunt, existimantes tum magnum vectigal parsimoniam esse, tum summas in abstinentia divitias esse positas. Videbant enim nec libidine dominante sapientiæ locum esse omnino, nec in voluptatis regno virtutem posse consistere. Itaque non divitiis cum divitibus, sed cum modestis pudore, cum innocentibus abstinentia certarunt.

Non mirum igitur, si communis bonorum omnium hostis, eos dum intuetur, immortaliter dolet, quia & confringi laqueos, & fraudes pervulgari suas ab iisdem impune sensit: & se propterea victum profligatumque videt, eos autem ad immortalitatis sedem evectos, ubi veris summisque bonis, nullo adjuncto incommodo, incredibiliter gaudent. Quidni itaque pestis illa immanissima præ tristitia corruet, quum justos viderit invidiæ suæ, suisque fraudibus superiores?

Haec ipse mecum cogitans, facere nullo modo possum, quin te, Domine, vehementer orem, ut velis heic mihi lacrymas impertiri, quibus maculæ deleantur sordesque meæ. Me virtuti inimicum atque infestum fuisse fateor, sed ut fatenti parcas, & fores pulsanti tuas misericordiæ thesauros ut aperias, obsecro atque obtestor.

Manifesta sunt tibi turpiter a me gesta, & vulnera patent mea: tu mecum

illa, qua datur homini adſcenſus in Caelum, miſericordia utere. In te, Domine, protegar, ne abjectus, contemtus, deſpectus ab omnibus in luctu jaceam, quum medicinæ faciundæ locus non erit.

Peccavi, nec inficiari audeo; nunc ecce id poſco, ut effundas in me miſericordias tuas, & redemtionem mihi tuam impertiaris. Abſit a gratia tua, Domine, deſpicere peccatores deteſtantes iniquitates ſuas, & ad ovile tuum redeuntes. Gratias agam & ore & lingua munificentiæ tuæ, amator poenitentium, & propitiator peccatorum. Clamabo inter populos, & cautionem ac fiduciam praebebo omnibus peccatoribus, qui me ſecuti ſunt errantem. Si miſericordia mihi adſit tua, & ideo indulgentiam adeptus fuero, clamabo ad te quotidie inquiens: Tibi laus & gloria, Deus optime, ſempiterna. Vos interim, oro, atque obteſtor, quibus Mundi fraudes compertas efficio, ut a Domino noſtro Jeſu Chriſto pro me peccatore veniam imploretis.

PARAENESIS XXIX.

Quid peccato tantopere indulges, Anima amabilis & cara, quin judicii diem tecum unquam cogites? Te equidem latere non arbitror commutationem, quæ tibi extemplo eveniet, & rationem, quam de ſingulis operibus, & peccatis, quæ in hoc Mundo admiſiſti, mox redditura es. Surge ergo, illacrymare, ne ſuſpiria inania fundere in Inferno cogaris.

Me miſerum, Fratres cariſſimi, quia extincta eſt lampas mea in convivio, & a Domino meo jam longe remotus, in tenebras impellor exteriores, ac propter ſcelerum foeditatem vilis ſum Angelis, & comes Satanæ! Væ ſi ſederit Aequitas, & judicaverit me! Confundar utique cum maligno.

Ecce montes & torrentes & colles increpant me, quia poenitentiam protraho, & ſcopuli lacrymant, & vitam deplorant meam gemitibus triſtiſſimis, & nos etiam ſtimulant, ut ſecum effuſis lacrymis ac ſingultibus comploremus, & imitemur Jeremiam Prophetam clamantem: Væ ſi ſederint ſimul, & fleverint infirmitatem meam miſerrimam!

Arguent & increpabunt me omnes colles, quia factus ſum foetidus & bonorum omnium expers. Decebat, omnibus momentis meis protegi verbis ſpiritus ſanctitatis, a qua me prohibuit rebellis proditor.

[illegible]

A tor. Voluntate mea depravata atque in deterius in dies prolabente, ei morem gessi, & vestigia sequutus sum illius, qui pessimus est ab adolescentia sua, & qui si voluissem, statim a me recessisset.

Væ mihi, amantissimi, atque carissimi Fratres, quia foedus cum scelestis inivi, & ecce egestas, ac calamitas, in quam incidi, vilis est omnibus, qui me intuentur; opem enim petebam, & nullus

B mihi opitulaturus accedebat. Ingemiscam absque mensura, & flebo absque quiete, & lacrymas effundam cum dolore, ac tristitia, eo quod factus sum habitaculum malorum, & vacuus sum bonis.

En me omnes sancti ac beati conspiciunt, & ut ipsis associer, invitant; at ego nullas fudi lacrymas pro delictis, quæ multiplicari coeperunt a teneris unguiculis. Lugeant me honesti omnes &

C sancti; factus enim sum alienus a thalamo gaudiorum.

Fratres carissimi, dementiam, quotquot adestis, lugete meam, quia longe abfui a dilectione vestra. Ecce scopuli, in quos illisus sum, meam conditionem miserantur; quippe qui me otiosum, atque a virtutis calle longe errantem inspexerunt. Commoti sunt super me cum hor-

D rore & clamore valido, quia non praeparavi subsidia ad viam aeternam, & emolitum non est cor silicis, quod a teneris annis obdurescere incoepit.

Væ ergo mihi, si Aequitas in judicio sententiam mihi congruentem protulerit! En extemplo prope exanimis deficiam. Væ quoque vobis, Fratres mei amantissimi, si ibi misericordiæ aberit locus, sicuti nunc

E est omnibus quaerentibus illam cum gemitu ac singultu! Misericordia siquidem vitam, & gaudia unicuique, qui poenitentiam obtulit, impertitur.

Quam cito evanescunt, & quam celeres fluunt peccatorum dies! Non sufficient omnium ora & linguæ judicii terrorem improbo reservatum satis exprimere. Si tamen experrectus repente fuerit, & serio miserrimam suam conditionem

F consideraverit, lacrymandique nullum finem fecerit, tum gaudiorum thalamo perfruetur, & judicii severitatem effugiet.

Beatus ille, qui felicitati restitutus est, & iratum placavit Dominum mirifica poenitentiæ efficacitate, & illuc se contulit, ubi veræ tranquillitatis portus apparet, & ereptus est a judicio, & igne, qui paratus est Diabolo & Angelis ejus; a judicio, inquam illo, cujus sententiæ nullus est, qui audeat refragari. Beatus ille

ille, qui Satanam nunquam audivit, nec praestitutum illi judicium est passurus.

Beatus ille, qui mala sua omni loco ac tempore detestatur, & aversus est a malitia, ex quo meditari coepit vanitates & scelera, quibus praesens mortalium sedes impurissima sordescit; beatus, inquam, quia ingredietur in atria tua, Domine, fruiturus cum electorum omnium choris in illo regno, quod nulli vel minimæ corruptioni, aut vicissitudini obnoxium est, sed deliciis abundat indeficientibus, ac divinis.

At me miserum, Fratres dulcissimi, qui libidinum ac flagitiorum omnium coeno volutatus sum! O cor silice durius, quod nunquam formidandus ille judicii dies timore perculit, in quo nullæ sunt misericordiæ, nulla remissio, neque ullus superest lacrymis, aut suspiriis locus! Væ igitur mihi, qui aequitate monitus scio quam late pateant ea, quæ intoleranda cum audacia ac petulantia sunt a me commissa & perpetrata!

Quum me, Domine, pereuntem vidit caritas tua, passa non est, ut ab aeterna felicitate perpetuo exularem. Quapropter ex altissimo Majestatis fastigio descendisti, & salutiferæ tuæ Nativitatis, Passionis, & Crucis beneficio memetipsum a Daemonis tyrannide eripuisti. Ego tamen injurias pro officio reposui, & non intermissa peccandi licentia, mitissimum tuum animum per audaciam singularem exulceravi. Proh me infelicem & omnino perditum præ multitudine scelerum atque malorum!

Ecce dolens ploravi, & lacrymarum maximam fudi copiam, tacitus mecum animo volvens, ignem mihi jam impendere in illa regione, in qua *nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat*. In obscurissimam maximeque metuendam me adduxit foveam; natare per incendium coegit, in tenebris & in umbra mortis me oppressit admirandum in modum ex terrore transitus ululantem.

Job 10.22.

Ad tetros tenebrarum carceres animum adjeci, respexi ad dexteram Beatorum sedes, & ad lævam improborum stationes; tum vero vim ejulatibus superaddidi amare lugens, & clamavi cum gemitu & tristitia, ac mihi ipsi contemtui exstiti & pudori. Me etiam atque etiam infelicem! Ecquid mihi est ab aequitate paratum?

Surrexi, & experrectus sum, & non liberum ab ipso me supplicio cernens, scidi indumentum meum, & exterritus inti-

A intima doloris magnitudine ejulavi, quem imbecillitati meæ video contigisse, Quid faciam igitur? In similitudinem Peccatricis confitebor peccata mea, & madentibus oculis justitiam jure mihi iratam pro virili contendam flectere atque emollire.

Mei similes Publicanos & Peccatores ad poenitentiam reversos investigabo, & cor meum excitabo lethali in veterno ja- B cens, ac prope sepultum, atque a vitiorum potestate, cui tandiu emancipatum est, vindicabo; poenitentibus me adjungam socium, & cum iis super mea crimina ingemiscam, ne ad teterrimum judicium, & supplicia apud inferos omnia sustinenda compellar.

Dignum me, quaeso effice, ut te, Domine, cordium nostrorum amorem di- C ligam, cujus in aspectu justorum laetitia ac beatitudo sita est, nec quicquam a te alienum expetam. Qui poenitentes amplecteris ac peccatores, qui dolentes ac gemebundi stultitiam suam improbant, humanissime excipis, praesta, ut optatissimum sanctorum exitum, quorum in benedictione memoria est, mihi sortiri contingat.

Deus, tua te caritas eo impulit, ut D de nihilo me creatum caelesti pulchritudine decorares; ego autem ingrati animi vitio laborans, tui oblitus sum, & Satanæ obtemperans cecidi a pristina illa gloria speciosa ac delectabili in lutulentissimum foeditatis obscaenitatisque gurgitem. Væ mihi, *quia, quum in honore essem non intellexi*, & ideo aeternis ignibus torquendus ero. Psal. 48. 13.

E Te supplex, Domine, per Crucem tuam contestor, ne debitas de meis sceleribus poenas sumas, neque coram majestate tua confusum assurgere patiaris; secus enim præ timore concidam exanimatus. Imo te mihi placatum exhibe, ut filio Jesse, cui liberationem culpæ, & errati veniam concessisti. Obsecro te, ut per illum funestissimum diem, quo immanissimi carnifices te arbori suspenderunt, benevolentiam in me F tuam augeas quotidie magis.

Ignorant Cherubim, cui comparanda sit illa virtus in ipsis habitans, quæ licet ab eorum conditione quam longissime distet, ea tamen ipsi divinitus illustrantur. Benedicta est virtus, quæ tam altis in ipsorum mentibus radicibus infixa est, ut nullo unquam modo labefactari queat. Gratias tibi habeant maximas caelestes vigiles, gloriæ tuæ participes, & cum Maria Matre tua superiores omnes & inferiores tibi

tibi cum laudibus gloriam offerant omnibus horis.

Insurrexerunt Martyres, qui propter Regem gloriæ strenue decertantes in ipso pugnæ aestu animam efflarunt. Oderunt vitæ usuram propter illius spem vitæ, quæ nullo temporis spatio circumscribitur; nec tormentorum acerbitatem extimuerunt; quin etiam eo virtutis devenere, ut cruciatus, vulnera, mortem denique ipsam contemserint. Quapropter interminabilis vitæ beatitudo, & thalamus luminis non deficientis illis divinitus adservatur.

Ecce in terram redeunt & in pulverem mortales quotquot ex Adamo profecti sunt, & resurrectionis vocem solicite exspectant, ut ad vitam sua corpora cum immortali gloria excitentur. Defuncti, Domine, qui stola candida induti sunt in Baptismate, & pasti sunt Corpore tuo, & vivo tuo Sanguine potati sunt, resurgent olim in latere dextero, & in beata immortalitatis sede Angelorum gaudiis perfruentur.

PARAENESIS XXX.

HOc mihi impertire, Domine, ut si pervigil noctes traducam, in tuis oculis castus atque integer consistam; si vero obdormiam, omnis prorsus sceleris expers sit somnus meus. Si vigil in culpas offendam, sine, Domine, tua me clementia expiari; si autem sopore correptus peccavero, tua mihi adsit propitia benignitas.

Somnum mihi concede tranquillum, & curis omnibus ac solicitudinibus vacuum ob crucem & humilitatem tuam. Turpia illa ac turbulenta, quæ mentem agitant, insomnia, ut a me arceas, supplex posco, perque totum nocturnæ quietis intervallum mihi praesto adsis, ne obscaenis cogitationibus animus deturpetur, ac pessimi veteratoris fraudibus deludatur.

Vanas ac perniciosas a me cupiditates remove ob vivificum Corpus tuum, quod sumsi, & pro infirmitate mea Sanguis excubet tuus, ut, omni prorsus abjecta formidine, somnos capiam placidissimos. Animæ autem meæ, quam tui pene similem procreasti, pulcherrimæ tuæ formæ praestantiam redde, quæ in corpus etiam, quod tuis manibus efformatum est, mirifice trajiciatur.

Miserationibus tuis, inexpugnabili veluti scuto me undequaque circumda; maxime vero te etiam atque etiam oro, obtestorque, ut cum somno reficior, immanem

nem generis humani hostem retundas, ob Genitricis tuæ preces & merita, & ob incruentum ac salutiferum illud sacrificium, quod pro omnibus aeterno Patri in ara Crucis sanctissima obtulisti.

Quod mihi pollicitus es, perfice, Domine, & custodi vitam meam Crucis tuæ praesidio; sic plane fiet, ut tandem experrectus, tibi debitas laudes referam cum iis omnibus, qui placido fruuntur somno, & qui vigiliis ac laboribus cum infensissimo animarum adversario decertant. Tibi gloria, Domine, qui nunquam obdormis, & mihi maxime imbecillo tua caritate opitulatus es, & me vigilem ad tui gloriam effinxisti.

PARAENESIS XXXI.

Suscipe demissionem nostram, mitissime Deus, & te tuo populo placatum exhibe, nec nos increpes in ira tua, neque consurgas adversus nos; multorum enim nobis ipsis conscii criminum sumus, ac flagitiorum. Te iratum immensæ misericordiæ flectant, & quam nos innumeris obstricti peccatis tibi offerimus in odorem suavitatis, hostiam benigne excipe. Sacerdotum, qui sacro Altari tuo ministrant, dignitas pertingat, oro, ad illud usque fastigium, ad quod summus sacerdos Aaron fuit olim evectus.

In immensum, Domine, iniquitatis mare demersus sum, atque ipsius fluctibus huc illuc impulsus a via mandatorum tuorũ quam longissime aberravi. Iccirco in ingentes calamitates ac sordes incidi, quin aliquis vel minimo me praesidio juvaret, aut effraenatam animi licentiam coerceret. Te, Domine supplex invoco, sicut Simon in mari; & quemadmodum ipsum ex redundantibus fluctuum vorticibus sartum tectumque ad te traxisti; ita me quoque a meorum criminum ingenti pelago, ab Inferni carcere, & a vermi, qui nunquam moritur, eripias, supplex contendo. Maximas interim tibi gratias habeo, unigenite Fili Dei, qui propter nimiam caritatem tuam, qua dilexisti nos, ad filios hominum delapsus es, eorum redemtionem magnificentissime operaturus.

Mundi consortia consectatus sum, & mea mens nunquam perturbationis expers fuit; quandoquidem illud præ oculis semper habuit, quod Mundo adhaerentibus servatur incendium. Dolebam itaque, & vehementer angebar, quum viderem in flagitiis transactam hucusque vitam, eosque tunc beatos praedicabam, qui ad hone-

honestatis ac virtutis normam suos dies composuerant. Nunc vero tuam, Domine, imploro clementiam, ut mihi propitius sis, antequam meis mihi facinoribus coram metuendo tribunali tuo terrorem incutientibus in aeterni squalorem carceris detrudar.

Væ mihi, Fratres carissimi, qui tempus trivi in captandis hujusce seculi voluptatibus, neque unquam serio animadverti formidandum accedere diem illum, in quo Unigenitus Dei Filius e Caelo in terram iterum descendet, innumerabili caelestium agmine circumseptus! Unusquisque tunc temporis ante ipsum consistet præ formidine plane exanimis, ut cujuslibet vel levissimæ culpæ Judici rationem reddat. Si me interrogaverit tam de latentibus, quam de manifestis criminibus, quid illi reponam? sine, Domine, ob sacrosanctum Corpus & Sanguinem tuum, quem ego indignus suscepi ex Sacerdotum manibus, ut indulgentiam consequar optatissimam.

Mundus, ejusque divitiæ, & opes nihil omnino sunt. Praeterit ejus figura, & potentia deficit. Ipsius concupiscentiæ cito evanescunt, & somniantium instar, nihil inveniunt in manibus suis omnes viri divitiarum.

Nobis, Fratres amantissimi, semper ante oculos obversetur improvisæ mortis, judicii, & poenæ, quæ in vitæ exitu sceleстis capitibus imminet, funestissima imago. Et modo, dum tempus sinit, sic ad Deum cum gemitu ac tristitia clamemus: Mitissime Domine, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, placare, obsecro, nobis omnibus, qui peccavimus.

Quum Dei Filius cum potestate magna & majestate in caeli nubibus apparebit, ut mortuos ad vitam restituat, descendent cum eo omnes Angeli horribili tuba personantes, cujus clangorem omnes, qui in monumentis sunt, audientes, in momento, in ictu oculi, singuli ad vitæ diuturnitatem excitabuntur. Tunc thronus firmabitur, in quo Judex sedebit. Mox separabit malos de medio justorum, bonos quidem regno, malos vero Gehennæ perpetuo addicturus.

Deprecemur, carissima mihi capita, dum adhuc luce fruimur, misericordiam, ut in seculo nunquam interituro illam inveniamus, & Regnum haereditario jure ingrediamur, hilarique vultu atque ingenti laetitia perfusi occurramus Domino cum iis omnibus, qui gratia ipsius ditati sunt.

Domine

[illegible]

Domine, tuo vocis oraculo dixisti quondam: *Invocate me, & ego exaudiam vos, pulsate, & aperietur vobis*. En ad te clamamus, ut Peccatrix illa in Evangelio laudata. Nobis, quaeso, dimitte, quam contraximus, noxam, ob immensam clementiam tuam. Te obsecramus ea animi submissione ac verecundia, qua olim Publicanus, & ea cum fiducia, qua filius ille omnis patrimonii dissipator patrem suum adiit; cum illo genuflexi, ac dolentes clamamus: Peccavimus in Caelum, & coram te, Domine, tu modo nos, sicut promisisti, benigne excipe, & gaudium erit in Caelo coram Angelis tuis, & Angelorum Principibus. Tu, Domine, qui Simonis poenitentiam ratam acceptamque habuisti, eam quoque excipe, quam tibi nunc offerunt famuli tui, & nostrum omnium miserere.

Agedum, peccator, qui praesentem Dominum injuriis laedere ausus es, intimo animi dolore affectus ad eum propera, & ipse acceptas injurias obliterabit. Clama, nec cesses cum gemitibus ad Medici ostium pulsare, eumque obtestans animae illi vulnera ac cicatrices ostendito. Custodi deinceps linguam a malo, & labia tua, quae ad Creatoris laudes celebrandas efformata sunt, ne loquantur dolum.

Si peccaverit in te frater tuus, dimitte illi, & Pater caelestis tibi pro sua miseratione dimittet, uti non semel ipse testatus est. Misericordia tua, Domine, nunquam nos deserat, sed delictis nostris propitietur, dignosque efficiat, qui aeternis deliciis in tuae Majestatis sede perfruamur.

Quid ita, fili hominis, praetereuntis hujusce seculi dolis te irretiri passus es? Cur inanes eas illecebras, quibus tibi tantopere blanditus est, quasi te veris possent felicitatibus cumulare, tam pronis auribus accepisti? Hoc tibi compertum esse velim, hujusce Mundi figuram veluti umbram evanescere, & tibi nihil profutura obsequia, quae ipsi maxima praestitisti.

Mortalem te esse cogita, & horam vitae novissimam studiose accurateque perpendito, neque te Divitis illius Evangelici recordatio praetereat, cui vel unica aquae guttula, exigua scilicet ac nullius prorsus momenti in tantis ardoribus recreatio, est divinitus denegata. Opem largiter, dum vitam vivis, indigenis erogato, quia Christus tibi se amplum fore remuneratorem pollicitus est, dum ait: Beati

Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Nam si te in pauperes praebeas misericordem, beneficum, liberalem, in Resurrectionis die uberrimam gaudiorum segetem colliges. Quod ut certo certius consequaris, frequens erit deprecatio haec tua: Ne te iratum sentiamus peccatis nostris ob gratiam tuam, Fili Dei, quoniam ad humanæ conditionem humilitatis descendisse te novimus & gratulamur.

Imminet jam, ac prope adest fatale tempus, & terribilis illa dies non longius protrahetur, quum Rex Regum Christus stipatus ingentibus Angelorum copiis est processurus, & ad Montem Jebus cursum cum majestate maxima directurus. Hinc Angelis jussurus, ut sparsam ac circumfusam humani generis multitudinem in unum cogant, suoque ordine collocent. Postmodum throno erecto, ac Judice sedente, omnes sententiam audituri suis operibus debitam circumstabunt. Tum quaeso, Domine, qui constitutus es judex vivorum ac mortuorum, tum ea mecum misericordia utere, cui nulla potest oratio par inveniri.

Quo enim pergam, aut ubi me abscondam a vultu iræ tuæ, quum nullum inveniri aut excogitari queat tam in Caelo, quam in terra, aut in profundo, spatium, quod tuæ magnitudinis immensitate non impleatur? Ad te igitur supplex venio, quemadmodum foemina illa, cujus est in Evangelio mentio, quæ vestimenti tui fimbriam apprehendens, illico ab inveteratæ aegritudinis molestia emersit. Eadem ferme ratione, ego etiam, quia Crucem tuam apprehendi, & in ea omnes spes habeo collocatas meas, te oro, ut a sempiternis ignibus liberatum tua me misericordia collocet in sinu Abrahæ.

PARAENESIS XXXII.

ANntequam mea me crimina ad judicii tribunal properantem praevertant, meque reum, ac proinde pudore obrutum coram Judice constituant, succurre mihi, & miserere mei.

Antequam tuas mihi fores occludas, & ardentissimis Gehennæ ignibus adurar, succurre mihi, & miserere mei.

Eccl. 12. 7. *Antequam frangatur hydria populorum ad fontem, & rota temporis currat super puteum*, succurre mihi & miserere mei.

Antequam fallaces virtutis imitatores dicant: Domine, Domine aperi nobis,

[Syriac text]

A bis, tuque eis reponas: Neſcio vos, ſuccurre mihi & miſerere mei.

Antequam Filium Regis praeeant Angeli vadimonium ſingulis conſtituturi, comparendique in judicio deſignaturi diem, ſuccurre mihi, & miſerere mei.

Antequam in pulverem convertendus tabeſcam, & priſtina formæ dignitas defloreſcat, ſuccurre mihi, & miſerere mei.

B Antequam florentes annos abſcindat mors, & lethalibus dolorum cruciatibus prematur corpus, ſuccurre mihi, & miſerere mei.

Antequam obſcuretur Sol in aere coruſcans, lux tua atram, denſamque meæ mentis caliginem diſſipet, ut experimento diſcam, nihil tam eſſe promtum aut paratum, quam miſeris hominibus opeC ram, curam diligentiam auctoritatem tuam.

Antequam inſonet tuba illa horribilis tui adventus nuncia, hoc a te, Jeſu Salvator omnium, vehementer poſcimus & obteſtamur, ut quam ſemel ſuſcepiſti defenſionem dignitatis noſtræ, in ea non ſolum miſericordiæ, ſed etiam conſtantiæ cauſſa fortiter perſeveres.

[Syriac text]

D PARAENESIS XXXIII.

EXpaveſce & contremiſce, peccator, a judicii conſpectu, atque ſupplicii, quod paratum eſt in inferno Quaere tibi remiſſionem in praeſenti vita, & a Domino Deo tuo ſalutem etiam atque etiam expoſcito. Tibi miſericordiam para, antequam e vivis decedas, ne ab interitu ad E poenarum aeternitatem gradum facias. Ingenti quiſquis formidine corripietur, dum Judex judicandi materiem a voluntate ſumet; is porro, qui juſtum ſe eſſe jactitat, judicii ſibi conflat argumentum; contra vero, qui ſe reum ac poena dignum ultro fatetur, miſericordiam facilius ab Judice impetrabit. Væ inerti atque oſcitanti mercatori, cujus talentum ſine fructu ſepultum jacet! Terror ingens F tunc temporis animas occupabit, quum rationem erunt de omnibus ſuis operibus redditurae. Oculos ad fratres convertet improbus & ad amicos, ut ſibi ſuppetias ferant. Obliviſcetur titulos, dignitates, opes, oblectamenta, ceteraſque Mundi illecebras, eoſque infeliciſſimos arbitrabitur, qui praeter id, quod eſt victui neceſſarium, plurima poſſidere laboraverunt.

Proh quam dura & deplorabilis ea diviſio eſt, Fratres cariſſimi, quæ fit a Deo

a Deo in die judicii! Quo me conferam, ne tot tantisque calamitatibus atque angustiis intersim? Aut cujus consiliis, studiis, actionibusque nitar, quæ tutum mihi perfugium & auxilium suppeditare possint? Quid agam mox judicandus, quum egomet in me tela converterim? Ignis aeterni vim, & furorem quisnam oculus intueri, aut intellectus percipere valeat?

Vafer ac proditor Diabolus me fefellit. At vero si decipi humanum est, ne me, Domine, cum iniquis atque peccatoribus in Infernum projicias, oro; sed jubeas me venire ad te in splendidissimas Beatorum sedes, quæ Electis tuis paratæ sunt. Crux tua, Domine, me ad dexteram contendere laborantem sustineat.

Pretiosissimum illud caelestium clavium pignus, cui, Domine, commisisti? Apostolorum Principi Bar-Jona, quo cum ut thalamum tuum mihi communem facias, te obtestor, Domine; Teque, oro, sanctissime Apostolorum coetus, ut tua pro me auctoritas atque gratia deprecetur. Vos quoque Prophetæ appello, vosque invictissimi Martyres, qui vestrum pro Christo sanguinem effudistis, imploro, ut mihi veniam impetretis. Tibi, piissime Jesu, confitebor, & tui nominis praedicationem cum seculorum omnium memoria adaequabo. Tu peccatori in vitiis enutrito, & quod caput est, de aeterna salute nihil plane solicito, tu, quum judex adveneris, mihi veniam impertire.

PARAENESIS XXXIV.

Domine peccatorum salus, atque perfugium parce nobis in die judicii, neque injurias, quas tibi summam per impudentiam intulimus, ulciscaris. In eo, inquam, judicii die nos ad Agni nuptias evocato. Quum caelestes Hierarchiæ tui furorem vultus, majestatemque veritæ ante justitiæ solium constiterint, tum me terrore perculsum atque prostratum ne tuæ misericordiæ subsidio exuas. Nam licet nequam & improbus, tuas tamen laudes celebrare non destiti. Quando sapientum ora obmutuerint, & graviter vehementerque infremuerit virga judicii, aperi tunc, Domine, os meum, quia nomen sanctum tuum palam professus sum. Quando nullus aderit aut propinquus, aut socius, qui vel minimo possit esse subsidio, & uniuscujusque gesta in quaestionem publice adducentur, tum mihi,

A mihi, Domine, defenſor ſis & patronus; Ad te enim levavi oculos meos, unde mihi auxilium obventurum confidi. Quando ignis furet, & quiſquis in ſumma animi perturbatione verſabitur, & qui tanquam aurum in fornace probatum non effulgebit, aeterno ignis ſupplicio afficietur, tunc pietatis tuæ rorem effunde ſuper me, ne igne voraciſſimo concremer. Quando mei ſimiles timor invadet maximus, & ignis peccatores torquebit vehementiſſime, tum ſis mihi, Domine, adjutor, & protector. Quando tuba horribili ſuo clangore mortalibus metum afferet inuſitatum, & mercedem unuſquiſque accipiet ſuis operibus debitam, tum ſurge, Domine, ad defenſionem meam; te quippe unum ſpectat ſpes omnis mea, & ſalus ex te noſtra unice pendet.

Pſal. 120. 1.

C Quando igneum illud fretum ad ultionem infremet, is, qui navem ſcopulis ac procellis fractam atque illiſam reficere neglexerit, fluctibus obruetur. Ego autem in te, Domine, veluti in tranquillo ac tutiſſimo ſalutis portu, cum electis tuis placide conquieſcam. Quando improbi ſiniſtram, probi vero dexteram occupabunt mox aeternitatis gaudium ingreſſuri, dignum me, quaeſo, effice, Deus meus, ut ipſe quoque illi beato gregi comes adjungar.

Domine ſuperiorum gloria, & ſpes inferiorum, ſuſcipe miniſterium noſtrum, & calamitatibus noſtris opitulare. Indulge nobis, Domine & parentibus noſtris; nec parentibus tantum, verum etiam praeceptoribus. Indulge nobis, iterum dicam, indulge nobis, & quotquot aut conſanguineis, aut praeceprtoribus obſtricti ſumus; quietem vero & pacem tribue defunctis noſtris, & iis omnibus, qui invicta animi conſtantia nomen tuum profeſſi ſunt, obſervandaeque religionis ſtudio ad Corpus tuum & Sanguinem frequenter accedere conſueverunt. Singularis illa tua miſericordia vincat improbitatem noſtram, ut cum tuis agnis conjuncti tuum in ovile ingrediamur, & ſanctis ordinibus adſcripti Majeſtati tuæ, quæ te maxime decet, gloriam retribuamus. Pateant omnibus, excludant neminem valvæ tuæ, o Jeruſalem beata Civitas, & vota, deprecationeſque noſtræ ante thronum Agni admiſſæ tum Dei parentis Virginis, tum Beatorum omnium interceſſionibus miſericordiam atque clementiam conſequantur. Accipe, quod tibi offerimus, nullius ſane pretii miniſterium, & miſericors nobis eſto per obſequentiſſimos Angelorum

gelorum choros, & Principum, quorum in te amor is ſemper fuit, qui eſſe debet. Suſcipe orationes noſtras, & iis, qui caritate tua, & fide fulti vitam laudabiliter impleverunt, in Caeleſti thalamo aeternitatis beatitudinem elargire.

PARAENESIS XXXV.

ILlum, Domine, furorem, qui in Iſraelitas exarſerat, ſummus tuus ſacerdos Aaron compeſcuit, poſtquam tibi thus in odorem obtulit ſuavitatis; Thus illud pariter, quod hodie in honorem tuum cremarunt ſervi tui, gratum acceptumque tibi ſit, & iratam in nos majeſtatem tuam permulceat, & tuum gregem expiet, qui nunquam de tuis laudibus conticeſcet.

Innumeras, quibus mea foedata eſt anima, conſideravi maculas, & obſtupui; quin etiam ingens me cepit pavor, cum ad intoleranda ſupplicia, quibus devotus ſum, mentem converti meam, praeſertim in die judicii, quum nullo habito aetatis, aut conditionis diſcrimine ſceleſta capita ſupplicio addicentur. Miſericors & miſerator Domine, propitius ſis mihi, & clementiam jubeas de me tuam, non juſtitiam triumphare. Cauſſam meam ſuſcipiat manſuetudo, non furor, & gratiam tuam inflammato ſtudio celebrabo.

Refugit animus, ac perhorreſcit cum judicii, Domine, tum flagelli terrorem tui. Ecquis enim, vel ita innocens, aut uſque adeo duræ frontis eſt, qui ſuſtinere poſſit faciem tuam, quum pro tribunali ſedebis? Quis non metu concidat, quum terrificis clangoribus buccina circumſonabit ferendæ mox ſententiæ ſignum datura? Tuam, quaeſo, indignationem, Domine, Caelum & terra, & omnia, quæ in eis ſunt, placatam nobis atque propitiam efficiant: noſtram apud te cauſſam ſuſcipiat Corpus tuum, quod ſumſimus, & ab aeternis nos cruciatibus vindicet ſalutare, quo initiati ſumus, Baptiſmatis Sacramentum.

Tuas quotidie fores obſidet clamor adorantium te, ne noſtrarum patiare, quas in maximis anguſtiis ad te fundimus, ſupplicationum vim eſſe irritam atque inanem. Te lacrymantibus quondam oculis invocavit Peccatrix, ac repente non ſolum delictorum veniam, ſed pacem etiam, & pacem veram conſequuta eſt. Flectant te modo Altarium pulvinaria ſan-

A [illegible]

B [illegible]

C [illegible]

D [illegible]

E [illegible]

F [illegible]

[illegible]

A ſanctiſſima, & ſacerdotum ſuſpiria, qui pro ovibus tuis ſibi commiſſis veniam impetrare non ceſſant. Propitiare igitur Eccleſiæ tuæ, quam ab initio poſſediſti. Quod refractarii ſaepe fuerimus, ac contumaces, certum perſpectumque nobis eſt, quorum ſcelera exſtiterunt & multo maxima, & plurima. At tu, bone Jeſu, qui quum adhuc in terris ageres pertranſire benefaciendo ſolebas omnibus, tu ab
B altiſſimo Majeſtatis faſtigio, ubi tam pulchre ſedes, miſericors nobiſcum eſto; ſalutaribus nos undis ablue, & ſuper nivem dealbabimur.

David, qui lapſus eſt in peccatum, ſtatim ac tactus dolore cordis intrinſecus a te veniam efflagitavit, miſericordia motus es ſuper eum, & opprobrium ab ipſo ſuum illico abſtuliſti. Quidni igitur Eccleſiam
C pariter, cariſſimam ſcilicet ſponſam tuam, dum te ſupplex obſecrat, amplectaris, quum praeſertim ejuſdem filiis tuo vocis oraculo non ſemel dixeris; *Invocabitis me, & ego exaudiam vos*? En te ſinguli invocamus, quemadmodum nos eſſe monitos voluiſti. Quid ergo reſtat, niſi ut te profiteare non tam in ultionibus, quam in promiſſis & fide firmiorem? Pateant itaque aures tuæ miſericordiam, & opem
D implorantibus, neque diutius gratiam nobis deeſſe ſinas, quæ una ex omnibus maxime eſt ad nos conſolandos accommodata.

Jer. 29. 12.

Vix apud me præ verecundia ſum, ac præ metu, quum tacitus mecum ipſe memoria repeto graviſſima illa verba: *Serve nequam, recede a me in tenebras exteriores*. Quod ſi quum tempus aderit lolium a tritico ſecernendi, perjucunda me voce
E illa: *Euge, ſerve bone & fidelis, intra in gaudium Domini tui*, recreare volueris, id ego muneris eximiæ tuæ benignitati tribuendum unice ducam, ac magnifice praedicabo. Ne ergo, Domine, ne, quaeſo, me indignum efficias, qui ad caeleſtis Agni nuptias adducar, ſolidam perfectamque animi tranquillitatem conſequuturus.

Matth. 25. 30.

v. 21.

F Singulare vas illud & admirabile electionis Paulus Apoſtolus conſcripſit ad primaevos Chriſti fideles Epiſtolam, in qua aperte profitetur, nos non habere heic permanentem civitatem, ſed futuram inquirere; noctemque proceſſiſſe, diem autem appropinquaſſe, in qua manifeſtabit Judex conſilia cordium, & aperiet librum, in quo omnium geſta cogitationeſque ſingillatim notatæ reperiuntur. Hinc ſeparatione reproborum ab electis facta,

facta, aliis quidem caeleſte Regnum impertietur, alios autem aeterno ſupplicio multabit.

Me jampridem ex delictorum coeno emergere conantem, ipſa peccata, quæ nimirum adverſum me invaluere, praepediunt; quin etiam peſtilentiſſimus humani generis hoſtis nunquam a mei oppugnatione deſiſtit, quum illi certum in animo ſedeat, ſuis me telis confoſſum ſternere ac profligare. Tu, Domine, qui mortalium firmiſſimum es praeſidium ac decus, ſis mihi *turris fortitudinis a facie inimici*. Tuam opem imploro in teterrimo hoc certamine conſtitutus. Tua Crux adverſarii tela retundat, & ſtatim ex acie victor diſcedam, eoque in perſolvendis tibi gratiis ſtudioſior ero, quo majorem habet praeteriti doloris ſecura recordatio delectationem.

Pſalm. 60.

Gratum acceptumque tibi ſit, obſecro, miniſterium noſtrum; preces noſtras benignus excipe, neque ſileas, aut diſcedas a nobis, ſuaviſſime Domine, cujus bonitatis theſaurus eſt infinitus; ſchiſmata & contentiones, Chriſtianæ Reipublicæ peſtem, atque exitium nunquam ſatis deplorandum, ab Eccleſia catholica perpetuo arce, & univerſo terrarum orbi pacem atque tranquillitatem optatiſſimam impertire; nobiſcum vero impiis & peccatoribus beneficentiam exerce, quam ſoles, maximam, ut ornari celebrarique ab omnibus cum tu non deſinas, tum Parens tuus, ac divinus praeſertim Spiritus hortator auctorque bonorum omnium & conſiliorum & operum.

Ne benevolentiæ, Domine, amorique noſtro plurimum elargiri, noſque benigniſſime excipere defatigeris, quos tuo ipſe ſanguine ab inferorum faucibus vindicaviſti; noſtra ſiquidem maleficia furorem tuum laceſſere non deſiſtunt, ac poenam tuis prope de manibus extorquere. Ne tuo nos, inquam, deſeras ſubſidio vacuos ob ſaluberrimam paſſionem tuam. Si te ad ultionem concitavimus, trahe nos ad poenitentiam, & libentiſſime non voluntatibus ſolum, ſed tuis etiam nutibus morem geremus. Cibaſti nos pretioſo Corpore, & Sanguine tuo, quem nobis certam futuræ beatitudinis arrham reliquiſti; ne iccirco peſſum abire nos ſinas.

A

[Syriac text]

[illegible]

PARAENESIS XXXVI.

QUum judicii sedes firmata, ac universo mortalium generi sententia indicta fuerit; quum Judex suam orationem exorsus fuerit, superioresque ordines trepidabunt; quum de operibus quemque suis interrogaverit, ac rei pallescere occeperint, mea tum levitas si B me tibi vehementius commendabit, eam ne aspernare, Domine Jesu, cui virgo parens exstitit, singulari inauditaque clementia. Quum justitia singulos e tumulo redivivos jusserit ad tribunal accedere: quum Angeli ejusdem comites & ministri optatam aliis, aliis invidam partitionem efficient, tum, Domine, ne excludere nos a portu, ac perfugio velis, C quin potius nos amplectere, qui nomen tuum palam, ac super tecta praedicavimus, ut jussisti, & corda tibi sensusque nostros, tanquam votivas in precibus offerendis victimas immolavimus; ex te enim didicimus: *Omnis, qui petit accipit*; Ne igitur faciem tuam avertas a nobis, quamvis in ea vita manserimus, in qua nihil reperias, nisi propagationem miserrimi temporis.

D Pastor omnium amantissime, qui devias ad pascua redeuntes oves non modo non rejicis aut aspernaris, sed earum in amplexus irruis, ac de reditu magnopere gratularis; Pastor, inquam, vigilantissime, insonet, oro, vox tua in auribus nostris, quae a gravi vitiorum sopore nos excitet, & ad poenitentiam adducat. Gloriam clementiae celebret atque justitiae tuae universus terrarum orbis; Mi- E sericordiae siquidem tuae vitam peccatores acceptam referunt, & quicquid ex poenitentia boni sunt consequuti, id totum tuae beneficentiae laudem statuunt esse. Gloriam tuam omni praedicatione majorem fateantur justi, quorum precibus mansuetudini cedere persaepe gaudet furor tuus. Tuis ubique laudibus peccatores faveant, quia de ipsorum emendatione summo- F pere delectaris, perinde quasi eam cum ipsis, tum etiam tibi gloriae futuram arbitrareris. Omnis demum ordo, & omnis aetas gloriam tuam monumentis & literis prosequatur.

PARAENESIS XXXVII.

DOmine virtutis auctor, & conservator, tuere nos ab iis omnibus, quorum perfidia nobis detrimentum poteſt afferre maximum: cuſtodi vias noſtras auſpicatiſſimo tuæ Crucis vexillo; Surge in occurſum noſtrum, imbecillitatem corrobora, opem tribue, ut tibi tuiſque legibus ac praeceptis obtemperantes haeredes olim & Regni & beatitudinis evadamus.

Jeſu Parens ac Paſtor optime, te cum gemitu invoco, quemadmodum Regius me docuit Vates in Pſalmo, inquiens: *Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam: Lava me ab iniquitate mea, & a delicto meo munda me. Tibi ſoli peccavi, & malum coram te feci*; Te ad iracundiam audaciſſime incitavi; Tu autem, qui ſuavis ſupra fidem, & mitis es, nobis ſuccenſere ne velis, neque vultus tui ſerenitatem noſtris unquam peccatis ſinas obnubilari. Per caritatem Patris, & Spiritus tui, precor, quæſoque, ut omnibus delictis meis ignoſcas.

Pſ. 50. 1. 4.

Ex numero me eſſe vides centum ovium feliciſſimarum, quæ ſub tua degunt cuſtodia. At proh miſer! Exceſſi e grege, & inconſulto huc illuc erravi, quoniam proditoris fraudibus me decipi paſſus ſum. Amantiſſime paſtor, egredere, obſecro, ad me quaerendum, & inventum ad ovile reducito ſuper humeros tuos, ut Angelorum coetus & Eccleſia ſponſa tua cum omnibus filiis ſuis de ove, quæ jam perierat, inventa tibi congratulentur.

Ne ſinas, Domine, ut a te divellar, quamquam flagitioſiſſimus; quandoquidem mos eſt clementiæ tuæ perditiſſimos quoſque homines ſuaviter ad ſeſe allicere, & revocare. Suſcipe ergo indigni atque immerentis famuli poenitentiam, exorantis Majeſtatem tuam, ut per immenſam gratiæ tuæ largitatem ſibi quoque, quemadmodum Latroni, ignoſcas, & omnia peccati vulnera ſanare velis, quibus, praeter te, mederi nemo poteſt.

Cuncti ad poenitentiam convertamur, Fratres, & miſericordiam efflagitemus, dum tempus ſupereſt, antequam judicii furorem experiamur, in quo lacrymæ nihil proderunt. Ecce nunc tempus acceptabile, in quo fores miſericordiæ pulſantibus aperiuntur. Hoc autem qui conſequatur, ſupplicium effugit, nec quicquam timere debet in eo die, in quo mercedem quiſque referet ſuam.

A quo

[illegible]

A quo, Domine, opem efflagitabimus, & errati veniam impetrabimus, nisi a te, in quo salutis spem habemus unice collocatam? Pande nobis misericordiæ fores, uti pollicitus es, & audi, qua soles, facilitate, voces & gemitus quaerentium te, neque animum in nos armatum retineas summo illo die, quum de universo hominum genere judicaturus adveneris; sed laetis oculis nos quoque a dextera stantes cum justis intuens, judicium summa cum benignitate pronuncia, quo a miseriis ad perpetuam beatitudinem evocemur.

PARAENESIS XXXVIII.

[illegible]

QUandoquidem te, Fili Dei, confessi sumus coram hominibus, nos ut confiteare, quaesumus, coram Patre tuo in formidando illo adventus tui die, quum buccinæ clangor universum terrarum orbem concutiet, & tu, Domine, in nube candida apparebis, erectoque aequissimi judicii tui solio, occulta patebunt scelera ad vindictam: tum nobis ignoscas, obsecro, juxta plenitudinem gratiæ tuæ, ut cum omnibus iis, qui nihil duxerunt melius, neque laudabilius, neque honestius, quam tuis voluntatibus obsecundare, hortum tuum deliciis affluentem ingrediamur.

Ingenti animi sui moerore, atque intimis suspiriis clamat ad te, Deus noster, Ecclesia tua, ut filiorum suorum, qui sunt in deplorandis calamitatibus constituti, incolumitati opportune consulas. En fames, caedes, contagia undequaque grassantur, & immania supplicia, quæ ejus impendent filiis, ipsis ultimum exitium minitantur. Gratia tua, Domine, super nos effulgeat, & Redemtio tua; sic enim vero continget, ut omnes gentes magnitudinem & gloriam praedicent ubique tuam.

Toto caelo aberrat quisquis ab hujus fallacis seculi blandimentis vera sibi & diuturna bona promittit, quoniam qua hora non putabit, vitæ finis illum deprehendet, qui extremo mortis articulo misera suorum criminum recordatione obruetur, & præ maximo patratorum scelerum timore commovebitur, quin ulla spes ejus animum consoletur. Itaque tuam, optime Deus, in quo summa sunt omnia, clementiam imploramus, ut nobis parcas Corporis tui gratia, quo nos cibasti, ut illud jam liceat usurpare, *os tuum & caro tua sumus*. [1. Par. 11. 1.]

Con-

A Contingat mihi, precor, Fili Dei, placabilem habere pietatem tuam in supremo judicii die, quando abscondita omnia in medium proferentur. Ne mihi imputes, quæ, te praesente, admisi, flagitia, sed inexhaustam pietatem in me tuam exerce. Ne cum protervis tuæ majestatis contemtoribus me recenseas, sed tua in me misericordia fulgeat, ne diutius cum periculo fatuus sim.

B Tuum implorat patrocinium Ecclesia tua, & grex tuus id a te enixe contendit, veluti ab amantissimo animarum Pastore: suscipe quas ad te quotidie fundit preces, & ejus filii te sibi benevolum videant atque placatum. Redime sponsam, Domine, a noxis omnibus, quia Crucem tuam summa cum veneratione complectitur, & quoties animum ad te convertit, summam toties caritatis tuæ ac providentiæ gloriam recordatur.

C Aequissime Judex, qui nec donis, nec muneribus hominum flecteris, nihil prorsus mihi est in bonis, quod tibi possim pro meorum scelerum compensatione offerre. Quoniam vero compertum mihi est te lacrymis magis delectari, quam auro, argento, & pretiosis lapidibus, excipe lacrymas, quæ meis ab oculis effluunt, & verbis, quibus ad tuam justitiam flectendam utor, annue, ut mirificum tuum erga me amorem experiar magnis curis, ac molestis doloribus liberatus.

D Supreme bonorum improborumque Judex, ne tua, quaeso, mihi studia desint, quum discutientur, quæ gessi, scelera, quibus nulla mihi non modo dignitatis, sed ne libertatis quidem partem reliqui. Etsi vero indignus sim, qui facinorum meorum impunitatem obtineam, eam tamen a te deposco, quoniam propter incredibilem quendam amorem Corpore tuo me pavisti, & Sanginem tuum membris meis immiscuisti. Quandoquidem te dilexi, ut potui, Crucemque tuam supplex adoravi, ut debui, Corpus autem, & Sanguis tuus meum præ deliciis animum rapuere, ideo propitiare, obsecro, mihi, & maculas omnes dele, quibus ablatis nobilissimus virtutum omnium comitatus in animam infundatur.

E F In judicio tuo, Domine, nullius ordinis ratio aut conditionis habebitur; iccirco quum me peccatorem esse videam, planeque sentiam, vehementissime reformidem necesse est, quum solutis septem signaculis metuendi aperientur codices,

[illegible]

A dices, & quæ in eis occurrent, ſcripta tua mihi juſtitia objiciet: tum miſericordia, qua vales plurimum, cauſſam meam apud juſtitiam tuam ſuſcipiat, ut impunitatem ipſius patrocinio aſſequutus, cum juſtis, qui te dilexerunt, Majeſtati tuæ praeconia referam ſempiterna.

Siſtedum, Peccator, pedemque referre quamprimum velis ab illa, quam hucuſque calcaſti, via, nec diutius in illa B moreris, oro; quandoquidem latiſſimus & ſpatioſus eſt, qui ad interitum perducit, callis. Davidem, qui Leones, Lupoſque diſcerpſit, perſpice, quomodo ſuper lectum ſuum totus in lacrymas delictorum cauſſa diſſolvatur. Ejuſdem exemplum imitandum tibi propone, dicens, ut ille ſemper ajebat: *Miſerere mei, quoniam tibi ſoli peccavi, & malum coram te* C *feci*. Pſ. 50.

Næ ille ſapiens eſt Architectus, qui in hoc prætereunte ſeculo ita animæ ſuæ aedificium componit, ut undique obluctantes hujus vitæ procellas, fluctuſque illudat; quippe qui aedificii fundamenta accurate ſubſtruxerit ſupra firmiſſimam petram. Quiſquis vero in conſtruendis aedibus fratrem ſuum mendacio & aſtu circumvenit, & falſo amicitiæ nomine D deludit, in fraudem ſemetipſum inducit, ut ſcriptum eſt: *Incidit in foveam, quam fecit*. Pſ. 7. 16. Hujuſmodi quidem criminis, quamquam nos eſſe reos fateamur, tamen tu, bone Jeſu, quem ſcimus eſſe hujus aedificii lapidem angularem, nos ita excipe, ut preces & vota noſtra non fuiſſe inania ac ludicra intelligamus.

Nemo eſt inter mortales, Domine, E qui domum tuam adeat, quin poſtulata obtineat, niſi qui parum fide praeſtat, ac religione. Zachaeus in domum ſuam te recepit, juſtus & fidelis factus eſt; latroni quoque ad dexteram tuam crucifixo Paradiſi januam patere juſſiſti. En Eccleſia ſtans ante fores tuas, ſupplices ad te palmas quotidie tendit, exaudi, mitiſſime, ejus orationem, ut abs te votorum ſummam adſequatur.

F Noli, Domine, officia noſtra negligere, noſtraſque preces, ſed aperi nobis inexhauſtum miſericordiæ aerarium. Tuam efflagitamus clementiam, ne nobis ſuccenſeas, quamvis te ad iracundiam concitaverimus, ſed defenſoris partem ſuſcipias fide, diligentia, conſilio, auctoritate. Prohibe a cervicibus noſtris omnia poenarum, & ſuppliciorum genera: tua in nobis regnet benignitas, & clementia ſingularis, ut tecum laetemur, & illud ipſum

ipsum gravissimum, & sanctissimum nomen pietatis levius nobis meritis erga nos tuis esse fateamur.

Quid? Num ignoramus, Domine, quantum abhorreat a praeclara dulcedinis tuæ bonitate vultum tuum avertere a peccatoribus te invocantibus, foresque tuas pulsantibus? scimus, a justis te olim invocatum, nec latet quam solicite praesto eisdem fueris, & quanta lenitatis significatione illorum poenitentiam exceperis, cujus caussa eorum inopiæ tua munificentia, liberalitate, armis denique opportunissime prospexisti. Nos vero, quorum multiplex est iniquitas, illorum vestigiis insistentes, pietatem tuam imploramus, ut criminum nostrorum malitiam deleat, & expellat. At, o inauditam hominum proterviam impudentiamque singularem! O ineffabilem tuam, Deus, bonitatem! Ideo te quaesumus, ut nostri miserearis, & debita remittas.

In maximis rerum angustiis constituti sumus, tum ob extremam egestatem, tum ob temporis brevitatem nobis divinitus constitutam; undique enim saevis validisque criminum fluctibus obruti, nullum praetermittimus diem, quin scelera sceleribus superaddamus, & immanium flagitiorum conscientia obstricti, nunquam ad inexhaustum illud bonorum omnium pelagum mentem referimus, imo, ut modo ajebam, maximis quotidie libidinibus aestuamus. Secundum tuam, bonitatem nobis ignosce, nostrique miserere.

Thymiama odoratarum specierum obtulit Aaron summus Sacerdos in castris Israelitarum, ut luem undique grassantem dissiparet. Suffitus, quem modo tui famuli offerunt, tuæ divinitati complaceat, & populus reconciliati tui animi pignus obtineat. Peccatoribus suorum delictorum veniam petentibus, & ad fidem nominis tui confugientibus propitius adesto. Quæ obtulimus thura, Domine, suscipe, nostrasque exaudi preces, & miserere nobis.

Agitedum, Sacerdotes puritatis munditiaeque Alumni, admissam in animis nostris culpam expellere satagamus; gratos supremæ Dei Majestati odores offeramus, nec non supplicibus eandem precibus conemur obsecrare, ut nostra excipiat, sicut olim Aaronis, & Zachariæ thura, cunctasque labes ab electa, & sancta Ecclesia abstergat, & defunctis, qui in ipsius repromissionibus lucis usuram amiserunt, parcat atque condonet.

PA-

[illegible]

PARAENESIS XXXIX.

SUmmam Dei bonitatem praedicemus, qui nos a Satanæ & mortis tyrannide vindicavit, tum in supernorum spirituum, qui peccatis nostris irritati fuerant, gratiam restituit. Praeconia nostra in misericordem illum Principem conferamus, qui non requisitus salutem nobis asseruit, de poenitentia nostra mirifice laetatus; & ut nostrum errorem, nostrumque ab bonam frugem reditum declararet perditæ ovis comparationem instituit. Summam profecto laetitiam Angeli, & Beati omnes perceperunt, ex quo nos in haereditatem filiorum vocavit, dum perieramus, & dum mortui, vitæ denuo restituit. Quis satis pro officio, Amator hominum, laudare potest tuam ineffabilem caritatem, qua nobiscum usus es? Filium tuum in terras misisti, ut nostram indueret formam, & ineundæ cum Majestate tua concordiæ se auctorem faceret, & quasi vadem. Interim vero mirari subit novum illud, quod erga genus nostrum operatus est Deus, quod omnium creaturarum admirationem excedit: humanam naturam scilicet Sanctuarium effecit, ut divinos cum ipsa honores communicaret.

Eja agite, mortales omnes immortalesque coetus, dignitatis amplitudinem, ad quam evecti sumus, obstupescite, quandoquidem naturæ hujusce mortalis humilitas ad illius gloriae, quae omnium intelligentiam sensumque longe superat, fastigium divinitus elata est. Caelum itaque, terra, & quicquid in ejus ambitu continetur nobiscum magnificentiam praedicent illius, qui homines in tam sublimi honoris gradu collocavit. Ideo nunquam satis digne laudari poterit summa Dei benignitas, qui imaginem nostram renovavit, nostra expiavit crimina, suoque nos nomine nuncupavit, ac demum non modo cuncta nostrae potestati subjecit, verum etiam super omnia nos extulit. Laudem dicamus Filio, & Genitori ejus, qui ipsum ad nos demisit, & Spiritui sancto in seculorum secula. Amen.

[illegible]

PARAENESIS XL.

HOC die, qui primogenitus est dierum, primitias laudis offeramus Primogenito illi, qui omni caret principio, quique nullum habiturus est finem. Et quoniam impia Judaeorum turba tribus vi-

vicibus pronunciavit indigniſſima verba: *Crucifige, crucifige eum*; ſic Chriſtiani ter repetant univerſi: *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth*. Benedictus is, qui humiliatus eſt ſicut voluit, & ſanctiſſimam ſibi Eccleſiam perpetuo vinculo deſponſavit.

Orta eſt in terris lux tua, Domine, quae culpae tenebras fugavit, expulit, eliminavit. Piiſſime Salvator, qui lux vera es, *quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*, oriatur, obſecro, tua lux ſuper mentis noſtrae tenebras, & denſiſſima caligo illa, quae animam obnubilat, perturbatque, dicto citius diſſipabitur; ita fiet, ut ad ſplendidiſſimum fulgorem reſtituta ipſius acies, tuas, Pater inviſibilis, laudes nunquam deſinat praedicare.

Jo: 1.9.

Age, huc propera, peccatrix anima, & te comitem mihi adjungito, ut una contendamus ad eum, quem irritavimus, nec tibi in mentem veniat, nos ab judicio eximendos fore hoc ipſo, quod ab invicem ſeparandi ſumus. Magnum ſane eſt, quod contraximus, debitum, neque nobis in promtu eſt, quomodo perſolvamus. Non quia judicium ſeveriſſimum ſuſtinendum nobis eſt, aſſerere poteris me tibi ignotum prorſus fuiſſe, quum alterum ex nobis ſeorſim labi, errare, ac decipi nullo modo potuerit.

Quis porro valeat lacrymas continere, ſi judicii diem ac ſeveriſſimas poenas improbis infligendas, ſi extremam deſperationem, ſi ploratus atque ululatus, ſi illam denique nunquam ſatis metuendam Judicis vocem: *Ite maledicti in ignem aeternum*, ſeriò animadvertat?

Matth.25. 41.

Ecce nunc theſaurus ſpiritualis, & arbor vitae, videlicet Eccleſia nobis patet: ecce propitium altare ſanctitatis, ex quo vita fidelibus jugiter conſervatur. Quotquot adeſtis, qui vita frui exoptatis, cauti eſtote, & ne iis commodis abutamini, quae vobis Pater obtulit, ut ſalutem facilius adſequeremini. Clamate unanimes: Gratia Deo optimo & maximo, qui propter nimiam caritatem ſuam, qua dilexit nos, ſeipſum nobis in eſcam praebuit, ut eo in terris etiam perfrui inciperemus.

Adam, quia fraudulentis Daemonis illecebris aſſenſum praeſtitit, turpiter victus fuit, debellatuſque. Veſtrum eſt, poſteri, ut amantes filii, patri veſtro inflictam necem ulciſci. Perditiſſimus veterator ſplendidiſſimam illi gratiae ſtolam abſtulit in Paradiſo. Qua-

A Quapropter vos ultro vestro parenti occurrite, & Daemoni perpetuum bellum indicite, eo quod in Adamo universum mortalium genus perdidit, ac profligavit. Nefarium hocce caput contundite virtute Domini, quo auspice, nihil est arduum, nihil difficile, omnes hostilis versutiae nervos infringite, & Serpentis antiqui calliditatem notam omnibus exploratamque reddite.

B

PARAENESIS XLI.

Piissimi Domini nostri clementiam, ac majorem omni laudatione pietatem celebrare invicem contendamus, qui Dominicum diem ad summae gloriae, atque amplitudinis fastigium extulit, evexitque. Hic enim dies in primaeva totius Orbis C constitutione, quando Deus ab initio rerum opificium aggressus est, principem sibi locum vindicavit & dignitatem. Hic ille dies, in quo Redemtor noster, humanae reparationis opere expleto, a mortuis resurrexit in virtute, majestate, ac potentia. Hic ille dies, in quo Sacerdotum cura, ac solertia sacrosancti Ecclesiae parietes majori pompa & apparatu venustiori gestire plane videntur. Hic ille D dies, in quo Rex gloriae Dominus in temporis exitu, igneo curru vectus ex sublimibus Caelorum sedibus in terram delapsurus est, & recta via ad montem Sion processurus, & Crucis vexillum super Adae tumulum defixurus, ubi quondam ab insanissima atque execranda Judaeorum perfidia in Crucem sublatus, occubuit; inde vocem daturus est, vocem E virtutis, vocem tonitrui magni, qua in monumentis conditi excitabuntur, & ad vitam singuli restituentur.

Ceterum haec, quam cernitis, amplissima terrarum moles, ad pristinum chaos, in quo ante sui creationem, inanis jacebat, flammarum impetu redigetur; mox supremus Judex Angelis justitiae administris jussurus est, ut parem improbis poenam, justis autem praemium F & coronam reddant immarcescibilem. O rem stupore dignam! Angeli siquidem uno oculorum obtutu ex quatuor Orbis partibus universum mortalium genus in unum cogent, ipsis vadimonium imponentes, ut maturae singulorum operum atque cogitationum inquisitioni subjiciantur; quumque sententia de omnibus lata fuerit, Judex secum ad Caelum Electos trahet, improbos vero ad aeternum ignem apud inferos amandabit.

Hac porro die tam tetra atque terribili, ſceleſtorum agmen comparandum prorſus videbitur infeliciſſimis iis hominibus, qui caecutientes in meridie, ac omni prorſus lumine deſtituti, neſciunt quo pedem conferant. Tunc miſericordiae fores cum lacrymis & ululatibus obſidebunt, & licet omni ad veniam aditu intercluſo, clamabunt tamen iterum iterumque: *Domine Domine aperi nobis*. At proh dolor! Nulla ab iis exaudiri vox poterit, niſi haec: *Diſcedite a me maledicti in ignem aeternum*. Quamobrem te modo, mitiſſime Jeſu, etiam atque etiam obteſtamur, ut clementiae tuae rore abluas noſtras ſordes, ne morte praeoccupati, fruſtra miſericordiam & veniam imploremus; Et quemadmodum quicquid tum ſplendoris, tum pulchritudinis hic Mundus offert, celeriter labitur & evaneſcit; ideo, Fratres cariſſimi, e ſomno conſurgite, & dum poenitentiae ſpatium vobis ſuppetit, omni ſtudio ac ſolicitudine curate, ut optatiſſimum miſericordiae beneficium adſequamini, ne improviſa morte perculſi ex hac vita capitalibus obſtricti culpis miſere excedatis. Gloria interim Patri, ejuſque Filio, & Spiritui Sancto, ea, qua par eſt, reverentia, atque animi obſervantia perſolvatur in ſecula. Amen.

PARAENESIS XLII.

QUum in lecto cubarem, mihi, Domine, in mentem venit eximius ac vehemens ille, quo homines proſequeris, amor, & benevolentia. Surrexi de media nocte, ut quantas maximas tibi gratias agerem, ſed meorum ſcelerum recordatione deterritus totus abire in lacrymas cepi, & animo utique corruiſſem, niſi me prope ſemianimen Latro, Publicanus, Peccatrix, Chananæa, Hæmoroiſſa, ac Samaritana mulieres, hiſce erexiſſent vocibus: Surge (ſic mecum colloqui videbantur) ſurge, mitte lacrymas, & clementiſſimi Servatoris miſericordiam expoſcito, atque hoc tibi firmum in animo ſedeat, eum miſera tuae naturae conditione protinus ad miſericordiam commovendum.

Quin & Regius Jeſſe Filius ſuorum carminum concentu, me gravi ſepultum ſomno evocavit, inquiens: Expergiſcere, miſer, quare obdormis? Num ignoras, acceptiſſimum divino Judici munus eſſe, quod media nocte ipſi tribuitur? Exurge, inquam, & indulgentiam po-

[illegible]

[illegible]

A postula; Haec siquidem petitio gratissima Deo est, cujus ostium noctes, diesque tum optimo cuique, tum ipsis etiam poenitentibus semper maxime patuit.

Somno indulgentem meorum criminum recordatio subiit, & statim me funestissima rerum imago terruit, quae & somnum illico, & quietem eripuit; ideoque mihi infausta sum omnia ominatus. Vae infelicissimis, exclamavi, vae hominibus, qui tenebris & caligine offusi nullis Divinae lucis splendoribus illustrantur, atque in Resurrectione tenebris addicentur!

Mos erat Davidi media nocte consurgere, quae plane hora ad suam stultitiam deplorandam ei aptissima videbatur, & in qua vix humanitus percipi potest, quam ingenti lacrymarum copia suum stratum madefaceret, & quam ardentibus suspiriis clementiam exposceret, quam sibi conciliare hisce verbis studebat: *Iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum contra me est semper. Tibi soli peccavi. Averte faciem tuam a peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele.*

Ps. 50.

Nos itaque exemplo hujusmodi commonefacti te, Salvator optime, oramus atque obtestamur, ut nobis subsidio occurras, quoniam immanissimus mortalium hostis nos vehementissime adortus est, & nudato jam ense Reges, Judices, & potentes quoslibet sibi subdere minitatur. Eo insuper impudentissima illius audacia progreditur, ut etiam in electos tuos insolescere audeat, eosque superare ac sternere machinetur. Te ergo, maxima, qua fieri potest fiducia, obsecramus, ut, quum clementia ac misericordia plenus sis, nos ab omni macula expiatos, sub tua signa cogere ac tueri non recuses.

Judex optime, cujus aequitas tanta est, ut ejus laudibus nemo valeat orationem afferre parem; optime, inquam, Judex, qui nullum accipis mortale munus, quid tibi offeram, ut te mihi placatum sentiam? Compertum habeo, te poenitentium lacrymis magis delectari, quam auro, aut argento, aut pretiosis lapidibus. Excipe igitur, quod tibi maxime arridet, lacrymarum munus, & remissionem nobis tantopere necessariam elargire.

Te demum, Augustissima Trinitas, unanimes invocamus, & celebramus diu noctuque. Tu jacentes erige, sordidos ablue, obstrictos solve, omnibus te parentem, ut soles, exhibe piam, beneficam, salutarem. Animam & Corpus nostrum

ſtrum tuere, & ab hoſtis verſutia, dolis, A inſidiis, laqueiſque nos incolumes ſerva; ne demum, quæſo, miſericordias auferas a nobis tuas.

Piiſſime Jeſu, nos jam peccaſſe cognoſcimus, nec inficiari audemus; idcirco vultus noſter, qui tamdiu terreſtribus ſordibus haerere aſſuevit, Caeli pulchritudinem ac praeſtantiam refugit intueri. Quæ quum ita ſe habeant, B hoc unum ſupereſt, ut tuam clementiam imploremus, quæ cauſam noſtram apud juſtitiæ ſolium tueatur. Audiat ergo voces deprecationeſque noſtras clementia tua, & votis annuat, quæ ante aras quotidie offerimus, atque ita majeſtati tuæ infirmitatem commendet noſtram, ut tu ipſe miſericordia clareſcere, quam juſtitia malis.

[illegible]

C

PARAENESIS XLIII.

[illegible]

EXpergiſcere tandem, & perniciosiſſimum illum, qui te complectitur, ſomnum excute, anima chriſtiana, & ſedulo accurateque animadverte, mundi hujus figuram quam citiſſime labi, & praetervolare.

Dic, ſodes, ubinam illi ſunt Gigantes, qui quondam elati adeo ac tume- D ſcentes in ipſo terrarum exordio incedebant? Ubi Sapientes? Ubi Reges illi potentiſſimi, quorum praeclare geſta tantopere celebrantur? Omnes veluti umbra praeterierunt. Beati, quorum ſpes poſita eſt in Domino, cujus nomen non tranſit, & gloria nuſquam diſſolvitur.

Ego Ephraem hem morior: teſtamentum conſcribo veritatis amatoribus, E qui poſt me proceſſuri ſunt: Eſtote perſeverantes in oratione diu noctuque; Nam ſicut ſolers agricola, qui ad exercendam excolendamque terram diligenter incumbit, uberem exinde meſſem colligit, ita porro copioſa fruges cogenda vobis erit, ſi ab oratione nuſquam vacabitis. Ne oſcitantes atque inertes agricolas imitemini, quorum agri ſpinas tribuloſque F germinant. Sine intermiſſione igitur orate; ille enim Domini amorem ſibi, atque miſericordiam conciliat, qui ſedulam orationi operam navat.

Singulare ac diuturnum eſt munus, quod tu, Domine, peccatoribus ad poenitentiam reverſis elargiris, quibus facilis ad te aditus ſemper patet, quemadmodum Publicano, qui te deprecatus eſt, & veniam impetravit. Audi Eccleſiam ad te clamantem, eandemque tuis foribus adhae-

adhaerentem vide, & laudes suscipe, qua & per se ipsa solet, & per filios offerre suos, quibus & Divinitatis, quam obsequentissime colunt, & Crucis, quam amantissime amplectuntur, gloriam concinentibus, tu matrem benigne excipe pro filiis deprecantem.

Bonorum omnium largitor Deus, quum de nostra egestate sublevanda semper cogitet, nihil aliud a nobis expetit, quam ut simus animo ad ipsius munera recipienda parato. Immensas suorum aerariorum divitias nobis ubique offert. Nihil autem nisi gratiarum actionem ab iis reposcit, qui quidpiam de thesauro hauriunt suo, hac scilicet ratione, ut gratis hominibus beneficia largius in posterum effundat. O admirabilem Divini Numinis benignitatem, qui oriri facit Solem suum super justos, & injustos, & gratiæ suæ imbrem super peccatores spargit, quum misericordiarum suarum abyssus sit infinita!

Insignis animarum curator, ac medice præstantissime, tuas fores obsident vulnerati omnes, ut ab languoribus curentur suis; perfice ergo, quod iis pollicitus es, inquiens: *Omnis, qui petit accipit, qui quærit invenit, & pulsanti aperietur*. Et alibi: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos*. En grex tuus ad te contendit, teque invocat. Audi igitur obsecrationem ejus, & clementiam tuam ostende Ecclesiæ, & filiis ejus.

Luc. 11. 10.

Matth. 11. 28.

Ingrediatur, oro, ministerium nostrum coram te, & copiosa sit super gentes redemtio tua. Non foribus haesimus aliis, nisi tuis, Domine, neque te in alium commutavimus, ut tu plane nosti. Justissime Deus, qui praecepisti, ne operarii merces pernoctet, mercedem tribue ministerio nostro, misericordiæ videlicet optatissimum munus, ut caritas tua in nos maxima elucescat.

Jesu mortalium spes, respice in me juxta gratiæ tuæ immensitatem, & mihi sceleratorum omnium maximo ignosce. Quemadmodum Simoni inter aestuantes aequoris fluctus dexteram porrexisti, cujus ope ab imminenti naufragio evasit incolumis; ita porro mihi dexteram e Caelo porrige, quæ me e vitiorum, quibus obruor, tempestatibus in portu collocet. Peccasse fateor, & maxime deliquisse; clamo ut Peccatrix: oro ut Publicanus; propitiare mihi, Pater misericordiarum.

Ne mea me crimina reum postulent, & ab illa haereditate prohibeant, quæ optimæ frugis hominibus adservata est, magnopere reformido; maxime vero, quia

quia necessaria ad tam longum animæ iter viatica non praeparavi. Obscurissimæ mihi tenebræ praecipitis instar torrentis obversantur. Exacti jam sunt meæ adolescentiæ anni, nec vitiis ac sordibus omnino vacui exstiterunt. Maculas igitur exterge meas, & indue me splendidissima gloriæ stola, ut beatas illas sedes luce, vita, & gaudio undequaque redundantes per te ingredi mihi liceat.

PARAENESIS XLIV.

EJA itaque, Fratres carissimi, evigilemus e somno, & Dominum cum gemitu deprecemur, ut dum nobis vita superest plena muneribus, & in qua ad Dei misericordiam praestatur accessus, mentem ab iniquitate revocemus, & feliciores dies traducere satagamus, ne nobis, quum poenitentiæ locus desit, de nostra socordia atque oscitantia inutiliter, conqueramur. Ad sponsi fores vigilemus, ut cum eo ad nuptias ingrediamur, & immortalitatis haereditate donemur.

Unanimes Deo hac nocte laudem psallamus, & Angelorum choros, qui nunquam Dominum celebrare satiantur, aemulari conemur, ut, quum Caelestis Dominus, & Angeli advenerint, vigilantiam admirentur nostram, ac nos inter servos illos impigros ac studiosos adnumerent, ut mensæ Caelesti discumbere mereamur.

Optimos illos viros imitari curemus, qui die ac nocte Domino placere student, & ne nos pigeat misericordiam saepius a Domino postulare, & illud Regii Vatis frequentissime usurpare: *Media nocte surgebam ad confitendum tibi super judicia justitiae tuae*. (Ps. 118. 62.) Nunquam, Domine, a propitiando quiesce, & mihi, quod unice in votis habeo, tribue, ut regnum consequar sempiternum.

Ecce dies Domini improviso elucescit; surgamus igitur, Fratres, & somno excusso, deprecemur, ut felices per poenitentiam evadamus. Praeparemus oleum in lucernis nostris, & obviam caelesti Sponso proficiscamur, ne nos metuendam illam vocem *discedite a me maledicti in ignem aeternum, quia nescio vos*, audire jubeat.

Ne me, Domine, juxta aequitatis rationem judices; compertum enim perspectumque tibi est, me reum esse, ac poena dignum. Si me porro excusatum habueris, tum plane fiet, ut a tuis laudibus celebrandis nunquam absistam; si vero

A vero de meis criminibus poenas expoſcere velis, vereor, ne mihi infernus pro haereditate obtingat, atque ita ſola mihi ſit reliqua deſperatio. Nunc igitur propitiare & indulge delictis meis.

Ne, Domine, ſordes inſitam animæ pulchritudinem tegant, quum ante juſtitiae tribunal venero, ne mihi nudo atque omni prorſus auxilio deſtituto beatorum praeclaro gloriae lumine coruſcantium, B conſpectus aegre ſit ſubeundus. Si, mea ſuadente infirmitate, miſere lapſus ſum, te ſuſtinente, aſſurgam. Ne mihi, quam Peccatrici in domo Simonis, & Latroni in Cruce veniam conceſſiſti, velis, obſecro, denegare.

Trahe nos ad agnitionem tuam, miſericors Domine, & ſalutis viam nobis oſtendito, & nos, qui in vaſto vitiorum C gurgite agitamur, tutos educito, quemadmodum Simonem prope naufragum eduxiſti. Excipe, qua ſoles, benignitate exiguum lacrymarum munus, & cum intima cordium conſilia tibi enucleanda propones, ac publice pervulganda, veniam nobis elargire, & in gratiis tibi rependendis, & tuo nomine celebrando aſſidue verſabimur.

Vos interim, Peccatores, curate, ut D reliquum vitae tempus in poenitentia traducatis, & dum caeleſtes theſauri ad indigentium inopiam ſublevandam patent, hos vobis comparare omni ſtudio totiſque viribus contendite. Vigilantiam adamate non ſomnum, quemadmodum inſipientes illae virgines, quae de ſalute ſua parum ſolicitae oleum ſecum ſumere neglexerunt; quin potius ſapientes illas aemula- E minor, quae neceſſarium ſibi oleum opportune comparaverunt, & ad Sponſi nuptias feliciter ingreſſae ſunt.

PARAENESIS XLV.

EAM converte, Domine, qua mirifice delectaris, miſericordiam ad ſervorum tibi adſtantium, & tuae Divinitati miniſtrantium miſerrimam conditionem. F Suſcipe thymiama, quod tibi offerunt, uti Aaron quondam & Eleazar obtulit, quo placatus es, & parce ovibus tuis, eaſque ab omni prorſus diſcrimine quamprimum vindica, & incolumes ſerva.

Terreor, Domine, quum fugaces ancipiteſque hujuſce vitae dies nullo conſilio tranſactos, & in omni vitiorum coeno inſumtos ſedulo ac diligenter percurro, & timore ingenti correptus quotidie ante faciem tuam procumbo a te veniam po-

A postulaturus. Parce igitur, mitissime Salvator, parce flagitiis, quae per insaniam patravi, atque impudentiam singularem.

Mihi semper prae oculis obversatur funestissimi illius diei recordatio, in quo ex hac luce demigrandum mihi erit, & incredibilis me pavor cruciat, non quod mortem mihi subeundam video, sed quia summam judicii severitatem mea crimina expavescunt. Quae ergo demens admisi scelera, tu nunc dele, Redemtor optime.

B Tribue, Domine, ut misericordiae suavitatem, non justitiae rigorem experiar; nec mea te delicta & animi depravatio ad ultionem commoveant, sed gratiae tuae nitidissima lux meas tenebras expellat, ut scelerum remissionem mihi gratuler obtigisse.

Piissimus ille David animadvertens sese ab ea cecidisse felicitate, in qua, C dum tua gratia fruebatur, constitutus erat, inconsolabili statim gemitu illacrymatus est, haec saepissime repetens: *Miserere mei Deus*.

Nullum, Domine, memini processisse diem, in quo nova flagitiis flagitia non addiderim, & ampliorem furoris materiem tibi non praebuerim; tamen nunquam adduci potui, ut poenitentiae operam darem: En modo brevissimum vitae D spatium ad occasum vergit. Converte igitur me, Domine, ad te, & convertar, quoniam tuomet ore non semel dixisti; *Misericordiam volo, non sacrificium*. (Matth. 12. 7.)

Tu, qui neminem soles in te sperantem repudiare, suscipe, quaeso, preces, quas undecima hora, Latronis instar, ad te fundo; suscipe spiritum meum, quem in manus tuas commendo, & tuae cle- E mentiae prorsus committo, & supplex oro, ut gratia, ac misericordia tua me semper antecedat, comitetur, & subsequatur.

Felicissimum animarum praesidium, Deus, qui non venisti vocare justos, sed peccatores, peccatorum ego sum princeps; iccirco fac, ut *ubi abundavit delictum, ibi superabundet & gratia*, illa (Rom. 5. 20.) F scilicet victrix & triumphans, cujus beneficio novum hominem induam, virtutem unice adamans atque honestatem.

Vix verbis expedire valeo, quanto moerore conficiar, & quam terrear vehementer, quum consummationis diem memoria repeto; neque enim ignoro, eo meis criminibus devenisse, ut ex electorum albo expunctus sim, penitusque deletus. Porro si purissimi illi Angelorum ordines incredibiliter contremiscent, quidni mihi

[illegible]

A mihi parricidii, & perduellionis reo formidandum erit ac trepidandum ? Tuam igitur, dulcissime Parens, clementiam exposcere non desistam, ne justitiæ furorem cogar sustinere.

Quae duo meae plurimum saluti conducere videntur, haec ab infinita tua caritate impensius deprecor; alterum, ut heic me ab immanissimo hoste, & ab improbis ipsius administris eripias; alte- B rum, ut tuo in adventu meorum scelerum impunitatem largiaris. Quod si praestiteris, non modo in hoc exiguo vitae curriculo, verum etiam in immortali altero tuarum laudum monumenta ad perpetuitatem consecrabo.

Illud mecum ipse quotidie repetam, quod advenientibus auspicatissimis illis temporibus, quae humani generis repara- C tioni fuerant praestituta, occultissimo Sacramento, ac Divino prorsus consilio factum est, ut tu, piissime Reparator, universorum Domine, servilem formam, obumbrata majestatis tuae dignitate, susciperes, & de caelesti sede descendens haec infima ingredereris, & immortalis quum esses, mortis legibus subjaceres. Hinc Gabriel Archangelus ad Mariam Virginem celeriter advolavit, inquiens: D *Ave gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu inter mulieres*. Mox adjecit: *Ecce concipies in utero & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum; ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum*.

Luc. 1. 28. 31.
Matth. 1. 21.

Quum, Domine, clementiam exposcimus, implorant nobiscum inclyti illi Martyres, qui suum pro te sanguinem effuderunt; implorant Altaria, quae vastata E sunt, & Ecclesiae, quae dirutae, & Sanctuaria, quae polluta, & venerandi Sanctorum cineres, qui a scelestissimis filiis Agar sunt dissipati. Parce, quaeso, fidelibus tuis, qui te assidue colunt ac venerantur.

Defunctis autem, qui in tui spe decesserunt perpetuam quietem ac tranquillitatem elargire, & dignos effice, ut in Resurrectione dexterum latus teneant, F & inter electorum numerum caelesti mox Regno potituri recenseantur.

PARAENESIS XLVI.

[illegible]

Qualiacumque, Domine, sint, quae rite facimus sacrificia, gratum apud te locum habeant, & acceptum, eademque nos tibi optime reconcilient. Multum nos deliquisse fatemur, nostrasque iniquitates, ut in Psalmo legimus, super

Ps. 68. 5.

capillos capitis esse multiplicatas. Quapropter te enixe obtestamur, ne, quam tibi grati animi offerimus, significatio irrita sit atque inanis.

Quum Angelus Divinae ultionis administer nudato ense Judaeorum genti ultimum exitium denunciaret, summus tuus Sacerdos Aaron ad Altare confugit, & thure in odorem suavitatis oblato Angelum expulit & fugavit. Eamdem, obsecro, vim tribue, Domine, sacrificio nostro, ut voluntas conquiescat tua, & furor in nos exardescens subito comprimatur.

Statim ac tuum ego auxilium deposci, mihi gratia praesto fuit; ideo oratio nostra, quae dirigetur in conspectu tuo, oro, ut ad te in odorem suavitatis ascendat. Et quemadmodum Eliae sacrificium accepisti, accipe & ministerium, quod tibi modo deferimus.

Misericordiarum Parens, cujus januæ nunquam poenitentibus intercluduntur, quinimo pulsantibus ea, qua vales plurimum, benignitate confestim aperis, pronus sis, obsecro, vocibus adorantium te, & ratas effice eorum preces, quibus tuam sibi gratiam conciliare contendunt.

Jonam in mare projectum respexisti; ignem insuper interdixisti, ne tres pueros in Babylonis fornace positos vel ex minima parte laedere auderet. Cui ergo in mentem veniat, te universi mortalium coetus voces precesque contemturum?

In te, Domine, perfugium quaerunt ac solatium miseri omnes maximis curis, ac solicitudinibus defatigati. Tu ergo, cujus deliciae sunt esse cum filiis hominum, pristinam illis animi serenitatem redde, eosdemque protege Cruce tua, cujus praesidio *reconciliata sunt omnia*, *sive quae in Terris*, *sive quae in Caelis sunt*.

Prov. 8.31.
Coloss. 1.20.

Memineris, me ad tuae imaginis pulchritudinem efformatum esse; neque patiaris, ut perditus in pessum abeam, quum nulla sit *utilitas in sanguine meo*, *dum descendero in corruptionem*. Clamare non desino: Ne obliviscaris, Domine, salutis meae, & me torrentes inundent misericordiae tuae, quae mortalium infelicissimum sublevent ac reficiant.

Ps. 29.10.

In mentem ne, quaeso, revoces, innumera illa, quae per intolerandam audaciam admisi, flagitia, quia nullus apud te justificabitur vivens. Gratia tua, Domine, mihi semper adhaereat in illo praesertim die, quo mortales omnes suorum operum rationem sunt palam reddituri.

Ps. 142.2.

Aequis-

A Aequiſſime retributor, qui parem perſolviſti mercedem tam iis, qui primo mane, quam qui undecima hora ad vineam excolendam convenerunt; tribue nobis, ut in extremo judicii die vultus tui ſerenitas, non furor conſpiciendus objiciatur; ſic enim tuam cum primis & noviſſimis gloriam celebrabimus.

Quum judicii dies ea ſit, ex qua aut aeternae felicitatis, aut aerumnae B graviſſimum momentum pendet; iccirco, humaniſſime Salvator, modo nos beneficiis cumula, ne tum, quum furori locus ſolummodo dabitur, clementia a me fruſtra ſit imploranda.

Piiſſime Domine, cui purae, atque integrae mentes tantopere ſunt in deliciis, largire nobis cordis munditiem, & turpes illas cogitationes expelle, quae C corporis & animae venuſtatem commaculant.

Ne, piiſſime Jeſu, patiare, ut noſtra flagitia tuum ante tribunal accuſatoris partes ſuſcipiant; quin te etiam atque etiam rogamus, ut ſingula miſericordiae tuae beneficio delere velis.

PARAENESIS XLVII.

D Clementiſſime Deus, excipiatur, obſecro, Sacrificium iſtud, quod Sacerdotes ante altaria procumbentes in honorem tui nominis obtulerunt. Eam tribue hujuſmodi Sacrificio vim, ut hinc requies defunctis accidat, & felicitas iis, qui ſuperſunt. Quam quidem mirificam Sacrificiorum virtutem ſicuti Iſraelitae optime cognitam habuere, quum peſtem E ex eorum caſtris diſcedere proſpexerunt, ita nobis ipſorum praeſtantia innoteſcat, quum e tenebris in lucem revocatos nos eſſe ſentiamus.

Dominus enim noſter ſe verae lucis auctorem eſſe oſtendens, ita diſcipulos alloquutus eſt: *Ego ſum lux mundi, qui ſequitur me non ambulat in tenebris, ſed habebit lumen vitae*. Beati igitur, quibus virtutes in itinere facem praetulerunt; F ecce enim eorum memoria dum in terra colitur, in Caelo etiam ſolenni pompa celebratur. Sit, quaeſumus, eorum interceſſio propugnaculo nobis inexpugnabili contra diuturnos adverſarii impetus, ut evadamus in certamine ſuperiores, quin ulla jam nobis a monſtro illo pernicies comparetur.

Jo. 6. 21.

Ne me, Domine, irato ſupercilio intuearis in judicii die, neque me inferni victimam ſtatuas. Converte me ad te, &

& convertar, & misericordiae tuae voces A pronis auribus excipiam, ut ab igne ereptus regni tui consors efficiar, & beatitudinem adsequar ex omni parte perfectam, ideoque aeternam, & immortalem.

Vix, dissipata tenebrarum caligine, dies lucis restitutor exoritur, statim muta etiam animalia tibi Creatori, ac Conservatori omnium opportunissimo diei primitias B consecrant. Quin etiam Caelum, Terra, & Firmamentum, eaque omnia, quae unico infinitae tuae potestatis nutu sunt efformata, tibi laudes & gloriam suo quaeque modulo referre gestiunt.

Prima sub luce in montis vertice objecta est Moysi species illa visu admirabilis; Rubus scilicet ingenti flammarum vortice circumseptus, & exardescens, sed ita quidem, ut flammis nulla ex parte C mirifice laederetur: Deum quippe sub mira illa imagine latentem se videndum Moysi praebuisse perspicuum est. Hinc vox de caelo exaudita hujusmodi: *Solve calceamentum de pedibus tuis; locus enim, in quo stas, terra sancta est.*

Exod. 3. 5.

Deus bone, quia te nimium lacessere ausi sumus, suscipe quas ad tuum furorem sedandum offerimus quotidie preces. Ne, quaeso, tuam a nobis faciem D avertas, tuoque nos subsidio destituas, dum te summa cum fiducia invocamus. Largire, obsecro, universo terrarum orbi optatissimum pacis, tranquillitatisque fructum. Schismata quoque, & perniciosissimas contentiones, quae Ecclesiae tuae sanctitati, ejusque membrorum unitati prorsus adversantur, radicitus evellito, atque extirpato; & clementiae tuae laudes nunquam non celebrabimus. E

Deus, qui Divinitatis tuae infinitam atque immensam praestantiam ad infimam mortalium conditionem depressisti, ne universa humani generis propago quotidie in deterius ruens funditus interiret, & tuae passionis ac mortis nunquam satis laudando beneficio nos Daemonis, & peccati servituti mancipatos liberaliter vindicasti; miserere, oro, gregi tuo, qui maxima cum animi contentione tuam F operam implorat, eique pristinam cordis serenitatem restitue. Sic porro fiet, ut inusitata laetitia perfusus tibi, Patrique tuo, ac Spiritui sancto laudes referat immortales.

Te Dominum mansuetudinis, largitatis ac clementiae plenissimum & profiteor, & fide teneo. Quapropter supremae tuae Majestati laudis praeconia, quae possum

A sum maxima, offero. Tu nobis innumeris peccatorum vulneribus misere sauciatis medicinam tribue salutarem. Esto poenitentium benignus exceptor; nos maxime inopes atque indigentes inexhausto divitiarum tuarum thesauro exorna, & infirmorum imbecillitatem subleva, quum sis nostrum spes unica & firmamentum.

O anima ne eo insaniae ac dementiae devenias, ut aures occludas Domino B tibi sic alloquenti: *Nolite diligere mundum, neque ea, quae sunt in mundo, totus enim in maligno positus est, seducti exierunt in mundum*. Quapropter miserrimam tuam conditionem animadvertito, & quae cum Divina Justitia contraxisti, debita cum lacrymis & moerore diligenter intuere; Ex quo fieri potest, ut innumerae tuae maculae deleantur. Hoc vero prae oculis semper habe, tuorum operum non modo, sed & minimarum cogitationum cen- C sorem ac vindicem esse Deum.

I. Jo. 2. 15. 5. 19. II. 1. 7.

PARAENESIS XLVIII.

Eja agite, Fratres, appropinquanti Sponso obviam prodituri, lampades vestras accendite, hoc pro certo habentes, in qua die operum fiet compensatio, justos ab ipso in deliciis affluente regno D constitutum iri. Nam egregiae quaeque animae tum voti compotes optatissima aeternitatis gaudia consequentur. Enimvero quicumque adventum ejus praestolati, ipsius nomen inter populos annunciaverunt, prae laetitia exilientes, venienti accensis cum lampadibus occurrent. O illum sane E felicem, cui advenientem Sponsum excipere continget! Tunc temporis videre erit lucis & gloriae praecincta Sanctorum capita ab illo, cujus exspectarunt Redemtionis manifestationem, & cujus nomen ubique terrarum praedicaverunt.

Quum aeterni Patris Unigenitus, qui est ante secula, ad inferos descendisset, ut ab horrendis suis speluncis vita functos excitaret, ii prodeuntem ex ipso admira- F bilem lucem conspicientes ardenti studio ei obviam procedere cupiebant; quum vero ipsum Cruci affixum cognoverunt, tum quas ipsi perpessi erant aerumnas, quosque sustinuerant cruciatus, oblivioni mandarunt. Intelligebant enim, quod ob suam erga nos caritatem nobis immortalem asseruit vitam, nostrumque pulverem cum beatorum Spirituum agminibus consociavit, & quoniam mors ultimam nobis perniciem moliebatur, ideo ab ejus potestate nos exemit, eripuit, vindicavit. An-

Angelorum igitur Dominus summis extollendus est laudibus, qui suo ad Inferos accessu moerentes exhilaravit, tum quia tenebricosissimae noctis caliginem expulit, tum quia universum terrarum orbem admirabili suo lumine illustravit. E Caelo in terram delapsus incolumitati & saluti nostrae munificentissime consuluit, & denuo in Caelum ascendit, ut ad sui dexteram Patris consideret. Quare ipsi se comites adjungere inflammato animo expetunt quicumque adventum ejus praestolati, nomen ipsius in gentibus praedicavere.

Quum Adam in voluptatis horto exitialem fructum degustasset, mortemque sibi, suaeque soboli intulisset, nostram caelestis ille Reparator miseratus conditionem descendit, ut amissam salutem nobis restitueret. Funestissima vero ac luctuosissima die, qua Divinus ille Agnus in ara Crucis immolatus est, monumenta ultro aperta sunt, non alia certe ratione, nisi ut de futuro judicio singuli admoneremur. En dies properat, in quo defuncti ad vitae immortalitatem sunt revocandi. Nae ille beatus, qui diem hunc serio contemplans, opperitur! O formidandum adventus Domini diem, in quo omnia cordium abscondita in vulgus prodibunt, & mortui Dei voce excitati, vadimonium obire compellentur! Tunc Adam resurgens obstupescet videns factam sibi copiam in voluptatis paradisum remeandi illo longe jucundiorem, a quo fuerat expulsus, postquam Dei praeceptum exequi detrectavit.

PARAENESIS XLIX.

Mirum quî fiat, Munde nequam, ut homines quamvis tuis lenociniis persaepe perditi, tamen tantopere te depereant! Tuam venustatem intueor, quæ vix dum sese conspiciendam offert, elabitur, & tanquam somnium avolat & evanescit. O quam, Munde nequam, tuus est ejurandus fastus & proculcandus!

Tuum contemplans decorem, oblectamenta, delicias, eheu, dixi, quam velociter praeterfluunt ac elabuntur! O quam, Munde nequam &c.

Quid? Num ornatus tui decori & spectabiles, pulcherrimaque tua species velut umbra non evanescent perinde ac si nunquã exstitissent? O quam, Munde nequam &c.

Duo, Munde nequam, meam plurimum mentem agitant, atque deterrent: alterum, si tuis obsequutus vocibus fuero, reus fiam, aeternumque me supplicium manebit; alterum si te abjecero, vitam cogar in metu ac tristitia traducere! O quam, Munde nequam &c. Quae-

[illegible]

Quaenam ex tuis mercibus captantur compendia, praeter criminum onera atque facinorum? Oculis tu velum es, pedibus laqueus, & deliciae tuae velut flosculi cito decidunt, & arescunt. O quam munde &c.

Vae misero illi, qui tui devinctus amore, tuis sese laqueis sinet ac retibus impediri! Quia scilicet te nullam ei suppeditante opem, fatalem animae exitum patietur. O quam munde &c.

Pergedum, Munde insipiens ac proditor, ubinam sint clarissimi tui Imperatores, Reges illi potentissimi, imperterriti illi Gigantes; ubi, inquam, sint ostendito. O quam munde &c.

Tu speciosissimarum mulierum verecundiam deturpasti, tu eas liberis vita carioribus viduasti; tu dominis habitacula possessionesque eripuisti. O quam munde &c.

Sapientes tuis opibus atque illecebris seduxisti, eos vero qui dulcissimo libertatis arbitrio fruebantur, subdole in servitutem adduxisti, & simplices astu & dolo malo circumvenisti. O quam munde &c.

Pelagus immensum es procellosis fluctuum motibus undequaque jactatum, a quibus vix quisquam speret sese incolumem evasurum. O quam munde &c.

In nihilum sane redigendae sunt opes tuae, tum omnis bonorum copia, tum deliciae, tum voluptates. O quam munde &c.

En pulcherrimi clarissimorum Regum ornatus, en auro gemmisque splendida Caesarum diademata pessumdata & corrupta sunt, ac si nullo unquam tempore exstitissent. O quam munde &c.

Quisnam tui flagravit amore, cui detrimenta parta non fuerint? Aut quemnam tuis bonis locupletasti, cui jacturam non intuleris? Ecquis contra te odio habuit, qui honores non sit adeptus maximos, & immortales? O quam munde &c.

O gurges omnium malorum origo iis potissimum, qui tuis se fluctibus commiserunt! O infelix eorum exitus, quos praemio affecisti! O quam munde &c.

Tuum contemplantibus aspectum, o quam deformis apparet! Quibus tuam offers necessitudinem, proh quam nefaria videtur! Quibus tuus exhibetur amor, proh quam impudendus repraesentatur! O illum sane felicem, qui tuis non est sordibus contaminatus! O quam munde &c.

Tu pueros, & juvenes, tu viros & senes blanditiis illecebrisque quasi in vinculis,

culis, & compedibus detinuisti. O quam munde &c.

Quisquis tui, Munde nequam, studio inflammatus est, foveam malis doloribusque refertam omnibus sibi aperuit; qui te contra odio sunt insequuti, aeternam vitam ac felicitatem obtinuerunt. O quam munde &c.

Tu domibus deplorandam vastitatem intulisti, earumque dominis perniciem ultimam induxisti, & matrum uteros infoecundos reddere non dubitasti. O quam munde &c.

Eja agite, Fratres, sacrarum literarum monumenta consulite, & hunc mundum in pristinum chaos redactum iri, in eoque nihil esse firmum, nihil stabile comperietis. Subsidium itaque pro seculo nunquam praeterituro, nobis, dum possumus, comparemus. Tuum, munde fugax, ejuro fastum, qui jam ad occasum properas.

Etenim ille Deum sibi benevolum facit atque propitium, qui fallaces hujus vitae blanditias, & voluptates fastidiens, annos aeternitatis assidue meditatur. Tuum munde fugax, ejuro &c.

Illius bonitatem summis laudibus ac praeconiis extollamus, cujus immensae ditioni, ac potestati, non modo praesens, brevi interiturum seculum, sed & futurum illud ad perpetuitatem permansurum subjicitur. Tuum, munde fugax, &c.

Surgamus ergo, carissimi, animosque nostros in hoc transeunti seculo ad perfectae virtutis normam seduli excolamus, ut haereditatem nunquam perituram in altero adeamus. Tuum, munde fugax, &c.

Enimvero quum in pacatissima illa beatorum regione, tamquam in sua sede inhabitet Dominus, cupiditates nostras in hac deficiente vita, si recte sapimus, comprimentes, poenitentiam agere satagamus. Tuum, munde fugax, &c.

Constanter perseveremus omni studio in vigiliis, & piis precibus, ut venienti Sponso cum prudentibus Virginibus occurramus. O quam, munde fugax, &c.

Caritatis denique perpetuo vinculo copulati, contendamus, Fratres, in jejuniis, & orationibus, ut cum justis, & poenitentibus in illo bonorum omnium affluente triclinio accumbere mereamur.

A B C D E F [illegible]

PARAENESIS L.

EMitte, Domine, lucem tuam in cordibus nostris, ut mandatis tuis fideles inveniamur. In vesperis, Domine, Sol ad occasum vergit, tu modo nobis Sol esto, ne tenebris obruamur. Te rogamus, fortissime seculorum Gigas, cujus misericordia immortalitatem asseruit imagini, quam ipsa effinxerat: Te, inquam, supplicum votis deprecamur, ut splendor tuus oboriatur mentibus nostris, ne unquam a tuae doctrinae legibus deflectamus. Dignos nos effice, Deus, ut tuae bonitatis praestantiam noctu meditantes, a nobis prava per te somnia abigantur; neque Satanae copiam feceris, ut nos somno gravatos deludere valeat, ac subsannare. Elucescat lumen tuum in aedibus nostris, & fortitudo tua ubique nos roboret, atque communiat. Quae Davidi Regi suppetias tulit, omnipotentiae vis, firmo gratiae suae aggere adversus tenebrarum Principem nos circumsepiat. Tua, Domine, virtus se comitem nobis praebeat, ut communis adversarius, qui totis, quibus valet, viribus nos oppugnare non desinit, pudore deterreatur. Dextera tua praesidio nobis adsit in vesperis, noctibus, & ante lucem, emicansque tuae Crucis jubar nos tueatur, ac sospitet. Qui justum Joseph ab inimicorum insidiis eripuit, nobis quoque omni tempore adjungatur in socium. Domine Deus noster, cujus misericordia perpetuo patet peccatoribus ad bonam frugem redeuntibus, praesta nobis, ut nocturnis meditationibus te semper prae oculis habentes, psalmos, Spiritu sancto afflante elucubratos hilari laetoque animo concinamus.

O te invocantium spes unica, iis medere, quae diabolus animis nostris inflixit, vulneribus, ut tum vigiles, tum somno dediti, nunquam a tuo latere discedamus. Nostrarum mentium aciem collustra, ut gloriam tuam intueatur. Crux tua, Domine, aedes nostras praesidio tegat, & improbum adversarium ab iis cogat quam longissime abscedere. Justitia tua oculos illuminet, & mentis tenebras, Solis instar, omnino dissipet. Deus immortalis, qui ex sublimi caelorum fastigio delapsus, vitam omnibus tuo interitu peperisti, esto nobis pacis & tranquillitatis auctor & conservator in vesperis, noctibus, & matutinis, ut cum Ecclesia, quae Patrem & Spiritum Sanctum tuum humiliter confitetur, &

laudat, a sempiternis cruciatibus eripiamur.

PARAENESIS LI.

LAudes aeterno Patri impraesentia persolvamus, cujus singulari beneficio factum est, ut tu, Reparator amplissime, in terram descenderes veluti *splendor gloriae*, & *justitiae Sol*, qui ex Regia Davidis sobole ortus, in tenebris & umbra mortis sepultos illustrasti, & gentes ad poenitentiam pertraxisti.

Hebr. 1. 3.

Agite, ergo poenitentes, quicumque asperam vitae rationem suscipere statuistis, misericordiam efflagitate, quae ubique vobis in promtu est: *Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & revertatur ad Dominum, & miserebitur ei, quoniam multus est ad ignoscendum.* Scis, Domine, quam late pateant scelera nostra; nos ergo penitus collabentes, dextera illa tua, quae misericors, & clemens est, arripito & sustineto. Faciles meis precibus aures admove, quoniam immenso pretio, tuo videlicet Sanguine, salutem meam reparavisti. Perditissimum illum adolescentulum patrimonii dissipatorem aemulati sumus. Peccavimus, inique egimus, & te ad furorem sceleribus inflammavimus, ac prope impulimus. Tu nostris modo calamitatibus, & angustiis subsidio adsis, & sordes ablue, quarum caussa jam gratia tua in nobis locum, ubi consistat, invenire vix potest. Dulcissime Domine, cui poenitentium voces gratissimae sunt, te cum Vidua illa Evangelica maximopere obtestamur, ut nobiscum misericordiam potius exerceas, quam potestatem. Nobis innumeris obstrictis flagitiis ignoscito, qui hactenus nostrorum criminum sarcinam patientissime sustinuisti.

Es. 55. 7.

Auspicatissimum Crucis vexillum inconcusso veluti praesidio ab aeterni ignis impetu me tueatur eo momento temporis, quod ad operum retributionem divinitus est praestitutum; & quum misericordiae tuae lux affulgebit, nobis ejusdem gloriam consequendi potestas fiat. Praesta denique, ut cum Sanctis tuis, quos nihil unquam ab officio avocavit, divinitatis tuae aeternas laudes celebremus.

[illegible]

PA-

PARAENESIS LII.

QUicumque immensam Dei Majestatem temere impudenterque laedere ausus est, suam audaciam atque proterviam oportet, ut cum gemitu ac tristitia detestetur. Mihi vero prae omnibus dolendum est, quippe qui omnium nequitiam improbitatemque superavi.

Angeli atque homines propter intolerandam meorum criminum insolentiam graviter commoventur; ego autem a meis noxis & flagitiis palam detegendis, ac pervulgandis deterreor. *Putruerunt & corruptae sunt cicatrices meae a facie insipientiae meae.* (Ps. 37.) Quia hujus mundi delicias ac voluptates, quae animam prorsus inficiunt, expetivi, iccirco impurissimus tenebrarum Princeps me corruptum vitiatumque perdidit; tum me turpiter, ceu quondam Adamum in Paradiso, seduxit ac subsannavit. Me nudum, atque omni praesidio destitutum, Evae instar, conspexit, nec tamen immanis ille animarum carnifex meam cladem calamitatemque est leviter commiseratus. Tuum ergo, Domine, unicum mihi perfugium superest, qui me ex nihilo condidisti: tu extremam nuditatem contege: tu vulneribus medicinam adhibe: tu id demum effice, ut mea in tuto sint omnia. Me huc illuc inconsulto errantem ad te accersito, & vitae meae tutelam suscipe, tu, qui solus gratis misereris & parcis.

Hoc mihi etiam elargire, ut in Resurrectionis die vultum mihi tuum liceat animo prorsus defoecato atque ab omni formidine vacuo intueri. Gratiae tuae salutari me rore perfunde; Sic enim fiet, ut aeterni ignis supplicia & cruciatus effugiens cum beatis illis, qui tuo maxime amore flagrarunt, tuae humanitatis praestantiam nunquam celebrare praetermittam. Felicissimis Caelorum civibus, qui verae lucis filii sunt, sectatores tuos adjunge comites, & dignos effice, qui te Patremque tuum, & Spiritum sanctum aeternis in caelo laudibus efferant.

PARAENESIS LIII.

DUlcissime Jesu, mortalium salus & indulgentiae largitor, qui in Calvariae montis vertice oblatus es, ut humanam naturam saluberrimo tui Corporis sacrificio aeterno Patri reconciliares, suscipe, quaeso, oblationes precesque nostras,

A ftras, fufcipe, inquam, thura noftrae pietatis fymbola, atque hujufmodi oblatio nobis omnibus delictorum veniam afferat, qua nihil ardentius concupifcimus.

Pf. 39. 12. *Ne, Domine, longe facias miferationes tuas a nobis*, dum te fupplices colimus,

Pf. 16. 5. & ad tuam clementiam confugimus. *Perfice greffus noftros in femitis tuis*, ut culparum veniam adipifcamur.

B Amantiffime poenitentium Parens, qui non venifti vocare juftos, fed peccatores, excipe nos, quaefo, qui frequentiffimi tuae clementiae januam obfidemus, & largire nobis, ut non tantum verbis, fed & opere & actu poenitentes fimus & nominemur.

Eccl. 21. 10. Ef. 65. Judicium omni prorfus lenitate carebit, & confummatio illius flamma ignis ardentis tota die. Utrumque, o anima,

C aequa rationis lance perpende, & omni prorfus ftudio obnitere, ut horum effugium adfequaris. Quod quidem tibi ex fententia continget, fi bonis operibus eleganter exculta ac infignita deceflferis.

Perniciofum illum fomnum, cui tamdiu indulfifti, excute, & obitus tui graviffimum momentum fedulo infpice, & fatalem horam, in qua Judicis quaeftionibus refponfum datura es, maxime re-

D formida.

Ad fupremi Numinis fimilitudinem efformata es, ejufque pulchritudinis imaginem repraefentas, & illius vultus lumen fignatum eft fuper te. Cave igitur, ne inditam tibi a Deo venuftatem, qua tam pulchre elucefcis, fcelerum illuvie polluas, ideoque feveriffimum judicium ab ipfo, cujus majeftatem fpernere aufa es, tibi fit fuftinendum. Juftitiam ex animo

E cole, id enim tibi maxime proderit. Ne pretiofa illa momenta tibi ad vivendum divinitus tradita incaffum teras, & judicii

Paralip. 7. 18. Malach. 3. 5. diem faepiffime mediteris. Quum, Domine, Regni tui thronum fufcitabis, & accedes ad nos in judicio, propitiare nobis, ut exultemus ad dexteram collocati.

Tu vero mortalium impuriffime, cui nihil unquam nefas nec in facinore, nec in libidine fuit, ne a lacrymando abfi-

F ftas, & clementiae Patrem enixe obteftare, ut tibi, quemadmodum Peccatrici in domo Simonis, indulgeat.

Ef. 46. Joel. 2. 12. Redite ideo prevaricatores ad cor: convertimini in toto corde veftro, & fcindite corda veftra, & clamate ad Dominum, Ninivitarum inftar, ut vobis ignofcat, quemadmodum Latroni, qui eum extremis, ac intermortuis plane vocibus invocavit.

Clamo ad te, ficut Peccatrix, & ficut

A ſicut Publicanus, Domine, cujus beneficentia, atque humanitas latiſſime patet. Tu qui nihil, praeter injurias, obliviſceris, ne delicta velis noſtra reminiſci; ſed effice, ut cum iis recenſeamur, qui poſtquam honeſtatis ac prudentiae ſuae triſte hominibus deſiderium reliquerant, ad ſummam illam, ubi nullus eſt dolori locus, felicitatem ac beatitudinem evolarunt.

B

PARAENESIS LIV.

UNigenite Fili Dei, qui ex altiſſima aeterni Genitoris mente prodiviſti, quem poſt temporis plenitudinem, intemerata Mariae Virginis viſcera, Divino afflante Spiritu, excepere, & in hanc lucem, non inter pretioſa Regum periſtromata, ſed inter paſtorum tabernacula ediderunt; vide, quaeſo, quo pietatis C ardore ac ſtudio ſaluberrimi, ac Divini prorſus hujuſce facinoris memoria celebratur, & hanc ſine celebritatem per te nobis eſſe beneficam ac ſalutarem.

Heic vos appello, invictiſſimi Martyres, qui tam ſtrenue decertaſtis, quique ex tot, quibus conflictati eſtis, aerumnis, glorioſe triumphaſtis, ut pro nobis Chriſtum deprecemini, qui nunquam velit ſua D nos miſericordia ſpoliatos atque orbatos videre.

Tuae, Domine, vocis imperio nos advoca, ut qui pretioſo tuo corpore, & ſanguine perſaepe nunc veſcimur, tum ſuaviter aſſurgamus, quum judicium peracturus adveneris, & univerſi tecum praeclariſſimas beatorum ſedes ingrediamur.

Gloria aeterno Patri ſit maxima, qui E Beatam Virginem ad tantum honoris culmen evexit, ut in ſui pectoris anguſtiis templum Divinae Majeſtatis conſtrueret, & in fragili humanae carnis natura totam Divinitatis gloriam contineret. Filio etiam feſti ubique dies ſumma cum celebritate ſtatuantur, qui Martyres ad pugnam acuit, ac roboravit. Aeterna denique gratiarum actio referatur Spiritui ſancto, utpote admirabili noſtrae Reſur- F rectionis auctori, & id unum prae oculis habeamus, ut Auguſtiſſimae Trinitatis gloriam praedicantes, quominus innocentia poſſumus, ejuſdem nobis miſericordiam ſubſidio comparemus.

PA-

PARAENESIS LV.

OPem, Domine, nobis omni prorsus auxilio destitutis suppedita, & gregi tuo dexteram porrige, ut animus noster debilitatus, ac prope fractus assurgat; tu enim & salus es & victoria nostra; in te spem omnes habemus maximam; & quemadmodum castis probisque viris beatitudinem consequi tuam per potentiam licuit, sic veris nos divitiis confidimus per misericordiam cumulandos.

Jucundus, quaeso, nobis accidat adventus tuus, & lampades nostras oleo probe instructas portabimus. Cinge caput justorum insigni gloriae diademate, quo praeclare ornati in Resurrectione tibi gratulentur, sibique gaudeant, & ad tuae Majestatis sedem, tecum in aeternitate victuri divino voluptatis gaudio collaetantes accedant. Cherubim te, misericordiae fons, & origo, exquisitissimis verbis assidue laudent: Pontifices, ac Sacerdotes omnes tibi gratias ubique singulares agant, qui aeterni Genitoris majestatem perfectissime repraesentas.

Praesta, omnipotens Domine, ut nullus ex iis, qui Baptismatis Sacramento regenerati sunt, e Paradiso excludatur in extremo judicii die, sed inter caelestes incolas in aeterna tabernacula singuli admittantur, atque illius sint convivii participes, cui nulla potest suavitas esse par, aut jucunditas.

Militanti huic Ecclesiae perpetuae pacis ac tranquillitatis solatium impertire; ex quo plane fiet, ut universae nationes certatim laudibus prosequantur augustissimum illud Ternarium, quod testimonium dat in Caelo. Ecclesiae autem ubi tranquillitatem dederis, tum nostras animas a delictorum omnium turpitudine sordibusque libera, & caritatis ardore inflammatas tuo praesidio fove, ut nihil abs te neque secundarum, neque adversarum rerum ipsas sejungere casus possit.

PARAENESIS LVI.

PArens caelestis, nos te invocantes exaudi, quum non sit alius, qui pugnet pro nobis, nisi tu, Deus noster. Enimvero quum nondum nati essemus, placuit tibi nos Crucis beneficio donare; nunc vero quum conditi simus, ne pessum ruere sinas. Doce nos facere voluntatem tuam,

A

[illegible]

B

[illegible]

C

[illegible]

D

[illegible]

E

[illegible]

F

[illegible]

A tuam, & da, ut praeceptis tuis obtemperantes, perfectis justitiae operibus tibi placeamus.

Quia nominis tui gloriam atque amplitudinem confessus sum coram hominibus, tua me caritate complectere, quo die mansuetudine potius excipi, quam severitate terreri quisquis desiderabit. In ea nunquam satis metuenda hora, ne me tibi alienum esse profitearis, át mecum clementiam, quam nunc postulo, adhibe, B & ad dexteram statue eos inter, qui tibi fideliter inservierunt.

Nisi silice durius esset cor nostrum, nunquam profecto lacrymas contineret, & quamquam improbitas cujusque nostrum vix verbis exprimi valeat, excordes tamen adeo sumus, ut nulla sit res, quae plus apud nos polleat, quam effrae-C nata voluptatum, atque deliciarum cupiditas. Eja igitur oculos & cor nostrum ad Caelum erigamus, ac omnipotentis Dei cultui toto animo obsequentes, ejus laudibus delectemur, ex quo ille pluribus suis beneficiis in nos collatis, voluntatem nostram erga se & gratam, & memorem recognoscat.

Proh quam luctuosa erit peccatoris conditio in eo temporis spatio, quo mor-D tales omnes ad inexorabilis Judicis subsellia rapientur, & intima cordium penetralia in vulgus prodibunt! Formidandum sane judicium erit, ac fatale momentum. Beatus autem ille, cujus de salute solicitus Redemtor erit, a quo fructus amplissimos est habiturus.

Mos mihi est, dum pecco, scelerum meorum turpitudinem occultandi, ne ulli E innotescant. Frustra tamen elaboro, quum mea consilia Deo pateant, cui non est quidquam absconditum. Si me peccantem *Eccles. 39.* hominum quispiam deprehendat, incredibili statim pudore afficior; Dei vero praesentiam minime vereor. O dementiam singularem! O stultitiam nullis unquam hostiis, aut piaculis expiandam! Propitius esto mihi, Judex omnium patientissime, qui homines ad te sero, aut diluculo ve-F nientes illa tua benignitate, tua, inquam, illa praestante, atque egregia excipis & amplecteris.

Quid mihi modo agendum supersit, plane ignoro. Quum enim meis sceleribus, atque maleficiis nihil addi jam posse videatur, mihi quidem in promtu non est, quo tandem modo eadem valeam expiare. Si porro aquas expeto, nec flumina omnia, nec pelagus ipsum meis sordibus abluendis sufficiunt. Saluberrimum

mihi tantum supereſt Sanguinis tui, Domine, & undae, quae tuo ex latere effluxerunt, lavacrum, quo perfectiſſime emundabor.

Tu vero, infelix peccator, quo te vertis? quid moliris? Ad te jam redi, & judicium, quod ſuſtinendum tibi quamprimum erit, ſerio contemplare; a cujus ſeveritate ſi innoxius evadere ac impunitus cupis, modo, dum tempus ſinit, ad poenitentiam confuge. Heic Deum precari aſſueſce, ut illic propitiatorem habeas, ubi lacrymarum, & orationum munera irrita futura ſunt atque inania.

PARAENESIS LVII.

Rom. 5.

PIiſſime Domine, cujus caritas diffuſa eſt in cordibus noſtris, te enixe oro, obteſtorque, ut innumeris, quibus detineor, ſceleribus ignoſcas, quoniam nihil praeter injurias oblivisci ſoles. Perſuaſum namque mihi eſt, nullum momentum temporis exſtitiſſe, in quo tibi non diſplicuerim; ſed illud modo abs te contendo, ut in Salvatoris vulneribus imaginem & animi & amoris erga me tui complecti, atque oſculari liceat.

Dies otioſe perdidi, quin minimum mihi emolumentum aut utilitatem comparaverim. Propitius eſto mihi, Domine, quemadmodum latroni, qui quum perexiguo temporis ſpatio morem tuae geſſerit voluntati, tuam tamen benignitatem habuit & perſpectam & cognitam.

Ne illa reſpicias crimina, quae meae adoleſcentiae florem contaminarunt; ſed hoc mihi per admirabilem Infantiae tuae ſanctitatem, & innocentiam impertire, ut cum pueris, qui ſe tibi devoverunt, tuis poſſim laudibus indulgere. Quae vero extrema in ſenectute impudenter admiſi, ne ex juſtitia, ſed ex miſericordia pendas tu, qui antiquus dierum ſedes, & me dignum efficias, obſecro, veluti ſenem illum ſanctiſſimum Simeonem, ut omnibus in rebus tuus amor erga me ſemetipſum oſtendat.

Dan. 7. 9.

Ne meae vitae rationem a me ita repetas, ut poenas mihi debitas luam; quin potius meam imbecillitatem miſericordiae tuae praeſidio confirma.

Ne tuas mihi fores occludas, ut neceſſario gratiae ſubſidio vacuus abſcedam, imo vero mihi amanti, cupienti, ac vehementiſſime poſtulanti, cum quinque illis prudentibus Virginibus eſto in thalami tui delicias introductor.

Ne

[illegible]

A Ne meam cauſſam ſeveriſſime pertractandam ſuſcipias, nec me juſtitiae poteſtati prorſus committas, ſed judicem mihi clementiam ſtatue, cujus me gratia & auctoritas conſoletur.

Ne me maxime infirmum, animoque penitus fractum deſeras, nec Daemonis ſervituti mancipandum, ſed eorum numero adſcribendum exiſtimes, qui poſtquam

B ſemel ad bonam frugem rediere, hanc ſibi legem ſtatuerunt, ut nihil, niſi de praeceptis agerent ac conſiliis tuis.

Ne, Domine, derelinquas animam meam in inferno, tu, qui vitam degis ex omni parte perfectam, hoc eſt beatam, & ſempiternam. Quae enim utilitas in ſanguine meo, dum deſcendo in corruptionem? At eas potius mihi vires praebe, ut poſteritati relinquam certum ali-

C quod ſingularis meae erga te obſervantiae monumentum.

Pſ. 15. 10.

Pſ. 29. 10.

Ne projicias me, Domine, a facie tua, ſed ad eam, quam humano generi intercluſam aperuiſti, beatitudinem admittendum judica.

Ne mihi ſcelera, quorum conſcientia mirum in modum torqueor, ultro ac palam fatenti debitas poenas infligas; quum nullus profecto ſit praeter te, Domine,

D qui ſe juſtum, atque ab omni culpa vacantem audeat jactitare.

Ne mea tuo ex animo memoria deleatur, quum mei cauſſa acerbiſſimum in terris judicium ſuſtinueris, ſed me comiter excipe in tuas ſedes, uti perditum illum patrimonii decoctorem filium effuſo ſinu venientem ſuſcepiſti.

Ne, Domine, ſinas, ut animum pe-

E nitus deſpondeam, & ad ultimam deſperationem adducar, quum meae ſalutis ſpes omnes in te habeam collocatas. Meam in te fiduciam auge, & intimos animi ſenſus amoris tui ſtimulis, quibuſdam veluti facibus, accende.

Ne me ab optatiſſimo convivio tuo prohibeas, neque in tenebras exteriores projicias, ſed nuptiali veſte indutum, ad te omni tempore diligendum in-

F flamma.

Ne atratam mihi veſtem imponas, quum luſtralibus Baptiſmi undis expiatus innocentiae ſtolam induerim; ſed mihi largire, ut in die celebritatis & laetitiae totus in eximiis laudum tuarum praedicationibus verſer.

Ne me, pie Jeſu, cujus in mortales benevolentiam eſſe maximam prodigia ubique terrarum celeberrima teſtificantur, improborum gregi recenſeas, ſed eos in-

ter, quibus tua morte libertatem asseruisti.

Ps. 34. 21. Ne me ad infernum abigas, qui os suum dilatavit, ut me devoret, planeque obruat; sed praesta, ut cum beatis ordinibus laetitia gestiens, suavissimis convivii tui deliciis reficiar.

Ne mea, Domine, opera, aequo pondere librentur, quandoquidem nullum memini me opus laude ac praemio dignum gessisse; mecum potius ea miseratione utere, qua factum est, ut mei similes bene multi vim tempestatis effugerint, in portumque salvi pervenerint.

Ne me, inquam, juxta meorum operum rationem judices, quum eo impudentiae devenerim, ut nullum officii, gratique animi specimen tibi praestiterim; sed, qua Publicanos amplexus es, pietatem ac benevolentiam mihi ostendito.

Ne deplorandam animi mei turpitudinem Angelis conspiciendam objicias: maximum enimvero hoc mihi esset pudoris ac tristitiae argumentum. Quin imo turpitudinem, qua sordesco, Crux deleat tua, quae hominum genus ad primaeva jura revocavit, nullique secundum reddidit.

Ne me, Salvator optime, tua justitia opprimat, nec mihi Beatorum coetus se inimicum infestumque praebeat; sed tuam a me iracundiam deprecetur, ut ad auspicatissimam clementiae sedem facilis mihi aditus patefiat.

Ne me ad laevam existimes cum scelestissimis statuendum, qui vim omnem Divinitatis ac potestatem eripere conati sunt, sed ad dexteram cum iis colloca, qui Majestatem tuam veriti, Crucis tuae pondus aequissimo animo complexi sunt, ut ad immortalitatis gloriam niterentur.

Ne me de meis criminibus coram tuis Angelis objurges; secus enim prae ingenti trepidatione, ac verecundia corruam; quin potius mea crimina obliviscere, nec partes judicis habeas, sed parentis, qui misericordiae malit, quam potestati obsecundare.

Ne me demum, humanissime salutis hominum Reparator, a conspectu tuo abjicias, nec adversariorum audaciae me vinctum dederis, sed sinas, obsecro, ut gaudium sit Angelis tuis super me peccatore poenitentiam agente.

Ne debitas mihi poenas justitia infligat, nec a gratia unquam destituar, sed misericordia, & eximia tua benevolentia me undique comitetur.

Solve,

[illegible]

A Solve, obsecro, arctos illos delictorum nexus, quibus durissime obstringor, & sartus tectusque, te cum Patre, ac divino Spiritu aeternis laudibus celebrabo.

[illegible]

PARAENESIS LVIII.

B Deus immortalis humanae salutis auctor praestantissime, omni studio ad meam defensionem conspice; custodi me ut pupillam oculi, & sub umbra alarum tuarum a tentationibus protege. *Ps. 16. 8.*

Oculorum licentiam cohibeto, ne huc illuc temere volvantur; aurium custos esto, ne pravas voluptatum illecebras & lenocinia excipiant.

Pone custodiam ori meo, & ostium circumstantiae labiis meis; ne declinet cor C meum in verba malitiae, & ad scelera se convertat. *Ps. 140. 3. 4.*

Nobis impertire, obsecro, perfectam rerum cognitionem & intelligentiam, ut mores ad virtutem atque honestatem componamus; sic enim tibi erimus & odoribus, & aromatibus vel suavissimis jucundiores.

Effice, Domine, ut tui cupiditate maxima inflammemur, & mundi fa-D stum atque oblectamenta respuamus, & conculcemus, posthabitisque praetereuntis hujusce seculi bonis, tibi tantummodo adhaereamus.

Largire nobis, ut tria tibi munera, tamquam tria, & quidem gratissima thuris genera, totidemque lampades offeramus, mentem videlicet, linguam, totumque corpus; quae Trinitati augustissimae consacremus. Mentem Patri exhibea-E mus; animam Filio; corpus Spiritui sancto, qui illud e pulveris humilitate sublevet, innovetque.

Pater omnium amantissime, tuis meam mentem radiis ac luce comple; Fili, animae sanctitatem tribue; Spiritus sancte, corpus, quod innumeris aerumnis & infirmitatibus conflictatur, corrobora; fine demum, ut nos de tua gratia, tu vero de nostra poenitentia collaeteris, & a F mente, anima, & corpore tibi gloria referatur, tuaeque nos misericordiae divitiis omni tempore redundemus.

PARAENESIS LIX.

A

TUo me, potentiſſime Deus, patrocinio fove, & ex daemonis tyrannide redime, qui intoleranda mihi onera impoſuit, & virtutis tuae divina vis infenſiſſimum hoſtem enervet, qui me ſternere, ac penitus evertere conatur.

B

Daemonem lubens ejuravi, & ab ejus me fraudibus atque anfractibus expedivi; iccirco omnes vaferrimus ille verſutiae nervos intendit, ut inſidiis me iterum circumveniat.

Si, Domine, tua virtus nullas mihi ſuppetias ferat, neque Crux tua me tantopere exagitatum ſuſtineat, profecto in laqueos, qui mihi paſſim intentantur, miſere impellar.

C

Ne, ſinas, oro, ut ex acie diſcedam ab illo profligatus, qui turpiter in caelo victus fuit; quum ingens ſit dedecus ab illo vinci, qui toties fractus eſt atque disjectus.

Auditum mihi non ſemel eſt, inſolentiſſimum illum humilitate conteri ac debellari. Tu, Domine, qui ponis humiles in ſublime, & ſedere facis cum principibus populi tui, immoderatumque tumeſcentium faſtum, atque arrogantiam perfringis, animi mei audaciam coerce, & me ad humilitatem, manſuetudinem, comitatemque traducito.

Job. 5.11.

D

Impertire mihi, obſecro, ut tua ſub poteſtate degam, ac tuae morem voluntati libentiſſime geram. Meae vero mentis tenebras coram te, veluti coram ſole nebulae evaneſcant, ne unquam in morte obdormiam.

E

Te modo, ſceleſtiſſime daemon, execror Filii Dei nomine, tibique ea, qua polleo auctoritate impero, ut impuriſſima ora occludas, atque obmuteſcas. Maledictus es in caelo, & in terra, nec uſquam locum, ubi tutus conſiſtas, invenire poteris.

F

Ad te, pie Jeſu, ſupplex confugio: Crux tua tutiſſimum mihi portum, ac ſolatiũ praebeat. Maximas tibi gratias agam, majores etiam habebo; teque cum Patre & Spiritu ſancto aſſidue colam ac praedicabo, eo quod ab immaniſſimo tenebrarum Principe me vindicaveris, ut tuam vineam excolere & exercere aggrederer, quo nihil mihi gratius accidere potuit aut optabilius.

A

PARAENESIS IX.

ANtequam mors te e terra, cui radicitus defixus haeres, peccator, evellat, & horror judicii universum terrarum orbem pervadat, misericordiam efflagita, ipsamque adipisci totis viribus contende; ne si diutius commoreris, tibi ad eam aditus intercludatur, neque ulla indulgentiae spes tibi elu- B cescat.

Quum te prorsus lateat funestissimus ille dies, quo tibi mors vitam adimet, nunquam a clementia exposcenda quiesce. Enimvero actum dubio procul esset, si ipsa te imparatum deprehenderet.

Ne, Domine, nos ultimo supplicio devoveas in tuo judicio, nec nostras per- C cellat aures vox illa horribilis, cujus strepitus sinistrum latus perterrefaciet, sed dignos effice, ut illa vita vere vitali omnibus bonis & gaudiis circumfluente, una cum justis perfruamur.

Infinita est clementia tua, mortalium amantissime; ecquis ipsius amplitudinem valeat pro meritis celebrare? Num in toto terrarum orbe inveniri potest tam prona, sicut tua, Do- D mine, miseratio, ad quam nobis confugere semper liceat? Num fores adeo patentes suppetunt, quae nos in maximis rerum angustiis versatos tam faciles excipiant? Tua igitur clementia, quae eximiis laudibus ac praeconiis digna est, ne, quaeso, nostris audiendis precibus defatigetur.

Tuae miserationes immensae sunt, E humana vero malitia finita ac circumscripta. Hinc fit, ut multo latius illae pateant, quam peccata. Ne ergo finas, Domine, ut immensas miserationes vincant, ac superent finitae culpae, sed gratia nos tua ubique comitetur, & subsequatur.

Eo potissimum ardentissima desideria, & vota respiciunt mea, ut magnifico illo convivio reficiar, cui Angeli intersunt & Beati omnes. Nihilo tamen secius prae- F tereuntium bonorum blanditiis adeo mea mens stricte detinetur, ut ab earum cupiditate se expedire nesciat. Uterque me plurimum tenet amor. Tu, Domine, qui optime nosti, quam pronus in vitium ab adolescentia fuerim, effice, oro, ut mundi ardor a verae felicitatis amore penitus extinguatur.

Id nobis, amabo, elargire, ut cum Angelis, qui a tuis laudibus ex animo praedicandis nunquam deficiunt, gloriam tuam

tuam in aeternitate laudemus, & invicem tibi obviam progrediamur, quum electi ab improbis fecernentur.

Sanctiſſime Parens, quem & Beati, qui in caelo verſantur, & mortales, qui adhuc terram incolunt, ſumma veneratione proſequuntur, abs te unum enixe poſcimus, ut ſpiritus tuus in noſtra pectora illabatur, eademque ab omni macula expurget, ita nimirum, quod reliquum nobis eſt vitae tempus, in tuo nomine perfecta cum caritate colendo laudabiliter traducemus.

Alacres illi Cherubim & Seraphim coetus tibi in caelis toto pectore obſequuntur At quoniam pergratum tibi eſt ab hominibus etiam commendari, ſuſcipe te adorantium preces, & tum ſingulis, ut ſoles, ovibus, tum univerſo gregi propitius eſto, ne quid Eccleſia detrimenti patiatur.

PARAENESIS LXI.

Quis valeat ſacrificii vim atque praeſtantiam ſatis celebrare, quum tam late pateat, ut nemo ejus ſanctitatem conſequi dicendo poſſit? Quiſquis Moyſi libros accurate verſabit, compertum profecto habebit, ſummum Sacerdotem Aaronem ſtatim ac thuribulo accepto, ſuppliciter ad Altare confugit, teterrimam peſtem ab Iſraelitarum exercitu propulſaſſe; ſcilicet tam grata tibi, Deus optime, accidit illius thuris ſuavitas, ut furor tuus illico conquieverit. Haec quum ita ſe habeant, en Sacerdotium noſtrum tibi ejuſmodi munus offert: effice ergo, ut ipſius virtute tuorum famulorum lues diſſipetur, & noſtrum erit egregium hoc benevolentiſſimae voluntatis tuae teſtimonium perpetuo colere & venerari.

Quos in tuum honorem concremamus odores, non minus certe accepti tibi eſſe debent, ac illi, quos tibi Aaron quondam obtulit. Et quemadmodum illorum beneficio expulſa peſtis eſt ab Iſraele, cui tu jure meritoque ſuccenſueras, ita horum ope ab Eccleſia tua ſchiſmata & contentiones, quae deplorandum in modum ipſius unitatem frangunt, penitus arceantur. Hujus porro oblationis ſingularis praeſtantia noſtris etiam majoribus proſit, qui tuum nomen palam profeſſi in tua ſpe ex hac luce demigrarunt, ut, quum denuo in terram rediveris, in eam requiem, quae plena oblectationis eſt, tecum feliciter ingrediantur.

Clementiſſimus Dominus humanae ſaluti

A saluti quam maxime intentus, Discipulos ad vigilantiam assidue cohortabatur, quibuscum haec verba frequentissime usurpabat: *Vigilate, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit.* Et rursus: *Si ergo non vigilaveris, veniam ad te tamquam fur, & nescies, qua hora veniam ad te.*

Matth. 24. 42.

Apoc. 3. 3.

Quibus sane saluberrimis monitis, quum nos usque adeo parere neglexerimus, intimo animi dolore affecti, & lacrymantibus oculis tuos ante pedes pro- B cumbimus, mitissime Jesu, qui speculum es sine macula, & figura substantiae illius, ex cujus altissima mente mirifice prodiisti. Nos sordidatos atque incompositos tua gratia ad munditiem, integritatemque traducito, tuoque praesidio subleva; plane enim nosti, quam natura miseri simus atque imbecilles. C Quum vero nos in rerum asperitatibus misere versatos videris, ne a tuo conspectu arceas, qui nostrum moerorem tristitiamque potes unice consolari.

Sap. 7. 26.

Hebr. 1. 3.

Quod peccaverim, gravissimasque tibi injurias intulerim, ne fraudi ac malitiae vitio vertas, at meae potius fragilitati. Gravissima animi aegritudine premor, ac prope contabesco, neque ulla medicina suppetit ad dolorem depellen- D dum adcommodata. Medicos adhibere non praetermisi, at eorum curatio nulli mihi hactenus fuit utilitati, nec doloris aestum lenire valuit aut mitigare. Enimvero insitus adeo dolor est, tamque altis defixus radicibus, ut nulla unquam ratione divelli queat, nec mihi modice respirare liceat.

Auditum mihi saepe est, te, Medi- E ce praestantissime, plenum esse salutaribus medicamentis, & qui se tibi curandum committit, sanitati prorsus restitui. Mihi igitur tot malorum acerbitate prostrato largire, obsecro, salutem & veniam, ob immensam tui Patris caritatem, & ob Genitricis intemerata viscera, quae te gestaverunt.

Mea omnia crimina nuda & aperta tuis oculis sunt; nec quidpiam ex tot F meis sceleribus te praeterit. Sparge, quaeso, super me salutares clementiae tuae imbres, qui impurissimas, quibus sordeo, maculas detergant. Te supplex obtestor, quemadmodum optimus ille David agere consueverat, ut indulgentia mihi liberaliter concessa frui quamdiutissime possim.

Perstricta adeo & obcaecata meae mentis acies est, ut nihil altum, nihil magnificum ac divinum suspicere valeat, quip-

quippe quae suas omnes cogitationes ad terrae humilitatem abjecit; & nil mihi, praeter cruciatus ac poenas in sempiternis aedibus adservatur. Proh pudor! elapsi jam sunt dies mihi ad recte vivendum divinitus assignati, nec unico horulae spatio poenitentiae operam serio dedi, nec cogitationem converti ad caeleste illud regnum, in quod aditus optimo & justissimo cuique est expeditissimus. Ecce autem aeterna mihi supplicia ab aequissimo Judice merito praeparantur. Pro me utinam deprecentur Prophetae, qui te tantopere dilexerunt, intercedant Apostoli, qui tibi tam studiose inservierunt. Porro immortali laude cumulaberis, si ii tecum erunt, qui per te servati, ac judicio liberati sunt.

Mea me crimina turpiter contaminarunt; iccirco quum universum mortalium in jus vocabitur, purissimum Angelorum obtutum effugere prae verecundia conabor. At, quod deterius est, mea me turpitudo in sempiternum carcerem impellet, ubi nullae sunt miserationes, nulla humanitas, nulla indulgentia. Ne, quaeso, misericors Domine, ne tuum a nobis conspectum tum temporis avertas, illum scilicet jucundissimum, qui beatas efficit caelestium incolarum mentes, nec eximia tua humanitas atque clementia animos frangi aut cadere patiatur.

Claude, precor aestuantem illam voraginem, quae dilatavit os suum, ut nos misere devoret. En alacres poenitentiam amplectimur, & a vitiis emergere contendimus: effunde ergo clementiae tuae rorem, quo ardentes flammae extinguantur; ne infelicissimi illius divitis instar, cujus in Evangelio fit mentio, in atrocibus iis ardoribus aquae guttulam frustra ab Abrahamo exposcere cogamur. Fias, oro, nobis fons aquae salientis in vitam aeternam, tuarum enim aquarum mirifica virtus diuturnam, qua laboramus sitim, potest unice explere. *Jo. 4. 14.*

Vide, Domine, vota nostra, quae eo potissimum spectant, ut fidelibus immenso a te pretio redemtis, propitieris, &, quos ex turpissima servitute extraxisti, iis tui regni fores patefacias, ut tecum in aeternitate oblectentur, & prae laetitia exiliant, quum torrente voluptatis tuae potabis eos, & inebriabuntur ab ubertate domus tuae. *Ps. 35. 9.* Porro ob insigne adeo ac singulare beneficium, in gratiis tibi, Patrique tuo, & Spiritui sancto referendis assidue versabuntur.

Ps. 42. 1. Quemadmodum desiderat Cervus ad fon-

fontes aquarum, ita terra & ejus incolae, qui veluti naves maximis turbinibus ac procellis circumquaque aguntur, te salutis ac refrigerii portum concupiscunt. Amantissime Salvator, qui tuo Sanguine vitam omnibus peperisti, mortalium, quaeso, miserere, & eorum mortiferas plagas obligare ac reficere quam primum velis.

Tu vero, peccator, qui sic te ipse abjicis atque prosternis, ut nihil inter te, atque inter quadrupedem putes interesse, contremisce ab judicii severitate, quae te misere perdet. Nihil est, crede, quod effugium tibi valeat suppeditare, praeter poenitentiam, & jejunia, quae duae res ad Dei optimi maximi furorem sedandum plurimum possunt; in his enim ipse delectari solet, ac conquiescere. Nulla ergo interjecta mora, saluberrimo hocce remedio utere, ne ultionis dies te incautum aggrediatur.

Ne sinas, Domine, ut mea impellente nequitia, in interitum ruam. Intolerandus enim mihi esset insolentissimi hostis sibilus, quo me, ob partam victoriam inflatus, merito exploderet traduceretque. Mei custos sis & Servator, ne callidus ille furtim se insinuet, & corruptelarum me illecebris implicet. Meam voluntatem guberna & moderare, ut tuis praeceptis obtemperet, & in tua gratia constantissime perseveret.

Absit, Domine, ut ex hac luce in ipso flagitiorum aestu discedam. Si usque adeo Peccatricem in scelere sum imitatus, eandem & in poenitentia imitabor. Tauros aut agnos, haedos, turtures, aut columbas tibi non offeram, quin potius totus abibo in lacrymas; hoc enim tibi magis arridet munus. Tu vero, qui natura ad beneficentiam propensus es, me tuum ad ovile redeuntem amplectere, & in gratiam tuam restitue mea mihi vita cariorem.

Age, Noë, probitatis justitiaeque ornamentum, atque decus, dic, amabo, qui maximus Dei furor leniri potest & mitigari? Caritas atque humilitas (sic enim is me alloqui videbatur) ad iratum numen flectendum plurimum habent roboris, nec satius quicquam aut efficacius potest excogitari. Haec ille; quae statim ac ad Ecclesiam perferuntur, nulla interjecta mora, ad Altare proficiscitur: thuribulum corripit, & iterata thuris oblatione supplex a Deo poscit, ut suis filiis clementissime ignoscat, eximiamque caritatis atque humilitatis virtutem concedat.

Tibi, Domine, una cum suavitatis odore beatissimae Virginis Mariae merita offerimus. Accipe ergo mira, qua praeditus es, comitate, exigua illa, quae ad Altare tuae majestatis cultores sacrificia detulerunt. Tuo gregi, qui infinito Crucis pretio comparatus est, gratiam & indulgentiam impertire. Sit, oro, sacrificium nostrum aegrotis salutaris medicina, sit iis, qui aerumnis conflictantur levamen, sit demum peccatorum remissio ac venia expectata jampridem & exoptata semper a nobis omnibus.

PARAENESIS LXII.

Eximiis, Jesu Christe, omni praedicatione cultuque dignissime, laudibus ac praeconiis exornetur maxima facilitas, & humanitas tua; tu enim noster es Deus & Rex, ac humanae salutis auctor & conservator, in quo spes fidelium omnes sunt constitutae. Te caelestes cives, ac terrestres incolae jugiter venerantur, & gratias, quas possunt, maximas tibi agunt, eo quia quum natura invisibilis esses, vix temporis plenitudo advenit, sub humanitatis involucris, quasi levi nube obductum, te conspiciendum praebueris, & infinita tua caritate perditum genus in pristinum restitueris, ipsiusque saluti opportunissime prospexeris. Quandiu itaque in terra commoratus es, pertransiisti benefaciendo, & sanando omnes diuturnis morbis confectos. Peccatores ad salutem restituisti, & quum singuli essemus mortui peccatis, convivificasti nos, ut essemus in te nova creatura novumque figmentum.

Ephes. 2. 5. II. Cor. 5. 17.

Ecclesiam praeterea in terris aedificasti, quae triumphantis illius similitudinem gerit; cujus quidem fundamenta caritate suadente substruxisti, & gratia praeside perfecisti. Ipsam quoque tibi desponsasti, tuoque Sanguinis pretio tui juris fecisti. At quoniam audacissimus hominum adversarius, ejusque satellites & administri tam praeclaram molem prosternere obnituntur; iccirco tuo, Domine, praesidio eam tuere, ne portae Inferi adversus ipsam praevaleant, ne insita illi pulchritudo depereat, ne denique ipsius thesauri omni divitiarum genere referti deficiant, & penitus exhauriantur. Quod Apostolorum Principi Petro pollicitus es, adimple, Domine; id autem te praestare noverimus, si tuum hocce aedificium circumquaque munieris atque obvallaveris. Tuam, quaeso, benedictionem illis impertire, qui ejus constructioni operam suam ad-

[illegible]

A adjunxerunt. Omnes quotquot in hujuſce gremio aluntur, te providum conſervatorem ſentiant; Sacerdotes Altarium miniſterio deditos abſterge, et ſi qui ad ipſam perturbandam parati fuerint, eorum inſania tuae potentiae magnitudine comprimatur. His ita diſpoſitis ſupereſt, ut perfectam Eccleſiae tranquillitatem impertiaris, & diſſenſionum zizania, quae inimicus homo ſolet in medio tritici ſuperſeminare, radicitus evellas, ac uno B verbo ita ſponſam tibi cariſſimam complectaris, ut ejus filii terrena deſpiciant omnia, & aeterna ac vera bona unice concupiſcant.

PARAENESIS LXIII.

C Benignitatem laudemus Dei noſtri, qui ſingulari caritate ductus filiis hominum gloriam ſuam manifeſtavit. Quum enim ex luto corpus ratione carens efformaſſet, eidem animam Divinitatis participem copulavit; tum copiam fecit, ut terrena hominum ora ipſum profitentia, laudes ejus ubique gentium praedicarent.

Quae igitur deſidia noſtra eſt, mortales ratione praediti? Ad Dominum modo accedamus, ne morte praeoccupati, D divinis jejuni laudibus ex hac vita demigremus. Per longa noctis ſilentia mortis horrorem ſtudioſe perpendamus, quia hujuſmodi meditatione ſilentium terrenis ſolicitudinibus imponente, nullum plane momentum divinis laudibus vacuum praetermittemus.

Quid? Num Juſti, quorum animus facillime evolavit in morte tamquam e E cuſtodia vinculiſque corporis, Domino non vivunt, poſtquam nocturnas vigilias in piis meditationibus traduxerunt? Reprobi vero, qui divinae gloriae nullam grati animi ſignificationem exhibent, non erunt ut mortui cenſendi, etiamſi ab hominibus in viventium numero collocentur?

Eja, fratres, voces noſtras ad pſalmos, divinaſque laudes pſallendas exci-F temus, ut comites efficiamur Virginum illarum, quarum prudentiam divinus ſponſus magnopere commendavit. Vigilemus in piis precibus, ut in illa advenientis ſponſi nocte clariſſima ipſius luce fruamur. Satis jam otio voluptatibuſque viximus; quamobrem conſilium mutemus, & unde ſtulte diſceſſimus, revertamur, ut Dei maximi gloriam in illo manifeſtationis dominicae die feliciter conſpiciamus.

Inſomnes traducamus noctes, veniet enim

enim quamprimum mors, quae nos ex hoc ſeculo abducet. Tunc temporis reprobi perpetuis addicentur cruciatibus, & iiſdem clementiae oſtium occludetur. Quorum in numero ne inveniamur, die retributionis appropinquante, ſtudia noſtra omnia accurate in piis operibus impendamus.

Illud aſſidue meditemur, quod corpora Sanctorum, qui in orationibus operam ſuam conſumſerunt, quum fiet operum compenſatio, in aera evehentur, ſalutiſque ſuae Reparatoris praeſentiam minime erubeſcentes, in Paradiſi gaudia effuſo ſinu ab Angelis excipientur, qui de ipſorum felicitate mirifice gratulabuntur.

Interea dum ſuperſtites ſumus illius miſericordiae gloriam tribuamus, qui noſtrum effinxit corpus, ut ſuam nobiſcum gloriam communicaret, quique obſcuriſſimum mortalium genus caeleſtium ſpirituum ordinibus conſociavit, ut non tam voce, quam animo toti perpetuo eſſemus in divinis laudibus occupati.

PARAENESIS LXIV.

SUrgite in matutinis, Eccleſiae filii cariſſimi, & Deum optimum collaudantes tanta reverentia proſequiminor, quanta in hominem cadere poteſt maxima. Valde enim convenit, ut nos infinitam ipſius bonitatem ubique profiteamur, quia cuncta Caeli luminaria ita in ordinem redegit & compoſuit, ut eorum quaeque immutabilibus ab ortu ad occaſum ſpatiis commearent. Hinc eſt, quod ſuperinductum in orbe atrum tenebrarum velamen jam disjectum diſſipatumque apparet, & prima diei lux longe lateque in omnes mundi regiones effunditur, ut dormientes omnes excitet. Feliciter autem excitabimur, ſi tuus, Domine, ſplendor noſtras mentes illuminet, ut tuam providentiam pſalmis hymniſque jugiter celebremus, atque ex ejuſdem inexhauſto aerario animæ noſtræ opes colligant ſempiternas. Deus optime, quemadmodum nos nocturnis e tenebris extraxiſti, ita ab Inferni poenis eripito: pietas tua, cujus infinita ſunt monumenta, nobis neceſſaria ſubſidia ſuppeditet, quoniam ſpes omnes in te poſitas habuimus: clementia tua, quæ dierum ac temporum viciſſitudines moderatur, noſtræ cauſæ defenſionem ſuſcipiat: gratia tua nos comitetur, ut per ipſam ad perenne beatitudinis gaudium perveniamus: tuarum dextera miſericordiarum nos ſoſpitet, ut a ſempiternis ignibus

[Syriac text illegible]

A ignibus evadamus: ne velis, oro, aequissime Judex, ad justitiae tuae trutinam perpendere acta mea, quinimo sis mihi servator meus in multitudine misericordiae tuae, ne a beatae vitae portu rejiciar. Quum in igne judicium facies, tuo me, quaeso, irriga rore, sicut olim pueros in fornace Babylonica irrigasti: quum inextinguibiles flammae adversus reprobos infremuerint, tum me, Domine, electo- B rum tuorum numero adjunge. Tuam, Piissime, efflagitamus clementiam, ut, quo soles vulneribus mederi pharmaco, illud adhibeas ad nostrae infirmitatis sanandu ulcera, ut in justorum tuorum Abraham, Isaac, & Jacob ordinem adsciti, vera illa bona consequamur, quae sola sunt hoc nomine nuncupanda Corpus & Sanguis tuus mihi in comites adjun- C gantur, ne Gehennae ardoribus comburar. Crux tua nobis omnibus praesidio sit, quo periculosam Inferni voraginem trajiciamus. En tuus iste fidelium coetus te, Domine, supplex rogat, ut quum judex adveneris suavissima hac illum voce, *Venite benedicti Patris mei*, ad perpetua Paradisi gaudia invites. Nunc autem Caelum, & terra, quaeque ipsorum spatium implent nobiscum tibi gratias quam maxi- D mas de nostro ad bonam frugem reditu agant, teque cum Patre & Spiritu sancto toto animo, parique observantia venerentur.

Matth. 25. 34.

[Syriac text illegible]

PARAENESIS LXV.

IN omnibus, Domine, vesperis sempiterna a filiis hominum tribuantur prae- E conia, quod diem iisdem dederis, ut ad opus artemque suam incumbentes necessaria ad vitam sustentandam lucra sibi compararent. Tuis etiam laudibus indulgeant quicumque diurnis perfuncti laboribus requie indigent, quoniam eorum lassitudinem nocturna temperat relaxatio.

Ecquis est adeo excors, ut postquam tot tuae providentiae, liberalitatis, munificentiaeque argumenta percepit, nul- F lam tibi velit officii significationem exhibere? Tu hominum felicitati vigilantissimus tempora Caelique luminaria ita ordinate dispofuisti, ut nox diei succederet, qua adveniente, illorum cupiditatem corriperes, qui nunquam suorum fratrum sudoribus saturantur. Quocirca providentissimo consilio factum a te est, ut operarii fame, siti, oneribusque jam pene fracti, Sole in occasum ruente, ab opere cessent, atque ita respirare tandem incipiant.

Vesper-

A Vespertinum ecce adest tempus, quod mundo est agricolisque faustissimus auspicatissimusque. At rapacissimis illis, quorum nec expletur nec satiatur immoderata rei alienae cupiditas, vix dici potest, quam ingratus accidat ac molestus. Et quoniam, ut mox ajebam, aegre ferunt, ut operarii sarcinam deponant, ideo fit, ut integer solidusque dies sibi nimium celeriter effluxisse videatur.

B Summis est honoribus praedicandus Deus, qui hactenus ab orbe condito genus humanum sustentans, curavit, ratos certosque limites vesperi circumscribendos, ut sese tum homines, tum muta etiam animantia quieti ac somno traderent.

Jam vero tot tantisque beneficiis hoc etiam adde, Domine Jesu, ut sicuti Ecclesiam tuam indelebili inaugurasti signo, ejusque filios a Daemonum tyrannide vindi- C casti, ita Crux tua sit nobis trajectus, qui gregem tuum salutari tuo Sanguine redemtum sustineat, ac tueatur; Mundus etiam universus pace & tranquillitate fruatur, ut per te Daemon victus prostratusque a nobis recedat: atque ideo omnium linguae, omnium ora, omnesque terrarum orbis regiones tuam gloriam celebrent, & nos cum ipsorum laudibus nostras conjungentes, Te, Patremque tuum, & Spiritum san- D ctum studiis omnibus praedicemus.

PARAENESIS LXVI.

Suscipe, Domine, quas fundimus, preces, & votis, quae tibi offerimus, clementer annue, quodque ministerium ti- E bi impendimus, benigne admittito: tum accende nostros caritate animos, mentemque elargire, quae aequabiliter adversos afflictationum casus toleret, & patienter sustineat.

Item nobis impertire, ut tuam confitentes majestatem, in fide nunquam nutemus, laudesque tuas hymnis & canticis prosequamur; & quoniam insomnes transegimus noctes, laboresque exantlavimus, F clementia tua nostra debita expungat.

Ne sinas, Domine, ut quorum animi tuarum laudum praecones exstiterunt, & linguae tua encomia celebrarunt, ii acerbis in Inferno clamoribus conquerantur, illud sibi frustra abs te oblatum, ut tuis laudibus indulgerent.

Ne, quaeso, patiare, ut oculi, qui insomnes ac vigiles exegere noctes, pedes, qui in ministerio tuo laborem & operam consumserunt, frustrentur a beatae

[illegible]

tae spe vitae, & pereat eorum merces ac praemium in die retributionis.

Ne permittas, Domine, ut sempiternis fletibus & ululatibus contabescat os nostrum, postquam in psalmis & in citharis tuas laudes celebravit: imo misericordia, pietas, & gratia tua vigilias nostras habeat & gratas & acceptas.

Te, quaesumus, Salvator optime, ut nos dignos efficias, qui puro illibatoque corde stemus coram Majestate tua, ut Te Patremque tuum & Spiritum sanctum aeternis laudum praeconiis efferamus. Amen.

PARAENESIS LXVII.

O Anima, quum vitiis usque adeo diffluxeris, surge tandem, & diuturnum errorem poenitendo corrige; fieri enim potest, ut supremi Regis majestas tot sceleribus violata tuis suspiriis emolliatur. Quum tua flagitia inanibus tegumentis usque adeo simulaveris, modo oportet, ut non labiis tenus, sed ex intimis tuae conscientiae visceribus ipsorum turpitudinem depromas. Postquam vero te ream esse compereris, funde uberem lacrymarum vim coram Judice, quem intolerandis injuriis incessisti. Poenas ab immortali Deo atrocissimas tuae temeritati constitutas esse persaepe cogita; ideoque vocibus tristitiam praeseferentibus clementiae Patrem obtestare, ut te vulneribus confossam ac pene prostratam velit ad salutem incolumitatemque traducere.

Eheu, infelix anima, quantam tibi cladem intulisti? Tu, quum naturae excellentia par Angelis esses, & ejusdem socia dignitatis, tuas omnes cogitationes in voluptatum ac libidinum sordes abjecisti, quin tibi hinc evadendi rationem aliquando proponeres.

Quia jacta virtutis semina, vix dum ad frugem coeperant efflorescere, spinosa germina suffocarunt, iccirco nullum honestatis fructum attulisti.

Tuae te cupiditatis aestus huc illuc jactarunt, veluti cymbam, quam remigio prorsus carentem concitata turbinum rabies, vehementesque fluctuum impetus ad naufragium misere compulerunt.

Mirum plane mihi videri solet, ultionis diem e tua mente tam longe recessisse, neque unquam serio cogitasse, qua potissimum ratione adventantem sponsum exciperes, quum omni lumine orbata, funesta tenebrarum caligine obruaris.

Ne, quaeso, tua ista torpedine segnitieque velis plane languescere. Surge potius,

tius, & dum facilis tibi ad lenitatem aditus aperitur, laetitiae oleum quamprimum sume, & cum impudica illa foemina, cujus vitae emendatio in sacro Evangeliorum Codice tantopere commendatur, tuorum scelerum veniam iteratis singultibus flagita.

Ingredere igitur hilari laetoque animo sacrosanctum poenitentiae vestibulum, cujus fores excludere solent neminem. Quod si feceris, ea tibi dolor bona restituet, quae consuetudo vitiosa detraxerat.

Ac ne diutius emendationem protrahas, hujusmodi ad Caelum conversa deprecationibus utere: te, dulcissime Jesu, ex quo omne datum optimum, & omne donum perfectum profluit, totis, quibus valeo viribus, oro obtestorque, ut ad te redeuntes animas benignitate complecti, nec non susceptam ab iis poenitentiam ratam in extremo judicio acceptamque habere velis. Mihi vero opis maxime indigenti propitius sis, obsecro, in calamitosissimo retributionis die, quum omnes animas, quotquot per te ab interitu ereptae, & ad poenitentiam pertractae sunt, in gratiis tibi referendis studiosissimas fore video, planeque sentio.

PARAENESIS LXVIII.

I.Tim.6.16. I.Pet.3.22. Tit. 2. 14. Is. 52.21.

Summus rerum Dominator, qui lucem inhabitat inaccessibilem, vocavit nos ad Agni nuptias, ut vitae aeternae haeredes efficeremur. Ipse mundavit sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum, ut ferret vasa Domini, & magnificum ejus nomen in gentibus annunciaret.

Quae quoties soleo mecum tacite contemplari, in eam toties spem adducor, ut tu, Unigenite Fili Dei, qui amictus fortitudine, velut gigas hanc terrarum molem ad tui gloriam condidisti, impurissima labia, vocemque meam tua suavitate ad canendum componas, unde in hac mortali luce tuae gratiae praeconia celebrare assuescam, & tuae gloriae praestantiam digniori carmine in Caelo persequi valeam.

Jesu sponse luminis, & vitae Auctor beneficentissime, miseros te invocantes benignitate recrea, & quum divitiarum tuarum infinitus sit thesaurus, egestati nostrae humaniter consule, ut tuis opibus ornati in amplissimum Beatorum coetum cooptemur.

Tu providentissimus ille Paterfamilias

[illegible]

A lias es, qui parem persolvisti mercedem tam novissimis, qui una hora laborarunt, quam primis, qui portarunt pondus diei & aestus. Primo siquidem mane egressus conducere operarios in vineam tuam, circa horam tertiam Prophetas vocasti, quos dedisti in lucem gentium, ut esses salus tua usque ad extremum terrae. Denuo ad horam sextam justos e tenebris in admirabile tuum lumen pertraxisti. B Ad nonam Apostolos invitasti, quos lucis arma indutos ad consummationem Sanctorum in opus ministerii, in aedificationem tui Corporis addixisti. Undecima demum Latronem evocasti, cui sub ipsis interitus faucibus beatitudine luculentis verbis promissa, Paradisi fores, quas Adam obstruxerat, subeundi potestatem dedisti: & sic factum est, ut ille mortalium parens, qui C tamdiu vagus atque exul oberraverat, in patriam multo feliciorem restitueretur.

Mat. 20. 12.
Es. 49. 6.
1. *Pet.* 2. 9.
Rom. 13. 12.
Ephes. 4. 12.

Tibi perenne decus tribuatur, clementissime Jesu, qui tuam, quam gerimus imaginem propria turpitudine depravatam emendavisti, quique nostrorum scelerum pondus sustinens, tuum pro nobis Sanguinem effudisti. Ne sinas, quaesumus, ut non tam nostro vitio, quam D malo Daemonis dolo in fraudem inducti funditus pereamus.

[illegible]

PARAENESIS LXIX.

Quae jampridem in nefaria peccandi consuetudine consenuisti, Anima, quousque tandem abutere patientia divina? Heu delere aliquando ignominiosum E istud vitae genus, muta istam mentem, & lacrymis ac poenitentia opportunam praepara vulneribus medicinam. Tuam ex abditis conscientiae latibulis improbitatem profer, & ad misericordiae Parentem confuge; ipsum enim afflictae tuae res facile ad lenitatem allicient.

Humanarum specierum cupiditas, qua tantopere conflagrasti, tibi ingenitam formae praestantiam ademit; corruptela, dissolutio & impudens licentia, tuos adeo F mores depravavit, ut Spiritus sancti templum quum antea fores, nunc scelerum omnium sentina evasisse videaris.

Vae tibi infelicissima, quae nihil usque adeo egisti, nihil molita es, quod vanitem, libidinem, malitiam non redoleret! Oculos jam converte ad formidandum illum ignem, cujus tu pabulum futura es; & dum ex illius incendii contemplatione timoris argumentum sumis, disce lauda-

biliorem tibi vitae rationem constituere.

Tua flagitia, quo plus aetatis accessit, eo ulterius progressa sunt, adeo ut in senectute eorum numerus incredibiliter auctus, te in summam rerum desperationem adduxerit. Quae quidem desperatio in caussa fuit, cur te non tantum a ratione, verum etiam a poenitentia aversam prorsus atque alienam praeberes.

Cogita, dum adhuc licet, quantas hominibus clades voluptas intulerit, cujus potestati te turpiter subdidisti. Cogita inauditam Dei bonitatem, qui eo majora tibi praestitit caritatis officia, quo te deteriorem fieri animadvertit. Cogita funestissimum illum diem ad tuam perfidiam publice patefaciendam divinitus praefinitum. Quis tunc temporis tibi patronus aderit, quum nullus ex universo circumstantium coetu futurus sit, qui te ream non arguat?

Tunc enimvero depravati animi tui impetus, velut lancea erumpentes te tanquam signum ad sagittam constituent, luctuque ac moerore afficient, cujus nullus est futurus exitus, aut consolatio. Igitur hisce Jesum verbis deprecare: tu Reparator optime, in cujus benignitate mea spes omnis nititur, miserere animae, quam redemisti. Ovis ego illa sum, quae mea insania te pastorem deserui. Nihil boni, nihil sinceri mihi superest, quicquid a te acceperam, totum libidines dissipaverunt. Exurge, obsecro, in occursum animae, quae in pristinum reverti, jam apud se proposuit. Si indigna prorsus est, ut aliqua dolori suo venia tribuatur, effice, Domine, ut hanc infinito tuae Crucis merito consequatur.

PARAENESIS LXX.

JEsu Parens optime, & Rex omni cultu dignissime, qui passione tua mortis vincula confregisti, quique nobis vitam omni prorsus gaudio redundantem in caelesti regno asseruisti, nostram, obsecro, improbitatem dele, quae viam nobis ad aeternam beatitudinem potest unice obstruere, & clementiae lucem in hisce terrarum sedibus diffunde, ubi tristitia, dolor, calamitas suum hactenus domicilium collocaverunt. Hinc plane fiet, ut quum judicii dies eluxerit, tibi obviam laeti prodeuntes humaniter excipiamur.

Memores quantis nos tua gratia muneribus ornaverit, quanta fragilitati nostrae commoda detulerit, & quam constanter

[illegible]

A stanter eximius tuus amor nostris mentibus adhaeserit, non possumus, quin sempiterna beneficiorum memoria tibi maxime obstrictos profiteamur.

Interim vero ab immensa tua caritate id nobis expetendum superest, ut praeteritas injurias, quibus te incredibili audacia lacessere ausi sumus, voluntaria velis oblivione delere, gratum enim pro tam singulari munere tibi animum polli- B cemur.

Largire, obsecro, ut oculi, qui tuorum gestorum magnitudinem modo vident, tuae humanitatis excellentiam in perpetua gloria conspiciant: aures, quae tuis vocibus, ac monitis patuerunt, ne quaeso, horrendo tubae sonitu obterantur: ora, quae tuis laudibus in Ecclesia personuerunt, digna effice, ut te frequen- C tissime celebrare assuescant: linguas, quae te sanctissimum professae sunt, ad tua praeconia compone: manus, quae sacrosanctum tuum Corpus persaepe tractarunt, ab impuritate, qua sordescunt, tuo Sanguine absterge: pedes, qui tuis in templis versari consueverunt, dirige, ut ad beatorum regionem expeditissime gradiantur. Huic demum coetui universo, qui te supremum numen obsequenter adorat, D tua auxilia uberrime impertire, & dulcis ille amor, quo hactenus nos mirifice complexus es, non modo confirmetur, sed & in dies magis atque magis augeatur.

Pateant nobis tuae clementiae fores, ut ministerium nostrum ad te ingrediatur; illa tua in nos misericordia effulgeat, quae occurrere solet supplicibus nulla E oratione evocata; ea videlicet opitulante nostra omnia crimina expiabuntur. Quod si praestiteris, pro certo habe, omnem nos operam in hoc unum collaturos, ut tua ac totius Trinitatis dignitas, & amplitudo in omnium animis vigeat, & elucescat.

[illegible]

PARAENESIS LXXI.

F Clementissime Domine, tuas laudes loquatur os nostrum, quoniam egregia tua virtute, hostem, qui omni prorsus momento nostram infirmitatem adoritur, victum prostratumque conspiciamus.

Absconditus es, Domine, in essentia tua, quae licet a creatarum rerum imbecillitate attingi nequeat, tamen in ea mortalium spes omnis posita est & defixa, quum nullus iis patronus adsit, qui eorum incommodis tam liberaliter, tamque oppor-

opportune prospiciat. Mentem igitur noxiis cupiditatibus exue, ne vaferrimus hostis subdole sese insinuans, ipsam possit insidiis circumvenire. A

Id nobis largire, ut qui hospites terram peragramus, nostrae peregrinationis cursum in tua voluntate conficiamus; quod quidem nobis e sententia accidet, si tuae caritatis subsidio nos foveas, & ab adversariorum insolentia acerrime tuearis. Induat per te, obsecro, genus nostrum armaturam fidei, ut quodam veluti inexpugnabili scuto probe instructum proditorem valeat superare. B

Ex quo mens nostra hujusce seculi delicias expetivit, vitiata prorsus est, ac turpiter depravata. Tua iccirco gratia pristinam illi virtutem restitue, ut ad meliorem frugem redacta fructus virtutis atque honestatis exquisitissimos afferat. Nae ille beatus jure optimo censendus est, qui pro diuturnis beneficiis sibi divinitus collatis, gratias quas potest maximas referre studet. C

Breves admodum sunt nostrae peregrinationis dies, neque ad tuam gloriam pro dignitate celebrandam sufficiunt. Divinitatis tuae praestantia omnem dicendi vim, atque copiam quam longissime superat, nec a Mundi sapientibus percipi aut investigari potest. Illud autem maxime mirum est, quod quamvis laudis & praeconii voces ab unoquoque nostrum illi debeantur, non ea tamen est, ut hominum injuriis lacessita excandescere possit, aut perturbari. D

Hanc porro divinitatem, quae, ut modo ajebam, sub hominum sensum cadere nequit, pro nostrarum virium tenuitate praedicare obnitamur, & adorandum potius, quam temere perscrutandum Trinitatis mysterium obsequentissime veneremur. E

At tu, Deus optime, nostra tibi ut officia gratiora sint, peccandi consuetudinem, in qua prope occalluimus, penitus reseca, & tua nos caritate accende, qua inflammati aeterna tibi laudis munera offeramus. F

Tuae sanctitatis imaginem nostris cordibus infige, qua praeside, a noxiis omnibus eluantur. Tu nostri pectoris excubias age; tu effraenatae cupiditatis impetus comprime, & qui nullis animi motibus obnoxius es, nostram fragilitatem robora: tu nobis, & toti terrarum orbi in summo discrimine posito pacem atque otium impertire; & nostrum erit eo esse in te animo, ut in tuo amore, & gratiarum actione firmiter perseveremus.

PA-

[Syriac text illegible]

PARAENESIS LXXI.

Quum tu, Domine, sapientissimus ille rerum omnium opifex sis, qui mortales e nihilo condidisti, ac proptetea lucem, qua fruimur, spiritumque, quem ducimus, tuae bonitati, clementiae, largitati referendum esse profiteamur, hoc nos potissimum in votis habemus, ut eam, qua hucusque in nos usus es, beneficentiam nobis deinceps etiam exhibere velis.

Primum hominum parentem Adamum ad tui gloriam procreasti. Is vero, quum tua jura temere violare ausus esset, praeterquamquod ab justitia, sanctitate, innocentia, in quibus constitutus fuerat, decidit, seipsum quoque omnesque posteros mortis legibus obstrinxit.

Porro ignominiam illam, qua summo cum dedecore notatus fuit, a vetiti fructus esu profecta est. Exinde vero infelicissima hominum natura tota coepit in pessum ferri, & squalore situque obsita, libertatem in servitutem, dignitatemque in labem atque infamiam commutavit; eo vel maxime, quod formidolosissimus serpens non minorem in homine decipiendo fallaciam, quam in accusando severitatem praesetulit.

Adam in ipsa sui creatione eximio decore, ac singulari elegantia enitebat, quam improbum illud monstrum quum in hominum genere patienter ferre non posset, Evam aggressus decepit, fefellit, in fraudem induxit, effecitque, ut primi illi terrarum incolae, qui erant ad imperium nati, mox ob extremam inopiam infelicissimis arborum frondibus propriam nuditatem tegere cogerentur Tantae vero calamitati illud etiam accessit, quod haec nempe omnia tam brevi tempore gesta sunt, ut jure asserendum videatur, utrumque vix in lucem editum e patria pulsum esse atque dejectum.

Munificentissimus rerum Dominus communi omnium progenitori una cum lucis beneficio Sacerdotium, Pontificatum, Regnumque detulit. De hoc solummodo monitum cautumque voluit: *Ex omni ligno Paradisi comede; de ligno autem scientiae boni & mali ne comedas; in quocumque enim die comederis ex eo morte morieris*. (Genes. 2. 16. 17.) Hoc sane aequissimum praeceptum Adam, suadente Daemone, dicto citius detrectavit: quandoquidem ex vetita arbore decerptum pomum comedit. Quo absoluto facinore, se deliquisse animadver-

vertens, expavit, & nudum se esse perspiciens, latibula territus quaeritabat. Deus autem, cujus oculis nuda & aperta sunt omnia, *ad auram*, ut sacrae literae disertissimis verbis enunciant, *post meridiem deambulans vocavit Adam, dixitque ei: ubi es?* Ille voce ad miserabilem sonum inflexa, subdidit: *Audivi vocem tuam & timui, eo quod nudus essem, & abscondi me; mulier enim, quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi.* Ecce enim (sic tacitus secum animo volvisse credibile est) omni prorsus ornamento exutus sum, triste posteris opprobrii monumentum futurus. Tuam, Domine, imploro clementiam, ut ad beatam illam terram, unde tam inhoneste depulsus sum, cum honore revertar, & quam omni posteritati peccando jacturam intuli, poenitentia, lacrymis, aegritudine mihi per te liceat emendare.

(Hebr. 4.13. Gen. 4.8. Ibid.)

PARAENESIS LXXIII.

PER *unum hominem*, ut sacrae literae perspicue testantur, *peccatum intravit in mundum*. Quum vero sit peccati stipendium mors, quid mirum si Adae praevaricationem mors consequuta sit, quae in omnes homines pertransiens, iisdem exitum nunquam satis deplorandum attulerit? Ex quo progenitor ille locum Diabolo dedit, ejusque fraudibus sese circumveniri passus est, eo mendicitatis nuditatisque devenit, ut nihil illo calamitosius, nihil egentius fingi, aut excogitari potuerit.

(Rom. 5.12.)

Reliqua, quae huc revocari possent, missa faciens, pauca de Dominici adventus die cursim ac veluti per transennam memorabo. Hunc porro celerem non minus, quam inopinatum fore apertissimis hisce verbis notatum deprehenditur: *Sicut enim fulgur exit ab Oriente, & paret usque in Occidentem, ita erit & adventus Filii hominis.* Quod autem improvisus futurus sit infinitis propemodum sacrarum literarum testimoniis evincitur, quibus, Christum Jesum clam, aut tamquam furem in nocte venturum admonemur.

(Matth. 24. 27. I. Thess. 5. 2.)

At quoniam supremo Dei judicio decretum est, ut in adventu summi Regis mortale hoc induat immortalitatem, ideo omnes, qui in monumento sunt resurgent incorrupti, gratias agentes Deo Patri, atque Unigenito Filio ejus, cujus virtute absorpta est mors in victoria.

(Corint. 15. 53. Os. 12. 14.)

Quae quum ita sese habeant, te, pie Jesu, magnopere quaeso, ut perditos tuorum fidelium animos recreare velis suavissimis

[illegible]

A ſimis illis vocibus : *Venite benedicti Patris mei , poſſidete paratum vobis regnum a conſtitutione mundi .* Matth. 25.

At proh miſeram hominum conditionem , quorum mores dum ad diſciplinae normam perpendo, tantam in iis corruptelam , depravationem , inſaniam comperio , ut ipſi non ad beatitudinis ſolatium, ſed ad Inferorum ſupplicia nati eſſe videantur! Quapropter mirari deſino , B ſi mors iiſdem tam acriter inſultat , & tantum terroris affert, ut nihil ſupra.

Tu, Domine, qui mortis habes poteſtatem, tuos famulos ex impuriſſimis illius faucibus eripe . Salutiferum Crucis vexillum ad aeternitatem omnes comitetur, ut tua ſpe freti placide ex hac vita decedant . Illud vero memorandum tui amoris pignus, tuum ſcilicet Corpus & C Sanguis, quo toties refecti ſunt , in ipſo mortis articulo ita fulciat , ut te duce in tuto poſiti, ſingulare tibi Patrique tuo & Spiritui ſancto ſtudium gratumque animum profiteantur. Sap. 16.13.

PARAENESIS LXXIV.

Domine Jeſu Chriſte, cujus eſt proprium ſupplicationibus precibuſque D benigne annuere , id nobis praeſta , ut quae per te Patri tuo obtulimus vota , hujuſmodi referre compendia poſſint, quae precantium exigunt neceſſitates.

Quoniam tu in victimam electam pro Mundi reparatione immolatus fuiſti, tuam efflagitamus opem, ut noſtras velis apud Genitorem tuum delere maculas, & vulneribus, quae nobis inflixit Daemon, opporE tune mederi.

Quia Adam vetitum in Paradiſo comedit fructum , tu in Praetorio columnam complexus es; & quandoquidem immania ejuſdem filii ſcelera perpetrarunt , tu diris Judaeorum flagellis & cruciatibus occurriſti , ut nobis afferres omnibus ſecuritatem , gratiam, & tranquillitatem.

Tuam igitur, Domine, clementiam F imploramus, ut quae noſtri libertas arbitrii contraxit conflavitque debita compenſes atque dimittas . Quemadmodum ſacroſancto ſanguinis tui pretio nos ab legis maledicto vindicaviſti , ita tuis nos exemtos doloribus ab juſtitia tua ſeveriſſima criminum vindice nunc eripito.

Abſit, Domine clementiſſime, ut hominum protervia labefactare queat miſeridiae tuae immenſitatem , quia licet gravia ſint noſtra flagitia, tamen omnem ultra

tra modum ac limitem extenditur pietas & clementia tua.

Multa sunt, fateor, quae gessimus delicta, sed eorum multitudinem misericordiae tuae in infinitum superant; & quo major justitia tua suis librata ponderibus apparet, eo minor malitia nostra tuae comparata misericordiae videtur esse.

Quid? Num quisquam erit, qui pietatem tuam nostris cum sceleribus conferre audeat? Quisnam est, qui non intelligat montes expendi posse, misericordias autem tuas omnia excedere pondera, ac mensuras?

Praestantior siquidem clementia est tua, quam quo utimur ad spirandum aere; hic enim praestitutum attingit terminum, illa vero principio ac fine carens, nullis omnino finibus continetur; quamobrem eam etiam atque etiam rogamus, ut optatissimam nostris incommodis, malis, atque vulneribus consolationem afferat & salutem.

Nullus dubito, Domine, quin meis sceleribus tuam lacessiverim majestatem, quae quidem, quantum ab ira & indignatione abhorreat, nemo potest dicendo consequi, quia scilicet misericordia redundat maxima. Quapropter mira ejus serenitas nullis unquam nebulis perturbatur, veluti Sol, qui licet radios in terram immittat, ex ejus tamen sordibus nullum accipit detrimentum.

Benignitas tua, Domine, immensum est pelagus, quod nullis omnino spatiis circumscribitur; nostra vero flagitia quantacumque sint, quae certe sunt maxima, illius vastissimum purissimumque sinum nulla prorsus ratione exhaurire possunt. Et qui fiat, Domine, ut homulorum sordes clementiae tuae magnitudinem superent, quum Propheta apertis plane verbis testatum reliquerit, *Omnes gentes quasi stillam situlae reputatas esse coram oculis tuis*? (Is. 40. 15.)

Enimvero quum adhuc nobiscum versarere, nemo te perturbatum vidit; quum praeceptoris munus obires, nemini iratus apparuisti; nec enim mundus furorem tuum sustinere valuisset, si te pravis suis iratum moribus prospexisset.

Flagella tua sunt omni caritate referta; virgae tuae misericordiis conflatae; amor tuus denique, quos castigat, adjuvat atque sustentat. Justitiam, qua vales plurimum, in te benignitate novimus sic mirifice temperatam, ut alteram dum veremur, altera recreemur, quam esse scimus unam omnium optimam, & indigentiae

tiae noſtrae interpretem, & eorum, quibus egemus, conciliatricem.

Non Judicis nobiſcum perſonam ſuſtines, ſed praeceptoris, qui duplici cum auditoribus ratione utitur, flagello ſcilicet, & doctrina. Aſſiduitatem, operam, diligentiam in docendo collocat, & diſcipulum multare quandoque ſolet, non quia illum odio habeat, ſed amore, cujus eſt auditoris optimam informationem ſtudiis omnibus procurare.

In hunc plane modum, Domine, ſe nobiſcum gerit Majeſtas tua, quae nos optime, ut erudiat, & ſapientiam, & ſeveritatem exercet; utramque vero caritate temperat ſingulari, cui longanimitas & patientia comes eſt longe ſuperior noxis ac ſceleribus quamlibet inuſitatis. Itaque minime mirum eſt, te in maximis criminibus interdum connivere, aut eorum gravitate non admodum commoveri. Tu ſcilicet naturam noſtram efformaviſti, nec eam perdere cupis, quam utique cognoveras, antequam conderes.

Quemadmodum moleſtos infantium mores ſuſtinere nemo libentius ſolet, quam quae eos in lucem emiſit, genitrix, ita mortalium procacitatem minus aegre non quiſquam patitur, quam qui eoſdem ex nihilo creavit Dominus.

Mira porro Opifici noſtro ineſt facilitas in ſuarum creaturarum ferendis oneribus, quae ſi patienter ferre recuſaſſet, nec illas utique condidiſſet.

Quî fiat, ut Deus odiſſe poſſit, quem condidit mundum, quum nequeat mater oblivioni tradere, quem genuit filium?

Quae ſua videlicet in eſſentia inerant, miſericordias manifeſtavit Deus, quum mundum in lucem prodidit, nec ſecus ac mater, quae ſuum edidit foetum, ipſe totum hunc orbem ſua ex voluntate pendentem videre cupit.

Quid ergo? Nunquid haec terrarum exſtructa moles, providaque ipſius conſervatio, & humanae levitatis, ac malitiae tolerantia non ſunt divinae beneficentiae teſtes ſempiternae? Atqui teſtis materni erga liberos amoris eſt earum in iiſdem amplectendis, alendis, ſervandiſque cura ac ſolicitudo. Teſtis eſt ipſarum patientia, qua ſeſe ad puerorum ineptiam effingunt. Teſtis moderatio in puerilibus ſaepe morſibus perferendis: neque enim tot incommodis difficultatibuſque affectae, aut injuriis laceſſitae, alendae prolis curam abjiciunt; quum potius dici queat, eo majori eſſe in filios liberalitate, vigilan-

tia, sedulitate, quo procacior ipsorum est insolentia. Noscunt enim gravi animadversione se dignas fore, si infantulum, quo se vertat non habentem deserant, eique necessarium ad vitam sustentandam alimentum denegent.

His ita se habentibus ad divinam liberalitatem admirandam redeamus. Magnum profecto est munificentiae argumentum, supremum Opificem conditam hanc rerum universitatem tanta agrorum ubertate, fructuum varietate, florum suavitate exornavisse. Majus, Deum ipsum e Caelorum fastigio hominum indigentiis sublevandis intentissimum, iisdem omnium rerum, quas natura desiderat, abundantiam & copiam suppeditasse. Maximum vero, planeque admirabile, eundem nos inaudito pietatis sacramento ad verae fidei lucem advocasse, & pretioso Filii sui Sanguine nutrivisse.

Pergitedum, Fratres amantissimi, magnitudinem beneficii, quo nihil majus, aut praestantius fingi unquam potest, obstupescere. Pater enim misericordiarum Deus nullis aut precibus, aut meritis ductus nostris, misit Filium suum, ut eos, qui sub elementis mundi erant servientes, sua morte redimeret. *Galat.* 4. 34.

Ecquis adeo impudens exstitisset, ut Unigeniti Filii vitam a Patre poscere non vereretur? Aut Filium de subeunda pro hominibus nece deprecari auderet? Res est in omni memoria omnino inaudita, ut Unigenitus, qui est in sinu Patris, mortem perduellibus debitam subiret. *Jo.* 1. 18.

Quum ergo Filio suo non pepercerit Deus, sed pro nobis omnibus illum tradiderit, fierine poterit, ut ipse ea deneget, quae cupit orantium necessitas impetrare? *Rom.* 8. 32.

Hisce rationum momentis permoti, Fratres carissimi, benignum largitorem adeamus, ejusque misericordiae foribus adhaerentes ipsum totis viribus obtestemur, ut afflictis hominum rebus succurrat, nec nos suae justitiae severitate perterreat, quae eo facilius emollitur, quo frequentiori videt suas fores agmine obsideri.

Nec mirum sane, si Deus hominum precibus placari soleat. Nam ipsius misericordia si citra preces dimitteret hominibus noxas, hanc justitiae notam inurere videretur, ut illius homines timore posito in infinita propemodum scelera prolaberentur; sibi enim stolide persuaderent, tam benevolo, tamque mansueto Judici flagella deesse; quare quisquis propriae libidini

A [illegible]

B [illegible]

C [illegible]

D [illegible]

E [illegible]

F [illegible]

[illegible]

A bidini obsecundaret, perinde ac si nullae essent insipientibus poenae constitutae.

Ex quo sequeretur, ut misericordia, qua Deus nos erigit, in caussa esset, cur improbi deteriores quotidie fierent.

Quamobrem ut tantum Deus malum averteret, sapientissimo consilio misericordiae sociam adjunxit justitiam, ut quos impudentes lenitas redderet, justitiae B metus coerceret; & quorum cervicosam mentem virtutis amor flectere non posset, poenarum formido percelleret, & ad saniorem vitae rationem perduceret.

Haec si in hominum animis defixa haereant, quomodo, Parens optime, poterunt a laudibus gratiisque tibi referendis abstinere? Tu enim justitiae asperitatem tam suaviter temperasti, ut eadem tuae mansuetudinis naturam induisse vi- C deatur. Etenim quum sis infinitus bonitatis thesaurus, neque ignores eam esse nostrum omnium stupiditatem, ut sublato poenarum metu nunquam a sceleribus declinemus, iccirco ita nobiscum & clementiam, & justitiam exerces tuam, ut vix alteram ab altera secernere valeamus.

Omni itaque studio contendamus, Fratres, ut misericordiam imploremus, cujus vi justitia novo quodam prodigio de- D vios perditosque mortales ad salutis viam adduxit.

Dei largitatem obsequentissime praedicemus, quae tum maxima in terris nobis beneficia confert, tum sempiternam in Caelis dignitatem & gloriam praeparavit.

Igitur quotquot adestis, Fratres, regnum Dei, & ejus justitiam quaerite: E neque enim regnum consequi cuipiam, nisi per justitiam licet.

Justitiam colite: ad ipsam omni cum fiducia accedite, a qua si vestrorum criminum veniam expetetis, eadem vacuos recedere vos non sinet. Hanc omnium dominam & reginam virtutum, vitaeque magistram amplectiminor, cujus jugum suave est, & onus leve.

F Nunquam enim Deus gravissimos montes justorum humeris imposuit: absit, ut rem de ipso istiusmodi suspicemur.

Audite, quaeso, quicumque salutis via inceditis, nihil prorsus vobiscum ferte, quoniam Dominus rerum terrenarum sarcinis impeditos aditu solet ad regna caelestia prohibere; propterea discipulos admonuit, ne peram, neque sacculum portarent.

Quisquis es, qui beatitudinem adsequi cupis, oportet, ut terrena omnia impedi-

pedimenta abjicias; nec enim, si recte sapis, quisquam in caelis ab ulla premitur necessitate, ut oporteat secum aliquid asportare, quum tibi mensam exquisitissimis quibusque bonis abundantissimam pararit Deus, cujus si suavitatem primoribus dumtaxat labiis attigisses, ea tibi sordèrent omnia, quibus abundant ii, qui vulgo in terris beati putantur.

Ergo quicumque a ponderum vinculis exemtus es, caelorum iter quamprimum suscipe, & serio cogita, Deum se tibi ducem & comitem adjunxisse, qui convivam in aeternitate te optat suum.

Luc. 17. 21. Regnum Dei intra te est, o peccator; noli exra te cum labore investigare quod in tuo pectore citra laborem poteris invenire. Resipisce itaque, & ad te redi, nec divitiarum amore implicitus huc illuc te rapi finas, neque stulte deperias hujus saeculi voluptates, in quibus nihil est stabile, nihil sincerum; divitiis ac voluptatibus animi despicientiam oppone, qua carent ii, in quibus nullus labor, nulla industria, nulla cura est.

Cave, ne inanes ac ludicrae te solicitudines premant: ne tumide de te sentias & superbe, ne imprudenter adames, quæ solis sunt Regibus debita, sed pro Regum divitiis mansuetudinem, justitiam, beneficentiam, misericordiam, fidem, easque virtutes amplectere, quae & multum habent laudis in Regibus, & constituere te in regno possunt. Vide, ne quid admittas, quod non sit inprimis honestum, maximeque decorum; excelso animo magnoque despice quicquid mentem a virtute detorquet, una te demum probitas totum ad se convertat, & rapiat.

Resipisce, iterum dicam, & in te ipso inhabita, hoc est in animo, ubi nullus sit dedecori locus, si enim fuerit vacuus a vitiis animus planeque integer, in regno eris, cui nulla omnino aut ornamenta dignitatis desunt, aut praesidia stabilitatis. Ingredere igitur in intimam animi tui sedem, ibique invenies regnum Dei, uti Evangelium egregium perhibet testimonium. Deus siquidem & regnum ejus, tamquam in sua sede, in casto cujusque animo reperitur, unde

Luc. 17. 21. ait Christus; *Regnum Dei intra vos est.*

Eja igitur, fratres, abjiciamus, quae nos implicitos tenent, perniciosissimas hujus vitae solicitudines ac negotia, nostrisque in animis regnum Dei sedulo requiramus, neque unquam a precibus desistamus, donec voti nos esse compotes cognoverimus. Porro si, quod unice optamus, regnum minime in nostris cordibus inveniamus, tum

A tum conversis ad Deum precibus exclamemus, *Pater noster, adveniat regnum tuum*, & veniet utique, si diu accurateque orationibus insistamus. *Luc.* 11. 2.

A divino bonorum omnium largitore regnum dumtaxat, & justitia enixe petenda sunt, reliqua vero omnia nobis etiam non petentibus largiter adjicientur.

B Infinitae Dei potentiae ac misericordiae injuriam facimus, si quicquam praeter regni gloriam ab eo poscimus, quum ipse apertissime in Evangelio promiserit, suum se nobis regnum ultro delaturum. Stulti sumus, & ipsis etiam canibus comparandi, dum panem solummodo aut quid ejusmodi exoptantes, nihil prorsus a Deo nisi panem, aut terrena commoda flagitamus. Alte spectare si volumus, intelligemus, C a Domino bona tantum caelestia studiis omnibus postulanda, quum certum exploratumque sit, cum caelestibus terrenas etiam divitias nobis larga manu impertiendas.

Aeternas igitur opes anxie conquiramus, & annonam copiosissimam impetrabimus; mensam bonis omnibus affluentem adsequi studeamus, & victus noster quotidianus augebitur; immortalium bonorum D desiderio flagremus, nec mortalia nobis unquam denegabuntur.

Non mediocri certe nota te afficeremus, Rex regum Deus, si panem a te unice posceremus, qui nobis nec poscentibus, neque id muneris cogitantibus panem Angelorum obtulisti, Corpus videlicet, & Sanguinem tuum, quo nihil suavius possunt Angeli exoptare. Panem ergo, E qui mutis etiam animantibus communis est, imbecillitati nostrae citra preces concede; votis autem nostris tui etiam regni amplitudinem impertire, donum scilicet, & majestati & largitati tuae apprime consentaneum, ut quemadmodum te Regem maxime misericordem, largum, beneficum, liberalem, quae vere sunt laudes regiae, praedicamus, ita abs te munus divina planeque regia liberalitate F dignissimum accipiamus.

Tuam ideo clementiam imploramus, ut horrendas gehennae januas a peccatorum te invocantium conspectu occludi jubeas, tum iis praesertim, quos assiduis in orationibus pervolutos vides.

Rorem clementiae tuae immitte adversus ignem nobis extrema omnia minitantem, neque finas nos a te frustra aquae guttulam expostulare, sicut illi non ignoramus, cui sepulcrum infernus est, divi-

ti

ti contigisse; ne permittas, quibus gloriam tuo Sanguine peperisti, eos flammarum incendiis absorberi, ubi nulla vel quietis spes est reliqua, vel salutis. Quoniam non petentibus, saepe etiam ne cogitantibus quidem, abunde nobis omnia elargiris, nostras nunc ratas effice petitiones, dum te & authorem cognoscimus omnium bonorum, utilitatumque nostrarum, & obsequio quanto possumus maximo tuam clementiam imploramus.

Tutum aperi nobis iter ad caeleste virtutis regnum, & coetum hunc, qui totus est certe tuus, utpote tuo olim Sanguine ab immanissima captivitatis tyrannide vindicatus, universum hunc, inquam, coetum ad regnum advoca, cujus quum lux, quae perfecta est, semel nobis illuxerit, tum felices, beati, ac stabiles perpetuo consistemus.

Te quaerentium animi prae gaudio exultent. Misericordiam obtineant, quicumque ejus opem exposcere consueverunt; inebrientur a domus tuae pinguedine, quotquot ad te piis precibus confugerunt, qui demum tum precationibus dediti semper fuerunt, tum mandatis tuis addicti, ii tecum omnes tuo in convivio collaetentur.

Nobis autem, qui tuum imploravimus auxilium, omnia concedantur; locupletemur in te, quia tu solus es indeficiens divitiarum thesaurus, nulli temporum vicissitudini obnoxius. Pietas tua se nobis adjutricem praebeat; fatiscentesque animi nostri vires gratia confirmet tua; salutaria item pharmaca, quae nostris medeantur cicatricibus, tuo ex thesauro suppeditentur: correptio tua, Domine clementissime, nostrum omnium nutrix fiat, dextera nos tua sublevet, ut ea ab eruditione tua lucra captemus, quae nobis plane fuerint conducibilia.

Ceteris posthabitis, te solummodo quærimus, extra te nihil omnino petimus, quia, scilicet quisquis te quaerens invenit, cetera tecum omnia sibi abunde comparat; in te siquidem egenorum subsidium est, & tutela certissima: tu afflictorum corda mirifica laetitia perfundis, tu contritis corde utilia praebes medicamenta, moerentes demum incredibili afficis jucunditate. Tu regionum pax, tu provinciarum tranquillitas, tu frugum bonorumque omnium & abundantia es, & varietas, qui te fuerit adsequutus, nec fame, nec siti laborare unquam potest.

Nostras, clementissime, admitte preces, temetipsum nobis impertire, per te vitam

[illegible]

vitam hauriamus ; ſi te enim ſolum poſſidebimus , nulla jam nobis bona deſiderabimus. Hujus porro mundi vanitas, noſterque in eum inſanus amor nos in maximam abjectionem adduxit egeſtatemque, & quia ejus opes adamavimus , ideo ab illo peſſumdatos nos eſſe cernimus . O inſipientiam intolerandam ! o noſtri dementiam animi ſingularem ! Siccine igitur ſtulti fuimus , ut , quum impuriſſimus ſit mundi amor, ejuſque pulchritudo vanitas, tamen praeclare ab eo nobiſcum actum eſſe judicaverimus , quod ſuos nos habuerit amatores ?

Domine Jeſu, qui caeco lucem reddidiſti, priſtinam nobis non tam arbitrii vim, quam mentis aciem reſtitue, ut caduca hujuſce ſeculi blandimenta , prout ſunt in ſe, perpendentes, ab illis ſemper abhorreamus : obſtinatae animi noſtri aures , doctrinam tuam ſunt aſpernatae , quae ſi tuis obſequutae mandatis eſſent , haud utique nos rerum humanarum cupiditas decepiſſet ; ad te pertinet nos in priſtinum reſtituere , ut ne lato quidem ungue a tuis legibus diſcedamus , & quia per libertatem, qua nos donaveras , decus honeſtatemque reliquimus , ideo per gratiam tuam ad rectum virtutis tramitem redeamus. Nec dubitamus , quin ita futurum ſit , dum nobis lumen tuum affulgeat, cujus claritas eos etiam illuſtrare perfecte poteſt, quibus peccatum nihil conſilii, nihil animi, nihil ſanitatis reliquum fecit.

Quod ſi vulnera, quae nobis inflixit mentis libertatiſque proclivitas , ſalutaria tua recuſent pharmaca, te , quaeſumus , Piiſſime, ut iis etiam praeter voluntatem noſtram mederi velis; nec vero iſtud a tua alienum eſt benignitate ac potentia , quae alias quoque ita ſe admirabilem praeſtitit, ut hominibus id minus cogitantibus bonam mentem reddiderit.

Energumenus videlicet ille caecus & mutus per te ad priſtinam revocatus eſt valetudinem ; nec tamen te requiſierat , ut ad te accedens ſanitatem peteret, nec oculorum lumine fruebatur, ut te cum turbis intueretur deambulantem & fideliter ſequeretur : obſurdeſcebat etiam, adeo ut nec poſſet ubique celeberrimam mirabilium tuorum audire famam ; praeterea mens illius adeo a daemone extorquebatur, ut ſui omnino impos exiſteret, ideoque ſanitatem a te non poterat expoſtulare.

Nolentem igitur inviſiſti, non petentem ſanaſti , tui inſcium curaſti . O mirum

rum sane tuae misericordiae opus! quod scilicet ejus oculos a caecitate vindicaveris, obtusas illius aures a surditate liberaveris, tum illi reddideris rationis & intelligentiae, quo carebat, usum, omnemque illico morbum ab illo propulsans, perfectissimam illi elargitus fueris sanitatem.

Te precamur igitur, ut ita se nobiscum gerat clementia tua, depravatamque nostrum omnium libertatem respiciat, quae licet in flagitiis obduruerit, nec sanitatem mentis expostulet, nec debitorum dimissionem efflagitet, tu tamen a morbo aegram eximito, velut illum, qui pluribus erat sordibus naevisque contaminatus, cui etiam non roganti sanitatem dedisti cumulatissimam.

Jam vero alterum quoque mirari subit, quod erga Samaritanam mulierem operatus es prodigium; illi scilicet ne cogitanti quidem aquam vivam praebuisti; nec enim hoc a te beneficium requisierat, quin imo ultro illam, ut aquam vivam a te peteret, impulisti. Haec ipse mecum reputans, hilari laetoque animo ad te confugio, fons aquae vivae; neque enim dubito, quin mihi & sitienti, & exposcenti salutares aquas abunde ac largiter impertiaris, quum Samaritanae aliena penitus cogitanti ultro te exhibueris tanquam fontem aquae salientis in vitam aeternam.

Spem vero meam haec etiam cogitatio auget, quod quicumque tuam implorarunt opem, ii a te sibi maximas compararunt utilitates, adeo ut tum requisitus, tum non rogatus omnibus indistincte occurrens, illos ad pristinam revocaveris sanitatem; & sane, quia Dimas ille caecus visum abs te efflagitavit, lucem statim illius oculis restituisti; haud aliter contigit Hemorroissae, cui, obstante turba, opem tuam in fide roganti, confestim stetit fluxus sanguinis. Constat igitur, ut modo ajebam, quod tum te quaerentes sanasti, tum non te rogantes curasti, quia scilicet es inexhaustus gratiarum fons, qui supra omnium vota se praebet gentibus, ac terris omnibus salutarem.

En modo in nobis adsunt, qui tuam obsecrant majestatem, ut remissionem tribuas peccatorum; neque ex iis desunt aliqui, quos instar muti illius caecique hominis perfecta orationis conditio & modus latet: quamobrem tuam, Domine, clementiam orant, ut sibi, ceterisque omnibus aerarium tuum, quem-

A quemadmodum consuevisti, aperias, & cuique sinas tuis ex opibus ea sibi captare compendia, quae illum efficiant tuae praeconem benignitatis: totus tu noster esto, ut nos pariter toti efficiamur tui; aequissimus enim Pater te nobis dedit, ut nostra per te vulnera sanarentur: a Patre tuo tu nobis datus fuisti, tu noster volens lubensque factus es, nobiscum igitur esto Emanuel, B nobiscum, inquam, Salvator esto, quum Dominus noster sis. Quoniam in terris moram nobiscum trahere non dubitasti, nostras de caelo admitte preces; suscipe quas fundunt, lacrymas peccatores, eorumque piacula omnino dele: quandoquidem, Domine, a vulgari hominum consuetudine non abhorruisti, ut commoneres nullis esse C orationibus ad te aditum interclusum, ideo te singuli deprecamur, ut aeterno Patri nostras tu preces offerens, stabilem in omnium animis constituas tranquillitatem pacemque tuam, cujus nomen suave est, res vero ipsa maxime opportuna.

Quidquid exstat sub Patris tui potestate, sub tua pariter ditione est; pauperibus itaque tua munera elargire, D quibus possunt unice sublevari; quia victima pro nobis immolatus fuisti, nos ab omni labe, delictorum omnium amputatione libera; summus enim Pontifex pro nobis es constitutus, ut tui aspersione Sanguinis nos omnes a sordibus expurgares. Spem in te omnes habent tantummodo collocatam; fatiscentem itaque ac labantem animum consolidato, E quoniam Sanguinem tuum nostris cicatricibus aspersisti, ut nobis per te liceret sanitatem recuperare. Aeterna redemtione inventa, sacrificium tuum super altare quotidie renovas, nostrisque labiis degustandum exhibes calicem salutarem: huic tanto beneficio ac muneri eam vim tribue, ut ejus gratia ab omni scelere liberati, quanta te possumus caritate maxima complectamur. F

PARAENESIS LXXV.

Dicturus de tuis laudibus, Domine, initio dicendi terreor vehementerque commoveor. Neque enim me praeterit, tanti argumenti dignitatem profani esse hominis eloquentia praestantiorem. Quamvis autem mea mihi improbitas silentium indicere videatur, non ideo tamen

men ipsius consilio parendum existimo. Tua siquidem clementia praeterquamquod poenitentium laudes non dedignatur, ipsos etiam peccatores ipsarum praecones habere gaudet. Imo humanae illi laudes jucundae adeo accidunt, ut hac de caussa mutis hominibus loquendi facultatem restituerit. Haec quum ita sint, tu modo, Deus beneficentissime, mihi de tuis laudibus pauca dicere meditanti, praesto sis, tuaque clementia meae stuporem debilitatemque linguae ad psallendum dispone; eo magis, quod diu intermissa laudabili ista consuetudine plane videar obmutuisse. Totus revera pudore suffundor, quum sacras literas volvens, Asinam loquutam, Zachariam vero, muti instar animantis, siluisse deprehendo. Gravius tamen exagitor, animadvertens homines ratione praeditos eo interdum insaniae devenire, ut jumentis insipientibus comparentur. Quare ne ipse quoque hujusmodi dementiae arguar, te, Domine, precor, ut mihi plane rudi atque omnino elingui tuae gratiae lux affulgeat, ut hisce terrarum nugis contemtis, ad te solum spectet oratio mea, & de tuarum laudum praeconiis effloreſcat. At vero non tantum mihi sumo, ut me posse arbitrer pro dignitate tuam praestantiam celebrare; id enim humanae naturae imbecillitas adsequi nullo modo potest. Tu, bone Deus, quod ingenium non valet nostrum, tua humanitate perfice, illa scilicet singulari, qua sublata, inanis est quicquid vel officii vel amoris sibi ab humana fragilitate exhibetur. Ut autem in tuarum laudum exercitatione quotidie versemur, nos ad tuum suavissimum jugum libenter sustinendum acue. Tuae Crucis sanctissimae imago nostris infixa mentibus haereat, cujus si figuram in nobis tanquam in speculo repraesentatam Diabolus videat, illius splendore territus fugam e vestigio capessere cogetur. Nobis, oro, totis inferni viribus oppressis, caelestium militum agmina subsidio veniant, suisque viribus hostem tamdiu insequantur, donec victus prostratusque discedat, qua insigni parta victoria, tum inusitata alacritate ac laetitia ad te laudandum excitabimur, qui humanae infirmitati intolerandam Daemonum potentiam subjecisti. At vero quum jampridem de tyranno immanissimo non tam insignia victoriae, quam victoriam reportaveris; quid de tuis

[illegible]

A tuis laudibus primum adsequar, quid postremum, nisi quod beneficiis omnibus jure arbitror anteponendum? Ratio, quae humanae mentis est quidam veluti Sol, maximis undequaque tenebris obducta erat, adeo ut & insipientes errarent, & illi etiam qui multum sibi sapere videbantur. Exigua tantum lux in monte reliqua erat, quam sequi mortales oculi nullo modo poterant, aut intueri. Venite, B (haec debuisset tunc temporis una omnium esse vox) venite, & quicquid est lucis reliquuum, sin minus oculis, animo saltem, & inflammato studio contemplemur. Sed proh pudor! quae hominibus est divinitus data ratio, ut praesit, tunc libidini obtemperavit, atque ita quidem, ut maleficium admiserit, quo acerbius poterat nec ipsa immanitas excogitare. Tu C enim, Domine, qui Salvator adveneras, tunc ligno affixus, tunc supplicio omnium teterrimo extinctus atque sublatus es. Quid autem in tanto casu tua pro nobis caritas excogitavit, quid amor tuus? Jussit, ut Crux tua, quae supplicium debebat esse nostrum omnium sempiternum, nobis ipsis cumulum afferret bonorum omnium. Haec, haec est profecto divina vis, quae ut majestate praecellit, sic parem in- D venire admirationem nequit. Quoniam vero ea pro nobis fecisti, Domine, quae facere praeter te nemo potuit, tam egregiae beneficentiae tuae hoc etiam adde, ut quem in cordibus nostris malitia tenuit, cum nunc habeat caritas principatum, qua duce tum clavorum duritiem jejuniis, tum spinarum acerbitatem humilitate, & obedientia compensemus. Quem E Prophetae currum in sacris literis ostendisti, eum Crux offerat nobis tua, & quemadmodum mystici illius currus, eunte spiritu, & rotae pariter elevabantur, sic nos olim praesidio Crucis auspicatissimo in aeterna tabernacula rapiamur.

Ezech. 1.

PARAENESIS LXXVI.

[illegible]

F Deus immortalis, qui quondam iteratis Annae postulatibus obsecundasti, optatissimam mihi nunc eloquentiam impertire, & quemadmodum illa se tibi gratam praestitit, quemque a te acceperat filium, altaribus focisque tuis devovit, ita quam ingenii vim, atque dicendi copiam mihi a te oblatam, atque concessam sensero, eo convertam, quoad anima superabo mea, ut totus ubique verser in tuis laudibus, sin minus pro merito

rito exornandis, saltem pro animi obsequio enarrandis.

A te Anna petierat, quod tibi vovit; tibique consecravit, quod a te flagitaverat; per te obtinuit, quod tibi obtulit. Grata mulieris religio fuit, sed tua profecto bonitas admirabilior, cujus vi te mulieri beneficum praebuisti, ut haberet ipsa, unde sese probaret tuis altaribus liberalem. Tua igitur & in dato munere magna laus, & in accepto summa fuit gloria.

Sapientiae tuae thesauros nemo est, qui non esse incomprehensos noverit atque inenarrabiles, quorum in conspectu deficit mira quaelibet ad investigandum sagacitas. Haec autem divitiarum immensitas multo etiam praeclarior fit, dum quae mortalibus confers munera, eadem finis, ut ipsi in hostiam tibi immolent jucunditatis.

Jucunditatem quum nomino, eam quidem intelligo, cujus magnitudinem explicare praeter te nemo potest. Dictu quippe incredibile est, quantopere in tuorum largitione munerum delecteris, & quam comiter ac benevole pietatem nostram excipias, quum eadem tibi offerimus, quae tua nobis liberalitas paulo ante concesserat. Et quis te satis valeat admirari, qui in dandis muneribus largitorem te esse praedicas, in iis vero non recusandis te mutuum accepisse declaras?

Sed jam ad Annam redeamus. Ipsa enimvero nimia angebatur cura atque solicitudine, dum prolem efflagitaret. Sed postquam voti compos filium in lucem edidit, eum illico Deo optimo maximo consecravit; exiliit prae laetitia, quum obtinuit, at multo magis gavisa est, quum illum Deo vovit, quia nimirum in illo vovendo omnia se recepisse bona existimavit.

O miram Dei benignitatem, qui sua Annae munera impertivit, ut eadem sibi ab ipsa restituerentur; nec enim Anna jucundius quicquam ab illo poterat obtinere, nec ipse quicquam ab ea percipere delectabilius; quamobrem summis est extollendus laudibus Deus, non solum quia sterili mulieri sua erogaverit dona, sed quia illa sibi reddita non recusaverit, imo etiam jucunditatis, suavitatisque plenissima existimaverit.

Jam vero quum tam propensa sit Dei voluntas in genus hominum tamque effusa benignitas, quis vereatur ardenti studio ad Deum accedere, & quasi filius carissimo

rissimo Parenti, quid sibi opus sit, non dubitanter exponere? Nemo quidem subveretur a te, Domine, multa poscere & flagitare, quae, singulari adhibito obsequio ac pietate, iterum tibi offerat largitori. Mortalium cupiditas est, non inficior, suis in petitionibus quandoque audax, sed eximia certe ac incredibilis est facilitas & clementia tua, quum quicquid est ipsis impertita, rursus benigne accipit, & sibi mutuum homines reddidisse testatur.

At vero quae omnibus praeclara lux beneficentiae, ac benignitatis tuae oboritur, ea me quoque commovet, ut munera abs te pie & ex animo obtinere contendam, quae tibi oblatu digna existimentur. Nec enim nisi a te impetrem, quicquam tibi exhibere possum; quod si tuae erga me liberalitatis testimonium habuero, quicquid mihi dederis, tibi referam: aliter enim ex meo tibi reddere nihil possum, quum totus sim ego tuus.

Tuis scilicet ex opibus ego mihi, quod tibi offerrem, captavi; & ideo laudes tuas debeo ubique maxime celebrare. Ceterum si quae in nobis reperiuntur bona, per te mirum in modum augentur, quanto magis tua in nos collata munera auctum iri sperare possumus?

Interim vero quum rudis cithara mea nequeat esse per se tibi grata; te obtestor, Domine, ut, quae mihi largiter profuseque impertivisti, munera concinne illius tractent fides; sic porro fiet, ut tuis ego auctus opibus, non solum meae vocis sono tuos concinam psalmos, quin imo ex intimis cordis mei sensibus tales eliciam affectus, qui bonitati tuae hostiam exhibeant jucundissimae laudis.

O quam suaviter Majestatis tuae aures permulcent voces gregis domusque Praefecti, qui postquam tuo ex thesauro munera obtinuit, eadem tibi in praeclaram gratiarum actionem reddidit, & fuit a te laudatus, utpote qui tradita sibi talenta fideliter custodivit.

Ecquisnam erit, qui aerarii tui penetralia perscrutari possit, quum quae in eo repositae sunt opes, superent omnium hominum captum, & divitiarum ejus affluentia non possit humanarum mentium intelligentiae subjacere, quum in eo sint, quae thesauris nequeunt quamlibet inusitatis, ac singularibus comparari?

Hinc solet nemo a te tristis discedere; hinc particeps pro suis quisque meritis beneficentiae evadit tuae. Igitur quemadmodum tuorum disquisitionem arcanorum

rum non iis negas, qui ad disceptationem multum ingenio valent, & cum aliis alia in distribuendis divitiis ratione uteris, sic mihi illas potissimum ex thesauris tuis opes, ut concedas, oro quaesoque, quae mihi indiserto planeque rudi celebrandi nominis tui facultatem impertiantur.

Per te idoneus evadam, obsecro, ut ore meo tuorum facinorum magnificentiam prædicem. Non me sane latet, tibi haud opus esse, ut mirabilium tuorum tropaea memorem, sed hoc a tua, Domine, efflagito caritate, ut eadem mihi sint novum te laudandi argumentum & tuae quidem gratissimum Divinitati.

Tu gradum, Domine, conditionemque orationis, antequam fundatur, & ad tuum perveniat solium, apprime cognovisti; nihilo tamen minus, quum quis in genua provolutus tuum precetur numen, aures tu illi praebes acsi nova audires.

Et quamvis quae facta, quaeque futura sunt tuae sapientiae vis tamquam praesentia intueatur; tu tamen ob eximiam in homines pietatem ab illis futurorum cognitionem omnino ademisti, ut suo tempore ea, ceu novissima intuereris, quae sunt tuae sapientiae clarissime manifesta.

Nec enimvero putare licet, tibi praesentia solummodo esse cognita, quum perfectissima tua cognitio occultissimorum quorumcumque seriem & eventum praevideat, sed ita nobiscum te agere voluisse cognoscimus, ut tuae nobis caritatis immensitatem declarares. Nam quum praeteritorum, praesentium, & futurorum callidissimus sis, ideo nobis mira quadam opportunitate provides.

Quocirca tuam, Domine, opem praesidiumque deposcimus, ne nostra decipiatur fragilitas, neque ullam, si fieri potest, jacturam faciat. Unicuique enim notissimum est, nihil infinitam tuam intelligentiam fugere, cui quum praesentes humanae indigentiae adsint, iisdem nullis precibus rogatus persæpe occurris, & nostra scelera non memineris, non modo vota excipis nostra, verum etiam & de nostro ad virtutem reditu gaudes.

Gratias ergo quam maximas tibi, piissime Domine, agimus, ob singularem tuam erga nos providentiam, quae parvulis nobis sapientiae tuae arcana patefecisti, quae nos coram te in celsissima honoris sede collocarent. Nobis etiam futurorum cognitionem subtraxisti, ut veras in te divitias unice conquireremus.

Omnium

[illegible]

Omnium igitur linguæ, omniumque ora tuae sapientiae bonitatisque gloriam & magnitudinem certatim plausibus celebrent.

Quae hactenus, Domine, pro mentis meae tenuitate de tuis laudibus retuli, tuo me in conspectu gratum efficiant Sacerdotem, veluti Samuelem divino tuo munere ex sterilis Annae utero conceptum, cui patriam fuisse accepimus montem Ephraim; ex quo mihi nomen imposuisti. Has, inquam, laudes tanti apud te ponderis esse cupio, ut quemadmodum tua clementia mihi voluit, montem Ephraim quodammodo esse cum Samuele communem, ita me illi parem faciat, non quidem gratiae magnitudine, quod non ausim optare, sed ministerii praestantia ac dignitate.

[illegible]

SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAEM SYRI DE PARADISO EDEN SERMONES DUODECIM.

SERMO PRIMUS.

A

Divina Moysis doctrina posteri profecere omnes : hanc ille gravissimis & certissimis monumentis testatam accepit, & Pentateucho complexus est, Hebraeisque suae disciplinae alumnis tradidit. Opus profecto venerabile, quod caelestium arcanorum aerarium jure appelles. Ab hoc fonte nobis manavit Paradisi Eden notitia, de quo heic agendum erit. Magnum sane argumentum de cujus veritate quamquam ambigere nefas est, ab ejus tamen tractatione me semper absterruit Mysteriorum eo comprehensorum majestas, & Scriptoris in iis exponendis concisa & astricta oratio, circa ea praesertim, quae de geminis arboribus narrantur plane admiranda.

B

Haesi enimvero animi varius, quum duplex affectus velut anceps aestus incertum raperet; amor quippe cognoscendi Paradisum, ad explorandas ejus naturam & proprietates trahebat; retrahebat contra avertebatque metus ob rei difficultatem & amplitudinem. Affectui utrique, quantum fas fuit, aliquid indulgendum statui, quae proinde per se arcana prodenda non esse ducebam, tacitus pie veneratus sum; quae autem clara & aperta prostabant, accuratius expendenda suscepi; eam itaque disquisitionem mihi proposui, per quam rerum utilium cognitione

C

D

[illegible]

A gnitione proficerem, illudque mihi indixi silentium, per quod officio & reverentia auctoris mihi demerer gratiam.

Equidem de Paradiso multa scribere mihi jucundissimum est, etsi pauca de ipso legere licuerit, quum multa sint, quae si quis examinare velit, operosum studium, curam longissimam deposcant; oculis igitur in ea, quae sibi subjecta erant intentis, animus ad sacratiora Paradisi adyta B transvolavit, in ejusque gloriam totum se mersit, non quod confiderem adsequi me posse qualis ille, & quantus sit, sed quod discere vellem, quae homini de illo scire fas esse putabam.

Paradisum oculo mentis vidi; in editissimo loco ille positus est, despicitque depressos infra sua pomaeria altissimos quosque montes; quamobrem affusae C orbi nostro diluvii aquae summis radicem ejus tantum rasere fluctibus, pedibusque ejus velut oscula libantes, aditum adoravere, subitoque recessu in circumjectos colles montesque defluxerunt. Generalis ergo illa aquarum alluvio calcaneum Paradisi innocenti affluxu lambit, reliquorum vero montium capita contundit.

Attamen etsi Paradisi altitudo im- D mensa sit, nec ideo arduus & difficilis est ejus ascensus illis, quibus tam præclara hæreditas obvenit, tales Paradisus sua pulchritudine allicit, & gloriosa luce ex interioribus adytis promicante, indeque spirantis odoris suavitate trahit. Clarae nubes tentoria componunt iis, qui illam meruere sedem, inde filii lucis in orbem nostrum delapsi, quum libuit, terras, in E quibus passi sunt, frequenter revisunt, insultant fluctibus maris, incolas nempe Paradisi reverentur freta, quae Simonem, quum esset Petra, submisso dorso sustinuerunt. Fortunatum illum, cui obtigit spectare suos illorum choris admistos.

Qui porro supernas obtinent sedes, infra posita cognatorum tecta respectant, & nubibus per aërem vecti, notas repetunt oras, quarum accolis recte vivendi prae- F cepta dederunt, & quasi principes & moderatores praesunt. Talium curruum ornatus & magnificentia laboribus pro Deo haustis respondet, & triumphi numero populorum, quos unusquisque erudivit. O vos beatos, quibus licebit videre Prophetas & Apostolos sua ducentes agmina, & singulos suis stipatos alumnis; ratum enim & certum est illud, *qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum.*

Matt. 5.20.

A Et quoniam Paradisi locus ab orbe nostro remotissimus hominem spectatorem non admittit, audendum nihilominus & illuc aditus, qua dabitur via, pertentandus; symbolis itaque & undecumque quaesitis comparationibus ad cognitionem, quae per se incomparabilis, enitendum. Qualem cernis orbem lunae, talem finge tibi Paradisum, in eam conformatum figuram, ut undique mare terramque ambiat, & intra se contineat;

B Ex quo autem huc defluxit oratio, & dulce est de Paradiso loqui, alias praeter allatam imagines heic subjiciemus. Moyses pulcherrimum Tabernaculi altare corona cinxit, quam ex auro conflavit; simili quippe metallo splendebat, quod cingebatur, altare: talem commentare tibi Paradisum, diadema scilicet mira summi Opificis arte fabrefactum, Mundoque circumductum.

C Quum autem peccasset Adam, Deus illum e Paradiso expulit, & in subjectam vallem ex gratia relegavit. Quumque ejus Posteri illic obdurarent obstinati in flagitio, dissipati sunt; & quoniam vicinas Paradiso obtinere sedes non meruere, inde rursus ejecti, Deo jubente, ab Arca in Cardoos montes deportati sunt;

D Illic diviso contubernio geminæ duorum fratrum familiae ab invicem discessere; & Cain in terra Nud habitavit infra devexa montium, quos Seth & Enos cum sua stirpe jam ab initio insederant, qui & filii Dei nuncupati sunt, hæsitque ipsis cognomentum, donec relicto patrio solo, in planitiem descenderunt, indeque duxere sibi uxores filias hominum, nempe Cainitarum.

E Heic porro mente consurge, & contemplare filios lucis in Paradisi arce locatos, indeque velut e sublimi specula horribilem Tartari faciem intuentes. Recole divitem ibidem detentum, & superos respectantem, atque in eorum ordinem Lazarum beata sorte cooptatum. Rogat infelix Abrahamum, ut afflicto ferat opem, at ille, quo certe non mitior alter, quique ut a Sodomitis miserandam

F cladem averteret, nil intentatum omiserat, severus tamen divitis casum miseratus non est, iniquum ratus misericordiam ei tribuere, qui fratri negaverat.

Interjectum porro immane chaos, sublata utrisque commeandi facultate, dirimit commercium, quod si daretur, amorem aliquando pareret, nec mediocrem justis de poena iniquorum animi aegritudinem. Quî enim fieret, ut illi cernentes in Tartaro

A Tartaro filios, fratres, aut quavis alia neceſſitudine ſibi conjunctos acerbiſſimis affectos ſuppliciis non commoverentur, ſi eos amarent? At enimvero ea eſt Sanctorum felicitas, ut nec pia mater de impii filii dolore perturbetur, nec aegre ferat hera miſerabilem exitum ancillae, quam in ſchola fidei habuit ſodalem.

Deridebunt juſti perſecutiones paſſi impios perſecutores ſuos, torti tortores, B & interfectores interfecti, Prophetae lapidibus obtriti, Apoſtoli trabibus ſuffixi tyrannorum capitibus inſultabunt. Porro filii lucis ab illa gloriae atque felicitatis altitudine, in qua ſe poſitos aſpicient, ſontes tartareo carcere detentos identidem proſpectabunt, animoque revolventes, quem illi vitae tenuere, curſum, mirabuntur, quî factum, ut homines mente C & ratione praediti, abjecta ſalutis ſpe, & poenae metu, vitiis ſeſe dediderint!

O quale paratur malum ſceleratis, qui ea, quae in frequenti celebritate & clara luce committere erubeſcebant, tenebris occultari poſſe credebant, integumenta proinde quaerebant, quibus ſua involverent flagitia, eaque non ſolum oculis intuentium ſubducerent, verum etiam audientium aures mendaciis illudere ine- D ptiſſimis contenderent. Ego vero extra miſericordiae tuae, Domine, gratiam alia velamenta non petam. In illa certe omnium maxima celebritate peccator digito monſtrabitur, & ejus ſcelerum flagitiorumque notitia omnia inde ſecula pervagabitur.

Sed audaci ingenio meo haec commemorando indulſi ſatis; fortaſſe non deerit, qui dictis addere audeat, benigna E Dei diſpoſitione proviſum iri, ut indocti ac rudes, qui ex inſipientia legem violarunt, culpaeque taxatas poenas pependerunt, per loca Paradiſo adjacentia diſtribuantur, alimenta ſtatui ſuo convenientia inde petituri.

Haec tamen ſi exſiſtit regio alia Paradiſi, perinde ac ſi non exſiſteret, minime attenditur, ardentiſſime tamen ap- F petitur a nocentibus in infima Gehennae loca relegatis, ejus certe proſpectus ipſis exaggerat poenam, dum rivos per ſubjecta Paradiſi prata ſalientes intuentur, indeque micat cor hauſto iſtinc humore ſitim ſedare cupiens. Haſce, inquiunt, flagitabat aquas dives ille, incaſſum tamen; qui enim flammarum, quo is cruciabatur, ardorem utcumque mitigare vellet, neminem invenit. Sic miſeri intrinſecus igne, extrinſecus aqua torquentur.

SER-

SERMO II.

NEmo felicior illo, qui Paradisum desiderat, vix alium extra istum Paradisus impensius amat, aut cupit ardentius, homini sic erga se affecto venienti in limine laetus occurrit, sinu complectitur, condit intra viscera, aversum autem & ab ipso alienum merito fastidit, abominatur, fugit. Janua scilicet Paradisi homines explorat & discernit, quamquam neminem non amet.

Age itaque, dumque vita manet, fabricare tibi clavem Paradisi, janua illa, jam audisti, te desiderat, tuum laeta praestolatur adventum, jamque praesenti jucundissime arridet, rationalis est, suum intrantibus commetitur ambitum, modo major, modo minor, ad staturam & dignitatem singulorum se conformat, suisque incrementis & decrementis signat illorum majores, aut minores in virtute profectus.

Quam isthaec omnia caduca sint, nemo aliquando tandem non agnoscet: periere divitiae, oblectamenta & voluptates evanuerunt, defluxit eximia oris species, & potestatis insignia ablata sunt. Ducta videlicet ultima vitae linea omnes in ignotam deportabuntur regionem, ubi recursante praeteritae fortunae memoria, praesentis status calamitatibus & miseriis ingemiscent; animadvertent opes esse somnia & ampla patrimonia umbram: quae possidebant bona, dolebunt amissa, quibusque carebant, malis se miserrime obrutos deplorabunt, potentiam inutilem, indiviosam opulentiam, quibus hactenus cohaeserunt, jam avolasse; quae vero nunquam non oderunt, egestatem & animi corporisque aegritudines jam adesse; quibus confidebant, praesidia defecisse, illisque repente oppressos, quae nunquam timuere, malis; hinc moesta ducentes suspiria, mirabuntur, quomodo victi, quomodo ex improviso capti spoliatique nec hostem, nec latronem praesenserint. Fefellit incautos falsa propriae fortunae gloria, quos vera commissorum scelerum poena premit: brevis felicitas defluxit, in aevum duraturae miseriae usque manebunt.

Tum vero justi clare perspicient umbram fuisse & plane nihil vitae transactae calamitates, quasque sustinuere pridem aerumnas jam nullas esse, quibusque conflictari solebant incommodis, jam datum finem: pia jejunia, quasque sponte suscepere

A pere poenas somnium avolasse, dissipata proinde rerum falsa imagine verae felicitatis sibi diluxisse diem, & quae regni caelestis propria est, rerum omnium copiam affluxisse.

Etsi Paradisus, ut dixi, ob immensam altitudinem extraneis inaccessus sit, facili tamen aditur clivo a justis; his enimvero se totum indulget impertitque. B Universam ambit terram & magnum mare proximus caelitibus, suorum amicus, inimicus externorum.

Vidi secus clausum subolescentes laeto proventu ficus, quarum foliis contextae coronae damnatorum capiti non male congruerent; ceterum etsi earum frondes expeterent fortasse alii suis spoliati indumentis, iis tamen in Paradiso vestiri neminem non puderet; nam etsi nudum C vestirent, rubore tamen & moerore suffunderent, quia nuditati tegumenta quaerere, quamquam alibi fieri debeat, in sacrario tamen sanctitatis vertitur in dedecus.

Fallitur quisquis capere se posse putat, quae Paradisum exornant decora; non enim hominis est comprehendere ejus constitutionem, praestantissimum magnae mentis opus; aut partium ejus di- D stributionem, earumque mutuam inter se habitudinem, aut domicilia, aut thalamos incolis amplissime ornatissimeque disposita. Perennes rivi felicia ejus arva oberrant, qui etsi a natura loci suavissimum trahunt odorem, non servant tamen, uti nec saporem; mutant enim, postquam nostras attigere terras; nostri quippe soli qualitatibus imbuuntur, ut nostris apten- E tur usibus.

Suprema igitur illa voluntas, cui cuncta parent, aquas, quae per Paradisi prata vagabantur, coëgit in fluvios, & per subterraneos meatus ad nos derivavit, scatebrasque eisdem distinxit, quo fere modo nunc illas extenuat, & in nubem concretas suo nutu, per aerem diffundit.

Age vero summus ille Artifex uti F Paradiso, quae ejus loci dignitas exigebat, ornamenta dedit, sic eorundem copiam & qualitatem distinxit, simul etiam variavit, ut ex ipsa ornatus varietate constaret differentia & series graduum ex eo quod inferioribus altiores amplitudine & splendore praestarent. Infimos conditionis infimae habitatoribus concessit, medios mediae, supremos supremis.

Quum ergo justi Paradisi instituti haeredes ad cernendam suam singuli haereditatem

tatem convenerint, magnus ille Judex unicuique propriis competentem meritis locum attribuet, intra quem se quisque continere debebit. Incolarum multitudini & varietati recipiendae graduum amplitudo & distributio statuta est. Pavimentum Pœnitentibus relictum est, mediam regionem habent Innocentes, & quae huic proxime supereminet Triumphatores, supremam Divinitatis thronus obtinet.

Ipsum hunc ordinem in Noëmica arca servatum fuisse inde colliges, quod Noë animalia per infimos Arcae thalamos distribuit, volucres per medios, ipse quasi Deus supremos sibi reservavit. Simili serie ad Sinai juga promiscuum vulgus intra vicinos campos se continuit, Sacerdotes circumstetere clivum montis, in ipso medio clivo Aaron cum sociis substitit, Moyses ad culmen progressus est, summum montis apicem insedit Deus.

Arca itaque & Sinai geminae sunt Paradisi figurae, in quibus nobis ejus conditor constitutionem ejusdem descripsit, indicavitque Paradisum fuisse locum deliciis, qua corporis, qua animi refertissimum, in quem quicquid ipse reliquis Mundi partibus contulerat, optimum congessisset, securitatem videlicet ob immensam suam altitudinem, ob florum & aromatum, plantarumque cujusvis generis copiam & varietatem sensibus gratissimam amoenitatem. Is fuit Paradisus, qui tamen Ecclesiae umbra & figura fuit.

SERMO III.

Sedenimvero Paradisum illum, Fratres, qui in summo positus est, ut modo ajebam, & in quo velut in sua sede moratur Deus, nobis profecto penitus interdictum est invadere, vel cogitatione apprehensum describere; quae enim mens adeo perspicax fingi potest, cujus aciem ille Paradisus non fugiat, aut discursum non antevertat, aut processum non prætervolet? Longe enimvero remotus est locus, & a nostris sensibus sejunctus, ejusque amplitudo & opulentia nostram plane superat intelligentiam.

Nota vitae arbor, opinor, innata luce Paradisum ubique collustrans, est ejusdem sol, ejus folia in modum speculi posita ac tersa universum horti ornatum repraesentat, circum satae arbores dum spirantibus impulsae auris verticem curvant, illam tamquam generis sui caput & reginam adorare credas.

Arbo-

A [illegible]

B [illegible]

C [illegible]

D [illegible]

E [illegible]

F [illegible]

[illegible]

A Arborem scientiae Deus in medio Paradisi plantavit, custodes dedit horrorem & metum, qui areolam, in qua posita erat, tuerentur. Duo sibi Adamus imperata praesensit in illo unico praecepto, quo ipsi & conjugi vetitae arboris fructus decerpere & comedere cautum fuerat; intellexit enim non modo eam arborem sibi esse magnopere verendam, sed etiam ejus aream, nec proinde sibi B fas esse eo pedem inferre.

Serpens, cui Paradisi ingressus negabatur, nec enim animalibus, aut volucribus eo accedere permissum, ab Adamo, dum hic e Paradiso egressus per ejus fines spatiabatur, didicit, quid rei Paradisus esset, quum callidus veterator eam notitiam ab Eva vafre percontando captaret.

C Quum autem execrandus ille subodoratus fuisset gloriam illius adyti, quod intra scientiae arborem condebatur, divinoque velabatur praecepto ea ferme religione, qua postmodum ostium Mosaici Tabernaculi subducto velo vulgi aspectibus subducendum fuit, simul conjectavit, ejus fructum clavem esse justitiae, qua eadem scelerum vindex scelestorum oculos recludere parabat, qui praeceptum violare D ausi fuissent tantisper, dum propriam agnoscerent stultitiam.

Protoplastorum itaque oculi simul aperti erant, ut obvia quaeque cernerent, simul clausi erant, ne gloriam, vel ignominiam viderent, ne scilicet adyti gloriam introspicerent, aut proprii corporis nuditatem: geminas hasce scientias Deus in arbore reposuit, eandemque quasi ju- E dicem inter eas sedere fecit.

Ut autem Adamus interdictam escam invasit, in ejus oculos involavere simul ambae, appositaque tegumenta detraxerunt. Tum vero gloriam interioris adyti perspexit, & contremuit, propriae nuditatis ignominiam sensit & erubuit, doluit, ingemuit. Quamquam geminae istae cognitiones ad poscendam exorandamque veniam postea magnopere ipsum juve- F runt.

Quisquis ejus arboris poma libavit, visum inde recepit, eoque a munere mirabilem hausit voluptatem, vel visum quidem recuperavit, sed contrario plane effectu, ut haberet, unde acerrime torqueretur; id nempe accidit peccatoribus, qui saturantur, ut doleant. Felices illos, quibus, quod habere non licuit, nec spectare contigit, contrarium diviti illi accidit, cui poenam acuit, & auxit vidisse pomo-

pomorum illorum putamina, nec impetrare potuisse, etsi esuriens ea vehementer appeteret.

Suam Adamo nuditatem velavit Deus, ut eam ipsi post transgressionis culpam detegeret, unde vehementer illum suae dementiae puderet; sed nec ei, quod dixi, adytum ostendit, ut majore gaudio post obedientiae meritum illum remuneraretur: ambo illa arcana texit, ut praemium conduplicaret, neve citra pugnam Adamus coronam consequeretur;

Constituitque Deus Adamum judicem inter utramque sortem, ut si arboris poma decerpsisset, mox ei honoris gradum, unde sua ipsum superbia dejecerat, manifestaret, nec non ignominiam crimini debitam poenam; sin autem, prostrato hoste, victor ex acie rediisset, tum eum gloria & magnificentia exornaret, ac simul edoceret, cujusmodi & qualis futura fuisset ejus ignominia, si ab officio discessisset; adeo ut corpore & animo sanus & integer, aegritudinis tamen & miseriae notitia non careret; ratione scilicet discerneret utramque, perfecta tamen valetudine & plena felicitate frueretur: sic enim quod possidebat, beneficium fuisset, nec inutile ornamentum, quod sciebat. Et vero si quis gravi morbo oppressus exactam tamen sanitatis scientiam haberet, utrinque cruciaretur, & quod morbi vim & molestiam sentiret; & quod sanitatis, cujus pretium non ignoraret, jactura torqueretur.

Si Adam invictus tentationi minime succubuisset, eum statum adsecutus fuisset, in quo felicitatem re ipsa possideret, miseriam specularetur, & in se ipso quidem quasi nobilis arbor nova in dies caperet incrementa, & ad discernendas rerum naturas mente intelligentiaque semper proficeret. Hunc serpens pervertit ordinem, exitium Adamo re ipsa intulit, solum veteris gloriae speciem memoriamque reliquit, ut ob id, quod invenerat, pudore suffunderetur, & de eo, quod amiserat, lugeret.

Mystici illius Tabernaculi ostium arbor fuit, poma velum; quo autem Adamus illa decerpsit, velum reduxit, quia praeceptum violavit. Continuo ex interiori adyto erupit lux, qua perculsus Adam expavit, fugamque arripuit, atque perfugium quaesiturus sub puras ficus foras procurrit.

Geminos porro sinus in arbore distinxit Deus, in superiore sanctum Sanctorum posuit, in inferiore sanctum. Adamus,

A mus, quem postea Rex Ozias imitatus fuit, utrumpue adytum temere pertentans, repulsus est. Rex foeda lue, Adam ignominiosa nuditate punitus, ambo proprii corporis turpiter deformatam speciem erubuerunt, trepidique latibula appetivere.

Profecto si Paradisi arbores clarissima circumornatae gloria singulae suam habuere comam, uti suis seraphim alis, B sic illae suis se texere ramis, ne proprium dominum nudatum spectarent; utrique Adami sensere pudorem, quod cernerent repente suo se decore spoliatos suum ei ornatum abstulit serpens, propterea que pedibus multatus fuit.

Quod autem Deus Adamum ab aditu interioris tabernaculi prohibuit, id porro fecit, ut ille suam operam in mi- C nisterio exterioris sanctuarii tantisper probaret, atque ibidem velut ejusdem aedis institutus Sacerdos incensum adoleret, praeceptum videlicet observaret, jussus istud thuris habere loco, dum se compararet ad ministerium interioris tabernaculi, quod ei tunc spectare minime licebat, mox in aspectum fugiente templo omnes fugientem sensus Deum adoraturus.

D Paradisi antigraphum Moyses exhibuit, quando duo sanctuaria in illo discrevit, alterum simpliciter appellans sanctum, & alterum sanctum sanctorum, & ad illud quidem nunquam non patebat accessus, ad istud vero semel dumtaxat in anno, simili Deus dispositione interiorem Paradisum clausit, aperuitque exteriorem, & utendum Adamo con- E cessit.

SERMO IV.

Enimvero quum ignorare non posset, Adamum ex sua in eum indulgentia audaciorem evasurum, ut si ei fraena laxaret, atrociora etiam ausurum, & quandoquidem repagula ei ante opposita leviora fuisse exitus docuerat, Deus, qui F arborem ante voce dumtaxat, & praecepto munierat, postea aciem gladii opposuit, objecitque Cherubim propugnaculum inexpugnabile.

Protoplastus etsi propria immunditia prohiberetur, intrare tamen obstinavit in sancta sanctorum, cui utique placere non poterat, qui similis ei non erat. Et quoniam interdictum sibi sacrarium immundo pede temerare est ausus, ab exteriore etiam templi aditu sibi alias per-

permisso repulsus est : ea est natura maris objecta undecumque sibi cadavera rejectat.

Simili lege postea populo Hebraeorum cautum fuit, ut si quis in castris lepra correptus fuisset, inde foras protinus abigeretur, tantisper dum, miserente Deo, purgata cute, mox hyssopo, sanguine & aqua elutum, Sacerdos mundum jam esse declararet, eaque ceremonia expiatus, communi contubernio propriaeque haereditati restituebatur.

Adamus quidem Paradisum mundus & integer intravit, in ea tamen munditiae sede lepram contraxit omnium foedissimam proprio scelere & serpentis halitu corruptus. Sed Paradisus omnis impatiens immunditiae inquilinum turpissime deformatum e sinu statim excussit, & longe procul a se abjecit. Hunc tamen miseranda clade fractum, projectumque conspicatus Altissimus, ille Sacerdotum Princeps, & Deus, majestatem suam ad ejus usque curam deduxit, detersaque hyssopo cute, Paradiso illum restituit.

Nudus Adamus decorus erat, vestem conjux manu sua elaboratam ei adcommodavit, vestem scilicet sordidam, & omni sorde culpa pejore foedatam. Lapsum Protoplastum vidit Paradisus & luxit casum, cui ipse caussam dedisset. Vestem Maria aliam latroni quaesivit aptavitque, & addito promisso in spem fortunae melioris erexit. Hunc item Paradisus vidit, & effuso sinu complexus est, sedem ab Adami relegatione vacuam ei assignavit.

Moyses eo, quod circa divini promissi effectum aliquantisper titubasset, ingressu terrae sanctae multatus fuit, citra Jordanem subsistere jussus. Adamus post lapsum Paradiso ejectus diu profugus & exul erravit, reditum prohibente Cherubim; utrumque divino consilio actum ac dispositum fuit, venit tandem illa dies, quando ambo ab exilio revocati, Moyses promissionis terram intravit, Adamus Paradisum revisit.

Atqui fatendum est, neminem ea dicendi facultate pollere, ut adumbrare sufficiat vel interioris aditus excellentiam, vel exterioris apparatum describere, quando nec simplicem ornatum, qui Paradisi pomoerium illuminat, explicare pro dignitate cuipiam concessum sit; nemo sane exponere queat, quales Paradisi indigenarum oculos oblectabant laetissimi colores, quos naribus profundebant odores, aromata, flores & herbae? quanta gustatui

[illegible]

A gustatui manabat ex saporibus voluptas? quae tandem fuerit omnium ejus partium dispositio pulcherrima, & venustissima species?

Quemadmodum igitur nullius tantum est flumen ingenii, tantaque dicendi copia, quae Paradisi thesauros adumbrare valeat; ita neque excellentiam, qua ipsius pomoerium praestat, quisquis satis enarrare potest. B Nam etsi ornamenta illa & opes, quibus pomoerium hoc abundat, cum superioribus Paradisi deliciis conferri nullo modo queant, si tamen cum terrestribus divitiis contentio quaedam & comparatio fiat, perspicuum profecto erit, nihil adeo magnificum ac singulare in toto terrarum orbe reperiri, quod ab earundem praestantia quam longissime non superetur.

C Quae quum ita sint nolite, precor, audaciae succensere meae, qui meis viribus majorem tractare materiam mihi sumserim. Res magna est Paradisus, ut qui illum laudare contendat, ejus laudes deterere videatur, quum aequare non possit. Atenim si speculum invenire non licet, quod ejus imaginem repraesentet, nec adsunt colores, quibus penicillus inimitabilem ejus imitetur formam, D equidem reprehendendus non sim, qui ex hujusmodi argumento qualemcumque tandem utilitatem mihi vobisque afferre studuerim.

Paradisi nempe cogitatio moerentem solatur, erudit parvulum, sanctum ad profectum accendit, humilis atque egentis inopiam spe sublevat. Utinam unam mihi singuli minam, minutum saltem unum conferant quicumque Paradisum E adepti sunt, & universi pro me orent, similemque contingat exorare sortem mihi, qui pro mea tenuitate ista de Paradiso disserui.

Te, Deus optime, cui omnia patent, precor, ne meum damnes consilium, aut meum arguas in his disquirendis arcanis studium, tu, qui abditus & retrusus omnium mentium intelligentiam F superas; nec enim de aeterna tua generatione disputare sum ausus, quam quis enarrabit? Quoniam vero ad tantum, & impenetrabile secretum attonitus haesi & tacui, adorandum conceptum partumque admirandum reveritus; Paradisi me, quaeso, colonum decernito, quum te super omnia diligam, & incomprehensum tuum numen laudare non cessem.

Es. 53.

SERMO V.

SUmmi Opificis dictum mihi ejus effecta consideranti visum est simile Petrae populum per deserta vagantem consequentis, quae etsi nullum in se contineret humorem, aquarum nihilominus torrentes fundebat rivos; dura scilicet silex suapte natura cujuslibet liquoris expers referentia pelagus fluenta eructabat; sic Dei sermo e nihilo cuncta molitus est.

1.Cor.9.10.

Moyses Mundi Opificium volumine descripsit, ut Conditoris potentiam natura & scriptura loqueretur, & illa uteremur, & ista erudiremur: ambae omnes pervagantur locorum regiones ac temporum spatia, per singula se nobis offerunt momenta; quam oppido id factum bene, ut qui Conditorem esse negant, totumque hunc orbem ejus numine natum, propriae perfidiae praesentem haberent ubique reprehensorem.

Quum in eo, quod saepe laudavi, volumine, lineas & elementa diligenter expenderem, ac versuum seriem & ordinem explorarem, quae prima legenti incidit, periocha me peramanter deosculata ad sequentem pertraxit, sic deinceps ab altera ad alteram deductus ad illas pervasi, in quibus occurrebat Paradisi descriptio, ea statim me rapuit, & a codice in illius sinum conjecit.

Exarati versus quasi porrecti a nostro continente ad Paradisi usque ostium pontes, oculis mentique locum spectare avide cupientibus expedivere trajectum. Oculus mentem legendo praeverterat, oculum mens speculando ab ea cura mox relevavit: oculum requies, labor mentem excepit.

Enimvero postquam ex codice didici vada, & ostia Paradisi, continuo interjectum fretum trajeci; utque ad locum ventum est, oculus quidem substitit ad limen, mens & ratio introgressa interioribus adytis involitare coepit, quae scripta non legerat, indagatura. Eden scriptura vocat editissimum locum, amoenissimum, mira luce nitentem, visu pulcherrimum, & omnium bonorum complexione copiaque beatissimum.

Illic spectare datum tabernacula justorum, & ipsos gratissimum balsami odorem exspirantes, floribus pomisque intexto serto redimitos; rerum gestarum claritati tabernaculi dignitas respondet, & aliud quidem videre erat humili structura depressum, aliud vero in sublime assurgens

[illegible]

A affurgens fplendido inftrumento ornatum, quaedam fpecie non admodum decora, quaedam forma ad miraculum exculta.

Sedenimvero etfi Paradifi fpecies magnopere me recreabat, praecipue tamen oblectabat tranquillitas & pax, quae velut in fua fede illic confediffe videbatur. Pulcherrimus Paradifus eft ab omni forde puriffimus, pacatiffimus item eft, ubi metu folutus animus ab eventu B non pendet.

Ducem fcifcitabar meum, utrum qui ante oculos verfabatur Paradifus, omnibus juftis fuffecturas fedes haberet in promtu? Quae fcripta non erant percontabar, per ea, quae fcripta erant, me ille docebat: Cogita, refpondit, notum illum Energumenum, quem daemonum legio invaferat, in eo erant, in eo C effe nemo videbat; adeo vel animam immundi fpiritus fubtilitate praecellunt, quum unius animae corpus tantam multitudinem daemonum capere potuerit.

Atqui centuplo magis defoecatum & fubtile e fepulcro emicaturum eft cujuslibet jufti corpus immortali jam vita donatum; fic ut menti, quae ipfum informat, evafurum fit fimile, fimilifque ei acceffura fit in fua membra poteftas tan- D ta, ut eadem pro libito vel intendat & amplificet, vel contrahat & colligat, fique aftringere placeat, intra puncti fpatium cogat; fin contra explicare velit, omnia loca permeet pervadat & penetret.

Perge porro, occurrent ftatim exempla, unde, quae modo audis, plane intelligas. Quanta unum conclave radiorum copia, fole intrante, fubit, quanta in E unum viridarium, adulto vere, confluunt ex floribus & herbis odores? nullam tamen odorum numerus confufionem parit, aut obftat, quominus omnes per exiguam areolam fefe diffundant. Talem imaginare Paradifum, etfi enim corporibus plenum ftatuas, ordinatiffimam tamen diftributionem admittit, non tam ex loci amplitudine, quam ex ipforum corporum conditione.

F Cor item fcis rem effe minimam, fpecies tamen nec fine, nec numero circumfcriptas capit & fuperat. Ex his facile colligas fieri poffe, ut Paradifus opus fummi Artificis praeftantiffimum intra fe receptet corpora fpiritibus affinia, etfi tot effe fingas, ut ea fuis calculis numeralis fcientia adfequi non poffit.

Eam admiratus Paradifi amplitudinem & ornatum, Conditoris majeftatem fummopere laudavi, jamque reditum cogitabam,

gitabam, quum subito emissae ab adyto voces aures pepulere meas, audivique chorum cantantium, concinentibus tubis notum mihi hymnum: *Sanctus Sanctus &c.* atque intellexi, quibus divinitas intra Paradisum laudetur modis. O felicem illum, qui Paradisum consecutus est, seu id ei ex merito, seu ex gratia obtigerit, sive uti praemium labori repensum, sive uti beneficium ex mera liberalitate collatum!

Me contra miserum, quem e Paradiso egressum dux reliquit me meus & retrocessit. Ut enim fines terrae hujus spinarum altricis attigi, excepere me in ipso aditu calamitates & aerumnae, luctus & dolor, expertusque didici orbem nostrum carcerem esse & publicam facinorosorum custodiam.

Atqui si res sic est, cui non videatur miraculum, homines ejusmodi ergastulo inclusos suam inde flere dimissionem, adeo ut ipsi vel pueri suum inde exitum plorent, etsi ad lucem e tenebricoso carcere educantur, & ex angustissimo loculo eductis detur caelo liberiore frui? Talis profecto videri debet in hunc orbem relegatis mors, novae videlicet nativitatis typus & imago, fletur tamen mors, quae morientes a terreno domicilio miseriarum aerumnarumque cloaca in caelum verae felicitatis arcem evehit.

Te, summe, precor, dominator Paradisi, in ejus pomoerio mihi commorari concedito, & inde victum quaerere, quandoquidem ultro commeandi mihi omnis facultas adimitur. Quae intra conduntur obsonia sanctorum mensas instruant, fruges in ejus agro sponte nascentes velut inde cadentes micae peccatoribus annona fiant; nec enim nisi tuo munere vivere possunt.

SERMO VI.

Divinae literae scientiae claves sunt, quibus instructus casu oblatum volumen evolvere coepi, occurritque statim antiqui foederis arca, legumque codex, quibus perlectis ad primum divinae scripturae librum totum appuli animum; summi quippe Opificis existentiam docet, ejusque operum descriptionem continet, apparatum & ornamenta velut oculis conspicienda proponit.

Liber illud Paradisi me adduxit ostium, quod nactus apertum, continuo animus a materia defoecatus invasit. Heic enimvero

A vero loci apparatu perculsus obstupui ; haesitque velut in salebra mens : nec enim ulla rationis humanae facultas, nullus sensus Paradisi divitias comprehendere potest, aut sapores discernere, aut colores, aut ornamenta aestimare, aut explicare naturam & proprietates.

Omnia ille felicis inquilini membra complectitur, & afficit voluptatibus non labentibus & fluxis, sed immortalibus atque B perpetuis, & oculos quidem rerum speciosissimarum aspectu, auditionem liquidissimis cantibus, olfactum & gustatum ambrosiis & odoribus. Disce laudare Bonum, qui ad hoc beatissimum domicilium vocavit homines vigiliis & jejuniis exercitos, ut pro talibus poenis sponte susceptis immensa voluptate fruantur, prataque omnigenis referta deliciis possideant.

Paradisum adspiciens in sublime fe- C ror, ipsum cogitans dives fio, & paupertatis obliviscor meae; suo ille anhelitu temulento similem me fecit, desii esse qui fui, mira rerum in eo spectandarum varietas, & concursus adeo me rapuit, ut mihi naturam mutasse viderer, & animus beatis pulsatus undis anceps fluitaret. Hic locus ille fuit, qui velut succensa fornax Adamum corripuit & spoliavit. D At at meam quale vinum mentem ibidem mersit, meorumque mihi maleficiorum memoriam abstulit?

Hoc spectabam, cum repente in altum abripior, & qui fluctus, in quos me Paradisi aspectus conjecerat, sustinere non poteram, alius me Paradisus illo E augustior ad contemplandam rerum praestantissimarum speciem transtulit. Heic porro mecum cogitabam, si, quem vides, hortus tanta venustate nitet, quali decore fuisse putas vivam tanti Opificis imaginem Adamum, vel quo splendidiorem affulsuram Crucem, quae Dei filium portavit?

Non enim propter Paradisum factus est homo, sed propter hominem Paradi- F sus unice creatus est. Paradisi proventu pretiosior est amor, ejusque pomis longe praestantior hymnus, sermone lapidiores fructus nullus gignit ager, nulla species cum fide comparabilis est, neque caritati aequanda aromata.

Pulcherrimum Deus Paradisum molitus est, quando sanctam aedificavit Ecclesiam, arborem scientiae in illa sevit, arborique mandatum affixit, amplissima homini praemia proposuit; attamen quod mirere, nec ei illa consequendi deside-

rium injecit, horrenda ſupplicia intendit, nec ad ea cavenda metum incuſſit, diſciplinam in Eccleſia inſtituit magnis refertam promiſſis, unaque laevis armatam minis, edixitque omnes perituros, qui illam contemnerent; neminem contra, quem illa cautiorem faceret, ſalutem non conſecuturum.

Paradiſus itaque Sanctorum coetum adumbravit: in eo, Fratres, divinus carpitur fructus per omnes dies, omnibus aptus perennem impertire vitam, quotidie e myſtico racemo exprimitur merum immortalitatis pharmacum. Serpens pedibus multatus maledicto ſimul devinctus jacet, ſalutari ſuppreſſum ſilentio os Evae ad ſuum Opificem ducitur.

Neminem in eo populo videre eſt nudum, quia omnes gloriam induerunt, nec foliorum integumentis involutum rubore ſuffuſum, quia omnes, favente Domini gratia, ſtolam Adae noxa deperditam recuperarunt. In hunc porro cooptati coetum aures terſere ſuas veneno ſerpentis olim infectas, cui auſcultantes noſtri generis auctores novam & candidam veſtem fecere atram, continuoque depoſuerunt.

Aeternum numen & divina vis, quae nec laborem ſentit, nec defatigari poteſt, alium Paradiſum plantavit, quem liberum hominis arbitrium ſtudio operaque ſua omnigenis frugibus ditavit, adeo ut amaenitate loci delectatus rerum ille ſupremus Conditor ſibi in eo ſedem fixerit; ſic enim hominis voluntas hunc Paradiſum Dei cultui addixit, uti Deus alterum hominis utilitati voluptatique aptaverat.

Enimvero ſtrenui & fortes proventum arvorum ſuorum ſecum ferentes, ſuum ecce intendunt iter ad Paradiſum illum omnis generis frugum divitem, ſuis illi profecto tropaeis ſpecioſiſſimum illum hortum ſuperant. Sentiet ille juſtorum opibus ſuarum plantarum ſplendorem obſcurari, ſuaque ornamenta illorum dotibus minora.

Qualem te dicam beatum, cui obtigit Paradiſi pomaria viſere ejuſque ſpeculari poma! inde reor, compertum tibi quantum ejus loci proventibus praecellant juſtorum foetus. Virginum certe & Sanctorum lilia & roſas quum aliquando vidiſſent Paradiſi flores, retroceſſerunt, victique dedere manus; talibus confertae floribus coronae Mundum Mundique Opificem delectant, & ab utroque quibuslibet arborum foetibus anteponuntur. Omnia

A [illegible]

B [illegible]

C [illegible]

D [illegible]

E [illegible]

F [illegible]

[illegible]

A Omnia naturae decora vincit illa in animo pars, qua ratiocinamur & intelligimus; hujus porro tanta vis est, tanta item liberae voluntatis est dignitas, & intelligentium facultatum amplitudo, ut si in altera ponantur paradisus, arvorum proventus, terrenaque omnia, ne appareant quidem. Admirare & lauda illum, qui ad hanc gloriae altitudinem Adamum evexit. B Quamobrem si quae de Paradiso prodita sunt cum Sanctorum actis conferas, statim intelliges, ut haec, illis penitus exclusis, totam sibi vindicent aestimationem.

Paradisi exemplis se justi ornarunt, amplissimeque ejus loci decora ipsi in se transcripserunt. Arbores ergo praetereamus, Heroum victorias prosequamur, haeredes, non haereditatem laudemus.

C Profecto si Paradisi speciem admiramur, quam opido admirabilior videri debet magna virtute quaesitus animo decor! illa quippe naturae, hic liberae est voluntatis opus. Humana voluntas ea, qua pollebat arbitrii potestate hortum Eden aemulata est, protulitque flores, qui Paradisi splendorem suo fulgore hebetarunt.

In ea porro admirabili, mentisque D oculis perjucunda regione locati quicumque coluere justitiam ad sua nos vocant subsellia, suos cupiunt nos esse, fierique socios, fratres, & velut unius corporis membra. Quid igitur, Fratres, cessamus? quin trepidi eo contendimus, ut si quidem eorum contubernales fieri nequeamus, circa eorum tecta moremur.

Beatus sane praedicandus est, qui E tales consecutus est opes, vel certe tenui licet rore inde meruit aspergi. Te, magne Deus, precor, dignare, me magnae illius haereditatis portiunculam obtinere. Videat me adversarius meus, invidiaque disrumpatur, sua spe dejectus, ratus me ocyus compingendum in eum, quem mihi destinavit carcerem: cernat ille me potius in ea regione locatum, quam mihi tua liberalitas & munificentia paravit.

F Felix, cui obtigit videre stolam Sanctorum, & loquentem sapientiam auscultare, beatas aures illorum vocibus saturas, & fortunatos ipsorum in eadem felicitate socios? Euge, qui primos adsequi contendis, vah quem piget postremos sequi.

Periculum evasit, cui tales in divino judicio obtigere deprecatores, caussa cecidit quisquis tales offendit actores. Paradisus illorum receptat amicos, inimicos

Luc. 10.12. cos hausit infernus: Constat in die illa A Sodomis remissius fore, quam illi civitati, cujus pulverem e pedibus excusserunt suis. In qua oravere domo, mortuus revixit, cuique pacem adprecati sunt, omnem ademere metum.

In Aegyptum recepti fuere periclitanti succurrerunt: horribilem solitudinem ingressi, accensa in modum columnae face illustrarunt, quodque subiere B mare aequum & jus docuere virga & verbere, quod mente sensuque careret; in ardentem fornacem conjecti, infuso rore restinxere flammam, in quem detrusi fuere lacum, descendit Angelus, docuitque jejunare feras.

Sal terrae illorum Ecclesia est, terram condivit, ut incorruptam servaret, eo Mundum Conditoris dextera aspersit, ubicumque is habitabilis est; sic nempe C ratum ipsi fuit, ut sicut coetus ille, quum sit Adae proles, aliquid undique decerpsit, vicissim ubique in communem orbis terrae utilitatem disseminaretur: dispersus tamen ille se collegit, collectusque se diffudit, ut e rebus omnibus tractum bonorum suorum in se reciprocaret, unde mox pleniore alveo ad eosdem redundaret.

Justorum doctrina positas ad ortum D gentes illuminavit, inde lucem accepere, qui occasum spectant populi, illorum opera boreales revixere nationes, & australes ipsorum imbutae disciplina sapientiam didicerunt. Quum Caelum conscenderent patuit via, quum in pelagus descenderent, cessere fluctus, siccata sunt freta. Mysterium, quod Apostoli parabolis involutum accepere, cunctis exposuere E gentibus, claramque ejus notitiam per omnes disseminavere regiones: Mundus Evangelium complexus est, vitam sibi ab illo spondens opem & salutem.

Quum aliquando ex eo, quem dixi, coetu quidam curru vectus aetherem transcenderet, rei novitate excitati confluxere caelites, alienigenam in decretas sibi regiones translatum spectaturi. Obstupuere hominem luto argillaque fictum, caelesti F nunc lumine circumfusum per aerem vehi. Quem ergo dices illorum sensum fuisse, quando rerum Dominus nostras miseratus aerumnas ipsis videntibus descendit in terras, corpus induit, mox nube receptus homo Deus caelum conscendit, atque superis inferisque jura dedit?

Angelos ex igne spiritique delibatos obstupefecit Elias, eo quod gemmam in limum demersam suavissimo nihilominus

[illegible]

A hilominus odore spirantem gestaret, quamquam longe majore admiratione perculit Opificis sapientia, quae ejusmodi formaverat margaritam; haec proprio vocabulo virginitas appellatur, quae nostram nobis sortem gratulantibus Angelis, genus nostrum extulit, & caelitum ordines ad admirationem traduxit. Magnum paratur virginitati certamen in terra, nec porro minor in caelo corona.

B Caritas & scientia, comite veritate, mentem sursum elevant, eique novam foenerantur lucem, cujus ductu alta arcana speculari assuescit. Paradisum desideravi, doctus comperi, portum esse paratum enavigato mari, & hoste debellato illuc appellentibus. Magne Deus, qui mihi Paradisi notitiam tribuisti, accessum, quaeso, ne deneges.

C

SERMO VII.

Quicumque vitam ducitis miseram, divinis animum confirmate promissis; non enim ad illa praestanda fiet impotens remunerator, cujus aerarium majus est, quam ut de ejus constantia cuipiam ambigendum sit. Filium pro salute nostra nobis tradidit, ut pro D certo haberemus, & corpus ejus apud nos mansurum, & datam fidem nunquam ab ipso deserendam. Corpus dedit, dedit cum corpore thesaurorum suorum claves, professus eos nobiscum habere communes, nobisque proinde repositos.

Sol occidit, incumbentibus tenebris quisque se somno dedit, redit postera dies, omnes discusso sopore surgimus; E mysterium est, unius videlicet noctis spatio noster a nobis Judex dirimitur, statim ac diluxerit, ipsum jam adesse senties. Solicite rem vestram agite, Fratres, neve torpori, & inutili otio vos ipsi dedatis, existimantes longo vos adhuc distentum iri certamine vestrumque proinde judicium diu protrahendum. Nostra nos fata ecce premunt, nostrisque obversatur oculis supremae diei species, F ut in prospectu illa esse videantur.

Quicumque in moerore luctuque jacetis, vestram sustinete sortem tantisper, dum a Paradiso, quo tenditis, abestis. Quum indictum iter emensi eo appuleritis, peregrino, quo locus perfunditur, rore vestrae tergentur sordes. Felix in eam stationem appulsus vos ad eam, quam dolor ademit, jucunditatem evocabit, concessa requies terminum laborum statuet, corona beabit. Esuriem depel-

depellent poma fumentem purgantia, fitim restinguet nectar depulsor errorum.

Felicem pauperem, qui in illam respectat oram circum undique fartam opibus; uniones & lapides pretiosos, quos nostra fert regio, ejus loci dignitas non admittit, sua adyta putat talibus inquinari quisquiliis, ut si quis gemmas & margaritas illuc importet, terram puram & sanctam profanis & immundis mercibus temerasse videatur.

Viri fœminaeque pura prodibunt amicti luce, praesens gloria veteris nuditatis ignominiam obliterabit, turpes membrorum motus subsident, concupiscentiae lutulenti fontes obstruentur, excutietur iracundia, & anima lolio depurgabitur, quasi triticum in Paradiso voluptatis satum.

In beata illa regione exsultabunt virgines; Eva laeta videbit exterminatum serpentem, qui venenum ejus auribus olim infudit; illam porro conspicata ficus ovabit, tuam retracta, dicet, insontem pueritiam; memoranda dies illa vide, ne mente excidat, quando nudata perfugium quaerens, in sinum te meum conjecisti. Euge nunc lauda optimum, qui te, qua nites, purpura contexit.

Illic illustres juvenum acies victoriam sibi mutuo gratulabuntur: Josepho plaudent, qui impudicitiam in insano pectore ferventem caute vitavit, & feliciter elusit: macte animo juvenis, qui aspidem in proprio cubili elisisti, quando Samson ille leonum terror a vipera prostratus jacuit, capillorum insuper abscissionem passus, & Nazarenis insignibus spoliatus.

In illa baetissima regione foeminae conjugalis vitae incommodis periculisque defunctae respirabunt, quali putas gaudio triumphaturas, quum post puerperii dolores, & exantlatos in educatione natorum labores, aspicient parvulos suos, quos pridem extinctos tanto cum luctu, acerbissimaque comploratione extulerunt ac tumularunt, modo vivos veluti teneros agnos per Paradisi areolas oberrantes purpura nitentes, sublimi gradu locatos, & factos omni detersa labe Angelorum cognatos?

Laus sit pio Domino & gratia, qui subolescentes pueros in primo ætatis flore decerpsit, velut postremos senescentis autumni fructus, quos mox in primos transmutaret, hortoque suo transcriberet; novum vides spectaculum, poma sibi congeneres fructus legunt, & agri primitiae ab

[illegible: Syriac text column]

A ab agris demetuntur sui similibus, adeo decerpti decerpentibus sunt puritate pares.

Ad Paradisum appellite animum, senes; confidite, afflante Paradisi aura, effoeta vobis repubescet aetas, annis labefacta species reparabitur, ejusmodi metamorphosim adumbravit in sua facie Moyses, quando detrita senio oris venustas refuso divinitus vigore reviruit, quo quale aptius symbolum exhiberi debuit, un- B de intelligeremus victi corporis reviviscentem in caelo decorem?

Justi sine labe nitent, quia omni noxa vacant, nullo aguntur furore, quia nulla inflammantur ira, neminem fallunt, quia simplices & ingenui sunt, nec laedere, nec laedi possunt, odisse nesciunt, quia nec invidere norunt, neminem calumniantur, quia neminem accusant;

C In ea positi altitudine felicitatis atque gloriae torti pro fide Martyres, & ad fidem conversi tortores, statum & locum corporum suorum repente mutatum spectabunt, & obstupescent, suavissimo placidissimoque otio perfruentur, extrinsecus clara voce, intra animi puritate nitebunt, corpora patente animae lumine clarescent.

Quibus pedum, aut manuum vitio D nec incedere, nec reptare prius licuit, jam per aërem volitant; sed & o qualis caecos, ac surdos manet illic felicitas, quibus astra videre, & audire sonos eatenus negatum fuit! qualem enim putas, quam solidam, quam liquidam voluptatem eos hausturos a natura loci deliciarum refertissimi, qualis oculos figurarum venustissimarum species exhilarabit! qua- E lis aures musicorum instrumentorum concentus recreabit?

Probus quisque, qui nefas sibi esse putavit maledicta conviciave in quemquam jacere, hunc enimvero Paradisi pia vota & adprecationes celeri sequuntur pede: cui semper displicuit lascivia & contumacia oculorum, huic admirabilis pulchritudinis aspectus reservatur: qui animi sui acerbitatem mitigare stu- F duit, hujus membra suavissimi liquoris rivi influent.

Puella caducam perosa coronam in eo, quem praeoptarunt justi, thalamo clara micabit luce; lucifuga namque opera & ipsa fugit, sed & virgines, quae a virorum colloquiis sequestratae solitudinem pie coluerunt, caelitum consuetudine epuloque fruentur gratulantibus Angelis, Prophetis exsultantibus, & plaudentibus Apostolis.

Qui

Qui legumina fibi in victum quotidianum delegit, Danielis imitatus exempla, quem iccirco Reges, depofito diademate, fubmiffaque cervice adorarunt, huic Paradifi arbores, quae Prophetae praestiterunt Principes, obfequia deflexis ramis teftabuntur, ipfumque fua amoenitate ad fuavem fub illarum umbra quietem invitabunt, matutinum rorem fuis exceptum frondibus, pomaque e fuis pendentia ramis offerent.

Qui pedes Sanctorum lavit, illo perfundetur rore, & illos colliget fructus dextera egentes fublevare fueta. Paradifi flores aegros invifentis coronare pedes certatim ambient, & deofculari plantas.

Sobrietatis temperantiaeque ftudiofos Paradifi palmites fpectant, & iftis fuos finguli racemos offerunt. Quod fi virginitatem abftinentiae adjunxerunt, tales in fuum contrahunt finum caelibes, qui jugalis thori luxum & delicias continentiae caftitatique poftpofuerunt.

Martyres illic fuas praeferent coronas praeterito certamine partas, quando pro Domino, tyrannorum afpernati minas impavidi ftrictis gladiis rogifque ardentibus occurrerunt. Quafi micantia fereno Caelo fydera fulgebunt feptem fratres filii lucis, quorum magna triumphi pars ad gloriam Matris redundavit; omnes quippe pari virtute tyranni furorem, decretaque rifere fupplicia.

Felices oras, in quibus piae foeminae a fervitio Sanctorum fatigatae recreabuntur. Ibi videre erit viduam Eliae hofpitam in hortum deliciarum receptam, & Paradifi arbores corvis fubftitutas, fubductifque hydriae lecythoque, alimenta miniftrantes ei, quae pauperes aluit.

Nullum illic olus inutile, omnes feraces funt plantae, talibus pafti cibis repubefcunt, tali odore afflati revivifcunt. Ejus nempe flores legentibus mortis pharmacum profundunt inexhauftum thefaurum. Nemo illic fatigatur, efurit nemo, nullus rubori locus, nullus errori adeft nec poenitentiae, unde abeft peccatum, & aerumnis, incommodis, belloque pax, & beata fucceffit quies. Non illic fenectus, non mors, non funera, ubi filiorum procreatio ceffabit.

Nulla heic animum mordet cura, nullus laniat membra dolor, nullus concutit agitatque terror, nullae inftruuntur infidiae, nullus denique tergo incumbit hoftis, ubi pugnam diremit palma. Ipfi fibi mutuo bellorum finem fine fine gratulabuntur,

A tulabuntur, redditamque coronam & pacem sempiternam.

Quum oculis forte meis Paradisi species incurrisset, haesi subito moerore profligatus; inde mecum ipse revolvens miserandam cladem meam, meique similium communem vicem lamentabar: En, ajebam, defluxere dies mei, quasi dies una, transacti sunt & evanuerunt, repente raptus raptum non sensi, tot scilicet malo- B rum concursu perculsus dolori succubui meo: en periere mihi omnia, corona, nomen, gloria, dignitatis insignia, lucida domus, & regalis mensa. Nae ille solus beatus, cui obtigit talibus potiri bonis.

Vos, precor, filii lucis, casum meum videte; vestris, oro, lacrymis unam hanc redimite animam, unde mihi nova acce- C dat caussa laudandi illam majestatem, cujus dextera ad utrumque porrecta manet, poenam juste repetens, & gratiam misericorditer tribuens; mihi, precor, contingat, ut ingenua erga me utens clementia, misericordiae mihi suae profundat thesaurum.

Illam intrare regionem prohibetur quisquis amari non meruit; nec ego me tali honore dignor; mihi si dabitur per- D fugium in Paradisi pomaerio, majora non appetam. Paradisum esse dico magni divitis mensam, poma caduca legam, eaque extra Paradisum ex gratia comedam, ut in me illud compleatur: *Catelli comedent sub mensa dominorum de micis.*

Matth. 15. 27.

Tum vero intelligam, quod in actis noti illius Divitis legi, qui decidua a prandio panis frustula inopi esurienti ne- E gavit: cernam item appositas Lazaro in opulenta mensa dapes: ignea contra fame tortum immitem divitem; inde fiet, ut tua ab extra fremens me terreat justitia, & ab intra spirans gratiae tuae aura reficiat.

Te summe Deus, precor quaesoque, meis fave votis, & jube me in pomaerio considere, ut ejus regionis incolis pro- F pinquus fiam, & invidiosus externis. Spectare quis potis est gaudium & Paradisum? Merces repensa justis receptis me meae ignaviae redarguet, poena inflicta relictis iniquis quanta in me usus fueris clementia declarabit.

Qui oculi loci aspectum sustineant, vel quae aures ferant voces inferum superumque resonantes, modo iniquos contra aequissimum Judicem in Gehenna vociferantes, modo justos immensas pio remunera-

neratori gratias agentes? respectabunt scilicet se mutuo partes, & manifesta fient singulorum opera, tum bona ad laudem, tum mala ad ignominiam & probrum.

Ne mea, quaeso, acta in illa luce exponantur, qua quidem in parte despicabiles admodum sumus, & despiciendi, dum crimina nostra tibi manifesta aliis occultare conamur. Me miserum, qui personarum rerumque privatarum respectum mihi feci Deum! Averte malum, precor, & propitius praesta mihi, ut te timeam, reverear, & colam, quia benignissimus es.

Quem tu tibi fecisti Deum hunc erubescis, si tuus ab illo deprehensus fuerit error, hunc times, perpetrati criminis conscius. Hujus notae homo laudabile etiam opus laudis appetitione corrumpit; quisquis hoc vitio laborat servorum servum se facit. Bonus impedimenta sustulit, quo minus id quod placebat facere possemus: ipsimet concessam libertatem alieno subjecimus arbitrio. Quid hoc est consilii? Siccine Majestati tuae, Deus, quem ipsi creavimus Dominum, anteferemus?

SERMO VIII.

Quum ea, quae in actis noti illius Latronis leguntur, ad aures meas pervenissent, gaudio cumulatus sum maximo, & anima praesertim mea, quae prae vitiorum multitudine in luctu ac squalore jam pridem versabatur, quaeque malorum consolationem nullam inveniebat, spem concepit maximam in eo, qui Latronis adeo misertus fuerat, unice collocatam, confidens scilicet, se olim, ut Latroni concessum est, Paradisum esse adsecuturam, cujus me vel nomen mirifice recreavit, & omnes, quibus angebar, curae solicitudinesque consedere. Quamobrem remissis animo habenis ad Paradisi felicitatem liberius contemplandam lubens contendo.

Tabernaculum ibi lucis, sedesque splendidissimas prospiciens, auribus accepi vocem, ter beatum fortunatumque Latronem, quod Paradisi claves gratis sibi comparaverit, praedicantem. Hunc proinde inibi praesentem adesse rebar, sed mecum reputans, non posse animam a suo vase ac receptaculo, corpore videlicet, sejunctam Paradisi delicias sensu percipere, in ipso loco jucunditatis laetitiaeque pleno tristitiam cepi maximam, quod arcanorum scrutatio omnis irrita mihi esse atque imprudens videbatur. Latro-

[illegible]

A Latronis itaque ſtatus mihi quaeſtionis faciundae occaſionem praebuit : ſi nimirum anima abſque corpore videndi audiendique vi polleat , cur eadem in illo incluſa detinetur ? Si vero ſeorſim a corpore ejuſmodi ſenſu careat , nec vivere poſſit , cur illo pereunte non moritur ?

Equidem anima ſine corpore videre non poteſt ; id enim peculiare corpori B eſt , ut ſi hoc luminibus orbetur, illa etiam aſpectum amittens , dubiis veluti manibus viam cum eodem praetentare cogatur . Ex quo ſane evincitur, alterum alterius exigere conſortium ; ſicuti enim anima corpus indiget, ut vivat ; ita & corpore anima , ut videndi audiendive munere fungatur .

Rurſus ſi corpus obmuteſcit , anima C quoque ſine voce conſiſtit, ſique illud ex diuturna aegritudine delirare contingat , deſipit & anima, quae etſi a corpore ſejuncta in ſe etiam ipſa recte valeat, corpori tamen unita , conditionem ipſius ſequatur , neceſſe eſt , eo plane modo, quo infans in utero materno conſtitutus parentem conſequitur ; ex eo potiſſimum , quod diſcretionis expers eſt atque ſermonis .

D Si ergo in corpore pueruli anima inhaereſcens tum ſui ipſius, tum ſocii corporis cognitione caret, eo magis ab eodem ſejuncta debilior ad percipiendum erit intelligentiaeque inops , quum ex ſe nullos, quibus utatur, ſenſus habeat, & nonniſi per corporis ſpecies atque inſtrumenta videat, audiat, cogitatumque proferat .

E Equidem laudata deliciarum ſedes nullam rerum patitur inopiam , ſed plane cumulateque perfecta eſt , unde animae ſoli ſenſuum cognitioniſque experti , cui propterea quam multa deſint vides , illuc ingredi non licet , niſi in Reſurrectionis die , quum ſcilicet corpus omnibus ſuis expletum ſenſibus ad abſolutionem perfectionemque perducetur .

F Praeterquamquod , quum ſapientiſſimus Mundi Conditor Deus ad nominis ſui laudem corpus humanum veluti organum effinxiſſet, nullius id ſane vocis, aut ſermonis compos fuit ante inflatam in ipſum animam , quae ubi cantus movit , vocem dedere fides , per quas & ipſa ſermonem auditu facilem obtinuit .

Adamum itaque perfectum expletumque omnibus ſuis numeris & partibus Deus in Paradiſum tranſtulit : neque enim ſine corpore anima, vel corpus animae expers

illuc penetrare potuit; sed ambo simul omni scilicet ex parte perfecti integrique sedem illam, in qua nihil ad recte beateque vivendum desideres, adivere, quemadmodum & una sordibus affecti inde excesserunt, atque adeo liquet ambos simul in die resurrectionis illuc rursus ingressuros.

Adamo namque haud solicitam Paradisi custodiam agente, limen fraudulentissimus praedo intravit, pomisque ejus loci, quae alioquin homines cursim surripuissent, minime curatis, ipsum pomarii custodem, atque colonum rapuit perdiditque, quem Dominus noster ad quaerendum egressus in Inferos descendit, repertumque inde eduxit, admisitque in Paradisum, hoc est, in mansiones optatissimas, quae in ejus pomaerio occurrunt, ubi justorum animae consident, & amica sua corpora expectant, ut, quum aditus sibi in Paradisum patefiet, suis conjunctae corporibus clament: Hosanna benedictus qui Adamum ex inferis eduxit, & in Paradisum una cum pluribus intromisit.

SERMO IX.

Job. 7. 1.

Militia est vita hominis super terram*, & in Eden corona gloriae adservatur; nobis scilicet resurgentibus, caelum terramque renovabit Deus, creaturas eximet in libertatem, easque nobiscum exhilarabit: Terrae siquidem communi mortalium parenti, quam propter peccatores non semel ignominia atque execratione affecerat, optimus ille, justorum caussa, benedicet, & cum filiis nutricem instaurabit.

Calicem miscuit diabolus, sua omnibus mortalibus pocula porrexit, laqueos tetendit & retia, ut pios & probos perderet, spinas seminavit & noxias herbas. Bonus in Paradiso succos amaros in dulces servis suis convertet, coronas reddet splendidas, & quia Crucis improperium portarunt, praeteritam ignominiam gloria compensabit.

Si tibi forte sedit, arborem vitae conscendere, en illa tuis occurrit pedibus, submissisque ramis, & curvato vertice ad ascensum invitat, pulvillos capiti component floribus vernantes rami, humilis est, flectitur & contrahitur, hospites fovet & mulcet, non aliter quam uterus maternus infantem.

At tu cuinam credes visum in arbore triclinium omnigenis instructum dapibus, aut

A aut opſonia undique certo ordine importata aggeſtaque poma famis ſitiſque remedia roris pixides, florumque ſtromata lavantibus opportuna? tenuis & parvus eſſe non poteſt magni Principis theſaurus, cujus numine rerum copia a principio nata uſque vireſcit.

Renidente Caelo, & ſereno ſub aëre incolae in pomariis convivia agitant: Prata gramen, poma arbores, cataſtro- B mata roſis ac liliis intexta pavimentum ornant. Quiſnam talia vidiſſe, aut audiſſe ſe meminit, umbraculum pomis ſtructum in modum nubis capiti obtenſum, aut floribus tapete textum, inſtar catepetaſmatis, pedibus ſubſtratum?

Aequabili conſtantique amoenitate notabiles fluvii totam circum regionem alluunt, quorum alter te venientem ſta- C tim excipiet, mox inde digredienti alter occurret, tuo praeterea adventu laeti incolae, alter pomorum calathos, nectaris alter calicem offeret, alius vas rore plenum; alius opobalſama porriget, abluet ille, iſte te unget: ſpecies odoratae heic ad narium oblectamentum uruntur, illic ad aurium voluptatem funditur ſuave melos; mirare & lauda Protoplaſti Conditorem, qui ad tantam felicitatem ipſum D condiderit.

Spirantes aurae lenes undique Martham & Mariam repraeſentant, dum ad miniſterium diſcurſant: illud quippe triclinium convivis vacuum nunquam fuit; intelliget enimvero Martha, cuinam olim domeſtici miniſterii laborem aegre ferens obſtrepere auſa fuerit, eum videlicet eſſe diſcet, qui convictores ſuos vocat ad epu- E lum, ubi famuli citra laborem miniſtrant;

Aurae quippe conglobatae aliae cibum, potum aliae ſuppeditant, quod illae miniſtrant, opimat, quod iſtae fundunt, ungit ac lavat. Rem novam audis, flatus exculenta, & poculenta ferentes, fundentes rorem & oleum; inepte tamen rem certam negabis. Quas enim audis, aurae ſpiritus ſunt, nec ſubſtantias a con- F cretione corporea ſecretas corporeo modo afficiunt: quamobrem nec mirum ſi ab ea epulari accubatione longe diſtat labor, ſique nec manus fatigantur, nec dentes, neque ſtomachus gravatur; ſingulare eſt, & admirabile epularum genus, ubi cibi potuſve copia faſtidium non generat, nec officit jucunditati largitas; conſtat nimirum ſine cibo ſaturitas, & ſine potu hilaritas, ubi omnia ſpirituum miniſterio tranſiguntur.

Jam

A Jam satis istuc arcanum in arvis planè descriptum habes. Terra sparsum semen excipit, mox diffundit, ventus herbescentem ex eo viriditatem fovet, adultam culmoque erectam suo vapore alit, donec gravidata frugem pariat & fundat. Quidni idem praestent aurae benedictionis segeti ratione praeditae & a materia secretae? Quod enim a corporea concretione remotum est, hujus cibus corpus esse non potest.

B Aurae igitur intelligibiles intelligentium mentium alimenta sunt; in hunc sensum dicta accipe, quod audis tibi odores suaves parari, opobalsama odorata, opiparas dapes; indeque intelliges, Paradisi cives nec ore, nec manibus ad cibum potumve sumendum indigere; torrens nimirum intelligibilis voluptatis illis cibi, potus, & vestis sustinet & supplet vicem.

C Rem oculis repraesentat tritici spica, quam nostra profert terra maledicto subjecta & sentibus horrens; frugem illa, ut supra tactum est, a vento concipit, supremo id rerum Moderatore jubente, vitalis aura lactat utramque, & quasi porrecto ubere nutrit & perficit, unde haberemus ob oculos imaginem epularum, quibus beatissimae mentes mortalis concretionis expertes sustentantur.

D Et sane quum frumentum nostro datum corpori alimentum, inque retrimentum magnam partem excernendum videas ambientis aëris utique incredibile videri non debet, fieri posse, ut substantiis incorporeis cibi naturae suae congeneres & liquores subtilissimi ex adyto Paradisi per puras auras subministrentur & ad-E fluant.

Aër alit ignem, & respiratio aëris omnia; sique objicias aëri impenetrabiles esse abditissimos terrae recessus, disce aëris influxum & vim insinuare & pervadere intimos quosque terrae sinus; aetherea nimirum aëris natura communis est rerum parens, se tota totum quicquid est, lactat & nutrit, ab illa suspensa sunt omnia, ipsaque ab illo, ex quo nata sunt F omnia.

Errorem jam damnasse suum Chaldaeos credo, quod astra tanti hactenus fecerint, ut ea esse animam Mundi aestimarent, eorumque vi vivere agique omnia. Credimus enim ab aëre, seu aethere contineri, alique solem & reliqua lumina, pecudes, & homines, plantas, & semina, quum, sicut mox ajebam, videamus aëris ductu ali ignem siderum cognatum.

Age

[illegible]

A Age vero, Anima utique aëre nostro non indiget, praetervolat enim: eadem est corporis columen, quod totam ejus sustinet compaginem, alimentaque altori nostro suppeditat, & nostrum foecundat agrum. Qualem animam esse dixisti, talem imaginare Paradisi aetherem, seu aërem subtilem & defoecatum; hic substantiis a materia secretis congruentem ministrat victum & ornat convivia: Per B hujusmodi aëris regiones cogita beatissimas meare mentes, & in eundem se immergere; immensae quippe voluptatis est interminabile pelagus.

Paradisi exhalationes per se solae medicantur esuriem, uti sitim, inde expirantes aurae; tanta porro est animi voluptas, ut in subjectos sensus redundet, eosque infinita rerum jucundissimarum C varietate delectet. Quos ergo ea gaudii copia beatos facit, nulla perturbat cura; majestatis namque admiratione capti ad ejusdem contemplationem perpetua mentis contentione feruntur.

Dum praesens agitur vita esuriem, corpora patiuntur, & appetunt cibum; quum autem vivere desierint, exanima, sine sensu jacent, ut anima eorum famem induere videatur, omne tamen alimentorum D aspernata genus de illo unice saginari petit, quo omnia aluntur & vivunt, cujusque claro intuitu se quandoque beandam confidit.

Corpora modo in materiam immersa ad puritatem tunc & candorem animae assurgent; Nostri vero pars melior anima facultates suas ita expolitas accipiet, ut mentem nobilissimam hominis E partem plane assimilet, & ipsa mens perturbationibus nunc obnoxia, perfecta & constanti pace potiatur, divinae facta similis naturae.

Praestat corpore anima, & ipsa excellentior est mens, & mente incomprehensa Divinitas. Sua corpori anima accommodabit ornamenta; cum anima suas mens communicabit dotes, mens ipsa ad Majestatis archetypum conformabitur.

F Quum audis corpus ad animae dignitatem promovendum, & animam in mentis decorem assurrecturam; mentem vero in divinam transformandam naturam, disce tuos moderari motus, amorem praecipue ac timorem, & ubique tenere modum, ut otium otiosum tibi non sit, nec sine utilitate labor.

Quocirca si forte cibi, potionisque voluptate caperis, intemperantiae tuae sugillatorem senties Moysen, qui montem

tem ſubiturus nullam reficiendi curandique corporis cogitationem ſuſcepit, ut & a potione remotus formoſior evaderet, & deficiente cibo, mirabiliter ſaginaretur. Vidiſtin' unquam hominem, qui ſtomachi vacua compleret ſimplici oculorum obtutu, indeque ori incredibilem venuſtatem conciliaret, quive ad humoris explendum deſiderium, curandumque cutis nitorem adhiberet cantum? Moyſes hic fuit, qui pſalmorum concentu vires corpori, ori claritatem procuravit & auxit.

Quid iſtuc eſt? in quod tandem excernitur, quod gulae conceditur, ejus certe recrementis oculis nil foedius, naribus nil gravius, onus alvo nil moleſtius, & exceſſu vix aliud corporis valetudini infeſtius. Ceterum ſi epularis te exhilarat accubatio, & lautus ciborum uſus pinguem te facit, qualem reris oblectationem hauſturum animum ex eo deliciarum pelago, in quo ejus facultates ab ubere Sapientiae lactabuntur, vel quantam voluptatem redundaturam puram cernentibus lucem a Patre per Filium diffuſam, & quam jucunda ſpectacula exhibenda juſtis? nec enim talia quis unquam vidit: hi ſcilicet ſunt, quos audiſti laboraſſe, vigilaſſe, cum vitiis decertaſſe, & omnes exorbuiſſe difficultates, ipſi modo epulantur ſplendide, & inebriantur torrente voluptatis defluente a claro Divinitatis obtutu.

Sic enim illa ſe diffundit, ut nihil ipſi decedat, ita omnia complectitur, & velut theſaurus comprehendit. Omnibus proinde pro cujuſque modulo ſe impertit, & velut redacto velo ſe conſpiciendam offert. Clariſſima & puriſſima lux eſt, amoris ſui abundantia omnia colluſtrat: ipſe quidem in ſe pleno orbe nitet, exiguum tamen eſſe oportet quicquid extra ſe rebus, quae vere magnae eſſe non poſſunt, diſpenſat. Non habet Genitor extra Unigenitum, qui ad immenſae ſuae gloriae radios non conniveat.

Attamen qualem quiſque, dum vita manebat, ſuis oculis perſpicacitatem comparavit, talem moriens feret ad cernendam Divinitatis Majeſtatem, quales heic nactus eſt aures, talibus utetur illic ad audienda ſupremae Sapientiae oracula, qualem heic adeptus fuerit altitudinem mentis, cordiſque amplitudinem, talem illic inveniet magnis cumulandam beneficiis.

Summus ille rerum Dominus ſua dona cum ſuſcipientium qualitate metitur, vultus proinde ſui lumen noſtris attemperat

[illegible]

[illegible]

A perat oculis, & auribus suas admodulatur voces, & quibus se laudari modis velit ipse docet; sed & quibus ad beatitudinem ducimur, auxilia ab ejus gratia nobis affluunt; ipsa vero gratia celsa sublimis nullius se mancipat servitio, permeat sapores & condit, odores acuit, colores illuminat, animae facultates versat, laudum ejus buccinatores habet Cae-B litum choros, quos alit cantus, lux vestit, & Divinitatis fulgor illustrat, divinae gratiae charismata illorum corda meditantur, eructant fauces, ipsorum quippe ora sunt sapientiae fontes, & pectora sedes pacis, oculi veritatis testes; nec citra periculum est illorum rationes disquirere, nec eorum praedicare laudes sine quaestu.

Utinam, Domine Deus, mihi meisque C contingat invenire relicta gratiae tuae frustula. Dilecti tui obtutus beatitudinis est fons, ut quisquis in eum se merserit, omnium inde ciborum oblivia trahat; quisquis enim te aspicit, aspectu tuo saturus nihil extra te appetit: ea est immensae pulchritudinis tuae vis.

SERMO X.

D NOn tibi si adsit summa dicendi facultas, Paradisi magnificentiam enarrare queas, nec si lingua disertissimus sis, ejus ornamenta describere, sed nec si mente perspicacissimus sis, adhuc ineptus es ad conspiciendam ejus pulchritudinem. Quum itaque oculis impenetrabile sit, quod intra Paradisum conditur, quae extra posita sunt, pervagabor admirabun-E dus, quo tandem intelligam, quam longe absim a summo.

Aër a proximis suapte natura mutabilis, omnes in Paradiso induit anni tempestates, sic, ut quod habent optimum, ab ipsis accipiat; quamobrem non ibi tristis alget Februarius, ita vim omnem hyemis retundit jucunda Caeli temperies, & perpetuo renidens solis fulgor in Majo mense quatit; sed nec illic gelu torpidus F riget December asper horridus, sed Augusto mensi similis pomis ubique vernat; talis item Junius, qualis Aprilis, lenibus auris calores suos Julius mitigat, uti suos copioso rore September, reliqui menses injucundi & horribiles mitescunt continuati junctique aëri Paradisum ambienti, ejusque suavissimo halitu suffusi.

Per omnes anni menses soli fertilitas se movet, plenoque sinu flores effundit, quibus per omnes anni tempestates corol-

las intexit Paradisi pedibus, caput attingere non ausa. Non illuc furentes venti, non turbines grassantur, quippe ac pacis & tranquillitatis sedes turbulentis flatibus impenetrabilis est, illorum impetus elidente, qui Paradisum obsidet, vapore, ne videlicet ipsorum contagione inficiatur purissimus aether, cujus aura mortalibus vitam profundit immortalem.

Quam enim spiramus, auram foeminae quidam similem esse dixerunt duodecim nuptae viris; totidem namque annum componunt menses, a quibus illa opprimitur & gravidatur.

Talis certe non est sacra & purissima regio Paradisi, nec tales patitur congressus; infoecunda tamen non est, sed suas profert fruges, suis congeneres floribus, aestuant in beatissimo illo solo fontes, factoque gurgite lato gremio patescunt in flumina vini, lactis, butyri & mellis. Commissum December diffundit semen, & elicit herbescentem ex eo viriditatem, subsequens mensis spicas effert maturas, insilit mox Februarius, & adultam arvorum gloriam, demessa segete, aufert.

Quatuor temporum mutationes divisi in totidem spatia menses efficiunt. Ver primas mittit fruges, aestas maturat segetes, autumnus postremos anni foetus educit, relaxat curas gaudium, hyems annum coronat, quietem & otium parit.

Luna mutabilis multa mutat: ea nascente flores erumpunt: eadem adulta, plenoque jam orbe nitente, augescunt & pubescunt: mox illa senescente ac demum nulla, illi flaccescunt & extinguuntur. Mensium exitus signat, & eorum proinde interitum & ortum Kalendae, est luna quasi clavis, uterum naturae aperit & claudit.

Paradisi stirpes & plantae suas singulae habent proprietates, implantantur tamen aliae in alias. Florum duas ecce vides propinquas species odore, calore diversas. Jam si surculum ab altera resectum diffisso alterius ramo implicueris, continuo insitus surculis alium a caule seu a caudice florum speciem profundit; idem in pomiferis quibusve stirpibus accidit; procedente namque insitione continuo apparent aliae frondes, alii flores, & alia poma. Paradisi plantas foecunditas nunquam destituit, nec frugum interdicitur messis: heic primis foetibus proximi succedunt secundi ac tertii, secundi primorum velut terga premunt, gemelli quales alter alterius apprehendit plantam.

Hu-

[Syriac text illegible]

A Humanae heic sobolis propagationem & perpetuam seriem agnosce. Vides senes, juvenes, & mediae aetatis homines, vides heic foetum jam editum, alios illic prope edendos. Qualem frugum in Paradiso periodum audisti, cursum talem in nostro genere observa; per omnes videlicet aetates decurrit, perque omnes hominum classes, senum, juvenum, puerorum & infantium. Parvuli ab ubere pen- B dent, foetus in ventre formantur; simili, ut dixi, fluxu feruntur, seriores succedunt praecoquis & permiscentur Paradisi fruges, perinde ut unda undam tradit, & cum illa se miscet.

Beatum ipse mecum dicebam reum; siquidem ad confinia Paradisi delatus in Patronum incideret, qui in ejus pomaerio humile tectum, & parcum victum ei qua- C licumque conditione transigeret; quum talia cogitantem perculit metus, ne quid perperam agerem dubitando, num vita functos medius inter Paradisum & ignem locus exciperet, eoque detenti carcere punirentur sontes? Hic erat hac in re scrupulus, quum audio talia monentem, quin tu aequissimum illum supremum rerum Dominum laudas, qui donorum suorum profluentem ex toto nunquam in- D tercidit, quominus etiam ad peccatorem excurrat, ejusque rigent nubes utilibus imbribus agros? Quidni ergo tanta bonitas illum ignem pio humore perfundat, ejusque acerbitatem suo rore refrigeret?

SERMO XI.

E Paradisi aura suavissimus fons est, Adamus lac inde suxit natus, eoque alimento crevit, inde animo voluptas robur corpori, ori decor & pulchritudo manabat. Quum autem violasset mandatum, continuo incubuere reo luctus & dolor, aerumnae & calamitates, postremum heu quam gravis sarcina senectus?

A Paradiso absunt isthaec omnia, nec voluptatis hortum infestant frigus & F aestus, & quae temporum vicissitudines tristia vehunt. Quum ergo ad eum portum appuleris, illic te omnium bonorum complexio feliciter excipiet, audies fidicines cytharis, & tympanis mutuo certamine colludentes, & ovantium sociabere choris, carmen triumphale Hosanna canentium, & laudantium Deum.

Otium securitas, ac tranquilla quies ubique regnat, muros & pomaeria aeterna pax obtinet. Cherubim Paradisi custos

cuſtos tibi occurret, domeſticis affabilis & comes, terribilis contra externis, iis ſcilicet, qui locum ſanctum, & puriſſimum impuris manibus deſpicatum habuerunt.

Sincera ſunt iſta, nec illita fuco; ſed nec admiſta materiae, nec enim corporea ſunt. Cave, ea condemnes, quae mortalis Judicis cognitioni non ſubſunt. Quamobrem etſi indoctis ad obviam vocum ſignificationem haerentibus terrenus videatur Paradiſus, hujuſce tractatus ſubjectum, reapſe talis non eſt, terreno quamquam adumbratus, ſed locus purus, & a materia ſecretus. Vocabula quidem utrique Paradiſo communia ſunt; at tu ſacrum a profano excernito. Nec enim res arcanas, & a ſenſibus abſtractas pingere cuipiam licet, niſi a conſpicuis & patentibus colores mutuetur.

Enimvero ſi Paradiſi Conditor ejus magnificentiam noſtris non veſtiret vocabulis, qua arte illius natura, proprietates, & ornamenta exponenda forent? Quiſquis ergo ad hunc, quem dixi, ſcopulum haeſit, & propriam verborum ſignificationem, quae ſuprema Majeſtas ad ipſius captum profectumque uſurpavit, inepte attendit, ejus auctoritati detrahit, oſtenditque ſibi haudquaquam ſatis compertam magnam ſummi Dei benignitatem, qui ſapientiam ad noſtrae infantiae modos demiſit; quum enim mortalis natura ab ipſo immenſum diſtet, noſtra nobiſcum agens vocabula adhibet, ut nos ad ſuorum conceptuum intelligentiam promoveat.

Ne tuam ergo mentem animumque perturbent vernacula illa, quae in exponendis Paradiſi deliciis adhibui, nomina; id enim factum crede, non quod terrenis ille ſymbolis, aut comparationibus egeat, quibus expreſſa ejus pulchritudo atque ſuavitas ſit profecto perfatua, & admodum vileſcit; ſed quia rudis adeo atque hebes eſt noſtrorum ingeniorum acies, ut tantam Paradiſi praeſtantiam citra corporis ſpecies adſequi non valeat: neque enim caeleſtes ejus radios infirmis mortalium oculis intueri licet; quamobrem ineffabiles Paradiſi voluptates noſtrarum Deus arborum figuris expreſſit, nominibuſque ficuum & foliorum nuncupavit, utque ſpiritualia ipſa, quibus Paradiſus conſtat, noſtro captui accommodarentur, ad corporeorum quodammodo rationem traduxit.

Caelum vides, indeque micantia aſtra admiraris? atqui illius terrae flores iſthaec ſuo ſplendore occultant lumina, numeroque etiam ſuperant. Odorem, quem Paradiſus

[illegible]

A radiſus exhalat, morborum alexipharmacum eſſe deputa ad noſtram terram transfuſum, veteri maledicto profligatum, ejus ſcilicet loci exhalationes antidota ſunt veneni, quo Serpens totam naturam infecit & corrupit.

Bonus aurae bonae vapor expiratus Caeli inclementiam temperat, expiatque terram veteri delicto contaminatam, ſuo idem ſpiritu Mundum laborantem recreavit, B quando ei vitale pharmacum effudit.

Spiritus namque Apoſtolorum coenaculum concuſſit, menteſque nactus idoneas ſuo odore perfudit, inde ſuos inſtituit praecones, quorum opera ad erudiendos & convocandos, quos ſuo convivio deſtinaverat, convivas uteretur; geſtit enimvero videre ſuum multos celebrare tricli- C nium: ea eſt Dei in hominem bonitas & amor.

[illegible]

SERMO XII.

OBſecro quaeſoque, Domine, tua me bonitas tuis praeſtet dignum beneficiis; aromatum ea eſt & odoratarum ſpecierum myrotheca; me miſere eſurientem illa reficiet, ejus ſpiritu cuncta vi- D vunt, & cui eo afflari contigit, hauſta inde voluptate omnem cibi appetitionem penitus extinxit: ea eſt regalis menſae vis. Illum laudare memento, qui in Paradiſo tale convivium parat.

Inde mihi incidit cogitatio, inceſſitque anxia cupido ſciendi, quod ignorabam, quod ſcire autem verebar, quod puderet haberi impudentem, quod ille meae E inſpector mentis comperiens, quaeſtionem mihi natam ſcite veſtivit & explicuit; dicenti fidem habui, quod enim volebam, totum expreſſit & expoſuit.

Id porrò erat, quo indice ſerpenti, qui protoplaſtum decepit, occulta veritas patuiſſet? Tum ille ſerpens, reſpondit, arcanum didicit, quod tamen ipſe ſibi ex ingenua ſua ſapientia compertum credi volebat, audivitque Deum Adamo caven- F tem, ne arborem ſcientiae boni & mali contingeret; hujuſmodi praeceptum audivit veterator nequiſſimus, & probe intellexit, indeque incauto agricolae fraudem machinatus eſt, ſuaſitque, ut immaturos fructus carperet; inde factum, ut poma, quae maturo tempore decerpta vitalia & ſalutaria fuiſſent, perverſo temporis ordine ſibi mortifera evaderent. Veritatem callide texit, quippe qui non ignoraret ſuis contraria promiſſis eventura proto-

protoplaſtis mandatum violantibus. Beneficium ſcilicet, ſi eo praeter legem utaris, maleficium feciſti.

A

Oziam regem ſequere templi penetralia impie temerantem, Pontificatum infelix quaerebat, regnum amiſit. Adamus quaeſtum meditabatur, ſua conduplicavit damna. Agnoſcite, Fratres, expreſſam in adytis templi arboris vetitae aream,

B

& in thure ab Ozia incenſo pomum ab Adamo decerptum; lepra punitus Rex, ignominioſa denudatione protoplaſtus. Scilicet inde malum erupit utrique, unde velut ex publico aerario magnas ſibi uterque opes ſomniabat.

Interea parabatur noſtris medicina malis, quam ille demum attulit invictus bellator, quem Diabolus intuens iis in-

C

dutum armis, quibus olim inſtructum Adamum ipſe dejecerat, novum hoſtem deriſit, nec intellexit quocum adverſario negotium ageretur; quod enim Diabolo terribile & maxime pertimeſcendum fuit, latebat; palam proſtabat, quod ejus alebat ſpem; ſed a ſua miſer opinione falſus, qui de victoria quaſi jam parta triumphabat, conſerta pugna victus ſuccubuit.

D

Geminas rerum Conditor ſevit arbores in Paradiſo, arborem vitae, & arborem ſcientiae, binos videlicet omnium bonorum fontes. Duae nimirum ſunt res, quae hominem Deo ſimilem faciunt, vita morte immunis, & ab errore libera ſapientia.

[illegible]

[illegible]

SANCTI PATRIS NOSTRI

EPHRAEM SYRI

DE DIVERSIS SERMONES DUODEVIGINTI.

[illegible]

SERMO I.

De Nativitate Domini.

A Utinam fortunatis illis temporibus vixissem ad hominum reparationem divinitus praefinitis! Utinam diem auspicatissimis Christianae Reipublicae fastis notandum, & ad annunciandam universo Mundo felicitatem designatum vidissem! Utinam factum foret, ut Caelesti militiae Deum magnifice laudanti socius adjungerer! B At quoniam indignus plane sum, ut tantum mihi honoris tribueretur, hoc mihi nunc saltem detur, ut illuc me caritatis ardore conferam, ubi nova ista lux caecis mortalibus eluxit; atque Angelos comitari, eorumque gaudii ac voluptatis participem fieri, tum aliqua de Incarnati Verbi laudibus, majori qua fieri potest, animi puritate contexere liceat.

C Quem Prophetae multo antea venturum promiserant, suis tandem cytharis celebrarunt: quem Pontifices ardentissimis expectaverant votis, plaudentes magnificaverunt; Reges, e quibus continuato generationis ordine descendit, coronas & sceptra detulerunt formosissimo virginum Regi, e Virgine genito, qui quum Rex Regum sit, regno omnes donavit; D quum summus sit Pontifex, veniam omnibus impertivit; quum Dei Agnus, mensam fidelibus exquisitissimam praeparavit.

En, Domine Jesu, regales Urbes certatim confluunt tibi coronas aureas oblaturae. Bethleem, Cana, Nazareth, Bethania, Sichem, & reliquae civitates, quae te excipere promeruerunt, te prae cunctis Regem consalutare gestiunt.

Prima

Prima tibi coronides ab ea, in qua editus es Urbe decernitur. Duo tibi dat diademata, quae te genuit mater, quaeque te excepit spelunca. Reliquae deinde Urbes, quas tenent coronas ad pedes abjiciunt tuos. Quod enim supraemae tuae Majestati deferunt munus, id a te acceperunt; unde nihil sumis, quod non prius impertiveris.

Tua te adoret Genitrix, tuoque capiti diadematis ornamentum superimponat, ceu Salomoni propria quondam imposuit mater; etsi hic ceteroquin Ethnicam pravitatem sequutus, suae honorem dignitatis depresserit. At tu Davidicam, ex qua profectus es sobolem amplissime decoravisti: tu ipsius thronum magnifice elavasti, familiam longe lateque propagavisti, & ejus citharam ubique provexisti.

Eadem tua Parens inclyta in omnium ore diutissime vigeat: qui te gestavit uterus benedictione repleatur. Josephum nemo digne laudare poterit, quem tu, vere & naturalis aeterni Patris Fili, patrem adoptivum habere non recusasti; tu, pastor amantissime, missus ad quaerendas, quae perierant, oves tamdiu laboravisti, donec inventas ad ovile reduceres.

Quod tantum conceperim filium, sic enim Virginem Mariam secum alloquutam fuisse credibile est, id me prae omnibus, qui salutem adepti sunt, mirifice recreavit: quod ipsum genuerim, me supra omnes sanctitate eminentes viros decoravit. Ingrediar modo in virentia Paradisi pomaria, ibique Deum laudabo, ubi Eva misere concidit. Hoc fortasse non parvi momenti erit, quum in matrem me elegerit, seque mihi in filium esse dignatus fuerit, quoniam ipsi prae omnibus aliis mulieribus placui.

Bethleem tibi gratias agat, quas potest maximas, quandoquidem in ea Urbe nasci voluisti, & coronam Micheae vaticinio jampridem praenunciatam tibi innectat. Huc Prophetae, Regesque adsint, festumque diem solenniter agant; ac prae ceteris & Moyses gaudeat, qui insignem hunc partum subobscuris aenigmatibus adumbravit, & Esaias, qui laeta mysteria detexit, & Salomon, qui Parabolas posteritati reliquit.

Quem in lucem edidi infantulum, ex invisibilis Patris sinu prodiisse, eumque esse, quem tot praeclarissimi asseruere viri, constanter profiteor, meque supra omnes Angelorum choros collocandam confido, ut scilicet in sublimi Caelorum vertice illius perpetuo laudibus vacem, cujus

[illegible]

cujus gloria Caelos replet, & cujus Majestatem, modo sub praesepii humilitate attenuatam, universus orbis circumplecti non valet.

Hujus itaque partus magnitudinem infimis pecudum custodibus Angeli nunciarunt. Te novum aquae vitae fontem superi sitientibus mortalibus aperuere, quem tamen siccis eorum labris oblatum ne leviter quidem attigerunt. O fontem uberrimum dulcissimumque ab Adamo minime degustatum, qui novissime in duodecim rivulos discissus est, per quos salubres toti humano generi defluxere humores!

Tibi interim, speciosissime Puer, coronam aliam justus cordatusque conjux Josephus porrigit; ille nimirum, quem olim dubium haerentem exagitatumque Angelus eidem in somniis apparens confirmavit; ille, qui te ex Aegypto subduxit; dignus propterea, cujus dignitatem amplifices; eo vel maxime, quod summa hominis integritas, praeclarum dedit divinae tuae innocentiae ac sanctitatis testimonium.

Optarem, Deus sapientissime, ut mihi, si liceat, indicares, quonam pacto, quave de caussa ex virginali utero egressus sis. Certe, ni fallor, tuam nativitatem Adae compactio praefiguravit; Iste siquidem de intacta, & nondum aratro exscissa terra formatus fuit; tu pari prope ratione ex intemeratis filiae David Sponsae Josephi visceribus, secreto virili commercio procedere voluisti.

In sacra Regum Geneseos Historia sola virorum exprimuntur nomina, quin ulla foeminarum mentio fiat; quum nullo pacto consentaneum foret, ut earum genealogia describeretur. Qua de re puerum sub matris nomine conscribi non decuit.

Filius David Joseph Davidicam sibi desponsavit filiam, ex qua prolem sine semine habuit, quae Mariae pariter proles fuit, licet ipsa nunquam virum cognoverit; & sic ex utroque Tribus ipsorum sobole ditata est augustissima, quae *Filius David* in laudata Regum Genesi apposite nuncupatur.

Turpe profecto erat, Christum ex viri semine procreari; nec honestum, ut idem ex femina citra conjugem nasceretur. Edidit Maria infantem, qui non sub ipsius, sed sub Josephi nomine scriptus est, licet ex hujus semine non derivatus. Ortus est sine Josepho Josephi filius, qui Davidis filius simul & parens exstitit.

Quum de tam sublimi mysterio sermonem Moyses institueret, sponsam Virginem

ginem uxoris vocabulo appellavit; sponsum vero, qui ab ipsa religiose abstinuit, conjugem dixit, ne videlicet quis Davidicum genus extinctum suspicaretur; sine viro enim quî fieri potuisset, ut Christus filius Davidis haberetur? Quare conveniens fuit, ut virginis sponsus conjugis personam gereret. Ipse pariter Dominus ex progenie David se ortum fassus est, dum ejusdem filius vocari non repugnavit.

Jamvero si Christus, viri a sua stirpe longe dissiti, filius nominatur, eo quia in ipso sibi Deus complacuerit, quis veram Jesu Christi secundum carnem nativitatem in controversiam adducere audeat, dum Christus ex filia David conceptus, & in gremio filii David enutritus, in Civitate David ado atus fuit?

Haec omnia dum tacitus contemplor, improviso quodam studio rapior sciendi quidnam egerit, aut in quo occupata Virgo fuerit, quum Dei Nuncius Gabriel ipsam adiit. Eam quidem orantem invenisse verisimillimum est, quemadmodum & Danielem identidem orantem reperit. Orationem fausta solent nuncia subsequi, quibuscum conjunctissima familiaritas cognatioque intercedit, qua sese mutuo recreant & inflammant. Id quam constet, clare conspexerunt pauci, quos Noaci Arca excepit, viri, quibus columba, orationis gratia, prospera nunciavit. Abrahami fiduciam oratio auxit, & Ezechiae tribuit, quod assiduis suspiriis postulaverat. Eadem spem Centurionis inflammavit. Ipsa Simeon voti compos factus est, & Zacharias in ipsa thuris oblatione desperatam prolem se obtinuisse accepit.

Fausta quaeque in oratione, veluti tutissimo in portu conquiescunt, quum sit eorum omnium basis & fundamentum. Quare Angelica annunciatio in Mariae oratione gaudiorum omnium caussam deprehendit. Hinc Gabriel, ea salvere jussa, inquit: *Ne timeas*. Animadvertendum vero est, Archangelum sub venerandi senis forma missum esse, ne tam casta, tamque verecunda puella juvenili turbaretur aspectu, nec timore ullo corriperetur.

Ad binos optimos senes, & ad Virginem delegatus legitur Gabriel, quorum ingenia erant arcte inter se connexa, & in voluntate prope simillima; Virgo nempe, sterilis Zacharias, & fidelis Daniel. Hic postremus nasciturum brevi Dominum prophetica prius mente concepit; alter vocem clamantis in deserto edidit, Maria denique Dei Altissimi Verbum ad lucem produxit. SER-

A [illegible]

B [illegible]

C [illegible]

D [illegible]

E [illegible]

F [illegible]

[illegible]

A

SERMO II.

De Christi Passione, & Resurrectione.

FElix, qui praesens adfuit, spectavitque stupens Josephum dimicantem, & vincentem, quum scilicet insanientis mulieris speciem declinavit, ipsiusque blanditias ad libidinem incitantes aurium obstructione delusit; quo factum est, ut fatua mulier eum ipsum, cui pallium de- B traxerat, summis laudibus cumulare vel invita cogeretur.

Felix, qui Arcam ingressus est, mutuam ibidem amicitiam contemplatus. Leo siquidem & taurus, agnus & lupus, serpens & columba, avis & accipiter concordissime inter se & amica societate conjunctissimi vivebant. Hinc etsi propria cujusque animantis natura nullam passa C fuerit immutationem, ipsorum tamen appetitio maximam variationem sensit. Benedictus qui ligando & solvendo se omnium Auctorem, Conditorem, & Dominum esse declaravit.

Felix, qui Ecclesias ingressus, idem consensionis vinculum fideles inter admiratur, quod fuit in Arca muta inter animalia; neque ullum superbia, dissidiis, aut scissuris a gratiis Deo persolvendis D abalienari videt, ita ut homines velut membra ejusdem corporis, & mulieres velut sorores, seu potius ejusdem viri conjuges appareant. Servetur, obsecro, & inter nos sancta societas, perpetuae pacis conservatrix, illique benefico, liberali, optimo laus sempiterna statuatur, qui tot sacra mysteria in Noaci Arca ad nostram utilitatem praefiguravit.

Age itaque, aliqua de Dominicae E Resurrectionis gloria breviter proferamus. Tria sunt, quae mense Aprili, in quo nempe Unigenitus Dei Filius devicta morte exsurrexit, homines insolita hilaritate recreant; Terra scilicet variis circumvestita floribus; Aër fulgido avium colore distinctus; Caelum splendentioribus depictus radiis; Idque evenit non temere, nec casu, sed virtute & consilio. Nam F sicuti elementa ista in sui Creatoris funere luctum tristitiamque praetulerunt, ita decet, ut in ipsius triumpho sanctissimum faustissimumque diem majori, qua fieri potest pompa, venustiorique apparatu celebrent.

Annus quoque omnium mensium dierumque parens, cum horis & momentis omnibus, quae ab ipso pendent, mortis Victorem per filium suum Aprilem adoravit, quemadmodum Rachel per Jacobum

cobum coluit Josephum, quem Dei filium graphice exprimentem Sol, & Luna anni moderatores adoraverunt.

Agnus in plenilunio Aprilis Aegyptiacam tyrannidem subegit, Deique populum e servitute, sub qua tandiu gemuerat, in libertatem vindicavit. Huic populo ignea columna in nocte, & nubes in die, fidae itineris sociae, viam indicarunt. Agnus autem veritatis in eodem plenilunio Aprilis cruenta sua immolatione solem obscuravit, ut nimirum ostenderet, luce omnino indignos esse, qui debitis cum divina justitia contractis tam nefaria & inaudita crudelitate satisfecerant.

Uterque igitur paschalis Agnus longe disparem exitum habuit in Aegypto ac in Sion; in Aegypto enim, sublatis gentibus, Hebraei salutem, in Sion vero, Judaeis extirpatis, gentes filiorum Dei dignitatem obtinuerunt.

In plenilunio Aprilis hilaritas quaedam insolens in omnium fronte renidet ex paschalibus resultans gaudiis; nam quem luctum ob pristinam obscuritatem induerant, eum modo deponunt, exultantque inter se populi, quorum solennitates modo sunt Deo jucundissimae.

Mense Aprili Dominus Adami debitum solvit; Aprili sudorem pro frustraneo ipsius Adae sudore effudit; Crucem pertulit, ut per arborem eriperet, qui per arborem ceciderat. Agnus Feria sexta immolatus occubuit, quia videlicet hac ipsa die Adam peccavit, eademque die Latro oblatam sibi beatitudinem excepit. Mensem, in quo Adam praevaricatus est, Aprilem fuisse probabile est, nam quum dies diei aptissime quadret, nihil obstat, quo minus mensem itidem mensi vicissim respondere existimemus.

SERMO III.

De laudibus Dei Genitricis Mariae.

Quicumque, Fratres carissimi, miram illam, ac prorsus inauditam rationem, qua Unigenitus Dei Filius nostrae reconciliationis mysterium peracturus, novem integris mensibus virginea in alvo delituit; quaque fragilis nostrae mortalitatis natura ad immensam Divinitatis gloriam gestandam fuerit roborata humanae imbecillitatis viribus perscrutandam sumat, cogetur profecto tanti facinoris excellentia perterritus obmutescere.

Divinorum propterea arcanorum missa vestigatione, dum pauca de Sanctissimae

A mae Dei Genitricis laudibus dicere aggredior, primo in limine maxima ipsius verecundia occurrit, quam Deus olim Moysi in Monte Horeb sub Rubi imagine praemonstravit. Nullum ista detrimentum passa est, sive quum Verbum in illius uterum descendit, sive quum expleto novem mensium cursu ad lucem prodidit.

Exod. 3. 2.

In hac Christi Domini nativitate duplex prodigium admirari subit; Christus B ex virgineis visceribus nullo hominis commercio labefactatis egreditur; Christi Praecursor Joannes praeter communem naturae ordinem nascitur. Virgo Deum parit; sterilis Virginem. Mariae uterus divina praesentia sanctificatur; exultat Joannes de Christi praesentia, qua adhuc in utero clausus fruitur.

Luc. 1. 41.

Qui Caeli nequit latitudine commensurari, en modo exiguis jacet in cunis: C qui mare pedum vestigiis concludit, en brevibus praesepii angustiis continetur; qui Caelos suae gloriae magnitudine complet, nunc totam in specu Majestatem contraxit.

Hujus faciem Moyses olim videre gestiit; ipsam tamen perfecte intueri non potuit. Huc modo adsit, eumque arctis sub fasciis vagientem intuens obstupescet. D Nemini mortalium tunc temporis fas erat videre Deum, & vivere; nunc vero qui ipsum viderint, tristem interitum evitabunt.

Occultissimum Moyses Rubi mysterium stupens mirabatur; id Magi Regem gloriae proni adorantes manifestissime declararunt.

Vox e Rubo Moysi perlata ipsum admonuit, ne calceatis ad sacrum collem E pedibus accederet; stella vero Magos ad praesepe Dominicum tacite invitavit.

Moyses etsi Deum facie ad faciem alloquutus fuerit, non ideo tamen divinae naturae praestantiam intueri potuit; at Magi Deum sub mortalibus exuviis clare conspexerunt.

Quemadmodum ergo diversae inter se speluncae, invicem quodammodo cohaerere dicuntur, ita & Moyses Magis F Persidis Principibus aequiparari non immerito potest. Id qui fieri valeat, ex Deo, uti sapientissimo mysteriorum auctore petendum est. Satis hoc dixisse erit, quod nisi eos Dominus suae magnitudinis promulgatores statuisset, nunquam ex impuris eorum manibus obsequia, ac munera suscepisset.

Moyses mysteria adumbrabat, eadem Dominus implevit. Insolitus Moysi splendor

dor ex divina allocutione resultavit, suamque faciem velamine contexit, ne in ipsam vulgares omnium oculi libere defigerentur. Pari quoque ratione Dominus noster carnem assumsit, ut sub corporearum rerum symbolis hominibus appareret.

Signum magnum apparuit in terra nostra; in ipsam etenim universorum Conditor delapsus est: mortalem Deus formam accipiens, communem nobiscum vitam agere voluit; Supremus omnium Dominus se ad vilem servi conditionem effingens, quod a suae Majestatis dignitate abhorrebat, idipsum sibi imponere non recusavit.

Quis ergo Angelorum Regem non in aedium regalium magnificentia, sed in humili pastorum stabulo, muta inter animantia natum contemplans, admiratione non corruat? Non sunt haec, Fratres carissimi, non sunt captiosa quaedam humani ingenii sophismata, aut inanes eloquentiae ostentationes, de quibus ambigere aut suspicari liceat.

At vero operae pretium me heic facturum existimo, si hujusce praeclari operis seriem paulo altius repetam, ne quid gloriae Mariae Virgini debitae silentio praetermisisse arguar. Illuxerat jam laetissimus ille universo orbi dies ad humani generis reparationem praefinitus, quum extemplo Dei nuncius Gabriel ad Virginem delegatur; ad quam ingressus, ipsi Dei verbis prius consalutatae legationis negocium declarat. Rei novitate perculsa Virgo primo perturbatur; deinde, timore posito, ab Angelo querit: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Cui Angelus: *Spiritus sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi, quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.* Quibus illa cognitis, ne diutius divinae voluntati obsisteret, subdidit: *Ecce ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum.*

Luc. 1. 34. 35.

Ib. 38.

Ex quo itaque Maria Virgo supremis Dei decretis obtemperavit, Verbum statim in ipsius uterum descendit, quin virginalis pudor frangeretur, aut minimus corpori dolor accederet. Quapropter speciosus in splendore suo, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, exinanivit semetipsum, ut quod Adam per inobedientiam destruxerat, ipse per humilitatem resarciret.

Eccl. 48.12. Jo. 1.

Sileat quicumque audit Dominicae Nativitatis Sacramentum, & Angelicam legationem devota fide veneretur, non curiose vestiget; neque enim divinae omni-

A B C D E F [illegible]

[illegible]

A omnipotentiae difficile fuit Reparationis opus pro nobis susceptum ex nobis inchoare.

Maria ergo hodie Caelum pro nobis facta est divinitatem portans, quam Christus absque eo, quod a paterna gloria recederet, intra angustos uteri limites conclusit, ut homines ad altiorem dignitatem extolleret. Hanc solam ex universo virginum coetu elegit, ut nostrae esset B salutis instrumentum.

In ipsa terminum habuere Justorum, ac Prophetarum omnium vaticinationes. Ex ipsa splendentissimum illud Sydus prodiit, quo duce populus, qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam.

Ess. 9. Diversis Maria nominibus potest aptissime nuncupari. Ipsa namque templum est Filii Dei, qui ex eadem alio plane modo C egressus est, ac fuerat ingressus; quum enim ingressus esset in uterum sine corpore, corpore indutus erupit.

Apoc. 21. Ipsa est mysticum illud Caelum novum, in quo Rex Regum tanquam in sua sede inhabitavit, ex quo in terram delapsus est, terrenam quandam speciem & similitudinem praeseferens.

Eccl. 14. 13. Ipsa est vitis fructificans suavitatem odoris; cujus fructus quoniam ab arboris D natura admodum discrepabat, necesse fuit, ut suam ab arbore similitudinem mutuaret.

Joel. 3. 18. Ipsa fons est de domo Domini egrediens, ex quo sitientibus fluxerunt aquae vivae, quas si quis primis dumtaxat labiis gustaverit, non sitiet in aeternum.

Errat autem, dilectissimi, quisquis hodiernam Reparationis diem cum altera Creationis comparari posse arbitratur. Ini-E tio namque terra condita est; hodie renovata; Initio ob Adami crimen maledicta est in opere suo, hodie vero pax *Genes. 3. 17* illi & securitas restituta. Initio protoparentum delicto in omnes homines mors *Rom. 5. 12.* pertransiit; hodie vero per Mariam trans- *Jo: 3. 14.* lati sumus de morte ad vitam. Initio Serpens Evae auribus occupatis, inde virus in totum corpus dilatavit; hodie Maria ex F auribus perpetuae felicitatis assertorem excepit. Quod ergo mortis fuit, simul & vitae exstitit instrumentum.

Qui sedet super Cherubim, en modo muliebribus brachiis sustentatur; quem totus non capit orbis, Maria sola complectitur; quem Throni, Dominationesque metuunt, puella fovet; cujus sedes in seculum seculi, en virgineis genibus insidet; cujus pedum scabellum terra est, eandem *Ps. 44. 7.* puerilibus premit vestigiis. *Ps. 109. 1.*

O se-

O felicem fortunatumque Adamum, qui, nascente Domino, amissum decus splendoremque recuperavit! Felicissimos mortales, qui quum essent vasa irae apta in interitum, proprio vestem figulo contexuerunt! Felicissimos iterum dicam, quibus cordium nostrorum ignem fasciis involutum licuit intueri!

Rom. 9. 22.

Tanta fecit Deus ad unius hominis stultitiam corrigendam. Quia servus propria superbia deciderat, Dominus eum sua crexit humilitate.

Agamus itaque, Fratres carissimi, gratias Deo Patri, qui ut servos redimeret suum tradidit Filium. Jesum quoque summis laudibus celebremus, qui altas hominum cicatrices tam feliciter sanavit. Utriusque demum Spiritum pie veneremur, qui datus est nobis, ut vitam habeamus, & abundantius habeamus.

Jo: 10.10.

SERMO IV.

Divinae dispositionis contemplatio Prima.

ME, Domine, de mira dispositione tua concionem habiturum tuae gratiae torrentes inundent: indue me lorica inexpugnabili, qua duce, ratio calcitrantes stimulos retundat. Auge, Deus Optime, largitatem tui muneris: me infirmum adjuva, ut convalescam: terge maculas, & da mihi, ut debitum solvam, quod exsolvere nonnisi ex aerario possum tuo.

Quum ditissimus esses, nulliusque rei inops, paupertatem adamasti: nulli obnoxius aut sensui, aut dolori, doloribus, acerbissimisque cruciatibus subjici dignatus es: perfectissimus, ac aevi integer, pueruli instar, educari, teque circumcisioni, ac legi subdere voluisti. Tu fortis radix Jesse, qui stas in signum populorum, cujus & potestas est, & imperium, & in cujus arcu sagitta electa; tu, inquam, Paradisum te diligentibus, & Gehennam te contemnentibus praeparasti.

Es. 11. 10.

Omnes semitae tuae pacificae; Tuam in humilitate gloriam reposuisti: tuam credentibus promisisti beatitudinem: Tu omnium moderator e sublimi Caelorum vertice descendisti. En copiosa tua Reparatio perpetuam nobis asseruit felicitatem. En tua Crux corona est victoriae nostrae. En tua caritas justorum decus est & ornamentum.

Proverb. 3. 17.

Tui vultus praestantia fundamentum est gloriae nostrae, quam probi omnes obtinebunt. Nam legitime certantes, & lumbos praecinctos habentes, quoniam socii

[illegible]

A socii fuerunt Passionis tuae, sic erunt & Resurrectionis; unde ad regale Agni convivium laetissimi accumbent. Brevissimum sane erit certaminis tempus, sed aeternum victoriae praemium.

Tua bonitas speculum est; beatus fortunatusque, qui in ipsam obtutum frequenter defigit. Nam quum immensa sit hujus amplitudo, ideo ejus suavitas uberrimam orationis segetem praebet. O B ter felicem, qui eandem debito cum obsequio contemplatur! In ipsa quippe Dei Patris gaudia degustabit, perque ipsam Filii similitudinem induet, quae divitias solet suas in pauperes spiritu large effuseque conferre.

Coronidem tuis nectis digitis, qua ornabitur quicumque de hostibus triumphaverit. Justitia tua victorum labores aequis- C sime consolatur, de quibus compensandis dum agitur, abundantissima est. Haec vero in praemiorum distributionibus aequitas ad improborum interitum fatalis erit, quos aeterna privabit beatitate. Tunc enimvero quam peccatores criminibus impleverunt mensuram, eadem tota in ipsorum gremium effundetur.

Quis nunc, Domine, tuam dimetiatur magnitudinem? quis Divinitatem com- D prehendat? Omnes quantalibet scientia praediti nihil omnino sunt coram te. Horum enim scientia futilis est, & angustis limitibus circumscripta. Angeli ipsi, qui tuam propius imaginem exprimunt, quum res creatæ sint, tuam nequeunt increatam substantiam comprehendere.

Desipit profecto quisquis te attigisse putat, quique sua hac stultissima opinio- E ne ductus de se elate nimium sentit, seque magnifice ostentat. Temerariam esse ipsius arrogantiam, ex humanae naturae fragilitate satis aperte constat. Quam quidem naturam Deus signis quibusdam, doloribus nimirum, morbis, incommodis, esurie, aliisque innumeris aerumnis notavit, ut qualis est hominem ostenderet, ne videlicet, perspecta suae conditionis humilitate, inaniter intumesceret.

F Nostra, Domine, ratio exilis est & angusta, atque ad tua gesta enarranda prorsus inepta. Tu occultissimos animi nostri recessus penetras, quin tuorum nos arcanorum divitias investigare possimus. Insulsis indignisque modis nosmetipsos extollimus; & gloria nostra omnis in vanitate & erroribus innititur. Prudens is est, qui in omnibus bene se gerit, nec comparationes instituit, nisi proficuas ac salutares. Idem tempus tacendi, in quo

solum Deum alloquatur, sapienter discernit; nec propterea tempus illi deficit ad comparationes faciendas, & ad rudes animos informandos, & ad fratres juvandos suos.

At quoniam prudentes non sumus, omne tempus in supervacaneis curis insumimus. Nunquam nobis fragilitas nostra succurrit, ideoque ad interitum quotidie magis accedimus, illuc abituri, quo majores abierunt nostri. Mors nobis terrorem insinuat, quia peccavimus, nec mores poenitentia correximus. Pulvis in terram, unde exivit, revertetur, & Infernus domus nostra erit. Omnes quotquot semper victuri vivitis sepulcrum audite clamans: Quantocius huc venietis.

Te, Domine, laudare non desinam, quamvis levissimum mearum laudum pondus esse sentiam, quum peccator sim. Te solum dignae sunt laudes illae, quae ab justis tibi hominibus exsolvuntur, quorum optimi fructus optimam arboris naturam indicant. Sequitur proinde, ut pura sint, tibique gratissima, vana vero tuisque auribus ingrata oscitantium praeconia. Nihil est tamen cur peccatoribus sit a tuis laudibus abstinendum; quum idipsum potius eos peculiariter deceat, utpote qui delictorum acceptam veniam totam clementiae debent tuae.

Quae quum ita sint, excipe exiguum, quod tibi offero munus, quod quamvis ad justitiae lancem expensum minus sit, tua tamen misericordia pondus augente, erit & magnificum, & perfectum. Per te sincera sit mea peccatorum confessio, quamvis exigua in se, & prorsus inutilis: efficax mea sit poenitentia, licet ex se tenuis, atque levissima; dolor, quo flagitia detestamur, tua humanitate leniatur ac mitigetur.

SERMO V.

Divinae dispositionis contemplatio altera.

Eccl. 24. 5.

JEsu Fili Dei, qui ab aeterno existis, cujus aeterna generatio omni principio caret, in tuo nomine gloriabor, & in Patre tuo tutissimum quaeram perfugium. Tu primogenitus ante omnem creaturam, primogenitus in tempore esse voluisti. Temporale principium ex Davidica sobole sortitus es; aeternae vero generationis nullum agnoscis caussae initium. Utraque ergo sanctissima Generatio omnium linguis ac sermonibus celebretur.

Homo ego vulgaris sum, abjectus, & tuae magnitudinis inelegans indisertusque praeco; immensa vero & infinita est

A est magnitudo tua, per quam nequit obscura hominum intelligentia permeare. Exigua nimis est mentis nostrae acies, quae in te, veluti aquae stillula in Oceano, tota disperditur. In vastis tuae sapientiae adytis sola veritas emicat; dolus vero, fumi instar, obscuratur & evanescit.

Decem maledictiones comminatus es, Domine, totidemque benedictiones, ac beatitudines promisisti, facta hominibus B potestate, ut quas vellent, pro libito eligerent. Horum plerique vitiosis operibus maledictionem, & detrimenta elegerunt; perpauci vero fuere, qui saniori consilio oblatas benedictiones beatitatesque amplecterentur. Maledictiones, de quibus loquor, illi sibi ut plurimum inferunt, qui nimium audacter altiora se quaerunt, non ii, qui divina quaeque omnia devota fide profitentur.

C Ceterum non omnes, qui vulgo sapientes putantur, sapienttes reipsa sunt. In hoc sita est vera sapientia, ut heic aetas nostra sese ad aeternam felicitatem disponat, & optimum sortiri exitum contendat. Qui doctrina sapiens errat moribus, nequicquam sapit. Hoc adeo verum est, ut inter sapientissimos jure habitus fuerit Josephus, quod pudicitiam innocentiamque suam ex impuris Aegyptiacae foeminae unguibus in- D columem traxerit; Salomon vero, qui doctrina sapientissimus, ut egregiam ipsius Parabolae fidem faciunt, concubinis alienisque uxoribus adhaesit, ex sapientum albo erasus fuit, & inter insipientes merito annumeratus.

Jamvero, Fratres carissimi, si viri E alioquin doctrina celeberrimi desipiunt, quinam perfecti erunt, quos consulamus, sapientiae magistri? Nullum esse scio, qui sapientiae magisterium sibi vindicare valeat, praeter divinum Praeceptorem, quem unice vobis omnibus audiendum propono. Ille nos scientia, qua plurimum abundat, augere potest; illius praeceptis Beati, qui in caelo sunt acceptam referunt quam obtinent felicitatem. Omnes F tantum adeamus Magistrum, qui est ipsa aeterni Patris sapientia, miro divinae foecunditatis Sacramento, seclusa omni vel temporis, vel numeri mensura, genita; cujus Majestas sub hominum & Angelorum linguis posita vilescit; quum sublimis ista materies non sit humano captui congruens, nec valeat citra temeritatis notam pertractari.

Tuam, Domine, divinam hanc Generationem, una cum temporali illa pro nobis suscepta colimus & admiramur: & stupo-

ſtuporem conſequitur admiratio, ut immenſa tibi reſultet laus. Affulgeat, quaeſo, lux patens tuae humanitatis, luceatque latens tuae Divinitatis ſplendor, atque ita, utraque in unam coëunte luce, juſtitiae Sol apparebit.

Quatriduanum e ſepulcro mortuum evocaſti, quo tuae vocis imperio obtemperante, ingens prodigium omnes ſunt incredibiliter admirati. Clamavit Caecus, eique lucem reſtituiſti, ut hinc mortalium fiducia in te augeretur. Audivit te Caecus, & viſum recuperavit, audivit te mortuus, & ex tumulo ad vitam emerſit. Quod dum mecum ipſe animadverto, mihi ſuccurrere ſolet tua illa terribilis vox, quae mortuos aliquando excitabit. Quare, Domine, quemadmodum Lazarum, ac Caecum, duplici tuae potentiae miraculo adjuviſti, nos etiam denſa caligine obrutos, & jam omnino extinctos adjuva, ut heic tuae voci aſſueſcamus.

Tua voluntas ſibi perfectiſſime conſtat, quum tua ipſa natura ſit. Quamvis autem omnia velit, & omnium ſit cauſſa, una tamen eſt & immultiplicabilis, quam nullus hominum judicare valet, & reprehendere. Tua voluntas eadem eſt cum tui Genitoris voluntate.

Id a te modo enixe poſcimus, ut quemadmodum nos, noſtraque omnia nullum praeter te principium agnoſcunt, nullumque Deum ac Dominum, ita noſtra tuae obſequatur voluntas, quam ut in omnibus regas ac dirigas votis omnibus imploramus. Et ſicuti menti noſtrae cogitationum omnium dominae ſenſus, ceteraſque omnes tam interiores, quam exteriores corporis facultates ſubjeciſti, ita mens ipſa ſub tua poteſtate ultro libenterque maneat. Noſtros itaque, compoſita prius mente, compone ſenſus, quos veluti odoratas frugum primitias tibi mens offerat.

Voluntas noſtra mundam animi conſcientiam, tuae gratiae ope, tibi exhibeat: cor ad te erigat noſter hic Coetus, ſuaque crimina aperte atque ingenue confiteatur. Et ut gratae tibi ſint precationes noſtrae, noſtram dele turpitudinem. Grex iſte tuus tuam bonitatem aſſidue laudet, & ad tuam gloriam praedicandam peculiari quodam ſtudio ac voluptate pertrahatur.

SER-

[illegible]

A

SERMO VI.

TUam, Domine, juſtitiam laudamus mortalium omnium parentem, quippe quae dum humaniſſima ac liberaliſſima eſt in augenda filiorum dignitate, eſt & in ipſorum vitiis puniendis acerrima.

De Dei Juſtitia, & Miſericordia.

Tuam pariter commendamus Miſericordiam vitae magiſtram, quae etſi virgam teneat ad objurgandam diſcipulorum B ſocordiam tarditatemque, eorum tamen diligentiam praemio vacuam eſſe non patitur.

Hoc tuae Juſtitiae proprium eſſe gaudemus, ut non alia ratione improbos exterreat, quam ut fugiant a facie arcus, & in miſericordiae ſinum, tanquam in portum ſeſe recipiant.

Pſ. 59. 6.

Hic autem portus etſi latiſſime patet, tamen perpaucos defendit, ſi prudentes exceperis. Ipſi enim ſoli miſeri- C cordia ſapienter utuntur; primo quidem, quia pravitatem oderunt; deinde vero, quia ſi forte erraverint, ipſis etiam errantibus poenitendi locum relictum eſſe vident. Hoc illis inſuper gloriae tribuitur, ut quum perſuaſum ſibi habeant ſtultiſſimi hominis eſſe divina ad peccandum abuti clementia, exinde crimina evitare, & vitam laude dignam gerere apud ſemet- D ipſos proponant.

Id contra adoleſcentibus videtur eſſe a natura inditum, ut ubi miſericordia eorum memoriae ſubeat, rationem bono conſilio ab immortali Deo datam in fraudem convertant; ex quo fit, ut graviſſimam ſibi criminum ſarcinam imponant. Proh miſeri atque infelices, quippe qui ſalutari medicina gratis tradita ad propriam perniciem impudentiſſime utuntur!

E Nunquam ſatis commendari poteſt divina Providentia, quae duo impiis remedia praeſcripſit, miſerationes videlicet, & poenas, ut quos miſericordia audaces reddit, poenarum metus coërceat.

Eadem ſingulorum hominum mentem libero arbitrio donavit. Quod ubi depreſſum jacere novit, illud ſua celeriter gratia elevat; ubi vero extra ratio- F nis ſepta egredi inſolenter videt, illud idem juſtitiae viribus in officio continet.

Qua de re jure homines Juſtitiam revereantur; quandoquidem haec calamum & atramentum ad improborum flagitia notanda in promtu habet. Illi ſceleribus ſcelera contexunt, iſta deſcribit. Quis autem non metu corruat, ſi Juſtitiae ingens volumen contempletur, in quo ſingula aut ore

ore prolata, aut opere completa designantur? Quis hujus rigorem sustinere queat, dum vel unicam lacrymarum guttulam, vel minimum oculorum obtutum in quaestionem vocabit?

Huc agite, auditores carissimi, & mea verba attento animo dum accipitis, timorem, si licet, excutite. In eo Codice relatum est quicquid manus, oculi, aures, & pedes egerint, quicquid animus aut cogitaverit, aut concupiverit. Quumque Justitia judicium instituet, nihil inultum praetermittet, & nihil oblivifcetur. Qui autem aliter crederet, gravissimam illius perfectioni injuriam faceret.

Ob eandem quoque rationem Misericordia laederetur, si nostris ipsam sceleribus cedere, aut debilitari opinaremur; finita enim res tanti non est, ut quodlibet infinitum exhauriat.

Quae quum ita sint, dum Justitiae rigorem mecum ipse memoria repeto, in luctu versor, in quo hoc uno solatio utor, quod nimirum, ut mox innuebam, divina nequit Misericordia ab hominum malitia defatigari.

Igitur, Fratres amantissimi, quamvis formidanda Justitia sit, magnum tamen solatii argumentum vobis est, Misericordiam habere vestrae salutis conservatricem, ad cujus consilium nutumque singula vere poenitentium flagitia condonantur, & perpetuae mortis, infamiaeque sententiae abrogatur.

Ne tamen hoc ipso, quod effugium vobis Misericordia praebet, audaciores fieri velitis; quandoquidem nullis fas est veniam in judicio sperare, quin prius ab improbitate decesserit, suamque mentem mutaverit. Vos admiratione compleri oportet, dum Justitiam, ac Misericordiam durissimas simul ac suavissimas esse audieritis, improbis scilicet severitatis, probis vero suavitatis plenissimas.

Quidni igitur, Deus optime, gratias Misericordiae tuae maximas agere debeamus, quae Justitiae severitatem tot condimentis humanitatis mitigat, ut parentis amantissimae potius, quam ultricis ac vindicis vices gerat? Gratias etiam Justitiae referimus, quae Misericordiae lenitatem ita moderatur, ut depravatorum hominum morum correctioni inserviat.

Nos, Domine, tibi in perpetuum summo beneficio obligatos esse profitemur, qui diversissimos hosce auxiliorum fontes omni laude dignissimos invicem copulasti, ita ut Misericordiam ab Justitia, Justitiam a Misericordia divelli minime sinas. Meae

[illegible]

A Meae, quaeso, fortunae utraque misereatur, dum me macie tabeque confectum videt, ut in me divinum illud effatum impleri sentiam: qui leprae morbo totus laborat, mundus fit in lege tua. Et alterum illud: *Ubi abundavit delictum, ibi superabundavit gratia.*

Rom. 5. 20.

B

SERMO VII.

Cur aliquibus Deus petitionibus annuat, quasdam vero rejiciat?

MIrum sane videri cuiquam potest, Zebedaei filios ad suas Christo preces porrigendas verborum subsidium emendicasse, quum non ignorarent, penitiores cordium latebras ipsi luce clariores esse. C At non mirum si hujusmodi preces nullam apud eum vim obtinuerint; quod quidem ideo accidisse credendum est, ut compertum nobis foret, quae fundimus vota, minimi haberi, nisi prius ipsorum naturam studiose perpendamus.

Enimvero quum Deum infinita sua virtute ac potentia omnia facere posse juventus quantumvis infantissima perspe- D ctum satis habeat, hinc fit, ut ineptissimis eum obsecrationibus importune, si ita loqui fas est, obtundat, quum illud minime animadvertat, Deum omnia miro quodam ordine & consilio regere, & quamquam facere quaecunque possit, tamen ea tantummodo efficere, quae magis expedire intelligit.

Quia discipuli nullo consilio postularunt, iccirco sapientissimus Praeceptor va- E cuos summo cum dedecore tristitiaque his verbis dimisit: *nescitis quid petatis.* Qua gravissima objurgatione ostendit, quamlibet imprudentem petitionem supplicibus moestitiam parere, animique tranquillitatem perturbare.

Marc. 10. 38.

Quamdiu a petendo discipuli abstinuere, facilem illum ac benevolum senserunt, omnibus nempe congrua expetentibus benigne annuentem. Ex quo vero immode- F ratam, qua flagrabant, cupiditatem manifestarunt, eos severe corripuit, quo videlicet exemplo nos monitos voluit, ne nobis, si minus consentanea postulemus, res prospere eventuras blandiamur.

Quod si Dominus noster futura probe sciens discipulis restitisset, quum nondum orationem absolvissent, afferendum videretur, januam nostris ipsum vocibus obstruere. At modo manifestissime patet, supplices ipsos sibi repulsam consciscere ob preces non minus imprudentes, quam detestandas.

Hujus-

Hujusmodi vero eorum in primis orationes sunt, qui inter preces innumeris ad purgandam malitiam suam utuntur excusationibus, quas nemo potest brevi verborum circuitu comprehendere. Is enim Oceani latitudinem profunditatemque dimetietur, qui certorum hominum stultitiam in orando valeat dicendo consequi. A recto siquidem virtutis tramite declinantes ea persaepe postulant, quae si Deus concederet, concitatis ad interitum pedibus properarent.

Sed redeamus unde digressi sumus. Divinus animarum Medicus animadvertens filiorum Zebedaei mentem superbiae veneno vitiatam corruptamque, sua statim occurrit antidoto, ne si diutius medicina protraheretur, in reliquos discipulos virus serperet, qui de tam perniciosa facilitate jure conqueri potuissent. Itaque maximum illud discrimen, in quo ceteri etiam positi forent illico avertit, & pestiferum morbum radicitus amputavit.

Hinc tu, quisquis es, qui preces nimias adhibes, disce, antequam Largitorem adeas, tuae petitionis conditionem mature expendere, sitne inutilis, an vitiosa; si enim caussa, ex qua oritur, arbor sit exitiales germinans fructus, nihil est ad tuam salutem accommodatius, quam ut fatalis ista arbor, ea, quae Zebedaei filios sanavit, dextera excidatur.

Age vero Christi providentiam ac justitiam serio considerandam tibi propone, quum id non minus aequitati, quam rationi consentaneum sit. Ille quamquam praestare omnia possit, a sua tamen dignitate alienissimum judicat, ea, quae vel minimo cuiquam detrimento esse possunt, concedere. Potest profecto debita gratis omnino dimittere; verum ab hoc ejus justitia quam longissime distat. Potest veniam rogatus denegare, at ejusdem misericordia non patitur.

Quae quidem etiam os nostrum, ex quo voces effluunt omnes, timore simul & amore dirigit; timore quidem, ne turpia effutiat verba; amore, ut caute, verecunde, prudenter loquatur. Quemadmodum enim divinae justitiae metus nos ab imprudenti elocutione absterret, ita lenitatis amor ad honeste dicendum allicit.

Os autem illud, quod nec justitiae, nec amori pareat, indomito ac refractario equo aptissime comparatur, cujus ferocitatem nisi eques fraeno coërceat, facile

A [illegible]

B [illegible]

C [illegible]

D [illegible]

E [illegible]

F [illegible]

[illegible]

facile est, ut ambo in praeceps caeco impetu corruant. Quamobrem praeter fraeni moderamen calcaria etiam stimulique adjunguntur, ut equus non quo itur, sed quo eundum est, sine ulla offensione gradiatur.

Unum eundemque Dominum nostrae petitiones respiciunt, cujus est proprium admittere, quae commoda humanae saluti sunt, noxia vero rejicere & repudiare; ideo si quis aliqua cum vero bono pugnantia flagitet, non impetrabit.

Quae recta petuntur fide, felici exitu non carent. Per ipsam enim vota oblationesque implentur; per ipsam humana mens omni prorsus diffidentia liberatur, qua de medio sublata, facile quicquid a Deo poscimus, obtinemus.

Incredibilis porro est vis petitionum, quae ab integro sinceroque animo eliciuntur; de quibus hoc unum satis dixisse erit, has Deo summopere in deliciis esse, qui si aliquando illas exaudire aequissimis rationum momentis distulerit, non ideo dolendum nobis est. Nam sicuti messorem non piget tamdiu expectare, donec, quas seruit fruges, plenam maturitatem attigerint, ita nec nobis quidem aegre ferendum est, si nostras Deus preces nondum maturas ad opportunius tempus protraxerit, ut sua nobis munera tempestive largiatur.

Beneficentissimus Dominus precum conditionem temporum circumstantiis metitur. Quemadmodum enim fructus praeposteris temporibus excerptus valetudini officit, sic & petitio intempestive oblata pro auxilio detrimentum parit. Hoc in caussa est, cur Divinus Largitor, antequam supplicum preces exaudiat, moras solet utiles interponere.

Quum enim Deus infinita sua sapientia preces ceteroquin honestissimas, aliqua ex parte, aut ad salutem parum utiles, aut petentibus obfuturas deprehendat, beneficia sua in aliud tempus differt, quamquam id nobis displicere sciat; eo plane modo, quo in infantibus alendis se gerit Nutrix; haec siquidem puerorum necessitati, non cupiditati sese accommodat, & si lacte opus esse videat, ubera ipsis admovet, sin minus, licet interruptis illi vagitibus lac inhient, provida tamen mulier adduci nequit, ut incautis eorum studiis obsequatur.

Justitia est veluti fluctuosi hujusce maris portus, ad quem preces omnes appel-

appellunt ; hoc tamen diſcrimine , quod optimae in eo quieſcunt , imprudentes vero tanquam in ſcopulo confringuntur. Et jure quidem ; nam ſi omnes promiſcue ſupplicationes admitterentur, hoc inde enorme incommodum ſequeretur , quod ſupplices oratores ſeſe mutuo contemnerent , & infauſta ſociis ſaepenumero per invidiam precarentur.

Itaque laudibus illum extollamus , cui praeterquamquod cuncta innoteſcunt, etiam precum conditionem ſedulo intuetur , quas , ut modo oſtendimus , ſi perfectae ſint , exaudit , ſi vero doloſae reſpuit ; in illis enim vita , in his autem mors continetur.

Cujus rei veritas magis eluceſcet, ſi ſacrum Evangeliorum codicem attentius pervolvamus. Quis , amabo , illa Simonis verba notatu digniſſima , *abſit a te , Domine , non erit tibi hoc* ; quibus ſcilicet divinum Praeceptorem a perferenda morte avocare conabatur ; quis, inquam , verba illa fraudem redolere ſuſpicaretur ? Quis prima fronte non eum laudandum exiſtimaret, ut fideliſſimum amatorem ? At vero blandae illae voces nonniſi ſtupidas aures demulcerent ; Chriſtus vero , qui poſtulationis pravitatem apprime noverat , eam deſpexit , & Simonem ſatanae vocabulo nuncupavit.

Matth. 16. 22.

Gratias igitur divinae clementiae majores in dies referamus , quae nobis ſalutaria concedit. Studio etiam, quo fieri poteſt maximo Juſtitiam veneremur , quae inſaniſſimae hominum voluntati parere refugit. Hoc autem certiſſima fide teneamus , Deum , qui bonorum omnium inexhauſtus fons eſt atque theſaurus , nunquam ſua contrahere dona. Quod ſi interdum accidat , ut ſupplices videatur repellere , id ab eo hujuſmodi ratione fit , ut nimirum & donum in pretio ſit accipienti , & ut idem ſit orationi aſſiduus. Nam ſi ſtatim vota impleret noſtra , fortaſſe laudabilem orationis uſum praetermitteremus.

SERMO VIII.

Omnia a Deo diſponi ad hominum ſalutem.

DEus, qui in conſiliis ditiſſimus ſua nobis aliquando auxilia contrahit , aliquando vero largiter profundit , nos aeque diligit , quum errantes quaerit , ac quum quaerentes fugit. Dum fugit , ſui deſiderium in hominum mentibus altius imprimit. Quemadmodum vero qui quem-

quempiam studiose quaerit, se procul ab eo vivere non posse ostendit, ita & Deus nos investigando de nostra absentia solicitum se esse aperte satis declarat.

Optimus siquidem ille aliquando a nobis fugit, ut nostra imbecillitas ipsius pulchritudinis cupiditate intensius inflammetur, adeoque solertiores prudentioresque evadamus. Haec enim vera prudentia est, haec saluberrima deliberatio, illius nimirum, si recte sapimus, bonitatem, quae latissime patet, ex animo prosequi atque adamare. Nam si nostrum erga se studium imminui, aut prorsus elanguescere animadvertat, sua statim gratia nobis occurrit. Quam quidem non minus impertitur, dum nostram vitat consuetudinem, ac dum nos oberrantes insequitur, quum certum illi sedeat, quoslibet, vel invitos in tutum perducere.

Minam a divite non petit, nec talentum ab inope. Si dives talentum ipsi offerat, benigne accipit; si pauper unius drachmae munusculum, aequa benignitate suscipit. Si vero dives levissimum quid tribuat, humanissimus ille non improbat, dummodo a cordis simplicitate, sinceroque studio proficiscatur.

Vidit Deus omne hominum genus, pecudum more, ad hostias olim daemoni immolandas ferri. Ut igitur illos vel minus opinantes sibi devinciret, hoc prudenti usus est consilio. In eam omnes opinionem adduxit, ut putarent sacrificia sibi pergrata esse. Id autem etsi veri speciem praeseferat, nullam tamen reipsa habet. Neque enim humana Deo sacrificia placent, sed tantum immaculati Agni oblatio victimarum cruore designata vim apud ipsum maximam obtinere valet. Quocirca illorum abominationem toleravit, eo ferme pacto, quo solers medicus se ad aegroti insaniam accommodat, non alia certe ratione, nisi ut obductam cicatricem sanet.

Quin & ipsi daemones immundissimi nullam ex victimis delectationem, aut utilitatem capiunt; non enim esuriunt, ut exsaturari postulent, quum spiritualis eorum natura nullo indigeat nutrimento. Solum itaque hominem praedari concupiscunt, ut nempe servum possideant, qui sibi dominum novit divinitus constitutum. Quapropter dicendum est, sapientissimum Dominum homines per sacrificia ab Ethnicorum superstitionibus deterrere voluisse.

Divinorum sermonum virtus optimo jure ceteris morborum curationibus comparari

parari potest. Nam sicuti istae specie diversae sunt, fine autem, id est sanitate, invicem convenire dicuntur, ita divini sermones, divinaeque historiae aptissime inter se cohaerent; quamvis si easdem litigiosi homines ad propriam libidinem extorqueant, mutuo sibi contradicere ac reluctari videantur.

Lanam etiam diversis coloribus imbui posse nemo inficias abit. Hujusce vero naturam variabilem esse quis asserat? Haec proprium nunquam amittit colorem, licet ad omnes recipiendos indiscriminatim se habeat. Unica ergo est, & multiplex; unica, ratione naturae; ratione colorum, quibus potest circumvestiri, multiplex. Sic & veritas, quamvis unica revera sit, tamen ad plures voces, diversasque significationes traducitur.

Porro petulantia non desunt ingenia, quae individuam veritatis vim temere dividunt, & eam sibi adversari compellunt. Veritas in veridicis hominibus quietum jucundumque, in doctis sanum ac integrum locum obtinet, in contentiosis molestum intolerandumque, quum ipsam interpretando sibimetipsis invicem convenire non possint.

In auditu sano concordant sani sermones; unde sapientem illum virum dixeris, qui, ingeniosi opificis instar, suum ita aedificium nectit expolitque, ut nihil ad perfectam ejus elegantiam desideretur. Qui vero artis imperitus omnino est, audientium plausus delicatis voculis aucupatur, ne latentem dolum excludant.

Sacri oratoris ac egregii viri praeclara munera quis omnia referat? Ipse siquidem optimus interpres est & conciliator earum sententiarum, quae stultis dissonae apparent. Illas enim vel consonas explicat, vel dissentientes ratione conjungit, & concitatas auditorum mentes componit. Quod ubi praestiterit, statim & sermones inter sese firmissimo concordiae vinculo copulantur.

SERMO IX.

Praetereuntis hujusce seculi deliciae a perpetua beatitate animos avocant.

Deus optime, cujus infinita bonitas summis mortales beneficiis complectitur; cujus munificentia gratis omnibus consulit; cujus clementia supplicibus sponte occurrit; cujus comitas nulli gratiam denegat; cujus denique pietas tam gratam humanis languoribus medicinam affert, ut vitiosas potius sanet partes, quam exsecet, vide, quaeso, quo nos levitas stultitiaque rapuit nostra: praesentis seculi

[illegible]

A feculi dominationi cervices fuppofuimus: otium, deliciae, oblectamenta nobis imperiofe praefunt, & immoderatum noftri ftudium nos vel invitos pro libito circumducit. Prava confuetudine attracti in mala fcientes ruimus: cuncta in miferias infultant noftras; & dum voluntas firmo amicitiae foedere cum corpore confentit, ambo ad interitum concitatiffime graduuntur.

B Nihil heic perpetuum adeffe, & omnes res iftas creatas in confufionem veterem demergendas effe nemo fanae mentis inficiari audet. Quod tamen communi fapientum teftimonio reprobatur, id nobis folus Daemon fuadere nititur. Fallax ifte hominum adverfarius fugacia mundi commoda tam vivis fpirantibufque coloribus depingit, ut non qualia funt videamus, fed qualia ab ipfo venditan- C tur. Nos interim blanda eorumdem fpecie deliniti, puerorumque inftar elufi, aeternam beatitudinem naufeamus, & umbratili contenti folatio immarcefcibilem gloriae coronidem amittimus. Latum ille fpatiofumque unicuique monftrat callem, quem plurimis identidem offendiculis obferit, nobifque tandiu infidiatur, donec laqueis undique circumplicemur. D Si forte in aliquem incidat, quem fuperare vi nequeat, tunc ad artes confugit, eumque voluptatis illecebris feliciffime expugnat. Illecebrarum vi permulti fanctitate celebres viri non femel cefferunt. Teftem habeo fanctiffimum Regem Davidem, qui voluptate pertentatus mifere concidit. Teftem habeo inclytum Moyfen, cujus lingua corrupta eft. Qua de E re illi, qui Daemonis jugum fubeunt, intolerandis oneribus opprimuntur.

Juftis, qui ipfius imperium execrantur, levem primo imponit farcinam, ut fenfim graviori affuefcant, donec & ipfi communem cum aliis molem perferant, qua ad collum fufpenfa in mare projiciantur cum iis, qui puerorum innocentiam fcandalis evertunt fuis. Quas vero inani aura inflatas videt mentes, F has in fua ambitione magis ac magis confirmat, ne forte providiores experientia factae, humilitatis virtute curentur.

Judicum detorquet linguam, ne judicium ex aequitate pronuncient. Auditorum aures hebetat, ne falutaria excipiant monita; eafdem interdum acuit, ut pravis colloquiis obfcenifque cantiunculis pateant. Omnes five aetate, five dignitate praeftantes peffime loquuntur. Qui

A Qui minor eſt majorum veſtigia perſequens, laudat quae ſunt vituperatione dignisſima. Plurimorum annorum ſpatio Prophetarum oracula ſiluerunt, quia tacuit Eſajas, nec ſuorum temporum vitia digne ſatis correxit. Jamvero ſi juſtus nimio ſilentio diſſimulationeque erravit, quid dicendum de iis, qui diſſolutionem in laude poſuerunt?

B Qui meridiana luce clariores exterius apparent, horum interiores receſſus atra nox, nigrorque denſiſſimus obcaecat; latentia nimirum crimina divinae gratiae radios effuderunt. Juvenem Giezim extrinſecus neſcio quis ſplendor illuſtrabat, in pectore tamen furcifer ille cupiditatem fovebat, interiores maculas exterior lepra detexit.

C Chriſtus, & Eliſaeus duo clariſſimi praeceptores, Judam & Giezim duos diſcipulos infamiſſimos habuerunt. Judas tenebris ipſis tetrior, ad nitidiſſimum juſtitiae Solem acceſſit, ad eum nempe, qui in fine mundi peccatorum diſſolvet nebulas, a quo impius ille conſumtus eſt ac diſſipatus. Giezi leviori conſperſus nota exiguam, ſi cum priori conferatur, lucem adiit, cujus tamen claritate illuſtratus ad priſtinam formam rediit.

D Turpiter profecto Judas aberravit, quum non animadverterit, quod ſi Giezi Propheticam animadverſionem effugere neſcivit, multo magis ipſe in manus Dei viventis incidiſſet. Deliravit etiam proditor, putans ſe Chriſtum fallere poſſe, dum id fruſtra in hominem tentaverat Giezi; eo vel maxime, quod licet Naamanum Eliſaeus a lepra mundaverit, iſta tamen virtus longe minor ea erat, quam

E *Luc. 10. 1.* ipſe Judas unacum ceteris diſcipulis a Chriſto accepit, quum a Chriſto Jeſu miſſi ſunt ante faciem ſuam in omnem civitatem & locum, quo erat ipſe venturus.

SERMO X.

De humani ingenii inconſtantia.

DA, quaeſo, bone Deus, veniam levitati ac malitiae noſtrae, quae tot malorum cauſſa eſt origo. Quot illa concipit cogitationes, totidem latentia ſunt

F brevi eruptura ulcera, exteriora autem opera patentes ſunt morbi, qui ab ipſius corruptarum partium diſpoſitione coaleſcunt, ex qua etiam primum omnium quotquot exſtiterunt, & futuri deinceps mortales ſunt crimen promanavit. Dele, puriſſime Domine, voluntatis noſtrae turpitudinem; ex ea quippe omnia, quibus obſidemur pericula ac detrimenta oriuntur. Angor

[illegible]

A Angor enimvero vehementerque commoveor quoties nostrae voluntatis calamitatem intueor; quae quidem quum suapte natura valida sit & constantissima, suam ipsamet virtutem debilitat, quum sit domina, sese ad ancillulae conditionem deprimit, quum aequissima plurimis vult debitis torqueri, quum soluta, nullique imperio subjecta, servitutem pati gaudet, suique mancipium paciscitur. Quinam dementiae non arguat scribam, qui pro- B prio digito suorum debitorum chirographum obsignat? Illi gloria sit immortalis, qui nos Angelorum esca in libertatem vindicavit, suoque Sanguine nostrorum criminum syngrapham expunxit.

[illegible]

Nostra voluntas facile jacturam patitur; & qui in sublime animum erigit suum, eum plerumque solet daemon invidus perturbare. Oportet ergo, ut cogitatio omnis nostra ducem habeat cari- C tatem, in qua mirifice delectatur, sicut in rore flosculi; contumelias vero, & ea omnia, quae caritati opponuntur, capitali odio vitat, quum ista se habeant ut foenum, quod viriditate sub aestivis Solis radiis deperdita cito arescit, breve flammis futurum pabulum. Laus sit, Domine, voluntati tuae, quae nostram quotidie poenitentiam procurat.

[illegible]

D Qua de re immortali honore digni sunt justi, qui vel multa passi, in sententia firmissimi perstiterunt, nec ut Luna mutabiles, sed Solis instar constantissimi ingenitam sibi divinae gratiae lucem perpetuo retinuerunt. Nec enim eorum mentes instabiles adeo erant, ut modo E plenae, modo vacuae conspicerentur. Omnia tormentorum genera expertae illae sunt, nec defecere. Honos itaque Deo sempiternus habeatur, qui eorundem certamina, ac triumphos summopere illustravit. Non illos inanis extulit rumor, nec invidiosa obtrectatio depressit. Gratissimum semper suavitatis odorem spirarunt, quin ipse unquam deficeret; cujus fragrantiam ad alienas etiam mentes eo- F rum caritas derivabat. Hinc Dominus mercator optimus pretiosa hominibus aromata obtulit, quae divinum afflantia spiritum audientium delectavere animos, & salutem discipulis attulerunt. Gloria ipsi tribuatur, ex cujus aromatum thesauro bona eorum opera prodierunt.

[illegible]

Haec tam salutaria caelestis Medici pharmaca insanissimorum virorum culpa humanam auxerunt aegritudinem potius, quam sanarent. Imitati enim hi sunt improbi illius Semei insolentiam lapides ex montis

II. Reg. 13.

montis jugo in Davidem jacientis, terramque spargentis. Hic contra Regem stetit, quem plurimis conviciis appetivit; stetit scriba iniquissimus contra Jesum Davidis filium, quem Judaica gens contumeliis omnibus oneravit. Siluit de accepta David injuria, suoque mystico silentio Christi tolerantiam innuere voluit, qui dum male tractaretur, non aperuit os suum; qui pro saxis sputa, pro verbis alapas, & clavos sustinuit. Gloria igitur patientissimo Domino congeminetur, qui non unius audaciam, ut David, sed totius concitatae plebis perfidiam aequissimo animo pertulit.

Hiec vero mirari soleo, quamplurimos inter nos reperiri, qui in beneficentissimum Patrem blasphemiarum aculeos contorqueant, iidemque cum eo obstinatissime pugnent, a quo libertatem acceperunt. Cujus etiam vesani consilii daemonem comitem ducemque anteferunt; putant siquidem, ita daemone insinuante, durum esse, ac suis cervicibus intolerandum Christi jugum, quum id ceteroquin ipsa sit suavitate dulcius. Ex quo demum sic pessime arguunt: Si Deus homines a justitia recedere sinit, cur non a malo omnino eximit? Benedictus Deus, qui errantes nunquam ad se violenter impellit, sed eos in pleno relinquit libertatis arbitrio.

Ipsi pariter opinari videntur, suum Conditorem iis neutiquam nocere posse, ac si foret superiori aliqua virtute impeditus, seu vi coactus. Duo haec deliramenta hoc unico responso corruunt. Quis, rogo, famem, & aegritudinem fecit? Si Conditor, ergo potens est; si Bonus, ergo immitis erit.

SERMO XI.

De pravis animi affectionibus compescendis.

Quoniam plerosque hominum naturalis cupiditas ad creatarum rerum amorem impellit, inspiciendum modo breviter est, quid optimum factu sit, creaturas, an Creatorem possidere. Nihil est, quod dubitemus, omnia ab eo possideri, qui Creatorem possidet; secus enim licet cetera alia teneat, nihil ipsa sibi prosunt, dum seipsum perdit. Omnia possidet, qui totus apud se est.

Nullus est Princeps, cui placeat, subditum a sua ditione desciscere. Subditos, si quos habemus, dum minus recte se gerunt, corrigimus; oportet ergo, ut & nos ipsos de nostris erroribus corrigamus. Quod si fraena equis injicimus, si jumenta

ta baculo instigamus, multo magis laborandum nobis est, ut rapidos animi impetus reprimamus. Id tunc potissimum agere debemus, quum ii divinae voluntati sese objiciunt, nosque a summi Regis clientela abducunt: eo pacto, quo jumenta plectimus, quum insolenter calcitrant. Nam si cupiditati in ipso furoris aestu parcimus, frustra domesticae reformationis laborem suscipimus.

Locus intra Oceanum nullus est, quo non nautarum cura pervaserit; nullus mons, cujus non dorsum venatores compresserint; nullum tam exile terrae spatium, quod non aratris agricolae perstrinxerint; nulla tam tetra tamque immanis bellua, quam non hominum industria perdomuerit. Solus Deus, qui cuncta imperio subjecit nostro, nos mansuefacere non posse videtur. Proh quam turpe est, nos Deo reluctari, qui creata haec omnia nobis amantissima condidit!

Nunc, quaeso, diligenter expendamus, utrum plus valeat incolumem servare animam, an creaturis praeesse. Age fingamus universas terrae plagas in potestatem concessisse nostra. Quid? Aliquidne profecimus, si animus in sua contumacia firmissimus correctionem fugiat, nec de vitae emendatione cogitet? Asserendum potius est, nos plurimum perdidisse.

Homines videmus ad feras edomandas peculiariter intentos esse, id sibi propositum habentes, ut ingenita earum asperitas humanis moribus assuescat. Si ergo hominibus tantopere curae est mutorum animalium moderatio, cuinam in mentem cadat, Deum non esse de animarum correctione ac possessione solicitum? Porro sicuti homo animalia, ita Deus animas moderatur. Hinc nos creatarum rerum possessores illius gratia sumus, qui nos perfectissime possidet. Qua de re ex iis, quae subjecta nobis sunt, emolumentum trahere curemus. Si jumentis tam prodest baculus, confideremus, num aeque divina nobis prosit virga.

Iniquum profecto est, hominem animalia coërcere, cervicosam vero mentem nullatenus flectere, & quod sane stupore dignum est ira excandescere, si eadem ratione omnino carentia ipsius voci minus exacte pareant, dum ille interim proprias loquenti Deo aures obstruit. Feras mansuetudinem edocet, quas probe edoctas, phaleris eleganter ornat;

ipse tamen in sua ruditate, atque ignominia durissime obfirmatur.

Jamvero visis, quae hominem dedecent, restat, ut quae ipsi valde conveniunt, in antecessum delibemus. Is magnus habendus est & sapiens, qui suum abstinentia, jejuniisque premit corpus, ut exercitationi ac disciplinae aptum reddat, animam vero assidua sacrorum codicum lectione pascit, ut eadem quibusdam veluti stimulis ad poenitentiam excitetur. Nae is pulcher corpore animoque erit, qui duplici hac purgatione emundatur, quam quo frequentius adhibebit, eo major erit suae pulchritudinis excellentia.

Corporis exercitatio plurimum confert ad valetudinem sustentandam, & ad tollendam desidiam. Animum quoque alacriorem promtioremque reddit ad parce, sobrie, & continenter vivendum, & ad voluptates proculcandas. Haec enim sunt, quae Deum, cujus est omne datum optimum, incredibiliter delectant. Orandum igitur est, ut divina nos correctio ita vehementer moveat erudiatque, ut omnes inposterum offensiones declinemus. Haec, quae ceteroquin humanae superbiae invisa prorsus est correctio, amoris indicium est manifestissimum. Parentes etenim quos diligunt corripiunt filios; eamque, qua flagrant, caritatem sub externa quadam furoris specie eisdem exhibere gaudent. At licet color, vultusque superficies odium praeseferat, pectus tamen miro caritatis ardore effervescit. Interior eorum pietas exteriori severitate circumvestita prodit.

Depicta Paterni amoris effigies, supremum Conditorem optime repraesentat, qui interius clementia superabundans, exterius terrore amictus apparet. Ejus ira in peccatores aestuat, quam tamen lenitatis ac misericordiae suavitas moderatur. Dum interdum irascitur, nihil a mente recedit; dum minis territat, plena fruitur serenitate; dum turbari videtur, interiori perturbationis motu vacat; patens ipsius moeror, eadem est, qua in se gestit, laetitia.

Furor ille, quo divinam Majestatem inflammari quandoque videmus, ad divini cordis affectiones non transit; Deus siquidem simplex est, purissimus, sibique perfectissime constans; nulla propterea est apud ipsum transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Quare quum Deum exardescere, concitari, leniri aliaque his similia audieris, ne eo sensu accipias, quasi proprias ipse inclinationes praecedenti

Jacob. I. 17.

A B C D E F

[illegible]

denti violentia aliqua sibimet illata compescat, aut superet, sed certo tene, simplicitatem, quietem, imperturbabilitatem, constantiam proprias esse Divinae illius naturae proprietates.

Fervet succenscetque, quin rapido ullo feratur motu, quum sit ipsa tranquillitas. Id autem efficit, ut nos, qui sensibilibus duntaxat signis ducimur, poenarum metu concussi torpedinem excutiamus, & libertas roboretur nostra, ne servituti obnoxia fiat. Decet igitur, eum, qui nos corrigendos sumit, seposita hilaritate, quae ad rem minime facit, severitatem proferre.

Quis nunc vindicis Dei virgam dulcem esse in ipsa sua asperitate non fateatur? Percutit, ut sanet, parcit, ut progressum augeat. Languidum excitat, vigilantem roborat. Quia nos impensius adamat, grata praebet caritatis remedia. Nos recreat, & plectit, relevat, & exsecat, ut pravis cupiditatibus obsistamus. Equidem, Fratres Carissimi, quantum labore auctoritate consilio eniti atque efficere potero, nihil praetermittam, quod ad salutem felicitatemque vestram pertinere arbitrabor. Quare dum pravis vos affectionibus teneri sentiam, id unum enixe a vobis contendam, ut memores Divinae erga homines benevolentiae illum appetatis, qui solus vestris est affectionibus dignus; & quae saluti vestrae officere possunt desideria, tanquam pestem funestissimam propulsetis.

SERMO XII.

De oculorum custodia, nec non adversus divinarum rerum scrutatores.

Deutr. 22. 8. vers. Syr.

Scriptum est: *Balaustia fac tecto tuo patientia*, modestiae nimirum, ac verecundiae sepibus frontem circumclaude tuam, tuosque oculos cohibe, ne iis in lubrica quaeque inconsulto discursitantibus, tu interim misere concidas. Enimvero si David vigilantissimus alioquin diligentissimusque oculorum custos ubi vel semel periculosam speciem curiosius, quam par erat, intuitus est, peccavit, quid de illo sentiemus, qui suum undequaque aspectum libere contorquet? Nihil est aptius ad castitatem tuendam, quam illud idem cum oculis foedus inire, quod Jobum olim pepigisse admonemur.

Ibid.

Scriptum est etiam: *Si videris jumentum fratris tui pereuntem, ne despicias; quod si jumentum pereat, magna cura illud sublevа*. Dum ergo de animantis incolumitate tam solicitum se praebuit Deus, quanon ille cura de nostrarum animarum

salute tanto pretio comparata detinebitur? Illi igitur perpetua sit gloria, qui sua animalium providentia, maximum illum, quo nos complectitur, amorem designavit.

Pergamus sacrarum literarum oracula consulere: *Si videris asinum proximi tui, vel inimici in via cecidisse, sublevа cum eo.* Quod si e converso proximus ipse decidat, quomodo, amabo, justi prope ipsum praetereuntes dexteram lapso porrigere recusabunt? Quod si forte accidat, ut quispiam, Levitarum, ac Sacerdotum instar, languentem illum deserat, saltem non deerit, qui Evangelici illius Samaritani pietatem imitetur, de quo meminit Christus Dominus his, quae sequuntur, verbis: *Et appropians alligavit vulnera ejus, & imponens illum in jumentum suum duxit in stabulum, ac curam ejus egit, mercede stabulario constituta.* Benedictus, qui se humilians, pretioso suarum miserationum pharmaco cicatricosos hominum animos restauravit.

Deut. 22. 4.

Luc. 10. 34. 35.

Scriptum ulterius reperimus: *Qui bovem cornupetam possidet, nec recluserit eum, moriatur.* Quî ergo fieri poterit, ut aequissimus Deus latronem, qui quotidie diripit vastatque, impune grassari patiatur? Bovi bina tantum cornua tradita sunt a natura; diviti vero septuaginta septem, quae omnia in Caelestis Agni socios retorquet. Benedictus Agnus, qui pro hominum salute cruenta furoris victima cecidit.

Exod. 21. 29.

Neque vero sua avaris, detractoribus, invidisque spicula ad proximum sauciandum desunt; contentiosi tamen, utpote infestioribus instructi jaculis, graviora fratribus infligunt vulnera. Quod si, Divina jubente lege, bos alieni bovis interfector lapidibus obruendus est, quanam, rogo, poena dignus erit audax ac temerarius ille, qui aliorum nomen tot detractionum aculeis lacerat? Hunc, quaeso, Domine, per devia gradientem sustine, ut, te duce, instantia pericula vitet, & ad meliorem frugem redeat.

Si quis aperuerit cisternam, & foderit, operiat eam, ne quis morte moriatur patenti. Impius os suum, cisternae instar, dilatavit, & omnis sermo illius laqueum continet & offendiculum. Jam si de cisterna providit Deus, ne aperta noceret, quid de ore semper ad calumniam promto dicendum erit, quod non in cisternam, sed in infernum auditores calumnias adprobantes dejicit? Immortalis illi honor habeatur, qui latentem foveam, in quam Daemon

Exod. 21. 33.

[illegible]

A Daemon Protoparentem impulerat, suo adventu observavit.

Scriptum denique est: *Filius, qui patri suo maledixerit, morte moriatur*. Porro si tanta poena dignus est filius, qui injuriam quovis pacto fecerit hujusce seculi genitoribus, quanto pejori, imo & pessimo letho afficientur impiae illae ac procaces linguae, quae temerario ausu blasphemias in Patrem illum omnium suavissimum, Deum scilicet protulerunt? Tuam, Domine, justitiam benedicimus, ac tuae bonitati gratias agimus, quas possumus maximas, quae nefarios tui nominis detractores complectitur.

Exod. 21. 17.

[illegible]

SERMO XIII.

De timore Dei, & consummatione seculi.

INitium sapientiae, sacris literis admonentibus, *timor Domini est*. Qui ergo Dominum timet, is revera sapiens est; omnia quippe mandata ejus servat, omnes ejus sermones explet, & ejus voluntati perfecte obsequitur.

Ps. 110. 10.

Quisquis es Deum time, ipsius disciplinam amplectere, sapientiam adama, ut ille tibi gloriae coronam imponat.

Sapientiam cupienti timor Domini sit in primis propositus, qui ubi deest, nihil boni, nihil sinceri reperiri unquam potest.

Via Domini, qua sapientes incedunt, optima est. Quicumque autem ab ista deflectunt, fieri nequit, quin in deviis, maximeque periculosis ambagibus pervolvantur.

Sapientes nunquam suprema Dei oracula aversantur, quum ab ipsis, a perenni veluti fonte, universa bona largiter effluere non ignorent.

Dei ergo timorem dilige, ut in via Justorum sine offensione gradiaris, ac demum ad Caelorum regnum expeditissime pervenias.

Servus, qui Dominum reveretur, ejusque dicto audiens est, ipsius regni princeps, & domus praefectus constituetur.

Qui timet Dominum ejusque praeceptis obtemperat, omnibus ejusdem facultatibus ac divitijs praeficietur.

Moyses servus impiger magnopere Deum timuit. Quare illum Dominum, & domus suae praefectum renunciavit, & ipsi thesauros omnes commisit. Terram quoque & elementa hujus imperio subdidit, cujus nutibus res creatae omnes certatim ac studiosissime paruerunt. Huic insuper maximi ducis honorem detulit, qui tot tantaque supra naturam gessit, ut non hominis,

nis, sed Dei vocabulo nuncuparetur. Exultarunt montes, quum egrederetur de terra Aegypti, de domo servitutis, deque ipsius fuga laetitiam colles perceperunt. Commotum est mare a facie ejus, & viam aperuit in ejus medio, instar muri, aquis a dextra laevaque circumstantibus, ut Pastor cum grege pertransiret.

Josue Bar-Nun Moysis discipulus, quia Dei timore plenus erat, Jordanem divisit, ut populum ad terram a Deo optimo maximo multo ante constitutam introduceret. Hic ipse Jerichum profectus, vix apud munitissimam Urbem vociferatus est, ipsius statim moenia corruerunt. Solem vetuit, ne ad occasum solita celeritate volveretur. Mirum! Stetit Sol, steteruntque ambo praegrandes Solis ac Lunae Orbes, donec hostium copias penitus delevisset. Quid plura! Caelo ipsi imperavit, ut qui ex caede evasissent, Chananaeos exterminaret. Cujus dicto audiens lapideum imbrem demisit, quo pugnae superstites obruit depressitque.

Elias insuper vir erat Dei observantissimus, cujus promovendi cultus studio ita conflagrabat, ut ad improborum perfidiam conterendam natus esse videretur. Hic idem quum divina prope auctoritate fungeretur, Caelo interdixit, ne rorem, aut pluviam emitteret, quoad sibi visum aliter foret. Cujus quidem praecepto Caelum diligentissime paruit.

Hos Viros sanctissimos res omnes creatae vehementer sunt veritae, eorumque imperio sese sponte libenterque subjecere, non aliam ob causam, nisi quia & ipsi Deum extimescerent. Quamobrem saluberrimus iste timor tantam eisdem gloriam peperit, ut in iis, veluti in domestica sede, Deus habitaret. Omnipotentiae proinde vim creaturae sentientes, summam illorum potentiam non immerito metuebant.

Qui Deum timet, hunc & creaturae reverentur, ejusque mandata exequuntur, si divina ipse perficiat. Caelum ipsum, ipsa etiam elementa timenti Deum obsequuntur, & suo quaeque modulo inserviunt.

Qui Deum timet, nec ab ipsius legibus vel modice deflectit, minas terroresque omnes superat, & inanes larvas contemnit, abjicit, deponit.

Cujus rei exemplo sit egregius ille Rex David, qui suam omnem fiduciam in Deo habens repositam, haec frequenter usurpabat: Posui Dominum in conspectu meo, ne timeam, neque commovear. (Ps. 15. 8.)

Deum

[illegible]

A Deum namque ut scutum inexpugnabile sibi proposuit, iccirco impavidus psallebat: *Non timebo quid faciat mihi homo*. Humanis nimirum terriculamentis, Daemonisque latratibus nihil urgetur quisquis Deum possidet; imo potius Daemonem ipsum ejusque satellites talium virorum, non dicam aspectus, sed fama ipsa frangit debilitatque.

Ps. 5. 55.

[illegible]

B Mors terribilis est ijs, quorum cum vita omnia extinguuntur, non justis, quorum virtus emori non potest. Jamvero etiam mors tanta justos veneratione prosequitur, ut nisi supremum Dei decretum accedat, ipsos ne leviter quidem audeat attrectare.

[illegible]

Quae Dei timorem & humilitatem colit, in eam Deus ipse animam sponte labitur, & perpetuum in ipsa domicilium

[illegible]

C statuit; hujusmodi porro custodiam quilibet aut terror, aut formido effugiat, necesse est.

Mira siquidem is majestate praefulget, quam si Cherubim, & Seraphim intueantur, plane contremiscunt, si mortales, ut fumus evanescunt, si terra, paleae instar, subito deficit. Dum ergo talis tantusque hospes in anima diversatur, quis eam pavor concutiat? Qui metus exani-

[illegible]

D ment?

Vix autem Dei timorem deposuimus, animalia ipsa nostrae ditioni subjecta nos territant, quamquam illa Deus condiderit nostris usibus, non ut sua nos immanitate terrerent, sed ut nostram auctoritatem reformidarent. Quod quidem ex luculentissimis hisce Domini verbis perspicue colligitur: *Dominamini piscibus maris, & volatilibus Caeli, & universis animantibus, quae moventur super*

Gen. 1. 28.

E *terram*.

[illegible]

Nos autem feras pertimescimus vitamusque, quia Deum nec timemus, nec adamamus. Quod etiam caussae est, cur scarabaeus ipse, quo nihil vilius aut abjectius inveniri potest, & immundissimum quodvis reptile nos turbat exagitatque.

[illegible]

F Itane homo vecors atque amens ignominiosum serpentem times, Deum vero nihil metuis? A scorpione trepidas, a verbo autem Dei non commoveris? Camelum, leonem, ursum, tigrim, canem denique ipsum formidas, Deum nihili pendes? Nescis, insane, nescis quantas vires Dei timor habeat. Ipse profecto avidas leonum fauces in lacu quondam clausit, ne Danielem discerperent, cujus sanctissimi Viri carnes, quia Deum timebat,

mebat, ferro duriores eorum oculis apparuere.

Ignis, cujus voracitas est unicuique notissima, succensus quondam in Babylonis fornace fuit, eo consilio, ut ibi tres Pueri ob contumelias simulacro Regio illatas concluderentur. Licet tamen in fornace hujusmodi incendenda omnem barbari operam studiumque insumsissent, flamma nihilominus nullum formosissimis, Deumque timentibus pueris detrimentum intulit, sed, quod mirandum magis est, in suavissimum rorem, auramque lenissimam conversa, eosdem admirabiliter fovit, texit, recreavit.

Qui Deum timent, nec aquam, nec ignem, nec animalia, hominesque, aut quidpiam aliud timere possunt. Si quis adest, qui aquarum vim timeat, maximum illum Israëlitarum Ducem Moysen intueatur, cui procellosum pelagus minime nocuit, quin & ipsum vado trajicientem sustinuit. Quem ignis movet mox laudatos inspiciat pueros, quos ne leviter quidem flammae attigerunt, imo molliter complexae sunt. Qui belluarum feritatem horret, mentem ad Danielem leonum faucibus objectum convertat, qui ingenitam iis ferocitatem, in ovium mansuetudinem conversam sensit. Quem armatus miles exanimat, Ezechiae orationem crebro usurpet, qua nimirum Rex ille immortali laude dignus plurima pugnantium agmina profligavit. Martyres demum spectet, quos nec vis ulla, nec furor perculit, sed eculeos, tormenta, enses, vincula, mortemque ipsam alacres despexerunt.

Nihil est, quod Dei timorem aequare possit; hic siquidem cruciatus omnes, & quaevis malorum genera mirum in modum vincit, nec ulla res est adeo metuenda, quae non istius virtute facile superetur. Porro Dei timor amori aequatur, quae virtutes perfectum Deo domicilium construunt.

Qui Deum timet, labi aut errare nequaquam potest; divina quippe praecepta accurate custodiet, atque ita ab iniquitate maxime abhorrebit:

Qui peccat, longissime a Deo abest, proindeque Diabolus illum metu implet; quare dies in summa animi perturbatione trahere ubique cogitur.

Quia omnipotentis Dei timorem excussimus, ideo mentem nostram vitium

[Syriac text]

A tium infecit, quo cum tremores trepidationesque irrepserunt. Experimento namque videmus, improbos quoscumque, dum peccant, pallescere, & suum scelus prae verecundia obtegere, persuasum enim illis est, lethale id virus esse, quo nihil Deo detestabilius; unde quum dignos communi omnium odio se esse videant, latibula quaerunt, quia venenum in lucem prodere erubescunt. B

Peccator enim propriae conscientiae testimonio exagitatus & aliorum conspectum vitat, & suam ipse foeditatem odio habet. Et sicuti hoc proprium inest oculis, ut a deformi conspectu abhorreant, pulchrum vero cernere gestiant; lucem appetant, tenebras effugiant, ita peccator, cujus viae tenebrae sunt obscurissimae, sese ab omnium aspectu subtrahit, ratus C semetipsum omnium esse oculis gravem atque intolerabilem. Huc etiam accedit eo illum timiditatis devenire, ut ad levissimam frondium agitationem expavescat, & suis etiam non raro vocibus exanimetur.

Fures, adulterique clanculum incedunt, & proferre vix audent verbum, quum metuant, ne propria culpa ipsorum D fraus detegatur. Quapropter vel nutibus, vel oculorum ictibus secum ipsi alloqui coguntur: tanta est eorum timiditas, ac diffidentia. Adde preaterea, eam esse peccatoris ignaviam, ut de ipsis quoque gressibus suspicetur; si enim libratis minus vestigiis E ambulet, timet, ne in ipsomet scelere deprehensus poenas luat. Si inanem vocis sonum accipiat, immotus, lapidis instar, haeret; si canem latrantem audiat, omnino corruit; si quidpiam forte moveatur, ad fenestras advolat, ut e muro, aut sepibus evadat, nunquam tamen ex janua effugium quaerit. Et quoniam infernum hostem intrinsecus latentem F gerit, quocumque se vertat, sua illi scelera tanquam furiae occurrunt, quae ipsum respirare non sinunt.

Jamvero si crimina hominibus occulta tantum formidinis injiciunt, quid dicendum de iis, quae publice innotescunt? Quid quum ante formidandum divini Judicii tribunal discutienda proponentur? Si furem, aut adulterum unius homunculi aspectus tantopere sollicitat, quem non iisdem terrorem ultio

Domini, ac terrae Caelique ingeret exprobatio?

Nulla cogitatio, nullus oculorum obtutus impunitus evadet. Justissimus siquidem Judex, qui revelat profunda & abscondita, non modo prava cordium consilia, verum ludicra etiam quaelibet, & inconsideratos gestus reteget, & in discrimen vocabit. Caelum terramque suae administras justitiae adhibebit, quum interim & improbi timore horribili complebuntur, & inter justos vix quisquam erit, qui valeat sine metu Judicem intueri, cujus ardebunt oculi, & furor undequaque emicabit, clementiae nomine jam penitus extincto.

Caelum concutietur, & ejus luminaria, quae in praesentia tam pulchre fulgent eodem labefactata motu concidant necesse est. Sol obscurabitur, & Luna, quam a Sole haurit, luce privabitur. Sydera, quae infixa Caelo sunt, elabentur. Pelagus horribili murmure infremet, & in ipso furoris aestu deficiet. Terra quoque incendio flammisque tamdiu conflagrabit, donec in nihilum redigatur. Subvertentur montes, & ut plumbum in medio fornacis liquescent.

Surget Deus ad judicandum, & ejus inimici conterentur; creatura autem omnis, clamydis instar scissae & prorsus lacerae semianimis decidet. Firmamentum collabetur, Caelum ac terra transibunt, & universus orbis ut fumus dissipabitur.

Quum vero improborum ac perduellium caussam, omnium animis plane titubantibus, cognoscendam suscipiet, ut in ipsorum perfidiam, ea, qua par est, severitate animadvertat, quis erit virtute adeo praestans, ut queat tantam cladis acerbitatem sustinere? Sua modo beneficentia ut optimus parens Mundum fovet; tum vero injuriarum vindex conditam evertet molem. In qua quidem destruenda eo plane modo se geret, ac iratus quisque in hoste provocando utitur; is enim antequam hostem adoriatur propriis exuitur vestibus, ut, hujusmodi sublato impedimento, sit ad pugnam expeditior. Porro deplorandae hujusce vastitatis instrumentum ignis erit, qui ante Judicem praecedens inflammabit in circuitu inimicos ejus. Hic autem ignis ex ipso egrediens, velut sarmenta comburet quotquot divina patientia

tientia abusi eandem temere impudenterque contemserunt. Si ergo Caelum, terra, mare ac reliqua Mundi globum ambientia istius ignis impetu absumentur, ecquis erit adeo perfrictae frontis, ut si peccasse se noverit, incolumem discessurum confidat? Hujus praeterea ignis natura a communi igne admodum diversa erit; quandoquidem quum a Deo optimo maximo ad scelestorum malitiam, quae quodammodo infinita est, torquendam construendus sit, ipsius vis nullis mensurarum angustiis comparanda videtur. Quapropter jure asseri potest, parvam ipsius ignis scintillulam humanis futuram viribus intolerabilem.

Ex quo Deus ex nihilo terram condidit, sua miseratione ignem clausit, ne ipsa adureretur. Nam si liberas illi habenas relaxasset, certe ea, quae nunc cernimus, nullo pacto constitissent. At quum Caelum terramque judicabit, abditum eundem patefaciet, quo furente Mundus deficiat prorsus oportet. Tum vero justi ipsi vix ab excidio se immunes fore arbitrabuntur, ceteri autem mortem omni supplicio acerbiorem subibunt.

Aethereus, de quo nunc agimus, ignis una cum peccatoribus electos devoraret, nisi divina postremos clemenmentia tueretur. Insuper si divinae gratiae virtus Caelestes desereret cives, eos etiam flammarum furor caeco quodam impetu insequeretur.

Si igitur Beatorum animae Deo carissimae vix superstites erunt, quid de miseris peccatoribus sentiendum? Angeli Judicem placandum nulla ratione suscipient; hujus namque severitate inspecta velut semivivi conticescent. Sancti apud illum intercedere non audebunt, veriti, ne una cum reis admisceantur. Quamdiu enim subsellia Judex tenebit, ii, qui illius clementiam exposcere tentabunt, etiamsi sint ex ipsius familiarissimis, iram aeque ac reprobi experientur.

Judex itaque super igneum thronum vectus, igneis undique radiis emicans, igneum ex se flumen ad mortales probandos emittet. Is tamen ignis non omnibus promiscue nocendi facultatem habebit. Eos solum invadet, quorum pectora nullo caritatis igne inflammata comperiet. Hujusmodi autem ignem Christus Dominus venit olim mittere in terram, nihil aliud optans,

A nisi ut accenderetur. Hunc qui sibi comparaverit, vigentemque in animo custodierit, incendium illud funestissimum evitabit. Qui contra propria malitia extinxerit, iisdem, quibus haec Universi machina, flammis interibit.

Rex Regum Deus e suae Majestatis Sede Caelestium agminum praesidio ac comitatu fultus in terram descendet. Nemo ex celeberrimo illo B consessu metu vacuus omnino erit. Omnes quotquot exstiterunt, aut inposterum futuri sunt ibi praesentes aderunt, nec ullus ab Judicis sententia excipietur.

Tuba interim repetito clangore personabit, cujus strepitus in sepulcris abditos excitabit, & singuli resurgent incorrupti. Unigenitus namque Dei Filius unico infinitae potentiae C nutu celerius universos ante suum Tribunal congregabit, quam quis oculi palpebram movere possit.

Mortem ipsam invadet timor; quocirca in lucem restituet quos voraverat, & redivivos omnes ad Judicium mittet. Ne vero ulla terrenae pulveris particula mortuorum fortasse cineribus admixta ad Judicium pertrahatur, Dei jussu D fiet, ut terrenus pulvis ab humanis cineribus segregetur.

Quos aequor ingurgitavit, quos ferae comederunt, quos avium discerpsere ungues, quos ignis absumsit, in momento singuli ad perfectam aetatis mensuram redacti surgent, & in jus prodibunt. Quare pueruli quoque illi, qui praesentis vitae limen nondum ingressi, E in matris utero decesserunt, ad florentissimam integramque aetatem, Deo ita sapientissime disponente, traducentur.

Foemina, quae foetum in utero gestans occubuit, eundem, licet in virum mutatum recognoscet; eademque ratione foetus matrem a ceteris distinguet suam. Haec autem mutua cognitio utrisque inerit, etiamsi nulla ceteroquin cum ipsis consuetudo, aut ne- F cessitudo intercesserit.

Huc accedit, quod resurrectio praeter integram unicuique aetatem, scientiam quoque perfectam tribuet. Quapropter quem propria non excaecavit improbitas, omnia tam quae in Caelo, quam quae in terra sunt, superaddito gloriae lumine, in Deo tamquam in speculo perspicue distincteque cognoscet.

Mulier impudica, quae ex adulterio conceptam prolem, abortioni caussa prae-

[illegible]

A praestita, lucis beneficio privavit, novo illo mundo minime perfruetur; id enim infans tam enormiter laesus non finet. Quocirca quum impudentissima mulier puerili innocentiae neutiquam parcens suffocatum illum in terrae visceribus condidit, eadem ita exigente facinoris atrocitate, perpetua noctis caligine obruetur.

B Jamvero ut ad rem redeamus, in ipsa aetatis mensura, in qua summus Opifex Deus primos hominum parentes constituit, omnes reviviscent, nullo aetatis discrimine remanente, quisquis ex operum, quae gessit conditione ab alio tantummodo differet. Nam qui propriae dignitatis immemores cupiditati ad satietatem indulserint, insigni turpitudine notabuntur; qui vero ita se gesserint, C ut eorum probata sit fides integritas probitas virtus fulgebunt quasi splendor firmamenti, & quasi stellae in perpetuas aeternitates. *Dan.* 12. 3.

Illud autem postremum erit, quod Judicis jussu, probi ab improbis dissociabuntur, illi quidem ad Caelum, hi vero ad Inferos, unde egressi sunt, redituri. His gestis haec una eademque vox ab omnibus exaudietur: Justus es, *Ps.* 118. D Domine, & rectum judicium tuum. Justus es & rectus, clamabunt qui latus dextrum tenebunt, nam statutum justis praemium persolvis. Justus es & rectus, ad laevam stantes vociferabunt, nam debitas improbis poenas constituis.

Proh quam felix justorum conditio! Hi enim vitam adepti immortalem beatissimamque praeclaro Dei conspectu in E perpetuum perfruentur. Tanta insuper erunt gloria ac splendore praediti, ut quibuslibet Caelorum radiis eorum lux & claritas summopere antecellat.

At quid loquar de iis, quorum ignominiosa vita nullum honestae morti locum reliquit? Vae miserrimis illis! quippe qui in Inferno accerrimis cruciatibus divexati suam omnes dementiam infelicitatemque inutiliter ingemiscent. F

Qui nefariis Deum sceleribus ad ultionem concitavit, suamque fraudem virtutum involucris contexit, in tenebras omni luce carentes projicietur. Qui livore intrinsecus absumti pravum in animo dolum foverunt, in horribilem puteum igne ac sulphure plenum praecipites delabentur. Qui vesano furore correptus caritatem e suo sinu expulerit, & proximos capitali odio sit prosequutus, Angelis

lis divinae ultionis administris puniendus tradetur.

Qui panem esurienti denegaverit, nec afflictis proximorum rebus succurrerit, opem assidue exposcere cogetur, quin ullum sibi adfuturum confidat.

Qui opes in luxu intemperantiaque profuderit, quin egenti aliquid solatii tribueret, in atroci incendio positus, guttulam aquae implorabit, quae tamen ipsi denegabitur.

Quorum impurissima ora contumelias conviciaque, & quod deterius est, blasphemias egerere consueverunt, in pestiferam sordium sentinam obvoluta, oppilabuntur.

Qui aes alienum rapacibus furatus est manibus, seu fraudulenter se in ludo gessit, domumque suam turpibus lucris opulentiorem reddidit, assiduo dentium stridore laborabit, ipsumque Daemones asperrimis tormentorum generibus torquebunt.

Qui sensus libidine percitus mentem ad stupra, & adulteria, aliaque id genus flagitia convertit, in aestuanti illa flammarum voragine supra quam cuique credibile sit exardescet. Qui sacrosancta Sacerdotum jura violavit, Deumque audacter contemsit, acerbiorem prae aliis poenam luet.

Quae quum ita futura sint, te modo, Deus optime, Patrem amantissimum profitemur. Tua valeat pro nobis virtus, ne cum tui nominis hostibus Gehennae perpetuo addicamur. Quum misericors sis, tuae nos clementiae praesidio tuere, quum lucis auctor, nostram mentem tuae gratiae radiis illustra, ne callida hostis assentatione capiamur, quum Justus, justitiam, quum Salvator, salutem, quum demum Sanctus, sanctitatem nobis omnibus impertire, ut qui ad divini tui Corporis & Sanguinis communionem toties accessimus, per te servatos esse intelligentes in hoc unice incumbamus, ut nostri erga te amoris tibi argumenta minime dubia praebeamus.

SERMO XIV.

De Jejunio.

TAndem aliquando, Fratres carissimi, tempus ad salutem adipiscendam opportunissimum nacti sumus. Neque enim pretiosiora nobis ad agendum momenta objici uspiam poterant, quam tempus hoc salutare, quo summus Princeps Deus facillimum se in hominibus audiendis admittendisque praebet.

Opus

A Opus est igitur majori quadam animi alacritate. Servandum enim nobis debita cum puritate jejunium proponitur, quo cum Caelestis beatitudo tanquam divinae erga nos benevolentiae pignus, nobis offertur.

Quare agite, Fratres, oblata divinitus opportunitate utamur. B Absit, ut abstinentiam fastidiamus, quae etsi durior alicui fortasse nostrum prima fronte videatur, jucundissima tamen iis est, qui quum eam laeto semel animo susceperint, eandem libenter servant & fideliter, & constanter. In hisce igitur saluberrimis abstinentiae undis, mentis corporisque detersa illuvie, misericordiam ab optimo clementiae Patre quaeramus, C qui sponte rectis jejunantium votis occurrit. Jejunis enim fidelibus Caeli fores panduntur, quibus etiam ex terrena humilitate erectis, quae sursum sunt, attingere licet.

Angeli beatique omnes nos jejunio deditos intuentur, & de nostra sobrietate mirifice gaudent, qua nimirum digni efficimur, qui fraterna eisdem necessitudine copulemur. D Imo vero ipse Christus in hoc admodum delectatur, & quasi voluptate quadam perfunditur, dummodo Fidei, Spei, Caritatisque virtutibus temperantia eluceat.

Nec mirum vero, si Prophetae, Apostoli, omnisque Sanctorum virorum coetus de jejunio laetantur nostro, quippe qui ipsius gratia plurima saepe opera gloriosissime & magnificentissime confe- E cerunt.

Quod ut exemplo manifestius appareat, jejunium coluit Moyses, qui propterea infinita pene prodigia gessit, & ipsummet Deum facie ad faciem conspicere promeruit. Jejunium Elias coluit, & dignus habitus est, qui igneo in Caelum curru veheretur. Coluit & Daniel, eamque sanctitatis famam adeptus est, F ut eundem Leones ipsi reveriti fuerint. Coluerunt tres pueri, & ignis impetum in suavissimam auram immutatum senserunt.

Jejunium pariter mira quadam voluptate Prophetae susceperunt, quorum nonnulli quadraginta dierum spatio nihil prorsus cibi sumsere.

Hujusmodi consuetudo familiarissima etiam Apostolis fuit, praecipue dum ad evangelicae veritatis lucem promulgandam terrarum regiones perlustrabant. Quid plura? Divinus ipse Praeceptor asperrimum jejunium sustinuit, ut exemplo magis,

magis, quam verbo de hujuscemodi virtutis praestantia commoneremur.

Tot nunc praeclaris testimoniis monumentisque convicti carnis arrogantiam abstinentia coërceamus, hoc in animo fixum habentes, nulli fas esse beatitudinem sperare, quin omnem vitae suae cursum in labore corporis, atque in animi contentione confecerit.

Qua de re jejunium amplectantur Sacerdotes, id sibi potissimum caventes, ne, dum corpori escam subtrahunt, quid de sacrorum religione imminuant. Amplectantur Diaconi, ut sacri altaris ministerio fructuosius deserviant. Amplectantur senes quantumlibet imbecilli, quos si forte ab inediae asperitate provectae aetatis infirmitas dissuaderet, ipsos ad eandem praeteritae vitae recordatio solicitet. Amplectantur cum conjugibus viri, ut ipsorum thalami omni turpitudinis infamia careant. Hoc praestent virgines, ut, adveniente aeterni luminis sponso, ad nuptias plenas dignitatis, plenas concordiae admittantur. Hoc idem praestent genitores, Deum pie pro suis liberis obtestantes. Hoc florens juventus, hoc pubescens adolescentia delectetur; Sic enim progrediente sensim aetate, vitae occasum placidissime attingent: Hoc divites, ut hinc discant suas miseris atque egentibus facultates erogare: Hoc inopes, ut Deus ipsorum mendicitatem sublevet: Hoc liberi propriis parentibus orbati, ut Deus ipsis se Patrem amantissimum praebeat: Hoc viduae, Christum assidue orantes, ne miseras virorum praesidio destitutas necessario victu carere patiatur: Hoc denique Ecclesia cum filiis omnibus tenacissime servet, qui sic oblato reluctantibus cupiditatibus pabulo, quod amore dignum est diligent, & suae saluti operosius vigilabunt.

Mortalium mentibus quantumvis depressis atque debilitatis id roboris jejunium impertitur, ut Caelum valeant libere penetrare, & ad Deum ipsum accedere, qui lucem habitat inaccessibilem. *Timot. 5.*

Neque vero beatitudinem in Caelis tantum, verum etiam securitatem, & prodigia in terris abstinentia parit. Ninivitae siquidem Jonae vocibus territi, seipsos & animalia quadragenariae inediae subjacentes salutem adepti sunt. Apostoli autem jejunio dediti gentes immanitate barbaras, locis infinitas ab erroribus ad fidem Orthodoxam perduxerunt. Quid de Martyribus dicam, qui incredibilem, qua gladiis, ignibus, securibusque

[illegible]

A ribusque occurrebant, alacritatem jejunio acceptam referre non dubitarunt? O felicem animarum praesidium abstinentiam! O praeclaram hominum custodem! Summam video in te esse dignitatem, & inter cetera Deo gratissima officia celsissimam honoris sedem te retinere gaudeo. Beatum itaque florentemque illum dicam, qui se tibi prorsus commisit, quum ipsi & Caelum petere facere liceat, & ipsos eti- B am Daemones aspernari. Fallitur tamen, Fratres carissimi, quicumque putat, in hoc summam esse jejunii, ut quid cibi extra consuetum ordinem corpori imminuatur. Certum namque est, neminem, cujus mores a solidae virtutis praeceptis dissident, ullum exinde salutare emolumentum percipere. Nihil profecto corporis afflictatio iis prodest, qui tacite odium simu- C lant, aut quorum pectora inveterata ulciscendi libidine effervescunt; Deus enim nunquam in infame istiusmodi domicilium delabitur.

Attendite nunc, quaeso, Fratres, & diligenter animadvertite ad ea, quae sum vobis utili digressione dicturus. Supremus mortalium Praeceptor volens sanam precandi methodum Discipulis tradere, pulcherrimam orationem illam D composuit, cujus in Evangelio aperta fit mentio; in qua quidem oratione, praeter cetera rudi ipsi hominum vulgo notissima, haec inserta deprehenduntur: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*. Ex quibus manifeste colligitur, nemini criminum veniam a Deo petere licere, nisi prius injuriis fratrum pepercerit. Quî ergo fie- E ri potest, ut grata Deo sint eorum jejunia, quorum prona est ad ultionem voluntas? Porro nil mirum si plerique sola epularum abstinentia contenti nullam referant ex jejuniis utilitatem, quippe qui adduci nequeunt, ut livorem, & intestina odia aliquando deponant. Qua igitur fronte, homo insipiens ac stolide, orationem Dominicam recitans dicere poteris: *Dimitte mihi pater debita* F *mea, sicut & ego debitoribus dimitto meis*, dum interim ardentissimis oculis caedem stragemque inhias? Nonne supervacaneum ducis corpus fame sitique necare, dum animam vitiis languescere ac plane confici sinis? Ad nullam prorsus rem tua utilis oratio est, sicuti & jejunia, nisi fide, spe, & caritate ornatus sis; hae siquidem virtutes omnem dolum & fraudem, Daemoni pergratam, Deo autem magnopere invisam omnino excludunt.

Matt.6.12.

dunt. Quocirca ne diutius cum periculo fatuus sis, noli jejunare sicut ad hanc diem. Abjice inimicitias veteres, omnemque e tua voluntate vindictae cupiditatem expelle. Jesum audi docentem: *Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.* Perspectis itaque, Fratres carissimi, praecipuis illis, quae jejunii impediunt vim, nunc ad virtutes, quarum decore honestari ipsum decet, gradum faciamus. Harum omnium praestantissimae, quaeque ad rem magis apposite faciunt, tres istae sunt; nempe oratio, & caritas in pauperes, praesertim orphanos, ac in viduas liberalitas. Proh quam excellens est virtus munificentia, quae tota ad pauperes pertinet, quibus, si culpas vitent, ipsomet Christi oraculo testante, aeterna felicitas adservatur.

Esai. 58. 3.

Matt. 5. 23. 24.

Hac caritate praefulgeas oportet quisquis es, qui opibus affluis. Nam quum nihil habeas, quod non acceperis, alienum reddis, dum ex proprio tribuere putas. *Frange*, (non hominis, sed Dei voces sunt) *esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc in domum tuam, quum videris nudum operi eum.* Quotidiano contentus victu sis, quemadmodum in oratione Dominica didicisti. Ne pecuniae coacervandae studiosus sis, quo nihil foedius, & ad vitia excitanda alendaque accommodatius. Beatus, qui esurientem pavit, & nudum contexit; quandoquidem nil ei ad feliciter vivendum deerit, insignem habens remuneratorem Deum, a quo centuplum accipiet, & vitam sempiternam possidebit. Idipsum Regius quondam Vates sua cythara cecinit, dum ait: *Beatus qui intelligit super egenum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus.* Quae hucusque liberalitatem erga pauperes laudans contexui, ex his, quae sequuntur, Evangelii verbis clara magis, ac manifesta fient: *Venite benedicti Patris mei possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Esurivi enim, & dedistis mihi manducare: sitivi, & dedistis mihi bibere: hospes eram, & collegistis me: nudus, & cooperuistis me: infirmus, & visitastis me: in carcere eram, & venistis ad me. Tunc respondebunt ei Justi, dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem, & pavimus te? sitientem, & dedimus tibi potum? Quando autem te vidimus hospitem, & collegimus te, aut nudum,*

Esai. 58. 7.

Ps. 40. 1.

Matt. 25. 34. &c.

[illegible]

A *dum, & cooperuimus te? Aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te? Et respondens, dicet illis: Amen dico vobis, quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis mihi fecistis.* Hujus rei veritate tam clare perspecta, diligenter cavete; Fratres, ne tot commodis vobis divinitus traditis ad perniciem abutamini. Vae vobis, si deploranda vice praecipites in scelcratorum sedem atque regionem ageremini! Sicuti contra

B felices ii, quibus Paradisum ingredi contigerit; ibi enim secretis malis omnibus sempiterna beatitate in cumulata bonorum omnium complexione perfruentur. Hanc porro beatitatem quisquis vestrum adsequi cupit, oportet prius, ut si hactenus voluptati cessit, errorem jejuniis ac poenitentia studeat emendare. Omnis immun-

C ditia atque luxuries a vestro corpore absit, quum nihil sit libidine detestabilius, Deoque injuriosius. Blasphemia, obtrectatio, & calumnia quaevis ne in vobis nominetur, quibus Deum laudare, non turpia effutire convenit. Nolite superbiae locum dare, quae initium est omnis peccati; non enim est creata hominibus superbia, sed humiliamini in conspectu Dei, quum sitis pulvis & cinis. Ne alienum

D quidpiam expiletis; nam fures divina benedictione privati nunquam Dei regnum possidebunt. Adulteria, falsumque testimonium, velut pestem teterrimam fugite. Haec namque immanissima foedissimaque vitiorum monstra homines ad interitum trahunt. Cavete insuper, ne in vestris juramentis Deum testem assumatis. Os enim divinarum laudum instrumentum ju-

E rare non decet. *Sit fermo vester est est, non non.* Hanc omnem turpitudinis labem a vobis perpetuo propulsabitis, si poenitentia, jejunia, oratio, & prae ceteris caritas, quae plenitudo legis est, deliciae fuerint & amores vestri. Haec praeclara beate vivendi & aperta & simplex & directa via est, quae viros bonos ad gloriam facillime perducit, & quam nobis divinus Magister in lubrico jampridem

F oberrantibus suo adventu demonstravit. Hanc modo viam teneamus, memores, caduca ista & ancipitia bona, quibus tantopere adstricti sumus, fluere & penitus exarescere. Jesum interim laudemus, qui nostrum aeterno Patri sua morte debitum persolvit, & Augustissimam Trinitatem proni veneremur, ad cujus gloriam honoremque omnia debent unice revocari.

Eccl. 10.15.
Ibid. 10.22.
1.*Cor.* 6.10.
Matt. 5.37. *Jacob.* 5. 12.
Rom. 13. 10.

A

SERMO XV.

De humilitate, & superbia.

QUi in aciem descendit, & victoriam hosti extorquere cupit, illustribus sanctae humilitatis armis, veluti lata insignique lorica se muniat. Adversarii telum superbia est; hac potissimum ille cum progenitore nostro Adamo, & ejus posteris decertans vicit. Humilitas vero Christi telum est, quo ipse adversus Daemonem usus fuit, & cujus vi tyrannidis solio eum dejecit deturbavitque: illa ornati tectique tot divini Numinis cultores, immortalem sibi gloriam compararunt. Nec mirum, quum ipsa soleat unicuique quantumlibet imbecillo victoriam ac triumphum afferre. Nulla ergo interposita mora felicissimum hocce telum corripite, Christiani omnes, hoc pro certo habentes, vos ita & palmam adepturos, & Caelorum regno potituros; cujus si in vestrum animo cupiditas residet, oportet, ut humilitatem amplecti studeatis. Haec compendiosior via est, haec janua, per quam ad gloriam ingressus patet, haec scala, cujus gradibus ad Caelum ascenditur. Humilitate comite immortalis Dominus e siderum vertice in terram descendens saluberrimum humanae reparationis opus aggressus est; perque ipsam mortales e profunditatis abysso ad superiorum incolarum sedes gradiuntur. Ipsa praestante bona possidentur, ipsa sustinente discrimina evitantur.

Ipsa conciliante Deus hominibus propitiatur; quia illius precibus multo facilius annuit, quam victimis ceterisque id genus oblationibus. Hac justi magis perficiuntur, poenitentes beneficiis cumulantur. Hac reus quilibet absolvitur, neque ullus est tam improbus peccator, qui non denuo gratiae restituatur. Hic fons est & origo, unde bona uberrime effluunt; ex superbia vero nihil praeter angustias calamitatesque emanat. Quisquis humilitate praeditus est thesaurum omnibus divitiis redundantem possidet, qui vero inaniter inflatur, is profecto aerumnis gravissimisque molestiis misere exagitatur. Humilitate peccatores perditissimi perfectionis apicem attingunt, a quo tamen superbia dejecti in fraudem turpiter impelluntur.

Quae ut ita se habere luculentissime pateat, breviter admiremur Daemonum egregiam pulchritudinem, qua in ipsa creatione a Deo Opt. Max. mirifice exornati praeclarissimum sui spectaculum faciebant?

ciebant ? Tantus profecto illis inerat ſplendor, ut nulla ſpecies, ſi Divinam exceperis, excogitari poſſet ornatior, aut elegantior. At, quis crederet ? Superbia non modo hiſce dotibus exſpoliavit, verum etiam portentoſa eos deformitate ac turpitudine inuſtos Gehennae incendiis perpetuo addixit. Contra vero, quis Latrone ſceleſtior ? Attamen vix humilitate monitus ſe reum faſſus eſt, ſtatim aeterna ſibi tabernacula promitti audivit. Fatendum igitur eſt, nihil inveniri tam ſordidum, quod humilitate non expurgetur, nihil tam ſanctum, tamque integrum, quod ſuperbia non labefactetur.

Quid plura ? Ipſe Dominus virtutum omnium principem caritatem eſſe conſtituit. Quis tamen caritate praeſtat, niſi prius humilitate excelluerit ? Quicumque igitur inflammari caritate expetit, ad humilitatem confugiat neceſſe eſt, quae non caritatem minus, quam fidem, ſpemque ipſam Divino quodam privilegio comprehendit. Jejunium ipſius tantum beneficio ad juſtitiam diſponit. Virgines hujus praeſidio ſuam integritatem facillime tuentur. Ipſa eleemoſynis vim tribuit, ejuſque conſilio ſupremo ſacrificia Numini immolantur. Jejunium niſi ab humilitate derivetur, non modo nullam vim obtinet, imo vitium potius, quam virtus cenſetur. Eadem plane ratione pudicitia ipſa ſi ſit ab humilitate ſejuncta, parum prope a libidine differt. Eleemoſynae niſi humilitate ſuadente erogentur, Divino prorſus ſuffragio carent. Inſuper nec ſacrificia Divinus Spiritus reſpicit, ſi humilitate deſtituantur. Iners ac ſomniculoſus optimo jure habendus eſt quiſquis ſine ipſa vigilat atque orat. Qui vero demiſſe de ſe audit, quamvis graviter dormiat, ejus oratio Deo eſt acceptiſſima. Humiles etiamſi humanae naturae fragilitate in errores incidant, admiſſa crimina exiguo poſſunt labore deteſtari. Superbi autem juſtitiae non modo jacturam faciunt, ſed, quod deplorandum magis eſt, eo infelicitatis deveniunt, ut dura cervice Spiritui ſancto obſiſtentes in ipſa pervicacia ac ſordibus miſere contabeſcant.

Nullus eſt mortalium adeo inhoneſtus, cujus maculas miſericordia, fons ille puriſſimis undis diffluens, humilitatis gratia abluere deneget. Et ut vera fatear; Adulteram illam, cujus aperta in ſacris literis mentio fit, ſedulo animadvertite. Infinitis miſera ſceleribus obſtringebatur, quidve conſilii ſibi capiundum eſſet ignorabat. In tanta animi perturba-

turbatione humilitatem complexa, ad Christi pedes sese abjicit, & veniam dolens poscit, quam piissimus Parens non modo impertitur, verum etiam digito ipso absolutionem obsignatam in Evangelii acta publice referri jubet. Hinc rei gestae memoria praeterquamquod in toto terrarum orbe hucusque viget, in Caelis etiam plausibus celebratur. Haec porro beneficia, quae sane maxima sunt, non aliunde nisi humilitatis beneficio fortunata mulier impetravit.

Praeterea nihil superbia detestabilius, nihil Deo injuriosius accidere posse ipsa Evangelii auctoritas gravissimis hisce verbis ostendit; *Omnis qui se exaltat, humiliabitur*. Et alibi: *Quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum*. Quapropter qui Caelestis regni amore flagrat, oportet, ut humilitatem omni studio diligat; ipsa enim suapte natura homines ad justitiam trahit ac prope impellit. Qui justitiam appetit, immoderatum fastum & arrogantiam cohibeat, cui in more positum est virtutes in clientelam vitiorum demittere. Quid? Experientia ipsa constat, peccatores pervicacissimos ad virtutem exiguo labore rediisse statim ac ad humilitatem confugerunt. Contra vero honestissimi permulti ex quo inflari coepere, virtutum omnium longo sibi partarum lacrymabilem se jacturam fecisse conqueruntur. Vos nunc, fideles omnes, Christum verae humilitatis exemplar inspicite, cujus mansuetudinem non admirandam modo, sed & imitandam vobis proponite, quum sine ipsa fieri nullo modo possit, ut Deo placeatis. Quicumque humilitatem possidet, Christum reipsa possidet; qui vero superbiam, suo in sinu immanissimum monstrum, Daemonem videlicet, fovet. Qui humilitatem diligit facile est, ut Deum diligat; qui vero superbiam deperit, divinum sibi ipsi odium indignationemque concitat. Si quis amplam de hoste victoriam referre cupit, humilitatis armis utatur, quibus si eum instructum Diabolus cernat, formidine perculsus fugam e vestigio capiet. Quisquis demum Domino pergratus fieri velit, humilitate amictus incedat; ut is tam praeclare ornatus divinis amplexibus, & gratulationibus excipiatur, atque in Caelesti beatorum Aula ad maximos honoris gradus ascendat.

Quum igitur humilitatis vis tanta sit, ut qui ipsa septus in aciem descendit, spe victoriae frustrari non possit, felix sit oportet, qui ipsa fortissimo veluti propugnaculo communitur. Ipsa enim &

Luc. 14. 11.
Luc. 16. 15.

[illegible]

A & ab humanis cervicibus impendens exitium facile arcet, & infinita propemodum commoda omnibus praebet: puros integroſque animos a ſcelerum contagione removet, & ſectatores ſuos Divinis muneribus cumulatos, ſplendidiſſimi thalami haeredes inſtituit. Humilitas praeterea Abelem in victimam Deo gratiſſimam obtulit; Enoch in Caelum abripuit, atque ab humanae mortalitatis conditione excepit; Noachum a communi naufragio incolumem ſervavit, & Melchiſedech ad ſummi Pontificatus apicem extulit.

B Ipſa Deum inter & Abrahamum arctum neceſſitudinis vinculum ſanxit, ex quo nimirum Patriarcharum ille principatum recognovit; ipſa ferrum in Iſaacum ſtrictum compreſſit, Jacobo paternam benedictionem conciliavit, Joſephum opulentiſſimo regno praefecit: Moyſi, ob rerum geſtarum magnitudinem, immortalem famam aſſeruit, Aaroni ſupremum Sacerdotii culmen, Joſue Principatus authoritatem detulit, Davidi ſceptrum, Gedeoni victoriam, Nephtali robur tradidit; Ezechiam diuturna aegrotatione prope confectum priſtinae valetudini reſtituit. Eliam igneo ad Caelum curru extulit; Eliſaeo ſpiritum, Samueli oleum praeſtitit, Elajae ſuperiores ſpecies contemplandas objecit; Jonam a maris fluctibus exemit, e lacu Leonum Danielem vindicavit: ac uno verbo priores poſterioreſque ſanctiſſimos quoſq; viros extulit, & illuſtravit. Quae quum ita ſint, humilitatem, quae fons eſt, unde quibuſdam veluti rivulis fauſta nobis omnia uberrime promittuntur, avide arripito quicumque Chriſtiano nomine praefulges, hoc pro certo habens, illam veras tibi divitias atque opes allaturam: Ipſa facilem tibi ad Deum aditum ſternit, te Angelorum conſortio participem efficit, tibi occultiſſima quaeque myſteria, quae humanae rationis imbecillitate percipi nequeunt, apertiſſime explanat, nec non hebetatam mentium aciem miro ſapientiae lumine colluſtrat. Ipſa tumentium faſtum deprimit, tuae gloriae indefeſſa vigilat, intentatam tibi perniciem depellit, puris animum cogitationibus excolit, eoque ſua ſtudia omnia reſpiciunt, ut te ad perfectionem adducat.

Si pronus ad iracundiam ſis, ad manſuetudinem revocat, ſi te aut aemulatione, aut obtrectatione, aut impudentia trahi animadvertat; ſtatim pullulantia iſta vitiorum capita radicitus amputat. Ibi laetitiam alacritatem quietem immittit, ubi

ubi antea turbulentissimae tempestates excitabantur. Te, o Christiane, omnium amore studiisque dignissimum, &, quod sane maximum est, Deo gratum efficit & amicum. Incredibilem tuo ex aspectu voluptatem Beati omnes percipient, immanissimus autem tenebrarum Princeps tuae felicitatis invidia fractus in luctu ac squalore misere jacebit; omnesque illi, qui diuturnis irarum fluctibus aestuarunt, magnam ex tua serenitate doloris materiem capient; persuasum nempe iis erit, te eo praestantiae ac felicitatis, humilitate auspice, devenisse, ut eidem nihil jam adjici posse videatur. Tam sublimem itaque perfectionis gradum conscendunt quicumque sese prius humilitate depresserunt, humilitatis profecto jugum suave est, cui quisquis cervicem subdit, viam sibi ad beatitudinem expeditissimam parat.

Quamobrem jugum istud amplecti quamprimum velis; quin etiam mittens manum ad aratrum altius sulcos imprime, nec retro respicias, ut gratus Deo tuus sit labor, & Caelorum regno aptus censearis. Ne si peccatorum sarcina graveris humilitatis jugum respuas, falso tibi persuadens, novum tibi onus accedere, quandoquidem humilitatis jugum non modo criminum pondus, quo unice gravaris, imminuit, verum etiam prorsus tollit ac removet. Si vitam cupis deliciis omnibus refertam ducere, eas humilitate adsequeris; si honores expetis, illa, uti sacrae literae possim testantur, te maximis cumulabit. Si pudicitiam adamas, ipsa excubias agente, in tuto erit; si sanctitatem optas, ipsa largietur, si perfectionem, per ipsam acquires, si denique sublimitatem, hac duce celerrime attinges.

Haec via est ad gloriam facillima, haec Caelorum janua, jucunditatis mensa, bonorum origo, benedictionum fons, & spes, a qua nemo unquam decidit, aut deturbatur. Hac rei absolvuntur, improbi expiantur, errantes in viam redeunt, lapsi ad virtutem assurgunt. Hac duce sibi proposita pugnantes triumphant, triumphantes coronantur. O praeclaram humilitatem omnium laude studiisque dignissimam! O beatum illum, qui tantam hospitem exceperit, miserum, qui amiserit! Beatum, inquam, nam si abjectus jacet, mox in sublime feretur, si inops, locupletabitur. Age nunc, Christiane, & ea, qua decet, sedulitate, virtutem, de qua sermo est, inspiciens, singula non modo ipsius ornamenta, sed & illorum virorum, qui ipsius ope insignes evaserunt, seriem aequa,

[illegible]

A aequa, si potes, ratione recense. Quae posteaquam tibi optime perspecta erunt, te ipsum graviter argue, quippe qui de te superbe sensisti; & hinc disce inanem tuum fastum cum vera humilitate commutare. At quoniam ex me saepe sciscitatus es, ut te de armis ad communem hostem jugulandum idoneis, certiorem redderem, tibi libentissime morem gessi; quinimo de praeclara tua indole atque B ingenio mirifice laetatus sum, quia nimirum studiosa te victoriae cupiditate flagrare satis intelligo.

Qua de re insigni illius Ducis, qui mortis atque Inferorum jactantiam feliciter compressit, e vestigio consului, & in ejus veluti armamentarium ingressus, plurima instrumenta ad teterrimam belluam delendam aptissima comperi. Horum primum mihi occurrit Jejunium; id enim gla- C dius est, qui nunquam frangitur. Deinde verecundia, munditics, sanctimonia, quibus totidem veluti jaculis immane monstrum misere confoditur. His paupertas adjungitur, illa scilicet, quae vanas possessiones opesque respuit; quo quidem telo non leve hosti vulnus infligitur: Caritas quoque, & pax mihi objecta, quorum vim quum formidolosissimus ille sustinere nequeat, D faciem alio convertere prae nimia confusione compellitur. Vidi etiam vigilias clypeorum instar: Orationem effusum veluti pallium, nec non singula justitiae opera suo quaeque ordine mirum in modum disposita, alacrem ad pugnam exercitum optimo jure appellari posse existimes. Quum vero tacitus animo mecum ipse pervolverem, quibusnam potissimum armorum generibus uti mortalium unicuique satius foret, nulla hu- E militate magis consentanea reperi. Itaque missis ceteris, quae tibi addere possem, de hoc uno te probe monitum velim, ut scilicet, si diuturnum certamen, in quo de perpetua tua salute agitur, victor conficere optas, nunquam extra humilitatis septa egrediaris, nec manus conseras, quin prius tuae incolumitati F hisce armis opportune prospexeris. Enimvero cum fraudulentissimo tibi hoste habenda res est, cui nihil gratius accidere potest, quam te imparatum atque inopinantem adoriri.

Quae igitur, Divina opitulante gratia, tibi arma proposui, ea ipsa sunt, quibus invictissima Beatorum agmina hostem solo exaequarunt. O maxime felicem, qui humilitate suffultus in certamen irruit! Divinum itaque hominum Praece-

ptorem, cui humilitas tantopere in deliciis fuit, quique illam omnibus tam vehementer commendavit, sua ut ipse humilitate te protegat, & vires ad hostium conatus elidendos efficacissimas suppedidet, obsecrare ne desinas. Et quoniam ad ipsum unice spectat humilitas, quae modo mihi dicenda supersunt attentius audi: Quum humilis plane non sis, esse tamen ne tibi stolide blandiaris. Ne sermonem inutilem effundas, nec probris, aut conviciis tuum adversarium incessas. Audi tacens pro reverentia, & senioribus demisse obsequere. Ne tuae prudentiae innitaris, sed tuorum fratrum consilium frequenter adhibe. Ne ventri immoderate indulgeas, & somno ad quietem, non ad dissolutionem utere. Orationibus, precibus, aliisque pietatis operibus sedulo incumbe, in quibus si tuam operam ac diligentiam collocaveris, & prae omnibus humilitatem colueris, fiet profecto, ut criminum veniam consequaris, & Divini Numinis perpetua contemplatione in aeternis sedibus perfruaris.

Jamvero quotquot in terris vivimus egregias Altissimo laudes exhibeamus, qui ad homines delapsus, humilitatem ab universo prius orbe exulantem, restituit, nosque instructos satis reddidit, qua ratione ipsius nobis subsidium comparare possimus. Patrem etiam totis viribus celebremus, qui mortales tanto Reparatore donavit; nec non Divinum Spiritum, a quo enixe efflagitabimus, ut sua nos virtute ad humilitatem perducat. Ille autem, cujus gratia haec habita oratio est, clementissimus Dominus, victoriam justitiaeque coronam pro sua misericordia nobis omnibus impertiatur. Si quis demum preces pro misero oratore fundit, illi, quaeso, acceptae sint, qui Caelestem atque terrestrem molem admirabili consilio ac providentia moderatur.

SERMO XVI.

De Peregrinatione.

PEregrinatio, de qua sermonem institutio, ars operosa est, plurimum asperitatis continens; quippe quae ardua idiotis est, adolescentibus laboriosa, simplicibus molesta, gravis est sapientibus, intolerabilis egenis, nobilibus vulgaris, divitibus humilis. Quicumque itaque peregrinari optat, oportet prae aliis omnibus, ut nihili proprium decus habeat; quin potius animi contemtionem & despicientiam sibi eligat; sic enim fieri decet. Super nudam plerumque terram dormiet,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

dormiet, & lapides ipsi pulvilli loco erunt, rigidoque hyemis tempore hospitium ostiatim emendicare cogetur. Terra frugibus gravida, ipse fame torquebitur; ceteris aquarum copia affluentibus, solus siti exarescet; singulisque sub proprio tecto commode viventibus, ipse unus aerumnis undique obsessus, languescet. Quamvis fame corruat, tamen ut helluo reputabitur, conviciisque ubique appetetur, licet vel leve nulli detrimentum inferat. Se deinde appellari audiet, servum impium, furem, vagum, fugitivum, seductorem, patriae hostem, exploratorem, impudentem, furiosum, lymphaticum. Haec permultaque alia id genus convicia obeuntem peregrinationem manent. Oportet ergo, ut ipse animo sit ad adversa omnia sustinenda parato, & jactas sibi contumelias non absorbeat modo, sed & summa animi constantia concoquat.

Quae quum ita se habeant, nulli unquam gratum fore puto peregrinandi munus, demtis unice Christi Domini discipulis, qui mihi sunt ipsa anima cariores. Servus etenim Dei, cujus vita remota ab hoc populari plausu est, quocumque se vertat, omnium sibi benevolentiam aestimationemque conciliat, & undique similes in probitate viros eidem obsequentes nanciscitur. Cuncti certatim occurrunt, & venerandam frontem exosculantur. Alii domesticum Dei familiarem adoraturi procumbunt, alii incedentem sustentant brachio; omnes tantum hominem hospitio excipere decertant. Purissimis deinde peregrinatoris pedibus unguento oblitis, extersisque, eidem mensam conquisitissimis cibis extructam apponunt, ut cibo & potione non tam corporis, quam animi vires restaurentur. Qua de re qui Christum quaerit, peregre exeat, eumque in peregrinatione inveniet, a quo perhumaniter tractabitur, quin aliquando deseratur.

Qui ad perfectionis apicem nititur peregrinationem aggrediatur; in ea siquidem viam, quam elegit adsequetur. Et si qua forte macula sordeat, haec cito eradetur; quamque vitia defoedarunt mentem, eandem dolor & humilitas renovabunt; & licet in terra hospes adhuc versetur, corde tamen in Beatorum insulis immortale aevum deget. Qui demum suae salutis negocium prospere conficere voluerit, patriam deserat, & terram pedibus perlustret; peregrinando enim sapientiam acquiret, humilitati assuescet, suos mores componet, Deoque perplacebit.

SERMO XVII.

De Solitariis, & Anachoritis.

Ps. 18. 1.

C*Aeli enarrant gloriam Dei*, ut ex sacrarum scripturarum oraculo didicimus, *& opera manuum ejus annunciat firmamentum*. Mare etiam cum suis Cetibus Creatori beneficentissimo gloriam tribuit. Terra insuper supremo Auctori conservatorique suo obsequi non desinit, suasque laudes, justorum, quos alit, ministerio eidem offerre gaudet. Cavi ipsi abruptique montes divinis personant praeconiis, quibus nimirum assidue vacant sanctissimi illi Anachoritae, qui latebrosos recessus horridaque antra accolunt. Id jam Esajas prophetico numine afflatus multo antea praenunciaverat, ut ex his verbis eruitur: *De vertice montium clamabunt*: Plurima alia, quae vaticinatus est idem filius Amos, sex cavernis spelaeisque ut plurimum prodierunt. Hinc ego quamvis aliqua de solitudinis beatitate exponere proposuerim, de mea tamen obscuritate timens; Heroum illorum, qui intra montium cavitatem vixerunt, illustria facta referre praetermisi; eo vel magis quod de inclytis viris Elia, Elisaeo, Joanne nemorum cultoribus, deque ipso Domino solitudinis, in qua frequens oravit, peramanti dicere argumentum sane arduum exstitisset.

Es. 42. 11.

Ad solitudinis itaque investigationem me unice revocans, animadverto, plus apud sanctitatis magistros pollere solitudinem, quam otium & quietem; proindeque, colles longe Urbibus antecellere. De quo si quis fortasse ambigeret, sibi minimas res contemplandas sumat, & ex illis demonstrationem hauriat: simplicia meditetur, ab iis enim prudentiam edifcet. Nulli unquam vexationi subjacent per saltus errantes ferae, nec capreae, donec silvas tenent, ad lanienas suspenduntur. Onager, quia in desertis habitat, immunis a sarcina est. Quis Cervorum velocitatem adsequi in saltibus valeat? Vide quomodo hi nullo, quo boves, jugo graventur; nec cervos modo, sed agrestia alia animantia, quae nulla iis praescripta mensura in pratis uberrime pascuntur. Intuere Perdicem in rupibus placide comedentem; Arietem a strepitu abhorrentem, Leonem in Eremo integrum & bene robustum, in oppidis vero puerorum ludibrium. Si aquila sub tectis nidum faciat, ipsius statim oculos exhalans fumus obstringit. Onagri, Cervique, si forte extra silvarum septa egrediantur, se in periculum capitis vitaeque discrimen inferunt;

[illegible]

[illegible]

ferunt; perraro nimirum evenire solet, ut ferae ad oppida transeuntes, incolumes in patriam redeant.

Cervi ex lucorum propugnaculis in planitiem descendentes frontis coronam amittent. Aries canibus obsessus crudeliter lacerabitur. Perdicem circum retia volitantem venator alarum remigio privabit. Volatilia omnia, si ad laqueos sese convertant, una cum libertate amissa formae pulchritudine effraenatae juventutis oblectamento deservient. Ipsi Leones, quam domi retinent fortitudinem, totam in Urbibus deperdunt. Tot igitur exemplis ab animalium vicissitudine ductis institutus, o Christiane, surge, & in solitudinem concede, ne inter multitudinis fremitum pereas; ibi ex avibus vigilantiam edisce, ne per nimiam fidentiam, seu potius temeritatem, innocentiae desiderium, tristeque tui animi funus inutiliter lugeas. Ne, obsecro, Urbium amoenitate irretitus, alienus a montium asperitate fieri velis. Dissolutionem evita, ne curarum molestiis torquearis. Fuge aurum argenteumve concupiscere, marsupiaque explere tua, ne copiarum amor tuam ab hominum frequentia fugam remoretur. Ne quicquam manu apprehendas, sic enim te facilius ex mundi illecebris expedies. Ne vilem dispereas venustatem, ne nudus Dei oculis compareas. Ne terrenas possessiones appetas; ipsae etenim mentem ab Evangelica paupertate distrahunt. Paupertatem tenaciter amplectere, quae ditissimos homines efficit; cetera autem mundi bona vanitas sunt, & superbia.

Omnia demisse patienterque sustine, & cuncta possidebis. Despicientiam elige, qua justi omnes in certamine triumpharunt. Desine opes coacervare, quibus innixi plurimi terrarum principes fatali exitu occubuerunt. Ne te pigeat nudatis incedere pedibus, ut Draconis caput conteras. Calceos abjice, ut pedes ab hoc impedimento liberi, Diabolicos laqueos facilius declinent. Ne tibi tecta in destructionem aedifices, nec in ipsorum penetralibus exornandis adlabores, ne tenebrae tibi in aeternitate contingant. Quaere tibi domum in deserto; exinde enim ad perpetuum Paradisi domicilium gradum facies. Ex rivulis saxa inter scatentibus humorem accipe, hauriesque aquas laetitiae & exultationis de fluvio Eden. Comede arborum frondes, & vitae arbore aliquando vesceris. Ne fastidias, quae in segetem sunt deteriorem tibi datae fruges, si vis ad lautam Agni mensam

Eccles. 3.10. mensam epulari. Humilia te in omnibus, A ut sterilis tuus animus ad fructuosam messem efflorescat. Adhaereat limo venter tuus, ut ostendat tibi viam salutis. Saxa, in quibus brevi commoratus es, tibi beatitudinem praestabunt. Rupes, in quibus delituisti, Regalem tibi in Paradiso domum construent. Comae, quas neglexisti, fient tibi veluti plumae Aquilae, quibus in Caelum advolabis. Rustica, quam induisti, B vestis in stolam lucis immutabitur. Aestivus ille, quem pertulisti, Caeli calor te in Paradiso, Zephyri instar, leniter permulcebit. Frigus, quo riguisti, inter jucunditatis pocula cessabit. Fames, qua confectus prope eras, in Caelesti convivio satiabitur, sitis, qua exarsisti, ad torrentem viventis aquae expelletur.

Jejunium, quod tuam frontem extenuaverat, te singulari elegantia ac lepore exornabit. Insomnes, quas transegeras, C noctes tibi in judicio patronae aderunt. Corpori macie jam torrido florens viriditas accedet. Dolores, qui artus exederunt tuos, cito residebunt; tuaque, velut Aquilae juventus renovabitur. Poenitentia, qua concitati animi motus domuisti, praestantiorem tibi in supremi Regis aula decorem afferet; moeror, quo hactenus squaluisti, te ante excelsum Dei thronum exaltabit; & singulae, quas D patienter tolerasti, angustiae totidem tibi gloriae gradus adjicient. Si modo tentationibus vexaris, cogita has tibi viam ad Dei gloriam explanare; si te aerumnae premunt, hae tibi Paradisum recludunt; si te mala urgeant, Eden suum tibi expandit sinum. Lapides ipsi, in quos pes E offensavit tuus, pro te pugnabunt, si forte te opprimi contingeret. Haec omnia certissime tene, quin suspensus incertusque pendeas; Mitissimus siquidem Deus non is est, ut te decipere velit, aut te oppressum jacere patiatur.

SERMO XVIII.

De Reprehensione. QUisquis aliorum corruptelam reprehendendam suscipit, nullam prorsus F turpitudinis notam subeat, necesse est. Quisquis judicium in alios exercet, caveat, ne suorum operum testimonio reus statuatur. Quisquis demum errantem corripit, caveat, ne virtute vacuus omnino sit. Non enim perfectum integritatis exemplar ille est, qui non prius studet semetipsum corrigere. Quae dum mecum memoria repeto, quum omnium reprehensione dignus sim, non quod me culpa vacan-

vacantem, aut ex flagitiosorum hominum grege secretum existimem, censoris partem factitandam aggredior, sed potius ita agendum duxi, ut memetipsum erudiam, quum exploratum apprime habeam, supremi me Judicis esse animadversione dignissimum. Quid audeo igitur censorem agere? quia videlicet nec impios ipsos ab hoc munere eximendos fore arbitror, quorum silentium proculdubio ipsa esset correctione culpabilius. Etsi autem mea mihi crimina ceteros arguendi libertatem adimant, hanc tamen ex mea audacia interioribus auxiliis freta utilitatem adsecuturum confido, ut si alios corripiam, mea possim crimina, pura & incorrupta consuetudine emendare.

Haec profecto laudabilis exercitatio plurimum cuipiam prodesse potest. Non enim parvi res est momenti, ut dum alienis incommodis medemur, domesticis etiam languoribus prospiciamus. Quare, Fratres amantissimi, salutaribus hisce unguentis proprias unusquisque cicatrices, prout vulnerum gravitas exigit, obliniat; medicinae siquidem vis nihil sanis obest corporibus, nec infirmos corruere patitur; imo postremis istis, quantumlibet cicatricosis prostratisve bene sperare jubet. His gestis, ne gravetur curationem suos in sodales derivare; quin potius Deum hac in re imitari omnium virium contentione adnitatur, qui nunquam humanis languoribus occurrere praetermisit. Quicumque istiusmodi provinciam capessit, id eo potissimum agat, ut devios in rectum callem adducat; sic enim nullam referet ex sua censura vituperationem, neque minima eidem turpitudinis infamiaeque nota inuretur. Ne, si fratrem corrigas, virga utaris; nam qui corripit percutiendo, seipsum vexat. At si increpando sanaveris, proximorum doloris ac meriti socius eris & particeps.

Optimi quique medici, si forte in morbum incidant, salutem ut adipiscantur peculiarem curam adhibent ac diligentiam. Nec ideo ullo pudore, aut verecundia impediuntur, quominus efficacissimis remediis sibi subveniant. Habet heic censor quilibet, unde exemplum sumat & sedulitatis ad aegritudinem expellendam, & patientiae ad perferendam objurgationem. Valde siquidem dedecet, ut si & ipse corrigatur, ab alienis vitiis corrigendis abstineat. Curandum potius illi est, ut cum lenitate quadam aequabili sese ad suorum fratrum ingenia effingat, eosque Christo lucrifaciat. Medicos inspiciat, qui sive sani sint, sive aegri a suae artis

artis sociis curari non dedignantur. Quare si bene vales, fratres curato, si vero aegrotas, ne curationem averseris. Quod si ita te gesseris, pro certo habe, te tuosque socios ad optimam esse valetudinem perducendos. Quemadmodum autem dum peccas, tibi non minus, quam sociis officis, quibus cum communis tua est jactura & detrimentum, ita si tibi tuoque fratri opem tuleris, duplicem inde fructum hauries; ipsi enim lucrum obveniet amplissimum, tibi merces aeterna constituetur.

Proximorum itaque utilitatibus, carissimi Fratres, mutuo inserviamus, & novo hoc vigore superaddito, in piis operibus confirmabimur; tempus est enim poenitentiae, ideoque orationibus non intermissa consuetudine insistamus. Modicum quid temporis iis curis detrahamus, quae nos nimium in terram deprimunt. Omnia tempora ad agrorum culturam apta promiscue non sunt. Huic nimirum exercitationi non inter armorum strepitus, sed pacatis rebus indulgere licet. Ad poenitentiam vero, etsi plerique divinis tantum sub flagellis excitentur, tamen quietis etiam temporibus aditus aperitur. Quam pulchre opus proprio respondet tempori! Semina ipsa, quae in terrae visceribus conduntur, nos satis instructos reddunt, omne opus a temporis opportunitate sumendum omnino esse.

Ecce terra divino furore quatitur, poenitentiam omni studio amplectamur, & quoad vires possunt nostrae, jejuniis assuescamus; centuplum enim accipiemus. Assidui in oratione simus, quae est veluti vitis, cujus fructus plenus est suavitate. Animos virtute compleamus nostros, ut templa sint Deo digna. Enimvero si Princeps hospitio excipiendus nobis esset, aedem decenti cultu & apparatu instrueremus. Quidni igitur animum ornare deceat, quum non homini, sed Deo habitatio praeparetur? His cognitis, tu nunc omni industria enitere, ut templum Deo non ingratum tuo in pectore extruas, tuque ejus custos sis & sacerdos; nec dubites ei ministrare; & quoniam ipse pro te Pontifex, sacrificium, & victima factus est, cor illi tuum in altare, in holocaustum offer cunctis sordibus expiatum. Turpe namque est & indecorum, Dei domum aliqua vitiorum labe contaminari.

Ceterum gratum Deo nunquam erit tui pectoris domicilium, quandiu iracundia, furor, superbia, libido, invidia denique ibi, suo veluti in cubili delitescunt. Age igitur insitam hanc vitiorum segetem

[illegible]

A segetem evellito, quae caritati impedimento est, ne suas ibidem radices defigat. Reliquas, si quae adhuc resederint, faeces pravasque animi affectiones extrudito, quarum locum odoratae virtutum species impleant, & frequens orationis usus rosarum liliorumque vices suppleat. Omnes itaque nostræ conscientiae latebras mutuo detegamus, sicque improbus adversarius gravi cum tristitia ac dedecore a nobis abscedet. B Postquam vero nostris rebus debita cum sedulitate consuluerimus, deerrantem fratrem arguamus, nostramque objurgationem non parva utilitas consequetur. Nihil sit, quod nos ab hoc munere avocet aut retardet, secus enim nec vitiosus ab incepto deterrebitur, nec a nocendo Daemon quiescet, quum fraudes foveri suas videat; C nec medicina poterit aegritudinem depellere infirmo corpori non applicata.

Id efficit in hominum animis Reprehensio, quod aratrum in terra, quam scilicet ea ratione scindit perstringitque, ut infructuosa quaeque germina circumquaque pullulantia funditus extirpentur; ita plane hoc unum objurgatione sua reprehensor sibi statuere debet, ut lac purum a sordenti quavis materie disgreget, D perniciemque ex prava consuetudine profluentem avertat. Ista, de qua agimus, objurgatio adolescentibus praecipue pernecessaria est, quos utpote vitio suapte natura deditos, nisi seniorum prudentia in officio contineret, facile esset, ut in sua pravitate marcescerent. Sicuti etiam nec percussores, aut interfectores finem unquam caedibus facerent, nisi eos censorum gravitas, poenarumque formido E coërceret. Quis non videt quantum conveniens sit, ut una cum nostris alienos errores corrigamus, quum ex hactenus dictis utraque correctio utrobique salutaris sit ac fructuosa? Rursus nisi undequaque grassantem criminum luem acriter insequeremur, neminem praeterit, quam longe lateque impudentissimorum hominum licentia esset progressura, & non F modo privatas domos, verum etiam universas terrae plagas inficeret.

Nihil nos tenebrarum Principis potentia moveat, quae infirma adeo est, ut unius animi viribus persaepe cedat. Quo magis ergo hominum vires in se totas conversas sentiens trepidabit, quum istae nequeant cum immanissimi illius monstri temeritate ullo pacto comparari? Hanc tantam ejus imbecillitatem incredibilis quaedam audacia supplet, quae si

forte ignota vobis usque adeo exstitit, ex ejusdem satellitum pervicacia probe intelligetis. Singulis enimvero diebus sacris imprecationibus potentissimisque nominibus jactati, in hominum corpora violenter illabuntur, e quibus pulsi, obsistunt, iisdemque corporibus, cum quibus nullam habent necessitudinem aut conjunctionem, firmissimis veluti aggeribus ad suam petulantiam jactitandam utuntur. Nonne haec omnia insignia sunt audaciae atque impudentiae monumenta? Quod si tantum eminent, tantumque habent roboris diabolicae fraudes praestigiaeque, longe Daemone fortior erit quisquis easdem facile superat, qui si forte suis eundem viribus prosternere nequeat, tunc illo se debiliorem ostendit, ejusque tyrannidi cogitur subjacere. Si quis roget, quomodo fieri possit, ut homo Daemonem obterat, quum is nulla sit materiali substantia concretus, neque humanis oculis spiritualia objecta intueri liceat, hoc ideo accidere sibi persuadeat, quia sua Daemonem facinora frangunt, eundemque maleficiorum suorum conscientiae exanimant, ita ut vix prae metu consistat. Dum autem suam audit nuditatem, infamiam, ignominiam in vulgus propagari; tantum inde ruborem percipit, ut diutius ibidem immorari non possit.

At non ita nobiscum se gerit nostrorum errorum reprehensor, cui nihil gratius, nihil jucundius accidit, quam nostris egestatibus opitulari. Dolendum igitur non est, si nos libere arguat, quum id non ad propriam nobis famam detrahendam agat, sed ad ea removenda, quae nos infamia dignos efficiunt. Et sane qua ignominia non appetitur infelicissimus peccator, cujus est in sectandis voluptatibus insolens ostentatio? Hanc vero ignominiam si opportunis negligat remediis delere, vituperatione dignus fit; quemadmodum & medicus ille inscius imperitusque, qui pro salutaribus mortifera conscribit. Hinc est, quod quum peccator de suis criminibus redarguitur, Daemon verens, ne admonitus ille resipiscat, verecundiam quandam ipsius in mente imprimit, qua stulte putat, indecorum esse, si aliis error innotescat suus, aut aliena sibi sit increpatio subeunda. Gravissimum insuper ejusdem auribus repraesentat medici nomen ea ratione, ut vulnus diu neglectum nullis queat curis seu fomentis obligari.

Jamvero si medicorum curationem respuimus, quonam pacto amissam valetudinem

A tudinem recuperabimus? Et si in medicum, qui nos sanare optat, insanimus, quam nobis utilitatem obventuram arbitramur? Ne, quaeso, diabolicis afflatibus assentiamur, dum nos a prudentibus integerrimisque viris consulendis dissuadet, ne illi nos labentes sustineant. Potissimum vero caveamus, ne oblatas nobis admonitiones torvo supercilio & ad ultionem contorto recipiamus; tunc enim atrocissima B nobis clades in judicio relinqueretur. Ad nefaria insuper admittenda, eaque latebris involvenda nos stimulat. Fingere edocet, ut in nostra ejus etiam fallacia lateat. Nec cessat superbiam nobis insinuare, quum suae arrogantiae, cujus caussa dejectus e Caelo fuit, imitatores homines habere gaudeat.

Totam hanc vitiorum turpitudinem C callidus ille superinducto quodam simulatae humilitatis velo obtegere docet, ut amari ipsius latices dulci isto condimento mitigati ab incautis facile perpotentur. Vera falsis admiscet, ut quod integrum in homine superest, corrumpere facilius possit. Ovinam pellem superinduit, ne oves ex unguibus evadant suis, & animi dolorem, quo tanquam in speculo nostrorum scelerum gravitatem perfecte D intuemur, nobis adimit, ut mentem in iniquitate curvatam diutius retinentes, nostras eluere maculas negligamus. Ne nostra igitur in lucem nequitia aliquando prolata, ipsius etiam dolus publice innotescat, impurissimus ille fraudum molitor mutuam correptionem capitali quodam odio & aversione prosequitur. In hominum insuper animis foedissima illa bellua pertinaciam inserit, quae eo sibi majus lu-E crum parit, quo majora infert hominibus detrimenta. Languore quoque ac desidia animum inficit, ut ipse in sua inertia oscitantiaque callida cito assentatione capiatur. Huic stupiditati miram superaddit procacitatem, qua eo dementiae miseri deveniunt, ut admoniti omnem pudorem excutiant, & amicum ipsum omni contumelia insequantur.

F Innumeris deinde dolis homines instruit, ut si forte se vitiis tradant, non iis desint excusationes, quibus de sua se purgare malitia possint, & rei quamquam sint, fictis tamen strophis suam innocentiam rudi vulgo venditare glorientur. Ex quo mercium genere duo sibi hostis lucra comparat; alterum, ut decepti mortales scelera sceleribus nectant; alterum, ut errorum enormitatem variis modis obnubilent. Quam quidem enormitatem

mitatem eo facilius a sociorum oculis avertunt, quod uberrima ipsis verborum copia inesse solet; ex quo fit, ut mira eloquentia, seu potius loquacitate ad suam caussam perorandam polleant, & congesto verborum fuco humanam intelligentiam eludant. Infantibus ab ipsis prope incunabulis petulantiam, senibus metum affert, quo ingenita ipsorum tarditas ac segnities confirmetur, & dum impotentiores quotidie ad vitae emendationem fiunt, de meliori exitu desperent necesse est.

Audacibus quibuscumque infamiam objectat, reprehensoribus terrorem. Quamobrem neuter medicina illa utitur, quae utrumque posset saluti restituere. Ipsa eorum viscera depascit, superficiem vero inanibus ornamentis depingit, ut non immerito sepulchris comparentur, quae licet eximiam extrinsecus formam & elegantiam exhibeant, intrinsecus tamen horridam tabem foetoremque continent. Speciosis eos nominibus cohonestari sinit, interim vero praecipites in scelus agit, & dum ex una parte nominum decor elucet, ex altera peccatorum deformitas squalet. Quod si quisquam ab iis nomen sciscitetur, quo in lustralibus Baptismatis undis insigniti fuere, comperiet statim, idipsum, instar velaminis, eorum maculas obumbrare, & quod extrinsecus auro splendidius apparet, intrinsecus tenebris ipsis tetrius esse atque obscurius. Sub hac autem decora venerandaque imagine, & sub Caelestibus istis characteribus subdolus hostis vilissima aliqua metalla auri vice occultavit, ut ludicra horum simulacrorum specie illusus quilibet in insidias proclivius impingeret.

Perexiguus quidem est proborum hominum numerus. Sunt vero plurimi, qui sapientum nomen aucupantur, revera tamen a virtute longissime absunt. Forum corruptis abundat judicibus, qui pretio, non aequitate sententias ferunt, quorum tanta est dementia, ut non modo ad sacrae societatis jura violanda, sed etiam ad aliorum facultates usurpandas vesana auri cupiditate rapiantur. Quis profecto non doleat, nos sub insignibus, quibus inaugurati sumus, nominibus tam turpiter deerrare? Quis lacrymas contineat, animadvertens, homines sacrosanctis hisce nuncupationibus uti non ad deponendam, sed ad confirmandam audaciam? Hinc est, quod insignis scelerum magister Daemon sanctissima ista, quibus nominamur, vocabula, nobis impressa, non invitus tolerat firma haerere, neque ulla vicissitudine

dine permutari; ne quis ab ipsorum immutatione nos & accusandi & increpitandi ansam sumeret. At nihil Daemoni gratius, nihil utilius accidit, quam ut dignitates terrenusque fastus in omnium animis vigeat. Nec inconsulto quidem; nam quis cordatus adeo est, ut Dynastas, aut judices objurget, vel Pastores, aut Primates reprehendat, vel legislatoribus jura praescribere non vereatur? Quis tam procax discipulus, qui proprium audeat praeceptorem instruere, ne dicam asperius admonere? Dubitari igitur nequit, neminem prorsus reperiri, qui protervian nostram coarguat in eminenti fastigio collocatam, quae jamjam impune peccandi licentiam obtinuisse videtur.

Jamvero si nulli fas sit, citra audaciae notam illustres nobilitate viros, quantumlibet nequissimos improbissimosque corrigere, quis non videt quanta hinc confusio ac perturbatio oriatur, dum nulla habita ratione sanctissimorum, quae gerimus, nominum, quae data nobis a Deo sunt, ut ex ipsorum sanctitate pie vivere disceremus, ipsa ad liberius delinquendum adhibeamus, & vitia, quae prius nostro in corpore inquilina esse videbantur, nunc validius confirmata, & veluti propugnaculo quodam tecta, sibi loci proprietatem imperiumque vindicent? Quid mirum autem, si dissolutio jus & fas omne deleat, dum eos ipsos patronos defensoresque habet, penes quos sunt ad licentiam refrenandam flagella? Quid mirum si virtus exulavit, dum pulsa veritate, fraudolentia justitiae anteposita, copia improbis fit, ut aliena bona exhauriant, legesque sanctissimas pro sua singuli libidine perfringant, & integri, qui supersunt, judices a vitiosorum malitia punienda impediantur? Fraus nostra hac aetate tutissima tranquillitate gaudet, quia nimirum suam judices severitatem pudoris & modestiae magistram relaxarunt. Nequit enim integra morum disciplina consistere, nisi severitas vigeat; quam si judices deponant, suis omnes provincias excursionibus depravatio infestabit, & non tam universae terrarum regiones, verum & flumina, & pelagus ipsum peste ista teterrima corrumpentur.

Nihil autem ad corruptelam excitandam aptius est pecunia, quae vigilantes leges soporat. Qua de re quis obmurmurare seu libere loqui audeat, cunctis munerum spe silentibus, quum nullus sit tam iratus judex, quem non auri splendor mitiget? Nullus litium aestimator, quem

quem fautorem pecunia non habeat? Nullus denique tam integer censor, qui largitionibus corruptus arguendi onus dimittere dubitet? Ea est omnium in divitum ac Principum captanda benevolentia solicitudo, ut satis sibi fecisse opinentur, si postquam semel eorum favorem obtinuerunt, eundem sibi diutius retineant; cujus tuendi caussa in loquendo parci ac verecundi adeo sunt, ut in ipsorum vultum oculos defigere metuant; nec vident, animarum direptorem eo altius frontem erigere, quo humilius oculos censores inflectunt.

Nullam rem aliam plenioribus exoptant votis lupi, quam ut pastores somno deditos inveniant; quia dum ipsi gregis custodes sopori indulgent, illi dulcem faucibus cibum, nemine perturbante, subripiunt. Non aliter si animarum pastores desideant, nec gregi sibi commisso advigilent, ratum est, eundem in summo discrimine positum misere periturum. Proh quam caedis avidus Leo est! Quantum Lupi ovilem lanienam inhiant! Hoc interest Lupum inter & Leonem, quod Leo dum venatur, plurimas conterit dilaceratque belluas; at lupus, etsi paucos carpat agnos, summam tamen dissipationem infert gregibus, nec famelici ipsius dentes suam possunt aviditatem exsaturare. Idipsum sane improbis judicibus evenit, qui licet omnia late oppida latrociniis rapinisque compleant, eorum tamen nec expletur, nec satiatur cupiditatis vis. Et quamvis socios jam pene emulserint, hos tamen immanissimos carnifices auri species, ceu furor vindictae cupidos, adeo excaecat, ut ad ultimam usque calamitatem insaeviant. Quapropter cupiditas fumo non inepte comparatur, cujus exhalatio per omnes undique partes effluens huc illuc spargitur, usque dum penitus dissipetur. Fumus oculos verberat, cupiditas mentem exturbat.

Quod si officinas ingrediare, heic vero praecipuum domicilium malitiam retinere dixeris. Heic ex mutuis contractibus multiplicatam audies ad fraudem eloquentiam, qua hujusce seculi venditores abundant, ut emtores promiscue omnes fallant, eosque ad victui necessaria ingenti coëmenda pretio inducant. Nec mirum si postmodum hujuscemodi iniquitatum mercatores ab justitiae administris furti crimine plerumque postulentur, quum eo tota ipsorum garrulitas & industria tendat, ut quibusdam veluti usurae gradibus id ad centesimum numerum provehant, quod unius assis pretium non excedit.

Vinum

A Vinum Deus in vites infudit, idque hominibus gratis impertivit; idem fraudulentissimi caupones aqua corruptum adulteratumque quamplurimo vendere non erubescunt; iccirco cupas flagitiorum officinas esse nemo non intuetur. Nec in vino tantum, sed & in oleo fraus invenitur; aquam etenim, seu quemvis nullius pretii liquorem ibi commiscent, sicque vitiatum olei scyphum emtori porrigunt

B eo felicius circumvento, quod ne dolum quidem animadvertere possit aut suspicari. Fraus insuper in mensuris eminet, quas malitiose tractant, agitant, incurvantque, ea mente, ut aliquid sibi proficuum supersit. Quibus & similibus illusionibus duplex flagitium miseras praesertim viduas decipiendo admittunt; alterum, quod in jacturis versutiam enutriunt, alterum, quod in lu-

C cris aequitatem frangunt. Dum mensuras eradendo diminuunt, robur malitiae adjiciunt, dum sibi vindicant quod in mensuris superest, venerandas justitiae leges labefactant.

Pares istorum hominum temeritati poenae in extremo judicio constituuntur, si fides sacris est literis adjungenda. Evangelicis namque verbis sic admonemur: *In qua mensura mensi fueritis, eadem remetie-* Marc.4.24.

D *tur vobis*. Nec vero putandum est, sapientissimum rerum Artificem, cui tota Oceani latitudo cognita apprime est, ignorare quas adhibuerunt in mensuris fraudes, ut proximum deciperent, & quas in ponderibus, quum sua virtute altissimos quosque montes sustineat. Optimus omnium Moderator pelagi confinia ac limites definivit; at nostri judices praepostere se ge-

E rentes, ne mensuras quidem brevissimas statuere noverunt. Quid plura? Hyemis aestusque tempora sapientissimo inter se ordine disposuit; judices vero rapacitati unice intenti ita legum ordinem perperam miscent, ut venditores nullam teneant in emtione ac venditione rationem.

Hanc Deus ob caussam homines ad suam imaginem condidit, ut ipsi ad Dei pariter, quantum fieri posset, similitudi-

F nem accederent, & quemadmodum res ille creatas elegantissimum in modum disposuit, pari ipsi ratione sua omnia opera ad eundem tanquam ad propositum finem dirigerent. Sed o insignem hominum stupiditatem! qui tam longe a supremi Artificis intentione discrepant, ut quum ipsum inter & creaturas perfectissimum sit consensionis vinculum, nullam contra sibi methodum in agendo constituant. Rectissimo enimvero gradiuntur cursu naturalia omnia;

omnia ; leges autem confuſo quodam inſtituto pervertuntur. Humana dementia, quae nullos habet limites, nullis concluditur repagulis, non ſuorum modo operum ordinem, ſed & perpetuum illum rerum ſibi mutuo ſuccedentium ductum a Deo ſapientiſſime praeſtitutum omnino tollere enititur. Hinc eſt, quod nobis acriorem in dies judicii ſuppliciorumque materiem coacervamus, quibus nequeunt cetera creata ſubjacere. Dierum item, noctiumque imperturbabilis meatus noſtram probe erudiunt inſcitiam ſtoliditatemque ; idipſum praeſtant continentes alii aliis ſe excipientes dies noctesque, quae quum ſibi reluctari appareat mortalium oculis, dum ſeſe invicem trudunt, nihilo tamen minus ſolida fruuntur tranquillitate, nec ullae diſſenſiones indiſſolubilem eorum nexum reſcindere valent aut relaxare. Sicuti etiam Caeli luminaria tametſi quum alterum alterius locum occupat, invicem dimicare quodammodo videantur, ob ſuam tamen aequabilitatem & conſtitutionem nullis diſſidiis agitantur ; imo potius converſiones ſuas indicibili celeritate & compoſitione exercent. Mutua autem rerum contentio nihil Orbis pulchritudinem imminuit. Officitne dies, quum noctem effugat, ſeu quum nox diem ? Patet itaque in intermiſſa iſta colluctatione ac ſucceſſione, caeleſtia luminaria certis infixa ſedibus cum ipſius mundi motu congruere, & in inferiora iſta corpora mirifice illabi. Nec tibi velim in mentem veniat, ſi alteri loco ceſſit, caeleſte corpus injuſte erga ſocium ſe habere, deque pari eidem benevolentia referenda nihil eſſe ſolicitum ; quandoquidem a quo mutuum accepit, mutuum & illi poſtmodum reddit.

Horum igitur luminarium natura aequitatis bonitatiſque Divinae ſimilitudinem mirifice repraeſentat ; bonitatis nimirum, quum illatam ſibi vim patienter ſuſtinent ; juſtitiae vero, quum alterum alteri locum praebens, injuriam ipſi compenſare videtur. Quod ſi alterum quiete potiatur, non ideo ſodalem oblivioni tradit, quin potius alterius lumine illuſtratur. Caeleſtium corporum ſocietas non ea eſt, qua homines inter ſe coëunt, quae tam prava eſt tamque fraudulenta, ut perpetuum potius diſſidium jure dixeris. Et ut vera fatear, is eſt hominum mos, ut ſi ad altiorem conditionis gradum provehantur, inopem ſocium implorantem eorum auxilium prorſus deſerant ; non enim cogitant, eam ob cauſſam Deum caeleſtium

ftium luminarium difpofitionem noftris oculis fubjeciffe, ut in illis, veluti in exemplari quodam ordinatam vivendi rationem infpiceremus.

Interim deficientem caducarum iftarum rerum naturam nobis contemplandam propofuit Deus; liberam tamen poteftatem tribuit, ut ipfarum difpofitionem, falva noftrae voluntatis libertate, imitaremur. Nos vero earum concinnitatem admirabundi laudamus, fed a recto illarum ordine deflectimus. Si eafdem interdum violentiae impetu pene opprimi accidat, aliquando tandem certamen deferunt; at nos quo magis fratres extorquemus noftros, eo majori fcelere inflammamur. Non mirum ergo fi divina in illis bonitas atque aequitas eluceat, in nobis autem verfutia tantum ac malitia commorentur. Aftrum alterius vices egregie fupplet; at nos nec fratrum vices fupplemus, nec iis de nobis optime meritis gratiarum aliquid referimus, quibus etiam parvum ad vitae fuftentationem fubfidium commodare denegamus, tametfi ingenti divitiarum copia affluamus. Sin autem mutuum nos quicquam accipiamus, nufquam ad illud reddendum inducimur. Itaque mutuum accipientes, ingratiffimi fumus, mutuum dantes, incredibili pravitate cumulamur. Adde infuper, quod nos in mutuis factitandis, praeter infinitas cautiones, fortem etiam cum anatocifmo exigimus. Quibus ita fe habentibus, quifque videt quanta fit hujufmodi contractuum improbitas & injuftitia.

Divitum fructus plenus eft acerbitate, quae fi mundi hujus divitibus tempeftive nota fuiffet, nunquam profecto mentem ad extorfiones convertiffent, nec priftinam fuam inopiam fuam cum praefenti facultatum abundantia commutaffent. Laqueos undequaque extruimus, ut ufuras ufuris adjiciamus. Novas excogitamus artes, ut majus quotidie emolumentum trahamus. Sacra ipfa, proh fcelus! auro violare non perhorrefcimus, & ad Epifcopale culmen Angelis ipfis formidandum, pecuniis obrepimus, quod quidem una cum aliis id generis muneribus concupifcimus non ad aequitatem exercendam, fed ad avaritiam fatiandam noftram, & aliorum facultates commodius ingurgitandas. Nullam operam, nullam induftriam praetermittimus, ut quieti noftrae quomodocumque profpiciamus, nec nos movet, fi ultricem Dei juftitiam ad iracundiam concitemus, quae raptoribus non modo minas, fed & poenas acerrimas intentavit.

A Noſtras Deus cupiditates intra aequitatis ſepta coërcuit, extra quae ne modice quidem egredi conceſſum eſt, aequiſſimaſque menſuras ſtatuit, quibus dolos facile detegeremus. Ipſe in animi interiori aede forum extruxit, judiciaque ibi haberi praecepit, ut iniquitas in medium prolata, noſtris ex cordibus propulſaretur. Templum aedificavit, ut ibidem integritas habitaret. Sed, o miſeram hominum B conditionem, quorum virtus tantis fulta auxiliis, adhuc vitiorum ſarcina urgetur! Quis ſtupeat, ſi in hiſce, quae Deus tot beneficiis ornavit, domiciliis fraus tam tenaciter haereat; dum quaecumque infami ac perdito homine propria ſunt, eadem omnia illic radicitus inſita eſſe dignoſcuntur? Et ne videar mentita & falſa jactitare, quis inficiari valeat, artifices in ponderum ac menſurarum diſtributione C inſidias, veluti inſuccenſa fornace, conflare? Quis neget, judices, quorum eſt improbitatem perſequi, judicia pactionibus depravare?

Ipſi ſacrorum Pulvinarium miniſtri, puritate ac pietate projecta, in otio mollitieque dies terunt ſuos. Frumentarii quoque ſub exiguis menſuris laqueos recondunt; nam ipſorum menſurae, quae extrorſum praegrandes apparent, introrſum D per anguſtum circuitum comprehendunt, ita ut dum effunduntur, mirari non deſinat emtor, qui falſa ſub imagine illuſum ſe eſſe conqueritur. Quid plura? Eo devenit iſtorum impudentia atque voracitas, ut ovium vellera dividentes, luporum illorum nequitiam ſuperent, qui immaculati Agni tunicam ſcindere auſi non ſunt. Nec enim ſimplices emtores animadvertunt, E mercatorum fraudem lupis ſimilem evaſiſſe; quandoquidem, quae ex luporum unguibus immunis evaſit veſtis, horum non effugit aviditatem.

Omnia ſuſquedeque ab hominibus everſa ſunt atque contaminata, adeo ut puriſſimae etiam undae contactu ſordeſcant noſtro, & in ipſis iniquitatem perpotemus. Ecce ſacroſancti, a quibus animae juſtitiam hauriunt, fontes ſanctificati ſunt. F Hos ſceleſtiſſimus Daemon commaculat, ut peccata nitidis hiſce undis deleta in nobis iterum reviviſcant: Callidiſſimus hoſtis ea in nos arma retorquet, quibus ad ipſum confodiendum communiti fuimus. Quare in ipſis undis, in quibus ſordes immergere noſtras contendimus, latitans adverſarius, reliquum, ſi quis adhuc in nobis reſidet divinae caritatis ignem penitus extinguit; & ſic ex balneis, quae ad ſalutem

salutem confirmandam adhibemus, ultima nobis detrimenta proficiscuntur. Quicumque in Baptismate expiati sunt, viam sibi ad aeternam felicitatem patefecerunt, quam nemo unquam citra Baptismi lavacrum acquirere, seu invenire potest.

At dicito, sodes, si quis Baptismate regeneratus denuo a virtute recedat, quis nostrum ea praeditus est pietate, ut erranti viam monstret, & pereunti suffragetur? En harioli palam divinant, en venefici audacter praestigia exercent. Aequitatem uno verbo ex hoc mundo ejecimus, eamque in Caelum relegantes nullum heic locum, ubi consistat, ipsi reliquimus. Eheu nos infelices, qui justitiam illuc transcripsimus, ubi vindicis personam induta non cessat nostrorum criminum poenas a divino Judice postulare! En apertis codicibus peccata nostra omnia ex ordine percenset, tamque longius orationem provehit, ut haec nullum terminum habitura videatur. Senum crimina perlegit, qui sub ipsis quoque interitus faucibus deliquerunt; puerorum item vitia, in quibus enutriti sunt pari rigore persequitur. Juvenum corruptelam ac libidines, eorumque in conviviis intemperantiam pervulgat. Adulterorum nefaria recitat maleficia, qui propriis uxoribus spretis, alienos thalamos invaserunt. Puellarum impudentiam notam toti Beatorum coetui reddit; anuumque pravas artes exponit; quae sterilis aetas etsi ad prolem edendam inepta sit, est tamen ad turpia perpatranda foecundissima.

Infantium nativitatem certi dies mensesque praecedunt, nulla autem temporis mensura sceleribus praefinitur. Justitia interim inceptam caussam continuans meretricium infamiam obscenitatemque pronunciabit; mox ad vetularum sortilegia deveniet; quae ad turpissimam disciplinam liberos ipsae informabant suos, sibi vero impudicum amorem conciliabant. Haruspicia, hariolationesque earum animos affatim corruperunt. Haec sordida consuetudo a Chaldaeis primum derivata, ingentem iisdem quaestum detulit. At miserum horum lucrum plurima damna consequuta sunt; suos enim viros facultatibus spoliaverunt, sibi ipsis dolores aegritudinesque conflarunt, & diuturna superstitione orationis usum abs se prorsus rejecerunt, quin aliquando cogitarent, se precum ope, felicitatem filiis conjugibusque afferere potuisse. Testem habeo meae assertionis Hebraeam illam feminam Esther, quae ex orationis frequentia suam venu-

ſtatem, gratiam, ſceptrum, Judaeorumque ſalutem recognovit. Hinc eſt, quod manſuetudine, abſtinentia aliiſque virtutibus Aſſuero magis placuit, quam pretioſis odoribus, formoſior humilitate, quam unguentis illita, aut calamiſtrata coma regiis oculis apparuit. Regem ipſa ad ſe traxit, non ipſam Rex; atque inde contigit, ut quam ſemel benevolentiam conjuges ambo ſuſceperant, in eadem tenaciſſime perſeveraverint.

Rebeccam praeterea venerabilem feminam, morum caſtigatione maxime commendandam, cariſſimam habuit Iſaac. Plurima ſunt veterum illorum Patrum exempla, qui mulierum verecundiam multo pluris, quam externam pulchritudinem faciebant, qui non ab earum lenociniis, ſed a virgineo candore atque modeſtia, non a fucatis oculis, ſed ab ipſarum verecundia irretitos ſe eſſe profitebantur. Rectam indolem, non artificioſos calceos commendabant, nec prolis ubertatem, ſed inſontem ac religioſam vivendi regulam exoptabant. Nonaginta Abraham annis Saram, licet infoecundam ſincere adamavit; inviſa vero illi Agar fuit, quod una cum liberis nequitiam progigneret. Sara in ipſa ſua ſterilitate nihil faciebat, nihil cupiebat, quod non eſſet ſumma cum probitate conjunctum.

Quanquam vero ſapientiſſimi illi Patres integerrimas ſuas uxores admodum diligerent, non illas tamen ita diligebant, ut earum errores ſuo aſſenſu comprobarent. Ipſorum amori conſentiebat ſumma quaedam vigilantia, qua uxorum geſta circumſpiciebant. Si amor in hujuſmodi veſtigatione quicquam praetermiſiſſet, prudentia corrigebat. Profano cuilibet amori Dei dilectionem anteferebant, cujus naturam ac perfectionem poſt longam experientiam tunc noverunt, quum & Deum amarent, & viciſſim ab illo amarentur. Ex veteribus non defuerunt, qui creaturas ultra honeſti ordinem deperirent. Quod certe amoris genus vituperabile eſt, quum Deus unicus cordium amor creatis a ſe rebus anteponatur. Salomonem appello, qui nimium praeceps in extranearum mulierum amores irruit; ejuſdem rei exemplo pariter eſſe poteſt Aegyptiaca illa Mulier, quae Joſephum obſcaeno amore ad libidinem incitavit.

Audi quiſquis ades, & ſummam, quam potes diligentiam adhibe, ut ex hactenus allatis juſtorum exemplis, mutuaque eorum caritate laudabilem vitam inſtituas,

A B C D E F

[Syriac text illegible]

A ſtituas, atque inde diſcas neminem inſano ſtudio proſequi, nec indecenti ulli amori acquieſcere; utrumque enim turpe tibi eſt & ignominioſum. Toto ſemper pectore incumbe, ut tuus omnis amor Deum uti finem reſpiciat, iſque nulla terrenae affectionis impuritate vileſcat. Dei amor noxas excludit; terrena vero affectio noxas nec videt, nihilque in ipſis a ſe arceſſendis elaborat.

B Huic prae ceteris providendum omnibus eſt, ne diſtorta & prava erga uxores, aut alios ſibi quantumlibet cariſſimos affectione, ab erroribus corrigendis impediantur. Id refutant illuſtria antiquorum Patrum exempla, quorum heic nonnulla ſubnectimus. Uxoris peramantem exſtitiſſe Jobum nullus audet in controverſiam vocare: tamen poſtquam imprudenter loquutam C mulierem animadvertit, quamvis ulceribus macieque extabeſceret, eandem de ſua ſtultitia ac deliratione acriter increpavit. Rachelis amantiſſimus Jacob fuit; verum hic amor non levitatis aut vanitatis erat, ſed ſodalitatis atque prudentiae. Quamobrem ubi Rachelem ſibi liberos flagitantem audivit, ipſam de ſua ambitione tali reſponſo corripuit: *Num pro Deo ego ſum, qui privavit te fructu ventris tui?* Quae D ſane duriuſcula objurgatio feminam in amoribus moderatiorem reddidit, & in petitionibus cautiorem. In petitionibus quidem; nam laudatorum verborum vis eo potiſſimum ſpectat, ut ſolus Deus bonorum omnium fons ſit & origo, ob eamque rem prolis foecunditas non erat ab homine requirenda, ſed ab ipſo bonorum auctore humiliter imploranda. Neutiquam E proinde dolendum nobis eſt ſive preces Deus admittat, ſive rejiciat, ſed mens debet noſtra ad divinam ſemper voluntatem accedere.

Gen. 30. 2.

Res eſt minime dubia, Deum eſſe mortalium amantiſſimum ſtudioſiſſimumque, cujus caritatis indicium eſt manifeſtiſſimum continuata illa auxiliorum & providentiae ſeries, qua humanam imbecillitatem egeſtatemque ſuſtentat. Tantam F tamque ſublimem erga nos benevolentiam in odium converſam ſentiunt quicumque nil ſibi triſte ex ſuis maleficiis accidiſſe temere praedicant. Quos Deus amat corripere ſolet & caſtigare. Quod etſi quotidiana experientia conſtet, non deſunt tamen ad rei veritatem comprobandam antiquitatis monumenta. Moyſem qui intuetur, in eo expreſſam divini amoris imaginem cernit. Atqui in divino iſto amore tanta aequitas fuit, ut quae laude digna

digna gessit, Deus comprobaverit; vitia vero dura in ipso animadversione reprehenderit. Davidem insuper sibi rebus omnibus conjunctum mirifice complexus est; verum intima istiusmodi consuetudo nihil obstitit, quo minus turpiter lapsus, divinae indignationis acerbitatem experiretur; Unde duris sub flagellis expiato scelere, posteritati insigne prudentiae exemplum ad imitandum reliquit. Nec audiendi sunt, qui correptionem, utpote aliquid acerbitatis praeferentem cum caritate minime cohaerere, ideoque non omittendam modo, sed abominandam esse dictitant; quasi aegrotum ii oderint, quorum curae omnes in hoc unice evigilant, ut ipsum sanent. O sinceri amatores, qui pereuntes amicos deserunt! O praeclari medici, qui ne aegrotum exturbent, ipsum perire malunt, quam convalescere! Ergone terram oderit agricola, si diutius infructuosam indefessa exercitatione ad frugem reducat?

Jacobum, in cujus mentionem nuper incidi, uxorem ob infoecunditatem reprehendisse credendum non est; sed potius ob ineptam quandam opinionem, qua se Deo gratam esse putabat, dum interim omnem adsequendae prolis fiduciam deposuerat. In hoc stat prudens conjugum virtus, ut mutuum amorem mutua correptione confirment. Hinc animadversione dignae sunt insidiosae illae uxores, quae sub amoris tegmine malitiam involvunt & artificia. Talis nempe amor ubi insidet, ibi plurima vitiorum seges pubescit. Absit hoc ab uxoribus malum, ut virorum benevolentiam impudico ornatu, aut veneficiorum ope sibi concilient. Hujus enim furfuris mulieres inter adulteras a Deo optimo reputantur.

Nostras Deus animas arctissimo sibi amoris nexu conjunxit, eo plane ordine, quo Rebeccam Isaaco Abrahae filio in uxorem copulavit, ob eamque rem intolerabis est earum infidelitas, quae praestitam viris jurejurando fidem toties abruperunt. Quod injuriae genus aeque odiosum est, ac si in Divinam ipsam Majestatem directo impingeret. Haec autem, quam viro denegant, fides cui tandem devolvitur? Nempe furi praedonique scelestissimo; Deus vero infami simulacro, aut hariolo injuriose postponitur.

Quotquot itaque me auditis, mulieres, cavete, ne propter impudicitias a Deo recedatis, nec adulteriis vestros thalamos contaminetis. Omnem date operam, ut unicus sit vobis vir, & vestra omnis fiducia

A fiducia in Deo tantummodo collocetur. Videte, ne callidissimi serpentis astu circumveniamini, cui nihil gratius accidit, quam ut vestri conjugii puritatem non tam pestilentissimo halitu, quam veneficiis, immundisque balneorum lotionibus labefactet. Quod si suis vos artibus aliquando irretitas teneat, tunc vestras mentes ad veneficia, quae sanae sunt libidine enormiora convertet, ut quibus scortorum B familiaritas displicet, fascinationum placeat exercitatio, & sic connubia vestra nunquam peccato careant & ignominia. Quis siccis oculis intueatur tot Christianas conjuges praestigiis deditas, in balneis sordentes, Chaldaicae superstitionis tenacissimas, quibus nulla est ad facinus verecundia? Cunctas Daemon fefellit, in fraudem induxit; nec conjugum tantum, C sed & puellarum, integerrimarumque virginum corpora passim corrupit vitiavitque.

Haec praecipua ea sunt, quibus communis adversarius feminas oppugnat, artificia. Pergam modo insidias hominibus ab eodem instructas retegere, quos si praesentes sint, ad scelus adigit, si absentes, pravis implicat cogitationibus. Nos validos armorum apparatu invasit, ut vin- D ceret ac profligaret. Quosdam ingluvie, quosdam vero arrogantia expugnat. Famelicos intemperantia, jejunos segnitie, impuros libidine, castos invidia superat. Homicidas ferro jugulat; loquaces lingua, inertes operum deformitate perdit. Impigros, si qui sunt, voluptatis stimulis sauciat; lascivos veluti lutulentos sues in coeno agitat, mansuetos denique inor- E dinato quodam studio & anxietate solicitat.

Hic perditissimus hostis, ut vidit suas Deum divitias hominibus elargientem, aerarium etiam patefecit suum, muneraque ex illo depromta singulis dispensavit. Fastum aliis, aliis cordis duritiem, nonnullis aliorum contemtum, nonnullis ludibria ac subsannationem obtulit. Aliis sociorum oppressionem, aliis oculorum F immodestiam dedit, & ipsos sinceritatis azymos nequitiae fermento coinquinavit. Castitatis cultores incontinentiae aculeis perstrinxit, integrasque mentes suavibus blandimentis ad voluptatem illexit, & velis remisque contendit, ut qui virtutem sectabantur, ad vitia confugerent; quamvis, ut vera fatear, non desint, qui ipsius potentiam deriserint, ejusque perfidiam omnium oculis subjecerint.

Superbos per triumphum ovans ducit,

cit, ab humilibus vero proculcatur. In helluones libere insultat, sed ab jejunantibus funditur. Laqueos undequaque disseminat, in iisque aptandis operosius incumbit, quin ex suo labore minimam molestiam capiat, dummodo vel unicam animam lucrifaciat. Eheu nos infelices, quibus cum metuendo dimicandum est gigante, qui fere nunquam discedit, quin nos in terram stratos prius videat! O beatos fortunatosque, qui immanem hanc belluam obtriverunt! ecce enim eorum capita regali diademate coronantur.

Istud porro regale diadema, & immarcescibilem coronam gloriae nobis utplurimum praecidit caducarum rerum inordinata cupiditas. Insidiae ubique sunt inextricabiles; nostra tamen improbitas huc illuc libere volitat. Exitium undique paratur nostrum, nos mollitie diffluimus, & florum arborumque amoenitate distenti, cogitationes omnes in hortorum cultura ponimus. Nostros animos auri fulgor aediumque magnificentia fascinarunt, ideo excidium sponte quaerimus & amamus, nullumque adversario negotium facessimus, ut volentes irretiat. Quia dignitates supra modum affectavimus, nobis violentiam intulimus, ut vel inviti in laqueos incideremus.

Laborat primo Daemon, dum malorum operum semina in nos jacit; postmodum vero assuetas suo jugo cervices pro libito flectit. Vae nobis, qui ab hoste vilissimo per summam socordiam tarditatemque vincimur! Proh nos iterum atque iterum beatos, si audacissimum hoc monstrum, viribus autem pene destitutum conteremus! Nullus timori locus inest; oculos enim retorquere in nos potest, mordere autem non potest. Quae diabolica infirmitas ex ejus calliditate clarius arguitur; nam si viribus valeret, ad quid tot fraudes, tot versutiae, tot machinationes, nisi, ut hae suppleant, quae virtuti desunt? Agesis modo, quisnam non florentem eum dixerit, penes quem stat plena vincendi libertas, adeo ut tum victoriae adeptio, tum hostis ruina ab ipsius tantum voluntate pendeat? Heroibus ob adeptam victoriae palmam debetur triumphus ac corona. At tanto honore jure optimo privantur, quum desides palmam victori cedunt. Suas Daemon vires a voluntate desumit nostra, cui eadem videtur inesse virtus, quam olim Moysis habuerunt manus, Israelitis cum Amalec decertantibus; quas usque dum ad Caelum erectas tenebat, vincebat Israel, easdem

[illegible]

A dem si modice inclinaret, cuncta prospere Amalecitis procedebant. Qua sane divina historia nihil est ad rem congruentius. Quum enim ex superius dictis tota hostis fortitudo ab humanae voluntatis arbitrio capiatur, sequitur, ut ipsa possit hostem vel frangere, vel roborare. Quibus ita se habentibus, nulla excusationis venia dignus est quicumque de acceptae cladis acerbitate conqueritur. Quorsum enim robur
B adversario praestitit? Cur ipsum, quum liceret, conterere praetermisit? Non est igitur quod doleamus, dum nos nostra libertas opprimit, dum ferro concidimus nostro, dum nostra praetereuntium rerum cupiditas nobis laqueos ad perniciem innectit. Haec, de qua loquor, cupiditas exitium illud est, quod sordidus Inferni incola in thalamos ipsos castissimos intu-
C lit, cujusque caussa sanctissimorum virorum animus ex sublimi domicilio depulsus est, & in terram demersus. Perfidus insidiator fragiliores adortus viros, disjecit pessumdeditque; cautos vero mercatores non ita; horum namque naves pretiosis onustas mercibus, nec scopulos nec procellas metuere; ideo secundis ventis cursum tenentes suum, in portum feliciter appulerunt.

D Ad summam Deus perfectionem mortales extulit, ut Angelos, quibus naturae ordine pares esse non poterant, spiritualibus virtutibus imitari conarentur. Purissimos hosce Ordines eo consilio providentissimus ille sanxit, ut humana infirmitas Angelici honoris studio conflagraret. Quod quum Daemonem minime lateat, totis viribus lacertisque instat, ut
E nos ex illustri ista dignitatis sede deturbet, & ad imas abyssi fauces deprimat. Hoc quam crebro accidat, consulite illibatas quasque virgines, castas conjuges, & insignes pietatis fama viros. Hi omnes sursum velociter tendebant; jamque Caelum pervasuri, communem nacti sunt hostem, qui omnes ab incepto cursu revocavit, praesentiumque voluptatum ponderibus pressos, ad terram praecipites traxit.
F Nobiscum vero, qui humi prorsus infixi nusquam Caelum suspeximus, aliter se gerit. Lubricum ancepsque fingit ad Caelum iter, ac si illuc nos insistere, aut ingredi sine casu aliquo aut prolapsione vix possemus; sicque efficit, ut mens nostra objectis difficultatibus territa, nihil sublimis, nihil divini cogitet, proindeque ad possessiones aedes oblectamenta pecunias ceterasque ludicras solicitudines se totam convertat. Praesentis, ab-

ſentiſque lucri eſca avaritiam nutrit ſuam. A Hinc pericula in viarum compitis, pericula in mari, nullibi demum inveniri poteſt locus, in quo procul a metu quilibet conſiſtat.

Eſt in mercatoribus, ſive hi in portibus, ſive intra domeſticas officinas degant, ipſa lucri aviditas autoramentum uſurae. Ceteri omnes ſive juga, ſive valles accolant, omnia ad lucrum referunt; tantaque eſt hominum ſtoliditas caecitaſque, ut deficientes auri acervos mira qua- B dam anxietate cuſtodiant; veritatem vero fidam itineris ſociam ejiciant. Ceterum non quidquid cupimus licet. Varia multiplexque hominum natura variis diverſiſque affectionibus impellitur. Haec affectionum diſparitas indita cuique ab auctore naturae eſt, ne una eademque vice ſinguli deperderentur. Nec propterea interiori omni impulſui obſiſtendum eſt indiſcriminatim: fugiendum ſolummodo quicquid impurum ſapit, utpote quod Daemo- C ni praebet, quibus nos ſuperet, vires. In hoc ſtat plenae ſumma victoriae, ut contra calcitrantes ſtimulos inſiſtentes, eos cogamus rationi omnino parere.

Sunt, qui luxuriam fugiunt, ventri tamen intemperantius indulgent. Alii furtum oderunt, ſed arrogantiam amant. Alios auri ſtudium detinet, a libidine vero abhorrent. Alii delicias ſpernunt, ſed D ebrietati dediti ſunt. Quidam ab adulterio procul abſunt, ſed ſimulationem in viſceribus medulliſque condunt. Hic nugis delectatur, ille contumeliis, hic jurgia ſeminat, muneribus ille corrumpitur. Eſt, qui vitio aliquo ſuperior exiſtit, quum in alio aſſidue volutetur. Hic ab una eſt reprehenſione remotiſſimus, in alia autem turpiter verſatur. Qui laqueum unum evadit, in alterum offendit. Vitia quippe E ſunt innumerabilia. Homines paulatim decipiuntur, & ex parvis principiis ad maxima crimina deveniunt.

Quum in ſervitutem quempiam redigere ſibi hoſtis propoſuit, mature inſpicit, in quod vitium pronior ipſius natura propendeat, ut dum propriis vinculis oblectatur, perpetuo in ſervitute maneat. Scit enim verſutus & callidus adverſa- F rius, ſi nos ingratis vinculis obſtrinxerit, fore ut, illis celeriter confractis, in libertatem nos vindicemus. Quamobrem jucundos cuique injicit laqueos, ut illos libentius retineat. Poteſt tamen divina opitulante gratia, mens ſeſe ex inimici retibus explicare. Quod quidem perraro accidit, quoniam, quae nos obſtrictos tenent

[Syriac text illegible]

A nent vincula diligimus atque osculamur, & servitute ipsa inflati tamquam liberi exultamus. Qui invidia aestuat, quia a libidine remotus est, se liberum credit; & calumniator, quia rapinas aversatur, se probum existimat. Sua plerique vincula ignorant, nec quomodo vincti teneantur, animadvertunt, ebriorum instar, qui vino madidi ac temulenti, nec vinciri se sentiunt, nec vincula ipsa perspiciunt.

B Contemplare igitur, sodes, nexuum, qui te premunt naturam; nam si duri ii sint atque tenaces, eosdem insanissimum esset consilium contemnere; si vero leves, cur non ipsos disrumpis? Quod si te in hoc domestico bello non ita gesseris, illi, qui certamen spectant tuum, te uti desidem irridebunt; mollibus quippe nodis resecandis impar quum fueris, ex gravioribus non ita facile te evasurum vident.

C Tibi itaque in hisce difficultatibus constituto unicum orationis effugium relinquitur; qua si opportune utaris, infirmus quanquam sis virtuteque carens, vincula omnia, aranearum telae instar, cito dissipabis, tuoque lictori illudes, qui scelerum conscientia tortus amissam dolebit, quam frustra hominibus adimere tentaverat, libertatem. Quapropter, quos potens

D fortissimaque constringit manus, propriae imbecillitatis excusatio defendit; nulla autem venia dignus est quicumque ab imbelli timidaque vinciri se patitur.

Quid modo dicendum de nobis est, qui amissa toties libertate, mutuo in nostram servitutem insultamus? Omnes Daemon exsibilat, nec injuriam curamus: sub iniqua gemimus tyrannide, quae tamen nobis est ipsa libertate dulcior. Nos

E in tetro Daemonis poculo mersi nihil laqueorum asperitate commovemur; sicque fatuis ipsis dementiores sumus, qui funiculis obligati aliquod praeferunt tristitiae indicium, quod tamen longe a mente abest nostra servituti quotidiana jam consuetudine assuefacta. Proh quam ingeniosum est nostri venatoris artificium! Nos siquidem tam delicate nectit, ut ne le-

F vem quidem percipiamus doloris sensum; quin & pro dolore dulcedinem sentiamus. Venenata, quibus nos ferit, jacula, mira cum suavitate conjuncta sunt, qua nos languidiores facti, omnia ad corporis commodum referimus, & nostra nobis manu mortiferum laticem propinamus.

Praeda onustum quotidie cernimus adversarium; nos ejus fraudes nec timemus nec evitamus. In hoc potissimum tota

A tota hoſtilis calliditas incumbit, ut dum inextricabilibus impedimur retibus, ſolutos omnino eſſe nobis perſuadeat. Hinc ubi nos ad verae lucis ſerenitatem, divinae gratiae ope reviviſcere accidat, bonum quaſi mancipia faſtidimus, facti autem liberi ac domeſtici Dei, ad priſtinae ſervitutis ignominiam revertimur. Alienum putamus noſtrae eſſe dignitatis virtuti famulari; unde ad vitiorum clien- B telam deficimus, & caritate deſpecta, ad invidiam confugimus. Quo cognito, Daemon, qui parem in aſtu habet neminem, facilem nobis ad malum ſternit viam, illam vero, quae ad vitam reducit, impedimentis obſidet, ne ullus eandem iterum repetat. Beatus ille merito cenſendus eſt, qui quum in praeceps urgeretur, nunquam a recto tramite declinavit. Beatus, qui dexteram tenuit, nec ad laevam reſpexit; C ipſum enim juſtiſſimus Dominus ad dexteram ſuos inter familiares collocabit. Latet ſcilicet ſub dextera & ſiniſtra certum noſtrae religionis ſacramentum. Ejuſmodi enim nomina in hominum memoriam reducunt binas illas ſedes, quas ipſi erunt aliquando occupaturi. Et quemadmodum juſti ad dexteram conſtituti ad laevam tranſire non poterunt, ita nefas eſt, te nunc de ſano curriculo deflectere, ani- D mumque ad iniquitatem transferre. Quod ſi aliter feceris, fore non dubito, quin & tu in illorum numero propediem recenſearis.

Te non ignorare arbitror, Daemoni nunquam in dextera ſe recipere licere; quorſum ergo ipſius amicitiam tam cupide appetis? Certum hoc tibi ſedeat, tuam inſaniam, quam modo tam ſtolide oſten- E tas, te ad laevam quantocius adducturam. Tunc vero, quas leves, quaſque lethales contraxiſti noxas, ſuo quaeque ordine diſponentur; & quamvis unica tantum labe ſordeſceres, totus tamen ad ſiniſtram expelleris. Ii profecto prudentes cautique ſunt dexterae filii, qui aſſiduo cavent, ne cordis munditiem impuri afflatus e ſiniſtro latere exhalantes corrumpant, & innocentiam labefactent. Hic ſcopus eſt, F quo totae adverſarii artes referuntur, ut nimirum nos vinctos ſuum ante currum ducat, & cum ſociis ſuae partis ſectatoribus ad laevam compingat. Deus autem multifariam nobis ad ſe vocatis gratum ſtatuit jugum; neque patitur, ut ſupra id quod poſſumus, tentemur, ſed virium, quas nobis tribuit, rationem habet; pro virili igitur niti quiſque debet, ut, quam cupit manſionem, eam ſtudeat bonis ſibi operibus comparare. Quo

Quo tempore Tabernaculum ab Hebraeis constructum fuit, singuli tum divites, tum pauperes aliquid muneris offerebant. Pro suis quisque copiis largiebatur, alius aurum, alius argentum, alius berillos, alius margaritas, pauper pilos aut pelles; feminae locupletes sericum, inopes viduae tincta vellera; atque ita universus Tabernaculi apparatus ex singulorum largitionibus conflatus, omnium munificentiam commendavit; Deus enim, ad quem hujuscemodi oblationes spectabant, tam pauperum, quam divitum, tam peccatorum, quam justorum vota suscipiebat. Id enim propositum sibi in animo erat, ut ostenderet, se, quemadmodum oblata ad suae habitationis constructionem probabat dona, sic preces & jejunia, nulla aetatis, aut conditionis habita ratione humaniter admissurum. Spirituales proinde hostias materialia praefigurabant signa, ut invisibilia, per ea, quae fiebant, intellectu conciperentur. Tauros deferebant divites, egentes vero pullos columbarum; maximum tamen oblationi pondus sincerus offerentis animus adjiciebat. Tunc enimvero grata minus Deo munera accidebant, quae ab justis oblationum Domino perfunctorie solvebantur. Quo quisque justitia magis ac diligentia praestabat, eo gratior Deo aderat oblatio. Quod Evangelica illa Vidua obtulit duorum denariorum munus, gratissimum Deo exstitit, pretiique tenuitatem animi integritas compensavit; nullam autem vim apud Deum obtinuit talentum divitis, quod fuerit a caritate destitutum.

Sicuti ergo inimicus noster variis nos occasionibus perdere ac devorare conatur, ita diversis totidem Dominus rationibus studet ad salutem perducere. Duorum denariorum munusculum beatitudinem donanti attulit; duo verba mordacius in socium jacta animam persaepe occidunt; & quemadmodum Latro unico confessionis verbo Paradisi factus est civis; sic unica obtrectator calumnia fit perditionis filius. Moysis soror Maria, unica obtrectatione prolata, lepra nivis instar undique scatuit. Tales si poenas mulier Prophetissa persolvit, quas iis constitutas esse dicemus, qui tot calumnias, tot blasphemias libere effutiunt? Adde, quod Maria nihil protulit, quod esset a veritate alienum. At quia imprudenter sese in loquendo gessit, multam merito subivit, ut hinc discas, tibi nefas esse, quamvis vera fatearis, sodalium tuorum aestimationem cujuspiam infamiae maculis conspergere.

Quem

A Quem juste reprehendis, ne clanculum maledictis laedas. Seu palam, seu occulte fratrem corripias, cavendum tibi est, ne tuorum verborum aculeis ipsius nomen obscures. Inutilis enim est justitia illa, cui dolus & malitia admiscetur. Sanctitas improbatur, quae conjunctam habet impuritatem, inanis est castimonia, quae mollitie diffluit, & fides praestigiis deturpata dignitatem amittit suam. Irrita est

B illa concordia, in qua simulatio apparet; despicitur liberalitas & oratio, cujus est jactantia comes; informe jejunium redditur, si cum livore aut invidia copuletur; vana est dilectio, quam immoderatum studium rerumque naturalium affectio solicitat.

Perspice, amabo, quae tuis objicit oculis haec rerum patens universitas; & quae in sacris regesta sunt Codicibus expendenda tibi operosius sume, & statim

C comperies, deformem fieri veritatis elegantiam, quando cum improbitate versatur; mortiferum esse cibum, in quo aconitum latet; carnem alioquin mundam, communem immundamque evadere, propterea quod superstitione foedatur. Ab externis interiora dignoscenda sunt; quae sibi vicissim respondere oportet; aliter enim rectus partium ordo pervertitur. Id

D clare in mox laudata muliere constat, cujus exterior immundities interius crimen manifestavit. Ex aperta ipsius turpitudine occultum patuit scelus, ex illius poena didicimus, quam turpe flagitium sit obtrectatio; ex carnis corruptione vidimus, quam graviter detractoris animus saucietur, & ex corporis aegritudine nobis animi languores innotuerunt. Ab exteriore homine seipsam reformare didicit; nam

E quia fraterni illa foederis jura perfregit, exterior corporis depravatio & foeditas, turpificati animi symbolum erupit, quae singulorum membrorum a proprio corpore defectionem domesticumq; dissidium excitavit.

Discamus itaque & nos quam Deo placeat concordia, & mutua benevolentia. Nam sicuti plagae nobis displicent, sic Deo invisa maxime est humanae societatis corruptio. Ideo humanum corpus ob diversa

F vitia variis subjectum est morbis & immutationi, nostraque nobis membra inimica quodammodo efficiuntur, quia nempe nos a Deo fratribusque nostris desciscimus. Claudum perspice membrorum obliquitate peccatorum causa aequissime punitum; curatum autem, quum dolens ipsorum veniam consequutus est. Hujus infirmitatis caussam si quaeris, haec certe non alia fuit, quam ipsius in Deum diffidentia, divi-

A divinorumque praeceptorum violatio. Et quoniam enormem constantissimo Dei amori, qui validum est nostrae mentis vinculum, injuriam fecit, iccirco in tot calamitates incidisse condoluit. Tunc infirmitatem agnovit suam, quum interior mentis labor ad corpus trajectus est, divisa inter utrumque concordia. Vix ac per unicum crimen divinam societatem abdicavit, ejus statim membra commota sunt, & in ho-
B minis perniciem conspirarunt; quorum exemplum sequutae interiores partes periculosam seditionem fecerunt.

Haec omnia ad evidentiam experta est soror Moysis, de qua mox agebam, quoniam sanctissimum fratrem pro seipsa deprecantem omni contumelia perstrinxerat. Eximiae fratris virtuti neutiquam parcens sordida tabe putruit; & cautior
C ulceribus facta, sero hominis, quem carpserat, virtutem agnovit; ejusque probitatem admirari altius coepit, quum ipsius precibus ad pristinam redacta est pulchritudinem. Errorem corrigens suum Dei colloquium promeruit, & in ipsa poenitentia flagella omnia conquieverunt. Quae prius propius Deum attingere rebatur, remotissime ab ipso dissitam se esse vidit, & quae plurimum
D accepisse putabat, fumum hausisse intellexit. Justus igitur Judex in contumeliosam Prophetidem merito animadvertit; detestatur enim linguae procacitatem, quae insipientibus solet esse ingenita mulierculis. Plurima Moyses signa & miracula ediderat; & tamen parumper lingua lapsus excidit e terra promissionis. Ingens periculosumque pelagus ipsum itinere prohibere non valuit; at unicum verbum
E temere prolatum ei tamquam murus obstitit, ne progrederetur. Si verbulo offendit Moyses, quem Dominus Pharaonis Deum constituerat, quo magis Caelestis regni aditum tua tibi linguae petulantia occludet?

Ignis quamplures devoravit Sacerdotes, quoniam quum re justi essent, verbis seditiosos se esse indicabant. Dum itaque tales tantique viri talia perpessi sunt,
F quibusnam flagellis suppliciisque torquebimur, nisi ignominiosum detrahendi institutum deseramus? Qui Moysis honestatem laceraverant, hos omnes aut terra absorpsit, aut pontus ingurgitavit; impuros vero & adulteros integros incolumesque reliquit. Insignis ille exercitus Dux, in cujus manu Rex Syriae Benadab incumbebat, poenas inconsultae loquacitatis dedit, quum populi pedibus in porta con-

Levit. 10.

Reg. 4. 7. 17.

conculcaretur. Et si, ipso admonente Domino, de omni verbo otioso reddenda est in judicio ratio, quid dicendum de contumelioso? Interim dum Diabolus de hominum ruina, quam sibi injuriosis inferunt conviciis, exultat, majora molitur, sexcentasque alias nocendi artes insidiosus excogitat. Alios ut aere alieno obrutos detinet, alios ut sponsores pro alteris inducit.

Matth. 12.

Experientia ipsa nos satis docet, hominem hominis saepe caussa interire, & qui nihil debet, communem habere cum debitoribus partem. Quo exemplo justorum impiorumque crimina patefiunt; justus in propriis rebus culpa vacat, in alienis vero non item. Si quis enim, eo praesente, veritatem seu oppugnet, seu irrideat, aut honestum quempiam virum vituperari audiens taceat, nonne vides, hujusmodi sub *silentio* malitiam fraudemque delitescere, quum inepta sua taciturnitate impactas calumnias uti veras comprobare videatur? Id praecipue in Regum Aul*is* quotidie contingit; Proceres enim delinquentem ipsum objurgare non audent; quem si forte sanior quispiam increpitet, jure ne an injuria nihil refert, ii, qui adsunt increpitantis sermonem abrumpunt. Huic si Procerum quis assentiretur, seu accusationi dumtaxat interesset, paris cum arguente criminis reus fieret, eodemque cum illo supplicio multaretur. Quare prior ob linguam, posterior propter auditum interiret.

Aperit calumniator os suum, tu subito illius monstra incredibili aviditate arripis, quamque is ore intentat stragem, eandem auribus tegis tuis. Quod ex auditu concipis lethale fermentum, hoc se in animam dilatante, totus interius subverteris. Exinde enim, per quosdam veluti tubulos, Serpens Evae claustra perrupit. Hominum hostis aliena oratione ad perdendos verborum parcos multoties utitur, & quos proprio ipsorum ore non laederet, eos per aures enecat, unde qui vivens actu est, cogitatione perit. Malignis spiritibus vera licet confitentibus silentium imposuit servator Dominus; verax quippe quum esset, renuit mendaces habere promulgatores, sed sui adventus veritatem voluit per veros nuncios propagari.

Cur Daemonem exaudire noluerunt Apostoli, quos tantis jam extulerat praeconiis? Ne nimirum castae aures obscenarum vocum sonitu polluerentur. Si diabolicas laudes, ceu exitiale aliquod, sanctissimi

[illegible]

A ctissimi viri effugerunt, multo magis convenit, ut calumnias ejuremus. Rursus, quum constet, adversarii potum mortem sub sua dulcedine continere, hunc quis non dicam sorbere, sed primoribus tantum labris delibare non timeat? Veritatis specie incautos fefellit Daemon; ob eamque rem ne veritatem quidem ab eodem Dominus audire voluit. Fructuosas B aeque ac steriles plantas alluit unus idemque imber, malisque herbis prodest, qui ex se bonus est, humor. Quo anguis vescitur, dulcem cibum protinus in amarissimam aloem vertit; qua si quempiam aspergi accidat, tristi nece pereat necesse est. Pari modo veritas, quae ex mendaci ore prodit, parum a fraude distat; dum prima cortice suavitatem ferens, intus acerbum celat ad simplices capiundos, ab- C sinthium.

Hujusce rei exemplo sit Judas Iscariotes, qui sub oris osculo & lingua pacem assimulante dolum texit, propriumque Dominum ac Praeceptorem, qui cordis consilia noverat, nefarie prodidit. Si igitur mendax Creatorem ipsum seducere aggressus est, tune de ipsius fidei sinceritate tibi blandieris? Adulantem nemo non videt, nisi admodum est excors. Pro- D jice, quaeso, lethiferum poculum tibi in immundo vase oblatum, quum non sit, qui lutulento cyatho labia admovere non horreat. Nullus equidem, si stupidos excipias, fallacibus credit strophis, quas non modo sancti oderunt viri, sed etiam ipse sanctitatis author Christus Jesus, qui obtulit semetipsum immaculatum Deo, mendaci vero aurem praebere noluit: acetum E cum felle mixtum gustavit, aure autem non percepit dolum. Os proditori osculandum praebuit, at mendaci responsum non dedit. Tu quoque os tuum exosculandum maledico porrige, aures autem ne accommodes; nam si a perfido accipis osculum, hoc ejus perfidia condemnabit, sin autem mendaci assentiaris, certe verborum lenociniis cedes.

Satius tibi erit, si veneni & odorem & F gustum evites. Quid fumum abs te arcere tantopere contendis, mendaci autem ultro adhaeres? Ingratus tibi est male olens situs, & prope mendacem assides? Tibi nocet fumus, irrisoris exhalatio non officit? si nugae ipsae ac scurriles joci vitiosi interdum sunt, cur innocens putandus erit contemtus & subsannatio? Singula corporis membra a noxiis omnibus diligenter servanda sunt, proindeque si corpus a libidine remotum est, lingua etiam verecunde loquatur;

quatur; nam qui continentiam servat, mentiri potest, & calumniari. Si tuis e membris unum valeat, aliud laboret, totum corpus aegrotare dicitur. Hoc tibi ex similitudine a militibus mutuata clarius innotescet. Nonne totum militis corpus ferro protegitur? At si per tenuem aliquam rimulam sese jaculum insinuet, exanimatus illico miles concidit. Quum itaque mors per angustas loricae scissuras penetret, cur non ipsa per latas aurium fenestras penetrabit? Ingens profecto est aurium hiatus, in quem scilicet mors ingressa cunctos animi sensus profligavit, & adhuc insatiabilis perseverat.

Sepibus vectibusque muniendae sunt aurium fores, ne valeat calumnia introire. Magna vis calumniae inest, nec ideo contemnenda quasi animum interficere nequeat. Ex volucrum aucupio disce, haudquaquam spernenda esse, quae videntur parva. Accidit enim, ut avis in laqueum incidens, parvula haereat ungue, quin aliquid illi prosit alarum remigium. Summa unguicula, quae nullius momenti est, capulo comprehensa, etsi reliquae corporis partes liberae sint, totum tamen corpus impeditur. Idem in morbis patet, quos omnes singillatim enumerare quis valeat? O quoties levibus aeger spretis, in gravissimum atque insanabilem morbum incidit! Quod natura ipsa plane ostendit, idipsum sacrae literae testantur, gravibus scilicet, levibusq; culpis statutam esse a Deo poenam. Docet Apostolus, homicidas, fures, maledicos, Adulteros, ventri deditos, nunquam Dei regnum adsecuturos, sed omnes justo Dei judicio aeterna haereditate spoliandos. In sacris etiam Prophetarum Codicibus notatum habemus, levia crimina grave mereri supplicium. Quod ut scias, qui de caussa Chanaan in maledictionem incurrisse putas? Nonne quia Justum irrisit? Certe nullo alio graviori facinore damnatus est; sed ob leve ludibrium asperrimam illam sententiam pertulit.

1. Cor. 6.

Genes. 9.

A rerum, quae contigerunt, experientia doctus, Apostoli verbis sedulo animum adverte. Si propter audacem risum tantam sibi calamitatem intulit Chanaan, quis non subsannationes, tot malorum caussas, aversetur? Justus enim ille a benedictionibus excludens Chanaan, & maledictioni addicens, judicium innuit, quod fiet illis, qui derisionibus delectantur. Si te ad inane gaudium calumniator alliciat, cave, ne abducaris; nam Chanaan sub ipso gaudio sibi execrationem attraxit. Sapientissimum audi Salomonem te de irrisionis pravitate

[illegible]

A pravitate commonentem, quodque sub ipsa latitat explicantem; inquit enim: *Qui irridet hominem, exprobrat factori suo*. Hominis derisio Creatorem ipsum afficit; tu, quod in risu patet, solummodo animadvertis, quid autem in illo fraudis ac doli sit conditum ignoras. *Prov. 14.*

Justus ille Noë dolum agnovit, eumque inscio Chanaano minime retexit. B Benedictionis beneficio filium exuit, ut & tu, perspecta risus malitia, fratrem illudere desinas. A Regno Dei maledicos exclusit Apostolus; sique placet, derisorum jacturas persequamur. Quid egit, aut in quonam peccavit Semei filius Jemini? Num aduter erat? num latro? num patriae hostis? Minime quidem; sola con- C vicia in Davidem vibrata reum ipsum statuerunt. Proh quam pessimum est tale vitium, ex quo calumnia profluit, quum verum cum falso promiscue consuitur. Hinc ex animo dolore percito contumelia oritur, quae sagittae instar gratis innocuos transfodit. Hoc venenatum telum in Davidem jecit Semei, Regem de Sau- D lis caede immerito insimulans; quum ceteroquin suam Saul incolumitatem a Davide obtinuisset. Quapropter juste de falso crimine damnatus est calumniator; qui quum terminos sibi a Salomone praescriptos transiliisset, reatum solvit, & quum linguam justum in hominem exacuisset, acutum in se gladium ex- E pertus est, atque ita tum in hoc seculo, tum etiam in altero supplicium pertulit. Quis igitur linguam cohibere renuat, cujus mordacitatem duplex supplicium manet? Hac duplici poena Apostolus in supracitato capite multandos maledicos, helluonesq; asserit uti & moechos & homicidas. Propter gulae intemperantiam primogenita vendidit Esau. Habes & tu primogenita tua, mentis nempe sinceritatem. Cave, ne tantum tibi

[illegible]

tibi honorem voracitas diripiat. Excellens est hominum dignitas; at quis crederet? Re minima & vili seipsos produnt. Sinceritatem, dum puer es, ne extrudas; aliter stulti Esau imitator eris. Audi rem stupore dignam, quomodo nempe verba factis praestiterint, & fides naturam superaverit. Primogeniturae munus, quod nullo modo eripi posse videtur, Esau loquela abstulit, licet is crederet invisibiles benedictiones sensibilibus non amitti cibis. Quae per carnem primogenita tribuuntur, Jacob per spiritum accepit. Quare obsecratio & fides natalium vicem supplevere; corporea enim primogenita in spiritualia admirabili prorsus mutatione translata sunt. Nec est, cur genitricis uterus repetendus ambobus foret, ut exinde ad lucem denuo emergerent; nam si ita se res habuisset, videre nemini non licuisset Jacobum egressum primogenitum tot benedictionum praesidio ac comitatu, quarum jura tunc sibi jam comparaverat, quum fidelis benedictiones paternas per fidem impetravit.

Mira sane emtorem inter & venditorem intercedit disparitas. Hic damnum neglexit, hic autem utilitatem sensit. Indebitum naturae contractum mercatores pueri sanxerunt. Esau vendidit, quod dimittere naturaliter non poterat; emit Jacob, quod sibi adsequi non licebat. At quomodo Esau primogenita alienavit, quae deponi nequeunt? Aut quomodo Jacobo obvenit, quod ab Esau inseparabile erat? Quod si mercatura, quam pueri isti exercuerunt, adeo naturam superat, ut explicari non valeat, quis audeat ineffabilis Unigeniti generationem investigare?

Dic mihi rursus, cur Jacob a Manasse in Ephraim transtulit primogenita? Nonne, ut illi gloriam & decus accresceret? Primogenitura muneribus eximiis, & innumerabilibus cumulata est. In hac Baptisma descriptum est, in hac fides est obsignata, haec sanctitatem enunciat, & castimoniae figuram gerit. Hanc pretio mercatus est Jacob, eamque gratis Ephraimo transcripsit. Qua quidem in re nec Manasses culpandus est, nec adscribendum Ephraimi justitiae, nec largientis authoritas vituperanda. Quis ex vulgo Largitorem arguat, e cujus sola liberalitate prodeunt quaecumque nobis conceduntur dona? Quae penes ipsum est potestas absolutissimumque rerum omnium dominium heic apertissime demostratur. Quisnam divinae ipsius voluntati parere abnuat, aut resistere non vereatur?

Nullus sit ergo, qui primogenita reprehen-

prehendat. Quod si Judaei id facere audeant, reprehendant prius, quod Manassae adempta fuerit. Nam qui ipsam abstulit, in nihilo peccavit, quum plenam hac super re potestatem habuisset. Eandem porro ab iis repetivit, ut sui judicii aequitatem manifestaret. Quod si jure argui nequit Jacob, quod a Manasse, viro ceteroquin integerrimo, primogenita repoposcerit; quomodo quisquam ausit illum reprehendere, qui ut justus Judex primogenitura Judaeos Deicidas orbavit? Neque vero in tanto pretio habendum erat Jacobi munus, ut primogeniturae valorem exaequaret, & tamen jurisjurandi vis tanta fuit, ut ab Esau primogenita extorqueret. Quum enim jurejurando se obstrinxisset, noluit dejerare, ne forte fidei violator, & perjurus communiter haberetur. Pactioni mendacem inter & veracem stetit mendax; quo magis tibi standum est promissis illis, quae in angustiis positus adjunxisti? Esau ab iis, quae cum detrimento suo pepigerat, recedere noluit, & tu foedera, quae pro salute tua pepigisti, audes violare? Herodes, quod in perniciem suam promiserat, servavit, & tu, quod aeternae vitae gratia promisisti non servabis?

Agitedum, Fratres, & non solum a pravis abhorrere operibus satagamus, verum ea omnia verba, quae nos in malum inducunt, vitare curemus; nam & verba, ut audistis, suo effectu non carent. Unum quidem verbulum primogenitura spoliavit Esau, nec non in illius idem dominium introduxit atque constituit Jacobum. Caedis instar est contumelia, & lingua non minus nocet, quam gladius: cogitatio & sermo impudicus inquinat, ut adulterium. Occulta simulatio tanquam laqueus tendit insidias, pravum consilium veneno perniciosius est accipientibus. Quod si verbis Esau suam amisit primogenituram, num quispiam suam labefactare castitatem loquendo non poterit? propriam utique quisque probitatem animique candorem deturpabit, si animum habeat mendaciis & dolis implicitum. Iterum si Infidelis uno tantummodo verbo a religione desciscere potest Christiana, sicine ore fidelis eam non reparabit profitendo? Quae in medio proferuntur verba, re ipsa executioni mandantur; Improba deliberatio perinde atque opus malum damnatur. Oculorum immodestia nos ad impudica inducit facinora. Dum iracundia ut gladius ferit; invidia telo gravius vulnerat: exitii foveam calumnia struit.

Malas cogitationes fugiamus, cogitata

tata non aliter ac facta censentur ; bonis A igitur cogitationibus delectemur, quibus operum merces proposita est apud eum, qui consilia cordium explorat ; operis instar consilium est, in eo enim arbitrii nostri ratio nititur. Quemadmodum autem voluntas in Deo ipsa est operatio, ita nostram voluntatem, quasi actionem excipiet Deus. Suum quaeque res contrarium habet : lux tenebris contraria est, amaritudini dulcedo, vigilia somno, satietas inediae. B Qui fecit haec omnia, nihil reliquit, cui non contrarium adjunxerit. Si mortalis homo arte sua contraria inter se componit, & adversus laborem quietem admovet, remediaque & medicamenta terra marique conquirit, ac suam cuique morbo, ut res tempusque postulat, prudenter adhibet curationem, nec non cetera necessaria sibi providet, quanto magis immortalis ille rerum omnium procreator Deus ordine C suo cuncta dispofuit, atque ita moderatus est, ut in promtu sint, quibus se quisque ab inimicis & adversis defendat?

Habes igitur arma, o homo, quibus adversus omnes hostes & adversarios tuos utaris ; haec tibi ad salutem data si spreveris, victus, in judicii die, quomodo te excuses, non habebis. Adsunt nobis contra illius machinas varia armorum genera. In nos ille si tela ignita contorserit, ha- D bemus & nos orationis clypeum inexpugnabilem ; quod si illecebris nobiscum decertans aucupari nitatur, ad jejuniorum inaccessibilem arcem confugiamus. Si pravae invidentiae bellum intulerit, sociam in pugna animi dilectionem assumamus. Si nos iniquitate captivos ducere conabitur, E ad justitiam confugientes saluti nostrae consulamus. Si te per malitiam vulnerare studuerit, ad fraternam accurrito caritatem : si te per arrogantiam oppugnabit, humilitatem opponito : si adversus te corporis cupiditatem incitaverit, temperantiae thoracem induito. Si te lasciviae sagittis petiverit, galeam sumito castitatis. Si nos divitiarum cupidine stimulaverit, paupertatis habemus beatitudinem : si gu- F lae vitio nos adoriatur, jejunii alas assumemus. Et quoniam invidia eversionis est caussa, praesto aderit caritas, si velimus, quae corrigere possit & aedificare: ut enim illi sua sunt arma ad oppugnandum, sic nobis adsunt ad imbecillitatem defendendam, nostra. Si ut captivans adveniat, in promtu sunt, quae nos tuebuntur, fortissimae arces : si ut Pharao induretur, adest quae illum pessumdabit, divina vis atque robur. Si Aegyptiorum instar persequatur,

[Syriac text illegible]

quatur, adest mare, quod eum submerget. Si in terra laqueos celaverit, eos Dei misericordia deteget. Si ceu Goliath minitetur, & infremat, haud longe abest illius debellator David filius. Si ut Sisara elatus intumuerit, per Ecclesiam e medio tolletur. Si ut Sennacherib bello nos premat, sacco & cinere superabitur. Si tyrannum Babylonicum fuerit imitatus, sanctus non deerit Daniel. Si ut Naaman efferetur, sunt, qui eum proculcant, Jejuni. Si luxuriae flammam accenderit, aderunt qui castum Josephum imitentur. Nullus ejus conatus a nobis non dissolvetur, nulla sunt illi vincula, quae non disrumpantur a nobis. Nulli sunt morbi, nulla vulnera, quibus sua non adsint remedia & medicamenta: quam ille rubiginem obducet, cui discutiendae non sit fornax praeparata?

Ecquod ille damnum intendet, cui repellendo non adsit auxilium? quas parabit insidias, quae nobis non sint manifestae? quam machinam molietur, cui evertendae non sint idonei vel idiotae? quas afferet vires, quae nequeant vel a foemina superari? Fornaces instruxit, at illas pueri extinxerunt. Lacum effodit, at eum Daniel contemsit. Quales libidines agitavit unquam, quas non compescuerint Josephi commilitones? Epulas paravit, at eas neglexere Ananiae comites. Superbiam sevit, at illam Moysis humilitas conculcavit. Auro Naaman adulatus est, at illud sprevit Elisaeus. Simon pecuniam obtulit; sed meritam in illum Petrus sententiam pronunciavit: In suo inhabitavit Apostolo Christus, & in suo Satanas auditore commoratus fuit.

F I N I S

TOMI TERTII SIRIACI, ET LATINI.

ERRATA SIC CORRIGITO.

Pag. VI. lin. 12. *in Epistola* ac luce, *lege* hac luce. p. LVIII. l. 16. depoposceret, *lege* deposceret. p. 16. l. 50. utrum, *lege* uter. p. 447. l. 52. omne splendore, *lege* omni splendore. p. 448. l. 14. hora hominum, *lege* ora hominum. p. 451. l. 37. insisteris *lege* institeris. p. 453. l. 51. medicando, *lege* mendicando. p. 462. l. 5. cornm, *lege* eorum. p. 477. l. 32. emolitum, *lege* emollitum. p. 483. l. 1. tuo vocis, *lege* tuae vocis. p. 504. l. 24. veniames; *lege* veniamus. p. 505. l. 37. [illegible] *lege* [illegible] p. 512. l. 40. [illegible] *lege* [illegible]. p. 525. l. 37. consacremus, *lege* consecremus. p. 526. l. 26. tenebras, *lege* tenebrae. p. 528. l. 27. Moysi, *lege* Moysis. p. 534. l. *ultima*, misecordiarum, *lege* misericordiarum. p. 564. l. 6. ad cognitionem, quae per se incomparabilis, enitendum, *adde* ad cognitionem rei, quae per se incomparabilis est, enitendum. p. 576. l. 16. pso, *lege* ipso. p. 601. l. 52. citra conjugum, *lege* citra conjugium. p. 622. l. 46. origo, *adde* & origo. p. 624. l. 16. Hiec, *lege* Heic. p. 625. l. 28. nostra, *lege* nostram. p. 627. l. 37. patientia, *lege* patentia. p. 646. l. 31. longo sibi partarum, *adde* longo sibi tempore partarum. p. 647. l. 42. corsortio, *lege* consortio. p. 649. l. 14. insigni illius ducis, qui, *adde* insignis illius ducis oraculum, qui, p. 652. l. 17. sex, *lege* ex. p. 653. l. 26. argenteumve, *lege* argentumve. p. 655. l. 28. postremis istis, quantumlibet cicatricosis prostratisve, *lege* postremos istos, quantumlibet cicatricosos prostratosve. p. 661. l. 6. vigeat, *lege* vigeant. Ibid. l. 37. fraudolentia, *lege* fraudulentia.